

Begroting 2022

Home

Pagina 1

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de Begroting 2022 en Tweede Herziening 2021.

- [Bestuurlijke Hoofdpijnen Begroting 2022](#)
- [Financiële hoofdpijnen Begroting 2022](#)
- [Voortgang 2e herziening 2021](#)
- [Leeswijzer](#)

Hoofdpijnen

Pagina 2

Hoofdpijnen

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025	Voortgang 2021	Collegetargets
Financieel beeld 2021-2025	Coalitieakkoord	Raadsbehandeling
Commissies	Leeswijzer	

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025

Pagina 3

Bestuurlijke hoofdpijnen 2022-2025

De Bestuurlijke hoofdpijnen zijn beschikbaar via deze link:

[Bestuurlijke hoofdpijnen](#)

Voortgang 2021

Pagina 4

Voortgang 2021

De Voortgang 2021 (2e Herziening) is beschikbaar via deze link:

[Voortgang 2e herziening 2021](#)

Collegetargets

Pagina 5

Collegetargets

Collegetargets 2018 – 2022

De targets van dit college zijn:

Energietransitie en economie gaan hand in hand

1. De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal

3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.
4. 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeileiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.950 naar 1.540.
5. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.
6. Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:
 - Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89%)
 - De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
 - voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%

- voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%
- voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%
- Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021
- Het aandeel Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.

8. 19.000 Afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers

9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

12. Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

13. Veiligheid

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft daaraan gemiddelde score hoger dan 108
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

14b. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

Financieel beeld 2021-2025

Pagina 6

Financieel beeld 2021-2025

Samenvatting bijstellingen

De Financiële hoofdlijnen zijn beschikbaar via deze link:

[Financiële Hoofdlijnen](#)

Samenvatting bijstellingen

Zie voor dit onderdeel de pagina [Samenvatting bijstellingen](#).

Samenvatting bijstellingen

Pagina 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel zijn verschillende samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen opgenomen. Voor meer informatie over de afzonderlijke bijstellingen wordt verwezen naar de taakvelden.

[Financieel kader](#)[Bijstellingen t.o.v. Eerste Herziening 2021](#)[Totaaloverzicht bijstellingen](#)

Financieel kader

Financieel kader	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	0	0	0	0	0
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	0	0	0	0	0
Intensiveringen	0	-6.493	-1.900	-1.900	-1.900
Kasschuiven	23.338	-11.670	-9.589	-2.079	0
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	42.013	-9.856	-3.560	-8.992	-16.014
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Reserves	-65.350	28.019	15.049	12.971	17.914
Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	0	0	0	0	0

Bijstellingen t.o.v. Eerste Herziening 2021

In onderstaande tabel is per programma en taakveld het saldo van de bijstellingen inzichtelijk gemaakt ten opzichte van de Eerste Herziening 2021.

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Algemene middelen	-21.821	1%	144.105	6%	65.963	3%	55.001	3%	53.597	3%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	27.049	1%	69.389	4%	2.137	0%	3.660	0%	1.384	0%
Belastingen overig	3.514	10%	402	2%	480	2%	470	2%	470	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-1.694	24%	168	2%	213	2%	244	2%	244	2%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-60.392	158%	70.647	277%	53.157	209%	48.066	36%	53.827	43%
OZB niet-woningen	5.422	3%	8.193	4%	8.352	4%	8.353	4%	8.353	4%
OZB woningen	-384	1%	1.746	3%	1.852	3%	1.852	3%	1.852	3%
Treasury	4.663	6%	-6.440	7%	-227	0%	-7.643	8%	-12.532	13%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Beheer van de stad	-7.502	6%	-6.451	5%	-2.354	2%	-1.041	1%	-2.399	2%
Afval - Grondstoffen	-1.853	9%	-4.603	20%	-325	1%	-303	1%	-326	1%
Begraafplaatsen en crematoria	-28	2%	-50	4%	-49	4%	-45	4%	-43	4%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-7	1%	-25	2%	-24	2%	-24	2%	-24	2%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	34	2%	14	1%	14	1%	14	1%	14	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-10	0%	-1.566	3%	-1.605	4%	-1.094	2%	-1.056	2%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-1.449	701%	5	2%	5	2%	5	2%	5	2%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-1.930	17%	364	3%	288	3%	296	3%	303	3%
Riolering	0	0%	28	0%	28	0%	28	0%	28	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-76	1%	-177	3%	-175	3%	-176	3%	-176	3%
Verkeer en vervoer - Beheer	-2.184	2%	-442	0%	-512	0%	258	0%	-1.124	1%
Bestuur en dienstverlening	-1.199	2%	-6.400	9%	-5.631	8%	-5.498	9%	-5.498	9%
Bestuur - College	292	6%	-58	1%	-58	1%	-58	1%	-58	1%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-951	4%	-5.156	23%	-4.792	21%	-4.728	26%	-4.728	25%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-522	4%	-279	2%	-280	2%	-280	2%	-280	2%
Burgerzaken	-53	0%	-795	3%	-397	2%	-327	1%	-327	1%
Musea - Stadsarchief	35	0%	-111	2%	-103	2%	-104	2%	-104	2%

Cultuur, sport en recreatie	3.565	1%	-5.277	2%	-5.286	2%	-5.251	2%	-5.182	2%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.347	3%	-1.409	2%	-1.118	1%	-1.672	2%	-1.585	2%
Media	345	2%	-454	2%	-493	2%	-494	2%	-494	2%
Musea - Cultuur	7	0%	-688	2%	-746	2%	-755	2%	-792	2%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	14	0%	-363	2%	-345	2%	-345	2%	-345	2%
Sportaccommodaties	-495	1%	-2.078	4%	-1.701	3%	-1.717	3%	-1.698	3%
Sportbeleid en activering	347	2%	-285	2%	-883	6%	-268	2%	-268	2%
Economische zaken	1.199	4%	-1.300	4%	-668	2%	-359	2%	-331	2%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	9	0%	-224	8%	-64	2%	-88	3%	-88	3%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-12	1%	-34	3%	-33	3%	9	2%	9	2%
Economische ontwikkeling	1.350	10%	-680	5%	-245	2%	-210	4%	-210	4%
Economische promotie	-148	1%	-362	2%	-326	2%	-69	0%	-41	0%
Maatschappelijke ondersteuning	-4.717	2%	-10.856	6%	-7.701	4%	-7.573	4%	-7.476	4%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	435	2%	-649	3%	-338	2%	-289	2%	-276	2%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-4.105	7%	-1.390	2%	-1.252	2%	-1.252	3%	-1.252	3%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	344	2%	-12	0%	9	0%	9	0%	8	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-37	1%	15	0%	131	2%	131	8%	131	8%
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.356	1%	-8.821	9%	-6.250	7%	-6.171	7%	-6.087	7%
Onderwijs	767	1%	-903	1%	-893	1%	-475	0%	-167	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	282	0%	-1.382	2%	-1.180	2%	-1.226	2%	-1.208	2%
Onderwijshuisvesting	485	1%	480	1%	287	0%	751	1%	1.041	1%
Openbare orde en veiligheid	877	1%	-5.648	4%	-4.203	3%	-4.050	3%	-4.082	3%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%	-3.314	5%	-1.814	3%	-1.814	3%	-1.814	3%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	653	2%	-277	1%	-419	1%	-429	1%	-460	1%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	224	1%	-2.057	6%	-1.970	5%	-1.808	6%	-1.808	6%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overhead	-56	0%	-18.372	4%	-18.771	4%	-14.494	3%	-14.182	3%

Overhead - Activering Overhead	7.113	29%	1.662	7%	1.877	8%	1.899	8%	1.899	8%
Overhead - Audit & Control	61	0%	-631	3%	-576	3%	-576	3%	-576	3%
Overhead - Clusterondersteuning	-2.740	3%	-3.674	4%	-2.534	3%	-2.539	3%	-2.539	3%
Overhead - Concernondersteuning	-4.490	1%	-15.629	4%	-17.410	5%	-13.139	4%	-12.827	4%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%	-100	2%	-129	3%	-140	2%	-140	2%
Overige baten en lasten - Verzekering	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	21.776	48%	-4.065	18%	-1.553	5%	-486	2%	1.658	6%
Beheer overige gebouwen en gronden	12.605	38%	-4.249	8%	-1.701	3%	-1.767	5%	26	0%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-6	0%	-15	2%	-15	2%	-15	2%	-15	2%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.080	24%	36	0%	14	0%	19	3%	19	3%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-737	2%	747	2%	-7.552	20%	-7.709	31%	-7.702	31%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	154	2%	-54	1%	-36	1%	-37	1%	-37	1%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-301	15%	-340	43%	-31	4%	-31	25%	-31	25%
Wonen en bouwen	5.982	13%	-191	0%	7.769	18%	9.053	35%	9.397	36%
Verkeer en vervoer	15.198	57%	821	2%	3.183	7%	3.223	7%	3.066	7%
Openbaar vervoer	2.049	26%	-2.118	23%	-218	2%	-207	2%	-40	0%
Parkeerbelasting	13.031	16%	1.375	1%	1.658	2%	1.656	2%	1.655	2%
Parkeren	126	1%	1.355	6%	1.281	6%	1.322	6%	1.312	6%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-243	4%	-190	3%	-188	3%	-185	3%	-185	3%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	235	1%	398	2%	651	4%	636	5%	325	3%
Volksgezondheid en zorg	-22.089	3%	-80.210	12%	-15.928	3%	-15.962	3%	-15.963	3%
Geëscaleerde zorg 18-	-7.386	6%	-10.092	8%	-7.253	6%	-1.903	2%	-1.903	2%
Geëscaleerde zorg 18+	-2.201	2%	-3.866	3%	-4.160	3%	-4.149	4%	-4.146	3%
Maatwerkdienstverlening 18-	-12.795	32%	-55.929	140%	-3.122	8%	-8.489	21%	-8.483	21%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-69	0%	539	0%	4.708	2%	4.706	2%	4.701	2%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	3	0%	-232	2%	-143	1%	-143	2%	-143	2%
Volksgezondheid	45	0%	-695	2%	-995	3%	-1.006	3%	-1.011	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	315	0%	-9.936	10%	-4.964	5%	-4.978	5%	-4.978	5%
Werk en inkomen	14.004	7%	-5.444	3%	-6.158	3%	-3.035	2%	-3.042	2%

Arbeidsparticipatie - Werk	7.901	14%	-4.382	9%	-4.151	8%	-951	2%	-951	2%
Begeleide participatie	-1.474	2%	-1.173	2%	-1.327	2%	-1.295	2%	-1.285	2%
Inkomensregelingen - Inkomen	7.577	13%	112	0%	-680	1%	-789	2%	-806	2%

Totaaloverzicht bijstellingen

In onderstaande tabellen zijn de bijstellingen per soort (intensiveringen, kasschuiven, ramingsbijstellingen en reserves) uitgesplitst naar taakvelden.

Intensiveringen	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bijstelling Verkiezingen 2022	0	-400	0	0	0
Burgerzaken	0	-400	0	0	0
Koers van de stad: Alle ballen verzamelen voor SDS'18 uit Ommoord	0	-8	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	-8	0	0	0
Koers van de stad: Armoedebestrijding	0	-68	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	-68	0	0	0
Koers van de stad: Bijdrage Fonds Bijzondere Noden	0	-28	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	-28	0	0	0
Koers van de stad: Doorgroei budget voor Hefpark, Dakpark en Dakakker	0	-113	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	-113	0	0	0
Koers van de stad: Een geschikt pand voor biljartvereniging 'Het Anker'	0	-21	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	-21	0	0	0
Koers van de stad: Een mooie nieuwe en groene accommodatie voor De Houtsnip	0	-23	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	-23	0	0	0
Koers van de stad: Een steun in de rug voor de European Para Championships	0	-75	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	-75	0	0	0
Koers van de stad: Een upgrade voor de skate!	0	-113	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	-113	0	0	0
Koers van de stad: Naar een koers van de stad waar moskeeën beter beveiligd zijn	0	-89	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	-89	0	0	0

Koers van de stad: Noodsteunpakket voedselbank	0	-45	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	-45	0	0	0
Koers van de stad: Onderzoek innovatieve maatregelen verkeersaso's	0	-51	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	-51	0	0	0
Koers van de stad: Rotterdampas voor agenten in opleiding	0	-20	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	-20	0	0	0
Koers van de stad: Schaakmat!	0	-23	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	-23	0	0	0
Koers van de stad: Sportbudget voor sportstrand Hoek van Holland	0	-23	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	-23	0	0	0
Koers van de Stad: Tijd voor waardering: maak werk van een Dag voor de Zorg	0	-113	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	-113	0	0	0
Koers van de stad: Verduurzaam gemeentelijke daken sneller	0	-114	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	-114	0	0	0
Koers van de stad: Vergroot pakkans criminelen, steun Bureau Rijnmond	0	-40	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	-40	0	0	0
Koers van de stad: Vliegende start vitale verenigingen	0	-23	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	-23	0	0	0
Koers van de stad: Vul de zakken voor Bloemhof	0	-5	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	-5	0	0	0
Ondersteuning wijkraden	0	-2.100	-1.900	-1.900	-1.900
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	-2.100	-1.900	-1.900	-1.900
Racismebestrijding, koloniaal en slavernijverleden	0	-3.000	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	-3.000	0	0	0
Totaal	0	-6.493	-1.900	-1.900	-1.900

Kasschuiven	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Coöperatieve Woonvormen	926	-926	0	0	0

Wonen en bouwen	926	-926	0	0	0
Kasschuif Amendement B1_Wintervouchers Rotterdamse ondernemers	160	-160	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	-160	0	0	0
Economische ontwikkeling	160	0	0	0	0
Kasschuif Anders werken	1.035	3.050	-4.085	0	0
Overhead - Concernondersteuning	1.035	3.050	-4.085	0	0
Kasschuif dekking arbeidskosten	7.371	-4.071	-3.300	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	7.371	-3.623	-2.937	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-448	-363	0	0
Kasschuif Gemeenschappelijke Tuinen	-85	85	0	0	0
Wonen en bouwen	-85	85	0	0	0
Kasschuif Gratis OV voor Kinderen	1.900	-1.900	0	0	0
Openbaar vervoer	1.900	-1.900	0	0	0
Kasschuif huurdersonderhoud 2021 naar 2022	500	-500	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	500	-500	0	0	0
Kasschuif Innovatie en acquisitie	275	-150	-125	0	0
Economische promotie	275	-150	-125	0	0
Kasschuif middelen Huiselijk geweld en KinderMishandeling (HGKM)	679	-679	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-149	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	679	-530	0	0	0
Kasschuif Onderhoud	8.696	-4.538	-2.079	-2.079	0
Beheer overige gebouwen en gronden	8.696	-4.538	-2.079	-2.079	0
Kasschuif Placemaking en campusorganisatie	250	-250	0	0	0
Economische ontwikkeling	250	-250	0	0	0
Kasschuif Prestatie010	300	-300	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	300	-300	0	0	0
Kasschuif Subsidieregeling winkelgebieden	100	-100	0	0	0
Economische ontwikkeling	100	-100	0	0	0
Kasschuif vervanging ICT-middelen	418	-418	0	0	0
Belastingen overig	418	-418	0	0	0

Kasschuif vrouwenopvang	225	-225	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	225	-225	0	0	0
Koers van de stad: Een upgrade voor de skate!	-113	113	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-113	113	0	0	0
Opkoopbescherming	700	-700	0	0	0
Wonen en bouwen	700	-700	0	0	0
Totaal	23.338	-11.670	-9.589	-2.079	0

Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten	2.537	0	0	0	0
Belastingen overig	2.537	0	0	0	0
Aanpassing compensatie corona	82	0	0	0	0
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	82	0	0	0	0
Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Economische promotie	-6	-10	-10	-10	-10
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	527	961	961	961	961
Treasury	-521	-951	-951	-951	-951
Actualisatie budgetten College	300	0	0	0	0
Bestuur - College	292	0	0	0	0
Overhead - Clusterondersteuning	8	0	0	0	0
Actualisatie dividenduitkeringen deelnemingen	5.068	-1.576	4.422	-1.957	-6.790
Treasury	5.068	-1.576	4.422	-1.957	-6.790
Actualisatie gemeentefonds	-987	-9.849	-15.683	-14.166	-16.381
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-987	-9.849	-15.683	-14.166	-16.381
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0

Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Belastingen overig	2	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	602	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-99	-120	-119	-117	-116
Musea - Stadsarchief	1	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	-60	-47
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	44	153	-13	-13	-13
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	2	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	-76	331	-48	-46	367
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-906	-89	652	812	376
Sportaccommodaties	2	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	424	-275	-472	-575	-567
Volksgesondheid	0	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	3	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Actualisatie lasten	634	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	184	0	0	0	0
Treasury	450	0	0	0	0
Actualisatie rente	-359	985	1.656	866	806
Treasury	-359	985	1.656	866	806
Actualisatie Tozo	1.632	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	1.632	565	33	65	33
Overhead - Concernondersteuning	0	-565	-33	-65	-33
Aframing Bijdrage Grondbank Zuidplas	344	834	834	834	834
Wonen en bouwen	344	834	834	834	834
Baten parkeren	11.365	0	500	500	500
Parkeerbelasting	11.365	0	500	500	500
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	160	230
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	160	230

Bijstelling opbrengst afvalstoffenheffing	-1.228	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	-1.228	0	0	0	0
Bommenregeling	-1.449	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Ontpofbare oorlogsresten	-1.449	0	0	0	0
BUIG actualisatie 2021-2025	0	258	311	370	387
Inkomensregelingen - Inkomen	0	258	311	370	387
Coronaorganisatie inhuur en laboratoriumtesten	0	0	0	0	0
Overhead - Clusterondersteuning	0	-287	0	0	0
Volksgesondheid	0	287	0	0	0
Coulanceregeling Vastgoed	4.000	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	4.000	0	0	0	0
Dividend SSC Flex BV	2.972	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	2.972	0	0	0	0
Frictiekosten Cultuurplan	100	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	100	0	0	0	0
Goed huren en verhuren	1.500	0	0	0	0
Wonen en bouwen	1.500	0	0	0	0
Grex-raming	4.300	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.300	0	0	0	0
Hogere kosten inzameling 2022	0	-4.400	0	0	0
Afval - Grondstoffen	0	-4.400	0	0	0
Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	-4.047	-9.512	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	5.867	15.488	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-601	-520	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	-1.219	-5.456	0	0	0
Knelpunt Taakveld Raad	-522	0	0	0	0
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-522	0	0	0	0
Koers van de Stad	0	993	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	993	0	0	0

Logiesbelasting	-1.662	0	0	0	0
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-1.662	0	0	0	0
Onderbesteding arbeidslasten	1.500	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	1.500	0	0	0	0
OZB	6.000	5.900	5.900	5.900	5.900
OZB niet-woningen	6.000	5.000	5.000	5.000	5.000
OZB woningen	0	900	900	900	900
Ramingsbijstelling extra stadsmariniers plus ondersteuning	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Ramingsbijstelling FLO brandweer	0	-1.100	-300	-300	-300
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	-1.100	-300	-300	-300
Ramingsbijstelling FLO VRR	0	-200	-200	-200	-200
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	-200	-200	-200	-200
Ramingsbijstelling Overhead 2021	1.040	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	1.040	0	0	0	0
Ramingsbijstelling Subsidie CIBUA	0	-700	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	-700	0	0	0
Rijksbijdragen Klimaatakkoord vanuit Bestuursopdracht SO	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	-6.760	-7.500	-7.500
Wonen en bouwen	0	0	6.760	7.500	7.500
Schone buitenruimte	-2.420	0	0	0	0
Overhead - Clusterondersteuning	-12	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	-2.408	0	0	0	0
Te vorderen invorderingsrente	-719	0	0	0	0
Belastingen overig	-719	0	0	0	0
Terugloop omzet	-1.870	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-1.870	0	0	0	0
Voorziening Lantaren Venster	90	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	90	0	0	0	0
vrijval extra middelen eenderde regeling	500	0	0	0	0

Sportaccommodaties	500	0	0	0	0
Vrijval restbedrag indexatie 2021	2.453	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	2.453	0	0	0	0
Vrijval voorziening Grondbank Zuidplas	6.810	0	0	0	0
Wonen en bouwen	6.810	0	0	0	0
Totaal	42.013	-9.856	-3.560	-8.992	-16.014

Ramingsbijstellingen vermijdbaar	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Concernbrede opgave Integriteit	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	0	27	1	1	1
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	4	1	1	1
Arbeidsparticipatie - Werk	0	61	20	20	20
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	0	17	6	6	6
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	24	8	8	8
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	24	8	8	8
Burgerzaken	0	24	8	8	8
Cultureel erfgoed - Archeologie	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	15	5	6	6
Geëscaleerde zorg 18-	0	21	8	8	8
Geëscaleerde zorg 18+	0	23	8	8	8
Inkomensregelingen - Inkomen	0	69	23	23	23
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	8	3	3	3
Maatwerkdienstverlening 18-	0	15	3	3	3
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	0	2	1	1	1
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	33	11	11	11
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	2	1	1	1

Media	0	4	1	1	1
Musea - Cultuur	0	6	2	2	2
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	10	4	4	4
Onderwijshuisvesting	0	10	4	4	4
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	2	1	1	1
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	0	52	19	19	19
Overhead - Audit & Control	0	16	5	5	5
Overhead - Clusterondersteuning	0	22	8	8	8
Overhead - Concernondersteuning	0	-947	-316	-316	-316
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	14	5	5	5
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
Parkeren	0	52	17	17	17
Ruimtelijke Ordening - Beheer	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	17	6	6	6
Sportaccommodaties	0	8	4	4	4
Sportbeleid en activering	0	2	1	1	1
Verkeer en vervoer - Beheer	0	165	58	58	58
Volksgezondheid	0	6	2	2	2
Wijkteams en Wmo-loketten	0	19	6	6	6
Wonen en bouwen	0	173	58	58	58
Concernbrede opgave Wob	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	8	25	2	2	2
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	1	3	3	2	2
Arbeidsparticipatie - Werk	8	25	25	25	25
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	2	7	7	7	7
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Belastingen overig	7	22	22	22	22
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	7	22	22	22	22

Burgerzaken	7	22	22	22	22
Cultureel erfgoed - Archeologie	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4	11	11	12	12
Geëscaleerde zorg 18-	5	15	17	17	17
Geëscaleerde zorg 18+	6	17	17	17	17
Inkomensregelingen - Inkomen	9	28	28	28	28
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	2	6	6	6	6
Maatwerkdienstverlening 18-	2	11	6	6	6
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	1	2	2	2	2
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	8	24	24	24	24
Maatwerkvoorziening (Wmo)	1	2	2	2	2
Media	1	3	3	3	3
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	0	0	0	0	0
Musea - Cultuur	2	5	5	5	5
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3	8	8	8	8
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	1	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	3	8	9	9	9
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	1	1	1
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	1	2	2	2	2
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	16	49	54	54	54
Overhead - Audit & Control	14	42	42	42	42
Overhead - Clusterondersteuning	3	9	12	12	12
Overhead - Concernondersteuning	51	-1.047	-1.047	-1.047	-1.047
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	4	13	15	15	15
Parkeerbelasting	0	0	1	1	1
Parkeren	16	49	49	49	49
Ruimtelijke Ordening - Beheer	0	0	1	1	1
Samenkracht en burgerparticipatie	4	12	12	12	12
Sportaccommodaties	2	6	8	8	8
Sportbeleid en activering	1	2	2	2	2

Verkeer en vervoer - Beheer	52	156	166	166	166
Volksgezondheid	2	5	5	5	5
Wijkteams en Wmo-loketten	4	14	14	14	14
Wonen en bouwen	-257	428	428	428	428
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	0	31	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	7	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	82	0	0	0
Begeleide participatie	0	173	0	0	0
Belastingen overig	0	46	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	33	0	0	0
Burgerzaken	0	26	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	24	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	34	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	37	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	0	93	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	13	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	24	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	0	3	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	54	0	0	0
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	3	0	0	0
Media	0	7	0	0	0
Musea - Cultuur	0	10	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	17	0	0	0
Onderwijshuisvesting	0	17	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	3	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	0	60	0	0	0
Overhead - Audit & Control	0	34	0	0	0
Overhead - Clusterondersteuning	0	30	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-1.491	0	0	0

Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	16	0	0	0
Parkeren	0	60	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	27	0	0	0
Sportaccommodaties	0	13	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	3	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	191	0	0	0
Volksgezondheid	0	10	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	0	30	0	0	0
Wonen en bouwen	0	279	0	0	0
Wijk aan Zet	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	17	47	4	4	4
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	4	10	9	5	5
Arbeidsparticipatie - Werk	50	136	126	126	126
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	14	38	35	35	35
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	1	1	1
Beheer overige gebouwen en gronden	14	37	34	34	34
Belastingen overig	26	70	65	65	65
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-981	-2.648	-2.452	-2.452	-2.452
Burgerzaken	15	40	37	37	37
Cultureel erfgoed - Archeologie	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	14	34	32	36	36
Economische ontwikkeling	7	20	19	19	19
Geëscaleerde zorg 18-	18	49	50	50	50
Geëscaleerde zorg 18+	22	53	50	50	50
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8	22	20	20	20
Inkomensregelingen - Inkomen	57	155	143	143	143
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	7	19	18	18	18
Maatwerkdienstverlening 18-	7	34	18	18	18
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	4	5	5	5	5

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	29	78	72	72	72
Maatwerkvoorziening (Wmo)	2	5	5	5	5
Media	4	10	9	9	9
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	7	19	18	18	18
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	0	0	0	0	0
Musea - Cultuur	5	15	14	14	14
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9	24	23	23	23
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	2	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	9	24	27	27	27
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	1	1	1
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	1	2	2	2	2
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2	5	5	5	5
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	33	90	93	93	93
Overhead - Clusterondersteuning	18	49	51	51	51
Overhead - Concernondersteuning	250	675	625	625	625
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	9	25	25	25	25
Parkeerbelasting	0	0	1	1	1
Parkeren	33	90	84	84	84
Ruimtelijke Ordening - Beheer	0	0	1	1	1
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	14	38	35	35	35
Samenkracht en burgerparticipatie	14	39	36	36	36
Sportaccommodaties	7	19	23	23	23
Sportbeleid en activering	2	5	5	5	5
Verkeer en vervoer - Beheer	107	288	283	283	283
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	13	34	31	31	31
Volksgezondheid	5	15	14	14	14
Wijkteams en Wmo-loketten	14	44	41	41	41
Wonen en bouwen	106	287	266	266	266
Totaal	0	0	0	0	0

Reserves	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bestemmingsreserve Asielakkoord	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve B&W Fonds	0	0	0	0	0
Bestuur - College	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BAG-WOZ	0	0	0	0	0
Belastingen overig	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
Belastingen overig	139	0	0	0	0
Burgerzaken	-33	0	0	0	0
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-3	0	0	0	0
OZB niet-woningen	-62	0	0	0	0
OZB woningen	-41	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	220	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-220	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Brexit	0	0	0	0	0
Economische promotie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten: Project GREAT	-6.644	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	-6.644	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Commissiereizen	0	0	0	0	0
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	3.000	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.000	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud museum Boijmans van Beuningen	0	0	0	0	0
Musea - Cultuur	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-68	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	68	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	1.000	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	1.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende Cultuursubsidies	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	0	0	0	0	0

Burgerzaken	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Mooi Mooier Middelland	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Muziekkoepeel	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	0	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	0	0	0	0
Economische promotie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam	340	0	0	0	0
Media	340	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RCP Groene Daken	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regionale coördinatie nazorg ex-gedetineerden	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rekenkamer St. Eustatius	0	0	0	0	0
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	-3	-3	484	483
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-17	68	-14	-1.231	226
Riolering	0	0	0	0	0
Treasury	0	128	153	148	144
Verkeer en vervoer - Beheer	17	-193	-137	599	-853
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0

Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	-72	-72	-72	-72
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	82	81	80	250
Overhead - Audit & Control	-160	-325	-325	-325	-325
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	160	798	798	798	798
Treasury	0	-5	-8	-10	94
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	-3	1	5	-270
Wonen en bouwen	0	-475	-475	-475	-475
Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Volksgesondheid	0	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen	0	0	0	0	0
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves Leertijduitbreiding en Vakmanschap in Zorg, haven en techniek	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Crisisdienstverlening (COVID-19) uit decembercirculaire	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Rotterdamse Investeringsmotor - Sportaccommodaties intensivering	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Sluitpost Algemene Reserve	-62.886	27.859	15.049	12.971	17.914
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-62.886	27.859	15.049	12.971	17.914
Sluitpost Algemene Reserve na amendement	-160	160	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-160	160	0	0	0
Totaal	-65.350	28.019	15.049	12.971	17.914

Coalitieakkoord

Pagina 8

Coalitieakkoord - Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Meer Rotterdammers zien hun toekomst in de stad met vertrouwen tegemoet. Rotterdam bruist, leeft, vernieuwt en onderneemt. Rotterdam is de stad waar hét gebeurt en waar je moet zijn. Ondernemers - groot en klein -, scholen, culturele instellingen, de haven, allerlei maatschappelijke organisaties, vorige stadsbesturen maar bovenal de Rotterdammers zelf, hebben dit samen door hard werken voor elkaar gekregen. Met dit gegroeid vertrouwen en met het enthousiasme, de trots, en de energie in de stad willen wij samen met de Rotterdammers, de komende vier jaar de stad verder brengen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers vertrouwen krijgen in de toekomst en Rotterdam in allerlei opzichten kan blijven doorgroeien, zijn op verschillende vraagstukken en uitdagingen in de stad doorbraken nodig. Wij zijn bijzonder trots en gemotiveerd dat wij de komende vier jaar de stad en de Rotterdammers daarbij mogen dienen. Zodat we als Rotterdammers fijn kunnen leven in een wereldstad, iedereen in Rotterdam kansen krijgt en benut en de energietransitie het vliegwiel is voor onze nieuwe economie.

Uitdagingen die vragen om doorbraken

Hoe goed het ook gaat met Rotterdam, het dagelijks leven van nog te veel inwoners wordt beheerst door zorgen en problemen. Rotterdammers die geen passende baan kunnen vinden én houden. Rotterdammers die met schulden kampen en er niet in slagen die zelf aan te pakken. Kinderen die in armoede opgroeien en niet mee kunnen doen met feestjes of het schoolreisje. Mensen zich soms onveilig voelen op straat. Buren die elkaar letterlijk niet kunnen verstaan, elkaar niet kennen en langs elkaar heen leven. Rotterdammers die, door de woningmarkt en het woningaanbod, steeds moeilijker een (volgend) huis kunnen vinden dat past bij hun wensen en portemonnee.

De metamorfose die de stad -vooral de binnenstad en de Kop van Zuid- de afgelopen jaren heeft ondergaan, is indrukwekkend. Op sociaal gebied willen we, in samenhang met de economische en fysieke ontwikkeling van de stad, de komende jaren een been bijtrekken. Buurten, straten, pleinen en parken kunnen nog schoner, groener en veiliger. Ook daar pakken we de komende vier jaar stevig op door.

De Ver-van-mijn-bed-show gaat niet langer op wanneer we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen. Ook Rotterdam staat, zeker als stad met de grootste haven van Europa, voor grote uitdagingen als het gaat om het Klimaatakkoord van Parijs en het verduurzamen van de economie (energietransitie en klimaatadaptatie). Ook de invloed van ICT-ontwikkelingen (robotisering en digitalisering) op de economie en samenleving (zorg, veiligheid) en de Brexit vragen om actie. Als we de uitdagingen en de vraagstukken die voortkomen uit deze ontwikkelingen niet samen oppakken, leggen we een forse hypotheek op de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. Bovendien bieden deze ontwikkelingen de stad en Rotterdammers enorme kansen. Die kansen samen benutten is de inzet van ons beleid en plannen.

Energietransitie als vliegwiel

De energietransitie zien wij als een belangrijk vliegwiel om de stad verder te brengen. De komende vier jaar willen we fors investeren, ruim 150 miljoen euro, in de energietransitie. In de begroting van 2020, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen we met een meerjarig financieringsvoorstel en een concrete uitwerking van onze inzet in de energietransitie. De transitie biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid, nieuwe banen, nieuw onderwijs, nieuwe vormen van mobiliteit, nieuwe vormen van bouwen en nieuwe vormen van samenleven. Het benutten van die kansen is goed voor Rotterdam en alle Rotterdammers. Om dit vliegwiel optimaal te laten werken, maken we de komende vier jaar keuzes, samen met de stad. We proberen uit, onderzoeken, durven en investeren, nodigen anderen uit om in kansrijke projecten te investeren. Voor Rotterdam van morgen, overmorgen en ver daarna.

De komende vier jaar is niet alleen een feestje van de kansen. We houden oog voor de onzekerheden die al deze ontwikkelingen voor de Rotterdammers met zich meebrengen. Wat gebeurt er straks met mijn energierekening? Kan ik straks mijn woonlasten nog betalen? Is mijn opleiding straks nog wel relevant? Het zijn vragen en zorgen die we de komende jaren ook gaan beantwoorden zodat het benutten van al die kansen niet voor een (nieuwe) tweedeling in de samenleving zorgt.

Ambities, vertrouwen en draagvlak

De komende vier jaar zetten wij bewust hoog in. Onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de woningbouw en het verminderen van Rotterdammers die afhankelijk zijn van de bijstand zijn fors en betekenen hard en onorthodox werken voor ons en onze partners.

Rotterdammers rekenen op ons en wij rekenen op de Rotterdammers. Dat betekent dat we allemaal de kansen pakken die worden geboden, dat we samen aan de stad bouwen en dat iedereen zich natuurlijk aan de afspraken en de wet houdt. Tegelijk hebben we ook oor voor elkaars zorgen en problemen. De Rotterdamse toon is soms wat bot en altijd direct, maar wel met respect voor de ander.

Het vertrouwen dat ons door de Rotterdammers is gegeven, is kostbaar. De komende vier jaar willen we dat vertrouwen waarmaken. Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties. We willen de Rotterdammers ontmoeten van Hoek van Holland tot Ommoord, van Overschie tot IJsselmonde, van Rozenburg tot Hillegersberg. We zoeken de Rotterdammers op aan keukentafels, wijktafels en bestuurstafels. En natuurlijk in de raadszaal om met de gemeenteraad het gesprek te voeren. Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.

Er is veel werk aan de winkel en in deze begroting beschrijven we onze eerste stappen. Komende periode werken we samen met onze partners, de stad en de gemeenteraad, deze stappen verder uit. We gaan door met wat goed werkt en stoppen met wat niet werkt. De toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers staat daarbij altijd voorop.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

Iedereen die dat wil, moet een huis kunnen vinden dat past bij zijn of haar wensen, levensfase en portemonnee in Rotterdam. Op dit moment is die woning er voor veel mensen nog niet. Tegelijk weten we dat de Rotterdamse bevolking de komende jaren fors zal groeien en dus de vraag naar woningen zal toenemen. Bouwen en ontwikkelen, dát is wat ons de komende jaren te doen staat. Woningen voor middeninkomens hebben daarbij onze prioriteit. In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers, van sociale huurwoning tot topsegment, van “gewoon rijtjeshuis” tot speciale woning voor ouderen en mensen met een beperking. Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam. In samenwerking met het Waterschap en Hoogheemraadschap, ontwikkelen we in 2019 een Deltaplan (grond)water waarmee droge voeten zo veel mogelijk gegarandeerd blijven. In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.

Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn. De nieuwe Omgevingswet benutten we optimaal om plannen samen met de stad te ontwikkelen. We werken aan een groener Rotterdam: in 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.

Steeds meer toeristen uit binnen- en buitenland ontdekken Rotterdam als bruisende stad. Die toename draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet

negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken. Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats. Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdammers houden zich aan de beginselen van onze rechtstaat

De diversiteit is de kracht van onze stad, maar schuurt ook nog. Een keerzijde van die kracht is namelijk dat spanningen elders in de wereld voelbaar en aanwezig zijn in onze buurten en straten. Veel Rotterdammers maken zich zorgen over allerlei vraagstukken en uitdagingen waar onze open samenleving ons elke dag voor stelt. Onze rechtstaat en grondwet maken ons allemaal gelijk en geven ons de kaders hoe we elke dag met deze vraagstukken om moeten gaan. Zodat we ons allemaal vrij, veilig en thuis voelen in onze stad. Dat begint met je houden aan de wet en daarop als overheid goed toezien. Daarnaast vraagt dat om nieuwsgierigheid naar elkaar, met respect voor elkaars gewoontes.

Een veilige wijk, buurt en straat, zijn randvoorwaarden om fijn te wonen en leven. Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108. Kwetsbare wijken kunnen daarbij rekenen op extra en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken. Het uitbreiden van cameratoezicht is van belang voor veilige wijken. Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht. Rotterdammers hebben een groot hart voor hun stad en voor hun wijk. Afgelopen jaren hebben veel bewoners hun wijk samen mooier, groener, gezelliger en prettiger gemaakt met allerlei geweldige initiatieven. Deze kracht van bewoners koesteren en ondersteunen wij.

Kansen voor iedereen met taal, goed onderwijs, werk en minder armoede

Rotterdam moet kansen bieden voor iedereen. Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving. Wat ons hetzelfde maakt, is dat we niet hetzelfde zijn. Hoe verschillend we ook zijn, we delen deze stad als ons thuis. En aan 'thuis' draagt iedereen zijn of haar steentje bij en geldt 'afpraak is afspraak'. Dat begint ermee dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers afgerond, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar samenleven. Nieuwkomers helpen we aan een goede start: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Het verbeteren van de taalbeheersing is de eerste stap naar een betere positie op de arbeidsmarkt, een eerste stap uit de achterstand, helpt de samenleving te begrijpen en daarin zelf de weg te vinden.

Een bijstandsuitkering kan (tijdelijk) nodig zijn. Tegelijkertijd willen we dat iedereen meedoet. Met meer maatwerk en een passende bejegening, ondersteunen we werkzoekenden. Ons doel is dat het aantal Rotterdamse huishoudens in de bijstand substantieel daalt. In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000. In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo. Samen zetten we in op werk voor Rotterdamse schoolverlaters en werkzoekenden en voldoende afstudeerders die met een vakdiploma de arbeidsmarkt op gaan.

Jonge Rotterdammers moeten een goede start kunnen maken: wij staan voor kansengelijkheid voor alle kinderen en daarvoor is goed onderwijs noodzakelijk. De leerresultaten van Rotterdamse leerlingen zijn de afgelopen jaren flink vooruit gegaan, maar (ook daar) zijn we nog niet waar we willen zijn. Samen met het onderwijsveld nemen we de volgende stap om te zorgen dat meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken. Met voorscholen, basisscholen, middelbare scholen en mbo's en natuurlijk de leerlingen zelf, werken we hieraan. Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

In onze stad leeft 1 op de 4 kinderen in armoede. Dat doet pijn en is onacceptabel. Armoede staat de ontwikkeling van talenten van kinderen in de weg. Dat is niet goed voor de kinderen zelf en niet goed voor Rotterdam, want we hebben alle talenten hard nodig. Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6. Samen met onze partners presenteren wij in 2019 een Deltaplan om Rotterdammers te helpen met hun schulden aan te pakken en te voorkomen. Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

Jonge en oude Rotterdammers die een steuntje in de rug nodig hebben in de vorm van hulp thuis of professionele begeleiding, krijgen die. Zeker kwetsbare kinderen en jongeren, juist zij verdienen hulp bij een goede start. Zo gewoon mogelijk opgroeien ondanks problemen, bij ouders of verzorger, vrienden, school, buurt en sportclub, helpt daarbij. Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022.

Rotterdam is een stad voor jong én oud. Het aantal ouderen zal de komende jaren fors toenemen, in 2035 is 1 op de 5 Rotterdammers ouder dan 65 jaar. Om daar goed op voorbereid te zijn en ouderen een goede oude dag te bieden, met goede zorg, een geschikte woning en een veilige leefomgeving met sociale contacten, ontwikkelen we in 2019 samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'. Afgelopen vier jaar heeft Rotterdam het voortouw genomen in de strijd tegen eenzaamheid en in het bijzonder in de strijd tegen eenzaamheid onder ouderen. We zetten die strijd deze collegeperiode met dezelfde inzet voort en willen een daling van 3%punt in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.

Elkaar ontmoeten is belangrijk voor alle Rotterdammers. Verenigingen zijn daarbij onmisbaar als plek om samen te sporten, te spelen en te ontdekken. Deze clubs, die draaien op vrijwilligers, staan echter op dit moment voor uitdagingen op het gebied van financiën, de kwaliteit van hun accommodatie en voorzieningen en soms ook dalende ledenaantallen. Dit maakt het nodig om samen met verenigingen een Actieplan voor Verenigingen te ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst een levendige en plezierige 'thuisbasis' voor heel veel Rotterdammers kunnen zijn.

Energietransitie en nieuwe economie hand in hand

Een duurzaam, energiezuinig, klimaatbestendig Rotterdam met schone lucht, een bloeiende economie, kansen voor iedereen en betaalbaar voor iedereen. Dat is wat wij voor ogen hebben. De energietransitie biedt volop kansen om de stad en de haven duurzaam en toekomstbestendig te maken. De komende jaren gaan we met onze partners onze economie vernieuwen om daarmee een nog aantrekkelijkere vestigingsplaats voor (inter)nationale

bedrijven te worden. We trekken hierin nauw op met het Havenbedrijf en onderschrijven de ambitie de meest innovatieve haven te zijn én blijven door een leidende rol te pakken bij het vormgeven van een nieuwe, duurzame economie.

Die vernieuwing van de economie vraagt ook om constante investeringen in ons onderwijs zodat alle Rotterdammers, jong en oud, in deze wereld vol uitdagingen zelf hun toekomst kunnen bepalen. De stad heeft ieders talenten nodig en wij zullen met ons beleid iedereen uitdagen hun talent optimaal tot wasdom te laten komen. Die kansen willen we nu én samen benutten. In 2019 sluiten we wat ons betreft het Rotterdamse Energie- en klimaatakkoord: Bedrijven, corporaties, woningeigenaren, energiebedrijven, het Havenbedrijf, de gemeente en allerlei andere partners maken hierin concrete afspraken hoe we de komende jaren samen aan de duurzame stad van vandaag en morgen werken. Rotterdam gaat volop aan de slag om invulling te geven aan het klimaatakkoord van Parijs. De stijging van de CO₂-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO₂-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

In 2019 presenteren we een slim verkeerscirculatieplan, dat voor het einde van de collegeperiode operationeel moet zijn en zo zorgt voor betere bereikbaarheid en schonere lucht. Ons doel met al deze maatregelen is schone lucht voor alle Rotterdammers. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Met het onderhoud en de ontwikkeling van het gemeentelijk vastgoed zoals kantoren, scholen en sportlocaties verduurzamen we ons vastgoed (waar mogelijk). En alle bijdragen van Rotterdammers doen er toe; afval scheiden, elektrisch rijden of je huis isoleren, we maken het zo gemakkelijk mogelijk met voldoende containers, laadpalen en advies op maat.

Onze lokale economie ontwikkelt zich naar een nieuwe economie. De regionale Roadmap Next Economy is daarbij de leidraad. De komende periode werken we deze uit in een stedelijke agenda. MKB is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie. Samen ontwikkelen we een scan die MKB-ers helpt hun onderneming klaar te maken voor de nieuwe economie. Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

Een goede gemeentelijke organisatie en duurzame financiën

In de afgelopen jaren is de organisatie flink gekrompen. Hiermee werd een bezuinigingsdoelstelling gehaald. Met de groei van de economie en de komst van nieuwe taken voor de gemeente, onder andere in het sociaal domein, groeit ook de organisatie weer. Het komende jaar maken we een analyse van die groei en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan. Meer aandacht voor een goede match tussen mens en taak moet leiden tot minder ziekteverzuim en minder ervaren werkdruk. We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie. Tevens investeren we in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. De stad en de Rotterdammers zijn altijd het vertrekpunt voor het werk van de gemeente.

Onze ambities voor en met de stad, kunnen we alleen realiseren met een duurzame en gezonde financiële huishouding. Daarom zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting. We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren.

Stap voor stap, samen naar doorbraken

Het gaat dus goed met Rotterdam. En tegelijk is er ongelooflijk veel werk aan de winkel om te zorgen dat zo veel mogelijk mensen profiteren van onze bloei. Rotterdam - Zuid krijgt de komende jaren onze volle aandacht met het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Hiermee zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuur-aanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. Deze impuls verdient Zuid. We willen alle kansen die de huidige ontwikkelingen ons bieden nu echt pakken. Dat vraagt om investeringen, keuzes en lef. Om samenwerking van het stadsbestuur met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden. Alleen door samen op te trekken en constant aan draagvlak te werken, kunnen we de doorbraken realiseren die nodig zijn. Komende maanden gaan we dan ook in gesprek, maken we afspraken en plannen en sluiten we waar dat kan akkoorden met iedereen die Rotterdam verder wil brengen. Om samen, met nieuwe energie, te bouwen aan de stad van morgen.

Raadsbehandeling

Pagina 9

Raadsbehandeling

Raadsbehandeling

De Begroting 2022 en Tweede Herziening 2021 wordt behandeld in de verschillende raadscommissies van 27/28 oktober en 3/4 november 2021. De behandeling in de Raad vindt plaats op 9 en 11 november 2021.

Raadsvoorstel

2e Herziening 2021 en Begroting 2022

Hier vindt u de raadsbesluiten behorende bij de [2e Herziening 2021](#) en de [Begroting 2022](#).

Belastingverordeningen 2022

Via deze link vindt u de raadsbesluiten voor alle belastingverordeningen 2022.

Moties en amendementen

Volgt na de raadsbehandeling op 9 en 11 november 2021.

Commissies

Pagina 10

Commissies

In de commissies wordt de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2021 voorbereid. Iedere commissie behandelt daarin zijn eigen onderwerpen.

[Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte](#)[Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport](#)[Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding](#)[Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit](#)[Commissie Veiligheid en Bestuur](#)[Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën](#)[Commissie tot Onderzoek van de Rekening](#)

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Wonen:**
 - [Taakveld Wonen en bouwen](#)
- **Ruimtelijke ordening:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Beheer](#)
- **Omgevingswet:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
- **Grondbeleid:**
 - [Taakveld Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)
 - [Paragraaf Grondbeleid](#)
- **Vastgoed:**
 - [Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden](#)
- **Welstand en monumenten:**
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten](#)
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Archeologie](#)
- **Buitenruimte:**
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII](#)
 - [Taakveld Begraafplaatsen en crematorium](#)

- [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#)
- **Afval:**
 - [Taakveld Afval - Grondstoffen](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)
- **Water:**
 - [Taakveld Riolering](#)
- **Dierenwelzijn:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Jeugd:**
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-](#)
- **Jeugdhulp:**
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18-](#)
- **Zorg:**
 - [Taakveld Wijkteams en Wmo-loketten](#)
 - [Taakveld Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#)
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ -Wmo](#)
- **Informele zorg:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Welzijn**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Volksgezondheid:**
 - [Taakveld Volksgezondheid](#)
- **Onderwijs:**
 - [Taakveld Onderwijshuisvesting](#)
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken](#)
- **Taal:**
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken – Taal volwassenen](#)
- **Cultuur:**
 - [Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Cultuur](#)
 - [Taakveld Media](#)
- **Sport:**
 - [Taakveld Sportbeleid en activering](#)
 - [Taakveld Sportaccommodaties](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#)

Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Werk:**

- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Werk](#)
- [Taakveld Begeleide participatie](#)
- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#)

- **Inkomen:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Inkomen](#)
- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Integratie:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Discriminatiebestrijding:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Armoedebestrijding:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Schuldenaanpak:**

- [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening](#)

Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Metropool Regio Rotterdam Den Haag [MRDH] (inhoudelijk)**

- **Haven (inhoudelijk)**

- **Economie:**

- [Taakveld Economische ontwikkeling](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten](#)
- [Taakveld Economische promotie](#)

- **Horeca**

- **Toerisme**
- **Evenementen**
- **Mobiliteit:**
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbaar vervoer](#)
- **Parkeren:**
 - [Taakveld Parkeren](#)
 - [Taakveld Parkeerbelasting](#)
- **Verkeersveiligheid:**
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
- **Energietransitie:**
 - [Paragraaf Energietransitie](#)
- **Duurzaamheid:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving](#)
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)
- **Luchthaven**

Commissie Veiligheid en Bestuur

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Openbare orde**
 - [Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer – Regionale veiligheidsactiviteiten](#)
- **Veiligheid**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid](#)
- **Overlast en handhaving**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Handhaving en toezicht](#)
- **Radicalisering**
- **(Inter)nationale betrekkingen**
- **Bestuur**
 - [Taakveld Bestuur – Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)

- [Taakveld Bestuur – College](#)
- **Metropoolregio Rotterdam Den Haag (bestuurlijk)**
- **Bestuurlijke vernieuwing**
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie](#)
- **Gebiedsgerichte programma's**
- **Kleine kernen**

Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Organisatie**
 - [Taakveld Overhead - Concernondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Clusterondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Audits en Control](#)
 - [Taakveld Overhead – Activering overhead](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen](#)
 - [Paragraaf Bedrijfsvoering](#)
- **Dienstverlening**
 - [Taakveld Burgerzaken](#)
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden en bewonersparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Stadsarchief](#)
- **Financiën**
 - [Taakveld Treasury](#)
 - [Taakveld OZB Woningen](#)
 - [Taakveld OZB niet-woningen](#)
 - [Taakveld Belastingen overig](#)
 - [Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#)
 - [Taakveld Vennootschapsbelasting](#)
 - [Taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting](#)
 - [Paragraaf Financiering](#)
 - [Paragraaf Financiële kengetallen](#)
 - [Paragraaf Investerings](#)
 - [Paragraaf Lokale heffingen](#)
 - [Paragraaf Sustainable development goals](#)
 - [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)
- **Deelnemingen**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Haven (aandeelhouderschap)**

- [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
 - [Paragraaf Nationaal Programma Rotterdam Zuid \(NPRZ\)](#)
- Feijenoord City
- Hoekse Lijn
- Coolsingel
- Maastunnel

Commissie tot Onderzoek van de Rekening

Het onderzoek richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-) gemeenterekening, de rekeningen van de individuele gemeentelijke diensten en kostenplaatsen en de bevindingen van de (externe) accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Op dit moment zijn er geen specifieke taakvelden die worden besproken in deze commissie.

Leeswijzer

Pagina 11

Leeswijzer

[Opbouw website](#)[Opbouw programma's en taakvelden](#)[Soorten financiële bijstellingen](#)

Opbouw website

Het onderdeel Hoofdlijnen bevat de [bestuurlijke](#) en [financiële](#) hoofdlijnen van de Begroting en een overzicht van de [voortgang en belangrijkste ontwikkelingen](#) over de eerste acht maanden van 2021. In het onderdeel [Paragrafen](#) is informatie te vinden over enkele overstijgende onderwerpen, waaronder de paragrafen [Bedrijfsvoering](#), [Lokale heffingen](#) en [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#). In het onderdeel [Financiën](#) vindt u o.a. de [financiële kengetallen](#) en de [geprognosticeerde balans](#).

Op de pagina [Samenvatting bijstellingen](#) worden de financiële bijstellingen van deze begroting gepresenteerd. Hier is een totaaloverzicht van alle bijstellingen opgenomen waarbij via links wordt verwezen naar het betreffende taakveld.

Opbouw programma's en taakvelden

De opbouw van de pagina's van de beleidsprogramma's is grotendeels hetzelfde als bij eerdere P&C-producten. Daar waar van toepassing is de toelichting op het meerjarige verloop van de baten, lasten en reserves geactualiseerd. De pagina's voor de taakvelden hebben eenzelfde opbouw. Hieronder worden enkele aandachtspunten en opmerkingen meegegeven.

Ontwikkelingen en voortgang: De toelichting op de ontwikkelingen en voortgang is gebaseerd op de doelen zoals die in de Begroting 2021 en Voorjaarsnota 2021 zijn benoemd. Indien gewenst kan via de button '*Ga naar vorig P&C-product*' naar deze websitepagina's worden gegaan. Om direct naar de financiële bijstellingen te gaan kan de button '*Naar overzicht baten en lasten*' worden gebruikt (te vinden rechtsboven bij de grafische weergave van de baten en lasten).

Wat willen we bereiken & Wat gaan we daar voor doen: Aanpassingen van doelen (ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021) zijn cursief weergegeven.

Effect- en prestatie-indicatoren: Voor zover relevant en bekend zijn de indicatoren geactualiseerd.

Financiële bijstellingen: In de tabel met financiële bijstellingen is het verloop ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021 inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving taakveld: hier wordt nadere (achtergrond)informatie gegeven over het taakveld. Dit deel is veelal ongewijzigd gebleven ten opzichte van de begroting.

Beleidskaders en richtlijnen: hier zijn (via hyperlinks) de relevante beleidskaders en richtlijnen opgenomen.

Soorten financiële bijstellingen

In deze begroting worden verschillende categorieën van financiële bijstellingen onderscheiden, namelijk:

- onvermijdelijke ramingsbijstellingen; begrotingswijzigingen ten aanzien van bestaand beleid als gevolg van exogene factoren
- reserves: toevoegingen, onttrekkingen en vrijval van bestemmingsreserves
- taakmutaties: begrotingswijzigingen als gevolg van wijzigingen in het Gemeentefonds
- kasschuiven: bijstellingen door overheveling van budgetten naar volgende begrotingsjaren
- technische mutaties: deze zijn technisch van aard zijn en hebben geen beleidsmatige impact

In de tabellen met bijstellingen worden de effecten op het saldo van baten en lasten van het betreffende taakveld gepresenteerd. Negatieve bedragen (met “-” teken) hebben een negatief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Bij de bijstellingen op reserves geldt dat deze in de regel als neutraal worden gepresenteerd (dus geen effect op het saldo). Hogere lasten zorgen namelijk voor een hogere onttrekking aan een reserve of andersom. In de reserves ontstaan alleen effecten op het exploitatiesaldo in het geval van vrijval (er staat dan geen hogere last tegenover) of toevoegingen aan reserves (reserveren van middelen voor de toekomst).

Bij taakmutaties zijn de baten vanuit het Gemeentefonds opgenomen in het taakveld [Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#) (programma Algemene Middelen). De lasten zijn te vinden in de verschillende taakvelden.

Op concernniveau zijn de taakmutaties, kasschuiven en technische mutaties saldoneutraal.

Alle bedragen in deze website zijn in 1000-tallen weergegeven, tenzij expliciet anders is aangegeven. Door de weergave in 1000-tallen kan het zijn dat de totalen een (minimale) afwijking tonen.

Programma's

Pagina 12

Programma's

Algemene middelen

Baten: € 2.451.690

Lasten: € 72.566

[Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#)

[Belastingen overig](#)

[Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting](#)

[Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen](#)

[OZB niet-woningen](#)

[OZB woningen](#)

[Treasury](#)

[Venootschapsbelasting \(Vpb\)](#)

Beheer van de stad

Baten: € 264.500

Lasten: € 403.837

[Afval - Grondstoffen](#)

[Begraafplaatsen en crematorium](#)

[Cultureel erfgoed - Archeologie](#)

[Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)

[Openbare orde en veiligheid -](#)

[Ontploffbare oorlogsresten](#)

[Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)

[Riolering](#)

[Ruimtelijke ordening - Beheer](#)

[Verkeer en vervoer - Beheer](#)

Bestuur en dienstverlening

Baten: € 10.396

Lasten: € 86.684

[Bestuur - College](#)

[Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie](#)

[Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)

[Burgerzaken](#)

[Musea - Stadsarchief](#)

Cultuur, sport en recreatie

Baten: € 5.804

Lasten: € 239.132

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Media

Musea - Cultuur

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Sportaccommodaties

Sportbeleid en activering

Economische zaken

Baten: € 3.914

Lasten: € 37.873

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Economische ontwikkeling

Economische promotie

Maatschappelijke ondersteuning

Baten: € 19.717

Lasten: € 224.663

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldendienstverlening

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Samenkracht en burgerparticipatie

Onderwijs

Baten: € 68.661

Lasten: € 207.589

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijshuisvesting

Openbare orde en veiligheid

Baten: € 13.943

Lasten: € 164.501

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Overhead

Baten: € 7.258

Lasten: € 495.966

Overhead - Activering overhead

Overhead - Audits en control

Overhead - Clusterondersteuning

Overhead - Concernondersteuning

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Verkeer en vervoer

Volksgezondheid en zorg

Baten: € 379.406

Baten: € 213.627

Baten: € 110.219

Lasten: € 405.922

Lasten: € 161.665

Lasten: € 856.186

[Beheer overige gebouwen en gronden](#)

[Openbaar vervoer](#)

[Geëscaleerde zorg 18+](#)

[Parkeerbelasting](#)

[Geëscaleerde zorg 18-](#)

[Cultureel erfgoed - Monumenten](#)

[Parkeren](#)

[Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#)

[Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)

[Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid](#)

[Maatwerkdienstverlening 18-](#)

[Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.](#)

[Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)

[Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)

[Volksgezondheid](#)

[Wijkteams en Wmo-loketten](#)

[Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)

[Wonen en bouwen](#)

Werk en inkomen

Baten: € 601.384

Lasten: € 793.935

[Arbeidsparticipatie - Werk](#)

[Begeleide participatie](#)

[Inkomensregelingen - Inkomen](#)

Algemene middelen

Pagina 13

Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.

TAAKVELD 1

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds.

TAAKVELD 2

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

TAAKVELD 3

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

TAAKVELD 4

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.

TAAKVELD 5

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

TAAKVELD 6

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

TAAKVELD 7

Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen.

TAAKVELD 8

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

BBV-indicatoren

BBV-indicator			Bron
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Realisatie 2020	€689,58	COELO
	Prognose 2021	€ 706,71	
	Prognose 2022	€ 725,47	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Realisatie 2020	€774,48	COELO
	Prognose 2021	€ 793,01	
	Prognose 2022	€ 813,37	
Gemiddelde WOZ waarde woningen 2020	Nederland	€ 270.000	CBS
	Rotterdam	€ 222.000	

Toelichting BBV-indicatoren

Bij de begrotingsstukken 2022 worden ook de belastingstukken 2022 de raad ter besluitvorming voorgelegd. Deze belastingstukken bevatten voorstellen voor de gemeentelijke tarieven in 2022. Daaruit zal duidelijk worden wat dit betekent voor de ontwikkeling in de gemeentelijke woonlasten voor eenpersoons, tweepersoons en meer persoonshuishoudens.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er bij programmabegrotingen een programmaplan hoort dat naast de verschillende programmakosten een overzicht bevat van de kosten voor overhead, het bedrag voor te betalen vennootschapsbelasting, het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Het [programma Overhead](#) bevat een overzicht van de kosten voor overhead, de te betalen vennootschapsbelasting wordt verantwoord op het [taakveld Vennootschapsbelasting](#) en het bedrag onvoorzien op het [taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#). De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van de andere dekkingsmiddelen doordat de gemeente deze middelen vrij kan aanwenden.

In het overzicht van baten en lasten omvat de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (*)	Begroting 2022
Lokale heffingen	378.465	378.287	401.917
Algemene uitkeringen gemeentefonds	1.837.486	1.898.206	1.914.478
Dividend	116.896	87.357	87.275
Saldo financieringsfunctie	-14.502	-12.045	-17.262
Totaal	2.318.345	2.351.805	2.386.408

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

Lokale heffingen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden om te beginnen de baten uit heffingen van de algemene belastingen gerekend. Anders dan bij bestemmingsheffingen is de besteding van de baten uit heffing van deze algemene belastingen niet gebonden. Tot de algemene belastingen behoren de onroerendzaakbelasting (OZB), de algemene parkeerbelasting, de logiesbelasting en de reclame- en precariobelasting. Dit is exclusief de baten uit de bestemmingsheffingen, zoals de afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. In onderstaande tabel zijn betreffende baten opgenomen.

Lokale heffingen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Programma
Onroerend zaakbelasting**	266.721	260.855	271.450	Algemene middelen
Algemene parkeerbelasting	82.086	84.656	107.995	Verkeer en Vervoer
Logiesbelasting	3.822	7.316	10.741	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	25.836	25.460	11.731	Algemene middelen
Totaal	378.465	378.287	401.917	

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

(**) inclusief intragemeentelijke aanslagen OZB

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Vervolgens worden de algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit betreft het totaal van de verschillende soorten uitkeringen uit het gemeentefonds: de integratie-uitkeringen (waaronder het Sociaal Domein), de decentralisatie-uitkeringen en de algemene uitkeringen. Deze baten worden verantwoord op het programma Algemene middelen en op het [taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#).

Dividend

De dividenden die de gemeente van deelnemingen ontvangt, behoren eveneens tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze dividenden worden verantwoord op de programma's Algemene middelen, [Overhead](#) en [Bestuur en dienstverlening](#).

Dividend	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (*)	Begroting 2022	Programma
Bank Nederlandse Gemeenten NV	408	500	500	Algemene middelen
BV Gemeenschappelijk bezit Evides	7.592	5.486	5.486	Algemene middelen
Eneco Holding NV	21.548	0	0	Algemene middelen
Stedin Holding NV	16.476	2.500	2.700	Algemene middelen
Havenbedrijf Rotterdam NV	69.741	78.721	78.389	Algemene middelen
Royal Schiphol NV	0	0	50	Algemene middelen
Sportbedrijf	152	150	150	Algemene middelen
RET	0	0	0	Algemene middelen
Multidiensten	0	0	0	Bestuur en dienstverlening
Multi Employment Rotterdam BV (MER)	0	0	0	Overhead
SSC Flex	978	0	0	Overhead
Totaal	116.896	87.357	87.275	

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

Saldo financieringsfunctie

Ten slotte wordt het saldo van de financieringsfunctie tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit saldo betreft het saldo van de betaalde rente over de leningen, rekening-courant en de ontvangen rente over uitzettingen. De baten worden verantwoord binnen de betreffende programma's, met name Algemene middelen en Maatschappelijke ondersteuning.

Saldo financieringsfunctie	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (*)	Begroting 2022
Baten	8.897	6.542	3.045
Lasten	23.398	18.587	20.105
Saldo	-14.502	-12.045	-17.060

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	3.558.598	2.331.545	2.305.037	2.249.755	2.261.709	2.254.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.837.534	1.925.255	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371
Belastingen	270.727	272.633	282.307	284.343	286.155	286.155
Dividenden	115.918	92.425	85.699	99.237	98.801	96.867
Financieringsbaten	1.299.291	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Overige opbrengsten derden	34.930	35.342	19.794	19.789	19.783	19.782
Overige baten	197	-47	-47	-47	-47	-47
Lasten exclusief reserves	52.728	-15.563	-13.183	-5.308	3.133	4.587
Apparaatslasten	15.722	17.883	17.357	16.955	16.955	16.955
Inhuur	777	1.723	506	506	506	506
Overige apparaatslasten	601	829	578	578	578	578
Personeel	14.343	15.331	16.273	15.871	15.871	15.871
Intern resultaat	-13.354	-14.218	-14.750	-14.271	-14.271	-14.271
Intern resultaat	-13.354	-14.218	-14.750	-14.271	-14.271	-14.271
Programmalasten	50.360	-19.228	-15.790	-7.992	449	1.904
Financieringslasten	22.839	17.119	20.105	28.207	32.817	35.298
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.086	6.742	5.336	9.694	16.452	16.706
Kapitaallasten	-51.273	-49.651	-47.821	-52.483	-55.410	-56.690
Overige programmalasten	70.805	6.563	6.590	6.590	6.590	6.590
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	3.505.870	2.347.108	2.318.219	2.255.063	2.258.576	2.250.128
Vennootschapsbelasting	1.704	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	3.504.166	2.346.308	2.317.419	2.254.263	2.257.776	2.249.328
Reserves	-1.276.865	-61.888	61.704	-57.620	-105.511	-92.303
Onttrekking reserves	80.616	25.227	146.653	39.464	23.623	25.533
Toevoeging reserves	1.424.670	90.465	84.949	97.085	129.134	117.836
Vrijval reserves	67.190	3.350	0	0	0	0

Saldo	2.227.301	2.284.420	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026
-------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	2.053.318	2.027.745	2.030.654	2.028.155	2.028.155		
Omissieregeling 2019	2.053.146	2.027.648	2.030.557	2.028.058	2.028.058		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	2.094.612	2.102.669	2.092.966	2.100.331	2.097.657		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	2.130.189	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138		
10-maandsrapportage 2019	2.077.396	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.079.886						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		2.238.500	2.136.559	2.098.079	2.028.138	2.028.138	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		2.218.987	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
10-maandsrapportage 2020		2.218.948	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		2.227.301					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			2.306.241	2.235.019	2.130.680	2.097.264	2.103.429
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			2.284.420	2.379.124	2.196.643	2.152.265	2.157.026

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de belastingopbrengsten, bijdrage rijk en medeoverheden (o.a. het gemeentefonds), dividenden en financieringsbaten over verstrekte leningen en garanties.

Lasten

De apparaatslasten zijn voornamelijk uitgaven voor de uitvoering van het proces belastingheffing.

De twee grootste posten onder de programmalasten bestaan uit de financieringslasten over extern aangetrokken geldleningen en de kapitaallasten waaronder de interne verrekening van de omslagrente plaatsvindt. Verder zijn de belangrijkste posten onder 'overige programmalasten' de ingeschatte risico's voor verstrekte leningen en garanties en concernbrede stelposten. De concernbrede stelposten zijn bedoeld om de nog over de programma's te verdelen taakstellingen en trendcorrecties op te vangen.

Reserves

De reserves die onder het programma Algemene middelen zijn opgenomen, zijn een aantal concernbrede reserves. Het gaat hoofdzakelijk om de Algemene reserve, de Kredietrisicoreserve, de Rotterdamse

Meerjarig verloop

Ten opzichte van 2021 laten de totale baten een meerjarig dalend beeld zien. De daling van de baten komt hoofdzakelijk door lagere verwachte rijksmiddelen, het van rijkswege afschaffen van de heffing precariobelasting op nutsnetwerken, lagere financieringsbaten uit verstrekte leningen en garanties. De totale lasten laten meerjarig een stijging zien. Dit komt hoofdzakelijk door toename van de investeringen met circa € 1 mld die leidt tot hogere financieringsbehoefte en daarmee stijgende rentelasten op langlopende leningen.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)
Algemene middelen	-21.821		144.105		65.963		55.001		53.597	
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	27.049	1%	69.389	4%	2.137	0%	3.660	0%	1.384	0%
Belastingen overig	3.514	10%	402	2%	480	2%	470	2%	470	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-1.694	24%	168	2%	213	2%	244	2%	244	2%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-60.392	158%	70.647	277%	53.157	63%	48.066	36%	53.827	43%
OZB niet-woningen	5.422	3%	8.193	4%	8.352	4%	8.353	4%	8.353	4%
OZB woningen	-384	1%	1.746	3%	1.852	3%	1.852	3%	1.852	3%
Treasury	4.663	6%	-6.440	7%	-227	0%	-7.643	8%	-12.532	13%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	27.049	1%	69.389	4%	2.137	0%	3.660	0%	1.384	0%
Belastingen overig	3.514	10%	402	2%	480	2%	470	2%	470	2%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-1.694	24%	168	2%	213	2%	244	2%	244	2%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-60.392	158%	70.647	277%	53.157	63%	48.066	36%	53.827	43%
OZB niet-woningen	5.422	3%	8.193	4%	8.352	4%	8.353	4%	8.353	4%
OZB woningen	-384	1%	1.746	3%	1.852	3%	1.852	3%	1.852	3%
Treasury	4.663	6%	-6.440	7%	-227	0%	-7.643	8%	-12.532	13%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma gaat in op de volgende zaken:

- een sluitende begroting en meerjarenraming
- een gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen
- een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, waarbij het weerstandsvermogen is geënt op de financiële risico's
- een stabiel beleid voor de gemeentelijke woonlasten en algemene belastingen
- een gedegen treasury-functie en financieringsbeleid
- zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad

Het programma Algemene middelen omvat:

- de uitkeringen uit het gemeentefonds
- de opbrengsten van de algemene belastingen
- de opbrengsten uit deelnemingen
- het treasury-resultaat
- concernbrede bestemmingsreserves
- concernbrede stelposten
- te betalen bedragen vennootschapsbelasting
- de post onvoorzien

Het programma Algemene middelen is, anders dan de overige programma's van deze begroting, relatief beleidsarm te noemen en wijkt in opzet en inhoud hiervan af. In de paragrafen [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#) zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voor het programma Algemene middelen gelden de volgende indicatoren en kengetallen:

- gemeentelijke woonlasten (één- en meerpersoonshuishouden)
- gemiddelde WOZ-waarde woningen
- weerstandsvermogen
- structurele exploitatieruimte
- solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingensaldo)
- kasgeldlimitet
- renterisiconorm
- netto schuldquote

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Dit taakveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Voortgang 2021

Fixatie gemeentefonds 2020 en 2021

Als onderdeel van het compensatiepakket coronamaatregelen van medio 2020 zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de fondsbeheerders van het gemeentefonds (ministeries van BZK en Financiën) overeengekomen de accressen van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te fixeren op de stand van de meicirculaire gemeentefonds 2020. Voor deze jaren wordt dat dus -in principe- ook de afrekening tenzij zich grote afwijkingen voordoen. Schommelingen doen zich nog wel voor door veranderingen van inflatie, waarden van maatstaven én daadwerkelijke declaraties van gemeenten op het BTW-compensatiefonds. Fixeren komt tegemoet aan de wens van rust en stabiliteit van beide gesprekspartners (fondsbeheerders en VNG).

Herziening gemeentefonds

In juni 2018 heeft de minister van Binnenlandse Zaken (BZK) aan de Tweede Kamer gemeld te werken aan een herziening van het gemeentefonds per 2021. Dit heeft reeds meerdere malen vertraging opgelopen. Op 29 maart 2021 heeft de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) een tussenrapportage opgesteld op basis van de adviesaanvraag van 2 februari 2021 van de fondsbeheerders, de ministeries van Financiën en BZK. De conclusie van de ROB was dat de uitkomsten van de herverdeelvoorstellen onvoldoende leken om aan te sluiten bij de ervaren kosten van gemeenten. Onduidelijk is in hoeverre de oorzaak ligt in de methode, de gehanteerde veronderstellingen of dat het beeld van de werkelijke kosten is vertekend.

In juli 2021 hebben de fondsbeheerders een nieuw verdelingsvoorstel ter consultatie aan de ROB voorgelegd. Bij de adviesaanvraag van 9 juli 2021 is een voorlopige herverdeling van de beoogde nieuwe verdeling voor alle gemeenten opgenomen. Hierover is de commissie MPOF op 14 juli jl. geïnformeerd. De herverdeling zou (op basis van cijfers 2017) voor Rotterdam € 39 euro negatief per inwoner zijn. Met de gebruikelijke ingroeieregeling (€15 per jaar per inwoner) zou Rotterdam er in deze situatie met ingang van 2023 € 10 mln op achteruit gaan, in 2024: € 20 mln en ca. € 25,5 mln met ingang van 2025. Nadere informatie is opgenomen in de commissiebrief MPOF met het kenmerk 21bb009977.

Op 12 augustus jl. heeft het Rijk aangegeven dat de herverdeling op basis van de cijfers 2019 € 36 negatief per inwoner voor Rotterdam is (totaal: € 23,5 mln). Het ministerie van BZK heeft -wederom- aangegeven dat er sprake is van voorlopige effecten. Na definitieve besluitvorming over de invoering van het verdeelvoorstel zal met de dan bekende gegevens nog een actualisatie plaatsvinden naar 1 januari 2023, het beoogde moment van invoering van de nieuwe verdeling. Deze laatste actualisatieslag zal inzicht geven in de definitieve herverdeeleeffecten voor gemeenten.

De ROB verwacht zijn advies over de herverdeling van het gemeentefonds eind september of begin oktober 2021 uit te brengen. Daarna zal de VNG haar advies opstellen. Het Rijk streeft er naar om de uitkomsten van de herziening uiterlijk in de decembercirculaire 2021 met uitloop naar de meicirculaire 2022 op te nemen, met 2023

als ingangsdatum.

Compensatie Coronakosten

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in financiële problemen komen, heeft het kabinet Rutte III in overleg met de medeoverheden (w.o. VNG) in 2020 en 2021 tot een aantal compensatiepakketten besloten. Bij de inschatting en het verwerken van de financiële effecten als gevolg van de coronacrisis, wordt uitgegaan van het scenario, waarbij in heel 2021 sprake zal zijn van enige vorm van contactbeperkende maatregelen. De ervaringscijfers over 2020 zijn hierbij gebruikt als basis voor het begroten van de reële lasten en baten in 2021. Vanaf 2022 e.v. zijn deze contactbeperkende maatregelen niet meer nodig.

Kabinetsformatie

Onduidelijk is of de, ten tijde van het opstellen van deze begroting, lopende kabinetsformatie aanvullende middelen voor gemeenten gaat opleveren. Dit is een eis van de VNG voordat de herziening gemeentefonds kan plaatsvinden. De kans op aanvullende middelen, b.v. doorrekening verkiezingsprogramma (CPB 1 maart 2021), lijkt ons in principe groter dan bezuinigingen.

Voor- en nadelen van onder andere de kabinetsformatie en de herziening gemeentefonds zijn derhalve op dit moment zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen. Dit risico is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Jeugdzorg

Op 25 juni 2021 is er overleg geweest tussen BZK en Interprovinciaal Overleg (toezichthouder van gemeenten) over de wijze waarop gemeenten meerjarig rekening mogen houden in hun begroting met de extra middelen voor Jeugdhulp. Nadere afspraken hierover zijn nodig, omdat er alleen voor het jaar 2022 extra middelen beschikbaar zijn gesteld (€ 1.314 mln bovenop de eerder toegezegde € 300 mln). Dit levert Rotterdam. Hierdoor stijgt het gemeentefonds met € 62 mln.

Gemeenten mogen van de toezichthouder (provincies) in de meerjarenraming vanaf 2023 rekening houden met 75% van de arbitrage-uitkomstbedragen voor jeugdzorg. Dit betekent voor Rotterdam een reeks van circa € 51 mln in 2023 aflopend naar circa € 28,5 mln in 2028. Ons voorstel is om de middelen vanaf 2023 te betrekken bij de Voorjaarsnota 2022 en/of het coalitieakkoord 2022-2026. Dit is ook de huidige gedragslijn voor zorgkosten in Rotterdam. Tegen die tijd is er naar verwachting meer zekerheid over de volledige omvang van de meerjarig beschikbaar gestelde middelen (incl. WMO). Hierbij kan op dat moment een integrale afweging worden gemaakt over de inzet van middelen (of bezuinigingen) van een nieuwe coalitie en de resultaten van de herziening van het gemeentefonds.

Ontwikkelingen 2022-2025

Naast de bij de voortgang 2021 genoemde onderwerpen worden de effecten van de verschillende circulaire Gemeentefonds 2021 voor de jaren 2021 en verder conform de consistente gedragslijn verwerkt in de verschillende P&C producten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Realisatie 2020	Tweede Herziening		Begroting 2022		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.837.486	1.925.255	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.837.486	1.925.255	1.914.478	1.844.078	1.855.075	1.850.371
Lasten exclusief reserves	6	7	7	7	7	7
Programmalasten	6	7	7	7	7	7
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6	7	7	7	7	7
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.837.479	1.925.248	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364
Saldo voor reserveringen	1.837.479	1.925.248	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364
Saldo	1.837.479	1.925.248	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373		
Omissieregeling 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	1.674.728	1.724.727	1.733.576	1.753.072	1.757.186		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.720.122	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654		
10-maandsrapportage 2019	1.681.278	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	1.681.161						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		1.829.384	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	
10-maandsrapportage 2020		1.835.649	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		1.837.479					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	1.925.248	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Tweede Herziening		Begroting 2022		
	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	27.049	69.389	2.137	3.660	1.384
Aanpassing compensatie corona	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	82	0	0	0
Actualisatie gemeentefonds	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-987	-9.849	-15.683	-14.166
Actualisatie taakmutaties	Taakmutaties	27.954	79.238	17.820	17.826
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	1.925.248	1.914.471	1.844.071	1.855.068	1.850.364

Toelichting financiële bijstellingen

Aanpassing compensatie corona

Uitgangspunt voor corona gerelateerde kosten is dat het Rijk volledig compenseert. Bij de Voorjaarsnota is daarom een stelpost Rijkscompensatie opgenomen. Bij deze begroting zijn deze kosten licht gestegen (logiesbelasting, schone buitenruimte en coulanceregeling vastgoed). De stelpost wordt hierop geactualiseerd.

Actualisatie gemeentefonds

De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontwikkelt zich volgens een normeringssystematiek. De normeringssystematiek houdt in dat het gemeentefonds als het ware meebeweegt met een groot gedeelte van de rijksuitgaven, volgens het principe 'samen de trap op en samen de trap af'. Op deze manier bepaalt het Rijk het jaarlijkse groeipercentage (het accres) van het gemeentefonds. Op grond van de toen bekende informatie zijn in onze Voorjaarsnota 2021, en bij vele andere gemeenten, de accresreeksen uit de septembercircularis 2020 aangehouden. Meest opvallende in de circularis is de dalende reeks van het accres. Het weer aanzetten van de normeringssystematiek, na fixatie in 2020/2021, betekent een daling van het accres. In 2022 wordt de negatieve bijstelling verklaard door een lagere loon- en prijsontwikkeling. Hierdoor stijgen de uitgaven van het Rijk minder hard en dat werkt door in een lager accres in 2022. Vanaf 2023 stijgt de volumecomponent van de rijksuitgaven minder hard. Een belangrijke factor hierbij is lagere verwachte rentelasten in deze jaren als gevolg van lagere rentestanden. Ook andere ontwikkelingen in latere jaren, zoals lagere EU-afdrachten als gevolg van het vorig jaar

afgesloten Europees Meerjarig Financieel Kader, zorgen voor een lagere volumegroei. Deze factoren dragen bij aan de neerwaartse bijstelling van het accres in 2023-2025. Een stijging van de waarde van onroerend goed en met name niet-woningen leidt tot meer OZB-inkomsten, maar ook tot een daling van het gemeentefonds met jaarlijks € 4 mln. De algemene uitkering van het gemeentefonds is vrij besteedbaar voor gemeenten. Wijzigingen van taken (taakmutaties), decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn net als de algemene uitkering beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording naar het Rijk plaats, zoals bij specifieke uitkeringen wel het geval is. Bij het ter beschikking stellen van middelen van Rijk aan gemeenten wordt niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Actualisatie taakmutaties

Vanuit de meicirculaire gemeentefonds 2021 werken de wijzigingen in de 'taakmutaties' door. Gedragslijn binnen onze gemeente is dat in principe de taakmutaties naar betreffende taakvelden clusters worden doorgezet, tenzij clusters de bedragen niet nodig hebben en/of bestuur anders besluit. De ontvangen middelen 'taakmutaties' zijn op dit taakveld als baat opgenomen. Voorgesteld wordt deze volledig naar betreffende taakvelden door te zetten. De lasten zijn verwerkt op de betreffende taakvelden. Daarmee zijn de effecten voor het concern budgettair neutraal. Belangrijkste mutaties zijn middelen voor Jeugdzorg (€ 62 mln in 2022: zie ontwikkelingen Voortgang 2021), de integratie-uitkeringen Voogdij/18+ (oplopend naar € 11 mln vanaf 2022) en Beschermd wonen (oplopend naar € 4 mln vanaf 2022). In 2021 zijn aanvullende middelen (€ 21 mln) voor de 'aanpak problematiek jeugdzorg' beschikbaar gesteld.

Technische wijzigingen

Het betreft een saldoneutrale technische wijziging met betrekking tot indexering 2022-2025.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de Jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Drie keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten met een circulaire over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk

- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk

Belastingen overig

Pagina 15

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

Voortgang 2021

De aanslagen voor reclame-en precariobelasting zijn door coronamaatregelen tijdelijk opgeschort. Veel belastingplichtigen die deze aanslagen moesten betalen (met name ondernemers) hebben in 2020 een regeling aangevraagd waarbij ze meer tijd hebben gekregen om deze aanslagen te voldoen. Hierbij hebben we de menselijke maat voorop gesteld waarbij met maatwerkoplossingen de mogelijkheden voor betaling optimaal zijn benut zonder dat belastingplichtigen onevenredig zijn geraakt. Bij de precariobelasting voor terrassen hanteren we het nultarief voor 2020 en 2021. Dit betekent dat er geen sprake is van opbrengsten voor precariobelasting voor terrassen voor 2020 en 2021.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. We werken continu aan het verbeteren van de dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een nieuw digitaal belastingportaal. Het portaal zal opnieuw worden ontwikkeld om te voldoen aan de wet toegankelijkheid overheidswebsites, aan de gemeentelijke huisstijl en aan de dienstverleningsprincipes. In technische zin is het loket aan het einde van zijn levensduur dus ook dat vraagt om vernieuwing. Hierdoor ontstaat een digitaal loket waar burgers en ondernemers op termijn eenvoudig inzage krijgen in hun belastingstukken en digitaal belastingzaken kunnen regelen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Belastingen overig	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	35.104	35.449	19.908	19.908	19.908	19.908
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0

Belastingen	185	124	126	126	126	126
Overige opbrengsten derden	34.901	35.324	19.782	19.782	19.782	19.782
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-2.016	-3.751	-3.839	-3.969	-3.957	-3.957
Apparaatslasten	5.729	6.517	6.325	6.178	6.178	6.178
Inhuur	283	628	184	184	184	184
Overige apparaatslasten	219	302	211	211	211	211
Personeel	5.227	5.587	5.930	5.783	5.783	5.783
Intern resultaat	-13.499	-14.355	-14.763	-14.284	-14.284	-14.284
Intern resultaat	-13.499	-14.355	-14.763	-14.284	-14.284	-14.284
Programmalasten	5.754	4.088	4.599	4.136	4.148	4.148
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.410	2.509	3.267	2.827	3.150	3.150
Kapitaallasten	1.082	608	334	311	0	0
Overige programmalasten	2.262	971	998	998	998	998
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	37.120	39.199	23.747	23.877	23.865	23.865
Saldo voor reserveringen	37.120	39.199	23.747	23.877	23.865	23.865
Reserves	53	265	0	0	0	0
Onttrekking reserves	53	265	0	0	0	0
Saldo	37.172	39.464	23.747	23.877	23.865	23.865

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	34.309	34.430	34.198	20.696	20.696		
Omissieregeling 2019	34.252	34.403	34.171	20.669	20.669		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	34.054	35.028	34.675	21.199	21.185		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	33.252	36.229	35.474	22.229	21.893		
10-maandsrapportage 2019	32.763	36.229	35.474	22.229	21.893		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	32.877						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	35.589	35.474	22.229	21.893	21.893
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	36.608	35.888	23.351	23.404	23.401
10-maandsrapportage 2020	34.557	35.888	23.351	23.404	23.401
Jaarstukken 2020 (realisatie)	37.172				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		35.950	23.345	23.398	23.395
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		39.464	23.747	23.877	23.865

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Belastingen overig		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		35.950	23.345	23.398	23.395	23.395
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		3.514	402	480	470	470
Kasschuif vervanging ICT-middelen	Kasschuiven	418	-418	0	0	0
Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2.537	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2	0	0	0	0
Te vorderen invorderingsrente	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-719	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	24	8	8	8
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	22	22	22	22
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	46	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	26	70	65	65	65
Bestemmingsreserve BAG-WOZ	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	139	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.104	658	384	375	375
Begroting na wijzigingen		39.464	23.747	23.877	23.865	23.865

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif vervanging ICT-middelen

Vanaf 2014 heeft Belastingen een aantal grote projecten uitgevoerd, deze projecten zijn bekostigd met een

investeringskrediet. Het totale krediet bedroeg ruim € 5,8 mln. Dit krediet is eerder afgesloten dan verwacht wat heeft geresulteerd in een financiële ruimte in de kapitaalslasten. Deze financiële ruimte wordt door middel van een kasschuif benut voor nieuwe verwachte kosten rondom de aanpassing van het ONS-systeem welke niet is begroot. Verder zorgt deze boeking ervoor dat de totale middelen gelijk blijven.

Aanmanings- en vervolgingsopbrengsten

De aanmanings – en vervolgingsopbrengsten laten een voordeel zien van € 2,5 mln. Dit wordt veroorzaakt door een verbeterd invorderingsproces, de groei in het aantal opgelegde parkeernaheffingen en door een inhaalslag door het stopzetten van invorderingsactiviteiten in het jaar 2020.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Te vorderen invorderingsrente

In 2021 is door het Rijk als gevolg van maatregelen rondom covid19 tijdelijk de invorderingsrente verlaagd van 4% naar 0,01%. Dit heeft geresulteerd in een neerwaartse bijstelling van € 719.

Concernbrede opgave integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van c.a € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve BAG-WOZ

Om te kunnen werken aan een gestandaardiseerde, beheersbare, volledige en betrouwbare basisregistratie van zowel de WOZ als de BAG, wordt in 2021 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2021 € 139 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld Belastingen overig zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (€ 484 in 2021), diverse bijstellingen zoals trainees, opleidings- en reiskosten en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (€ 103 in 2021), stijging van de uitvoeringskosten Parkeren in 2021 en 2022 door toename van aantal parkeerproducten (€ 274 in 2021), structurele stijging uitvoeringskosten rioolheffing (€ 241 in 2021 en € 279 in 2022 en verder), indexering vanaf 2022 e.v. (€ 225 in 2022 tot € 217 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 2).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de roerend zaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van roerende zaken, de heffing en inning van de belastingsoorten en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoorten verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Pagina 16

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19 hebben een grote impact op de hotel- en logiesbranche. De bezettingsgraad is aanzienlijk afgenomen en dat betekent dat de opbrengsten voor logiesbelasting een stuk lager zijn dan voor de Covid-crisis. In 2021 zagen we dat de hotelbranche zich langzamerhand aan het herpakken is, hoewel de bezettingsgraad in 2021 nog steeds lager is dan voor corona.

In 2021 is een overeenkomst gesloten met Airbnb, waardoor voor boekingen in Rotterdam die via dit platform plaatsvinden, direct de logiesbelasting wordt geïnd. Dit maakt het voor zowel gasten als logiesverstrekkers in dit segment eenvoudiger om logiesbelasting correct af te dragen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. De verwachting is dat de bezettingsgraad van de hotelbranche elk jaar (mits de ontwikkeling van dalende besmettingscijfers doorzet) zal toenemen en dat er tegelijkertijd het aantal hotels groeit, waardoor de opbrengst voor logiesbelasting toeneemt.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie - Opbrengsten	Realisatie	Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Logiesbelasting	2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	3.823	5.654	10.731	12.767	14.497	14.497
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Belastingen	3.822	5.654	10.731	12.767	14.497	14.497
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	319	362	348	339	339	339
Apparaatslasten	314	358	347	339	339	339
Inhuur	16	34	10	10	10	10
Overige apparaatslasten	12	17	12	12	12	12
Personeel	287	307	325	317	317	317
Intern resultaat	5	4	0	0	0	0
Intern resultaat	5	4	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	3.504	5.292	10.383	12.427	14.158	14.158
Saldo voor reserveringen	3.504	5.292	10.383	12.427	14.158	14.158
Saldo	3.504	5.292	10.383	12.427	14.158	14.158

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	8.055	8.555	9.055	9.555	9.555		
Omissieregeling 2019	8.052	8.553	9.053	9.553	9.553		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	10.552	12.428	13.435	14.443	14.443		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	10.552	11.677	13.436	14.445	14.445		
10-maandsrapportage 2019	10.549	11.677	13.436	14.445	14.445		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	9.760						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		8.974	13.436	14.445	14.445	14.445	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		3.758	12.891	13.915	13.915	13.915	
10-maandsrapportage 2020		3.768	12.891	13.915	13.915	13.915	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		3.504					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			6.986	10.215	12.214	13.914	13.914
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			5.292	10.383	12.427	14.158	14.158

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		6.986	10.215	12.214	13.914	13.914
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-1.694	168	213	244	244
Logiesbelasting	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.662	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-3	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-28	168	213	244	244
Begroting na wijzigingen		5.292	10.383	12.427	14.158	14.158

Toelichting financiële bijstellingen

Logiesbelasting

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19 hebben een grote impact op de hotelbranche. Als gevolg hiervan zijn de verwachte minderopbrengsten logiesbelasting momenteel geraamd op € 1,7 mln. Deze bijstelling komt bovenop de bijstelling van de eerste herziening van € 5,9 mln. waarmee het totaal bijstelling van 2021 op € 7,6 mln uit komt.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2021 - € 3 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (- € 10), diverse bijstellingen zoals trainees, opleidings- en reiskosten en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (- € 2), stijging van de uitvoeringskosten Parkeren in 2021 en 2022 door toename van aantal parkeerproducten (- € 9), structurele stijging uitvoeringskosten rioolheffing (- € 8 in 2021 en - € 6 in 2022 en verder), indexering vanaf 2022 e.v. (van € 190 in 2022 tot € 256 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 1).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Pagina 17

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien

Voortgang 2021

Weerstandsvermogen

Eén van de uitgangspunten van het gevoerde financieel beleid is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 bedraagt. Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder

dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen. Voor ontwikkelingen van het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Concernbrede reserves

Omwille van een sluitend financieel meerjarenbeeld is op dit taakveld tot toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene reserve besloten. Voor ontwikkelingen van deze en andere reserves zoals de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds en de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor wordt verwezen naar de balanspagina [Reserves](#). Voor laatst vermelde bestemmingsreserve wordt ook verwezen naar de balansbladen [Rotterdamse Investeringsmotor \(RIM\)](#) en [Verloopstaat Rotterdamse Investeringsmotor \(RIM\)](#).

Concernbrede stelpost: Koers van de Stad

Op 7 november 2019 heeft de raad de motie Koers van de stad aangenomen. Met de motie wordt beoogd de raad de gelegenheid te geven om voorafgaand aan het opstellen van de Voorjaarsnota aan het college wensen en bedenkingen mee te geven. In de begroting 2021 is voor 2021 eenmalig € 1 mln. gereserveerd. Bij Voorjaarsnota 2021 is om invulling aan deze motie te geven voor 2022 opnieuw een bedrag ad € 1 mln. gereserveerd. Dit gereserveerde budget wordt, in afwachting van bestedingsbesluiten door de raad, voorlopig als concernbrede stelpost op dit taakveld opgenomen. Na besluitvorming door de raad wordt het bijhorend bedrag verwerkt op betreffend taakveld en verdwijnt dit op het taakveld Beheer Algemeen Middelen.

Indexatie

De algemene uitkering van het gemeentefonds is geïndexeerd op basis van de loon- en prijsontwikkelingen van het Centraal Planbureau (CPB) zoals verwerkt in de meicirculaire gemeentefonds 2021. De begroting 2022 is gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2021. Verder wordt verwezen naar [Grondslagen](#).

Ontwikkelingen 2022-2025

Naast bovenstaande genoemde ontwikkelingen en verwijzingen, wordt hierbij tevens verwezen naar de paragraaf [Financiële Kengetallen](#) voor de ontwikkelingen in de houdbaarheid van onze financiële positie.

Wat kost het

		Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten	Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Lasten exclusief reserves		57.889	2.798	-514	4.208	10.667	10.941

Programmalasten	57.889	2.798	-514	4.208	10.667	10.941
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.987	2.798	-514	4.208	10.667	10.941
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	52.000	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-57.889	-2.798	514	-4.208	-10.667	-10.941
Saldo voor reserveringen	-57.889	-2.798	514	-4.208	-10.667	-10.941
Reserves	-1.234.506	-19.269	95.623	-26.549	-74.346	-60.173
Onttrekking reserves	80.563	24.962	146.653	39.464	23.623	25.533
Toevoeging reserves	1.382.258	47.582	51.030	66.013	97.969	85.706
Vrijval reserves	67.190	3.350	0	0	0	0
Saldo	-1.292.395	-22.067	96.137	-30.757	-85.014	-71.114

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	23.200	- 23.682	- 15.633	- 21.919	- 21.919		
Omissieregeling 2019	23.200	- 23.682	- 15.633	- 21.919	- 21.919		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	30.744	- 12.227	- 21.918	- 20.003	- 26.616		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	22.263	- 290	- 20.547	- 13.659	- 96.147		
10-maandsrapportage 2019	11.172	- 290	- 20.547	- 13.659	- 96.147		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	11.820						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.181.271	- 20.547	- 13.659	- 96.147	- 96.147	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.288.077	58.745	- 16.801	- 70.028	- 62.006	
10-maandsrapportage 2020		- 1.292.133	58.745	- 16.801	- 70.028	- 62.006	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.292.395					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			38.325	25.490	- 83.913	- 133.080	- 124.941
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 22.067	96.137	- 30.757	- 85.014	- 71.114

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		38.325	25.490	-83.913	-133.080	-124.941
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-60.392	70.647	53.157	48.066	53.827
Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	527	961	961	961	961
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-906	-89	652	812	376
Actualisatie lasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	184	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	160	230
Koers van de Stad	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	993	0	0	0
Vrijval restbedrag indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2.453	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	143	866	784	-433	1.024
Sluitpost Algemene Reserve	Reserves	-62.886	27.859	15.049	12.971	17.914
Sluitpost Algemene Reserve na amendement	Reserves	-160	160	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	252	39.898	35.711	33.596	33.322
Begroting na wijzigingen		-22.067	96.137	-30.757	-85.014	-71.114

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De kapitaalverstrekking aan deelneming Stedin en het Energietransitiefonds Rotterdam waartoe de raad bij behandeling van de Voorjaarsnota 2021 besloten heeft, leidt tot hogere kapitaallasten. Deze lasten (Stedin € 521 in 2021 en € 951 in 2022 en verdere jaren en Energietransitiefonds Rotterdam € 6 in 2021 en € 10 in 2022 en verdere jaren) worden, conform de hiervoor geldende beleidsregels, gedekt uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.

Actualisatie kapitaallasten

Conform de vastgestelde beleidsregels omtrent vervangingsinvesteringen wordt de vrijval van de begrote

kapitaallasten toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) ter dekking van de toekomstige kapitaallasten; de extra benodigde kapitaallasten worden aan de RIM onttrokken.

Actualisatie lasten

Dit betreft voor € 150 vrijval van onze jaarlijkse bijdrage aan de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in het kader van de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Gemeenten worden voor grote maatschappelijke en organisatorische opgaven gesteld. Een aantal daarvan is beter te realiseren als gemeenten gezamenlijk optrekken. Te denken daarbij is aan onder meer digitale veiligheid, informatievoorziening, raamcontracten in het sociaal domein en (inkoop-)standaarden. Daarom zijn gemeenten (VNG) in 2018 gestart met de GGU, waarvoor er jaarlijks een fonds beschikbaar wordt gesteld voor de financiering van collectieve activiteiten om de uitvoering in alle gemeenten te versterken. Verder betreft dit de vrijval van het ongebruikte deel stelpost Koers van de stad € 34 voor 2021.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Met de vaststelling van de Beleidsnota Investeringsmotor Rotterdam 2020 wordt vanaf 2024 een derde deel van de reële groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en van de inkomsten uit belastingen ingezet voor het borgen van de investeringsruimte voor nieuwe, financieel onrendabele investeringen in de jaren 2020 e.v. Bij de Begroting 2021 heeft dit bij de toenmalige groeiverwachtingen geleid tot een structurele claim vanaf 2024 van € 4,5 mln. Op basis van actuele inzichten moet het bedrag voor 2024 met € 160 en 2025 met € 230 worden verlaagd.

Koers van de Stad

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 zijn verschillende moties aangenomen met betrekking tot het invullen van de motie Koers van de Stad 2022. Bij de Begroting 2022 vindt verwerking plaats op de betreffende taakvelden waar de moties op betrekking hebben.

Vrijval restbedrag indexatie 2021

Dit betreft vrijval van het niet benodigde budget met betrekking tot indexering 2021.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De apparaatslasten voor het opstellen en beheren van investeringsstrategie, en de bestemmingsreserves RIM en Gebiedsontwikkeling maken voortaan deel uit van het budget van de desbetreffende taakveld en worden verrekend met lagere toevoeging aan de bestemmingsreserve RIM. Daarnaast vindt actualisatie van de kapitaallasten plaats voor moderniseren van de investeringen zoals bruggen en openbare verlichting, € 16 in 2021, -€ 68 in 2022, € 13 in 2023, € 1,2 mln in 2024 en -€ 226.

Sluitpost Algemene Reserve

Voor een sluitende meerjarenbegroting wordt het geraamde saldo verrekend met de Algemene reserve.

Sluitpost Algemene Reserve na amendement

Als gevolg van het Amendement Wintervouchers Rotterdamse ondernemers heeft een kasschuif plaatsgevonden, waardoor de lasten in begrotingsjaar 2021 zijn verlaagd met 160. Dit resulteert in een mutatie aan de algemene reserve van 160 verlaging in 2021 en ophoging in 2022.

Technische wijzigingen

In taakveld Beheer Algemene Middelen zijn diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijziging is dat

de budgetten vanaf het jaar 2022 geactualiseerd zijn naar het prijspeil 2022 (€ 268 in 2021 tot € 33,3 mln in 2025). Deze zijn opgenomen bij de taakvelden. Bij de Voorjaarsnota 2021 is meerjarig een bedrag gereserveerd voor indexatie van jaarlijks € 35 mln. Deze middelen zijn doorgezet naar de betreffende taakvelden en hebben daarmee concernbreed een budgettair neutraal effect. Het uitgangspunt is dus dat er reguliere indexatie van de begroting plaatsvindt. De ontvangsten worden als baten verwerkt op het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds en de doorgezette bijdragen vooralsnog als lasten op dit taakveld. Nog niet gepubliceerde werkgeverspremies 2022 en een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2022 kunnen leiden tot financiële consequenties. Nadere informatie over deze risico's is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Daarnaast vindt technische verschuiving plaats tussen de cilinders binnen de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (€ 0).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Financiële-verhoudingswet](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

De Algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, dat middelen omvat die de gemeente vrij kan inzetten om het begrotingsbeeld sluitend te houden en om onvoorziene financiële risico's af te dekken. Het onderdeel [Reserves](#) bevat het meerjarig verloop van deze reserve.

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Daarbij is het weerstandsvermogen geënt op de financiële risico's. Verwezen wordt naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

De Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) is een bestemmingsreserve. De gelden in deze reserve zijn bedoeld om in het kader van de meerjarige investeringsplanning concernbrede investeringsprojecten te kunnen dekken.

Het BBV schrijft voor dat de begroting een post onvoorzien bevat, zonder hiervoor een maximale of minimale hoogte voor te schrijven. Rotterdam heeft in 2017 de hoogte van dit bedrag structureel begroot op € 600. Dit komt neer op circa € 1,00 per inwoner.

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers. Wat betreft het betalen van belastingen zien we dat veel belastingplichtigen keurig aan hun verplichtingen (blijven) voldoen. Waar dat minder is, bieden we de belastingplichtige maatwerk in de betaling; zo zijn er meer betalingsregelingen afgesproken dan voorheen. De menselijke maat staat hierbij centraal: er wordt gekeken naar de mogelijkheden tot betaling rekening houdend met de financiële draagkracht van de belastingplichtige, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. De stad groeit gestaag, en de belastingen groeien mee. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. We werken aan de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens en continu verbeteren van de basisgegevens en de uitvoerende processen. Verder streven we naar goede dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een nieuw digitaal belastingportaal. Het portaal zal opnieuw worden ontwikkeld om te voldoen aan de wet toegankelijkheid overheidswebsites, aan de gemeentelijke huisstijl en aan de dienstverleningsprincipes. In technische zin is het loket aan het einde van zijn levensduur dus ook dat vraagt om vernieuwing. Hierdoor ontstaat een digitaal loket waar burgers en ondernemers op termijn eenvoudig inzage krijgen in hun belastingstukken en digitaal belastingzaken kunnen regelen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB niet-woningen	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	206.046	205.279	207.866	207.866	207.948	207.948
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0
Belastingen	206.024	205.279	207.866	207.866	207.948	207.948
Overige opbrengsten derden	3	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.038	10.664	10.397	10.248	10.248	10.248

Apparaatslasten	5.812	6.611	6.417	6.268	6.268	6.268
Inhuur	287	637	187	187	187	187
Overige apparaatslasten	222	306	214	214	214	214
Personeel	5.303	5.668	6.016	5.868	5.868	5.868
Intern resultaat	85	80	8	8	8	8
Intern resultaat	85	80	8	8	8	8
Programmalasten	6.141	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Overige programmalasten	6.141	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Saldo voor vpb en reserveringen	194.008	194.616	197.470	197.618	197.700	197.700
Saldo voor reserveringen	194.008	194.616	197.470	197.618	197.700	197.700
Saldo	194.008	194.616	197.470	197.618	197.700	197.700

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	176.699	177.847	177.847	177.847	177.847		
Omissieregeling 2019	176.645	177.812	177.812	177.812	177.812		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	176.901	180.766	180.766	180.766	180.766		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	172.200	180.750	180.779	180.791	180.791		
10-maandsrapportage 2019	172.169	180.750	180.779	180.791	180.791		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	179.595						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		179.415	180.779	180.791	180.791	180.791	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		187.901	189.284	189.283	189.273	189.353	
10-maandsrapportage 2020		188.095	189.284	189.283	189.273	189.353	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		194.008					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			189.194	189.277	189.266	189.346	189.346
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			194.616	197.470	197.618	197.700	197.700

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen OZB niet-woningen		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		189.194	189.277	189.266	189.346	189.346
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		5.422	8.193	8.352	8.353	8.353
OZB	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	6.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-62	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-516	3.193	3.352	3.353	3.353
Begroting na wijzigingen		194.616	197.470	197.618	197.700	197.700

Toelichting financiële bijstellingen

OZB

Bij de onroerendezaakbelasting niet woningen zien we voor 2021 een hogere opbrengst van per saldo € 6 mln verdeeld over de laatste 3 belastingjaren. Deze hogere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door areaaluitbreiding in het havengebied. Vanaf 2022 wordt de begroting OZB niet woningen meerjarig verhoogd met € 5 mln. De oorzaak van deze verhoging is de areaaluitbreiding in het havengebied.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2021 - € 62 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld OZB niet woningen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (- € 176 in 2021), diverse bijstellingen zoals trainees, opleidings- en reiskosten en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (- € 41 in 2021), stijging van de uitvoeringskosten Parkeren door toename van aantal parkeerproducten (- € 159 in 2021 en 2022), structurele stijging uitvoeringskosten rioolheffing (- € 140 in 2021 en - € 112 in 2022 en verder), indexering vanaf 2022 e.v. (€ 3,6 mln structureel).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van niet-woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers. Wat betreft het betalen van belastingen zien we dat veel belastingplichtigen keurig aan hun verplichtingen (blijven) voldoen. Waar dat minder is, bieden we de belastingplichtige maatwerk in de betaling; zo zijn er meer betalingsregelingen afgesproken dan voorheen. De menselijke maat staat hierbij centraal: er wordt gekeken naar de mogelijkheden tot betaling rekening houdend met de financiële draagkracht van de belastingplichtige, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in de gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. De stad groeit gestaag, en de belastingen groeien mee. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. We werken aan de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens en continu verbeteren van de basisgegevens en de uitvoerende processen. Verder streven we naar goede dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van een nieuw digitaal belastingportaal. Het portaal zal opnieuw worden ontwikkeld om te voldoen aan de wet toegankelijkheid overheidswebsites, aan de gemeentelijke huisstijl en aan de dienstverleningsprincipes. In technische zin is het loket aan het einde van zijn levensduur dus ook dat vraagt om vernieuwing. Hierdoor ontstaat een digitaal loket waar burgers en ondernemers op termijn eenvoudig inzage krijgen in hun belastingstukken en digitaal belastingzaken kunnen regelen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB woningen	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	60.711	61.575	63.584	63.584	63.584	63.584
Bijdragen rijk en medeoverheden	12	0	0	0	0	0
Belastingen	60.696	61.575	63.584	63.584	63.584	63.584

Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.246	5.774	5.597	5.498	5.498	5.498
Apparaatslasten	3.866	4.397	4.268	4.169	4.169	4.169
Inhuur	191	424	124	124	124	124
Overige apparaatslasten	148	204	142	142	142	142
Personeel	3.527	3.770	4.001	3.903	3.903	3.903
Intern resultaat	56	53	5	5	5	5
Intern resultaat	56	53	5	5	5	5
Programmalasten	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Overige programmalasten	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Saldo voor vpb en reserveringen	55.464	55.801	57.987	58.086	58.086	58.086
Saldo voor reserveringen	55.464	55.801	57.987	58.086	58.086	58.086
Saldo	55.464	55.801	57.987	58.086	58.086	58.086

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	58.287	58.287	58.287	58.287	58.287		
Omissieregeling 2019	58.230	58.253	58.253	58.253	58.253		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	58.235	59.075	59.575	59.575	59.575		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	58.228	59.063	59.591	59.603	59.603		
10-maandsrapportage 2019	58.191	59.063	59.591	59.603	59.603		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	54.942						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		59.652	59.591	59.603	59.603	59.603	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		54.670	56.245	56.245	56.238	56.238	
10-maandsrapportage 2020		54.799	56.245	56.245	56.238	56.238	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		55.464					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			56.185	56.241	56.234	56.234	56.234
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			55.801	57.987	58.086	58.086	58.086

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen OZB woningen		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		56.185	56.241	56.234	56.234	56.234
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-384	1.746	1.852	1.852	1.852
OZB	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	900	900	900	900
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-41	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-343	846	952	952	952
Begroting na wijzigingen		55.801	57.987	58.086	58.086	58.086

Toelichting financiële bijstellingen

OZB

Bij de onroerendezaakbelasting woningen zien we vanaf 2022 een hogere opbrengst van € 900. Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door areaaluitbreiding.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen is in het jaar 2021 - € 41 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In het taakveld OZB woningen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (- € 118 in 2021), diverse bijstellingen zoals trainees, opleidings- en reiskosten en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (- € 27 in 2021), stijging van de uitvoeringskosten Parkeren door toename van aantal parkeerproducten (- € 106 in 2021 en 2022), structurele stijging uitvoeringskosten rioolheffing (- € 93 in 2021 en - € 74 in 2022 en verder), indexering vanaf 2022 e.v. (€ 1,1 mln structureel) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 1).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Treasury

Pagina 20

Treasury

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Voortgang 2021

Het beheer van deelnemingen wordt verder geprofessionaliseerd. De aanbevelingen van de Rekenkamer over het Warmtebedrijf zijn opgepakt in het warmtedossier en verwerkt in het Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties. Nu vindt ook de vertaling naar de werkpraktijk plaats. Daarbij gaat het om het opstellen van publiek kader, evaluatie van het aandeelhouderschap, risico- en accountmanagement en bijzonder beheer van deelnemingen. Binnen de ambtelijke organisatie worden duidelijke afspraken gemaakt tussen beleids-, beheer- en control-afdelingen over rollen, taken en verantwoordelijkheden bij alle deelnemingen. Tevens versterken we de juridische controlfunctie op het gebied van deelnemingen. Op het vlak van de informatieverschaffing aan de raad verbeteren we ook een aantal zaken. Meest opvallend is de nieuwe opzet van het Beheerverslag deelnemingen. Daarin verschuift het accent van het rapporteren over het functioneren van individuele deelnemingen naar het verslag doen van de wijze waarop de gemeente haar deelnemingen heeft beheerd en hoe zij haar aandeelhoudersbevoegdheden daartoe heeft ingezet.

Warmtebedrijf Rotterdam

In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In mei 2021 heeft de raad met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) gekozen voor het scenario WLQ+ (vertakking vanaf de WarmtelinQ naar Leiden), met een aantal nog uit te werken opschortende voorwaarden. De opschortende voorwaarden worden momenteel uitgewerkt. De besluitvorming in de raad over de invulling van de opschortende voorwaarden vindt naar verwachting in oktober 2021 plaats. Na deze besluitvorming kunnen pas de gevolgen verwerkt worden in de begroting. Wel zijn enige aanpassingen in het weerstandsvermogen doorgevoerd op basis van de besluitvorming

in mei 2021. Deze worden in de paragraaf [weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) toegelicht.

Stedin

Vanwege alle investeringen in het energienet en de energietransitie heeft Stedin Groep kenbaar gemaakt de komende jaren extra eigen vermogen nodig te hebben. Met dit eigen vermogen wil Stedin voldoende kredietwaardig en financieel robuust blijven waardoor ze kan blijven investeren in het verslimmen (digitaliseren) en versterken van haar energienetten. Tot aan 2030 verwacht Stedin ca. € 7 miljard te investeren. In de zomer van 2021 hebben aandeelhouders van Stedin al voor een totaalbedrag van € 200 miljoen reeds het vermogen van Stedin versterkt. De gemeente Rotterdam heeft als grootste aandeelhouder voor ca. € 64 mln bijgedragen. Dit is echter een oplossing tot aan 2022, onder meer in verband met de start van een nieuwe reguleringsperiode. Voornoemde kapitaalstorting is een eerste stap om te voorzien in een kapitaalbehoefte die uiteindelijk veel groter is. Voor de lange termijn heeft Stedin namelijk aangegeven nog altijd tussen de € 750 miljoen en € 1 miljard aan eigen vermogen nodig te hebben, onder meer om voldoende kredietwaardig te blijven in deze fase van de energietransitie. Het is met deze omvang aannemelijk dat dit de financiële capaciteiten van gemeentelijke aandeelhouders te boven zal gaan. Eventuele toekomstige stappen zullen we daarom niet alleen kunnen zetten. Stedin gaat daarom in gesprek met haar aandeelhouders, maar ook met andere partijen zoals het Rijk. De verwachting is dat in het najaar van 2021 meer informatie beschikbaar is over de voortgang.

Nieuw Stadion Feijenoord

In 2017 heeft de gemeenteraad in de Position Paper Feyenoord City voorwaarden gesteld voor de bijdrage van de gemeente, die onder andere bestaat uit € 40 mln. aandelenkapitaal voor het nieuwe stadion. Aan het grootste deel van de voorwaarden heeft Stadion Feijenoord en Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas inmiddels voldaan. Daarom heeft de gemeenteraad op 8 juli 2021 besloten door te gaan. De gemeenteraad heeft daarbij nog wel enkele opschortende voorwaarden gesteld die voor het eind van het jaar ingevuld moeten zijn. Zo moet Stadion Feijenoord de financiering volledig rond hebben en moet er een contract zijn met de aannemer dat past binnen het budget. Als eind 2021 is voldaan aan de opschortende voorwaarden, dan zal de gemeente vanaf begin 2022 kapitaal ter beschikking stellen voor het nieuwe stadion.

Dividendopbrengsten

Uit recentelijke informatie van de vennootschappen waarin de Gemeente deelneemt blijkt dat de geraamde meerjaren dividendopbrengsten bijgesteld dienen te worden. Dit is deels als gevolg van de corona-effecten.

Renteontwikkelingen

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van

2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft ongewijzigd op 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2021 verlaagd naar 0,082%.

Ontwikkelingen 2022-2025

Voor een toelichting op de ontwikkelingen voor de periode 2022-2025 op het gebied van beheer van deelnemingen wordt verwezen naar de paragraaf [Verbonden Partijen](#); voor die op het gebied van treasury naar de paragraaf [Financiering](#); en voor de ontwikkelingen van de hiermee samenhangende financiële kerngetallen naar de [Financiële kengetallen](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Treasury	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.415.429	98.332	88.470	101.552	100.697	98.408
Dividenden	115.918	92.425	85.699	99.237	98.801	96.867
Financieringsbaten	1.299.291	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Overige opbrengsten derden	23	18	12	7	2	0
Overige baten	197	-47	-47	-47	-47	-47
Lasten exclusief reserves	-20.770	-31.417	-25.179	-21.640	-19.670	-18.489
Programmalasten	-20.770	-31.417	-25.179	-21.640	-19.670	-18.489
Financieringslasten	22.824	17.119	20.105	28.207	32.817	35.298
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-318	1.428	2.576	2.652	2.628	2.608
Kapitaallasten	-52.355	-50.259	-48.155	-52.794	-55.410	-56.690
Overige programmalasten	9.078	295	295	295	295	295
Saldo voor vpb en reserveringen	1.436.199	129.749	113.649	123.191	120.367	116.897
Saldo voor reserveringen	1.436.199	129.749	113.649	123.191	120.367	116.897
Reserves	-42.412	-42.884	-33.919	-31.071	-31.164	-32.129
Toevoeging reserves	42.412	42.884	33.919	31.071	31.164	32.129
Saldo	1.393.788	86.865	79.729	92.120	89.203	84.768

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117		
Omissieregeling 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	110.198	103.673	93.656	92.079	91.917		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	114.373	99.749	92.060	89.077	85.699		
10-maandsrapportage 2019	116.519	99.749	92.060	89.077	85.699		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	114.530						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.396.553	92.060	89.077	85.699	85.699	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		1.396.182	80.394	83.152	88.076	87.619	
10-maandsrapportage 2020		1.395.653	80.394	83.152	88.076	87.619	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		1.393.788					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			82.202	86.170	92.347	96.846	97.300
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			86.865	79.729	92.120	89.203	84.768

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Treasury		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		82.202	86.170	92.347	96.846	97.300
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		4.663	-6.440	-227	-7.643	-12.532
Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-521	-951	-951	-951	-951
Actualisatie dividenduitkeringen deelnemingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	5.068	-1.576	4.422	-1.957	-6.790
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0

Actualisatie lasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	450	0	0	0	0
Actualisatie rente	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-359	985	1.656	866	806
Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	123	145	138	237
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	25	-5.021	-5.499	-5.740	-5.835
Begroting na wijzigingen		86.865	79.729	92.120	89.203	84.768

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor

De kapitaalverstrekking aan deelneming Stedin waartoe de raad bij behandeling van de Voorjaarsnota 2021 besloten heeft, leidt tot hogere kapitaallasten. Deze lasten (€ 521 in 2021 en € 951 in 2022 en verdere jaren) worden, conform de hiervoor geldende beleidsregels, gedekt uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.

Actualisatie dividenduitkeringen deelnemingen

Op basis van de definitieve stukken en de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van verschillende gemeentelijke deelnemingen blijkt dat de gemeente Rotterdam in totaal € 5 mln meer aan dividenden over 2020 in 2021 ontvangt dan geraamd. Deze extra opbrengsten zijn vooral toe te schrijven aan hogere dividendopbrengsten Stedin € 4 mln, BNG € 82, Evides € 814, Beurs € 161 en Sportbedrijf € 2. Daar tegenover is de dividendopbrengsten naar beneden bijgesteld voor de deelneming Havenbedrijf Rotterdam met € 2.

De actuele meerjaren prognoses van de verschillende deelnemingen laten het volgende beeld zien voor de jaren 2022 - 2025:

- Stedin -€ 1,4 mln in 2022, € 5,1 mln in 2023, € 1,5 mln in 2024 en -€ 5 mln in 2025;
- Evides -€ 96 in 2022, -€ 608 in 2023, -€ 3,3 mln in 2024 en -€ 1,7mln in 2025
- Schiphol -€ 50 in 2022 en -€ 70 in 2023 - 2025

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast als gevolg van nieuwe en bijgestelde investeringen alsmede geactualiseerde ramingen per jaarschijf. In de paragraaf [Investeringsmotor](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Actualisatie lasten

In de lopende meerjarenbegroting was voor 2021 een kapitaalstorting voor het nieuwe Feyenoord stadion voorzien.

Aangezien in 2021 geen kapitaalstorting plaatsvindt kunnen de kapitaallasten voor het boekjaar 2021 ad € 950 vrijvallen. Daarnaast is vanwege de actuele ontwikkelingen inzake een aantal dossiers in het deelnemingen

portefeuille extra budget benodigd (-€ 500) in 2021 voor juridische advies en uitbestede werkzaamheden.

Actualisatie rente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft ongewijzigd op 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2021 verlaagd naar 0,082%. De rente-effecten zijn reeds bij de Voorjaarsnota verwerkt. Via de technische wijziging wordt de verlaging van de omslagrente doorgerekend aan de overige taakvelden in de voorliggende begroting. De actualisatie van de bestaande en nieuwe investeringen leidt tot aanpassing van de lasten in 2021 – 2025 (de totale mutatie 2021 - 2025 leidt tot een voordeel van € 3,9 mln).

Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve

Het betreft vrijval van de geraamde renteopslagen over de verstrekte leningen en garantiepremies (€ 368). Vooruitlopend op de realisatie dit jaar vallen deze vrij en worden volledig toegevoegd aan de kredietrisicoreserve conform gedragslijn.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Dit betreft de verlaging van de onttrekkingen aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) vanwege verlaging van de omslagrente van 1,75% naar 1,50%.

Technische wijzigingen

De technische wijzigingen betreffen voornamelijk verwerking van de verlaging van de omslagrente van 1,75% naar 1,50% naar overige taakvelden. Deze wijzigingen (circa € 5 mln tot € 6 mln) zijn concernbreed budgettair neutraal. Vanuit taakveld Treasury wordt met ingang van 2022 jaarlijks programmabudget (€ 109) overgeheveld naar taakveld Overhead - Concernondersteuning ter versterking van juridische control-werkzaamheden ten behoeve van deelnemingen portefeuille. Deze zal, naar verwachting, leiden tot minder inhuur van extern juridisch advies. Daarnaast wordt vanuit taakveld Treasury en eenmalig programmabudget overgeheveld naar taakveld Audits & Control om de verwachte kosten met betrekking tot projectleider dossiers deelnemingen in 2021 (€ 50) en 2022 (€ 100) te dekken. Tot slot heeft een technische correctie plaats gevonden met taakveld Sportaccommodaties structureel voor een bedrag van € 25.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Gemeentewet](#)
- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Beleidsmonitoren

- Beheerverslag Deelnemingen 2020 (nog te publiceren)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2018 - 2019](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2017 - 2018](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2016 - 2017](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2015 - 2016](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie, het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Pagina 21

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting.

Voortgang 2021

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam eind 2019 een aanslag Vpb over heffingsjaar 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente behoudens voor bovengenoemde activiteiten ook aangeslagen voor de activiteiten verhuur reclame-uitingen en veilingen brandstofverkooppunten. De gemeente neemt hierbij het

standpunt in dat geen sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar van normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente bezwaar derhalve ingediend. Dit bezwaar is door de Rijksbelastingdienst niet gehonoreerd, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft aangetekend. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling.

Ontwikkelingen 2022-2025

De ontwikkelingen in komende jaren zullen vooral in het teken staan van de voortgang en uitkomsten van de door de gemeente ingestelde bezwaar- beroepsgangen tegen de door de Rijksbelastingdienst opgelegde belastingaanslagen voor die activiteiten waarvan de gemeente betwist dat deze onder de bepalingen van de vennootschapsbelasting vallen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Vennootschapsbelasting (VpB)	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten exclusief reserves	15	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	15	0	0	0	0	0
Financieringslasten	15	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-15	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	1.704	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	-1.719	-800	-800	-800	-800	-800
Saldo	-1.719	-800	-800	-800	-800	-800

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Omissieregeling 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800
10-maandsrapportage 2019	- 5.245	- 800	- 800	- 800	- 800
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 4.799				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800
10-maandsrapportage 2020	- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 1.719				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 800	- 800	- 800	- 800
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 800	- 800	- 800	- 800

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Vennootschapsbelasting (VpB)	Tweede Herziening		Begroting 2022		
	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-800	-800	-800	-800	-800
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	-800	-800	-800	-800	-800

Toelichting financiële bijstellingen

Niet van toepassing.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen](#)

Omschrijving taakveld

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Hoewel op dit moment niet duidelijk is welke gemeentelijke activiteiten de Rijksbelastingdienst onder de bepalingen van het Vpb wil scharen, gaat de gemeente Rotterdam er momenteel van uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De totale lasten raamt de gemeente voor 2020 en volgende jaren op structureel € 800. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

Beheer van de stad

Pagina 22

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijkgestuurd werken, verduurzaming en circulariteit voorop staan. Dit met het oog op de opgaven van de stad rondom verdichting en klimaatadaptatie die een innovatieve aanpak vereisen.

TAAKVELD 1

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden door professionele oplossingen in te zetten, passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

TAAKVELD 2

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

TAAKVELD 3

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht)recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 6

Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

TAAKVELD 7

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Waarbij het noodzakelijk is om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie.

TAAKVELD 8

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's, ten aanzien van het stedelijk watersysteem, dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 9

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

TAAKVELD 10

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	kg / inw	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner per jaar	Streefwaarde Realisatie	249 296 (2020)
De streefwaarde is opgenomen in Grondstoffennota 2019-2022. Dit is de streefwaarde voor eind 2022.			
De realisatie is jaarlijks. Er zijn geen tussentijdse metingen.			

Toelichting BBV-indicatoren

Het huishoudelijk restafval betreft het totaal ongescheiden restafval per inwoner per jaar (inclusief grof huishoudelijk restafval).

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	235.522	247.003	254.774	258.072	261.131	263.819
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.557	1.356	277	277	277	277
Belastingen	77.583	81.787	85.584	88.360	91.165	93.999
Overige opbrengsten derden	161.781	165.030	170.177	170.284	170.521	170.359
Overige baten	-5.399	-1.169	-1.265	-849	-832	-816
Lasten exclusief reserves	375.912	397.457	402.393	396.828	402.574	408.656
Apparaatslasten	130.484	136.735	135.537	135.212	135.237	135.237
Inhuur	7.972	7.227	7.170	6.932	6.932	6.932
Overige apparaatslasten	4.583	4.961	5.349	5.284	5.308	5.308
Personeel	117.929	124.548	123.018	122.996	122.997	122.997
Intern resultaat	-4.905	-5.855	-5.619	-5.405	-5.405	-5.405
Intern resultaat	-4.905	-5.855	-5.619	-5.405	-5.405	-5.405
Programmalasten	250.333	266.578	272.476	267.022	272.742	278.824
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	162.759	170.207	170.783	158.876	157.029	157.556
Kapitaallasten	52.360	60.929	67.411	72.631	78.569	81.947
Overige programmalasten	32.182	34.619	34.120	35.515	37.144	39.321
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.030	822	163	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-140.390	-150.454	-147.620	-138.757	-141.443	-144.837
Saldo voor reserveringen	-140.390	-150.454	-147.620	-138.757	-141.443	-144.837
Reserves	9.257	13.079	8.282	5.378	5.983	4.527

Ottrekking reserves	9.420	13.079	8.282	5.378	5.983	4.527
Toevoeging reserves	2.903	0	1.444	0	0	0
Vrijval reserves	2.740	0	1.444	0	0	0
Saldo	-131.133	-137.375	-139.337	-133.378	-135.461	-140.310

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 124.057	- 123.635	- 126.694	- 132.705	- 132.705		
Omissieregeling 2019	- 125.239	- 123.442	- 126.506	- 132.513	- 132.513		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 129.091	- 122.935	- 125.847	- 129.693	- 131.792		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 129.104	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130		
10-maandsrapportage 2019	- 130.101	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 136.685						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 119.923	- 123.333	- 127.857	- 123.130	- 123.130	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 125.024	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435	
10-maandsrapportage 2020		- 129.049	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 131.133					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 129.873	- 132.886	- 131.024	- 134.419	- 137.911
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 137.375	- 139.337	- 133.378	- 135.461	- 140.310

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben betrekking op inkomsten uit lokale lasten. Onder belastingen valt de rioolheffing. Opbrengsten derden bestaat uit de afvalstoffenheffing, bedrijfsreinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, leges leidingen en de opbrengsten van het bedrijfsonderdeel Vervoer & Materieel.

Lasten

De lasten hebben betrekking op afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, beheer en onderhoud van wegen en openbare verlichting, civiele kunstwerken, water en groen, riolen en gemalen en het ruimen van ontplofbare oorlogsresten.

Reserves

Er zijn onttrekkingen begroot voor de kapitaallasten voor onder andere de Weenatunnel en de ondergrondse straat Kruispleingarage, het uitbreiden van het aantal openbare toiletvoorzieningen, blauwalg Kralingse Plas en de bijdrage wijkconciërges. Daarnaast zijn er onttrekkingen begroot uit de bestemmingsreserve Energietransitie voor kapitaallasten van de ledverlichting en verduurzaming gemeentelijk wagenpark.

Meerjarig verloop

In het programma Beheer van de Stad zien we meerjarig een aantal ontwikkelingen. Conform het gemeentelijke rioleringsplan 2021-2025 (GRP5) is er sprake van een structurele stijging van de rioolheffing. Verder heeft een verschuiving van middelen plaatsgevonden van exploitatie naar investeringen, hierdoor lopen de kapitaallasten meerjarig op. Tevens is er tot en met 2022 meer middelen beschikbaar voor invulling van de energietransitie, waaronder het verduurzamen van het gemeentelijke wagenpark en de transitie naar een circulaire economie.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Beheer van de stad	-7.502		-6.451		-2.354		-1.041		-2.399	
Afval - Grondstoffen	-1.853	9%	-4.603	20%	-325	1%	-303	1%	-326	1%
Begraafplaatsen en crematoria	-28	2%	-50	4%	-49	4%	-45	4%	-43	4%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-7	1%	-25	2%	-24	2%	-24	2%	-24	2%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	34	2%	14	1%	14	1%	14	1%	14	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-10	0%	-1.566	3%	-1.605	4%	-1.094	2%	-1.056	2%
Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten	-1.449	701%	5	2%	5	2%	5	2%	5	2%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-1.930	17%	364	3%	288	3%	296	3%	303	3%
Riolering	0	0%	28	0%	28	0%	28	0%	28	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-76	1%	-177	3%	-175	3%	-176	3%	-176	3%

Verkeer en vervoer - Beheer	-2.184	2%	-442	0%	-512	0%	258	0%	-1.124	1%
Afval - Grondstoffen	-1.853	9%	-4.603	20%	-325	1%	-303	1%	-326	1%
Begraafplaatsen en crematoria	-28	2%	-50	4%	-49	4%	-45	4%	-43	4%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-7	1%	-25	2%	-24	2%	-24	2%	-24	2%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	34	2%	14	1%	14	1%	14	1%	14	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-10	0%	-1.566	3%	-1.605	4%	-1.094	2%	-1.056	2%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	-1.449	701%	5	2%	5	2%	5	2%	5	2%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-1.930	17%	364	3%	288	3%	296	3%	303	3%
Riolering	0	0%	28	0%	28	0%	28	0%	28	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	-76	1%	-177	3%	-175	3%	-176	3%	-176	3%
Verkeer en vervoer - Beheer	-2.184	2%	-442	0%	-512	0%	258	0%	-1.124	1%

Omschrijving programma

Het college staat voor een kwaliteit van de buitenruimte die enerzijds bijdraagt aan het fijn wonen en leven voor alle Rotterdammers en anderzijds bijdraagt aan een prettig verblijf van bezoekers in onze wereldstad. Het beheer van de openbare ruimte is daarbij een stuwende kracht. Een functionele, aantrekkelijke en goed beheerde buitenruimte is:

- de motor achter sociale en economische ontwikkelingen
- een voorwaarde voor de verdichting van de stad en het bevorderen van circulariteit
- een kans voor het oplossen van effecten van klimaatverandering, het realiseren van de energietransitie en het stimuleren van de ecologische diversiteit binnen de stad
- een stimulans voor participatie van Rotterdammers, bezoekers en bedrijven
- een inspiratiebron voor innovaties, (datagestuurde) methoden en technieken

Wij doen dat met Slim Beheer: samen met de Rotterdammers in een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak in Rotterdamse wijken. Wij stimuleren bewoners en bezoekers de openbare ruimte respectvol te gebruiken en treden op waar de regels en algemeen aanvaarde normen worden overtreden.

Daarbij zetten we in op:

- meer groen in plaats van steen. Dat maakt Rotterdam mooier en duurzamer en zorgt tegelijk voor wateropvang
- het onderhouden van onze kapitaalgoederen, zoals bruggen en wegen. De basis hiervoor is de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte Rotterdam 2019-2022
- het geven van een vervolg aan de ambities zoals genoemd in het Urgentiedocument Rotterdams Weerwoord. Dit document is in het voorjaar 2019 aangeboden.
- het gebruiken van zoveel mogelijk circulaire producten voor de inrichting, materiaalkeuze en het onderhoud van wegen, groen en water

- de vervanging van gemeentelijke voertuigen op natuurlijke momenten door emissieloze opvolgers voor de verbetering van de luchtkwaliteit
- de bevordering van afvalscheiding door enerzijds de afvalstoffenheffing beter aan te laten sluiten bij het principe “de vervuiler betaalt” en anderzijds het scheiden financieel aantrekkelijker te maken
- het plaatsen van sensoren in meer containers, zodat we straks in heel Rotterdam op tijd, duurzaam en slim het afval ophalen. Zo helpen we mee te voorkomen dat afval naast de containers komt te staan
- meer en strenger boetes uitdelen als afval naast de containers wordt gezet
- het inzetten van bestaande camera’s voor de handhaving hierop
- het bieden van ondersteuning bij evenementen in de stad vanuit onze expertise

Afval - Grondstoffen

Pagina 23

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden, door professionele oplossingen in te zetten passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

Voortgang 2021

De hoeveelheid aangeboden restafval en grofvuil blijft hoog in vergelijking met de periode pre-corona. De verwerkingskosten over 2021 zullen wederom hoger uitkomen dan normaal door toedoen van deze hogere hoeveelheden van onder meer restafval en grofvuil. Ook zal dit effect negatief doorwerken in de verwachte hoeveelheid afval per inwoner per jaar, terwijl dit de afgelopen jaren juist gestaag zakt. Dit effect was al te zien in de Jaarstukken 2020. De hoeveelheden afval laten sinds de versoepelingen nog een grillig beeld zien waarbij geen duidelijke trend blijkt.

De programma's Rotterdam Circulair, Naastplaatsingen en de Grondstoffennota zijn volop in uitvoering. Naarmate er meer versoepelingen door het kabinet zijn doorgevoerd hebben meer geplande activiteiten door kunnen gaan binnen de op dat moment steeds geldende veiligheidsmaatregelen. Voor de verschillende programma's zijn in april 2021 voortgangsrapportages aan de gemeenteraad gestuurd waarin per programma en project wordt ingegaan op de voortgang en de behaalde resultaten.

Belangrijke eerste ervaringen zijn opgedaan met de introductie van de gfe-containers in de hoogbouw en de pop-up milieuparken in het straatbeeld. Als eerste kunnen bewoners van Hoek van Holland, Pernis, Blijdorp, een deel van Bergpolder en vier wijken in Prins Alexander ('s-Gravenland, Prinsenland, Het Lage Land en Oosterflank) groente-, fruit- en etensresten scheiden. De gfe-bakken zijn in de zomer en in het najaar van 2021 geplaatst. Vlak voordat bewoners de bakken kunnen gebruiken, ontvangen zij een startpakket. Het startpakket bevat een

informatiefolder, een wel/niet-lijst en een bon om een aanrechtbakje en een rol afbreekbare zakjes op te kunnen halen (zolang de voorraad strekt).

Met de pop-up milieuparken krijgen bewoners de kans om kapotte of kringloopwaardige spullen op een laagdrempelige manier in te leveren. Ook maken bewoners kennis met afval scheiden en hoe dit het hele jaar door bij een milieupark bij hen in de buurt kan. Het pop-up milieupark bestaat uit meerdere containers, elk voor een aparte grondstof, zoals textiel, papier, klein chemisch afval (kca) en grofvuil. Ook kunnen bewoners spullen inleveren die nog bruikbaar zijn.

Ontwikkelingen 2022-2025

Tot 2023 dragen de middelen uit het Energietransitiefonds bij aan de uitvoering van het programma Rotterdam Circulair. In 2023 zit Rotterdam echter nog midden in de circulaire transitie. Voor de circulaire transitie is het van belang dat we het momentum dat in 2019 is gestart vasthouden. Nu is voor 2023 € 1,8 miljoen extra budget toegekend. Het gesprek over structurele inzet wordt verder uitgewerkt en geborgd door het nieuwe college.

Wat willen we bereiken

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. In de Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn maatregelen opgenomen om dit te stimuleren.

Wat gaan we daar voor doen

- De gemeente zamelt gescheiden het huishoudelijk afval van Rotterdammers in. Het fijn huishoudelijk afval wordt ingezameld aan huis of nabij de huishoudens met huis- of wijkcontainers. Voor het grof huishoudelijk afval kunnen Rotterdammers gebruik maken van één van de milieuparken of een grofvuilafpraak maken.
- De invoering van gescheiden gft-inzameling in de kansrijke gebieden met laagbouwwooningen wordt in 2022 voortgezet. Ook in gestapelde bouw en hoogbouw wordt ingezet op verruiming van de mogelijkheden tot gescheiden gft(e)-inzameling.
- Nadrukkelijk aandacht besteden aan het terugdringen van voedselverspilling met communicatiecampagnes. Het restafval bestaat voor een groot deel uit gft (38-40%). Het gft zelf bestaat voor een groot deel uit voedselresten.
- Meer wijkcontainers plaatsen voor gescheiden grondstoffen. Wijkcontainers zoveel mogelijk clusteren om inwoners eenvoudig op één plek alle gelegenheid te geven voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen. De wijkcontainers zijn inmiddels allemaal voorzien van een vulgraadsensor die het mogelijk maakt dynamische routes te rijden en alleen containers te ledigen die voor een bepaald percentage gevuld zijn. Op deze manier voorkomen we dat inwoners voor een volle container komen te staan.
- Verdere voorbereiding van een nieuw milieupark aan de Soesterbergstraat, de Upcycle Mall. Hier staat het stimuleren van hergebruik door en het bewustzijn hierover van Rotterdammers centraal. Ook het ontwerp- en bouwproces van de voorziening is innovatief en circulair. In 2022 wordt verdere opvolging gegeven aan het eerdere markt- en haalbaarheidsonderzoek en wordt de exploitatie- en organisatievorm uitgewerkt.

- Afvalscheiding als thema op scholen onder de aandacht brengen bij de jeugd en indien mogelijk ook afvalscheiding op scholen realiseren.
- Meer circulair handelen: Een belangrijk ijkjaar is 2030 op weg naar een afvalvrij Rotterdam in 2050. Circulair is dan de maatstaf en er is sprake van een halvering van het grondstoffengebruik.
 - De programmatische aanpak van Rotterdam Circulair wordt dicht bij de uitvoering georganiseerd, bij Grondstoffen. Hier worden ook de programmabudgetten verantwoord.
 - Voor het bereiken van onze ambities kiezen we twee routes: we verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid.
- Naastplaatsingen vaker en strenger beboeten. Hiervoor gebruiken we onder meer bestaande camera's zoals benoemd in het programma 'In de bak'.

Prestatie-indicatoren	Streefwaarde CROW-score	2019*	2020	2021	2022	2023
	<i>per eind 2020</i>					
Naastplaatsingen	80% niveau A+ en A	80%	70%	N.t.	N.t.	N.t.
				b.	b.	b.
	waarbij 50% op niveau A+	41%	51%			

Toelichting indicatoren

* Dit betreft de realisatie van de indicator per eind 2019.

In de loop van 2019 is na onder meer een onderzoek van OBI en op basis van een CROW-nulmeting een indicator naastplaatsingen bepaald:

1. Ten minste 80% van de containers scoort een A+ of A als CROW-score
2. Waarvan ten minste 50% van de containers een A+ als CROW-score heeft

Verklaring van de CROW-score:

- A+ = 0 naastplaatsingen
- A = 1 naastplaatsing
- B = 2 of 3 naastplaatsingen
- C = 4 of 5 naastplaatsingen
- D = > 5 naastplaatsingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Afval - Grondstoffen	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	102.925	105.441	108.949	107.790	107.790	107.790
Bijdragen rijk en medeoverheden	-13	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	102.937	105.441	108.949	107.790	107.790	107.790
Overige baten	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	90.341	89.837	93.348	86.086	84.281	84.303
Apparaatslasten	23.830	23.169	23.330	23.324	23.328	23.328
Inhuur	6.549	4.824	4.920	4.920	4.920	4.920
Overige apparaatslasten	910	612	723	713	717	717
Personeel	16.371	17.733	17.687	17.691	17.691	17.691
Intern resultaat	16.752	15.970	14.579	14.579	14.579	14.579
Intern resultaat	16.752	15.970	14.579	14.579	14.579	14.579
Programmalasten	49.759	50.698	55.438	48.183	46.374	46.396
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	43.772	45.234	50.064	42.936	41.573	42.086
Kapitaallasten	5.803	5.425	5.374	5.246	4.800	4.310
Overige programmalasten	29	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	155	38	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	12.584	15.604	15.601	21.704	23.509	23.487
Saldo voor reserveringen	12.584	15.604	15.601	21.704	23.509	23.487
Reserves	3.413	2.385	2.253	0	0	0
Onttrekking reserves	3.413	2.385	2.253	0	0	0
Saldo	15.997	17.989	17.853	21.704	23.509	23.487

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
------------------------------	------	------	------	------	------	------	------

Oorspronkelijke begroting 2019	28.862	28.472	27.711	27.381	27.381	
Omissieregeling 2019	26.384	26.180	25.414	25.089	25.089	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	20.205	24.420	23.344	22.712	22.286	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	20.624	24.600	23.522	22.886	24.256	
10-maandsrapportage 2019	20.434	24.600	23.522	22.886	24.256	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	19.551					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		24.215	23.522	22.886	24.256	24.256
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		23.395	22.722	22.444	23.795	23.778
10-maandsrapportage 2020		21.412	22.722	22.444	23.795	23.778
Jaarstukken 2020 (realisatie)		15.997				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			19.842	22.457	22.029	23.813
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			17.989	17.853	21.704	23.487

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Afval - Grondstoffen		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		19.842	22.457	22.029	23.813	23.813
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-1.853	-4.603	-325	-303	-326
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bijstelling opbrengst afvalstoffenheffing	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.228	0	0	0	0
Hogere kosten inzameling 2022	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-4.400	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	27	1	1	1
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	8	25	2	2	2
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	31	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	17	47	4	4	4
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-651	-334	-332	-311	-333
Begroting na wijzigingen		17.989	17.853	21.704	23.509	23.487

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Bijstelling opbrengst afvalstoffenheffing

De tariefsberekening en de baten voor de afvalstoffenheffing (ASH) zijn gebaseerd op verschillende aannames, onder andere over het verloop van de hoeveelheid afval en het aantal huishoudens. Op basis van de laatste inzichten wordt er een lagere opbrengst afvalstoffenheffing verwacht.

Hogere kosten inzameling 2022

De stijging van het tarief van de afvalstoffenheffing 2022 is beperkt tot de CPI verhoging (1,8%). Toch nemen we voorzichtigheidshalve incidenteel een extra kostenpost van € 4.4 mln op in de begroting, omdat nog onzeker is in hoeverre Rotterdammers in 2022 thuis blijven werken en wat het effect daarvan is op de hoeveelheid op te halen en te verwerken huisafval. De kans bestaat dat deze hoeveelheid niet helemaal terugzakt naar de hoeveelheid aangeboden huisafval pre-corona, maar dat is op dit moment erg lastig te voorspellen. Daarnaast zitten er ook onzekerheden in de ontwikkeling van het aantal huishoudens. Het college kiest er niet voor om deze incidentele kostenpost door te belasten aan de Rotterdammer, maar dekt dit eenmalig uit de algemene middelen. Stadsbeheer zal de komende maanden de ontwikkeling van de hoeveelheid aangeboden huisafval nauwlettend in de gaten houden, zodat in de volgende bestuursperiode er een goed beeld ligt ten aanzien van een eventuele structurele kostenontwikkeling (positief dan wel negatief) ten aanzien van het ophalen en verwerken van afval.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling clusteropgaven (- € 162 in 2021), formatie wijzigingen zoals de overplaatsing herplaatskandidaten vanuit programma Werk en Inkomen (- € 446 in 2021 tot - € 455 in 2025), de [indexatie](#) (€ 79 in 2022 tot € 101 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 43 in 2021 tot € 21 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Ambitiedocument 'Van Zoi naar Mooi' Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Afvalstoffenverordening](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Grondstoffennota 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Grondstoffen omvat alle inspanningen die de gemeente verricht voor de gescheiden inzameling van grondstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven. De fysieke handelingen van het gescheiden inzamelen en afvoeren bij de desbetreffende verwerkingsbedrijven vallen onder dit taakveld, evenals de kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling
- vuilophaal en -afvoer
- vuilstort en -verwerking
- baten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing

Tot dit taakveld behoren niet:

- aanpak van zwerfvuil en veegdiensten

Zoals in het programma Beheer van de Stad is opgenomen, vormt de omvang van het huishoudelijk restafval (in kilo's) per inwoner per jaar de indicator voor de prestaties op dit taakveld. Er vindt bij overheden net als binnen de bredere maatschappij een ontwikkeling plaats in de richting van een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat. Op Europees, nationaal en lokaal niveau wordt beleid gepresenteerd dat hier naartoe werkt. Ook in Rotterdam is beleid hiertoe ontwikkeld in de vorm van het programma Rotterdam Circulair en specifiek ten aanzien van huishoudelijk afval de Grondstoffennota 2019-2022. De ingezette beleidslijn leidt ertoe dat Rotterdammers bewuster met hun afval omgaan en naar verwachting minder grondstoffen in het restafval laten.

Begraafplaatsen en crematorium

Pagina 24

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel.

Voor het jaar 2022 ligt nog een opgave om de werkzaamheden op dit taakveld, uit te voeren met minder middelen, omdat vanwege de onderstaande omstandigheden de baten zijn gedaald en de lasten zijn gestegen.

De covid-19 crisis had in 2021 nog sterke gevolgen. Zo mochten er nog steeds beperkt consumpties worden geserveerd tijdens de uitvaarten. Dit was vanwege de verplichte 1,5 meter afstand, daardoor konden nog steeds weinig personen gebruik maken van onze accommodaties en faciliteiten.

Door een nieuwe aanbesteding eind 2020 voor de sociale uitvaart in de gemeente Rotterdam kwamen op jaarbasis circa 125 uitvaarten te vervallen. Voorheen vonden deze uitvaarten verplicht plaats op de gemeentelijke begraafplaats Crooswijk of in het gemeentelijk crematorium van Hofwijk. Vanaf 2021 is deze verplichting komen te vervallen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Cremieren

De gemeente heeft een omgevingsvergunning verleend voor het veranderen van een bestaand uitvaartcentrum (Langenhorst) naar een crematorium, dit zal een negatieve invloed hebben op de omzet van het gemeentelijk crematorium. In Rotterdam zijn na realisatie van deze verbouwing in totaal 4 crematoria, waarvan 1 gemeentelijk crematorium (Hofwijk). Hierdoor zal het aantal crematies zeker afnemen op het gemeentelijk crematorium.

Covid-19

Eventueel nieuwe en oude opgelegde maatregelen naar aanleiding van covid-19 kunnen voor 2022 en verder nog financiële gevolgen hebben.

Wat willen we bereiken

- Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.
- De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Wat gaan we daar voor doen

- het verzorgen van de lijkbezorging
- beheer gedenkparken en het cultureel erfgoed
- verzorgen van herdenkingen
- verzorgen crisisbeheersing bij rampen en calamiteiten
- faciliteren van de lijkschouw

Toelichting:

- De dienstverlening is binnen de wettelijke mogelijkheden van een gemeentelijke begraafplaats (en crematorium) "inclusief". Dat betekent dat teraardebestelling en/of as verstrooiing voor alle gezindten en geloofsovertuigingen met bijbehorende rituelen mogelijk is. Gemiddeld vinden er ongeveer 3.000 uitvaarten per jaar plaats. Er wordt blijvend gezocht naar mogelijkheden om de dienstverlening adequaat te houden, te verbeteren en aan te sluiten bij wensen, behoeften en trends in de samenleving (zoals bijvoorbeeld herdenkingsavonden/lichtjesavonden en het themavak natuurbegraven).
- Beheer en onderhoud van de gedenkparken en het cultureel erfgoed door middel van opstellen van een meerjarenonderhoudsplan c.q. jaarplan en het verrichten van het planmatig-, periodiek-, storings- en dagelijks- onderhoud.
- Op de diverse begraafplaatsen organiseren, verzorgen en houden van herdenkingsdiensten (onder andere 4 mei herdenkingen).

- Voorbereid zijn op rampen en calamiteiten. Hiervoor wordt apart areaal beschikbaar gehouden voor begravingen. Voor de crisisbeheersing zijn medewerkers opgeleid en paraat.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begraafplaatsen en crematoria	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.391	6.557	6.631	6.651	6.667	6.684
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.350	6.495	6.549	6.548	6.548	6.548
Overige baten	40	62	82	102	119	135
Lasten exclusief reserves	5.910	5.334	5.466	5.487	5.501	5.516
Apparaatslasten	2.333	2.423	2.558	2.556	2.556	2.556
Inhuur	4	6	6	6	6	6
Overige apparaatslasten	135	135	144	143	143	143
Personeel	2.195	2.282	2.407	2.407	2.407	2.407
Intern resultaat	-383	-957	-979	-979	-979	-979
Intern resultaat	-383	-957	-979	-979	-979	-979
Programmalasten	3.960	3.868	3.887	3.910	3.924	3.938
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.884	3.180	3.208	3.240	3.160	3.120
Kapitaallasten	723	689	679	671	764	818
Overige programmalasten	353	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	481	1.223	1.165	1.163	1.166	1.167
Saldo voor reserveringen	481	1.223	1.165	1.163	1.166	1.167
Saldo	481	1.223	1.165	1.163	1.166	1.167

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
------------------------------	------	------	------	------	------	------	------

Oorspronkelijke begroting 2019	1.801	1.794	1.790	1.789	1.789	
Omissieregeling 2019	2.011	2.036	2.032	2.031	2.031	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	2.020	2.221	2.237	2.257	2.256	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.464	1.791	1.808	1.826	1.824	
10-maandsrapportage 2019	1.462	1.791	1.808	1.826	1.824	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	280					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.634	1.808	1.826	1.824	1.824
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		721	1.319	1.320	1.314	1.312
10-maandsrapportage 2020		60	1.319	1.320	1.314	1.312
Jaarstukken 2020 (realisatie)		481				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			1.251	1.215	1.212	1.210
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			1.223	1.165	1.163	1.167

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Begraafplaatsen en crematoria		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.251	1.215	1.212	1.210	1.210
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-28	-50	-49	-45	-43
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Lijkbezorgingsrechten actualisatie opbrengst	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-28	-50	-50	-46	-44
Begroting na wijzigingen		1.223	1.165	1.163	1.166	1.167

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Lijkbezorgingsrechten actualisatie opbrengst

Op basis van zowel historische als recente gegevens zijn de lijkbezorgingsrechten 2022 en volgende jaren geactualiseerd. Het financiële begrotingseffect is hierbij saldoneutraal.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet op de lijkbezorging](#)
- [Verordening lijkbezorgingsrechten en beheerverordening en overige richtlijnen](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematorium
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten (via categorie 3.7)
- baten afkoopsommen grafrechten (via categorie 4.4.8)

Cultureel erfgoed - Archeologie

Pagina 25

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. De werkzaamheden hebben door covid-19 nauwelijks hinder ondervonden. Wel is vanwege de coronacrisis het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd door uitstel van tentoonstellingen en annulering van lezingen en schoollessen. Voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs zijn enkele digitale lessen ontwikkeld. Vanaf het vierde kwartaal 2021 wordt de oudste boot van Rotterdam (punter), na de sluiting van het Museum Rotterdam, opnieuw geëxposeerd in de centrale bibliotheek van Rotterdam.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder "Wat willen we bereiken" en "Wat gaan we daarvoor doen" zijn in de periode 2022-2025 nog actueel. Daarbij wordt voor het toetsen van grondwerkzaamheden het Omgevingsplan Archeologie (OPA) gebruikt en verder ontwikkeld.

De komende jaren zal Archeologie Rotterdam de samenwerking met andere erfgoedpartners continueren en intensiveren bij het gezamenlijk presenteren van de Collectie Rotterdam aan een breed publiek. Het oudste bootje (punter) van Rotterdam is vanaf eind 2021 voor enkele jaren te zien in de centrale bibliotheek. Archeologie Rotterdam werkt mee aan een tentoonstelling in het Maritiem Museum over de Maritieme geschiedenis van Rotterdam. En om de vroege prehistorie van Rotterdam aan een groot publiek te tonen maakt Archeologie Rotterdam twee korte animaties.

In 2022-2023 vindt naar verwachting een grootschalige opgraving plaats in de bouwput van Rotta Nova, gelegen in het oudste deel van de stad.

Wat willen we bereiken

Veiligstellen archeologisch erfgoed

Het veiligstellen van het archeologisch erfgoed en gemeentelijke monumenten in de bodem door

- inbreng van archeologie bij het opstellen van ruimtelijke (bouw)plannen
- tijdige toetsing van ruimtelijke (bouw)plannen

Duurzaam behoud van bodemarchief

Het documenteren en onderzoeken van waardevol archeologisch erfgoed dat door bodemingrepen definitief verloren gaat.

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Een bijdrage leveren aan de kennis over het verleden van Rotterdam door de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek
- De beleving en aantrekkelijkheid van de stad vergroten door het archeologisch verhaal te vertellen en te tonen aan scholieren, inwoners en toeristen

Wat gaan we daar voor doen

Veiligstellen archeologisch erfgoed

- Wettelijke taken en het gemeentelijk archeologiebeleid uitvoeren
- Archeologisch onderzoek uitvoeren (onder certificaat BRL SIKB 4000)
- Archeologisch veldwerk uitvoeren voorafgaande aan de bouw (vaststellen van de archeologische waarde van een locatie en daardoor het voorkomen van toevalsvondsten tijdens de bouw) en tijdens de bouw (het veiligstellen van archeologische waarden)

Duurzaam behoud van bodemarchief

- Archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten (Collectie Rotterdam) beheren
- Archeologische werkzaamheden soepel uitvoeren tijdens bouwprojecten (voorkomen bouwstagnatie door toevalsvondsten)

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Onderzoeksresultaten presenteren door middel van onderwijs, tentoonstellingen en publicaties
- Kennis- en kwaliteitsontwikkeling bevorderen

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Archeologie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	323	207	213	213	213	213
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	323	207	213	213	213	213
Lasten exclusief reserves	1.136	1.408	1.440	1.440	1.440	1.440
Apparaatslasten	1.066	1.170	1.195	1.195	1.195	1.195
Inhuur	1	2	2	2	2	2
Overige apparaatslasten	26	50	53	53	53	53
Personeel	1.039	1.118	1.140	1.140	1.140	1.140
Intern resultaat	-3	36	37	37	37	37
Intern resultaat	-3	36	37	37	37	37
Programmalasten	74	202	208	208	208	208
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	74	202	208	208	208	208
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-813	-1.200	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227
Saldo voor reserveringen	-813	-1.200	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227
Saldo	-813	-1.200	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 813	- 813	- 813	- 813	- 813		
Omissieregeling 2019	- 912	- 904	- 904	- 904	- 904		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.064	- 1.053	- 1.048	- 1.043	- 1.043		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.089	- 1.141	- 1.135	- 1.130	- 1.130		
10-maandsrapportage 2019	- 1.089	- 1.141	- 1.135	- 1.130	- 1.130		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 841						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.178	- 1.135	- 1.130	- 1.130	- 1.130	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 1.180	- 1.186	- 1.185	- 1.186	- 1.186
10-maandsrapportage 2020	- 1.180	- 1.186	- 1.185	- 1.186	- 1.186
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 813				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 1.193	- 1.202	- 1.202	- 1.202
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 1.200	- 1.227	- 1.227	- 1.227

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Archeologie	Tweede Herziening		Begroting 2022		
	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-1.193	-1.202	-1.202	-1.202	-1.202
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-7	-25	-24	-24	-24
Concernbrede opgave Integriteit					
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob					
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet					
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen					
Technische wijzigingen	-7	-25	-25	-25	-25
Begroting na wijzigingen	-1.200	-1.227	-1.227	-1.227	-1.227

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Monumentenwet 1988/Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 \(Wamz\)](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam](#)

Omschrijving taakveld

Het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Daarnaast is archeologie een wettelijke toetsingsonderdeel van het besluitvormingsproces bij ruimtelijke projecten. Het draagt bij aan een soepel verlopend bouwproces, waarbij verdichting (ook in de ondergrond) steeds vaker aan de orde is.

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer Pagina 26

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

Voortgang 2021

Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Met de uitvoering van de nota Dierenwelzijn blijven we de komende jaren inzetten op bewust huisdierbezit, de opvang van zwervend aangetroffen huisdieren, plaagdierbeheersing en een afwegingskader voor overlastgevende dieren. We doen onderzoek naar de aard en omvang van overlast door broedende meeuwen op platte daken. De aanpak van het mediterrane draaigatje in Hillegersberg is voortgezet. De combinatie van verschillende methoden

heeft een klein maar gunstig effect gehad op de uitbreiding van de populatie. Het probleem is echter nog niet opgelost. Inzet blijft nodig om te voorkomen dat de overlast verder uitbreidt en om (voor zover mogelijk) de bestaande populatie te bestrijden.

Ontwikkelingen 2022-2025

Nazorg bodemsanering: Landelijk is er de komende jaren extra aandacht voor het verantwoord afbouwen van nazorgverplichtingen.

Plaagdierbeheersing: we verwachten dat de toegenomen inzet op invasieve exoten blijvend zal zijn. Momenteel de mierensoort mediterrane draaigatje maar als gevolg van klimaatverandering is de komst van nieuwe (overlastgevende) exoten niet uitgesloten.

Wat willen we bereiken

Nazorg bodemsanering

Rotterdam verbetert de kwaliteit van de ondergrond waar dat kan zoveel mogelijk, zodat er meer gebruikstoepassingen ontstaan voor functies als ondergronds bouwen en verblijven of stadslandbouw.

Plaagdierbeheersing

Het uitgangspunt bij plaagdierenoverlast is allereerst de beheersing van de negatieve gevolgen en preventie. In tweede instantie wordt overgegaan tot bestrijding, met de wettelijke toegestane middelen. Door veel in te zetten op preventie en wering, ontstaan er minder plaagdieren en daaruit volgt dat er ook minder dieren gedood hoeven worden, met minder gebruik van chemische middelen. Dit is in lijn met het dierenwelzijnsbeleid.

Dierenwelzijn

Rotterdam kent een grote verscheidenheid aan inwoners én dieren. Er worden naar schatting zo'n 700.000 huisdieren gehouden in Rotterdam en daarnaast leven er diverse wilde dieren in onze stadsnatuur. Dierenwelzijn is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt. Omdat de intrinsieke waarde van het dier meer en meer erkend wordt, heeft dit in 2014 geleid tot het besluit van het toenmalige college om dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Het dierenwelzijnsbeleid wordt voortgezet tijdens de lopende collegeperiode. Dat beleid richt zich op bewustwording m.b.t. huisdierenwelzijn maar ook stadsnatuur, het op een verantwoorde wijze van het omgaan met overlastgevende dieren en kennis delen met maatschappelijke partners. Ook is er meer aandacht voor kwetsbare Rotterdammers en hun huisdieren en worden de voorbereidingen getroffen voor de komst van een nieuw dierenasiel in Rotterdam. Onze belangrijkste partners bij het uitvoeren van het beleid zijn: Dierenbescherming, de Adviescommissie dierenwelzijn en stadsnatuur, politie regio Rijnmond, Stichting Zwerfkatten Rijnmond, Dibevo, Dierenvoedselbank, Stichting Natuurstad, Bureau Stadsnatuur en Diergaarde Blijdorp.

Wat gaan we daar voor doen

Nazorg bodemsanering

Bij functiewijziging van een nazorglocatie is het streven om de restverontreiniging te saneren en daarmee de beperkingen op het gebruik van de locatie op te heffen. Als sanering niet mogelijk is, adviseert de gemeente Rotterdam actief over het in stand houden van nazorgvoorzieningen en/of gebruiksbeperkingen.

Plaagdierbeheersing

We pakken meldingen van Rotterdammers over plaagdieren adequaat op en komen met een aanvaardbare oplossing voor beperking of minimalisering van de overlast. Dit kan ook betekenen dat er ingezet moet worden op gedragsverandering van Rotterdammers met betrekking tot het schoonhouden van hun leefomgeving. We werken aan een strategie om verschillende doelgroepen goed aan te spreken over het onderwerp voedsel op straat en dieren voeren. Ook gaan we werken met integrale wijkgerichte plannen van aanpak. Het eerste plan is in 2020 opgesteld voor de Afrikaanderwijk; momenteel wordt ook gewerkt aan een aanpak voor het Centrum. Preventieve inzet is nodig om plaagdieren duurzaam te voorkomen en het ontstaan van de overlast te beperken. Het accent van plaagdierbeheersing ligt op wettelijke taken: beheersing van ratten op de openbare weg en in woningen en bestrijding wespen in de openbare ruimte. Ook is er momenteel inzet op het bestrijden van mierenoverlast en volgen mogelijk maatregelen uit het onderzoek naar meeuwenoverlast.

Dierenwelzijn

We continueren in 2022 de acties uit de nota dierenwelzijn en we blijven verbindingen leggen met partners. Met de herziening van de eerste nota zijn nieuwe acties benoemd naast het voortzetten van bestaande activiteiten. Ook is er aandacht voor het vergroten van de samenhang en integraliteit bij beleidsterreinen die raken aan dierenwelzijn. Denk hierbij aan beleid met betrekking tot biodiversiteit, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.

Concrete acties zijn onder meer: het chippen van katten, realisatie dierenasiel, het ondersteunen van de Stichting Zwerfkatten Rijnmond, het voortzetten van het meldpunt over agressieve honden, het organiseren van kennistafels, blijvend aandacht voor vegetarische gerechten in de bedrijfsrestaurants en het opstellen van een afwegingskader aanpak overlastgevendende dieren.

Wat kost het

Tweede Herziening

Begroting 2022

Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer Realisatie

Begroting Begroting Raming Raming Raming

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	366	500	509	509	509	509
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	364	500	509	509	509	509
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.004	1.901	1.907	1.908	1.908	1.908
Apparaatslasten	1.042	1.010	994	994	994	994
Inhuur	6	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	21	35	38	38	38	38
Personeel	1.015	972	953	954	954	954
Intern resultaat	354	596	610	610	610	610
Intern resultaat	354	596	610	610	610	610
Programmalasten	608	296	304	304	304	304
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	562	282	290	290	290	290
Overige programmalasten	7	13	14	14	14	14
Subsidies en inkomensoverdrachten	40	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.638	-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399
Saldo voor reserveringen	-1.638	-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399
Saldo	-1.638	-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.503	- 1.503	- 1.503	- 1.503	- 1.503		
Omissieregeling 2019	- 1.526	- 1.525	- 1.525	- 1.525	- 1.525		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.557	- 1.593	- 1.593	- 1.592	- 1.592		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.370	- 1.394	- 1.394	- 1.393	- 1.393		
10-maandsrapportage 2019	- 1.380	- 1.394	- 1.394	- 1.393	- 1.393		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.324						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.386	- 1.394	- 1.393	- 1.393	- 1.393	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 1.401	- 1.405	- 1.405	- 1.405	- 1.405
10-maandsrapportage 2020	- 1.401	- 1.405	- 1.405	- 1.405	- 1.405
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 1.638				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 1.435	- 1.413	- 1.413	- 1.413
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 1.401	- 1.398	- 1.399	- 1.399

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.435	-1.413	-1.413	-1.413	-1.413
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		34	14	14	14	14
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	34	14	14	14	14
Begroting na wijzigingen		-1.401	-1.398	-1.399	-1.399	-1.399

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Landelijk

- [Wet op de publieke gezondheid](#)
- [Wettelijk Gebruiksvoorschrift toepassing rodenticiden \(Ctgb\)](#)
- [Handboek Integrated Pest Management](#)
- [Wet Dieren](#)
- [Besluit Houders van dieren](#)
- [Wet Bodembescherming](#)

Gemeentelijk

- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Actieplan Rattenoverlast](#)
- [Plan van aanpak agressieve honden](#)
- [Beheerplan nazorg](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu. Dit Rotterdamse taakveld heeft betrekking op de nazorg bodemsanering, plaagdierbeheersing en het dierenwelzijnsbeleid.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer Pagina 27

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Daarnaast zijn ze cruciaal om samen met bewoners en partners uitdagingen aan te gaan op het vlak

van klimaatverandering, circulaire economie en bevordering van biodiversiteit. Goed beheer is daarbij hét instrument om dat voor elkaar te krijgen.

Voortgang 2021

Aanbestedingen

De technische schouw voor het groen areaal wordt eens per 4 jaar uitgevoerd. Deze technische schouw is in mei 2021 gestart. Door middel van deze schouw wordt over heel Rotterdam inzicht verkregen in de technische kwaliteit van het groen areaal. Als een van de eerste gemeenten in Nederland schouwt gemeente Rotterdam het gehele areaal op basis van de nieuwe landelijke NEN-systematiek. Hiermee wordt het makkelijker om op landelijk niveau vergelijkingen te maken.

Op dit moment wordt een nieuwe uitvraag opgesteld voor het bestek nazorg bomen. Dit bestek zorgt ervoor dat nieuw aangeplante bomen de eerste jaren naar behoefte water krijgen om zo de uitval te beperken.

Uitvoeringsagenda Biodiversiteit

Eind 2020 is de uitvoeringsagenda biodiversiteit vastgesteld door het College en in april 2021 behandeld in de raad. Versterken van biodiversiteit in de stad is de ambitie, zowel op plekken als in de verbindingen. Dat betekent in grote lijnen dat de randvoorwaarden verbeterd moeten worden en er dus meer en meer divers groen, minder steen, meer water, minder licht en een verbeterde bodemkwaliteit in Rotterdam gerealiseerd moet worden. Dat betekent iets voor de inrichting en de ontwikkeling van de stad, maar het betekent ook dat het huidige en toekomst groenareaal anders beheerd moet worden. Zo zal er bij voorbeeld anders beheerd moeten worden met ander onderhoud van het maaien, snoeien, en meer divers aanplanten. Daarnaast ook meer aandacht voor monumentale bomen van de toekomst, maatwerk en kennisontwikkeling.

Samen Speelakkoord

Samen knikkeren, samen in de zandbak zitten of in een klimrek klimmen. Een toegankelijke samenleving begint met samen opgroeien en samen spelen. Wethouder Bert Wijbenga, Wethouder Judith Bokhove, en Koen van Dijk, directeur van de Brede Raad 010 ondertekenden in juni dit jaar de Rotterdamse Samenspeelbelofte! De gemeente Rotterdam werkt hard aan het toegankelijk maken van de speelplekken. Het gaat niet alleen om bereikbaarheid van de plekken en speeltoestellen. Maar vooral ook dat iedereen zich er welkom voelt en met elkaar contact kan maken. De focus ligt niet alleen op speeltoestellen, maar op interactiemogelijkheden in het algemeen. Een duidelijke padenstructuur kan er al voor zorgen dat kinderen hun eigen spel kunnen bedenken waar ieder kind aan mee kan doen, ongeacht beperking. Ook ouders of verzorgers met een beperking krijgen de aandacht zodat zij samen met hun kind naar de speelplek kunnen.

Blauwalgbestrijding Kralingse Plas.

Eind 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de integrale aanpak van de blauwalg-problematiek in de Kralingse Plas. In de afgelopen jaren zijn de nodige maatregelen uitgevoerd die een bijdrage leveren aan de bestrijding van de overlast door blauwalg, zoals de aanpak van de recreatiesluis aan het Kralings Verlaat. Tevens heeft er het nodige onderzoek plaatsgevonden naar de effectiviteit van afzanden van de Kralingse Plas, hetgeen de hoofdmaatregel was die in 2018 is opgenomen in het plan van aanpak. Op basis van wetenschappelijk onderzoek is in afstemming met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard begin 2021 door de gemeenteraad en de verenigde vergadering van de HHSK ingestemd met het wijzigen van deze hoofdmaatregel. In plaats van het afzanden van de Kralingse Plas zal Phoslock worden toegepast om het fosfaatgehalte van de Kralingse Plas en dan in het bijzonder het fosfaatgehalte in de waterbodem fors en structureel te verminderen. Op basis van de huidige planning wordt ervan uitgegaan dat Phoslock in november 2021 kan worden toegepast in de Kralingse Plas.

In 2022 zullen ook nog een aantal aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Ook in het Beheerplan voor de Kralingse Plas zijn maatregelen opgenomen die gericht zijn op het voorkomen en/of beperken van toevoer van fosfaat in de Kralingse Plas.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De beleidsnota Investerings is bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2021 vastgesteld door de raad. Deze beleidsnota regelt onder andere dat er structureel voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingen en renovaties in de openbare ruimte.

Door de leeftijdsopbouw van het areaal is het noodzakelijk dat er de komende jaren meer vervangen en gerenoveerd wordt. Nu de financiële middelen hiervoor zijn geregeld, is het zaak om te zorgen dat de gemeentelijk organisatie gesteld staat om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren, in afstemming met de wijk en met zo min mogelijk overlast voor de stad.

Urgente vervangingsinvesteringen buitenruimte

Er is in 2020 voor groen en bomen extra middelen toegekend voor vervangingsinvesteringen in 2020, 2021 en 2022. Deze vervangingsinvesteringen zijn noodzakelijk voor het geven van een kwaliteitsimpuls aan het groen- en bomenbestand. Het investeringsbudget wordt ingezet op met name singuliere groenprojecten en met betrekking tot het bomenbestand voor het uit voeren van groeiplaatsverbetering en boomvervangingen, zowel singuliere als binnen projecten en aan de stedelijke boomstructuren.

Wijkverrijkers

De gemeente heeft een aantal projecten aangewezen om de buitenruimte een kwaliteitsimpuls te geven, zoals het project de Bomen aan de Bontincklaan. Voor deze buitenruimteprojecten zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor 2021 en 2022.

Wat willen we bereiken

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Door groen, parken, singels en verblijfs- en speelplekken beschikbaar en veilig te houden dragen we bij aan een prettige leefbare stad voor iedereen. Dit doen we met aandacht en zorg voor de biodiversiteit en hiermee willen we bij dragen aan een prettige leefomgeving voor mens en dier.

Ook willen we met ons aanbod aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, om zo een aantrekkelijke en gezonde stad te zijn. Waarmee we het gebruik en de tevredenheid willen vergroten.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Door het ontwerp af te stemmen op het beheer en het beheer af te stemmen op het ontwerp, houden we de stad onderhoudbaar. Ook willen we de materiaal- en ontwerpkeuzes afstemmen op het beoogde gebruik, zodat het langer veilig en beschikbaar blijft. Daarnaast zetten we ons in om robuust groen te creëren, zodat we om kunnen gaan met bedreigingen, zoals ziekte, plagen en klimaatverandering en stemmen we ontwerp en beheer af op de biotopen en de biodiversiteit.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Door divers aanbod en voldoende aantrekkelijke plekken te ontwerpen die aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, conform de Integrale visie Kom op naar buiten!, bevorderen we het gebruik van de plekken. Om zo de gezondheid en vitaliteit te stimuleren van de Rotterdammers met aandacht voor samenspelen, sporten en ontmoeten voor mensen met en zonder beperking,

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltastad

Een robuuste, gevarieerde en aaneengesloten groenvoorziening zorgt in samenhang met de oppervlaktewatersystemen voor een belangrijke bijdrage aan klimaatadaptatie. Dit helpt de hittestress te verminderen en de sponswerking van de bodem te vergroten om zo overvloedig regenwater te bergen en beschikbaar te houden voor droge perioden. Bij de inrichting, het onderhoud en de soortkeuze van bomen en plantsoenen is de beoogde biodiversiteit richtinggevend, bijvoorbeeld in het afstemmen van de diverse maaifrequenties. Op deze manier worden ziekten en plagen zoveel mogelijk beheerst en de levende natuur in de stad weerbaar. Ook zorgen aaneengesloten groen en waterbergingen voor opvang van extreme regenval en wordt overlast beperkt. Parken, bomen en plantsoenen worden steeds duurzamer onderhouden door het voorkomen of hergebruiken van 'organisch afval' en het werken met uitstoot- en geluidsarme machines.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Betrokken bewoners werken steeds vaker met de gemeente samen. Dit wordt gestimuleerd door zelfbeheer in het groen te organiseren en bewoners gedeeld "eigenaarschap" te geven. Bewoners worden bijvoorbeeld gemotiveerd om hun eigen woning, tuin en straat groen en klimaatbestendig en duurzaam in te richten en daarbij aandacht te hebben voor de biodiversiteit. Op deze manier willen we bijdragen aan de medeverantwoordelijkheid,

betrokkenheid en de gezondheid van de Rotterdammers. Hierbij werken we samen met de woningcorporaties en waterschappen. Ook wordt steeds vaker bij grote rioolvervangingsprojecten een Tuincoach ingezet die particulieren adviseert hoe zij hun voortuinen zo groen mogelijk kunnen maken.

Wat gaan we daar voor doen

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Uitvoeren risicogestuurd beheer en onderhoud

- Uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen en water, waarbij de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid, zijn hierbij onze kernwaarden vanuit het Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer.
- Door bij beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het groen meer te differentiëren in zowel beheerbeeld als onderhoudsfrequentie meer te differentiëren, voegen we ecologische waarde toe aan de stad, bijvoorbeeld door te differentiëren met maaifrequenties.
- Met het omvormen van harde beschoeiing naar natuurvriendelijke oevers wordt een bijdrage geleverd aan de biodiversiteit van de stad.
- Bewust omgaan met onze logistieke stromen vanuit een circulaire gedachte, zoals die van de afvalstromen van groen en de bagger uit de singels.
- Machines en transportmaterieel selectief en zoveel mogelijk emissievrij en geluidsarm in te zetten.
- Samenwerken met verschillende partners in het onderhoud, waaronder de Waterschappen in het baggerprogramma om de singels en watergangen op voldoende diepte te houden voor een goede doorstroming en om de waterkwaliteit op peil te houden.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Inspecteren en schouwen

- Alle assets worden, afhankelijk van de mogelijke risico's, met regelmaat geïnspecteerd op afwijkingen en technische gebreken op basis van de Assetmanagementplannen. Deze inspecties dienen ook om de onderhoudsbehoefte te kunnen bepalen en beheer- en onderhoudsplannen op te stellen.
- Voor oppervlaktewater gerelateerde assets vindt oriëntatie plaats naar innovatieve schouwmethodes. Hiermee kan efficiëntere en effectiever de staat van de asset in beeld worden gebracht, zodat een nauwkeuriger onderhoudsprogramma kan worden vastgesteld.
- Voor oppervlaktewater gerelateerde assets vindt oriëntatie plaats naar innovatieve schouwmethodes. Hiermee kan efficiëntere en effectiever de staat van de asset in beeld worden gebracht, zodat een nauwkeuriger onderhoudsprogramma kan worden vastgesteld.
- Verder worden ieder jaar de bomen en plantsoenelementen geschouwd op veiligheid en vervangingsbehoefte. Met het doel om een toekomstbestendig groen- en bomenbestand te houden, passend bij de functie.

Uitvoeren periodiek onderhoud

- Alle assets worden conform de onderhoudsplannen periodiek onderhouden, om de assets beschikbaar en veilig te houden in de stad.
- Ons college zet bovendien in op het bosplantsoen en de bomen inboet om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken. Door beperkte middelen in eerdere jaren zijn er keuzes gemaakt op basis van assetmanagement. Er is prioriteit gegeven aan de veiligheid van het bosplantsoen. Voor ander onderhoud, bedoeld voor de instandhouding, waren onvoldoende middelen beschikbaar. Echter door kritieke situaties in het bosplantsoen en toenemende overlast, zijn toch extra middelen toegevoegd aan het periodiek onderhoud van het groen inclusief het bosplantsoen. Hierdoor waren wij in staat om paden en voor publiek toegankelijke delen nabij het bosplantsoen veilig en beschikbaar te houden. Afgelopen jaren is een met regelmaat een actieve schouw gelopen, om inzicht te krijgen in de urgentie van de gebieden en de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen.
- Bij de uitvoering van het groen onderhoud wordt steeds vaker circulair gewerkt. Gevallen blad laten we vaker in plantsoenen liggen of wordt ter plaatste verwerkt. Snoeihout van bosplantsoenen wordt zoveel mogelijk opgestapeld in 'rillen' om de ecologische kwaliteit te verhogen en nest- of schuilgelegenheid te bieden aan wilde fauna. Grassen worden op verschillende manieren gemaaid, omdat variatie meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit.

Uitvoeren projectmatig onderhoud

- Als assets die technisch einde-levensduur zijn, vervangen we afgestemd op de behoefte en de opgave van het gebied.
- Bij speelprojecten hebben we oog voor gebruikers met een beperking. We richten de speel- en sportplekken bewust in op toegankelijkheid en samenspelen.
- Bij (her)inrichtingsprojecten komen er, conform de vergroeningsambitie, waar mogelijk meer groenvoorzieningen en bomen bij, met extra aandacht voor biodiversiteit, functionaliteit, toekomstbestendigheid, variatie en spreiding in de wijk en stad. Het doel is om in deze collegeperiode 20ha extra groen in de stad te realiseren.
- Bij herinrichtingsprojecten is het beleid uit de Bomenstructuurvisie en beheeraanpak groen geïmplementeerd om zo een toekomstbestendig en gevarieerd groen- en bomenbestand te behouden.
- Bij onderhoud aan de monumentale torens, molens en fontein en worden waar mogelijk duurzame materialen toegepast en wordt onderzocht of het toepassen van CO2-reductie, groene daken of circulair materiaal gebruik mogelijk is. Doordat veel objecten uniek zijn in hun soort wordt dit per object bepaald.

Calamiteiten; ziekten, plagen en invasieve exoten

- Door veranderende weers- en klimaatomstandigheden zien we een veranderende groeiseizoen en andere calamiteiten in de stad. Hierbij valt te denken aan minder vorstschade maar verhoogde kans op onder andere ziekten en plagen als de eikenprocessierups, essentaksterfte, invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, Kastanjebloedingsziekte, de rode kroosvaren en stormschade. Door het maken van plannen van aanpak, nota's, vervangingsplannen, een kroosprotocol en het doen van pilots streven we ernaar beter grip te krijgen op verschillende ontwikkelingen. En succesvolle aanpakken verder door te zetten.
- In het kader van het project 'Bestrijding blauwalgbloei Kralingse Plas' wordt Phoslock toegepast om het fosfaatoverschot aan te pakken. Vervolgens zijn er in toekomst mogelijk nog onderhoudsdoseringen van Phoslock nodig. Dat hangt af van hoeveel fosfaat er later de plas nog inkomt. Daarnaast zijn ook de andere maatregelen noodzakelijk om de toevoer van fosfaten in het plaswater te verhinderen. Te denken valt aan het loskoppelen van gemaal Kralinger Hout, verbeteren van de sluis Kralings Verlaat, aanpassingen aan riooloverstorten, het voorkomen en ruimen van bladgroen, gemaaid gras, vogel- en hondenpoep en het verplaatsen en vernieuwen van een defosfatiseringsinstallatie.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Met de Integrale visie Kom op naar buiten! staat het spel, sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte centraal. Hierin zijn meerdere ambities benoemd, waaronder:

Meer variatie, verblijf en vrije ruimte in de wijk

- Door bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken in te zetten op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen, verschillende spel- en sportactiviteiten en verschillende uitstralingen. Zodat plekken een eigen identiteit krijgen en meer aansluiten bij de verschillende behoeftes in de wijk. Waarbij het inzetten van flexibel en tijdelijk aanbod, zoals de "move-fit" kan voorzien in een veranderende behoefte voor bootcamp en calisthenics.

Behoeftegericht werken

- Door bewoners van jong tot oud, met en zonder beperking aan de voorkant te betrekken in de (jeugd) participatie om aan te sluiten bij de behoefte in de wijk.
- Aan de hand van het Samenspeelakkoord, wil Rotterdam nog meer aandacht vragen voor samenspelen en toegankelijke speelplekken, zodat iedereen zich fysiek en sociaal welkom voelt op de plek.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltatad

Participeren in innovatieve klimaatadaptieve concepten

- Samen met universiteiten zoals Wageningen Universiteit en de TU Delft werken we aan klimaatadaptieve concepten voor groen en bomen. Hierbij wordt gewerkt aan onderzoek naar bomen in relatie tot droge periode en hitte.

- We zetten ons in om de biodiversiteit in de stad te borgen en te vergroten. In 2021 hebben we een nul-monitoring van de stand van de flora en fauna in de stad. Ook is er een structureel monitoringsysteem opgezet voor de komende jaren en is er een nieuwe Natuurkaart 2021 op basis van biotopen ontwikkeld. Eind 2020 is de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit vastgesteld, waarmee we de komende jaren werken om de stadsnatuur van Rotterdam mooier, duurzamer en biodiverser te maken.
- De omwenteling die biodiversiteit vraagt gaat langs 3 sporen;
 - **Snelle winst:** we willen de betekenis van biodiversiteit voor andere beleidsthema's vergroten en implementeren, denk aan Rotterdam gaat voor groen, Gezond 010, Rotterdams Weerwoord en Rotterdam Loopt. De verbetering van de biodiversiteit gaat over verblijfplaatsen van en voor planten en dieren in het water, het groen en de bebouwing. Het gaat om de verbindingen op de diverse schaalniveaus van de stad. De ondergrond en verlichting zijn daarbij ook belangrijke factoren net zoals de effecten op de gezondheid een cruciale factor is. Met de campagne De 10 van 010 maken we het begrip biodiversiteit begrijpelijk en toegankelijk voor bewoners. Hierin worden 10 planten en dieren die symbool staan voor biodiversiteit in Rotterdam bekendgemaakt. Tevens vragen we bewoners een steentje bij te dragen aan het verbeteren van de biodiversiteit in de stad.
 - **Transitie:** Daadwerkelijk de stad meer biodivers maken vraagt kennis van de huidige situatie en een toekomstbeeld en een manier om te sturen op de transitie. Er komt een nul-monitoring die uitmondt in een waardering, een monitoringsysteem, en een Natuurkaart 2021. Tevens wordt er op basis van scenario's een toekomstbeeld ontwikkeld met een uitvoeringsplan hoe daarmee om te gaan.
 - **Borging:** Het inbedden van biodiversiteit in de ontwikkeling van de stad en de processen en producten waaraan we werken is van groot belang. Dat geldt voor bouwontwikkelingen, maar in deze context is de inbedding in inrichting- en beheerprincipes en richtlijnen van groot belang.

Gebruiken speel- en boomdepot

- Bomen die binnen een project niet ingepast of hergebruikt kunnen worden, maar die kwalitatief nog goed zijn, gaan naar andere locaties in de stad of in laatste instantie naar het bomendepot. De bomen blijven daar totdat er een definitieve nieuwe locatie beschikbaar is.
- Daarnaast willen we inzetten in het hergebruik van materialen zoals speeltoestellen. Toestellen worden elders hergebruikt wanneer deze vervangen worden bij herinrichtingsprojecten, maar nog in goede staat zijn.
- Organisch afval krijgt een herbestemming, zoals boomstammen als meubilair en bomenpalen, houtsnippers als verhardingsmateriaal voor wandelpaden of bladafval als compost.

Baggerspecie

- In het kader van circulariteit wordt bagger niet meer uitsluitend afgevoerd maar lokaal op de kant verwerkt. Dit jaar is hiermee gestart op enkele locaties in Rotterdam.

Bewuste keuze ondergronden

- Ondergronden op speel- en sportvelden zoals gras, boomschors, zand dragen op een natuurlijke manier bij aan de wateropgave en tegen hittestress. Kunstgras kan in combinatie met kratten bijdragen aan het opvangen van water bij hevige regenbuien.
- Verbeteren van de standplaats en ondergronden voor groen en bomen stimuleert de groei en biedt betere kansen voor het groen om optimaal te ontwikkelen.
- Organisch afval zo veel mogelijk te voorkomen of het op locatie meteen te verwerken. Hiermee worden logistieke stromen beperkt en het draagt bij aan de biodiversiteit. Voorbeelden zijn het in 'rillen' verwerken van snoeiafval bij bosplantsoenen en het verzamelen en hakselen van gevallen blad om het vervolgens als bemesting van de ondergrond te kunnen hergebruiken.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Samenwerkingen met betrokken bewoners

- Faciliteren van vrijwilligersgroepen voor onderhoud in parken en het stimuleren en faciliteren van zelfbeheer in het groen. Door samen te werken met bewoners vergroten we de betrokkenheid en delen we het 'eigenaarschap' over het groen.
- Stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan met onder andere acties rondom het NK Tegelwippen en 'tegel eruit, groen erin'. Ook wordt de tuincoach in de wijken ingezet.
- Er is een Keep it Green Day georganiseerd. op deze dag zetten we een aantal zelfbeheer-initiatieven in het zonnetje om op deze manier aandacht te vragen voor de mogelijkheden voor zelfbeheer.
- Er is een stimuleringsregeling klimaatadaptatie waarbij bewoners en bedrijven een subsidie ontvangen wanneer zijn waterbergende of vergroenende maatregelen nemen aan hun gebouw of in de tuin.

Organiseren (kinder)participatiesessies bij projecten

- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun buurt. Dit willen we stimuleren door kinderen, jongeren en volwassenen de gelegenheid te geven om aan te geven waar zij behoefte aan hebben en wat zij graag zouden willen doen in de openbare ruimte.
- Gebruikmaken van de ontwikkelde kinderp participatie toolbox bij verschillende projecten, bijvoorbeeld het speelplekje op de hoek van de straat of de sportplek in het park.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.232	1.295	203	204	204	204

Bijdragen rijk en medeoverheden	193	1.220	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.039	0	101	76	76	76
Overige baten	0	75	102	127	127	127
Lasten exclusief reserves	48.594	50.535	47.890	47.416	48.729	49.644
Apparaatslasten	5.803	5.870	6.056	6.054	6.054	6.054
Inhuur	5	8	8	8	8	8
Overige apparaatslasten	145	221	237	235	236	236
Personeel	5.652	5.641	5.811	5.811	5.811	5.811
Intern resultaat	4.657	6.383	7.342	7.342	7.342	7.342
Intern resultaat	4.657	6.383	7.342	7.342	7.342	7.342
Programmalasten	38.134	38.282	34.492	34.021	35.332	36.248
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.627	35.437	30.846	29.570	29.600	29.600
Kapitaallasten	1.885	2.327	3.007	3.924	5.205	6.121
Overige programmalasten	577	518	527	527	527	527
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	43	0	113	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-47.361	-49.240	-47.687	-47.213	-48.525	-49.441
Saldo voor reserveringen	-47.361	-49.240	-47.687	-47.213	-48.525	-49.441
Reserves	-337	3.846	619	115	64	63
Onttrekking reserves	713	3.846	619	115	64	63
Toevoeging reserves	1.050	0	600	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	600	0	0	0
Saldo	-47.698	-45.394	-47.069	-47.098	-48.461	-49.377

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 49.339	- 47.856	- 47.853	- 47.867	- 47.867		
Omissieregeling 2019	- 50.262	- 48.740	- 48.740	- 48.740	- 48.740		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 46.443	- 46.267	- 44.125	- 44.417	- 44.734		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.823	- 42.858	- 43.159	- 43.445	- 43.755
10-maandsrapportage 2019	- 42.767	- 42.858	- 43.159	- 43.445	- 43.755
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 47.923				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 46.547	- 43.159	- 43.445	- 43.755
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.536	- 44.319	- 44.178	- 44.172
10-maandsrapportage 2020		- 45.529	- 44.319	- 44.178	- 44.172
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 47.698			
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.384	- 45.503	- 45.493
				- 47.367	- 48.321
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 45.394	- 47.069	- 47.098
				- 48.461	- 49.377

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-45.384	-45.503	-45.493	-47.367	-48.321
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-10	-1.566	-1.605	-1.094	-1.056
Koers van de stad: Doorgroei budget voor Hefpark, Dakpark en Dakakker	Intensiveringen	0	-113	0	0	0
Koers van de stad: Schaakmat!	Intensiveringen	0	-23	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	44	153	-13	-13	-13
Bijdragen derden bestrijding blauwalg Kralingse plas	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves	-68	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor	Reserves	0	-3	-3	484	483
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	14	-1.581	-1.591	-1.566	-1.528
Begroting na wijzigingen		-45.394	-47.069	-47.098	-48.461	-49.377

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Doorgroei budget voor Hefpark, Dakpark en Dakakker

Betreft de verwerking van de motie "Doorgroei budget voor Hefpark, Dakpark en Dakakker" in het kader van Koers van de Stad op initiatief van fractie Groen Links.

Koers van de stad: Schaakmat!

Betreft de verwerking van de motie "Schaakmat!" in het kader van Koers van de Stad op initiatief van fractie 50Plus. Budget voor het plaatsen van schaaktafels in de buitenlucht.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Bijdragen derden bestrijding blauwalg Kralingse plas

Een deel van de kosten voor de bestrijding van blauwalg in de Kralingse Plas wordt gefinancierd door derden. Deze baten van € 1,2 mln zijn saldo neutraal opgevoerd.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

Op basis van de huidige planning zal de bestrijding van de blauwalg in de Kralingse Plas (met Phoslock) in het laatste kwartaal van 2021 plaatsvinden. De begroting wordt in overeenstemming met de planning saldo neutraal aangepast met € 1,8 mln.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds Rotterdam

In het kader van het evenementproof maken van parken wordt het project Vroesepark in 2022 uitgevoerd. De dekking vindt plaats door een onttrekking van € 353 uit de Bestemmingsreserve Evenementenfonds en is saldo neutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Voor 2021 is wederom besloten tot het ter beschikking stellen van vlonders voor de Horeca. Een deel van de kosten zal worden gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De begrotingswijzigingen die betrekking hebben op de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor betreffen onderstaande technische mutaties:

- Kapitaallasten die gedekt werden door de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam.
- Herallocatie middelen naar de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.
- De verlaging van de omslagrente in 2022 van 1,75% naar 1,50%. Hier moet de bijbehorende dekking uit de bestemmingsreserve RIM aan aangepast worden.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn de [indexatie](#) (structureel - € 1 mln vanaf 2022), herallocatie budgetten hoofdzakelijk vanuit taakveld Verkeer en vervoer Beheer (structureel - € 590 vanaf 2022), renteverlaging kapitaallasten (€ 96 in 2022 tot € 203 in 2025), geïntegreerd duaal

inburgeringstraject (€ 97 in 2021 en € 69 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 83 in 2021 tot - € 141 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beheeraanpak openbaar groen](#)
- [Bomenstructuurvisie](#)
- [CROW beeldsystematiek 2017](#)
- [Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Handboek Openbare ruimte Rotterdamse Stijl](#)
- [Leidraad bestendig groenbeheer \(2018\)](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHSK](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van WSHD](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHD](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nota Vervangingsinvesteringen 2021-2071](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdams WeerWoord](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Speelvisie Kom op naar buiten!](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie Openbare Ruimte Binnenstad Rotterdam](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Natuurbescherming](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Wet onafhankelijke risicobeoordeling Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteiten](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte

- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en beschoeiing
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen

Openbare orde en veiligheid - Ontplobbare oorlogsresten

Pagina 28

Openbare orde en veiligheid - Ontplobbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.'

Ontwikkelingen 2022-2025

In de komende jaren zijn ontwikkelingen te verwachten op het gebied van het landelijke beleid voor het opsporen van ontplobbare oorlogsresten. Deze vloeien voort uit de taken en werkzaamheden van het landelijk Kenniscentrum Conventionele Explosieven dat in het najaar 2021 operationeel wordt. Wat voor invloed deze zullen hebben op het Rotterdams beleid is nu nog niet te aan te geven. De eerste resultaten worden in 2022 verwacht.

Verwacht wordt dat in de loop van 2022 de ruiming van de blindganger aan de Claes de Vrieselaan 27 gaat starten.

Wat willen we bereiken

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplobbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplobbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van ontplofbare oorlogsresten weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

Wat gaan we daar voor doen

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplofbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

- De informatie over ontplofbare oorlogsresten in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Verzoeken om informatie over ontplofbare oorlogsresten worden binnen de daarvoor geldende termijnen geleverd.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen

- Bij vergunningsprocedures wordt de aanvrager, indien noodzakelijk, geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en de noodzakelijke vervolgacties.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van OO weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

- De informatie over mogelijke ontplofbare oorlogsresten (OO) in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.

- Indien mogelijk (techniek, planning, financiën) zal bij de uitvoering van projecten geprobeerd worden eventueel aanwezige ontplofbare oorlogsresten te ruimen ook als dit voor de realisatie van het project niet strikt noodzakelijk is (werk met werk maken).

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

- Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende “springlocaties” waar ontplofbare oorlogsresten gecontroleerd kunnen worden vernietigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten	Realisatie 2020	Tweede Herziening		Begroting 2022		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	759	487	876	876	876	876
Bijdragen rijk en medeoverheden	759	487	876	876	876	876
Lasten exclusief reserves	3.339	1.730	665	665	665	665
Intern resultaat	251	439	449	449	449	449
Intern resultaat	251	439	449	449	449	449
Programmalasten	3.088	1.290	215	215	215	215
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	583	1.290	215	215	215	215
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.505	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.580	-1.243	211	211	211	211
Saldo voor reserveringen	-2.580	-1.243	211	211	211	211
Saldo	-2.580	-1.243	211	211	211	211

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	2	2	2	2	2		

Omissieregeling 2019	2	2	2	2	2
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	2	- 10	- 10	- 10	- 10
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.158	172	172	172	172
10-maandsrapportage 2019	- 2.158	172	172	172	172
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.333				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		204	172	172	172
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.882	207	207	207
10-maandsrapportage 2020		- 1.882	207	207	207
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 2.580			
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			207	207	207
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.243	211	211

Financiële bijstellingen

	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening		Begroting	Raming	Raming
Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	207	207	207	207	207
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-1.449	5	5	5	5
Bommenregeling	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.449	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	5	5	5
Begroting na wijzigingen	-1.243	211	211	211	211

Toelichting financiële bijstellingen

Bommenregeling

De kosten voor het ruimen van ontplofbare oorlogsresten worden geraamd op € 716. In overeenstemming met de bommenregeling wordt 32% gefinancierd door de Gemeente Rotterdam. Het restant wordt vergoed door het Rijk. Daarnaast wordt een bedrag van € 1,2 mln geraamd voor de aankoop van panden aan de Claes de Vrieselaan.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.10 Ontplobbare Oorlogsresten](#)
- [Arbeidsomstandighedenregeling, artikel 4.17f. Afgifte certificaat opsporen van ontplobbare oorlogsresten](#)
- [Circulaire Vliegtuigberging \(Staatscourant nr. 54987, 19 oktober 2016\)](#)
- [Beheer- en beleidsplan niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog 2010-2020 \(wordt geactualiseerd\)](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van beleid, informatiebeheer, opsporing en ruiming van ontplobbare oorlogsresten uit WOII.

In de herfst van 2021 wordt door landelijk Kenniscentrum Conventionele Explosieven operationeel. Het kenniscentrum gaat gemeenten ondersteunen bij vragen rondom het opsporen en ruimen van ontplobbare oorlogsresten.

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Pagina 29

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Het is noodzakelijk om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Deze doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstelling: Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit.

Voortgang 2021

Het programma 'verduurzaming gemeentelijke wagenpark' is in uitvoering. De doelstellingen van het taakveld zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het doel om het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 emissieloos te krijgen, wordt gerealiseerd door het uitvoeren van het meerjarenplan 2020 -2023. Daarbij liggen wij op koers, hoewel het wel de vraag is of het marktaanbod hiermee in de pas blijft lopen. Wel neemt door het aantrekken van de wereldeconomie de vraag naar bepaalde materialen toe waaronder staal. Deze vraag heeft een prijsopdrijvend effect en zorgt tegelijkertijd voor beperkte voorraden bij leveranciers.

Wat willen we bereiken

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- personenwagens zijn in 2023 emissieloos
- lichte bedrijfsvoertuigen zijn in 2025 emissieloos
- zware bedrijfsvoertuigen zijn in 2030 emissieloos

Wat gaan we daar voor doen

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- het aankopen en beheren van de gemeentelijke voertuigen en andere voertuigen van, met name, overheid gelieerde organisaties
- het voorkomen dan wel verminderen van emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke mobiliteit in Rotterdam
- het onderhouden van de gemeentelijke inzamelmiddelen, waarbij circulariteit een belangrijk aspect vormt

De gemeente is verantwoordelijk voor een duurzame mobiliteitskeuze en faciliteert andere duurzame modaliteiten in samenhang met de energietransitie. De keuze voor een (werk)voertuig maakt de gemeente op basis van de grootste bedrijfszekerheid en de schoonste techniek met de meest schone componenten. Bij vergelijkbare alternatieven geven de laagste exploitatiekosten uiteraard de doorslag. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten.

De ontwikkelingen op het vlak van emissieloze personenwagens gaan gestaag verder. Daarnaast is het van belang om de ontwikkelingen op het vlak van emissieloze (werk)voertuigen (lichte en zware bedrijfsvoertuigen) te volgen en in samenwerking met de markt emissieloze (werk)voertuigen te gaan ontwikkelen. Hiertoe doen we pilots met lichte en zware bedrijfsvoertuigen, denk daarbij aan emissieloze bestelbusjes, huisvuilophaalwagens, veegmachines e.d..

In het kader van de verduurzaming van met name het werk-werkverkeer ontwikkelt de gemeente concepten als de emissieloze (deel)auto en elektrische (deel)fietsen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	32.685	36.480	38.775	39.311	39.549	39.386
Bijdragen rijk en medeoverheden	-1.112	-672	-684	-684	-684	-684
Overige opbrengsten derden	39.949	40.377	41.459	41.995	42.233	42.070
Overige baten	-6.152	-3.225	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Lasten exclusief reserves	25.197	30.169	28.631	27.782	28.008	27.838
Apparaatslasten	10.082	11.038	10.517	10.494	10.496	10.496
Inhuur	51	106	108	108	108	108
Overige apparaatslasten	472	435	472	467	469	469
Personeel	9.558	10.497	9.937	9.919	9.919	9.919
Intern resultaat	-33.213	-31.204	-30.932	-30.932	-30.932	-30.932
Intern resultaat	-33.213	-31.204	-30.932	-30.932	-30.932	-30.932
Programmalasten	48.328	50.335	49.046	48.221	48.445	48.275
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	22.418	24.308	21.217	19.763	19.970	19.976
Kapitaallasten	24.170	23.962	25.728	26.356	26.373	26.198
Overige programmalasten	1.740	2.065	2.102	2.102	2.102	2.102
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	7.488	6.311	10.144	11.529	11.541	11.548
Saldo voor reserveringen	7.488	6.311	10.144	11.529	11.541	11.548
Reserves	4.037	2.927	1.481	0	0	0
Onttrekking reserves	1.297	2.927	1.481	0	0	0
Vrijval reserves	2.740	0	0	0	0	0
Saldo	11.525	9.238	11.625	11.529	11.541	11.548

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	11.127	11.139	11.138	11.138	11.138		
Omissieregeling 2019	10.712	10.806	10.805	10.805	10.805		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	10.867	10.942	10.993	11.048	11.046		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	11.300	10.955	11.006	11.060	11.059		
10-maandsrapportage 2019	11.296	10.955	11.006	11.060	11.059		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	11.468						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		10.967	11.006	11.060	11.059	11.059	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		10.400	11.238	11.284	11.238	11.242	
10-maandsrapportage 2020		8.971	11.238	11.284	11.238	11.242	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		11.525					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			11.168	11.261	11.240	11.245	11.245
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			9.238	11.625	11.529	11.541	11.548

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		11.168	11.261	11.240	11.245	11.245
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-1.930	364	288	296	303
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Terugloop omzet	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.870	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	14	5	5	5
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	13	15	15	15
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	16	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	9	25	25	25	25
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-73	295	244	251	259

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Terugloop omzet

In de begroting van Vervoer en Materieel zit een tekort dat afgelopen jaren door incidentele meevallers is opgevangen. Voor dit jaar is het niet haalbaar dit binnen de organisatie op te lossen. De externe opdrachten worden verkregen uit het inschrijven op aanbestedingen, door minder gegunde opdrachten nemen de baten af. Daarnaast zijn de loonkosten toegenomen door het vervullen van nieuwe taken voor het concern en het inzetten op digitalisering om te voldoen aan de toegenomen vraag naar stuurinformatie. De organisatieontwikkelingen en de impact op de meerjarige begroting wordt in kaart gebracht.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De bijstelling van € 1,2 mln op de bestemmingsreserve betreft de toedeling van de energietransitiemiddelen voor de goedgekeurde projecten 2021. In de [paragraaf energietransitie](#) wordt de inzet van deze middelen in zijn geheel toegelicht.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling clusteropgaven (- € 75 in 2021), [indexatie](#) (€ 65 in 2022), renteverlaging kapitaallasten (€ 230 in 2022 tot € 259 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 2 in 2021).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Parijsakkoord Klimaatconferentie Parijs 2015

In 2017 is de Rotterdamse Brandstofaanpak vastgesteld, een vertaling van de [nationale brandstofvisie](#) uit 2014. Momenteel wordt gewerkt aan een koersnota 0-emissievisie (stedelijke mobiliteit). Deze koersnota is de eerste stap in de uitwerking van de verduurzaming van mobiliteit ten aanzien van nul emissie mobiliteit.

De visie en de beschrijving en het programma zijn een nadere lokale uitwerking en invulling van het [nationale Klimaatakkoord](#). Deze visie dient als gemeentelijke input voor het Rotterdams Klimaat Akkoord en geeft richting en focus aan de keuze van activiteiten om het gemotoriseerde verkeer in Rotterdam versneld te verschonen.

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoort het resultaat van de activiteiten van Vervoer & Materieel.

Riolering

Pagina 30

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering

daardoor vrij van gezondheidsrisico's, ten aanzien van het stedelijk watersysteem, dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2021

Rotterdams WeerWoord

Het college heeft voor 2021 investeringsmiddelen toegekend. Met de middelen die in 2021 zijn vastgesteld worden projecten gerealiseerd die bijdragen om collegetarget 10 (stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%) te halen. Voor 2022 is geen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit heeft consequenties voor de ambities gesteld in de uitvoeringsagenda, onder andere op de bijdragen van derden via cofinanciering en de continuïteit van het programma.

Als opvolging van de uitvoeringsagenda 2021-2022 wordt er op dit moment gewerkt aan het Programmakader 2030, om zo klimaatadaptatie ook in de volgende collegeperiode op de bestuurlijke agenda te houden. Door middel van kaartanalyses worden de opgaves op de zes klimaatthema's tot op buurniveau uitgewerkt.

Levering materialen

Als gevolg van de covid-19 pandemie zijn op dit moment overal ter wereld negatieve gevolgen merkbaar in de wereldhandel. Het tijdelijk sluiten van productiefaciliteiten als gevolg van personeelstekort, een grotere behoefte aan grondstof zoals kunststof, alsmede sterke (prijs)fluctuaties in het vervoer per zeecontainer voor diverse materialen, zorgt wereldwijd voor schaarste en onderbrekingen in de toelevering van grondstoffen, componenten, halffabricaten en eindproducten. Als gevolg hiervan heeft ook gemeente Rotterdam als afnemer te maken met langere levertijden, voorraad tekorten en sterke prijsfluctuaties op diverse materiaalsoorten. Voorbeelden hiervan zijn de leveringen van PE en PVC die nodig zijn bij het vernieuwen van de huisaansluitingen en het Drainage Infiltratie Transport riool (DIT).

Vooraf in de maanden juni, juli en augustus heerste een grote leveringonzekerheid. Vanwege ruimtegebrek worden in de regel kleine voorraden afgeroepen op projectlocaties. Daarom was er in totaal voor alle projecten zeer weinig materiaal beschikbaar. Met het materiaal wat wel beschikbaar was, is geprobeerd om selectief die delen van projecten af te ronden waarbij de straat al openlag. Echter hebben we moeten besluiten om sommige rioolvervangingsprojecten tijdelijk stil te leggen. Ook de uitvoering van sommige projecten voor het Rotterdams WeerWoord hebben vertraging opgelopen.

Inmiddels zijn de grondstoffen er weer en draaien de productielijnen op volle toeren. Het kost echter nog wel wat tijd voordat de materialen beschikbaar zijn op alle projectlocaties. In de periode september tot en met december kunnen er zich nog steeds (incidentele) leveringsproblemen voordoen.

Door de leveringsproblemen zien we de prognose van te vervangen kilometers riolering voor 2021 teruglopen. Hoewel het uitgangspunt van het Gemeentelijk Rioleringsplan niet meer strikt veertig kilometer rioolvervangings per

jaar is, wordt er gestreefd de tijdelijk stilgelegde projecten zo snel mogelijk weer op te pakken wanneer de situatie rondom materiaallevering het toelaat.

Hemelwaterverordening

Op 1 juli is de hemelwaterverordening in werking getreden. Deze verordening bevat een verbod om regenwater af te voeren naar een openbaar vuilwaterriool van de gemeente. Dit betekent in eerste instantie dat perceeleigenaren de afvoer van hemelwater moeten afkoppelen van het vuilwaterriool en het opgevangen regenwater zelf binnen het eigen perceel moeten verwerken. Uitgangspunt is wel dat de verordening wordt toegepast als het bestaande openbare riool wordt vervangen, waarbij een scheiding wordt gemaakt tussen vuil afvalwater en hemelwater. Als perceeleigenaren het hemelwater redelijkerwijs niet op het eigen perceel kunnen verwerken dan kunnen zij aansluiten op de openbare hemelwatervoorziening.

Eis waterberging via de VBOR

Het klimaat verandert, we krijgen vaker te maken met hevige neerslag. Ook in Rotterdam merken we de gevolgen van wateroverlast. Een geschikte maatregel om wateroverlast te voorkomen is het aanleggen van waterberging. De gemeente doet dit al in de openbare ruimte, zoals in straten en pleinen. Dat is echter niet genoeg, ook op privaat terrein is waterberging nodig. Een geschikt moment om waterberging aan te leggen is bij nieuwbouwprojecten voor woningbouw, kantoren en bedrijven of de aanleg van terreinen.

Op 1 juli is naast de hemelwaterverordening ook de eis tot waterberging in de Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam (VBOR) in werking getreden. In deze verordening zijn voorschriften opgenomen voor de aansluiting op het gemeentelijk riool. Bij de aanvraag voor een rioolaansluitvergunning zal getoetst worden of aan de voorschriften voor waterberging wordt voldaan. Bij nieuwe bouwwerken en nieuwe terreinverharding van 500 m² en groter moet 50 mm waterberging worden aangelegd.

Ontwikkelingen 2022-2025

GRP

In februari 2021 is een nieuw GRP voor de planperiode 2021-2025 vastgesteld. Naast het vervullen van de huidige taken volgend uit de drie wettelijke zorgplichten, is de belangrijkste opgave voor de komende planperiode het verder vormgeven van het stedelijk watersysteem van de toekomst. We richten onze blik op en zoeken balans in het denken 'Van buis naar buitenruimte'. Ons stedelijk watersysteem bestaat niet meer sec uit buizen, de gehele buitenruimte heeft ook een belangrijke functie in dit systeem. Rotterdam kan dat niet alleen. Meer dan eerder zoeken we daarom de samenwerking met niet alleen onze traditionele partners in het stedelijk waterbeheer zoals de waterschappen, maar juist ook met de inwoners, de bedrijven, woningbouwcorporaties en vele anderen. We maken heldere afspraken en benutten daarvoor ook de instrumenten die de wet ons biedt zoals een Verordening beheer ondergrond, een hemelwaterverordening, het hanteren van uitgiftepeilen en na inwerkingtreding van de Omgevingswet, het omgevingsplan.

Eén van de belangrijkste pijlers in onze strategie is het slim beheer van de riolering. Het uitgangspunt blijft het vervangen van circa tweehonderd kilometer riool in de planperiode. Maar vanwege de integrale uitvoering van projecten is dit niet strikt veertig kilometer per jaar. Het uitgangspunt is dat rioolvervangingsprojecten zo integraal mogelijk uit te voeren. Hierbij worden niet alleen werkzaamheden aan de riolering uitgevoerd, maar gelijktijdig de gehele buitenruimte aangepakt en zoveel mogelijk klimaatbestendig ingericht.

Rotterdams WeerWoord

Met het Rotterdams WeerWoord versnellen en intensiveren we klimaatadaptatie, zodanig dat iedereen in Rotterdam in 2030 waterrobuust en klimaatbestendig handelt. In het najaar van 2020 is de uitvoeringsagenda in de gemeenteraad vastgesteld. Hierin wordt de benodigde opschaling en versnelling vertaald in praktische maatregelen en acties, die stadsbreed én wijkgestuurd uitgevoerd gaan worden. In de uitvoeringsagenda staan concrete maatregelen en activiteiten voor 2021-2022 beschreven.

Het college heeft voor 2021 investeringsmiddelen toegekend. Met de middelen die in 2021 zijn vastgesteld worden projecten gerealiseerd die bijdragen om collegetarget 10 (stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%) te halen. Voor 2022 is geen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit heeft consequenties voor de ambities gesteld in de uitvoeringsagenda, onder andere op de bijdragen van derden via cofinanciering en de continuïteit van het programma.

Rotterdams WeerWoord Programmakader 2030

Om klimaatadaptatie ook in de volgende collegeperiode op de bestuurlijke agenda te houden wordt in 2021 gewerkt aan het Programmakader 2030. Door middel van kaartanalyses worden de opgaves op de 6 klimaatthema's tot op buurniveau uitgewerkt. Hiermee kan de totale stedelijke klimaatopgave scherp gesteld worden. Via de 4 sporen van het Rotterdams WeerWoord: nieuw vastgoed, bestaand vastgoed, buitenruimte en de Rotterdammers in beweging verkennen we de kansen voor een continuering van aanpak. Samen met belangrijke stakeholders in de stad worden vervolgens de prioriteiten qua aanpak voor de periode tot 2030 bepaald. Uiteindelijk moet dit tot een maatwerk maatregelenpakket per wijk leiden waarbij we de stad voorbereiden op een extremer klimaat.

RoSA

De gemeente Rotterdam, Hollandse Delta, het Hoogheemraadschap van Delfland en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard ondertekenden in 2013 een samenwerkingsovereenkomst: 'Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen (RoSA)', waarmee we werken aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Samen werkten partijen vanuit het opgezette Programma RoSA de afgelopen 7 jaar aan een betrouwbare, betaalbare, toekomstbestendige en duurzame (afval)waterketen. De achterliggende doelen van de samenwerking waren kostenbesparing, kwaliteitsverbetering en vermindering van de kwetsbaarheid van de afvalwaterketen.

Het Programma RoSA is nu in de afrondende fase. Met de samenwerkingspartners wordt nu gewerkt aan een nieuw bestuurlijk akkoord Water & Klimaat waarin nog lopende ontwikkelingen vanuit RoSA een plaats krijgen en waarin afspraken gemaakt worden hoe we in de toekomst nog intensiever en op meer onderwerpen kunnen samenwerken.

Wat willen we bereiken

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

Het stedelijk watersysteem bestaat uit 3 componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en het oppervlakte- en grondwatersysteem. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te bereiken zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structurele nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltapstad

Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden. Hierbij willen we de sponswerking van de stad herstellen; neerslag op de plek kunnen verwerken daar waar het valt, in plaats van het direct af te voeren. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een lange termijn aanpak die we gezamenlijk en integraal met alle belanghebbenden uitvoeren.

Wat gaan we daar voor doen

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

- De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft.
- Er is een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 opgesteld.
- Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.
- De gebieden met een verhoogd risico voor grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolvervangings te voorkomen, wordt indien mogelijk gelijktijdig drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.

- Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Met de samenwerkingspartners wordt gewerkt aan een nieuwe bestuurlijke overeenkomst om afspraken te maken hoe we in de toekomst nog intensiever en op meer onderwerpen kunnen samenwerken.
- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit willen we stimuleren door bij rioolvervangingsprojecten op voorhand samen te werken en bewoners gedeeld 'eigenaarschap' te geven over een klimaatrobuuste inrichting van de buitenruimte.
- De vastgestelde Hemelwaterverordening bevat een verbod om hemelwater af te voeren naar het openbaar vuilwaterriool van de gemeente. We laten dit verbod ingaan als de gemeente het bestaande riool vervangt en een apart hemelwaterriool aanlegt. In eerste instantie moet het opgevangen regenwater binnen het eigen perceel worden verwerkt. Als perceeleigenaren dit redelijkerwijs niet op het eigen perceel kunnen verwerken dan kunnen zij aansluiten op het gemeentelijk hemelwaterriool.
- Het is belangrijk dat meer waterberging wordt gerealiseerd op privaat terrein. Een geschikt moment om waterberging aan te leggen is bij nieuwbouwprojecten voor woningbouw, kantoren en bedrijven of de aanleg van terreinen. Bij nieuwe bouwwerken en nieuwe terreinverharding van 500 m² en groter moet door de bouwer 50 mm waterberging worden aangelegd. Deze eis hebben we vastgelegd in de Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam (VBOR).

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

- Het aantal panden dat een verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft moet omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van Bluelabel. Bluelabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning.
- Met het programma Rotterdams WeerWoord zetten we een beweging in gang om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Als aanvulling op de grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook motiveren we vastgoedontwikkelaars, gebouweigenaren en woningcorporaties om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (subsidie klimaatadaptatie). Waarbij we kansen zien om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving toe te laten nemen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.
- Om de gevolgen van veranderende weersomstandigheden op te kunnen vangen, is op sommige plekken een aanpassing van de buitenruimte nodig. Hier worden bewoners actief bij betrokken en hun wensen worden meegenomen in de afweging.
- We stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Het programma Rotterdams Weerwoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsregeling.

Het percentage panden met BlueLabel A of B, daarmee geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft	Streefwaarde	88%	88%	89%	90%	90%
	Realisatie	86,7%		89,5%		
Cumulatief aantal kilometer vervangen riolering in GRP-periode	Streefwaarde			200		200
status tot augustus 2021	Realisatie	118,6	157,5	200	17,3	

Toelichting indicatoren

BlueLabel

Het college van B&W van de gemeente Rotterdam heeft college targets bepaald. Nummer 10 van de college targets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. Deze college target is gebaseerd op BlueLabel, een labelingsystematiek per gebouw voor wateroverlast.

BlueLabel is een digitale tool voor risicoanalyse die panden en gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor overstroming als gevolg van hevige regen. BlueLabel vertaalt het overstromingsgevaar in een eenvoudig te begrijpen rangschikking met behulp van label A tot en met E. Dit is vergelijkbaar met de opbouw van het energie-label. Elk pand conform de BAG-registratie in Rotterdam heeft een label gekregen. Label A en B betekenen geen tot zeer weinig overlast. Vanaf label C oplopend tot E is er wel sprake van overlast en mogelijk natte vloeren in het pand.

Prestatie

A = geen kans op wateroverlast

B = water tegen de gevel, maar weinig kans op wateroverlast

C = kans op wateroverlast aanwezig

D = grote kans op wateroverlast

E = water stroomt pand in, er ontstaat wateroverlast

X = panden die niet in alle datasets voorkomen en daarmee niet geclassificeerd kunnen worden.

Prestatie-indicator

Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft (de panden met labels A en B bij elkaar opgeteld) is 86,7%. Met reguliere inzet en extra inzet in de periode 2021 en 2022 is het reëel om te stellen dat 3,3% van het totaal aantal panden in Rotterdam een beter label krijgt. Als het totaal aantal panden in de nulsituatie wordt gehanteerd betreft dit 124.897, waarvan 16.284 panden met een C,D,E-label. Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft stijgt conform de target naar 90% in maart 2022.

Eind 2020 zijn de meest actueel beschikbare gegevens verwerkt in het model. Als gevolg van het oplossen van een eerdere systematische modelfout, is de nul-situatie gewijzigd. Het startpunt is bijgesteld op 86,7%. Ook blijkt de toetsbaarheid van de voortgangsmeting in de praktijk lastig. Dit heeft na overleg met de Rekenkamer geleid tot een aanpassing van het definitieboekje. Q4 2021 worden de labels opnieuw afgeleid en geven we een eindprognose van de target.

Vervanging riolering

Als gevolg van de vele nieuwbouw in Rotterdam, na 1950, zou er vanaf ongeveer 2015 een vervangingspiek ontstaan oplopend tot ongeveer 60 tot 80 km riolering per jaar. In het GRP 2000-2005 is daarom de huidige strategie voor rioolvervanging geformuleerd. Deze strategie betekent dat vanaf 2010 jaarlijks structureel circa 40km riool vervangen dient te worden om een goed functionerend rioolstelsel te kunnen waarborgen.

De afspraak is om ook in de planperiode van het GRP5 (2021-2025) circa 200 km vrijvervalriolering te vervangen. Met 200 km rioolvervanging in vijf jaar (gemiddeld jaarlijks circa 40 km) wordt voorgesorteerd op de vervangingspiek. Met rioolvervanging en de aanleg van gescheiden stelsel maken we de stad klimaatbestendig en verduurzamen we het rioolstelsel.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Riolering	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	78.531	82.794	86.455	89.231	92.036	94.870
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Belastingen	77.583	81.787	85.584	88.360	91.165	93.999
Overige opbrengsten derden	948	1.007	871	871	871	871
Lasten exclusief reserves	62.479	65.121	68.426	71.174	73.988	76.818
Apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	14.881	13.232	13.500	13.500	13.500	13.500
Intern resultaat	14.881	13.232	13.500	13.500	13.500	13.500
Programmalasten	47.598	51.890	54.926	57.674	60.488	63.318
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.952	12.793	13.389	13.668	13.788	13.800
Kapitaallasten	6.380	7.345	10.010	11.134	12.198	12.839
Overige programmalasten	29.895	31.071	31.477	32.872	34.502	36.679
Subsidies en inkomensoverdrachten	371	680	50	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	16.052	17.672	18.029	18.057	18.048	18.052
Saldo voor reserveringen	16.052	17.672	18.029	18.057	18.048	18.052

Reserves	0	680	380	327	323	320
Onttrekking reserves	0	680	380	327	323	320
Saldo	16.052	18.352	18.409	18.384	18.372	18.372

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	11.089	11.351	11.654	11.645	11.645		
Omissieregeling 2019	11.372	11.635	11.937	11.928	11.928		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	11.722	12.769	13.134	13.188	13.188		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316		
10-maandsrapportage 2019	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	15.268						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		15.193	19.287	19.329	19.316	19.316	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		15.193	18.308	18.337	18.311	18.299	
10-maandsrapportage 2020		15.214	18.308	18.337	18.311	18.299	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		16.052					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			18.352	18.381	18.356	18.344	18.344
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			18.352	18.409	18.384	18.372	18.372

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Riolering		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		18.352	18.381	18.356	18.344	18.344
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		0	28	28	28	28
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rioolheffing actualisatie opbrengst	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	28	28	28	28
Begroting na wijzigingen		18.352	18.409	18.384	18.372	18.372

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringen](#). Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Rioolheffing actualisatie opbrengst

De begroting is in overeenstemming gebracht met de meest actuele inzichten (aantal woningen) en de extra tariefstijgingen zoals besloten bij de vaststelling van het Gemeentelijk rioleringsplan. Dit betreft een bijstelling op de baten van (€ 396 in 2021 tot € 1,9 mln in 2025). Dit bedrag komt ten gunste van de voorziening.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Tijdens de Voorjaarsnota 2020 is een investeringskrediet toegekend voor de claim inzake Rotterdams Weerwoord. De kapitaallasten worden gedekt uit deze bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025](#)
- [Rotterdams Weerwoord](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Waterwet](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam \(VBOR\)](#)
- [Hemelwaterverordening Rotterdam](#)
- [Verantwoording RoSA 2013-2020](#)

Omschrijving taakveld

We willen de volgende effecten in de stad bereiken:

- gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem
- herstellen van sponswerking van de stad op zowel niet openbaar publiek als privaat terrein
- voorkomen van ontwrichting door klimaatverandering

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater:

- inzameling en verwerking van hemelwater
- inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- voorkomen van grondwaterproblemen
- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater
- baten rioolheffing via categorieën 2.2.1 (voor niet-woningen) en 2.2.2 (voor woningen)
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing

Ruimtelijke ordening - Beheer

Pagina 31

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

Voortgang 2021

Geo-functie

De cluster overstijgende geo-community werkt steeds meer samen door kennis en inspiratie te delen op het vakgebied van geo-informatie en GIS (Geografisch Informatie Systeem).

T3D (Totaal 3 Dimensionaal)

Basisinformatie legt binnen dit landelijke programma de focus op het vastleggen en beheren van de 3D objectgegevens binnen de 3D keten. In 2021 bevindt dit programma zich in de voorbereidingsfase en wordt een

proefopstelling gecreëerd waarin de 3D keten aan de hand van onderzoeksvragen kan worden beproefd. De deelprojecten zijn beschreven en er wordt gewerkt aan het behalen van de doelstellingen.

Digitaal schouwen

Het project is gestart met als doen het inmeten en schouwen van de fysieke stad zoveel mogelijk geautomatiseerd uit te voeren. Door middel van laserscanners op voertuigen kunnen objecten in de buitenruimte herkend en geïnspecteerd worden. Parallel hieraan is er een door het ministerie van BZK gesubsidieerd programma gestart voor het inzetten van deze techniek ten behoeve van het beheer van de openbare ruimte. Bij dit programma wordt samengewerkt met de TU Delft en de Gemeente Amsterdam. De resultaten hiervan zullen eind dit jaar behaald worden,

Kernregistratie Ondergrond

De (wettelijke) basisregistratie Ondergrond geeft vooral toegang tot gegevens over bodem- en grondonderzoek, bodemkwaliteit, grondwatermonitoring en -gebruik en de Mijnbouwwet. Het is vanwege de toenemende behoefte aan een 3D-weergave van de ondergrond noodzakelijk om ook de ondergrondse objecten in kaart te brengen. De gemeente Rotterdam heeft deze gegevens, maar ze worden versnipperd bijgehouden en vastgelegd. Het streven is om deze data gezamenlijk te ontsluiten via een Kernregistratie Ondergrond. Deze kernregistratie moet leiden tot efficiëntievoordelen en betere kwaliteit van gegevens om de uitvoering van bovengrondse en ondergrondse projecten sneller en eenvoudiger te maken. De Kernregistratie is officieel vastgesteld en er wordt gewerkt aan het realiseren van een voorziening om de data op te slaan en te ontsluiten.

Ontwikkelingen 2022-2025

Vanuit de VNG en het Ministerie BZK wordt gewerkt aan het integreren van basisregistraties van de fysieke leefomgeving. Dit wordt de Samenhangende Objectenregistratie (SOR) genoemd. Via diverse wijzigingen in de (basis)registraties BAG, BGT en deels de BOR zullen procesaanpassingen moeten worden doorgevoerd. We werken aan een nieuwe organisatievorm waarin de bijhouding van de SOR ingebed zal zijn.

Wat willen we bereiken

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

Betrouwbare gegevens zijn van cruciaal belang voor gemeentelijke processen. Op basis van de gegevens in de registratie wordt bijvoorbeeld de stad onderhouden, kan iemand zich inschrijven op een adres, weten we hoe groen de stad is en waar er kansen zijn voor vergroenen etc.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

Een kaart met informatie kan vaak helpen om beter inzicht te krijgen in complexe opgaven in de stad. De potentie van geo-informatie op dat vlak is nog lang niet ten volle benut. Dat willen we graag veranderen.

Wat gaan we daar voor doen

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

- Moderne technieken zoals scantechniek gebruiken om onze inwinning te moderniseren. Dit om meer gegevens in te winnen op een efficiëntere manier.
- Zorgen voor samenhang door middel van slimme koppelingen tussen de verschillende registraties. Daaruit wordt ons 3D-model opgebouwd. Landelijk draagt de gemeente actief bij aan het ontwikkelen van één objectenregistratie door onze ervaring met 3D in te brengen.
- Het toezicht houden op het gebruik van gegevens.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

- het adviseren over het gebruik van geografische gegevens
- adviseren over het aanschaffen van nieuwe software voor het raadplegen en gebruiken van geografische informatie

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Beheer	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	296	186	190	190	190	190
Bijdragen rijk en medeoverheden	37	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	258	186	190	190	190	190
Lasten exclusief reserves	6.264	6.140	6.595	6.616	6.617	6.617
Apparaatslasten	5.788	6.812	7.050	7.047	7.048	7.048
Inhuur	22	9	9	9	9	9
Overige apparaatslasten	127	246	286	283	285	285
Personeel	5.640	6.557	6.754	6.754	6.754	6.754
Intern resultaat	-989	-897	-1.049	-1.049	-1.049	-1.049
Intern resultaat	-989	-897	-1.049	-1.049	-1.049	-1.049

Programmalasten	1.465	225	595	618	618	618
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.465	225	595	618	618	618
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.968	-5.954	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427
Saldo voor reserveringen	-5.968	-5.954	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427
Saldo	-5.968	-5.954	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 6.228	- 5.909	- 5.910	- 5.911	- 5.911		
Omissieregeling 2019	- 6.119	- 5.752	- 5.753	- 5.754	- 5.754		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 6.132	- 5.740	- 5.710	- 5.679	- 5.680		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 6.688	- 6.116	- 6.086	- 6.055	- 6.056		
10-maandsrapportage 2019	- 6.691	- 6.116	- 6.086	- 6.055	- 6.056		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.033						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 6.033	- 6.086	- 6.055	- 6.056	- 6.056	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.049	- 6.175	- 6.466	- 6.495	- 6.495	
10-maandsrapportage 2020		- 6.071	- 6.175	- 6.466	- 6.495	- 6.495	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.968					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 5.878	- 6.228	- 6.251	- 6.251	- 6.251
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 5.954	- 6.405	- 6.426	- 6.427	- 6.427

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Ruimtelijke Ordening - Beheer	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening				
	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-5.878	-6.228	-6.251	-6.251	-6.251

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-76	-177	-175	-176	-176
Leges leidingen actualisatie opbrengst	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-76	-177	-177	-178	-178
Begroting na wijzigingen		-5.954	-6.405	-6.426	-6.427	-6.427

Toelichting financiële bijstellingen

Leges leidingen actualisatie opbrengst

Betreft een saldo neutrale bijstelling van € 571 van de begroting op basis van de berekende baten en lasten voor de leges leidingen 2022.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Basisregistraties in het geo-informatiedomein](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening. In dit Rotterdamse taakveld Ruimtelijke ordening – Beheer gaat het om:

- de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Informatie is het vertrekpunt voor bijna elke opgave die onze stad oppakt. Een voorbeeld daarvan is het tegengaan van de effecten van klimaatveranderingen. Dat doen we op basis van informatie: waar in de stad zijn er kansen om te vergroenen, waar is het risico op wateroverlast het grootst, welke daken zijn geschikt voor zonnepanelen of een groen dak, etc.

Verkeer en vervoer - Beheer

Pagina 32

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

Voortgang 2021

Covid-19

Ondanks de maatschappelijke ontregeling die covid-19 veroorzaakt, kan het uitvoeren van het regulier onderhoud aan openbare verlichting, civiele kunstwerken en wegen zoals gepland doorgang vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de geldende coronamaatregelen. Zoals bijvoorbeeld het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers.

Maastunnel

Maastunnel - exploitatie

Er is gestart met de voorbereiding om de rapportage en benodigde stukken van de renovatie en restauratie van ventilatiegebouwen gereed te hebben voor de voorjaarsnota. Voor het nieuwe onderhoudscontract is de selectiefase afgerond en start het vervolg van de aanbesteding eind augustus. Hierbij worden de benodigde

voorbereidingen getroffen om te komen tot een nieuw contact. Het doel is om in november 2021 een nieuwe onderhoudspartij gecontracteerd te hebben zodat deze per 1 januari 2023 de werkzaamheden van de huidige partij over kan nemen. Hierbij zal 2022 worden beschouwd als overgangsjaar. Het overgrote deel van het onderhoud van de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel is tot 2023 geborgd in het contract van onze bouwpartner Combinatie Aanpak Maastunnel (CAM).

Maastunnel - Renovatie en Restauratie

De renovatie en restauratie van de Maastunnel is zowel binnen planning als binnen het budget gerealiseerd. Eind 2021 zal het project financieel volledig worden afgerond. In juli 2021 is de renovatie en restauratie van 4 roltrappen afgerond. Inmiddels is er budget beschikbaar gesteld en is gestart met de aanpak van de resterende 4 roltrappen. Er is daarbij, om financiële redenen, gekozen om 2 roltrappen ingrijpend te renoveren en te restaureren. De andere 2 roltrappen zullen op een later moment gerenoveerd en gerestaureerd worden. Deze roltrappen worden zodanig hersteld dat ze esthetisch één geheel vormen met de overige roltrappen.

Maastunnel – vervanging vluchtdeuren

Op basis van wettelijke eisen is gebleken dat de vluchtdeuren essentieel zijn voor het 'vluchtconcept'. Daarom zijn voor de huidige vluchtdeuren intensief onderhoud en inspecties noodzakelijk om de functionaliteit van de vluchtdeuren voortdurend te kunnen garanderen. Vanwege de tunnelveiligheid is besloten om de 9 vluchtdeuren in de autotunnels te vervangen. De voorbereidingen voor de vervanging van deze vluchtdeuren zijn gestart en de uitvoering staat gepland voor 2022.

Ledtransitie

In april 2020 is het project ledtransitie 2020-2025 gestart. De ledtransitie vervangt alle conventionele armaturen door led-armaturen die uitgerust zijn met telemanagement. Het nieuwe telemanagementsysteem stelt de gemeente in staat om storingen proactief te signaleren, zonder dat hierbij een burgermelding nodig is. Inmiddels zijn de armaturen vervangen in de wijken in Prins Alexander, Hoogvliet, Charlois, Rozenburg, Hoek van Holland, Feijenoord, IJsselmonde, Overschie, Hillegersberg, Kralingen-Crooswijk, Noord en Pernis. In 2022 start de vervanging van armaturen op de hoofd- en verzamelwegen. Met de versnelde ombouw naar ledverlichting draagt de gemeente Rotterdam bij aan de gemeentelijke doelstellingen voor de energietransitie. Hiervoor ontvangt het project een meerjarige subsidiering vanuit het Energietransitiefonds.

Leveranciers geven aan dat er wereldwijd schaarste is aan bepaalde onderdelen. Bijvoorbeeld computerchips voor de aansturing en inregeling van de ledverlichting. De exacte effecten van deze schaarste zijn nog onduidelijk, maar de gemeente houdt rekening met vertraagde levertijden. De gemeente houdt intensief contact met leveranciers om de nadelige effecten zoveel mogelijk te beperken om de voortgang van de ledtransitie te waarborgen.

Schone buitenruimte

Het succesvolle zomerprotocol onder de noemer "Top strand en parkdagen" is in 2021 gecontinueerd. Van april

tot oktober wordt elk jaar gewerkt volgens het zomerprotocol parken en stranden. Het aantal inzamelmiddelen in de parken wordt dan fors uitgebreid met maxi- en minicontainers, afvaleilanden en containers voor hete kooltjes na het barbecueën. De capaciteit van bestaande afvalpunten wordt verder verhoogd door meer en grotere afvalbakken te plaatsen op plekken waar deze snel vol raken. Deze hotspots zijn in beeld en naar het vervuilingsgedrag wordt onderzoek gedaan onder meer in Nesselande.

De succesvolle NietRNAast-aanpak om naastplaatsingen aan te pakken in bepaalde wijken is uitgebreid naar andere wijken. Naastplaatsingen worden in de vroegte van straat gehaald en de containers worden schoongespoten en gebruiksklaar achtergelaten voor de bewoners. Ook worden naastplaatsingen gefotografeerd en vastgelegd om te kunnen analyseren en wordt er samengewerkt met handhavers om boetes uit te schrijven.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De beleidsnota Investerings is bij de besluitvorming over de voorjaarsnota 2021 vastgesteld door de raad. Deze beleidsnota regelt onder andere dat er structureel voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingen en renovaties in de openbare ruimte. Door de leeftijdsopbouw van het areaal is het noodzakelijk dat er de komende jaren meer vervangen en gerenoveerd wordt. Nu de financiële middelen hiervoor zijn geregeld, is het zaak om te zorgen dat de gemeentelijk organisatie gesteld staat om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren, in afstemming met de wijk en met zo min mogelijk overlast voor de stad.

Infrastructuurle projecten

In de komende jaren worden een aantal grote infrastructuurle projecten (verder) voorbereid en uitgevoerd. Het gaat hier om projecten waar incidentele investeringskredieten voor zijn aangevraagd en toegekend.

- Vervanging kademuren: Parkhaven OZ, Rijnhaven OZ, Hertekade en Kreeksehaven.
- Conserveren bruggen: Erasmusbrug, Stadionviaduct en Cornelis van Beverenbrug. Voor deze projecten geldt dat de impact op de omgeving bepalend is voor de uitvoeringsperiode. Dit wordt de komende jaren verder uitgewerkt met de primaire stakeholders.
- Moderniseren en centraliseren van beweegbare bruggen, waarbij conformiteit aan de machinerichtlijn een belangrijk vraagstuk is. Dit vraagstuk speelt ook op landelijk niveau. Er is een start gemaakt om te komen tot een gezamenlijke aanbeveling voor centrale brugbediening en interpretatie machinerichtlijn voor decentrale overheden.

Vervangingsprogramma lichtmasten

Om de veiligheid in de openbare ruimte te kunnen waarborgen is het noodzakelijk dat alle lichtmasten uit de jaren '70 en '80 worden vervangen. De uitvoering van de vervangingswerkzaamheden start in 2022 en zal plaatsvinden tot en met 2030. De hiervoor benodigde budgetten zijn opgenomen in de 1e Nota Vervangingsinvesteringen. Kapitaalgoederen. Als het vervangingsprogramma is afgerond vinden werkzaamheden aan lichtmasten plaats

volgens het reguliere onderhoudsplan, zonder dat er sprake is van achterstallig onderhoud. Het vervangingsprogramma voor lichtmasten start tijdens de uitvoeringsperiode van de ledtransitie. Er wordt onderzocht of er werkzaamheden van beide projecten gecombineerd kunnen worden. Bijvoorbeeld bij de vervanging van lichtmasten en armaturen langs de hoofd- en verzamelwegen.

Schone buitenruimte

Per 1 juli 2021 is het statiegeldsysteem op kleine kunststofflesjes van kracht en wordt dit uitgebreid met statiegeld op metalen blikjes per 31 december 2022. De gevolgen hiervan op de hoeveelheid zwerfafval gaan onderzocht worden door Rijkswaterstaat.

De implementatie van de Single Use Plastic-richtlijn (SUP) en bijbehorende regelingen is in volle gang. Alle gemeenten zijn in afwachting van de ministeriële regeling en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor sigarettenfilters, verpakkingen, draagzakjes en drinkbekers. Deze UPV treedt op 5 januari 2023 in werking (publicatie een jaar eerder). Bij de implementatie van de SUP en bijbehorende regelingen worden de producenten van de betreffende productcategorieën verantwoordelijk voor de kosten die alle publieke gebiedsbeheerders maken voor deze productcategorieën (voorzieningen en opruimen zwerfafval).

Wat willen we bereiken

Een duurzame, beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur die veilig is

Door slim beheer en onderhoud houden we de wegen, fiets- en voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichtingen, civiele kunstwerken beschikbaar, bruikbaar en comfortabel voor de rotterdammers en bezoekers. Beheren en onderhouden van de infrastructuur is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer van de ondergrond en regie op de werkzaamheden. De onder- en bovengrond komen hierbij samen.

Een schone buitenruimte

Als gevolg van verstedelijking, eisen van bewoners, toenemend toerisme en de 24-uurseconomie, wordt een continu en intensief beheer gevraagd. Het schoonniveau van de Rotterdamse wijken bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het werk en de beleving en waardering die bewoners geven aan de inzet van onze medewerkers.

Een veilige buitenruimte

Bij een (grootschalig) incident is een snelle en doeltreffende afhandeling van belang. Afhankelijk van het 'aandachtspunt' in de openbare ruimte wordt de inzet van de gemeente bepaald. Dit kan variëren van verwijderen van een accu of asbest na brand tot het plaatsen van roadblocks bij evenementen en ondersteuning bij dreigend hoog water.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur die veilig is

Om de Rotterdamse infrastructuur beschikbaar, bruikbaar en comfortabel te houden is de gemeente voortdurend bezig met het opstellen en uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets wegen, openbare verlichting, en civiele kunstwerken (bruggen, kademuren en beeldende kunst). Hierbij streven we naar een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten. Veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en economie zijn hierbij onze kernwaarden. Om onze infrastructuur in goede staat te houden werkt de gemeente als volgt:

- Integraal werken door vervangingsopgaven van verschillende assetgroepen tijdig op elkaar af te stemmen. Zo zijn werkzaamheden op tijd afgestemd met de betrokken partners en de omgeving en wordt de overlast voor bewoners en gebruikers zo veel mogelijk beperkt.
- Schouwen en inspecties, risico-inventarisaties, stabiliteitsmetingen, conditiemetingen peilingen en deformatiemetingen, de toets constructieve veiligheid en overige specialistische inspecties zijn het uitgangspunt voor het bepalen van de beheer- en onderhoudsbehoefte;
- Aan verhardingen, civiele kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair vindt storingsonderhoud plaats. Door slim beheer en onderhoud probeert de gemeente dit zoveel mogelijk te beperken. Spoedeisende situaties moeten veilig zijn binnen 24 uur. Voor beweegbare bruggen geldt dat storingen verholpen zijn binnen 2 uur. Overige, niet spoedeisende meldingen van gebruikers van de buitenruimte worden, indien mogelijk, met inzet van serviceploegen opgelost;
- De gemeente werkt aan uniformiteit van de buitenruimte door het toepassen van de Rotterdamse Stijl voor de buitenruimte. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van duurzame materialen.

Wegen

Om de wegen in optimale staat te houden en te zorgen dat inwoners en bezoekers van de stad zich comfortabel en veilig door de stad kunnen verplaatsen gaat de gemeente als volgt te werk:

- Groot onderhoud plegen aan wegen (voornamelijk trottoirs en fietspaden) waarvan de kwaliteit matig of onvoldoende is. Dit doen we op een circulaire manier, door hergebruik van materiaal;
- Door de aanleg van 'stil' asfalt zet de gemeente in op het verminderen van het aantal geluidgehinderden;
- Extra beheer en onderhoud van veelgebruikte looproutes voor ouderen en gehandicapten: concreet betekent dit dat ouderenroutes vaker geïnspecteerd en hersteld worden, zodat ouderen en gehandicapten makkelijker naar hun bestemming kunnen;
- Structureel innoveren om te zorgen dat verhardingsprojecten toekomstbestendig zijn en daarmee beter bestand zijn tegen klimaatinvloeden zoals hitte en langdurige regenval.
- Dit doen we door studies naar het toepassen en onderhouden van waterpasserende verharding, stille stenen en grasverharding. Voor de asfaltwegen betekent dit dat er gestudeerd wordt op koelen van asfalt of het toepassen van andere type mengsels. Bij de elementverhardingen betekent dit onderhoud aan waterpasserende verharding;

- Strooien tijdens het gladheidseizoen, van 1 november tot 1 april. Rotterdammers, kleine ondernemers en scholen kunnen meehelpen door de stoep voor hun huis, bedrijf of school begaanbaar te houden. Op 14 locaties in Rotterdam kunnen bewoners in de periode oktober tot maart gratis strooizout afhalen om de stoep voor hun eigen deur te strooien.

Openbare verlichting

Door beheer en onderhoud aan de openbare verlichting zorgt de gemeente ervoor dat de infrastructuur van stad ook in het donker veilig, bruikbaar en comfortabel is. Dit doet de gemeente door:

- Het gebruik van telemanagement: telemanagement voorziet de gemeente van een sneller en beter overzicht van storingen, stelt de gemeente in staat om dimscenario's toe te passen en reduceert het energieverbruik van de openbare verlichting;
- Vervanging van lichtmasten door duurzame lichtmasten, voorzien van led, telemanagement en veilige elektrische installaties;
- Bij de vervanging van conventionele verlichting kiest de gemeente voor energiezuinige ledverlichting met telemanagement en aandacht voor hergebruik en recycling van materialen. Conventionele armaturen die nog vele jaren mee kunnen worden niet vervangen, maar omgebouwd naar ledarmaturen met telemanagement;
- Het aanlichten van Rotterdamse iconen (beeldbepalende gebouwen of bruggen) om de stad aantrekkelijker te maken. Dit vergroot de beleving van de stad na zonsondergang;

Civiele kunstwerken (Bruggen, kademuren en beeldende kunst)

Bruggen vormen een essentieel onderdeel van de Rotterdamse infrastructuur. Naast bruggen zijn er ook nog andere beeldbepaalde iconen die deel uitmaken van het stadsbeeld. Beheer en onderhoud aan kademuren is van wezenlijk belang om het water in de stad veilig te kunnen borgen. Om haar civiele kunstwerken in goede staat te houden doet de gemeente het volgende:

- Door het moderniseren van bruginstallaties naar een uniforme standaard werkt de gemeente toe naar een beter bereikbare stad. Lokaal bediende bruggen en sluizen waar het mogelijk is om op afstand te bedienen zijn omgebouwd naar op afstand bediende bruggen.
- Om corrosie te voorkomen en de goede conditie van kademuren te behouden wordt corrosiebescherming aangebracht op alle kademuren.

Ondergrond

De basis voor een goede infrastructuur ligt ondergronds. Voor een goede bovengrondse infrastructuur dient de ondergrond op orde te zijn en moeten werkzaamheden boven- en ondergronds op elkaar zijn afgestemd. Dit doet de gemeente door:

- Samen met andere partijen (eigenaren van ondergrondse infrastructuur) het beheer afstemmen en vooruitkijken naar toekomstig gebruik van de ondergrond, afgestemd met bovengrondse activiteiten en ambities;
- Vergunningverlening en actueel houden van de leidingenverzamelkaart, om het gebruik van de ondergrond te reguleren en graafschade te voorkomen. Alle vergunde werkzaamheden vinden plaats onder toezicht van de gemeente. Bij calamiteiten aan leidingen wordt vanuit de gemeente geadviseerd aan leidingeigenaren en hulpdiensten. Hiervoor is een beschikbaarheidsdienst 24/7 inzetbaar;

Smart city - Digitale stad

De gemeente draagt niet alleen zorg voor de stad van nu, maar ook voor de stad van de toekomst. Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente innoveert en meebeweegt met de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, smart city en de energietransitie. De gemeente probeert hierop in te spelen door de ontwikkeling van de CENT-R. De CENT-R is een duurzame en modulaire toepassing voor gecombineerde laad-, Smart City en openbare verlichtingstoepassingen. Met de pilot in Reyerwaard onderzoekt de gemeente welke rol de CENT-R kan spelen in de energietransitie. Door te testen met het toepassen van verschillende modules (bijv. laden) brengt de gemeente verschillende kansen en uitdagingen in kaart. Voor meer informatie: <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/cent-r/>

Een schone buitenruimte

- We voeren de actiepunten uit de nota Straatafval 2019 - 2022 uit met daarbij, naast onderstaande punten, onder meer aandacht voor assetmanagement, communicatie en educatie en waar nodig handhaving.
- De stad reinigen door datagestuurd en beeldgericht te werken. Dit stelt ons in staat op het juiste moment onze mensen en middelen kostenefficiënt in te zetten voor een optimaal resultaat. Zo kunnen we flexibel omgaan met situaties in de wijk en maken we schoon waar nodig en volgen we het ritme van de stad. Met als resultaat een betere dienstverlening aan de burgers van de stad.
- Inzetten op gedragsbeïnvloeding om goed om te gaan met afval via gerichte communicatie aan bewoners, bedrijven en bezoekers van de stad. Waar mogelijk stimuleren we initiatieven voor participatie en zelfbeheer bij het schoonhouden van de stad. De ambitie is meer focus op het langetermijneffect van burgerparticipatie.

Een veilige buitenruimte

- Het beschikbaar hebben van een calamiteitenplan en bijbehorende organisatie.
- Het plaatsen van statische en dynamische roadblocks, in overleg met Politie en VRR, afhankelijk van de omvang en locatie van een evenement.

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Beeldkwaliteit Heel	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger

	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd			
Beeldkwaliteit Schoon	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm gerealiseerd			
Technische kwaliteit verharding	Streefwaarde	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd			

Monitoring kwaliteit openbare ruimte

In 2019 is de gemeente Rotterdam voor het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte definitief overgestapt van de Rotterdamse productnormering naar de landelijke CROW Beeldsystematiek. Voor Schoon en Heel (wegen en groen) wordt de komende jaren gemeten conform de standaardset beeldmeetlatten en meetmethode uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Ook ten aanzien van meetlocaties en gebiedsindeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze landelijke standaard. Hierdoor is het mogelijk om naast monitoring voor Rotterdam de gegevens ook landelijk te vergelijken. Naast deze standaardset beeldmeetlatten wordt er ook een aantal extra beeldmeetlatten voor Rotterdam gemeten. Ieder jaar vinden er nieuwe inspecties plaats die resultaten opleveren voor zowel beeldkwaliteit heel & schoon als de technische kwaliteit van verharding. De meetresultaten van het inspectieprogramma uit 2021 volgen in het vierde kwartaal van 2021.

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Beheer	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	12.015	13.056	11.972	13.097	13.097	13.097
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.691	320	85	85	85	85
Overige opbrengsten derden	9.613	10.817	11.336	12.090	12.090	12.090
Overige baten	712	1.919	551	922	922	922
Lasten exclusief reserves	130.648	145.283	148.025	148.254	151.438	153.907
Apparaatslasten	80.541	85.243	83.837	83.549	83.565	83.565
Inhuur	1.334	2.270	2.114	1.876	1.876	1.876
Overige apparaatslasten	2.747	3.226	3.395	3.353	3.369	3.369

Personeel	76.460	79.747	78.328	78.320	78.321	78.321
Intern resultaat	-7.213	-9.452	-9.176	-8.962	-8.962	-8.962
Intern resultaat	-7.213	-9.452	-9.176	-8.962	-8.962	-8.962
Programmalasten	57.320	69.492	73.364	73.667	76.835	79.303
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.423	47.255	50.750	48.367	47.606	47.641
Kapitaallasten	13.398	21.181	22.614	25.301	29.229	31.662
Overige programmalasten	-418	953	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	-84	104	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-118.633	-132.227	-136.053	-135.157	-138.341	-140.810
Saldo voor reserveringen	-118.633	-132.227	-136.053	-135.157	-138.341	-140.810
Reserves	2.143	3.241	3.550	4.937	5.595	4.144
Onttrekking reserves	3.996	3.241	3.550	4.937	5.595	4.144
Toevoeging reserves	1.853	0	844	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	844	0	0	0
Saldo	-116.489	-128.986	-132.502	-130.221	-132.746	-136.666

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 119.055	- 120.311	- 122.909	- 128.565	- 128.565		
Omissieregeling 2019	- 116.901	- 117.180	- 119.775	- 125.444	- 125.444		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 118.711	- 118.623	- 123.070	- 126.157	- 127.509		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 125.621	- 123.448	- 127.354	- 131.108	- 127.422		
10-maandsrapportage 2019	- 125.466	- 123.448	- 127.354	- 131.108	- 127.422		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 124.798						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 116.993	- 127.354	- 131.108	- 127.422	- 127.422	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 118.684	- 124.193	- 125.675	- 125.369	- 127.524	
10-maandsrapportage 2020		- 118.642	- 124.193	- 125.675	- 125.369	- 127.524	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 116.489					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 126.802	- 132.061	- 129.709	- 133.004	- 135.542
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 128.986	- 132.502	- 130.221	- 132.746	- 136.666

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Verkeer en vervoer - Beheer		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-126.802	-132.061	-129.709	-133.004	-135.542
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-2.184	-442	-512	258	-1.124
Koers van de stad: Vul de zakken voor Bloemhof	Intensiveringen	0	-5	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	424	-275	-472	-575	-567
Correctie budget leges leidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Leges leidingen actualisatie opbrengst	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Retributie openbare werken actualisatie opbrengst	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage exceptionele transporten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Schone buitenruimte	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-2.408	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	165	58	58	58
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	52	156	166	166	166
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	191	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	107	288	283	283	283
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves	68	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor	Reserves	17	-193	-137	599	-853
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-443	-769	-410	-274	-212
Begroting na wijzigingen		-128.986	-132.502	-130.221	-132.746	-136.666

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Vul de zakken voor Bloemhof

Betreft de verwerking van de motie Vul de zakken voor Bloemhof in het kader van Koers van de Stad op initiatief van Leefbaar Rotterdam. Gemeente Rotterdam zal bijdragen in de materiële kosten van dit voorstel.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Correctie budget leges leidingen

Betreft een saldoneutrale bijstelling van de begrote baten en lasten leges leidingen in 2021 voor € 441.

Leges leidingen actualisatie opbrengst

Betreft een saldoneutrale bijstelling van de begroting op basis van de berekende baten en lasten voor de leges leidingen 2022 voor € 571.

Retributie openbare werken actualisatie opbrengst

Betreft een saldoneutrale bijstelling van de begroting op basis van de berekende baten en lasten voor de retributieverordening 2022 voor € 3.

Rijksbijdrage exceptionele transporten

Betreft de jaarlijkse bijdrage van de Rijksdienst voor het wegverkeer (RDW) in de kosten voor exceptionele transporten voor een bedrag van € 85.

Schone buitenruimte

Vanwege intensiever gebruik van de buitenruimtes zoals parken, stranden en kades en de vele naastplaatsingen staan de schoonheidsniveaus onder druk. Dit vergt meer inzet van eigen reinigingsmedewerkers en inhuur van derden.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De actualisatie van de raming van het investeringskrediet voor de ombouw van de openbare verlichting naar LED verlichting heeft een actualisatie van de onttrekking van € 79 uit de reserve tot gevolg.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Voor 2021 is wederom besloten tot het ter beschikking stellen van vlonders voor de Horeca. Een deel van de kosten zal worden gedekt uit de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De begrotingswijzigingen die betrekking hebben op de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor betreffen onderstaande technische mutaties:

- Kapitaallasten die gedekt werden door de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam.
- Herallocatie middelen naar de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor
- De verlaging van de omslagrente in 2022 van 1,75% naar 1,50%. Hier moet de bijbehorende dekking uit de bestemmingsreserve RIM aan aangepast worden.
- De afname van de onttrekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie komt ten laste van de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn; [indexatie](#) (- € 2,5 mln in 2022 tot - € 2,4 mln in 2025), renteverlaging kapitaallasten (€ 1,1 mln in 2022 tot € 1,5 mln in 2025), herallocatie budgetten hoofdzakelijk naar taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie Beheer (structureel € 729 vanaf 2022), bijdrage Geïntegreerd duaal inburgeringstraject (- € 290 in 2021 en - € 207 in 2022) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 153 in 2021 tot - € 41 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Lichtplan Rotterdam](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019 - 2022](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [NEN-normen civiele kunstwerken](#)
- [Constructieve Veiligheid van de Stadsbruggen](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Telecomverordening Rotterdam](#)
- [Handboek Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Schaderegeling Ingravingen](#)
- [Nota Straatafval 2019 - 2022 'Gewoon schoon'](#)
- [Beleidsplan gladheidsbestrijding 2020-2025](#)
- [Beleidsplan hondenpoep](#)
- [Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden](#)

Omschrijving taakveld

Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur, wordt bijgedragen aan klimaat- en circuliëre doelstellingen:

- een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur
- een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is
- een schone buitenruimte
- een veilige buitenruimte

Dit doen we door:

- aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen
- civiel technische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud (bruggen, tunnels spoorwegovergangen en dergelijke) waaronder begrepen infrastructuur ten behoeve van luchthavens
- verlichting wegen: aanleg, beheer en onderhoud
- gladheidbestrijding: sneeuwruimen en strooien
- straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg-en zwerfafval

Bestuur en dienstverlening

Pagina 33

Bestuur en dienstverlening

Responsief en betrouwbaar openbaar bestuur.

Doeltreffende en doelmatige organisatie van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers.

Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

TAAKVELD 1

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B en W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

TAAKVELD 2

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.

TAAKVELD 3

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

TAAKVELD 4

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers: mensgericht, regel arm, duidelijk en snel en zeker.

De BRP geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het beheer van de basisregistratie personen (BRP).

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van verkiezingen en referenda.

TAAKVELD 5

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestuur en dienstverlening	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	9.177	9.461	10.033	10.033	10.033	10.033
Bijdragen rijk en medeoverheden	411	216	195	195	195	195
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	8.620	9.198	9.791	9.791	9.791	9.791
Overige baten	147	47	47	47	47	47
Lasten exclusief reserves	80.140	90.072	85.113	81.800	78.153	78.095

Apparaatslasten	47.855	48.847	51.482	51.092	51.042	51.042
Inhuur	1.687	1.518	1.367	1.367	1.377	1.377
Overige apparaatslasten	1.475	1.600	1.750	1.751	1.751	1.751
Personeel	44.694	45.729	48.364	47.975	47.914	47.914
Intern resultaat	2.658	2.633	1.591	1.673	1.673	1.673
Intern resultaat	2.658	2.633	1.591	1.673	1.673	1.673
Programmalasten	29.627	38.591	32.040	29.035	25.438	25.380
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	12.634	24.425	19.979	16.897	16.265	16.265
Kapitaallasten	160	137	125	202	199	141
Overige programmalasten	8.800	1.952	1.910	1.910	1.910	1.910
Subsidies en inkomstenoverdrachten	8.034	12.078	10.027	10.027	7.064	7.064
Saldo voor vpb en reserveringen	-70.963	-80.611	-75.081	-71.768	-68.120	-68.063
Saldo voor reserveringen	-70.963	-80.611	-75.081	-71.768	-68.120	-68.063
Reserves	2.079	1.685	-1.208	-1.505	-867	-1.556
Onttrekking reserves	686	3.539	363	68	20	20
Toevoeging reserves	1.459	1.974	1.571	1.573	1.576	1.576
Vrijval reserves	2.852	120	0	0	689	0
Saldo	-68.884	-78.926	-76.288	-73.273	-68.987	-69.618

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 57.837	- 57.665	- 57.645	- 57.486	- 57.486		
Omissieregeling 2019	- 57.557	- 57.432	- 57.413	- 57.257	- 57.257		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 59.008	- 63.003	- 62.881	- 62.668	- 62.396		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 62.645	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063		
10-maandsrapportage 2019	- 63.292	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 64.091						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 66.992	- 62.918	- 62.718	- 62.063	- 62.063	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 65.077	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102
10-maandsrapportage 2020	- 65.143	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 68.884				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 77.727	- 69.889	- 67.642	- 63.490
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 78.926	- 76.288	- 73.273	- 68.987

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan met name uit de opbrengsten van leges van burgerzaken en het stadsarchief.

Lasten

De lasten bestaan voornamelijk uit personeelskosten. Ook zijn hier de vergoedingen aan de leden van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités en hun (vice-) voorzitters opgenomen. Daarnaast is er budget voor bewonersinitiatieven en verkiezingen. Ook de lasten van de externe accountant vallen onder dit programma.

Reserves

Jaarlijks wordt er een bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve verkiezingen.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop laat omtrent de baten een stabiel beeld zien maar omtrent de lasten een afname vanaf 2022.

Ten opzichte van 2021 zullen de volgende lasten in 2022 lager uitvallen:

- Vanuit het jaarrekeningresultaat 2020 is eenmalig € 2,4 mln overgeheveld naar 2021 ter dekking van het Participatiebudget.
- Voor de Tweede Kamerverkiezingen was in 2021 meer budget beschikbaar ten opzichte van 2022 ter dekking van de kosten van de coronamaatregelen (€ 3,3 mln).
- In 2021 is de uitkering rondom het Joods Rechtsherstel eenmalig opgenomen (€ 2 mln).

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)

Bestuur en dienstverlening	-1.199		-6.400		-5.631		-5.498		-5.498	
Bestuur - College	292	6%	-58	1%	-58	1%	-58	1%	-58	1%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-951	4%	-5.156	23%	-4.792	22%	-4.728	26%	-4.728	25%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-522	4%	-279	2%	-280	2%	-280	2%	-280	2%
Burgerzaken	-53	0%	-795	3%	-397	2%	-327	1%	-327	1%
Musea - Stadsarchief	35	0%	-111	2%	-103	2%	-104	2%	-104	2%
Bestuur - College	292	6%	-58	1%	-58	1%	-58	1%	-58	1%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-951	4%	-5.156	23%	-4.792	22%	-4.728	26%	-4.728	25%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-522	4%	-279	2%	-280	2%	-280	2%	-280	2%
Burgerzaken	-53	0%	-795	3%	-397	2%	-327	1%	-327	1%
Musea - Stadsarchief	35	0%	-111	2%	-103	2%	-104	2%	-104	2%

Omschrijving programma

Binnen het bestuurlijke stelsel vervullen de gemeenteraad, het college van B en W, de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hun rol. De rekenkamer en ombudsman leveren een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur door kritisch mee te kijken op het door de gemeentelijke organisatie gevoerde beleid respectievelijk aanspreekbaar te zijn bij klachten over de gemeentelijke organisatie.

Onder dit programma valt daarnaast het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers, het beheer van de basisregistratie personen (BRP), het organiseren van verkiezingen en referenda en het Stadsarchief.

Bestuur - College

Pagina 34

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B&W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

Voortgang 2021

Er zijn bij het opstellen van de begroting 2022 geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

In 2022 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats en start er een nieuw college en een nieuwe bestuursperiode. Dit zal gedurende het jaar mogelijk leiden tot aangepaste of nieuwe doelstellingen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 worden er gemeenteraadsverkiezingen gehouden en start er een nieuwe stadsbestuur (college en raad).

Wat willen we bereiken

Uitvoering in collegiaal bestuur

- eenheid van beleid wordt bevorderd door besluiten in gezamenlijkheid te nemen
- tijdige en kwalitatief hoogwaardige verantwoording over het uitvoeren van beleid

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering van besluiten en verantwoording

In de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en wetten en regelgeving heeft ieder collegelid een eigen portefeuille, waar hij of zij de verantwoordelijkheid voor draagt. Het college wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door de ambtenaren van de gemeente. Zij is verantwoording schuldig aan de raad over het uitgevoerde beleid en neemt haar besluiten gezamenlijk, in 'collegiaal bestuur'.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - College	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	149	47	47	47	47	47
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Overige baten	147	47	47	47	47	47
Lasten exclusief reserves	11.392	4.853	4.937	4.937	4.937	4.937
Apparaatslasten	2.142	2.199	2.376	2.378	2.381	2.381
Overige apparaatslasten	136	250	303	303	303	303
Personeel	2.006	1.949	2.073	2.075	2.078	2.078

Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	9.250	2.654	2.561	2.559	2.556	2.556
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	622	850	750	748	745	745
Overige programmalasten	8.597	1.764	1.770	1.770	1.770	1.770
Subsidies en inkomstenoverdrachten	31	40	41	41	41	41
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.243	-4.806	-4.890	-4.890	-4.890	-4.890
Saldo voor reserveringen	-11.243	-4.806	-4.890	-4.890	-4.890	-4.890
Reserves	15	120	20	20	20	20
Onttrekking reserves	15	120	20	20	20	20
Saldo	-11.228	-4.686	-4.870	-4.870	-4.870	-4.870

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 4.631	- 4.631	- 4.631	- 4.471	- 4.471		
Omissieregeling 2019	- 4.341	- 4.341	- 4.342	- 4.184	- 4.184		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
10-maandsrapportage 2019	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 8.993						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 4.327	- 4.524	- 4.362	- 4.362	- 4.362	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 4.410	- 4.601	- 4.436	- 4.436	- 4.436	
10-maandsrapportage 2020		- 4.410	- 4.601	- 4.436	- 4.436	- 4.436	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.228					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 4.978	- 4.811	- 4.811	- 4.811	- 4.811
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 4.686	- 4.870	- 4.870	- 4.870	- 4.870

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Bestuur - College		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-4.978	-4.811	-4.811	-4.811	-4.811
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		292	-58	-58	-58	-58
Actualisatie budgetten College	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	292	0	0	0	0
Bestemmingsreserve B&W Fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-58	-58	-58	-58
Begroting na wijzigingen		-4.686	-4.870	-4.870	-4.870	-4.870

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie budgetten College

Het budget voor lonen, wachtgeld en overige apparaatslasten is met € 292 naar beneden bijgesteld. Voor inkopen en uitbestede werkzaamheden wordt een overschrijding van het budget voorzien van € 109. Dit betreft grotendeels de coronahulp aan Suriname en Kaapverdië voor tezamen € 100. Dekking voor deze post wordt gevormd door een extra onttrekking van € 100 uit de bestemmingsreserve B&W Fonds.

Bestemmingsreserve B&W Fonds

Het College heeft € 100 beschikbaar gesteld uit het B&W Fonds voor coronavaccinaties in Suriname en op Kaapverdië.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur College zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijziging betreft indexering van de budgetten voor de jaren 2022 - 2025 met € 58.

Omschrijving taakveld

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van Rotterdam.

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering.

Voortgang 2021

Om meer betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers te stimuleren, is in maart 2020 het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad vastgesteld. In dit programma zijn uitgangspunten voor participatie vastgesteld die gelden voor de hele gemeente:

1. Participatie is maatwerk
2. Betrokken bij de eigen leefomgeving
3. Heldere verwachtingen en goede terugkoppeling
4. Uitgaan van het initiatief
5. Beter en inclusiever
6. Participatie is een vak

In maart 2021 is een nieuwe [omnibus enquête](#) afgenomen ten behoeve van de eindverantwoording op target 14a & 14b. Na een stijging tijdens de tussenmeting in februari 2020, laat de meting in maart 2021 een sterke daling zien van de percentages voor beide vastgestelde targets 14a & 14b.

Samenvattend zien we een aantal mogelijke verklaringen voor deze daling, namelijk:

- Het moment van afnemen van de enquête (maart 2021), tijdens de lockdown van begin 2021.
- Minder mogelijkheden voor fysieke participatie door maatregelen en veelal digitale of anderszins vervangende opties. Deze opties zijn pas later in de crisis op gang gekomen, daarnaast nam de behoefte tot fysieke ontmoeting toe ook al was dit niet of nauwelijks mogelijk door de beperkende maatregelen.
- De overheid en maatschappelijke partners waren door beperkende maatregelen minder fysiek aanwezig en zichtbaar in de wijk. Het ontbreken van aanspreekpunten in de wijk en verminderde aanwezigheid van andere wijkprofessionals hebben kunnen leiden tot minder ervaren participatiemogelijkheden

- Vanwege beperkende maatregelen waren ontmoetingslocaties gesloten waardoor minder spontane ontmoetingen, deelname en verbinding plaatsvond in de wijk tussen bewoners en partners. Normaal zorgen deze ontmoetingen voor veel direct contact met burgers en zichtbaarheid van de overheid.
- Het aantal bewonersinitiatieven, die van invloed zijn voor de beleving van participatie in de wijk, nam sterk af door de maatregelen, dit is ook te zien in overschot van het huidige budget voor bewonersinitiatieven.

Bij een volgende meting, waarin coronabeperkingen afwezig dan wel genormaliseerd zijn, kunnen we zien wat de langetermijneffecten zijn op de beleving van inspraak en participatie door Rotterdammers. De afgelopen bijzondere periode heeft ons gesterkt in onze ambitie om Rotterdammers meer invloed te geven op hun leefomgeving en hen meer te betrekken als gesprekspartner over wat er speelt in de wijk. Het signaal dwingt ons nog meer focus aan te brengen en blijvend aandacht te hebben voor dit onderwerp.

Afgelopen periode hebben we ons samen met uw raad ingezet om deze ambitie te versterken en vorm te geven, waarvan een aantal beleidsintensivering en het effect ervan op een later moment zichtbaar worden voor de bewoners. Onderstaand nemen wij u mee in de stand van zaken hieromtrent:

Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers in een betrokken stad

Eind 2020 hebben de Rekenkamer Rotterdam en Ombudsman Rotterdam twee onderzoeken opgeleverd die raken aan participatie en de betrokkenheid van Rotterdammers. Op basis van art 12.4 van de verordening Rekenkamer Rotterdam heeft de gemeenteraad in juni 2021 het plan van aanpak 'Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers' vastgesteld om invulling te geven aan de door raad aangenomen aanbeveling. Gezien de samenhang worden in het plan van aanpak ook de vijf aanbevelingen van de Ombudsman en de uitwerking van de toezeggingen en de twee moties in het kader van beide rapporten meegenomen. In de uitvoering van het plan van aanpak is een sterke link met het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad. Op hoofdlijnen zijn in het plan van aanpak 'Samenwerken met Initiatiefrijke Rotterdammers' en het uitvoeringsprogramma 'Betrokken Stad' zes sporen te onderscheiden:

1. Doorontwikkeling initiatievenloket en initiatieventeam

In 2020 is een start gemaakt met een initiatievenloket met in de backoffice een initiatieventeam waarin alle clusters zijn vertegenwoordigd. Rotterdammers kunnen via het loket een initiatief indienen. Het initiatieventeam zorgt dat het bij de juiste contactpersoon van een bestaande subsidieregeling terecht komt of neemt het initiatief zelf in behandeling als het nergens bij past. In mei 2021 is een eerste en tweede communicatielijn over het initiatievenloket uitgegaan. Dit wordt in het najaar herhaald. De komende tijd ligt de nadruk op het verbeteren van de interne processen en afhandeling voor warme overdracht en begeleiding van initiatiefnemers. Hierdoor kan de samenwerking met initiatiefnemers worden verbeterd en staat kennisuitwisseling en warme overdracht centraal.

2. Digitale participatie

Het inzetten van digitale participatie is in 2021 een belangrijke actie met het doel om de toegankelijkheid voor initiatiefrijke Rotterdammers te verbeteren. De pilot met het platform Sterker door nieuwe ideeën is in het eerste kwartaal van 2021 als zeer succesvol geëvalueerd. Deze pilot is versneld uitgerold om een bijdrage te leveren aan de lokale economie en sociale cohesie in de wijk n.a.v. de coronacrisis. De leerpunten en techniek worden gebruikt voor de ontwikkeling van een generiek participatieplatform voor alle clusters en wijken. In februari 2021 is het ontwikkelteam gestart met het platform dat dé virtuele plek wordt om mee te denken, doen en beslissen. Een eerste versie van het platform is klaar. Deze wordt ingezet om te experimenteren met vier door het college geselecteerde wijken ten behoeve van 'Wijk aan Zet': Crooswijk, Lage Land, Kop van Zuid en Hilleegersberg.

De proefwijken starten met de mogelijkheden die Mijn Rotterdam (mijn.rotterdam.nl) gaat bieden aan Rotterdammers. Bewoners kunnen een persoonlijk profiel aanmaken en thema's waarin aangeven waarin zij geïnteresseerd zijn bijvoorbeeld Sport of Heel, Schoon en Veilig. Via het platform kunnen ze op de hoogte worden gehouden over gemeentelijke projecten die in de wijk worden uitgevoerd. Voor de gemeente biedt het platform een kans om digitaal in gesprek te gaan met bewoners over beleidsvoornemens zoals een gebiedsplan voor de horeca in Hilleegersberg.

Op dit moment wordt gewerkt aan uitbreiding van de mogelijkheden waarbij 'De Wijk aan Zet' centraal staat. Het mogelijk om een subsidie aan te vragen voor bewonersinitiatieven en wijkbewoners krijgen op het platform een stem in het toekennen van deze subsidies. Ook kunnen wijkbewoners meepraten welke thema's belangrijk zijn voor hun wijk en op belangrijke ontwikkelingen binnen deze thema's. Deze uitbreiding is naar verwachting het eerste kwartaal 2022 gereed. Daarna wordt er gewerkt aan het verder integreren van bestaande (digitale) participatiemogelijkheden om te komen tot één ingang voor digitale participatie en initiatieven zoals benoemd in het plan van aanpak als reactie op de aanbevelingen van de Rekenkamer en de Ombudsman.

Met Mijn Rotterdam geven we Rotterdammers meer inspraak in het lokale democratisch stelsel. Zij krijgen een toegankelijk platform om mee te denken en te doen (target 14a & 14b). Het wordt dé plek waar Rotterdammers elkaar kunnen vinden en kunnen meedoen.

3. Cultuur & Training

Vanuit het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad is een aantal initiatieven gestart die ambtenaren beter faciliteren bij het samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers. Niet alleen door trainingen maar ook binnen afdelingen wordt in personeelsgespreken aandacht gevraagd voor het onderwerp:

- In mei 2021 is gestart met de training Meedenken Meedoen voor ambtenaren. Tijdens deze training krijgen ambtenaren tips om beter samen te werken met Rotterdammers. De module wordt een regulier onderdeel van het opleidingsaanbod voor ambtenaren. In 2022 kunnen ambtenaren de leergang 'Democratisch Vakmanschap' volgen die samen met de G5 en BZK is opgezet.

- Eind 2020 is een start gemaakt met een Participatiepoule waarin collega's hun kennis en expertise elders in de organisatie kunnen inzetten. In het eerste kwartaal van 2021 waren er al veertien matches. De rest van 2021 wordt de Participatiepoule in het concern verder bestendigd.
- Tot slot brengen we in 2021 het thema participatie meer onder de aandacht tijdens gesprekken op de afdeling, zowel individueel als in groepsverband. Een voorbeeld hiervan is tijdens het opstellen van het plan 'Samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers'. Dit plan is inmiddels gepresenteerd aan alle directies binnen de organisatie. Tijdens deze besprekingen is specifiek aandacht gevraagd voor het belang van samenwerken met de stad. De reacties waren zeer positief en het thema leeft binnen de clusters waarbij met elk cluster afspraken zijn gemaakt over de verdere uitwerking over dit onderwerp.

4. Onderzoek

De Rekenkamer geeft aan dat de gemeente Rotterdam te weinig stil staat bij de samenwerking met initiatiefrijke Rotterdammers en de toegevoegde waarde van deze initiatieven voor de stad. Om deze kennis uit te breiden zijn in 2021 drie onderzoeken gestart:

- Een onderzoek door de Hogeschool Rotterdam naar de impact van maatschappelijke initiatieven.
- Enkele gebruikersreizen uitgevoerd met initiatiefnemers.
- Een onderzoek naar tevredenheid onder initiatiefnemers over de terugkoppeling tijdens de samenwerking op basis van de motie 'Streven naar meer tevredenheid onder Rotterdamse initiatiefnemers' (20bb017958) door de start van een tevredenheidsonderzoek onder initiatiefnemers.

De resultaten van deze onderzoeken worden eind 2021 verwacht. Daarnaast worden zoals hierboven genoemd de resultaten van een onderzoek dat door de Erasmus Universiteit in 2020 is uitgevoerd naar 17 participatie instrumenten (CLEAR-onderzoek) dit jaar vertaald in aanpassingen van de afzonderlijke instrumenten en ontwerpprincipes voor het instrumentarium en de organisatie van participatie als geheel.

5. Communicatie

Een vijfde voornemen is om de communicatie over participatiemogelijkheden te verbeteren. Niet alleen voor Rotterdammers maar ook voor ambtenaren. In 2021 wordt een brede overkoepelende communicatieaanpak opgesteld om aan de ene kant Rotterdammers beter te informeren over de participatiemogelijkheden en aan de andere kant de clusters te helpen om collega's beter te inspireren en faciliteren om meer samen te werken met Rotterdammers. Hier wordt gewerkt aan meer integrale benadering tussen de thema's Betrokken Stad, Werken in stad en wijk, Wijk aan Zet, de Menselijke maat en Anders Werken. Het uitgangspunt is een samenwerkende overheid die samen met bewoners en partners in de stad werken aan de opgave uit de wijken. De eerder geformuleerde aandachtspunten uit de eerder afgedane motie 'Go tell it on the mountains' (20bb017957) wordt in dit traject meegenomen.

6. Jongeren

Binnen uitvoeringsprogramma Betrokken Stad valt ook de ambitie om de kracht van jongere Rotterdammers te benutten. Voorbeelden van extra inzet op jongerenparticipatie zijn:

- In mei 2021 hebben we een meedenksessie over de kinderburgemeester georganiseerd voor basisscholen binnen de gemeente Rotterdam. Met de input zijn we aan de slag gegaan om het projectplan verder uit te werken. Begin juli 2021 hebben we de scholen uitgenodigd om zich aan te melden en mee te doen. In het voorjaar van 2022 start de verkiezing van de kinderburgemeester. De bedoeling is dat van alle aanmeldingen die we binnenkrijgen er 5 kinderen worden uitgenodigd voor de selectiedag. De selectiedag vindt plaats op het stadhuis en de kandidaten kunnen zich die dag presenteren aan het jurypanel. Van de 5 kandidaten wordt er 1 kind gekozen en hij/zij wordt officieel beëdigd als kinderburgemeester. Vanaf augustus 2022 zal de kinderburgemeester het ambt uitvoeren. De taken zijn o.a. meepraten over beleidsthema's die belangrijk zijn voor kinderen en uiteraard zo nu en dan een lintje doorknippen bij een ceremoniële gebeurtenis.
- De evaluatie van de pilot kindervijkrad op de Paus Johannesschool in Lombardijen is inmiddels uitgevoerd. In het najaar van 2021 gaan we kijken welke mogelijke vervolgstappen we nemen m.b.t. de kindervijkrad.
- Naar aanleiding van de Jongerentop010 van vrijdag 11 december 2020 is er een rapport overhandigd aan het college van B&W. Tijdens de Jongerentop010 gingen jongeren in gesprek met o.a. Burgemeester Aboutaleb, wethouder Kathmann en Diederik Gommers over het herstel vanuit de coronacrisis. Binnen het uitvoeringsprogramma Herstelaanpak Jongeren Covid-19 vanuit het cluster MO worden deze adviezen o.a. toegepast (Rotterdam Sterker Door Jongeren). Een concreet voorbeeld van jongerenparticipatie zijn de jongerenhubs waar jongeren kunnen meedenken, meedoen en meebeslissen als het gaat om o.a. de programmering binnen de hubs.
- Ter voorbereiding van de EUDigit hebben we samen met de programma's Goed Geregeld (DV), Smart City (SO) en Betrokken Stad een sessie met o.a. jongeren georganiseerd. Tijdens deze sessie hebben we gesproken over wat de invloed van corona is op digitaal onderwijs. Deze input hebben we meegenomen en gepresenteerd tijdens de EUDigit. Op lokaal niveau voeren we op dit moment gesprekken met stichtingen en organisaties waar jongeren worden gestimuleerd om te kunnen meedenken, meedoen en mee te praten over hun eigen leefomgeving.

Rotterdamers aan zet in nieuwe wijkdemocratie 'De Wijk aan Zet!'

Op 17 juni jl. heeft de raad het nieuwe bestuursmodel vastgesteld en kunnen we toewerken aan de eerste wijkraadsverkiezingen in maart 2022. Vanaf 2022 komt er meer zeggenschap voor Rotterdamers over hun eigen wijk. Een nieuwe wijkdemocratie waarin Rotterdamers meebeslissen over hun wijk. Daadwerkelijk een andere manier van werken, waarin de krachten van denken en doen waar onze stad van bruist, beter worden benut. We gaan nog meer werken vanuit de behoefte van de Rotterdammer, waarbij we als lokale overheid zichtbaar en benaderbaar zijn en we ervoor zorgen dat iedereen die mee wil doen, ook mee kan doen. Dat is 'Wijk aan Zet!', het resultaat van de evaluatie van het huidige bestuursmodel gecombineerd met vele stadsgesprekken met de gemeenteraad, gebiedscommissies, wijkraden, wijkcomités, actieve Rotterdamers en maatschappelijke partijen over de vraag hoe de Rotterdamse wijkdemocratie optimaal kan functioneren.

Vanaf maart 2022 krijgt Rotterdam een nieuw stelsel van lokale democratie met 39 wijkraden en passende wijkvertegenwoordiging. Deze wijkraden vervangen het huidige stelsel met gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités. Via dit stelsel staan gemeente en wijk dicht bij elkaar en is het mogelijk meer maatwerk te leveren. De vertegenwoordigers gaan de kloof tussen gemeente en de wijk overbruggen door goede informatie-

uitwisseling, het kennen en versterken van het wijknetwerk, het stimuleren van participatie in de wijk, de voortgang van het wijkakkoord (afspraken met de wijk, wijkraad, partners en gemeente over belangrijkste opgave en acties) bewaken en monitoren en het geven van advies hoe participatietrajecten vorm moeten krijgen in de betreffende wijk en toezicht te houden of de gemeente dit voldoende kwalitatief organiseert. Daarnaast hebben zij vaste afstemmingsmomenten met het gemeentebestuur, het wijknetwerk en de ambtenaren om de lijnen kort te houden.

Wijkbewoners krijgen meer zeggenschap over beleidsontwikkeling en inzet van middelen. Bijvoorbeeld via het opstellen van een wijkakkoord, meer inspraakmogelijkheden via het participatieplatform bij beleid of projecten vanuit de gemeente en kan er laagdrempelig budget worden verdeeld door bewoners voor bewonersinitiatieven in hun wijk

De Coolsingel aan Zet

Dit vraagt uiteraard ook een verandering van werken van ambtenaren. Om voor deze manier van werken bewustwording te creëren en als organisatie klaar te staan voor meer zeggenschap in de wijk wordt er gewerkt aan doorontwikkeling van een nieuwe manier van werken en cultuur die past bij het genoemde ideaal. De 'Wijk aan Zet!' betekent dus ook dat de 'Coolsingel aan Zet!' is om aan te sluiten en te werken volgens de ambitie. Want om echt te luisteren en verder te werken met de mooie ideeën vanuit de wijken is een flinke verandering van de manier van werken nodig van onze gemeentelijke organisatie. Daarom gaan we het werken in de wijken versterken. Dit vraagt van de gemeentelijke organisatie herbezinning en kanteling op twee manieren. Allereerst op beleid, programma's en projecten. Deze zijn dienstbaar aan wat de buitenwereld van ons vraagt. En ten tweede op integrale opgaven. Zowel opgaven in stad als wijk staan centraal. Het uitvoeren van de wijkakkoorden is net zo belangrijk als de uitvoering van grote projecten en het collegeprogramma. We doen deze aanpassingen in de organisatie voor **zichtbare resultaten** in de stad en in de wijken, waarbij Rotterdammers het verschil merken. Het stelt ons in staat **maatwerk** te leveren waar nodig. Met de **menselijke maat**, want verschil mag en moet er zijn. Bewoners, ondernemers en andere betrokkenen bij onze stad moeten groei van vertrouwen in de overheid ervaren. Wij moeten op een bewuste, professionele en innovatieve wijze **samenwerken met de stad** zodat we **tevreden medewerkers** hebben die slagvaardig zijn en plezier hebben in hun werk. Op veel plekken in de organisatie zijn de veranderingen in werkwijze al gestart. Het versterken van het werken in de wijken staat immers niet op zichzelf. Het is een onderdeel van het programma Werken in stad en wijk. Daarnaast richt Anders Werken zich op het hybride werken en met het programma Betrokken Stad maken we werk van participatie.

Hoe we deze bestuurlijke en organisatorische verandering met elkaar de komende tijd mogelijk gaan maken, staat beschreven in een implementatieplan Wijk aan Zet. Dit plan, dat in nauwe samenwerking met Werken in de stad en wijk wordt ontwikkeld en uitgevoerd, maakt inzichtelijk wat de opgave en de aanpak is voor het mogelijk maken van de doorontwikkeling van het bestuursmodel én wat de organisatie gaat doen om het werken in de wijken te versterken. Dit implementatieplan wordt eind september 2021 ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad.

Wijkbedrijf (Wijk BV)

De aankomende periode wordt gewerkt aan het verstevigen van de bestaande Wijkbedrijven. Dit betekent dat er geïnvesteerd wordt in:

1. Het verkrijgen van een stabiele opdrachten portefeuille.
2. Het doorgroeien van het aantal aandeelhouders.

3. Het investeren in uitbreiden en vergroten van een breed netwerk van relaties en opdrachtgevers (Gemeenten, hogere overheden, waterschappen, particulieren, fondsen)

Daarnaast wordt er laatste maanden van 2021 geïnvesteerd op het terugblikken van het oprichtingsproces, de leerpunten en resultaten van de afgelopen periode, zodat die kunnen dienen voor eventuele toekomstige intensiveringen.

Kleine Kernen Aanpak

De gebieden Rozenburg, Pernis en Hoek van Holland hebben sinds begin 2020 een eigen programma: de Kleine Kernen Aanpak. Deze aanpak heeft als doel om binnen de looptijd van 10 jaar de gebieden weer vitaal en aantrekkelijk te maken, voor zowel de huidige als toekomstige generaties. Het programma heeft vorm gekregen aan de hand van vijf verbindende thema's:

1. Zelfbewuste dorpen in de regio
2. Duurzaamheid en energietransitie
3. Vitaliteit
4. Aantrekkelijkheid
5. Infrastructuur en bereikbaarheid

Bij de start van het programma is een totaal van 114 maatregelen opgesteld om gedurende de looptijd van 10 jaar uit te voeren. Ieder jaar wordt een aantal van deze maatregelen geprioriteerd.

Belangrijke ontwikkelingen die in 2021 spelen zijn:

1) Woningbouwplanning

Volgende geschikte woningen voor alle doelgroepen is een belangrijk speerpunt van de Kleine Kernen Aanpak. Om meer inzicht te geven in de planning en mee te laten denken over de invulling van de locaties voor woningbouw, is een methodiek ontwikkeld om tijdig informatie uit te wisselen.

2) Toeristisch-recreatief ontwikkelperspectief (TROP) in Hoek van Holland

Het TROP is in 2019 door het college goedgekeurd en bevat een verzameling van alle kansen en ambities voor Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats. Dit najaar zal het college een uitvoeringsagenda presenteren. In het TROP zijn in totaal 74 kansen en ambities benoemd.

3) Masterplan Brinkplein & centrumplan Hoek van Holland

Sinds het voorjaar 2020 loopt een uitgebreid participatieproces op basis van een plan van aanpak voor een nieuw masterplan van het Brinkplein en het dorpscentrum van Hoek van Holland waarbij ideeën, zorgen en wensen opgehaald bij bewoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en de gebiedscommissie. Met alle inbreng en de volbrachte onderzoeken wordt het eindconcept masterplan afgemaakt, dit zal naar verwachting eind 2021 behandeld worden in het college.

4) Toekomst bestendige aanpak & ambitie

Het afgelopen jaar zijn gesprekken gevoerd met zowel interne als externe stakeholders van de Kleine Kernen

Aanpak zoals de woningbouwvereniging, cultuurinstellingen, het Havenbedrijf, maar ook met omliggende gemeenten zoals het Westland. Met deze input is een Ambitiedocument 2022-2026 ontstaan met kansen en risico's voor de gebieden.

Adviezen

In een tussenmeting van 2021 voor de tweede herziening zagen we dat 99,5% van de adviezen afgedaan is of in het proces zit (nog binnen lopende termijn). Bij de jaarstukken van 2021 wordt het definitieve percentage gegenereerd. Het percentage kan per meetmoment afwijken in verband met de gekoppelde termijnen en binnenkomende adviezen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het college wil gelijke kansen voor alle Rotterdammers die Rotterdam als Wereldstad en als een thuis ervaren. Bovendien zet het gemeentebestuur in op nieuwe energie, economie en schone lucht. Doel: de burger en overheid dichterbij elkaar brengen. Daarom formuleert het collegeprogramma ook dat we significant meer Rotterdammers betrekken in het meedenken én -beslissen over maatregelen in hun eigen leefomgeving. Een belangrijke voorwaarde voor succes van de plannen: de gemeente moet zichtbaar zijn in de wijk. Dat is de leefomgeving van de bewoner, ondernemer en maatschappelijke organisatie.

We willen dat de uitnodiging tot participatie zichtbaar en actueel is. Het moet aansluiten bij de vraag en belevingswereld van Rotterdammers. Recente onderzoeken naar burgerinitiatieven van de ombudsman van Rotterdam en de Rekenkamer Rotterdam maken het duidelijk: het is belangrijk dat de gemeente hulp biedt aan bewoners om initiatieven waar te maken. Een ander resultaat uit de onderzoeken is dat het beter kan. Om verbeteringen mogelijk te maken, werken we aan de Betrokken Stad. Met het nieuwe initiatievenloket en initiatieventeam vanuit Right to Cooperate willen we initiatiefnemers beter en sneller helpen. Het wordt duidelijker welke mogelijkheden er zijn. Dit helpt Rotterdammers bij hun vraag of initiatief. Ze vinden makkelijker de juiste instrumenten en mogelijkheden.

Covid-19 heeft het burgerschap van de Rotterdammer meer dan ooit 'aan' gezet. Tijdens deze zware tijd zijn gemeenschappen opgestaan om zich in te zetten voor hun omgeving. Ondanks beperkende maatregelen waardoor spontane ontmoetingen, fysieke participatiemogelijkheden en contact lastiger bleek hebben we mooie dingen weten neer te zetten in samenwerkingen tussen de gemeente en de Rotterdammer.

De uitdagingen waar we als stad, haven en samenleving voor staan, zorgen ervoor dat het tijd is voor een veerkrachtige stad en samenleving. Daar hoort ook een veranderende rol van de lokale overheid bij. In de afgelopen maanden leerden we dat de kracht van de stad werkt. De succesfactoren: samenwerking, snelheid, daadkracht, versneld digitaliseren, verschillende vormen van participatie en opgavegericht werken. Die succesfactoren willen we behouden, ook na corona en zetten dan ook in om alle leerpunten vanuit deze crisis te borgen voor de toekomst.

Dit vraagt een andere manier van samenwerken, met netwerken in de wijk en meer zeggenschap in de directe leefomgeving. Lokale vertegenwoordigers en de gemeentelijke organisatie die elkaar begripen en versterken. Daarom gaan we voor een verbeterde manier van werken, organiseren en besturen. Als overheid staan we dicht

bij de Rotterdammer en zijn we direct aanspreekbaar en zichtbaar. De gemeente wil ook zeggenschap en macht delen. We werken met de Rotterdammer aan (gemeenschappelijke) doelen en zijn continu in dialoog (ook digitaal) met de stad. Daarbij luisteren we zorgvuldig, wegen de verschillende belangen af én de we hechten waarde aan de kracht van de stad en de mening van de Rotterdammer. Dat doet ertoe, juist nu!

Wat willen we bereiken

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.
- Betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk.
- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tijdig en op een juiste wijze betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke beleid en daaruit voortvloeiende projecten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van de energietransitie en bij de vestiging van nieuwe instellingen voor opvang van kwetsbare inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

Naast alle bovengenoemde maatregelen zullen we ook de ondergenoemde maatregelen en inspanningen onverkort doorzetten in 2021.

Uitvoeren van wijkagenda's en wijkactieplannen

- In de wijkagenda's, die onder regie van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités worden opgesteld, staan de doelen die het gemeentebestuur voor de afzonderlijke wijken nastreeft. De wijkagenda's geven daarmee in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de wijken en daarmee aan de ontwikkeling van Rotterdam. Zij vormen een belangrijke basis voor de activiteiten die de gemeente per wijk onderneemt. De activiteiten worden in wijkactieplannen vastgelegd.

Advies vragen aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités

- Binnen het nieuwe bestuursmodel is een belangrijke rol weggelegd voor het adviesrecht van de gekozen en gelote vertegenwoordigers. Onderwerpen die de wijkagenda raken worden eerst voor een gevraagd advies voorgelegd aan de gebiedscommissie, de wijkraad of het wijkcomité.

Subsidiëren van bewonersinitiatieven

- Bewoners kunnen bij een gebiedscommissie, wijkraad of wijkcomité een initiatief voor de wijk indienen, waar zij subsidie voor kunnen aanvragen.

Stadsbreed inzetten van participatie-instrumenten

- Er zijn een aantal instrumenten die stadsbreed worden ingezet om structureel de initiatieven van (georganiseerde) bewoners te honoreren en te faciliteren. Bijvoorbeeld Right-to-Challenge, Right-to-Cooperate en CityLab010. Deze instrumenten worden in de komende collegeperiode verder ontwikkeld en in gebruik genomen.

Organiseren gebiedsconferenties en *Tour-de-wijken*

- In het eerste jaar van het college vindt in elk gebied een conferentie plaats waarbij het college kennis maakt met bekende en onbekende thema's uit het gebied. Zij ontmoeten belangrijke stakeholders en betrokken bewoners. We ontwikkelen een model waarbij ook bewoners en stakeholders bereikt worden die normaal gesproken hun stem en ideeën minder laten horen.
- In 2019 heeft het college alle gebieden bezocht en is er in de gebiedsconferenties naar veel bewoners geluisterd. Maar het werk is nog niet af. *Tour-de-wijk* is het vervolg op de veertien gebiedsconferenties. Begin 2020 is een aantal wijken bezocht echter ontstond in maart 2020 de coronacrisis waardoor de tour stilgelegd is. Vanaf 3 juni 2020 heeft de *Tour-de-wijk* een herstart gemaakt. Verschillende wethouders trekken wekelijks de Rotterdamse wijken in om in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en vakmensen over hoe de stad ervoor staat tijdens de coronacrisis. Bij alle bezoeken houden we rekening met de regels van de 1,5 meter maatschappij. Dat betekent dat er steeds in kleine kring, op afstand, met elkaar gesproken wordt.

Regisseren van een integrale aanpak van problematiek in wijken

- In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt. Het doel van deze integrale aanpak is het breed oppakken van complexe problematiek omdat deze problematiek vaak interventies vraagt in verschillende disciplines. Daarnaast zorgt het actief betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijk tot extra kennis die kunnen bijdragen aan een gerichte oplossing. Ook draagt een integrale aanpak bij aan het stimuleren van verantwoordelijkheidsgevoel in de wijk waardoor community building versterkt wordt en vertrouwen tussen inwoner en overheid toeneemt.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 14a: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	32%	35%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	30%	34%	25%		
Collegetarget 14b: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	23%	25%	n.t.b.	n.t.b.

deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode

Realisatie¹ n.v.t. 21% 24% 17%

¹ Bron: Omnibussenquête

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	Realisatie ¹	59%	93%	91%	n.n.b.		
Voortgangsrapportages experiment wijkraden en wijkcomités	Streefmoment	n.v.t.	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie	n.v.t.	X	X	X		

¹ Bron: Gebiedsverslagen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	93	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	54	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	39	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	23.246	28.291	27.894	26.855	23.893	23.893
Apparaatslasten	14.393	13.517	15.169	15.021	15.021	15.021
Inhuur	33	42	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	292	199	213	213	213	213
Personeel	14.068	13.276	14.956	14.808	14.808	14.808
Intern resultaat	459	85	-69	13	13	13
Intern resultaat	459	85	-69	13	13	13
Programmalasten	8.393	14.689	12.794	11.821	8.860	8.860
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.191	4.826	5.022	4.049	4.050	4.050
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.201	9.863	7.772	7.772	4.809	4.809
Saldo voor vpb en reserveringen	-23.152	-28.291	-27.894	-26.855	-23.893	-23.893

Saldo voor reserveringen	-23.152	-28.291	-27.894	-26.855	-23.893	-23.893
Reserves	3.086	217	118	48	689	0
Onttrekking reserves	286	623	118	48	0	0
Toevoeging reserves	0	406	0	0	0	0
Vrijval reserves	2.800	0	0	0	689	0
Saldo	-20.067	-28.074	-27.776	-26.807	-23.205	-23.893

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 19.108	- 19.125	- 19.122	- 19.120	- 19.120		
Omissieregeling 2019	- 19.101	- 19.118	- 19.115	- 19.114	- 19.114		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 20.296	- 22.729	- 22.737	- 22.710	- 22.424		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.213	- 22.979	- 22.804	- 22.772	- 22.172		
10-maandsrapportage 2019	- 23.231	- 22.979	- 22.804	- 22.772	- 22.172		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 20.862						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 24.699	- 22.804	- 22.772	- 22.172	- 22.172	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.463	- 23.232	- 22.947	- 22.042	- 19.542	
10-maandsrapportage 2020		- 21.947	- 23.232	- 22.947	- 22.042	- 19.542	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 20.067					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 27.123	- 22.620	- 22.015	- 18.477	- 19.165
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 28.074	- 27.776	- 26.807	- 23.205	- 23.893

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-27.123	-22.620	-22.015	-18.477	-19.165

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-951	-5.156	-4.792	-4.728	-4.728
Ondersteuning wijkraden	Intensiveringen	0	-2.100	-1.900	-1.900	-1.900
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	24	8	8	8
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	22	22	22	22
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	33	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-981	-2.648	-2.452	-2.452	-2.452
Bestemmingsreserve Mooi Mooier Middelland	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	22	-487	-470	-406	-406
Begroting na wijzigingen		-28.074	-27.776	-26.807	-23.205	-23.893

Toelichting financiële bijstellingen

Ondersteuning wijkraden

Dit betreft kosten voor het inwerkprogramma van de wijkraden, het instellen van wijk coördinatoren/-ondersteuners en facilitaire ondersteuning zoals ICT-middelen.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Mooi Mooier Middelland

Mooi, mooier Middelland is een experiment waarbij bewoners, ondernemers en de gemeente Rotterdam werken aan de verbetering van de wijk Middelland. Ter dekking van de uitgaven in 2021 is € 400 onttrokken aan de bestemmingsreserve Mooi Mooier Middelland. Dit betreft een begrotings-neutrale wijziging.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De bijdrage vanuit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor voor Kansarme Wijken aan het programma Pupillenbuurt. De werkzaamheden worden tot en met 2022 uitgevoerd. Er is € 71 van het budget overgeheveld naar 2022. Dit betreft een begrotings-neutrale wijziging.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn: indexering 2022 e.v. (- € 87 in 2022 tot - € 406 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen € 22 in 2021.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Verordening op de gebiedscommissies, de bijbehorende bevoegdhedenlijst en het experimentenbesluit gekozen en gelote wijkraden.](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de werkzaamheden van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomité's. Zij organiseren de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de gemeentelijke besluiten over onderwerpen die hen aangaan. Zij subsidiëren ook kleinschalige initiatieven die inwoners en ondernemers nemen.

Het taakveld omvat ook de ontwikkeling en toepassing van instrumenten en werkwijzen, die tot meer betrokkenheid en participatie van inwoners en ondernemers leiden.

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Pagina 36

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Voortgang 2021

Digitaal vergaderen

Door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies nog steeds vooral digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel in de begroting van de raad zijn opgenomen. Naarmate de omstandigheden het weer meer toelaten, zal er de komende periode weer vaker fysiek vergaderd gaan worden. In het restant van 2021 zal deels digitaal – deels fysiek vergaderd worden. Tijdens vergaderingen in het stadhuis zijn coronamaatregelen van kracht.

Fractiekosten

Bij de voorjaarsnota wordt de toename van de fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad, structureel toegevoegd aan de begroting van de raad.

Feyenoord City

De gemeenteraad heeft een onderzoek laten uitvoeren naar Feyenoord City. Dit onderzoek is 30 april jl. opgeleverd. De begroting van de raad wordt hiervoor opgehoogd bij de 2^e herziening. In het najaar van 2021 zal ook nog een toets plaatsvinden of door Feyenoord voldaan is aan de nog resterende voorwaarden.

Toegenomen vergaderdruk, meer vergaderstukken en meer verzoeken van een ambitieuze raad

De vergaderdruk, de stukkenstroom en het aantal vergaderuren is de afgelopen jaren fors toegenomen. Daarnaast is sprake van een toename van het aantal verzoeken vanuit de raad om informatie uit de stad op te halen (conferentie huiselijk geweld, conferentie gebiedscommissies, expertmeeting wapengebruik etc.). Dit heeft geresulteerd in een bescheiden uitbreiding van de griffie, om dezelfde kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven leveren. Het werk van – en voor de raad is de afgelopen jaren toegenomen, maar de begroting van de raad is hiervoor niet opgehoogd en dreigt hierdoor klem te lopen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Gemeenteraadsverkiezingen

2022 zal in het teken staan van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 en de installatie van de nieuwe gemeenteraad. Alle administratieve, organisatorische, communicatieve en facilitaire zaken worden opgepakt en de griffie werkt de raadsleden in. Ook regelt de griffie het afscheid en de installatie van raadsleden, de uitslagenavond en een beperkt aantal grote debatten.

Vernieuwing – en kwaliteitsverbetering ICT en (digitale archivering)

Er wordt in 2022 en ook nog daarna verder gewerkt aan vernieuwing - en kwaliteitsverbetering ICT en (digitale) archivering, om hiermee de informatievoorziening van de gemeenteraad verder te optimaliseren.

Wat willen we bereiken

Gemeenteraad

Kwalitatief hoogwaardige besluitvorming

Griffie

- verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan Rotterdammers en anderen betrokkenen
- optimale vergaderondersteuning voor de raad
- een betere zichtbaarheid van de raad

Rekenkamer

Onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en op grond daarvan verstrekken van een onafhankelijk oordeel over het functioneren van het gemeentebestuur ten behoeve van de Rotterdamse burgers.

Ombudsman

Bevorderen dat de gemeente luistert naar de stad, zodat haar inwoners zich gehoord en gezien voelen. Klachtenbehandeling leidt tot herstel van vertrouwen tussen burger en overheid en leren door de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

Gemeenteraad

Goede voorbereiding van raadsbesluiten door:

- verbeteren en transparant maken van het bestuurlijk besluitvormingsproces
- controleren van de gemeentelijke financiën

- betere ontsluiting van relevante informatie voor de besluitvorming

Ontwikkelingen

- toename fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad
- de commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) is namens de Raad belast met het laten uitvoeren van een onafhankelijke audit naar het financiële belang van de gemeente in Feyenoord-city. Dit onderzoek zal extra geld kosten. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar
- door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies (deels) digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel zijn opgenomen in de begroting van de raad

Griffie

- efficiënter en effectiever inrichten van werkprocessen
- uitzendingen en (pers)voorlichting op orde, gasten van de raad ontvangen en waar nodig communicatietrajecten voor de raad vormgeven
- programma democratie en burgerschap opstellen met onderwijsveld en jongeren
- op basis van behoeftes van de raad activiteiten organiseren om kennis en informatie op te halen die ondersteunend zijn voor besluitvorming

Rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De uitkomsten van de onderzoeken worden vastgelegd in rapporten en brieven en voor politieke behandeling aan de raad aangeboden. Rapporten en brieven van de rekenkamer zijn altijd openbaar. De rekenkamer kan ook toezicht houden, zoals dat is gebeurd bij de telling van de verkiezingsresultaten en bijeenkomsten organiseren over bepaalde thema's.

Ombudsman

De gemeentelijke ombudsman is onafhankelijk en is voor een periode van 6 jaar benoemd door de gemeenteraden van Rotterdam en de andere aangesloten gemeenten. Hij onderzoekt en beoordeelt klachten over gemeentelijke diensten, gemeenteambtenaren en bestuurders. De gemeentelijke ombudsman is er niet alleen voor burgers, maar ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. De ombudsman probeert klachten zo veel mogelijk snel op te lossen. Als dat niet lukt, geeft hij aan de hand van de behoorlijkheidsvereisten een oordeel over het overheidsoptreden, vaak met aanbevelingen. Daarnaast verricht de ombudsman op eigen initiatief (grote) onderzoeken naar gemeentelijke afdelingen of structurele problemen binnen de gemeente. Ook beoordeelt de ombudsman, op grond van de Regeling Melding Vermoeden Misstand, in laatste instantie meldingen van Rotterdamse ambtenaren over integriteitsschendingen binnen de gemeente.

Wat kost het

	Tweede			Begroting 2022		
	Herziening					
Overzicht van baten en lasten Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	662	664	572	572	572	572
Bijdragen rijk en medeoverheden	40	56	35	35	35	35
Overige opbrengsten derden	622	608	536	536	536	536
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.565	13.930	13.592	13.368	13.368	13.368
Apparaatslasten	7.446	7.748	7.889	7.889	7.889	7.889
Inhuur	465	310	357	357	357	357
Overige apparaatslasten	374	274	314	314	314	314
Personeel	6.607	7.164	7.218	7.218	7.218	7.218
Intern resultaat	416	564	580	580	580	580
Intern resultaat	416	564	580	580	580	580
Programmalasten	4.702	5.618	5.123	4.899	4.899	4.899
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.754	3.277	2.788	2.599	2.599	2.599
Kapitaallasten	35	35	34	0	0	0
Overige programmalasten	163	184	140	140	140	140
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.750	2.123	2.160	2.160	2.160	2.160
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.902	-13.266	-13.020	-12.797	-12.797	-12.797
Saldo voor reserveringen	-11.902	-13.266	-13.020	-12.797	-12.797	-12.797
Reserves	-78	99	95	-130	-130	-130
Onttrekking reserves	0	109	225	0	0	0
Toevoeging reserves	130	130	130	130	130	130
Vrijval reserves	52	120	0	0	0	0
Saldo	-11.980	-13.167	-12.925	-12.927	-12.927	-12.927

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 11.330	- 11.330	- 11.331	- 11.331	- 11.331		
Omissieregeling 2019	- 11.151	- 11.143	- 11.144	- 11.144	- 11.144		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 12.044	- 11.919	- 11.919	- 11.920	- 11.920		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 11.997	- 11.888	- 11.919	- 11.920	- 11.920		
10-maandsrapportage 2019	- 12.597	- 11.888	- 11.919	- 11.920	- 11.920		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.723						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 12.292	- 11.919	- 11.920	- 11.920	- 11.920	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.258	- 12.645	- 12.494	- 12.494	- 12.494	
10-maandsrapportage 2020		- 12.258	- 12.645	- 12.494	- 12.494	- 12.494	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.980					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 12.645	- 12.646	- 12.646	- 12.646	- 12.646
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 13.167	- 12.925	- 12.927	- 12.927	- 12.927

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-12.645	-12.646	-12.646	-12.646	-12.646
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-522	-279	-280	-280	-280
Knelpunt Taakveld Raad	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-522	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Commissiereizen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rekenkamer St. Eustatius	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-279	-280	-280	-280
Begroting na wijzigingen		-13.167	-12.925	-12.927	-12.927	-12.927

Toelichting financiële bijstellingen

Knelpunt Taakveld Raad

De gemeenteraad heeft een onderzoek laten uitvoeren naar Feyenoord-City. Dit onderzoek is 30 april jl. opgeleverd. De hiermee samenhangende kosten (€ 522) waren niet voorzien in de begroting. Afhankelijk van de besluitvorming van de gemeenteraad zal bij de vaststelling van de definitieve financiering een toets plaatsvinden of door Feyenoord voldaan is aan de nog resterende voorwaarden.

Bestemmingsreserve Commissiereizen

Het Presidium heeft besloten om € 120 uit de bestemmingsreserve commissiereizen vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen van de raad.

Bestemmingsreserve Rekenkamer St. Eustatius

De opdracht van St. Eustatius zal in 2021 afgerond worden. De resterende gelden (€ 34) vallen vrij en worden geretourneerd aan St. Eustatius.

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie Verkiezingen

Er is ten behoeve van communicatie en voorlichting voor de gemeenteraadverkiezingen van 2022 besloten om voor 2021 (€ 75) en 2022 (€ 225) gelden te laten vrijvallen uit de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur College zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de indexering van de budgetten voor de jaren 2022 tot en met 2025 (€ 123) Voor de HR dienstverlening is het budget meerjarig opgehoogd (€ 55).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Omschrijving taakveld

Elke vier jaar worden 45 raadsleden gekozen die samen de gemeenteraad vormen. De raad vertegenwoordigt de Rotterdammers, geeft de kaders voor het beleid in de stad en controleert het college. De raad kent met ingang

van 29 maart 2018 13 raadsfracties die worden ondersteund door fractiebureaus. De raad wordt procesmatig en inhoudelijk ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Burgerzaken

Pagina 37

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers.

De Basisregistratie Personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Voortgang 2021

Passende dienstverlening – Programma Dienstverlening 2019-2022

De COVID-19 crisis legt veel druk op de Rotterdamse dienstverlening. Burgers konden anderhalf jaar lang niet reizen en nu, door de recente versoepelingen, is een piek van reisbewegingen ontstaan. Niet alleen gaan er meer mensen dit jaar op vakantie, maar komen er ook veel meer mensen naar Rotterdam dan normaal. Denk hierbij aan (buitenlandse) studenten en mensen die uit het buitenland hier komen werken. Dit resulteert in een dubbele hoeveelheid aan werkzaamheden. Er is dan ook vooral meer vraag naar producten zoals reisdocumenten, rijbewijzen, eerste vestiging en hervestiging. De COVID-19 crisis heeft ook invloed gehad op de bezetting van de stadswinkels. Sinds 2018 zijn in de stadswinkels opleidingstrajecten gestart om medewerkers volledig te certificeren en klaar te stomen voor de (digitale) toekomst. Vanwege de maatregelen rondom de COVID-19 crisis kon de gemeente echter minder balies bezetten en konden ook minder nieuwe medewerkers worden ingewerkt. Er zijn inmiddels al drie wervingsrondes geweest, maar vanwege de landelijke grote vraag naar gekwalificeerde baliemedewerkers, zijn er weinig tot geen goed opgeleide mensen te vinden. De drukte die hierdoor ontstaat, zorgt ervoor dat men niet altijd een afspraak binnen 5 dagen kan maken. Wanneer nodig kunnen Rotterdammers gebruikmaken van spoedprocedures. Zo kunnen we toch iedereen zo goed mogelijk helpen. Ondanks de drukte blijven Rotterdammers ook in deze COVID-19 periode tevreden over de dienstverlening van de gemeente. Burgers en ondernemers geven onze dienstverlening in de stadswinkels en via de telefoon in tertaal 2 (T2) van 2021 respectievelijk een 8,3 en een 7,2.

We helpen steeds meer Rotterdammers via onze Digitale Balie met videobellen. Op dit moment hebben ruim 10.000 Rotterdammers gebruik gemaakt van videobellen via de Digitale Balie. Producten die op dit moment veel worden afgenomen via de Digitale Balie zijn voornemen tot huwelijk (ondertrouw) en geboorteaangifte. Rotterdammers ervaren het contact via onze Digitale Balie als persoonlijk en gemakkelijk. Dit weten wij omdat we

klanttevredenheid meten. De komende tijd blijven we werken aan nieuwe functionaliteiten en producten om de Digitale Balie uit te breiden, waaronder afstand doen van de Nederlandse nationaliteit, erkenning ongeboren vrucht, ontbinden huwelijk, eerste vestiging en hervestiging.

In het najaar sluiten we aan bij de landelijk gebruikte gemeentelijke chatbot GEM. De chatbot gaat vergezeld worden met de mogelijkheid voor Rotterdammers om live te chatten met ambtenaren. De chatbot en livechat helpen Rotterdammers zo met het verkrijgen van de juiste producten en diensten. De toevoeging van verschillende contactkanalen zorgt ervoor dat Rotterdammers kunnen kiezen hoe zij contact willen opnemen met de gemeente.

Voldoen aan wettelijke normen inschrijving BRP

Rotterdam groeit. Dat betekent meer inwoners waaraan passende dienstverlening geleverd moet worden. De stad trekt steeds meer mensen vanuit het buitenland aan die zich in Rotterdam willen vestigen. Dit zijn inwoners die ingeschreven moeten worden en verhuizen, Nederlanderschap verkrijgen, trouwen, enz. Dit zorgt voor steeds meer vraag naar burgerzakenproducten. Wij willen nieuwe inwoners van Rotterdam kwalitatief goed en snel bijstaan, rekening houdend met de wetgeving zodat zij snel een BSN-nummer en/of een inschrijving op een adres krijgen. Tevens wordt ingezet op optimalisatie van werkprocessen en samenwerking met partners, zoals de IND, expatdesk en grote organisaties met veel buitenlandse werknemers. Wij houden jaarlijkse zelfevaluaties BRP, Reisdocumenten en RNI. Uit de bevindingen worden verbeterpunten geformuleerd om de BRP nog beter op orde te houden.

Digitalisering burgerzakenproducten

Er wordt voortdurend gewerkt aan de digitalisering van burgerzakenproducten. Voor inwoners en ondernemers betekent dit dat ze steeds meer producten en diensten 24/7 digitaal kunnen regelen en volgen, zoals een verhuizing doorgeven of een voorgenomen huwelijk aangeven. Zoals hierboven benoemd kunnen Rotterdammers nu ook hun geboorteaangifte via de Digitale Balie doen. Een bezoek aan de balie is hiervoor niet meer noodzakelijk.

EU Arbeidsmigranten

In 2021 is het actieprogramma EU-arbeidsmigranten 2021-2025 gestart onder de titel “Werken aan een menswaardig bestaan”. Een van de belangrijkste doelstellingen is: Beter zicht krijgen op het aantal EU-arbeidsmigranten dat in Rotterdam woont, door correcte registratie in de Basisregistratie Personen (BRP) met een actueel verblijfsadres. Hiervoor wordt een aantal pilots opgestart.

Verkiezingen

Begin 2021 stond in het teken van de voorbereiding en uitvoering van de Tweede Kamerverkiezingen. In maart hebben deze verkiezingen plaatsgevonden zonder grootschalige incidenten en is de verkiezingsuitslag betrouwbaar vastgesteld.

In maart 2022 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats en de verkiezing van 39 wijkraden. Deze verkiezingen worden dit jaar in voorbereiding genomen. Hierbij wordt ten aanzien van de wijkraden uitvoering gegeven aan het in oktober vastgestelde Kiesreglement ten aanzien van kandidaatstelling, oproepen stemgerechtigden, vormgeving stembiljet, termijnen etc. Het proces van de wijkraden is een lang proces dat al voor de verkiezingen start. Na de kandidaatstellingsperiode zal de uitvoering van verkiezingen en installatie van deze 39 wijkraden meer inzet vragen van het verkiezingsproces. Dit heeft een impact heeft op de organisatie.

Om voldoende kandidaten te werven voor de diverse wijkraden wordt vanuit "De wijk aan zet" gewerkt aan een campagne. De campagne rond de kandidaatstelling is een van de deelprojecten in de uitwerking van het lokaal democratisch bestel. Daarbij wordt aandacht besteed aan hoe de kandidaten zich aan de wijk het beste kunnen presenteren met hun standpunten.

Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom COVID-19 zullen er voorbereidingen getroffen worden voor maart 2022. Hoe deze verkiezingen er uit gaan zien is afhankelijk van de intensiteit van de crisis en de dan geldende maatregelen. Eventuele leerpunten uit voorgaande verkiezingen zullen een plek krijgen in het plan van aanpak. Daarnaast zal er in 2021 gestart worden met het verder professionaliseren van het verkiezingsproces om nog beter in te kunnen spelen op eventuele ontwikkelingen met een toekomstbestendige organisatie.

Ontwikkelingen 2022-2025

Verkiezingen

Afhankelijk van de omvang van de te nemen maatregelen rondom COVID-19 heeft dit gevolgen voor de kosten van de verkiezingen. Na de gemeenteraads- en wijkraadsverkiezingen in 2022 vinden in maart 2023 de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschappen en in mei 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. Deze verkiezingen zijn opgenomen in de huidige meerjarenbegroting. Tijdens deze periode verwachten we deelname aan een experiment rondom een nieuw stembiljet en verdere digitalisering van het uitvoeringsproces van verkiezingen. Belangrijkste ambitie in deze periode is de implementatie van een nieuw landelijk digitaal hulpmiddel voor de verkiezingsuitslagen ter vervanging van de huidige software van de Kiesraad (OSV).

Wat willen we bereiken

- makkelijke dienstverlening voor de Rotterdammers via alle voor de burger relevante kanalen
- tevreden klanten

- een goed functionerende BRP (basisregistratie personen). De BRP beoogt een accuraat beeld te geven van de personen die in Rotterdam wonen en vormt daarmee een afspiegeling van de werkelijkheid. Een goed functionerende BRP is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de burger en voor naleving en handhaving van regelgeving
- alle Rotterdammers die willen en mogen stemmen, kunnen dit ook rechtmatig en zelfstandig. Hierbij wordt de Kieswet toegepast en nageleefd om efficiënte, toegankelijke en rechtmatige verkiezingen te faciliteren

Wat gaan we daar voor doen

- ervoor zorgen dat vragen van de burger tijdig en kwalitatief voldoende worden beantwoord
- alle relevante kanalen doorontwikkelen via welke de Rotterdammers contact kunnen hebben met de gemeente
- continu werken aan een correcte BRP door middel van goede registratie, kwaliteitscontroles, fraudeonderzoeken en adresonderzoeken
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling en verdere digitalisering van de BRP en de bijbehorende processen Burgerzaken via landelijke netwerken
- onderdelen van de Rotterdam wet uitvoeren, die te maken hebben met inschrijving onder voorwaarden (Bijvoorbeeld de huisvestingsvergunning (HVV))
- relatiebeheer met de stembureaulocaties: vervangen en aanpassen indien nodig

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks de wettelijk verplichte zelfevaluaties met goed gevolg afgerond hebben *	Streefwaarde	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	
	Realisatie	voldoende /goed	voldoende /goed	n.v.t			
Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling	Streefwaarde	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
	Realisatie	Ja	Ja	N.V.T			

* De zelfevaluaties betreffen de BRP (=Basisregistratie Personen), PNIK (= aanvraag- en uitgifteproces paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten) en RNI (= Registratie niet-ingezetenen)

Servicenormen

Het overzicht hieronder bevat een opsomming van de algemene servicenormen voor de dienstverlening. In de kolom T1 – 2021 van de tabel zijn de scores weergegeven over de periode mei t/m augustus 2021.

Kanaal	Omschrijving algemene normen voor dienstverlening	Norm	2020	T2
--------	---	------	------	----

Stadswinkel	1. U bent tevreden over onze dienstverlening	80% van de	90%	92%	91%
	*	respondenten geeft 7			
	2. U kunt gemakkelijk digitaal of telefonisch een afspraak met ons maken	80% van de	91%	92%	90%
		respondenten geeft 7			
	3A. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Hoek van Holland, Rozenburg en Hoogvliet: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ieder</u> van deze drie winkels voor producten die in deze winkels geleverd worden.	95% binnen 5 werkdagen	92%	97%	75%
	3B. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord. in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht <u>in ten minste één van deze vier</u> winkels.	95% binnen 5 werkdagen	82%	93%	71%
	4. U wordt binnen 10 minuten geholpen op een locatie als u een afspraak heeft gemaakt	90% binnen 10 minuten	89%	91%	89%
14010	5. Als u ons belt, streven wij ernaar u direct een antwoord te geven.	80%	87%	91%	93%
	6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	68%	80%	76%
Digitaal	7. Informatie over producten en diensten vindt u op onze website: hoe en waar u die kunt verkrijgen, wat de eventuele kosten zijn en wat de termijn van afhandeling is.	bij 90% van de producten en diensten	100%	100%	100%
	8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80% digitaal aangeboden	78%	79%	79%
Alle	9. U ontvangt binnen de geldende afhandeltermijn een inhoudelijke reactie op uw publieksreactie (melding, (aan)vraag of klacht).	80%	80%	80%	83%
Social media	10. U ontvangt tijdens werkdagen binnen twee uur een reactie op uw bericht via social media. Dit betreft de twitter-accounts @rotterdam voor vragen m.b.t. dienstverlening, @parkeren010 en de zakelijke Facebookpagina.	80%	88%	95%	95%
* Deze servicenormen hebben betrekking op de balie voor burgerzaken & belasting producten					

Toelichting servicenormen waarvan de normscore niet wordt gehaald

De gemeentelijke servicenormen geven een objectieve weergave van de dienstverlening die de gemeente biedt aan burgers en ondernemers. In T2 2021 halen we 6 van de 10 servicenormen. De niet behaalde normen worden toegelicht:

Servicenorm 3A en 3B

Het percentage burgers dat een afspraak kan maken binnen 5 werkdagen is gezakt in T2 2021. Dit geldt voor alle locaties. Alle gemeenten in Nederland hebben op dit moment last van een grote piek aan aanvragen. Er is op dit moment extra veel vraag naar reisdocumenten, rijbewijzen, eerste vestiging en hervestiging, omdat men sinds lange tijd weer kan reizen. In T2 is er een verdubbeling van de normale vraag. De gemeente Rotterdam timmert hard aan de weg om deze piek in aanvragen goed op te pakken. Zo zijn en worden waar mogelijk processen gedigitaliseerd, worden meer burgers geholpen door extra avondopenstellingen en openstellingen op enkele zaterdagmiddagen en volgt personeel allround opleidingen, zodat de gemeente beter kan inspelen op acute vraag naar bepaalde producten en diensten. Ook zijn er ondertussen drie wervingsmomenten geweest om nieuwe, enthousiaste medewerkers aan te trekken en volgt er een vierde. Vanwege de landelijke drukte is het wel moeilijker om gekwalificeerd personeel te krijgen, dus moeten nieuwe medewerkers worden opgeleid. Ondanks deze inspanningen zal het dit jaar nog druk blijven in de stadswinkels en zullen de COVID-19 maatregelen invloed (blijven) hebben op de realisatie van de servicenormen. De drukte heeft echter geen merkbare invloed op de tevredenheid van Rotterdammers over de dienstverlening in de stadslocaties. Zo blijft het tevredenheidscijfer over de dienstverlening in de stadswinkels een 8.3.

Servicenorm 4

Het percentage burgers dat binnen 10 minuten geholpen kan worden op een locatie wanneer zij een afspraak hebben gemaakt is ten opzichte van T1 met 2% gedaald naar 89%. De daling van het percentage kan verklaard worden vanuit de maatregelen die genomen worden om de piek op te vangen. Om de wachttijden voor het maken van afspraken voor producten te verkorten, worden er extra afspraakmogelijkheden aangeboden voor bepaalde producten en hanteren we een strakkere planning dan gebruikelijk. Als een afspraak dan uitloopt, heeft dit meteen gevolgen voor de volgende klant. Dit heeft invloed op de wachttijden op alle locaties. Bovendien bieden we tussen afspraken ruimte aan Rotterdammers die een spoedaanvraag hebben. Dit maatwerk zorgt voor extra druk op de reguliere afspraken.

Servicenorm 6

Het aantal tijdig teruggebelde burgers is in T2 gedaald van 80% naar 76%. De voornaamste oorzaak betreft een technische storing. Door de storing is het niet altijd mogelijk om direct door te verbinden. Dit resulteert in meer terugbelverzoeken, welke niet altijd uiterlijk de volgende werkdag kunnen worden ingepland.

Servicenorm 8

Steeds meer producten van de gemeente worden digitaal aangeboden. Zo kunnen Rotterdammers sinds kort bijvoorbeeld online een starterslening aanvragen, kunnen ondernemers online een alcoholwetvergunning

aanvragen en kunnen bedrijven en maatschappelijke organisaties online een energietransitielening aanvragen om hun gebouw te verduurzamen of te verbeteren. Tegelijkertijd stijgt het totaal aantal producten. Hierdoor blijven we vlak onder de norm van 80% volledig digitaal aanbod. Op dit moment heeft de gemeente 81 producten die niet digitaal te krijgen zijn. Vaak is dit niet mogelijk om juridische redenen, of omdat het zo weinig gevraagd wordt dat de kosten niet in verhouding staan tot de baten van het digitaliseren. De inspanning is erop gericht om voor het einde van dit jaar de norm te realiseren.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Burgerzaken	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7.857	8.438	9.096	9.096	9.096	9.096
Bijdragen rijk en medeoverheden	307	160	160	160	160	160
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.550	8.279	8.937	8.937	8.937	8.937
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	27.416	35.428	33.019	31.349	30.663	30.661
Apparaatslasten	19.315	20.766	21.224	21.305	21.251	21.251
Inhuur	1.004	919	1.011	1.011	1.021	1.021
Overige apparaatslasten	565	703	738	738	738	738
Personeel	17.746	19.144	19.475	19.556	19.492	19.492
Intern resultaat	1.754	1.732	1.080	1.080	1.080	1.080
Intern resultaat	1.754	1.732	1.080	1.080	1.080	1.080
Programmalasten	6.347	12.929	10.715	8.964	8.331	8.329
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.293	12.873	10.661	8.796	8.164	8.164
Kapitaallasten	0	0	0	114	113	111
Overige programmalasten	4	3	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	51	53	54	54	54	54
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.559	-26.990	-23.923	-22.253	-21.566	-21.565
Saldo voor reserveringen	-19.559	-26.990	-23.923	-22.253	-21.566	-21.565

Reserves	-944	1.250	-1.441	-1.443	-1.446	-1.446
Onttrekking reserves	385	2.687	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.329	1.438	1.441	1.443	1.446	1.446
Saldo	-20.503	-25.740	-25.364	-23.696	-23.012	-23.010

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 17.721	- 17.731	- 17.733	- 17.735	- 17.735		
Omissieregeling 2019	- 17.895	- 17.962	- 17.964	- 17.966	- 17.966		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 17.125	- 18.824	- 18.712	- 18.688	- 18.702		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 18.049	- 18.993	- 18.752	- 18.702	- 18.702		
10-maandsrapportage 2019	- 18.068	- 18.993	- 18.752	- 18.702	- 18.702		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 18.079						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 20.422	- 18.752	- 18.702	- 18.702	- 18.702	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.699	- 22.350	- 24.640	- 23.251	- 22.636	
10-maandsrapportage 2020		- 21.322	- 22.350	- 24.640	- 23.251	- 22.636	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 20.503					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 25.687	- 24.569	- 23.299	- 22.685	- 22.683
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 25.740	- 25.364	- 23.696	- 23.012	- 23.010

Financiële bijstellingen

	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening		Begroting	Raming	Raming
Bijstellingen Burgerzaken	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-25.687	-24.569	-23.299	-22.685	-22.683
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-53	-795	-397	-327	-327
Bijstelling Verkiezingen 2022		Intensiveringen	0	-400	0

Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	24	8	8	8
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	22	22	22	22
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	26	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	15	40	37	37	37
Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	-33	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-42	-507	-465	-395	-395
Begroting na wijzigingen		-25.740	-25.364	-23.696	-23.012	-23.010

Toelichting financiële bijstellingen

Bijstelling Verkiezingen 2022

Dit betreft meerkosten voor de verkiezingen 2022, waarbij rekening gehouden moet worden met extra communicatiekosten en aanverwante kosten om de kandidaatstelling door de gemeente zo goed mogelijk gefaciliteerd te krijgen (o.a. n.a.v. een toezegging op de vorige verkiezingen) en meerkosten voor de logistiek.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening

Voor een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen wordt in het jaar 2021 - € 33 onttrokken aan deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening

Voor de dekking van de extra personele kosten voor het project Digitale Toegankelijkheid inhuur en voor de begeleiding van het team Content wordt in het jaar 2021 - € 202 onttrokken worden aan deze bestemmingsreserve. Dit betreft een begrotings-neutrale wijziging.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

Voor de dekking van de verwachte extra kosten voor de organisatie van de Gemeenteraadverkiezingen wordt in het jaar 2022 - € 1,6 mln onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit betreft een begrotings-neutrale wijziging.

Technische wijzigingen

In het taakveld Burgerzaken zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de verlaging opbrengsten leges en verlaging personele kosten 2021 (€ 0), herverdeling van claim basisregistraties wettelijke dienstverlening (- € 154 in 2021), doorbelasting overhead aan projecten 2021 (- € 213) en (- € 32) voor de jaren 2022 en verder, financiering Taskforceteam Concern Publieksreacties (- € 68 in 2021), (- € 53 in 2022), 2023 (- € 53), indexering 2022 e.v. (- € 486 in 2022 tot - € 429 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 33 in 2021 tot € 2 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Goed geregeld voor de Rotterdammer](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente biedt dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers. Dat doet ze via diverse frontoffice-kanalen: fysiek (via locaties), telefonisch (via 14010), digitaal (via Rotterdam.nl) en schriftelijk. Kortom, we leveren passende dienstverlening voor elke Rotterdammer. De gemeente regisseert een eenvoudige en duidelijke dienstverlening volgens het Programma Dienstverlening 2019-2022. Daarnaast valt binnen dit taakveld het beheer van de basisregistratie personen (BRP) en het organiseren van verkiezingen en referenda.

Musea - Stadsarchief

Pagina 38

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Voortgang 2021

Het eerste half jaar van 2021 stond in het teken van de uitwerking van de Toekomstvisie 2025. Deze visieontwikkeling heeft het doel te investeren in maatschappelijke meerwaarde, aan te sluiten bij de wensen en behoefte van inwoners van Rotterdam en optimaal te kunnen voorzien in de dienstverlening. Met Archeologie Rotterdam, Monumenten en Erfgoedhistorie en Museum Rotterdam zijn de plannen voor een laagdrempelige plek midden in de stad verder uitgewerkt: een historische vrijplaats waar we gezamenlijk de Rotterdamse burger willen bedienen en informeren over de geschiedenis van de stad. Het transparant en toegankelijk maken van het DNA van de stad. De uitwerking van de Toekomstvisie 2025 vraagt ook om een aanpassing van de interne organisatie van het Stadsarchief. In de tweede helft van 2021 zullen de plannen worden afgerond, zodat we in 2022 aan de slag kunnen.

Met het RHC Noord-Holland en Erfgoed Leiden verkennen we onderwerpen waarop we nauwer kunnen samenwerken. Ook werken we samen met de archieven van Den Haag en Leiden in het kader van de nieuwe aanpak van de provincie Zuid-Holland voor het Interbestuurlijk Toezicht, waarvan het toezicht op het informatiebeheer van de gemeente onderdeel is.

Er wordt gewerkt aan plannen voor de vernieuwing van de publieke ruimtes in het stadsarchief, die na 20 jaar aan de Hofdijk toe zijn aan een upgrade. Een belangrijk doel is om ieder Rotterdams kind ten minste één keer in zijn schoolcarrière in het archief te kunnen ontvangen.

Als gevolg van COVID is het aantal bezoekers aan de studiezaal beperkt gebleven en is de nieuwe publieksservice 'Digitaliseren op verzoek' nog niet gelanceerd maar wel al werkzaam. Het stadsarchief is volop betrokken bij het publieksprogramma koloniaal- en slavernijverleden van Rotterdam (160 jaar afschaffing slavernij

in 2023) en de ontwikkeling van plannen voor de viering van 150 jaar Nieuwe Waterweg in 2022. In het kader van de toegankelijkheid van de Nederlandse koloniale geschiedenis heeft het rijk toegezegd de digitalisering van het archief van de Rotterdamse Lloyd voor zijn rekening te nemen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 is de viering van 150 jaar Nieuwe Waterweg, een iconisch moment voor de ontwikkeling van Rotterdam tot wereldhavenstad. Geschiedenis gaat niet alleen over het verleden, maar ook over het heden en de toekomst. Hoe kunnen we met het lef en de durf van toen huidige problemen op het gebied van watermanagement en energietransitie aanpakken. 2023 wordt het jaar van de herdenking van de afschaffing van de slavernij, van belang voor het hedendaagse discours over identiteit, discriminatie en racisme. Deze thema's passen naadloos in de *Toekomstvisie 2025* van het stadsarchief: *Investeren in maatschappelijke meerwaarde*.

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de archiefwet, archiefverordening, besluit informatiebeheer en instructie voor de gemeentearchivaris
- 24/7 toegang tot archieven en collecties
- Groter bereik en gebruik van archieven en collecties
- Een collectie waarin de diversiteit van de stad is vastgelegd

Wat gaan we daar voor doen

- Archiven in goede geordende en toegankelijke staat brengen en houden
- Digitale archiven opnemen in het e-depot
- Archiven en collecties digitaliseren
- Archiven en collecties van migranten en allochtone groepen verwerven
- Inspecteren en inspectieverslagen uitbrengen aan colleges van B&W en besturen van deelnemende partijen

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezoek studiezaal*	Streefwaarde	8.000	8.000	8.000	7.500	7.000	7.000
	Realisatie	6.830	7.640	2.396	1.967		
Bezoek website	Streefwaarde	715.000	750.000	785.000	825.000	865.000	905.000
	Realisatie	699.369	599.722	175.075	77.227**		
Bezoek rotterdam.nl	Streefwaarde	15.000	15.750	16.500	17.300	18.000	18.750
	Realisatie	15.460	19.872	7.968	8.440		
Bezoek wiewaswie.nl	Streefwaarde	168.000	176.000	185.000	194.000	203.000	213.000
	Realisatie	171.605	179.486	321.873	368.590		

Bezoek archieven.nl	Streefwaarde	196.000	205.000	215.000	225.000	236.000	247.000
	Realisatie	176.292	162.464	41.850	33.275		

* Bezoek studiezaal zal afnemen naarmate er meer digitaal zal worden aangeboden.

Het aantal fysieke bezoekers is gedaald door de sluiting van de studiezaal van het Stadsarchief vanaf half maart tot 3 juni 2020 en de beperking van het aantal bezoekers daarna.

** De bezoekcijfers van onze website wijken af van hetgeen eerder is gecommuniceerd. Oorzaak daarvan is dat het filter in het webstatistiekenprogramma dat alleen website bezoeken ook bezoekers aan andere sites meenam. Het filter is inmiddels anders ingesteld zodat alleen bezoekers van onze website worden gepresenteerd. Logischerwijze heeft de filteraanpassing ook van invloed op de eerder gepresenteerde cijfers.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal ontsloten objecten en meters	Streefwaarde	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m
	Realisatie	15.000 + 744m	1.000+nb	0***	13.000 objecten en 196 meter		
Toegankelijkheid overheidsarchieven	Streefwaarde	95%	95%	95%	95%	95%	95%
	Realisatie	97%	95%	95%***	94%		
Toegankelijkheid particuliere archieven/collecties	Streefwaarde	50%	55%	60%	65%	65%	65%
	Realisatie	50%	48%	48%***	nmb		
Digitalisering archieven en collecties (meters)*	Streefwaarde	25m	25m				
	Realisatie	50m	75m	0****	nmb		
Digitalisering archieven en collecties (aantal digitale opnames)*	Streefwaarde			25.000	25.000	25.000	25.000
	Realisatie			400.000	422.000**** scans (extern), 200.000 scans (intern)		
Bezoekerswaardering**	Streefwaarde		7,8		8,0		8,0
	Realisatie		7,3		nmb		

* De digitalisering van archieven en collecties laat zich zuiverder uitdrukken in aantal digitale opnamen dan in meters.

** De bezoekerswaardering wordt tweejaarlijks gemeten. De bezoekers waardeerden het Stadsarchief in 2019 met een 7,3.

***In de eerste 3 maanden van dit jaar is alle tijd uitgegaan naar de conversie van het collectiebeheersysteem, Vanaf maart kan niet op locatie gewerkt worden en zijn geen archieven of collecties ontsloten

****Geen wezenlijke aanvullingen ivm sluiting SA.

*****Afkomsig van het project digitalisering Woningkaarten

Overzicht van baten en lasten Musea - Stadsarchief	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	416	312	318	318	318	318
Bijdragen rijk en medeoverheden	9	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	406	312	318	318	318	318
Lasten exclusief reserves	5.522	7.570	5.671	5.291	5.292	5.236
Apparaatslasten	4.560	4.616	4.824	4.500	4.500	4.500
Inhuur	185	248	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	108	173	182	182	182	182
Personeel	4.267	4.196	4.642	4.318	4.318	4.318
Intern resultaat	28	253	-1	-1	-1	-1
Intern resultaat	28	253	-1	-1	-1	-1
Programmalasten	934	2.702	848	792	793	736
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	775	2.600	757	705	707	707
Kapitaallasten	124	102	91	87	86	30
Overige programmalasten	35	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.106	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918
Saldo voor reserveringen	-5.106	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918
Saldo	-5.106	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 5.047	- 4.847	- 4.828	- 4.829	- 4.829		
Omissieregeling 2019	- 5.069	- 4.868	- 4.848	- 4.849	- 4.849		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 5.069	- 5.007	- 4.988	- 4.988	- 4.988		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 4.912	- 5.064	- 4.919	- 4.962	- 4.907		
10-maandsrapportage 2019	- 4.922	- 5.064	- 4.919	- 4.962	- 4.907		

Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 4.434					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 5.251	- 4.919	- 4.962	- 4.907	- 4.907	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 5.247	- 7.323	- 5.366	- 4.993	- 4.993	
10-maandsrapportage 2020	- 5.206	- 7.323	- 5.366	- 4.993	- 4.993	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 5.106					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 7.293	- 5.243	- 4.870	- 4.871	- 4.814
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 7.258	- 5.354	- 4.974	- 4.974	- 4.918

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bijstellingen Musea - Stadsarchief					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-7.293	-5.243	-4.870	-4.871	-4.814
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	35	-111	-103	-104	-104
Actualisatie kapitaallasten					
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1	0	0	0	0
Technische wijzigingen					
Technische wijzigingen	35	-111	-103	-104	-104
Begroting na wijzigingen	-7.258	-5.354	-4.974	-4.974	-4.918

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen. In de paragraaf Investeringskredieten is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In het taakveld Musea- Stadsarchief zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn: indexering 2022 e.v. (- € 111 in 2022 tot - € 104 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen: 2021 (€ 35).

Omschrijving taakveld

Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Deze doelstellingen zijn alle drie gekoppeld aan de programmadoelstelling: Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Het doel van verwerving van particuliere archieven en collecties is om een representatief beeld te kunnen bieden van de geschiedenis van de stad Rotterdam, nu en in de toekomst. De afgelopen decennia is de samenstelling van de bevolking van Rotterdam sterk veranderd. Dit moet zich ook gaan vertalen in de collectie. Dit doet eveneens recht aan de toenemende aandacht voor diversiteit en de herkomst en geschiedenis van migranten in de stad.

Cultuur, sport en recreatie

Pagina 39

Cultuur, sport en recreatie

Stimuleren van het culturele en sportieve klimaat en vergroten van de participatie van Rotterdammers op deze terreinen.

Werken aan een optimaal vrijetijdsaanbod, een toonaangevend evenementenbeleid en een stevige voedingsbodem voor de creatieve industrie.

Bijdragen aan een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu door het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en door het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl.

TAAKVELD 1

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 2

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers.

Meer film-, tv- en mediaproducties die Rotterdam, het verhaal van de stad en haar bewoners tonen.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van film-, tv- en mediaproducties.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Betekenisvolle aandacht voor inclusiviteit en het perspectief van nieuwe generaties.

Het ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

TAAKVELD 3

Musea - Cultuur

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 4

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu, waarbij ervaringsgericht leren centraal staat en met focus op de doelgroepen kinderen, jongeren en gezinnen.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

TAAKVELD 5

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen (goed onderhouden, voldoen aan eisen van de tijd, capaciteit op orde).

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen.

TAAKVELD 6

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Gezond opgroeien in je eigen buurt.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron		
Niet-sporters (% huishoudens waarin niet 1 X per week wordt gesport, 19-80 jaar)	%	Streefwaarde		RIVM
		Realisatie	54,1 (2016)	36,0 (2019)

Beschrijving RSO-indicator	Eenheid	Bron		
Sporters (landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek, % inwoners dat > 12 x per jaar sport, 6-80 jaar)	%	Streefwaarde	67%	Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam
		2021	67%	
		Realisatie	66%	
			70,5%	
			(2017)	(2019)

Overzicht baten en lasten

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Cultuur, sport en recreatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.005	10.506	4.740	4.816	4.716	4.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.529	5.960	25	100	0	0
Financieringsbaten	338	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.138	4.457	4.716	4.716	4.716	4.716
Overige baten	0	90	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	241.008	270.517	239.132	237.674	235.466	232.457
Apparaatslasten	9.625	10.969	11.217	10.750	10.750	10.751
Inhuur	311	465	391	391	391	391
Overige apparaatslasten	171	279	231	239	239	240
Personeel	9.143	10.225	10.595	10.120	10.120	10.120
Intern resultaat	-8.357	-2.744	-2.633	-2.275	-2.275	-2.275
Intern resultaat	-8.357	-2.744	-2.633	-2.275	-2.275	-2.275
Programmalasten	239.739	262.293	230.549	229.199	226.991	223.981

Financieringslasten	574	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.340	26.689	13.790	13.336	12.496	11.801
Kapitaallasten	508	481	290	204	193	178
Overige programmalasten	813	1.097	1.205	1.205	1.205	1.205
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	219.504	234.026	215.264	214.454	213.097	210.796
Saldo voor vpb en reserveringen	-235.003	-260.011	-234.392	-232.858	-230.750	-227.741
Saldo voor reserveringen	-235.003	-260.011	-234.392	-232.858	-230.750	-227.741
Reserves	-7.603	16.037	1.064	1.199	199	199
Onttrekking reserves	15.835	15.362	1.064	1.199	199	199
Toevoeging reserves	25.037	4.565	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.600	5.240	0	0	0	0
Saldo	-242.606	-243.974	-233.328	-231.659	-230.551	-227.542

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 209.296	- 209.421	- 209.325	- 209.009	- 209.009		
Omissieregeling 2019	- 210.077	- 210.401	- 210.275	- 209.959	- 209.959		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 216.973	- 217.400	- 216.027	- 215.102	- 215.127		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 217.484	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220		
10-maandsrapportage 2019	- 217.076	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 213.864						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 251.595	- 216.370	- 215.196	- 214.220	- 214.220	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 249.612	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371	
10-maandsrapportage 2020		- 248.862	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 242.606					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 247.539	- 228.052	- 226.373	- 225.300	- 222.361
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 243.974	- 233.328	- 231.659	- 230.551	- 227.542

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten betreffen de inkomsten uit het recreatieoord Hoek van Holland, inkomsten van de scholen uit vakleerkrachten Lekker Fit en overige incidentele baten van geringe omvang.

Lasten

De apparaatslasten opgenomen onder dit programma bestaan hoofdzakelijk uit personeelslasten van de medewerkers die belast zijn met de ontwikkeling- en uitvoering van het cultuur- en sportbeleid.

Een groot deel van de programmalasten betreft het verlenen van subsidies. Jaarlijks worden subsidies toegekend aan culturele organisaties opgenomen in het Cultuurplan 2021 – 2024. Daarnaast wordt jaarlijks subsidie verleend aan de stichting Bibliotheek Rotterdam en de stichting NME en ontvangen de organisaties die behoren tot de “Rotterdamse culture basis”, zoals theaters en musea, eveneens een jaarlijkse subsidie.

Verder zijn er specifieke (subsidie)budgetten voor mediabeleid, creatieve industrie, cultuureducatie, evenementen, breedte- en topsport, speeltuinen en algemene subsidiebudgetten voor incidentele aangelegenheden.

Naast de genoemde subsidiebudgetten maakt ook de bijdrage aan het Sportbedrijf deel uit van de lasten van dit programma.

Reserves

In de begroting 2022 zijn onttrekkingen geraamd voor de organisatie van het WK Volleybal voor dames, het meerjarenprogramma Grand Départ Tour de France en het onderhoud van sportaccommodaties.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit verklaart zich onder andere door het incidentele karakter van bepaalde uitgaven, zoals die in het kader van de Regiodeal, en die voor specifieke eenmalige evenementen en activiteiten.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Cultuur, sport en recreatie	3.565		-5.277		-5.286		-5.251		-5.182	
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.347	3%	-1.409	2%	-1.118	1%	-1.672	2%	-1.585	2%
Media	345	2%	-454	2%	-493	2%	-494	2%	-494	2%

Musea - Cultuur	7	0%	-688	2%	-746	2%	-755	2%	-792	2%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	14	0%	-363	2%	-345	2%	-345	2%	-345	2%
Sportaccommodaties	-495	1%	-2.078	4%	-1.701	3%	-1.717	3%	-1.698	3%
Sportbeleid en activering	347	2%	-285	2%	-883	7%	-268	2%	-268	2%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.347	3%	-1.409	2%	-1.118	1%	-1.672	2%	-1.585	2%
Media	345	2%	-454	2%	-493	2%	-494	2%	-494	2%
Musea - Cultuur	7	0%	-688	2%	-746	2%	-755	2%	-792	2%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	14	0%	-363	2%	-345	2%	-345	2%	-345	2%
Sportaccommodaties	-495	1%	-2.078	4%	-1.701	3%	-1.717	3%	-1.698	3%
Sportbeleid en activering	347	2%	-285	2%	-883	7%	-268	2%	-268	2%

Omschrijving programma

Cultuur, Sport en Recreatie dragen bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Ook dragen cultuur, sport en recreatie bij aan gezondheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en betrokkenheid van bewoners bij de stad. Cultuur en Sport versterken via sportevenementen en culturele programma's de nationale en internationale profilering van Rotterdam.

Sport

Voor Sport leidt dat tot vier doelstellingen (Sportnota 2021+), te weten:

1. Structureel sporten en bewegen wordt de norm; plezier, een brede motorische ontwikkeling en vraaggericht aanbod staan centraal, met extra aandacht voor groepen die nu minder affiniteit met sport en bewegen hebben. Sportaanbieders bieden passend aanbod en de waarde van sportverenigingen voor de stad wordt behouden.
2. Talenten, topsporters en topsportevenementen worden ondersteund. Ze inspireren bewoners en bezoekers, leiden tot internationale bekendheid, en tot economische en maatschappelijke impact.
3. De sport- en beweegruimte in de stad nodigt uit tot bewegen en is geschikt voor multifunctioneel gebruik.
4. De impact van sport en een gezonde leefstijl op gezondheid, kansengelijkheid en sociale cohesie is groot en komt nog beter tot zijn recht door de verbinding met andere maatschappelijke domeinen.

Groen

Voor Natuur- en Milieueducatie zijn er (beleidskader "NME heeft de toekomst", november 2013) vier doelstellingen:

1. Herijking en vernieuwing van het basispakket en het borgen van een toekomstbestendige infrastructuur aan NME-voorzieningen.

2. Het ontwikkelen van een pluspakket van NME-activiteiten vanuit verschillende partijen (organisaties, bedrijven, bewoners) als aanvulling op het basispakket.
3. Meer samenhang en verbindingen realiseren tussen de producten op het gebied van NME en andere beleidsproducten.
4. Het werven van meer opdrachtgevers voor NME en de NME-infrastructuur breder benutten.

Begin 2022 leveren wij een nieuwe Visie Natuureducatie 2022+ op.

Cultuur

Cultuur heeft voor de komende jaren de volgende doelstellingen:

1. Het cultuuraanbod sluit aan bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad; elke Rotterdammer kan in het aanbod iets van zijn gading vinden.
2. De culturele sector profileert zichzelf en de stad met de enorme diversiteit aan kunst en cultuur die de stad rijk is en die in de stad gecreëerd wordt.
3. Gevestigde organisaties en in het bijzonder nieuwe makers worden ondersteund en gefaciliteerd in hun ontwikkeling en presentatiemogelijkheden.
4. De culturele sector verbindt zich met andere domeinen in het gemeentelijk beleid en ontwikkelt maatschappelijke toepassingsmogelijkheden.

De gemeente zoekt continu naar mogelijkheden om belangen, ambities en initiatieven in de culturele sector met elkaar te verbinden en elkaar te laten versterken, opdat zij bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Pagina 40

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2021

Ook in de tweede helft van 2021 zijn er nog beperkende maatregelen voor cultuur en evenementen. Evenementen en festivals zijn nauwelijks toegestaan. Als ze al mogelijk zijn, is dat onder zware beperkingen. Voor theater, concerten en musea zijn de mogelijkheden iets ruimer, maar ook daar zijn veel activiteiten nog onmogelijk. Bovendien blijkt een deel van het publiek de weg naar cultuur nog niet hervonden te hebben. Culturele en evenementenorganisaties en zelfstandigen in de sector (kunstenaars, muzikanten, dansers, maar ook de mensen

achter de schermen als technici, decorbouwers, cateraars) zitten daardoor nog steeds grotendeels of geheel zonder inkomsten.

Om die reden heeft de gemeente in september 2021 opnieuw besloten tot noodsteun voor de culturele en creatieve sector. De regeling loopt van mei tot en met december 2021. Naast de gesubsidieerde instellingen kunnen ook amateurverenigingen en een aantal privaat gefinancierde culturele ondernemers daarop een beroep doen. Met de regeling hoopt de gemeente te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen. De hoop is dat deze ronde noodsteun voldoende is om de cruciaal geachte culturele infrastructuur in de stad tot het eind van de coronacrisis in stand te houden.

De noodsteunregeling 2021 is bekostigd uit geld dat het Rijk eind 2020 beschikbaar heeft gesteld voor de instandhouding van de cruciale lokale culturele infrastructuur. Van de € 12,3 miljoen die Rotterdam ontving, is ruim € 4,7 miljoen gebruikt voor noodsteun in de eerste maanden van het jaar. Met de overige € 7,6 miljoen wil het college van burgemeester en wethouders het advies uitvoeren dat de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam begin mei heeft aangeboden. In [het advies](#) doet de Denktank aanbevelingen aan de gemeente voor noodsteun, herstart en transitie van de cultuursector, zodra de coronamaatregelen dat weer toelaten. Voor noodsteun tot eind 2021 heeft de gemeente inmiddels besloten € 4 miljoen beschikbaar te stellen. Plannen voor herstart en transitie zijn in ontwikkeling en worden in de laatste drie maanden in uitvoering genomen.

Het onderwijs is weer open. De gemeentelijke cultuureducatieprogramma's zijn weer herstart. Het is nog onduidelijk wat in 2020 en 2021 de invloed van de coronacrisis en de sluiting van de scholen is geweest op de college-indicator dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam maakt zich sterk voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen.

De centrale thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in alle beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

In het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Daarnaast kent de cultuursector met ingang van 2021

- een Impulsregeling voor organisaties met een tweejarig subsidie,
- een groep Intermediaire instellingen die ondersteunend zijn aan de cultuursector maar zelf geen artistiek-inhoudelijke taak hebben en
- een Rotterdamse Culturele Basis van acht grote culturele instellingen waarvan een grotere verantwoordelijkheid verwacht wordt voor de cultuursector zelf, voor de stedelijke vraagstukken en voor de drie beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Ook deze organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod. Sinds het begin van de coronacrisis is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam geconstateerd. Begin mei 2021 bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit. Voorop stond voor de Denktank dat de sector noodsteun dient te krijgen, zolang dat nodig is. Daarnaast zou de gemeente de sector moeten helpen om na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft de gemeente € 7,6 miljoen gereserveerd op de Cultuurbegroting.

Kunst en Cultuur in de gebieden

Om laagdrempelige gebiedsgerichte culturele activiteiten en evenementen te stimuleren is per 2021 de subsidieregeling Lokale Culturele Programmering gestart. LCP-coördinatoren verzorgen op basis van deze subsidieregeling de culturele programmering in elk van de veertien gebieden. Ook de activiteiten in de gebieden hebben zwaar geleden onder de coronamaatregelen. In het kader van de aanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur is een plan ontwikkeld om ook in de gebieden tot een snelle herstart van activiteiten te komen, zodra de maatregelen dat toelaten. Het plan bestaat uit ondersteuning van lokale initiatieven in hun herstart en activiteiten die het publiek (her)activeren.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin: leerlingen van alle leeftijden maken als publiek en actief deelnemer kennis met diverse facetten van kunst en cultuur. De cultuursector draagt daarmee bovendien bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op een groot aantal facetten van het culturele leven beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve subsidie in het kader van het Cultuurplan gaat het dan onder andere om de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Daarom heeft het college voor cultuureducatie een indicator opgenomen in het collegeprogramma. Ook in 2022 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs: in 2022 moet 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen zijn in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Hoewel een aantal forse stappen gezet is, heeft corona scholen en culturele organisaties helaas op achterstand gezet.

Hoewel de coronacrisis ook op andere plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens een zware wissel heeft getrokken, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk uit. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Daarnaast zijn de transitie van de cultuursector en de

implementatie van de drie i's belangrijke aandachtsgebieden, maar ook het onderzoek naar de herinvoering van de Percentageregeling voor kunstopdrachten bij publieke bouwwerken en de inbreng van cultuur in gebiedsontwikkeling.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de cultuursector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe initiatieven ontstaan voor inclusiviteit, zoals manieren om nieuwe publieksgroepen te bereiken en acties voor een inclusiever personeelsbeleid. Het zijn centrale thema's in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid. De gemeente heeft die handschoen inmiddels opgepakt.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik blijft ook in 2022 een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024.

De beperkingen door corona hebben een zware wissel getrokken op de activiteiten en bezoeken capaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 en 2021 minimaal geweest en het zal naar verwachting nog lang duren voordat er sprake is van volledig herstel. Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond bijvoorbeeld digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente heeft in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 uitgesproken dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code dient toe te passen. Voor de uitvoering van het beginsel van *fair pay* heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een dashboard ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken. De wijze waarop de sector gevolg geeft aan de drie codes wordt de komende jaren gemonitord en waar nodig ondersteund.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt

voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken. De instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis kunnen gezien worden als strategische denktank bij het aanpakken van de stedelijke opgaven van Rotterdam. In de komende jaren zullen zij hun werkprogramma voor de periode 2021-2024 uitvoeren dat ze in samenspraak met de gemeente hebben ontwikkeld.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam zijn verbeteringen in het proces en de definiëring van de publieksgroepen aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals. De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. In 2020 is het streefcijfer van 22% gehaald: 23% van de scholen is ondanks de coronabeperkingen inmiddels een of meer niveaus gestegen. Of dat percentage ook in 2021 gehaald wordt, is in het derde kwartaal van 2022 bekend. Door de sluiting van de scholen in de eerste maanden van 2021 is veel cultuureducatie onder druk komen te staan.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
In 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model*.	Streefwaarde	N.v.t.	15%	22%	28%	30%	
	Realisatie	N.v.t.	18%	23%			

* Bij deze streefgetallen dient aangemerkt te worden dat ze mede afhankelijk zijn van landelijke subsidieregelingen en bijvoorbeeld hoe de dagprogrammering op Zuid wordt ingericht en aangestuurd vanuit de Onderwijssector.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente wil dat alle kinderen cultuureducatie krijgen. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente deze indicator geformuleerd. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat kost het

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.437	1.622	176	276	176	176
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.046	1.360	0	100	0	0
Overige opbrengsten derden	391	172	176	176	176	176
Overige baten	0	90	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	92.079	118.749	91.152	91.301	89.340	85.346
Apparaatslasten	2.314	2.441	2.462	2.435	2.435	2.435
Inhuur	88	135	113	113	113	113
Overige apparaatslasten	38	69	70	50	50	50
Personeel	2.189	2.238	2.278	2.272	2.272	2.272
Intern resultaat	-407	327	371	473	473	473
Intern resultaat	-407	327	371	473	473	473
Programmalasten	90.171	115.981	88.320	88.393	86.433	82.438
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.768	12.385	636	254	-948	-914
Overige programmalasten	90	94	97	97	97	97
Subsidies en inkomensoverdrachten	84.313	103.502	87.588	88.042	87.284	83.255
Saldo voor vpb en reserveringen	-90.642	-117.127	-90.976	-91.025	-89.165	-85.170
Saldo voor reserveringen	-90.642	-117.127	-90.976	-91.025	-89.165	-85.170
Reserves	-5.979	18.195	0	1.000	0	0
Onttrekking reserves	7.771	13.295	0	1.000	0	0

Toevoeging reserves	13.750	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	4.900	0	0	0	0
Saldo	-96.622	-98.932	-90.976	-90.025	-89.165	-85.170

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 78.864	- 79.059	- 78.892	- 78.823	- 78.823		
Omissieregeling 2019	- 77.821	- 78.008	- 77.807	- 77.739	- 77.739		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 78.817	- 80.853	- 79.505	- 79.436	- 79.436		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 79.869	- 91.171	- 79.092	- 78.502	- 77.621		
10-maandsrapportage 2019	- 79.453	- 91.171	- 79.092	- 78.502	- 77.621		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 78.517						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 107.145	- 79.092	- 78.502	- 77.621	- 77.621	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 103.067	- 89.825	- 86.518	- 85.628	- 85.800	
10-maandsrapportage 2020		- 102.417	- 89.825	- 86.518	- 85.628	- 85.800	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 96.622					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 102.279	- 89.568	- 88.907	- 87.492	- 83.586
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 98.932	- 90.976	- 90.025	- 89.165	- 85.170

Financiële bijstellingen

	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening		Begroting	Raming	Raming
Bijstellingen Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-102.279	-89.568	-88.907	-87.492	-83.586
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	3.347	-1.409	-1.118	-1.672	-1.585
Frictiekosten Cultuurplan	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	100	0	0	0
Voorziening Lantaren Venster	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	90	0	0	0

Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	15	5	6	6
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	11	11	12	12
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	24	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	34	32	36	36
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	3.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende Cultuursubsidies	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	139	-1.491	-1.165	-1.726	-1.638
Begroting na wijzigingen		-98.932	-90.976	-90.025	-89.165	-85.170

Toelichting financiële bijstellingen

Frictiekosten Cultuurplan

Voor vergoeding van frictiekosten volgend uit het Cultuurplan 2021-2024, is een bedrag van € 3 mln vrijgemaakt. De aanvragen hiervoor zijn afgehandeld en vallen € 100 lager uit. Dit bedrag valt vrij.

Voorziening Lantaren Venster

Op de lening aan Lantaren Venster is overeenkomstig daarover gemaakte afspraken afgelost. Daardoor kan de voor de lening getroffen voorziening worden verlaagd voor het afgeloste bedrag.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Door de coronamaatregelen konden niet alle festiviteiten rondom het Eurovisie Songfestival doorgaan. Vooruitlopend op de uiteindelijke totale kosten, is nu rekening gehouden met een vrijval van € 3 mln op het gereserveerde budget.

Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende cultuursubsidies

Bij de resultaatbestemming 2020 is een bedrag gereserveerd voor een subsidietoekenning waarvan de kosten op het jaar 2021 betrekking hebben. Dit bedrag (€ 175) wordt aan de bestemmingsreserve onttrokken, waarmee dekking van de kosten in 2021 is verkregen.

Technische wijzigingen

De technische wijzigingen betreffen:

- de indexering van budgetten vanaf het jaar 2022 (- € 1,9 mln). Nadere informatie hierover is opgenomen bij [Grondslagen](#)
- de overdracht van budget vanuit dit taakveld naar het taakveld Sportbeleid en activering, voor het Meerjarenprogramma Grand Départ Tour de France (€ 265 in 2021, € 500 in 2022 en € 600 in 2023)
- de overdracht van budget vanuit dit taakveld naar het taakveld Sportbeleid en activering, als bijdrage aan het evenement Summer of Esports (€ 25 in 2021)
- de overdracht van budget vanuit het taakveld Economische ontwikkeling naar dit taakveld voor Culturele programmering Binnenstad (- € 150 in 2021)
- een herverdeling tussen apparaats- en programmabudgetten vanaf het jaar 2023, dit in verband met het aflopen van het coalitieakkoord 2019 (€ 322)
- de overige technische wijzigingen van geen- of geringe financiële omvang.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)

- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen en de creatieve industrie behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Media

Pagina 41

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers en die Rotterdam, het verhaal van de stad tonen.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Voortgang 2021

Rotterdam heeft zich in 2020 en 2021 ingezet voor een optimaal film- en mediaklimaat. Binnen de geldende coronamaatregelen zijn (film)opnames zoveel als mogelijk doorgegaan. Dat gold ook voor bijna alle filmfestivals, waaronder de jubileumeditie van het IFFR. Voor het ondersteunen van de mediasector is een specifieke corona-subsidieronde van de Mediaregeling uitgevoerd.

Het Eurovisie Songfestival heeft veel media-aandacht voor de stad opgeleverd. Een miljoenenpubliek kon genieten van Rotterdam, de optredens en de vele (media)producties.

Het Rotterdam Film & Media Office werkt nauw samen met partners uit de stad, de film- en mediasector en nationale partners zoals het Nederlands Filmfonds, de nationale Film Commissioner en de Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie om het film- en mediaklimaat te versterken.

Via [de webpagina van het Film- & Media Office](#) is de sector geïnformeerd over de geldende coronamaatregelen en ondersteuningsmogelijkheden van bijvoorbeeld het Rijk. Rotterdam heeft naast de noodsteun voor de cultuursector en de generieke steunregelingen, geen specifieke ondersteuningsmogelijkheden voor de film- en mediasector.

Bibliotheek Rotterdam is sinds het late voorjaar van 2021 weer geopend voor publiek. Dat is niet alleen positief voor de informatiefunctie van de bibliotheek maar ook voor de sociale functie ervan. Bezoekers kunnen, met de 1,5-metermaatregel indachtig, weer leren en werken en elkaar ontmoeten in de bibliotheek.

In 2021 wordt gestart met de selectie van een architect die het voorlopig ontwerp opstelt voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek, inclusief fietsparkeervoorziening en buitenruimte. Naar verwachting zal Rotterdam bij uitvoering van het ontwerp in 2028 beschikken over een nieuwe centrale bibliotheek die klaar is voor de toekomst, een visitekaartje is voor de stad, een huiskamer voor alle Rotterdammers en een voorbeeld voor de bibliotheekwereld.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam maakt zich sterk voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen.

De centrale thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in alle beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

In het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie

beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Daarnaast kent de cultuursector met ingang van 2021

- een Impulsregeling voor organisaties met een tweejarig subsidie,
- een groep Intermediaire instellingen die ondersteunend zijn aan de cultuursector maar zelf geen artistiek-inhoudelijke taak hebben en
- een Rotterdamse Culturele Basis van acht grote culturele instellingen waarvan een grotere verantwoordelijkheid verwacht wordt voor de cultuursector zelf, voor de stedelijke vraagstukken en voor de drie beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Ook deze organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod. Sinds het begin van de coronacrisis is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam geconstateerd. Begin mei 2021 bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit. Voorop stond voor de Denktank dat de sector noodsteun dient te krijgen, zolang dat nodig is. Daarnaast zou de gemeente de sector moeten helpen om na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft de gemeente € 7,6 miljoen gereserveerd op de Cultuurbegroting.

Film, Media en Bibliotheek

Rotterdam blijft inzetten op het versterken van het Rotterdamse film- en mediaklimaat. De basis is de Film- en Mediavisie (2019). Het Rotterdam Film Media Office (RFMO) is het centrale aanspreekpunt voor makers en voor lokale, nationale en internationale organisaties.

Voor makers ligt de focus op het faciliteren van het toenemende aantal draaidagen en het informeren over (ondersteunings)mogelijkheden. Voor Rotterdamse film- en media-instellingen ligt de focus op innovatie, interconnectiviteit en inclusiviteit.

In 2023 gaat een nieuwe concessieperiode voor de lokale omroep in.

Het voornemen de Centrale Bibliotheek ingrijpend te vernieuwen is in 2021 verder uitgewerkt. Een architect wordt geselecteerd die het voorlopig ontwerp opstelt. In 2028 opent de nieuwe centrale bibliotheek naar verwachting haar deuren.

Wat willen we bereiken

Wat gaan we daar voor doen

- Zorgen dat met één centraal aanspreekpunt en de regeling voor film en media het Rotterdamse film- en mediaklimaat versterkt wordt en in het bijzonder de productie van film- en media van hoge kwaliteit toeneemt, zodat de verhalen van de stad en haar bewoners getoond worden.
- Ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.
- Zorgen dat de stad beschikt over een eigentijdse openbare bibliotheekvoorziening met vestigingen op een groot aantal plaatsen in de stad.
- Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Met de Film- en Mediavisie wil de gemeente een kwalitatieve toename van film- en mediaproducties realiseren die Rotterdam en de verhalen van de stad en haar bewoners tonen. Rotterdam wil een toekomstbestendige mediasector realiseren die de bewoners informeert en inspireert, en die ertoe bijdraagt dat Rotterdammers mediacompetent zijn.

In een breder perspectief wil het college bereiken dat alle Rotterdammers met zo min mogelijk belemmeringen toegang hebben tot informatie, kennis, taal en cultuur via diverse media.

Voor Bibliotheek Rotterdam is het beleid een goede spreiding van voorzieningen over de stad te hebben. Bibliotheek Rotterdam blijft zich hiervoor, binnen de beschikbare middelen, inzetten. Het besluit tot ingrijpende verbouwing van de Centrale bibliotheek wordt in 2022 geconcretiseerd. Na bijna veertig jaar te zijn gebruikt als één van de drukst bezochte culturele voorzieningen, is het gebouw toe aan vernieuwing, zodat het weer volledig kan voldoen aan de functies van een moderne bibliotheek. Bibliotheek Rotterdam speelt een belangrijke rol bij het vergroten van de kansengelijkheid voor Rotterdamse kinderen en jongeren, binnen en buiten het onderwijs, o.a. door bij te dragen aan het verminderen van laaggeletterdheid. Ook richt Bibliotheek Rotterdam zich op het behouden en vergroten van de (digitale) zelfredzaamheid van ouderen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Media	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	1	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.478	21.384	21.835	21.839	21.864	21.864
Apparaatslasten	492	519	522	514	514	514
Inhuur	18	27	21	21	21	21
Overige apparaatslasten	6	16	17	12	12	12
Personeel	468	476	484	482	482	482
Intern resultaat	234	-25	-26	-26	-26	-26
Intern resultaat	234	-25	-26	-26	-26	-26
Programmalasten	20.752	20.890	21.339	21.350	21.375	21.375
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	107	-5	-24	-13	12	12
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.646	20.895	21.363	21.363	21.363	21.363
Saldo voor vpb en reserveringen	-21.477	-21.384	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864
Saldo voor reserveringen	-21.477	-21.384	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864
Reserves	-14	340	0	0	0	0
Onttrekking reserves	286	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	300	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	340	0	0	0	0
Saldo	-21.491	-21.044	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 20.352	- 20.352	- 20.352	- 20.352	- 20.352		
Omissieregeling 2019	- 20.866	- 20.871	- 20.871	- 20.871	- 20.871		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 21.337	- 20.893	- 20.893	- 20.893	- 20.893		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 21.333	- 21.191	- 21.189	- 21.187	- 21.139		
10-maandsrapportage 2019	- 21.333	- 21.191	- 21.189	- 21.187	- 21.139		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 21.003						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 21.632	- 21.189	- 21.187	- 21.139	- 21.139
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 21.930	- 21.436	- 21.435	- 21.386	- 21.386
10-maandsrapportage 2020	- 21.930	- 21.436	- 21.435	- 21.386	- 21.386
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 21.491				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 21.389	- 21.381	- 21.345	- 21.370
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 21.044	- 21.835	- 21.839	- 21.864

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Media		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-21.389	-21.381	-21.345	-21.370	-21.370
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		345	-454	-493	-494	-494
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	4	1	1	1
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	3	3	3	3
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	7	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	10	9	9	9
Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam	Reserves	340	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-478	-507	-507	-507
Begroting na wijzigingen		-21.044	-21.835	-21.839	-21.864	-21.864

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam

Na de fase van onderzoek- en voorbereiding, komen verdere uitgaven nu ten laste van het investeringskrediet. Daarom is er geen aanleiding het in de bestemmingsreserve aanwezige bedrag langer aan te houden. Het restantbedrag (€ 340) valt daarmee vrij.

Technische wijzigingen

Onder de technische wijzigingen is opgenomen de indexering van de budgetten vanaf het jaar 2022 (- € 467). Nadere informatie hierover is opgenomen bij [Grondslagen](#). En daarnaast bevindt zich hieronder nog een aantal technische wijzigingen van geen- of geringe financiële omvang.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)

- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Tot het taakveld Media behoren:

- de Bibliotheek Rotterdam
- de lokale omroep en mediaregeling
- film-, tv- en mediaproducties, inclusief bijbehorende (culturele) infrastructuur
- de lokale pers en informatievoorziening, voor zover behorend tot de gemeentelijke bevoegdheid

Musea - Cultuur

Pagina 42

Musea - Cultuur

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2021

Pas begin juni 2021 hebben de musea hun deuren onder voorwaarden weer mogen heropenen voor het publiek. Voor de musea betekent dit ook in 2021 aanmerkelijk minder bezoekers dan gepland. Zij zullen naar verwachting een deel van de prestatieafspraken ook in 2021 niet kunnen realiseren. Hoewel de subsidie wordt gecontinueerd, zullen de musea door o.a. lagere eigen inkomsten aanzienlijke financiële schade leiden. Om te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen heeft de gemeente in september 2021 opnieuw besloten tot noodsteun voor de culturele en creatieve sector. De regeling loopt van mei tot en met december 2021. Met de regeling wil de gemeente voorkomen dat belangrijke culturele organisaties, zoals de Rotterdamse musea, door de coronacrisis verdwijnen. De hoop is dat deze ronde noodsteun voldoende is om de cruciaal geachte culturele infrastructuur in de stad tot het eind van de coronacrisis in stand te houden.

Het onderwijs is weer open. De gemeentelijke cultuureducatieprogramma's zijn weer herstart. Ondanks de coronacrisis en de sluiting van de scholen is het streefpercentage van de college-indicator gehaald dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. In 2020 was 23% van de scholen een of meer niveaus gestegen bij een streefpercentage van 22%.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam maakt zich sterk voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen.

De centrale thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in alle beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

In het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Daarnaast kent de cultuursector met ingang van 2021

- een Impulsregeling voor organisaties met een tweejarig subsidie,
- een groep Intermediaire instellingen die ondersteunend zijn aan de cultuursector maar zelf geen artistiek-inhoudelijke taak hebben en

-een Rotterdamse Culturele Basis van acht grote culturele instellingen waarvan een grotere verantwoordelijkheid verwacht wordt voor de cultuursector zelf, voor de stedelijke vraagstukken en voor de drie beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Ook deze organisaties ontvangen een meerjarig subsidie.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod. Sinds het begin van de coronacrisis is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam geconstateerd. Begin mei 2021 bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit. Voorop stond voor de Denktank dat de sector noodsteun dient te krijgen, zolang dat nodig is. Daarnaast zou de gemeente de sector moeten helpen om na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen heeft de gemeente € 7,6 miljoen gereserveerd op de Cultuurbegroting.

Renovatie Museum Boijmans Van Beuningen

De gemeente is eigenaar van het gebouw van Museum Boijmans van Beuningen en grotendeels eigenaar van de collectie van het museum. Onder andere wegens de aanwezigheid van asbest is het museum in 2019 gesloten voor een ingrijpende renovatie. De ambities van het museum zijn niet te realiseren met de (huidige) beschikbare middelen en binnen de gestelde tijd maar het gemeentebestuur vindt een ambitieuze renovatie in combinatie met een kwaliteitsimpuls voor het Museumpark in meerdere opzichten wenselijk voor de stad. In opdracht van de gemeenteraad onderzoekt het college de haalbaarheid van ambitieuze renovatie in combinatie met een kwaliteitsimpuls voor het Museumpark. Eind 2021 neemt de gemeenteraad daarover een besluit. De heropening van het museum is gepland voor begin 2028.

Stadsmuseale functie

Eind 2020 heeft het gemeentebestuur naar aanleiding van het advies van de RRKC besloten de subsidie aan Museum Rotterdam te verlagen. De activiteiten van Museum Rotterdam zijn als gevolg daarvan per 2021 beperkt tot openstelling van Museum '40-'45 en het beheren van de collectie. De locatie van het museum in het Timmerhuis is gesloten. Een kwartiermaker en een stadscurator werken in samenwerking met Museum Rotterdam en in opdracht van de gemeente aan een visie en een programmaplan voor een nieuwe stadsmuseale functie, ook wat betreft organisatie, huisvesting en financiën. De periode tot en met 2024 zal in het teken staan van experimenteren met nieuwe vormen van programmering en nieuwe samenwerkingsverbanden. Ondertussen zullen stappen worden gezet om te komen tot een definitieve vorm voor de stadsmuseale functie in Rotterdam.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin: leerlingen van alle leeftijden maken als publiek en actief deelnemer kennis met diverse facetten van kunst en cultuur. De cultuursector draagt daarmee bovendien bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op een groot aantal facetten van het culturele leven beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve subsidie in het kader van het Cultuurplan gaat het dan onder andere om de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Daarom heeft het college voor cultuureducatie een indicator opgenomen in het collegeprogramma. Ook in 2022 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs: in 2022 moet 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen zijn in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Hoewel een aantal forse stappen gezet is, heeft corona scholen en culturele organisaties helaas op achterstand gezet.

Hoewel de coronacrisis ook op andere plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens een zware wissel heeft getrokken, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk uit. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Daarnaast zijn de transitie van de cultuursector en de implementatie van de drie i's belangrijke aandachtsgebieden, maar ook het onderzoek naar de herinvoering van de Percentageregeling voor kunstopdrachten bij publieke bouwwerken en de inbreng van cultuur in gebiedsontwikkeling.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de cultuursector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe initiatieven ontstaan voor inclusiviteit, zoals manieren om nieuwe publieksgroepen te bereiken en acties voor een inclusiever personeelsbeleid. Het zijn centrale thema's in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid. De gemeente heeft die handschoen inmiddels opgepakt.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik blijft ook in 2022 een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024.

De beperkingen door corona hebben een zware wissel getrokken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 en 2021 minimaal geweest en het zal naar verwachting nog lang duren voordat er sprake is van volledig herstel. Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond bijvoorbeeld digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente heeft in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024 uitgesproken dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code dient toe te passen. Voor de uitvoering van het beginsel van *fair pay* heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021

verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een dashboard ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken. De wijze waarop de sector gevolg geeft aan de drie codes wordt de komende jaren gemonitord en waar nodig ondersteund.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken. De instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis kunnen gezien worden als strategische denktank bij het aanpakken van de stedelijke opgaven van Rotterdam. In de komende jaren zullen zij hun werkprogramma voor de periode 2021-2024 uitvoeren dat ze in samenspraak met de gemeente hebben ontwikkeld.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

Op het terrein van musea verwacht het gemeentebestuur in de periode 2021-2024 enkele belangrijke ontwikkelingen die inmiddels zijn gestart:

- Ingrijpende renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen. Door deze renovatie zal het museum bouwkundig en museaal weer voldoen aan de wettelijke en functionele eisen.
- Ontwikkeling van een iconische Cultuurcampus op Rotterdam-Zuid waar onderwijs, cultuur en toerisme op een unieke wijze samenkomen en waar de deelnemende partijen in verbinding met de bewoners, studenten, kunstenaars, ondernemers en onderzoekers aandacht besteden aan het ontplooiën van talent en het vormgeven van de toekomst van de stad.
- Ingebruikneming van Depot Boijmans Van Beuningen.
- Herontwikkeling van de stadsmuseale functie.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam zijn verbeteringen in het proces en de definiëring van de publieksgroepen aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals, De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. In 2020 is het streefcijfer van 22% gehaald: 23% van de scholen is ondanks de coronabeperkingen inmiddels een of meer niveaus gestegen. Of dat percentage ook in 2021 gehaald wordt, is in het derde kwartaal van 2022 bekend. Door de sluiting van de scholen in de eerste maanden van 2021 is veel cultuureducatie onder druk komen te staan.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Cultuur	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	34.217	33.678	33.224	33.228	33.530	35.258
Apparaatslasten	738	778	782	772	772	772
Inhuur	27	40	31	31	31	31
Overige apparaatslasten	9	24	25	17	17	17
Personeel	701	714	726	724	724	724
Intern resultaat	16	-43	-44	-44	-44	-44

Intern resultaat	16	-43	-44	-44	-44	-44
Programmalasten	33.462	32.943	32.485	32.501	32.802	34.531
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	822	1.023	226	241	542	542
Subsidies en inkomstenoverdrachten	32.640	31.920	32.260	32.260	32.260	33.988
Saldo voor vpb en reserveringen	-34.215	-33.678	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258
Saldo voor reserveringen	-34.215	-33.678	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258
Reserves	-3.078	230	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.564	230	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.642	0	0	0	0	0
Saldo	-37.293	-33.448	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 29.873	- 31.873	- 32.128	- 32.128	- 32.128		
Omissieregeling 2019	- 30.644	- 32.652	- 32.907	- 32.907	- 32.907		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 32.883	- 33.485	- 33.739	- 33.193	- 33.193		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 32.013	- 33.914	- 34.166	- 33.617	- 33.545		
10-maandsrapportage 2019	- 32.013	- 33.914	- 34.166	- 33.617	- 33.545		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 32.106						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.852	- 34.166	- 33.617	- 33.545	- 33.545	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 37.551	- 34.572	- 34.024	- 33.951	- 34.201	
10-maandsrapportage 2020		- 37.551	- 34.572	- 34.024	- 33.951	- 34.201	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 37.293					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 33.455	- 32.536	- 32.482	- 32.775	- 34.466
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 33.448	- 33.224	- 33.228	- 33.530	- 35.258

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Musea - Cultuur		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-33.455	-32.536	-32.482	-32.775	-34.466
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		7	-688	-746	-755	-792
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	6	2	2	2
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	5	5	5	5
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	10	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	5	15	14	14	14
Bestemmingsreserve Groot onderhoud museum Boijmans van Beuningen	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-723	-766	-775	-813
Begroting na wijzigingen		-33.448	-33.224	-33.228	-33.530	-35.258

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud museum Boijmans van Beuningen

Bij de resultaatbestemming 2020 is een bedrag van € 230 gereserveerd voor niet activeerbare kosten verbonden aan de verbouwing van museum Boijmans van Beuningen. Dit bedrag wordt aan de reserve onttrokken en toegevoegd aan het voor 2021 beschikbare budget voor deze doorlopende kosten.

Technische wijzigingen

Onder de technische wijzigingen is opgenomen de indexering van de budgetten vanaf het jaar 2022 (- € 708 in 2022, oplopend naar - € 754 in 2025). Nadere informatie hierover is opgenomen bij [Grondslagen](#). En daarnaast bevindt zich hieronder nog een aantal overige technische wijzigingen van geen- of geringe financiële omvang.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen en de creatieve industrie behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Pagina 43

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

Voortgang 2021

De stichting Natuurstad beheert acht kinderboerderijen en verschillende educatieve tuinen in de stad. Natuurstad verzorgt educatieve natuurlessen en schooltuinieren voor meer dan 90% van de basisscholen. De locaties zijn vanaf begin 2021 voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) dicht gebleven op grond van de coronamaatregelen. Er zijn wel online lessen uitgevoerd voor de basisscholen. De overige aanbieders van NME-activiteiten hebben ook gevolgen ondervonden van de coronamaatregelen. Locaties als de natuurspeeltuin Speeldernis en Diergaarde Blijdorp zijn vanaf begin 2021 voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) dicht gebleven. Voor de realisatie van een dierenasiel in Rotterdam zijn in samenwerking met partners slagen gemaakt met de gewenste invulling hiervan. De overeenkomst dierenopvang over de uitvoering van de wettelijke taak liep 1 januari 2021 af, maar de nieuwe overeenkomst kon nog niet worden afgerond omdat planvorming van het dierenasiel nog niet afgerond was. Er is daarom met een overbruggingsovereenkomst gezorgd voor de continuïteit voor de uitvoering van onze wettelijke taak. Er is en start gemaakt met het opstellen van een nieuwe visie op natuur- en milieueducatie. De ontwikkelingen van de afgelopen periode, de landelijke ontwikkelingen en de opgedane ervaringen worden gebruikt om de uitgangspunten voor de komende jaren te formuleren in een nieuwe Visie Natuureducatie 2022+. Voor het opstellen van de visie zijn de eerste gesprekken met uitvoeringsorganisaties, landelijke en lokale experts en gemeentelijke collega's gevoerd.

In 2020 zijn Groenmakelaar (GM) en Groenloket (GL) gestart. In 2021 zijn we bezig verder te werken aan in- en externe bekendheid.

In juli 2020 is de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” vastgesteld. De notitie bevat een visie en actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinverenigingen. Deze notitie wordt in het eerste halfjaar 2021 uitgewerkt in een Uitvoeringsplan. Belangrijke onderdelen hierin zijn het stimuleren van de vernieuwing van speeltuinen in de richting van ruimere openstelling en intensiever en multifunctioneel gebruik. Voor de niet-vitale speeltuinen wordt een goede oplossing voor de toekomst gezocht. De speeltuinen zijn op grond van de coronamaatregelen vanaf begin 2021 enkele weken gesloten geweest. Na de versoepelingen van de maatregelen zijn de speeltuinen weer opengegaan, in eerste instantie alleen voor het buiten spelen.

Een concept Uitvoeringsprogramma Speeltuinverenigingen is in juli 2021 voor advies aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités gestuurd en ook aan de speeltuinen gestuurd met het aanbod van een gesprek over het programma. Het bijgestelde Uitvoeringsprogramma wordt in oktober 2021 vastgesteld en aan de raad gestuurd.

Alle 32 Rotterdamse scoutingverenigingen zijn beperkt open geweest, voor zover de coronamaatregelen dit toelieten. Scoutingverenigingen hebben door de coronabeperkingen inkomsten misgelopen. Activiteiten voor kinderen (onder de 18 jaar) konden buiten georganiseerd worden. Activiteiten voor oudere leden en/of die binnen plaats vonden konden niet doorgaan. Organiseren (online) scoutingcafé door Rotterdam Sportsupport.

Ontwikkelingen 2022-2025

De verzelfstandiging van de uitvoerende activiteiten op het gebied van de Natuur- en Milieueducatie naar de stichting Natuurstad Rotterdam vormt aanleiding voor een actualisering en vernieuwing van het beleid op het gebied van de Natuur- en Milieueducatie. De toekomstige richting van het beleid wordt vastgelegd in een visie met een uitvoeringsprogramma. Voor het actualiseren van het beleid gebruiken we de beschikbare data uit onderzoek en betrekken we de relevante partijen op stedelijk- en op wijkniveau. De voorbereidingen om te komen tot de realisatie van een dierenasiel zijn in gang gezet. De uitkomsten hiervan bepalen het vervolg van het project.

- Investeren in een sterk team ambtenaren achter de Groenmakelaar, waarin clusters en programma's vertegenwoordigd zijn. Dit team zorgt ervoor dat tijdig het juiste antwoord op groene vragen wordt gegeven. Er wordt (in pilots) waar mogelijk wijkgericht en opgavegericht gewerkt, ook wordt er nauw samengewerkt met het initiatieventeam/loket.
- De Groenmakelaar in- en extern verder onder de aandacht brengen

De doelstellingen van de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” van 2020 worden op basis van een uitvoeringsprogramma de komende jaren verder uitgewerkt. Dit in overleg met de speeltuinen, BSW, gebiedscommissies en de wijkraden. Wij stimuleren de vernieuwing van speeltuinen tot vitale en toekomstbestendige speeltuinen. Dit betekent een ruimere openstelling en meer openbaar toegankelijk en een intensiever gebruik als multifunctionele sport- en speelplek. Wij zorgen bij de afbouw van Duimdrop op de kwetsbare pleinen voor een goede start van het kinderwerk binnen welzijn per 1 april 2022.

Wij stimuleren de Rotterdamse scouting naar vitale en toekomstbestendige verenigingen met de inzet van een groepscoach en verenigingsconsulent. De ervaring leert dat bij de meeste scoutinggroepen ondersteuning/coaching op maat betere resultaten heeft dan het aanbieden van standaard tools of hulp. De groepscoach en

verenigingsconsulent beschikt over de vaardigheden om deze ondersteuning op maat aan te bieden. Niet alleen de gebieden waarop ondersteuning gewenst is maar ook het tempo en volgorde van maatwerk. Zo heeft en houdt de groep de regie over de eigen ontwikkeling en het eigen leerproces.

Wat willen we bereiken

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Hierdoor wordt het bewust duurzaam en gezond gedrag gestimuleerd. Door kennis over natuur en milieu wordt het plezier in de leefomgeving vergroot. Een volgende stap is het verder ontwikkelen van een verantwoorde levensstijl (gedrag) op gebieden als voeding, energie, duurzaamheid en dierenwelzijn.

Groenmakelaar en groenloket

Groeninitiatieven op stedelijke niveau en op wijkniveau op het gebied van natuur- en milieueducatie bevorderen een gezonde en levensstijl. Dit voor doelgroepen waar nog weinig aanbod voor is en in wijken en gebieden waar nog weinig groen aanbod is. Door de activiteiten worden de deelnemers bewust gemaakt van het belang om op verantwoorde wijze om te gaan met natuur en milieu.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.
- Buiten spelen op de speeltuinen is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het gezond veilig en kansrijk kunnen opgroeien van kinderen.
- De toekomstbestendige speeltuinvereniging moet inspelen op veranderingen in de samenleving en een volwaardige partner zijn binnen het geheel van maatschappelijke voorzieningen in een wijk.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- Scoutingverenigingen zijn maatschappelijk betrokken jeugd- en jongerenorganisaties, die hun leden met aantrekkelijk scoutingprogramma een plezierige, actieve en uitdagende vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op het buitenleven.
- Vitale scoutingverenigingen zijn verenigingen waar sprake is van een gezonde financiële situatie, een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, voldoende leden, betrokken ouders, een toekomstbestendige, veilige en duurzame accommodatie en een duidelijke visie en missie.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

- De ontwikkelingen van de afgelopen periode en de uitgangspunten voor de komende jaren voor het beleid op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME) worden opgenomen in de Visie Natuureducatie 2022+ (gereed medio 2022).
- De exploitatie van de acht kinderboerderijen en de uitvoering van de educatieve natuurlessen aan basisscholen wordt in opdracht en met een subsidie van de gemeente verzorgd door de stichting Natuurstad. Deze stichting is een belangrijke partij voor de uitvoering van de doelen op het gebied van Natuur- en Milieueducatie
- We stellen de subsidieregeling Natuur- en Milieueducatie bij. We verwerken de nieuwe doelen, kwaliteitseisen en prioriteiten uit de visie op het gebied van het Natuur- en Milieueducatie in de subsidieregeling.

Dierenopvang

- Dierenopvang – wettelijke taak: Voor de opvang van huisdieren wordt een nieuwe overeenkomst gesloten met een looptijd tot 1 januari 2026.
- Dierenopvang – asiel: met de Dierenbescherming wordt gewerkt aan planvorming.

Groenmakelaar en groenloket

- We stellen een Communicatieplan Groenmakelaar en Groenloket op
- We intensiveren de samenwerking met het initiatieventeam
- We organiseren pilots integraal werken in de wijken (in samenwerking met de Natuur en Milieu Educatie partners in de stad)
- We actualiseren het Groenloket

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- We zetten pilots in gang bij speeltuinen om vernieuwing in de praktijk uit te proberen. Verder voeren we diverse acties voor het behouden van de vitaliteit van speeltuinen uit. De resultaten van de pilots en de acties wordt als voorbeeld verspreid onder de speeltuinen.
- Een tijdelijke inzet op ondersteuning van de speeltuinen bij de vernieuwing tot toekomstbestendige verenigingen krijgt gestalte door een gezamenlijke inzet van BSW, NUSO en Rotterdam Sportsupport.
- De subsidieregeling speeltuinen wordt aangepast aan het bijgestelde beleid.
- Wij zetten in de gebieden waar op de kwetsbare pleinen een Duimdropcontainer staat waar nodig een programma van aanvullende activiteiten op zodat per 1 april 2022 het kinderwerk binnen welzijn een goede start kan maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- We vervolgen de uitvoering van het Actieprogramma verenigingen voor de scoutinggroepen. We inventariseren de mogelijkheden tot blending tussen sportverenigingen en speeltuinen. Hierin nemen we ook nadere samenwerking tussen scoutingverenigingen onderling mee.
- Met de aanstelling van een groepscoach en verenigingsconsulent scouting worden de verenigingen op maat ondersteund om vitaal en toekomstbestendig te blijven of te worden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale speeltuinen	Streefwaarde		26	39	52	52	52
	Realisatie	26	36				
Vitaliteit scouting	Streefwaarde		PM	32	32	32	32
	Realisatie						

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.174	2.352	2.282	2.282	2.282	2.282
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.174	2.352	2.282	2.282	2.282	2.282
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.760	19.664	18.306	18.296	18.296	18.296
Apparaatslasten	753	820	837	837	837	837
Inhuur	42	150	153	153	153	153
Overige apparaatslasten	31	14	14	14	14	14
Personeel	679	656	669	669	669	669
Intern resultaat	1.312	892	917	917	917	917
Intern resultaat	1.312	892	917	917	917	917
Programmalasten	16.695	17.952	16.551	16.541	16.541	16.541
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.616	2.109	1.482	1.466	1.466	1.466
Overige programmalasten	720	931	1.035	1.035	1.035	1.035

Subsidies en inkomensoverdrachten	14.360	14.912	14.033	14.040	14.040	14.040
Saldo voor vpb en reserveringen	-16.586	-17.312	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013
Saldo voor reserveringen	-16.586	-17.312	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013
Reserves	82	493	0	0	0	0
Onttrekking reserves	82	493	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-16.504	-16.819	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 16.052	- 15.633	- 15.558	- 15.558	- 15.558		
Omissieregeling 2019	- 16.197	- 15.777	- 15.702	- 15.702	- 15.702		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 17.193	- 16.514	- 16.439	- 16.439	- 16.439		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.193	- 16.562	- 16.487	- 16.487	- 16.487		
10-maandsrapportage 2019	- 17.193	- 16.562	- 16.487	- 16.487	- 16.487		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 16.852						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 16.617	- 16.487	- 16.487	- 16.487	- 16.487	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 16.420	- 16.601	- 15.727	- 15.727	- 15.727	
10-maandsrapportage 2020		- 16.420	- 16.601	- 15.727	- 15.727	- 15.727	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 16.504					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 16.833	- 15.661	- 15.668	- 15.668	- 15.668
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 16.819	- 16.023	- 16.013	- 16.013	- 16.013

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-16.833	-15.661	-15.668	-15.668	-15.668
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		14	-363	-345	-345	-345
Koers van de stad: Een mooie nieuwe en groene accommodatie voor De Houtsnip	Intensiveringen	0	-23	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	2	1	1	1
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	2	2	2	2
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	3	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	5	5	5	5
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	12	-352	-352	-352	-352
Begroting na wijzigingen		-16.819	-16.023	-16.013	-16.013	-16.013

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Een mooie nieuwe en groene accommodatie voor De Houtsnip

Financiële impuls in 2022 vanwege een mooie nieuwe en groene accommodatie voor De Houtsnip in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie Partij voor de Dieren. (- €23)

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische Wijzigingen

In het taakveld Natuur en Milieu educatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging is:

Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (- € 351)

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidsnotitie “Toekomst Rotterdamse Speeltuinen” \(oktober 2013\)](#)
- [Beleidskader “NME heeft de toekomst – vernieuwing van natuur- en milieueducatie in Rotterdam” \(november 2013\)](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging NME](#)

Omschrijving taakveld

Op het gebied van natuur en milieu draagt het college bij aan het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl met behulp van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie. Inzet van het college is ook een goed aanbod aan recreatieve voorzieningen zoals speeltuinen en scouting in stand te houden met een goede spreiding over de wijken. In dit kader exploiteert de gemeente het recreatieoord in Hoek van Holland.

Sportaccommodaties

Pagina 44

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Voortgang 2021

Het uitvoeringsprogramma IHP-Sport 2021-2025 is opgesteld. Binnen dit programma wordt verder uitvoering gegeven aan de al lopende 1e tranche en wordt dit jaar gestart met de uitvoering van de 2e tranche. Het in 2017 gestarte pakket aan investerings-maatregelen in sportaccommodaties loopt op enkele onderdelen door in 2021. Er zijn gedurende het jaar opleveringen te verwachten aan de Oldegaarde (Honkbal op Zuid), Smeetslandseweg (LMO/Zwervers), Schulpweg (FC Pretoria en Egelantier Boys) en Noorderbocht (rvv Blijdorp).

Via de 1/3 regeling heeft de gemeente gedurende 2021 ruim €400.000,- aan subsidie beschikbaar voor sportverenigingen (en scouting en speeltuinverenigingen) en aanvullende leningen beschikbaar om te investeren in de eigen opstallen. De regeling is overvraagd (zestien subsidieaanvragen) en wordt dus volledig benut door verenigingen om eigen opstallen een kwaliteitsimpuls te geven.

Naar aanleiding van de motie 20bb011105 (bij behandeling IHP-Sport 2020-2030) 'sport toegankelijk voor iedereen' hebben wij Mulier Instituut opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de wensen, behoeftes en belemmeringen van mensen met een beperking om te kunnen sporten en bewegen in Rotterdam. Zij analyseren wat voor soort sportaccommodatie hierbij aansluit (centrale locatie, decentrale locatie binnen de huidige accommodaties, hybride vorm of overige vorm) en voor welk van de opties is een vervolgonderzoek nodig voor het verder uitwerken van fysieke en financiële consequenties. Hierbij wordt ook onderzocht of de huidige beleidsregel "Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties" (2014) nog passend is.

Vanwege corona zijn de sportvoorzieningen beperkt geopend geweest: sommigen zijn in het eerste half jaar van 2021 gesloten (binnensport); anderen waren alleen beperkt geopend. Dit betekent dat er in 2021 een terugval in bezetting zal zijn en er zeker geen hogere bezetting kan worden gerealiseerd. Desalniettemin is er via het Sportbedrijf Rotterdam in 2021 verder gewerkt aan de voorwaarden die intensiever en diverser gebruik mogelijk maken, zeker als de openstelling wel weer volledig is:

Binnensport: hier zijn verschillende zaken uitgevoerd, zoals de vernieuwing van de gymzaal door aanleg sportvloer en sportwanden volgens het Athletic Skills Model, de voorbereiding van de uitrol plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen en specifieke sporttechnische toevoegingen om sportaanbieders op locatie beter te bedienen, nieuwe klanten aan te boren of aanbod uit te breiden.

Buitensport: hier zijn verschillende zaken uitgevoerd, zoals het werken aan verandering huurvoorwaarden zodat intensiever gebruik/verhuur makkelijker wordt bij sportverenigingen, en in het kader van de gebiedsontwikkeling Alexander tot Zuidplein visieontwikkeling voor het 'Sportcomplex van de Toekomst' met als doel intensief gebruik.

De regeling energiebesparende maatregelen is uitgebreid met een bijdrage uit het IFR (investeringsfonds). Het subsidieplafond is inmiddels bereikt met een zestal subsidieaanvragen. Daarnaast is de 1/3 regeling door negen verenigingen benut voor het verduurzamen van de accommodatie. Rotterdam Sportsupport is in 2021 met 12 sportverenigingen gestart met het project 'Reduceren gebruik van plastic binnen verenigingen'. Het reduceren van plastic bij sportverenigingen draagt bij aan minder plastic gebruik en meer bewustzijn bij de (jeugd)leden van sportverenigingen. Daarnaast ontstaat door de single-use plastics regeling (SUP-richtlijn) of wel het (gedeeltelijk) verbod op plastic in de horeca in 2021 en de invoering van statiegeld op (kleine) petflessen per 3 juli 2021 er een moment voor verenigingen om hiermee aan de slag te moeten gaan. Voor de ontwikkeling van de sportaccommodatie Huis op Zuid zijn er extra duurzame maatregelen getroffen boven op de BENG-eisen. Dit

betreft de ambitie van gemeente Rotterdam en Huis op Zuid als voorbeeldproject en een leerproces hoe deze ambitie bekostigd kan worden. Het uitvoeringsplan van het IHP 2020-2030, inclusief inzicht in verduurzamingsmogelijkheden, is momenteel in ontwikkeling. Naar verwachting is dit plan in september van dit jaar gereed.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2020 is een Integraal Huisvestingsplan Sport vastgesteld, dat voor de periode 2020-2030 aangeeft welke inspanningen de komende tien jaar nodig zijn om kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen te behouden en te realiseren. In dit huisvestingsplan is zowel aandacht voor zwembaden, binnensport (sportzalen en -hallen) als voor de veldsportcomplexen en de opstallen (kantines en kleedkamers). Uitvoering geschiedt op basis van meerjarige uitvoeringsplannen, waarvan in 2021 de eerste is vastgesteld. Bij de totstandkoming van het IHP Sport is geconstateerd dat het voor sportclubs een grote uitdaging is om hun opstallen op kwalitatief voldoende niveau te houden. De gemeente investeert daarom in de komende jaren, onder voorwaarden, in vervanging van deze opstallen, waarbij de vereniging niet langer eigenaar maar huurder zal zijn. Daarnaast is de 1/3 regeling voor sportverenigingen dusdanig uitgebreid dat hiermee ook meer grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw mogelijk worden.

Bij de totstandkoming van het IHP Sport is (opnieuw) geconstateerd dat het op kwalitatief voldoende niveau houden van de verenigingsopstallen een uitdaging is voor de clubs. Nadat eerder (2017 en 2018) een regeling beschikbaar is gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, zet het IHP Sport in op een meer structurele oplossing.

De ontwikkelingen voor 2022-2025 zijn afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier en het eventuele vervolgonderzoek voor het verder uitwerken van fysieke en financiële consequenties.

- Inzet op optimalisatie bezettingsgraad voor zowel binnen- als buitensport door innovatie en vernieuwing, sporttechnische inventaris die beter aansluit op de behoefte en inspeelt op trends en ontwikkelingen in de sport.
 - Sturen op hogere bezetting van sportvelden, met name in daluren.
 - Kansen voor esports bij verenigingen verkennen en bij effectiviteit uitrollen.
 - Inzetten op intensief gebruik van de velden (en clubgebouwen middels het IHP Sport) door sportverenigingen.
 - Modernisering inrichting gymzalen om nieuwe doelgroepen aan te trekken en vergroten marketing en promotie.
- Bij vernieuwing en/of renovatie van gemeentelijke (sport)voorzieningen is er te allen tijde aandacht voor verduurzaming. De ontwikkelingen ten aanzien van duurzaamheid krijgen in de komende jaren toenemende aandacht. Hierbij sluiten (en vullen) we aan op Duurzaam010.

Wat willen we bereiken

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Sportvoorzieningen zijn een randvoorwaarde om Rotterdammers aan het sporten te krijgen en te houden. Het college zet zich in voor uitnodigende sportvoorzieningen en voor het goed neerzetten en versterken van het concept van de sportcirkel: de infrastructuur aan sportvoorzieningen rondom de oude stadswijken. Uitgangspunten zijn hierbij:

- Minimaal handhaving van de bestaande capaciteit.
- Intensiever gebruiken van de bestaande capaciteit (bijvoorbeeld door spreiding van gebruiken/of aanleg van kunstgras).
- Investeren in uitbreiding of nieuwbouw waar echt noodzakelijk.

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

Ook de verenigingsopstellen, veelal in economisch eigendom bij diezelfde verenigingen, vormen een belangrijk onderdeel van de sportinfrastructuur. Het college wenst de kwaliteit van deze opstellen op orde te krijgen en te houden, zodat de sportcomplexen uitnodigend zijn voor haar (potentiële) gebruikers.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking.
- Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen

De sportbehoefte is stijgend in Rotterdam en ook de groeiambitie van de stad zal zorgen voor extra vraag. Het college heeft als primair uitgangspunt om de bestaande capaciteit te behouden; intensivering van het huidige gebruik is dan een voorwaarde om de extra vraag op te kunnen vangen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen

Het college neemt energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen rond de sportaccommodaties. Daarnaast stimuleert het college dat sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen nemen rond de eigen opstellen, met gebruik van stedelijke en landelijke subsidieregelingen.

Wat gaan we daar voor doen

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen

- We voeren het eerste Uitvoeringsprogramma IHP-Sport 2021-2025 uit.
- We vervolgen de uitvoering van reeds gestarte, zeer urgente projecten. Dit betreft:
 - de vervanging van zwembad Overschie

- het project Huis op Zuid o sporthal Stadionpark o vervanging sporthal Schuttersveld
- de verbouwing van het Topsportcentrum
- de vernieuwing van veldsportcomplex Nieuw-Terbregge.
- Binnen de termijn van het uitvoeringsprogramma vernieuwen we zwembad Oostervant. We renoveren de binnensportaccommodaties De Enk, Alexander, Snelleman en Persoonshal en we realiseren een (tijdelijke) indooratletiekvoorziening. Op een groot aantal veldsportcomplexen vervangen we clubgebouwen, leggen we kunstgrasvelden aan, brengen we LED-verlichting aan en plaatsen we beregeningsinstallaties.
- We concretiseren de fasering van de veldsportcomplexen samen met de betrokken exploitanten en huurders.
- Bij de veldsportcomplexen is een zorgvuldige participatie van de sportvereniging van groot belang, vooral bij de clubgebouwen. Maatregelen dienen vooral ook in samenhang gezien te worden. Dit is een exercitie die zorgvuldigheid en communicatie met de verenigingen vergt.
- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014).

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

Ter uitvoering van het IHP-Sport investeren we, onder bepaalde voorwaarden, in vervanging van verouderde opstellen. In het uitvoeringsprogramma 2021-2025 IHP-Sport staat opgenomen welke clubgebouwen prioriteit hebben. Daarnaast breiden we de investeringsregeling (de 1/3 regeling) voor sportverenigingen uit om ook grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw beter mogelijk te maken.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014). Bij nieuw te bouwen of te renoveren accommodaties voor buitensport hanteren we de beleidsregel. Afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier passen we deze beleidsregel aan.
- Verenigingen stimuleren we via de 1/3e regeling om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken. In de 1/3 regeling is opgenomen dat bij de investeringen aan de accommodatie rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking. Verenigingen adviseren we om gebruik te maken van de subsidieregeling van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport 'Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties' waarin onder andere een aanvullende subsidie voor investeringen op het gebied van toegankelijkheid mogelijk is.

Intensiever gebruik van voorzieningen

- Het Sportbedrijf geeft uitvoering aan het plan van aanpak bezettingsgraad sportterreinen tijdens daluren.
- Kansrijke doelgroepen bepalen verhogen bezettingsgraad (zoals onderwijs, sportaanbieders, particuliere sportgroepen, individuele sporters etc.) en marketingcampagnes inzetten.

- Experimenteren met gastgebruik op buitensportcomplexen waar de samenwerking met hoofdgebruikers nog niet is vastgesteld maar waarbij in de omgeving de behoefte tot het gebruiken van sportvelden hoog is.
- Tot 2023 worden in het Living Lab-Esports ervaringen opgedaan met De 'Smart-Goals inrichting' op Sportpark Olympia. Bij intensiever gebruik verdere uitrol.
- Omzetting van natuurgrasvelden naar kunstgrasvelden om hogere bespeling mogelijk te maken (onderdeel IHP Sport 2020-2030. 2030).
- Sturen op multifunctioneel gebruik van clubgebouwen bij uitvoering IHP Sport
- Lobby richting sportbonden om tot het spreiden van competities te komen zodat velden (ook) op andere momenten dan de momenteel meest gangbare benut worden. Absolute topprioriteit heeft spreiding van de voetbalcompetitie.
- Bij gebiedsontwikkelingen sportcomplexen zo (her)inrichten dat ze leiden tot optimaal gebruik.
- Het Sportbedrijf geeft uitvoering aan het plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen 2020 (uitvoering uitgesteld i.v.m. corona).
 - Inspelen op behoeftes van kansrijke doelgroepen in de gymzalen waar de bezetting het laagst is, afgestemd op de behoeftes in de wijk.
 - Lancering promotiecampagne waarin we de mogelijkheden van gymzalen laten zien, zoals voor kinderfeestjes met bewegen als thema
 - Innoveren in onze gymzalen, zodat de inrichting en het gebruik beter aansluit op de behoefte van Rotterdammers.
- Het Sportbedrijf ontwikkelt een aanpak om bij vervanging van inrichtingselementen voor bewegingsonderwijs in gymzalen in beheer bij het Sportbedrijf innovaties toe te passen gericht op de behoefte van het bewegingsonderwijs en sportaanbieders in de wijk.
- Het Sportbedrijf zet in op vernieuwing en innovatie van de binnensportvoorzieningen om nieuwe doelgroepen aan te trekken (zoals nu al zijn gerealiseerd de showcase gymzaal, interactieve squashbanen en een 'augmented climbing wall' en een Bungee Super-fly voorziening). Zo komen er vier nieuwe showcases gymzalen.
- Organiseren van 'crossovers' in gebruik tussen binnensportcomplexen, buitensportcomplexen, zwembaden en de openbare ruimte. Zo ontstaat flexibiliteit in gebruik van type voorziening voor een activiteit.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

- We geven opdracht aan Rotterdam Sportsupport om, in samenwerking met externe partners, sportverenigingen te ondersteunen en te begeleiden om tot energiebesparende maatregelen aan hun voorzieningen te komen.
- We geven specifiek aandacht aan verduurzaming van de sportaccommodaties binnen de uitvoering van het IHP 2020-2030.
- Ook bij de buitensportaccommodaties geven we uitvoering aan zowel de regeling energiebesparende maatregelen als aanvragen met een duurzaamheidscomponent binnen de 1/3 regeling
- We herijken de 1/3 regeling, waarbij we bezien of de specifieke regeling energiebesparende maatregelen met ingang van 2022 structureel kan worden ondergebracht in de 1/3 regeling. Vergelijkbaar met de landelijke BOSA-regeling, waarin op een investering van een vereniging aanvullend subsidie wordt verstrekt in het geval van duurzaamheidsmaatregelen.

- We zetten, naast de ophoging van het subsidieplafond van de regeling 'energiebesparende maatregelen', in op het project vermindering gebruik van afvalstromen op sportverenigingen en andere pilots voor een duurzame sportsector.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging bezetting naschools gebruik gymzalen.	Streefwaarde	24%	24%	25%	26%	26%	
	Realisatie	24%	26%				
Stijging bezetting naschools gebruik sporthallen*	Streefwaarde	46%	46%	48%	48%	48%	
	Realisatie	46%	49%				
Bezettingspercentage buitensportvelden**	Streefwaarde	N.v.t.					
	Realisatie						

* Dit betreft het gebruik over het hele jaar, in de verenigingsperiode zitten de sporthallen al vol.

** Hiervoor wordt nog een meetinstrument ontwikkeld en volgt nog een nulmeting.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage opstellen van verenigingen dat minimaal op niveau 3 is*	Streefwaarde	nvt	nvt	nvt	92%	nvt	nvt
	Realisatie						
Klanttevredenheid sportvoorzieningen**							
Gymzalen	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
	Realisatie	6,4					
Sporthallen	Streefwaarde	6,9	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
	Realisatie	7,1					
Zwembaden	Streefwaarde	7,5	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
	Realisatie	7,7 (Sportbedrijf)					
Buitensport	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
	Realisatie	7,5					
Aantal bezoeken zwembaden***	Streefwaarde	2,1 mln	2,2 mln	2,2 mln	2,3 mln	2,3 mln	2,3 mln
	Realisatie	1,97 mln	1,97mln				
Aantal sportaccommodaties waar een duurzaamheidsmaatregel is toegepast****	Streefwaarde	N.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
	Realisatie						

* Het gaat hierbij om 86 verenigingsoptellen waarvoor in 2015-2017 een schouw is uitgevoerd en die op basis hiervan in aanmerking zijn komen voor de subsidie

"Achterstallig onderhoud". Er is dus geen realisatiecijfer over 2018. Per 2021 volgt een vervolgmeting van de opstallen die in economisch eigendom zijn van de verenigingen.

** Deze wordt om de drie jaar gemeten. De eerstvolgende meting is in 2021. Streefwaarden klanttevredenheid 2021 worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedrijf.

*** Uit het beleidskader Zwemmen. De bezoekaantallen van zwembaden kunnen negatief worden beïnvloed door maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19

**** Definiëring en nulmeting wordt opgesteld in het kader van het plan van aanpak "duurzame sportaccommodaties", onderdeel van het totale beleid rond duurzaamheid. Realisatiecijfers worden begin 2020 geleverd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportaccommodaties	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	528	4.132	459	459	459	459
Bijdragen rijk en medeoverheden	17	3.900	0	0	0	0
Financieringsbaten	338	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	173	232	459	459	459	459
Lasten exclusief reserves	59.924	59.488	56.833	57.382	57.952	57.208
Apparaatslasten	471	1.026	1.116	693	693	693
Inhuur	54	29	37	37	37	37
Overige apparaatslasten	1	34	-26	16	16	16
Personeel	417	962	1.105	641	641	641
Intern resultaat	-2.266	3.607	3.748	3.748	3.748	3.748
Intern resultaat	-2.266	3.607	3.748	3.748	3.748	3.748
Programmalasten	61.718	54.855	51.970	52.941	53.511	52.766
Financieringslasten	574	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.336	1.778	1.682	2.737	3.318	2.588
Kapitaallasten	508	481	290	204	193	178
Overige programmalasten	16	7	7	7	7	7
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	59.284	52.589	49.990	49.993	49.993	49.993

Saldo voor vpb en reserveringen	-59.396	-55.356	-56.375	-56.924	-57.493	-56.749
Saldo voor reserveringen	-59.396	-55.356	-56.375	-56.924	-57.493	-56.749
Reserves	362	284	299	199	199	199
Onttrekking reserves	5.107	349	299	199	199	199
Toevoeging reserves	5.345	65	0	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Saldo	-59.034	-55.072	-56.076	-56.725	-57.294	-56.550

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 49.974	- 48.440	- 48.439	- 48.484	- 48.484		
Omissieregeling 2019	- 50.083	- 48.592	- 48.592	- 48.636	- 48.636		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 52.278	- 51.315	- 51.322	- 51.374	- 51.381		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 52.206	- 51.745	- 51.694	- 51.976	- 52.585		
10-maandsrapportage 2019	- 52.206	- 51.745	- 51.694	- 51.976	- 52.585		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 51.833						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 58.318	- 51.694	- 51.976	- 52.585	- 52.585	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 57.762	- 53.004	- 52.751	- 53.928	- 54.852	
10-maandsrapportage 2020		- 57.762	- 53.004	- 52.751	- 53.928	- 54.852	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 59.034					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 54.577	- 53.997	- 55.023	- 55.577	- 54.852
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 55.072	- 56.076	- 56.725	- 57.294	- 56.550

Financiële bijstellingen

	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening				
Bijstellingen Sportaccommodaties	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-54.577	-53.997	-55.023	-55.577	-54.852
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-495	-2.078	-1.701	-1.717	-1.698
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2	0	0	0	0
vrijval extra middelen eenderde regeling	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	500	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	8	4	4	4
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	6	8	8	8
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	13	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	19	23	23	23
Rotterdamse Investeringsmotor - Sportaccommodaties intensivering	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.006	-2.126	-1.735	-1.751	-1.731
Begroting na wijzigingen		-55.072	-56.076	-56.725	-57.294	-56.550

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en bouwrente van de meerjarige jaarschijf.

Vrijval extra middelen eenderde regeling

In verband met prognose 2021 is er een vrijval van extra middelen m.b.t. subsidies eenderde regeling,

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave

van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Rotterdamse Investeringsmotor – Sportaccommodaties intensivering

In 2019 is vanuit het (coalitieakkoord) een bijdrage vanuit het Investeringsfonds Rotterdam geregeld voor aanvullende impuls verduurzaming sportaccommodaties 2019-2022. Met de wethouder is afgesteld om deze middelen in te zetten voor investering in 2 kunstgrasvelden. Vanaf 2021 zullen hiervoor de eerste kapitaallasten in rekening worden gebracht van € 160, hetgeen gedekt wordt vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor.

Technische wijzigingen

In het taakveld Sportaccommodaties zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De technische wijzigingen betreffen:

- overheveling vanuit programma Onderwijs voor de overdracht van twee gymzalen naar het Sportbedrijf (- € 485 structureel)
- overheveling vanuit programma Maatschappelijke ondersteuning voor de overdracht van het opdrachtgeverschap voor de programmering van Cruijff- en Krajicekcourts naar het Sportbedrijf (vanaf 2022 - € 120 structureel)
- overdracht van het taakveld sportbeleid vanwege het nieuwe ingerichte Strategieteam Maatschappelijk Vastgoed (- € 474 in 2021, - € 436 in 2022 tot - € 14 in 2025)
- indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (- € 1.066 in 2022 tot - € 1.093 in 2025)
- de overige technische wijzigingen van geringe omvang.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota](#)
- [Beleidsplan binnensportvoorzieningen](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Beleidsplan Sportterreinen](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging sportbedrijf](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor een hoogwaardige, duurzame en goed toegankelijke infrastructuur aan sportvoorzieningen, zodat dit gezamenlijk voorziet in de vraag aan ruimte voor sport en beweging, evenredig verspreid over de stad.

Sportbeleid en activering

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Lekker Fit! in de Wijk.

Voortgang 2021

Vanaf 1 januari 2021 tot medio 2021 zijn de binnensportvoorzieningen vanwege de coronamaatregelen gesloten geweest. Vanaf begin februari is gymnastiek voor basisscholieren weer mogelijk. Vanaf half maart is het school- en lezwemmen weer opgestart. Ook is het buitensporten voor jongvolwassenen vanaf half maart versoepeld. Vanaf juni is de binnensport weer geopend, met nog enige beperkingen. De inzet en ondersteuning richting sportverenigingen en andere sportaanbieders heeft zich de afgelopen periode gefocust op het vitaal houden en het ondersteunen bij hoe zij met hun sportaanbod en aanpak op het sportcomplex in kunnen spelen op de steeds veranderende situatie. Hiermee is tot op heden geen één vereniging omgevallen. Tegelijk is met sportverenigingen die dat aankonden al wel ingezet op toekomstbestendigheid met bijvoorbeeld ontwikkelen van nieuw sportaanbod en flexibele lidmaatschappen. Ook zijn er mooie samenwerkingen tot stand gekomen d.m.v. het openstellen van buitensportaccommodaties voor binnensportverenigingen.

Ook in 2021 heeft de coronapandemie gevolgen voor de evenementenprogrammering. De World Police and Fire Games zijn uitgesteld naar 2022. Het WK Shorttrack heeft niet in Rotterdam maar in Dordrecht plaatsgevonden omdat de kosten zonder publiek voor een enorm verlies zouden hebben gezorgd. In ruil daarvoor mag Rotterdam in 2025 of 2026 alsnog het WK Shorttrack organiseren. Gelukkig zijn er in 2021 weer verschillende evenementen doorgegaan, al dan niet in aangepaste vorm. We zien dus een positief verschil ten opzichte van 2020 waarin effectief alle evenementen vanaf maart waren afgelast. Zo heeft het ABN Amro World Tennis Tournament zonder publiek plaatsgevonden, waarvoor door inzet op online, zoals interviews met spelers via zoom, niet minder media-aandacht was dan andere jaren. Ook konden onder andere de NK's Turnen, Triathlon, Freerunnen, BMX, Inlineskaten en Kano, het EK Dansen, de Harbour races, de Rotterdam Street Culture Week, het OKT Waterpolo, de Korfbal League finale, de boksinterland Nederland-België en het NK Roeien doorgaan. Daarnaast heeft de Super League Triathlon in Rotterdam de tweede editie in hybride vorm georganiseerd. De coronamaatregelen hebben vanzelfsprekend ook effect op de side events. Zeker zolang evenementen zonder publiek moeten worden

georganiseerd betekent het automatisch minder of geen side events. Na besluitvorming over het bid op de Grand Départ van de Tour de France van 2024 en 2025 is in september 2021 gestart met de uitvoering van het scholenprogramma in het voortgezet onderwijs, genaamd Rotterdam Cycling on Tour.

Regelingen noodsteun corona Subsidie Noodfonds Corona: In het voorjaar hebben wij, met hulp van de landelijke regeling SPUK ijsbanen en zwembaden de schaatsbaan Rotterdam noodsteun verleend en daarmee overeind gehouden. In juni hebben wij een subsidieregeling noodsteun corona voor speeltuinen en scouting vastgesteld. In september hebben wij, als vervolg op de noodsteunregelingen 2020 de subsidieregeling noodsteun sport 2021 vastgesteld, waarop de exploitanten van de sportaccommodaties een beroep kunnen doen op exploitatietekorten over het eerste half jaar van 2021.

Huurkorting/-kwijtschelding Op basis van de landelijke regeling Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodatie 2020 Q4 is in het eerste kwartaal een korting verleend aan de permanente huurders van sportaccommodaties. De gebruiksgebonden huurders hebben alleen huur hoeven te betalen bij feitelijk gebruik. Ook is inmiddels korting of kwijtschelding verleend voor het eerste kwartaal van 2021.

Steunfonds: Een deel van het budget vanuit het Actieprogramma Verenigingen is ingezet voor hulp aan vitale verenigingen die door de coronacrisis in financiële zin in de problemen zijn gekomen. Verenigingen in problemen kunnen zich melden bij het corona aanspreekpunt van Rotterdam Sportsupport. Met deze verenigingen wordt dan een stappenplan doorlopen. Uit het stappenplan blijkt dat er voor 80% van de verenigingen in dit traject uiteindelijk geen uitkering nodig is omdat er alternatieve inkomsten worden gevonden. Voor wat betreft acties gericht op toekomstbestendigheid van sportverenigingen is vooral ingezet op flexibele lidmaatschappen en vernieuwend aanbod bij verenigingen die dat aankonden. Dat geldt onder meer voor aanbod gericht op esports, vanuit het living lab 'esports in de vereniging van de toekomst'. Vanwege de coronamaatregelen zijn niet alle experimenten conform de planning gestart, maar is ingezet op (online) alternatieven. Nu het verenigingsleven weer draait worden ook daar de experimenten weer opgestart.

Lekker Fit: De meeste onderdelen van het Lekker Fit programma zijn ondanks het coronavirus volgens planning voortgezet. In de beginmaanden, toen de scholen gesloten waren, hebben de activiteiten een korte periode stilgelegen, maar na de versoepelingen is dit conform de richtlijnen weer opgepakt. Onderdelen die vertragingen hebben opgelopen zijn onder andere de aanpak gezonde kantines, aanpak tieners, onderzoek en de gebiedsaanpak. We werken inhoudelijke aanpassingen van het LF beleid uit op basis van nieuwe ontwikkelingen, wijziging in wetgeving en gesprekken met experts. Zo is input opgehaald bij kinderartsen van het Centrum Gezond Gewicht en zal in het najaar nog een expertsessie plaatsvinden. Onder alle basisscholen is een gezonde leefstijl vragenlijst uitgezet om te achterhalen wat er al gedaan wordt en waar nog ondersteuning op gewenst is.

- We werken aan de visie bewegen in en om de school. Werksessies met interne en externe betrokkenen zijn afgerond, evenals interviews met diverse experts uit het land. De besluitvorming wordt gekoppeld aan beleidsaanscherping LF!
- Daarnaast is een aantal ontwikkelingen in gang gezet. Naast de lopende pilot ketenaanpak overgewicht voor kinderen, is een extra pilot gestart om kinderen met (ernstig) overgewicht en hun ouders te begeleiden naar extra ondersteuning.
- We werken aan de doorontwikkeling van de schoolsportverenigingen op de basisscholen om te zorgen dat we meer kinderen bereiken en laten doorstromen naar regulier sportaanbod. In de zone met dagprogrammering willen we de aansluiting tussen dagprogrammering en schoolsportvereniging versterken. Middels pilots zal de

uitwerking van die doorontwikkeling in dit schooljaar in de praktijk getest worden.

- Voor de tieners is dit jaar de pilot Swapgym gestart, waarbij een aansluiting gemaakt wordt vanuit de gymles op school met externe sportaanbieders. Ook met als doel om tieners te laten doorstromen naar structureel sportaanbod. Op basis van onderzoek door OBI wordt gekeken of/hoe dit concept verder uitgebreid kan worden naar andere vo scholen.
- Daarnaast werken tieners in het tweejarige Europese Onderzoek Seeds samen met onderzoekers en stakeholders bij het bedenken en implementeren van gezonde leefstijlinterventies zoals gezonder eten en meer bewegen. In samenwerking met externe partijen werken we voor tieners een uitgangspuntennotitie/ visie uit op gebied van bewegen en gezonde leefstijl (gezonde leefstijlindicatoren, inzichten over pubers en maatregelen op hoofdlijnen).

Ontwikkelingen 2022-2025

- In 2021 heeft het college de nieuwe Sportnota vastgesteld. In de sportnota 2021+ "Rotterdam Wereldse Sportstad" staan de ambities op sportgebied voor de komende 6 jaar. In 2026 is Rotterdam een wereldse sportstad, waar inspirerende internationale topsport plaatsvindt. Waar Rotterdammers van alle leeftijden op hun eigen manier met plezier sporten en bewegen. Zij kunnen dit doen bij aantrekkelijke sportaanbieders, gebruikmakend van moderne sportfaciliteiten en in een stad die uitnodigt tot bewegen. De Sportnota 2021+ is een beleidsdocument op hoofdlijnen. Verdere concretisering en uitwerking van de acties zal plaatsvinden in diverse programma's en jaarplannen.
- De ontwikkelingen voor 2022-2024 m.b.t. het sporten en bewegen voor mensen met een beperking zijn afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier.
- We ontwikkelen een plan om ook na 2026 iedere vijf tot tien jaar een werelds sportevenement naar de stad te halen
- We maken afspraken met sportbonden over de huisvesting van minstens vier landelijke en door NOC*NSF erkende topsport- en opleidingsprogramma's in de stad.
- We ondersteunen lokale topsportverenigingen en talentprogramma's in Team NL-sporten en faciliteren, conform de sportpiramide, een vruchtbare samenwerking tussen breedtesportvereniging, talentprogramma, scholen met een sportprofiel, topsportprogramma en topsportevenement.
- We ondersteunen en stimuleren de verdere ontwikkeling van Multisportclub Feyenoord.
- In de gebiedsontwikkeling Stadionpark/ Feyenoord City komt woonruimte beschikbaar voor topsporters.
- We vergroten de impact van onze side-events bij sportevenementen • We betrekken meer private partijen bij topsport.
- We blijven met het IOC in gesprek over de Youth Olympic Games van 2030 en dienen een bid in voor de Grand Départ du Tour de France van 2023, 2024 of 2025.
- We verbinden onze sportevenementen en het TeamNL centrum Metropool
- We streven ernaar internationale topsportevenementen voor mensen met een beperking te koppelen aan 'reguliere' topsportevenementen.

Het doel van het in 2019 vastgestelde Actieprogramma Verenigingen voor sport is om sportverenigingen te ondersteunen om zich gereed te maken voor de toekomst d.m.v. gerichte acties op vitaliteit en

toekomstbestendigheid. Als termijn voor de te realiseren ambities vanuit het Actieprogramma is een periode van vier jaar (2019 t/m 2022) benoemd. Het uiteindelijke doel is dat verenigingen over 20 á 30 jaar nog steeds een prominente positie in de Rotterdamse samenleving innemen.

De verbreding van het Lekker Fit programma zoals beschreven in het programmaplan 2018-2022 'Lekker Fit in de wijk' wordt doorgevoerd. Voor de periode vanaf 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor de actualisatie van het Lekker Fit beleid.

Wat willen we bereiken

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Het college wil Rotterdammers een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.
- Een aantrekkelijk en passend sportaanbod voor alle levensfasen waarin Rotterdammers zich bevinden. Hierbij is specifiek aandacht voor jeugd in achterstandspositie, ouderen en mensen met een beperking. Naast zorgen voor passend aanbod wordt ook ingezet op toeleiding van de verschillende levensfasen naar het aanbod.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.
- Sportevenementen en de prestaties van topsporters maken emotie los. Ze brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad. Deze kracht van topsport en sportevenementen wordt benut om Rotterdammers te enthousiasmeren om mee te doen en om trots te zijn op hun stad. Door te kiezen voor sporten die aansluiten bij het DNA van Rotterdam versterken zij het internationale profiel en de bekendheid van Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Meer vitale en toekomstbestendige sportverenigingen en overige sportaanbieders. Dat betekent onder meer: met een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, een goede ledenopbouw, financieel gezond, een vernieuwend en passend sportaanbod, flexibele lidmaatschappen, betrokken ouders en een toekomstbestendige en duurzame sportaccommodatie.
- Het college werkt aan een pedagogisch verantwoord, veilig en positief sportklimaat bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

Het college gaat door met het programma Lekker Fit! en stelt als ambitie het aantal kinderen met overgewicht in Rotterdam terug te dringen. Ook wil het college gezond gedrag makkelijker en aantrekkelijker maken door onder

andere het stimuleren van beweging, gezond eten en terugdringen van diabetes. Met de ambities voor gezondheid en gezond gewicht sluit de coalitie aan bij de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord 'de gezondheid verbeteren van mensen en van Nederland als geheel'.

- Rotterdam zet met het programma 'Lekker Fit! in de wijk 2019-2022' in op een fitte en gezonde generatie kinderen en jongeren in de stad. Het maken van gezonde keuzes wordt de sociale norm in Rotterdam. Waardoor toekomstige generaties in goede gezondheid opgroeien. Waar het vanzelfsprekend is dat kinderen, jongeren en hun ouders verstandige – en minimaal weloverwogen – keuzes maken in hun eigen leefwereld, binnen hun context. Dat betekent dat:
 - De jeugd een actieve leefstijl heeft.
 - De jeugd een gezond voedingspatroon heeft.
 - De sociale omgeving van de jeugd gezonde(re) keuzes maakt of aanreikt.
 - De leefomgeving van de jeugd gezonder wordt en uitnodigt tot activiteit.
- Dat doen we samen. Partners in de omgeving van kinderen zijn mede-eigenaar van deze norm en vertalen deze in de eigen activiteiten. Door inzet op preventie voor alle kinderen en ouders in Rotterdam, is het bereik en daardoor de impact groot.

Wat gaan we daar voor doen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Met diverse stakeholders werken we de acties zoals genoemd in de Sportnota 2021+ verder uit en geven we uitvoering aan de Sportnota
- Door Sportregie van het sportbedrijf Rotterdam wordt per levensfase de sport- en beweegvraag en -behoefte van die levensfase onderzocht. De data wordt praktisch inzichtelijk gemaakt voor de diverse sportaanbieders en andere belanghebbenden.
- Sportregie brengt op basis van wijkanalyses de vraag en aanbod naar sportaanbod in een wijk in beeld en stimuleert vervolgens dat het aanbod in de wijk aansluit op de vraag van de Rotterdammers.
- We stimuleren jeugd tot sportdeelname en leiden hen toe naar structureel sporten bij een sportaanbieder door o.a. schoolsportclinics, programmering op Cruijff courts en Krajicek Playgrounds en de schoolsportverenigingen. We leggen hierbij de verbinding met andere programma's in de stad, zoals dagprogrammering. We leggen de coördinatie van de programmering op alle Cruijff- en Krajicekcourts in 1 hand: het Sportbedrijf.
- We voeren pilots uit om te kijken hoe we de sportdeelname onder middelbare scholieren kunnen vergroten.
- We werken samen met het programma Rotterdam, ouder en wijzer en ondersteunen gezamenlijk activiteiten om het belang van bewegen voor ouderen en de deelname aan sport- en beweegactiviteiten te vergroten.
- We zetten met diverse esports activiteiten (zoals Summer- en Winter of Esports) in op vernieuwd aanbod voor jongeren.
- We verlagen de drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen door sportaanbieders te helpen bij het opzetten van inclusief of aangepast aanbod en door SportMee te subsidiëren om mensen met een beperking toe te leiden naar passend sportaanbod.

- We werken samen met PGW&Z en Jeugd om drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen te verlagen
- We voeren enkele subsidieregelingen uit ten bate van diverse levensfasen en doelgroepen (o.a. ouderensport, sportinitiatieven, aangepast sporten, urban sports en esports, cityLab010).
- We zetten combinatiefuncties in bij diverse partners in de stad om doelgroepen die achterblijven in sportdeelname te stimuleren richting beweegaanbod.
- We zoeken de samenwerking met andere domeinen en partijen in de stad om de groep volwassen Rotterdammers met veel afstand tot bewegen gezamenlijk richting sport en bewegen toe te leiden en ook doelen op andere vlakken te behalen, zoals gezondheidsachterstanden wegwerken, eenzaamheid bestrijden, participatie vergroten etc.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- We ontwikkelen een plan voor de acquisitie, organisatie en duurzame financiële borging van wereldse topevenementen (passend bij de motie Wereldse topsportevenementen duurzaam verankerd).
- We hosten het TeamNL turnteam en werken met de nationale kanosprintploeg toe naar accreditatie van NOC*NSF. We blijven in overleg met andere bonden over het huisvesten van hun nationale team in Rotterdam.
- We faciliteren in het turnen, conform de sportpiramide, een vruchtbare samenwerking tussen breedtesportvereniging, talentprogramma, scholen met een sportprofiel, topsportprogramma en topsportevenement.
- We werken verder aan de ontwikkeling van Multisportclub Feyenoord.
- We blijven met het IOC in gesprek over de Youth Olympic Games 2030 en zorgen ervoor dat we in 2022 klaar zijn om over te gaan naar de volgende fase in de acquisitie (zogenaamde targeted dialogue).

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- We voeren het Actieprogramma Verenigingen verder uit, met voor sportverenigingen de nadruk op de acties flexibele lidmaatschappen, multisportaanbod, aanbod esports bij verenigingen, nieuwe organisatievormen en de inzet van verenigingsconsulenten. Hierbij komt de focus te liggen bij intensievere inzet bij meerdere clubs tegelijk om hen in de volle breedte op toekomstbestendigheid en vitaliteit te ondersteunen.
- We houden het servicepunt voor sportverenigingen, Rotterdam Sportsupport in stand voor de vitalisering en toekomstbestendigheid van Sportverenigingen en een pedagogisch en veilig sportklimaat. Vanuit de Sportnota 2021+ hebben ondersteuning op goed vrijwilligersmanagement en sterk bestuur prioriteit.
- Het Sportbedrijf Rotterdam (Sportregie) zet in op het stimuleren van passend aanbod gericht op de behoefte van de Rotterdammers bij sportaanbieders.
- We werken verder aan de ontwikkeling en implementatie van aanbod aan esports, Virtual Reality-sports of een vorm van urban sport als aanvulling op kernaanbod van sportverenigingen. En zetten de methode 'living lab' in om de ontwikkeling van esports te binden aan de sportvereniging van de toekomst.
- We werken aan het vergroten van de bewustwording van het VN-verdrag inzake gelijke rechten voor mensen met een beperking bij sportaanbieders.

- We implementeren zwemsporten in de schoolzwemlessen om kinderen te enthousiasmeren voor de zwemsport en daarmee de doorstroom naar zwemverenigingen te stimuleren.

Lekker Fit! in de Wijk

- We voeren het programmaplan Lekker Fit! in de wijk 2019-2022 uit, bestaande uit vijf programmalijnen.
Focus ligt op:
 - Maatwerk gezonde leefstijl voor basisscholen gefaseerd aanbieden
 - Lokale invulling wijkpreventienetwerk door uitbreiding netwerksamenwerking gezond gewicht rond scholen naar 5 locaties/ wijken
 - Doorontwikkeling schoolsportvereniging met aansluiting op dagprogrammering en aanbod gericht op doelgroep
 - Inzichten uit pilots wijkaanpak implementeren in meerdere wijken
 - Deskundigheidsbevordering van partners in de stad
- We bereiden de actualisatie van het beleid voor op basis van lopend onderzoek, wetenschappelijke inzichten en ervaringen binnen en buiten Rotterdam.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale sportverenigingen*	Streefwaarde			90%		92%	
	Realisatie	88%					
Aantal leden van sportverenigingen*	Streefwaarde					77.250	
	Realisatie	75.000					

* In het kader van het Actieprogramma Verenigingen wordt opdracht gegeven voor een 0-meting, welke in 2019 zal worden uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid sportprogrammering*							
Schoolsport	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,0					
Sportregie	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,2					
Lekker Fit!-programma							
Aantal Lekker Fitscholen	Streefwaarde	94	94	94	94	94	
	Realisatie	94					
0-4 jaar op kinderopvanglocaties	Streefwaarde	145	180	215	250	285	

	Realisatie	145				
Kleuteraanpak op LF! en NLF! scholen***	Streefwaarde	95	105	120	138	
	Realisatie	75				
* Deze wordt om de drie jaar gemeten, de eerst volgende meting is in 2021						
** Streefwaarden klanttevredenheid 2021 (eerst volgende meting) worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedri						
** Lekker Fit! en Niet-Lekker Fit! scholen, de scholen met en zonder een LF! programma in groep 3-8						

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Sportbeleid en activering	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.863	2.400	1.823	1.799	1.799	1.799
Bijdragen rijk en medeoverheden	462	700	25	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.401	1.700	1.799	1.799	1.799	1.799
Lasten exclusief reserves	14.550	17.554	17.782	15.629	14.484	14.485
Apparaatslasten	4.857	5.385	5.498	5.498	5.498	5.500
Inhuur	81	84	36	36	36	36
Overige apparaatslasten	86	122	129	129	129	131
Personeel	4.690	5.180	5.333	5.333	5.333	5.333
Intern resultaat	-7.247	-7.503	-7.599	-7.343	-7.343	-7.343
Intern resultaat	-7.247	-7.503	-7.599	-7.343	-7.343	-7.343
Programmalasten	16.940	19.671	19.883	17.474	16.329	16.329
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.691	9.399	9.788	8.651	8.106	8.106
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-13	64	66	66	66	66
Subsidies en inkomstenoverdrachten	8.262	10.208	10.030	8.757	8.157	8.157
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.688	-15.155	-15.959	-13.830	-12.685	-12.686
Saldo voor reserveringen	-12.688	-15.155	-15.959	-13.830	-12.685	-12.686
Reserves	1.025	-3.505	765	0	0	0

Onttrekking reserves	25	995	765	0	0	0
Toevoeging reserves	0	4.500	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.000	0	0	0	0	0
Saldo	-11.662	-18.660	-15.194	-13.830	-12.685	-12.686

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 14.181	- 14.066	- 13.957	- 13.664	- 13.664		
Omissieregeling 2019	- 14.466	- 14.500	- 14.395	- 14.103	- 14.103		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 14.465	- 14.341	- 14.129	- 13.768	- 13.785		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 14.871	- 14.028	- 13.743	- 13.427	- 12.844		
10-maandsrapportage 2019	- 14.879	- 14.028	- 13.743	- 13.427	- 12.844		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.553						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 13.032	- 13.743	- 13.427	- 12.844	- 12.844	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.881	- 14.575	- 14.366	- 12.405	- 12.405	
10-maandsrapportage 2020		- 12.781	- 14.575	- 14.366	- 12.405	- 12.405	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.662					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 19.006	- 14.909	- 12.947	- 12.417	- 12.419
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 18.660	- 15.194	- 13.830	- 12.685	- 12.686

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Sportbeleid en activering		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-19.006	-14.909	-12.947	-12.417	-12.419
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		347	-285	-883	-268	-268
Koers van de stad: Alle ballen verzamelen voor SDS'18 uit Ommoord	Intensiveringen	0	-8	0	0	0

Koers van de stad: Een geschikt pand voor biljartvereniging 'Het Anker'	Intensiveringen	0	-21	0	0	0
Koers van de stad: Een steun in de rug voor de European Para Championships	Intensiveringen	0	-75	0	0	0
Koers van de stad: Sportbudget voor sportstrand Hoek van Holland	Intensiveringen	0	-23	0	0	0
Koers van de stad: Vliegende start vitale verenigingen	Intensiveringen	0	-23	0	0	0
Specifieke Uitkering Sport 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	2	1	1	1
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	2	2	2	2
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	3	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	5	5	5	5
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	344	-147	-889	-274	-274
Begroting na wijzigingen		-18.660	-15.194	-13.830	-12.685	-12.686

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Alle ballen verzamelen voor SDS'18 uit Ommoord

Financiële impuls in 2022 vanwege materiele tekorten voor SDS'18 uit Ommoord in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie Leefbaar Rotterdam. (- € 8)

Koers van de stad: Een geschikt pand voor biljartvereniging 'Het Anker'

Financiële impuls in 2022 vanwege inrichting en verhuiskosten voor biljartvereniging 'Het Anker' in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie Leefbaar Rotterdam. (- € 21)

Koers van de stad: Een steun in de rug voor de European Para Championships

Financiële impuls in 2022 vanwege sponsoring van de European Para Championships in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie Leefbaar Rotterdam. (- € 75)

Koers van de stad: Sportbudget voor sportstrand Hoek van Holland

Financiële impuls in 2022 vanwege realisatie van een sportstrand in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie CDA. (- € 23)

Koers van de stad: Vliegende start vitale verenigingen

Financiële impuls in 2022 ten behoeve van vitale verenigingen in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie CDA. (- € 23)

Specifieke Uitkering Sport 2021

Betreft verlening van de regeling specifieke uitkering stimulering sport voor het jaar 2021 (€ 275) door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Met deze wijziging wordt de bestuurlijke besluitvorming rondom de organisatie van het Grand Départ van de Tour de France in de begroting verwerkt. (€ 425 in 2021 en € 385 in 2022)

Technische wijzigingen

In het taakveld Sportbeleid en activering zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De technische wijzigingen betreffen:

- de overdracht van budget vanuit taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie naar het taakveld Sportbeleid en activering, voor het Meerjarenprogramma Grand Départ Tour de France (- € 265 in 2021, - € 500 in 2022 en - € 600 in 2023)
- de overdracht naar het taakveld sportaccommodaties vanwege het nieuw ingerichte Strategieteam Maatschappelijk Vastgoed (€ 590 in 2021, € 695 in 2022)
- indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (- € 265 in 2022 tot - € 197 in 2025)
- de overige technische wijzigingen van geringe omvang

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota en implementatieplan](#)
- [Uitvoeringsprogramma Lekker Fit](#)
- [Actieprogramma Verenigingen](#)

Omschrijving taakveld

De inzet is om meer Rotterdammers met plezier te laten sporten en bewegen. Hiertoe ondersteunt het college sportverenigingen en andere organisaties op sport- en beweeggebied, stimuleert het college recreatieve sportbeoefening, sport en bewegen in wijken en buurten en het (top)sportklimaat en zet het in op het binnenhalen van sportevenementen. Hiermee draagt het college ook bij aan andere maatschappelijke doelstellingen, zoals gezondheid, bewonersparticipatie en economie en werkt het aan een vitale en levendige stad.

Toelichting op doelstellingen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten

Extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap

De inzet is dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden. In het Actieprogramma Verenigingen zijn hiervoor acties vastgesteld.

Lekker Fit! in de Wijk

Het hoofddoel is om alle kinderen in Rotterdam vanaf 9 maanden voor de geboorte tot en met 12 jaar de basis mee te geven voor een gezonde leefstijl.

Economische zaken

Pagina 46

Economische zaken

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg

van economische impact van corona zal voor deze ambitie in 2021 een andere, concernbrede inzet nodig zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

TAAKVELD 1

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket, het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de Bedrijven InvesteringsZones (BIZ-)bijdrage.

TAAKVELD 2

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van voor bezoekers en marktvergunninghouders aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten.

TAAKVELD 3

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Een duurzame en veerkrachtige economie door vanuit de transitiepaden te werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad

Herstel en ontwikkeling van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

Invulling van de digitale randvoorwaarden waardoor de transitie naar de nieuwe economie kan worden gerealiseerd

TAAKVELD 4

Economische promotie

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en

internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief vermakelijkhedenretributies.

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van corona zal voor deze ambitie ook in 2022 een andere, concernbrede inzet nodig blijven zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Functiemenging	%	N.v.t. LISA
	Streefwaarde	
	Realisatie	55,4% (2020)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	N.v.t. LISA
	Streefwaarde	
	Realisatie	142,0 (2020)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Toelichting BBV-indicatoren

Functiemenging:

De functiemenging geeft de verhouding weer tussen wonen en werken. De economie, vestigingen/ arbeidsplaatsen is harder gestegen dan het aantal woningen/inwoners.

Vestiging van bedrijven:

Het aantal banen per 1.000 inwoners ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, echter het aantal vestigingen van bedrijven is lager dan het gemiddelde in Nederland. Dit wordt verklaard doordat Rotterdam bovengemiddeld veel grote bedrijven kent.

Recentere cijfers dan 2020 over functiemenging en vestiging van bedrijven zijn nog niet bekend.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Economische zaken	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.929	2.564	2.059	2.058	3.600	3.600

Bijdragen rijk en medeoverheden	508	511	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.421	2.053	2.059	2.058	3.600	3.600
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	33.647	36.311	37.873	31.145	26.814	25.786
Apparaatslasten	6.490	8.367	8.639	8.639	8.401	8.401
Inhuur	78	253	469	469	230	230
Overige apparaatslasten	92	160	178	177	177	177
Personeel	6.320	7.954	7.992	7.994	7.994	7.994
Intern resultaat	2.885	2.452	2.208	2.208	2.208	2.208
Intern resultaat	2.885	2.452	2.208	2.208	2.208	2.208
Programmalasten	24.272	25.492	27.026	20.298	16.205	15.177
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.197	12.374	15.859	11.193	7.481	6.453
Kapitaallasten	110	124	126	126	126	126
Overige programmalasten	10	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	13.954	12.909	10.956	8.894	8.514	8.514
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.718	-33.747	-35.814	-29.088	-23.215	-22.187
Saldo voor reserveringen	-31.718	-33.747	-35.814	-29.088	-23.215	-22.187
Reserves	4.996	2.461	1.856	0	0	0
Onttrekking reserves	4.996	2.911	1.856	0	0	0
Toevoeging reserves	0	450	0	0	0	0
Saldo	-26.721	-31.286	-33.959	-29.088	-23.215	-22.187

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 22.983	- 24.103	- 24.492	- 24.616	- 24.616		
Omissieregeling 2019	- 23.443	- 24.447	- 24.862	- 24.986	- 24.986		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 25.380	- 24.962	- 25.331	- 25.427	- 24.928		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.921	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674		

10-maandsrapportage 2019	- 23.912	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 25.209					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 26.951	- 24.886	- 24.974	- 21.674	- 21.674
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 26.804	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308
10-maandsrapportage 2020		- 27.415	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.721				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 32.485	- 32.659	- 28.420	- 22.856 - 21.856
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 31.286	- 33.959	- 29.088	- 23.215 - 22.187

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben hoofdzakelijk betrekking op marktgelden, inschrijfgelden en leges.

Lasten

De apparaats- en programmalasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten, ten behoeve van de economische stimulering, Herstel- en Vernieuwingsagenda voor covid-19 en toezicht, exploitatie en onderhoud van marktterreinen. De interne lasten bestaan uit doorbelastingen overige kosten vanuit andere programma's.

Reserves

De voornaamste onttrekkingen op de reserve hebben betrekking op de reserve Energietransitie. Hiervoor zijn diverse duurzame projecten opgenomen voor de nieuwe economie, zoals Rotterdam The Hague Innovation Airport, Up! Rotterdam, Hardt Hyperloop en Versnellen Innovatie MKB goedgekeurd.

Meerjarig verloop

De begroting 2022 bevat vele incidentele middelen vanuit het coalitieakkoord en de Herstel- en Vernieuwingsagenda. Vanaf 2023 zal € 3,3 mln aan budget wegvallen door de intensiveringen Tegengaan Leegstaan kantoren, Stimuleren en faciliteren Nieuw Ondernemerschap en Circulaire Economie en sociaal ondernemerschap (Voor Goed). Vanaf 2024 wordt verwacht dat we door de Herstel- en Vernieuwingsagenda weer op het oude economische niveau voor covid kunnen zijn. Daarmee vervallen de intensiveringen voor Ruimte voor maakbedrijven, Herstelplan aantrekkelijke stad, Taskforce retail en extra aantrekken internationale bedrijven en talent à € 4 mln in totaal.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)
Economische zaken	1.199		-1.300		-668		-359		-331	
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	9	0%	-224	8%	-64	2%	-88	3%	-88	3%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-12	1%	-34	3%	-33	3%	9	2%	9	2%
Economische ontwikkeling	1.350	10%	-680	5%	-245	3%	-210	4%	-210	4%
Economische promotie	-148	1%	-362	2%	-326	2%	-69	0%	-41	0%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	9	0%	-224	8%	-64	2%	-88	3%	-88	3%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-12	1%	-34	3%	-33	3%	9	2%	9	2%
Economische ontwikkeling	1.350	10%	-680	5%	-245	3%	-210	4%	-210	4%
Economische promotie	-148	1%	-362	2%	-326	2%	-69	0%	-41	0%

Omschrijving programma

Wie fijn wil wonen en werken is gebaat bij een stad die zich aanpast aan de nieuwe ontwikkelingen in de economie. Een stad die ook ruimte blijft bieden voor voldoende plekken om te werken en ondernemen, zodat Rotterdam een inclusieve woon-werkstad blijft. Want elke Rotterdammer verdient een kans om zich door werk te ontwikkelen.

2020 en 2021 stonden in het teken van de coronacrisis. De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze verschillen per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfsgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stil leggen van productie-processen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2021 geïntensiveerd en zetten we door in 2022:

1. Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door voorlichting van het MKB, uitvoeren van bedrijfsscans en het aanbieden van workshops en trainingen;
2. Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten;
3. Doorontwikkelen aanpak Vitale Kernen waarbinnen intensieve samenwerking plaatsvindt tussen stakeholders in de betreffende winkelgebieden;
4. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de horeca;

5. Intensivering van de inzet op de Smart Health Tech Campus als aanjager van het LS&H cluster;
6. Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - Vervolg, vorming en uitvoering actieagenda Rotterdam Digitaal en doorontwikkeling van Rotterdam tot voorbeeldstad in en digitale wereld;
 - Opzetten en uitvoeren van een programma Digitale Economie;
 - Faciliteren van de uitrol glasvezel en 5G in Rotterdam;
7. Inzet op herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers.

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De Herstel- en vernieuwingsagenda is in september 2020 door het college vastgesteld en aan de raad aangeboden.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Pagina 47

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt

Regeldruk vermindering voor ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. De Rotterdamse economie is in 2020 met ongeveer 3% gekrompen. Met name de Horeca, toerisme, retail (non-food), de culturele sector en specifieke bedrijfsgroepen als ZZP'ers, hebben nadelige gevolgen ondervonden van de contactbeperkende maatregelen. De ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Veel activiteiten van Economie zijn gericht op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor 2021 wordt er groei verwacht, maar deze groei in de Rotterdamse regio zal minder uitbundig zijn in vergelijking met andere regio's en Nederland. Dit heeft onder meer te maken doordat de opkomende consumentendiensten minder vlees op de botten hebben, er in Rotterdam relatief minder hoger opgeleiden zijn en doordat het toerisme relatief beperkt in omvang is.

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;

3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2021 opgestart en geïntensiveerd:

- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam, sociaal en circulair ondernemerschap;
- Het versnellen van digitalisering in het MKB (de digitaliseringsvouchers);
- Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten (de inno- en digivouchers);
- Het mogelijk maken van een 1,5 meter economie in sectoren, ruimte voor andere concepten in sectoren waar dit niet haalbaar is;
- Inrichten van een coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitel krijgen;
- (Tijdelijke) uitbreiding van inzet op de Ondernemersbalie en de bedrijfscontactfunctie;
- Van fysieke ontmoeting naar digitale ontmoeting via het Venture Café, Blue City en het UPstreamfestival;
- Inzet op sociaal ondernemerschap via noodfonds, begeleiding en het social impact fund;
- Verruiming van de mogelijkheden voor inkoop bij Rotterdamse ondernemers door de gemeente.

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen en in juni 2021 in de gemeenteraad behandeld.

De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis ziet de monitor een aantal onderwerpen die in de komende periode om focus en verdieping vragen:

- Human capital
- Financiële positie ondernemers
- Sociale crisis/brede welvaart
- Aantrekkingskracht stad
- Innovatie, talent en vernieuwing

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio is de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld waarbij de

komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening optimaliseren en moderniseren en rol als leading en launching customer van de gemeente versterken.

Wat willen we bereiken

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt.

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam.

Vermindering regeldruk

Minder regeldruk voor Rotterdamse ondernemers om bij te dragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daar voor doen

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie wordt gemaakt.

- We zorgen voor een sterk MKB-netwerk en richten onze bedrijfscontactfunctie en accountmanagement daarop: we zoeken de bedrijven in de stad op, brengen in beeld wat er leeft bij de bedrijven en gebruiken de kennis van bedrijven om de dienstverlening te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe economie. Ook zetten we in op verbinding van ondernemers in winkelgebieden (vitale kerngebieden) en bedrijfsterreinen in ondernemerscollectieven;
- Extra aandacht gaat daarbij uit naar gemeentelijke procedures, beleid en projecten: ook deze scherpen we aan, schrappen ze en/of maken ze effectiever;
- We ondersteunen actief bedrijvennetwerken om de samenwerking tussen ondernemers te versterken en cross-overs tussen bedrijven uit verschillende sectoren te stimuleren;
- Aandachtgebieden voor ons accountmanagement zijn bedrijven in zakelijke dienstverlening, life sciences & health, ICT & creatieve bedrijven, haven & maritieme dienstverlening en horeca, retail, horeca & leisure. In

2022 pakken we het accountmanagement voor het Rotterdamse grootbedrijf dat belangrijk is voor de gemeente op. Daarnaast wordt er accountmanagement voor startups en scaleups ingezet via het Up! Rotterdam programma. Het accountmanagement, het current investor development op de grote en middelgrote internationale bedrijven, wordt uitgevoerd door Rotterdam Partners. Hierbij heeft Rotterdam Partners specifieke aandacht voor (internationale) acquisitie, handelsbevordering en expats

- In 2022 pakken we het accountmanagement voor het Rotterdamse grootbedrijf dat belangrijk is voor de gemeente op;
- Samen met onze (kennis)partners, waaronder o.a. Hogeschool Rotterdam, MKB Rotterdam, Kamer van Koophandel, VNO-NCW Rotterdam en Rabobank, ontsluiten we informatie, kennis en netwerken voor MKB-ondernemers. Dit is de manier waarop we in MKB010>>Next samenwerken;
- We faciliteren trainingen tegen een gereduceerde prijs om een online winkel op te starten;
- We stimuleren (inspireren - informeren - activeren) samen met partners MKB-bedrijven om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen via het in 2020 gelanceerde MKB010>>next programma. Ambitie is om in deze collegeperiode 5.000 Mkb'ers te bereiken. We spelen in op de omstandigheden (o.a. door de onvoorspelbaarheid van corona) en door het programma waar nodig aan te passen op de vraag en de mogelijkheden.

Vermindering regeldruk

Rotterdam wil een aantrekkelijke stad zijn voor nieuwe en bestaande bedrijven. Soms werkt regelgeving vanuit overheden (landelijk dan wel lokaal) belemmerend om (vernieuwend) te ondernemen. Met het programma Anders Geregeld krijgen ondernemers meer ruimte voor vernieuwend ondernemerschap. Door kleinschalige experimenten en pilots testen we hoe regelgeving anders kan worden toegepast en/of hoe werkprocessen anders kunnen worden ingericht. Als na de experimenteerperiode blijkt dat de effecten positief zijn, schept dat kansen voor ondernemend Rotterdam. Eind dit jaar verschijnt de evaluatie van een aantal experimenten in drie winkelstraten. Als daaruit blijkt dat de effecten positief zijn, kan dat leiden tot permanente aanpassing van de regels. Samen met ondernemers werken we aan een lokale aanpak met vraag gestuurde experimenten en pilots die meer ruimte bieden voor ondernemerschap. Rotterdam steunt de Tweede Kamer om de Drank- en Horecawet aan te passen en blanding/mengvormen retail en horeca structureel mogelijk te maken.

Tijdens de coronacrisis is duidelijk geworden dat het bedrijfsleven gebaat is bij een open houding van de gemeente ten opzichte van de noodzaak van bestaande regels. De ervaringen worden meegenomen in toekomstige afwegingen of regels behouden of aangepast moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet op flexibele standplaatsen en uitbreiding van terrassen zoals vanuit Rotterdam Geeft Ruimte zijn toegepast. De ontwikkelde werkwijze van het Coronaloket met integrale gebiedsteams en expertteam zal verder geïmplementeerd worden voor een snelle en efficiënte dienstverlening aan ondernemers.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

We werken aan meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie door middel van:

- Inzet van bedrijfscontactfunctionarissen (BCF): zij zijn het eerste en vaste aanspreekpunt voor de besturen van de Rotterdamse ondernemersverenigingen. Zij richten zich hierbij op de verenigde ondernemers in winkelgebieden en op bedrijventerreinen. Ondernemers kunnen bij de bedrijfscontactfunctionaris uit hun gebied terecht voor alle kwesties die met ondernemen en economische ontwikkeling te maken hebben. De BCF is hierbij ook de schakel naar de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. Onderlinge netwerkvorming wordt met behulp van een aantal bijeenkomsten bevorderd. Ook de Bedrijven Investeringszones (BIZ) besturen zijn een voorbeeld van dergelijke collectieven;
- De Ondernemersbalie: het centrale loket voor startende en gevestigde ondernemers. De kerntaak is het geven van voorlichting en advies aan (startende) ondernemers over gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies en bedrijfshuisvesting. De ondernemersbalie is actief betrokken bij het ondernemersportal (ondernemen010) waarin alle belangrijke producten en diensten voor ondernemers zijn opgenomen;
- Er is een subsidie mogelijk voor ondernemerscollectieven, waarbij 50% bijgedragen wordt voor projecten en activiteiten op het gebied van o.a. gebiedspromotie, digitalisering, buitenruimte etc. Hierbij zijn de ambities rond transitie naar de nieuwe economie in de herziene regeling van 2020 opgenomen. In 2022 zal dit gecontinueerd worden. Ook sluit dit aan bij de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. Ondernemersinitiatieven worden hiermee gestimuleerd en gewaardeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.022	2.145	3.339	2.828	2.772	2.772
Apparaatslasten	1.567	1.531	1.574	1.574	1.521	1.521
Inhuur	0	53	101	101	48	48
Overige apparaatslasten	10	16	16	16	16	16
Personeel	1.557	1.462	1.457	1.457	1.457	1.457
Intern resultaat	9	0	0	0	0	0
Intern resultaat	9	0	0	0	0	0
Programmalasten	446	615	1.765	1.254	1.252	1.252

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	73	165	932	932	929	929
Overige programmalasten	3	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	369	450	833	323	323	323
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.015	-2.145	-3.339	-2.828	-2.772	-2.772
Saldo voor reserveringen	-2.015	-2.145	-3.339	-2.828	-2.772	-2.772
Reserves	40	100	350	0	0	0
Onttrekking reserves	40	100	350	0	0	0
Saldo	-1.975	-2.045	-2.989	-2.828	-2.772	-2.772

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.290	- 1.290	- 1.290	- 1.290	- 1.290		
Omissieregeling 2019	- 4.297	- 4.248	- 4.248	- 4.248	- 4.248		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 3.802	- 4.320	- 4.320	- 4.320	- 4.320		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.850	- 3.325	- 3.309	- 3.302	- 3.302		
10-maandsrapportage 2019	- 2.850	- 3.325	- 3.309	- 3.302	- 3.302		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.397						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 2.516	- 3.309	- 3.302	- 3.302	- 3.302	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 2.389	- 3.317	- 3.309	- 3.309	- 3.275	
10-maandsrapportage 2020		- 2.389	- 3.317	- 3.309	- 3.309	- 3.275	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.975					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 2.054	- 2.765	- 2.765	- 2.685	- 2.685
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 2.045	- 2.989	- 2.828	- 2.772	- 2.772

Financiële bijstellingen

	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening				
Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming

		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-2.054	-2.765	-2.765	-2.685	-2.685
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		9	-224	-64	-88	-88
Kasschuif Amendement B1_Wintervouchers Rotterdamse ondernemers	Kasschuiven	0	-160	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	9	-64	-64	-88	-88
Begroting na wijzigingen		-2.045	-2.989	-2.828	-2.772	-2.772

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Amendement B1_Wintervouchers Rotterdamse ondernemers

In het kader van de motie 'Koers van de stad' worden de lasten binnen het programma Economische zaken voor het begrotingsjaar 2021 verlaagd op het taakveld Economische ontwikkeling met € 160 en voor het begrotingsjaar 2022 verhoogd op het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie met € 160 ten behoeve van het ondersteunen van activiteiten van Rotterdamse ondernemersverenigingen of BIZ'en die de aantrekkelijkheid van hun winkelcentrum of winkelstraat kunnen verbeteren (bijvoorbeeld rond de feestdagen in 2022).

Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven

Door corona zijn meerdere ondernemersinitiatieven nog niet gestart in 2021, omdat ondernemers onzekerheid voelen over mogelijke maatregelen van de rijksoverheid. De verwachting is dat deze initiatieven door de meeste ondernemers worden uitgesteld en voornamelijk volgend jaar zullen worden ingediend. De lasten en onttrekking aan de bestemmingsreserve worden in 2021 verlaagd met - € 350 en in 2022 verhoogd met € 350.

Technische wijzigingen

Op taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 9 in 2021 tot - € 88 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijzigingen zijn overheveling apparaatslasten (inhuur) naar programmalasten (€ 33 in 2021), aanpassing formatief kader (- € 26 in 2024 en 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 24 in 2021 tot - € 62 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)

- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Pagina 48

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktvergunninghouders.

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft nog steeds grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat de economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze gevolgen verschillen per sector, en ook de kooplieden van de Rotterdamse warenmarkten ondervinden veel nadelige gevolgen van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen. Er wordt samen met de kooplieden voor gezorgd dat de markt, ook met de verschillende aanpassingen vanwege coronamaatregelen, zo goed mogelijk doorgang kan vinden.

Vanwege de coronamaatregelen heeft de uitwerking van de marktvisie vertraging opgelopen. De planning is dat begin vierde kwartaal 2021 de marktvisie aan het college wordt aangeboden. De aan de visie gekoppelde pilots starten zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden en de coronamaatregelen het toelaten.

Ontwikkelingen 2022-2025

Samen met de kooplieden zal er, aan de hand van de geplande pilots, gewerkt worden aan de implementatie van de visie van de markten. Doel is om de markten de kwalitatieve impuls te geven die zij nodig hebben. Het streven is om de markt een vliegwiel van de wijk te maken. De pilots zullen zich onder andere richten op het stimuleren van het ondernemerschap op de markt, aanpak afval en de sociale rol van de markt in de wijk. De aan de visie gekoppelde pilots starten zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden en de coronamaatregelen het toelaten.

Wat willen we bereiken

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

- Aantrekkelijke markten
- Divers aanbod
- Meer verkoopwagens
- Veilige en schone markten

Wat gaan we daar voor doen

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

Het onderzoek naar de staat van de markten is eind december 2019 afgerond. Tijdens het onderzoek is input vanuit de betrokken partijen gevraagd. De resultaten worden verwerkt in een brede visie voor de warenmarkten. Op het moment dat de coronamaatregelen het toelaten zetten we in op het verder uitwerken van de visie waaronder:

- Tegengaan leegstand
- Toelaten nieuwe instroom van kooplieden, zowel structureel als op dagbasis
- Inschrijfbepanking herzien
- Stimuleren nieuwe artikelen
- Stimuleren verkoopwagens
- Inzet op aanpak afval

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.285	1.719	2.059	2.058	3.600	3.600
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.285	1.719	2.059	2.058	3.600	3.600
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.146	3.174	3.219	3.221	3.222	3.222
Apparaatslasten	1.104	1.408	1.433	1.433	1.433	1.433
Inhuur	2	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	35	38	41	40	40	40

Personeel	1.067	1.368	1.390	1.390	1.390	1.390
Intern resultaat	1.179	1.186	1.214	1.214	1.214	1.214
Intern resultaat	1.179	1.186	1.214	1.214	1.214	1.214
Programmalasten	863	580	571	575	575	575
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	859	495	486	490	490	490
Overige programmalasten	4	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.860	-1.455	-1.159	-1.163	379	379
Saldo voor reserveringen	-1.860	-1.455	-1.159	-1.163	379	379
Saldo	-1.860	-1.455	-1.159	-1.163	379	379

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.214	- 1.214	- 1.214	- 1.214	- 1.214		
Omissieregeling 2019	- 1.251	- 1.237	- 1.237	- 1.237	- 1.237		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.225	302	311	320	319		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.250	302	311	320	320		
10-maandsrapportage 2019	- 1.250	302	311	320	320		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.219						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.040	311	320	320	320	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 984	- 429	380	372	372	
10-maandsrapportage 2020		- 1.734	- 429	380	372	372	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.860					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.443	- 1.126	- 1.130	370	370
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.455	- 1.159	- 1.163	379	379

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.443	-1.126	-1.130	370	370
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-12	-34	-33	9	9
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-12	-34	-33	8	8
Begroting na wijzigingen		-1.455	-1.159	-1.163	379	379

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse geringe technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Marktreglement 2008](#)
- [Marktverordening 2017](#)
- [Verordening rechten markten](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen behoort de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente. In dit Rotterdamse taakveld gaat het om:

- regelen straathandel, markten alsook veemarkten
- marktgelden en staanplaatsgelden markten (via baten categorie 3.7)

Economische ontwikkeling

Pagina 49

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;

Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;

Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;

Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital. Inzet op Leer Werk Akkoorden (LWA), aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;

Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Voortgang 2021

Voor 2021 wordt er groei verwacht, maar deze groei in de Rotterdamse regio zal minder uitbundig zijn in vergelijking met andere regio's in Nederland. Dit heeft onder meer te maken doordat de opkomende consumentendiensten minder vlees op de botten hebben, er relatief minder hoger opgeleiden zijn (die productiever zijn) en schaafeffecten in toerisme nog ontbreken.

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De Herstel- en vernieuwingsagenda is in september 2020 door het college vastgesteld en aan de raad aangeboden. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

- Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
- Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
- Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
- Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
- Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
- Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

De Herstel- en vernieuwingsagenda is een adaptieve agenda wat betekent dat de koers en maatregelen bijgestuurd kunnen worden afhankelijk van de ontwikkelingen in de economie en de voortgang en impact van de maatregelen. Medio 2021 is de eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda verschenen.

De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis ziet de monitor een aantal onderwerpen die in de komende periode om focus en verdieping vragen:

- Human capital
- Financiële positie ondernemers
- Sociale crisis/brede welvaart
- Aantrekkingskracht stad
- Innovatie, talent en vernieuwing

Op deze thema's gaan we in de tweede helft van 2021 in gesprek, zowel met interne- als met externe stakeholders, of aanvullende maatregelen nodig zijn en er wordt bekeken of de maatregelen aangescherpt dienen te worden. De uitkomst van dit traject betrekken wij bij de tweede monitor die in de tweede helft van 2021 zal uitkomen.

Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2021 opgestart en geïntensiveerd:

1. Het opzetten van de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden als opvolging van de Taskforce Retail Rotterdam en intensivering van de samenwerking aan vitale kerngebieden op de locaties waar detailhandel dominant aanwezig is door stakeholders in de betreffende gebieden ('gouden driehoek') en tussen onderdelen van het concern;
2. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de retail en horeca;
3. Snelle actuele en gerichte communicatie voor ondernemers op www.Ondernemen010.nl;
4. Inrichting van een Coronaloket als één-ingangsprincipe voor ondernemers;
5. Intensivering van de inzet op de Erasmus MC Campus als aanjager van het Life Science & Health (LS&H) cluster;
6. Verder doorontwikkelen van SpotRotterdam om druktespreiding in de stad inzichtelijk te maken;
7. Ontwikkelen van een druktemeter voor spreiding van bezoekersstromen in de stad;

8. Versterking en uitvoering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - a. Opzetten van een team ter ondersteuning van de Chief Digital Officer
 - b. Uitvoering handvest Rotterdam Digitaal
 - c. Opzetten en uitvoeren van het programma digitale economie
 - d. Invoeren antennebeleid en telecommunicatiewet 2021
 - e. Faciliteren en versnellen van de uitrol glasvezel in Rotterdam
9. Inrichten van een Coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitel krijgen;
10. Faciliteren van herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers;
11. Op verzoek van de gemeente heeft Rotterdam Partners een International advisoryboard bij elkaar gebracht om de stad te adviseren over de toekomst van beurzen en congressen. De aanbevelingen worden verwerkt in een nieuwe stedelijke aanpak.

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen.

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Activiteiten onder dit taakveld worden ondergebracht bij de sporen van de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. In 2022 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat willen we bereiken

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Cruciale economische sectoren in Rotterdam zijn onder andere de clusters Life Sciences and Health, maritieme economie, maakindustrie, logistiek, digitale dienstverleners en toerisme. Belangrijkste opgaven daarin zijn circulair, digitaal, energietransitie, inclusiviteit en talent. In de Herstel- en vernieuwingsagenda wordt het belang onderschreven van een arbeidsmarkt die aansluit bij de gevraagde vaardigheden in de (nieuwe) economie. Opleidingen leiden op voor die sectoren waar vraag en groei naar is, maar ook leven lang ontwikkelen en het behouden en aantrekken van talent is daarin cruciaal.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Rotterdam zet in op vernieuwing van de economie aan de hand van de economische transitie op het gebied van digitalisering, energie en circulair. Nieuw ondernemerschap is daarbij nodig. We stimuleren acquisitie van bedrijven die een belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van deze nieuwe economie en passen in het Rotterdamse DNA. Waar dat kan treden we op als launching customer of brengen we kennis samen van markt en overheid om nieuwe vormen van bedrijvigheid te stimuleren. De gemeente heeft de ambitie om de transitie naar de nieuwe economie te versnellen en wil innovatie op dit terrein stimuleren en faciliteren door de juiste randvoorwaarden te scheppen. geeft richting aan deze koers. Ondernemers nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe (bedrijfs)initiatieven en voeren die uit. De gemeente ondersteunt en zet hiervoor diverse instrumenten in. Omdat de economie niet stopt bij de gemeentegrens doet Rotterdam dat samen met de andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de provincie Zuid- Holland, InnovationQuarter en de Economic Board Zuid- Holland. Rotterdam The Hague Innovation Airport is een concreet voorbeeld van in regionaal verband samenwerken aan de nieuwe economie en de gewenste transitie

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar, maar van essentieel belang in de digitale economie en de effecten hiervan op de stedelijke omgeving. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Digitalisering is een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda. De gemeente kan stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

De beroepsbevolking moet passen bij de toekomstige economie. In Rotterdam is met partijen in de stad een proces afgesproken onder de naam Rotterdams Leer Werk Akkoord. Dit is met name gericht op het formuleren van de eisen aan de toekomstige beroepsbevolking vanuit de toekomstige economie en de bedrijven. Het scholen van werkenden om aan de toekomstige eisen van de economie en het bedrijfsleven te kunnen voldoen staat daarin centraal.

We blijven inzetten op Rotterdam als de maritieme innovatie hoofdstad

De ambitie is om in 2030 de maritieme hoofdstad van Europa te zijn, wat betekent dat het meest complete en concurrerende maritieme ecosysteem zich in de Rotterdamse regio bevindt. We stimuleren en faciliteren daarom de maritieme economie met o.a. ook maritieme hoofdkantoorfuncties van rederijen en scheepsbouwbedrijven en commodity traders en innovatieve techbedrijven in het Central district. Hierbij is de duurzame, circulaire en digitale transitie en innovatie de focus.

Om mondiaal concurrerend te kunnen blijven zullen het petrochemisch en energiecomplex als de transport en logistieke functie in het haven-industrieel cluster moeten verduurzamen en digitaliseren. Hiervoor is kennis en kunde nodig van bedrijven, kennisinstellingen en talenten uit de stad en de regio. We zien de energietransitie in het havenindustriecomplex daarom niet alleen als een duurzaamheids- en maatschappelijke opgave, maar vooral ook als een economische opgave.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

De aantrekkelijkheid van Rotterdam is van groot belang voor de ontwikkeling van de economie. Naast de kwaliteit van het woonklimaat is ook de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid (en daarmee samenhangend voldoende ruimte om te kunnen werken) en een aantrekkelijk voorzieningenaanbod (bereikbaarheid, onderwijs, sport, recreatie, kunst, cultuur, retail, horeca, leisure-voorzieningen, hotels, cultuur, onderwijs, sport en openbaar groen) een belangrijke factor. Een fijne woonomgeving, waar kinderen sporten, waar het goed samenleven is, versterkt de aantrekkingskracht op talent (vasthouden en aantrekken) en talentontwikkeling en het arbeidspotentieel. Dit geldt zeker voor het aantrekken van hoogopgeleide, creatieve en innovatieve arbeidskrachten en samenhangend daarmee voor internationale bedrijven. Wij willen onze inzet voor het creëren van een aantrekkelijke stad verder verstevigen om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven, werknemers, bewoners en bezoekers van de toekomst.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar maar wel van essentieel belang in de zogenaamde data economie. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Enerzijds is digitalisering een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda, anderzijds kan de gemeente stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

Wat gaan we daar voor doen

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

- We werken samen met het Erasmus MC aan op het opstarten van de Campusorganisatie Erasmus MC Campus met een campusorganisatie, programmering en een businesscase;
- In samenhang hiermee scherpen we de lange termijn ambities en de inzet daarop ten aanzien van de sector LS&H aan samen met onze externe partners;
- We verkennen samen met cluster Maatschappelijke Ontwikkeling en partners als Rotterdam Partners en KHN de mogelijkheden van duurzaam toerisme, dit doen we met de bedrijven in de stad en regio;
- Onder de noemer Revival maakindustrie benutten we de mogelijkheden voor het versterken, faciliteren en aantrekken van bedrijven in de maakindustrie zoals het uitvoeren van een investeringsstrategie voor de Spaanse polder en op gebiedsniveau waar mogelijk in een functiemix in vitale kernen;
- Met het bedrijfsleven stellen we samen een brede Rotterdamse human capital agenda op, aansluitend en aanvullend op bestaande inzet. Er zijn diverse LWA's gesloten met bedrijfsleven en onderwijs rond onder andere de haven, MKB en energietransitie gebouwde omgeving. Er wordt nog gewerkt aan LWA's rond Bouw, Facilitair, Transport & Logistiek, Zorg, Horeca en Toerisme;
- We maken middelen vrij, samen met de andere aandeelhouders van InnovationQuarter, voor investeringen in bedrijven met groeipotentie;

- Samen met regionale partners als de provincie Zuid-Holland, Innovation Quarter en Rotterdam The Hague Airport werken we mee aan de uitbouw en ontwikkeling van Rotterdam The Hague Innovation Airport. Hoogwaardige werkgelegenheid, het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en bijdragen aan de verduurzaming van de luchtvaart is hierbij ons doel.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

- Uitvoeren en daar waar nodig (als gevolg van corona) herijken van de mets Rotterdam Partners, IQ en Havenbedrijf in 2019 vastgestelde acquisitie-strategie. Deze is erop gericht om proactief internationale bedrijvigheid aan te trekken die bijdraagt aan de transitie naar een nieuwe digitale, circulaire en duurzame economie. We bekijken vanzelfsprekend of internationale acquisitie in 2022 wel passend is gelet op de covid-19 situatie. We stellen tijdelijk de scope bij naar dichter bij huis en gericht op herstel;
- Ruimte voor werk(locaties) is een terugkerend thema. In 2022 gaan we werken aan integrale aanpak waarbij we sectorale beleidslijnen voor typen werklocaties (zoals kantoren, bedrijventerreinen, detailhandel etc) en gebiedgerichte praktische vertalingen integreren naar een handzaam en praktisch kader en plan;
- We zetten extra in op de uitstraling van Rotterdam als innovatielaboratorium met veel plek en ruimte voor startups, scale-ups en nieuwe samenwerkingsverbanden. Dat doen we via het programma Up!Rotterdam en het Upstreamfestival;
- De rol van lokale overheid als launching customer voor herstel en innovatie geven we vorm, dit doen we gemeentebreed, door bedrijven uit te dagen de benodigde technologieën en diensten gericht in te zetten;
- We blijven samenwerken met marktpartijen om 5G, glasvezel en andere IT-randvoorwaarden op een verantwoorde manier snel beschikbaar te maken voor iedereen in de stad;
- We faciliteren en ondersteunen de IT-Campus als verbindende partij om onderwijs en bedrijfsleven te versterken op het gebied van leren en werken in de digitale sector, zowel qua toeleiding van jongeren naar ICT-onderwijs, verbeteren van de doorstroming van jongeren naar hoger ICT-onderwijs inclusief talentontwikkeling en versterking van de ICT-sector in het algemeen.

We blijven inzetten op Rotterdam als de maritieme innovatie hoofdstad

De gemeente Rotterdam heeft zich de afgelopen jaren met succes gepositioneerd als dé aanjager van de noodzakelijke vernieuwing van de haveneconomie. Onder regie van de gemeente is een sterk, en nog steeds groeiend publiek privaat netwerk ontstaan met honderden partijen die samenwerken aan

1. De ontwikkeling van een goed investerings- en vestigingsklimaat voor kansrijke en vernieuwende maritieme bedrijvigheid, waarbij de focus ligt op de transitie naar de nieuwe (duurzame, circulaire, digitale) economie;
2. De ontwikkeling van een sterk nationaal en internationaal imago van dit cluster als toonaangevende maritieme innovatiehoofdstad. Er wordt geïnvesteerd in het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de realisatie van een hoogtechnologische, niet-fossiele haven en maritieme economie, met 12 maritieme groeimarkten. De vele acties die zijn ingezet op om beide doelstellingen te realiseren slaan neer in diverse programma's van de gemeente en haar partners op het gebied van marketing, acquisitie, lobby, talent, human capital, ruimte, kapitaal en innovatie.

Door de focus op de 12 maritieme groeimarkten, de innovatiekracht van het Zuid-Hollandse maritieme cluster, de al ingezette verduurzaming en digitalisering binnen de sector en de aanwezigheid van een sterk en op innovatie georiënteerd publiek – privaat netwerk, zal de maritieme sector een belangrijke positie innemen in het herstel van de regio na de coronacrisis en met succes onze ambities m.b.t. de energietransitie verwezenlijken.

We werken samen met partners aan het internationaal herstelplan maritieme economie:

- Het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor de kleinschalige innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld; We continueren de inzet op het creëren van een "3e Maasvlakte op het Weena" voor maritieme dienstverlening;
- We ondersteunen het Havenbedrijf Rotterdam (HBR) en het havenbedrijfsleven met de majeure energietransitie opgaven en de transitie naar de circulaire economie;
- We geven verdere uitvoering aan projecten klimaat Tafel energietransitie en circulaire ontwikkeling havengebied. Hierbij ontwikkelen en implementeren we beleidskaders voor (1) bijdrage aan investeringsprojecten in haven en maritieme industrie (2) Inzet op biomassa, walstroom, wind, waterstof, nieuwe brandstoffen, industriepolitiek;
- We organiseren intern en extern de samenwerking aan een toekomstbestendig maritiem cluster, dat internationaal bekendheid geniet als dé meest innovatieve maritieme hoofdstad van Europa. Hiervoor zetten wij ons in een breed publiek-private netwerk in, waarbij we onder andere met de Provincie Zuid-Holland en de Drechtsteden zorgen dat er uitvoering wordt gegeven aan de internationale maritieme hotspot aanpak, regionale maritieme acquisitie en maritieme marketing en communicatiestrategie en human capital agenda.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

We verkennen de mogelijkheden van herstel van de aantrekkelijke stad, o.a. ten aanzien van versterking van de vrijetijdsector (cultuur, sport, festivals en evenementen).

- Samen met stakeholders in de stad zetten we in op het versterken van vitale kerngebieden in de stad, het helpen transformeren naar een hierbij passende functiemix en verduurzamen van commercieel vastgoed;
- Met de uitvoering van het Actieplan Werken in Wijken maken we mogelijk dat er meer ruimte komt voor werkmilieus voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau. Dat is goed voor de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de wijken, de innovatie van de economie en een oplossing voor de leegstaande "plinten";
- We sturen op het transformeren van buiten winkelgebieden gelegen winkels (en het compacter maken van winkelgebieden door middel van deels transformatie en/of een functiemix naar een andere economische functie of waar dat beter past naar wonen. We sturen op het transformeren van 180.000 m² incurante kantoorruimte naar wooneenheden of andere economische functies samen, met en op initiatief van marktpartijen;
- In 2021 is de Taskforce Retail Rotterdam doorontwikkeld naar een Aanpak Vitale Kerngebieden waarbinnen intensieve samenwerking plaatsvindt tussen stakeholders in de betreffende gebieden (in het bijzonder de 'gouden driehoek') en tussen onderdelen van het concern. Het naar voren halen van ca. 10 focusgebieden waar de eerste resultaten kunnen worden behaald of waar werk met werk kan worden gemaakt. Rotterdam heeft 70 winkelgebieden, en sluit geen enkel winkelgebied uit waar vanuit

ondernemers of vastgoedeigenaren het initiatief komt om een visie of aanpak voor de winkelstraat te willen maken. De gemeente faciliteert deze initiatieven via het coördinatiepunt de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden. We zetten in op voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven in de stad (werklocaties) door ruimtelijk beleid uit te voeren en uitvoeringsplannen op prioritaire locaties te realiseren. In 2022 zal via het coördinatiepunt de Uitvoeringsorganisatie Vitale Kerngebieden aan de slag worden gegaan met onderzoek, aanpakken en stimuleren van stedelijke thema's i.s.m. de stakeholders. Hiervoor zullen stimuleringsbudgetten t.b.v. facilitering, samenwerking, innovatie en placemaking worden vrijgemaakt vanuit het beschikbare budget van de Taskforce over 2021 en 2022.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

Uitvoering van het programma Rotterdam Digitaal door onder andere:

- Implementeren handvest Rotterdam Digitaal: we verbinden externe en interne partijen aan een integrale aanpak van stedelijke digitalisingsopgaven en we zetten in op het aantrekken en inzetten van bedrijven in de digitale economie en Smart City toepassingen;
- Bijdragen aan de economische en stedelijke thema's en onderwerpen op het gebied van stedelijke digitalisering;
- Opzetten van het programma digitale economie;
- Faciliteren en versnellen van de uitrol van glasvezel in Rotterdam;
- Binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) werken we aan een gezamenlijke regionale digitale strategie en uitvoeringsagenda, o.a. voor 5G en glasvezel en voor de harmonisering van de aanleg van digitale infrastructuur.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van tenminste 180.000 m2 bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021	Streefwaarde (ultimo)	> 45.000 m2	> 90.000 m2	> 135.000 m2	> 180.000 m2**		
	Realisatie	45.000 m2	102.500	159.000 m2	289.000 m2		
	cumulatief		m2		(tm Q1 2021)		
Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)	Streefwaarde	30	30	30			
	Realisatie	n.v.t.	69	168	nog niet bekend *		
Verduurzaming Kantoren	Streefwaarde						
	Realisatie	n.v.t.					
Economische Clusterontwikkeling: investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet	Streefwaarde				€ 700 mln		
					investeringen		
					/ 2000 FTE /		

	Realisatie	n.v.t.	€ 247 mln	€ 607 mln	€ 758,3 mln
	cumulatief		uitgelokte	uitgelokte	investeringen
			investeringen 1586	investeringen	/ 3616 FTE
			FTE	2000 FTE	/ 207 nieuwe
			156 vestigers	175 vestigers	vestigers
					additioneel (t
					/m Q2 2021)
MKB RNE proof: In deze	Streefwaarde				5.000
collegeperiode worden er minimaal	Realisatie	185	779	1.516	2.269 (tm Q2
5000 MKB'ers gesproken, waarbij de	cumulatief				2021)
mogelijkheden van de nieuwe					
economie voor hun bedrijfsvoering					
worden belicht					

Toelichting indicatoren

Transformatie kantoren

Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. De transformatie zet fors door. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum. Er is inmiddels ook nieuwbouw gepland in het centrum. Veelal gaat het om herontwikkeling van bestaande kantoorgebouwen. Door de covid-epidemie is er vertraging en uitstel ontstaan bij deze projecten.

De collegetarget van > 180.000 m2 transformatie kantoren is ruimschoots behaald.

Transformatie winkels

De pilots transformatie voor winkels zijn in januari 2021 afgelopen. Om die reden zijn er geen nieuwe cijfers beschikbaar.

De collegetarget van 90 transformaties gedurende deze collegeperiode is ruimschoots behaald.

Verduurzaming Kantoren

Verduurzaming van Rotterdamse kantoren om in 2022 tenminste te voldoen aan Energielabel C: na het inventariseren van de huidige energielabels starten we een campagne richting eigenaren om ze bewust te maken van hun verantwoordelijkheid in deze verbeteringsopgave zodat ze stappen gaan ondernemen hierin:

- Op basis van de verduurzaming intentie in het Convenant Kantoren Transformatie onderzoeken we binnen de prioritaire concentratiegebieden met de eigenaren welke actie nodig zijn om deze intenties uit te voeren en maken we afspraken hierover;
- De Pilot WKO (Warmte koude opslag) in het Rotterdam Central District is gerealiseerd in 2020. In een tijdlijn zijn voor de verschillende gebouwen de momenten opgenomen waarop deze eigenaren kunnen instappen in de aansluiting op het WKO systeem. Voor de gebouwen Delftse Poort en het nieuw te bouwen Treehouse wordt de aansluiting uitgewerkt.

Economische clusterontwikkeling

Bovenstaande cijfers zijn tot stand gekomen door uitgelokte private investeringen in de clusters om een versnellingsimpuls te geven naar een nieuwe economie, waarbij de gemeente samenwerkt met onder meer Innovation Quarter en Rotterdam Partners.

Ondanks de coronacrisis zijn er door beide partijen stevige resultaten behaald. Hierdoor hebben we eind 2020 de beoogde resultaten al gehaald. Uiteraard heeft dit alles te maken met de sterke groei van onze economie van de afgelopen jaren. Hoe de economie zich dit en volgend jaar ontwikkelt is nog uiterst onzeker.

MKB RNE proof maken

Inmiddels zijn we medio vorig jaar met onze partners met het programma MKB010>>Next gestart. Door te inspireren-informer- activeren willen we MKB-bedrijven bereiken teneinde ze te stimuleren om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen. Samen met onze partners zorgen we dat aanwezige kennis, middelen en netwerken zo laagdrempelig mogelijk worden aangeboden om het Rotterdamse MKB vooruit te helpen. Het programma is als gevolg van corona later gestart en ook als gevolg van corona blijft het zaak om goed te peilen waar ondernemers op dit moment behoefte aan hebben. Kwaliteit gaat daarbij boven kwantiteit. In het najaar starten enkele nieuwe programma's om ondernemers te faciliteren in hun transitieopgave.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	517	394	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	507	394	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	14.825	14.754	15.365	9.948	6.151	6.151
Apparaatslasten	2.949	4.131	4.297	4.299	4.159	4.159
Inhuur	77	153	280	280	140	140

Overige apparaatslasten	42	93	107	107	107	107
Personeel	2.831	3.885	3.911	3.912	3.912	3.912
Intern resultaat	862	814	643	643	643	643
Intern resultaat	862	814	643	643	643	643
Programmalasten	11.013	9.809	10.425	5.006	1.350	1.350
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.293	6.842	9.254	4.844	1.188	1.188
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	3.718	2.967	1.172	162	162	162
Saldo voor vpb en reserveringen	-14.308	-14.361	-15.365	-9.948	-6.151	-6.151
Saldo voor reserveringen	-14.308	-14.361	-15.365	-9.948	-6.151	-6.151
Reserves	4.141	2.621	1.246	0	0	0
Onttrekking reserves	4.141	2.621	1.246	0	0	0
Saldo	-10.167	-11.739	-14.120	-9.948	-6.151	-6.151

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 10.550	- 12.136	- 12.530	- 12.656	- 12.656		
Omissieregeling 2019	- 6.006	- 7.540	- 7.958	- 8.085	- 8.085		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 6.375	- 7.644	- 8.026	- 8.135	- 8.135		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.770	- 8.886	- 9.276	- 9.388	- 6.588		
10-maandsrapportage 2019	- 7.760	- 8.886	- 9.276	- 9.388	- 6.588		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 9.737						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 10.952	- 9.276	- 9.388	- 6.588	- 6.588	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 11.220	- 13.723	- 12.217	- 9.396	- 7.631	
10-maandsrapportage 2020		- 10.850	- 13.723	- 12.217	- 9.396	- 7.631	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 10.167					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 13.090	- 13.439	- 9.703	- 5.941	- 5.941
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 11.739	- 14.120	- 9.948	- 6.151	- 6.151

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Economische ontwikkeling		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-13.090	-13.439	-9.703	-5.941	-5.941
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		1.350	-680	-245	-210	-210
Kasschuif Amendement B1_Wintervouchers Rotterdamse ondernemers	Kasschuiven	160	0	0	0	0
Kasschuif Placemaking en campusorganisatie	Kasschuiven	250	-250	0	0	0
Kasschuif Subsidieregeling winkelgebieden	Kasschuiven	100	-100	0	0	0
Budgetoverheveling binnen taakveld	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	20	19	19	19
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	833	-351	-264	-229	-229
Begroting na wijzigingen		-11.739	-14.120	-9.948	-6.151	-6.151

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Amendement B1 Wintervouchers Rotterdamse ondernemers

In het kader van de motie 'Koers van de stad' worden de lasten binnen het programma Economische Zaken voor het begrotingsjaar 2021 op het taakveld Economische ontwikkeling verlaagd met € 160 en voor het begrotingsjaar 2022 op het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie verhoogd met € 160 ten behoeve van het ondersteunen van activiteiten van Rotterdamse ondernemersverenigingen of BIZ'en die de aantrekkelijkheid van hun winkelcentrum of winkelstraat kunnen verbeteren (bijvoorbeeld rond de feestdagen in 2022).

Kasschuif Placemaking en campusorganisatie

In het kader van de herstelmaatregelen van het programma Rotterdam Sterker Door wordt een deel van het budget Placemaking en campusorganisatie doorgeschoven naar 2022, omdat het subsidieproject de nodige vertraging heeft opgelopen door de complexiteit van de materie in combinatie met de oprichting van de stichting Erasmus MC die de subsidie moet gaan aanvragen.

Kasschuif subsidieregeling winkelgebieden

Vanuit het programmabudget UPW Winkelgebieden wordt dit budget aangewend voor de subsidieregeling samenwerking vastgoedeigenaren winkelgebieden (looptijd 1-1-2021 tot 31-12-2022), waarvan € 100 in 2021 en € 100 in 2022 zal worden verstrekt en derhalve op dezelfde wijze geadministreerd wordt..

Budgetoverheveling binnen taakveld

Technische verschuiving tussen programmalasten en programmabaten binnen Economische Ontwikkeling Haven.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan Zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies

Voor het project Airport Technology Lab zullen de lasten dit jaar lager uitvallen, waardoor ze binnen de bestaande begroting opgevangen kunnen worden zonder de middelen uit de bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies in 2021 aan te wenden. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve zullen met - € 82 in 2021 worden verlaagd.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Het uitvoeringsplan Energietransitie is geactualiseerd en in de begroting 2021 en verder opgenomen. Een aantal wijzigingen betreft het doorschuiven van project Hardt Hyperloop van 2021 naar 2022 en lagere lasten voor onder andere project Bleekarde en project Biondoil 2. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met - € 462 verlaagd in 2021 en met € 150 verhoogd in 2022.

Technische wijzigingen

Op taakveld Economische ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 833 in 2021 tot - € 229 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn budgetverschuivingen binnen het programma Economische zaken (€ 508 in 2021), overheveling vanuit Levendige Stad naar programma Sport, Cultuur en Recreatie (€ 250), aanpassing formatief kader (- € 69 in 2024 en 2025), overheveling apparaatslasten (inhuur) naar programmalaasten (€ 88 in 2021) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 13 in 2021 tot - € 160 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017](#)
- [Het Rotterdamse coffeeshopbeleid 2013](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Nota prostitutie en seksbranche 2015](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Strategiedocument Food & The City](#) - Stimuleren van stadslandbouw in en om Rotterdam
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Update Economische Visie Rotterdam 2020. Koers houden, doorpakken en uitvoeren.](#)

- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

- Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;
- Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;
- Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;
- Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital agenda. Inzet op LWA, aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;
- Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Economische promotie

Pagina 50

Economische promotie

Rotterdam heeft een economische stedelijke identiteit welke ruimte biedt voor bedrijven om zich in Rotterdam thuis te voelen

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. De Rotterdamse economie is in 2020 met ongeveer 3% gekrompen. Met name de horeca, toerisme, retail (non-food), de culturele sector en specifieke bedrijfspgroepen hebben nadelige gevolgen ondervonden van de contactbeperkende maatregelen. De ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Veel activiteiten van Economie zijn gericht op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor 2021 wordt er groei verwacht, maar deze groei in de Rotterdamse regio zal minder uitbundig zijn in vergelijking met andere regio's en Nederland. Dit heeft onder meer te maken doordat de opkomende consumentendiensten minder vlees op de botten hebben, er relatief minder hoger opgeleiden zijn (die productiever zijn) en schaaffecten in toerisme nog ontbreken.

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De Herstel- en vernieuwingsagenda is in september 2020 vastgesteld in het college en aan de raad aangeboden. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

- Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
- Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
- Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
- Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
- Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie.

Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer. De monitor stelt dat, op basis van de impact op Rotterdam, in samenhang met de al genomen maatregelen de huidige koers en maatregelen uit de agenda bijdragen aan het pad van herstel en vernieuwing. De zes sporen zijn de goede aandachtsgebieden, omdat ze gezamenlijk het palet van (extra) maatschappelijke behoefte aan ondersteuning afdekken en ze ook aansluiten bij de voor corona al genomen maatregelen. Op basis van de analyse van de maatregelen en de impact van de coronacrisis ziet de monitor een aantal onderwerpen die in de komende periode om focus en verdieping vragen:

- Human capital
- Financiële positie ondernemers
- Sociale crisis/brede welvaart
- Aantrekkingskracht stad
- Innovatie, talent en vernieuwing

Op deze thema's gaan we in de tweede helft van 2021 in gesprek, zowel met interne- als met externe stakeholders, of aanvullende maatregelen nodig zijn en er wordt bekeken of de maatregelen aangescherpt dienen te worden. De uitkomsten van dit traject betrekken wij bij de tweede monitor die in de tweede helft van 2021 zal uitkomen.

Voor de korte en middellange termijn zijn om in te spelen op de coronacrisis en aanvullend op bestaande activiteiten de volgende activiteiten in 2021 opgestart of geïntensiveerd:

- Het uitvoeren van promotiecampagnes gericht op de regionale en landelijke bezoekersmarkt.
- Is er optimaal gebruik gemaakt van de internationale exposure van het songfestival.
- Organiseert venture café elke donderdag de thursday gathering. Online zolang dat moet, hybride en liefst fysiek, wanneer mogelijk.

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair) naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Activiteiten onder dit taakveld wordt ondergebracht bij de sporen van de herstel- en vernieuwingsagenda. In 2022 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat willen we bereiken

Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven, congressen en talent. Nationale en internationale bedrijven kennen de stedelijke identiteit van Rotterdam en maken om die reden gebruik van Rotterdam of overwegen om zich er te gaan vestigen.

Wat gaan we daar voor doen

- Ontwikkelen van een economische stedelijke identiteit en deze samen met de partners Innovation Quarter en Rotterdam Partners omzetten in een marketing en het aantrekken van bedrijven, congressen, bezoekers en talent;
- We zetten in op het binnen halen van innovatieve beurzen en congressen, al dan niet digitaal en zoeken naar innovatieve mogelijkheden passend binnen de covid-19-situatie, en bouwen de internationale site www.rotterdaminnovationcity.com verder uit als etalage en centraal contactpunt voor innovatie binnen de gemeente;
- We versterken het economisch vestigingsklimaat in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) door middel van onder andere een stevige digitale agenda waarin wordt gewerkt aan gemeente-overstijgende digitale voorwaarden met betrekking tot digitale infrastructuur (glasvezel en 5G), kennisdeling, fieldlabs en datacenters;
- We versterken het innovatie ecosysteem in stad en regio, onder andere door inzet via het programma Up! Rotterdam op samenwerking met Innovatiehubs, blue city, Venture Café, grote bedrijven en kennisinstellingen;
- We herijken de strategie voor innovatie ecosystemen en ontwikkelen het door;
- We brengen crossovers aan tussen de innovatieprogramma's die lopen voor verschillende doelgroepen. De informatie binnen het ene programma zoals UpRotterdam kan ook voor de doelgroep van MKB010Next interessant zijn en vice versa. Dit geldt ook voor bepaalde evenementen en informatie over bijvoorbeeld de mogelijkheden voor financiering voor bedrijven, anders dan gemeentelijke subsidies;

- Verder dagen we innovatieve bedrijven uit om meer bij te dragen met elkaar aan maatschappelijke opgaven van de stad.

Dit is een aantal zaken die we vanuit de herstel- en vernieuwingsagenda op basis van de monitor extra gaan oppakken.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	120	452	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	117	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	120	335	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	13.655	16.238	15.950	15.148	14.669	13.641
Apparaatslasten	870	1.297	1.334	1.334	1.289	1.289
Inhuur	0	45	86	86	40	40
Overige apparaatslasten	5	13	14	14	14	14
Personeel	864	1.239	1.235	1.235	1.235	1.235
Intern resultaat	835	452	351	351	351	351
Intern resultaat	835	452	351	351	351	351
Programmalasten	11.950	14.489	14.265	13.463	13.029	12.001
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.971	4.872	5.187	4.927	4.874	3.846
Kapitaallasten	110	124	126	126	126	126
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	9.866	9.493	8.952	8.410	8.029	8.029
Saldo voor vpb en reserveringen	-13.535	-15.786	-15.951	-15.148	-14.669	-13.641
Saldo voor reserveringen	-13.535	-15.786	-15.951	-15.148	-14.669	-13.641
Reserves	815	-260	260	0	0	0
Onttrekking reserves	815	190	260	0	0	0
Toevoeging reserves	0	450	0	0	0	0

Saldo	-12.719	-16.046	-15.691	-15.148	-14.669	-13.641
-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 9.929	- 9.463	- 9.459	- 9.456	- 9.456		
Omissieregeling 2019	- 11.889	- 11.423	- 11.419	- 11.416	- 11.416		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 13.978	- 13.299	- 13.295	- 13.292	- 12.792		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 12.051	- 12.627	- 12.613	- 12.605	- 12.105		
10-maandsrapportage 2019	- 12.051	- 12.627	- 12.613	- 12.605	- 12.105		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.855						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 12.443	- 12.613	- 12.605	- 12.105	- 12.105	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.211	- 12.808	- 12.649	- 12.143	- 12.774	
10-maandsrapportage 2020		- 12.442	- 12.808	- 12.649	- 12.143	- 12.774	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 12.719					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 15.898	- 15.328	- 14.822	- 14.600	- 13.600
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 16.046	- 15.691	- 15.148	- 14.669	- 13.641

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische promotie		Tweede Herziening		Begroting 2022		
		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-15.898	-15.328	-14.822	-14.600	-13.600
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-148	-362	-326	-69	-41
Kasschuif Innovatie en acquisitie	Kasschuiven	275	-150	-125	0	0
Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-6	-10	-10	-10	-10
Bestemmingsreserve Brexit	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-417	-202	-191	-59	-31
Begroting na wijzigingen		-16.046	-15.691	-15.148	-14.669	-13.641

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Innovatie en acquisitie

Budgetoverheveling programma Innovatie en acquisitie inzake herstelplan naar subsidie Rotterdam Partners ten behoeve van het Incentiefonds. Het budget wordt deels doorgeschoven naar 2022 (€ 150) en 2023 (€ 125), omdat de uitvoering dan plaatsvindt.

Actualisatie allocatie bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor

De kapitaalverstrekking aan deelneming Stedin en het Energietransitiefonds Rotterdam waartoe de raad bij behandeling van de Voorjaarsnota 2021 besloten heeft, leidt tot hogere kapitaallasten. Deze lasten (Stedin € 521 in 2021 en € 951 in 2022, zie programma Algemene Middelen en verdere jaren en Energietransitiefonds Rotterdam € 6 in 2021 en € 10 in 2022 en verdere jaren) worden, conform de hiervoor geldende beleidsregels, gedekt uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.

Bestemmingsreserve Brexit

De Brexit is een feit. In 2021 hebben we kosten gemaakt voor projectmanagement en onderzoek naar de effecten van de Brexit op onze economie. Die effecten en mogelijke acties zijn nog niet allemaal in beeld. In 2022 wordt daar verdere actie op ondernomen. De lasten en onttrekkingen aan de reserve worden in 2021 verlaagd met - € 260 en in 2022 verhoogd met € 260.

Bestemmingsreserve Ondernemingsinitiatieven

Door corona zijn meerdere ondernemersinitiatieven nog niet gestart in 2021, omdat ondernemers onzekerheid voelen over mogelijke maatregelen van de rijksoverheid. De verwachting is dat deze initiatieven door de meeste ondernemers worden uitgesteld en volgend jaar worden ingediend. De lasten en onttrekking aan de bestemmingreserve worden in 2021 verlaagd met - € 350 en in 2022 verhoogd met € 350.

Technische wijzigingen

Op taakveld Economische promotie zijn er diverse technische wijzigingen geweest (- € 417 in 2021 tot - € 31 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De wijzigingen zijn budgetverschuivingen binnen programma Economische zaken (- € 633 in 2021), Indexeringen (- € 366 in 2022 tot - € 322 in 2025), bijdrage trainees naar programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (€ 150 structureel), aanpassing formatief kader (€ 127 in 2024 en 2025), overheveling apparaatslasten (Inhuur) naar programmalaasten (€ 28 in 2021) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 38 in 2021 tot € 14 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing.

Maatschappelijke ondersteuning

Pagina 51

Maatschappelijke ondersteuning

We streven naar een stad in balans.

We geven ruimte aan zelfredzame Rotterdammers.

Rotterdammers leveren naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.

We staan klaar voor hen die extra (financiële) ondersteuning nodig hebben.

(Nieuwe) Rotterdammers doen mee naar vermogen.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (onder 27 jaar) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: Wij helpen jonge statushouders (onder 27 jaar) aan werk, helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

TAAKVELD 2

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

TAAKVELD 4

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

TAAKVELD 5

Samenkracht en burgerparticipatie

Nieuw Rotterdams Welzijn: Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

Integratie en Samenleven: In Rotterdam vinden we het belangrijk dat alle mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Statushouders: Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders, die zich richt op alle basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving: woning, scholing, zorg en toeleiding naar werk.

Minderjarige Rotterdammers: kinderen en jongeren groeien kansrijker, veiliger en gezonder op.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Maatschappelijke ondersteuning	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	17.648	19.446	19.717	17.689	17.616	17.550
Bijdragen rijk en medeoverheden	10.090	11.998	11.128	9.093	9.019	8.953
Financieringsbaten	289	325	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	7.255	7.123	8.349	8.357	8.357	8.357
Overige baten	14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	206.588	238.739	224.663	197.944	194.807	193.950
Apparaatslasten	50.031	56.679	51.901	49.184	46.377	45.696
Inhuur	6.623	2.763	2.020	1.366	1.366	1.366
Overige apparaatslasten	920	1.845	1.315	1.923	1.923	1.930
Personeel	42.489	52.070	48.566	45.896	43.089	42.400
Intern resultaat	4.055	4.029	1.265	1.265	1.265	1.265
Intern resultaat	4.055	4.029	1.265	1.265	1.265	1.265
Programmalasten	152.501	178.031	171.497	147.495	147.165	146.989
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	60.987	77.766	75.279	64.963	64.701	64.524
Kapitaallasten	591	93	0	0	0	0
Overige programmalasten	484	130	89	89	89	89
Sociale uitkeringen	36.796	41.708	38.900	29.222	29.222	29.222
Subsidies en inkomensoverdrachten	53.643	58.333	57.229	53.220	53.154	53.154
Saldo voor vpb en reserveringen	-188.941	-219.293	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400
Saldo voor reserveringen	-188.941	-219.293	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400
Reserves	569	6.821	0	0	0	0
Onttrekking reserves	719	6.821	0	0	0	0
Toevoeging reserves	150	0	0	0	0	0
Saldo	-188.372	-212.473	-204.946	-180.255	-177.191	-176.400

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 172.053	- 175.753	- 179.144	- 176.628	- 176.628		
Omissieregeling 2019	- 172.817	- 176.288	- 179.932	- 177.403	- 177.403		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 177.905	- 180.610	- 183.580	- 180.358	- 179.265		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 179.547	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259		
10-maandsrapportage 2019	- 177.611	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 174.002						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 189.106	- 188.021	- 180.288	- 157.259	- 157.259	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 191.674	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911	
10-maandsrapportage 2020		- 191.527	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 188.372					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 207.755	- 194.090	- 172.554	- 169.618	- 168.924
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 212.473	- 204.946	- 180.255	- 177.191	- 176.400

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten op het programma Maatschappelijke Ondersteuning betreffen voornamelijk opbrengsten uit de verkoop van de Rotterdampas en ESF (Europees Sociaal Fonds)-bijdrage ten behoeve van de dekking van de personele lasten bij het Jongerenloket.

Lasten

Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed aan het Nieuw Rotterdams Welzijn. Dit heeft ten doel het versterken van de wijknetwerken en het bieden van meer mogelijkheden om bewoners te ondersteunen zonder een maatwerkvoorziening te verstrekken. Daarnaast wordt een deel ingezet voor armoedebestrijding, waaronder individuele verstrekkingen, armoedebelid, schulddienstverlening en kwijtschelding van afvalstoffenheffing. Verder worden middelen ingezet ten behoeve van integratie, taal en jeugd.

Reserves

Binnen het Programma Maatschappelijke Ondersteuning worden middelen uit diverse bestemmingsreserves

ingezet. Voorbeelden hiervan zijn de Bestemmingsreserves Bijzondere Bijstand, Masterplan Ouderen, Zomerakkoord en Asielakkoord.

Meerjarig verloop

De baten blijven gedurende de jaren 2021 tot en met 2025 ongeveer op hetzelfde niveau. De lasten nemen vanaf het jaar 2023 af vanwege afloop van de middelen uit het coalitieakkoord.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Maatschappelijke ondersteuning	-4.717		-10.856		-7.701		-7.573		-7.476	
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	435	2%	-649	3%	-338	2%	-289	2%	-276	2%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-4.105	7%	-1.390	2%	-1.252	3%	-1.252	3%	-1.252	3%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	344	2%	-12	0%	9	0%	9	0%	8	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-37	1%	15	0%	131	8%	131	8%	131	8%
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.356	1%	-8.821	9%	-6.250	7%	-6.171	7%	-6.087	7%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	435	2%	-649	3%	-338	2%	-289	2%	-276	2%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-4.105	7%	-1.390	2%	-1.252	3%	-1.252	3%	-1.252	3%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	344	2%	-12	0%	9	0%	9	0%	8	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-37	1%	15	0%	131	8%	131	8%	131	8%
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.356	1%	-8.821	9%	-6.250	7%	-6.171	7%	-6.087	7%

Omschrijving programma

Dit programma richt zich op veel verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente streeft naar balans in de stad, waarin mensen samenleven, samenwerken en meedoen naar vermogen en waarin iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Rotterdammers erkennen en respecteren de verschillen tussen mensen; gelijkwaardigheid en vrijheid zijn belangrijke waarden. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede te komen.

Zelfredzame Rotterdammers krijgen de ruimte om hun talenten en de sociale omgeving te benutten. Daar waar extra (financiële) ondersteuning nodig is, staat de gemeente klaar. Een samenleving waarin men omziet naar

elkaar. Daarom ondersteunt de gemeente dat inwoners informele zorg en ondersteuning, waaronder mantelzorg, verlenen. Specifieke aandacht is er voor jongeren en ouderen. We streven ernaar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien. Voor ouderen wordt de integrale inzet vormgegeven binnen het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. En is er vanaf 2022 een nieuw Rotterdams ouderenpakket, waarin de vanuit het programma ontwikkelde interventies worden geborgd.

We gaan uit van de kracht van Rotterdammers, ook als zij niet zelfredzaam zijn. Rotterdammers weten zich gezien. Het streven is dat iedereen zijn talent ontwikkelt, leert en/of werkt, of op een andere manier maatschappelijk participeert als leren of werken niet kan. Rotterdammers leveren daarom een tegenprestatie naar vermogen. We zetten in op kansen voor kinderen en jongeren, door begeleiding naar werk en/of onderwijs en door financiële ondersteuning voor sport, cultuur en uitjes, als ouders daar zelf niet voldoende middelen voor hebben. Stevige inzet vindt ook plaats op het verminderen van het aantal huishoudens in armoede en op het vergroten van financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

We vinden het belangrijk dat Rotterdammers mee kunnen doen. We zetten daarom actief in op het bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten. We werken aan een ontspannen samenleving, met Nederlandse waarden als basis.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving.

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Pagina 52

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taal cursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: Het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (27-) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: wij helpen jonge statushouders (27-) aan werk of helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

Voortgang 2021

Prestatie010

In deze collegeperiodestaat de mens achter de werkzoekende meer centraal en leggen we de nadruk op de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke activering van werkzoekenden. Door middel van passende dienstverlening op maat, aangevuld met een re-integratietraject waar mogelijk, verkleinen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt. Ruim 7.500 werkzoekenden, die mogelijk arbeidspotentie hebben, krijgen één vast contactpersoon en intensievere begeleiding. De ruim 10.500 andere werkzoekenden spreken we tenminste 1 keer per jaar.

Onze ambitie is dat dit jaar 850 werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject maken of direct uitstromen uit de uitkering. Eind juli staat de teller op 254 werkzoekenden die uitstroonden naar re-integratietrajecten of werk. Hoewel de aantallen sinds de heropening stijgen, laat dit cijfer zien dat de coronacrisis deze werkzoekenden hard treft. In recent onderzoek van OBI geven geïnterviewde werkzoekenden van Prestatie010 aan dat ze uit angst voor besmetting voorzichtig werden met naar buiten gaan. Ook misten ze sociaal contact doordat activiteiten tijdelijk stopten. Gelukkig wordt nu het vrijwilligerswerk op de meeste locaties weer opgepakt en vinden taal- en beweegtraining ook weer deels fysiek plaats. Ook onze eigen dienstverlening is waar mogelijk in hybride vorm. Zo spreken onze activeringscoaches ook weer werkzoekenden in de Huizen van de Wijk. Het merendeel van de gesprekken is echter digitale en telefonische coaching, wijkwandelingen en deurbezoeken. We passen onze dienstverlening aan op de actualiteit.

Onze kerntaak is het activeren van werkzoekenden. Dat doen we door drempels weg te nemen, zoals schuldenproblematiek. Dat is een van de belangrijkste thema's van dit jaar. Werkzoekenden met betalingsproblemen of schulden begeleiden we naar trajecten bij schulddienstverlening.

Daarnaast zetten we in op het herkennen van signalen van inwoners met een licht verstandelijke beperking. En willen we de toeleiding naar Rotterdam Inclusief verbeteren door activeringscoaches nog beter te informeren over het instrument loonkostensubsidie. Ook startten we begin 2021 met de wijkbasisbaan. Dit is een nieuw instrument om mensen te activeren. Er doen momenteel zeven Rotterdammers mee. Zij zijn hierdoor uitgestroomd uit de bijstand.

Ten slotte lichten we graag het onderzoek 'Prestatie010: ervaringen en effecten (OBI, 2021)' uit. Het onderzoek gaat in op de gedifferentieerde dienstverlening die we sinds het uitvoeringsplan 'Iedere stap telt' voeren. De meest kansrijke werkzoekenden krijgen intensieve begeleiding van een vaste activeringscoach (gemiddeld 4 keer per jaar een gesprek) en de andere werkzoekenden spreken we minstens 1 keer per jaar via aanpak Meedoen010. Werkzoekenden geven aan dat ze positief zijn over de bejegening en meer aandacht voor hun persoonlijke situatie. Ook activeringscoaches zijn positief: zij ervaren meer focus op kwaliteit dan kwantiteit. Het onderzoek toont aan dat vrijwilligerswerk en sociale activering de meest voorkomende vormen van tegenprestatie zijn en dat is van significante maatschappelijke waarde.

Jongerenloket

Het aantal jongeren dat in 2021 in de bijstand zit, is door de invloed van coronacrisis aanzienlijk (ultimo juli 2021, 2.902 jongeren). Deze toename is in lijn met de door het Centraal Planbureau (CPB) voorspelde stijging. Vanaf de maand mei 2021 zien we dat in sommige weken meer jongeren uitstromen dan instromen. Met name de uitstroom naar werk is ten opzichte van het eerste halfjaar van 2020 verdubbeld. Met de verruiming van de RIVM-

maatregelen, waaronder de heropening van de horeca per 5 juni 2021, verwachten we dat dat de positieve uitstroom voortzet.

Het aantal jonge statushouders in de bijstand is ten opzichte van 2020 afgenomen en ligt lager dan de streefwaarde. Dit is het gevolg van een dalende instroom. Daarnaast stroomt deze groep jongeren relatief vaak uit naar onderwijs. Veranderingen op de arbeidsmarkt hebben daarom minder invloed op de uitstroom in deze doelgroep.

De herijking van de dienstverlening binnen het Jongerenloket heeft ervoor gezorgd dat we jongeren snel en adequaat de juiste dienstverlening kunnen bieden. Alle intakegesprekken worden binnen de norm van 2 weken gevoerd. Het Jongerenloket volgt aan de hand van beschikbare arbeidsmarktinformatie de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en past indien nodig haar dienstverlening en ambities aan op nieuwe omstandigheden. Signalen vanuit de uitvoering zijn succesvol vertaald in het actieplan Jeugdwerkgelegenheid. Zo wordt er extra inzet gepleegd om Rotterdamse jongeren toegang te bieden tot het Rotterdams Scholingsfonds en de Scholingsvouchers en is de Rotterdamse Startersbeurs geïntroduceerd; 100 beurzen voor recent afgestudeerde Rotterdamse mbo (3-4), hbo en wo studenten, in cofinanciering tussen werkgevers en gemeente.

Voor Rotterdamse Jongeren met financiële problemen waarvoor de reguliere schulddienstverlening geen toereikende oplossing biedt, is het jeugdperspectieffonds opgericht. Binnen het Jeugdperspectieffonds ontvangen jongeren intensieve dienstverlening waarin wordt toegewerkt naar een saneringskrediet dat wordt afgelost door middel van het uitvoeren van een perspectiefprestatie. In het eerste kwartaal 2021 is de pilot Jeugdperspectieffonds positief geëvalueerd en het komende half jaar wordt er inzichtelijk gemaakt wat ervoor nodig is om het Jeugdperspectieffonds structureel te implementeren.

Ontwikkelingen 2022-2025

Prestatie010

De concurrentie tussen werkzoekenden op de arbeidsmarkt blijft groot. De verwachting dat voor sommige werkzoekenden regulier werk daardoor nog moeilijker bereikbaar is, is er nog steeds. Daarom is het afgelopen jaar een eerste stap gezet richting andere manieren van dienstverlening voor werkzoekenden die het meest ver verwijderd zijn van regulier werk: het inzetten van een wijkbasisbaan. We doen nu ervaring op in de praktijk. Het financiële construct is een punt van aandacht. Daarvoor lobbyen we richting het Rijk en kijken we hoe een uitbreiding van de wijkbasisbaan invulling kan krijgen.

Ondertussen blijft de afdeling Prestatie010 kwetsbare werkzoekenden activeren naar en begeleiden op een passende Prestatie010. Hierbij zetten we in de op de toeleiding naar schuldhulpverlening en begeleiden we werkzoekenden waar mogelijk naar re-integratievoorzieningen of werk. Hiertoe bouwen we onze dienstverlening digitaal verder uit en blijven we samenwerken met welzijnsorganisaties en andere maatschappelijke organisaties in de stad.

Jongerenloket

De effecten van corona hebben jongeren harder geraakt dan andere groepen, omdat zij in hoge mate vertegenwoordigd zijn in zowel flexwerk/parttimewerk als in sectoren die hard door corona zijn getroffen, zoals horeca, toerisme, cultuur en detailhandel. Daarnaast zien we dat jongeren in een kwetsbare positie harder geraakt lijken dan andere jongeren. Door bijvoorbeeld het ontbreken van een stabiele thuissituatie in de tijd van lockdown of het niet kunnen volgen van praktijklessen op niveau 1 en 2 van het MBO, zien we een toename van het aantal jongeren dat kampt met psychische problemen,

Met de versoepelingen van de RIVM-maatregelen stromen de zelfredzame jongeren weer uit naar arbeid. We zien daarbij wel het beeld dat jongeren afkomstig uit de horecasector vaker op zoek gaan naar meer zekerheid en waar mogelijk de keus maken voor werk in een andere sector. Voor de groep kwetsbare jongeren die door de coronamaatregelen harder getroffen zijn, geldt dat hun uitstroom niet gelijk op zal gaan met het aantal openstaande vacatures. Deze jongeren hebben zorg en/of ondersteuning nodig, voordat zij de stap naar werk kunnen maken.

Om de effecten van corona op Rotterdamse jongeren te dempen, heeft de gemeente Rotterdam naast het actieplan jeugdwerkgelegenheid ook een brede herstelpaanpak voor jongeren ontwikkeld. De inzet op werk en scholing en het bereiken van jongeren in de wijk zijn daarbij belangrijke thema die een eigenstandige aanpak kennen.

Wat willen we bereiken

Prestatie010

Iedereen heeft een talent. Daarom verwachten we dat iedereen in Rotterdam actief meedoet in de samenleving. Dat kan zijn het volgen van een re-integratietraject of werken aan de persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit laatste noemen we in Rotterdam de Prestatie010. De werkzoekenden mogen de Prestatie010 zelf invullen in overleg met activeringscoaches. Door de Prestatie010 kunnen werkzoekenden zich persoonlijk ontwikkelen, zelfredzamer worden, meer actief zijn en wordt hun gezondheidsbeleving versterkt en zorgconsumptie verminderd. Tevens neemt de afstand tot de arbeidsmarkt af. De werkzoekende werkt door de Prestatie010 aan zijn of haar persoonlijke ontwikkeling. Hierbij is de doelstelling dat tenminste 85% van de werkzoekenden een geregistreerde tegenprestatie doet.

Ruim 7.500 werkzoekenden, waarbij de verwachting is dat zij mogelijk arbeidspotentie hebben, krijgen vanuit één vast contactpersoon intensievere begeleiding. Onze ambitie is dat jaarlijkse 850 van deze werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject maken of direct uitstromen uit de uitkering. De overige werkzoekenden spreken we tenminste één keer per jaar.

Jongerenloket

- Jongeren van nu groeien op in een complexe, supersnelle wereld waarin ze met een voortdurende stroom van informatie, sociale interacties en keuzemogelijkheden geconfronteerd worden. Jongeren beheersen de 21e -eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven.

- Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) te begeleiden naar een opleiding of hen aan werk te helpen en belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen.

Wat gaan we daar voor doen

Prestatie010

- Door intensief samen te werken met tal van maatschappelijke partners, maken meer werkzoekenden een stap in hun persoonlijke ontwikkeling. Door maatschappelijke activering verkleinen we met deze werkzoekenden hun afstand tot de afstand tot de arbeidsmarkt. Een deel van deze werkzoekenden kan hierdoor de stap richting re-integratie en werk zetten.
- Met 7.500 werkzoekenden uit de doelgroep onderhouden we intensief contact. Activeringscoaches zetten bij deze werkzoekenden in op maatschappelijke activering en persoonlijke ontwikkeling om zo de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Jongerenloket

- Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid.
- Elke jongere die zich meldt bij het Jongerenloket krijgt binnen 2 weken een intakegesprek.
- Iedere jonge statushouder wordt binnen 3 weken na overdracht van Intake Ondersteuning Statushouders (IOS) opgeroepen voor een gesprek op het Jongerenloket. Jonge statushouders worden intensief begeleid door speciaal, voor de doelgroep opgeleide jongerencoaches.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ambitie 'Iedere stap telt'. Aantal werkzoekenden vanuit doelgroep Prestatie010 doorgestroomd naar domein Werk of direct naar een betaalde baan.	Streefwaarde	n.v.t.	1.000	1.000	850*	850	
	Realisatie	n.v.t.	1.019	709	254**		
Jongerenloket. Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.550	2.200	2.200	2.080	2.080	
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	2.902***		
Jongerenloket. Aantal jonge statushouders in de bijstand	Streefwaarde	620	585	545	501	501	
	Realisatie	630	468	486	475***		
Jongerenloket. Aantal jongeren uitstroom	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.557	1.345	1.672	1.063***		

* Dit aantal is in de Voorjaarmota bijgesteld naar 850.

** Juli 2021

*** Augustus 2021

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jongerenloket. % jongeren binnen 2 weken intake gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	90%	100%	100%	100%		
Jongerenloket. % jonge statushouders binnen 3 weken een gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.270	2.918	3.543	1.543	1.543	1.543
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.161	2.918	3.518	1.518	1.518	1.518
Overige opbrengsten derden	95	0	24	24	24	24
Overige baten	14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.760	25.488	24.209	21.345	18.516	17.830
Apparaatslasten	16.517	19.735	19.750	17.680	14.844	14.158
Inhuur	2.571	847	1.464	872	872	872
Overige apparaatslasten	320	426	433	925	925	927
Personeel	13.626	18.463	17.853	15.883	13.047	12.359
Intern resultaat	156	-114	14	14	14	14
Intern resultaat	156	-114	14	14	14	14
Programmalasten	5.087	5.867	4.445	3.651	3.658	3.658
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.161	5.202	4.445	3.651	3.657	3.657
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	-15	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	940	665	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.490	-22.569	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288
Saldo voor reserveringen	-19.490	-22.569	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288
Reserves	0	2.399	0	0	0	0

Onttrekking reserves	150	2.399	0	0	0	0
Toevoeging reserves	150	0	0	0	0	0
Saldo	-19.490	-20.170	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 13.099	- 13.135	- 13.143	- 13.144	- 13.144		
Omissieregeling 2019	- 14.564	- 14.629	- 14.645	- 14.647	- 14.647		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 15.147	- 15.739	- 15.697	- 15.668	- 15.559		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.206	- 20.300	- 18.110	- 15.345	- 14.995		
10-maandsrapportage 2019	- 15.224	- 20.300	- 18.110	- 15.345	- 14.995		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 14.952						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 18.663	- 18.110	- 15.345	- 14.995	- 14.995	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 18.887	- 17.796	- 17.052	- 18.650	- 17.260	
10-maandsrapportage 2020		- 18.862	- 17.796	- 17.052	- 18.650	- 17.260	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 19.490					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 20.605	- 20.018	- 19.464	- 16.684	- 16.012
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 20.170	- 20.667	- 19.802	- 16.973	- 16.288

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-20.605	-20.018	-19.464	-16.684	-16.012
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		435	-649	-338	-289	-276
Kasschuif Prestatie010	Kasschuiven	300	-300	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	4	1	1	1

Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	3	3	2	2
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	7	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	10	9	5	5
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	130	-373	-352	-296	-283
Begroting na wijzigingen		-20.170	-20.667	-19.802	-16.973	-16.288

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Prestatie010

Het Rijk heeft voor 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand is toegenomen. Met de kasschuif van € 300 kan de extra dienstverlening die in 2021 gestart is ook in 2022 worden doorgezet.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (- € 505 in 2022 tot - € 387 in 2025).
- Overheveling van formatie naar [taakveld Wijkteams en WMO-loketten](#) in verband met de transitie van het Centraal Onthaal Jongeren (€ 60 in 2021 tot € 122 in 2025).
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 70 in 2021 tot - € 18 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [De Taalspiraal](#)
- [Rotterdamse Aanpak Statushouders 2019-2022](#)
- [Plan van aanpak Prestatie010; iedere stap telt](#)
- [Monitor Rotterdamse Groepen](#)
- [Monitor statushouders](#)
- [Participatiewet](#)
- [Verordening tegenprestatie Participatiewet Rotterdam 2015](#)
- [Wet inburgering](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdamers met een gemeentelijke uitkering op grond van de Participatiewet en die geen re-integratievoorziening krijgen aangeboden, leveren een tegenprestatie naar vermogen. De tegenprestatie is deze collegeperiode doorgezet in een vernieuwde aanpak onder de naam Prestatie010, waarbij iedereen meedoet naar vermogen. Door de actieve inzet van werkzoekenden die een tegenprestatie doen, dragen zij bij aan de stad, kunnen beter participeren en verkleinen zij de afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met werkzoekenden zetten we stappen in de persoonlijke ontwikkeling. Iedere stap telt!

Het Jongerenloket adviseert en ondersteunt jongeren van 16 tot 27 jaar op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid. Het Jongerenloket richt zich op Rotterdamse jongeren die veelal een opeenstapeling aan problemen kennen. Zij krijgen advies en ondersteuning op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid, zodat zij weer meedoen en actief deel uitmaken van de maatschappij.

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Pagina 53

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

Voortgang 2021

In 2021 werken we verder aan de Rotterdamse aanpak van armoede 'Uit de knoop'. Centraal hierbij staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het voorkomen van achterstanden in het bijzonder bij kinderen. Uit diverse onderzoeken naar de effecten van corona op de samenleving zijn jongeren, zzp'ers en flexwerkers als kwetsbare doelgroepen naar voren gekomen en is gebleken dat kwetsbare Rotterdammers nog kwetsbaarder zijn geworden. Tot op heden zijn de effecten van de coronacrisis beperkt merkbaar. Zo hebben Rotterdammers als gevolg van de crisis betaald werk verloren en bijstand bij de gemeente aangevraagd maar is er nog geen sprake extra ondersteuningsaanvragen bij de aanpak van schulden. Deels kan dit worden verklaard door het feit dat we nog steeds te maken hebben met beperkingen in ons dagelijks leven, de ondersteuning van het Rijk aan het bedrijfsleven en het aantrekken van de economie. De verwachting is dat de coronacrisis wel een na-effect heeft wat nog niet zichtbaar is met betrekking tot het ontstaan en vergroten van armoede en schulden.

In 2020 zijn we met een extra aanpak gekomen: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. In 2021 continueren we deze aanpak, zoals de pilot 'interventie versneld schuldregelen', vroegsignalering van armoede en schulden en kenbaar maken dat de gemeente bij financiële problemen kan ondersteunen.

Ondersteuning aan de kwetsbare groep Rotterdammers is voor een groot deel gebaseerd op 'fysiek' contact en het opbouwen van een vertrouwensrelatie gedurende de lockdown van dit jaar en de nog steeds geldende beperkingen raakt daardoor het bereik en effect van onze dienstverlening.

Een aantal belangrijke punten voor 2021:

- De pilot integrale gezinsaanpak hebben we per 1 januari 2021 uitgebreid naar vier wijken (Bospolder-Tussendijken, Tarwewijk, Crooswijk en Carnisse). Tot 1 juli 2021 hebben we 411 gezinnen ondersteund.
- Van april 2021 t/m april 2022 is het jaar tegen de armoede en geven we een extra impuls aan de armoedeaanpak door samenwerking centraal te stellen en nieuwe samenwerkingen tot stand te brengen. Dit doen wij onder andere door het organiseren van een congres op 4 oktober 2021 voor iedereen die een bijdrage wil leveren aan het aanpakken van armoede in Rotterdam en door bestaande en nieuwe initiatieven in het zonnetje te zetten. Maar ook door gedurende het gehele jaar te communiceren over onze inkomensondersteunende voorzieningen. Ook is er extra aandacht voor de samenwerking met scholen in het doorbreken van het taboe op armoede.
- We zijn aan de slag met het verstevigen van een netwerk rond de mensen die bezig zijn met projecten rondom armoede en schulden in de gebieden met als doel Rotterdammers die met armoede en schulden te maken hebben beter te kunnen ondersteunen. We zijn hiermee als eerste in IJsselmonde gestart.
- Ook werken we aan het verbeteren van de toegang van inkomensondersteunende voorzieningen (programma toegankelijk toekennen). De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden wordt in het laatste kwartaal van 2021 herhaald.
- We zijn met zowel de bijzondere leerstoel Kinderarmoede als het lectoraat Kinderarmoede aan de Erasmus Universiteit en de Hogeschool Rotterdam gestart.

In het kader van de Rotterdamse aanpak “sterker door” heeft Rotterdam op 15 maart 2021 de loketten geopend voor de aanvraag van TONK. TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) is een tijdelijke tegemoetkoming in noodzakelijke kosten voor huishoudens die te maken hebben met een inkomensterugval en daardoor de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen uit het resterende inkomen. De regeling geeft veel ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling. Via de media en een campagne is veel aandacht gegeven aan het bekend maken van deze regeling.

Een andere belangrijke landelijke ontwikkeling is de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Ruim 3.400 Rotterdamse gezinnen zijn gedupeerd en veelal hierdoor in de financiële problemen gekomen. Wij hebben samen met de Gemeentelijke Ombudsman het Hulpteamtoeslagen 010 opgericht om deze gezinnen te ondersteunen. De ondersteuning is maatwerk. Ook hebben we voor deze groep openstaande gemeentelijke vorderingen die als gevolg van deze situatie zijn ontstaan versneld kwijtgescholden. Het ondersteunen van de gedupeerde Rotterdammers vergt veel extra inspanning van de gemeente. Uitgangspunt is dat het Rijk gemeenten compenseert voor alle kosten die hieruit voortvloeien.

Ontwikkelingen 2022-2025

De coronacrisis heeft zoals hierboven beschreven een grote impact op de financiën van vele Rotterdammers. Hoe groot dit is en wanneer er daadwerkelijk een beroep wordt gedaan op de (financiële) ondersteuningsmogelijkheden vanuit de armoede- en schuldenaanpak is moeilijk te voorspellen. Dit is van vele factoren afhankelijk, zoals duur coronacrisis, financiële reserves van huishoudens, bereidheid ondersteuning te vragen, vermogen uitgavenpatroon aan te kunnen passen etc.

Wat willen we bereiken

Minder armoede en schulden bij Rotterdamse gezinnen, met speciale aandacht voor kinderen, jongeren en voor ouderen, dat is wat er nodig is. Armoede en schulden, door welke oorzaak dan ook, geven zorgen en stress en ze maken dat mensen buiten spel komen te staan. Armoede is meer dan het hebben van een laag inkomen. Het is een vicieuze cirkel waar diverse problemen elkaar in stand houden en/of versterken. Vooral kinderen lijden hieronder want armoede en schulden staan hun ontwikkeling op school, fysiek en sociaal emotioneel in de weg. Het afgelopen jaar is het percentage kinderen dat opgroeit in armoede gedaald naar 17,7 % (bron: monitor lage inkomens 2021). Onze ambitie is dat de vicieuze cirkel wordt doorbroken en minder mensen en gezinnen in armoede leven en schulden hebben. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede en schulden te komen. Voor Rotterdammers waarbij dit (nog) niet mogelijk is verzachten we de gevolgen van het leven in armoede.

Wat gaan we daar voor doen

In ‘Uit de knoop’ hebben we de volgende tien acties geformuleerd:

1. Intensieve gezinsaanpak voor 500 gezinnen.
2. Ontwikkelen Rotterdamse Armoede-index.
3. Campagne bespreekbaar maken armoede.

4. Instellen leerstoel effectieve aanpak armoede.
5. Meer samenwerken met de stad en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
6. Verbinden beleidsterreinen.
7. Uitvoering schuldenaanpak Reset Rotterdam.
8. Vergroten gebruik inkomensondersteuning.
9. Dienstverlening op orde.
10. Meer aandacht voor impact van bestaand beleid en beleidswijzigingen.

Wat kost het

		Tweede Herziening	Begroting 2022			
Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	6.055	5.610	7.312	7.312	7.312	7.312
Bijdragen rijk en medeoverheden	100	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	5.955	5.610	7.312	7.312	7.312	7.312
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	61.881	69.275	65.475	55.212	55.212	55.213
Apparaatslasten	6.577	7.191	6.195	6.136	6.136	6.137
Inhuur	502	461	515	515	515	515
Overige apparaatslasten	105	154	156	160	160	161
Personeel	5.971	6.576	5.525	5.461	5.461	5.461
Intern resultaat	714	574	903	903	903	903
Intern resultaat	714	574	903	903	903	903
Programmalasten	54.589	61.509	58.377	48.173	48.173	48.173
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.103	4.468	2.478	1.997	1.997	1.997
Overige programmalasten	307	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	36.762	41.708	38.900	29.222	29.222	29.222
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.417	15.333	16.999	16.954	16.954	16.954
Saldo voor vpb en reserveringen	-55.826	-63.665	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901
Saldo voor reserveringen	-55.826	-63.665	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901

Reserves	248	1.152	0	0	0	0
Onttrekking reserves	248	1.152	0	0	0	0
Saldo	-55.578	-62.513	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 58.989	- 59.161	- 59.146	- 59.145	- 59.145		
Omissieregeling 2019	- 58.161	- 58.300	- 58.289	- 58.288	- 58.288		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 56.085	- 55.187	- 55.138	- 55.114	- 55.114		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 55.961	- 56.444	- 56.368	- 56.365	- 44.274		
10-maandsrapportage 2019	- 55.969	- 56.444	- 56.368	- 56.365	- 44.274		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.103						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 56.471	- 56.368	- 56.365	- 44.274	- 44.274	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 55.776	- 57.671	- 56.697	- 46.571	- 46.571	
10-maandsrapportage 2020		- 55.818	- 57.671	- 56.697	- 46.571	- 46.571	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 55.578					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 58.408	- 56.773	- 46.648	- 46.648	- 46.649
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 62.513	- 58.162	- 47.900	- 47.900	- 47.901

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-58.408	-56.773	-46.648	-46.648	-46.649
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-4.105	-1.390	-1.252	-1.252	-1.252
Koers van de stad: Armoedebestrijding	Intensiveringen	0	-68	0	0
Koers van de stad: Bijdrage Fonds Bijzondere Noden	Intensiveringen	0	-28	0	0

Koers van de stad: Noodsteunpakket voedselbank	Intensiveringen	0	-45	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	8	3	3	3
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	6	6	6	6
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	13	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	19	18	18	18
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	Reserves	0	0	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen	Taakmutaties	0	151	151	151	151
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-4.114	-1.447	-1.430	-1.430	-1.430
Begroting na wijzigingen		-62.513	-58.162	-47.900	-47.900	-47.901

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Armoedebestrijding

Dit betreft verwerking van het voorstel Armoedebestrijding in het kader Koers van de Stad op initiatief van de fracties van ChristenUnie-SGP en SP. Het betreft een bijdrage (2022; -€ 68) om een aantal extra scholen te verbinden met het ondersteuningsprogramma van het Jeugdeducatiefonds.

Koers van de stad: Bijdrage Fonds Bijzondere Noden

Dit betreft verwerking van het voorstel Bijdrage Fonds Bijzondere Noden in het kader Koers van de Stad op initiatief van de fractie van Leefbaar Rotterdam. Als gevolg van de coronacrisis stijgt de armoede en hiermee ontvangt dit fonds een bijdrage (2022; -€ 28), zodat meer Rotterdammers in nood geholpen worden.

Koers van de stad: Noodsteunpakket voedselbank

Dit betreft verwerking van het voorstel Noodsteunpakket voedselbank in het kader Koers van de Stad op initiatief van de fractie van NIDA.

Het betreft extra steun voor de voedselbank (2022; -€ 45) in verband met een toename van gebruikers van de voedselbank mede door coronacrisis.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid

Vanuit de bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid is voor 2021 een onttrekking begroot van € 566. Deze onttrekking heeft betrekking op de incidentele subsidies van het subsidiekader Armoede die te maken hebben met schulden.

Bestemmingsreserve Zomerakkoord

Vanuit de bestemmingsreserve Zomerakkoord is voor 2021 een onttrekking begroot van € 248. Deze onttrekking heeft betrekking op het verhogen van het subsidiekader Armoede.

Armoedebestrijding kinderen

Vanuit het Rijk heeft de jaarlijkse actualisatie plaatsgevonden van de middelen voor Armoedebestrijding bij kinderen.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (€ -1,4 mln van 2022 tot en met 2025).
- Budgetverschuiving programma naar apparaat voor de medewerkers die ingezet worden bij bureau Frontlijn (2021; € -165).
- TONK-regeling: Budgetoverheveling van € -3,9 mln in 2021 vanuit taakveld [Inkomensregelingen-Inkomen](#) met betrekking tot de eerste tranche Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK). Vanwege de coronacrisis zijn de inkomsten van sommige burgers gedaald en kunnen hierdoor bijvoorbeeld de woonlasten niet meer betalen. Zij kunnen gebruik maken van de TONK-regeling. TONK is een eenmalige vergoeding voor de noodzakelijke kosten.
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ -52 in 2021 tot € -45 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Uit de knoop](#)
- [Participatiewet](#)

Omschrijving taakveld

Het bestrijden van armoede raakt vele domeinen: onderwijs, gezondheid, huisvesting, betaald werk. Inkomensondersteuning op maat voor Rotterdammers met een laag inkomen is een onderdeel van de armoedebestrijding. Dit onderdeel bestaat uit het verlenen van individuele bijzondere bijstand van daadwerkelijk gemaakte kosten, collectieve inkomensondersteuning (het AOW- en Jeugdtegoed en de Individuele Inkomenstoeslag) en kwijtschelding van gemeentelijke lasten (Afvalstoffenheffing). Vanuit het perspectief vergroten participatie is de Rotterdampas onderdeel van dit taakveld.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Pagina 54

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld

Voortgang 2021

In 2021 werken we verder aan de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam' en de corona-aanpak: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. Centraal hierbij staat het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. Er is vooral aandacht voor vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. In het voorjaar 2021 is de nieuwe gemeentelijke afdeling Grip op Geldzaken gestart. Daar worden Rotterdammers met schulden effectief begeleid naar een oplossing voor hun financiële problemen. Per 01-01-2021 is de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) in werking getreden. De wet biedt een wettelijke grondslag aan 'vastelasten leveranciers' zoals water, energie, zorgverzekering en woningbouw om informatie over betalingsachterstanden met de gemeente te delen. De gemeente is verplicht op deze signalen te reageren. Dit is mede de reden waarom we een nieuwe aanpak vroegsignalering hebben geïmplementeerd waarin we op basis van ervaringen meer differentiatie hebben aangebracht in onze aanpak van effectief en outreachend werken.

Ook in 2021 hebben we nog te maken met een lockdown en corona-maatregelen. Door de beperkte mogelijkheid van 'fysiek' contact in verband met corona is het voor sommige kwetsbare Rotterdammers met financiële problemen moeilijker ondersteuning te vragen bij het aanpakken hiervan. Outreachende, laagdrempelige (schuld) dienstverlening en stress sensitief werken wordt hierdoor extra belangrijk. De ondersteuning verliep de afgelopen periode vooral digitaal en via de telefoon. Het opbouwen van het noodzakelijke vertrouwen werd hierdoor bemoeilijkt. Dit heeft effect gehad op de realisatie van de collegetarget in 2020. In 2021 zetten we in op het bereiken van de collegetarget door middel van het intensiveren van de samenwerking met interne en externe partijen (bijv. UWV en werkgevers). We maken gebruik van de contactmomenten die daar zijn waardoor de stap naar de schulddienstverlening minder groot is. Dit jaar is het financiële educatieaanbod uitgebreid met nieuwe aanbieders die educatieve activiteiten realiseren die een aanvulling zijn op het huidige aanbod. Hiermee hebben we ons aanbod uitgebreid, bereiken we nieuwe doelgroepen (zoals VO en HBO) en vergroten het bereik.

We hebben een kader sociaal incasseren opgesteld en werken verder aan de implementatie hiervan (o.a. training medewerkers in stress sensitieve dienstverlening en gespreksvoering). Verder is de samenwerking tussen de invorderingsafdelingen en de schulddienstverlening verbeterd, waardoor er over en weer kan worden doorverwezen en we Rotterdammers beter kunnen helpen. Door aanpassing van de instroomcriteria vorig jaar zien we een toename in de toestroom naar het perspectieffonds voor jongeren. We maken gebruik van het wettelijke adviesrecht op schuldenbewinden (dienstverlening gemeente als voorliggende voorziening) dat sinds dit jaar mogelijk is en hebben adviezen aan de rechtbank uitgebracht. In april 2021 zijn we gestart met de pilot 'Interventie Versneld Schuldenregelen'. De eerste kleinschalige fase van de pilot is gericht op ondernemers die hun onderneming willen stoppen en op zoek zijn naar betaald werk. Dit is zowel voor de gemeente, de schuldeisers, als de Rotterdammer een innovatieve aanpak die nergens uitgebreid is getest. De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden wordt in het najaar van 2021 herhaald.

Een andere belangrijke landelijke ontwikkeling is de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. Ruim 3.400 Rotterdamse gezinnen zijn gedupeerd en veelal hierdoor in de financiële problemen gekomen. Wij hebben samen met de Gemeentelijke Ombudsman het Hupteamtoeslagen 010 opgericht om deze gezinnen te ondersteunen. De ondersteuning is maatwerk. Voor de groep gedupeerden met een schuldbemiddeling bij de KBR hebben we openstaande gemeentelijke vorderingen die als gevolg van deze situatie zijn ontstaan versneld kwijtgescholden.

Het ondersteunen van de gedupeerde Rotterdammers vergt veel extra inspanning van de gemeente. Uitgangspunt is dat het Rijk gemeenten compenseert voor alle kosten die hieruit voortvloeien.

In het kader van de Rotterdamse aanpak “sterker door” heeft Rotterdam op 15 maart 2021 de loketten geopend voor de aanvraag van TONK. TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) is een tijdelijke tegemoetkoming in noodzakelijke kosten voor huishoudens die te maken hebben met een inkomensterugval en daardoor de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen uit het resterende inkomen. De regeling geeft veel ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling. Via de media en een campagne is veel aandacht gegeven aan het bekend maken van deze regeling. Desondanks ziet het er naar uit dat het aantal aanvragen achterblijft bij het beschikbare budget. Het resterende budget mag van het Rijk behouden blijven. Deze meevaller komt ten goede aan de armoedeaanpak in Rotterdam.

Ontwikkelingen 2022-2025

De verwachting is dat door de coronacrisis het aantal Rotterdammers met financiële problemen toeneemt. Er is geen zicht op hoelang de coronacrisis duurt. Het duurt echter even voordat mensen zich met financiële problemen bij de gemeente melden. Uit analyse van de economische crisis van 2008 blijkt dat het vaak zelfs vijf jaar duurt voordat mensen zich met financiële problemen bij de gemeente voor ondersteuning melden. Hierdoor is geen inschatting te maken wanneer en hoeveel Rotterdammers zich melden voor ondersteuning en wat voor financiële consequenties dit heeft voor de gemeente. We zetten daarom de komende periode in op vroegsignaleren (onder andere door middel van signalen van betalingsachterstanden vaste lasten) zodat we eerder Rotterdammers met (beginnende) schulden kunnen ondersteunen en voorkomen hiermee dat de schulden problematisch worden.

Wat willen we bereiken

We willen voorkomen dat Rotterdammers schulden maken, te beginnen bij jongeren. Daarnaast gaan we meer Rotterdammers helpen hun schulden onder controle te krijgen. Verder gaan we op zoek naar innovaties die helpen bij het ontstaan en aanpakken van schulden.

Wat gaan we daar voor doen

In ‘Reset Rotterdam’ hebben we de volgende acties geformuleerd:

1. Schuldpreventie op scholen.
2. Geldzaken en schulden bespreekbaar maken.
3. Meer energie in vroegsignalering.
4. Sociaal incasseren.
5. Perspectiefpact en fonds voor jongeren.
6. Laagdrempelige en betere ondersteuning.
7. Stress-sensitieve dienstverlening.
8. Beter afweging inzetten schuldenbewind.
9. Inzetten studenten en vrijwilligers.
10. Discussie starten over voorkomen en aanpakken van schulden.

11. Stadsmarinier schulden.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetafet 5: Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.*	Streefwaarde	3.000	9.000	15.000		
	Realisatie	3.523**	7.517***	9.860****		

Wat kost het

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ -	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Schulddienstverlening	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	945	864	700	708	708	708
Bijdragen rijk en medeoverheden	218	172	81	81	81	81
Financieringsbaten	289	325	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	438	367	379	387	387	387
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.968	21.570	17.151	16.005	16.005	16.007
Apparaatslasten	14.350	15.701	14.415	14.299	14.299	14.302
Inhuur	2.582	394	173	173	173	173
Overige apparaatslasten	316	1.024	524	546	546	548
Personeel	11.452	14.283	13.718	13.580	13.580	13.580
Intern resultaat	2.300	2.824	82	82	82	82
Intern resultaat	2.300	2.824	82	82	82	82
Programmalasten	2.318	3.045	2.654	1.624	1.624	1.624
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.615	2.822	2.565	1.535	1.535	1.535
Kapitaallasten	591	93	0	0	0	0
Overige programmalasten	111	130	89	89	89	89
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-18.023	-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299
Saldo voor reserveringen	-18.023	-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-18.023	-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.881	- 13.713	- 14.213	- 11.913	- 11.913		
Omissieregeling 2019	- 14.641	- 15.473	- 15.982	- 13.682	- 13.682		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 16.689	- 18.552	- 19.477	- 16.628	- 15.628		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 16.083	- 17.878	- 18.783	- 15.928	- 14.798		
10-maandsrapportage 2019	- 16.107	- 17.878	- 18.783	- 15.928	- 14.798		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 15.744						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 17.747	- 18.783	- 15.928	- 14.798	- 14.798	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 17.689	- 19.226	- 16.440	- 15.306	- 15.306	
10-maandsrapportage 2020		- 17.729	- 19.226	- 16.440	- 15.306	- 15.306	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.023					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 21.051	- 16.440	- 15.305	- 15.305	- 15.308
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 20.707	- 16.451	- 15.297	- 15.297	- 15.299

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-21.051	-16.440	-15.305	-15.305	-15.308
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	344	-12	9	9	8

Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	2	1	1	1
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	2	2	2	2
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	3	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	5	5	5	5
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	340	-24	2	2	2
Begroting na wijzigingen		-20.707	-16.451	-15.297	-15.297	-15.299

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (-€ 373 in 2022 tot -€ 343 in 2025).
- Grip op Geldzaken: Budgetverschuiving van programma naar apparaat voor de medewerkers die ingezet worden voor de nieuwe afdeling Grip op Geldzaken. Hierbij is onder andere sprake van afdracht naar [Programma Overhead](#) (€ 260 in 2021 tot € 350 in 2025)
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 80 in 2021 tot -€ 5 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Reset Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Wet gemeentelijke schuldhulpverlening](#)

Omschrijving taakveld

De kern van het schulddienstverleningsbeleid is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers. Daar waar Rotterdammers nog niet voldoende financieel zelfredzaam zijn en problematische schulden hebben worden de schulden aangepakt en het verder oplopen hiervan voorkomen.

Schulddienstverlening bestaat uit schuldpreventie, vroegsignalering van (problematische) schulden, ondersteuning bij het aanpakken van problematische schulden, stabilisatie van schulden, schuldbemiddeling door de Kredietbank Rotterdam (KBR) en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.

Er zijn geen exacte cijfers bekend van hoeveel Rotterdammers problematische schulden hebben. Als indicator wordt het hebben van een betalingsachterstand van zes maanden bij de zorgverzekering gehanteerd. Dit zijn ongeveer 22.500 Rotterdammers. De gevolgen van problematische schulden kunnen ingrijpend zijn. Er is een nauwe verwevenheid tussen armoede en schulden enerzijds en gezondheidsproblemen anderzijds. Onderzoek naar de samenhang tussen problematische schulden en gezondheid wijst bijvoorbeeld uit dat mensen met grote financiële problemen gemiddeld genomen vaker roken, kampen met overgewicht en last hebben van depressies. Daarnaast toont onderzoek aan dat geldstress door armoede en schulden van grote invloed is op het gedrag van mensen. Geldstress draagt eraan bij dat mensen: meer bij de dag gaan leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun problemen te organiseren, verlangens en andere emoties minder goed kunnen reguleren.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Pagina 55

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

Voortgang 2021

Het Beleidskader De Taalspiraal is op 11 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Het college wil met het realiseren van 19.000 afgeronde taaltrajecten in deze collegeperiode een trendbreuk realiseren. In 2020 kwamen door corona de realisatiecijfers lager uit dan verwacht. Door de sluiting van fysieke locaties kwam de werving in de eerste periode van het jaar stil te liggen, waardoor er weinig instroom voor de lessen was. Ook hebben cursisten meer moeite met het tijdig afronden van hun trajecten. Vanwege de corona-maatregelen zijn alle grote taalaanbieders zo veel mogelijk en versneld overgestapt op digitaal lesgeven.

In de eerste vier maanden van 2021 is de situatie niet veel veranderd ten opzichte van 2020. Op dit moment is nog steeds sprake van een lockdown en geen fysiek lessen. Door het grootschalig aanbieden van online lessen is continuïteit van het taalaanbod in de stad gewaarborgd. De verwachting voor de toekomst is dat het aanbieden van digitale lessen onderdeel zal blijven van de taallessen. Wanneer mogelijk zullen natuurlijk de fysieke lessen weer mogelijk worden gemaakt.

In 2021 geven we met het Jaar van de Taal een nieuwe impuls aan de werving en toeleiding naar taaltrajecten. Dit doen we onder andere door het activeren van de omgeving van laaggeletterden. Als gevolg van de motie ' Het naald kan nog niet in het vet' lanceerde de gemeente in het najaar van 2020 een grootschalige campagne samen met een digitaal platform om zoveel mogelijk Rotterdammers toe te leiden naar taaltrajecten. In 2021 krijgt de campagne een vervolg in het kader van het Jaar van de taal. De 2^e flight heeft in mei-juni plaatsgevonden. In het najaar komt nog een vervolg.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de periode 2022-2025 blijft de gemeente inzetten op zowel toeleiding naar taaltrajecten als op het realiseren van een divers taalaanbod in de stad. De realisatie zal sterk samenhangen met de coronamaatregelen.

Wat willen we bereiken

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Het college wil deze collegeperiode een trendbreuk bewerkstelligen op het gebied van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

In de komende collegeperiode wordt zowel kwantitatief als kwalitatief een trendbreuk gerealiseerd:

- Kwantitatief: door het inzetten van 6.795 extra non-formele en formele taaltrajecten in de periode 2019-2022 ten opzichte van de vorige collegeperiode (2015-2018).
- Kwalitatief: door een integrale aanpak.

Wij zorgen in de komende collegeperiode voor minimaal 19.000 *geslaagde* taaltrajecten en aanvullende (laagdrempelige) taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers waarmee zij door het verbeteren van hun taalbeheersing tegelijkertijd hun gezondheid, arbeidsmarktpositie, inkomenspositie, welzijn en participatie gaan verbeteren. Door verbetering van het taalniveau van opvoeders werken we tegelijkertijd aan het voorkomen van een toekomstige generatie laaggeletterden. Dit doen we door het bundelen van de gemeentelijke middelen met de middelen op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Op grond van de WEB dragen wij verder zorg voor de regionale coördinatie, inkoop en verantwoording van de middelen voor de arbeidsmarkt regio Rijnmond.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	Streefwaarde		3.800	4.400	5.400	5.400	
	Realisatie		6.706	3.642*	1.939		
Minimaal 80% van de deelnemers geeft een positieve waardering voor de taaltrajecten.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		86%	87%			
			Zeer positief				
Minimaal 80% van de deelnemers rondt de trajecten met succes af.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		85,6%	66%			
Minimaal 50% van de netwerkpartners gaat gericht aan de slag met laaggeletterdheid.	Streefwaarde	N.v.t.	50%	50%	50%	50%	
	Realisatie		50%	50%			
* De realisatie zal nog wijzigen, omdat de vaststellingen van de subsidies die in 2020 zijn verstrekt, conform de SVR pas na 1 april over T-1 plaatsvinden kan de definitieve realisatie pas in het najaar worden vastgesteld. Voor 2020 moeten nog 290 toegekende trajecten worden vastgesteld. Eind 2021/begin 2022 is een goede indicatie af te geven over het wel/niet behalen van het collegetarget. Eind 2022 is duidelijk of de target definitief behaald is.							

Wat kost het

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	6.238	7.391	7.216	7.216	7.216	7.216
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.217	7.373	7.197	7.197	7.197	7.197
Overige opbrengsten derden	21	19	19	19	19	19
Lasten exclusief reserves	9.511	13.768	13.235	8.808	8.808	8.808
Apparaatslasten	735	851	662	591	591	591

Inhuur	11	97	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	13	11	11	16	16	16
Personeel	712	744	651	575	575	575
Intern resultaat	13	44	0	0	0	0
Intern resultaat	13	44	0	0	0	0
Programmalasten	8.762	12.873	12.572	8.217	8.217	8.217
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.569	9.577	8.867	6.195	6.195	6.195
Overige programmalasten	-1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.194	3.297	3.705	2.022	2.022	2.022
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.273	-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592
Saldo voor reserveringen	-3.273	-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592
Saldo	-3.273	-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 3.112	- 4.023	- 5.813	- 5.823	- 5.823		
Omissieregeling 2019	- 3.148	- 4.058	- 5.848	- 5.859	- 5.859		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 3.175	- 4.103	- 5.894	- 5.904	- 5.904		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.711	- 4.144	- 5.922	- 5.932	- 1.654		
10-maandsrapportage 2019	- 2.711	- 4.144	- 5.922	- 5.932	- 1.654		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.897						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 4.427	- 5.922	- 5.932	- 1.654	- 1.654	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 4.505	- 6.024	- 6.034	- 1.723	- 1.723	
10-maandsrapportage 2020		- 4.545	- 6.024	- 6.034	- 1.723	- 1.723	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 3.273					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.341	- 6.034	- 1.723	- 1.723	- 1.723
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 6.377	- 6.019	- 1.592	- 1.592	- 1.592

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-6.341	-6.034	-1.723	-1.723	-1.723
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-37	15	131	131	131
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-39	15	131	131	131
Begroting na wijzigingen		-6.377	-6.019	-1.592	-1.592	-1.592

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (€ 15 in 2022 tot € 135 in 2025).
- Diverse kleine technische wijzigingen (-€ 39 in 2021 tot -€ 4 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Taal 'De Taalspiraal' 2019 – 2022](#)

- [Wet educatie en beroepsonderwijs](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Taal is één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Rotterdammers merkbaar in hun dagelijks leven te verbeteren. Onder dit taakveld verantwoorden we de gemeentelijke inzet op het verbeteren van de taalbeheersing van volwassen Rotterdammers.

21% van de Rotterdamse bevolking is laaggeletterd. Door het niet goed kunnen lezen en schrijven komen laaggeletterde Rotterdammers in financiële problemen, zijn vaker werkloos, hebben een slechtere gezondheid en participeren minder, waardoor zij ook een grotere kans hebben op sociaal isolement. Op deze gebieden ligt vaak de intrinsieke motivatie van mensen om hun taalbeheersing te verbeteren. Deze motivatie is de sleutel tot duurzame taalverbetering. Daarom wil de gemeente de taalbeheersing van Rotterdammers door middel van een integrale aanpak verbeteren. Door diverse 'ingangen' te creëren en taal als instrument tegelijkertijd binnen andere beleidsterreinen ook in te zetten, kunnen we het bereik vergroten en de zelfredzaamheid van Rotterdammers verbeteren.

Samenkracht en burgerparticipatie

Pagina 56

Samenkracht en burgerparticipatie

Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

Voortgang 2021

Nieuw Rotterdams Welzijn

De voor 2021 te behalen resultaten voor de Welzijnsopdrachten zijn waar nodig aangepast en aangescherpt op basis van de ervaringen en rapportages over 2020. Voorbeelden daarvan zijn de doorontwikkeling van de

huisbezoeken 75+ en de aansluiting bij de gemeentelijke aanpak schulddienstverlening. Dit met als doel dat de ondersteuning van de Rotterdammers verder verbeterd. Voor 2021 zullen waar nodig resultaten verder worden aangescherpt en aangepast. De inzet van Welzijn op het onderdeel financiële ondersteuning en schulddienstverlening wordt afgestemd op de vernieuwde stedelijke aanpak op dit terrein.

Door de coronacrisis zullen veel resultaten zoals voor 2021 afgesproken niet of maar beperkt worden behaald. Samen met andere partijen en binnen de mogelijkheden van de beperkingen die door het Rijk zijn opgelegd, hebben de welzijnsaanbieders alternatieve dienstverlening opgestart in de vorm van de sociale hulpdienst corona. Aan de andere kant kent de dienstverlening tijdens corona positieve aspecten die vragen om borging. Een voorbeeld daarvan zijn de telefonische hulplijnen die de welzijnspartijen hebben opgezet.

In 2019 is een start gemaakt met het beter en gericht uitvoeren van de huisbezoeken 75+. Er is meer aandacht voor ouderen die een verhoogd risico lopen op eenzaamheid, zoals verlies van een partner en verhuizing naar een nieuwe wijk. Dit als onderdeel van de pijler 'Ertoe doen' van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer (zie hieronder). Net als in 2020 konden ook in 2021 door de coronacrisis maar een beperkt aantal huisbezoeken afgelegd worden.

In 2020 hebben de welzijnsaanbieders vanwege Covid-19 een alternatieve werkwijze ontwikkeld; de gesprekken aan de voordeur. De ervaringen met de gesprekken aan de voordeur leren dat Welzijn op deze manier veel meer mensen bereikt, omdat ouderen eerder geneigd zijn een gesprek aan de voordeur te voeren dan een uitgebreid gesprek bij hen thuis. Het gesprek gaat over hoe het met de oudere gaat en of zij hulp en ondersteuning nodig hebben. Ook wordt gevraagd of er behoefte aan een vervolgesprek is. Bij een positief antwoord volgt een 'regulier' 75+ huisbezoek. Vanaf 2021 werken alle Welzijnspartijen voor de gesprekken aan de voordeur met een verkorte (5 vragen) vragenlijst. Dit jaar evalueren we de gesprekken aan de deur en de 75+ huisbezoeken.

In 2021 krijgen de beroepskrachten van welzijn en wijkteams training in de typologie van prof. dr. Anja Machielse zodat zij het type eenzaamheid beter kunnen herkennen en beter kunnen bepalen welke interventie daar het beste bij past.

Informele zorg en ondersteuning (IZO)

In 2019 en 2020 vond de inkoop en implementatie van een nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur Informele zorg en ondersteuning (IZO) plaats. De verschillende onderdelen hiervan zijn sinds medio 2020 operationeel. Hierdoor staat een stevige structuur met Zorgzaam010, Advies op Maat, Cursussen en Workshops en Mantelfoon. De eerste resultaten zijn goed. Hierover werd uitgebreid gerapporteerd in een voortgangsbrief die in april 2021 uitging.

In 2021 en verder wordt ingezet op nog betere vindbaarheid en toegankelijkheid van de stedelijke ondersteuningsstructuur, onder andere door middel van een promotie en het inzetten van ambassadeurs. Daarbij is (het stimuleren van) samenwerking tussen stedelijke en lokale partners nodig.

Sinds de ingang van de avondklok is een 24-uurs bereikbaarheid van de Sociale Hulpdienst Corona gerealiseerd via de ZorgCentrale (onderdeel van Mantelfoon). Bij de beëindiging van de avondklok op 28 april is deze 24-uurs bereikbaarheid beëindigd.

In 2021 en verder gaan we ons inzetten op sterkere netwerken en sterkere samenwerking tussen informele en formele zorg, vanuit de stedelijke uitvoeringsagenda Zorgzaam010, maar bijvoorbeeld ook via de nieuwe Inkoop van Welzijn.

De komende jaren willen we ook (nog meer) inzetten op waardering. Zo zetten we in op stimuleringsacties zoals NLDoe. We werken toe naar de vernieuwing van het waarderingsbeleid rond vrijwilligers. Voor dit laatste hebben we een brede enquête afgenomen, zodat dit beleid ook echt aansluit op de wensen van de Rotterdamse vrijwilligers. In juli 2021 is dit waarderingsbeleid aan geboden aan de gemeenteraad.

Ook gaan we in 2021 door met de samenwerking met levensbeschouwelijke organisaties vanuit het uitgangspunt 'erkenning en waardering' en hoe we hierbij beter kunnen samenwerken rond Informele zorg en ondersteuning.

Opzoomer mee

Het aantal unieke straten dat deelneemt aan de Opzoomercampagne is in 2020 gestegen tot 2503 (een toename van 35%). De ongekende scores hebben alles te maken met corona en de corona-acties van Opzoomer Mee. Veel Rotterdammers vinden in deze acties inspiratie om in hun eigen straat aan de slag te gaan. Midden in de coronapandemie was het nog belangrijker dan gewoonlijk om bewoners op te roepen om als burens aandacht voor elkaar te hebben en elkaar zo nodig te helpen, vanzelfsprekend op een veilige wijze. Vooral voor eenzame ouderen en zieken in de straat kan dat belangrijk zijn. Het gaat dan niet alleen om de eventuele hulp als de nood aan de man is, maar zeker ook om het prettige en veilige besef dat je er niet alleen voor staat, dat er mensen in de straat zijn die een oogje in het zeil houden en kunnen inspringen (doorverwijzen naar formele hulp) als dat nodig is. Niet alle straten die zich in 2020 hebben aangemeld, zijn ook in 2021 doorgegaan. De verwachting is dat in 2021 tussen de 2200 en 2500 straten deelnemen aan Opzoomer Mee. Dat is altijd nog aanmerkelijk meer dan 2019, toe er 1837 straten deelneemt. Ca 40 à 50% van de straten die er in 2020 zijn bijgekomen zijn vastgehouden voor 2021.

In het voorjaar van 2021 heeft de Opzoomercampagne in het teken gestaan van de lente en dus vergroening van de straat. Een groene straat is mooi, aangenaam en gezond. Bovendien zorgt het voor koelte bij hittegolven en voor droge voeten bij wolkbreken. Zo helpt een groene straat ook nog eens mee om Rotterdam klimaatbestendig te maken. Opzoomer Mee helpt met twee acties om dat voor elkaar te krijgen: Meer Groen & Opfleuren Bestaand Groen. Een straat mag voor beide acties een aanvraag doen.

Coronamaatregelen kunnen veranderen. Opzoomer Mee heeft daarom een corona-stoplicht ontwikkeld waar te zien is wat mogelijk is in een straat, volgens de richtlijnen. Het corona-stoplicht kent vier kleuren: groen, geel, oranje en rood. Het stoplicht staat nu op rood. Dat betekent dat de situatie in Rotterdam rond corona 'zeer ernstig' is. Straatfeesten en andere bijeenkomsten waar burens elkaar kunnen ontmoeten zijn daarom op dit moment niet mogelijk. Bij het stoplicht is een link opgenomen naar de website van Pharos waar begrijpelijke en anderstalige informatie staat over corona en waar ook flyers in andere talen staan die men eventueel kan gebruiken in de straat.

Het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer is in juli 2019 door het college vastgesteld. Daarin zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers Vitaal, Ertoe doen, Wonen & woonomgeving en Zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen. 2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma.

De coronapandemie raakt onze oudere Rotterdammers enorm. Zowel in de sterftecijfers (de sterfte onder ouderen als gevolg van corona is hoger dan bij andere groepen), maar ook de coronamaatregelen en de social distancing van ouderen die daarbij noodzakelijk was raakt het welzijn van ouderen en de mate waarin zij konden participeren. Dit heeft dan ook gevolgen gehad voor de eenzaamheid onder ouderen. In Rotterdam is het totale aandeel (matig en ernstig) eenzamen in alle leeftijdsgroepen toegenomen. Voor ouderen betekent dit een toename van de matige of ernstige eenzaamheid van 53% in 2016 naar 56% om 2020, hiermee zitten we op hetzelfde niveau van 2012. De ambitie van het college om de eenzaamheid onder ouderen verder terug te dringen (50% in 2022) lijkt niet gerealiseerd te kunnen worden. Het onderzoek voor de eindmeting van de collegegetarget loopt op dit moment en de uitkomsten daarvan worden meegenomen in de verantwoording van de collegegetargets.

Eenzaamheid onder ouderen heeft de afgelopen jaren onze absolute aandacht gehad. Niet voor niets was Rotterdam de eerste gemeente van Nederland met een eenzaamheidsaanpak. Tijdens de coronacrisis is enorm geprofiteerd van het feit dat er al een goed draaiende infrastructuur rond ouderen stond en hebben we met de Sociale Hulpdienst Corona een aanvullende laagdrempelige ondersteuning opgezet. Want met corona en de bijbehorende maatregelen lag een stijging van de eenzaamheid in de lijn van de verwachting. Daarom hebben we – samen met de vele partners in de stad- alles in het werk gesteld om deze toename zoveel als mogelijk te beperken. Dit lijkt wat betreft de sociale eenzaamheid goed gelukt te zijn. Deze vorm van eenzaamheid is niet gestegen. Initiatieven zoals gesprekken aan de deur of via de telefoon, balkonparades, kaartenacties hebben hieraan bijgedragen. De emotionele eenzaamheid is tijdens de coronaperiode door de beperkte betekenisvolle contacten wel gestegen. Helaas zien we dat de coronamaatregelen impact hebben en zien we een toename van de matige en ernstige eenzaamheid van 3%. Dit is zorgelijk.

Gelukkig is er steeds meer mogelijk en kunnen de activiteiten die vanwege corona geen doorgang konden vinden, zoals de activiteiten gericht op ontmoeting, samen eten, de fitfestivals, de inzet op vitale woongemeenschappen, weer worden opgestart. Daarnaast zetten we met het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer dit jaar in op het bereik van ouderen en het verder doorontwikkelen van de interventies. De verschillende onderdelen van het programma, waaronder de interventies op het terugdringen van eenzaamheid, hebben een plek gekregen in de inkoop waarmee er vanaf 2022 een Rotterdams ouderenpakket staat. Zo kunnen we met een verscheidenheid aan maatregelen 40.000 ouderen bereiken en eenzaamheid de komende jaren verder aanpakken. Het opnieuw omlaag brengen van de eenzaamheid onder ouderen blijft een hoofdprioriteit van dit college.

Vanuit het ministerie van VWS zijn extra middelen voor de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen beschikbaar gesteld om daarmee bij te dragen aan het herstel van de samenleving van de gevolgen van corona. Voor Rotterdam is ruim € 1 miljoen beschikbaar. Vanuit de partners zijn voorstellen uitgewerkt voor de inzet van deze middelen, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande initiatieven en trajecten. Vanaf september wordt zo extra ingezet op het bereik van migranten ouderen, extra ontmoetingen en uitjes, het activeren van ouderen, het versterken van een gezonde leefstijl en empowerment, theateractiviteiten, zingeving,

maatjesprojecten, samen eten en extra aandacht voor oudere mantelzorgers.

De coronacrisis biedt ook kansen. Bijvoorbeeld voor een beter gebruik van eHealth. Er is veel contact onderhouden met ouderen op afstand en de bereidheid om digitaal vaardig te worden neemt daarmee ook toe.

Er zijn ook onderdelen in het programma die minder te lijden hebben gehad onder de crisis. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ambities in het Langer Thuisakkoord. Op 17 februari 2020 ondertekenden, 42 marktpartijen, corporaties, zorg en welzijnspartijen, zorgkantoor/zorgverzekeraars, ouderenbonden en de gemeente het Langer Thuis Akkoord.

De partners zetten met elkaar de schouders onder afspraken over het realiseren en toevoegen van geschikte woningen, woon(zorg) concepten en de ontwikkeling van ouderenhubs. De ambities in het akkoord zijn uitgewerkt in een actieagenda met acties die ervoor zorgen dat het voor Rotterdammers makkelijker en prettiger wordt om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen wijk. In co-creatie met de aanbieders binnen de Wmo worden er 6 Thuisplusflats ontwikkeld. In de Thuisplusflat worden welzijn en Wmo in één integraal arrangement aangeboden, waarbij één Wmo aanbieder het vaste herkenbare zorg- en ondersteuningsteam organiseert en zorgdraagt voor extra inzet op welzijn. Ook werken we aan vijf ouderenhubs, senior vriendelijke wijken in Prinsenland/Het Lage Land, Hoogvliet, IJsselmonde, Crooswijk en Ommoord. Langs de pijlers wonen, welzijn en zorg werken de partners aan de verschillende opgaven vanuit een gezamenlijke actie-agenda.

Centrale thema's die terugkomen en waar actief op in wordt gezet zijn: de behoefte aan tussenvoorzieningen, voldoende plekken waar samen kan worden gegeten en waar activiteiten plaatsvinden, de leefbaarheid in seniorencomplexen en de wijkgerichte samenwerking tussen beroepskrachten in zorg en welzijn.

Samenleven

Medio 2019 startte het actieprogramma Integratie & Samenleven: 'Relax. Dit is Rotterdam'. Dit actieprogramma omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De raad ontvangt elk halfjaar een voortgangsrapportage en jaarlijks een monitor statushouders. Nieuw is het voortgangsverslag over de invoering van de nieuwe Wet inburgering.

Hoewel de coronamaatregelen maken dat diverse activiteiten een andere (online) invulling krijgen, heeft het college vol energie uitvoering gegeven aan het actieprogramma. Met name scholen moeten zich noodgedwongen richten op het tegengaan van leerachterstanden. Het risico is dat activiteiten gericht op discriminatiebestrijding en inclusiebevordering minder prioriteit krijgen. Met partners zijn alternatieven afgesproken, zodat de doelen van Relax behaald blijven worden.

In 2020 was de demonstratie van Black Lives Matter een belangrijke aanleiding voor het intensiveringsplan Rotterdam Tegen Racisme, dat in het najaar van start is gegaan. In 2021 zijn nieuwe projecten van start gegaan tegen arbeidsmarktdiscriminatie, werkt de Stadsmarinier nauw samen met de stad, wordt intern de expertise op diversiteit en inclusie beter benut voor meerdere beleidsterreinen en is er een Adviesraad Diversiteit & Inclusie in oprichting. Ook is er een zorgvuldig traject in gang gezet waarmee het college zich verdiept in de juiste manier om

zich te verhouden tot het koloniale en slavernijverleden van de stad, zoals dat vorig jaar in drie onderzoeken is opgetekend. In de tweede helft van 2021 wordt een start gemaakt met uitvoering van het stadsprogramma met dialogen en culturele activiteiten rond deze thema's.

Integratie

Per januari 2019 is de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022) van start gegaan. De Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022) omvat alle basiscomponenten voor actieve deelname aan de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. Sindsdien daalde het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders. Echter, het aantal bijstandsgerechtigden is sinds de coronapandemie toegenomen. We blijven de succesvolle intensieve aanpak voortzetten en dit is ook de basis voor de uitvoering van de nieuwe wet Inburgering (2022).

Het percentage dat tijdig start met inburgering (binnen een half jaar na toekenning bijstandsuitkering) is nog niet op het beoogde niveau van 80%, maar lag begin 2020 op 59% en in mei op 50%. Dit komt mede door het coronavirus wat de start van trajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) heeft bemoeilijkt.

De nieuwe Wet inburgering gaat per 1 januari 2022 definitief in. Dit heeft de verantwoordelijke demissionaire minister Koolmees aan de Tweede Kamer laten weten. Vanaf inwerkingtreding van de nieuwe Wet krijgt de gemeente regie op het inburgeringstraject. Regie vergroot de sturingskracht, voorkomt misbruik door malafide taalaanbieders en het vergroot de kans op snellere inburgering en participatie in de samenleving (collegetargets). We liggen op koers met de implementatie van de nieuwe wettelijke taken. De interne voorbereiding is in volle gang en zelf een deel van de taken gaan we dit jaar uitvoeren in de geest van de wet. De aanbestedingen zijn voor de helft definitief of voorlopig gegund. De andere helft is nog in de verkenning/voorbereidingsfase met het streven september/oktober definitief te gunnen. De onderwijsroute op MBO-niveau vormt een uitzondering. De aanbesteders in onze regio en bijna in het hele land, aangevoerd door de MBO-Raad, hebben aangegeven geen aanbod te kunnen doen voor het beschikbaar gestelde bedrag door de minister.

Maar jongstleden hebben de VNG, G4, G40, Twentse gemeenten, etc. een brief gestuurd aan de demissionaire ministers van SZW als stelselverantwoordelijke om samen met de MBO-Raad en andere aanbesteders een oplossing te vinden. SZW voert momenteel een onderzoek uit naar de betaalbaarheid van de leerroutes. Het is afwachten met welke oplossing de minister komt.

De consultants van Inburgering010 weten steeds meer huidige statushouders en gezinsmigranten te vinden en te begeleiden in hun inburgeringstraject. Het Kwaliteitsconvenant dat november 2020 is ondertekend met tientallen taalaanbieders in onze regio is volop in gebruik. Hiermee weten we steeds beter het kaf van de koren te scheiden tussen taalaanbieders en te sturen op een kwalitatief goed taalaanbod. Ook doormiddel van de ELIP-aanpak weten we steeds meer statushouders te bereiken en te begeleiden in het laatste stadium van hun inburgering. Daarmee voorkomen we uitval en schulden bij de groep inburgeraars die aan het einde van hun lening zijn, maar nog niet zijn ingeburgerd.

Minderjarige Rotterdammers

Rotterdam Groeit

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet. Einde van het jaar verschijnt de nieuwe Staat van de Jeugd (editie 2021) waarin inzichtelijk gemaakt is hoe het gaat met de Rotterdamse kinderen en jongeren. Omdat hier veelal cijfers uit een jaar eerder in verzameld zijn, geeft het mogelijk een eerste voorzichtig inzicht in effecten van de coronacrisis en de lockdown. De verzameling van gegevens zal voor deze editie een extra grote uitdaging zijn, omdat veel van onze uitvoerende partners hun manier van werken wegens de sluiting van scholen etc. hebben moeten veranderen. Dit heeft gevolgen voor de dataverzameling. We vinden het wel heel belangrijk om ook in 2021 een Staat van de Jeugd uit te brengen. De inzichten bieden aanknopingspunten voor beleid en uitvoering, onder meer voor de keuzes in het subsidiëren van preventieve interventies, maar ook in de Wijkprogrammering waar op wijkniveau deze interventies worden gericht.

Het beleidskader Rotterdam Groeit met de unieke werkwijze wordt onverminderd doorgezet in Heel de Stad. In dit beleidskader zal het wetenschappelijk fundament van het factorenmodel en impactgedreven werken nog meer vorm krijgen in onder meer de inkoop van welzijn en jeugdhulp. Rotterdam werkt daarnaast mee aan een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut om de Rotterdamse werkwijze meer nadrukkelijk landelijk te delen zodat ook andere gemeenten de werkwijze kunnen toepassen.

Drugs & Alcohol

Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zijn we, met gelijk budget, met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 gestart. Daarin blijven we de succesvolle maatregelen uitvoeren hebben we, waar nodig, vernieuwing en verbetering in gang gezet. Het terugdringen van gebruik onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. De onderstaande realisatie geeft het beeld van gebruik bij de verschillende doelgroepen. De resultaten van de maatregelen die in dit preventie- en handavingsprogramma Drugs & Alcohol 2019-2022 zijn beschreven worden met een onderzoek dat in de tweede helft van 2021 wordt uitgevoerd in het voorjaar van 2022 bekend gemaakt. Binnen dit programma is er ook aandacht voor het problematisch gamen, lachgasgebruik en het social-media gebruik onder deze jongeren.

De beleidsdoelen worden vooralsnog gerealiseerd, maar wel is bij een aantal maatregelen overgegaan op een gewijzigde digitale strategie. Middelengebruik is binnen het brede palet van het Subsidiekader Jeugdpreventie opgenomen.

In het najaar van 2021 wordt door onze eigen onderzoeksafdeling weer onderzocht hoe het staat met het gebruik onder jongeren op verschillende schooltypes. De resultaten van dit onderzoek, met ook de resultaten van het onderzoek dat Objectief in het najaar gaat doen naar de naleving NIX18 bij avondwinkels, supermarkten, slijterijen, horeca en sportverenigingen, worden in het voorjaar 2022 aan de gemeenteraad gepresenteerd. Hiermee wordt helder of de gestelde doelen uit het programmaplan zijn gerealiseerd.

In 2021 zal naar verwachting eindelijk landelijke wetgeving betreffende lachgas zijn vastgesteld. Al lang is de wens dat dit middel als drugs wordt opgenomen in de opiumwetgeving. Zodra dat het geval is zal middels verschillende kanalen aandacht worden gegeven aan deze wijziging. Lachgas is nu al riskant maar straks gewoon een drugs en ook zo in de wetgeving opgenomen. Gebruik is dan verboden.

Wat is aangepast/gewijzigd i.v.m. coronamaatregelen:

- Drugstestservice is in 2020 een paar periodes gesloten geweest vanwege coronamaatregelen. Tijdens de openingstijden kon door gebruikers, conform landelijke richtlijnen van VWS, drugs om te laten testen worden ingeleverd. Ook in 2021 zal er conform landelijke richtlijnen van het VWS worden gewerkt. In 2021 is de testservice alleen in de eerste maanden een paar weken gesloten geweest. Gemiddeld zijn er ongeveer 10 tot 12 bezoeker per week die hun drugs komen laten testen. Dat zal in de komende jaren ook wel zo blijven.
- Contact met jongeren met mogelijk problemen zijn zoveel mogelijk doorgegaan al dan niet digitaal. Veel ondersteuning en advies is in 2020 digitaal aangeboden; zo is de online chat functie beschikbaar geweest om alle professionals, ouders maar ook jongeren zelf een makkelijke toegang tot informatie en (lichte) ondersteuning bij zorgen over middelengebruik of gamen te bieden. Met alle opgezette ondersteuning (CJG, wijkteams, jongerenwerk, leerplichtambtenaren) richting gezinnen met mogelijke problemen en sowieso alle onderwijsinstellingen (VO, VSO, Praktijkonderwijs en MBO) is contact opgenomen en zijn materialen voor leerlingen en ouders digitaal aangeboden. De hulp en ondersteuning is dus online en via telefoon voortdurend aanwezig geweest. Natuurlijk zijn door alle maatregelen studenten op het MBO en andere scholieren/studenten in het huidige schooljaar (2020/2021) fysiek bijna niet op schoollocaties aanwezig geweest. De situatie is nu niet anders dan in de tweede helft van 2020. Mogelijk zal veel ook in 2021 op een digitale manier blijvend worden aangeboden.
- Zo worden in 2021 ouderbijeenkomsten regionaal en digitaal aangeboden. Ouders kunnen zich inschrijven voor een Webinar. De thema's van de Webinars zijn alcohol & lachgas, Tabak, waterpijp & cannabis, gamen & social-media en Puberbrein & opvoeden.
- De materialen die zijn ontwikkeld om professionals goed te informeren over de risico's van lachgasgebruik zijn tijdens de verschillende trainingen die door Youz zijn gegeven aan wijkagenten, boa's en jongerenwerkers, verspreidt. Deze materialen worden door agenten en boa's en jongerenwerkers gebruikt om gesprekken met jongeren over lachgasgebruik goed onderbouwd te kunnen voeren. Ook is via social-media deze informatie richting de doelgroep zichtbaar gemaakt. Ook in 2021 zal, afhankelijk van de landelijke wetgeving over lachgas, aan het gebruik van dit middel veel aandacht worden gegeven in alle voorlichtingen en trainingen aan zowel professionals als ouders en jongeren.
- Op sportverenigingen is, ook verklaarbaar, nog geen inzet uitgevoerd. Wel verwachten we dat na de zomer 2021 er weer gestart kan worden met de sportcode (een integrale aanpak van alcoholpreventie binnen de sportverenigingen waarbij deelnemende verenigingen onderling controles gaan uitvoeren)
- Met de studentenverenigingen en hogescholen en de EUR is een plan van aanpak, in gezamenlijkheid opgesteld en ondertekend in het bijzijn van Wethouder de Langen. Met dit plan gaan deze instellingen het alcohol-, drugs- en medicijngebruik onder studenten terugdringen.

In 2021, met de verwachting in of vlak na de zomer, nadat de samenleving, het onderwijs en de vrijetijdsbestedingen weer regulier open zijn, zal er weer worden opgestart met maatregelen die hebben sitl gelegen. Ook zullen de goed werkende online preventieactiviteiten worden geëvalueerd en mogelijk voortgezet worden. Het bereik bij bv ouders kan op deze noodzakelijk vernieuwde wijze voortduren hoog blijven.

Stevige Start

Ondanks de coronacrisis wordt in het medisch domein en het sociaal domein toch aandacht besteed aan de uitvoering van de gezamenlijke werkagenda van de coalitie Stevige Start. Een van de actiepunten dit jaar is het nog beter signaleren van kwetsbaarheid bij zwangeren. Doel van de coalitie is om geen kwetsbare zwangeren meer te missen. Hiervoor werkt Erasmus MC aan de aanpassing van een veelgebruikt signaleringsinstrument, zodat het makkelijker toe te passen is in de praktijk en het vooral focust op de belangrijkste factoren van kwetsbaarheid. De professionals van de aan proefversie deelnemende ziekenhuizen en verloskundigenpraktijken scholen we bij in de gespreksvoering met de client met behulp van dit instrument. In september starten we met de evaluatie van de pilot in de wijkteams van gebied IJsselmonde. Hierin is een jaar lang proefgedraaid met de implementatie van Moeders van Rotterdam in de wijkteams. Met de informatie die deze pilot oplevert, bereiden we een stadsbrede implementatie voor 2022 voor.

De evaluatie van de pilot rond het aanmeldpunt Moeders van Rotterdam volgt in het laatste kwartaal. Aandachtspunt is dat de wet op het prenataal huisbezoek stelt dat de verloskundigen de zwangeren alleen mogen adviseren gebruik te maken van Voorzorg en Moeders van Rotterdam en hen niet mogen aanmelden. Dit zou een terugval in ons bereik kunnen betekenen. Nu werkt de verloskundige met Moeders van Rotterdam samen om 75% van de deelnemers de stap te laten maken daadwerkelijk samen met hun kind een goede start te maken. We nemen de deelnemers aan de hand mee tot ze zelfstandig deze stappen kunnen zetten. We zijn nog met het ministerie in gesprek om te onderzoeken of de wet voldoende ruimte biedt voor de Rotterdamse werkwijze. Het is mooi om te zien is dat door de succesvolle ervaringen van de deelnemers het aantal zelfmeldingen bij Moeders van Rotterdam in de afgelopen jaren is toegenomen tot 25%.

Dit jaar werken we aan een wetenschappelijke analyse van de factoren die een Stevige Start beïnvloeden. Deze analyse vertalen we naar maatregelen, actie en interventies om de effecten van ons beleid en van onze samenwerking in de coalitie in de komende jaren nog verder te kunnen vergroten.

Kansrijk Opgroeien

Rotterdam loopt met haar preventieve aanpak op jeugd in Nederland voorop. Sinds 2020 wordt de Wijkprogrammering in praktijk gebracht met een eerste versie van het dashboard WijkFocus. Met dit instrument is het voor iedere wijk mogelijk vast te stellen welke risicofactoren en beschermende factoren een belangrijke rol spelen op de 'pijlers' Kansrijk, Veilig en Gezond en op welke problematiek moet worden ingezet. Met deze uitkomsten wordt in gesprekken met de partners in de wijk nog beter een brede analyse gemaakt en gedeeld. Het dashboard helpt om met elkaar ambities te formuleren en een gezamenlijke focus te creëren. Hierdoor kunnen aanbod en preventie in de wijk op maat ingezet worden op specifieke problematiek als voortijdig schoolverlaten.

Op basis van de ervaringen met de 1.0 versie van het dashboard wordt momenteel WijkFocus 2.0 ontwikkeld. In deze versie wordt de volledige cyclus van de methodiek Wijkprogrammering opgenomen, waaronder monitoring en leer- en verbetercyclus. WijkFocus 2.0 wordt in het najaar 2021 opgeleverd en in gebruik genomen. Deze

versie van WijkFocus zal worden gebruikt door gebiedsadviseurs, contractmanagers, accounthouders en het management. Deze bloedgroepen zijn nauw betrokken bij het inrichten van de 2.0 versie. Voor ingebruikname en borging van WijkFocus 2.0 wordt momenteel een programma ontwikkeld van leren en ontwikkelen, waarin aandacht voor de samenwerking tussen gebiedsadviseurs, contractmanagers en accounthouders in deze methodiek centraal staat.

Inmiddels wordt in 38 wijken van Rotterdam op deze manier met Wijkprogrammering gewerkt. Ondanks de beperkingen van de coronamaatregelen is het doel in 2021 in 4 à 5 nieuwe wijken de Wijkprogrammering uit te rollen. De inzet is om in ieder geval de 1e stap van de methodiek te doorlopen, namelijk de oplevering van de kwantitatieve en kwalitatieve wijkanalyses. Afgelopen periode zijn daarvoor de nodige voorbereidingen getroffen.

De coronacrisis heeft het proces en uitvoering van de wijkprogrammering vertraagd. De in 2020 gestarte nieuwe wijken vergden van alle betrokkenen extra inspanning; het heeft in tijden van corona extra energie gekost om het proces op gang te brengen en te houden en betrokken partijen binnen boord te houden. Mede omdat een deel van het interventie aanbod niet kon/kan worden uitgevoerd. De coronacrisis heeft ook veel creativiteit geleverd van en ontketend bij de gebiedsadviseurs en hun wijknetwerkpartners. Het houden van wijknetwerkbijeenkomsten gebeurt nog steeds digitaal met steeds betere faciliteiten en instrumenten, zoals inspirerende digitale omgevingen. Ook de aanbieders spannen zich maximaal in om hun interventies op een andere manier, bijvoorbeeld online, aan te kunnen bieden. Een voorbeeld hiervan is de Kanjertrainingen ter versterking van sociaal-emotionele vaardigheden. Deze zijn de afgelopen periode in digitale pakketten aangeboden. Daarnaast zijn waar mogelijk de door Welzijn aangeboden binnen-activiteiten naar buiten verplaatst. Er is veel aanbod voor kinderen op de pleinen gekomen om de vele thuisblijvers leuke en zinvolle activiteiten te kunnen blijven bieden.

Met extra tijdelijke Rijksmiddelen is de Herstelaanpak 'Rotterdam. Sterker door jongeren' opgezet. Inzet vanuit deze aanpak verbinden we aan de Wijkprogrammering, concreet aan de beoogde resultaten op talentontwikkeling (pijler Kansrijk), gezondheid (pijler Gezond) en veiligheid (pijler Veilig) van jongeren in de wijken waar we impact op willen bereiken.

De kwaliteit en effectiviteit in wat we doen is door de Wijkprogrammering toegenomen. Wijkprogrammering heeft meer en meer een sturend effect op het preventief en samenhangend wijkaanbod op beschermende factoren en risicofactoren.

Met behulp van data uit de Staat van de Jeugd en de maatschappelijke resultaten uit de Wijkprogrammering hebben de gebiedsadviseurs Jeugd en collega's van 'Volwassenen' in samenwerking met de Gebiedsorganisatie 43 integrale wijkanalyses gemaakt ten behoeve van de inkoop Welzijn. Het bestek is hierdoor meer concreet en gebieds- en wijkgestuurd geworden. Dit is een goede voorzet geweest op het doen aansluiten van de Wijkprogrammering op de nieuwe ontwikkeling 'Wijk aan Zet'.

De aansluiting van Wijkprogrammering bij de diverse inkoopsporen binnen het sociaal domein is voor een groot deel gerealiseerd. De Wijkprogrammering heeft een prominente plek gekregen in het inkoopspoor Welzijn en het subsidiekader Jeugdpreventie; in het inkoopspoor Jeugdhulp Lokaal krijgt de Wijkprogrammering ook een rol.

In 2021 hebben we ingezet op het verbeteren van de toepassing van de methodiek Wijkprogrammering. Hiertoe hebben we geïnvesteerd in opleidingen, trainingen en communicatie.

Herstelaanpak 'Rotterdam Sterker door jongeren'

Vanaf februari is de herstelaanpak jongeren COVID 'Rotterdam sterker door jongeren' gestart. In het begin is er vooral geïnvesteerd in activiteiten die binnen de toen geldende maatregelen georganiseerd konden worden. Zoals het aanbieden van welzijns-, sport en culturele programmering op de pleinen of online. Deze activiteiten blijven ook in het najaar (aangepast aan de dan geldende maatregelen) doorgaan. Daarnaast is er extra geïnvesteerd in het aanbod op het vergroten van mentale weerbaarheid bij jongeren. Door hierin de verbinding te maken met activiteiten van aanbieders op het gebied van sport, cultuur en welzijn, bereiken we op een laagdrempelige manier meer jongeren. De vraag naar deze activiteiten blijft groot, we gaan hier dan ook mee door. Een ander initiatief is geweest om alle jongeren uit Rotterdam die in 2021 18 jaar zijn geworden of nog 18 jaar gaan worden, een Rotterdampas met een tegoed van 25 euro samen met het Nibud-boekje '18 jaar..... Alles wat je wilt weten als je 18 wordt' te verstrekken. In het najaar gaan we samen met jongeren onderzoeken welke doelgroepgerichte acties we nog meer kunnen inzetten.

Via persoonlijke verhalen, vertelt in korte filmpjes op (social) media, betrekken en bereiken we jongeren. Onder de noemer Rotterdam Sterker door Jongeren is een Instagram-account geopend. Op de social mediakanalen van onze samenwerkingspartners wordt de #RotterdamSterkerdoorjongeren steeds vaker gedeeld. De jongerenpagina op rotterdam.nl wordt samen met jongeren steeds verder vormgegeven en er is een digitaal jongerenpanel actief.

Er wordt hard gewerkt aan het realiseren van laagdrempelige en zichtbare jongerenhubs in de wijken. Dit jaar openen we er in ieder geval 5. Ook wordt ingezet op extra (bestaande) ontmoetingsplekken voor jongeren (focus op Zuid) zodat er in 2022 nog eens 4 extra hubs zijn gerealiseerd. Daarnaast wordt in de nieuwe welzijnsopdracht per gebied opgenomen dat er een x aantal huizen van de wijk, zowel fysiek als qua programmering, aan de uitgangspunten van een jongerenhub wordt voldaan. Zo ontstaat er op termijn een duurzaam netwerk van jongerenhubs in de stad. Dit is slechts een greep uit het totaalpakket van de Herstelaanpak.

In september gaan veel (nieuwe) initiatieven van start. Meerdere projecten hebben het doel om jongeren die eenzaam zijn te bereiken en te helpen. Ook sluit Rotterdam aan bij het landelijke programma Helden. Tijdens dit multimediaal programma gaan topsporters jongeren, helpen om sterker terug te komen uit de coronacrisis.

Ontwikkelingen 2022-2025

Nieuw Rotterdams Welzijn

Het Nieuw Rotterdams Welzijn is niet meer het beleidskader dat leidend is voor het Welzijnswerk. Met de vaststelling van het Beleidsplan Heel de Stad is dit beleidsplan ook het kader voor het Welzijnsbeleid. Om daaraan invulling te geven is een inkoopproces voor Welzijn gestart dat moet leiden tot nieuwe Welzijnsaanbieders per 2022. Uitgangspunt voor de nieuwe opdracht is de inzet op de in het beleidskader genoemde prioritaire doelgroepen: generatie zonder achterstanden, Langer thuis wonende Ouderen en Kwetsbare Rotterdammers.

Januari 2022 is de gunning van de nieuwe welzijnsaanbieders voorzien. Het beleidsplan Heel de Stad is ook aanleiding om alle structurele subsidierelaties (Couleur Locale en Stedelijk Welzijn) te herzien. Het formele proces van het opzeggen van de structurele subsidierelatie is medio 2021 afgerond. Er is een nieuwe subsidieregeling Couleur Locale vastgesteld gebaseerd op de uitgangspunten van Heel de Stad. Organisaties kunnen op grond

van de nieuwe regeling subsidie aanvragen voor 2022. Voor Stedelijk Welzijn is geen nieuwe subsidieregeling gemaakt. Deze subsidies zullen worden verleend op grond van de Subsidieverordening Rotterdam 2014. Uiteraard worden de subsidies getoetst aan de relevante beleidskaders op het terrein van welzijn, het Programma Rotterdam Ouder en Wijzer en Informele Zorg en Ondersteuning.

Informele zorg en ondersteuning

Op het terrein van vrijwilligerswerk gebeurt er veel en is er veel inzet- en samenwerkingsbereidheid. Naast huidige trends zoals de behoefte aan meer flexibel vrijwilligerswerk, is daar nu corona bijgekomen. Dit betekent vaak een verandering van werkzaamheden en andere behoeftes van (vrijwilligers-) organisaties zoals meer vanuit huiswerken, die soms blijvend zijn en waarbij IZO aandacht voor is. Ook is er ook aandacht voor het opnieuw mobiliseren van vrijwilligers die door corona 'uitgevallen' zijn omdat hun werkzaamheden niet meer mogelijk waren en misschien wel blijven. Bij mantelzorg blijven we inzetten op het beperken van belasting en voorkomen van overbelasting. Belangrijk instrument voor de ondersteuning hierbij blijft Mantelfoon. We blijven inzetten, IZO-breed, op goede toegankelijkheid (en vindbaarheid) van ondersteuning onder andere middels communicatie.

Opzoomer mee

Prioriteiten de komende jaren blijven de sociale samenhang en veiligheid, leefbaarheid, het delen van lief en leed (burenhulp), activering van ouderen en een schone en groene straat. Daarnaast wil Opzoomer Mee een duurzame samenwerking bewerkstelligen met wijkpartners zoals de welzijnsaanbieders. In de aanbesteding Welzijn 2022 is de versterking en borging van de samenwerking tussen Opzoomer Mee en de welzijnspartijen opgenomen. Hierdoor kunnen straten een grotere rol spelen op het gebied van vroegsignalering en preventie en een betere doorverwijzing en samenwerking realiseren tussen informele en formele welzijn/zorg.

Rotterdam Ouder en wijzer

2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma waarin gewerkt wordt aan een nieuw op de toekomst toegesneden voorzieningenpakket voor ouderen, het Rotterdamse ouderenpakket 2022. In dit jaar zullen, voor zover de coronapandemie het ons toestaat, steeds meer resultaten van het programma zichtbaar worden. Dit is ook het jaar waarin een aantal belangrijke aanbestedingen worden gedaan, w.o. Wmo-ondersteuning en Welzijn. Daarin hebben veel onderdelen van het programma een plek gekregen zodat ze zijn geborgd en ook op meer plaatsen in de stad kunnen worden gerealiseerd. De inzet op valpreventie, vitale woongemeenschappen, samen dementie vriendelijk, niet geïndiceerde dagbesteding, fitfestivals, ondervoeding, digitale inclusie, zingeving, 75+ huisbezoeken en samen eten vindt vanuit de inkoop stadsbreed plaats. Ook wordt breder ingezet op Sociaal Vitaal in Kleur en wordt in 2022, op basis van een onderzoek naar de ervaringen en maatschappelijke kosten en baten van de thuisplusflats, een nieuwe aanbesteding voor uitbreiding van het aantal thuisplusflats in gang gezet. Verder zetten we vanuit de inkoop stevig in op een goede samenwerking rond de cliënt, in de zorgketen en in het gebied. Daarbij borgen we, mede op basis van een evaluatief onderzoek door OBI, de samenwerking in de gebiedscoalities die in de ouderenhubs zijn gevormd en vragen we de aanbieders om in andere gebieden bij te dragen aan de seniorvriendelijke wijk. In 2022 ontwikkelen we interventies als vitale woongemeenschappen en

samen eten samen met de partners door. Tegelijkertijd is ook duidelijk dat we er op een aantal onderdelen van het programma nog niet zijn. Zo heeft het Langer Thuisakkoord niet voor niets een doorlooptijd tot 2025, omdat we weten dat bouwprocessen nu eenmaal enige jaren vergen. Ook ten aanzien van het realiseren van voldoende zorgvastgoed (verpleeghuiscapaciteit) ligt er nog een belangrijke opgave. Dat betekent dat er ook voor onze opvolgers nog een uitdaging ligt, willen we in 2030, als de vergrijzing op haar hoogtepunt is, de stad zijn waar ouderen, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunnen worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is.

Samenleven

In de komende jaren verwachten we dat het maatschappelijk debat over racisme en discriminatie zich verder zal verbreden binnen de Rotterdamse samenleving. Van het uiterlijk van zwarte- of roetveegpieten, Black Lives Matter, institutioneel racisme, Me-Too, vragen over representatie op hoge posities of in de media en ook het koloniaal- en slavernijverleden: een groter deel van de maatschappij wordt bewust van discriminatie en racisme en van het belang van gelijkwaardigheid en representatie van diversiteit en een inclusieve samenleving. Tegelijkertijd groeit het aantal mensen dat zich ertegen uitspreekt. Dit kan een noodzakelijke fase zijn in een breder emancipatieproces, maar leidt in de tussentijd ook tot grotere tegenstellingen in opvattingen en een (tijdelijke) toename van ervaringen van discriminatie en polarisatie. In de komende periode zal dit proces en de (gemeentelijke) inzet op dit punt alleen maar van groter belang worden.

Integratie

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. De regie op de inburgering komt bij de gemeenten te liggen. Huidige elementen van onze aanpak, zoals de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2019-2022, liepen al grotendeels vooruit op de nieuwe wettelijke taken. Met de Rotterdamse Opgave Inburgering werken we toe naar een samenhangende aanpak die alle inburgeraars optimaal ondersteunt en begeleidt naar een snelle en volwaardige participatie in de samenleving. De aanpak omvat niet alleen het nieuwe stelsel (vanaf 1 januari 2022), maar ook het huidige- (2013-2021) en het oude stelsel (voor 2013).

Met betrekking tot de nieuwe wet heeft de minister beoogd dat het een 'adaptief stelsel' is, waarbij geleerde lessen kunnen leiden tot het aanpassen van onderdelen (in lagere wetgeving).

Ondertussen is Rotterdam in volle vaart bezig met de voorbereiding op de nieuwe wet. In de afgelopen maanden heeft de gemeente grote stappen gezet intern en extern rondom de voorbereidingen op de uitvoering van de nieuwe wettelijke taken. Vanaf september aanstaande gaan we starten met het aanbieden van bepaalde diensten in de geest van de nieuwe Wet. Het doel is: inburgeraars zo goed mogelijk te ondersteunen en te begeleiden in hun inburgeringstraject zodat ze geen tijd verliezen door het uitstel van de nieuwe Wet.

Drugs en Alcohol

Het programma Drugs en Alcohol 2019-2022 zal in 2022 worden afgerond. De resultaten van het huidige programma worden in beeld gebracht en gedeeld met de gemeenteraad. Er zullen ook in de komende jaren weer nieuwe uitdagingen blijven op het gebied van middelengebruik. Mogelijk is lachgas al op de opiumlijst geplaatst en zijn er landelijke maatregelen getroffen op het verminderen beschikbaarheid van alcohol. In ieder geval mogen verkopers van alcohol niet meer stunts met alcoholaanbod met meer dan 25% korting.

Steeds blijven nieuwe synthetische drugs op de markt verschijnen. Ook hierbij geldt dat de landelijke Opiumwet wordt gewijzigd zodat het onmogelijk wordt om steeds de Opiumwet te omzeilen door de chemische samenstelling van een bestaande drugs aan te passen. We houden dat natuurlijk goed in de gaten en nemen voortdurend deze wijzigingen mee in onze preventieactiviteiten. Het nieuw in te richten, verplichte preventie- en handavingsplan zal in 2023 worden opgesteld. Hierin zullen nieuwe of te verwachten (landelijke) ontwikkelingen natuurlijk worden meegenomen. En ook weer ambitieuze doelstellingen worden opgenomen. In de aansluiting met Gezond010; het akkoord, zal nog meer integrale aandacht kunnen komen voor alcoholpreventie onder de gehele samenleving. Als daar bij volwassenen een vermindering van alcoholgebruik kan worden gerealiseerd heeft dat ook een positieve invloed op het alcoholgebruik onder jongeren. Als de norm verschuift wordt het drinken van alcohol voor jongeren ook minder 'normaal'.

Wijkprogrammering

De uitrol van de Wijkprogrammering zal gedurende de komende jaren voortgezet worden, maar zal zich in de nabije toekomst niet langer enkel op Jeugd richten. De doorontwikkeling van de Wijkprogrammering naar de doelgroep volwassenen blijft de komende periode een belangrijk ontwikkelpunt. Hierdoor ontstaat een wijkprogrammering van 0-100. Dit is een grote inhoudelijke uitbreiding van de werkwijze, waar de uitbreiding van het Factorenmodel Jeugd naar het Factorenmodel 0-100 aan ten grondslag ligt. Met deze inhoudelijke en methodische uitbreiding wordt de inzet op jeugd en volwassenen (ouders) meer in samenhang gebracht. Naar verwachting worden de eerste bouwstenen voor de doorontwikkeling van 0-100 gelegd in het najaar van 2021, waarin 2022 verder op voortgeborduurd wordt. De nieuwe, integrale methodiek Wijkprogrammering wordt naar verwachting in de 2de helft van 2022 toegepast.

De coronacrisis heeft een behoorlijke impact op de voortgang van de Wijkprogrammering gehad. Ondanks inzet van alternatieve interventies of methoden (zoals online aanbod), konden bijvoorbeeld niet alle geplande interventies uitgevoerd worden. Dit heeft effect gehad op het bereiken van sommige gewenste resultaten. Corona heeft ook invloed gehad op het tempo van de uitvoering van de Wijkprogrammering in bestaande wijken en voor het aantal nieuwe wijken waarin gestart kan worden. De bijeenkomsten van wijknetwerken en werkgroepen worden nog altijd digitaal georganiseerd. Daarnaast hebben we oog voor de ontwikkelingen en kansen die in deze coronaperiode zijn ontstaan. Al met al zal een evaluatie van wat coronacrisis betekent voor de Wijkprogrammering een continue reflectie vergen.

In de nieuwe inkoopopdracht zijn welzijnsaanbieders verplicht te participeren in de Wijkprogrammering. De structuur die de Wijkprogrammering biedt kan hen houvast geven en helpen bij een snellere start in een nieuw gebied. Door nieuwe welzijnsaanbieders te faciliteren bij het omarmen van de Wijkprogrammering bouwen zij sneller een netwerk en samenwerkingsrelaties op. Ook doen ze sneller kennis van de wijk op. Mogelijk leidt dit wel tot enige vertraging in de uitvoering van de Wijkprogrammering.

Andere noemenswaardige ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan de Wijkprogrammering:

- In 2022 gaan we WijkFocus 2.0 doorontwikkelen naar WijkFocus 3.0 voor de doelgroep 0-100.
- In 2022 levert het leeronderzoek Promising Neighbourhoods, dat in 3 wijken voor 3 jaar meeloopt met de Wijkprogrammering, haar resultaten op.
- Aansluiting van de Wijkprogrammering bij de Wijk aan Zet.

Wat willen we bereiken

Nieuw Rotterdams Welzijn

- De ondersteuning van de Rotterdammers verbeteren door instellingen (welzijnsinstellingen en partijen Couleur Locale) in staat te stellen hun taken zo optimaal mogelijk uit te voeren.
- De Huizen van de Wijk zijn nog meer de centrale ontmoetingsplek voor de bewoners van de wijk.
- In ieder gebied is een aanbod van laagdrempelige preventieve dagbesteding in het Huis van de Wijk plus. In het kader van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022 is niet geïndiceerde dagbesteding alleen beschikbaar voor de doelgroep ouderen.
- Er zijn voldoende faciliteiten voor vrijwilligers en mantelzorgers om hun taak uit te kunnen voeren. De inzet van de gemeente is er mede op gericht het aantal overbelaste mantelzorgers te verminderen.
- Het uitvoeringsplan Ouder en Wijzer, zet in relatie tot Welzijn in op de aanpak van eenzaamheid bij ouderen en inzet op vitaliteit en gezondheid. Inzet van het gehele Programma Rotterdam Ouder en Wijzer masterplan ouderen is een daling van het percentage eenzame Rotterdamse ouderen naar 50%. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat ouderen niet graag aangesproken worden op hun eenzaamheid of kwetsbaarheid. Zij willen ertoe doen. Ambitie is, dat meer ouderen hun talenten blijven benutten en versterken en hun talenten blijven inzetten voor de samenleving.
- Er is een beter functionerend wijknetwerk in alle wijken van Rotterdam, waarbij alle relevante partijen betrokken zijn (welzijn, zorg, onderwijs, VraagWijzer, Wijkteam, vrijwilligersorganisaties, sociaal ondernemers en levensbeschouwelijke organisaties).
- De impact van vrijwilligerswerk door religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in de stad is in kaart gebracht.
- Meer bewoners zijn actief voor hun eigen straat/wijk door het faciliteren van bewonersinitiatieven en via Opzoemer Mee. Opzoemer Mee wordt meer gericht ingezet voor meerdere beleidsterreinen.

Integratie en samenleven

De Rotterdamse samenleving is in 2022 toleranter en inclusiever geworden. Er is aantoonbaar meer acceptatie en representatie van (seksuele) diversiteit. Afkomst, huidskleur, seksualiteit, sekse of levensovertuiging horen er niet toe te doen voor de kansen in het leven.

Samenleven

Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien.

In 2022 is er aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt. Daarbij horen de volgende doelen:

1. Rotterdammers gaan meer ontspannen om met de verscheidenheid in de stad.
2. Meer kennis en bewustwording van vooroordelen en discriminatie in de stad. Hierbij besteden we aandacht aan alle gronden, op alle terreinen. Gelijke kansen en diversiteit worden vergroot, in het algemeen en op de arbeidsmarkt en de woningmarkt in het bijzonder.
3. Meer kennis en bewustzijn over het belang van gelijkwaardigheid en gelijke behandeling van mannen, vrouwen en LHBTI's binnen de diverse maatschappelijke domeinen.
4. Verbetering van de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers, zoals meisjes/vrouwen en LHBTI's.
5. Kwetsbare Rotterdammers zijn assertiever en veerkrachtiger. Hierdoor zijn zij beter in staat om de kansen die zij krijgen te benutten en actief deel te nemen aan de samenleving.
6. Bezorgde Rotterdammers ervaren meer vertrouwen in de toekomst van onze diverse stad, door strenge handhaving van regels.

Integratie

Nieuwe Rotterdammers die vanuit het buitenland naar onze stad komen, vinden hun weg in de Rotterdamse samenleving en spreken zo snel mogelijk Nederlands. Ze nemen de regie over hun eigen leven en nemen naar vermogen deel aan de samenleving. Ook zijn ze bekend met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtsstaat met zich meebrengt en handelen daarnaar. Hierdoor leveren zij zo snel mogelijk een bijdrage aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan. Door hun actieve participatie worden ze bovendien zelfredzamer, waardoor een beroep op publieke middelen voorkomen of beperkt kan worden.

Naast de doelen van de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019-2022) horen daarbij de volgende doelen:

1. 80% van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten is binnen 6 maanden na start van de inburgeringsplicht gestart met een inburgeringstraject.
2. 90% van de inburgeringsplichtige statushouders en gezinsmigranten tekent binnen één jaar de participatieverklaring.

Rotterdamse aanpak statushouders

De gemeente zet in op succesvolle participatie van statushouders in de samenleving, opleiding en werk. Via een jaarlijkse monitor worden voortgang en realisatie in beeld gebracht.

Minderjarige Rotterdammers

- Kinderen groeien kansrijker, veiliger en gezonder op. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jonge Rotterdammers. Zo kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. In de Staat van de Jeugd wordt hierover jaarlijks gerapporteerd over de relevante factoren.
- Het gebruik van drugs en alcohol onder minderjarigen wordt voorkomen en onder risicogroepen teruggedrongen, met speciale aandacht voor leerlingen in het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en de laagste niveaus van het MBO. Opvoeders kunnen de juiste voorbeeldfunctie vervullen en nemen verantwoordelijkheid op dit thema. We gaan voor een vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren. De doelstellingen zullen worden opgenomen in het nog door de raad vast te stellen preventie en handhavingplan dat rond de zomer wordt aangeboden.
- Meer kinderen komen gezond ter wereld komen en kunnen zich optimaal ontwikkelen. De geboorte-uitkomsten verbeteren. Professionals zijn daarbij in staat om risico's te signaleren nog voor dat er problemen ontstaan.
- Kinderen met wie het goed gaat ontwikkelen zich nog beter en er is aandacht voor kinderen met wie het niet goed gaat.
- Bij de groep risicojongeren pakken we de meest prangende kwesties aan.

Wat gaan we daar voor doen

Nieuw Rotterdams Welzijn

- In de 14 gebieden zijn voor de periode 2018-2020 via inkoop Gebiedsopdrachten gegund aan de Welzijnspartijen. Deze gebiedsopdrachten zijn eerst met een jaar verlengd, zodat ze ook voor 2021 gelden. Omdat de beoogde startdatum van de nieuwe welzijnsopdrachten in het kader van het inkoopproces 1 april 2022 is, zijn de gebiedsopdrachten nogmaals verlengd tot en met 31 maart 2022. In de opdracht zijn stedelijke uitvoeringsdoelen opgenomen op het terrein van: huisbezoeken 75+, Schuldienstverlening, Voortijdig Schoolverlaters, Tegenprestatie en Taalverwijzers. Op basis van de ervaringen van 2018, 2019 en 2020 zijn deze uitvoeringsdoelen voor 2021 waar nodig aangescherpt, zodat nog duidelijker gestuurd kan worden op de te behalen resultaten.
- Als gevolg van de vaststelling van het nieuwe beleidsplan voor Welzijn: Heel de Stad, zijn alle structurele subsidies aan Couleur Locale organisaties beëindigd. Er is een nieuwe subsidieregeling opgesteld op basis waarvan organisaties opnieuw subsidie kunnen aanvragen. De te subsidiëren activiteiten dienen te passen binnen de uitgangspunten van Heel de Stad.
- Uitvoering van stedelijk welzijn via opdrachten en subsidies op het terrein van vrijwilligersondersteuning en mantelzorg. Aansluiting wordt gezocht op de uitkomsten van het visietraject Informele Zorg en Ondersteuning.
- 'Welzijn op recept' wordt gecontinueerd en uitgebreid en maakt derhalve ook onderdeel uit van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022
- In het kader van de nieuwe welzijnsopdracht in 2022 gaan de welzijnspartijen werken met jaarplannen voor lokale initiatieven en Right to Cooperate. Hiervoor is 10% van het budget van de welzijnspartijen geoormerkt. Bij het opstellen van de jaarplannen is er optimale invloed van bewoners en wijkpartijen.

- Voortzetting van de uitvoering van het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. We realiseren een Rotterdams Ouderenpakket 2022. We dagen ouderen uit hun talenten in te zetten voor de samenwerking. Om de eenzaamheid tegen te gaan zetten we in op een beter bereik van (potentieel) eenzame ouderen door de effectiviteit van de huisbezoeken te vergroten. We zetten in op zingeving en betekenisvolle activiteiten tussen ouderen onderling, maar ook tussen jong en oud.

Integratie en samenleven

In Relax. Dit is Rotterdam zijn de volgende actiepunten benoemd:

- We verhogen de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers.
- We bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.
- We faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.
- We ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.
- We bevorderen de deskundigheid van professionals in de stad op de onderwerpen inclusiviteit en diversiteit.
- We bevorderen gelijke kansen en gelijke behandeling voor alle Rotterdammers.
- We vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden van discriminatie.
- We bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.
- We faciliteren ontmoetingsplekken en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld.
- Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.
- Workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.
- Maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten.
- Instelling centraal punt voor intensieve aanpak onvoltooide inburgering.

Rotterdamse aanpak statushouders

- De taakstelling statushouders die het Rijk jaarlijks oplegt om voor hen huisvesting te realiseren.
- Statushouders zijn in beeld bij zorgprofessionals en/of schuldhulpverleners.
- Tachtig procent van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject.
- Het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders daalt van 1.950 naar 1.507.

Minderjarige Rotterdammers

- Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante

factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Daarbij verbeteren we de kwaliteit van deze inzet door gebruik te maken van effectieve en goed onderbouwde interventies.

- We gaan door met het preventieprogramma Drugs & Alcohol, gericht op het verminderen van het gebruik onder jongeren onder de 23 jaar. Binnen de voorlichting is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Daarnaast treedt in 2019 de opvolger van het programma Blijf Helder in werking, waarmee voldaan wordt aan de wettelijke eisen vastgelegd in artikel 43a van de Drank en Horecawet. Hierin is vastgelegd dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. In samenwerking met YOUZ, sportverenigingen en Rotterdam Sportsupport wordt de ondersteuning voor naleving NIX18 en het 'niet doorschenken' verstevigd. In samenwerking met de scholen voor Speciaal Onderwijs en YOUZ wordt de aanpak op deze scholen geïntensiveerd. Met het Trimbos en de studentenorganisaties komt een plan van aanpak om alcoholproblematiek en drugsproblematiek terug te dringen bij studenten. Verder worden professionals, ouders, en jongeren op het VSO, PrO, ROC en het regulier VO via verschillende wegen getraind, geïnformeerd over hoe om te gaan met verleidingen van alcohol en drugs waar jongeren mee te dealen hebben.
- In coalitie Stevige Start werkt het medisch en sociaal domein samen aan het beter bereiken van (potentieel) kwetsbare zwangeren en ouders. Ook werken we gezamenlijk aan het bieden van eerdere, snellere en beter passende ondersteuning en zorg. Hiertoe wordt gewerkt aan goed gebruik van instrumentarium, betere overdrachten, goede ondersteuning voor professionals en effectieve interventies. Hiermee pakken we risico's vroegtijdig aan en voorkomen we latere problemen. De samenwerking krijgt vorm binnen het kader van het programmaplan Stevige Start. Er is een gezamenlijke werkagenda met actiepunten 2019 en 2020 opgesteld.
- Met het gebiedsgerichte programma Kansrijk Opgroeien leggen we een krachtige, duurzame, preventieve basis in de wijken. Dat doen we in nauwe samenwerking met partners in de wijken (ouders, CJG, politie, welzijn, jeugdwerkers, scholen en wijkteam). We maken daarbij gericht gebruik van informatie over beschermende factoren én risicofactoren in het opgroeien van kinderen en jongeren.
- Met het Programma Rotterdamse Risicjongeren 2016-2020 – Elke jongere telt – richten we ons op de 7.000 Rotterdamse jongeren die door een opeenstapeling van problemen extra hulp nodig hebben. Daarbij nemen we maatregelen over de gebieden school, werk, zorg en veiligheid heen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 4a: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject	Streefwaarde		80%	80%	80%		
	Realisatie	startjaar	59%	42%	49% *		
Collegetarget 4b: In deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders in Rotterdam naar 1.507**.	Streefwaarde	1.900	1.769	1.638	1.507**		
	Realisatie	1.893	1.765	1.989	2.101***		
Collegetarget 7: De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt****	Streefwaarde			51%	50%		
	Realisatie				56%		

Drugs & Alcohol: Vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren

14/15 jarigen ooit alcohol gebruikt****	Streefwaarde	-	-	-	-	28%
	Realisatie					
Bingedrinken 14/15 jarigen****	Streefwaarde	-	-	-	-	6%
	Realisatie					
VSO leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	25%
	Realisatie					
PrO leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	6%
	Realisatie					
ROC leerlingen blowen*****	Streefwaarde	-	-	-	-	20%
	Realisatie					

* Peildatum augustus 2021.

** Peildatum april 2021: De doelgroep statushouders wordt bepaald aan de hand van de verblijfsvergunningen. Door het achteraf toekennen en intrekken van verblijfsstatussen, wordt er met terugwerkende kracht bijgesteld. Dit zorgt voor een dynamisch bestand en is direct van invloed op de nulmeting. De Rekenkamer adviseert om de mijlpalen van de target als percentage te volgen in plaats van als statisch aantal. Op 01-01-22 dient het bestand dan ook ten opzichte van de meest actuele nulmeting met 21,5% gedaald te zijn.

*** Peildatum augustus 2021.

**** Doel is om het percentage ouderen (65+) in Rotterdam dat aangeeft matig tot ernstig eenzaam te zijn met 3%-punt te laten afnemen van 53% tot 50%. Eenzaamheid is een gevoel, dat zich niet eenvoudig laat meten. Sinds jaar en dag is de eenzaamheidsschaal van prof. dr. De Jong-Gierveld het instrument om eenzaamheid in Nederland te meten. Dit meetinstrument wordt in Nederland gebruikt in de landelijke GGD-gezondheidsmonitor. Met dit instrument wordt eens per vier jaar o.a. gemeten hoe eenzaam Nederland is. Op basis van deze survey kan ook een rapportage voor Rotterdam worden samengesteld. In 2021 komt de volgende gezondheidsmonitor uit.

***** De laatste meeting is in 2017 geweest. De voortgang wordt op deze scholen middels onderzoek pas in 2021/2022 gemonitord.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage 75-ers waarbij het huisbezoek heeft geleid tot een vervolgactie (doorverwijzing, wijkteam, wijknetwerk e.d.)	Streefwaarde	25%	25%	25%	25%	25%	
	Realisatie	21%	32%				
Aantal Opzomerstraten	Streefwaarde	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	
	Realisatie	1.824	1.837	2.503**			
Kansrijk opgroeien: Aantal wijken waarin wijkprogrammering wordt toegepast*	Streefwaarde	25	34	38	44	44	
	Realisatie	25	30	38			

Toelichting indicatoren

*De uitbreiding met 8 wijken is conform de oorspronkelijke planning (2020).

** We verwachten dat we de prestatie-indicator '6 nieuwe wijken' in 2021 niet gaan halen vanwege de gevolgen en beperkingen van de coronamaatregelen op de uitvoering van de Wijkprogrammering. Dit geldt zowel voor bestaande wijken als voor nieuwe wijken. We merken dat onze wijknetwerkpartners door Corona andere focus en prioriteiten hebben dan blijven meedoen of starten met de Wijkprogrammering (denk hierbij bijv. aan basisscholen die door lockdown in digitaal onderwijs moeten voorzien en digitaal contact moeten houden met kwetsbare kinderen/gezinnen). Daardoor behoeven de bestaande WP-wijken extra aandacht waardoor we pas na de zomer aan de slag kunnen gaan met de beoogde "nieuwe wijken". Daarbij geven we nadrukkelijk een winstwaarschuwing mee dat we hopen dat de wijknetwerkpartners in die wijken daar ondanks Corona-beperkingen al aan toe zijn. Kortom, we verwachten in 4 nieuwe wijken de Wijkprogrammering te kunnen starten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Samenkracht en burgerparticipatie	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.140	2.663	945	910	837	771
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.395	1.535	331	296	223	157
Overige opbrengsten derden	745	1.128	614	614	614	614
Lasten exclusief reserves	94.469	108.638	104.593	96.574	96.266	96.091
Apparaatslasten	11.852	13.201	10.878	10.478	10.506	10.507
Inhuur	957	964	-132	-194	-194	-194
Overige apparaatslasten	167	231	191	276	276	277
Personeel	10.727	12.006	10.819	10.396	10.424	10.424
Intern resultaat	872	701	266	266	266	266
Intern resultaat	872	701	266	266	266	266
Programmalasten	81.746	94.736	93.448	85.830	85.493	85.317
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.538	55.698	56.924	51.585	51.316	51.139
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	66	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	49	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	37.092	39.038	36.524	34.245	34.178	34.178
Saldo voor vpb en reserveringen	-92.329	-105.975	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320
Saldo voor reserveringen	-92.329	-105.975	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320

Reserves	321	3.269	0	0	0	0
Onttrekking reserves	321	3.269	0	0	0	0
Saldo	-92.008	-102.706	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 83.972	- 85.721	- 86.829	- 86.602	- 86.602		
Omissieregeling 2019	- 82.303	- 83.828	- 85.168	- 84.929	- 84.929		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 86.810	- 87.029	- 87.375	- 87.044	- 87.060		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 87.586	- 89.679	- 88.839	- 86.718	- 81.539		
10-maandsrapportage 2019	- 87.601	- 89.679	- 88.839	- 86.718	- 81.539		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 85.305						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 91.798	- 88.839	- 86.718	- 81.539	- 81.539	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 94.816	- 95.968	- 93.301	- 88.088	- 88.051	
10-maandsrapportage 2020		- 94.573	- 95.968	- 93.301	- 88.088	- 88.051	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 92.008					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 101.350	- 94.826	- 89.414	- 89.258	- 89.233
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 102.706	- 103.647	- 95.664	- 95.429	- 95.320

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Samenkracht en burgerparticipatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-101.350	-94.826	-89.414	-89.258	-89.233
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-1.356	-8.821	-6.250	-6.171	-6.087
Racismebestrijding, koloniaal en slavernijverleden	Intensiveringen	0	-3.000	0	0
Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-601	-520	0	0

Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	17	6	6	6
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	12	12	12	12
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	27	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	39	36	36	36
Bestemmingsreserve Asielakkoord	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Inburgering	Taakmutaties	572	-404	-220	-142	-56
Jeugd aan Zet	Taakmutaties	-10	0	0	0	0
Maatschappelijke begeleiding statushouders	Taakmutaties	-905	0	0	0	0
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening	Taakmutaties	-259	-262	-265	-268	-271
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-169	-4.730	-5.819	-5.814	-5.813
Begroting na wijzigingen		-102.706	-103.647	-95.664	-95.429	-95.320

Toelichting financiële bijstellingen

Racismebestrijding, koloniaal en slavernijverleden

Betreft een intensivering ten behoeve van racismebestrijding en de programmering over het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam. Met deze middelen wordt het mogelijk om diverse moties, toezeggingen, initiatiefvoorstellen en andere bestuurlijke besluiten uit te voeren.

Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg

Het kabinet heeft dit voorjaar erkend dat gemeenten te weinig geld ontvangen voor de uitvoering van de jeugdzorg. Daarom is hiervoor in 2021 € 613 mln (waarvan € 120 mln via Specifieke Uitkeringen) en in 2022 € 1,314 mrd aan gemeenten beschikbaar gesteld. Financiering voor latere jaren wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Dit is daarom ook nog niet in deze begroting verwerkt.

De gemeente Rotterdam ontvangt in 2021 € 23,5 mln en in 2022 € 62,0 mln. Op dit taakveld zetten we de volgende bedragen in:

2021: € 601

2022: € 520

Voor de preventieve kant van de jeugdzorg is meer budget nodig. Doel hiervan is het gebruik van jeugdzorg daar waar mogelijk te voorkomen. Dit geld wordt ingezet voor onderwerpen als interventies in gezinnen, jongerenwerkers, verbeteren mentale gezondheid.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Asielakkoord

Er is een extra onttrekking van € 1,4 mln. aan de bestemmingsreserve Asielakkoord begroot. De totale begrote onttrekking voor 2021 bedraagt € 2,4 mln. In 2019 zijn door het Rijk extra middelen toegekend voor de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet. Met deze extra middelen wordt beoogd dat gemeenten zich oriënteren op de regierol inburgering, zodat een soepele overgang naar het nieuwe stelsel wordt bevorderd.

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Bij 1e herziening werd financiering van € 299 voorzien uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp voor het onderdeel preventie jeugd. Dit diende ter dekking van het ontbrekende deel van het volledig doorberekenen van de OVA-stijging aan instellingen werkzaam op het vlak van preventie. Met name vanwege terugvorderingen voorgaand boekjaar is deze dekking niet nodig.

Inburgering

Aan de integratie-uitkering Inburgering is voor 2021 tot en met 2026 budget toegevoegd ten behoeve van de begeleiding van de bredere groep asielmigranten die nog inburgeringsplichtig zijn onder de Wet inburgering. De inwerkingtreding van de nieuwe inburgeringswet is met een half jaar uitgesteld. De budgetten zijn geactualiseerd.

Jeugd aan Zet

Vanuit het Rijk is een bedrag ontvangen voor activiteiten voor jongeren in coronatijd.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Vanuit het Rijk is budget beschikbaar gesteld voor de Maatschappelijke begeleiding van statushouders.

Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening

Voor de uitvoering van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorziening is in 2009 een bedrag beschikbaar gesteld. Uit onderzoeken blijkt dat deze financiering niet voldoende is voor de uitvoering van de taken. Om die reden wordt vanaf 2021 structureel extra budget beschikbaar gesteld om de antidiscriminatievoorziening een betere beschikbaarheid en bereikbaarheid te geven.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (-€ 2,0 mln in 2022 tot -€ 1,8 mln in 2025).
- Inburgering; betreft een correctie in inzet van medewerkers ten behoeve van Inburgering (2021; € 130)
- Cruijfcourts: een overheveling van budget voor de programmering op de Cruijf-courts naar [Taakveld Sportbeleid en activering](#) (€ 120; 2022 en verder)
- Apparaat Jeugd: Budgetverschuiving voor de medewerkers die ingezet worden voor dit taakveld (2021; -€ 180).

- Herstelaanpak jongeren: Budgetverschuiving ten behoeve van Jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag (2021; -€ 250)
- Heel de stad: Budgetverschuiving vanuit taakveld [Maatwerkdienstverlening 18+ Wmo](#) ten behoeve van langer thuiswonende ouderen (2022; -€ 2,8 mln, 2023 en verder; -€ 4,0 mln)
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 131 in 2021 tot -€ 87 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020](#)
- [Preventie- handavingsplan Alcohol & Drugs 2019-2022](#)
- [Actieprogramma Integratie & Samenleven](#)
- [Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Rotterdam](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Drank- en Horecawet](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de samenleving. Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In dit taakveld staat de inzet op het stimuleren van zelfredzaamheid centraal. De gemeente stimuleert de actieve betrokkenheid van bewoners. Samen bouwen we aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen niet langs elkaar heen leven. Aandacht is er voor het delen van waarden, discriminatiebestrijding en gelijke behandeling. Ook goede basis ondersteuning aan statushouders en het bieden van kansen aan minderjarige Rotterdammers maken onderdeel uit van dit taakveld.

Onderwijs

Pagina 57

Onderwijs

Het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad.

Het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs.

Alle kinderen helpen zich te ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 1

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

TAAKVELD 2

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Bieden van een kwalitatief goed en gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde
		In 2022 hetzelfde lage niveau (0,43)
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Realisatie
		2,1 (2019)
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Streefwaarde
		2,82% in schooljaar 19-20 (cijfers beschikbaar eind 2021)
		Realisatie
		3,2% (schooljaar 18-19)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Absoluut verzuim

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen (leerplicht). De gemeente heeft de wettelijke taak om in de gaten te houden of kinderen ook echt naar school gaan. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat niet staat ingeschreven op een school per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. De doelstelling was het behouden van de kleine aantallen (0,4

per 1.000 leerlingen) ten opzichte van het G4 gemiddelde. Binnen de G4 werden echter verschillende telmethodes gehanteerd. Hiervoor is nu dezelfde telmethode afgesproken en is het percentage van de G4 daarmee vergelijkbaar geworden. Ondanks deze correctie doet Rotterdam het nog steeds goed op het gebied van absoluut verzuim: in Rotterdam is het cijfer absoluut verzuim (2,1) een stuk lager dan het gemiddelde in Nederland (2,4) en het G4-gemiddelde (3,2). De gemeente zet fors in op absoluut verzuim. Hiervoor worden de leerplichtambtenaren ingezet. De leerplichtambtenaar zorgt ervoor dat alle kinderen gebruik kunnen maken van hun recht op onderwijs. Dat betekent dat hulp wordt ingezet zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer krijgt. Ook bemiddelt de ambtenaar met de school en denkt mee met de jongere en diens ouders of verzorgers over welke school het beste is.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. Op dit moment is het relatief verzuim in Rotterdam (58) een stuk hoger dan het gemiddelde in Nederland (26) en het G4 gemiddelde (36). De achterstand van Rotterdam is mede te verklaren door een lager opgeleide bevolking. Een effectieve aanpak is afhankelijk van een goede samenwerking tussen verschillende partijen (scholen, gemeente, hulpverlening, zorg e.a.). Om dit te bewerkstelligen zullen we de inzet samen met de scholen verder verbeteren. In het Verzuimprotocol MBO zijn de werkafspraken opgenomen die met de scholen zijn gemaakt. De scholen en gemeenten in de regio monitoren gezamenlijk hoe het verzuim zich ontwikkelt.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan en op succesvol deelnemen aan de maatschappij. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Het vsv-cijfer geeft het percentage weer van het totaal aantal leerlingen voortgezet onderwijs en mbo (12-23 jaar) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De laatste cijfers (schooljaar 2018-2019) laten zien dat het aantal vsv'ers stijgt. De aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt was toen één van de belangrijkste redenen dat meer jongeren voortijdig de school verlieten. Andere redenen voor voortijdige schooluitval zijn multiproblematiek en een verkeerde studiekeuze. Met de maatregelen uit het nieuwe regionale vsv-programma zetten we specifiek in op deze punten.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	65.404	71.316	68.161	59.753	58.734	56.834
Bijdragen rijk en medeoverheden	64.640	69.671	67.279	58.871	57.852	55.953

Overige opbrengsten derden	764	1.645	881	881	881	881
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	192.853	207.493	207.589	195.644	193.269	190.994
Apparaatslasten	14.487	15.325	15.758	15.758	15.758	15.760
Inhuur	578	215	454	454	454	454
Overige apparaatslasten	266	326	357	358	358	360
Personeel	13.643	14.784	14.947	14.947	14.947	14.947
Intern resultaat	62.655	58.763	59.386	61.996	66.656	72.396
Intern resultaat	62.655	58.763	59.386	61.996	66.656	72.396
Programmalasten	115.710	133.406	132.445	117.890	110.855	102.838
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.084	14.133	13.012	16.125	10.405	4.351
Kapitaallasten	0	0	0	0	60	47
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.816	13.813	14.673	11.105	11.105	11.105
Subsidies en inkomstenoverdrachten	94.810	105.460	104.760	90.660	89.285	87.335
Saldo voor vpb en reserveringen	-127.449	-136.177	-139.428	-135.891	-134.535	-134.160
Saldo voor reserveringen	-127.449	-136.177	-139.428	-135.891	-134.535	-134.160
Reserves	1.765	164	500	312	289	219
Onttrekking reserves	1.700	225	435	312	289	219
Toevoeging reserves	0	126	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	65	0	0	0
Saldo	-125.684	-136.014	-138.928	-135.579	-134.246	-133.940

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 126.807	- 131.065	- 132.696	- 132.671	- 132.671		
Omissieregeling 2019	- 127.246	- 131.471	- 133.110	- 133.085	- 133.085		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 129.306	- 130.413	- 128.155	- 129.709	- 134.940		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 137.400	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652	
10-maandsrapportage 2019	- 130.165	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 130.083					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 130.269	- 140.872	- 128.838	- 133.652	- 133.652
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 130.232	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664
10-maandsrapportage 2020		- 130.341	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 125.684				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 136.780	- 138.026	- 134.687	- 133.771 - 133.773
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 136.014	- 138.928	- 135.579	- 134.246 - 133.940

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan met name uit bijdragen van het Rijk voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en middelen voor de Regiodeal die tot 2022 beschikbaar zijn.

Lasten

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De middelen onderwijsbeleid dienen ter uitvoering van het onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent'. Uit deze middelen worden met name subsidies verstrekt voor vroeg- en voorschoolse educatie, schoolontwikkeling, burgerschap en leraren. Ook worden middelen besteed aan ouderbetrokkenheid, overgangsmomenten in het onderwijs, loopbaanoriëntatie en leerlingenvervoer. Tevens wordt de inzet van medewerkers van het Jongerenloket en Leerplicht, die werkzaamheden uitvoeren gericht op het voorkomen van verzuim, hieruit bekostigd.

Onderwijshuisvesting

De lasten voor onderwijshuisvesting bestaan voornamelijk uit huurlast voor schoolgebouwen. Ook de inzet op bewegingsonderwijs wordt hieruit betaald.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop blijft tot 2022 min of meer op het zelfde niveau, vanaf 2022 lopen de baten terug door de afloop van de Regiodeal Rotterdam Zuid.

Reserves

De Regiodeal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Om de specifieke middelen voor het thema 'School' inzichtelijk te houden is er een bestemmingsreserve gevormd. De ontvangen rijksmiddelen voor de Regiodeal Rotterdam Zuid worden via deze reserve ingezet.

Twee bestemmingsreserves in het kader van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) worden over meerdere jaren ingezet. Het betreft de bestemmingsreserves Leertijduitbreiding en Vakmanschap in zorg, haven en techniek. In 2020 is een Bestemmingsreserve Convenant ID-banengevormd voor de jaren 2022 en verder.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)
Onderwijs	767		-903		-893		-475		-167	
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	282	0%	-1.382	2%	-1.180	2%	-1.226	2%	-1.208	2%
Onderwijshuisvesting	485	1%	480	1%	287	0%	751	1%	1.041	1%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	282	0%	-1.382	2%	-1.180	2%	-1.226	2%	-1.208	2%
Onderwijshuisvesting	485	1%	480	1%	287	0%	751	1%	1.041	1%

Omschrijving programma

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk onderwijsbeleid waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit op schoolzwemmen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pagina 58

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

Voortgang 2021

Met het programma 'Gelijke kansen voor elk talent' investeren we in kansengelijkheid in het Rotterdamse onderwijs, zodat alle Rotterdamse kinderen het beste uit zichzelf kunnen halen.

Om het effect van de corona crisis te ondervangen is vanuit het Rijk het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) beschikbaar gesteld. Met het investeringsprogramma beoogt het Rijk leervertragingen in te lopen en leerlingen te ondersteunen die het moeilijk hebben vanwege de gevolgen van de coronacrisis. Gemeenten krijgen tot en met schooljaar 2022-2023 geld uit het NPO-budget voor hun rol in de voorschoolse educatie en het primair en voortgezet onderwijs. Dit is in aanvulling op en ter ondersteuning van de middelen die scholen zelf krijgen. In Rotterdam werken we aan een integrale aanpak zodat de middelen op een effectieve en duurzame manier ingezet worden. Het programma wordt in overleg met schoolbesturen nader uitgewerkt en wordt de komende twee jaar uitgevoerd.

Om leervertragingen in te halen, is ook in 2021 een zomerprogramma georganiseerd. Zomertalent010 gaf kinderen en jongeren een steuntje in de rug met een inspirerende en uitdagende invulling van de zomervakantie. Zomertalent010 heeft een leerzaam programma geboden verspreid over verschillende locaties in de stad.

Ondanks de extra activiteiten als gevolg van corona, werken we daarnaast aan de uitvoering van 'Gelijke kansen voor elk talent'. We richten ons op het verkleinen van de kwaliteitsverschillen tussen scholen, een sterk, gevarieerd en aantrekkelijk aanbod aan scholen in de buurt, de aanpak van het lerarentekort en op een succesvolle overgang tussen verschillende onderwijssoorten. We werken daarnaast aan passende zorg en ondersteuning voor leerlingen, een Rotterdamse werkwijze van democratisch burgerschap, de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en veiligheid binnen het onderwijs.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De overgangen in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van leerlingen. In het Rotterdamse onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent' spraken we af om de kansengelijkheid te bevorderen door de overgangen tussen schoolsoorten te verbeteren.

Hieronder enkele voorbeelden van maatregelen die we inzetten om die overgangen te verbeteren:

- *Overgang vve-po*

Om de kwaliteit van de doorgaande leerlijn te verbeteren, formuleerde de gemeente met alle voor- en vroegschoolse (vve) partners afspraken voor het verbeteren van de doorgaande lijn tussen de voor- en

vroegschool en het versterken van de vroegschool (groep 1 en 2). Scholen werken hierdoor doelgericht aan het verder verbeteren van de kwaliteit van groep 1 en 2. Om de resultaatafspraken inzichtelijker te maken, ontwikkelen we momenteel een tool voor de scholen.

- *Overgang po-vo*

Bij de overgang van het basisonderwijs naar voortgezet onderwijs is een schooladvies van belang voor de verdere schoolloopbaan van een kind. Met alle Rotterdamse vo-besturen maakten we afspraken over goede opstroom- en doorstroommogelijkheden voor alle kinderen. Vanwege de schoolsluitingen en het bieden van thuisonderwijs, liep de uitvoering van de afspraken vertraging op. Dit krijgt komend schooljaar (2021-2022) de aandacht. Om doorlopende leerroutes te realiseren, zetten we onder andere in op een programmatische aansluiting tussen de verschillende onderwijsniveaus. Ook hanteren alle scholen dezelfde overgangsnormen, zodat leerlingen gemakkelijker kunnen doorstromen.

- *Overgang vo-mbo-ho*

Gewerkt wordt aan de uitvoering van het convenant 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-mbo'. Rotterdamse vo- en mbo-besturen formuleerden in het convenant afspraken voor succesvolle en kansrijke loopbanen voor vmbo- en havo-leerlingen in het mbo. Door beschikbare data te analyseren, wordt gekeken hoe schoolloopbanen verlopen en of de infrastructuur die de stad biedt daar ook op aansluit of om aanpassingen vraagt.

Kwaliteit en toegankelijkheid

Om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs te verbeteren, zetten we samen met het onderwijs in op onderstaande sporen:

- Voor het verbeteren van de schoolprestaties, het verkleinen van de schoolverschillen en het wegwerken van coronavertragingen, zijn afspraken gemaakt met scholen. De hiervoor verstrekke subsidies zijn onder andere ingezet voor taal en rekenen, mentorprogramma's en huiswerkbegeleiding. Het beleid van dit college om de schoolverschillen te verkleinen, lijkt de juiste stimulans om leervertragingen te voorkomen en weg te werken. Recent onderzoek toont aan dat het verbeteren van de basiskwaliteit van het reguliere onderwijs het meest duurzaam en effectief is om mogelijke leervertragingen door de coronacrisis weg te werken. Uit inspectiegegevens blijkt dat in Rotterdam in 2021 vijf scholen in het basisonderwijs en twee afdelingen van een school in het voortgezet onderwijs als 'onvoldoende' zijn beoordeeld: een stabilisering ten opzichte van het voorgaande jaar. Het goede nieuws is dat er in Rotterdam 35 scholen in het basis- en voortgezet onderwijs zijn met het oordeel 'goed'. In 2020 waren dit er 32.
- Om het bereik van de voorschool te vergroten, is de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie' aangevuld met de indicatie 'Gelijke kansen'. Met deze indicatie hoeven ouders met schuldproblemen geen ouderbijdrage te betalen voor de voorschool. Hun peuter kan gratis naar de voorschool, want juist deze peuters hebben veel baat bij deelname aan de voorschoolse educatie. Via medewerkers schuldsanering, schuldhulpverlening en bijstandsuitkeringen brengen we de regeling bij deze gezinnen onder de aandacht. In 2020 maakten 74 peuters gebruik van de indicatie 'Gelijke kansen'. Voor gezinnen die nog niet zijn bereikt startte een gerichte informatiecampagne. Vanuit verschillende principes binnen de gemeente streven wij ernaar ouders goed te informeren. Via de opvangmakelaars willen we ze leiden naar

gesubsidieerde 'Voorschoolse Educatie'. Ook in de wijken zijn wij actief om organisaties te informeren, zodat ook zij ouders van doelgroeppeuters kunnen informeren. Verder zijn we vanaf het nieuwe schooljaar gestart met een campagne waarbij doelgroeppeuters de voorschool kunnen uitproberen zonder dat ouders een vaste verplichting hoeven aan te gaan.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs op jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er een passende plek in het onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school en een goed pedagogisch klimaat. Verder kan elk kind rekenen op een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor zetten we in op een stevige rol van het schoolmaatschappelijk werk, goede afspraken tussen de school en het wijkteam en de voorbereiding van nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen.

Vooruitlopend op de landelijke ontwikkelingen, heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet. Ook voor kinderen met een leerplichtonthefing op fysieke of psychische gronden. Er is een toename van het aantal vrijstellingen van onderwijs. We hebben een nieuwe werkwijze ingevoerd en kijken steeds welke maatregelen nodig zijn om het aantal vrijstellingen terug te brengen. Het aanbieden van passend onderwijs en passende zorg vraagt een goede samenwerking en flexibiliteit van alle partijen. De concrete uitwerking van de stedelijke aanpak zijn de leerrechtpilots. We zijn gestart met de eindevaluatie van de leerrechtpilots. Doel van die evaluatie is om de opgedane inzichten uit de pilots structureel te verankeren.

De aanpak thuiszitters door inzet van de Taskforce Thuiszitters en de landelijke G4 thuiszittersaanpak. De aanpak van de Taskforce om op tijd te zorgen voor een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp voor jongeren, is de afgelopen periode verder verfijnd door aansluiting van de wijkteams. Daarnaast zetten we in op preventie om te voorkomen dat (ziekte)verzuim van een leerling leidt tot thuiszitten. Dit doen we bijvoorbeeld met de campagne 'Oog voor jou, van verzuim naar aanwezigheid', het beter signaleren en ondersteunen van zieke leerlingen (interventie PATS van het CJG) en met een campagne over het stimuleren van aanwezigheid op school.

Leraren

De Rotterdamse aanpak voor leraren is een samenwerking tussen schoolbesturen en gemeente om het lerarentekort en de tekorten in de kinderopvang tegen te gaan. Het lerarentekort neemt weer toe. Het probleem kan niet opgelost worden door alleen de gemeente en de schoolbesturen. In samenwerking met de G4 en Almere lobbyen we daarom bij het Rijk voor structurele maatregelen.

- *Vergroten instroom*

Het aantal zij-instromers in het onderwijs dat dit jaar is gestart komt uit op 86 en blijft groeien. Dat is ruim boven de streefwaarde van 53 nieuwe zij-instromers. De eerste lichting van 38 mensen rondde de opleiding af en staat nu volledig zelfstandig voor de klas. Ook het aantal pabostudenten steeg. Potentiële leraren worden via het project 'Leraar van buiten' actief begeleid en voorgelicht over de mogelijkheden van werken in het onderwijs.

- *Beperken uitstroom, professionaliseren en binden aan de stad*

Alle vo-besturen en grote mbo-instellingen zijn aangesloten bij de Opleidingsschool Rotterdam. Hier werken lerarenopleidingen en scholen nauw samen om aankomende leraren voor te bereiden op de onderwijspraktijk. Het aantal opleidingsplaatsen bij de Opleidingsschool is dit jaar uitgebreid van 591 naar 830 plaatsen. Ook zijn er in 2021 subsidies toegekend voor projecten gericht op het verminderen van de werkdruk en het begeleiden van starters en stagiair(e)s. Het is mede hierdoor gelukt om voor alle pabostudenten en studenten van de lerarenopleiding een stageplaats te vinden. Leraren kunnen daarnaast gebruik maken van de lerarenbeurs en de Rotterdampas. Als blijk van waardering zijn er 12.880 gratis Rotterdampassen uitgegeven aan pedagogisch medewerkers en leraren en zijn er ruim 630 lerarenbeurzen toegekend. Ook kunnen leraren onder bepaalde voorwaarden voorrang krijgen op de huizenmarkt.

- *Anders organiseren en opleiden*

In het kader van anders organiseren werken het Rijk, schoolbesturen en gemeenten samen. Hiervoor zijn extra landelijke middelen beschikbaar. De komende jaren blijft er een tekort aan traditioneel opgeleide leraren. Daarom zetten we steeds vaker andere professionals in, zoals onderwijsassistenten en vakkrachten. Daarnaast stimuleren we nieuwe opleidingsvormen en werken hiervoor samen met de opleidingsinstanties. Zo zijn we gestart met de 'brede route': een opleiding waar studenten van verschillende disciplines, zoals onderwijs en zorg en welzijn, gezamenlijk stagelopen. Een mooi voorbeeld van anders organiseren van het onderwijs is het onderwijsconcept Rotterdams Goud. Kern van deze aanpak is de splitsing van zakelijk en onderwijskundig leiderschap: leraren kunnen zich concentreren op het onderwijs en worden ontzorgd op andere terreinen. Vanaf 2021 krijgen leerlingen van zes scholen voor het eerst les op deze manier.

Burgerschap

In 2020 stelden alle onderwijssectoren in Rotterdam gezamenlijk, van voorschool tot en met hoger onderwijs, een manifest op. In lijn met het manifest werken we samen met het scholenveld verder aan een veilige oefenplaats voor burgerschap. Hierdoor kan het Rotterdamse onderwijs beter omgaan met actualiteiten die leven onder jongeren. Dat is namelijk de bedoeling van het manifest: lastige onderwerpen bespreekbaar maken op een manier die past bij de leerlingen en het karakter van de school. Het belangrijkste is dat alle scholen lastige onderwerpen in de klas kunnen bespreken en hun docenten steunen in deze soms moeilijke opgaven. Het uitgangspunt is dat de school een veilige oefenplaats moet zijn. De gemeente ondersteunt scholen onder andere via subsidie voor deskundigheidsbevordering en het ontplooiën van goede initiatieven op het gebied van burgerschap.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Om loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) te versterken in het onderwijs, is subsidie verstrekt aan scholen die extra investeren in de doorontwikkeling van lob. Ook is subsidie verstrekt voor bliksemstages en netwerkactiviteiten voor leerlingen in het po en vo.

Door corona blijft het voor veel mbo-studenten lastig om een geschikte stageplek of leerbaan te vinden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het aantal studenten dat een bbl-opleiding volgt. In samenwerking met mbo-instellingen en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven is een actieplan ontwikkeld om de stage- en

leerbaanproblematiek in het mbo aan te pakken. Resultaat is dat de stagetekorten zijn teruggebracht. Hierin neemt de gemeente als erkend leerbedrijf ook haar verantwoordelijkheid door het bieden van (extra) stages en leerbanen. Naast de inzet voor de stageproblematiek zet de gemeente breder in op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt:

- via het Leerwerkloket stimuleren we de beroepsbegeleide leerweg (bbl). Het Leerwerkloket helpt en adviseert scholieren, werknemers en werkgevers op het gebied van leren en werken vanuit de visie Leven Lang Ontwikkelen. Omdat de bbl-informatiemarkt 2021 door corona niet fysiek kon plaatsvinden, is er behoefte om de informatiemarkt via een digitaal platform voort te zetten. De functionaliteit van dit platform wordt momenteel vormgegeven;
- door corona is het besef toegenomen dat digitale geletterdheid noodzakelijk is om mee te kunnen doen in de maatschappij. Samen met de schoolbesturen verkent de gemeente de digitalisering van het onderwijs. De beschikbaarheid van (snel) internet, devices en modern lesmateriaal is namelijk cruciaal voor gelijke kansen in schoolsucces;
- net als vorig jaar organiseren we ook in 2021 het begeleidingstraject Expeditie Digitaal. Scholen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs werken onder professionele begeleiding aan een eigen digitaliseringsplan. Daarnaast wordt digitale geletterdheid in de Dagprogrammering voortgezet en krijgen kinderen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs gratis programmeerlessen;
- de gemeente ondersteunt de verdere ontwikkeling van de IT Campus. Voor de programmering van de IT Campus 2021 is subsidie toegekend;
- de gemeente heeft het Rotterdams Scholingsfonds opgericht, waardoor gediplomeerde jongeren zich kosteloos kunnen om- of bijscholen in kansrijke sectoren, zoals de zorg, bouw of techniek.
- met de Rotterdamse Leerwerkakkoorden werken we samen met het onderwijs en bedrijfsleven aan een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt in de regio Rotterdam-Rijnmond.

Talentontwikkeling

Om gelijke kansen te realiseren en talenten van kinderen beter te benutten, werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met onderwijsinstellingen en vele partners aan de Dagprogrammering: tien uur extra schooltijd. In die uren bieden scholen extra activiteiten aan op het gebied van onder andere taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media.

Vanaf het schooljaar 2020-2021 geven alle dertig po-scholen binnen de Children's Zone invulling aan tien uur Dagprogrammering. Inmiddels zijn er ook zes scholen buiten de Children's Zone gestart. Daarnaast is een pilot gestart voor acht vo-scholen in het NPRZ-gebied. Deze scholen testen gedurende anderhalf jaar hoe de Dagprogrammering werkt in het voortgezet onderwijs.

Het schooljaar 2020-2021 werd overigens zwaar belast door de corona-epidemie, met opnieuw schoolsluitingen en beperkende maatregelen. Tijdens de lockdown vanaf eind 2020 lag de Dagprogrammering hierdoor grotendeels stil. Scholen boden in sommige gevallen online lessen aan en/of buitenactiviteiten op het schoolplein. Daarnaast werden aanbieders van de Dagprogrammering in de coronanoodopvang ingezet. Ook zijn medewerkers van Dagprogrammering ingezet om schoolteams te ontlasten toen de scholen weer opengingen.

Veiligheid

Het actieplan Veiligheid is in uitvoering. Het doel is het verstevigen van de sociale veiligheid in het voortgezet onderwijs en mbo. Er wordt structureel gewerkt aan een nauwere samenwerking tussen scholen en veiligheidspartners. Verschillende maatregelen uit het actieplan zijn in werking, zoals:

- het doen van aangifte wordt makkelijker voor onderwijspersoneel. Dat moet de drempel voor grensoverschrijdend gedrag verhogen voor leerlingen en studenten;
- inmiddels wordt grenzenstellend jongerenwerk ingezet op vijftien onderwijslocaties in de stad. Grenzenstellend jongerenwerk opereert daarnaast in de onlinewereld van jongeren, in de wijk en bij jongeren thuis;
- in het voortgezet onderwijs kreeg het orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC) de opdracht om namens alle Rotterdamse vo-schoolbesturen de kennis op het terrein van veiligheid te verstevigen. Scholen en leerlingen krijgen op basis van onderzoek extra handvatten om (nieuw) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen;
- het onderwijs en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond werken samen. Zodra een jongere betrokken was bij een steekincident, wordt de school gelijk geïnformeerd en uitgenodigd voor een maatgerichte aanpak;
- het voortgezet onderwijs en het mbo kregen in 2021 een aanvullende subsidie om extra te investeren in de preventieve aanpak van ondermijning onder jongeren.

Voortijdig schoolverlaten

- Met de samenwerkingspartners (scholen, gemeenten en samenwerkingsverbanden) startte het nieuwe programma VSV Rijnmond 2020-2024.
- Jongeren die het vmbo verlaten zijn gevolgd in hun overstap naar een vervolgopleiding. Wanneer ze geen nieuwe schoolinschrijving hadden, zijn ze benaderd en is ondersteuning aangeboden. Hierbij was extra aandacht voor kwetsbare jongeren.
- De doorontwikkeling van de RMC(Regionaal Meld- en Coördinatiepunt)-functie is voorbereid om in het komend schooljaar voortijdig schoolverlaters te benaderen en te begeleiden via zowel schoolgericht- als wijkgericht-werken.
- Een regionale pilot is voorbereid om jongeren op Mbo-scholen die mogelijk uitvallen vroegtijdig te benaderen.
- We voeren de leerplichtwet en de RMC-regelgeving uit en pakken alle verzuimmeldingen van de scholen op.
- Er is contact met de scholen om de (afhandeling van de) verzuimmeldingen verder te verbeteren. Daarbij wordt onder andere het regionale verzuimprotocol gebruikt als stelregel.
- Met scholen en partijen uit het domein arbeid startte een samenwerking rond de aanpak van jeugdwerkloosheid en de bijbehorende regionale rijksmiddelen.
- Leerlingen van praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs zijn gemonitord. Daarbij begeleidden onze partners arbeidsbeperkte jongeren naar garantiebanen.
- Scholen bieden via hun ondersteuningsstructuur extra begeleiding aan hun leerlingen/studenten en werken beter samen met zorgorganisaties.

- In coronatijd werkten we nauw samen met de scholen en andere organisaties om het contact te herstellen met onbereikbaar gemelde scholieren en mbo-studenten.

Leerlingenvervoer

In het leerlingenvervoer constateerden we de afgelopen jaren een groei. Er is een toename van het aantal afgegeven indicaties en een stijging van duurdere vormen van vervoer. Zowel het aantal leerlingen in Rotterdam als het aandeel leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer steeg. Er zijn maatregelen genomen om de (budgettaire) groei terug te dringen. Er is ingezet op een professionalisering en verbetering van de beoordeling van de aanvragen en de kwaliteit van het vervoer.

Daarnaast is onderzocht hoe leerlingen het beste geholpen kunnen worden op weg naar zelfredzaamheid. De opbrengsten van dit onderzoek zetten we in het najaar van 2021 om in concrete acties om de zelfredzaamheid van leerlingen in het vervoer te vergroten en zo het aantal leerlingen dat gebruik maakt van aangepast vervoer te verminderen of om te buigen naar andere vervoersvormen. Het vergroten van de zelfredzaamheid heeft ook een positieve invloed op de ontwikkeling van de leerling.

We sturen op de goede samenwerking met de scholen, vervoerder Trevvel en de Adviesraad Leerlingenvervoer. Het sluiten en vervolgens weer opstarten van het onderwijs vroeg bij elke lockdown veel inzet van alle betrokkenen. Tijdens de schoolsluitingen ging het leerlingenvervoer voor leerlingen in de noodopvang op school gewoon door.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het is waarschijnlijk dat de coronacrisis nog lange tijd gevolgen heeft. Om het effect van de corona crisis te ondervangen heeft het Rijk het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in het leven geroepen. Het programma moet onderwijsvertragingen inlopen en leerlingen ondersteunen die het moeilijk hebben door de gevolgen van de coronacrisis.

De onzekerheden van de coronacrisis vragen ook om flexibiliteit en wendbaarheid. Inzet op digitale voorzieningen en vaardigheden is hiervoor noodzakelijk. De gemeente verkent samen met schoolbesturen de digitalisering van het onderwijs: omdat de beschikbaarheid van (snel) internet en modern lesmateriaal cruciaal is voor gelijke kansen in schoolsucces.

Wat willen we bereiken

Het nieuwe onderwijsbeleid 2019-2022 "Gelijke kansen voor elk talent" is vastgesteld in de gemeenteraad, inclusief de hierbij horende indicatoren. Aandachtspunten zijn onder meer:

- *grotere kansengelijkheid, door het verbeteren van de overgangsmomenten in het onderwijs om kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen*
- grotere kansengelijkheid, door verhogen van de onderwijsresultaten, verminderen van kwaliteitsverschillen van scholen en beter bereik van (doelgroep)peuters in de voorscholen

- verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg
- passend en toegankelijk onderwijs voor alle kinderen, waardoor zij zich maximaal kunnen ontwikkelen
- streven naar voldoende en de beste leraren voor de klas
- meer aandacht voor burgerschap in het onderwijs
- *talenten van ieder kind herkennen, ontwikkelen en benutten*
- *bijdrage aan een veilige leeromgeving*
- *het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten terugbrengen*
- *voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdige schoolverlaters)*
- *bieden van passend leerlingenvervoer*

Wat gaan we daar voor doen

Overgangsmomenten in het onderwijs

De verschillende keuze- en overgangsmomenten in het onderwijs zijn cruciale momenten in de schoolcarrières van kinderen. Dat geldt voor elk kind, maar de invloed van die momenten is extra kwetsbaar voor kinderen van ouders met een opleiding zonder startkwalificatie. We zetten verder in op het verbeteren van de keuze- en overgangsmomenten. Hiervoor implementeren en monitoren we de afspraken met het onderwijs conform het uitvoeringsplan Overgangen in het Rotterdams onderwijs.

Kwaliteit en toegankelijkheid - Schoolontwikkeling

Met scholen in het primair en voortgezet onderwijs maken we ieder jaar kwaliteitsafspraken. Ook monitoren we de uitvoering hiervan. Het doel is dat minder scholen risico lopen op het achterblijven in onderwijsprestatie.

Kwaliteit en toegankelijkheid - Voorschoolse educatie

- We verbeteren de overgang tussen de voorschool (opvangvoorziening) en de vroegschool (groep 1 en 2). Dit doen we door best practices in beeld te brengen en concrete handvatten te ontwikkelen.
- Daarnaast ondersteunen we schoolbesturen om resultaatafspraken over de kwaliteit in groep 1 en 2 te monitoren. De resultaatafspraken zijn een wettelijke verplichting. Ze zorgen namelijk dat kinderen beter in staat zijn om de leerdoelen te halen aan het einde van groep 2.
- Ouders/gezinnen met schulden kunnen 16 uur (per week) gratis gebruik maken van voorschoolse educatie voor hun peuter. Het gaat om ongeveer 500 peuters. In 2022 wordt samen met intermediairs een werkwijze ontwikkeld en uitgevoerd om ouders gericht te benaderen met het gratis aanbod van de voorschool voor hun peuters.
- We verkennen we de mogelijkheden om de kosten van de voorschool te beperken voor peuters die opgroeien in gezinnen die in armoede leven.
- We houden toezicht en handhaven de kwaliteit van alle kinderopvangvoorzieningen, met speciale aandacht voor de aanpak en uitvoering van de voorschoolse educatie.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er passend onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school en een goed pedagogisch klimaat. Verder kan elk kind rekenen en op een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor blijven we inzetten op de pilots leerrecht en de voorbereiding van de nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen. We werken verder aan de herijking van het schoolmaatschappelijk werk en evalueren de leerrecht pilots om te komen tot een goede nieuwe structurele situatie.

Leraren

De aanpak leraren richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel.

- Hiervoor zetten we in op het vergroten van de instroom onderwijzend personeel. In 2022 starten minimaal 53 nieuwe zij-instromers in het primair en speciaal onderwijs. Ook ronden minimaal 53 zij-instromers hun opleiding af.
- We zetten in op het beperken van uitval van leraren door projecten van schoolbesturen te subsidiëren die zorgen voor minder werkdruk. Bijvoorbeeld via extra onderwijsassistenten en coaching en begeleiding van startende docenten.
- In het kader van professionaliseren is er de Opleidingsschool Rotterdam. Hiermee worden voldoende opleidingsplaatsen gecreëerd voor studenten van lerarenopleidingen.
- Via het convenant 'Slim organiseren' werken rijk, besturen en gemeenten samen aan het anders organiseren van het onderwijs. Vooral op scholen met kans op achterstanden wordt gezorgd voor voldoende en kwalitatief personeel.

Burgerschap

Met het manifest 'School: dé oefenplaats voor burgerschap' spraken we samen met het scholenveld een Rotterdamse werkwijze voor democratisch burgerschap af. De komende periode zetten we verder in op de punten uit het manifest. Zo wordt onder andere budget beschikbaar gesteld in de vorm van subsidie voor burgerschapsinitiatieven en deskundigheidsbevordering op het gebied van burgerschap op Rotterdamse scholen. Daarnaast voeren we in 2022 het initiatief Kinderburgemeester uit. Doel van dit initiatief is om meer jongeren te betrekken binnen de gemeente Rotterdam. Het project bevordert niet alleen het leren meedenken en het vormen van een mening. Maar ook om daarover met elkaar te praten en tot besluiten te komen.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

- Stedelijk aanbieden van succesvolle interventies uit het BRIDGE-programma, zoals het project Mentoren op Zuid. Via dit project worden studenten op een zo effectief mogelijke wijze ingezet als mentor voor kinderen.

- Bevorderen van digitale geletterdheid en mediawijsheid in het primair en voortgezet onderwijs via de Dagprogrammering, buitenschoolse programmeerlessen en de IT Campus. Daarnaast zijn scholen toegerust om digitale geletterdheid en mediawijsheid in hun eigen school.
- We vergroten de aandacht voor loopbaanoriëntatie, beroepen en banen.
- We stimuleren de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo, onder andere door het mede organiseren van de bbl-informatiedag en het gesprek te voeren met mbo-instellingen over meer bbl-aanbod.
- De gemeente Rotterdam biedt mbo- en hbo-studenten (extra) stageplekken en leerbanen aan.
- Economische ontwikkelingen, veranderingen op de arbeidsmarkt en de verdere digitalisering vragen om vernieuwingen in het onderwijs. Met de onderwijsinstellingen verkennen we wat dit betekent voor het onderwijs en tot welke ambities dit leidt.

Talentontwikkeling

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten, werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met scholen en vele partners aan de Dagprogrammering: tien uur extra schooltijd. In deze uren bieden de scholen extra activiteiten, zoals taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media. Dagprogrammering vindt plaats op alle dertig scholen voor primair onderwijs in de Children's Zone en vanaf het schooljaar 2021-2022 ook op zes scholen buiten de Children's Zone. Naast de uitbreiding van het aantal scholen in het primair onderwijs, starten er ook acht scholen in het voortgezet onderwijs op Rotterdam-Zuid met de Dagprogrammering in de vorm van zes extra uren per week voor één derde van de leerlingen.

Veiligheid

In 2020 stemde de gemeenteraad in met het actieplan 'Veiligheid in het onderwijs'. Het actieplan richt zich op het tegengaan van geweld en onveiligheid in en rondom scholen in Rotterdam. We zetten in op de maatregelen uit het actieplan, zoals:

- Meldings- en aangiftebereid vergroten van scholen.
- Organiseren van grenzenstellend jongerenwerk op en rond scholen die te maken hebben met een populatie die vatbaar is voor grensoverschrijdend gedrag.
- Om agressie onder jongeren te verminderen biedt het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) scholen en leerlingen extra gedragsmatige handvatten wanneer jongeren terugkeren op school. Daarnaast zet het OPDC extra in op ouders en ondersteunt hen bij grensoverschrijdende gedrag van hun kinderen.

Effectindicatoren	2018 (2017-2018)	2019 (2018-2019)	2020 (2019-2020)	2021 (2020-2021)	2022 (2021-2022)
Collegietarget 6: Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau					
Doelgroep peuters	Streefwaarde	89%	89%	89%	89%
	Realisatie	80%	81%		

	Referentie taal	Streefwaarde	55,3%	55,8%	56,3%	56,9%	
		Realisatie	58%	57,4%			
	Referentie lezen	Streefwaarde	62,4%	63,9%	65,4%	67,4%	
		Realisatie	67%	69,7%			
	Referentie rekenen	Streefwaarde	35,5%	36,2%	37%	37,8%	
		Realisatie	36%	42,9%			
	Derde leerjaar VO	Streefwaarde	78%	78%	79%	80%	
		Realisatie	77%	77%	76,4%		
	Beroepsbegeleidende leerweg (bbl)	Streefwaarde	14%	15,5%	17%	18%	
		Realisatie	14%	16%	18%		
Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg		Streefwaarde	N.v.t.	110	55	28	14
		Realisatie	N.v.t.	280	289		
NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets		Streefwaarde	-	-	-	-	531,9 (2021-2022)
		Realisatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding po en vo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding mbo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		
Alle Rotterdamse vsv-ers zijn in beeld en we werken met hen aan een passende vervolgstap.	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	1005
	Realisatie	100%	100%	100%	100%		

Toelichting indicatoren

Kijkend naar de college targets zien we dat we goed op koers zijn als het gaat om de stijging van het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen dat het streefniveau op taal, lezen en rekenen bereikt. Ook het aantal Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) volgt aan een Rotterdamse mbo-opleiding stijgt boven verwachting. Wel zien we dat het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat op het niveau van het basisschooladvies of op een niveau hoger zit, nog niet gelijk is aan het ambitieniveau van het college. Dat geldt ook voor het bereik van driejarige doelgroeppeuters met het aanbod 'spelen en leren'. We blijven de komende jaren inzetten op verbetering van het bereik.

De verwachting is dat we volgend jaar de gevolgen van corona voor Rotterdamse kinderen en jongeren terugzien in de cijfers van de collegetargets en beleidsindicatoren. In welke mate is nu nog onzeker. Maar samen met het onderwijsveld blijven we inzetten op gelijke kansen en proberen we de negatieve gevolgen van corona zoveel mogelijk te beperken. Onderstaand de voortgang op de collegetargets:

Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare sub targets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille:

1. Het percentage driejarige doelgroeppeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk.

Het extra aanbod 'spelen en leren' is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met een risico op taalachterstand (zogenaamde doelgroeppeuters). Bij de lancering van 'Gelijke kansen voor elk talent' gaven we aan dat het een hele uitdaging wordt om 89% van de driejarige doelgroeppeuters te bereiken vanwege het personeelstekort in de kinderopvang, nieuwe wettelijke eisen, een veranderde definitie van de doelgroep en een toename van het aantal driejarige peuters. Dat bleek ook zo te zijn: in 2019 bereikten we 81% van alle driejarige doelgroeppeuters in Rotterdam.

Als gevolg van de corona-pandemie melden kinderopvang instellingen een daling in het bereik van 10% of meer. Dit zien we ook terug in het bereik van de driejarige doelgroeppeuters. In 2020 was het bereik 80%. Deze geringe daling in het percentuele bereik wordt verklaard doordat de omvang van de doelgroep populatie ook daalde. Mogelijk gaat een deel van de doelgroeppeuters die niet naar een kinderopvanglocatie gaan wel naar de gastouderopvang. Uit landelijke cijfers blijkt dat naar schatting 11-14% van de doelgroeppeuters gebruik maakt van gastouderopvang.

2. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017.

De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal, rekenen en lezen. In het schooljaar 2018-2019 stegen de scores op de referentieniveaus lezen en rekenen ten opzichte van 2017-2018. Bij taal zien we in deze periode een lichte daling. Wel bevinden de referentieniveaus taal en lezen zich boven het jaarlijkse ambitieniveau van dit college en liggen ze stevig op koers voor de collegetargets. De niveaus 1S en 2F bij rekenen zijn vanaf het schooljaar 2018-2019 samengenomen in de DUO-data. Dit betekent dat we geen goede vergelijking kunnen maken met de collegemijlpalen die gebaseerd zijn op niveau 1S.

3. Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

Rotterdamse leerlingen presteren iets onder het ambitieniveau. Van de Rotterdamse leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs zit 76,4% op of boven het door de basisschool geadviseerde niveau. Wat

verder opvalt is dat de Rotterdamse leerlingen nauwelijks afwijken van leerlingen in de andere grote steden in Nederland. We zien dat steeds meer kinderen in het derde leerjaar op het geadviseerde niveau onderwijs krijgen. Dit kan erop wijzen dat meer kinderen passend advies krijgen van de basisschool en dat het voortgezet onderwijs erin slaagt om leerlingen op het geadviseerde niveau te houden.

4. Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt.

De bbl in het mbo is een goede opmaat voor doorstroom naar werk en levert een bijdrage aan de economie. Het is een vorm van een leven lang ontwikkelen. In 2019-2020 is het percentage mbo-studenten dat de bbl volgt toegenomen van 16% in 2018-2019 naar 18% nu. Daarmee is het aandeel bbl'ers groter dan de collegemijlpaal van 15,5% en vergelijkbaar met het percentage in de vier grote steden.

Aantal jongeren/kinderen dat langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg

Het aantal thuiszitters neemt net als in de rest van Nederland nog steeds toe. Deze toename komt met name door het steeds beter in beeld brengen van (on)geoorloofd langdurige thuiszitters en door de complexiteit van de casussen. Tijdige aandacht voor de specifieke situatie van iedere leerling is dan ook van het allergrootste belang.

In het schooljaar 2019-2020 waren er 289 leerlingen langer dan drie maanden thuis zonder aanbod van onderwijs en/of zorg. Goed nieuws is dat het oplossingspercentage op het totaal aantal thuiszitters is gestegen van 85% in 2018-2019 naar 90% in 2019-2020.

Om het aantal thuiszitters te verminderen en de duur van thuiszitten te verkorten, wordt de Taskforce Thuiszitters ingezet. De Taskforce werkt als een doorbraakteam door korte lijnen, heldere communicatie en een doortastende aanpak waarbij jongeren en hun ouders of verzorgers centraal staan. De aanpak van de Taskforce is het afgelopen jaar verder aangescherpt.

NPRZ Onderwijsbeleid: een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets

Het hoofddoel van de pijler school van het NPRZ is het behalen van hogere onderwijsresultaten. Het in te lopen verschil in onderwijsresultaten tussen die in Rotterdam Zuid en de rest van de G4 wordt vooralsnog gemeten aan de hand van de prestaties op de Centrale Eindtoets (Cito). Eerder is gemeld dat steeds minder scholen gebruik maken van de Cito en dat er in de komende jaren met andere indicatoren van de onderwijsinspectie zal worden gewerkt; er zal dan gewerkt worden met referentieniveaus (fundamenteel en streef) en daarnaast met eindadviezen. Dit gebeurt echter geleidelijk, en tot dat moment blijft het vastgestelde doel de gemiddelde score op de Centrale Eindtoets te verhogen naar 531,9.

Het afgelopen schooljaar hebben er geen eindtoetsen plaatsgevonden vanwege de coronamaatregelen. Hierdoor is niet meetbaar of de scores van de Cito-toets tussen Rotterdam Zuid en de rest van de G4 is ingelopen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	65.072	70.827	67.853	59.444	58.426	56.526
Bijdragen rijk en medeoverheden	64.618	69.671	67.279	58.871	57.852	55.953
Overige opbrengsten derden	454	1.156	573	573	573	573
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.043	140.677	136.644	119.865	118.651	116.666
Apparaatslasten	12.626	13.282	13.640	13.640	13.640	13.643
Inhuur	545	176	394	394	394	394
Overige apparaatslasten	238	292	321	322	322	324
Personeel	11.843	12.815	12.925	12.925	12.925	12.925
Intern resultaat	10.006	9.850	10.276	9.917	9.917	9.917
Intern resultaat	10.006	9.850	10.276	9.917	9.917	9.917
Programmalasten	109.412	117.545	112.728	96.307	95.093	93.106
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.559	10.880	6.513	7.777	7.777	7.353
Kapitaallasten	0	0	0	0	60	47
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.816	13.813	14.673	11.105	11.105	11.105
Subsidies en inkomensoverdrachten	90.037	92.852	91.543	77.425	76.150	74.601
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.972	-69.850	-68.791	-60.421	-60.225	-60.140
Saldo voor reserveringen	-66.972	-69.850	-68.791	-60.421	-60.225	-60.140
Reserves	1.765	164	500	312	289	219
Onttrekking reserves	1.700	225	435	312	289	219
Toevoeging reserves	0	126	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	65	0	0	0
Saldo	-65.207	-69.686	-68.292	-60.109	-59.936	-59.920

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 60.596	- 61.417	- 56.390	- 55.462	- 55.462		
Omissieregeling 2019	- 61.717	- 62.520	- 57.502	- 56.573	- 56.573		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 65.684	- 66.014	- 60.544	- 56.973	- 57.229		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 73.487	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		
10-maandsrapportage 2019	- 66.253	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 65.252						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.166	- 74.016	- 56.947	- 56.952	- 56.952	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 67.224	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703	
10-maandsrapportage 2020		- 67.333	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 65.207					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 69.968	- 66.910	- 58.929	- 58.710	- 58.713
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 69.686	- 68.292	- 60.109	- 59.936	- 59.920

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-69.968	-66.910	-58.929	-58.710	-58.713
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		282	-1.382	-1.180	-1.226	-1.208
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	-60	-47
Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	10	4	4	4

Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	3	8	8	8	8
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	17	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	9	24	23	23	23
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves Leertijduitbreiding en Vakmanschap in Zorg, haven en techniek	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	270	-1.441	-1.213	-1.199	-1.194
Begroting na wijzigingen		-69.686	-68.292	-60.109	-59.936	-59.920

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaalslasten

De kapitaallasten zijn voor de jaren 2024 en 2025 aangepast op basis het investeringskrediet "Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs".

Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit (BOTOC)

Voor het actieprogramma 'veiligheid in en om scholen' wordt voor de jaren 2021 en 2022 € 150 gedekt vanuit de rijksmiddelen BOTOC.

Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten

Dit betreft de inzet van rijksmiddelen (€ 1,7 mln) voor het jaar 2022 t/m 2024 voor de aanpak voortijdig Schoolverlaten (VSV). Deze middelen worden ingezet voor subsidies aan scholen, overdrachten aan regiogemeentes en eigen inzet ten behoeve van het regionale programma VSV 2020-2024.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Convenant ID-banen

Het convenant is afgesloten omdat de gemeentelijke subsidie voor het bekostigen van instroom/doorstroombanen (ID-banen) is afgebouwd. Er is een bestemmingsreserve gevormd om de aangegane verplichtingen vanaf 2022 te dekken. Met deze mutatie wordt er in 2021 € 216 toegevoegd aan deze reserve. Voor de jaren 2022 en verder wordt er een onttrekking begroot (€ 328 in 2022 tot € 220 in 2025)

Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding en bestemmingsreserve Vakmanschap in zorg, haven en techniek

De inzet van de bestemmingsreserve Leertijduitbreiding en de bestemmingsreserve Vakmanschap in zorg, haven en techniek zijn geactualiseerd. In 2022 wordt er € 106 onttrokken.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#) (- € 1,4 mln in 2022 tot - € 1,2 mln in 2025).
- Herstelaanpak jongeren (€ 250 in 2021). Dit betreft een verschuiving van kosten naar het programma Maatschappelijke ondersteuning.
- Diverse kleine wijzigingen van (- € 56).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gelijke kans voor elk talent](#)
- [Subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2021-2022](#)
- [VSV aanpak 2020-2024](#)
- [Voortgangsrapportage onderwijsbeleid 2019-2022](#)
- [VSV monitor RMC regio Rijnmond](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)

- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [G4 thuiszittersaanpak](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten (vsv) en onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk beleid – waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet - ter verbetering van onderwijsresultaten, kansengelijkheid in het onderwijs, talentontwikkeling, burgerschap, vermindering van het lerarentekort, passend onderwijs en vermindering van schooluitval. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit voor schoolzwemmen.

Onderwijshuisvesting

Pagina 59

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Evenwichtige spreiding van een kwalitatief goed en gevarieerd onderwijs.

Voortgang 2021

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en investeert daarom fors in onderwijshuisvesting. Onder andere om de kwaliteit van de huisvesting van scholen te verbeteren, maar ook om een evenwichtiger onderwijsaanbod in de stad te realiseren.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 (IHP)

In samenwerking met het Rotterdamse onderwijs is het Integraal Huisvestingsplan 2020-2023 (IHP) opgesteld. Hierin staat hoe de huisvesting van Rotterdamse scholen in de komende jaren gerenoveerd of vernieuwd wordt. Het IHP kent twee centrale ambities die vooruitkijken naar 2035: een evenwichtiger onderwijsaanbod en een betere kwaliteit van de huisvesting. Onderdeel van het IHP 2020-2023 is ook de vervanging van gymzalen voor het bewegingsonderwijs. De raad stelde in maart 2021 het IHP voor de gymzalen vast. Hiermee investeert de

gemeente ruim 93 miljoen euro in de bouw van 55 nieuwe gymzalen voor basisscholen en middelbare scholen. Deze gymzalen zijn nodig als uitbreiding en ter vervanging van gymzalen die niet meer voldoen aan de eisen. Over de voortgang van het IHP zijn prestatieafspraken gemaakt, deze zijn opgenomen onder het onderdeel 'prestatie-indicatoren'.

Huisvestingsprogramma 2021

Jaarlijks kunnen schoolbesturen een aanvraag indienen voor huisvestingsvoorzieningen via het gemeentelijk huisvestingsprogramma. Bijvoorbeeld voor de uitbreiding van een schoolgebouw, tijdelijke huisvesting, medegebruik en ingebruikname. Nieuw is de mogelijkheid om ruimte voor voorschoolse educatie aan te vragen. Uit de hoeveelheid aanvragen en toekenningen blijkt dat hier veel belangstelling voor is. Hierdoor is de huisvesting van voorschoolse educatie binnen de basisschool op veel plaatsen gegarandeerd.

Ventilatie in scholen

De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Landelijk is hiervoor honderd miljoen euro beschikbaar gekomen. Het gaat hierbij vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten konden in overleg met schoolbesturen een aanvraag indienen van 4 januari t/m 30 juni 2021. Er zijn 26 aanvragen ingediend, waarvan er tot nu toe 20 zijn toegekend.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

Een groot deel van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot onderwijshuisvesting wordt inmiddels toegepast door aanpassingen in de uitvoering van projecten. Ook verwerken we de aanbevelingen in de vernieuwde Leidraad bouwprojecten onderwijs. Bijvoorbeeld door het risicomanagement meer specifiek te omschrijven.

Herontwerp voortgezet onderwijs op Zuid

Doelen van het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' zijn betere huisvesting, meer plek voor leerlingen, spreiding van scholen en een betere doorstroming naar verschillende onderwijsniveaus. De nieuwbouwprojecten uit het convenant zijn in voorbereiding. Het Zuider Gymnasium ligt op schema om eind 2021 te worden opgeleverd. De verwachte oplevering voor scholen in het Stadionpark is in 2024. Onlangs is besloten dat de gemeente, stichting BOOR en Hogeschool Rotterdam samenwerken aan een nieuw schoolcomplex in het ontwikkelgebied Parkstad. Een unieke samenwerking tussen het voortgezet en hoger onderwijs en een verrijking van het onderwijsaanbod op Zuid. De nieuwbouw moet in 2025 klaar zijn. Dat er nu meer ruimte komt voor hoger onderwijs past ook bij de ambitie van de gemeente Rotterdam en de onderwijspartners voor meer hoger onderwijs op Zuid.

Campus Internationaal onderwijs en sport

Door de toenemende behoefte aan internationaal onderwijs, is onderzocht of een campus voor publiek bekostigd internationaal onderwijs en sport haalbaar is. De uitkomsten van dit haalbaarheidsonderzoek worden in het najaar verwacht.

Ontwikkelingen 2022-2025

Duidelijk is dat de coronacrisis heeft geleid tot meer aandacht voor investeringen in ventilatie. Een optimaal binnenklimaat is belangrijk voor het welzijn van leerlingen en onderwijspersoneel in de school. De noodzaak om schoolgebouwen op de nieuwe situatie aan te passen, wordt groter naarmate de corona gevolgen aanhouden.

Wat willen we bereiken

Evenwichtiger onderwijsaanbod

Betere geografische spreiding over de stad en de wijken van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs. Vraag en aanbod sluiten beter op elkaar aan. Voor elk kind is aantrekkelijk onderwijs binnen redelijke afstand bereikbaar. Zo bevorderen we kansgelijkheid en streven we naar vermindering van segregatie.

Betere kwaliteit huisvesting

Bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn. Schoolgebouwen worden geschikt voor passend onderwijs en voor kinderopvang met VVE. Het betreft ook de reguliere vervangingsopgave van verouderde schoolgebouwen.

Integraal Huisvestingsplan 2020-2023

Het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023. In het IHP landen de huisvestingsplannen die gemaakt zijn met de onderwijsinstellingen. Hierbij is extra aandacht voor duurzaamheid bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen conform wettelijke BENG eisen (Bijna Energie Neutraal) en extra aandacht voor cultuurhistorische waarde van gebouwen.

Wat gaan we daar voor doen

- Uitvoeren van onze wettelijke taken: de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair, voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs (inclusief gymzalen voor bewegingsonderwijs).
- Opleveren van het Huisvestingsprogramma 2022. Hierin staat welke huisvestingsvoorzieningen de gemeente bekostigt. Schoolbesturen dienen hiervoor een aanvraag in.

- Uitvoeren en opleveren van twaalf gebouwen waarvan zeven uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019 en vijf overige projecten.
- Voorbereiden van ten minste acht projecten uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020 - 2023.
- We werken aan een uniforme aanpak voor de 45 gymzalen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) gym en de tien gymzalen uit de eerder opgestarte investeringen voor binnensportaccommodaties.
- Uitvoeren van de afspraken uit het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid. In 2022 wordt het Zuidergymnasium opgeleverd en in gebruik genomen. Voor het Stadionpark is de definitiefase klaar en voor Plot Z de voorontwerpfase.
- De uitkomsten uitvoeren van het haalbaarheidsonderzoek naar de Campus internationaal onderwijs en sport.
- Opleveren van een geactualiseerd Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investeringsplan. Hierin zetten we de planning van projecten en het benodigd budget af tegen het nog beschikbare investeringsbudget.
- We werken aan het concentreren van maatschappelijke voorzieningen. Bijvoorbeeld door voorschoolse educatie zo veel mogelijk binnen of nabij het schoolgebouw te huisvesten.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Een gedragen herontwerp primair onderwijs voor de hele stad*	Streefwaarde	Afgerond				
* De indicator gaat over het opstellen van een herontwerp primair onderwijs. Het opstellen van dit plan is eenmalig en in 2019 afgerond.						

Prestatie-indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in IHP 2015-2019	Streefwaarde	1	4	8	13	18
	Realisatie	3	2	1	3	
NPRZ Onderwijshuisvesting: start nieuwbouw aantal vo-scholen *	Streefwaarde			3		
	Realisatie	-	-	-	3	

* De indicator betreft de vo-scholen omdat deze zijn gekoppeld aan de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Toelichting indicatoren

In 2021 is een Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investerings Plan (VIMIP) opgeleverd. Hierin wordt de planning van projecten en het benodigde budget afgezet tegen het nog beschikbare investeringsbudget. Het VIMIP geeft een realistisch overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor vijf jaar en de uitputting van het investeringskrediet als gevolg daarvan.

Er worden inmiddels meer projecten uitgevoerd dan opgenomen in het oorspronkelijke IHP 2015-2019. In de loop van de tijd zijn er projecten toegevoegd, waaronder investeringsprojecten uit het huisvestingsprogramma. Ook is er gestart met de uitvoering van de renovatie en vernieuwing van schoolgebouwen uit het IHP 2020-2023. De oorspronkelijke streefwaarde wordt nog niet gehaald. Wel wordt voor meer projecten de business case

vastgesteld die daardoor in de uitvoeringsfase belanden. Gemiddeld is de looptijd van een project van voorbereiding tot uitvoering vijf tot zeven jaar. Voor de komende jaren verwachten we een toenemend aantal gerealiseerde projecten.

De stand van zaken van de uitvoering is als volgt:

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019

Inmiddels zijn zeven projecten in de uitvoeringsfase. De verwachting is dat drie hiervan in 2021 worden opgeleverd.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2023

Inmiddels zijn zes projecten en één gymzaal in voorbereiding. De verwachting is dat er in de loop van 2021 nog enkele projecten bijkomen.

Daarnaast zijn er op dit moment nieuwbouwprojecten uit het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' in voorbereiding.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijshuisvesting	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	333	489	308	308	308	308
Bijdragen rijk en medeoverheden	22	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	311	489	308	308	308	308
Lasten exclusief reserves	60.810	66.816	70.945	75.779	74.618	74.328
Apparaatslasten	1.862	2.042	2.118	2.118	2.118	2.118
Inhuur	33	39	60	60	60	60
Overige apparaatslasten	28	34	36	36	36	36
Personeel	1.801	1.969	2.022	2.022	2.022	2.022
Intern resultaat	52.649	48.913	49.110	52.078	56.739	62.478
Intern resultaat	52.649	48.913	49.110	52.078	56.739	62.478
Programmalasten	6.299	15.861	19.717	21.583	15.762	9.732
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.525	3.253	6.499	8.348	2.628	-3.002

Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	4.773	12.608	13.218	13.235	13.134	12.734
Saldo voor vpb en reserveringen	-60.477	-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020
Saldo voor reserveringen	-60.477	-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020
Saldo	-60.477	-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 66.211	- 69.648	- 76.306	- 77.209	- 77.209		
Omissieregeling 2019	- 65.530	- 68.951	- 75.609	- 76.512	- 76.512		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 63.622	- 64.400	- 67.611	- 72.735	- 77.711		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 63.912	- 63.705	- 66.856	- 71.892	- 76.700		
10-maandsrapportage 2019	- 63.912	- 63.705	- 66.856	- 71.892	- 76.700		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 64.831						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 63.103	- 66.856	- 71.892	- 76.700	- 76.700	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 63.009	- 65.601	- 70.513	- 75.155	- 74.961	
10-maandsrapportage 2020		- 63.009	- 65.601	- 70.513	- 75.155	- 74.961	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 60.477					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 66.812	- 71.116	- 75.758	- 75.061	- 75.061
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 66.327	- 70.637	- 75.471	- 74.310	- 74.020

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijshuisvesting	Tweede Herziening Begroting 2022				
	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-66.812	-71.116	-75.758	-75.061	-75.061

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		485	480	287	751	1.041
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	10	4	4	4
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	3	8	9	9	9
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	17	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	9	24	27	27	27
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	473	420	247	710	1.001
Begroting na wijzigingen		-66.327	-70.637	-75.471	-74.310	-74.020

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Onderwijshuisvesting zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Verlaging van de omslagrente (€ 1,1 mln in 2022 tot € 1,4 mln in 2025)
- Indexering (-€ 1,1 mln in 2022 tot -€ 815 in 2025)
- Overheveling naar programma Cultuur, sport en recreatie voor overdracht twee gymzalen naar het Sportbedrijf (€ 485 structureel).
- Diverse kleine wijzigingen (-€ 12 in 2021 tot -€ 112 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHW\)](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het accent ligt bij onderwijshuisvesting op het efficiënt en doelmatig gebruik van onderwijsgebouwen en het beschikbaar stellen van voldoende gymcapaciteit. Belangrijk daarbij zijn:

- een goede spreiding in de stad, zodat kinderen altijd een school in de nabijheid kunnen vinden
- leegstandsreductie, scholen hebben meer m² tot hun beschikking dan op basis van de genormeerde ruimtebehoefte noodzakelijk is, elke m² extra kost ook extra geld
- het terugbrengen van het aantal kleine scholen in het primair onderwijs, want het kost veel extra aandacht en geld om de kwaliteit van het onderwijs op kleine scholen te kunnen realiseren
- verbeteren van het binnenklimaat (fris!) op de scholen. Een goed binnenklimaat zorgt voor betere leerprestaties
- bij de investeringen wordt extra aandacht aan duurzaamheid besteed. Vanaf 2020 worden alleen (bijna) energieneutrale scholen opgeleverd, conform BENG-norm (energie neutraal houdt in dat energieverbruik van het gebouw kleiner of gelijk is aan wat het gebouw zelf opwekt, door bijvoorbeeld zonnepanelen)
- de gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen

Openbare orde en veiligheid

Pagina 60

Openbare orde en veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 1

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen is te vinden op de site/pagina van 'verbonden partijen'.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

TAAKVELD 3

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Verwijzingen Halt	Per 1.000 jongeren	Realisatie	11 (2020)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Per 1.000 inwoners	Realisatie	3,2 (2020)	CBS
Geweldsmisdrijven	Per 1.000 inwoners	Realisatie	9,0 (2020)	CBS
Diefstallen uit woning	Per 1.000 inwoners	Realisatie	2,2 (2020)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Per 1.000 inwoners	Realisatie	8,9 (2020)	CBS

Overzicht van baten en lasten

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.014	21.768	13.943	8.050	8.050	8.081
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.985	16.733	8.777	2.886	2.886	2.917
Overige opbrengsten derden	4.025	5.035	5.166	5.164	5.164	5.164
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	143.737	166.176	164.501	156.652	149.868	149.441
Apparaatslasten	62.855	65.658	62.548	62.032	59.381	59.381
Inhuur	4.126	6.288	1.179	679	679	679
Overige apparaatslasten	1.674	1.657	1.819	1.795	1.804	1.804
Personeel	57.056	57.713	59.549	59.558	56.897	56.897
Intern resultaat	626	-178	-135	-277	-277	-277
Intern resultaat	626	-178	-135	-277	-277	-277
Programmalasten	80.255	100.696	102.088	94.897	90.765	90.338
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.047	23.151	29.554	19.909	15.790	15.713
Kapitaallasten	755	652	672	940	926	577
Overige programmalasten	796	138	138	138	138	138
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	68.657	76.755	71.724	73.910	73.910	73.910
Saldo voor vpb en reserveringen	-137.723	-144.408	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360
Saldo voor reserveringen	-137.723	-144.408	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360
Reserves	70	25	0	0	0	0
Onttrekking reserves	70	25	0	0	0	0
Saldo	-137.653	-144.383	-150.557	-148.602	-141.818	-141.360

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 132.722	- 134.976	- 135.671	- 135.974	- 135.974		
Omissieregeling 2019	- 136.152	- 138.336	- 139.082	- 139.385	- 139.385		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 137.745	- 141.006	- 141.983	- 141.931	- 141.941		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 136.315	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656	
10-maandsrapportage 2019	- 135.873	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 134.228					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 142.034	- 142.922	- 142.477	- 134.656	- 134.656
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 142.476	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757
10-maandsrapportage 2020		- 141.718	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 137.653				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 145.260	- 144.909	- 144.399	- 137.768 - 137.278
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 144.383	- 150.557	- 148.602	- 141.818 - 141.360

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De inkomende subsidies voor de versterkingspijlers zijn toegekend tot 2023 en zullen daarna stoppen (-€5,9 mln). De overige baten in dit programma blijven de komende jaren nagenoeg ongewijzigd. Dit betreft onder andere leges voor horeca en evenementenvergunningen en diverse inkomende bijdragen en subsidies.

Lasten

Vanaf 2022 is er, net als in 2021, meerjarig extra budget toegekend voor het functioneel leeftijdsontslag (FLO) bij de Brandweer en VRR (€2,0 mln in 2022 en €0,5 mln in de jaren erna). Ook is er vanaf 2022 extra geld toegekend aan de twee nieuwe stadsmariniers (€1,0 mln). Verder eindigen de projectuitgaven (- €5,9 mln) die horen bij de inkomende subsidies voor de versterkingspijlers vanaf 2023. De intensiveringen uit deze collegeperiode voor Focuswijken, Ondernijning, Cyber en Camera's eindigen vanaf 2024 (- €7,7 mln per jaar). Tenslotte zijn de budgetten vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022 (met €3,3 mln in 2022 en 2023 en met €3,0 mln in 2024 ev).

Meerjarig verloop

Door de beëindiging van de intensiveringen in 2024 en het eindigen van de inkomende bijdragen en subsidies voor de versterkingspijlers in 2023, nemen de budgetten voor dit programma de komende jaren af. Het beëindigen van de intensiveringen zal ook consequenties hebben voor de formatie.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Openbare orde en veiligheid	877		-5.648		-4.203		-4.050		-4.082	

Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%	-3.314	5%	-1.814	3%	-1.814	3%	-1.814	3%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	653	2%	-277	1%	-419	1%	-429	1%	-460	1%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	224	1%	-2.057	6%	-1.970	5%	-1.808	6%	-1.808	6%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0%	-3.314	5%	-1.814	3%	-1.814	3%	-1.814	3%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	653	2%	-277	1%	-419	1%	-429	1%	-460	1%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	224	1%	-2.057	6%	-1.970	5%	-1.808	6%	-1.808	6%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

Voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Daarnaast neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer, samen met bedrijven uit het Rotterdamse havengebied die een brandweeraanwijzing hebben.

Tot dit programma behoren naast toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving door boa's en wijkbeheerders ook de taken op het gebied van cameratoezicht en de meldkamer.

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Pagina 61

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Voortgang 2021

Zie ten aanzien van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Gezamenlijke Brandweer de [paragraaf verbonden partijen](#).

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Wat gaan we daar voor doen

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Wat kost het

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	13	15.573	9.879	3.995	3.995	3.995
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	13.806	7.821	1.937	1.937	1.937
Overige opbrengsten derden	13	1.767	2.058	2.058	2.058	2.058
Lasten exclusief reserves	64.009	83.535	77.757	70.373	70.373	70.264
Apparaatslasten	3.624	5.823	2.244	1.744	1.744	1.744
Inhuur	1.393	3.040	594	94	94	94
Overige apparaatslasten	106	0	0	0	0	0
Personeel	2.125	2.783	1.650	1.650	1.650	1.650
Intern resultaat	147	0	0	0	0	0
Intern resultaat	147	0	0	0	0	0
Programmalasten	60.238	77.712	75.513	68.630	68.630	68.521
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-1.083	11.096	10.511	5.128	5.128	5.019
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0

Subsidies en inkomensoverdrachten	61.320	66.616	65.002	63.502	63.502	63.502
Saldo voor vpb en reserveringen	-63.995	-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269
Saldo voor reserveringen	-63.995	-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-63.995	-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 56.885	- 58.620	- 58.621	- 58.622	- 58.622		
Omissieregeling 2019	- 56.885	- 58.620	- 58.621	- 58.622	- 58.622		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
10-maandsrapportage 2019	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.580						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 65.853	- 60.466	- 60.468	- 60.468	- 60.468	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 65.891	- 67.853	- 64.455	- 64.455	- 64.455	
10-maandsrapportage 2020		- 65.765	- 67.853	- 64.455	- 64.455	- 64.455	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 63.995					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 67.962	- 64.564	- 64.564	- 64.564	- 64.455
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 67.962	- 67.878	- 66.378	- 66.378	- 66.269

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-67.962	-64.564	-64.564	-64.564	-64.455

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		0	-3.314	-1.814	-1.814	-1.814
Ramingsbijstelling FLO brandweer	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-1.100	-300	-300	-300
Ramingsbijstelling FLO VRR	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-200	-200	-200	-200
Ramingsbijstelling Subsidie CIBUA	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-700	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-1.314	-1.314	-1.314	-1.314
Begroting na wijzigingen		-67.962	-67.878	-66.378	-66.378	-66.269

Toelichting financiële bijstellingen

Ramingsbijstelling FLO Brandweer

De kosten voor het functioneel leeftijdsontslag (FLO) bij de Brandweer (OLGB) hebben geleid tot een fikse bijstelling van de contributie van Gemeente Rotterdam voor 2022 (€1,1mln) en verder (gemiddeld €300 per jaar).

Ramingsbijstelling FLO VRR

Net als de Brandweer heeft ook de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) te kampen met extra kosten voor het functioneel leeftijdsontslag (FLO). De meerkosten voor 2021 (€429) kunnen binnen de begroting van Rotterdam opgevangen worden, de meerkosten voor 2022 t/m 2025 niet en bedragen gemiddeld €200 per jaar.

Ramingsbijstelling Subsidie CIBUA

De CIBUA heeft aangegeven dat ze de contributieverhoging als gevolg van de FLO, zoals hierboven geschetst, niet volledig kan opbrengen en vraagt de gemeente om hulp. De burgemeester heeft toegezegd om met een eenmalige subsidie van €700 voor 2022 te willen helpen.

Technische wijzigingen

In het taakveld Openbare orde en veiligheid - Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten zijn er technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn Indexering 2022 ev (€1.314) en jaarplan Veiligheidshuis 2021 (verschuiving van materieel naar apparaat €1.867).

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). De Wet Veiligheidsregio's bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg. Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer zijn de gemeente Rotterdam en bedrijven uit het Rotterdamse havengebied met een brandweeraanwijzing. Deze bedrijven zijn verenigd binnen de Coöperatieve Industriële Brandweezorg U.A. (CIBUA).

De gemeente Rotterdam neemt verder deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor de veiligheid in de regio:

- het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). In het Veiligheidshuis komen de justitie-, zorg en bestuurlijke keten samen. Onder één dak werkt de VHRR samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende personen en verdachten van strafbare feiten.
- de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie binnen de eenheid Rotterdam.
- het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunen de gemeente bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit.
- het Burgernet faciliteert onder andere de app die functioneert bij diefstal of inbraak, doorrijden na een aanrijding, beroving en bij vermiste personen. De app vraagt burgers om uit te kijken en te helpen.

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Pagina 62

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

Voortgang 2021

Coronacrisis

Sinds de uitbraak van de coronacrisis in maart 2020 ligt de focus op gastheerschap en handhaving van de noodverordeningen en (sinds december 2020) de Tijdelijke wet maatregelen covid-19. Vanzelfsprekend heeft dit ook invloed op de voortgang van de beleidsdoelen in 2021. Hoewel alle handhavers nog altijd belast zijn met het toezicht op de naleving van coronamaatregelen, wordt dit sinds de tweede helft van 2020 primair uitgevoerd door een vrijgemaakt coronateam. Dit team bestaat uit 16 handhavers die actief zijn in de gehele stad. Zij houden toezicht in de winkelgebieden, op pleinen, in parken, op de markten en bij horecagelegenheden. De dedicated inzet van dit team stelt andere handhavingsteams in staat hun reguliere taken weer op te pakken. Vanaf 1 juni 2021 zien handhavers van het team Wonen toe op de naleving van de quarantaineplicht die geldt voor reizigers die vanuit een zeer of uitzonderlijk hoog risicogebied Nederland in zijn gereisd.

Flying Squads

Op dit moment wordt onderzocht of de waarnemingen van de camera-operators gekoppeld kunnen worden aan de boetes. Hierdoor wordt direct duidelijk of een boete is toe te schrijven aan een waarneming van een operator

en daarmee de Flying Squad. Op korte termijn wordt het registratiesysteem verder uitgebreid waardoor de inzet van de handhaver direct te relateren is aan de inzet tijdens een Flying Squad dienst. De huidige werkwijze van de Flying Squads wordt doorontwikkeld waarbij in overleg met de politie de inzet van de boa-operator in combinatie met een boa op straat wordt uitgewerkt. Het doel hiervan is om de slagkracht tijdens heterdaadsituaties op straat te vergroten. Op dit moment wordt door de afdeling Toezicht in samenwerking met de politie het werkproces opgesteld.

Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers

De gemeente Rotterdam is betrokken bij een initiatief van het ministerie van Justitie en Veiligheid om pilots op te zetten voor de toepassing van meer bevoegdheden door handhavers. Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in Nederland zijn onderverdeeld in zes boa-domeinen met hun eigen bevoegdheden. Voor effectieve handhaving hebben boa's in bepaalde gevallen bevoegdheden uit een ander boa-domein nodig. De pilots moeten mogelijk maken dat boa's bevoegdheden uit een ander domein mogen toepassen.

Rotterdam wil dat de reguliere boa's een beperkt aantal bevoegdheden mogen toepassen op het gebied van milieuhandhaving en taxihandhaving. Hiervoor zijn bij het ministerie van Justitie en Veiligheid aanvragen ingediend voor het starten van pilots. De aanvraag voor taxihandhaving was goedgekeurd en op 1 september 2020 startte een pilot waarin een team handhavers tijdelijk de bevoegdheid heeft gekregen te handhaven op een beperkt aantal overtredingen van de Wet-, en het Besluit Personenvervoer. De pilot had aanvankelijk een looptijd van 18 maanden en zou eindigen op 1 maart 2022, waarna een evaluatie zou plaatsvinden. Vanwege de coronacrisis is het taxivervoer van de opstapmarkt in Rotterdam sterk verminderd. Daarom is in overleg met het ministerie en andere pilot-gemeenten besloten de (hernieuwde start van de) pilots uit te stellen tot het moment dat het taxivervoer weer hersteld zou zijn. De pilot loopt nu van 1 juli 2021 tot 1 oktober 2022. Over de doorgang van een eventuele pilot milieuhandhaving heeft vervolgoverleg plaatsgevonden met betrokken ketenpartners. Conclusie hiervan is dat eerst de reguliere milieuhandhaving tot de geplande capaciteit wordt opgebouwd en de resultaten van deze handhaving worden geëvalueerd. De pilot milieuhandhaving zal dus niet meer plaatsvinden.

Sinds 2010 rustte daarnaast een lokale beperking op de toepassing van bevoegdheden binnen het boa-domein door Rotterdamse handhavers. In de afgelopen jaren zijn steeds meer handhavers uitgezonderd van die beperkingen om een effectieve inzet in bepaalde gebieden en op specifieke beleidsdossiers te bevorderen. Vanaf 1 juni 2021 is die lokale beperking in zijn geheel opgeheven. Daardoor kunnen alle Rotterdamse handhavers breder en flexibeler worden ingezet in de wijkgerichte aanpak van overlast en ergernissen.

Handhavers en politie versterken de samenwerking

Samenwerking tussen handhavers en de politie is een doorlopend punt van aandacht. Samenwerking is immers een continu proces. In 2021 zijn belangrijke stappen gezet in het borgen en bestendigen van deze samenwerking. Het traject "versterking samenwerking", dat in de zomer van 2020 is opgestart, is in mei 2021 geëvalueerd. Daarbij is de beperking opgeheven die in het verleden gold op de toepassing van bestaande bevoegdheden door Rotterdamse handhavers. Bij de evaluatie zijn nieuwe ambities uitgesproken die op dit moment nader worden uitgewerkt. Het gaat om intensivering van de samenwerking op het gebied van werving & selectie, communicatie

(middelen), opleidingen en informatie-uitwisseling. Ten behoeve van het structureren, borgen en faciliteren van informatie-uitwisseling is in juni 2021 door de gemeente en de politie Rotterdam een project opgestart. Een belangrijke doelstelling van het project is om een landelijke blauwdruk op te leveren voor informatie-uitwisseling tussen boa-organisaties en politie-eenheden. De eerste resultaten van dit project worden begin 2022 verwacht.

Om de veiligheid van de handhavers te bevorderen is eind 2020 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor Stadsbeheer om volledig over te stappen op het C2000-netwerk. Noodoproepen zouden dan rechtstreeks bij de politiemeldkamer binnenkomen. Bij dit onderzoek zijn ook de verdere consequenties in kaart gebracht. Het onderzoek is in mei dit jaar afgerond. De conclusie is dat de voordelen van een overstap op het C2000-netwerk niet opwegen tegen de nadelen. De introductie van de telefonische hotline op 1 november 2020 heeft wel direct een verbetering in de noodoproepprocedure opgeleverd. Daarom is besloten niet over te stappen op C2000, maar de huidige telefonische hotline tussen de meldkamer Stadsbeheer en de meldkamer politie te behouden en waar mogelijk verder te verbeteren.

Handhaving op agressieve honden

Rotterdam heeft als een van de weinige gemeenten een meldpunt agressieve honden. Om de meldingen te kunnen opvolgen zijn 15 handhavers in 2020 speciaal getraind om veilig onderzoek te kunnen doen naar meldingen. Dit jaar wordt weer een tiental handhavers opgeleid om de binnengekomen meldingen goed te kunnen onderzoeken. Onlangs is een begin gemaakt met een landelijke registratie van bijtincidenten. Rotterdam heeft over de inrichting hiervan meegedacht. Bij de invoering van een nieuw handhavingssysteem komt een koppeling met het landelijke registratiesysteem. Naast het melden van een agressieve hond, een hond met een prikband of een hond met gecoupeerde oren of een gecoupeerde staart, wordt het in 2022 mogelijk een hond met een stroomhalsband te melden.

Ondermijning

In 2021 continueren en versterken wij de inzet van handhavers bij de aanpak van ondermijning. Een gespecialiseerd team speelt een actieve rol bij de aanpak van ondermijning in de Spaanse Polder, in Delfshaven en op de Beijerlandse laan. In 2022 wordt ook inzet gevraagd in de Waalhaven en Rotterdam Airport. Op stedelijk niveau dragen de handhavers bij aan de integrale aanpak van ondermijning. Dit wordt in 2022 gecontinueerd middels hun bijdrage aan controles en acties.

Ongeadresseerd reclamedrukwerk

Vanaf 1 november 2020 wordt gehandhaafd op een systeem waarin Rotterdammers zonder sticker op de brievenbus geen ongevraagde reclame meer mogen ontvangen. Mede door de handhaving heeft dit systeem geleid tot een enorme papierbesparing.

Lachgas

Rotterdam kent net als andere gemeenten veel overlast door het gebruik van lachgas. Per 1 juli 2021 is het voor zowel de politie als de gemeentelijke handhavers mogelijk om hierop te handhaven. Zij doen dit actiematig en in gezamenlijkheid. De verwachting is dat per 1 november 2021 meer mogelijkheden komen om op te treden tegen het gebruik van lachgas.

Ontwikkelingen 2022-2025

- Het fietsgebruik in Rotterdam is de afgelopen jaren flink gegroeid en zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. In de Fietskoers 2025 staat de ambitie dat iedere fietser zijn of haar fiets in de binnenstad van Rotterdam in een fietsparkeervoorziening kan stallen en kwalitatief naar wens kan parkeren. In de Fietsparkeerstrategie binnenstad staat beschreven op welke wijze de ambitie uit de Fietskoers 2025 behaald kan worden, waaronder door het realiseren van extra fietsparkeerplekken. Een toename van fietsers kan ook gepaard gaan met een toename van fietsparkeeroverlast. Om voor de komende jaren de hiervoor noodzakelijke handhavingscapaciteit in beeld te brengen wordt een meerjarenplan opgesteld, waarbij we toewerken naar passende handhavingscapaciteit op fietsparkeren in 2030, want dan zal ook de fietsparkeercapaciteit in de binnenstad op orde zijn. In de jaren daar naartoe zal de handhaving binnen de bestaande handhavingscapaciteit gefaseerd meebewegen met de fietsparkeerstrategie en kijken we steeds waar handhaving het meest noodzakelijk is.

Wat willen we bereiken

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig, effectief en efficiënt kunnen doen.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten met de volgende punten:

- Uitvoering geven aan het handhaven van het gemeentelijk beleid; zoals op jeugdoverlast, woonoverlast, illegale bewoning, milieudelicten, straatintimidatie, ondermijning en agressieve honden.

- Optreden tegen vervuiling van de stad. Bijvoorbeeld door te handhaven op het verkeerd aanbieden van huisvuil en bedrijfsafval, handhaven op hondenpoep en het achterlaten van zwerfvuil.
- Toezien op naleving van de Taxiverordening en drank en horecawet- en regelgeving.
- Bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad door te handhaven op hinderlijk en foutparkeren, de inzet van verkeersregelaars en het wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen.
- Cameratoezicht, zowel vast als mobiel, uitbreiden. Handhaving en Cameratoezicht vormen samen de ogen en oren van de stad. De toepassing van cameratoezicht wordt geïntensiveerd ten behoeve van leefbaarheid van de stad. Voor slim beheer van de buitenruimte wordt de uitbreiding van toepassingsmogelijkheden van cameratoezicht onderzocht. De gemeentelijke meldkamer is daarbij het communicatieknooppunt voor de handhavers, politie en andere hulpdiensten.
- Toezichthouders van de fiets- en voetgangersbuis van de Maastunnel zorgen dagelijks dat inwoners en bezoekers van de stad veilig gebruik kunnen maken van deze verbinding tussen de Noord- en Zuidoever.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig en efficiënt kunnen doen

- Handhavers steeds meer wijkgericht en informatiegestuurd inzetten en daardoor aanwezig zijn op de plekken en tijdstippen waar dit het meest noodzakelijk is. Om dit optimaal te ondersteunen wordt een nieuw handhavingsadministratie- en informatiesysteem ontwikkeld. Hoewel de coronacrisis van invloed is geweest op de planning, is het fietshandhavingssysteem als onderdeel van het nieuwe systeem live gegaan op 29 maart 2021. De verwachting is dat het systeem voor het einde van 2021 volledig operationeel is.
- Als gemeente Rotterdam, gezamenlijk met de G4 en de VNG, ons sterk maken voor meer bevoegdheden en flexibelere inzet van handhavers (zie alinea 'Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers').

Algemeen

- Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheden en, indien dit nodig is, handhavend optreden. Toezicht en Handhaving is actief en zichtbaar aanwezig in de buitenruimte. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met partners als politie, bewoners en ondernemers.
- Vanuit gastheerschap contact leggen met bewoners, ondernemers en bezoekers. Handhavers zijn het visitekaartje van de stad, ook bij evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	2.683	1.318	1.380	1.370	1.370	1.370
Bijdragen rijk en medeoverheden	198	0	28	21	21	21
Overige opbrengsten derden	2.483	1.318	1.351	1.349	1.349	1.349
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	43.958	44.052	44.711	44.380	44.389	44.416
Apparaatslasten	40.150	41.536	41.778	41.879	41.891	41.891
Inhuur	2.052	2.431	586	586	586	586
Overige apparaatslasten	1.419	1.582	1.734	1.709	1.719	1.719
Personeel	36.679	37.523	39.458	39.584	39.587	39.587
Intern resultaat	-43	-618	-701	-701	-701	-701
Intern resultaat	-43	-618	-701	-701	-701	-701
Programmalasten	3.851	3.134	3.634	3.203	3.199	3.225
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.668	2.704	3.496	2.787	2.787	2.818
Kapitaallasten	397	292	0	278	274	270
Overige programmalasten	786	138	138	138	138	138
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-41.275	-42.734	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045
Saldo voor reserveringen	-41.275	-42.734	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045
Saldo	-41.275	-42.734	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 32.733	- 32.809	- 33.086	- 33.087	- 33.087		
Omissieregeling 2019	- 35.934	- 35.000	- 35.278	- 35.278	- 35.278		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 41.365	- 40.150	- 40.187	- 39.907	- 39.916		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.557	- 40.481	- 40.519	- 40.239	- 39.448		
10-maandsrapportage 2019	- 40.356	- 40.481	- 40.519	- 40.239	- 39.448		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 42.015	- 40.519	- 40.239	- 39.448	- 39.448
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 41.826	- 41.739	- 42.111	- 41.407	- 41.407
10-maandsrapportage 2020	- 42.034	- 41.739	- 42.111	- 41.407	- 41.407
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 41.275				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 43.388	- 43.054	- 42.592	- 42.590
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 42.734	- 43.331	- 43.010	- 43.019

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-43.388	-43.054	-42.592	-42.590	-42.585
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		653	-277	-419	-429	-460
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	52	19	19	19
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	16	49	54	54	54
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	60	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	33	90	93	93	93
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	604	-527	-585	-595	-627
Begroting na wijzigingen		-42.734	-43.331	-43.010	-43.019	-43.045

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de

aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Er zijn diverse technische wijzigingen geweest waaronder [indexatie](#) (- € 909 in 2022 tot - € 887 in 2025), herverdeling concernopgaven (- € 387 in 2021), actualisatie formatie (€ 567 in 2021 tot € 259 in 2025), bijdrage geïntegreerd duaal inburgeringstraject (€ 97 in 2021 en € 92 in 2022) en herverdeling budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 327 in 2021 tot € 1 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Toezicht en Handhaving draagt bij aan de veiligheid en leefbaarheid in wijken. Vanwege de verdichting van de stad, groeit de druk op de buitenruimte en neemt het belang van het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving toe.

Dit Rotterdamse taakveld is onderdeel van het programma Openbare orde en veiligheid en betreft de gemeentelijke taken op het gebied van:

- Toezicht en handhaving openbare orde, boa's.
- Veilige woon- en leefomgeving.

Het groeiende aantal mensen in de stad zorgt onder andere voor meer (woon)overlast, meer (bedrijfs)afval, vollere parken en meer verkeer en drukte in de stad. Hierdoor zal de druk op Handhaving en Toezicht toenemen.

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Pagina 63

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

Voortgang 2021

Vuurwapengeweld

In de zomer van 2021 heeft een reeks van schietincidenten plaatsgevonden in de stad en met name in Rotterdam-Zuid. Deze reeks zorgt op dit moment nog niet voor een cijfermatige toename ten opzichte van voorgaande jaren, maar dat doet niets af aan de ernst van de incidenten. Naar aanleiding van deze incidenten heeft de driehoek verzocht om diverse maatregelen te intensiveren die een bijdrage leveren aan het herstellen van de openbare orde in de stad. Onder andere door waar mogelijk gebruik te maken van de bevoegdheid om panden te sluiten die betrokken zijn bij schietincidenten en extra cameratoezicht te plaatsen op de locaties die getroffen zijn door schietincidenten. Uiteraard voeren politie en Openbaar Ministerie met extra aandacht diverse opsporingsonderzoeken uit. Een belangrijk element in het tegengaan van wapengeweld is het ondersteunen van de kracht van de wijk om deze vormen van geweld tegen te gaan. Ook hier is de afgelopen periode, samen met partners, geïnvesteerd door met bewoners in gesprek te gaan.

Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

In het tweede kwartaal van 2021 is door de driehoek een nieuwe problematische jeugdgroep geprioriteerd: in het gebied IJsselmonde Zuid. In totaal zijn er nu 11 overlastgevende groepen geprioriteerd. Er is één overlastgevende groep afgeschaald, in Feijenoord. Verder werkt de gemeente aan een verbreding van deze integrale groepsaankpak. Het convenant 'aankpak problematische groepen en groepsgedrag' wordt onder de loep genomen om onder andere welzijnspartijen te betrekken, zodat de groepsaankpak integraal vanuit het veiligheids- en zorgdomein kan worden uitgevoerd. Ook is in het tweede kwartaal de fenomeenaankpak messengeweld uitgebreid met de start van de campagne 'Geweldig Rotterdam'. Met deze campagne zoekt de gemeente (en partners) de confrontatie en biedt de helpende hand. Deze strategie krijgt vorm middels interactieve activiteiten (gesprekken,

confrontatietheater, workshops, werk-excursies) voor de doelgroep en een breed media-offensief met een tegengeluid richting wapenbezit. In deze campagne werkt gemeente niet alleen samen met een team van professionals, maar zijn de jongeren zelf ook nadrukkelijk betrokken bij het vormgeven van deze strategie. Naar aanleiding van diverse ernstige geweldsincidenten in Beverwaard, wordt een actieplan opgesteld om extra inzet te plegen om jeugdcriminaliteit te voorkomen. Ook in andere gebieden is er extra aandacht voor het wapengeweld en de betrokkenheid van de jeugd hierbij. Samen met de strafketen werkt de gemeente op verzoek van de driehoek aan de inrichting van de *focus deterrence strategy*, om extra inzet te plegen op de groep gewelddadige plegers.

Cyberresilience

In het coalitieakkoord 2019-2022 is afgesproken dat de gemeente Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven gaat helpen bij het versterken van hun digitale weerbaarheid. Tijdens de coronacrisis is de digitale afhankelijkheid sterk toegenomen. Daar staat tegenover dat waar traditionele criminaliteit de afgelopen periode is afgenomen, online criminaliteit juist toeneemt. Daarom heeft de gemeente de afgelopen periode geïnvesteerd in de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven, onderstaand is een aantal voorbeelden van activiteiten te vinden. Deze activiteiten hebben vanwege de coronacrisis deels digitaal plaatsgevonden.

- Er is een online talkshow voor MKB'ers (Midden-en Klein Bedrijf) georganiseerd en momenteel loopt de nieuwe [#EchtNep communicatiecampagne](#) gericht op MKB'ers in de recreatieve sector die in samenwerking met de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is uitgerold.
- De afgelopen periode is geïnvesteerd in het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren van 9-12 jaar door deelname aan HackShield, een online scouting waar jongeren spelenderwijs wegwijs worden gemaakt in het digitale domein, en inzet van het Mobiel Media Lab op tien Rotterdamse basisscholen.
- Het afgelopen schooljaar liep op een aantal Rotterdamse scholen een pilot met lessen over digitale geletterdheid en weerbaarheid. Er wordt onderzocht of deze pilot na de zomervakantie verder kan worden uitgerold.
- In samenwerking met de Reclassering zijn werkgroepen ingericht met partners zoals politie, Openbaar Ministerie (OM), Reclassering, Halt, Humanitas, en wetenschappers. Het doel van deze werkgroep is om te komen tot een integrale aanpak en interventies op 'geldezels'.
- Daarnaast investeert de gemeente in de digitale weerbaarheid van de Rotterdamse haven door betrokkenheid bij Stichting FERM, een samenwerkingsverband gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid van bedrijven in de haven.

Ondanks de inspanningen gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid, is een cybercrisis niet te voorkomen. Daarom is ter voorbereiding op een cybercrisis in 2020 de Handreiking Cybergevolgbestrijding opgesteld. Deze handreiking is in februari 2021 bestuurlijk getoetst en in maart 2021 is de link met het Nationaal Crisisplan Digitaal geoefend.

Ondermijning en bestuurlijke handhaving

Op 15 april 2021 heeft de burgemeester het Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020 (21bb5053) aan de gemeenteraad gezonden. Op 28 mei 2021 heeft de Rekenkamer Rotterdam het rapport 'Onder de radar, onderzoek naar aanpak ondermijnende criminaliteit', inclusief het bestuurlijke wederhoor van het college van B&W, naar de gemeenteraad gezonden.

De COVID-19 pandemie heeft gevolgen voor de resultaten van de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de genomen bestuurlijke maatregelen. De extra inzet, ten behoeve van de naleving van de noodverordening, heeft bij de betrokken organisaties tot beperkt beschikbare capaciteit geleid. Ook hebben integrale controles tijdens de lockdowns niet of slechts gedeeltelijk plaatsgevonden. De afgelopen maanden is het aantal controles, met inachtneming van COVID-19 maatregelen, weer in gang gezet op Zuid, in de Spaanse Polder, Delfshaven en het Waalhavengebied.

Er zijn weinig concrete signalen dat er, mede door COVID-19, criminele inmenging in de horeca plaatsvindt. Toch onderzoekt de gemeente hoe ze beter ondermijning aan de voorkant kan signaleren en komt er een veldonderzoek naar ondermijning in de vergunde horeca. In februari 2021 zijn meer dan zeventienduizend horeca-ondernemingen via een flyer ("Pas op voor foute geldschietters") gewaarschuwd voor criminele 'weldoeners'.

We (gemeente en haar partners) boeken voortgang op de aanpak van grow- en smartshops. In samenwerking met Stadsbeheer en de politie controleert de gemeente steeds meer inrichtingen.

De meldingsbereidheid bij arbeids- en seksgerelateerde uitbuiting is laag, daarom zet de gemeente in op het doelgericht binnenhalen van signalen van criminele uitbuiting. De komende periode wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor een vergunningplicht voor uitzendbureaus om arbeidsuitbuiting te voorkomen.

In het kader van de aanpak mensenhandel wordt een fenomeenonderzoek naar de aard en omvang van criminele uitbuiting in samenhang met drugsdelicten in Rotterdam in oktober 2021 afgerond. In vervolg hierop wordt in samenwerking met onder andere het Zorg- en Veiligheidshuis een aanpak criminele uitbuiting opgezet.

Met het Openbaar Ministerie en politie wordt in het kader van een raadsmotie gestart met het verder ontwikkelen van een aanpak op het internet en social media en het ontwikkelen van preventieve maatregelen. Ook wordt in samenwerking met het onderwijs een (gedeeltelijk digitaal) preventieprogramma criminele uitbuiting ontwikkeld. Daarnaast investeert de gemeente in de signalerende functie in de wijken, bijvoorbeeld door kennisbevordering over criminele uitbuiting.

Het is nog niet duidelijk hoe de prostitutiesector zich, in relatie tot COVID-19, verder ontwikkelt en wat de financiële gevolgen voor seks- en prostitutiebedrijven zijn. Vanuit zowel zorg- als veiligheidsperspectief wordt hier zo goed mogelijk op ingespeeld. Momenteel ligt het wetsvoorstel Wet regulering sekswerk bij de Tweede Kamer, met als doel een landelijk en uniform prostitutiebeleid in het leven te roepen. Dit zal pas door een volgend kabinet worden opgepakt. Omdat in de prostitutie de communicatie voornamelijk verloopt via het internet en sociale media en een internationaler karakter heeft gekregen, heeft de overheid minder zicht op de prostitutiebranche. Dit levert een groter risico op misstanden zoals mensenhandel op.

Naar aanleiding van een raadsmotie is dit jaar een onderzoek gedaan naar de aard en omvang van ondermijning in de (amateur)sport. Dit onderzoek is nagenoeg afgerond en de raad wordt in het najaar 2021 geïnformeerd over de resultaten.

De gemeente blijft zich inzetten op het (bestuurlijk) afpakken van (crimineel verkregen) vermogen om gemeentelijke vorderingen bij ondernemers te innen. Momenteel wordt meer bewustzijn gevraagd voor dit project binnen de gemeente en van externe samenwerkingspartners. Binnenkort wordt de app Meldpunt Ondernijning in gebruik genomen. Hier kunnen medewerkers van de gemeente hun signalen van (vermoedens) van ondernijnde criminaliteit in kwijt.

De gemeente heeft met de partners (politie (zeehavenpolitie), OM, Douane, RIEC Rotterdam, Havenbedrijf, Deltalinqs, FIOD) een gezamenlijke Uitvoeringsagenda met 22 actiepunten opgesteld en aangeboden aan de minister van Justitie en Veiligheid. In mei 2021 heeft de minister besloten daarvoor € 5 mln éénmalig beschikbaar te stellen. Om de Rotterdamse haven beter te kunnen beschermen tegen drugssmokkel is de structurele hulp van de minister van Justitie en Veiligheid hard nodig.

De zichtbaarheid, aanwezigheid en bereikbaarheid van de gemeente (overheid) in de Waalhaven zijn toegenomen, onder meer door een stadsmarinierskantoor te openen in de Waalhaven.

De Beleidslijn heling van de Spaanse Polder is uitgebreid naar Bedrijventerrein Noordwest.

De in 2020 voor de Spaanse Polder ontwikkelde toolkit voor veilig verhuren van panden is aangepast naar stads brede brochures (veilig verhuren winkelpanden en veilig verhuren bedrijfspanden op bedrijventerreinen in Rotterdam).

Om notarissen en (verhuur) makelaars/bemiddelaars die betrokken zijn bij verdachte activiteiten te kunnen aanpakken, wordt er beter en meer samengewerkt met toezichthouders en brancheorganisaties. In maart 2021 zijn particuliere verhuurders voorgelicht over goed verhuurderschap en vond in april 2021 de 'woontafel' met (verhuur)makelaars plaats. Dit naast de lopende casuïstiek en strafrechtelijke aanpak.

Vanaf 2021 werkt de gemeente aan een aanpak op digitale ondernijnde criminaliteit. Net als bij andere vormen van criminaliteit zien we dat ondernijnde criminaliteit steeds meer digitaal plaatsvindt. Op dit moment gaat er aandacht uit naar het verbeteren van de kennispositie op dit thema binnen de aanpak van ondernijning.

High Impact Crimes

Op 15 juli 2021 is de meest recente voortgangsrapportage over de aanpak van High Impact Crime aan de gemeenteraad gezonden (21bb10027). De dalende trend in het aantal woninginbraken, overvallen en straatroven zet zich ook in de eerste helft van 2021 door. In het koersdocument 'Een aanpak met impact' zijn de lijnen voor de HIC-aanpak voor de periode 2020-2023 uitgezet. De coronacrisis is direct en indirect van invloed op de gelegenheid, de plegers, de slachtoffers en de aanpak van HIC-delicten. Vanaf het begin hebben de gemeente en de betrokken partners zich hierop moeten aanpassen en ook de komende periode zal dit blijvend aandacht vragen.

Tijdens het jaarlijkse zomeroffensief (in juli en augustus) zet de gemeente samen met de politie en andere partners uitgebreide preventieacties op ter voorkoming van woninginbraken. Door de versoepelingen van de coronamaatregelen zijn de offline preventieacties in de wijken weer gemakkelijker te organiseren. Het herhalen van de inbraakpreventietips is nu extra belangrijk omdat mensen weer meer van huis zijn. Inwoners krijgen online en op straat informatie en praktische tips (handelingsperspectief) om woninginbraken te voorkomen.

Ook andere preventieve maatregelen, zoals het stimuleren van het verbeteren van hang- en sluitwerk bij corporatie- en particulier woningbezit, worden gebruikt om in te spelen op een eventuele toename. Verschillende aanvragen voor de stimuleringsregeling inbraakpreventie zijn door woningcorporaties ingediend en door de gemeente goedgekeurd. Na Hillesluis zijn particulieren woningeigenaren in Bloemhof actief benaderd om hen te wijzen op de stimuleringsregeling waarmee zij hun woningen beter kunnen beschermen tegen inbraken.

Op basis van de resultaten zoals in de voortgangsrapportage gepresenteerd, concludeert de gemeente dat de HIC-aanpak op koers ligt. Naast de preventieaanpak wordt de intensieve aanpak van daders (High Impact Targets, HIT'ers) onverminderd voortgezet, om recidive te voorkomen en de criminele carrière van HIT'ers te doorbreken. Daarnaast is er vanuit de gemeente en Slachtofferhulp Nederland speciale aandacht voor nazorg aan slachtoffers. Slachtoffers krijgen waar nodig praktische en emotionele ondersteuning aangeboden en advies op maat om herhaling te voorkomen.

Voortgang aanpak shishalounges

Met de 2,5 jaar geleden ingezette gerichte aanpak loopt het aantal shishalounges in de stad terug van 47 in 2018 tot 33 medio augustus 2021. Er blijft extra aandacht op de branche door middel van (integrale) controles en indien nodig wordt er op individueel niveau gehandhaafd. De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kondigde aan een aantal beleidsmatige scenario's te laten onderzoeken om te bestuderen hoe de blootstelling aan schadelijke stoffen in shishalounges kan worden verminderd. Het college is in afwachting van bespreking van dit onderzoek in de Tweede Kamer.

Radicalisering, extremisme en terrorisme

Preventieve interventies hebben vanwege coronamaatregelen veelal online plaatsgevonden of fysiek in kleine groepjes. Na de zomer starten nieuwe weerbaarheidstrainingen voor zowel ouders als jongeren. Daarnaast wordt een digitale leeroplossing/serious game voor docenten (vo/mbo/hbo) ontwikkeld, die hen ondersteunt in hoe om te gaan met gepolariseerde situaties en extremistische uitingen in de klas. (Online) trainingen en voorlichtingen over radicalisering en extremisme worden volgens planning aan professionals aangeboden. Het Meld en adviespunt radicalisering (Mar) krijgt nog steeds vragen en signalen over (verschillende vormen) van radicalisering. De aanpak van geradicaliseerde personen loopt, met inachtneming van de coronamaatregelen, door. In het kader van het (fysiek) weerbaarder maken van bepaalde objecten en groepen in de stad zullen, als de coronamaatregelen dat toelaten, in het najaar weer veiligheidstrainingen aangeboden worden aan vrijwilligers en bestuursleden van religieuze instellingen. Op het moment dat (grootschalige) evenementen weer mogelijk zijn, wordt de dreiging van extremisme en terrorisme meegenomen in het evenementenvergunningstraject.

Polarisatie en maatschappelijke spanningen

Vanuit de gemeente wordt contact onderhouden met het netwerk van sleutelpersonen. Met hen wordt gesproken over hun beelden van wat er speelt in de stad, hun wijk en bij hun achterbannen rondom de thema's maatschappelijke spanningen en polarisatie. Vanwege de coronamaatregelen is dit vooral telefonisch, en soms fysiek. De trainingen voor sleutelpersonen vinden ofwel in kleine groepjes fysiek plaats, ofwel online. De gemeente heeft voorbereidingen getroffen voor het organiseren van trainingen over polarisatie voor professionals. Deze trainingen gaan na de zomer van start.

Aanpak in de (focus) wijken

In de focuswijken Bloemhof, Hillesluis, Carnisse en het Oude Westen zijn stadsmariniers ingezet met onder andere als doel daar waar nodig focus en scherpte aan te brengen in het prioriteren van benodigde capaciteit op gebied van schoon, heel en veilig en daar waar nodig verbinding te maken met andere domeinen als sociaal en fysiek. Inmiddels is ook een stadsmarinier actief in Delfshaven. Ook voor de kwetsbare wijken (wijken die net geen focuswijk zijn volgens de scores op het wijkprofiel) is extra aandacht en inzet vanuit de gemeente en partners noodzakelijk. Voorbeeld: aanpak in Lombardijen. Het komend wijkprofiel zal aangeven waar deze inzet het meest benodigd is.

Een punt van permanente zorg is de discrepantie tussen de objectieve veiligheid (de feiten) en de subjectieve veiligheid (het gevoel) in de kwetsbare wijken. Hier dient extra inzet op plaats te vinden om dit verschil te verkleinen onder andere door het herstel van vertrouwen in de overheid. Hierbij is ook versterking inzet en samenwerking politie en Toezicht en Handhaving is van belang. Een eerste stap hierbij is geweest het opheffen van de beperkingen die voor handhavers golden op het toepassen van bevoegdheden. Daardoor kunnen wijkhandhavers zich nu beter positioneren in de wijk en kunnen zij sneller en flexibeler inspelen op de problematiek.

Cameratoezicht

Eind 2020 zijn er diverse cameraprojecten op grond van de Gemeentewet 151c door de driehoek goedgekeurd, te weten Carnisse, Nesselandstrand, Essenburgbuurt en Bloemhof. De drie mobiele camerakastjes in Nesseland waren reeds operationeel alvorens het Warm Weer Protocol van kracht werd. Het project Carnisse is in juli 2021 opgeleverd. Op 16 augustus 2021 is gestart met het cameraproject Bloemhof. Aansluitend wordt het project Essenburgbuurt uitgevoerd. Eind mei 2021 is tevens het laatste cameragebied met analoge camera's vervangen voor digitale exemplaren. In het vierde kwartaal van 2021 zal de onderzoeksopzet voor de effectiviteit van cameratoezicht (toezegging) met de raad worden gedeeld.

Sociale veiligheid Openbaar Vervoer

Het is nog steeds onduidelijk wat de impact van Corona is op de sociale veiligheid in het OV. Vooralsnog worden er nog geen onderzoeken gedaan naar reizigerstevredenheid. De RET heeft een start gemaakt met de effectivering van de bezuinigingen vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Zo is de dienstregeling aangepast en wordt er 25% bezuinigd op tramconducteurs. Op de tramlijnen waar de meeste incidenten zijn worden vaste tramconducteurs ingezet. De overige tramconducteurs worden flexibel en risicogestuurd ingezet via mobiele teams. Zoals altijd wordt het incidentenbeeld strak gemonitord, zodat er tijdig kan worden ingegrepen als dat nodig is. Het onlangs ingevoerde OV-verbod wapenbezit heeft inmiddels geleid tot het opleggen van een eerste OV-verbod in dat kader.

Seksuele Straatintimidatie

De herijkte aanpak seksuele straatintimidatie is voor het zomerreces naar de raad gestuurd. Tijdens de zomermaanden is een fototentoonstelling over seksuele straatintimidatie, met foto's van studenten van de Fotovakschool, te zien geweest op diverse locaties in de stad.

Woonoverlast

Er is een lichte stijging te zien in het aantal meldingen van enkelvoudige woonoverlast die bij de gemeente worden gedaan. De Advieslijn Woonoverlast Rotterdam (AWR) wordt ook vaker gebeld. Wanneer de trend zich voortzet zal de AWR in 2021 ongeveer 42% meer meldingen behandelen. Deze stijging bij de gemeente en de AWR is te verklaren door de aanhoudende coronamaatregelen, waardoor meer mensen aan huis gebonden zijn. Het aantal cases voor complexe woonoverlast, waarbij meerdere partijen gezamenlijk werken aan een oplossing, is het tweede kwartaal gedaald. Deze daling heeft zich in 2020 ingezet na een verbeterde samenwerking tussen partners en de inzet van de AWR.

Het handelingskader in de aanpak van complexe woonoverlast is sinds juli 2021 niet meer beperkt door coronamaatregelen. Gesprekken, bijvoorbeeld voor buurtbemiddeling, kunnen nu weer plaatsvinden in de gebiedskantoren. Het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking van de aanpak van woonoverlast is nog steeds stijgende. Dat komt door de inzet op de communicatie met de melder. Een aantal particuliere verhuurders treedt toe tot het samenwerkingsverband voor de aanpak van woonoverlast.

Skaeve Huse is uitgebreid met 4 woonunits. Hierdoor kan momenteel worden voldaan aan de vraag naar deze woonvorm voor ernstige woonoverlastgevers.

Levendige stad

Evenementen zijn in de eerste maanden van 2021 niet mogelijk gebleken en vanaf 30 juni slechts onder voorwaarden mogelijk als gevolg van de geldende coronamaatregelen. Alle B/C-evenementen die in 2021 niet hebben kunnen plaatsvinden, krijgen een terugkeergarantie op de evenementenkalender 2022. Daarnaast heeft het college in de vergadering van 20 april 2021 het B/C-evenementenoverzicht 2021 gewijzigd. De organisatoren die in de eerste helft van 2021 zaten, krijgen hiermee de kans op en plek op het overzicht later in het jaar.

De dienstenoverleggen voor de B/C-evenementen lopen. De keuze om het vergunningverleningsproces op te starten, is voor deze evenementen bij de organisatoren neergelegd. De dienstenoverleggen starten met het door de organisatie gewenste scenario (dit is vaak een scenario dat financieel nog haalbaar is). Of het uiteindelijk past binnen de dan geldende maatregelen zal gaandeweg blijken. Door de fluctuerende landelijke regelgeving is het voor organisatoren lastig plannen maken.

Op 23 maart 2021 heeft het college het Ondersteuningsplan Rotterdamse horeca vastgesteld. In dit plan is een paragraaf over de evenementenkraskaart opgenomen. Het juridische besluit zou later genomen worden om zo goed mogelijk in te spelen op de veranderende landelijke regelgeving. Vanwege de fluctuerende landelijke regelgeving die beperkend is voor de horecaondernemers is na overleg met vertegenwoordiging vanuit de Koninklijke Horeca Nederland door wethouder Onderwijs, cultuur en tourisme en de burgemeester besloten het experiment Horeca- evenementenkraskaart uit te stellen naar 2022. Ondernemers kunnen dan langduriger, namelijk geheel 2022 gebruik maken van de evenementenkraskaart.

Ontwikkelingen 2022-2025

Actieprogramma EU-arbeidsmigranten

Het college heeft op 13 april 2021 het integrale actieprogramma EU- arbeidsmigranten aan de gemeenteraad aangeboden. Het actieprogramma is op 19 mei 2021 in de raadscommissie Werkgelegenheid, Inkomen, Integratie, Schuldenaankpak en Armoedebestrijding besproken.

In Rotterdam weten veel EU-arbeidsmigranten hun weg prima te vinden, zij leveren een belangrijke bijdrage aan de economie. Tegelijkertijd lijkt er bij nieuwe EU-arbeidsmigranten die tijdelijke huisvesting en werk hebben gevonden, sprake te zijn van uitbuiting en intimidatie. De druk op kwetsbare wijken in Rotterdam neemt toe, bijvoorbeeld vanwege overlast door overbewoning.

Het college wil de vraagstukken rondom EU-migranten proactief aanpakken waar zij dat als gemeente eigenstandig kan. Zo wordt fors ingezet op meer zichtbaarheid van de gemeente in wijken waar veel EU-migranten wonen, zoals Carnisse, Tarwewijk en Oud-Mathenesse. Er komen informele ontmoetingsplekken en laagdrempelige spreekuren waar EU-migranten terecht kunnen voor informatie over rechten en plichten en over registratie. Verder wordt er geïnvesteerd in nauwer contact met sleutelfiguren en bestaande netwerken. Daarnaast wordt er samen opgetrokken met het [actieplan Goed Huren en Verhuren](#) om excessen op de woningmarkt tegen te gaan. Om een beter beeld te krijgen van de problematiek rondom arbeidsuitbuiting, stelt de gemeente een verkenner aan om de ketensamenwerking tussen uitzendbureaus en verschillende sectoren waar veel EU-arbeidsmigranten werkzaam zijn, te onderzoeken. Daarmee wil de gemeente inzichtelijk maken hoe deze partijen medeverantwoordelijk kunnen worden om arbeidsuitbuiting tegen te gaan.

Wat willen we bereiken

Betrokken stad

De Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie.

Weerbare stad

De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving.

Stad in balans

Een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Tegelijkertijd zet het college in op het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast.

Wat gaan we daar voor doen

Betrokken stad

Er wordt ook in deze coronatijd zoveel mogelijk gewerkt vanuit de wijk, rekening houdend met de RIVM richtlijnen. De gemeente is binnen dat kader zo veel mogelijk zichtbaar aanwezig en er worden (digitaal) gesprekken gevoerd, wat bewoners waarderen want het contact werd en wordt gemist.

Weerbare stad

- **Ondermijnende criminaliteit**

Ondermijnende criminaliteit zit in de haarvaten van de samenleving en vergt een stevige, langdurige en effectieve aanpak. Deze aanpak wordt ook in 2022 voortgezet in gebieden zoals de Spaanse Polder, Waalhaven, Rotterdam-Zuid waaronder de Beijerlandse laan, Rotterdam-West en de haven. Daarnaast zal ook worden ingezet op thema's zoals drugscriminaliteit, crimineel vermogen, integraal en bestuurlijk afpakken, fraude met vastgoed, kwetsbare branches, ondermijnende zorgfraude, mensenhandel, Outlaw Motor Gangs, digitale criminaliteit, inzet van de "ondermijningstrein" en awareness.

Het is nu nog onduidelijk welke rijksbijdragen (ook aan het RIEC Rotterdam) worden gecontinueerd. De Rijksbijdrage voor het versterkingsplan Integraal Afpakken is per 2022 afgerond, maar het thema zal blijven. Het komende jaar wordt benut voor de doorontwikkeling, voor het verankeren van kennis en het vergroten van kennis bij partners.

Het bevorderen van de meldingsbereidheid mensenhandel onder ongedocumenteerden zal mede op verzoek van de raad in 2022 nadrukkelijk aandacht krijgen.

Omdat digitale ondermijnende criminaliteit een groeiend probleem is, blijft de gemeente hier de komende jaren op inzetten, in samenhang met de inzet op het thema cyberresilience. De aanpak op digitale ondermijnende criminaliteit wordt verder uitgewerkt waarbij specifiek aandacht is voor daders en faciliteerders. Daarnaast wordt geïnvesteerd in (het opzetten van nieuwe) samenwerkingsverbanden. Zo wordt op dit moment een samenwerkingsverband opgezet met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam met als doel een intensieve integrale aanpak op online fraude.

- **Radicalisering, extremisme en polarisatie**

Met de 'Rotterdamse aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie 2018- 2022' wil de gemeente (potentieel) gewelddadig gedrag, dat ideologisch gedreven is, tegengaan. De gemeente heeft hierbij aandacht voor verschillende vormen van extremisme. Deze aanpak loopt halverwege 2022 af. Op basis van actuele dreigingen en fenomenen, wetenschappelijke inzichten en geleerde lessen uit de praktijk ontwikkelt de gemeente in 2022 een (hernieuwde) aanpak. Voor deze aanpak worden opnieuw 'versterkingsgelden' bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) aangevraagd.

- **Terrorismebestrijding, bewaken en beveiligen**

In 2022 zal er vanuit reguliere aandacht, en waar nodig vanwege incidenten, (extra) aandacht zijn voor bepaalde objecten en groepen in de stad. Wanneer dreiging en risico daartoe aanleiding geven zullen (beveiligings) maatregelen getroffen worden. De gemeente zal veiligheidstrainingen organiseren voor bestuursleden en vrijwilligers van religieuze instellingen. Vanuit de motie 'Naar een Koers van de Stad waar moskeeën beter

beveiligd zijn!' (DENK, 21bb9671) komt via een subsidieregeling in 2022 budget beschikbaar voor moskeeën om te besteden aan beveiligingsmaatregelen. De gemeente stelt hiertoe een subsidiekader op en zal moskeeën actief hierover informeren. Op het moment dat de coronamaatregelen het weer toestaan dat (grootschalige) evenementen plaatsvinden wordt de dreiging van extremisme en terrorisme zoals gebruikelijk meegenomen in het evenementenvergunningentraject.

- **High Impact Crime (HIC)**

De HIC-cijfers dalen. Bij ketenpartners en de gemeente(n) bestaan zorgen om de verschuiving naar andere delicten, zoals cybercriminaliteit en excessief geweld. Maar een positieve trend vormt geen aanleiding om de aandacht te laten verslappen. Zeker nu de cijfers ook beïnvloed worden door een nieuwe (onzekere) variabele, te weten de coronacrisis en bijbehorende maatregelen. Het ligt in de lijn der verwachting dat het aantal HIC-delicten weer enigszins zal toenemen (of dat de forse daling zal afzwakken) naarmate mensen meer van huis zijn. Om een zogenoemd zaagtandeffect (afwisseling van pieken en dalen) in HIC-delicten te voorkomen moet de HIC-aanpak een prioriteit blijven. De impact op individuele slachtoffers en de omgeving is en blijft immers fors. Daarbij is het belangrijk om recidive en doorgroei naar andere delicten te voorkomen, en potentiële nieuwe daders af te schikken.

- **Cyber resilience**

De komende periode blijft de gemeente samen met haar partners werken aan het vergroten van de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven. Een aantal projecten dat vanwege de Coronacrisis niet konden doorgaan, worden weer opgepakt, als de maatregelen dat toelaten. Zo wordt in het najaar 2021 in samenwerking met de bibliotheek een theatervoorstelling over cyberweerbaarheid georganiseerd voor senioren. Het voornemen is om naast de weerbaarheid van burgers, ondernemers en de haven ook meer in te zetten op de digitale weerbaarheid van de stad als geheel en de belangrijke processen in de stad. Om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren wordt in 2021 in samenwerking met partners verder gewerkt aan het Cyberbeeld Rotterdam en een methodiek om dit beeld periodiek te kunnen actualiseren. Dit cyberbeeld zal meer inzicht bieden in dreigingen en kansen vanuit het cyberdomein voor Rotterdam waarbij wordt gekeken naar tien stedelijke functies. Daarbij is specifiek aandacht voor wat de gemeente kan doen om dit te verbeteren door actiepunten te formuleren. Deze actiepunten zullen medebepalend zijn voor de aanpak van de komende jaren. Politie, het OM en de gemeente gaan vanaf september 2021 meer aandacht besteden aan slachtoffers van cybercrime en digitale criminaliteit door naast de opsporing ook te kijken naar interventies gericht op het slachtoffer. Dit heeft onder andere als doel om herhaald slachtofferschap te voorkomen. Ook wordt een aanpak op daderschap van digitale criminaliteit verder uitgewerkt. Hierbij wordt waar nodig aansluiting gezocht met de aanpak op ondermijnende criminaliteit. Ten slotte wordt de komende periode geïnvesteerd in onderzoek om de aanpak van de gemeente gericht te kunnen inzetten en verder te professionaliseren.

Stad in balans

- **Leefbare wijken**

Voor de komende jaren wordt voor de aanpak van de kwetsbare/focuswijken aangesloten bij de stedelijke programma's (oa armoede, naast plaatsingen etc.). Wijkgerichte onderdelen worden geborgd in de Wijk Actie Plannen. Extra investering vindt plaats door het nieuwe Programma EU-arbeidsmigranten, het project Goed Huren en Verhuren en grenzen stellend jeugdwerk. De stijging van overlast (drugs- en jeugdoverlast), integrale aanpak achter de voordeur, grip op vastgoed, wijkprogrammering Jeugd, overlast volwassen mannen in de buitenruimte, overlastgevend gedrag in het verkeer, aanpak ondermijnende activiteiten, extra handhaving op overlast door lachgas en alcohol, inzet en uitbreiding buurtpreventieteams, cameratoezicht en mosquito's blijven om continue aandacht vragen.

- **Cameratoezicht**

In het laatste kwartaal van 2021 zal de procedure worden opgestart voor de totstandkoming van de Evaluatie Cameratoezicht 2022. In deze evaluatie zal op grond van een analyse en adviezen van de politie, gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités geadviseerd worden om cameraverplaatsingen binnen de bestaande cameragebieden uit te voeren.

- **Seksuele straatintimidatie**

Kort voor het zomerreces 2021 is de herijkte aanpak seksuele straatintimidatie naar de raad (21bb9861) gestuurd. De grootste aanpassing betreft een aparte pijler 'preventie', van waaruit voorlichtingen en andere preventieve activiteiten zullen worden opgezet. We (gemeente en partners) dragen een sociale norm uit en spreken alle Rotterdammers aan op hun rol in het uitdragen van deze norm. Daarnaast betrekken we nadrukkelijk mannen en jongens bij de aanpak, zetten we in op een forse toename van het aantal meldingen in de StopApp en komen we in contact met slachtoffers om gericht te kunnen inspelen op hun behoeftes.

Zoals aangekondigd wordt deze aanpak vanaf 2022 jaarlijks vertaald naar jaarplannen waarin concrete activiteiten worden benoemd. In de tweede helft van 2021 wordt gewerkt aan het jaarplan voor 2022. Daarnaast zijn ook dit jaar al concrete activiteiten opgezet en uitgevoerd, waarvan de fototentoonstelling die in de zomer 2021 op verschillende locaties in Rotterdam te zien was een eerste voorbeeld was.

De consultatiebrief over het wetsvoorstel seksuele misdrijven is in juni 2021 aan de minister verzonden. In het vervolg van dit wetstraject is regelmatig ambtelijk contact tussen Rotterdam, als penvoerder van de consultatie, en ambtenaren bij het ministerie. Waar mogelijk wordt ook richting Tweede Kamer gelobbyd voor een spoedige inwerkingtreding van het betreffende wetsartikel over seksuele straatintimidatie.

- **Kwetsbare doelgroepen**

Sommige inwoners hebben complexe problemen die zowel het domein van zorg als het domein van veiligheid raken. Oplossingen voor deze problemen zijn te bereiken door een persoonsgerichte aanpak vanuit beide domeinen. Daarom vullen keten- en netwerkpartners elkaar aan en trekken zij samen op. De partners richten zich onder meer op mensen met verward gedrag en op mensen met een licht verstandelijke beperking, maar ook op de dak- en thuislozen. Deze mensen zijn oververtegenwoordigd in de strafketen, of zorgen voor veel overlast in de buitenruimte. De opgave is om voor deze groepen passende instrumenten en maatregelen in te zetten om faalervaringen, uitval en herhaling te voorkomen.

- **Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit**

Het college heeft extra middelen vrijgemaakt om grenzen stellend jongerenwerk in de stad breder te introduceren. Deze inzet wordt de komende jaren gecontinueerd. In het najaar 2021 informeert het college de raad over de eerste ervaringen met het grenzen stellend jongerenwerk, onder andere op Rotterdamse scholen. Het wapengeweld, met name onder jongeren, binnen de context van een risicovolle straat- en onlinecultuur krijgt de komende jaren ook extra aandacht. De politie, gemeente en andere partners blijven inzetten op een stevig palet aan repressieve middelen zoals de last onder dwangsom messenbezit en persoonsgericht fouilleren van jongeren die zijn aangetroffen met een mes. De campagne Geweldig Rotterdam loopt in ieder geval tot en met 2022 en waar nodig langer. Voor de middellange termijn werken we (de gemeente en partners) aan het versterken van de inzet om online risicovol gedrag beter te kunnen monitoren en te begrenzen door bijvoorbeeld bestuurlijke maatregelen. Ook bekijken we welke mogelijkheden er zijn om ouders en/of verzorgers van jongeren die grensoverschrijdend gedrag vertonen dwingender aan te spreken op hun verantwoordelijkheid.

- **Levendige en gastvrije stad**

Horecagebiedsplannen geven gebiedsgericht invulling aan de ontwikkeling van horeca en zijn daarmee een belangrijk instrument in het creëren en behouden van de balans tussen levendigheid en leefbaarheid. In het eerste kwartaal van 2022 worden de horecagebiedsplannen 2022-2024 vastgesteld. Op dit moment loopt de voorbereiding en zijn in de meeste gebieden de participatietrajecten afgerond.

Het onderzoek 'Een uurtje langer?' een onderzoek naar sluitingstijden in de Rotterdamse horeca' is aan de gemeenteraad aangeboden. Het college is aan de slag met de toepassingsmogelijkheden van het onderzoek en neemt hierbij het initiatiefvoorstel 'Kracht van de nacht' mee. Het is echter nog onduidelijk hoe het (nacht) horecalandschap er na de coronacrisis uit komt te zien. Als onderdeel van de horecavisie wordt invulling gegeven aan de visies op nachtcultuur. Hiermee wordt de toekomst van het nachtaanbod integraal vormgegeven met partners binnen en buiten de gemeente.

- **Veiligheid in het Openbaar Vervoer**

De inzet van OV-surveillanten in de metro zal ook in 2022 plaatsvinden. OV-surveillanten zijn specifiek opgeleid voor de functie van toezichthouder. Zij dragen bij aan een positief sociaal veiligheidsgevoel van de reizigers in de metrovoertuigen. Het verlenen van service, het geven van actuele reisinformatie en het toezicht houden op de naleving van de RET-huisregels, behoort tot de kerntaken van de OV-surveillant. Ook de inzet van het instrument OV-reis -en verblijfsverbod zal worden gecontinueerd.

- **Woonoverlast**

In 2022 en volgende jaren wordt ingezet op:

- het vergroten van het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking van de aanpak van woonoverlast;
- het toetreden van meer particuliere verhuurders tot het samenwerkingsverband voor de aanpak van complexe woonoverlast;

- het instrument bestuurlijke gedragsaanwijzingen op grond van de wet aanpak woonoverlast nog meer benutten;
- de communicatie met melders over de aanpak van complexe woonoverlast te verbeteren;
- meer bekendheid geven aan de aanpak woonoverlast en het meldpunt woonoverlast;
- deskundigheidsbevordering van onze partners en medewerkers.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 13a: Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108	Streefwaarde			>108		>108	
	Realisatie			110			
Collegetarget 13b: De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.	Streefwaarde			>88		>88	
	Realisatie			92			
Collegetarget 13c: De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien							
Tarwewijk	Streefwaarde			76		78	
	Realisatie			85			
Hillesluis	Streefwaarde			80		82	
	Realisatie			95			
Bloemhof	Streefwaarde			87		89	
	Realisatie			83			
Carnisse	Streefwaarde			89		91	
	Realisatie			81			
Oude Westen	Streefwaarde			90		92	
	Realisatie			87			

Toelichting indicatoren

[Collegebrief over de vierde meting wijkprofiel](#)

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	3.318	4.877	2.685	2.685	2.685	2.716
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.787	2.927	928	928	928	959
Overige opbrengsten derden	1.528	1.950	1.757	1.757	1.757	1.757
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	35.775	38.589	42.033	41.899	35.106	34.761
Apparaatslasten	19.081	18.298	18.526	18.410	15.746	15.746
Inhuur	681	817	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	149	75	85	85	85	85
Personeel	18.252	17.407	18.441	18.325	15.661	15.661
Intern resultaat	528	440	566	423	423	423
Intern resultaat	528	440	566	423	423	423
Programmalasten	16.166	19.850	22.941	23.065	18.937	18.591
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.462	9.352	15.547	11.994	7.875	7.876
Kapitaallasten	358	359	672	662	653	307
Overige programmalasten	10	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.336	10.139	6.722	10.408	10.408	10.408
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.458	-33.712	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045
Saldo voor reserveringen	-32.458	-33.712	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045
Reserves	70	25	0	0	0	0
Onttrekking reserves	70	25	0	0	0	0
Saldo	-32.388	-33.687	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
------------------------------	------	------	------	------	------	------	------

Oorspronkelijke begroting 2019	- 35.624	- 36.068	- 36.483	- 36.784	- 36.784	
Omissieregeling 2019	- 35.147	- 36.407	- 36.756	- 37.058	- 37.058	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 33.673	- 34.301	- 35.148	- 35.375	- 35.375	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 31.978	- 34.195	- 35.043	- 35.271	- 28.241	
10-maandsrapportage 2019	- 32.519	- 34.195	- 35.043	- 35.271	- 28.241	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 33.225					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.166	- 35.043	- 35.271	- 28.241	- 28.241
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 34.759	- 37.056	- 37.288	- 37.222	- 33.894
10-maandsrapportage 2020		- 33.919	- 37.056	- 37.288	- 37.222	- 33.894
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 32.388				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 33.911	- 37.291	- 37.243	- 30.614 - 30.237
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 33.687	- 39.348	- 39.214	- 32.421 - 32.045

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Veiligheid		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-33.911	-37.291	-37.243	-30.614	-30.237
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		224	-2.057	-1.970	-1.808	-1.808
Koers van de stad: Naar een koers van de stad waar moskeeën beter beveiligd zijn	Intensiveringen	0	-89	0	0	0
Koers van de stad: Rotterdampas voor agenten in opleiding	Intensiveringen	0	-20	0	0	0
Koers van de stad: Vergroot pakkans criminelen, steun Bureau Rijnmond	Intensiveringen	0	-40	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2	0	0	0	0
Ramingsbijstelling extra stadsmariniers plus ondersteuning	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	221	-908	-970	-808	-808
Begroting na wijzigingen		-33.687	-39.348	-39.214	-32.421	-32.045

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de Stad: Naar een koers van de Stad waarin moskeeën beter beveiligd zijn

Betreft verwerking van het voorstel Naar een koers van de Stad waarin moskeeën beter worden beveiligd in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de DENK fractie. Door dit initiatief is er in 2022 € 89 extra budget beschikbaar voor dit onderwerp.

Koers van de Stad: Rotterdampas voor agenten in opleiding

Betreft verwerking van het voorstel Rotterdampas voor agenten in opleiding in het kader van Koers van de Stad op initiatief van VVD fractie. Door dit initiatief is er in 2022 € 20 extra budget beschikbaar voor dit onderwerp.

Koers van de Stad: Vergroot pakkans criminelen, steun Bureau Rijnmond

Betreft verwerking van het voorstel Vergoot pakkans criminelen, steun Bureau Rijnmond in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de VVD fractie. Door dit initiatief is er in 2022 € 40 extra budget beschikbaar voor dit onderwerp.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Ramingsbijstelling extra Stadsmariniers plus ondersteuning

Er zijn in 2021 extra Stadsmariniers aangesteld in Delfshaven en Carnisse. De extra inzet leidt tot een ramingsbijstelling (Delfshaven +€300, Carnisse +€700).

Technische wijzigingen

In het taakveld Openbare orde en veiligheid - Veiligheid zijn er diverse technische wijzigingen geweest in 2021 en 2022 ev. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn: diverse mutaties en verschuivingen budget apparaat 2021 (€105 / €115), opvoeren diverse inhuur (€156), baten UWV en detacheringen (€213), budgetoverheveling Integrale aanpak winkelgebied Slinge (-€35 / -€60), budgetoverheveling Spaanse Polder schoon 2021 (-€165), dekking tijdschrijven inhuur 2021 (-€200), verlaging materieel budget Ondernijning 2021 (-€300), indexering 2022 e.v. (€1,1 mln - €808), technische wijziging personeel 2021 (-€41), technische wijziging project levensloop (-€18).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Samen tegen woonoverlast 2019-2023](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)

- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Veiligheidsprogramma 2018-2023](#)
- [De Rotterdamse aanpak High Impact Crime 2020-2023](#)
- [Aanpak radicalisering 2018-2022](#)
- [Ondersteuningsplan Horeca](#)
- [Horecanota](#)
- [Jaarverslag woonoverlast 2020](#)
- [Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020](#)
- [Voortgang HighImpact Crime 15 juli 2021](#)
- [Jaarrapportage 2020 Aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie](#)

Omschrijving taakveld

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

De samenleving verandert snel en wordt complexer. Rotterdam is een grote, internationale stad en gebeurtenissen in de wereld hebben in toenemende mate hier hun impact. Dreiging van terrorisme, gevoelde tegenstellingen tussen groepen, verstoringen in de openbare ruimte, incidenten met verwarde personen, ondermijnende criminaliteit, migratiestromen en vuurwapengeweld vormen nieuwe uitdagingen en hebben effect op de veiligheid in de stad en op het gevoel van veiligheid van Rotterdammers. Ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken. In combinatie met verregaande digitalisering brengt dit nieuwe risico's met zich mee.

Overhead

Pagina 64

Overhead

De gemeentelijke primaire processen (opgenomen in de andere taakvelden) worden centraal ondersteund. Dit gebeurt door bestuurlijke besluitvorming, financiën, inkoop, verzekeringen, juridische diensten, communicatie, HR, ICT, facilitair, onderzoek, concernhuisvesting, auditing, control en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke

organisatie, die samenwerkt met de uitvoering met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer. Zo draagt het programma bij aan de collegedoelstellingen.

TAAKVELD 1

Overhead - Activering overhead

Dit taakveld geeft aan wat de dekking op overhead is ten aanzien van geactiveerde uren.

TAAKVELD 2

Overhead - Audits en control

Dit taakveld heeft betrekking op de ondersteuning van het bestuur en management ten aanzien van audits en control.

TAAKVELD 3

Overhead - Clusterondersteuning

Onder dit taakveld is het management en de directe ondersteuning van de beleidsmatige programma's opgenomen.

TAAKVELD 4

Overhead - Concernondersteuning

Dit taakveld gaat om de ondersteuning van de organisatie op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek, business intelligence en concernhuisvesting.

TAAKVELD 5

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Dit taakveld heeft betrekking op het begeleiden van medewerkers naar ander werk binnen of buiten de gemeente.

TAAKVELD 6

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Onder het taakveld verzekeringen zijn de baten en lasten van het afdekken van risico's opgenomen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Overhead	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	11.147	11.331	7.249	7.167	7.126	7.126
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.231	1.161	901	901	901	901
Belastingen	7	0	0	0	0	0
Dividenden	978	2.972	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.797	6.181	6.348	6.265	6.225	6.225
Overige baten	1.135	1.017	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	444.068	466.820	495.746	478.715	470.718	469.456
Apparaatslasten	346.990	377.572	370.309	366.693	366.513	366.447
Inhuur	31.393	30.527	20.726	20.821	20.821	20.821
Overige apparaatslasten	8.546	10.182	9.335	9.437	9.418	9.421
Personeel	307.051	336.863	340.248	336.434	336.274	336.205
Intern resultaat	-13.374	-32.284	-18.782	-20.226	-21.342	-21.385
Intern resultaat	-13.374	-32.284	-18.782	-20.226	-21.342	-21.385
Programmalasten	110.452	121.532	144.219	132.248	125.548	124.394
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	82.445	95.623	112.862	94.316	89.953	92.415
Kapitaallasten	23.193	21.127	26.458	35.204	32.864	29.247
Overige programmalasten	2.789	2.716	598	596	596	596
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.025	2.065	4.301	2.133	2.135	2.136
Saldo voor vpb en reserveringen	-432.921	-455.489	-488.497	-471.548	-463.592	-462.330
Saldo voor reserveringen	-432.921	-455.489	-488.497	-471.548	-463.592	-462.330
Reserves	-1.720	-4.478	-212	0	0	0
Onttrekking reserves	3.429	2.026	8	0	0	0
Toevoeging reserves	5.480	7.504	220	0	0	0
Vrijval reserves	332	1.000	0	0	0	0

Saldo	-434.640	-459.966	-488.709	-471.548	-463.592	-462.330
-------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 452.912	- 446.191	- 445.351	- 445.955	- 445.955		
Omissieregeling 2019	- 427.632	- 428.920	- 427.755	- 427.336	- 427.336		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 434.297	- 452.860	- 449.603	- 456.180	- 454.769		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 417.463	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811		
10-maandsrapportage 2019	- 419.600	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 418.060						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 442.229	- 435.725	- 442.637	- 434.811	- 434.811	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 442.475	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861	
10-maandsrapportage 2020		- 441.577	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 434.640					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 459.911	- 470.336	- 452.777	- 449.099	- 448.148
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 459.966	- 488.709	- 471.548	- 463.592	- 462.330

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden hebben onder andere betrekking op detacheringen van personeel bij derden. Daarnaast is er op het gebied van verzekeringen sprake van externe premie-inning van alle verzekeringssoorten en opbrengsten uit de afhandeling van schades.

Lasten

De apparaatslasten betreffen voornamelijk inzet van personeel voor ondersteuning van de primaire processen die plaatsvinden binnen de andere programma's. Programmalasten zijn enerzijds inkopen en uitbestede werkzaamheden, zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT kosten en facilitair gerelateerde kosten. Anderzijds bestaan de lasten uit kapitaallasten, zoals rente en afschrijving.

Reserves

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de herstelmaatregelen die veroorzaakt door Corona op korte termijn te kunnen financieren.

Bestemmingsreserve Cloudkosten

Deze reserve is gevormd vanwege het niet meer mogen activeren van cloudkosten (BBV). De middelen in de reserve zijn verkregen door middel van een kasschuif van de kapitaallasten (exploitatiebudget 2023 en 2024) naar deze reserve voor de dekking van de cloudkosten.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling organisatie

Op basis van het ingerichte beheer van de reserve Doorontwikkeling organisatie worden lasten en baten overgeheveld naar de taakvelden waarop de daadwerkelijke verantwoording plaatsvindt.

Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging

De samenleving en het concern Rotterdam digitaliseren in snel tempo. Informatiebeveiliging en privacy worden steeds belangrijker en krijgen daarbij ook steeds meer aandacht. Om te voldoen aan wetgeving en de verwachting van burgers is een bestemmingsreserve gevormd.

Meerjarig verloop

De begrote inhuurlasten zijn voor 2021 hoger dan de jaren erna omdat ze meer in lijn zijn gebracht met de huidige verwachtingen. Voor de jaren 2022 en verder is dit nog niet overal gebeurd. Dit is voornamelijk het gevolg van het moeilijk in kunnen schatten van (extra) opdrachten voor de komende jaren. Als deze opdrachten zich voordoen, is dit meestal het gevolg van intensiveringen of aanvullende interne opdrachten. Hetzelfde effect is dus zichtbaar bij het interne resultaat (voor de dekkingskant).

De stijging van de programmalasten vanaf 2022 wordt onder andere verklaard door groei van arbeidskosten binnen het Concern wat leidt tot meebeweegmiddelen voor het programma Overhead. Deze middelen zijn vooralsnog centraal onder programmalasten verwerkt voor latere herverdeling bij de interne budgetronde. Daarnaast vallen in programma overhead de kosten van de concernbrede opgaven GREAT en Integriteit vooral in 2022.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025

	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Overhead	-56		-18.372		-18.771		-14.494		-14.182	
Overhead - Activering Overhead	7.113	29%	1.662	7%	1.877	8%	1.899	8%	1.899	8%
Overhead - Audit & Control	61	0%	-631	3%	-576	3%	-576	3%	-576	3%
Overhead - Clusterondersteuning	-2.740	3%	-3.674	4%	-2.534	3%	-2.539	3%	-2.539	3%
Overhead - Concernondersteuning	-4.490	1%	-15.629	4%	-17.410	5%	-13.139	4%	-12.827	4%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%	-100	2%	-129	2%	-140	2%	-140	2%
Overige baten en lasten - Verzekering	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overhead - Activering Overhead	7.113	29%	1.662	7%	1.877	8%	1.899	8%	1.899	8%
Overhead - Audit & Control	61	0%	-631	3%	-576	3%	-576	3%	-576	3%
Overhead - Clusterondersteuning	-2.740	3%	-3.674	4%	-2.534	3%	-2.539	3%	-2.539	3%
Overhead - Concernondersteuning	-4.490	1%	-15.629	4%	-17.410	5%	-13.139	4%	-12.827	4%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%	-100	2%	-129	2%	-140	2%	-140	2%
Overige baten en lasten - Verzekering	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) beschrijven wij de inhoudelijke doelstellingen, programma's en projecten.

Met ingang van de Begroting 2020 is er naast de bestaande taakvelden Concernondersteuning, Clusterondersteuning, Audit & Control, Van Werk Naar Werk en Verzekeringen een nieuw taakveld Activering Overhead opgenomen.

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead. Dit heeft een positief effect op de verplichte BBV indicator Overhead / Totale lasten.

Overhead - Activering overhead

Pagina 65

Overhead - Activering overhead

Investeringsprojecten worden geactiveerd inclusief de overhead kosten. Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door het activeren van de overheadkosten ontstaat dekking in de exploitatie. Deze dekking wordt onder dit taakveld gepresenteerd.

Ontwikkelingen en voortgang

Dit betreft een taakveld ten behoeve van een zuivere presentatie van de lasten voor overhead. Er is geen relevante voortgang of ontwikkeling te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Activering Overhead	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten exclusief reserves	-22.093	-31.519	-25.101	-25.561	-26.580	-26.580
Intern resultaat	-22.093	-31.519	-25.101	-25.561	-26.580	-26.580
Intern resultaat	-22.093	-31.519	-25.101	-25.561	-26.580	-26.580
Saldo voor vpb en reserveringen	22.093	31.519	25.101	25.561	26.580	26.580
Saldo voor reserveringen	22.093	31.519	25.101	25.561	26.580	26.580
Saldo	22.093	31.519	25.101	25.561	26.580	26.580

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	0	0	0	0	0		
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	0	0	0	0	0		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	17.877	19.281	19.224	19.207	19.504		
10-maandsrapportage 2019	18.036	19.281	19.224	19.207	19.504		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	19.081						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	23.001	19.224	19.207	19.504	19.504
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	23.473	25.154	25.166	25.168	26.164
10-maandsrapportage 2020	23.877	25.154	25.166	25.168	26.164
Jaarstukken 2020 (realisatie)	22.093				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		24.405	23.439	23.684	24.680
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		31.519	25.101	25.561	26.580

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Overhead - Activering Overhead	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	24.405	23.439	23.684	24.680	24.680
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	7.113	1.662	1.877	1.899	1.899
Technische wijzigingen	7.113	1.662	1.877	1.899	1.899
Begroting na wijzigingen	31.519	25.101	25.561	26.580	26.580

Toelichting financiële bijstellingen

Diverse wijzigingen

In taakveld Activering Overhead zijn er diverse technische wijzigingen geweest:

- Doorbelasting overhead van projecten (€ 7,1 mln in 2021, € 1,1 mln in 2022 en vanaf 2023 € 1,3 mln structureel). Deze wijzigingen zijn technisch van aard: dit taakveld is met ingang van de Begroting 2020 / Tweede Herziening 2019 ingevoerd. Bij investeringsprojecten en grondexploitaties wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead.
- Indexering 2022 en verder (€ 525). De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen in het onderdeel [Grondslagen](#).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Audits en control

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam bij een verantwoorde inzet van middelen door middel van adviezen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Voortgang 2021

Bestuursopdracht 'Borging investeringsruimte vervanging, renovatie of restauratie huidige bezittingen'

Als onderdeel van de ambitie om de investeringsruimte van de gemeente beter te borgen, is bij Voorjaarsnota 2021 besloten om in de Beleidsnota Investerings Rotterdam enkele aanvullende beleidsuitgangspunten en – regels op te nemen, ter borging van de investeringsruimte voor vervangingsinvesteringen, renovatie en restauraties. De aanscherping van dit beleid is van grote betekenis voor de instandhouding van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (bruggen, wegen, parken, openbare verlichting, etc.), het gemeentelijke vastgoed en de inrichting van de gemeentelijke kantoren. Waar tot voor kort nog vaak ad hoc moest worden gezocht naar dekkingsmiddelen om vervanging, renovatie of restauratie mogelijk te maken, is op grond van dit beleid besloten om de kosten van vervanging, renovatie en restauratie structureel en reëel in de begroting en meerjarenraming tot uitdrukking te brengen. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige begroting en houden we de kwaliteit van onze voorzieningen op orde (basis op orde).

Doorontwikkeling stuurinformatie en P&C

De doorontwikkeling van de stuurinformatie omvat meerdere projecten die bijdragen aan een betere sturing van gemeentelijke activiteiten en daarmee tot een meer doeltreffende en doelmatige gemeente Rotterdam. Voor een goede sturing van de organisatie is het van belang dat periodiek op alle niveaus van de organisatie sturingsgesprekken plaatsvinden, op basis van betrouwbare stuurinformatie die geënt is op de doelstellingen die door het gemeentebestuur zijn bepaald en vastgelegd in de programma's die in de p&c-documenten worden onderscheiden.

Onderdeel van het project is ook het Verbeteren van de P&C producten. De raad heeft aangegeven de P&C documenten beleidsmatiger en overzichtelijker te willen. In 2020 en 2021 is begonnen met het stap voor stap

verbeteren met bijvoorbeeld de Voortgang en de paragraaf Sustainable Development Goals. Voor de nieuwe collegeperiode wordt een nieuwe opzet van de P&C documenten voorbereid. De eerste opzet is besproken in de COR vergadering op 29 juni.

Auditprogramma

Concern Auditing voert, in opdracht van het college en/of de concerndirectie, audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en beleid.

Jaarlijks wordt een auditprogramma opgesteld. Het auditprogramma 2022 wordt eind 2021 voorbereid.

Een aantal audits uit het auditprogramma 2021 zal waarschijnlijk doorlopen in 2022. Dit zijn:

- Grote projecten
- Digitale veiligheid
- Periodieke reflectie van organisaties

Ook in 2022 worden weer audits uitgevoerd, die jaarlijks terugkeren, op de terreinen:

- Integriteit
- Informatieveiligheid.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het coronavirus heeft de komende jaren flinke impact op de gemeente Rotterdam. Een crisis brengt echter ook kansen voor de stad. Dat vraagt om leiderschap en keuzes maken. Vanuit control zal het bestuur worden ondersteund bij het sturen op risico's en kansen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Audit & Control	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	380	412	308	308	308	308
Bijdragen rijk en medeoverheden	350	401	308	308	308	308
Overige opbrengsten derden	30	11	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.117	18.712	19.308	19.253	19.253	19.253
Apparaatslasten	17.128	18.123	18.506	18.451	18.451	18.451
Inhuur	1.122	800	288	288	288	288
Overige apparaatslasten	310	556	563	608	608	608

Personeel	15.696	16.768	17.655	17.555	17.555	17.555
Intern resultaat	726	371	0	0	0	0
Intern resultaat	726	371	0	0	0	0
Programmalasten	263	218	802	802	802	802
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	262	218	802	802	802	802
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.737	-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944
Saldo voor reserveringen	-17.737	-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944
Saldo	-17.737	-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 17.220	- 17.196	- 17.021	- 17.021	- 17.021		
Omissieregeling 2019	- 17.430	- 17.407	- 17.232	- 17.232	- 17.232		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 18.270	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.770	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
10-maandsrapportage 2019	- 17.770	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 16.443						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 18.503	- 18.088	- 18.088	- 18.088	- 18.088	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 18.459	- 18.514	- 18.514	- 18.514	- 18.514	
10-maandsrapportage 2020		- 18.459	- 18.514	- 18.514	- 18.514	- 18.514	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 17.737					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 18.361	- 18.368	- 18.368	- 18.368	- 18.368
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 18.301	- 18.999	- 18.944	- 18.944	- 18.944

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Overhead - Audit & Control		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-18.361	-18.368	-18.368	-18.368	-18.368
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		61	-631	-576	-576	-576
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	16	5	5	5
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	42	42	42	42
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	34	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-160	-325	-325	-325	-325
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	207	-398	-298	-298	-298
Begroting na wijzigingen		-18.301	-18.999	-18.944	-18.944	-18.944

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave WOB

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De apparaatslasten voor het opstellen en beheren van de bestemmingsreserves Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) maken voortaan deel uit van het budget van het desbetreffende taakveld en worden verrekend met lagere toevoeging aan de bestemmingsreserve RIM (2021: € -160, 2022 en verder: € -325).

Technische wijzigingen

Er heeft overheveling van een medewerker van taakveld Audits & Control naar taakveld Concernondersteuning plaatsgevonden (2021: € 49 en 2022 en verder: € 85). Daarnaast vindt budgetverschuiving plaats van taakveld

Treasury naar taakveld Audits en Control met betrekking tot de inzet van een projectleider bij diverse dossiers bij Deelnemingen (-€ 50 in 2021 en -€ 100 in 2022). Verder vindt in 2021 een correctie plaats (€ 208) op tijdschrijven vanwege doorbelasting overhead. De indexering voor de jaren 2022 - 2025 (-€ 383) is eveneens verwerkt in de begroting.

Omschrijving taakveld

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam bij een verantwoorde inzet van middelen door middel van adviezen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Overhead - Clusterondersteuning

Pagina 67

Overhead - Clusterondersteuning

De clusterondersteuning omvat alle leidinggevenden en hun directe ondersteuning bij de clusters. Op grond van BBV regels presenteren we deze kosten onder het programma Overhead. Hierdoor ontstaat een totaaloverzicht van overhead.

Ontwikkelingen en voortgang

Voor taakveld Clusterondersteuning zijn geen relevante ontwikkelingen of voortgang te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Clusterondersteuning	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	88.592	95.813	96.331	95.114	95.073	95.076
Apparaatslasten	88.592	95.813	96.331	95.114	95.073	95.076
Inhuur	1.004	384	35	35	35	35

Overige apparaatslasten	2.557	3.172	3.073	3.239	3.240	3.243
Personeel	85.030	92.257	93.223	91.840	91.798	91.798
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-88.592	-95.813	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076
Saldo voor reserveringen	-88.592	-95.813	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-88.592	-95.813	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 109.247	- 106.150	- 105.946	- 106.310	- 106.310		
Omissieregeling 2019	- 83.947	- 83.754	- 83.826	- 83.822	- 83.822		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 82.430	- 83.826	- 83.505	- 83.236	- 83.430		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 83.579	- 85.231	- 85.058	- 84.809	- 85.148		
10-maandsrapportage 2019	- 84.239	- 85.231	- 85.058	- 84.809	- 85.148		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 85.979						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 86.822	- 85.058	- 84.809	- 85.148	- 85.148	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 87.284	- 89.206	- 89.015	- 88.847	- 88.815	
10-maandsrapportage 2020		- 88.891	- 89.206	- 89.015	- 88.847	- 88.815	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 88.592					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 93.073	- 92.657	- 92.581	- 92.535	- 92.538
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 95.813	- 96.331	- 95.114	- 95.073	- 95.076

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Clusterondersteuning	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-93.073	-92.657	-92.581	-92.535	-92.538

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-2.740	-3.674	-2.534	-2.539	-2.539
Diverse wijzigingen	Diverse categorieën	-2.740	-3.674	-2.534	-2.539	-2.539
Begroting na wijzigingen		-95.813	-96.331	-95.114	-95.073	-95.076

Toelichting financiële bijstellingen

Diverse wijzigingen

In taakveld Clusterondersteuning zijn er diverse wijzigingen geweest (- € 2,7 mln in 2021, - € 3,7 mln in 2022, daarna structureel - € 2,5 mln). De wijzigingen zijn allemaal technisch van aard. Apparaatslasten binnen de clusters worden - op basis van de aard ervan - toegerekend aan het programma Overhead of aan het primair proces. Deze bijstellingen bestaan uit vele mutaties binnen de clusters met een effect op de (cluster)overhead.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Concernondersteuning

Pagina 68

Overhead - Concernondersteuning

Het bestuur en de primaire processen worden ondersteund met kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en duurzame interne dienstverlening op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek en business intelligence en concernhuisvesting. Gezamenlijk zetten zij zich in voor het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer.

Ontwikkelingen en voortgang

Voor een toelichting op de ontwikkelingen en voortgang wordt verwezen naar de [Paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Concernondersteuning	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.065	5.995	2.824	2.741	2.700	2.700

Bijdragen rijk en medeoverheden	851	760	593	593	593	593
Belastingen	7	0	0	0	0	0
Dividenden	978	2.972	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.229	2.262	2.231	2.148	2.107	2.107
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	350.622	372.559	394.591	378.041	370.543	369.278
Apparaatslasten	237.805	258.484	250.454	247.370	246.686	246.616
Inhuur	29.172	29.325	20.402	20.497	20.497	20.497
Overige apparaatslasten	5.538	6.390	5.685	5.575	5.555	5.555
Personeel	203.095	222.769	224.367	221.297	220.633	220.563
Intern resultaat	11.128	3.792	11.381	10.419	10.413	10.370
Intern resultaat	11.128	3.792	11.381	10.419	10.413	10.370
Programmalasten	101.689	110.283	132.756	120.252	113.444	112.291
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	75.983	86.685	101.399	82.320	77.850	80.312
Kapitaallasten	23.193	21.127	26.458	35.204	32.864	29.247
Overige programmalasten	489	405	598	596	596	596
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.024	2.065	4.301	2.133	2.135	2.136
Saldo voor vpb en reserveringen	-344.557	-366.565	-391.767	-375.300	-367.844	-366.578
Saldo voor reserveringen	-344.557	-366.565	-391.767	-375.300	-367.844	-366.578
Reserves	-2.872	-4.785	-220	0	0	0
Onttrekking reserves	2.277	1.719	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.480	7.504	220	0	0	0
Vrijval reserves	332	1.000	0	0	0	0
Saldo	-347.428	-371.350	-391.987	-375.300	-367.844	-366.578

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 317.032	- 315.263	- 315.429	- 315.669	- 315.669		

Omissieregeling 2019	- 317.275	- 320.654	- 320.219	- 319.804	- 319.804	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 332.892	- 344.174	- 341.978	- 348.823	- 346.719	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 333.222	- 347.063	- 345.922	- 353.075	- 344.708	
10-maandsrapportage 2019	- 335.859	- 347.063	- 345.922	- 353.075	- 344.708	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 336.214					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 355.136	- 345.922	- 353.075	- 344.708	- 344.708
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 355.488	- 367.183	- 365.178	- 355.257	- 352.515
10-maandsrapportage 2020		- 353.386	- 367.183	- 365.178	- 355.257	- 352.515
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 347.428				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 366.860	- 376.358	- 357.890	- 354.705 - 353.751
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 371.350	- 391.987	- 375.300	- 367.844 - 366.578

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Concernondersteuning	Categorie	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-366.860	-376.358	-357.890	-354.705	-353.751
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-4.490	-15.629	-17.410	-13.139	-12.827
Kasschuif Anders werken	Kasschuiven	1.035	3.050	-4.085	0	0
Kasschuif huurdersonderhoud	Kasschuiven	500	-500	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-76	331	-48	-46	-367
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-947	-316	-316	-316
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	51	-1.047	-1.047	-1.047	-1.047
Dividend SSC Flex BV	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	2.972	0	0	0	0
Ramingsbijstelling Overhead 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1.040	0	0	0	0
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	-1.491	0	0	0

Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	250	675	625	625	625
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	Reserves	0	-220	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten: Project GREAT	Reserves	-6.644	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	Reserves	1000	0	0	0	0
Wet Open Overheid	Taakmutaties	0	-743	-837	-932	-1.030
Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern	Diverse categorieën	0	-5.751	-2.921	-2.626	-2.594
Technische wijzigingen (*)	Technische wijzigingen (*)	-4.618	-8.988	-8.784	-8.798	-8.834
Begroting na wijzigingen		-371.350	-391.987	-375.300	-367.844	-366.578

Toelichting financiële bijstellingen

(*) Onder de technische wijzigingen vallen ook diverse mutaties die het gevolg zijn van groei en krimp van het concern. Om het inzicht en de leesbaarheid te vergroten zijn de betreffende bedragen verwerkt onder de bijstelling "Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern"

Kasschuif Anders werken

Onder andere vanwege vertragingen in ICT investeringen en het feit dat kantoorlocaties langer in gebruik blijven dan eerder werd verwacht, verschuift een deel van de kosten voor Anders Werken uit 2021 en 2022 door naar 2023.

Kasschuif huurdersonderhoud

Door de coronacrisis en de daaruit volgende uitwerking van het Anders Werken, verschuift een deel van het geplande huurdersonderhoud door naar 2022.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Dividend SSC Flex BV

De gemeente ontvangt een dividenduitkering vanuit SSC Flex BV van bijna € 3 mln vanwege het behaalde resultaat in boekjaar 2020. (zie ook "Bestemmingsreserve Cloudkosten: project GREAT").

Ramingsbijstelling Overhead 2021

Op de bedrijfsvoering worden voor 2021 enkele onderbestedingen voorzien die worden ingezet voor het nieuwe financieel administratiesysteem (zie ook "Bestemmingsreserve Cloudkosten: project GREAT").

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. (Dividend SSC Flex, vrijval reserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn, onderbesteding Tozo en onderbesteding bedrijfsvoering. Zie hiervoor "Bestemmingsreserve Cloudkosten: project GREAT"). Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern. Daarvan valt bijna € 700 binnen het programma Overhead. Daarnaast is er vanuit programma Werk en Inkomen € 150 aan budget overgeheveld voor de Salesmodule binnen het project.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk

De kosten die gemaakt worden voor de begeleiding van statushouders naar werk worden gedekt uit deze

bestemmingsreserve. De betreffende onttrekking die bij de 1e herziening op het op het programma Overhead is verwerkt, wordt gecorrigeerd naar programma Werk en inkomen.

Bestemmingsreserve Cloudkosten: Project GREAT

Zoals hierboven toegelicht, wordt de dekkingsopgave van project GREAT grotendeels ingevuld door een aantal meevallers / onderbestedingen in 2021. (Dividend SSC Flex, vrijval reserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn, onderbesteding Tozo en onderbesteding op de bedrijfsvoering). Het totaal van deze meevallers / onderbestedingen bedraagt ca € 6,6 mln. De inzet van deze middelen voor project GREAT verloopt middels een toevoeging aan de bestemmingsreserve Cloudkosten.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie

Door lagere frictiekosten inzake de kwaliteitsverbetering van de processen rondom MijnHR wordt de onttrekking aan de reserve Doorontwikkeling organisatie verlaagd met € 231.

Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn

Deze bestemmingsreserve is gevormd om herstelmaatregelen, veroorzaakt door Covid-19, op korte termijn te financieren. Voor 2021 wordt op dit taakveld een onttrekking van € 483 aan deze reserve begroot, om de coronakosten voor dit jaar te dekken. Omdat daarnaast verwacht wordt dat een deel van de beschikbare middelen niet voor herstelmaatregelen corona ingezet hoeft te worden, wordt voor 2021 een vrijval van deze bestemmingsreserve begroot van € 1 mln. (zie ook "Bestemmingsreserve Cloudkosten: project GREAT").

Wet Open Overheid

Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de Wet open overheid (Woo) aangenomen. Vooruitlopend op de besluitvorming in de Eerste Kamer heeft het kabinet financiële middelen vrijgemaakt. Met de beschikbaarstelling van deze (incidentele en structurele) financiële middelen ondersteunt het Rijk gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo. De incidentele middelen (€ 402 in 2022, oplopend tot € 415 in 2026) zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen (€ 341 in 2022, oplopend naar structureel € 615 vanaf 2026) zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen.

Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern

Voor de overhead geldt de zogenaamde meebeweegsystematiek, waarbij de overhead mee groeit of krimpt met de omvang van het concern. Conform de gevolgde werkwijze bij de vorige P&C documenten heeft bij de begroting 2022 ook voor alle wijzigingen op arbeidskosten (personeel & inhuur) een herberekening van de overhead plaatsgevonden.

Technische wijzigingen (*)

In taakveld Overhead - Concernondersteuning zijn er diverse technische wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2022 en verder (- € 7,6 mln in 2022, aflopend naar ca - € 7,2 mln in 2025). De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij Grondslagen;
- Kapitaallasten (€ 244 in 2022, aflopend tot € 158 in 2025). De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investerings;
- Activering overhead Concernondersteuning: (- € 4,2 mln in 2021, - € 1,5 mln in 2022, daarna - € 1,6 mln vanaf 2023 *);
- Diverse wijzigingen (- € 389 in 2021, aflopend tot - € 163 in 2025). Dit betreft meerdere geringe overhevelingen van materiële en personele budgetten vanuit verschillende taakvelden naar taakveld Concernondersteuning en vice versa.

(*) Voor een nadere toelichting op deze technische wijzigingen wordt verwezen naar het onderdeel Samenvatting bijstellingen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Visie open data](#)

Beleidsmonitor

- [Vensters voor Bedrijfsvoering](#)
- Monitor ICT projecten (bijlage bij de 2^e herziening)

Wet- en regelgeving

- [Gebruiksvergunning](#)
- [ARBO wet](#)
- [BHV](#)
- [Milieuvergunning](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Omschrijving taakveld

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Bedrijfsvoering](#).

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL Pagina 69

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) heeft als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben binnen de gemeente, om huidige en toekomstige organisatiedoelstellingen te bereiken.

Ontwikkelingen en voortgang

De huidige situatie maakt flexibiliteit van medewerkers meer dan ooit noodzakelijk. Er wordt dan ook door middel van vrijwillige mobiliteit verder geïntensiveerd op de optimale inzet van medewerkers en het investeren in continue loopbaanontwikkeling.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Realisatie 2020	Tweede Herziening	Begroting 2022			
		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	30	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	30	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.614	4.565	4.737	5.987	6.548	6.548
Apparaatslasten	2.850	4.458	4.311	5.051	5.597	5.597
Inhuur	95	18	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	138	49	0	0	0	0
Personeel	2.617	4.391	4.311	5.051	5.597	5.597
Intern resultaat	388	0	0	0	0	0
Intern resultaat	388	0	0	0	0	0
Programmalasten	377	107	426	936	951	951

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	367	107	426	936	951	951
Overige programmalasten	9	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.584	-4.565	-4.737	-5.987	-6.548	-6.548
Saldo voor reserveringen	-3.584	-4.565	-4.737	-5.987	-6.548	-6.548
Reserves	1.152	307	8	0	0	0
Onttrekking reserves	1.152	307	8	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.432	-4.259	-4.729	-5.987	-6.548	-6.548

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.431	- 5.601	- 4.973	- 4.973	- 4.973		
Omissieregeling 2019	- 7.109	- 5.234	- 4.607	- 4.607	- 4.607		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	1.085	- 4.979	- 4.259	- 4.259	- 4.759		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.022	- 4.931	- 4.108	- 4.099	- 4.599		
10-maandsrapportage 2019	2.022	- 4.931	- 4.108	- 4.099	- 4.599		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.636						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 3.001	- 4.108	- 4.099	- 4.599	- 4.599	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 2.951	- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408	
10-maandsrapportage 2020		- 2.951	- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 2.432					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408	- 6.408
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 4.259	- 4.729	- 5.987	- 6.548	- 6.548

Financiële bijstellingen

Tweede
Herziening

Begroting 2022

Bijstellingen Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-4.259	-4.629	-5.858	-6.408	-6.408
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		0	-100	-129	-140	-140
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-100	-129	-140	-140
Begroting na wijzigingen		-4.259	-4.729	-5.987	-6.548	-6.548

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Indexering 2022 en verder (- € 100 in 2022, - € 129 in 2023, daarna structureel - € 140). De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen in de paragraaf “grondslagen”.
- Herschikking van budgetten op basis van de huidige inzichten (€ 0). Het effect op de arbeidskosten is per saldo een toename van € 500 in 2021 en daarna structureel € 550 en houdt verband met een nieuwe team loopbaancoaching bij taakveld VWNW. Het budget is verschoven vanuit andere kostencategorieën.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Sociaal statuut 2005](#)
- [Sociaal statuut 2010](#)
- [Sociaal statuut 2013](#)

Omschrijving taakveld

Gemeentelijke medewerkers kunnen via het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) begeleiding krijgen naar werk binnen of buiten de gemeente.

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Pagina 70

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Deelname aan het maatschappelijke en economische verkeer brengt risico's met zich mee. De gemeente houdt op grond van budgettaire en beleidsmatige overwegingen, een

groot deel van deze risico's in eigen beheer. De risico's boven dit eigen beheer verzekert de gemeente bij verzekeraars.

Ontwikkelingen en voortgang

Er is geen sprake van noemenswaardige financiële uitschieters tussen de schadedossiers binnen de gehele verzekeringsportefeuille. Het aantal ontvangen aansprakelijkstellingen is vergelijkbaar met dat in voorgaande jaren. Juridische Diensten/ Verzekeringen verwacht gematigde premiestijgingen voor de te verlengen polissen in 2022.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Verzekering	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.673	4.925	4.117	4.117	4.118	4.118
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.538	3.908	4.117	4.117	4.118	4.118
Overige baten	1.135	1.017	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.216	6.688	5.880	5.881	5.881	5.881
Apparaatslasten	616	693	707	707	707	707
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	3	15	15	15	15	15
Personeel	613	678	692	692	692	692
Intern resultaat	-3.524	-4.928	-5.062	-5.084	-5.175	-5.175
Intern resultaat	-3.524	-4.928	-5.062	-5.084	-5.175	-5.175
Programmalasten	8.124	10.924	10.236	10.258	10.350	10.350
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.833	8.613	10.236	10.258	10.350	10.350
Overige programmalasten	2.291	2.311	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo voor reserveringen	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.981	- 1.981	- 1.981	- 1.981	- 1.981		
Omissieregeling 2019	- 1.871	- 1.871	- 1.871	- 1.872	- 1.872		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
10-maandsrapportage 2019	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.140						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.769	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.767	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
10-maandsrapportage 2020		- 1.767	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 544					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.763	- 1.764	- 1.764	- 1.764	- 1.764
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.763	- 1.764	- 1.764	- 1.764	- 1.764

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bijstellingen Overige baten en lasten - Verzekering					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Dit betreft uitsluitend verschuivingen tussen kostencategorieën en zijn saldoneutraal.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid.

20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

Binnen vier jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

TAAKVELD 1

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de contracten.

TAAKVELD 2

Cultureel erfgoed - Monumenten

In dit taakveld zijn de werkzaamheden ondergebracht die te maken hebben met de beschermde monumenten, de stadsgezichten en overige objecten met cultuurhistorische waarde. De thematische Erfgoedagenda Rotterdam is gericht op zowel bescherming en instandhouding als ook op het ontwikkelen van kennis en het beschikbaar stellen daarvan door onder meer cultuurhistorisch onderzoek, publicatie en publieksactiviteiten.

TAAKVELD 3

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

TAAKVELD 6

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

TAAKVELD 7

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Hernieuwbare elektriciteit	%	Streefwaarde	N.v.t.	RWS
		Realisatie	15,9 (2017)	
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	166 (2018)	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Streefwaarde	N.v.t.	Basisregistratie adressen en gebouwen
		Realisatie	2,4 (2016)	
Demografische druk (groene + grijze druk tov 20-64)	%	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	58,4% (2019)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	322.561	320.156	297.494	243.382	220.854	216.121
Bijdragen rijk en medeoverheden	26.735	23.913	12.953	8.170	6.310	6.983
Financieringsbaten	1.235	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	261.969	302.546	288.070	235.753	195.709	235.214
Overige baten	32.623	-6.303	-3.528	-541	18.836	-26.077
Lasten exclusief reserves	399.956	467.595	400.635	319.211	275.334	268.402
Apparaatslasten	142.431	163.451	156.557	153.935	148.135	145.913
Inhuur	28.996	38.339	27.958	27.093	21.293	19.946
Overige apparaatslasten	2.053	2.636	2.939	2.923	2.923	2.917
Personeel	111.382	122.476	125.660	123.919	123.919	123.050
Intern resultaat	-123.264	-126.844	-124.539	-127.002	-131.811	-136.858
Intern resultaat	-123.264	-126.844	-124.539	-127.002	-131.811	-136.858

Programmalasten	380.790	430.988	368.617	292.277	259.010	259.348
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	208.369	256.112	196.931	144.958	105.062	102.581
Kapitaallasten	110.792	104.734	117.121	100.597	109.348	112.986
Overige programmalasten	26.440	20.759	18.839	18.553	18.382	18.313
Sociale uitkeringen	6	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	35.183	49.382	35.726	28.169	26.218	25.468
Saldo voor vpb en reserveringen	-77.396	-147.438	-103.140	-75.829	-54.479	-52.282
Saldo voor reserveringen	-77.396	-147.438	-103.140	-75.829	-54.479	-52.282
Reserves	58.863	124.090	76.624	40.640	29.584	27.043
Onttrekking reserves	80.511	136.734	81.911	40.840	29.838	27.297
Toevoeging reserves	27.278	14.119	5.287	200	254	254
Vrijval reserves	5.630	1.475	0	0	0	0
Saldo	-18.532	-23.348	-26.516	-35.189	-24.896	-25.239

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.696	- 3.695	- 4.244	- 3.971	- 3.971		
Omissieregeling 2019	- 18.692	- 2.462	- 2.999	- 3.864	- 3.864		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 25.082	- 27.599	- 24.838	- 20.306	- 20.437		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 54.621	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471		
10-maandsrapportage 2019	- 15.015	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	3.232						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.857	- 49.261	- 35.972	- 23.471	- 23.471	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.902	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822	
10-maandsrapportage 2020		- 48.430	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.532					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.124	- 22.451	- 33.636	- 24.410	- 26.897
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 23.348	- 26.516	- 35.189	- 24.896	- 25.239

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan grotendeels uit grondopbrengsten, huurinkomsten (extern), canonopbrengsten en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers. Voor de grondopbrengsten geldt dat op basis van de wet- en regelgeving de baten van grondverkoop in de exploitatie worden verwerkt met een tegenboeking onder de overige baten. Hierdoor ontstaat er geen effect op het saldo. Daarnaast bestaan de opbrengsten uit aangevraagde omgevingsvergunningen, opbrengsten die in rekening worden gebracht voor beheersvergoedingen hennep ontmantelingen en opbrengsten door Uitvoering Van Gemeentewege. Inkomsten uit brandstofverkooppunten en reclamecontracten, verkoopopbrengsten van verkochte vastgoed, uitpodingen en conversieopbrengsten (omzetten naar eeuwigdurend erfpacht) maken ook onderdeel uit van de opbrengsten.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten ten behoeve van de bestemmingsplannen, inspectie, toezicht, woningverbeteringen en hennepontmantelingen. Daarnaast worden uitgaven verantwoord voor grondexploitaties ten behoeve van gebiedsontwikkelingen, kosten voor personele inzet, kosten ten behoeve van de exploitatie van onroerend goed zoals onderhoud, beheerkosten en eigenaarslasten (zakelijke lasten en verzekeringen), verkoopkosten (taxaties, kosten verkoop gereedmaken) en afboekingen van de boekwaarde van het verkochte vastgoed. Tevens vindt doorbelasting naar andere programma's plaats, zoals Onderwijs, Verkeer en Vervoer en Cultuur, Sport en Recreatie.

Reserves

De mutaties op de reserves hebben betrekking op de bestemmingsreserves Rotterdamse Investeringsmotor, reserve Gebiedsaanpakken en duurzame Gebiedsontwikkelingsfonds, Bodem, Stelselwijziging Afschrijving Vastgoed en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor Hart van Zuid, Stadshavens, Binnenstad, Aardgasvrije wijken, Sportcampus, NPRZ, Inrichting buitenruimte gebieden, Kansrijke Wijken, Stimulering bouwproductie en andere projecten.

Meerjarig verloop

De baten laten voor de jaren 2021 tot en met 2025 meerjarig een dalend verloop zien. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van begrote grondopbrengsten. De lagere grondopbrengsten gaan gepaard met lagere lasten. Daarnaast dalen de verwachte bijdragen van Rijk en medeoverheden doordat het aantal bijdragen in de toekomstige jaren 2021 en verder nog moet worden toegekend. De lasten en mutaties op bestemmingsreserves laten nagenoeg een evenredige daling zien.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	21.776		-4.065		-1.553		-486		1.658	
Beheer overige gebouwen en gronden	12.605	38%	-4.249	8%	-1.701	3%	-1.767	5%	26	0%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-6	0%	-15	2%	-15	2%	-15	2%	-15	2%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.080	24%	36	0%	14	3%	19	3%	19	3%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-737	2%	747	2%	-7.552	23%	-7.709	31%	-7.702	31%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	154	2%	-54	1%	-36	1%	-37	1%	-37	1%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-301	15%	-340	43%	-31	18%	-31	25%	-31	25%
Wonen en bouwen	5.982	13%	-191	0%	7.769	17%	9.053	35%	9.397	36%
Beheer overige gebouwen en gronden	12.605	38%	-4.249	8%	-1.701	3%	-1.767	5%	26	0%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-6	0%	-15	2%	-15	2%	-15	2%	-15	2%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.080	24%	36	0%	14	3%	19	3%	19	3%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-737	2%	747	2%	-7.552	23%	-7.709	31%	-7.702	31%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	154	2%	-54	1%	-36	1%	-37	1%	-37	1%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	-301	15%	-340	43%	-31	18%	-31	25%	-31	25%
Wonen en bouwen	5.982	13%	-191	0%	7.769	17%	9.053	35%	9.397	36%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructures (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden. De komende jaren zal de stad en het aantal inwoners flink gaan groeien. We bouwen kwalitatieve, duurzame en toekomstbestendige woningen voor elke portemonnee, waarbij huizen voor de middeninkomens prioriteit hebben. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en kantoren en winkels te transformeren tot woningen, kunnen ook meer mensen een fijne woonplek in Rotterdam vinden.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Wonen in Rotterdam wordt toekomstbestendiger en klimaatadaptiever. We anticiperen op ontwikkelingen op het gebied van klimaat en onze bevolkingssamenstelling, we zorgen voor groen en mooie buitenruimte, een veilige en gezonde ondergrond.

De gemeente doet dit door de ontwikkeling en groei van de stad goed te plannen. We koppelen de bouwopgave van nu aan de lange termijn ontwikkeling van de stad. Onder andere de klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een transitie hoe we de stad inrichten en ontwikkelen.

De gemeente werkt hieraan door zich in te zetten voor een duurzaam en energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit. Daarvoor werken we aan belangrijke overeenkomsten, zoals het Klimaat- en energieakkoord. En werken we aan lange termijn visies en kaders die terug gaan komen in de omgevingswet en omgevingsvisie die nu ontwikkeld worden. Daarnaast voert de gemeente de wettelijke taken uit, zoals de behandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning, aandacht voor erfgoed en het maken van bestemmings- (en straks omgevings-) plannen.

Door bovenstaande inzet te combineren met de sociale en economische context wordt gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties en de systemen in de stad.

Dit doet de gemeente uiteraard niet alleen. Bewoners en ondernemers dragen bij aan een fijne stad door eigen initiatieven, bijvoorbeeld meer groen, betere speelruimte voor de kinderen, een prettige en gezellige buitenruimte en het oprichten van energie-coöperaties of buurtontmoetingsplekken. De gemeente faciliteert dergelijke initiatieven graag.

Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 72

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de bijbehorende contracten.

Voortgang 2021

Bestuursopdracht

Om 'in control' te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten vastgoed vastgesteld. Tijdens de voorjaarsretraite van 2020 zijn de eerste resultaten gepresenteerd. Daarna is verder gewerkt aan een toekomstbestendige begroting. Daarin zijn ook de reeds bekende resultaten van de coronacrisis meegenomen. De uitkomsten zijn nu bij de voorjaarsnota in de meerjarenbegroting verwerkt. Binnen de bestuursopdracht is eerder in kaart gebracht hoe groot de problematiek van de niet-kostendekkendheid

bij Vastgoed is. De bijdragen vanuit de diverse beleidsdirecties zijn nu aangepast zodat deze directies daadwerkelijk alle kosten gaan betalen. Daarvoor vindt tot 2024 compensatie plaats. Er resteert nog een centrale stelpost van € 11,7 mln vanaf 2024. Vanaf 2024 zullen de middelen, die tijdelijk worden ingezet voor het compenseren van beleidsdirecties, worden gebruikt ter dekking van de stelpost. Het restant komt ten laste van de algemene middelen. Hiermee is de centrale stelpost opgelost.

De bestuursopdracht is eind mei 2021 afgerond. De resultaten zijn geborgd en de nog openstaande verbeterpunten van de Bestuursopdracht zijn in de organisatie uitgezet en worden momenteel opgepakt.

De gemeente Rotterdam heeft de ambitie om als organisatie CO2 klimaatneutraal te zijn in 2050. Daar hoort een duurzame vastgoedportefeuille bij. Het in beeld brengen van de kosten vormde een onderdeel van de Bestuursopdracht. Vastgoed heeft de kosten van de ambities voor de gehele portefeuille doorgerekend. Voor een deel van de portefeuille is vervanging het middel om de ambities te bereiken. Deze vervangingsopgave is opgenomen in de Integrale Huisvestingsplannen (IHP's) per portefeuille. De vorig jaar uitgevoerde pilot verduurzaming Meerjarenonderhoudsplan heeft de financiële gevolgen inzichtelijk gemaakt van de ambitie via het spoor onderhoud. Voor de bestaande bouw wordt met duurzame meerjarenonderhoudsplannen de verduurzaming ingezet en worden deze aan de natuurlijke onderhoudsmomenten gekoppeld. In 2021 wordt gestart om ook voor de overige objecten de meerjaren onderhoudsplanningen te verduurzamen, de zogenoemde duurzame meerjaren onderhoudsplanningen. In een visiedocument wordt vastgelegd hoe we dat gaan doen en deze wordt vertaald naar een artikel dat verwerkt zal worden in de raamovereenkomst voor het opstellen en actualiseren van de meerjaren onderhoudsplanningen. Met deze aanpak zullen de meerjaren onderhoudsbegrotingen binnen vier jaar allemaal zijn verduurzaamd. Bij het verduurzamen van gebouwen moeten deze minimaal voldoen aan de geldende wetten en regels. Naast het Bouwbesluit zijn dit bijvoorbeeld de Energie Prestatie Coëfficiënt eisen (EPC) en het verplichte energielabel. Overheidsgebouwen hebben volgens de Europese richtlijn Energy performance of buildings Directive (EPBD) een voorbeeldfunctie. Daarom moeten nieuwe overheidsgebouwen bij aanvraag van de omgevingsvergunning sinds 1 januari 2019 al aan de Bijna Energieneutrale Gebouwen eisen (BENG) voldoen. Ook moet rekening worden gehouden met de milieubelasting van toegepaste materialen. De gegevens voor energie-audit volgens de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) voor gemeentelijke gebouwen, zijn eind 2020 bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) aangeleverd.

Risico's

De uitbraak van het coronavirus heeft ook impact op Vastgoed. De mogelijke effecten voor de afdeling Vastgoed zijn hieronder opgenomen.

De debiteurenpositie neemt toe door het besluit van het College, om partijen die zich melden met een verzoek tot uitstel van betaling, uitstel te geven. Dat uitstel is verlengd tot 30 juni 2021. Er hebben zich ruim 230 partijen gemeld met een verzoek tot uitstel. Het gaat om €1 mln per maand. Het college heeft de herziene coulancregeling vastgoed vastgesteld en er is budget beschikbaar gesteld om de lasten van deze crisis tussen gemeente als verhuurder en haar huurders te delen. Tot 31 augustus kunnen huurder in aanmerking komen voor een kwijtschelding tot maximaal 50% van de huurachterstand. Dit percentage is afhankelijk van de mate waarin de huurder is getroffen door de maatregelen van het rijk.

Een deel van de huurinkomsten van brandstofverkooppunten is omzet gerelateerd. Veilingopbrengsten zijn afhankelijk van de markt. Van invloed op veiling- en huuropbrengst zijn: toenemende elektrificatie van het wegverkeer, toekomstige zero-emissiezone en Covid-19.

De leegstand is momenteel niet hoog. Doordat tijdens de coronaperiode uitstel van betaling is verleend, zijn er relatief weinig huuropzeggingen geweest. Onduidelijk is nog hoe zich dit in de komende periode zich ontwikkelt. Ondernemers hebben naast de vaste lasten ook te maken met veranderende koopstromen, een langer lopend proces dat door de pandemie versterkt is.

De vastgoedmarkt (verkoop) lijkt niet heel ernstig beïnvloed te worden door de coronacrisis. Door slim te schuiven tussen de jaarschijven verkopen (winkels en horecapanden later verkopen, omdat de markt daarvoor nu slechter is) wordt strategisch het beste moment voor verkoop bereikt.

Doelstellingen 2021

Het proces rondom het vaststellen van de verkooplijst is mede naar aanleiding van wensen vanuit de gemeenteraad aangescherpt. Het gaat enerzijds om aandacht voor de juiste strategische afwegingen ten aanzien van ons gemeentelijk vastgoed voordat verkoop definitief opgestart wordt en anderzijds om te zorgen dat bij de uiteindelijke verkoop panden worden verkocht aan de juiste partij, voor de juiste prijs. De aanpak t.a.v. het verkopen van gemeentelijk vastgoed bestaat in uit twee delen. Ten eerste het proces om te komen tot een gedragen verkooplijst, waarbij we nu de relevante stakeholders in de stad van tevoren betrekken en ten tweede het feitelijke verkoopproces conform de uitgangspunten uit de kadernota Vastgoed. De verkoopplanning voor 2021 en verder en de daaraan gekoppelde opbrengsten wordt gemonitord en hierover wordt bij de 10 maands en bij jaarrekening verslag gedaan. De doelstelling is 153 objecten van het gemeentelijk vastgoed te verkopen in 2021 met een verwachte opbrengst van circa € 28 mln. De huidige inschatting is dat de meerjarig ingeschatte verkoopopbrengst niet substantieel wijzigt, maar dat er wel sprake kan zijn van wijzigingen per jaarschijf. Ondank de COVID 19 pandemie is de vraag naar vastgoed nog steeds erg groot. Dit geldt ook voor het gemeentelijke Vastgoed. De enige sector waar we de vraag terug zien vallen betreft de retailbranche en de horeca. Op de verkoopplanning voor dit jaar staat een aantal van dit soort panden. Bij de verkoop van vastgoed wordt ook goed gekeken wat de impact kan zijn op de omgeving. Hiervoor wordt uitgebreid afgestemd met belanghebbenden. Deze continue afstemming kan leiden tot aanpassing van de planning. Tenslotte moet altijd overeenstemming worden bereikt met de huidige huurder en/of de toekomstig koper. Omdat dit niet altijd binnen de daarvoor ingeschatte tijd lukt, kan op sommige dossiers vertraging optreden. Het beeld voor 2021 is dan ook dat niet het volledige aantal panden van 153 in 2021 verkocht én geleverd kan worden. Een deel van de leveringen van panden zal in een later verkoopjaar plaatsvinden.

Ontwikkelingen 2022-2025

Ten aanzien van de verkoopopgave worden de huidige marktontwikkelingen op dit moment goed gemonitord. Als de waarden van objecten onder druk komen te staan, kan er een heroverweging komen of bepaalde objecten op dit moment moeten worden verkocht. Dit zal op dat moment vanzelfsprekend invloed hebben op de begroting. Naast een adequate verkoopstrategie is er een grote verduurzamingsopgave. Zie de toelichting bij 2021 verduurzaming portefeuille.

Eén van de uitkomsten van de bestuursopdracht is dat het gewenst is om bijtijds inzicht te hebben in de benodigde investeringen om het maatschappelijk vastgoed ook voor de lange termijn goed en duurzaam te onderhouden en exploiteren. Hiertoe zijn in gezamenlijkheid Intergrale huisvestingsplannen opgesteld die komende jaren het kader vormen om ook op lange termijn te beschikken over goed en duurzaam vastgoed.

Wat willen we bereiken

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen maatschappelijke doelen.

- De gemeente zorgt dat vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit altijd op doelmatige wijze bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen. Prioriteit ligt bij inzet voor onderwijs, cultuur, sport en recreatie, zorg, veiligheid, welzijn, parkeren en concernhuisvesting.
- Indien er met het oog op korte en lange termijn ontwikkelingen in de stad een object na onderzoek niet meer bijdraagt aan de ondersteuning van beleidsdoelstellingen, dan verkoopt de gemeente dit object. Dit tenzij geoordeeld wordt dat het betreffende vastgoedobject als strategisch bezit wordt aangemerkt. Dan wordt een dergelijk object onderdeel van de strategische portefeuille. Tot aan het verkoopmoment wordt gezocht naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk te verhuren. Indien dit niet mogelijk is dan wordt er leegstandsbeheer geplaatst in de panden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente stuurt op verduurzaming van haar bezittingen. Daarmee kan de toekomstwaarde van de gemeentelijke objecten geborgd worden. In de toekomst zullen niet duurzame gebouwen geen of een lage waarde vertegenwoordigen. Onder verduurzaming valt in dit verband niet alleen energiezuinig of neutraal, maar ook circulair qua materiaal gebruik en aangepast aan de klimaatsveranderingen.
- De gemeente zet gemeentelijke objecten in ten behoeve van de bevordering van urgente transities in de stad: energietransitie, groei en ontwikkeling van de stad.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed

- De gemeente geeft in voorkomende gevallen sturing aan het gebruik van vastgoed in Rotterdam dat door de gemeente in erfpacht of in eigendom van derden is of wordt gegeven door middel van (privaatrechtelijke) contracten met bepalingen over onder meer het gebruik.
- De gemeente handhaaft het gebruik van de onroerende zaken voortvloeiende uit het contract.
- De gemeente verkoopt haar vastgoed openbaar en transparant conform de uitgangspunten van de Kadernota Vastgoed.

Wat gaan we daarvoor doen

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen van maatschappelijke doelen.

- De gemeente stuurt op optimale inzet van gemeentelijk vastgoed en gronden voor maatschappelijke doelen.

Maatschappelijke portefeuille

- Onderwijs: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid en spreiding van scholen over de stad.
- Sport en recreatie: bijdragen aan een optimale balans tussen spreiding en clustering van velden, recreatieterreinen en gebouwen voor sport en recreatiedoeleinden.
- Kunst en cultuur: bijdragen aan optimale huisvesting van kunst- en cultuuractiviteiten.
- Zorg en welzijn: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid voor zorg- en welzijnsactiviteiten en een spreiding van voorzieningen waar zorg wordt geboden voor kwetsbare of overlast-gevende personen.
- Parkeren: inzet van vastgoed dat bijdraagt aan de mobiliteitsbehoefte van deze stad.
- Concernhuisvesting: inzet van vastgoed om de huisvesting van de ambtenaren te laten aansluiten bij de richtlijnen die door het concern zijn meegegeven.

Niet-kernportefeuille

- Grond en water: zorgen voor goed beheer van binnenstedelijke havens en gronden.
- Bedrijfsmatig Onroerend Goed: zorgen voor goed beheer van het bedrijfsmatig onroerend goed in de commerciële portefeuille met als doel om opbrengstoptimalisatie te realiseren bij uiteindelijke verkoop van de objecten.
- Wonen: Onder andere beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling (NPRZ). Ook wordt de reguliere woningportefeuille beheerd ten behoeve van een lopende exploitatie. Deze woningportefeuille is onderdeel van de verkoopportefeuille. Het moment van verkoop van de woningen is afhankelijk van de huur/gebruik situatie. Vanuit opbrengstmaximalisatie is het wenselijk om de woningen vrij van huur en gebruik te verkopen.
- Beheer gebiedsontwikkeling: beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling. Waaronder placemaking en regulier beheer.
- Brandstofverkooppunten: de afdeling Vastgoed verhuurt gronden voor de exploitatie van tankstationslocaties. Jaarlijks worden de huurrechten van enkele locaties geveild. Hierbij wordt ingespeeld op de vraag naar 'nieuwe' vormen van brandstof-laadpunten. Er wordt door het uitvragen van snelladers ingespeeld op de toenemende vraag naar elektrisch rijden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente verduurzaamt zoveel mogelijk haar vastgoed. De investeringen hebben een dubbel effect: enerzijds bijdragen aan belangrijke maatschappelijke en economische transities en veranderingen, anderzijds de waardevermeerdering en waardevastheid van het object zelf.
- De gemeente heeft een grote opgave in het verduurzamen van haar vastgoed conform de Europese afspraken (EPBD) en de afspraken in het Klimaatakkoord. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij maatschappelijke en economische transities. Er wordt onderzocht wat mogelijk is en wat de financiële impact is van verduurzamingsopgaven en de mogelijkheid van dekking van deze kosten. Op de volgende opgaven wordt gestuurd:
 - Energietransitie: omzetten van gemeentelijk vastgoed naar stadsverwarming of alternatieve bronnen en daar waar mogelijk inzetten voor energie-opwekking, -opslag en -verdeling (bijv. plaatsen van zonnepanelen, powernets, smart grids etc.). Dit gebeurt o.a. met een versnelling van het project Zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed en door het mee doen aan Klimaatdeals uit het Rotterdams Klimaatakkoord.
 - Klimaatadaptatie: gemeentelijke objecten worden waar mogelijk voorzien van groene daken en er is aandacht voor een ontstende omgeving, wateropvang en hittestresswerende maatregelen. Voor 2021 en 2022 is budget beschikbaar waarmee een groot aantal concrete maatregelen wordt uitgevoerd.
 - Circulair: Ontwikkelen van gemeentelijke objecten door gebruik te maken van materialen met materialenpaspoort (circulaire gebruik van materialen bevorderen). Een pilot met het op waarde zetten van bouwmaterialen door middel van een materialenpaspoort wordt gestart.
- Onderhoud bestaand vastgoed: het “vergroenen” van de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) naar (Duurzame) MJOP's. Door de meerjaren onderhoudsplannen niet alleen af te stemmen op de technische mogelijkheden, maar breder af te stemmen op de vastgoedstrategie, de duurzaamheidsambities en de bedrijfsprocessen, kan het onderhoud optimaal haar bijdrage leveren aan de haalbaarheid van opgave verduurzamen.
- De gemeente stoot alleen die objecten af, die niet meer ten nutte zijn voor de hierboven genoemde maatschappelijke en economische doelen. Het betreft een kleine 400 vastgoedobjecten. Het gaat daarbij onder meer om woningen, winkel-, kantoor- en bedrijfspanden (veelal onderdeel van een groter complex met ook andere eigenaren) die niet meer nodig zijn voor een vanuit een maatschappelijk doel, en voormalige gebouwen van onderwijs, sport en recreatie en gemeentewerken. Een beperkt aantal objecten is cultuurhistorisch waardevol en daarmee belangrijk dan wel beeldbepalend voor de stad of het gebied. Hierover wordt in samenspraak met de verschillende betrokken partijen bepaald hoe de cultuurhistorische waarde van deze objecten kan worden gewaarborgd waarbij deze objecten ook in de toekomst een blijvend goede functie hebben in de stad. Waar het niet in een recent vastgesteld bestemmingsplan is geregeld, wordt gekeken of we dit eventueel privaatrechtelijk moeten organiseren. Bij een aantal objecten is het van belang ze af te stoten om zodoende voor een gebied een nieuwe functie/gebruik mogelijk te maken. Voor circa 500 grondpercelen wordt de verkoopbaarheid onderzocht.

Privaatrechtelijke instrument inzetten als middel voor het behalen van ruimtelijke, maatschappelijke en economische doelen

- Registratie van contracten bij het in erfpacht of eigendom geven van gemeentelijke onroerende zaken aan derden.
- Uitvoering geven aan afspraken die voortvloeien uit contracten, zoals canon factureren, indexeren/herzien en rechten omtrent koop.
- Sturing geven aan het gebruik van de onroerende zaak bij een contractmutatie zoals conversie van een tijdelijk erfpachtrecht naar eigendom, of bij een wijziging van de gebruiksbepaling.
- Sturing geven aan en/of handhaving het gebruik van de onroerende zaak bij overdracht, verhuring, splitsing of uitoefening van het recht van eerste koop van onroerende zaken.
- Nakoming vorderen van afspraken die voortvloeien uit contracten, mede om ondermijning te bestrijden.
- Elke burger kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening
 - betrouwbare en voorspelbare dienstverlening
 - adequate afhandeling van klachten en bezwaren

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille	Streefwaarde		94	115	153		
	Realisatie	65	68	106			

Het resultaat van de verkochte objecten is afhankelijk van de kwaliteit, type, ligging, metrage en vigerende boekwaarde. De prognose voor 2021 is circa € 28 mln.

Toelichting indicatoren

Met de streefwaarde wordt bedoeld het aantal objecten dat de gemeente voornemens is te verkopen en over te dragen aan een nieuwe eigenaar in het betreffende jaartal. Voor 2021 zijn dat op dit moment 153 objecten. Deze doelstelling voor 2021 zal in de loop van het jaar door actualisatie van de verkooplijst naar beneden bijgesteld moet worden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Beheer overige gebouwen en gronden	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	176.370	164.736	177.454	149.325	130.487	117.107

Bijdragen rijk en medeoverheden	529	115	117	117	117	99
Financieringsbaten	6	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	175.394	164.470	177.186	149.058	130.220	116.858
Overige baten	441	150	150	150	150	150
Lasten exclusief reserves	146.594	134.651	128.363	101.803	101.524	88.898
Apparaatslasten	11.866	14.354	13.752	12.867	12.663	11.583
Inhuur	2.524	3.598	1.833	1.631	1.426	1.222
Overige apparaatslasten	229	186	211	208	208	202
Personeel	9.113	10.570	11.707	11.028	11.028	10.159
Intern resultaat	-108.188	-114.528	-110.737	-114.613	-118.690	-123.882
Intern resultaat	-108.188	-114.528	-110.737	-114.613	-118.690	-123.882
Programmalasten	242.916	234.825	225.349	203.548	207.551	201.197
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	108.397	112.305	93.415	90.327	87.659	83.350
Kapitaallasten	108.770	101.682	113.015	94.587	101.430	99.453
Overige programmalasten	25.587	20.759	18.839	18.553	18.382	18.313
Sociale uitkeringen	6	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	157	79	80	80	80	80
Saldo voor vpb en reserveringen	29.776	30.084	49.090	47.523	28.964	28.209
Saldo voor reserveringen	29.776	30.084	49.090	47.523	28.964	28.209
Reserves	16.217	15.329	2.687	2.684	2.707	2.664
Onttrekking reserves	14.086	15.829	2.887	2.884	2.907	2.864
Toevoeging reserves	300	1.975	200	200	200	200
Vrijval reserves	2.430	1.475	0	0	0	0
Saldo	45.993	45.413	51.777	50.206	31.670	30.874

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	44.393	47.660	47.545	48.494	48.494		
Omissieregeling 2019	45.309	49.260	49.160	50.109	50.109		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	36.905	27.306	30.827	34.893	34.893	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	47.142	28.805	32.156	36.215	31.372	
10-maandsrapportage 2019	56.263	28.805	32.156	36.215	31.372	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	62.135					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		21.397	32.156	36.215	31.372	31.372
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		28.404	40.697	55.904	56.261	20.123
10-maandsrapportage 2020		27.901	40.697	55.904	56.261	20.123
Jaarstukken 2020 (realisatie)		45.993				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			32.809	56.027	51.908	33.437 30.847
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			45.413	51.777	50.206	31.670 30.874

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Beheer overige gebouwen en gronden		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		32.809	56.027	51.908	33.437	30.847
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		12.605	-4.249	-1.701	-1.767	26
Koers van de stad: Verduurzaam gemeentelijke daken sneller	Intensiveringen	0	-114	0	0	0
Kasschuif Onderhoud	Kasschuiven	8.696	-4.538	-2.079	-2.079	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Coulanceregeling Vastgoed	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	4.000	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	37	34	34	34
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	-72	-72	-72	-72
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-105	437	415	350	64
Begroting na wijzigingen		45.413	51.777	50.206	31.670	30.874

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Verduurzaam gemeentelijke daken sneller

Betreft verwerking van het voorstel Verduurzaam gemeentelijke daken sneller in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de PVDA.

Kasschuif Onderhoud

Het grootste deel van de kasschuif wordt verklaard door aanpassingen in de projecten De Doelen (6,2 mln) en Nieuw Luxor (0,7 mln). Voor de Doelen is een meer ad hoc aanpak van verschillende activiteiten in overleg met De Doelen omgezet naar een verzamelde integrale en haalbare aanpak (Upgrade 2020 project) waarin ook ruimte is voor kansen in het post-corona tijdperk met verdere engineering in 2021 en realisatie van 2022 tot begin 2024. Bij Nieuw Luxor is aanvullend onderzoek nodig om te bepalen of herstel van de gevel danwel vervanging nodig is. Daarom zullen de werkzaamheden naar verwachting pas voor het grootste deel in 2022 uitgevoerd worden en niet meer volledig in 2021.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van geactualiseerde grondwaardes erfpacht, verwachte verkopen vastgoedobjecten, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021 t/m 2025. Wijzigingen hebben zich onder andere voorgedaan bij krediet Onderwijshuisvesting en Gebiedsontwikkeling Nieuw-Kralingen. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringsmotor](#). Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Coulanceregeling Vastgoed inclusief Ahoy

Bij de voorjaarsretraite is € 10 mln toegekend voor het uitvoeren van de coulance regeling Vastgoed. Het aantal aanvragen voor coulance is lager dan vooraf ingeschat. Daarom wordt de begroting verlaagd met € 4 mln.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Als gevolg van de verlaging van de omslagrente (het interne rentepercentage) van 1,75% naar 1,5% is de dekking ten behoeve van de kapitaallasten uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) voor diverse projecten in de meerjarenbegroting bijgesteld.

Tevens wordt voor de renovatie van het GJ de Jongh monument de bestaande onttrekking aan de bestemmingsreserve verhoogd met € 255.

Technische wijzigingen

Op taakveld Beheer overige gebouwen en gronden zijn er diverse technische wijzigingen geweest (- € 105 in 2021 tot € 64 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de verlaging van de omslagrente (het interne rentepercentage) van 1,75% naar 1,5% waardoor de kapitaallasten in de meerjarenbegroting zijn bijgesteld (€ 0 in 2021 tot € 3,34 mln in 2025). Tevens zijn de interne doorbelastingen met onder meer Concernhuisvesting en Onderwijshuisvesting verlaagd als gevolg van de rentewijziging (€ 0 in 2021 tot - € 2,77 mln in 2025). Ook zijn de budgetten vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022 (€ 0 in 2021 tot € 82 in 2025). Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). Daarnaast zijn er andere diverse technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota: Rotterdam Architectuurstad Rotterdam](#)
- [Grondprijnsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 Rotterdam](#)
- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2019](#)
- [Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019 \(kadernotitie\)](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 zowel maatschappelijke als commerciële vastgoedobjecten in portefeuille. Vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit worden ingezet ten bate van maatschappelijke doelstellingen en worden dusdanig beheerd dat ze toekomstbestendig zijn. Het bezit is geen doel op zich. Het verhogen van de kwaliteit van het Rotterdamse voorzieningenaanbod is wél een doel. De inzet is om hiertoe alleen de zogenaamde kernportefeuille aan gebouwen en gronden aan te houden, waarmee de maatschappelijk gewenste waarde kan worden gecreëerd. Dit betekent dat het gemeentelijke vastgoed moet bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en aan doelstellingen die zijn neergelegd in wet- en regelgeving (die zijn doorvertaald in beleidsprogramma's, zoals bij onderwijshuisvesting). Deze collegedoorstellingen zijn en worden vormgegeven in plannen en programma's die leiden tot vragen naar (gemeentelijk) vastgoed. De kaders waarbinnen dit gebeurt met betrekking tot vastgoed zijn vastgesteld in de Kadernota Vastgoed. Door het hanteren van functioneel grondbeleid beheert de gemeente ruim 42.000 (grond)contracten van onroerende zaken die in erfpacht of in eigendom zijn uitgegeven door de gemeente.

Cultureel erfgoed - Monumenten

De gemeente Rotterdam draagt zorg voor haar gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten. Dit wordt bereikt door middel van drie hoofdthema's: Bescherming en instandhouding, Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De thema's zijn samengebracht in de Erfgoedagenda Rotterdam.

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen.

Voortgang 2021

In 2021 wordt gewerkt met de Rotterdamse Erfgoedagenda. De Erfgoedagenda, zet de koers en schetst de concrete activiteiten rond het gebouwde cultuurhistorisch erfgoed van Rotterdam. Naast de vergunningverlening betreft dit projecten die direct verbonden zijn met de bescherming en instandhouding van erfgoed.

In het kader van de 'Aanpak religieuze gebouwen' (Kerkenvisie) vindt onderzoek plaats en wordt er gewerkt aan kennisdeling en draagvlakverbreding rond de herbestemming en verduurzaming van religieuze gebouwen. Als eerste aanspreekpunt voor de religieuze gemeenschappen is een 'Kerkenloods' benaderbaar.

In de aangenomen motie 'Versnelde toekomst voor erfgoed' is door de gemeenteraad gevraagd om een versnelling in het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande selectielijsten. Naar verwachting zal het college eind dit jaar een besluit nemen over de betreffende objecten.

In het kader van de toekomstige gestructureerde uitbreiding van het gemeentelijk monumentenbestand wordt in het vierde kwartaal van 2021 gestart met cultuurhistorisch onderzoek naar schoolgebouwen in Rotterdam. In de komende jaren zal cultuurhistorisch onderzoek worden opgestart naar nog te bepalen nieuwe thema's, waaronder de jonge architectuur van na 1965.

In 2021 is de nieuwe Erfgoedverordening Rotterdam door de gemeenteraad vastgesteld. Deze is zoveel mogelijk voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2022), waarvoor in 2021 ook diverse andere voorbereidende werkzaamheden plaats vinden. Het onderwerp cultuurhistorie is opgenomen in de Rotterdamse Omgevingsvisie die ter inzage ligt. De uitvoeringsagenda van de Erfgoedagenda Rotterdam wordt in 2021 geactualiseerd.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2021 wordt de actualisatie van de Erfgoedagenda voor de jaren 2021 – 2026 voorbereid en ter besluitvorming aangeboden. De activiteiten die in het kader van de huidige Erfgoedagenda zijn gestart, worden hierin gecontinueerd en er worden nieuwe thema's toegevoegd. In 2021 zal het project rond het aanwijzen van

gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande groslijst worden afgerond en worden de voorbereidingen gestart voor nieuwe aanwijzingsprogramma's vanaf 2022. Daarbij zal aandacht zijn voor onder meer de schoolgebouwen in Rotterdam en voor de architectuur, gebouwd na 1965.

In 2022 is de inwerkingtreding van de Omgevingswet voorzien. Deze wet zal op vele fronten, ook op het gebied van erfgoed, tot een hernieuwde werkwijze en een nieuw digitaal stelsel leiden.

Wat willen we bereiken

Bescherming en instandhouding

Bescherming en instandhouding van het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten (thema 1 van de Erfgoedagenda).

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

Gericht op het toepassen van instrumenten voor stadsonderzoek en het inzichtelijk maken van cultuurhistorische waarden (thema 2 van de Erfgoedagenda).

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

Gericht op het ontsluiten en verspreiden van cultuurhistorische informatie en het verbreden van draagvlak (thema 3 van de Erfgoedagenda).

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als ontwikkelkracht bij de belangrijke transitie in de stad.

Wat gaan we daar voor doen

Bescherming en instandhouding

- Beoordeling en advisering over bouwinitiatieven, de vergunningverlening bij beschermde monumenten en stadsgezichten
- Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten
- Cultuurhistorische Verkenningen voor gebieden
- Inbrengen van cultuurhistorische kennis bij plan- en gebiedsontwikkeling en bestemmingsplannen
- Inpassen van cultuurhistorische kennis binnen de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet
- Het siteholderschap van de Van Nellefabriek UNESCO Werelderfgoed
- Structureel contact onderhouden met de Rotterdamse erfgoedpartners en burgers
- De uitvoering van de Erfgoedagenda als onderdeel van het monumentenbeleid. Deze bouwt voort op het bestaande wettelijk instrumentarium, waaraan nieuwe op de Rotterdamse situatie toegesneden projecten zijn toegevoegd. Ze zijn samengebracht in thema's.

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

- Religieus Erfgoed - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Schoolgebouwen - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Post 65 - voorbereidingen thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

- In vervolg op de zes films over de cultuurhistorische ontwikkeling van zes wijken in Rotterdam-Zuid, gemaakt in het kader van NPRZ zijn er in samenwerking met Open Rotterdam, opnieuw een aantal uitzendingen over gebouwd erfgoed gemaakt. In drie films worden de veranderingen van Rotterdam en haar architectuur onderzocht in de perioden 1968-1984, 1985-2008 en 2009-2020, de decennia van het jongste erfgoed. Te bekijken op Open Rotterdam
- Publicaties in de serie Rotterdams Erfgoed worden voortgezet. Deze uitgaven (4x per jaar een boekje) zetten een gebouw, gebied of moment in de spotlights en vertellen iets over de geschiedenis van het betreffende monument
- Het aanbrengen van het Rotterdams monumentenschildje op monumentale panden die in het bezit zijn van de gemeente. Particuliere eigenaren van monumenten worden uitgenodigd om ook zelf een schildje aan te brengen. Deze worden gratis ter beschikking gesteld. Hiermee maakt Rotterdam haar erfgoed beter zichtbaar in de stad.
- Gemeente Rotterdam is betrokken bij de totstandkoming van de jaarlijkse Open Monumentendag Rotterdam die in 2021 het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam als hoofdthema heeft.

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

Ook in de nota Rotterdam Architectuurstad wordt het gebouwde erfgoed in Rotterdam nadrukkelijk geprofileerd als aanjager en inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen in de stad.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Monumenten	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	632	743	1.329	616	616	616

Intern resultaat	236	247	226	226	226	226
Intern resultaat	236	247	226	226	226	226
Programmalasten	396	496	1.103	390	390	390
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	254	300	982	269	269	269
Subsidies en inkomensoverdrachten	142	196	122	122	122	122
Saldo voor vpb en reserveringen	-631	-743	-1.329	-616	-616	-616
Saldo voor reserveringen	-631	-743	-1.329	-616	-616	-616
Reserves	0	-713	713	0	0	0
Onttrekking reserves	0	75	713	0	0	0
Toevoeging reserves	0	788	0	0	0	0
Saldo	-631	-1.456	-616	-616	-616	-616

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 781	- 781	- 781	- 781	- 781		
Omissieregeling 2019	- 781	- 1.073	- 1.073	- 1.073	- 1.073		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 781	- 1.082	- 1.082	- 1.082	- 1.082		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 723	- 654	- 652	- 651	- 651		
10-maandsrapportage 2019	- 723	- 654	- 652	- 651	- 651		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 638						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 577	- 652	- 651	- 651	- 651	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 660	- 609	- 609	- 609	- 609	
10-maandsrapportage 2020		- 660	- 609	- 609	- 609	- 609	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 631					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.450	- 602	- 601	- 601	- 601
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 1.456	- 616	- 616	- 616	- 616

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Monumenten	Tweede		Begroting 2022		
	Herziening		Raming	Raming	Raming
	Begroting	Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-1.450	-602	-601	-601	-601
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-6	-15	-15	-15	-15
Bestemmingsreserve Muziekkoepel	Reserves	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-6	-15	-15	-15
Begroting na wijzigingen		-1.456	-616	-616	-616

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Muziekkoepel

De begroting 2022 is geactualiseerd naar de te verwachten uitgaven van € 713 voor de renovatie van de Muziekkoepel.

Technische wijzigingen

Op taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten zijn er twee technische wijzigingen geweest (- € 6 in 2021 tot - € 15 in 2025). De belangrijkste betreft de gebruikelijke meerjarige indexering van de begroting.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam 2020](#)
- [Beleidsbrief Erfgoed Telt 2018](#)
- [Erfgoedagenda 2017 - 2020](#)
- [Handboek opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen](#)
- [Kadernotitie Cultuurhistorie in bestemmingsplannen](#)
- [Visie Collectie Rotterdam](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)

- [Kaart van de Stad](#)
- [Welstandsnota | Rotterdam.nl](#)
- [Stadsvisie-Rotterdam 2030](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam staat internationaal weliswaar bekend als stad van moderne architectuur, maar er is in de stad ook een volwassen monumententraditie. De rijksmonumenten, de gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden, beschermde stadsgezichten én een UNESCO Werelderfgoedlocatie vertellen het verhaal van de bijzondere geschiedenis van Rotterdam. Gebouwd in het verleden, maar klaar voor de toekomst.

De cultuurhistorische verantwoordelijkheid van de gemeente heeft een basis in de wettelijke taken in het kader van de vergunningverlening en de instandhouding van monumenten en beschermde stadsgezichten. Sinds 1986 is er sprake van een Rotterdams monumentenbeleid. Anno 2021 wordt dit verwoord in de Erfgoedagenda Rotterdam.

In de Erfgoedagenda Rotterdam worden de ambities en activiteiten rond het gebouwde en aangelegde erfgoed van Rotterdam beschreven. De Erfgoedagenda wordt elke vier jaar geactualiseerd, verbreed en vernieuwd. De geactualiseerde Erfgoedagenda Rotterdam 2021-2026 wordt in 2021 aangeboden en vormt de basis voor de invulling van het monumentenbeleid voor de jaren daaropvolgend. De activiteiten zijn gericht op de invulling van wettelijke taken vanuit de landelijke en gemeentelijke regelgeving (thema Bescherming en Instandhouding) en aangevuld met specifieke activiteiten binnen de thema's Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. Ieder jaar wordt de gemeenteraad inhoudelijk gerapporteerd via het college van B&W.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Pagina 74

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

Voortgang 2021

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de wetgeving die de gemeente voorschrijft op welke wijze zij zich financieel moet verantwoorden. Het BBV is continu in ontwikkeling. Vanuit het taakveld wordt het BBV nauwlettend gevolgd en worden wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat opgevolgd.

In 2021 wordt verder gewerkt aan de ambitienota Grondbeleid. In de ambitienota Grondbeleid wordt beschreven op welke wijze de gemeente met behulp van het grondinstrumentarium kan en wil sturen op gewenste gebiedsontwikkelingen. In 2021 zijn specifieke onderdelen van het grondbeleid herzien, nieuw ontwikkeld en/of nader uitgewerkt. Zo zijn in 2019 in aanloop naar het nieuwe grondbeleid al de wijze van marktbenadering (mogelijkheid voor marktpartijen tot indienen Unsolicited Proposals en ruimere mogelijkheden voor enkelvoudige partijselectie) en bevoegdheidsverdeling tussen College van B&W en Gemeenteraad met betrekking tot grondexploitaties herzien, is in 2020 het taxatieproces transparanter gemaakt en in 2021 de eerste bijstellingen van het erfpachtbeleid, de indexatie van de sociale grondprijzen vastgesteld en is de gemeenteraad geïnformeerd over de sturingsmogelijkheden door middel van eigendom en erfpacht. Dit wordt in 2022 voortgezet.

Om bij te dragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van 18.000 woningen, zijn reeds, en worden voorstellen gedaan voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties. In 2021 is al een aantal grondexploitaties herzien en zijn de voorbereidingen voor herzieningen en nieuwe grondexploitaties in volle gang.

In 2021 zal het monitoren en heroverwegen van de mogelijke effecten van covid worden voortgezet. De coronacrisis heeft de vraag naar woningen niet verminderd, sterker nog: de woningprijzen zijn gestegen. Tegelijkertijd stijgen de bouwkosten en beschikbaarheid van (bouw)materialen wordt schaarser. Dit vormt een risico op de daadwerkelijke realisatie van de bouwproductie.

Ontwikkelingen 2022-2025

Net als in 2021 zal ook in de periode 2022-2025:

- het BBV nauwlettend worden gevolgd en zullen wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat worden opgevolgd;
- worden bijgedragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van nieuwe woningen;
- het indienen van voorstellen voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties door gaan;
- gemonitord worden wat de effecten zijn van de coronacrisis op de grondexploitatieportefeuille.

Wat willen we bereiken

Bijdragen bouwopgave van 18.000 woningen

Bijdragen aan de bouwopgave van 18.000 woningen in de periode 2018-2021, en aan een prettige leefomgeving. De gemeente stuurt via de eigen grondexploitaties actief op de realisatie van nieuwbouw. Tezamen met de particuliere ontwikkelingen op grond van particulieren vormt dit de bouwopgave.

Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties

De beleidsdoelstellingen binnen andere taakvelden, zoals Wonen en Bouwen, worden financieel vertaald in de grondexploitaties.

Risicobeheersing

Risicobeheersing tijdens de planvorming en uitvoering van gebiedsontwikkelingen door optimalisatie, bewaking en bijsturing.

Wat gaan we daar voor doen

Actief investeren

De markt uitdagen tot het investeren en realiseren van (nieuwe) ontwikkelingen passend in de prioriteiten van de gemeente. De gemeente onderzoekt tevens de mogelijkheden voor nieuwe bouwlocaties. Door als gemeente actief te investeren tonen we lef en laten we aan de Rotterdammers en de marktpartijen / ontwikkelaars zien dat we in een bepaalde ontwikkeling(s) richting) geloven. Vaak gaat het om gebieden waar een ontwikkelaar de risico's te groot vindt, waardoor een ontwikkeling niet van de grond komt. Door als gemeente risicodragend te investeren, wordt het risico voor een ontwikkelaar kleiner en wordt hij sneller verleid de gewenste ontwikkeling ter hand te nemen.

Inzetten op gemeentelijke prioriteiten

Gemeentelijke investeringen actief inzetten op de gemeentelijke prioriteiten: energietransitie, nieuwe economie en groei van de stad.

Vraag en aanbod of elkaar afgestemd houden

Het aanbod van gebiedsontwikkelingen afgestemd houden op de vraag vanuit inwoners en vanuit mogelijkheden vanuit de markt (kwalitatief en kwantitatief). Het voeren van actief grondbeleid brengt kansen, maar ook financiële risico's met zich mee. Om de risico's te beperken én om tijdig aanpassingen in het programma door te kunnen voeren, wordt twee keer per jaar een analyse gemaakt van de ontwikkelingen op de woningmarkt en die van de werklocaties (bedrijventerreinen en kantoren). De analyse richt zich op de kwantiteit van de verwachte afzet (bv het aantal te verkopen nieuwbouwwoningen) en de kwaliteit daarvan (afwerkingsniveau, grootte van de woning etc.). Deze gegevens worden vergeleken met het programma dat in de grondexploitaties is voorzien (het aanbod). Bij afwijkingen wordt het aanbod hierop afgestemd.

Sturen op balans maatschappelijk en financieel resultaat

Sturing op een voor de gemeente zo gunstig mogelijke balans tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat. Een ontwikkelproces is een voortdurende zoektocht naar een goede balans tussen (onder meer) opbrengsten en kosten. Binnen gemeentelijke grondexploitaties valt hier beter op te sturen dan bij een particuliere ontwikkeling.

Ontwikkelen van maatschappelijk wenselijke locaties

Ontwikkelen van locaties die niet door de marktpartijen uitgevoerd worden. Sommige ontwikkelingen leveren geen winst op, maar zijn om bijvoorbeeld maatschappelijke redenen heel wenselijk. Dergelijke ontwikkelingen zullen nooit door een particuliere ontwikkelaar opgepakt worden, omdat er geen winstpotentie is. In dergelijke gevallen zoekt de gemeente naar financiële middelen (intern of extern) om een dergelijke ontwikkeling toch van de grond te krijgen.

Jaarlijkse actualisatie grondexploitaties

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. Alle posten worden contant gemaakt. Gesaldeerd ontstaat daardoor de Netto Contante Waarde-saldo (NCW) van het project.

Als er aanleiding voor is, worden gedurende het jaar de begrote posten geactualiseerd. Tenminste eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, worden alle posten voorzien van actuele onderbouwingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	72.445	89.260	65.377	46.586	43.196	51.151
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.409	3.830	1.936	1.560	0	0
Overige opbrengsten derden	35.385	98.693	67.119	45.717	24.510	77.378
Overige baten	30.651	-13.263	-3.678	-691	18.686	-26.227
Lasten exclusief reserves	61.832	77.296	55.267	46.450	42.572	50.527
Apparaatslasten	8.569	9.904	7.511	7.512	7.512	7.512
Inhuur	3.258	3.635	1.061	1.061	1.061	1.061
Overige apparaatslasten	57	103	118	118	118	118
Personeel	5.253	6.166	6.332	6.334	6.334	6.334
Intern resultaat	15.167	20.879	13.529	13.550	13.533	13.536
Intern resultaat	15.167	20.879	13.529	13.550	13.533	13.536
Programmalasten	38.096	46.512	34.227	25.388	21.527	29.479
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	38.489	47.911	35.779	26.992	23.052	31.029

Kapitaallasten	-1.406	-1.399	-1.552	-1.604	-1.526	-1.550
Overige programmalasten	1.013	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	10.613	11.964	10.109	136	624	624
Saldo voor reserveringen	10.613	11.964	10.109	136	624	624
Reserves	5.158	9.009	1.930	300	0	0
Onttrekking reserves	10.708	9.009	1.930	300	0	0
Toevoeging reserves	5.550	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	15.771	20.972	12.039	436	624	624

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	6.773	6.771	6.771	6.771	6.771		
Omissieregeling 2019	6.143	6.152	6.161	6.161	6.161		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	20.669	4.813	4.355	4.386	6.386		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	16.833	1.367	1.053	1.142	1.142		
10-maandsrapportage 2019	27.545	1.367	1.053	1.142	1.142		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	36.308						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.172	1.053	1.142	1.142	1.142	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		11.985	13.116	3.203	1.200	1.200	
10-maandsrapportage 2020		11.668	13.116	3.203	1.200	1.200	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		15.771					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			16.892	12.003	422	605	605
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			20.972	12.039	436	624	624

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		16.892	12.003	422	605	605
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		4.080	36	14	19	19
Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Grex-raming	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	4.300	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	8	22	20	20	20
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-228	15	-6	-1	-1
Begroting na wijzigingen		20.972	12.039	436	624	624

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties

Het investeringsvolume in de grondexploitaties is geactualiseerd en in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. De investeringen bestaan uit apparaatskosten, kosten voor verwervingen, kosten voor bouwen woonrijp maken en overige kosten. De desinvesteringen bestaan uit gronduitgiften (intern en extern), subsidies, investeringsbijdragen en overige opbrengsten.

Alle baten en lasten worden conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) overgeboekt naar de balans, waardoor het effect van de actualisatie saldoneutraal is.

Grex-raming

Op basis van de huidige inzichten wordt voor het lopende jaar een extra winstraming in de begroting opgenomen van € 4,3 mln.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Middensegment Huur

Er vindt overheveling plaats van een deel van de inzet van deze reserve (€ 700) naar het taakveld Wonen en bouwen ten behoeve van het project Odeon.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

In 2021 tot en met 2023 wordt € 300 per jaar ingezet ten behoeve van het verwachte tekort op de grondexploitatie Sportcampus.

Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie

Er vindt overheveling plaats van een deel van de inzet van deze reserve (€ 580) naar het taakveld Wonen en bouwen ten behoeve van het project Tijdelijke woningbouw.

Technische wijzigingen

Op taakveld Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) zijn er diverse technische wijzigingen geweest (-€ 228 in 2021 tot - € 1 in 2025). De grootste wijzigingen zijn het ophogen van het inhuurbudget om te kunnen voldoen aan de vraag naar werkzaamheden in het kader van grondexploitaties en de gebruikelijke indexeringen op de meerjarenbegroting.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Bouwverordening 2010](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Grondbeleid 2019](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)

- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Bij actief grondbeleid initieert de gemeente een ruimtelijke ontwikkeling door de verwerving van gronden, sloop van panden en eventuele sanering. Na bouwrijp maken wordt de grond verkocht aan een ontwikkelende partij. Na de realisatie van de gebiedsontwikkeling wordt het openbaar gebied aangelegd door de gemeente.

Grondexploitaties zijn de financiële weergave van gebiedsontwikkelingen.

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Het realiseren van de energietransitie (gezamenlijk met alle betrokken partijen in en rondom de stad) om te voldoen aan doelen van het Parijs akkoord en zorgen dat economische kansen worden benut.

Het realiseren van een betere luchtkwaliteit vanwege de sterke relatie tussen de luchtkwaliteit en de gezondheid en de bijdrage aan de aantrekkelijkheid van de stad.

Regisseren van het stimuleren van circulariteit in het grondstoffengebruik binnen de stad (verminderen gebruik grondstoffen, hergebruik en recycleren van afval).

Het realiseren van een klimaatadaptieve stad.

Voortgang 2021

Dankzij de uitvoering van de maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht heeft Rotterdam de afgelopen jaren al grote stappen gezet richting realisatie van de college target "Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en vanaf 2020 geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden.". Sinds 2017 is het aantal straten in Rotterdam waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden teruggebracht van vijftien naar nul. Het is lastig te duiden in welke mate de lagere verkeersintensiteit vanwege de (lockdown)maatregelen tegen covid-19 een positieve invloed heeft gehad. Omdat de impact van de pandemie tijdelijk is, blijven de maatregelen uit de koersnota Schone Lucht noodzakelijk.

Ten aanzien van het college target 'In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend' zien wij een positieve (korte termijn) invloed. De economische ontwikkelingen hebben een (licht) positieve impact op de CO₂ uitstoot. Daar staat tegenover dat voorgenomen investeringen door bedrijven in verduurzaming door de effecten van de crisis vertraging op kunnen lopen.

De huidige ontwikkelingen bieden zowel kansen als bedreigingen. Al zou corona op korte termijn tot minder emissies kunnen leiden, het risico bestaat dat de investeringen, die vandaag nodig zijn voor een beperking van de toekomstige emissies, onder druk komen te staan. De inzet van voor deze lange termijn doelstellingen zal niet minder worden maar eerder meer; er is immers een grote kans dat de noodzakelijke systeem- en gedragsveranderingen worden vertraagd of uitgesteld. We blijven zoeken naar alternatieve manieren om bewoners te bereiken en betrekken bij het verduurzamen van hun woningen.

De inspanningen voor de 2030-doelstellingen moeten daarom onverminderd door en betaalbaarheid wordt nog belangrijker. De energietransitie moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. Daartoe is in 2021 een aantal regelingen gelanceerd. Bovendien is extra aandacht voor doelgroepen met een smalle beurs, onder andere door middel van samenwerking met maatschappelijke partners in specifieke wijken. In 2022 zetten we in op de ontwikkeling van nieuwe instrumenten, het vergroten van de toegankelijkheid van bestaande instrumenten, het vergroten van de maatschappelijke aandacht en het aantrekken van extra middelen en het vergroten van de kennis en inzicht in de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie. Dit doen we door te monitoren wat het gebruik van de instrumenten door de doelgroep is en door de betaalbaarheid op huishoudniveau te monitoren.

Vanwege de gevolgen van de coronapandemie is een aantal regelingen versneld en/of opgeschaald opgezet. Naar verduurzaming hebben deze regelingen tot doel om werkgelegenheid te stimuleren, de koopkracht te vergroten en/of te zorgen voor het vergroten van de omzet van Rotterdamse bedrijven. Voor verschillende doelgroepen zijn er specifieke regelingen, zoals energietransitieleningen voor particuliere woningeigenaren en instellingen, vouchers voor verduurzamingsinterventies in huis en vouchers voor ondernemers op bedrijventerreinen. Door deelname aan het Klimaatfonds werken we aan meer zonnepanelen in de stad, ondersteund met extra faciliterende inzet. Zo helpen we Rotterdamse bewoners en bedrijven gericht vooruit richting een toekomstbestendig Rotterdam.

In Rotterdam werken we samen met Rijk, provincie, regio en de stad aan de uitvoering van de afspraken uit het landelijke klimaatakkoord (2019). De Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Rotterdam Den Haag is het resultaat van de samenwerking tussen 23 gemeenten, 4 waterschappen, de provincie Zuid-Holland en netbeheerders. Bestaand Rotterdams beleid voor de energietransitie is opgenomen in de RES 1.0 en in juni 2021 is de RES vastgesteld door de gemeenteraad. Op 1 juli heeft de regio Rotterdam Den Haag de RES 1.0 namens alle partners in de regio ingediend bij het Nationaal Programma RES. Nu volgt een moment voor evaluatie van de afgelopen periode en wordt toegewerkt naar de start van de monitoring en update naar de RES 2.0 (start 2e kwartaal 2022). Lokaal worden de ambities en plannen voor onder andere zon en wind verder uitgewerkt in gebiedsgerichte processen.

In 2019 stelden meer dan 100 Rotterdamse bedrijven, instellingen en overheden gezamenlijk het Rotterdams Klimaatakkoord op. Het Rotterdams Klimaatakkoord bestaat uit vijf klimaat Tafels die in 2019 gezamenlijk 49 klimaatdeals hebben gesloten met concrete maatregelen die bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Rotterdam. In 2020 zijn er zes nieuwe klimaatdeals bijgekomen. De klimaatdeals zijn projecten of programma's die zich richten op het versnellen van de energietransitie en het realiseren van CO₂-besparing. Zo is het Fieldlab Industrial Electrification geopend, een proeftuin om innovaties te testen voor het elektrificeren van industriële processen, is er een plan uitgewerkt voor de bouw van de grootste groene waterstoffabriek van Europa en zijn er

50.000 zonnepanelen op Rotterdamse daken gelegd. Verder is met de klimaatdeal 'Rotterdam tegen voedselverspilling' 62.000 kilo voedselafval bespaard, wat gelijk staat aan 250 ton CO₂-reductie. Het onderschepde voedsel kreeg een waardevolle (her)bestemming bij sociale restaurants.

Alle vijf de klimaattafels hebben eind 2020 een voortgangsrapportage opgeleverd die de stand van zaken van de klimaatdeals laat zien en wat er verder nog binnen de tafels is gebeurd. In 2020 hebben alle tafels goede stappen gezet. Maar, we zijn er nog niet. Daarom worden er in 2021 weer stappen gezet en willen we ook laten zien wat er vanuit de tafels nodig is vanuit onder andere het Rijk om verdere grote stappen te zetten. In de coronatijd zijn er niet veel fysieke ontmoetingen geweest met en tussen de tafels. Dit hopen we eind 2021 weer op te gaan pakken, zodat ook het netwerk van het Rotterdams Klimaatakkoord nog meer uitgebreid kan worden met nieuwe partijen.

Ontwikkelingen 2022-2025

De ambitie om in deze collegeperiode 18.000 woningen te realiseren binnen bestaand gebied leidt ertoe dat ook gebouwd moet worden op locaties nabij snel-, spoor- en vaarwegen of industrieterreinen, waar grote opgaven liggen op het gebied van luchtkwaliteit, geluid, bodem en externe veiligheid. Betrokkenheid vanuit milieu bij deze ontwikkelingen is daarom van essentieel belang. Tijdens de Covid-19-pandemie is het besef dat een gezonde leefomgeving van groot belang is alleen maar toegenomen.

Wat willen we bereiken

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid door te bewerkstelligen dat:

- Alle straten in Rotterdam in 2022 voldoen aan de Europese normen
- De gemiddelde luchtkwaliteit in heel Rotterdam in 2022 is verbeterd

De CO₂-uitstoot van Rotterdam ombuigen in een neergaande lijn naar nul uitstoot in 2050, conform de afspraken van Parijs en het Nederlands Klimaatakkoord door het realiseren van een betaalbaar, schoon, betrouwbaar, veilig en op innovatie ingesteld energiesysteem (= het totaal van opwek, opslag, grid en gebruik).

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven (doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Grondstoffen).

Het realiseren van een toekomstbestendig, klimaatadaptief, resiliënt Rotterdam: werken aan de vergroting van de capaciteit van mensen, gemeenschappen, instituten, bedrijven en systemen om te overleven, zich aan te passen en om te groeien onder elke mogelijke chronische stress of acute shocks (doelstelling klimaatadaptatie wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Stedelijk Waterbeheer).

Bij het vormgeven van de verdichtingsopgave werken we aan een goede balans tussen rust en reuring (onder meer in de vorm van stille groene gebieden) en een adequaat extern veiligheidsniveau. Doel hiervan is het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving.

Een betere regie op het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave, biodiversiteitsvermeerdering en het aanpakken van verontreiniging van de bodem met het oog op de gezondheid.

Wat gaan we daar voor doen

Kansen maximaal benutten

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend. In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO₂ 49% lager ten opzichte van 1990. In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal.
- Door het verminderen van CO₂ dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe.
- Voortzetten actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts om de energietransitie in onze stad voort te zetten. Het verbinden van deze partijen moet ervoor zorgen dat we samen met de stad de energietransitie voor elkaar krijgen en dat we samen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van Rotterdam.
- We gaan door met het uitvoeren van de deals die we met de Rotterdamse bedrijven en organisaties hebben gesloten in het Rotterdams Klimaatakkoord. Ook sluiten we nieuwe klimaatdeals met nieuwe en bestaande partners. Jaarlijks wordt de voortgang van de klimaattafels en de klimaatdeals gemonitord en gaan de klimaatdeals waar mogelijk ook mee in de CO₂ berekening van de DCMR.

We bieden Rotterdammers het maatschappelijk goedkoopste alternatief voor aardgas.

- We leren wat er nodig is om bestaande wijken van het aardgas af te halen door in vijf wijken aan de slag te gaan met een gebiedsaanpak.
- Via een gebiedsaanpak maken we werk met werk en beperken we de overlast. We starten in Groot-IJsselmonde (Heindijk/Reyeroord), Pendrecht, Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land en Bospolder-Tussendijken.
- In twaalf verkenningen onderzoeken we welke wijken in aanmerking komen om een nieuwe gebiedsaanpak te starten. Op basis van de uitkomsten van de verkenningen en de ervaringen uit de gebiedsaanpakken stelt de gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte op. Daarin geven we aan in welke wijken voor 2030 een nieuwe gebiedsaanpak start.

We werken aan het verduurzamen van woningen en VVE's.

- Concrete maatregelen waar we mee aan de slag gaan, zijn de inzet van energiecoaches en het helpen van woningeigenaren met het verduurzamen van hun woning. We blijven het gemeentelijk informatiepunt verbeteren, zowel duurzaam010.nl als de Duurzaamheidswinkel.
- Via VVE010 ondersteunen we VVE's bij verduurzaming met advies, expertise, kennis en ondersteuning. Daarnaast ontwikkelen we in 2022 een aantal regelingen waar VVE's gebruik van kunnen maken, zodat we ook financiële ondersteuning bieden.

We bouwen aan de nieuwe economische structuur met andere energiedragers.

- We ontwikkelen een visie op het Rotterdamse Energiesysteem. Met deze visie geven we onszelf en andere belanghebbenden inzicht in de ontwikkeling van het Rotterdamse energiesysteem en wat nodig is om de transitie van het energiesysteem mogelijk te maken. We streven naar een schoon, slim, resiliënt en rechtvaardig energiesysteem, waarbij we onze verantwoordelijkheid nemen én samenwerken en op adaptieve, integrale en digitale wijze invulling geven aan de transitie.

We zetten in op verduurzaming van de haven

- We hebben een klimaattafel Haven en Industrie gevormd om de plaatselijke emissiereductiedoelen handen en voeten te geven. Er staan veel projecten in de steigers die versneld worden richting uitvoering.

We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050.

- Leidend hiervoor is de Trias Mobilica: Volumebeheersing, Veranderen en Verschonen. De Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) richt zich op de eerste twee V's: meer ruimte voor voetgangers en fietsers, het verminderen van autoverkeer in de binnenstad, verbeteren van het openbaar vervoer, het bieden van toegankelijke alternatieven via deelmobiliteit en efficiënter en schone logistiek.
- Het programma Nul Emissie Mobiliteit (NEM) richt zich op verschonen. Pijlers daarbij zijn personenvervoer, goederenvervoer, verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark en laadinfrastructuur voor alle pijlers. Werkzaamheden die hier onderdeel van zijn, zijn bijvoorbeeld de invoering van de Zero Emissiezone Stadslogistiek voor goederenvervoer, de werkgeversaanpak en de uitbreiding van het netwerk laadinfrastructuur. In 2021 is de aanbesteding voor laadinfrastructuur gewonnen door ENGIE. In de komende drie jaar worden 1500 openbare laadpalen bijgeplaatst.
- Via de klimaattafel Mobiliteit zetten we stappen op een aantal transitithema's: fossielvrij forenzen, emissieloze logistiek, oplossende infrastructuur, deelmobiliteit, gezonde mobiliteit en havenmobiliteit. Binnen deze thema's lopen allerlei projecten en initiatieven waarvan we de krachten bundelen om tot doorbraken te komen.

We zetten actief in op het uitbreiden van de opwekking van windenergie in stad en haven.

- We zetten in op de ontwikkeling van de zogenaamde VRM-locaties. Naar verwachting wordt hiervoor in de loop van 2022 het vergunningenproces in gang gezet.
- We werken verder aan de uitvoering van gestelde ambities in het kader van de vastgestelde RES 1.0.
- We werken mee aan initiatieven om kleinschalige wind te faciliteren.
- Naar aanleiding van de uitspraak van de raad van State in het Nevele-arrest werken we aan een plan van aanpak om de gevolgen en consequenties van deze uitspraak zorgvuldig op te volgen.

- We lobbyen actief om het aantal windparken op zee uit te breiden en om de opgewekte elektriciteit op zee in Rotterdam 'aan te laten landen'.

We gaan het opwekken van zonne-energie opschalen.

- We doen onderzoeken naar en experimenteren ten behoeve van de opschaalbaarheid van het opwekken van zonne-energie binnen de gebouwde omgeving en op of langs infrastructuur.
- We ontwikkelen verschillende pilotprojecten.
- In pilotproject zonne-energie in Next Generation Woonwijken start de installatie van een zonne-voetpad in Prinsenspark, zonnepanelen op twee gymzalen en de verduurzaming van de Alexanderhal en sportvelden van sportcomplex Alexandria '66.
- In het pilotproject zonnedaken op parkeerterreinen starten de voorbereidende werkzaamheden (onderzoek, aanbesteding, draagvlaktraject) voor de ontwikkeling van de parkeerterreinen bij sportvereniging HCR, sportcomplex VV Zestienhoven en parkeerterreinen op gemeentelijke grond.
- We onderzoeken de mogelijkheden van zonne-energie op en langs snelwegen rond Rotterdam, te beginnen bij de A15 en A38 in samenwerking met Rijkswaterstaat.
- Voor de ontwikkeling van zonnepark Hoek van Holland wordt het bestemmingsplan dit jaar nog vastgesteld en bereiden we de aanbesteding voor.
- Het project Zon op Zuid zoekt grote daken van 400m² of groter om hierop de plaatsing van zonnepanelen te stimuleren.

We voeren maatregelen uit om een betere luchtkwaliteit te realiseren met het oog op gezondheid.

- We pakken de voornaamste bronnen van luchtvervuiling actief aan, enerzijds gericht op bereiken van structureel minder uitstoot in de stad en anderzijds gericht op verminderen van uitstoot van bronnen in de regio.
- We veranderen en verschonen de automobilititeit en verminderen autoverkeer in met name de binnenstad. We leiden doorgaand en passerend verkeer zoveel mogelijk over de ringwegen middels slimme technologieën en verkeersmaatregelen.
- We stimuleren mobiliteit gericht op fietsen en OV (doelstellingen voor mobiliteit worden verder uitgewerkt onder Programma Verkeer en vervoer, taakveld Verkeer en vervoer ontwikkeling).
- We werken aan een schonere en efficiëntere inrichting van bouw- en stadslogistiek.
- Bij het Rijk en Europa wordt actief gelobbyed om varende ontgassen te verbieden.
- Samen met het Havenbedrijf voeren we het pilotprogramma voor walstroom uit. Daarnaast werken we via het ontwikkelprogramma, zoals is benoemd in de strategie walstroom voor de zeescheepvaart.
- We bevorderen het gebruik van schone mobiele werktuigen en generatoren tijdens bouwwerkzaamheden en evenementen.
- We zoeken naar oplossingen voor de stikstof-problematiek, ondanks de relatief beperkte rol van de gemeente op dit dossier. De provincie Zuid-Holland is bevoegd gezag voor stikstof en werkt aan een gebiedsgerichte aanpak en een stikstofbank. Daarnaast zijn er landelijke maatregelen om voldoende stikstofruimte te creëren voor met name de ontwikkeling van Maasvlakte-2.

Minder gebruik van primaire grondstoffen, meer hergebruik en recycleren van afval en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven.

- De doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder programma Beheer van de Stad/ taakveld Afval-Grondstoffen.

Bijdrage leveren aan een Resilient Rotterdam: een weerbaar, veerkrachtige en toekomstbestendige stad, door:

- Het Resilience-denken integraal te verankeren in de primaire processen, plannen en projecten
- Met en vanuit het Resilient Delta Initiative, onderdeel van de convergentieagenda, een kennisagenda te ontwikkelen voor de komende vijf jaar
- De acties in de nog vast te stellen Resilient Rotterdam Strategie 2021-2026 met betrokkenen uit te voeren, met onder andere aandacht voor klimaatadaptatie, cyber en energy resilience, lessen uit de pandemie.

Verbinding creëren tussen de processen en experts van de energietransitie en adaptatie-opgave om samenhang in visies, beleidsstukken en uitvoering te initiëren. Dit loopt uiteen van het verbinden op strategisch gebiedsniveau, strategisch systeemniveau, praktisch en tactisch samenwerken (ondergrond, gebouwniveau inclusief daken), praktisch samenwerken aan specifieke doelgroepen tot communicatie. Hierbij ligt de focus op:

1. Knelpunten ruimtegebrek
2. Oplossingen die de koeltevraag in de zomer beperken om hittestress (intrinsiek) vanuit de energietransitie mee te koppelen.

Participeren in de netwerken Rotterdamse Weerwoord, het Resilient Cities Network, C40 en het Nationaal Dakenplan.

De voorbereidingen voor het World Energy Congress (WEC) zijn van start gegaan, wat in 2025 in Rotterdam zal plaatsvinden. Het WEC is het driejaarlijkse event van de World Energy Council met 4.000 unieke congresbezoekers en 18.000 beursbezoekers van over de gehele wereld. Een congres op hoog niveau waar wereldleiders, CEO's, professionals en academici samenkomen. Tijdens dit congres worden best practices gedeeld en nieuwe afspraken voor de toekomst gemaakt.

We pakken geluidsoverlast aan door:

- Het slim ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte (waar mogelijk minimaal één geluidarme zijde bij woningen).

- Maatregelen die geluidbeleving positief beïnvloeden.
- Werken aan stille groene gebieden die bewoners rust en ontspanning bieden.
- De structurele aanleg van stille wegdekken.
- Aandacht voor bestaande en mogelijk voorziene woningbouwlocaties nabij het Haven- en Industriegebied vanwege geluid (van zowel bedrijven als schepen), anticiperend op de Omgevingswet.

We betrekken bodem en ondergrond bij energietransitie, vergroening, de wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering en pakken verontreiniging van de bodem aan met het oog op gezondheid.

- We pakken de met lood verontreinigde locaties aan waar kinderen spelen.
- We maken integraal beleid voor de ondergrond, gericht op het gebruik voor groen en energievoorziening (warmte-koude-opslag en geothermie) en ter voorkoming van wateroverlast.
- We werken de Gebiedsgerichte Aanpak van verontreinigde grond (en grondwater) in de haven verder uit.

We zorgen voor een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners. Daarbij is de inzet onder meer het concentreren van risicobedrijven, ook in relatie tot zeer kwetsbare objecten (ziekenhuizen, scholen).

Verduurzaming van gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

- De doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Overige objecten en gronden.
- Actief sturen/samenwerken met gemeentelijke inkoop op verduurzamen en circulair maken van inkoop.
- Inzetten op het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Inzetten op de ontwikkeling en versterking van circulaire economie via de eigen bedrijfsvoering.
- Inzetten op het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 1: De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.	Streefwaarde	niet >31,9 Mton	niet >31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton	<31,9 Mton
Realisatie		31,9 Mton	29,9 Mton	29,2 Mton	26,2 Mton			
Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.								

Jaargemiddelde*	Streefwaarde	16	12	8	0	0	0
	Realisatie***	4	0	pm***	pm	pm	pm
Uurgemiddelde**	Streefwaarde	0	0	0	0	0	0
	Realisatie	0	0	0	pm	pm	pm

* Betreft het aantal toetspunten > NO2 40 g/m3 (jaargemiddelde gebaseerd op NSL voorgaande jaar)

** Betreft het aantal meetstations met >18 keer per jaar overschrijding NO2 200g/m3 (uurgemiddelde, gebaseerd op jaarverslag DCMR)

*** Overeenkomstig de afspraken in het definitieboekje van de collegetargets zijn de gegevens m.b.t. realisatie 2020 in Q4 van 2021 beschikbaar. Op basis van een eigen monitor is berekend dat er geen wettelijke overschrijdingen van de EU-normen voor NO2 meer zijn.

Toelichting indicatoren

Collegetarget 1:

De daling in 2020 is groter dan verwacht. Dat is voor een groot deel het gevolg van de coronacrisis. Zo daalde de productie bij de raffinaderijen en chemie en nam het wegverkeer af. Ook zorgde een langdurige storing bij de Riverstone kolencentrale voor een afname van de CO2-uitstoot. De DCMR rapporteert naast de, grotendeels tijdelijke, daling van de CO2-uitstoot door externe factoren, ook een dalende trend in de energiesector en de gebouwde omgeving. Deze daling is mede het gevolg van de groei van hernieuwbare energie uit zon en wind en de energietransitie in de gebouwde omgeving. Dat neemt niet weg dat inspanning nodig blijft om deze daling bestendig te maken onder andere door de uitvoering te geven aan plannen van het Rotterdams Klimaat Akkoord.

Collegetarget 2:

Sinds 2017 is het aantal straten in Rotterdam waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden teruggebracht van vijftien naar nul. Met (lokale) verkeersmaatregelen sturen we erop om aan deze norm te blijven voldoen. De voortgang op het halen van dit collegetarget wordt bepaald aan de hand van de monitoringsrapportage van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). De definitieve cijfers over 2020 zijn, zoals is aangegeven in het definitieboekje van de collegetargets, aan het eind van Q4 van 2021 beschikbaar. Deze wordt na publicatie aan de gemeenteraad gestuurd. De verwachting is dat dit kort na de jaarwisseling is.

Wat kost het

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	5.850	2.158	3.712	0	0	0

Bijdragen rijk en medeoverheden	4.099	2.158	3.712	0	0	0
Financieringsbaten	1.056	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	695	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	41.165	73.364	69.092	50.455	32.665	32.447
Apparaatslasten	4.054	7.078	7.722	6.567	6.567	6.567
Inhuur	126	235	223	13	13	13
Overige apparaatslasten	69	97	116	105	105	105
Personeel	3.859	6.746	7.382	6.449	6.449	6.449
Intern resultaat	7.248	7.551	8.722	7.669	4.713	4.713
Intern resultaat	7.248	7.551	8.722	7.669	4.713	4.713
Programmalasten	29.863	58.735	52.648	36.220	21.385	21.167
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.218	20.894	25.981	14.993	334	120
Kapitaallasten	528	622	626	655	683	679
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	21.116	37.219	26.041	20.572	20.368	20.368
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.315	-71.206	-65.380	-50.455	-32.665	-32.447
Saldo voor reserveringen	-35.315	-71.206	-65.380	-50.455	-32.665	-32.447
Reserves	-6.288	31.276	28.250	9.561	-54	-54
Onttrekking reserves	5.750	35.220	28.250	9.561	0	0
Toevoeging reserves	12.038	3.944	0	0	54	54
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-41.603	-39.930	-37.130	-40.894	-32.720	-32.501

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 31.090	- 31.336	- 31.301	- 31.304	- 31.304		
Omissieregeling 2019	- 30.747	- 30.941	- 32.724	- 32.727	- 32.727		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 32.045	- 34.586	- 35.328	- 33.381	- 34.081		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 36.096	- 39.370	- 31.064	- 29.086	- 19.785	
10-maandsrapportage 2019	- 36.120	- 39.370	- 31.064	- 29.086	- 19.785	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 37.997					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 41.255	- 31.064	- 29.086	- 19.785	- 19.785
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 41.169	- 34.183	- 32.273	- 32.794	- 29.021
10-maandsrapportage 2020		- 42.669	- 34.183	- 32.273	- 32.794	- 29.021
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 41.603				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 39.192	- 37.877	- 33.342	- 25.011 - 24.799
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 39.930	- 37.130	- 40.894	- 32.720 - 32.501

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-39.192	-37.877	-33.342	-25.011	-24.799
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-737	747	-7.552	-7.709	-7.702
Actualisatie inkomende bijdragen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-99	-120	-119	-117	-116
Geluidsanering	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Ontvangsten dwangsommen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdragen Klimaatakkoord vanuit Bestuursopdracht SO	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	-6.760	-7.500	-7.500
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	19	18	18	18
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RCP Groene Daken	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	Taakmutaties	-1.240	0	0	0	0

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie inkomende bijdragen

De lasten voor de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) bedragen € 495 en voor de Proeftuin Aardgasvrije wijken Bospolder Tussendijken (BoTu) € 300. Deze lasten worden gedekt vanuit een specifieke uitkering uit rijksmiddelen. Het totaal lasten- en batenbudget wordt met € 795 opgehoogd in 2021.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Geluidsanering

Het Rijk draagt bij aan de uitvoering van geluidsanering. In 2021 worden er minder lasten verwacht ten aanzien van de voorbereidings- en uitvoeringswerkzaamheden voor geluidsanering. Dit is een gevolg van een langere voorbereiding dan gepland en het naleven van de voorschriften met betrekking tot de covid-19 maatregelen. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de subsidiebijdrage vanuit het Rijk worden in 2021 met € 5,2 mln naar beneden bijgesteld.

Ontvangsten dwangsommen

In 2021 lopen er diverse handhavingstrajecten die betrekking hebben op het niet voldoen aan de milieuvorschriften. Naar verwachting leidt dit in totaal tot € 700 hogere ontvangsten uit dwangsommen. Dit budget wordt ingezet voor extra werkzaamheden die worden uitgevoerd door de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR). De begroting wordt hierop bijgesteld. Het baten- en lastenbudget wordt in 2021 met € 700 naar boven bijgesteld.

Rijksbijdragen Klimaatakkoord vanuit Bestuursopdracht SO

Binnen de Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling wordt gezocht naar een structurele oplossing voor de dekking van de Duurzaamheidsopgave. Vanuit het Rijk wordt er op dit moment nog geen volledige duidelijkheid verschaft ten aanzien van hun bijdrage aan de gedecentraliseerde taken van de Duurzaamheidsopgave en voor de extra werkzaamheden die voortvloeien uit het nationale Klimaatakkoord.

Rotterdam heeft met haar programma's wel ingezet op activiteiten die onderdeel uitmaken van het Rijksbeleid. Op basis van gemaakte afspraken in het huidige coalitieakkoord worden deze activiteiten tot op dit moment gedekt uit de algemene middelen. Een voor Rotterdam reële Rijksbijdrage wordt op basis van het advies van de Raad van Openbaar bestuur op concernniveau ingeschat op maximaal € 24,7 mln tot maximaal € 33,9 mln. Het college schat in dat 25% van dit totale bedrag vanaf 2023 ter dekking van het huidige beslag op de algemene middelen reëel is om op te nemen. Om die reden wordt in de meerjarenraming een Rijksbijdragen van € 6,76 mln in 2023 en € 7,5 mln ingaande 2024 opgenomen waarmee de lasten evenredig kunnen worden opgehoogd. In lijn met de concernbrede methodologie wordt deze raming periodiek, voor het eerst bij de begroting 2023, naar nieuwe inzichten geactualiseerd om zodoende een reëlere raming voor 2023 en verder op te leveren.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Bodem

Gasfabrieken

In de begroting worden het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem in 2021 met € 1,8 mln verlaagd. Dit wordt verklaard doordat saneringswerkzaamheden later worden uitgevoerd dan gepland. Dit wordt als volgt toegelicht:

- In 2021 vindt er onderzoek plaats om te komen tot een algehele saneringsaanpak voor de gasfabriek Keilehaven. Er worden nog geen verdere saneringswerkzaamheden voor deze gasfabriek in 2021 verwacht.
- Bij de gasfabriek Kralingen wordt de vervolgaanpak van de grondwatersanering in 2021 onderzocht. Er worden nog geen verdere saneringswerkzaamheden voor deze gasfabriek in 2021 verwacht.
- Eerder werd verwacht dat de sanering bij gasfabriek Feijenoord in 2021 van start zou gaan ter plaatse van het voormalig gasverdeelstation. Dit station en de bijbehorende hogedrukleiding worden verwijderd en verplaatst in het kader van de herontwikkelingen rondom Feijenoord City. De voorbereidingen voor dit project worden in 2021 voortgezet, maar de uitvoering van dit project wordt na 2021 verwacht. Hierdoor vallen de verwachte materiële lasten voor de gasfabrieken lager uit dan begroot.

Spoodlocaties

In 2022 worden nieuwe afspraken gemaakt over de aanpak van lood in de bodem en over de wijze van voortzetting van het programma lood. De uitgaven voor dit onderdeel worden deels verschoven naar 2022. De overige spoodlocaties worden actief opgepakt en hier worden iets meer uitgaven verwacht vanaf medio 2020 doorlopend naar 2022. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem worden in 2021 met € 2,1 mln verlaagd.

Daarnaast is vanuit de Meicirculaire € 1,2 mln beschikbaar gesteld voor de afronding van de bodemspoedsaneringen. De begroting wordt hierop bijgesteld. Er wordt € 1,2 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Bodem.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Het uitvoeringsplan Energietransitie is geactualiseerd en in de begroting 2021 en verder opgenomen. Een aantal wijzigingen betreft het doorschuiven van onder delen van project Programmatische aanpak Smart Energy Systems, project Verduurzamingspakketten en diverse projecten Energievouchers van 2021 naar 2022, hogere lasten voor project Gebiedsaanpakken aardgasvrij en lagere lasten voor project Gebiedsaanpak Pendrecht: Energiecoaches. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met € 2 mln verlaagd in 2021 en met € 2 mln verhoogd in 2022.

Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit

In de koersnota schone lucht zijn drie maatregelen benoemd:

1. Aanpak Maastunnelcorridor

Om de lucht in de stad schoner te maken, is het noodzakelijk dat er minder (gemotoriseerd) verkeer dwars door de stad rijdt. Sinds 25 mei 2021 is één rijstrook afgesloten voor auto's en vrachtwagens op het traject Bentinckplein-Pleinweg. Vanwege de covid-19 maatregelen is het tweede deel van de aanpak later uitgevoerd dan gepland. Met deze aanpak testen we of het mogelijk is de wegcapaciteit te verminderen. Eind 2021 wordt besloten of deze aanpak werkt en of de huidige situatie met één rijstrook definitief gemaakt kan worden. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve worden in 2021 met € 754 verhoogd en in 2022 met € 2,0 mln verlaagd.

2. Bouwlogistiek

De lasten lopen achter bij de begroting, omdat er minder gebruikt is gemaakt van de subsidieregeling Bouwlogistiek. Begin 2021 is de regeling gewijzigd, waarmee tegemoet wordt gekomen aan de wensen uit de markt. De inzet is dat in de periode 2021 t/m 2023 meer gebruik gemaakt van de regeling. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve worden in 2021 met € 105 verhoogd, in 2022 met € 185 verhoogd en in 2023 met € 305 verhoogd.

3. Pilotprogramma Walstroom

Met het pilotprogramma wordt kennis en ervaring opgedaan voor de realisatie van walstroom voor de zeescheepvaart. Fase A betreft een pilot aan de Parkkade en is uitgevoerd. De vaststelling van de subsidie vindt plaats in het 3e kwartaal 2021. Fase B wordt gestart in het 3^e kwartaal 2021. Vanwege de doorlooptijd van fase B en de uiteindelijke vaststelling vindt een deel van de realisatie van walstroom in 2023 plaats. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve worden in 2022 met € 412 verlaagd.

Bestemmingsreserve RCP Groene Daken

In 2021 worden geen lasten verwacht voor RCP Groene Daken. Het lastenbudget en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met € 192 verlaagd in 2021.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

In 2021 wordt een aanbod aan Pendrecht Zuid gedaan als onderdeel van de Proeftuin Aardgasvrije wijken (PAW) Pendrecht. Inmiddels zijn de werkzaamheden hiervoor gestart en zijn de werkzaamheden van Vattenfall begonnen. Deze lasten worden deels gedekt uit de Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en deels vanuit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds - Aardgasvrije wijken. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve RIM worden met € 5,9 mln opgehoogd in 2021.

Bestemmingreserve Taakmutaties Gemeentefonds

- TG - Aardgasvrije wijken

In 2021 wordt een aanbod aan Pendrecht Zuid gedaan als onderdeel van de Proeftuin Aardgasvrije wijken (PAW) Pendrecht. Inmiddels zijn de werkzaamheden hiervoor gestart en zijn de werkzaamheden van Vattenfall begonnen. Deze lasten worden deels gedekt uit de Bestemmingsreserve RIM en deels vanuit de Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds, waarvan € 3,2 mln uit Aardgasvrije wijken Pendrecht Zuid. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met € 3,2 mln opgehoogd in 2021.

- Klimaatmiddelen Transitievisie warmte

De Rotterdamse Transitievisie Warmte is afgerond. Daarvoor zullen de lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds met € 200 worden verhoogd in 2021.

- TG - Klimaatmiddelen - wijkaanpak

In 2021 wordt een aanbod aan Pendrecht Zuid gedaan als onderdeel van de Proeftuin Aardgasvrije wijken (PAW) Pendrecht. Inmiddels zijn de werkzaamheden hiervoor gestart en zijn de werkzaamheden van Vattenfall begonnen. Deze lasten worden deels gedekt uit de Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds, waarvan € 410 uit de klimaatmiddelen voor de wijkaanpak. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met € 410 opgehoogd in 2021.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € 595 in 2021 tot en met - € 104 in 2025).

De grootste wijzigingen zijn een actualisatie op het personele budget (van € 828 in 2021 tot - € 130 in 2025), twee budgetoverhevelingen binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling vanuit het taakveld

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving naar het taakveld Wonen en bouwen voor de Floating Office Rotterdam (€ 325 in 2024 en 2025) en een bijdrage aan trainees (€ 120 structureel) en een indexering (van - € 285 in 2021 tot - € 578 in 2025),

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan Geluid 2019-2023](#)
- [Beleidskader Groepsrisico](#)
- [Nota Actief Bodem- en Baggerbeheer 2013](#)
- [Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)
- [Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)
- [Beleidsnota Huishoudelijk Afval 2013-2018](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Convenant ZES - Zero Emissie Stadslogistiek Rotterdam](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019-2022](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Multifunctioneel dakenprogramma](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Programma Rivieroever](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [RES 1.0 - Regionale Energiestrategie Rotterdam – Den Haag](#)

- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam gaat voor circulair - Visie en aanpak 2017](#)
- [Rotterdam gaat voor groen](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdams Duurzaamheidskompas](#) (update december 2020)
- [Rotterdamse Klimaataanpak](#)
- [Rotterdams Klimaataakkoord](#)
- [Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0 \(2021\)](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Schone Energiestrategie](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Stappenplan aardgasvrije wijken](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadsdistributie;](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonneenergie](#)
- [Stedelijke Agenda Haven](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2019-2020](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2020-2022](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)
- [WAT-kaart aardgasvrij \(update juni 2021\)](#)

Omschrijving taakveld en vervolg taakvelddoelstellingen

Vervolg taakvelddoelstellingen

- verminderen van geluidsoverlast
- een betere regie op het gebruik van de ondergrond
- een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners
- verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Omschrijving taakveld

Nederland moet in 2050 een land zijn zonder CO2 uitstoot en met een volledig circulaire economie. Daar moet nu mee begonnen worden. Ook Rotterdam heeft hierin een belangrijke opgave. Prioriteit ligt daarom bij de uitvoering en ondersteuning van activiteiten voor het realiseren van de energietransitie in gebouwde omgeving en mobiliteit, de omslag naar een circulaire economie, het verbeteren van de luchtkwaliteit, vergroting van de veerkracht van de stad, in combinatie met de vergroening, waterveiligheid en transformatie naar een nieuwe duurzame economie.

We zetten in op een fijne woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers: schoner, groener en gezonder. In het taakveld Milieubeheer wordt ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen en zo een bijdrage leveren aan een rijke en stabiele biosfeer en daarmee aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit vergt vooral focus op anders werken: die keuzes krijgen waarde als we ze omzetten in kansen door integraler en slimmer te werken. Dus zetten we de energietransitie in als vliegwiel voor duurzame bedrijvigheid, voor nieuwe werkgelegenheid en het aantrekkelijker maken van woningen en wijken.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap Pagina 76

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

Voortgang 2021

Bewoners zijn door Covid-19 nog steeds vooral thuis en daardoor nadrukkelijker in hun woonomgeving aanwezig. Zij maken tot 70% vaker een ommetje in de wijk of buurt. Dit leidt tot grotere druk op de openbare ruimte, parken en parkjes in de stad, zeker in relatie tot de 1,5 meter afstand tot elkaar. Bewoners waarderen en gebruiken het groen in hun woonomgeving beter en meer.

Op 8 april 2021 is de Visie op de Openbare Ruimte vastgesteld door de raad. Daarmee is een nieuw kader met drie doelen en focus op vijf speerpunten vastgesteld voor de openbare ruimte de komende jaren. De Uitvoeringsagenda Biodiversiteit in Rotterdam, een uitwerking van de Visie op de Openbare Ruimte is besproken in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte, tegelijk met de Visie op de Openbare Ruimte.

Eind december 2020 is bekend geworden dat tot en met 2020 al op 12,8 hectare extra groen kan worden gerekend. Die extra hectaren groen zijn gerealiseerd op daken en in openbaar gebied. Een deel hiervan wordt nog in 2021 en 2022 uitgevoerd. Vooralsnog leiden de genomen maatregelen tegen Covid-19 niet tot vertraging in de aanpak en loopt de voortgang op schema.

De planvorming en/of start uitvoering van de drie ecologische verbindingzones vordert. Het gaat om deze verbindingen: langs de Heemraadsingel naar Vroesenpark, de Steilrand (van de Rotte naar de Schie en Landgoed De Tempel) en als derde langs het Zuiddiepje, tussen Eiland van Brienenoord en Park De Twee Heuvels (als onderdeel van het Rondje Stadionpark). De uitvoering van deze laatste ecologische verbinding loopt mee met de uitvoering van Eiland van Brienenoord en wordt in 2022 afgerond. Voor de andere twee ecologische verbindingen is een apart planproces opgestart, de uitvoering is voorzien vanaf 2021. Het zal daarbij gaan om een combinatie van eenvoudig uit te voeren maatregelen en langere termijnprojecten.

Op Landgoed De Tempel zijn de eerste herstelwerkzaamheden aan het park uitgevoerd. De samenwerkingsovereenkomst met Natuurmonumenten is getekend en eind 2021 gaan de tuinen van de landgoederen De Tempel en Nieuw Rhodenrijs in erfpacht over. Verdere herstelwerkzaamheden aan de tuinen worden voorbereid.

In 2020 heeft het college een principebesluit genomen over een investering in de zeven stadsprojecten. Alle zeven stadsprojecten dragen bij aan de verbreding van stadsecologie, vergroening en biodiversiteit: Hofbogen vormt een verbinding vanaf het Hofplein naar de A20 zone en het getijdenpark Feijenoord is een vergroting van de riviernatuur vanaf het Eiland van Brienenoord. De nieuwe stadsparken in Rijn- en Maashaven vergroten de (onder-) waternatuur en het rivierenlandschap.

Ontwikkelingen 2022-2025

De jaren 2021-2022 staan nog in het licht van uitvoering van de coalitiedoelstellingen met de opgave 20 hectare groen toe te voegen, drie ecologische verbindingen te realiseren en het programma Rivieroevers met onder andere het toegankelijk maken van de oevers van de rivieren voor groen, langzaam verkeer en verblijf. Daarnaast is onlangs de visie Openbare Ruimte vastgesteld in de raad. De komende jaren zal steeds meer nadruk komen te liggen op het realiseren van de vijf speerpunten uit deze visie via projecten. Het gaat om:

- Groenstructuur
- Rivieren kust en regio
- Binnenstad
- Openbare ruimte Focuswijken NPRZ
- Boulevards en straten

De komende jaren zal veel inzet gepleegd worden op de zeven stadsprojecten, met als doel de stad niet alleen mooier, beter en groener te maken, maar ook meer ruimte te creëren voor cultuur en buiten spelen, een vliegwiel voor woningbouw en gebiedsontwikkeling te creëren en de lokale economie te stimuleren. De investeringen genereren ook werkgelegenheid die een bijdrage levert aan het herstel van Rotterdam na Covid-19.

Voor Het Park wordt een renovatieplan met een nieuwe beheerconstructie uitgewerkt. Het Museumpark ondergaat een metamorfose in aansluiting op de ontwikkeling van het Depotgebouw met een nieuw Voorplein en de renovatie van museum Boijmans Van Beuningen.

Het grootschalig onderhoud in de tuinsteden zoals Prins Alexander en Lombardijen wordt integraal aangepakt. Hier speelt een meervoudige problematiek met onder andere verzakkingen in relatie tot Rotterdams WeerWoord en de diverse transitie. Deze grootschalige onderhoudsopgaven bieden gelegenheid om ook kansen voor verbetering van het landschap en groen op te pakken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van groeiomstandigheden van bomen bij ophoging, de aanleg van meer plantvakken en aansluiting van woningen op het op te hogen maaiveld.

Bij zowel de stadprojecten als uitvoering van de visie openbare ruimte wordt nadrukkelijk de samenwerking opgezocht met andere majeure ontwikkelingen en transitie, zoals de Groei van de Stad, energietransitie, klimaatadaptatie (Rotterdams WeerWoord) en circulair.

Wat willen we bereiken

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Een meer uitgebreide, beter aaneengesloten groenstructuur in de stad die bijdraagt aan een meer robuuste én veerkrachtige openbare ruimte met betere biodiversiteit.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: stedelijke verdichting, energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie en die daarbij ook voldoende (openbare) ruimte biedt aan alle inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Deze collegeperiode staat in het teken van uitvoering van het plan van aanpak Rotterdam gaat voor groen! Met alle partners in de stad het Rotterdamse groenareaal groter, beter en aantrekkelijker maken. Dat doen we met bedrijven, instellingen, corporaties, ondernemers, natuurorganisaties, terreinbeheerders, groene initiatiefnemers

en bewoners. Bij de begroting van 2019 heeft het college als collegegetarget de ambitie geformuleerd om deze periode 20 hectare groen toe te voegen. Eind december 2020 is bekend geworden dat tot en met 2020 al op 12,8 hectare extra groen kan worden gerekend binnen de vier onderdelen:

1. Groene daken
2. Groene werklocaties
3. Groen in de openbare ruimte
4. Groen dicht bij huis

Het programma Rotterdam gaat voor Groen loopt tot en met 2022, maar daarna is de opgave voor het vergroenen van de stad niet afgerond. De conceptvisie Openbare Ruimte biedt een doorkijk voor de komende 10 jaar. De visie schetst het belang van verdere vergroening van de stad en goede verbindingen met de groene landschappen om de stad. Dit is noodzakelijk om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te blijven bieden en verder te ontwikkelen in relatie tot de binnenstedelijke verdichting, klimaat, energie, mobiliteit en gezondheid.

Extra inzet wordt gepleegd op:

- Het realiseren van drie slimme, ecologische verbindingen tussen groene plekken, parken en de stad uit via drie ecologische verbindingen: van het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar Rottemeren en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark.
- Daarnaast wordt gewerkt aan een meetinstrument en een visie op de biodiversiteit in Rotterdam, naast de uitvoeringsagenda die in april 2021 is vastgesteld.
- Realiseren van een groene kwaliteitsimpuls, bijvoorbeeld groene wandelroutes in de buurt en wijk mogelijk maken en een stedelijk groen netwerk voor sport, recreatie en verblijf.
- Voortzetten van de vergroening in de binnenstad.
- Blijven investeren in de buitenruimte van met name de focuswijken op Zuid, gekoppeld aan het brede maatregelenpakket van NPRZ.
- Inzetten op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren, Nationaal Park Hollandse Duinen, het programma Rotterdam gaat de boer op en regionale Landschapstafels als BPL Midden-Delfland en IJsselmonde. De provincie werkt ook aan groenblauwe verbindingen tussen stad-regio, waaronder de Nieuwe Maas, Rotte en de Schie als verbinding met omliggende groene landschappen.
- Het groenblauwe netwerk in buurten en wijken in en om de stad uitbreiden voor langzaam verkeer (voetganger en fiets), zowel functioneel (werk) als recreatief en waar mogelijk verbinden met de routes door de stadsranden naar het regionale landschap. Koppeling van het regionale fiets- en wandelnetwerk aan het stedelijke fiets- en wandelnetwerk, zowel recreatief als werkverkeer.
- Meer wateropvang en recreatienatuur binnen en buiten de stad (onder andere samen met het programma Rotterdams WeerWoord).
- Kleine kwaliteitsingrepen toepassen bij herbestrating die bijdragen aan de functionaliteit, vergroening en duurzaamheid (functionele wijzigingen) en inzet op structureel integrale aanpak bij vervangings- en onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte.

- Bijdragen aan het opstellen en realiseren van een integraal plan voor de klimaataanpak (grond)water voor wateroverlast, waterveiligheid en hittestress (Rotterdams Weerwoord). De uitwerking in een uitvoeringsstrategie heeft brede consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Denk aan inrichtingsprincipes (bijvoorbeeld groene infiltratie greppels of rioolscheiding) en materiaalgebruik (bijvoorbeeld waterdoorlatende bestrating).

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (onder andere toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen).
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022.
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022.
- Doorontwikkelen van Programma Rivieroevers Rotterdam door o.a. uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Rivieroevers Rotterdam 2019-2022.
- Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroevers levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren, conform het Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas. Voorbeelden zijn de nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers in de Maashaven, de Rijnhaven en aan de rivier bij Feijenoord City. Ook wordt het getijdenpark Eiland van Brienenoord en getijdenuoever Keilehaven aangelegd en wordt de buitenruimte van Blue City heringericht.
- De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met meer recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte is al gerealiseerd, zoals de trappen en steiger bij het Grotekerkplein, de herinrichting van de Linker Rottekade en de waterinlaat Leuvekolk.
- Het verbeteren van oversteekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuvehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg).
- Het creëren van essentiële wandel- en fietsroutes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden. Hierbij samen optrekken met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak en de experimenten die in dit kader worden opgestart; Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal).

- Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte in het kader van de visie Openbare Ruimte.

Kortom, een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie. We zetten structureel in op integrale aanpak en meeliftkansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid. De testversie omgevingsvisie gebruiken we om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018	Streefwaarde			+ 5 ha	+ 10 ha	+ 15 ha	+ 20 ha
	Realisatie			+ 8,9 ha	+12,8 ha		
% Tevredenheid van bezoekers stadsparken (rapportcijfer)	Streefwaarde		>7,4	>7,4	>7,4	>7,4	>7,4
	Realisatie	7,4	7,1	7,3	7,1		
% Tevredenheid bewoners over groen in de wijken /buurten	Streefwaarde		>6,9	> 6,9	>6,9	>6,9	>6,9
	Realisatie	6,9	6,2	6,4	6,4		
Prestatie-indicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Realisatie ecologische verbindingen	Streefwaarde						3 ecologische verbindingen realiseren in de stad
	Realisatie						1 verbinding is in uitvoering, 2 verbindingen bevinden zich in de planfase*

Toelichting indicatoren

*De ecologische verbinding 'Rondje Eiland van Brienenoord - Park de Twee Heuvels' is in uitvoering. De start van de andere twee ecologische verbindingen is nog in 2021 voorzien.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Realisatie 2020	Tweede Herziening		Begroting 2022		
		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025

Baten exclusief reserves	795	3.158	933	23	23	23
Bijdragen rijk en medeoverheden	730	3.158	933	23	23	23
Overige opbrengsten derden	65	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.492	16.410	13.987	7.173	7.168	7.166
Apparaatslasten	0	739	820	632	632	632
Inhuur	0	125	189	1	1	1
Overige apparaatslasten	0	9	10	10	10	10
Personeel	0	605	621	621	621	621
Intern resultaat	3.178	2.610	1.850	1.977	1.977	1.977
Intern resultaat	3.178	2.610	1.850	1.977	1.977	1.977
Programmalasten	6.314	13.061	11.317	4.564	4.559	4.557
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.485	7.380	5.993	-259	-262	-262
Kapitaallasten	0	0	60	58	56	54
Overige programmalasten	56	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.773	5.681	5.265	4.765	4.765	4.765
Saldo voor vpb en reserveringen	-8.698	-13.251	-13.054	-7.150	-7.145	-7.143
Saldo voor reserveringen	-8.698	-13.251	-13.054	-7.150	-7.145	-7.143
Reserves	3.171	7.109	5.729	202	199	199
Onttrekking reserves	3.461	7.821	6.316	202	199	199
Toevoeging reserves	890	712	587	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Saldo	-5.526	-6.143	-7.325	-6.949	-6.946	-6.944

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 4.547	- 4.547	- 4.547	- 4.547	- 4.547		
Omissieregeling 2019	- 6.878	- 6.158	- 5.843	- 5.558	- 5.558		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 6.870	- 6.968	- 6.951	- 6.934	- 7.224		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 5.826	- 5.971	- 5.938	- 5.913	- 6.202	
10-maandsrapportage 2019	- 5.634	- 5.971	- 5.938	- 5.913	- 6.202	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 5.565					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 6.880	- 5.938	- 5.913	- 6.202	- 6.202
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.170	- 6.569	- 6.690	- 6.419	- 6.419
10-maandsrapportage 2020		- 6.170	- 6.569	- 6.690	- 6.419	- 6.419
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.526				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.297	- 7.271	- 6.912	- 6.909 - 6.907
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 6.143	- 7.325	- 6.949	- 6.946 - 6.944

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-6.297	-7.271	-6.912	-6.909	-6.907
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		154	-54	-36	-37	-37
Koers van de stad: Een upgrade voor de skate!	Intensiveringen	0	-113	0	0	0
Koers van de stad: Een upgrade voor de skate!	Kasschuiven	-113	113	0	0	0
Programma Rivieroevers	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	2	2	2	2
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	266	-56	-38	-38	-39
Begroting na wijzigingen		-6.143	-7.325	-6.949	-6.946	-6.944

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: een upgrade voor de skate!

De intensivering betreft de verwerking van het voorstel 'Een upgrade voor de skate!' in het kader van Koers van de Stad op initiatief van D66. De middelen worden ingezet ter dekking van maatregelen voortkomend uit het huidige participatieproces met de urban sporters in het kader van de herinrichting van het museumpark. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget wordt in 2021 met € 113 verhoogd.

Daarnaast heeft een kasschuif plaatsgevonden. De voorbereiding en uitvoering van het voorstel "Een upgrade voor de skate!" in het kader van Koers van de Stad vinden reeds in 2021 plaats. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget van € 113 wordt vanuit 2022 overgeheveld naar 2021.

Programma Rivieroevers

Voor het project Lombardkade is zowel budget begroot op het taakveld Wonen en bouwen als op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap. Het project wordt verantwoord onder het taakveld Wonen en bouwen. Gebleken is dat het budget op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap niet benodigd is. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de bijdrage van derden worden in 2021 met € 175 verlaagd en in 2022 met € 150 verlaagd.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

- *Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022*

Op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap zijn de lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling begroot voor het Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022. Vanuit dit programma wordt er geld beschikbaar gesteld voor allerlei projecten die centraal staan bij het investeren in de rivieroevers. In de periode 2021-2022 krijgen diverse projecten een bijdrage, waaronder het project Blue City dat tot het taakveld Wonen en bouwen behoort. De begroting wordt hierop bijgesteld. In de begroting worden € 225 lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022 overgeheveld vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap naar het taakveld Wonen en bouwen.

- *Programma Extra Vergroening*

Op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap zijn de lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling begroot voor het programma Groenoffensief (Rotterdam gaat voor groen). Vanuit dit programma wordt er geld beschikbaar gesteld voor allerlei projecten binnen de gemeente Rotterdam waar groen wordt toegevoegd. Het programma heeft een doorloop in 2021 en 2022. In die periode

krijgen diverse projecten een bijdrage, waaronder de projecten Heiman Dullaertplein, Malieklos en Putsebocht 3 die tot het taakveld Wonen en bouwen behoren. De begroting wordt hierop bijgesteld. In de begroting worden € 368 lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening overgeheveld vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap naar het taakveld Wonen en bouwen.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € 266 in 2021 tot en met - € 39 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn:

- Een actualisatie van het personele budget (van - € 72 in 2021 tot - € 13 in 2025).
- Een indexering (van - € 168 in 2022 tot - € 123 in 2025).
- Een bijdrage trainees binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap aan het taakveld Wonen en bouwen (€ 90 structureel).
- Personele inzet vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap op de relatie ontwikkeling haven en stad - geluid en stikstof (€ 109 in 2021 en € 187 in 2022).
- Een renteverlaging kapitaallasten (van € 10 in 2022 tot € 9 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018](#)
- [De Rivier als getijdenpark](#)
- [Detailhandelsnota](#)
- [Focus Document City Lounge/ Binnenstadsplan 2014-2018](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)

- [Havenvisie 2030](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Horecagebiedsplan](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader voor de plaatsing van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Omgevingsvergunning](#)
- [Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte:](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Recreatiekader Rottemeren](#)
- [Rivieroevers Rotterdam - Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam gaat voor groen: actieplan \(2019\)](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsaanpak](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Stedelijk-Verkeersplan-Rotterdam-20170123](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)
- [Urgentiedocument Rotterdam WeerWoord](#)

- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie op de openbare ruimte](#)
- [Zeven stadsprojecten](#)

Omschrijving taakveld

Ons doel is het realiseren van mooi, divers en uitnodigend openbaar groen en stedelijk water. Het groen en water in Rotterdam hebben daarbij landschappelijke en ecologische waarde, zijn goed verspreid, divers en bieden ruimte aan toegankelijke recreatie, houden de mensen en de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk. Juist in de verdichtende omgeving wordt gezorgd voor een eveneens groeiende aanwezigheid van openbaar groen en stedelijk water. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en gezonde groei in relatie tot de stedelijke verdichtingsopgave.

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- Aanleg van openbaar groen inclusief het plaatsen van kunstwerken in de openbare ruimte.
- Aanleg van openbaar water: vijvers en kleine watergangen.
- Aanleg van speelvoorzieningen.

Al deze opgaven vragen om creatieve en innovatieve oplossingen en andere samenwerkingsvormen met (deels nieuwe) partners. Alleen door samen op te trekken met oog voor de brede doelstellingen van de stad en het effect van onze aanpak op de Rotterdammer zorgen we voor maximaal resultaat, ook op de lange termijn. Daarbij maken we gebruik van de vijf perspectieven uit de concept Omgevingsvisie:

1. Circulaire stad.
2. Compacte stad.
3. Productieve stad.
4. Inclusieve stad.
5. Gezonde stad.

Deze perspectieven sluiten goed aan bij onze ambities.

Met de bovengenoemde doelen beogen we de volgende effecten in de stad te bereiken:

- Tevredenheid van bewoners vergroten over de openbare ruimte, waaronder het groen, water en speelvoorzieningen.
- Groei van gebruikers en bezoekersaantallen van stadsparken en wijkvoorzieningen mogelijk maken en bevordering van een duurzame en gezonde leefstijl.
- Weerbaarheid van de stad versterken waar het gaat om klimaatverandering.

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte (zelf)bindende kaders voor de ontwikkeling van de stad.

Voortgang 2021

De invoering van de Omgevingswet is, volgens de huidige verwachting, 1 juli 2022. Het is de ambitie om alle benodigde en beoogde besluitvorming voor 1 januari 2022 door de gemeenteraad te hebben vastgesteld.

In 2021 voorziet de gemeente Rotterdam de vaststelling van de Rotterdamse Omgevingsvisie door het college en de raad. De afgelopen jaren is een uitgebreid proces doorlopen waarin, samen met een brede groep partijen uit de stad, de inhoud van de omgevingsvisie is vormgegeven. De resultaten van de participatie zijn in de concept Omgevingsvisie verwerkt. De omgevingsvisie is in de zomerperiode voor 10 weken ter inzage gelegd. Hierna is een afweging gemaakt voor een passende verwerking van de reacties. Eind 2021 gaat de definitieve Omgevingsvisie ter vaststelling naar college en raad.

Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding en implementatie van het Omgevingsplan. Hiervoor is een brede projectgroep samengesteld met zowel vertegenwoordiging vanuit de gemeente, als experts van relevante diensten (waaronder de Dienst centraal milieubeheer Rijnmond (DCMR) en de Veiligheidsregio). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet mogen er vanaf 1 juli 2022 geen bestemmingsplannen meer ter inzage worden gelegd. In het omgevingsplan staan de gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan is de vervanger van alle bestemmingsplannen.

In 2022 moet de ambtelijke organisatie ingericht zijn op het maken van omgevingsplannen op projectniveau en voorbereid zijn om het tijdelijke deel van het omgevingsplan gefaseerd om te zetten naar het permanente deel van het omgevingsplan. In 2022 wordt gestart met het omzetten van de eerste gebieden. Uiterlijk op 1 januari 2030 moet dan één nieuw omgevingsplan voor heel Rotterdam zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Om er in de tussentijd voor te zorgen dat de bouwproductie zo weinig mogelijk hinder ondervindt, ligt de prioriteit bij het zo goed mogelijk uitrusten van de verantwoordelijke organisatie om de uitgifte van omgevingsvergunningen voor bouwprojecten zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 wordt de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De implementatie van de Omgevingswet is een concernbrede opgave, gericht op de vier maatschappelijke verbeterdoelen van de wet (hieronder omschreven onder Implementatie Omgevingswet). Een belangrijke opgave die hier onder valt is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wat willen we bereiken

Een goede dynamische Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een van de kerninstrumenten van de Omgevingswet, maar wordt met name als kans beschouwd om voor het eerst sinds lange tijd weer een integrale visie op de ontwikkeling van de stad te maken. De trends van de afgelopen jaren, zoals de trek naar de stad en vergrijzing, in combinatie met de transities die onvermijdelijk op ons afkomen nopen Rotterdam tot het maken van een integrale visie op de ontwikkeling van de stad. Op basis van de Omgevingsvisie kan integraal richting gegeven worden aan de ontwikkeling van de stad, waarin wordt ingespeeld op trends en transities. Het opstellen van de Omgevingsvisie is in een vergevorderd stadium. De opbouw en inhoudelijke invulling van de visie zijn in juli 2021 opgeleverd in een concept Omgevingsvisie. De concept Omgevingsvisie ligt in de zomer ter inzage en de ambitie is om het stuk eind 2021 vast te stellen.

De Omgevingsvisie is een dynamische visie die meegroeit met de veranderende opgaven van de toekomst. De Omgevingsvisie wordt periodiek (op delen) geactualiseerd en bijgewerkt. Ook dit is onderdeel van het werkproces rondom de Omgevingsvisie.

Een goede implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet heeft vijf belangrijke maatschappelijke verbeterdoelen:

1. Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht
2. Het maken van en het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van een afwegingskader ruimtegebruik voor de gemeente in relatie tot het frequenter optreden van meervoudige claims op dezelfde ruimte
3. Het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving (integraliteit)
4. Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving
5. Het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving (mede om participatie en betrokkenheid van burgers en bedrijven te vergroten)

De maatschappelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet zijn doelen die de gemeente al grotendeels nastreeft. De wet geeft een extra prikkel en is een middel om vele initiatieven die al lopen een extra impuls te geven. Hoe eerder wordt gestart met de invoering van de Omgevingswet, hoe beter. Een verandering als deze, waarbij zoveel

interne en externe partijen betrokken zijn, kost tijd en vraagt om veel afstemming. Daarnaast geven een vroege start en proactieve houding de mogelijkheid om oplossingen te vinden die aansluiten bij de eigen wensen en behoeften en de Rotterdamse manier van werken.

Omgevingsplan Rotterdam

Hoewel de wettelijke actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, worden er nog tot 1 juli 2022 bestemmingsplannen ter inzage gelegd. Naast het actualiseren worden er op deze manier nog steeds kaders gemaakt voor woningbouwopgaven en beleidswijzigingen (zoals het nieuwe hotelbeleid). Eind 2022 is bereikt:

- Een actueel, flexibel en toekomstgericht tijdelijk omgevingsplan Rotterdam
- Beschikt men over vaardigheden om het projectomgevingsplan te kunnen beoordelen en te begeleiden naar de vaststelling.
- Is gestart met het maken van in ieder geval drie gebiedsgerichte onderdelen van het permanente omgevingsplan Rotterdam.
- Is de totaalplanning naar de oplevering van het definitief omgevingsplan Rotterdam opgesteld.

Wat gaan we daar voor doen

Implementatie van de Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is, volgens de huidige verwachting, 1 juli 2022. Omdat we als gemeente op tijd klaar willen zijn, willen we -naast het opstellen van de Omgevingsvisie- de volgende resultaten al voor 1 januari 2022 bereikt hebben:

- We hebben vervolgstappen gezet om te komen tot een andere manier van kijken, werken en samenwerken.
- We zijn met onze eigen informatiesystemen aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We beschikken over een actueel actieplan geluid (in kader Europese regelgeving).
- We hebben de basis op orde gebracht met de huidige bestemmingsplannen die opgaan in het nieuwe omgevingsplan.
- We hebben kennis van de inhoud en het proces om vanaf 1 juli 2022 een omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen en te publiceren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- Na invoering van de omgevingswet realiseren we de nieuwe, vaak kortere, termijnen voor vergunningsaanvragen.
- We hebben voor 1 januari 2022 het legesmodel aangepast op de situatie na 1 juli 2022.
- We hebben de huidige formulieren en vragenbomen voor gebruikers waar nodig aangepast en overgezet naar het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet.

- We hebben in beeld hoe we vanaf 1 januari 2022 omgaan met de impact van het oude en nieuwe juridische systeem voor het proces initiatief verkennen en vergunningverlening.
- We zijn voorbereid op het ingeschatte aantal bezwaar- en beroepszaken.
- Archivering, privacy en informatiebeveiliging zijn Omgevingswetproof.
- We zijn aan het oefenen met omgevingsprogramma's.
- We hebben een participatiebeleid vastgesteld waarmee initiatiefnemers (derden en gemeente) goed uit de voeten kunnen.

Omgevingsplan

Per 1 januari 2022 zijn alle gemeenten verplicht om te beschikken over een omgevingsplan. Voor Rotterdam gaan we uit van een eerste versie omgevingsplan, inclusief een aanpak voor de periode 2022-2029. Uiterlijk voor 1 januari 2030 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd. Om te komen tot dit omgevingsplan wordt de komende jaren al in diverse gebieden geëxperimenteerd met pilot omgevingsplannen. De ervaringen worden verwerkt in het definitieve omgevingsplan voor heel Rotterdam.

Tot 1 juli 2022 blijven de huidige bestemmingsplannen gehandhaafd. De formele actualisatieplicht is komen te vervallen, maar de gemeente is wel verplicht om in alle gebieden te voorzien in actuele juridische kaders, die ook op de juiste manier digitaal raadpleegbaar zijn. Tot 2022 wordt dus nog een aantal nieuwe bestemmingsplannen gemaakt, waarbij de focus leggen op de gebieden met grote ontwikkelingen (toekomstige woningbouwlocaties en NPRZ) en daar waar nog geen kaders zijn.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.237	2.045	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.017	1.995	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	220	50	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	8.191	4.534	1.144	203	155	155

Apparaatslasten	18.599	16.631	15.212	14.683	14.310	14.310
Inhuur	3.686	2.913	3.113	2.601	2.229	2.229
Overige apparaatslasten	251	241	254	254	254	254
Personeel	14.662	13.478	11.846	11.828	11.828	11.828
Intern resultaat	-13.909	-16.646	-15.508	-15.195	-14.865	-14.865
Intern resultaat	-13.909	-16.646	-15.508	-15.195	-14.865	-14.865
Programmalasten	3.501	4.549	1.440	716	710	710
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.501	4.549	1.440	716	710	710
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.953	-2.488	-1.144	-203	-155	-155
Saldo voor reserveringen	-5.953	-2.488	-1.144	-203	-155	-155
Reserves	159	145	20	0	0	0
Onttrekking reserves	159	145	20	0	0	0
Saldo	-5.795	-2.343	-1.125	-203	-155	-155

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 3.800	- 3.538	- 3.367	- 3.315	- 3.315		
Omissieregeling 2019	- 356	- 2.034	- 2.004	- 2.004	- 2.004		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 719	- 822	- 616	- 515	107		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 6.458	- 7.113	- 6.923	- 6.725	- 9.108		
10-maandsrapportage 2019	- 6.318	- 7.113	- 6.923	- 6.725	- 9.108		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.512						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 7.186	- 6.923	- 6.725	- 9.108	- 9.108	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 7.987	- 7.687	- 7.211	- 6.757	- 6.843	
10-maandsrapportage 2020		- 7.690	- 7.687	- 7.211	- 6.757	- 6.843	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.795					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 2.043	- 785	- 173	- 124	- 124
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 2.343	- 1.125	- 203	- 155	- 155

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-2.043	-785	-173	-124	-124
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-301	-340	-31	-31	-31
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	38	35	35	35
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-315	-377	-66	-65	-65
Begroting na wijzigingen		-2.343	-1.125	-203	-155	-155

Toelichting financiële bijstellingen

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van - € 377 in 2022 tot en met - € 65 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn:

- Een actualisatie van het personele budget (van - € 303 in 2022 tot - € 302 in 2025).
- Een indexering (van € 302 in 2022 tot € 308 in 2025)
- Een bijdrage trainees binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling vanuit het taakveld Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling aan het taakveld Wonen en bouwen (€ 120 structureel).
- Een budgetoverheveling binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling vanuit het taakveld Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling naar het taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving (van - € 133 in 2021 tot - € 156 in 2025).
- Personele inzet op de implementatie van Wijk aan Zet/Werken in stad en wijk (- € 14 in 2021 tot - € 35 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota](#)
- Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020
- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)
- [Detailhandelsnota](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie Rotterdam](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Laadkader elektrische auto's](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Milieuzone kaart](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Omgevingsvergunning](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Visie Openbare Ruimte 2020-2030](#)

Omschrijving taakveld

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen. Goede en effectieve kaders voor de fysieke leefomgeving dragen bij aan een 'goede groei' van Rotterdam, rekening houdend met gewenste transitie in de stad.

De stad zal de komende jaren verder groeien en te maken krijgen met grote transitie. Richting het einde van de collegeperiode zal het aantal inwoners snel gaan toenemen, we zullen vele woningen en daarbij behorende infrastructuur moeten bouwen. Tegelijk zullen we ons hele energiesysteem op de schop moeten nemen, materiaalstromen in de stad circulair gaan maken, de stad verder uitrusten voor de veranderingen in de digitale wereld, de stad toerusten voor wateroverlast en hittestress en ervoor zorgen dat meer mensen gebruik gaan maken van de fiets en het OV, ten koste van de auto. Deze groei en verandering van de stad is een grote ruimtelijke opgave, waarbij de bouw van nieuwe woningen gepaard zal moeten gaan met de bouw van (maatschappelijke) voorzieningen, kwalitatief hoogwaardig groen, genoeg plek voor energieopwekking, -opslag en -transport, een goede bereikbaarheid en voldoende werkgelegenheid. We anticiperen daarbij op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, bevolkingssamenstelling en economische vernieuwing.

Samengevat krijgen we de komende jaren dus te maken met een enorme groei: we moeten meer mensen huisvesten op hetzelfde oppervlak. Tegelijkertijd zitten we in een tijd waarin trends en transitie hard op ons afkomen en veranderingen teweeg gaan brengen in onze levens, onze systemen en daarmee onze fysieke leefomgeving. Dit alles vraagt een ruimtelijke visie en ruimtelijke kaders, waarmee de gemeente richting geeft aan de ontwikkeling van een duurzame stad waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Deze visie krijgt de vorm van een Omgevingsvisie. Daarbij worden alle aspecten die de fysieke leefomgeving beïnvloeden in samenhang gezien. De Omgevingsvisie wordt het nieuwe kader op stedelijk schaalniveau voor de fysieke ontwikkeling van de stad en is daarmee de opvolger van de Stadsvisie uit 2007.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 juli 2022 is er één integrale wet voor zaken als bodem, geluid, lucht, milieu, water, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, natuur en gezondheid. Tot 2029 hebben we de tijd om helemaal in de geest van de wet te gaan werken. Die tijd is ook nodig, het is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De invoering van de wet gaat met veel veranderingen gepaard, maar de belangrijkste liggen op de volgende terreinen:

Andere manier van werken

De Omgevingswet vraagt vooral een andere manier van denken, werken en handelen. Van de stad maar ook van onze gemeentelijke organisatie. Integraal samenwerken binnen deze organisatie, collega-overheden, partners in de stad en bewoners. En daarnaast denken, redeneren en handelen vanuit het principe 'ja-mits' en procesgeoriënteerd. Een cultuur die al past bij de werkwijze van de gemeente Rotterdam en die we versterkt door moeten zetten.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de nieuwe wet wordt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het brengt alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving bij elkaar die voor iedereen inzichtelijk is. Daarnaast kunnen bewoners, bedrijven en overheden via dit loket meldingen doorgeven of een vergunning aanvragen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent een aantal nieuwe instrumenten waar we als gemeente mee gaan werken. De belangrijkste zijn de volgende:

- Omgevingsvisie (een samenhangende (integrale) strategische richting voor de fysieke leefomgeving. (Omgevings)programma's (plannen waarmee we de veranderingen uit de omgevingsvisie concreet maken in de vorm van maatregelen).
- Omgevingsplan (dit plan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Het is de opvolger van onder andere de huidige bestemmingsplannen en verordeningen, maar krijgt een veel bredere inhoud).
- Het Omgevingsprogramma is het derde kerninstrument onder de omgevingswet. Een omgevingsprogramma is vergelijkbaar met het uitvoeringsbeleid dat de gemeente nu ook al kent, zoals het uitvoeringsprogramma Rivieroevers. Het omgevingsprogramma is na invoering van de omgevingswet hiervoor het passende instrument.

Het omgevingsprogramma verschilt op een paar punten met het huidige uitvoeringsbeleid. In het nieuwe instrument is participatie beter geborgd en het maakt deel uit van de beleidscyclus waar ook monitoring en evaluatie onderdeel van zijn. Een andere vernieuwing is dat omgevingsprogramma's worden gepubliceerd in het digitaal stelsel omgevingswet (DSO), waarmee de transparantie en dienstverlening naar bewoners toe wordt vergroot.

Wonen en bouwen

Pagina 78

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

Voortgang 2021

De hoofddoelstellingen van het woonbeleid van de gemeente Rotterdam zijn aantrekkelijkere woonmilieus, een woningvoorraad met voldoende kwaliteit en duurzame toekomstwaarde, en borging dat de basis van de woningmarkt op orde blijft.

Visies en beleid

In Rotterdam is er behoefte aan veel nieuwe woningen om de druk op de woningmarkt te verlichten, daarbij wordt ingezet op een constant hoge bouwstroom in de komende jaren. Tijdens deze woningkrapte staat met name woningen voor het middensegment en woningen voor starters onder druk. Wij zetten daarbij stevig in om juist ook voor deze groepen nieuwbouw te realiseren.

De gemeente Rotterdam zet zich in op het versterken van de positie van de koopstarter op de Rotterdamse woningmarkt. Eén van de instrumenten die de gemeente voornemens is om in te zetten is de starterslening, naast bijvoorbeeld meer sturing op de nieuwbouw van koopwoningen in het middensegment en het aanpakken van het verdienmodel van particuliere beleggers die oneigenlijke hoge huren vragen. Kopers kunnen met de Starterslening, die loopt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), een extra lening krijgen als onderdeel van de totaal benodigde financiering voor een koopwoning tot de Nationale Hypotheek Garantie (NHG)-grens. Door deze steun in de rug kunnen zij net iets meer besteden, waardoor een groter deel van de koopwoningvoorraad binnen hun bereik komt. Rotterdammers tussen de 18 en 35 jaar kunnen een starterslening aanvragen voor de aankoop van hun eerste woning. Ook Rotterdammers ouder dan 35 jaar die een sociale huurwoning van een woningcorporatie achterlaten, kunnen de starterslening aanvragen. De regeling is alleen beschikbaar voor starters uit Rotterdam die voor het eerst een huis kopen, bijvoorbeeld omdat ze uit huis gaan, omdat ze doorstromen uit een studentenkamer of uit de sociale woningvoorraad van corporaties (ter aansluiting bij Actieplan Beschikbaarheid).

De eerste maanden van 2021 is er extra ingezet op het middensegment huur- en koopwoningen. Dit onderdeel van de programmering, komt als gevolg van de stijgende woningprijzen steeds verder onder druk te staan. Desondanks resulteert onze ingezette sturing in een steeds beter effect in onze bouwprogrammering. Via tendervoorwaarden en het maken van afspraken hierover in privaatrechtelijke overeenkomsten worden de afspraken hierover tussen de gemeente en marktpartijen vastgelegd. Naast de programmering zelf wordt hierin ook afspraken gemaakt over zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding. De aantallen die worden gerealiseerd in het middensegment koop zijn nog niet naar tevredenheid. Daarom worden aanvullend op het Actieplan middenhuur momenteel gewerkt aan een Actieplan middenkoop.

Door de gespannen woningmarkt staat ook de betaalbaarheid van de bestaande woningvoorraad onder druk. In de verhuur van deze voorraad vinden geregeld misstanden plaats. Het actieplan Goed (ver)huren is gericht op het optreden tegen deze misstanden en het bevorderen van goed verhuurderschap. Door onder andere

ondersteuning en advisering van huurders en voorlichting aan verhuurders, maar ook door inzet van nieuw instrumentarium zoals een verhuurdersvergunning wordt gestuurd op goed verhuurderschap. Nieuwe regelgeving is in ontwikkeling voor een zelfbewoningsplicht in de particuliere voorraad in de vorm van de regeling Opkoopbescherming. Daarnaast is het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap is onlangs in consultatie gegaan. Hierin is een landelijke verhuurvergunning opgenomen.

Binnen Rotterdam wordt al jaren gewerkt met een verordening op de Huisvestingswet om te sturen op de toegang tot de woningmarkt en de samenstelling van de woningvoorraad. Via deze verordening wordt onder meer de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet) geïmplementeerd, alsmede het vergunningstelsel voor woningonttrekking, kamerbewoning, woningvorming en splitsing. Per 1 juli 2021 is er een nieuwe verordening van kracht. Met deze nieuwe verordening wordt een betere onderbouwing van de inzet van de instrumenten geregeld, een aanpassing van de straten waar de Rotterdamwet van toepassing is, een aanscherping van de regels rond kamerbewoning en worden regels ingevoerd ten aanzien van toeristische verhuur van woonruimte.

Doelgroepen verordening:

Het opstellen van een Doelgroepenverordening middensegment is één van de maatregelen die zijn aangekondigd in het Actieplan Middenhuur. Met deze verordening kan invulling worden gegeven aan de wens om meer sociale koop en middensegment huur te realiseren en te waarborgen.

Het is een publiekrechtelijke 'stok achter de deur'; verwijzing naar de toepassing van het instrument kan een privaatrechtelijke onderhandeling alsnog de gewenste kant op sturen.

De feitelijke toepassing van de verordening via een haakje in het bestemmingsplan, is een terugvaloptie om de haalbaarheid van de doelstellingen van 'wijken in balans', zoals beschreven in de Gebiedsatlas, te vergroten. De inwerkingtreding is beoogd in 2021.

Woningbouwproductie

De bouwproductie in deze Collegeperiode is tot augustus 2021 gestegen tot circa 12.000 woningen. Sinds 2018 is door het college fors ingezet op het beschikbaar maken van voldoende bouwlocaties om de hogere bouwproductie te faciliteren. Mede doordat in de vorige crisis een tekort aan beschikbare bouwlocaties is opgebouwd kent de versnellingsopgave een lange aanlooptijd. Ook de tijd die nodig is geweest om het ambtelijk apparaat te versterken heeft ervoor gezorgd dat de productie niet direct kon worden opgeschroefd. De resultaten worden echter steeds zichtbaarder:

- In 2020 is een fors hoger aantal aangevraagde omgevingsvergunningen tot 6.600 woningen ingediend.
- Het tekort aan bouwlocaties die nodig zijn om een continue bouwstroom te realiseren, is grotendeels teruggebracht. De planvoorraad voor de Midden Langere Termijn (2022 – 2030) is gestegen met circa 20.000 woningen tot 42.000 woningen totaal. In 2018 was voor deze periode voor slechts circa 22.000 woningen bouwlocaties.
- Het “doorbouwmanifest” dat de gemeente gesloten heeft met marktpartijen en corporaties heeft richting gegeven om de versnellingsopgave ook tijdens de corona epidemie door te zetten.

Risico's:

Het College blijft zich maximaal inzetten om de bouwproductie in de huidige collegeperiode te maximaliseren en om voldoende bouwlocaties op te starten zodat ook in de komende jaren een hoge productie gerealiseerd kan worden. Nu de planvoorraad en de ambtelijke capaciteit in belangrijke mate op orde zijn, wordt geconstateerd dat vertragingfactoren steeds vaker buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen.

Oorzaken van vertraging liggen bijvoorbeeld in het moeten doorlopen van bezwaar- of beroepsprocedures, het moeten herontwikkelen als gevolg van sterk stijgende bouwkosten, de bouwmaterialen schaarste en de achterblijvende beschikbaarheid van voldoende capaciteit bij ontwikkelaars en aannemers.

Op de bouwlocaties waar vertraging vanuit externe factoren zijn ontstaan, wil het College deze vertragingen tot een minimum beperken, en zo veel als mogelijk inlopen in het begin van 2022. Daar waar de formele startbouwhandeling doorschuift naar 2022 wordt daarom ook stevig ingezet op het, nog in 2021, opstarten van de voorbereidende werkzaamheden zoals sloop van bestaande opstallen, omleggen van kabels en leidingen, uitvoeren van bodemsanering en overige werkzaamheden voor het bouwrijp maken. Marktpartijen en corporaties worden hierop aangesproken aan en leggen dit zo nodig vast in aanvullende afspraken.

Versterken bestaande woningvoorraad

Begin 2021 is het Vitaliteitsonderzoek naar de toekomstbestendigheid van de bestaande woningvoorraad opgeleverd. Dit onderzoek toont aan dat als gevolg van het huidige kwaliteitsniveau van de woningvoorraad, maar ook door toekomstige kwaliteitsambities bijvoorbeeld in het kader van het Klimaatakkoord tot aan 2050 forse investeringen in de bestaande voorraad nodig zijn. Dit onderzoek is benut voor lobby. Het onderzoek vormt tevens de onderlegger voor toekomstige aanpak van de voorraad.

Op verschillende manieren zet Rotterdam in op het versterken van de bestaande woningvoorraad. Het vitaliteitsonderzoek toont aan dat de Rotterdamse woningvoorraad deels niet aan de huidige kwaliteitseisen voldoet, maar dat er bovendien nog een grote opgave is om de voorraad toekomstbestendig te maken.

Via diverse programma's worden eigenaren gestimuleerd, gefaciliteerd en - als het niet anders kan - gedwongen om hun woning te onderhouden. Zo is het programma funderingsaanpak gericht op onderzoek- en herstel en heeft Rotterdam een asbestdaken loket ten behoeve van asbestsanering. Onder de vlag van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) vindt de aanpak basiskwaliteit Steigers op Zuid plaats. Daarnaast wordt gewerkt aan een ingrijpende aanpak van de particuliere woningvoorraad door middel van herstructurering en wordt samenvoegen en vergroten van woningen gestimuleerd met een aantrekkelijke subsidieregeling.

Gedurende de zomer zijn de aanbestedingsprocedures voor de aanpak Steigers op Zuid 2021 uitgevoerd, waarna de uitvoering en het benaderen van de VvE's in het derde kwartaal plaatsvindt. De aanpak van dit programma verloopt conform planning.

Onlangs is bekend gemaakt dat de Rotterdamse aanvraag voor het Volkshuisvestingsfonds 2021 voor ingrijpende aanpak NPRZ is toegekend waardoor nieuwe kwaliteitsimpuls mogelijk wordt. De diverse aanpakken worden indien mogelijk gecombineerd met verduurzaming en/of het aardgasvrij/aardgasvrij-ready maken. Ook de woningcorporaties zijn actief met het toekomstbestendig maken van hun voorraad.

COVID-19 was en is van invloed op de werkzaamheden in de gebiedsaanpakken aardgasvrij: energiecoaches kunnen niet bij mensen thuis langs, een aantal wijkacties/ events is uitgesteld en (bewoners)bijeenkomsten vinden online plaats. De ene doelgroep is hierdoor makkelijker te bereiken en de andere juist lastiger. Onlangs hebben gebouweigenaren in Pendrecht Zuid een financieel aanbod ontvangen om over te stappen op stadsverwarming. De komende maanden moet blijken in hoeverre zij bereid zijn de overstap te maken en wat de invloed van COVID-19 hierop is. Daarnaast is eind maart door de gemeente een duurzaamheidslening gelanceerd, die een aantrekkelijke financiering biedt voor huiseigenaren om hun woning te verduurzamen.

Vanuit het landelijk Klimaatakkoord ontstond de verplichting voor een gemeentelijke transitievisie warmte, waaraan invulling is gegeven met de Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0. Op basis van de resultaten van de 14 verkenningen aardgasvrij die in 2020 hebben plaatsgevonden, zijn gebieden geïdentificeerd waar het kansrijk is om vóór 2030 te starten met de aanleg van collectieve warmteoplossingen. De uitvoering is afhankelijk van de invulling van de benodigde randvoorwaarden, onder andere door het Rijk.

Tijdens de voorjaarsretraite 2021 heeft het college besloten de concerndirecteur Stadontwikkeling en de Concerncontroller de Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling te geven. De opdracht vraagt om antwoord te geven op de vraag of de terugloop in algemene middelen voor de bouwopgave en duurzaamheidsopgave vanaf 2024 (gedeeltelijk) kan worden opgevangen door reallocatie van de totale beschikbare middelen (incidentele en (semi-)structurele middelen). De structurele opgave voor economie moet hierbij worden betrokken. De bestuursopdracht loopt in totaal twee jaar en is opgeknipt in twee fases. De eerste fase bestaat uit voorstellen op hoofdlijnen welke in deze begroting waar mogelijk al worden verwerkt en uit beter inzicht in de samenhang tussen doelstellingen, capaciteit en middelen van stadsontwikkeling. De tweede fase richt zich op de verdere implementatie van de gesignaleerde organisatorische en financiële verbeteringen binnen het concern.

Door de opdrachtnemers zijn voorstellen voor de oplossingen voor de drie opgaves gedaan. Een deel van deze oplossing richt zich op een andere manier van dekking dan via de algemene middelen zoals door een reële raming van de te verwachten Rijksbaten voor de Duurzaamheidsopgave (conform gebruikelijke werkwijze zoals o. a., bij jeugdhulp) of het toerekenen van kosten in de bouwopgave aan initiatiefnemers. Voor verwerking van al deze voorstellen is nadere uitwerking noodzakelijk.

In deze begroting wordt wel, voor de jaarschijven 2023 en 2024, een raming van reële Rijksbijdragen aan de gedecentraliseerde taken voortkomende uit het Klimaatakkoord opgenomen. Daardoor kunnen de lasten evenredig worden opgehoogd. In lijn met de concernbrede methodologie wordt deze raming periodiek, voor het eerst bij de Begroting 2023, naar nieuwe inzichten geactualiseerd om zodoende een reëlere raming voor 2023 en verder op te leveren. De concerndirectie en het college erkennen de noodzaak om ten aanzien van deze drie opgaven de continuïteit naar de organisatie te bevestigen. Deze erkenning zorgt voor rust en stabiliteit naar de organisatieonderdelen die werken aan deze opgaven.

Ontwikkelingen 2022-2025

Visies en beleid

De focus binnen het domein wonen en bouwen voor de periode 2022 en 2025 ligt op uitvoering van al vastgesteld of dit jaar nog vast te stellen visies en beleid, inclusief diverse aanpakken en/of actieplannen. Verwachting is dat in 2022 het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap in werking treedt, waarvoor Rotterdams beleid moet worden ontwikkeld.

Woningbouwproductie

Het College heeft afgelopen periode ingezet op het verhogen van de planvoorraad voor de (middel)lange termijn, door het benoemen, uitwerken en vaststellen van diverse nieuwe ontwikkellocaties, zoals Feyenoord City, Rijnhaven/Codrico, Nieuw Kralingen en Merwevierhavens. Ook zijn er voor de uitvoerbaarheid van diverse gebiedsontwikkelingen financiële middelen geregeld (bijv. via Woningbouwimpuls voor Noordrand Zuiderpark en

Feyenoord City). De komende periode zal dit onverminderd doorgaan en zal voor veel ontwikkellocaties planologische ruimte in nieuwe bestemmingsplannen en financiële haalbaarheid geregeld moeten worden.

Het doorbouwmanifest heeft niet alleen richting gegeven in de versnellingsopgave tijdens COVID-19, maar ook de verkenning gestart om samen met marktpartijen te kijken hoe een continue en gedifferentieerde bouwstroom kan worden bewerkstelligd, waarbij de inzet qua prijssegmenten is gericht op 20-30-30-20.

Risico's:

- Planologische en juridische procedures (bezwaren, milieuwetgeving, omgevingsvisie etcetera) Veel planaanbod voor de middellange termijn heeft nog geen harde status (passend in het planologische kader).
- Financiële haalbaarheid gebiedsontwikkelingen.
- Voorwaardelijke investeringen in infrastructuur, buitenruimte, maatschappelijke voorzieningen, etcetera.
- De mate van stijging bouwkosten heeft gevolgen voor de betaalbaarheid van woningen in relatie tot gedifferentieerd planaanbod.
- Onder de Wet kwaliteitsborging voor de bouw (Wkb) zijn de leges niet langer toereikend voor het dekken van de kosten zoals nu het geval is. De minister is schriftelijk geïnformeerd dat het uitgangspunt van de gemeente voor invoering van de wet is dat de gemeente gecompenseerd wordt.

Versterken bestaande woningvoorraad

Het recent uitgevoerde vitaliteitsonderzoek toont aan dat een groot deel van de Rotterdamse woningvoorraad niet toekomstbestendig is. De stapeling van fysieke problemen en ambities tot aan 2050 leiden tot een urgente een forse opgave. Door het vitaliteitsonderzoek worden de verschillende opgaven in de woningvoorraad – asbestdaken, klimaatadaptatie, funderingsproblematiek, achterstallig onderhoud en verduurzaming en aardgasvrij maken van de woningvoorraad - met elkaar in verband gebracht. Het vitaliteitsonderzoek vormt daardoor de onderlegger voor de toekomstige aanpak van de bestaande woningvoorraad. Zoals via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) en het programma funderingsaanpak. Het onderzoek is een bevestiging van de noodzaak van een langdurige aanpak in de particuliere voorraad op Zuid, maar laat ook zien dat op de noordoever nog een opgave ligt.

In de Rotterdamse Transitievisie Warmte wordt aangegeven welke gebieden kansrijk zijn om vóór 2030 te starten met een gebiedsaanpak aardgasvrij. De ambitie is om bij 83.000 van de 263.000 aardgasaansluitingen in Rotterdam voor 2030 gestart te zijn met een aanpak aardgasvrij. Dit vindt plaats met een haalbaar en betaalbaar alternatief tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Om over te gaan tot de uitvoering in de kansrijke gebieden zijn extra middelen en mandaat nodig op gemeentelijke niveau. De manier waarop invulling wordt gegeven aan deze randvoorwaarden, onder andere door het Rijk bepaalt het tempo en de omvang van de uitvoering de komende jaren.

Wat willen we bereiken

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus

- Versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door een hogere woningbouwproductie, meer concreet de start bouw van 18.000 woningen. Waarbij de groei ook voor een deel vorm krijgt via de transformatie van kantoorruimte.
- Een diverse woningbouw qua woningtypen (nieuw en bestaand) met een focus op toevoegingen in het middensegment en bijzondere aandacht voor toevoeging van huisvesting voor studenten en woningen geschikt voor ouderen en /of mensen met een beperking. Veranderingen in de woningvoorraad dragen bij aan wijken in balans zoals beschreven in de Gebiedsatlas.
- Een woningbouw die qua architectuur en stedenbouw recht doet aan de woonmilieus waarin de woningen toegevoegd worden en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk respecteert.
- Een woningbouw die waar mogelijk onderdeel uitmaakt van een integraal plan waarbij ook investeringen in groen, verblijfs- en speelruimte, parkeren en voorzieningen plaatsvinden.
- Een woningbouwproductie die het resultaat is van een goede ruimtelijke afweging tussen diverse ruimtelijke opgaven binnen de stadsgrenzen, die optimaal wordt aangehaakt op verschillende type stadsinfrastructuren, zoals onder meer OV- en fietsnetwerken en warmtenet.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- Woningen (nieuw en bestaand) hebben een goede bouwtechnische, energetische, ruimtelijke en woontechnische kwaliteit.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan de energietransitie door bijvoorbeeld aardgasvrij, gebruik van duurzame energie, opwekken en opslag van duurzame energie, een ontwerp dat leidt tot een verlaagd energieverbruik.
- (Ver)bouwprocessen van woningen en infrastructuur zijn ingericht volgens circulaire principes: materiaalstromen in en rondom woningen zijn ingericht op minimaliseren van afval, bevorderen van recycling en inzet van materialen met een minimale CO2-emissie.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan klimaatadaptie op het gebied van water en hittestress: bijvoorbeeld door groene daken, groene tuinen, zuinig watergebruik.
- Woningen (nieuw en bestaand) zijn ingericht op de eisen en mogelijkheden die de snel veranderende digitale omgeving stelt (bv. aansluiting op glasvezel, goede dekking snelle mobiele netwerken).
- Door bovenstaande ambities te combineren en met de sociale en economische context te verbinden wordt er gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de Resilience) van de mensen, de organisaties, en de systemen in de stad.

Basis op orde

- Een voorrangspositie voor bepaalde doelgroepen op de woningmarkt omdat zij nu minder kans maken, maar wel van economisch of maatschappelijk belang zijn voor de stad, zoals middeninkomens en hulpverleners.

- Extra ondersteuning in het voorzien in de woonbehoefte voor de doelgroepen die verminderd zelfredzaam zijn, zoals ouderen en mensen met een psycho- /sociale problematiek die uitstromen uit een opvangsituatie naar (semi)zelfstandig wonen.
- Afname van woonoverlast als gevolg van reguliere of niet-reguliere bewoning en aanpak en inzet hierop.

Wat gaan we daar voor doen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus

- Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus Gemeentelijke inzet: initiëren, faciliteren en kaders stellen
- Inzet is de versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door te starten met de bouw van 18.000 nieuwbouwwoningen in de komende vier jaar. De rekenwijze van wat als nieuwbouw telt is als volgt, er zijn vier categorieën die meetellen:
 1. Nieuwbouw
 2. Nieuwbouwwoningen die worden gerealiseerd op een bestaand complex (optopping)
 3. Transformatie naar nieuwe woningen (functiewijziging van bijvoorbeeld kantoren in combinatie met fysieke transformatie werkzaamheden)
 4. Vernieuwbouw, Grootchalige renovatie in onbewoonde staat tot nieuwbouw kwaliteit

Wat nadrukkelijk niet meetelt: splitsingen, legalisaties en renovaties in bewoonde staat.

Initiëren

- De gemeente spant zich hiervoor op verschillende manieren in, zonder zelf daadwerkelijk woningen te bouwen. De gemeente kan initiëren, faciliteren en kaderstellen.
- Als basis hiervoor organiseert de gemeente een goede monitoring van de ontwikkeling van de woningvoorraad als geheel, naar prijssegment en eigendomssituatie; dit gebeurt mede in regionaal verband. De prijsontwikkeling binnen de particuliere (huur)voorraad krijgt hierin bijzondere aandacht.
- De gemeente werkt integraal: de fysieke en economische opgave wordt in relatie tot de sociale en maatschappelijke opgave gezien. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Bijvoorbeeld via de vereniging Rotterdam Central District (het platform waar de verschillende stakeholders samenwerken aan de gebiedsontwikkeling) en de aanpak in Middelland (waar door kracht van bewoners in te zetten de wijk verbetert).
- Waar de gemeente zelf grond bezit, wordt deze actief in de markt gezet om ontwikkelingen op gang te krijgen. Dit zal in de regel om permanente, maar kan ook om tijdelijke woningbouw gaan. De gemeente stuurt bij het tot ontwikkeling brengen van eigen grond specifiek op de gewenste verdeling aan segment zoals volgt uit het Addendum en de Gebiedsatlas Wonen.
- Met experimenten en pilots wordt de markt uitgedaagd tot nieuwe woonvormen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door preferente verkoop van 5 gemeentelijke panden aan woon coöperaties en de uitvoering van het Actieplan coöperatieve woonvormen. Dit gebeurt onder meer via het Actieplan Coöperatieve Woonvormen.

In deze collegeperiode is € 2,4 mln. gereserveerd voor de verschillende maatregelen uit het actieplan coöperatieve woonvormen. Zo wordt er gekeken naar alternatieven voor het traditionele eigenaarschap of verhuur van woningen.

- Ter uitvoering van de Woondeal zuidelijke Randstad zal de gemeente:
 - Het planaanbod (middel)lange termijn (>2025) aanvullen; keuzes over nieuwe verstedelijkingslocaties om ook op termijn voor een stabiele bouwstroom te kunnen zorgen.
 - Een pilot flexwonen starten waarvoor het rijk een bijdrage van maximaal € 0,3 mln. vrijmaakt. Er wordt een oplossing gecreëerd waar zowel studenten als statushouders in kunnen worden gehuisvest (mogelijk aangevuld met andere doelgroepen zoals (kwetsbare) jongeren). Momenteel loopt een verkenning naar mogelijke locaties.
- De gemeente rolt diverse doelgroepgerichte aanpakken uit, gericht op toevoeging van woningen voor middeninkomens, studenten, ouderen/mensen met een beperking:
 - Ter uitvoering van het Actieplan Middenhuur wordt meer gestuurd op het opnemen van een percentage middenhuur in nieuwbouwplannen. Binnen de gemeentelijke begroting is voor deze collegeperiode € 1 mln. in 2019 oplopend naar € 2 mln. in 2021 en 2022 gereserveerd voor dit actieplan. Dit budget zal worden ingezet ter stimulering van kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld het afdekken van extra investeringen door specifieke voorwaarden aan woninggrootte (grotere woningen voor gezinnen >85 m²) of huurhoogte (betaalbare huur tot 850 euro).
 - Samen met Universiteiten, Hogescholen en studentenhuysvesters wordt gewerkt aan het realiseren van 2.000 extra studentenkamers, al dan niet in tijdelijke of mobiele varianten. Maar nadrukkelijk door middel van (verdere) verkamering van reguliere woningen.
 - Met de betreffende stakeholders in de stad wordt invulling gegeven aan het eind 2019 te sluiten Langer Thuis akkoord, mede om te zorgen dat er meer geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking komen.
- Aanvullend creëert de gemeente gunstige randvoorwaarden voor ontwikkelingen van burgers en bedrijven door te investeren in buitenruimte, groen, speel- en verblijfsruimtes, voorzieningen en boven- en ondergrondse infrastructuur. Zie hiervoor de inspanningen in andere taakvelden binnen dit programma.

Faciliteren

Bij initiatieven op grond van burgers en bedrijven faciliteert de gemeente de ontwikkelingen.

- We delen onze kennis over de Rotterdamse woningmarkt en woonwensen van Rotterdammers met ontwikkelende partijen, mede op grond van de nieuwe grote Omgevingstest (onderzoek naar woonwensen van Rotterdammers, als vervolg op de Grote Woontest).
- We brengen geselecteerde ontwikkellocaties nadrukkelijk onder de aandacht van potentiële investeerders en/of makelaars tussen partijen.
- We zorgen er bij niet-standaard initiatieven in het kader van transformatie van kantoren of zorgcomplexen, of innovatieve woonconcepten voor dat gemeentelijke processen goed lopen.
- Bouwprocedures worden versneld door:
 - zo vroeg mogelijk in het proces goede informatie te verschaffen over de toetsingskaders, regelgeving en risico's

- door middel van vooroverleg tijdig de knelpunten in beeld te hebben en daarvoor te faciliteren
- te zorgen voor een efficiënt en duidelijk proces voor het afhandelen van vergunningaanvragen

Kaderstellen

Tot slot stelt de gemeente kaders op en stuurt de gemeente op grond daarvan bij:

- De gemeente stuurt op balans in het Rotterdamse woningbestand uitgaande van de Gebiedsatlas Wonen, waarbij de uiteindelijke verdeling over de komende vier jaar van de totale nieuwbouwopgave 20% sociaal; 30% middensegment, 30% hoger segment en 20% topsegment leidend is voor de nieuwbouw (deze percentages gelden dus niet voor elk project, het gaat over het totaal van de stad en het totaal van de komende vier jaar).
- Het woningkwaliteitsbeleid wordt vernieuwd in het licht van de nieuwe Omgevingswet zodat vooraf in planontwikkeling beter gestuurd kan worden op de gewenste (woontechnische) kwaliteit van de woningen. De architectuurnota wordt herijkt, met het oog op de energietransitie, transformaties kantoren/winkels /zorgvastgoed, de verdichtingsopgave en de opgave tot klimaatadaptief bouwen, maar ook vanuit de groeiende aandacht voor de rol van het cultureel erfgoed voor de ruimtelijke kwaliteit in de stad. Ook hier staat het gedachtegoed van de Omgevingswet centraal. Het monumentenbeleid wordt doorgezet (zie taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten)
- Er wordt een ruimtelijk afwegingskader voor de groei van de stad gecreëerd, dat geïntegreerd zal worden in de Omgevingsvisie. (Zie hiervoor ook het taakveld Ruimtelijke Ordening).
- We verkennen nieuwe woningbouwlocaties voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij onder meer noodzakelijke infrastructurele aanpassingen (grond, water, wegen, energie) verkend worden om daarmee de mogelijke woningbouwlocaties te vergroten.
- De Rotterdamse vuistregels zijn een overzicht van het ruimtelijk beleid van de gemeente. De vuistregels voor de verschillende gebieden in de stad geven de hoofdzaken weer van het gemeentelijk beleid voor het ontwikkelen en bouwen voor verschillende gebieden in de stad en brengen regels en uitgangspunten voor beleid voor het bouwen en ontwikkelen in de betreffende gebieden samen in een handig instrument. Ze vormen daarmee een belangrijk kader voor overzicht van de gemeentelijke houding ten aanzien van voorstellen voor concrete nieuwe ontwikkelingen in aanvulling op de reguliere bouwregels, zoals het bestemmingsplan en het Bouwbesluit. Aan deze laatste moeten plannen voldoen.
- Door aanpassing van de verordening op de Huisvestingswet worden de mogelijkheden beperkt om woningen kamergewijs te verhuren. Het doel hiervan is de reguliere woningvoorraad zoveel mogelijk beschikbaar te houden voor Rotterdamse huishoudens.
- De richtlijn Goed Verhuurderschap biedt kaders voor het goed verhuren van woonruimte.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- De gemeente stimuleert en faciliteert bij de bouw van nieuwe woningen en de renovatie van bestaande woningen opdrachtgevende en ontwikkelende partijen om de volgende kwaliteitsvereisten te realiseren (een verder invulling hiervan is beschreven onder het taakveld Milieubeheer):

- De nieuwe energie-eisen en nieuwe energie-infrastructuur (energiezuinig, aardgasvrij en eigen opwek en opslag, buurtbatterijen, warmtenet 3.0, smart grids).
- Klimaatadaptatie-eisen en duurzame waterinfrastructuur (watergebruik, wateropvang, groene daken, ontstende omgeving, riool).
- Mobiliteit (aanbieden van schone deelconcepten inclusief fietsvoorzieningen en ligging nabij OV-verbindingen).
- Circulariteit (gebouwd met duurzame en te recyclen materialen, architectuur ingericht op meervoudig gebruik).
- Digitale infrastructuur (snel internet, hoogwaardige wifi)
- De gemeente maakt afspraken met verhuurders, m.n. woningcorporaties om ervoor te zorgen dat 5.000 goedkope woningen met een grondige opknapbeurt worden verbeterd en toegevoegd aan het sociale euro segment.
- De gemeente zet in op diverse aanpakken samenvoegen en vergroten om te komen tot een gedifferentieerde woningvoorraad. Hiervoor is onder andere een subsidieregeling voor particulieren beschikbaar in de focuswijken NPRZ.
- De gemeente zet de aanpak van de bestaande (particuliere) voorraad door met het programma Steigers op Zuid. Centraal staat de stimulerende aanpak om gedrag te beïnvloeden en we blijven eigenaren aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid.
- De gemeente zet de regierol in de warmtetransitie door. Gefaseerd wordt per wijk een haalbaar en betaalbaar alternatief voor aardgas aangeboden, tegen de laagst maatschappelijke kosten. In het lopende gebiedsaanpakken doen we hiermee ervaringen op en leren we wat er precies nodig is voor het aardgasvrij maken van een wijk. Op basis hiervan verbeteren we onze aanpak.
- De gemeente zet de funderingsaanpak door. We experimenteren met digitale monitoring in funderingsrisicogebieden, voeren wijkgerichte aanpakken ten behoeve van funderingsonderzoek uit en jagen funderingsherstel aan met procesbegeleiding en inzet van het landelijk fonds funderingsherstel. Daarnaast bemensen we het funderingsloket en is onlangs een nieuwe interactieve website gelanceerd om burgers beter van dienst te kunnen zijn.
- De gemeente zet de aanpak van asbestdaken door met behulp van het Asbestdakenloket.
- De gemeente werkt met het toepassen van Resilience scans op belangrijke projecten voortdurend aan de weerbaarheid en veerkracht van de mensen, de ecosystemen, de organisaties, de sociaaleconomische en fysieke systemen die samen de stad maken.

Basis op orde

In dit verband zijn nadrukkelijk ook acties binnen andere taakvelden van belang, in het bijzonder Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning. Denk aan het voorgenomen actieplan Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het masterplan en akkoord Langer thuis. Op het gebied van wonen zijn de volgende doelstellingen expliciet verwoord:

Woongenot van alledag

- Herijking van de verordening Woonruimtebemiddeling, met daarin de urgentieregeling en voorraangsregelingen in geval van schaarste aan bepaalde woonruimte voor bepaalde doelgroepen Woonoverlast tegengaan door de Wet aanpak woonoverlast (initiatiefwet Tellegen) toe te passen, mede via het Actieplan Woonoverlast.
- Verdere uitrol van de stedelijke aanpak Goed Huren en Verhuren, gericht op het verbeteren van goed verhuurderschap en tegengaan van misstanden op de huurmarkt.
- Skaeve Huse, als tijdelijke woonvorm voor mensen die door hun gedrag ernstige overlast in de woonwijken veroorzaken, voortzetten en de huidige locatie uitbreiden.
- De gemeente blijft, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, misstanden rond kraken, waarbij eigenaren en omwonenden gedupeerd worden, streng handhaven. Het doel is om zo snel mogelijk tot ontruiming over te gaan.
- Toepassing van het afwegingskader voor de artikelen 8, 9 en 10 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek ('Rotterdamwet') op straatniveau start begin 2020. Over de resultaten van de analyse op straatniveau en een (nieuwe) aanvraag gebiedsaanwijzing voor artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet wordt in de 2e helft van 2020 besloten. Conform het coalitieakkoord vindt geen nieuwe aanvraag meer plaats voor artikel 8 van de Rotterdamwet.

Bijzondere doelgroepen en kwetsbare personen

- Implementatie van het geactualiseerde covenant HBD (huisvesting bijzondere doelgroepen) en zoneringskader

Ouderen

- Uitrol van het Langer Thuis-akkoord. Doel is te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking, vooral in die wijken waar een tekort is. Belangrijk hierin zijn innovatieve woonzorgcombinaties die prettig langer thuis wonen mogelijk maken. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met roze ouderen en culturele achtergronden.

Statushouders

- Statushouders: De afspraak met de woningcorporaties is dat zij in 2021 70% van de taakstelling m.b.t. de huisvesting van statushouders voor hun rekening nemen. Voor de huisvesting van de overige 30% (circa 250 personen) komt een huisvestingsplan waarin verschillende huisvestingsmogelijkheden worden verkend en wordt bepaald waar de komende tijd op ingezet gaat worden.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-------------------	------	------	------	------	------	------

Collegetarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen*	Streef-waarde	4.500	9.000	13.500	18.000
	Realisatie	4.547	7.250	10.383	12.000 (01-08-2021)
Transformatie van 180.000 m2 kantoren	Streef-waarde	45.000	90.000	135.000	180.000
	Realisatie	45.000	102.000	159.000	289.000 (t/m Q1 2021)
Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid**	Streef-waarde		1.750	5.500	9.750 15.000
	Realisatie		5.748	11.737	n.n.b. ***

* Streefwaarde binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen, gemiddeld 4.500 start bouw woningen per jaar realiseren.

** opgave verdeeld over 4 jaar

***Het totaalcijfer voor deze effectindicator is nog niet bekend. Dit betekent echter niet dat er nog geen woningen verduurzaamd zijn en/of aardgasvrij gemaakt. Er worden volop stappen gezet met de verduurzaming en het aardgasvrij maken van woningen, bijvoorbeeld via de verschillende gebiedsaanpakken. Aan deze target wordt gewerkt in samenwerking met verschillende partners en organisaties in de stad en er zal z.s.m. over gerapporteerd worden. De rapportage over deze cijfers zal eens per jaar plaatsvinden, in lijn met de rapportage over de Prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Prestatie indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.000 studentenkamers (al dan niet tijdelijk of mobiel)	Streef-waarde		500	1.000	1.500	2.000	
	Realisatie	583	1.113	1.329	n.n.b.		
NPRZ: Steigers op Zuid (SoZ); Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	Streef-waarde		750	1.500	2.250	3.000	
	Realisatie		780	1.176	2.040*		
Vergunningaanvragen in behandeling genomen.	Streef-waarde		2.400	4.800	7.200	9.600	
	Realisatie		2.723	4.981	6545		
Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	Streef-waarde		1.500	3.000	4.500	6.000	
	Realisatie		2.750	7.750	12.600 adressen		

*NPRZ, Steigers op Zuid: Jaarlijks worden door het college adressen in de focuswijken aangewezen voor de projectmatige aanpak binnen het programma Steigers op Zuid. Voor het jaar 2021 zijn dit 864 adressen. De aanbestedingsprocedure voor de selectie van adviesbureaus is gestart. Naar verwachting wordt dit traject na de zomer afgerond en wordt in het 3de kwartaal gestart met de voorbereidingen om eigenaren en VvE's te benaderen. Het eerste contactmoment (veelal met een wethoudersbrief) geldt als start van het project.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wonen en bouwen	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	64.862	58.799	50.019	47.447	47.148	47.839
Bijdragen rijk en medeoverheden	12.951	12.656	6.254	6.469	6.169	6.861
Financieringsbaten	172	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	50.207	39.333	43.765	40.978	40.978	40.978
Overige baten	1.531	6.810	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.050	160.597	131.452	112.510	90.633	88.593
Apparaatslasten	99.343	114.744	111.540	111.673	106.450	105.307
Inhuur	19.402	27.834	21.539	21.786	16.562	15.420
Overige apparaatslasten	1.446	1.999	2.230	2.229	2.229	2.229
Personeel	78.495	84.911	87.772	87.658	87.658	87.658
Intern resultaat	-26.997	-26.957	-22.622	-20.615	-18.705	-18.563
Intern resultaat	-26.997	-26.957	-22.622	-20.615	-18.705	-18.563
Programmalasten	59.704	72.810	42.533	21.451	2.889	1.849
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	48.026	62.773	33.342	11.919	-6.700	-12.635
Kapitaallasten	2.901	3.830	4.973	6.901	8.705	14.351
Overige programmalasten	-216	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.993	6.208	4.218	2.631	883	133
Saldo voor vpb en reserveringen	-67.189	-101.798	-81.433	-65.062	-43.485	-40.754
Saldo voor reserveringen	-67.189	-101.798	-81.433	-65.062	-43.485	-40.754
Reserves	40.447	61.936	37.296	27.893	26.732	24.233
Onttrekking reserves	46.347	68.636	41.796	27.893	26.732	24.233
Toevoeging reserves	8.500	6.700	4.500	0	0	0
Vrijval reserves	2.600	0	0	0	0	0
Saldo	-26.742	-39.862	-44.137	-37.169	-16.754	-16.521

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 23.645	- 17.926	- 18.565	- 19.289	- 19.289		
Omissieregeling 2019	- 31.383	- 17.668	- 16.677	- 18.772	- 18.772		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 42.243	- 16.261	- 16.044	- 17.672	- 19.436		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 69.492	- 48.765	- 37.893	- 30.954	- 20.238		
10-maandsrapportage 2019	- 50.027	- 48.765	- 37.893	- 30.954	- 20.238		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 44.499						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.528	- 37.893	- 30.954	- 20.238	- 20.238	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 30.305	- 33.232	- 31.672	- 34.951	- 26.253	
10-maandsrapportage 2020		- 30.810	- 33.232	- 31.672	- 34.951	- 26.253	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.742					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.843	- 43.946	- 44.938	- 25.807	- 25.918
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 39.862	- 44.137	- 37.169	- 16.754	- 16.521

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Wonen en bouwen		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-45.843	-43.946	-44.938	-25.807	-25.918
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		5.982	-191	7.769	9.053	9.397
Coöperatieve Woonvormen	Kasschuiven	926	-926	0	0	0
Kasschuif Gemeenschappelijke Tuinen	Kasschuiven	-85	85	0	0	0
Opkoopbescherming	Kasschuiven	700	-700	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Aframing Bijdrage Grondbank Zuidplas	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	344	834	834	834	834

Anterieure overeenkomsten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Begroten inzet capaciteit om niet	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Goed huren en verhuren	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1.500	0	0	0	0
Inkomende bijdragen en subsidies buitenruimteprojecten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Programma Rivieroevers	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Rijksbijdragen Klimaatakkoord vanuit Bestuursopdracht SO	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	6.760	7.500	7.500
Vrijval voorziening Grondbank Zuidplas	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	6.810	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	173	58	58	58
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-257	428	428	428	428
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	279	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	106	287	266	266	266
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	-475	-475	-475	-475
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	Reserves	0	0	0	0	0
Handhaving energielabel C kantoren	Taakmutaties	-63	-63	-63	-64	-64
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-4.001	-113	-39	506	850
Begroting na wijzigingen		-39.862	-44.137	-37.169	-16.754	-16.521

Toelichting financiële bijstellingen

Coöperatieve Woonvormen

De stimuleringsregeling voor wooncorporaties wordt naar verwachting in 2022 ingezet voor het realiseren van een nieuwbouwproject voor een wooncoöperatie. De begroting wordt bijgesteld omdat hiervoor lastenbudget was begroot in 2021. In de begroting wordt € 926 lastenbudget vanuit 2021 doorgeschoven naar 2022.

Kasschuif Gemeenschappelijke Tuinen

Voor het onderdeel uitvoering werken Immanuel Kantstraat en omstreken wordt budget à € 85 naar voren gehaald. De huidige ramingen komen hoger uit vanwege:

- Integraliteit van de plannen.

- De GT (uitschrijven) moeten nu meelopen met de riolerings- en persrioolvervanging en de herbestratingen die vrij omvangrijk zijn, waardoor nu alle aansluitende GT aangepakt moeten worden in een korte tijd.
- Vanwege parkeer- en ontsluitingsstraten in de GT die ook van hemelwaterafvoer voorzien moeten worden. Die ook tot hetzelfde straatpeil als de rijwegen moeten worden opgehoogd vanwege de aansluiting op bebouwde, en dus niet verzakte, garageboxen in de onderbouw van de appartementencomplexen.

Opkoopbescherming

Van de onderbesteding 2021 voor het programma Goed huren en Verhuren wordt € 700 ingezet voor de implementatieregeling opkoopbescherming 2022. Inzet van dit instrument was niet voorzien in de begroting Goed Huren en Verhuren. De kosten voor invoering en uitvoering van dit instrument zullen grotendeels pas vanaf 2022 worden gemaakt. De regeling moet namelijk nog door de Eerste Kamer (verwachting BZK onlangs bijgesteld naar niet voor 1 oktober 2021) en invoering vergt een zorgvuldige voorbereiding en aanpassing van de huisvestingsverordening.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Aframing Bijdrage Grondbank Zuidplas

Met ingang van 2021 vervalt de bijdrage aan Grondbank Zuidplas (€ 0,9 mln structureel). Er is een nieuwe overeenkomst opgesteld in het kader van de verkoop van de gronden en opstallen. De gemeente Zuidplas koopt alle gronden en opstallen tegen de boekwaarde van 31 december 2024. Vanaf 1 januari 2021 vervallen de bijdrages van de deelnemers ter dekking van de jaarlijkse rentekosten en worden kosten en opbrengsten geactiveerd op de boekwaarde.

Anterieure overeenkomsten

Voor 2021 zijn de opbrengsten van derden geïnventariseerd. Dit heeft geleid tot bijstelling van de begroting van € 3,4 mln naar € 3,9 mln in 2021. Deze inkomsten betreffen veelal opbrengsten uit anterieure (voor) overeenkomsten. Tegenover deze opbrengsten is een even groot bedrag aan kosten begroot. Voor de komende jaren is uitgegaan van een opbrengst voor anterieure overeenkomsten van € 2,5 mln op jaarbasis. Meerjarig is de subsidieregeling Oranjebonnen opgenomen. Hiervoor is van 2020 tot en met 2025 € 100 beschikbaar vanuit een anterieure overeenkomst met Eneco.

Begroten inzet capaciteit om niet

Op de gebieden engineering, projectmanagement en projectbeheersing wordt capaciteit ingezet waar niet in alle gevallen budget tegenover staat. Voorbeelden zijn werkzaamheden die worden verricht in het kader van het actualiseren van de Rotterdamse Standaard Projectmatig Werken en het organiseren van trainingen in dat kader en werkzaamheden verricht voor ontwikkeling, innovatie, kwaliteit en borging. Meevallers elders worden ingezet om deze capaciteit te begroten.

Goed huren en verhuren

Het programma Goed huren en verhuren beschikt over een onderbesteding van € 2,2 mln waarvan € 700 anders wordt ingezet. De onderbesteding wordt veroorzaakt door:

- De stedelijke aanpak Goed Huren en Verhuren bestaat voor het overgrote deel uit menskracht. Het betreft inzet van verschillende disciplines die proactief in plaats van tot nog toe reactief reguliere werkzaamheden doen, deels met behulp van nieuw instrumentarium. Wat inzet van inspecteurs betreft gaat het weliswaar om reguliere werkzaamheden, maar deze worden beperkt in andere gemeenten uitgevoerd. Daardoor is grote concurrentie op ervaren personeel. Het opschalen naar voldoende en voldoende ingewerkt personeel kost tijd.
- Nieuw instrumentarium (verhuurdervergunning Algemene Plaatselijke Verordening) wordt geleidelijk aan ingevoerd onder andere vanwege check op juridische houdbaarheid, waarna het vervolgens kan worden opgeschaald. Dit betekent dat in de toekomst meer inzet worden verwacht.

Inkomende bijdragen en subsidies buitenruimteprojecten

Vanuit het Rijk, de Provincie Zuid Holland, Bestaand Rotterdams Gebied, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en de Europese Unie zijn bijdragen toegekend voor verschillende buitenruimteprojecten. Dit betreft diverse buitenruimteprojecten. Zowel de uitgaven als de bijdragen vanuit deze subsidie-inkomsten zijn opgenomen in de begroting

Er worden meer opbrengsten vanuit Rijk- en medeoverheden en Europa opgenomen. Deze opbrengsten zijn bestemd voor de kosten die in de jaren 2021-2025 verwacht worden m.b.t. de verschillende buitenruimte projecten. Voor 2021 betreft dit € 4,5 mln. extra aan kosten en inkomsten.

De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Rijksbijdrage vanuit Woningbouwimpuls voor Feijenoord City € 5 mln.
- Bijdrage Rijkswaterstaat voor eiland van Brienenoord € 0,9 mln. minder dan eerst gepland

Programma Rivieroevers

Voor het project Lombardkade is zowel budget begroot op het taakveld Wonen en bouwen als op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap. Het project wordt verantwoord onder het taakveld Wonen

en bouwen. Gebleken is dat het budget op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie - Landschap niet benodigd is. De begroting wordt hierop bijgesteld. Dit heeft tot gevolg dat de personele inzet op het taakveld Wonen en bouwen met € 36 wordt verlaagd.

Rijksbijdragen Klimaatakkoord vanuit Bestuursopdracht SO

Binnen de Bestuursopdracht Financiële sturing Stadsontwikkeling wordt gezocht naar een structurele oplossing voor de dekking van de Duurzaamheidsopgave. Vanuit het Rijk wordt er op dit moment nog geen volledige duidelijkheid verschaft ten aanzien van hun bijdrage aan de gedecentraliseerde taken van de duurzaamheidsopgave en voor de extra werkzaamheden die voortvloeien uit het nationale Klimaatakkoord. Rotterdam heeft met haar programma's wel ingezet op activiteiten die onderdeel uitmaken van Rijksbeleid. Op basis van gemaakte afspraken in het huidige coalitieakkoord worden deze activiteiten tot op dit moment gedekt uit de algemene middelen. Een voor Rotterdam reële Rijksbijdrage wordt op basis van het advies van de Raad van Openbaar bestuur op concernniveau ingeschat op maximaal € 24,7 mln. tot € 33,9 mln. Het college schat in dat 25% van dit totale bedrag vanaf 2023 ter dekking van het huidige beslag op de algemene middelen reëel is om op te nemen. Om die reden wordt in de meerjarenraming een Rijksbijdragen van € 6,76 mln. in 2023 en € 7,5 mln. ingaande 2024 opgenomen waarmee de lasten evenredig kunnen worden opgehoogd. In lijn met de concernbrede methodologie wordt deze raming periodiek, voor het eerst bij de Begroting 2023, naar nieuwe inzichten geactualiseerd om zodoende een reëlere raming voor 2023 en verder op te leveren.

Vrijval voorziening Grondbank Zuidplas

Op grond van de koopovereenkomst Grondbank en gemeente Zuidplas kan de voorziening van € 6,8 mln vrijvallen omdat de gemeente Zuidplas de geldende boekwaarde aan het einde van de looptijd 31 december 2024 zal vergoeden.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Conernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van circa € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Bodem

In de begroting wordt een actualisatie op de capaciteitsplanning doorgevoerd voor het programma Bodem. De actualisatie heeft tot gevolg dat de personele inzet op het taakveld Wonen en bouwen met € 611 wordt verlaagd.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

- *Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022*

Op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap zijn de lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling begroot voor het Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022.

Vanuit dit programma wordt er geld beschikbaar gesteld voor allerlei projecten die centraal staan bij het investeren in de rivieroevers. In de periode 2021-2022 krijgen diverse projecten een bijdrage, waaronder het project Blue City dat tot het taakveld Wonen en bouwen behoort. De begroting wordt hierop bijgesteld. In de begroting worden € 225 lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022 overgeheveld vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap naar het taakveld Wonen en bouwen.

- *Programma Extra Vergroening*

Op het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap zijn de lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling begroot voor het programma Groenoffensief (Rotterdam gaat voor groen). Vanuit dit programma wordt er geld beschikbaar gesteld voor allerlei projecten binnen de gemeente Rotterdam waar groen wordt toegevoegd. Het programma heeft een doorloop in 2021 en 2022. In die periode krijgen diverse projecten een bijdrage, waaronder de projecten Heiman Dullaertplein, Malieklos en Putsebocht 3 die tot het taakveld Wonen en bouwen behoren. De begroting wordt hierop bijgesteld. In de begroting worden € 368 lasten en dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening overgeheveld vanuit het taakveld Openbaar Groen en (openlucht) recreatie-Landschap naar het taakveld Wonen en bouwen.

Bestemmingsreserve Middensegment Huur

Dit betreft een budgettaire neutrale correctie van het taakveld Grondexploitatie naar het taakveld Wonen en Bouwen

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

De kosten en bijbehorende onttrekkingen aan de bestemmingsreserve zijn in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. In 2021 zijn er voor

€ 5,7 mln. meer aan lasten opgenomen die gedekt zijn uit de bestemmingsreserve. De wijzigingen betreffen:

- € 1,1 mln. Swiego fase 1
- € 0,6 mln. Mijnkintbuurt 3 à
- € 0,2 mln. Mijnkintbuurt blok 1+2
- € 0,9 mln. Apparaatkosten transformatie overige sporen
- € 0,4 mln. Carnisse eiland
- € 0,4 mln. Steenvliender
- € 0,3 mln. Oud Carnisse
- € 0,7 mln. Wijkverbetering

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De begrote kosten (Out of Pocket en Kapitaallasten) van het project Hart van Zuid en de hiermee samenhangende onttrekkingen aan de reserve zijn geactualiseerd. De begrotingswijziging van per saldo € 1,0 mln is saldo-neutraal.

Tevens zijn in het investeringsvoorstel 2020 zijn de volgende voorstellen opgenomen binnen het taakveld Wonen en bouwen. De afschrijvingslasten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor.

- Zeven stadsprojecten € 77,8 mln

Dit krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de zeven stadsprojecten (Hofbogenpark, Alexanderplein, Schouwburgplein, Groene Long (Hofplein en Westblaak), Rijnhavenpark, Getijdenpark Feyenoord City en Maashavenpark) en bedraagt een zesde deel van het totaal benodigde bedrag van € 233 mln. De stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de buitenruimte een vliegwieleffect beogen op de woningbouw, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samen leven en het economisch herstel van Rotterdam na de Coronacrisis. De afschrijvingslasten van dit krediet bedragen € 1.556 vanaf 2024 (25 jaar).

- Impuls maatschappelijke voorzieningen € 18,9 mln

Dit krediet is bestemd voor de binnenstad, Schiehaven Noord, Alexanderknoop, Noordrand Zuiderpark en Feyenoord City. De onderliggende projecten omvatten het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen in de wijken en stedelijke voorzieningen. Dit verstevigt de basis voor goede groei; niet alleen extra huizen, maar in een gezonde omgeving, goed ontsloten en met scholen en voorzieningen in de buurten. De maatschappelijke voorzieningen in deze gebieden vallen samen met de bouwimpuls vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken die beschikbaar komt tussen 2020 en 2023 en is een logisch gevolg van de andere investeringen in de groei in Rotterdam. De afschrijvingslasten van dit krediet bedragen € 944 vanaf 2023 (20 jaar).

Bestemmingsreserve Stadsinitiatief

Er is een subsidie toegekend voor het realiseren van een surflocatie in de Rotterdamse Binnenstad. Naar verwachting wordt die in 2022 opgeleverd en verantwoord. In het jaar van oplevering wordt de subsidie verrekend met de bestemmingsreserve. Daarom verschuift de onttrekking aan de reserve van 2021 naar 2022.

Handhaving energielabel C kantoren

In het Bouwbesluit is geregeld dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om als kantoor gebruikt te mogen worden. Deze wetgeving moet gehandhaafd worden. Hiervoor is structureel € 63 beschikbaar gesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Wonen en bouwen zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van - € 4 mln in 2021 tot 850 € in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn de overheveling van het werkpakket IBR voor GREX (- € 3,7 mln in 2021), de transitie van WABO-leges naar de nieuwe Omgevingswet (€ 4,9 mln in 2022 tot € 2,8 mln in 2025), de invulling van formatie voor de basisinzet Toezicht en Handhaving (€ 263 in 2021 tot € 902 in 2025), de Wet kwaliteitsborging voor bouwen (€ 971 in 2022 tot 1,9 mln in 2025), de actualisatie van de capaciteitsplanning (- € 611 in 2021) en een indexering (van € 802 in 2022 tot € 1,3 mln in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)
- [Beleidskader verkoop huurwoningen](#)

- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Beleidskader detailhandel Rotterdam 2017](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2020](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Hotelkader
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Plintenstrategie: Binnenstad op ooghoogte](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Langer Thuis](#)
- [Programma Rivieroevers](#)

- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Havenvisie](#)
- [Steigers op Zuid](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie Werklocaties Rotterdam 2030](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Thuis in Rotterdam – Addendum woonvisie Rotterdam 2030](#)
- [Actieplan Middenhuur](#)
- [Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 -2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam groeit. Goed wonen zorgt voor een stabiele (thuis)basis in een dynamische stad en vergroot daarmee de kans dat Rotterdammers actief en gezond opgroeien, leren, participeren in de samenleving en economie en zichzelf ontwikkelen onder veranderende omstandigheden. De gemeente faciliteert uiteenlopende woonwensen binnen de stadsgrenzen waardoor iedereen die iets voor Rotterdam kan betekenen (en andersom) een plek kan vinden en het voor bedrijven ook aantrekkelijk is zich hier te vestigen vanwege de aanwezige talenten en capaciteiten. De groei van de stad, samen met bijvoorbeeld de nieuwe economie, energietransitie en klimaatverandering brengen ook allerlei risico's met zich mee. Rotterdam ziet juist kansen in deze dynamiek en werkt aan een positieve vertaling daarvan. Tegelijkertijd werkt de gemeente daarmee aan de weerbaarheid en de veerkracht (resilience) van de stad.

Huidige en nieuwe Rotterdammers kunnen in de komende vier jaar in onze stad nog beter een huis passend bij hun wensen en mogelijkheden vinden, in een prettige, veilige en groene woonomgeving. De gemeente pakt door op de ambities van de Woonvisie 2030, maar beseft dat de stad harder moet groeien qua woningaantallen en versneld moet verduurzamen en inspelen op andere transitie's (klimaat, mobiliteit, circulair bouwen, digitalisering)

om ook in de toekomst een aantrekkelijke én resilient (veerkrachtig en toekomstbestendige) woonstad te kunnen blijven. Deze versnelling op de uitvoering van ambities is vastgelegd in het Addendum op de Woonvisie 2030.

Tegelijkertijd ligt er een opgave om te zorgen dat de basis op orde blijft in de bestaande woningvoorraad. Groepen woningzoekenden die nu tussen wal en schip dreigen te vallen en/of een maatschappelijke meerwaarde hebben, worden door de gemeente extra ondersteund in hun zoektocht naar een woning. Met als inzet het wonen voor Rotterdammers zo veel mogelijk betaalbaar, toegankelijk en overlastvrij te maken en houden.

Belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het wonen en bouwen, waarvan de aard en omvang van het effect nog lang niet allemaal duidelijk zijn:

- Demografische ontwikkelingen zoals de ontwikkelingen in de huishoudensamenstelling, levensverwachting en migratie.
- Nationale energietransitie en de vertaling daarvan naar Rotterdam. Een woning verhoogt haar toekomstwaarde (en daarmee ook WOZ-waarde) door volledig te zijn aangepast op schone energie
- voortdurende klimaatveranderingen zodat woningen anders ingesteld moeten zijn op wateroverlast, waterschaarste en hittestress
- stedelijke mobiliteitstransitie, waarbij ingezet wordt op schone deelconcepten voor modaliteiten en meer ruimte voor fietsen, OV en lopen in de directe woonomgeving wordt geboden
- nationale en internationale ontwikkelingen ten aanzien van financiering van wonen zoals ontwikkelingen rondom het hypothecaire stelsel, de ontwikkeling van de rentestanden en de huurtoeslag en het landelijk fonds Duurzaam Funderingsherstel
- landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving zoals de evaluatie van de Woningwet, de komst van de Omgevingswet en eventuele veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning
- landelijke subsidieregelingen en deals met het rijk ten aanzien van respectievelijk verduurzaming en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
- ontwikkelingen in de corporatiesector zoals fusies en saneringstrajecten
- ontwikkelingen en afspraken rond wonen op bovenlokaal niveau zoals de regionale woningmarktafspraken in de regio Rotterdam en op Zuidvleugelniveau de afspraken in het kader van de Verstedelijkingsalliantie
- ontwikkelingen in de markt (bijvoorbeeld prijspeil bouwmaterialen)

Strategische opgaven gebiedsontwikkelingen

Een aantal programma's en gebiedsontwikkelingen in Rotterdam heeft belangrijke betekenis voor de sociaal-economische ontwikkeling van de stad. In deze ontwikkelingen wordt (in samenhang met andere beleidsambities) een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave van de korte, middellange en lange termijn geleverd. Het betreft de navolgende ontwikkelingen.

Merwe4Havens

Het Merwe-Vierhavengebied (M4H), de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld. Binnen M4H ontwikkelt het deelgebied Merwehavens zich tot een aantrekkelijk en duurzaam woongebied dat goed in verbinding staat met de directe omgeving en waarbij er (milieutechnisch) evenwicht is en uitwisseling plaatsvindt met de directe omgeving die bestaat uit het naastgelegen Makersdistrict en de wijken Oud Mathenesse Witte Dorp, Bospolder Tussendijken en Spangen.

Stadionpark (incl. Feyenoord City)

Stadionpark is een grote gebiedsontwikkeling op Rotterdam Zuid, waar wonen, sporten en beleven samenkomt. Op de Sportcampus vindt een herschikking plaats van sportvelden en worden nieuwe accommodaties gerealiseerd, waarbij de 1e fase is afgerond en de overige delen in uitvoering zijn. Een stedenbouwkundig ontwerp voor woningen en onderwijs in de noordoosthoek van de Sportcampus is juli 2020 door het college vastgesteld en wordt aangeboden aan de Gemeenteraad. De herinrichting van Park de Twee Heuvels is vrijwel afgerond en de tender voor de woningbouw heeft een bijzonder winnend ontwerp opgeleverd. Start bouw van de parkvilla's in 2021. Juli 2020 is gestart met bouwrijp maken van de GAMMA/P+R locatie op de Noorderhelling. Medio juli 2020 zal het eerste binnenstedelijke FastNed snellaad station op het Zuiddiepje worden geopend.

Het planproces voor de stadionontwikkeling en gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in volle gang. De gebiedsontwikkeling is vastgelegd in het Masterplan Feyenoord City dat in november 2019 door de Gemeenteraad is vastgesteld. Het bestemmingsplan wordt in 2020 opgeleverd. Het ontwerp voor het Nieuwe stadion en aangrenzende openbare gebied vordert volgens planning, de aanvraag omgevingsvergunning is gedaan. Vanaf oktober 2020 worden de plannen getoetst aan de door de raad opgestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Position Paper. De Corona crisis heeft invloed op het Stadionpark. Externe partners zoals Stadion Feyenoord en de Stichting Gebiedsontwikkeling hebben extra hordes te nemen in hun financiering. De participatie is complex gebleven, maar het uitgangspunt dat de projecten zoveel als mogelijk ongestoord doorgaan is vergaand gerealiseerd.

Hart van Zuid

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid (HvZ) heeft als doel het nieuwe centrum voor Rotterdam Zuid te realiseren. HvZ bestaat uit een integraal programma dat moet leiden tot economische en sociale verbetering, het verbeteren van verblijfsklimaat, -duur en comfort, verhogen van werkgelegenheid, borgen van goede vervoersverbindingen, borgen van duurzaamheid en verbeteren van veiligheid.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ): pijler Wonen

Binnen de pijler Wonen zetten we via het Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 – 2022 door op de transformatie van de focuswijken. Ingrepen in de goedkope woningvoorraad en de woonmilieus van Rotterdam-Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus op Zuid gerealiseerd worden, zodat er voldoende duurzame woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens.

Duurzame gebiedsaanpak

Verspreid over de stad bestaat een aantal aandachtsgebieden voor de energietransitie van de gebouwde omgeving. Het betreft de gebieden Reyerdijk/Groot IJsselmonde, Pendrecht-Zuidoost, Rozenburg, Lage Land Oost (Prinsenland) en Bospolder-Tussendijken. Hier komt een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak. Ook wordt waar mogelijk een relatie gelegd met andere transitie, denk aan langer thuis wonen.

Korte termijn ontwikkelingen woningbouw

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen die direct bijdragen aan de groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus zijn Park16Hoven, Nesseland, Lloydkwartier, Parkstad en de Binnenstad als city-lounge. Hier blijft de gemeente de marktpartijen en particuliere initiatiefnemers faciliteren en uitdagen naar de opgave te kijken vanuit een uitgekende, lange termijnvisie.

De bouwopgave wordt steeds zichtbaarder in de stad, op tal van plekken, waaronder op Katendrecht, de Binnenstad, Parkstad, het Motorstraatgebied en nabij de Coolhaven, zijn volop bouwactiviteiten aan de gang.

Ook wordt volop ingezet op het in ontwikkeling nemen van nieuwe bouwlocaties, het vermarkten van gemeentelijke bouwlocaties en het ruimte geven aan marktinitiatieven.

Verkeer en vervoer

Pagina 79

Verkeer en vervoer

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur: we faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets.

TAAKVELD 1

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken noord- en zuid-Rotterdam en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken door ouderen en minder-validen.

TAAKVELD 2

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

TAAKVELD 3

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

TAAKVELD 5

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur. We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	153.790	166.953	161.356	147.580	147.580	147.580
Bijdragen rijk en medeoverheden	27.089	26.485	1.379	135	135	135
Overige opbrengsten derden	126.780	140.468	159.977	147.445	147.445	147.445
Overige baten	-80	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.729	160.785	161.327	99.858	102.663	102.844
Apparaatslasten	27.804	32.291	33.725	33.594	33.704	33.704
Inhuur	2.390	3.176	2.525	2.379	2.487	2.487
Overige apparaatslasten	784	749	810	805	807	807
Personeel	24.630	28.366	30.390	30.410	30.410	30.410
Intern resultaat	32.646	30.471	26.638	27.239	25.181	24.531
Intern resultaat	32.646	30.471	26.638	27.239	25.181	24.531
Programmalasten	72.279	98.023	100.964	39.024	43.778	44.609
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	59.473	84.150	86.207	22.179	24.825	25.868
Kapitaallasten	8.988	9.234	10.509	12.597	14.705	14.493
Overige programmalasten	3.358	4.097	4.113	4.113	4.113	4.113
Subsidies en inkomensoverdrachten	461	542	135	135	135	135
Saldo voor vpb en reserveringen	21.061	6.168	29	47.723	44.918	44.737
Saldo voor reserveringen	21.061	6.168	29	47.723	44.918	44.737
Reserves	17.541	35.620	51.934	3.790	5.456	5.469
Onttrekking reserves	17.940	35.620	52.272	4.200	5.866	5.879
Toevoeging reserves	399	0	338	410	410	410
Saldo	38.602	41.788	51.962	51.512	50.374	50.206

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	26.298	26.180	22.607	22.160	22.160		
Omissieregeling 2019	25.545	25.095	21.333	20.890	20.890		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	31.035	36.007	32.850	32.345	32.342		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	31.962	37.372	34.372	34.156	38.707		
10-maandsrapportage 2019	39.023	37.372	34.372	34.156	38.707		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	43.119						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		27.103	34.372	34.156	38.707	38.707	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		39.097	39.211	38.389	42.208	41.867	
10-maandsrapportage 2020		39.252	39.211	38.389	42.208	41.867	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		38.602					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			26.590	51.142	48.329	47.152	47.140
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			41.788	51.962	51.512	50.374	50.206

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden en overige baten bestaan grotendeels uit de parkeerinkomsten op straat en in de parkeergarages, de bijdrage voor het railinfrastructuurproject Hoekse Lijn en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers.

Lasten

De lasten vloeien hoofdzakelijk voort uit de uitvoering van onder andere het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reserves

De reserves hebben onder andere betrekking op de bestemmingsreserves Rotterdamse Investeringsmotor, Stedelijke bereikbaarheid en Energietransitie. De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor de dekking van de kapitaallasten, duurzame mobiliteit, het project Hoekse Lijn inclusief metro aan zee, A16 Rotterdam, Meerjarig Infrastructuur, Ruimte en Transport-Oeververbinding, stedelijke bereikbaarheid.

Meerjarig verloop

Voor de jaren vanaf 2022 is er, ondanks de hogere parkeerbaten, een dalend verloop te zien in de batens. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het aflopende railinfrastructuurproject Hoekse Lijn waar een bijdrage voor wordt ontvangen. De lasten dalen meerjarig. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het aflopende railinfrastructuurproject Hoekse Lijn, Energietransitie en aflopende intensiveringen. Hierdoor dalen de omtrekkingen aan de reserves Hoekse Lijn, Energietransitie en Stedelijke Bereikbaarheid ook meerjarig.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)
Verkeer en vervoer	15.198		821		3.183		3.223		3.066	
Openbaar vervoer	2.049	26%	-2.118	23%	-218	2%	-207	2%	-40	0%
Parkeerbelasting	13.031	16%	1.375	1%	1.658	2%	1.656	2%	1.655	2%
Parkeren	126	1%	1.355	6%	1.281	6%	1.322	6%	1.312	6%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-243	4%	-190	3%	-188	3%	-185	3%	-185	3%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	235	1%	398	2%	651	5%	636	5%	325	3%
Openbaar vervoer	2.049	26%	-2.118	23%	-218	2%	-207	2%	-40	0%
Parkeerbelasting	13.031	16%	1.375	1%	1.658	2%	1.656	2%	1.655	2%
Parkeren	126	1%	1.355	6%	1.281	6%	1.322	6%	1.312	6%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-243	4%	-190	3%	-188	3%	-185	3%	-185	3%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	235	1%	398	2%	651	5%	636	5%	325	3%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuur (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden en zich prettig en gezond door de stad kunnen bewegen.

Dat wonen en leven gebeurt in een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een excellente vervoersinfrastructuur met schone vervoersmiddelen en een met een betere luchtkwaliteit. De klimaatopgaven uit het akkoord van Parijs vragen om een forse energie- én economische transitie van stad en haven. Willen wij en onze kinderen prettig blijven wonen en leven dan vraagt dit flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zorgt voor een samenhangend beleid en uitvoering daarvan op bereikbaarheid, de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame en emissieloze mobiliteit in 2050. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen. We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad.

Openbaar vervoer

Pagina 80

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken Rotterdam Noord en Zuid en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Gelet op het lage gebruik van het openbaar vervoer als gevolg van de coronacrisis heeft de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) zich genoodzaakt gezien een Transitieprogramma openbaar vervoer in het leven te roepen, waarin diverse bezuinigingen in het openbaar vervoer aanbod voorzien zijn. Hier is dit voorjaar met de raad over gesproken en daarbij stond het streven centraal om het openbaar vervoernetwerk zoveel mogelijk in stand te houden en om bezuinigingsmaatregelen in beginsel van tijdelijke aard te laten zijn. Dit was ook de essentie van de inzet van het college in MRDH-verband.

We zetten in op optimalisatie OV-tracés via de bestaande oeververbindingen. De eerste stap in de gefaseerde verbetering van het rivierkruisende openbaar vervoer op twee belangrijke corridors tussen Rotterdam Zuid en Noord: het OV via de Maastunnelcorridor tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal en via de Van Brienenoordbrug tussen Zuidplein, Stadionpark en Kralingse Zoom. Het betreft optimalisatie bestaande OV-verbindingen als eerste stap op weg naar volledige Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-infrastructuur op langere termijn (bus, tram of metro). Voor een aantrekkelijk OV-product en een snelle en betrouwbare exploitatie zijn busstroken,

prioriteitsstelling bij verkeerslichten, verlaagde en andere infrastructurele maatregelen nodig. Het betreft kansrijke relaties voor minimaal HOV-bus – hoogfrequent (minimaal 6 keer per uur), zo veel mogelijk vrijliggend, comfortabel, snel, direct en gestrekt. Het Rijk draagt hier ook financieel aan bij.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen'. 'Wat gaan we daarvoor doen' is aangevuld met de inspanning die de gemeente zal plegen op het realiseren van gratis OV voor kinderen tot 12 jaar in 2022. Verder zijn deze actueel. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis de nodige onzekerheden met zich meebrengt. Zo is nog onduidelijk wanneer het gebruik van het openbaar vervoer zich weer gaat herstellen en zal er van groei van het gebruik van het openbaar vervoer de komende tijd naar verwachting geen sprake zijn. Ook heeft de crisis waarschijnlijk economische effecten die hun weerslag zullen hebben op het mobiliteitssysteem in zijn geheel. Ondanks deze onzekerheden blijven we vooralsnog echter onverminderd vasthouden aan de voorgestelde investeringen en de beoogde mobiliteitstransitie.

Wat willen we bereiken

- Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.
- We zorgen dat de OV-netwerken in Rotterdam Noord en Zuid beter met elkaar verbinden en dat de rivieroeveren beter ontsloten worden.
- We zorgen voor een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Wat gaan we daar voor doen

- Voortzetten gratis OV voor ouderen. Gebruik van openbaar vervoer voor ouderen blijft gratis. Daarmee dragen wij bij aan het voorkomen van sociaal isolement.
- Inzetten op gratis OV voor kinderen tot 12 jaar in 2022
- Tot en met 2021 blijven we het bestaande netwerk vervoer over water ondersteunen. We ontwikkelen met de partners in de regio een strategie voor de periode vanaf 2022.
- Met de MRDH bevorderen we vormen van mobiliteitsdienstverlening. De bruikbaarheid en toegankelijkheid van het OV wordt hierdoor versterkt. Het gaat hier onder andere om voorzieningen voor de first & last mile en Mobility as a Service voor specifieke doelgroepen.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Groei OV-gebruik	Streefwaarde			In ontwikkeling		
	Realisatie	+2,7%	+2,8%	-45%		

Toelichting effectindicatoren

Als gevolg van covid-19 is na jaren van recordgroei het aantal reizigerskilometers gedaald met 45%. Het OV is mede door de tijdelijke beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk blijven rijden en wordt nog steeds hoog gewaardeerd (de RET werd door klanten gewaardeerd met een 8). Het perspectief van groei inclusief capaciteitsknelpunten op middellange en lange termijn is ongewijzigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar vervoer	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	26.364	26.180	1.329	93	93	93
Bijdragen rijk en medeoverheden	25.919	25.853	1.236	0	0	0
Overige opbrengsten derden	527	327	93	93	93	93
Overige baten	-81	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	39.385	51.826	55.685	9.064	10.112	10.116
Intern resultaat	3.091	3.654	1.204	1.204	-961	-961
Intern resultaat	3.091	3.654	1.204	1.204	-961	-961
Programmalasten	36.294	48.171	54.481	7.861	11.074	11.077
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.219	47.209	53.741	7.114	10.347	10.263
Kapitaallasten	452	496	605	611	592	679
Overige programmalasten	153	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	469	467	135	135	135	135
Saldo voor vpb en reserveringen	-13.021	-25.646	-54.356	-8.972	-10.020	-10.023
Saldo voor reserveringen	-13.021	-25.646	-54.356	-8.972	-10.020	-10.023
Reserves	4.881	19.806	43.159	-329	-330	-160
Onttrekking reserves	4.881	19.806	43.497	81	80	250
Toevoeging reserves	0	0	338	410	410	410
Saldo	-8.139	-5.840	-11.198	-9.301	-10.350	-10.183

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.513	- 7.855	- 8.019	- 8.028	- 8.028		
Omissieregeling 2019	- 8.206	- 7.855	- 8.019	- 8.028	- 8.028		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 8.206	- 8.451	- 8.536	- 8.712	- 8.712		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.001	- 7.157	- 7.221	- 7.388	- 7.389		
10-maandsrapportage 2019	- 7.001	- 7.157	- 7.221	- 7.388	- 7.389		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.949						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 8.644	- 7.221	- 7.388	- 7.389	- 7.389	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 8.294	- 9.120	- 9.283	- 9.286	- 10.283	
10-maandsrapportage 2020		- 8.294	- 9.120	- 9.283	- 9.286	- 10.283	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 8.139					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 7.888	- 9.080	- 9.082	- 10.143	- 10.143
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 5.840	- 11.198	- 9.301	- 10.350	- 10.183

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Openbaar vervoer		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-7.888	-9.080	-9.082	-10.143	-10.143
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		2.049	-2.118	-218	-207	-40
Kasschuif Gratis OV voor Kinderen	Kasschuiven	1.900	-1.900	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	82	81	80	250
Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	149	-300	-299	-287	-290
Begroting na wijzigingen		-5.840	-11.198	-9.301	-10.350	-10.183

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Gratis OV voor Kinderen

Er wordt een budget van € 1,9 mln. doorgeschoven van het jaar 2021 naar 2022. Dit is naar aanleiding van de ingediende motie 'Gratis OV voor kinderen' waarbij in 2022 kinderen tot 12 jaar gratis kunnen reizen met het openbaar vervoer.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringen](#).

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De lasten in de begroting 2021 en verder en de bijbehorende onttrekkingen aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor zijn in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. Het betreft de onderstaande wijzigingen:

- Voor het project Hoekse Lijn is het risico dat de gereserveerde ruimte voor onvoorziene kosten niet toereikend zal zijn aanzienlijk. Er is namelijk sprake van een opeenstapeling van (onvoorziene) omstandigheden zoals het moeten inpassen van delen van de spoorbeveiliging in de planning van de aannemer, de sterke stijging van staalprijzen, de levering problematiek van bouwmaterialen en knelpunten in de uitvoering, met een mogelijke uitloop in de planning als gevolg. Daarom wordt in de begroting deze ruimte met € 1,5 mln verhoogd in 2022 uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor en de effecten van de onvoorziene omstandigheden verder gemonitord.
- Naar aanleiding van de geactualiseerde kapitaallasten wordt de financiële dekking uit de bestemmingsreserve bijgesteld met € 82 in 2022, € 81 in 2023, € 80 in 2024 en € 250 in 2025.

Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid

Voor het project Hoekse Lijn is het risico dat de gereserveerde ruimte voor onvoorziene kosten niet toereikend zal zijn aanzienlijk. Er is namelijk sprake van een opeenstapeling van (onvoorziene) omstandigheden zoals het moeten inpassen van delen van de spoorbeveiliging in de planning van de aannemer, de sterke stijging van staalprijzen, de levering problematiek van bouwmaterialen en knelpunten in de uitvoering, met een mogelijke uitloop in de planning als gevolg. Daarom wordt in de begroting deze ruimte met € 1,5 mln verhoogd in 2022 uit de bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid en de effecten van de onvoorziene omstandigheden verder gemonitord.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar Vervoer zijn de onderstaande technische wijzigingen verwerkt:

- De wijzigingen naar aanleiding van de indexering zijn € -309 in 2022 aflopend naar € -295 in 2025. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#).
- Als gevolg van de verlaging van de omslagrente (het interne rentepercentage) van 1,75% naar 1,5% zijn de rentelasten in de meerjarenbegroting bijgesteld. De wijzigingen zijn € 9 in 2022 aflopend naar € 5 in 2025.

- Een doorbelasting overhead van projecten vanuit het taakveld Overhead van € 149 in 2021.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [OV-visie Rotterdam 2018 - 2040](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het uitvoeren van taken op het gebied van openbaar vervoer, waaronder bus, tram, metro, taxivervoer en veerdiensten en de bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen zoals stations, aanvullend op de verantwoordelijkheden van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als regionale vervoersautoriteit.

Parkeerbelasting

Pagina 81

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

Voortgang 2021

Op 10 december 2019 heeft het college de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" vastgesteld. Deze nota is een verdere aanscherping van het beleid, met name op het gebied van straatparkeren, zoals vastgelegd in het Parkeerplan 2016-2018 "Parkeren in beweging". In de nota is een pakket van maatregelen opgenomen dat de komende periode zal worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte.

Op 1 januari 2021 zijn de betaaltijden voor betaald parkeren uitgebreid in de Agniesebuurt en een deel van het Ouden Noorden (Noord). Deze maatregel wordt toegepast in wijken waar de parkeerdruk in de avond en in het weekend voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders.

In dit kader zijn per 1 april 2021 de betaaltijden ook uitgebreid in het Nieuwe Westen (Delfshaven), Tarwewijk (Charlois), in de omgeving van het Zuidplein (Charlois), in een deel van Vreewijk (Feijenoord) en in Hillesluis (Feijenoord).

Op 1 februari 2021 is betaald parkeren ingevoerd in het Kleiwegkwartier (Hillegersberg-Schiebroek).

Op 1 april 2021 is betaald parkeren ingevoerd in de buurten Valkenier en de Landbouwbuilt in Vreewijk (Feijenoord).

Baten Parkeren

Door versoepelingen van de coronamaatregelen en de uitbreiding van betaald parkeren (gebieden en betaaltijden) nemen de opbrengsten kort parkeren op straat weer toe. De verwachting is dat dit in het tweede halfjaar doorzet wat leidt tot een bijstelling van € 2,2 mln.

Verder zijn er hogere opbrengsten uit parkeren door middel van bezoekersparkeervergunningen (€ 2,3 mln), fiscale naheffingen (€ 4 mln) en parkeervergunningen (€ 2,9 mln). Het gebruik van bezoekersparkeervergunningen, waarbij bezoek tegen een gereduceerd tarief kan parkeren, is structureel toegenomen. De opbrengsten fiscale naheffingen (parkeerboetes) zijn hoger door efficiëntere handhaving en uitbreidingen betaaltijden en gebieden betaald parkeren. De opbrengsten parkeervergunningen zijn hoger door de recente uitbreidingen van parkeergebieden in 2020 en 2021.

Voor 2023 en verder zijn, gezien voorgaande ontwikkelingen, de parkeerbatens structureel met € 0,5 mln verhoogd. Voor 2022 zijn de baten reeds bij voorjaarsnota 2021 bijgesteld.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" zijn de maatregelen benoemd die de komende periode worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte:

- invoering betaald parkeren zonder draagvlakonderzoek als de parkeerdruk boven de 90 procent komt
- besluitvorming vooraf over invoering betaald parkeren bij grootschalige gebiedsontwikkelingen, zoals Nieuw-Kralingen, Feyenoord City en Merwe-Vierhavens
- onderzoeken van de mogelijkheden van seizoensgebonden parkeervergunningen
- verlaging van vergunningenplafonds bij nachtdruk boven de 90 procent als de parkeerdruk wordt veroorzaakt door vergunninghouders
- pilots gericht op vergunninguitgifte binnen parkeersectoren met een uiteenlopende parkeerdruk
- uitbreiding tijden waarop betaald parkeren geldt indien de avond- en nachtdruk wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders.

Wat willen we bereiken

Optimale verdeling van schaarse ruimte

Een optimale verdeling van de schaarse openbare parkeergelegenheid over alle Rotterdammers en bezoekers in onze wereldstad.

Wat gaan we daar voor doen

Optimale verdeling van schaarse ruimte

- parkeerregelgeving voorbereiden en uitvoeren
- doelgerichte parkeerproducten faciliteren waarbij gastheerschap centraal staat
- beheer en onderhoud
- productinnovaties
- informatiegestuurd fiscale handhaving
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van invoering betaald parkeren, conform de kaders van de nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- ongeveer 300 parkeerplaatsen in het Centrum, die zijn voorbehouden aan vergunninghouders, worden omgezet in normale parkeerplaatsen
- bij parkeersectoren met een wachtlijst voor vergunningen krijgen aanvragen voor eerste bewonersvergunningen voorrang
- pilot parkeerduurbeperking op de Veranda bij wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord
- hogere Inkomsten benutten om ambities van het college te faciliteren bij uitbreiding P+R-voorzieningen en voorzieningen voor fietsparkeren.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Betalingsgraad	Streefwaarde	86%	87%	88%	89%	90%	91%
	Realisatie	86%	87%	88%			
Beschikbaarheid parkeerautomaten*	Streefwaarde	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
	Realisatie	99,7%	99,7%	99,7%			

* Dit is gebaseerd op de Service Level Agreement met onze leveranciers

Toelichting indicatoren

De jaarlijkse stijging van de betalingsgraad is het gevolg van de doorontwikkeling van de fiscale parkeercontrole door meer data- en informatiegestuurd te werken en gebruik te maken van omgevingsbeelden ("handhaven op afstand").

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeerbelasting	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	112.365	122.578	142.245	129.713	129.713	129.713
Bijdragen rijk en medeoverheden	42	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	112.323	122.578	142.245	129.713	129.713	129.713

Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	26.205	27.782	36.492	31.286	31.290	31.291
Apparaatslasten	6.975	8.398	9.066	9.062	9.063	9.063
Inhuur	219	507	71	71	71	71
Overige apparaatslasten	298	299	320	316	317	317
Personeel	6.459	7.591	8.675	8.676	8.676	8.676
Intern resultaat	13.162	12.882	13.177	12.698	12.698	12.698
Intern resultaat	13.162	12.882	13.177	12.698	12.698	12.698
Programmalasten	6.068	6.502	14.250	9.526	9.528	9.530
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.414	3.030	10.563	5.647	5.653	5.594
Kapitaallasten	103	273	487	679	675	736
Overige programmalasten	2.551	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Subsidies en inkomstenoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	86.160	94.796	105.753	98.427	98.423	98.422
Saldo voor reserveringen	86.160	94.796	105.753	98.427	98.423	98.422
Saldo	86.160	94.796	105.753	98.427	98.423	98.422

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	68.880	71.274	71.257	71.257	71.257		
Omissieregeling 2019	68.321	70.781	70.780	70.783	70.783		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	74.323	82.825	82.865	82.911	82.910		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	74.670	82.702	82.742	82.788	82.786		
10-maandsrapportage 2019	79.610	82.702	82.742	82.788	82.786		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	77.186						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		82.100	82.742	82.788	82.786	82.786	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		90.225	94.538	93.938	94.333	94.331	
10-maandsrapportage 2020		88.796	94.538	93.938	94.333	94.331	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		86.160					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	81.765	104.377	96.769	96.767	96.767
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	94.796	105.753	98.427	98.423	98.422

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Parkeerbelasting		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		81.765	104.377	96.769	96.767	96.767
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		13.031	1.375	1.658	1.656	1.655
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Baten parkeren	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	11.365	0	500	500	500
Niet-indexeren bewonersvergunningen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	1	1	1
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.666	1.375	1.156	1.154	1.152
Begroting na wijzigingen		94.796	105.753	98.427	98.423	98.422

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Baten Parkeren

Door versoepelingen van de coronamaatregelen en de uitbreiding van tijden en gebieden nemen de opbrengsten kort parkeren op straat weer toe. De verwachting is dat dit in het tweede halfjaar doorzet wat leidt tot een bijstelling van € 2,2 mln. Verder zijn er hogere opbrengsten uit parkeren door middel van bezoekersparkeervergunningen (€ 2,3 mln), fiscale naheffingen (€ 4 mln) en parkeervergunningen (2,9 mln). Het

gebruik van bezoekersparkeervergunningen, waarbij bezoek tegen een gereduceerd tarief kan parkeren, is structureel toegenomen. De opbrengsten fiscale naheffingen (parkeerboetes) zijn hoger door efficiëntere handhaving en uitbreidingen betaaltijden en gebieden betaald parkeren. De opbrengsten parkeervergunningen zijn hoger door de recente uitbreidingen van parkeergebieden in 2020 en 2021.

Voor 2023 en verder zijn, gezien voorgaande ontwikkelingen, de parkeerbaten structureel met € 0,5 mln verhoogd. Voor 2022 zijn de batens reeds bij voorjaarsnota 2021 bijgesteld.

Niet-indexeren bewonersvergunningen

Het college heeft vanaf 2020 structureel € 1 mln vrijgemaakt voor maatregelen op parkeren. Enerzijds ten behoeve van het 'bevriezen' (niet indexeren) van de tarieven van parkeervergunningen tot en met 2022, anderzijds voor het vergroenen van parkeergelegenheden. Gezien de toename van het aantal parkeervergunningen zal een groter deel van het budget benodigd zijn voor het dekken van het tekort op de opbrengsten parkeervergunningen. Dit leidt tot verlaging van de parkeerbatens en het lastenbudget met hetzelfde bedrag waardoor er per saldo geen financieel effect is.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Er zijn diverse technische wijzigingen geweest waaronder indexatie (€ 1,7 mln structureel vanaf 2022), herverdeling concernopgaven (€ 1,7 mln in 2021), actualisatie formatie (- € 158 in 2021 tot - € 685 in 2025), bijdrage geïntegreerd duaal inburgeringstraject (€ 97 in 2021 en € 46 in 2022) en herverdeling budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (- € 78 in 2021 tot € 2 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- Verordening Parkeerregulering en Parkeerbelastingen 2021
- Uitvoeringsbesluit Parkeren Rotterdam 2021

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld 'Parkeerbelasting' behoort:

- heffing en invordering
- opbrengsten parkeerfaciliteiten
- opbrengsten boetes

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerpolitie. Deze valt onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Parkeren

Pagina 82

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is

Voortgang 2021

Garageparkeren

De aanbesteding voor plaatsing van oplaadpunten in gemeentelijke parkeergarages is afgerond, gunning en contractvorming hebben plaatsgevonden en de voorbereidende werkzaamheden (verhoging elektrisch vermogen daar waar nodig) zijn uitgevoerd. Het uitgangspunt voor 2021 is plaatsing van 250 extra oplaadpunten. Als uitwerking van de bestuursopdracht Vastgoed is in 2021 een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het gemeentelijk parkeervastgoed opgesteld, waarin:

- de kernportefeuille is vastgelegd
- op objectniveau het gewenste niveau beheer en onderhoud is bepaald
- objecten die niet tot de kernportefeuille behoren in de verkoop worden gezet

Als uitwerking van de motie "Oost West, Thuis best" wordt in 2021 een viertal pilots ingericht en uitgevoerd m.b.t. toegang voor vergunninghouders in een nabijgelegen openbare gemeentelijke parkeergarage op de momenten dat de bezetting van de betreffende parkeergarages dat toelaat. In parkeergarage Schouwburgplein 2 (Kruisplein) wordt in 2021 een pilot gehouden met een 20-tal deelauto's voor werknemers en bewoners in Rotterdam Central District (RCD).

Fietsparkeren

De in 2019 vastgestelde Fietskoers 2025 ("de fiets als hefboom in de Rotterdamse mobiliteitstransitie") is het kader voor de opstelling van een Uitvoeringsprogramma Fietsparkeren, waarin de volgende maatregelen worden uitgewerkt en gefaseerd in uitvoering worden genomen:

- fietsparkeren in het Rotterdamse centrum
- fietsparkeren bij OV- en P+R-locaties
- fietsparkeren in de woonbuurten

Voor de binnenstad is in maart 2021 de "Fietsparkeerstrategie binnenstad" vastgesteld, een verdere concretisering van de Fietskoers. In 2021 wordt een openbare fietsenstalling gerealiseerd en opengesteld in het pand Lijnbaan 30 ten behoeve van met name winkelend publiek. Daarnaast wordt in 2021 een openbare fietsenstalling gerealiseerd bij metrostation Capelsebrug ten behoeve van de overstap van fiets op openbaar vervoer. Met betrekking tot fietstrommels is ook voor 2021 de plaatsing van 80 extra fietstrommels het uitgangspunt.

P+R-parkeren

Realisatie van extra P+R-capaciteit wordt als belangrijke randvoorwaarde gezien om aanvullende ambities te kunnen formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad. Extra capaciteit die niet per definitie de fysieke uitbreiding van P+R-capaciteit betekent, maar ook gericht is op het beter benutten van bestaande P+R-capaciteit door invoering van een doelgroepsysteem. Hierbij kan uitsluitend de parkeerder die daadwerkelijk aanvullend gebruik maakt van het openbaar vervoer gratis parkeren. Op dit moment vindt de realisatie plaats van een nieuwe P+R Noorderhelling. Deze P+R-voorziening zal een capaciteit krijgen van 500 plaatsen en wordt gerealiseerd in combinatie met de te verplaatsen bouwmarkt in het kader van de ontwikkelingen Feyenoord City. Ook deze P+R zal worden voorzien van een doelgroepsysteem. De verwachte oplevering is in februari 2022.

Ontwikkelingen 2022-2025

Garageparkeren

De focus bij garageparkeren ligt de komende jaren niet op uitbreiding, maar op betere benutting van de bestaande locaties en het bieden van meer betaal- en gebruiksgemak (digitalisering van parkeerproducten). Uitgangspunt is een verschuiving van parkeren op straat naar parkeren in openbare parkeergarages en P+R-voorzieningen.

Fietsparkeren

Om het groeiende fietsgebruik goed te kunnen faciliteren moet er in Rotterdam meer ruimte worden gemaakt voor fietsparkeren. Op diverse locaties in de stad knelt het nu en kunnen fietsers hun fiets niet, of niet naar wens,

parkeren. Er zal de komende jaren dan ook steviger dan voorheen ingezet worden op fietsparkeren. In de Fietskoers 2025 is voor fietsparkeren de volgende ambitie uitgesproken:

In 2025 kun je de fiets overal makkelijk parkeren: in de woonwijk, bij het station, werk, school, winkel, sport en culturele locatie. Autoparkeren maakt vaker plaats voor innovatieve fietsparkeeroplossingen. Dankzij de fiets wordt de openbare ruimte zo effectief mogelijk gebruikt. Op veel plekken in de stad zijn hubs waar je gebruik kunt maken van allerlei soorten deelmobiliteit. Verder maakt fietsparkeren onderdeel uit van Mobility-as-a-Service (MaaS). In MaaS-concepten worden diverse vervoerssystemen met elkaar verbonden, zodat reizigers op eenvoudige, snelle en gepersonaliseerde manier naar hun bestemming kunnen reizen.

P+R-parkeren

Als nadere uitwerking van de motie “Laagje erbij” heeft een ruimtelijke en financiële verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden van uitbreiding van een drietal bestaande P+R-voorzieningen (P+R Kralingse Zoom, Meijersplein en Slinge). Met betrekking tot Kralingse Zoom en Meijersplein zijn de mogelijkheden kansrijk en wordt het verdere ontwerp- en realisatietraject ingezet. Voor de huidige locatie Slinge zijn de mogelijkheden niet aanwezig en zullen de mogelijkheden worden verkend naar een nieuwe P+R-ontwikkeling in de gebiedsontwikkeling Waalhaven. In 2022 wordt de nieuwe P+R Noorderhelling (500 plaatsen met doelgroepensysteem) opgeleverd en in gebruik genomen.

Wat willen we bereiken

City-Lounge

- De binnenstad als city-lounge met meer ruimte voor fietsers en voetgangers; de binnenstad ontwikkelen als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak. De binnenstad is het hart van de stad. Het begrip 'city lounge' verwoordt het gevoel dat de binnenstad moet uitstralen.

Wat gaan we daar voor doen

City-Lounge

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren, waarbij gastheerschap centraal staat (bijvoorbeeld uitbreiding aantal elektrische oplaadpunten met de bijbehorende infrastructuur)
- productinnovatie
- marketing
- beheer en onderhoud
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van uitbreiding P+R, parkeergarages en fietsparkeervoorzieningen
- het aantal elektrische oplaadpunten uitbreiden met de infrastructuur die daarvoor nodig is om duurzaam rijden nog gemakkelijker en aantrekkelijker te maken

- investeren in voorzieningen voor fietsparkeren bij OV-knooppunten en stedelijke regionale fietsverbindingen, om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren
- het zo goed mogelijk benutten van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in parkeergarages en P+R-voorzieningen, door een beweging te maken van parkeren op straat naar parkeren in garages en op P+R-voorzieningen
- fietsparkeervoorzieningen voor het comfortabel en veilig stallen van fietsen voor alle Rotterdammers en haar bezoekers.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde bezetting van de parkeergarages	Streefwaarde	30%	32%	34%	36%	38%	40%
	Realisatie	30%	32%	26%			
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal elektrische laadpunten	Streefwaarde	80	100	350	600	850	1100
	Realisatie	80	100	350			
Aantal fietstrommels	Streefwaarde	845	925	1005	1085	1165	1245
	Realisatie	845	925	1007			

Toelichting indicatoren

De gemiddelde bezettingsgraad van de parkeergarages is gerelateerd aan de onbeperkte openingstijden (7/24). Als gevolg van de coronamaatregelen is de gemiddelde bezetting van de openbare parkeergarages in 2020 stevig gedaald. Deze daling ten opzichte van eerdere jaren zet zich ook in 2021 als gevolg van de maatregelen door, al is de verwachting wel dat in de tweede helft van 2021 als gevolg van versoepelingen gedeeltelijk herstel plaatsvindt.

De uitbreiding van het aantal laadpunten vindt plaats in afstemming met de Brandpreventiecommissie en met inachtneming van de regelgeving m.b.t. brandveiligheid.

In het kader van de uitwerking van de motie "Mijn fiets staat veilig" wordt ingezet op een jaarlijkse uitbreiding met 80 fietstrommels.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeren	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	10.726	11.905	15.428	15.428	15.428	15.428

Bijdragen rijk en medeoverheden	4	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10.714	11.905	15.428	15.428	15.428	15.428
Overige baten	8	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	30.428	35.952	35.289	35.116	34.989	34.999
Apparaatslasten	4.761	5.152	5.599	5.600	5.601	5.601
Inhuur	95	271	59	59	59	59
Overige apparaatslasten	168	190	202	200	201	201
Personeel	4.499	4.691	5.338	5.342	5.342	5.342
Intern resultaat	17.668	16.165	14.931	16.011	16.118	15.468
Intern resultaat	17.668	16.165	14.931	16.011	16.118	15.468
Programmalasten	7.999	14.635	14.760	13.505	13.270	13.930
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.205	13.439	13.052	10.787	10.158	10.607
Kapitaallasten	98	299	794	1.805	2.199	2.409
Overige programmalasten	695	897	913	913	913	913
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.702	-24.046	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570
Saldo voor reserveringen	-19.702	-24.046	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-19.702	-24.046	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 21.256	- 23.715	- 23.699	- 23.704	- 23.704		
Omissieregeling 2019	- 21.164	- 23.600	- 23.599	- 23.608	- 23.608		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 20.992	- 23.359	- 23.331	- 23.312	- 23.315		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 20.631	- 22.607	- 22.480	- 22.464	- 22.469		
10-maandsrapportage 2019	- 18.562	- 22.607	- 22.480	- 22.464	- 22.469		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.134						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 25.531	- 22.480	- 22.464	- 22.469	- 22.469	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 21.951	- 22.999	- 23.134	- 23.261	- 23.337
10-maandsrapportage 2020	- 20.336	- 22.999	- 23.134	- 23.261	- 23.337
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 19.702				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 24.172	- 21.216	- 20.969	- 20.883
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 24.046	- 19.860	- 19.688	- 19.561
				- 19.570	

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Parkeren		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-24.172	-21.216	-20.969	-20.883	-20.883
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		126	1.355	1.281	1.322	1.312
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	52	17	17	17
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	16	49	49	49	49
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	60	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	33	90	84	84	84
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	76	1.105	1.130	1.171	1.162
Begroting na wijzigingen		-24.046	-19.860	-19.688	-19.561	-19.570

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#). Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Er zijn diverse technische wijzigingen geweest waaronder [indexatie](#) (- € 346 in 2022 tot - € 301 in 2025), herverdeling concernopgaven (- € 32 in 2021), actualisatie formatie (€ 162 in 2021 tot € 1 mln in 2025) en herverdeling budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (- € 54 in 2021 tot € 463 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Fietskoers 2025
- Fietsparkeerstrategie binnenstad

Omschrijving taakveld

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een bereikbare stad met beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en duurzaamheid, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages. Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen
- inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen
- baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (exclusief de opbrengst van parkeerbelasting zie taakveld Parkeerbelasting)
- parkeer- en stallingsgarages
- P+R-voorzieningen
- fietsenstallingen en fietstrommels

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerbelasting inclusief lasten heffing en invordering. Valt onder taakveld Parkeerbelasting
- parkeerpolicie (toezichthouders, boa's). Dit valt onder taakveld Openbare orde en veiligheid
- aanleg, beheer en onderhoud van parkeerhavens als onderdeel van wegen horen thuis onder taakveld Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 83

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Binnen dit taakveld valt de verkeersregiekamer van Rotterdam. In 2020 is de professionalisering van deze uitvoeringsorganisatie in gang gezet. We sluiten hierbij aan bij de ontwikkelingen zoals beschreven in het programma Verkeer en Vervoer. En in het bijzonder bij taakveld "Verkeer en vervoer – Ontwikkeling". Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat gaan we daar voor doen

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor 'quick response' bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - Het team start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten/verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. Het team beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelininstallaties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	88	141	29	22	22	22
Bijdragen rijk en medeoverheden	88	0	28	21	21	21
Overige opbrengsten derden	0	141	1	1	1	1
Lasten exclusief reserves	6.168	6.629	6.093	6.007	5.908	5.908
Apparaatslasten	5.981	6.604	6.126	6.140	6.140	6.140
Inhuur	1.042	964	621	621	621	621
Overige apparaatslasten	131	83	88	88	88	88
Personeel	4.808	5.556	5.417	5.431	5.431	5.431
Intern resultaat	33	25	26	26	26	26
Intern resultaat	33	25	26	26	26	26
Programmalasten	154	0	-59	-159	-258	-258
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	154	0	-59	-159	-258	-258
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	-6.080	-6.488	-6.063	-5.985	-5.886	-5.886
Saldo voor reserveringen	-6.080	-6.488	-6.063	-5.985	-5.886	-5.886
Saldo	-6.080	-6.488	-6.063	-5.985	-5.886	-5.886

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	0	0	0	0	0		
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	0	0	0	0	0		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	0	0	0	0	0		
10-maandsrapportage 2019	0	0	0	0	0		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	0						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 5.968	0	0	0	0	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.097	- 6.251	- 5.632	- 5.651	- 5.649	
10-maandsrapportage 2020		- 6.128	- 6.251	- 5.632	- 5.651	- 5.649	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 6.080					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.245	- 5.873	- 5.797	- 5.700	- 5.700
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 6.488	- 6.063	- 5.985	- 5.886	- 5.886

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bijstellingen Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-6.245	-5.873	-5.797	-5.700	-5.700
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	-243	-190	-188	-185	-185
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-243	-190	-188	-185
Begroting na wijzigingen		-6.488	-6.063	-5.985	-5.886

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Er zijn diverse technische wijzigingen geweest waaronder [indexatie](#) (- € 119 in 2022 tot - € 113 in 2025), actualisatie formatie (- € 96 in 2021 tot - € 72 in 2025) en herverdeling budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (- € 147 in 2021).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Pagina 84

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Voortgang 2021

Voortbouwend op de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA), die in 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld hebben we het Verkeerscirculatieplan Binnenstad opgesteld. Dit plan is op 31 maart 2021 besproken met de raadscommissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit. De behandeling in de voltallige raad is voorzien voor later dit jaar.

We gaan extra inzet plegen op het gebied van verkeersveiligheid. Hiermee spelen we in op de actuele maatschappelijke inzichten rondom verkeersveiligheid in de stad. De basis van de aanpak verkeersveiligheid ligt in het Rotterdam Veilig Vooruit (vastgesteld in de gemeenteraad 2018). Naast de fysieke aanpak van black spots is er steeds meer operationele inzet nodig onder andere voortvloeiend uit bestuurlijke toezeggingen die zijn gedaan. Het betrekken van de samenleving op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is nadrukkelijker onderdeel van het werk. Daarnaast zijn er ontwikkelingen zoals toename van de aso/showrijders in de stad, waar het aspect geluid ook nadrukkelijk mee samenhangt, en het toenemende belang dat wordt gehecht aan verbeteringen van de veiligheid rond basisscholen.

Ook gaan we onverminderd door met nemen van maatregelen om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven en zodat ondernemers meer ruimte krijgen. Bij de uitvoering van de maatregelen letten we erop dat de maatregelen zoveel als mogelijk aansluiten bij langere termijn ambities uit onder ander de RMA en de Visie Openbare Ruimte.

De coronacrisis heeft ook in 2021 nog steeds een grote invloed op het leven van de Rotterdammers. De verschillende typen maatregelen die het Rijk hanteert en gehanteerd heeft, hebben aanzienlijke effecten op het verplaatsingspatroon van de Rotterdammers en de bezoekers aan onze stad. Ook nu de maatregelen terug geschaald zijn t.o.v. eerder dit jaar, heeft dit nog steeds zijn weerslag op de grootte van de verkeersstromen in de stad en het gebruik van auto, fiets en openbaar vervoer. We blijven de ontwikkelingen op dit gebied op de voet volgen.

In het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-traject gericht op verbetering van de regionale OV-structuur en een nieuwe oeververbinding, wordt toegewerkt naar een voorkeursbeslissing te nemen in 2022. Op 21 april zijn in dat kader de onderzoeksresultaten 'zeef 1' besproken met de raadscommissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis de nodige onzekerheden met zich meebrengt. Zo is nog onduidelijk wanneer het gebruik van het openbaar vervoer zich weer gaat herstellen en zal er van groei van het gebruik van het openbaar vervoer de komende tijd naar verwachting geen sprake zijn. Steun van het Rijk zal ook de komende jaren nodig zijn om het openbaar vervoer beschikbaar te houden. Ook heeft de crisis waarschijnlijk economische effecten die hun weerslag zullen hebben op het mobiliteitssysteem in zijn geheel. Ondanks deze onzekerheden blijven we vooralsnog echter onverminderd vasthouden aan de voorgestelde investeringen en de beoogde mobiliteitstransitie.

Zo hebben we het voornemen om als onderdeel van Rotterdam Sterker Door te investeren in optimalisatiemaatregelen aan de buscorridors door de Maastunnel (tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal) en over de Van Brienoordbrug (tussen Zuidplein, Stadionpark en Kralingse Zoom).

Wat willen we bereiken

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets. Dit betekent:

- Uitbreiding en verbeteren van de oeververbindingen voor voetganger, fiets, OV en auto (derde stadsbrug, lightrail, vervoer over water). OV-knopen en transferpunten moeten beter toegankelijk zijn en een hogere belevingswaarde hebben en waar mogelijk meer functionaliteiten combineren (groen, waterberging /hittestress, energieopwekking en -opslag). We willen een betere OV-ontsluiting van economisch belangrijke gebieden (first & last mile). We bouwen voort op de OV-visie van 2018 en zorgen dat de groei en verdichting van de stad (met 18.000 woningen) wordt gedragen door een goed functionerend netwerk openbaar vervoer.
- Een slimmere sturing van het verkeer, met oog voor verschillende modaliteiten en met meer informatie voor de reizigers, door middel van daartoe intelligenter gemaakte verkeersregelininstallaties.
- Een “walkable” en “bikable city” door meer ruimte en prioriteit in de buitenruimte voor voetgangers en fietsers. We werken aan betere bereikbaarheid van voorzieningen en betere toegang tot mobiliteit en de verkeersruimte voor kwetsbare groepen. We hebben aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen voor de woongebieden buiten de Ring.
- Het straatparkeren in het centrumgebied moet verder worden teruggebracht, zodat ruimte wordt gecreëerd voor de bovenstaande ontwikkelingen.
- De energieinfrastructuur moet toereikende oplaadpunten bieden voor elektra en/of H2, opslag en smartgrids die vervoermiddelen en gebouwde omgeving optimaal koppelen.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. Dit betekent:

- Actieve inzet op het gebruik van slimme en schone voertuigen en mobiliteitsinnovaties in techniek (smart mobility) en dienstverlening (mobility as a service), met meer keuzevrijheid voor alle Rotterdammers.
- Meer gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer. Door met bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en andere partners afspraken te maken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoordsturen en het Leer-werk akkoord.
- Ter invulling van de Green Deal Zero Emissie.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

- We werken programmatisch aan het creëren van meer ruimte op bestaande fietspaden en het aanleggen van nieuwe metropolitane- en snelfietsroutes en weten ons hierin gesteund door de MRDH en het Rijk. We breiden stallingsmogelijkheden uit, met name bij stations en hebben oog voor deelsystemen.
- We stellen een verkeerscirculatieplan op dat aangeeft hoe de overlast door autoverkeer in met name de binnenstad kan worden beperkt en hoe doorgaand verkeer naar de Ring kan worden geleid. Dit geeft ons een kader om te sturen op meer autoluwheid en een hogere prioriteit voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer.
- We werken met het Rijk, MRDH en andere partijen aan een samenhangend programma van gezamenlijke investeringen in de infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets en auto voor de gehele metropoolregio. We voeren hiertoe de noodzakelijke studies uit leidend tot uitvoeringsbesluiten:
 - In de huidige bestuursperiode nemen we een uitvoeringsbesluit over een derde oeververbinding in de stad, met als doel het verbeteren van de OV- en fietsverbinding en het beter spreiden van het autoverkeer in de stad.
 - We nemen uitvoeringsbesluiten over nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen, waaronder op de lijn Kralingse Zoom – Feyenoord City – Zuidplein en de spoorlijn Dordrecht-Den Haag. We starten met uitvoering van een eerste pakket aan maatregelen op de buslijnen over de Van Brienenoordbrug en Maastunnelcorridor. We bepalen waar first & last mile-voorzieningen wenselijk zijn en welke rol autonome voertuigen hierin kunnen spelen. We maken afspraken over de inzet van personenvervoer over water in de ontwikkeling van de stad.
 - We bepalen met de MRDH en andere partijen hoe (het gebruik van) P+R op korte termijn kan worden bevorderd en bereiden uitbreiding voor op de locaties Meijersplein en Kralingse Zoom. Bij fysieke aanpassingen aan P+R-voorzieningen of OV-knopen zoeken we naar meervoudige functionaliteiten (groen, waterberging / hittestress, energieopwekking en –opslag, i.c.m. de bouwopgave).
- Met verkeersmanagement en operationele verkeersregie ‘managen’ we de stedelijke bereikbaarheid door het informeren, adviseren, accommoderen en instrueren van reizigers en het optimaal benutten van de beschikbare capaciteit, afhankelijk van de actuele verkeerssituatie op het netwerk. We zetten hierop in door verdere doorontwikkeling van slimme verkeersregelininstallaties die beter detecteren en hiermee de verkeersstromen van fietsers, auto’s, openbaar vervoer en voetgangers beter kunnen aansturen.
- We gaan door met de stelselmatige aanpak van black spots, locaties waar slachtoffers vallen. We verbreden onze inzet op verkeersveiligheid met de aanpak van locaties waar bewoners onveiligheid ervaren, met educatie en voorlichting voor kwetsbare groepen en met een aanpak op asociaal rijgedrag.
- We bouwen aan bredere en prettig gelegen trottoirs en voetpaden en veilige en mooie oversteeksituaties, met name in routes naar OV-haltes en andere voorzieningen. Met de organisatie van de mondiale conferentie Walk21 (2019) dragen we bij aan kennisontwikkeling, agenderen van voetgangersbeleid en het opzetten van een Rotterdamse werkwijze.
- We realiseren laadinfrastructuur om zo de omslag naar emissievrije mobiliteit te bevorderen. Elektrisch rijden faciliteren we maximaal, zowel op straat als in garages en voor alle vervoermiddelen. We werken naar een slimme koppeling van laadinfra aan energie-infrastructuur (Smart Grid).
- Het aantal parkeerplaatsen in het openbaar gebied in het centrum brengen we verder terug met 1200. In de wijken, Blijdorp Bergpolder en de Provenierswijk verlagen we de parkeerdruk structureel.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

- We ondersteunen nieuwe mobiliteitsdiensten (waaronder deelsystemen en mobility as a service: MaaS) die de Rotterdammer meer keuzevrijheid geven en helpen slimmer te reizen. We doen dat door het wegnemen van barrières, goede regulering (marktmeesterschap), promotie, delen van verkeersdata en gebruiksstimulering.
- We zetten fietsbeschikbaarheid in in de strijd tegen vervoersarmoede en vóór mobiliteitsgeluk.
- We starten met een programma gericht op het bevorderen van lopen en wandelen in binnenstad en wijken.
- We werken naar stadsdistributie met emissieloze voertuigen en een effectief systeem: in het kader van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek werken we met het bedrijfsleven naar nul emissie logistiek per 2025. We bevorderen efficiëntere en emissievrije bouwlogistiek via opdrachtverstrekking, vergunningen en het creëren van logistieke hubs.
- We geven het goede voorbeeld: op de natuurlijke vervangmomenten worden gemeentelijke voertuigen vervangen door emissieloze voertuigen. Bij het taakveld 'Overige baten en lasten - Lease' staat meer informatie over het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.
- We sturen op een optimale invulling van de afspraken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoord over het gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer.
- Sturen op een optimaler inzet van maatschappelijk en commercieel vastgoed voor versterking en verandering van de mobiliteitsnetwerken.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad*	Streefwaarde	61,7%	62,4%	63%	63,7%	64,3%	
	Realisatie	61,7%	63,4%	61,2%			

De covid 19-maatregelen hebben een grote impact op mobiliteit in de stad en op de indicator "Meer schone verplaatsingen van en naar de binnenstad". De indicator laat een flinke terugval zien. Hoewel mensen zijn blijven lopen en fietsen, is het gebruik van het openbaar vervoer dramatisch teruggelopen. Omdat ook het totaal aantal verplaatsingen is gedaald, is de mobiliteit in de stad er in 2020 toch schoner op geworden.

** Bij de begroting 2021 is de reeks 'Realisatie' onjuist gepresenteerd. Realisatie 2019 is per abuis gepresenteerd onder 2020 en realisatie 2018 onder 2019.*

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad	Streefwaarde		1.000	2.000	3.000	4.000	
	Realisatie		1.298	2.798			
Aantal gerealiseerde fietsvriendelijke verkeersregelinstanties	Streefwaarde		25	50	75	100	
	Realisatie		35	70			

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.247	6.149	2.324	2.324	2.324	2.324
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.036	632	114	114	114	114
Overige opbrengsten derden	3.217	5.517	2.210	2.210	2.210	2.210
Overige baten	-7	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	30.543	38.597	27.768	18.384	20.364	20.530
Apparaatslasten	10.086	12.138	12.935	12.792	12.899	12.899
Inhuur	1.035	1.433	1.775	1.629	1.736	1.736
Overige apparaatslasten	187	177	201	201	201	201
Personeel	8.864	10.528	10.960	10.962	10.962	10.962
Intern resultaat	-1.308	-2.254	-2.699	-2.699	-2.699	-2.699
Intern resultaat	-1.308	-2.254	-2.699	-2.699	-2.699	-2.699
Programmalasten	21.766	28.714	17.532	8.292	10.164	10.329
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.480	20.473	8.910	-1.210	-1.075	-339
Kapitaallasten	8.335	8.166	8.622	9.502	11.239	10.668
Overige programmalasten	-41	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	-8	75	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.297	-32.449	-25.444	-16.060	-18.039	-18.205
Saldo voor reserveringen	-26.297	-32.449	-25.444	-16.060	-18.039	-18.205
Reserves	12.660	15.814	8.775	4.119	5.787	5.629
Onttrekking reserves	13.059	15.814	8.775	4.119	5.787	5.629
Toevoeging reserves	399	0	0	0	0	0
Saldo	-13.637	-16.634	-16.669	-11.941	-12.253	-12.577

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 13.814	- 13.523	- 16.933	- 17.365	- 17.365		

Omissieregeling 2019	- 13.405	- 14.230	- 17.829	- 18.257	- 18.257	
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 14.089	- 15.009	- 18.148	- 18.541	- 18.541	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 15.076	- 15.565	- 18.669	- 18.780	- 14.221	
10-maandsrapportage 2019	- 15.023	- 15.565	- 18.669	- 18.780	- 14.221	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.983					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 14.855	- 18.669	- 18.780	- 14.221	- 14.221
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 14.786	- 16.958	- 17.501	- 13.927	- 13.194
10-maandsrapportage 2020		- 14.786	- 16.958	- 17.501	- 13.927	- 13.194
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 13.637				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 16.869	- 17.067	- 12.592	- 12.889 - 12.901
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 16.634	- 16.669	- 11.941	- 12.253 - 12.577

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Verkeer en vervoer - Ontwikkeling		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-16.869	-17.067	-12.592	-12.889	-12.901
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		235	398	651	636	325
Koers van de stad: Onderzoek innovatieve maatregelen verkeersaso's	Intensiveringen	0	-51	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	13	34	31	31	31
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	-3	1	5	-270
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	223	418	618	600	563
Begroting na wijzigingen		-16.634	-16.669	-11.941	-12.253	-12.577

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad: Onderzoek innovatieve maatregelen verkeersaso's

Betreft de verwerking van het voorstel 'Onderzoek innovatieve maatregelen verkeersaso's' in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de VVD fractie. Hierbij wordt € 51 beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar alle innovatieve maatregelen (zowel fysiek als handhaving) om overlast gevende weggebruikers tegen te gaan.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringen](#).

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

De lasten in de begroting 2021 en verder en de bijbehorende onttrekkingen aan de bestemmingsreserve RIM zijn in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. Het betreft de onderstaande wijzigingen:

- A16 Rotterdam: het voorbereidingsbudget uit de bestemmingsreserve wordt in lijn gebracht met de geraamde kosten en verhoogd met € 500 in 2021, € 500 in 2022, € 400 in 2023, € 300 in 2024 en € 400 in 2025.
- MIRT-Oeververbinding: het budget uit de bestemmingsreserve wordt in lijn gebracht met de geraamde kosten en verhoogd met € 725 in 2021.
- Kapitaallasten: naar aanleiding van de geactualiseerde kapitaallasten wordt de financiële dekking uit de bestemmingsreserve bijgesteld met € -3 in 2022, € 1 in 2023, € 5 in 2024 en € -270 in 2025.
- Budgetoverheveling: verder vindt er een interne budgetoverheveling plaats vanuit het taakveld Wonen en Bouwen naar het taakveld Verkeer en Vervoer Ontwikkeling van € 172 voor de financiering van het project Oversteek Schiedamseweg.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Verkeer en Vervoer Ontwikkeling zijn de onderstaande technische wijzigingen verwerkt:

- De wijzigingen naar aanleiding van de Indexering zijn € 46 in 2022, € 215 in 2023, € 208 in 2024 en € 192 in 2025. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#).
- Als gevolg van de verlaging van de omslagrente (het interne rentepercentage) van 1,75% naar 1,5% zijn de rentelasten in de meerjarenbegroting bijgesteld. De wijzigingen zijn € 311 in 2022, € 339 in 2023, € 331 in 2024 en € 310 in 2025.
- Bijdrage van € 30 per jaar vanaf het jaar 2021 vanuit het taakveld Verkeer en Vervoer Ontwikkeling voor de financiering van de trainees van de cluster Stadsontwikkeling.
- Doorbelasting overhead van projecten vanuit het taakveld Overhead van € 296 in 2021 en € 62 per jaar van 2022 tot en met 2025.

- Verder zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest van € -104 in 2021 € - 31 in 2022, € - 28 in 2023, € - 30 in 2024 en € - 30 in 2025.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stedelijk verkeersplan](#)
- [Rotterdamse Mobiliteits Aanpak](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019 - 2022](#)
- [Aanpak Nul Emissie Mobiliteit](#)
- [Uitvoeringsprogramma Mobiliteit](#)
- [Fietskoers 2025](#)
- [Rotterdam Veilig Vooruit](#)
- [Rotterdam Loopt 2025](#)
- [Rotterdamers over Mobiliteit 2020](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen 2018](#)
- [Beleidsnota betaald parkeren Rotterdam 2019](#)
- [OV-Visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek 2025](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het opstellen en uitvoeren van verkeersbeleid, het nemen van verkeersbesluiten (waaronder vergunningverlening) ten behoeve van de inrichting van de openbare verkeersinfrastructuur, het verrichten van investeringen in de verkeersinfrastructuur, het nemen van verkeersmaatregelen ten behoeve van verkeersregulering en het beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid en verduurzaming van mobiliteit.

Volksgezondheid en zorg

Pagina 85

Volksgezondheid en zorg

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

TAAKVELD 1

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

TAAKVELD 2

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 4

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

TAAKVELD 5

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 6

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen.

TAAKVELD 7

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid				Bron
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	13,9%		CBS
		Realisatie	9,3% (2020)		
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	1,8%		CBS
		Realisatie	1,6% (2020)		
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Streefwaarde	1,0%		CBS
		Realisatie	0,9% (2020)		
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.		GMSD
		Realisatie	70 (2019)		
Meer informatie over de BBV-indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .					

Toelichting BBV-indicatoren

Deze indicator 'Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo' geeft een inschatting van het aandeel van de Rotterdamse bevolking dat gebruik maakt van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een integraal Wmo-arrangement, maar ook om een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat namelijk om alle vormen van ondersteuning die op grond van de Wmo verstrekt worden en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid en zorg	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	105.712	200.040	103.556	58.483	53.836	53.836
Bijdragen rijk en medeoverheden	98.579	191.164	93.963	48.890	44.243	44.243
Overige opbrengsten derden	7.133	8.876	9.593	9.593	9.593	9.593
Lasten exclusief reserves	772.140	903.623	830.286	684.169	679.246	686.242
Apparaatslasten	117.817	183.730	116.943	90.066	89.951	89.964
Inhuur	33.075	84.067	25.685	3.670	3.670	3.670
Overige apparaatslasten	2.278	2.239	2.214	2.154	2.154	2.167
Personeel	82.463	97.425	89.044	84.243	84.127	84.127
Intern resultaat	3.326	3.607	628	482	482	482
Intern resultaat	3.326	3.607	628	482	482	482
Programmalasten	650.997	716.286	712.715	593.620	588.813	595.796
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	113.297	157.175	138.942	102.325	97.748	97.768
Kapitaallasten	1.210	796	780	768	18	0
Overige programmalasten	413	1.468	594	0	0	0
Sociale uitkeringen	325.121	329.340	347.793	279.887	282.214	289.190
Subsidies en inkomensoverdrachten	210.956	227.506	224.607	210.640	208.834	208.838
Saldo voor vpb en reserveringen	-666.428	-703.583	-726.730	-625.686	-625.411	-632.406
Saldo voor reserveringen	-666.428	-703.583	-726.730	-625.686	-625.411	-632.406
Reserves	3.775	19.810	-19.236	1.071	0	0
Onttrekking reserves	15.290	21.010	6.664	1.071	0	0

Toevoeging reserves	11.515	1.200	25.900	0	0	0
Saldo	-662.652	-683.773	-745.966	-624.615	-625.411	-632.406

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 587.068	- 572.837	- 565.633	- 558.866	- 558.866		
Omissieregeling 2019	- 595.639	- 581.411	- 574.017	- 567.238	- 567.238		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 634.047	- 606.723	- 599.450	- 592.373	- 591.245		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 643.314	- 610.840	- 605.088	- 596.475	- 589.283		
10-maandsrapportage 2019	- 646.742	- 610.840	- 605.088	- 596.475	- 589.283		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 639.544						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 656.756	- 605.088	- 596.475	- 589.283	- 589.283	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 669.449	- 660.662	- 596.186	- 597.549	- 601.753	
10-maandsrapportage 2020		- 668.337	- 660.662	- 596.186	- 597.549	- 601.753	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 662.652					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 661.684	- 665.757	- 608.687	- 609.449	- 616.443
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 683.773	- 745.966	- 624.615	- 625.411	- 632.406

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De bijdragen vanuit het Rijk en mede-overheden hebben betrekking op rijksbijdragen en bijdragen van regiogemeenten voor opgedragen taken in de bestrijding van infectieziekten, op bijdragen vanuit ZonMw, de eigen bijdragen voor Wmo-maatwerkvoorzieningen en de landelijke Regeling heroïnebehandeling. De opbrengsten derden bestaan onder andere uit de inkomsten vanuit de reizigerszorg.

Lasten

Eigen personeel wordt ingezet in het kader van de jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop, de aanpak van huiselijk geweld en ter bestrijding van infectieziekten. Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed via sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om

de inkoop van ondersteuningsarrangementen in het kader van de Wmo 2015. Subsidies betreffen de subsidies die enerzijds verstrekt worden aan instellingen die werkzaamheden verrichten in het kader van de specialistische jeugdhulp en anderzijds aan instellingen in het kader van de maatschappelijke opvang.

Reserves

Binnen het Programma Volksgezondheid en Zorg worden middelen uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Voorbeelden hiervan zijn Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco en Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel. De belangrijkste bestemmingsreserve die binnen het Programma wordt ingezet is de Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en jeugdhulp. Deze bestemmingsreserve fungeert als een buffer om stijgingen en dalingen in de uitgaven aan zorg op te vangen.

Meerjarig verloop

De baten fluctueren de komende jaren. In 2021 zijn hogere baten begroot in verband met compensatie vanuit het Rijk voor gemaakte coronakosten. In 2022 en verder worden extra middelen vanuit het Rijk verwacht voor onder meer Jeugdhulp en volumegroei.

De lasten vertonen na 2022 een daling. Rotterdam heeft vanaf de begroting 2021 afscheid genomen van de onrealistische dalende begroting die gebaseerd was op de bij de decentralisaties veronderstelde boeggolf en gekozen voor een stabiele lijn in de toekomstige financiering van de gemeentelijke zorg. Er wordt zo ingespeeld op de (demografische) ontwikkelingen in de stad, zoals de toenemende ondersteuningsvraag van een groeiende groep thuiswonende ouderen. Net als in de Begroting 2021 kiezen we er dan ook voor om alleen het lopende en volgende begrotingjaar (2021 en 2022) reëel te begroten op basis van de verwachte landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. In dit kader zijn bij de Voorjaarsnota 2021 extra middelen toegekend voor 2021 en 2022. Met het oog op regelgeving gericht op reële prijzen in de zorg heeft het college besloten om vanaf de begroting 2021 voor de jaarlijkse indexatie van de zorg het OVA-percentages te hanteren.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Volksgezondheid en zorg	-22.089		-80.210		-15.928		-15.962		-15.963	
Geëscaleerde zorg 18-	-7.386	6%	-10.092	8%	-7.253	6%	-1.903	2%	-1.903	2%
Geëscaleerde zorg 18+	-2.201	2%	-3.866	3%	-4.160	3%	-4.149	4%	-4.146	3%
Maatwerkdienstverlening 18-	-12.795	32%	-55.929	140%	-3.122	8%	-8.489	21%	-8.483	21%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-69	0%	539	0%	4.708	3%	4.706	2%	4.701	2%

Maatwerkvoorziening (Wmo)	3	0%	-232	2%	-143	2%	-143	2%	-143	2%
Volksgezondheid	45	0%	-695	2%	-995	3%	-1.006	3%	-1.011	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	315	0%	-9.936	10%	-4.964	5%	-4.978	5%	-4.978	5%
Geëscaleerde zorg 18-	-7.386	6%	-10.092	8%	-7.253	6%	-1.903	2%	-1.903	2%
Geëscaleerde zorg 18+	-2.201	2%	-3.866	3%	-4.160	3%	-4.149	4%	-4.146	3%
Maatwerkdienstverlening 18-	-12.795	32%	-55.929	140%	-3.122	8%	-8.489	21%	-8.483	21%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-69	0%	539	0%	4.708	3%	4.706	2%	4.701	2%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	3	0%	-232	2%	-143	2%	-143	2%	-143	2%
Volksgezondheid	45	0%	-695	2%	-995	3%	-1.006	3%	-1.011	3%
Wijkteams en Wmo-loketten	315	0%	-9.936	10%	-4.964	5%	-4.978	5%	-4.978	5%

Omschrijving programma

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid en de gemeente stimuleert hen zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen. Voor Rotterdammers die dat – al dan niet tijdelijk – nodig hebben, zorgen we voor passende en tijdige zorg, hulp en ondersteuning.

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor (jonge) Rotterdammers

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen en mee te doen in de maatschappij. We zorgen er voor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden.

We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin. Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren met wie het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Steeds meer Rotterdammers krijgen een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Daarmee werken we aan het realiseren van zorg dichtbij. Tegelijkertijd betekent het ook dat de kosten sterker stijgen dan dat er rijksmiddelen beschikbaar komen. Deze lijn zet zich ook in 2021 en verder door en dat leidt tot de noodzaak om in de zorg te blijven investeren. Tegelijk is het noodzakelijk om goed te letten op de efficiency en waar mogelijk kosten te besparen. Daarom blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en e-health. De inhoudelijke lijnen waarlangs het college aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning werkt staat beschreven in het Beleidsplan Heel de stad 2021-2026.

Om ook voor de lange termijn tot een financieel stabiele situatie voor het zorgdomein te komen heeft het college het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt. Hiervoor zijn de verwachte effecten van de demografische ontwikkelingen in Rotterdam (onder andere toenemend aantal ouderen en mensen met een (verstandelijke of psychiatrische) beperking die zelfstandig zullen blijven wonen) op de te verwachten kosten voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning in kaart gebracht. Tevens is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de herziening van de landelijke verdeelmodellen. Het komende jaar wordt op onder andere het macrobudget Jeugd en het nieuwe verdeelmodel Sociaal Domein een landelijke bijstelling verwacht. Uitgangspunt blijft dat Rotterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben, deze ook krijgen.

Toegankelijke en betaalbare zorg zijn voor alle Rotterdammers cruciaal. Uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle zorguitgaven worden gedaan binnen het budget dat Rotterdam krijgt van het rijk. Gezien de toenemende vraag naar zorg is er de afgelopen periode daarom sterk ingezet in de onderhandelingen met het Rijk om te komen tot een passend budget voor alle gemeenten. Dit heeft voor de jaren 2020 tot en met 2022 een effect gehad doordat extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugdwet aan de gemeentebegroting zijn toegevoegd. Besluitvorming over extra rijksmiddelen Jeugd voor de jaren daarna wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

Met het bovenstaande is een stabiele situatie op het sociaal domein gewaarborgd. Er is een realistisch beeld ontstaan over de te verwachten kosten voor zorg en ondersteuning. Dit draagt bij aan het gesprek met het Rijk om te zorgen dat gemeenten voldoende gefinancierd worden om de burgers met zorg te ondersteunen en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. Bovendien helpt het de gemeente in het maken van eventuele keuzes gelet op het beschikbare budget.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en hun leefomgeving

We zetten in op een vitale stad met vitale Rotterdammers. Om dit te kunnen realiseren leggen we dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zo zijn investeringen in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers essentieel. We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op haar wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren.

Geëscaleerde zorg 18+

Pagina 86

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

Voortgang 2021

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

Het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers (2019 – 2022) vormt het uitgangspunt voor de verbetering van de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers. Op basis hiervan wordt samen met partners gewerkt aan het voorkomen van dakloosheid en het bieden van passende ondersteuning en opvang en uitstroom. In de eerste helft van dit jaar is de grootste uitstroom ooit gerealiseerd door honderd daklozen aan een (eigen) woning te helpen. Deze operatie heeft duurzaam perspectief geboden aan deze doelgroep zodat ze kunnen werken aan hun toekomst. Ook zijn twee 'doorstroomvoorzieningen' gerealiseerd waar mensen tot rust kunnen komen voordat ze de stap naar volledig zelfstandig wonen maken. Mede dankzij deze acties is per half maart definitief afscheid genomen van de eerste tijdelijke nachtopvanglocatie (het hotel) met 40 plekken voor daklozen die aanvullend waren gecreëerd als gevolg van corona.

Gevolgen van de coronacrisis

De uitbraak van het coronavirus heeft Rotterdam voor een grote uitdaging gesteld. Voor de maatschappelijke opvang zijn het afgelopen jaar diverse maatregelen getroffen om verspreiding van het virus onder deze kwetsbare groepen tegen te gaan. Hierbij gaat het onder andere om de inzet van extra tijdelijke opvanglocaties, ook voor niet-rechthebbenden (Maassilo) om te kunnen voldoen aan de 1,5 meter richtlijn en de openstelling van de opvanglocaties overdag. Conform de landelijke richtlijn 'opvang dak- en thuisloze mensen' die op basis van de corona-ontwikkelingen wordt aangepast, is per april toegewerkt naar de afbouw van de noodopvang voor niet-rechthebbenden. Zo zijn per 1 april geen nieuwe mensen meer toegelaten tot de noodopvang en is per 19 mei een definitieve afbouwperiode van twee weken ingegaan. In lijn hiermee is de noodopvang voor de niet-rechthebbende daklozen met ingang van 2 juni gesloten. De komende tijd blijft de focus op het realiseren van meer duurzame oplossingen om zo ook eind dit jaar afscheid te kunnen nemen van de laatste tijdelijke nachtopvanglocatie (het schip).

Extra impuls kabinet in de aanpak dakloosheid

Medio vorig jaar heeft de gemeente Rotterdam in het kader van de brede landelijke aanpak dak- en thuisloosheid een bedrag van in totaal 19,6 mln. euro toegekend gekregen voor de jaren 2020 en 2021. Deze extra middelen worden ingezet voor de versnelling en versterking van het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers langs de volgende thema's:

- Van opvang naar (zelfstandig) wonen met begeleiding.
- Kwaliteitsslag nacht- en crisisopvang.

- Voorkomen van dakloosheid.
- Ontwikkeling beschermd wonen plus.

Deze thema's zijn in samenwerking met aanbieders en woningcorporaties verder uitgewerkt en er is een start gemaakt met specifieke projecten en activiteiten vanuit deze thema's. Naast extra impuls voor het realiseren van versnelde uitstroom uit de opvang, Project010 en Housing First is ingezet op 24-uurs openstelling van de opvang en de ombouw van klassieke 'slaapzalen' naar kleinschaligere slaapruintes met een eigen 'slaaphoekje' voor daklozen. Om dakloosheid zoveel mogelijk te voorkomen is gestart met drie innovatieve projecten: flexwonen voor bankslapers, Pilot 'voorkom verder van huis' en resourcegroepen voor bankslapers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Het regionaal plan van aanpak doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang dat begin 2020 is vastgesteld, vormt het uitgangspunt voor de samenwerking met de regiogemeenten. Gezamenlijk met de regio wordt gewerkt aan een nieuw regionaal beleidsplan voor beschermd wonen 2022-2026. Dit plan zal eind dit jaar aan de raad worden aangeboden. Daarnaast zal de samenwerking met de regio met ingang van 2022 formeel vastgelegd worden in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Hierbij gaan we uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid om beschermd wonen cliënten een passende plek te bieden in de gehele regio. De ambitie is om evenwichtiger spreiding van cliënten, bijbehorende voorzieningen en uitstroom naar zelfstandig wonen mogelijk te maken. Binnen 5 – 10 jaar wordt toegewerkt naar de invulling van de spreidingsopgave.

Per 2021 is de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor de GGZ-doelgroep. Het gaat hierbij om de mensen die permanent toezicht of 24 uren zorg in de nabijheid nodig hebben. De indicatiestelling aan de kant van het CIZ heeft vertraging opgelopen en daarom was er in de eerste helft van 2021 een landelijke overgangsregeling getroffen zodat de zorg en ondersteuning vanuit gemeenten aan deze doelgroep gecontinueerd blijft. Uit een vergelijking van data die met het ministerie van VWS, het CBS en gemeenten is uitgevoerd, blijkt dat er in Rotterdam in totaal 925 burgers met een Wmo indicatie zijn uitgestroomd naar de Wlz; 695 hiervan hadden een indicatie voor beschermd wonen (intramurale indicatie) en 230 ontvingen zorg vanuit een extramurale indicatie. In de Septembercirculaire 2021 zal een definitieve uitname plaatsvinden in het gemeentebudget op basis van de werkelijke uitstroom.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het beleidskader Bouwen aan een toekomst zonder geweld, de Rotterdamse aanpak om huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld terug te dringen is in juni 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van dit beleidskader gaan we in de periode 2019 - 2022 aan de slag met zowel wettelijke taken (VTRR, opvang slachtoffers huiselijk geweld, meldcode, tijdelijk huisverbod) als specifiek Rotterdamse ambities, zoals bijvoorbeeld de plegeraanpak, het versterken van preventie, het samen met partners werken aan vakmanschap en aandacht voor specifieke vormen van huiselijk geweld. De doelen voor 2021 zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda.

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek Complexe problemen vragen om onorthodoxe oplossingen, is in 2020 gestart met het Rotterdams Actieprogramma Verandertraject aanpak

Huiselijk geweld. Dit actieprogramma heeft op onderdelen een overlap met het beleidskader. Waar mogelijk worden projecten en acties aan elkaar verbonden zoals bijvoorbeeld bij het verbeteren van de toegang tot opvang, zorgen voor beschikbaarheid van effectieve hulp en het verbeteren van de aanpak binnen de gemeentelijke keten.

Vanuit het actieprogramma is, wegens de complexiteit van huiselijk geweld zaken, besloten om een apart inkooptraject voor tweedelijns hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling te starten. Er wordt ingezet op passende, integrale hulp voor slachtoffers en plegers (zowel volwassenen als kinderen). Om snel de eerste noodzakelijke hulp te kunnen bieden en als ondersteuning bij het opstellen van de probleemanalyse en het ondersteuningsplan wordt een startarrangement ontwikkeld.

Een ander onderdeel van het actieprogramma is de pilot Vrouwenopvang plus. Deze pilot is gericht op een snellere toegang tot de crisisopvang huiselijk geweld en een uitbreiding van het opvang- en hulpverleningsaanbod voor slachtoffers van huiselijk geweld. De bevindingen van de pilot Vrouwenopvang plus worden meegenomen bij het inkooptraject. Verder is de pilot risicotaxatie en vroegdiagnostiek in de plegeraanpak gestart waarbij plegers eerder en meer passende hulp krijgen aangeboden.

In 2021 is een fysieke locatie voor het Centrum Huiselijk geweld en kindermishandeling in het GGD-gebouw gerealiseerd. Hiermee is de nauwe samenwerking met het Centrum Seksueel geweld bestendigd. Verder heeft Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond in opdracht van de gemeente het netwerk ervaringsdeskundigen opgericht. Dit netwerk genaamd 'Ervaring in huis' is tijdens de bijeenkomst van het platform Stop geweld tegen vrouwen op 12 juli gelanceerd. Het doel van het netwerk is voormalig slachtoffers en plegers een stem te geven en structureel in te zetten om huiselijk geweld te doorbreken en te bouwen aan herstel.

Vanuit het beleidskader is veel aandacht voor preventie. Zo zijn de eerste stappen gezet in de uitvoering van het plan Complexe scheidingen en het plan Preventie (een plan van aanpak voor het versterken van preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling). Tot slot zijn er in 2021 al diverse bijeenkomsten voor deskundigheidsbevordering georganiseerd. Deze bijeenkomsten zijn tot nu toe allemaal digitaal.

Tijdens de coronacrisis is er veel aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Doordat gezinnen, door de genomen maatregelen, meer thuis zijn is het aannemelijk dat huiselijk geweld toeneemt. We hebben verschillende acties ondernomen om ervoor te zorgen dat deze Rotterdammers in beeld blijven. Zo is de campagne 'Let op elkaar' gestart waarin we burgers en professionals oproepen alert te blijven op signalen en hulp in te schakelen als dat nodig is, in april herhaald. In het voorjaar van 2021 was de campagne met name gericht op het onderwijs. Via nieuwsbrieven worden professionals geïnformeerd over alle (extra) mogelijkheden die er zijn voor deze kwetsbare gezinnen. De chatfunctie die Veilig Thuis in mei van 2020 is gestart loopt goed zodat er laagdrempelig om hulp kan worden gevraagd. Vanuit de gemeente worden er SIM-kaarten verstrekt aan kwetsbare vrouwen, zodat ze laagdrempelig via internet hulp kunnen zoeken.

Ontwikkelingen 2022-2025

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

De zorg en ondersteuning aan cliënten in het kader van beschermd wonen en de extramurale GGZ loopt eveneens mee in de nieuwe inkoop die medio 2022 ingaat. Voor de nieuwe aanbesteding beschermd wonen ligt een duidelijk kader, passend bij de huidige en toekomstige vraag naar diverse soorten beschermd wonen voorzieningen in de regio. Dit binnen het bredere palet aan woon- en zorg voorzieningen. De gehele strategie,

vraagontwikkeling en opgave tot 2030 op het gebied van opvang, beschermd wonen en zelfstandig wonen met ondersteuning is uiteengezet in het plan van aanpak Wonen en Zorg voor kwetsbare Rotterdammers dat medio dit jaar aan de raad is toegezonden.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het verbeterprogramma aanpak Huiselijk geweld, dat is gestart naar aanleiding van het onderzoek Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen, wordt in de periode 2021 – 2023 uitgevoerd. Er wordt ingezet op verbeteringen in de interne uitvoeringsorganisatie, zoals een snellere toegang tot hulp, als in het gehele netwerk, zoals een betere samenwerking tussen zorg en veilig partners in casuïstiek.

Door het opleveren van het plan Preventie zijn de eerste stappen gezet om meer te doen aan preventie in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanaf 2021 en verder worden de activiteiten uit het plan opgepakt en uitgevoerd. Het plan Preventie richt zich op alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2021 en 2022 wordt het inkooptraject huiselijk geweld verder vormgegeven. De inzet is om geschikt hulpaanbod in te kopen voor slachtoffers en plegers en de realisatie van een integraal hulpaanbod voor gezinnen waar huiselijk geweld speelt.

Wat willen we bereiken

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

De gemeente wil voorkomen dat mensen dakloos worden, o.a. door samenwerking tussen corporaties en wijkteams en het voorkomen van schulden. Voor mensen die dakloos zijn geworden en niet op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk uit deze situatie kunnen komen, zorgt de gemeente voor maatschappelijke opvang en/of, samen met zorgaanbieders en woningcorporaties, voor huisvesting met ondersteuning in een beschermde woonomgeving. Het doel is dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam worden waarbij we toewerken naar een situatie die uitgaat van 'thuis, tenzij' waarbij zorg en ondersteuning zoveel mogelijk op verantwoorde en veilige wijze in de wijk plaatsvindt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Zowel vanuit landelijk als gemeentelijk beleid wordt ingezet om ervoor te zorgen dat mensen zo zelfstandig mogelijk in de wijk wonen, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie. Deze ondersteuning varieert afhankelijk van de behoefte van beperkt tot zeer intensief.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie.

Wat gaan we daar voor doen

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

In het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zijn diverse maatregelen opgenomen die als doel hebben om ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen, denk aan:

- kwaliteitsimpuls en uitbreiding van de nachtopvang
- intensivering van het stedelijke bemoeizorg team, zodat buitenslapers met complexe problematiek toegeleid worden naar zorg
- inzet van nieuwe woonzorgvormen (zoals Housing First) om ervoor te zorgen dat dakloze Rotterdammers passende huisvesting en zorg ontvangen

Al deze initiatieven hebben een plek gekregen in het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Via het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zet de gemeente zich samen met de partners in om de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers verder te verbeteren. Ambitie van dit plan is het versnellen van de doorstroom uit de nachtopvang, meer maatwerk, groter aanbod van woonzorgvarianten, voorkomen van problemen en het versterken van de wijkstructuur rondom kwetsbare Rotterdammer.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

- zorgdragen voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen
- uitvoering geven aan de wet tijdelijk huisverbod
- uitbreiden van het aantal opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel
- uitvoering geven aan de ambitie van het college om aan het bestrijden van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling prioriteit te blijven geven
- voortrekker te blijven in de aanpak van schadelijke traditionele praktijken en in het kader van veiligheid een daling te realiseren op het aantal gevallen van huiselijk geweld

Dit is vastgelegd in het beleidskader dat in mei is toegezonden aan de gemeenteraad. Tevens is er een (maatschappelijke) beweging gestart met als thema 'stop geweld tegen vrouwen', om het maatschappelijke gesprek hierover te starten en een agenda met verbeterpunten op te stellen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toename van het aantal meldingen waarbij de duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	Streefwaarde	>55%	>55%	>55%	>55%	>55%	
	Realisatie	59%	64%	76%			
Toename van het aantal gezinnen dat na 1 jaar passende zorg stabiel en veilig is (indicator bij aanpak huiselijk geweld).	Streefwaarde	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
	Realisatie	75%	86%	85%			

Toelichting indicatoren

- Voor de berekening van deze indicatoren wordt in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond hierop geregistreerd sinds 2017. De registratie is sindsdien nauwkeuriger en vollediger geworden.
- Voor de indicator 'duur geweld', wordt bij VTRR de duur van het geweld (in maanden) geregistreerd dat plaatsvond voor de eerste melding. Cliënten kunnen dit niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur bekend is.
- Voor de periode januari t/m december 2020 geldt dat van de 7.779 casussen waarvan de duur bekend is, deze in 76% van de gevallen korter is dan een jaar.
- Voor de indicator 'duurzaam oplossen', wordt bij VTRR geregistreerd of de situatie van de cliënt na 12 maanden stabiel en veilig is. Dit wordt alleen geregistreerd voor de casussen die door VTRR in onderzoek zijn genomen. De Rotterdamse cijfers van januari t/m december 2020 laten zien dat van de 256 beoordeelde casussen in 85% van de gevallen sprake is van een veilige en stabiele situatie (al dan niet met ondersteuning).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18+	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	7.185	7.889	8.498	8.498	8.498	8.498
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.953	4.818	5.361	5.361	5.361	5.361
Overige opbrengsten derden	2.233	3.071	3.137	3.137	3.137	3.137
Lasten exclusief reserves	152.244	154.751	147.699	134.357	130.252	131.693
Apparaatslasten	6.592	11.039	10.882	9.817	9.817	9.818
Inhuur	182	261	251	157	157	157
Overige apparaatslasten	94	202	216	249	249	250
Personeel	6.316	10.576	10.415	9.411	9.411	9.411
Intern resultaat	1.162	766	605	523	523	523

Intern resultaat	1.162	766	605	523	523	523
Programmalasten	144.490	142.946	136.212	124.017	119.913	121.353
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	14.313	18.560	11.710	12.627	9.414	9.440
Overige programmalasten	210	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	82.470	66.500	71.419	59.730	59.085	60.499
Subsidies en inkomstenoverdrachten	47.497	57.887	53.084	51.660	51.414	51.414
Saldo voor vpb en reserveringen	-145.059	-146.862	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196
Saldo voor reserveringen	-145.059	-146.862	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196
Reserves	0	-677	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	523	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	1.200	0	0	0	0
Saldo	-145.059	-147.539	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 139.199	- 133.419	- 132.299	- 132.740	- 132.740		
Omissieregeling 2019	- 133.992	- 128.250	- 126.021	- 124.415	- 124.415		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 140.057	- 137.299	- 135.044	- 133.408	- 133.411		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 139.483	- 138.295	- 137.383	- 134.132	- 130.874		
10-maandsrapportage 2019	- 142.710	- 138.295	- 137.383	- 134.132	- 130.874		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 133.707						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 151.814	- 137.383	- 134.132	- 130.874	- 130.874	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 157.438	- 122.329	- 112.623	- 110.546	- 108.849	
10-maandsrapportage 2020		- 154.553	- 122.329	- 112.623	- 110.546	- 108.849	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 145.059					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 145.338	- 135.336	- 121.700	- 117.606	- 119.049
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 147.539	- 139.202	- 125.859	- 121.755	- 123.196

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18+		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-145.338	-135.336	-121.700	-117.606	-119.049
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-2.201	-3.866	-4.160	-4.149	-4.146
Kasschuif vrouwenopvang	Kasschuiven	225	-225	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	23	8	8	8
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	6	17	17	17	17
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	37	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	22	53	50	50	50
Bestemmingsreserve Regionale coördinatie nazorg ex-gedetineerden	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Beschermend Wonen	Taakmutaties	-1.922	-3.430	-4.165	-4.223	-4.220
Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	Taakmutaties	-22	-45	-45	-45	-45
Vrouwenopvang	Taakmutaties	-477	-82	-82	-82	-82
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-34	-215	58	126	126
Begroting na wijzigingen		-147.539	-139.202	-125.859	-121.755	-123.196

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif vrouwenopvang

Vanuit de meicirculaire 2021 zijn eenmalig extra middelen ontvangen voor de aanpak van schadelijke praktijken, waaronder eerdergerelateerd geweld, gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking. Doordat het project later van start gaat, schuiven deze middelen deels door naar 2022.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Regionale coördinatie nazorg ex-gedetineerden

De balie en ontvangstruimte van Centraal Onthaal worden aangepast. De aanpassingen zijn nodig om de toegankelijkheid voor de doelgroep kwetsbare Rotterdammers te vergroten en om aan de privacy-eisen van de AVG te voldoen. Voor het deel van de kosten dat niet door Concernhuisvesting wordt gedekt is een onttrekking aan de bestemmingsreserve begroot van € 35.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Er wordt een voorziening voor maatschappelijke opvang gerealiseerd aan de Kralingse Plaslaan voor de doelgroep kwetsbare jongeren. De investering wordt grotendeels gedekt uit de huur die de zorgaanbieder betaalt voor de exploitatie van het pand. Voor het verschil tussen de vergoeding voor het leveren van zorg waaruit de aanbieder de huur betaald en de totale lasten van de ontwikkeling en exploitatie van vastgoed in stedelijk gebied, is sprake van een "onrendabele top". In 2021 wordt daarom eenmalig een bedrag van € 1,2 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, waaruit gedurende de looptijd van de investering jaarlijks een bedrag wordt onttrokken voor dekking van de onrendabele top.

Beschermend Wonen

In de meicirculaire 2021 is voor Beschermd wonen extra budget voor loon- en prijsbijstellingen 2021 toegekend. Tevens is extra budget toegekend voor volumegroei 2022.

Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Mutaties uit de meicirculaire 2021 zijn in de begroting verwerkt.

Vrouwenopvang

Mutaties uit de meicirculaire 2021 zijn in de begroting verwerkt.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (-€ 60 in 2022 tot € 742 in 2025).
- Budgetoverheveling van het budget voor Tegengaan personeelstekorten (RAAT) vanuit [taakveld Maatwerkdienstverlening 18+](#) (2023 en verder; -€ 500)
- Diverse kleine technische wijzigingen (-€ 34 in 2021 tot -€ 116 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- [Bouwen aan een toekomst zonder geweld](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)

- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. Hierbij valt te denken aan vrouwenopvang, aanpak huiselijk geweld (Veilig thuis); beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen; inloopfunctie GGZ; maatschappelijke opvang voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving en Wmo maatwerkdienstverlening en -maatwerkvoorzieningen bij opvang.

Rotterdam heeft een centrumgemeentefunctie voor de maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en voor beschermd wonen.

Hierdoor voert de gemeente de maatschappelijke opvang en beschermd wonen ook uit voor de inwoners van Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan de IJssel, Lansingerland en Ridderkerk. Door de gefaseerde afbouw van de centrumgemeentefunctie (doordecentralisatie Beschermd Wonen) wordt de samenwerking met de regiogemeenten verstevigd. Dit betekent op termijn een aanpassing van dit taakveld.

Geëscaleerde zorg 18-

Pagina 87

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

Voortgang 2021

Tijdens de coronacrisis in 2020 zijn alternatieve vormen van jeugdhulp op grotere schaal gestart en is er meer ervaring opgedaan met de effectiviteit hiervan, bijvoorbeeld meer online contacten. In 2021 worden alternatieve vormen van ambulante jeugdhulp verder ontwikkeld. Doordat de coronacrisis langer aanhoudt, constateren we een stijging in sociaal emotionele problematiek. Er wordt in 2021 meer hulp ingekocht om aan de stijgende vraag te voldoen.

Plan van aanpak kwetsbare jongeren 16-27 jaar 2021- 2026

Op 13 juli jongstleden is de bestuurlijke versie van 'Vastpakken en niet loslaten - Actieplan Kwetsbare Jongeren 16-27 jaar' vastgesteld door het college van B&W. Dit actieplan is een uitvoeringsplan voor het eerste jaar 2021-2022, met concrete acties die direct worden ingezet. Het is de opmaat naar het vijfjaren-actieplan voor de periode 2021-2026. Het is een actuele agenda van verbeterplannen voor de doelgroep jongeren van 16 tot 27 jaar in een kwetsbare situatie.

Doelgroep

De doelgroep die we in 'Vastpakken en niet loslaten' willen bereiken definiëren we als volgt: Jongeren tussen de 16 en 27 jaar met een verhoogde kwetsbaarheid door een disbalans tussen risicofactoren en beschermende factoren op maatschappelijk en persoonlijk vlak, in

combinatie met het ontbreken van sociale steun. En voor de leeftijd 12-27 jaar als het om jongeren gaat die met het strafrecht in aanraking dreigen te komen of zijn gekomen. Jongeren met problemen op meerdere leefgebieden en die hulp nodig hebben bij het oplossen van deze problemen.

De kern: vijf pijlers

De kern van het actieplan zijn de vijf pijlers van zelfredzaamheid: een sociaal netwerk, een dak boven je hoofd, werk of opleiding, financiën en hulp. Die pijlers moeten op orde zijn om jongeren, vooral de kwetsbare jongeren, een kansrijke toekomst te kunnen geven. Ook beschrijft het actieplan de relatie met het strafrecht en de preventie van jeugdcriminaliteit en acties op het vroegtijdig doorbreken van een criminele carrière of welke moeten voorkomen dat jongeren recidiveren.

Samenwerking en co-creatie

'Vastpakken en niet loslaten' is tot stand gekomen in nauw overleg met interne en externe partners, partijen en instellingen. Zij hebben meegedacht in de verschillende digitale sessies die we hebben georganiseerd, zoals Jongerenloket, Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdreclassering en andere. Echter, de belangrijkste bijdrage is geleverd door jongeren-adviesraden van Young 010 en het jongerenteam 18-/ 18+ en ervaringsdeskundige jongeren vanuit ExpEx.

Plan van aanpak nazorg na detentie 2021-2026

Op 15 juni jl. is het plan van aanpak nazorg detentie aan de Raad gestuurd. Met dit plan werken we aan het bieden van passende hulp en ondersteuning aan jongeren en volwassenen. Snelle en effectieve re-integratie tijdens en na detentie is de sleutel tot het voorkomen van recidive. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheid van de ex-gedeteneerde zelf, neemt de gemeente hierin haar verantwoordelijkheid voor goede hulp en ondersteuning. Dit vereist maatwerk en een optimale samenwerking tussen gemeenten, Raad voor

de Kinderbescherming, de jeugd- en volwassenreclassering en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Daarnaast praten we niet over maar waar mogelijk juist met (ex)gedetineerden en bij 18-minners ook met ouders/verzorgers om tot een goed plan van aanpak te komen. Veel (ex)gedetineerden passen niet in een standaardplaatje. Het merendeel ondervindt problemen op meerdere leefgebieden. Ruim een derde kampt met een licht verstandelijke beperking en heeft specifieke hulp en ondersteuning nodig om succesvol te re-integreren. Vaak is de onderliggende problematiek aanleiding voor het plegen van criminele activiteiten en dit kan worden doorbroken door het duurzaam oplossen van deze problemen. Waar het kan op eigen kracht, waar het moet met hulp en ondersteuning.

Doorbraak aanpak en verscherpt toezicht

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft op 5 juli 2021 het landelijke rapport “Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd” uitgebracht. Voor Rijnmond constateerde de IGJ dat met de inspanningen die gemeenten, jeugdhulpaanbieders, GI's en GRJR in de periode van november 2020 tot april 2021, hebben geleverd nog onvoldoende resultaat is behaald. Het is gelukt om voor alle jeugdigen tijdig een jeugdbeschermer te organiseren, maar het is niet gelukt om voor *alle* kinderen die onder een maatregel vallen, tijdige (binnen 3 maanden) en passende zorg te realiseren.

De inspectie heeft daarom verscherpt toezicht ingesteld. Zij wil middels dit verscherpt toezicht afspraken maken over een effectievere aanpak van wachttijden. Het toezicht geldt voorlopig voor een periode van 6 maanden. Omdat het toezicht van de IGJ betrekking heeft op instellingen en GI's, heeft het Rijk aangegeven Interbestuurlijk Toezicht in te zullen stellen.

Rijk en GRJR gaan nu afspraken maken hoe de regio op zo kort mogelijke termijn het vraagstuk van kinderen met een maatregel die langer wachten op hulp dan 3 maanden kan oplossen.

De UO/GRJR trekt het proces om samen met gemeenten, jeugdhulpaanbieders en GI's zo snel mogelijk tot een plan van aanpak te komen.

De wachttijden werden o.a. veroorzaakt door financiële tekorten bij de gemeenten en de complexe arbeidsmarkt. Door extra middelen als gevolg van landelijke afspraken is het financiële vraagstuk voorlopig opgelost. Hieronder wordt aangegeven welke acties worden ondernomen om de beschikbaarheid van hulp te verbeteren.

Extra middelen jeugdhulp

Het kabinet heeft dit jaar € 613 mln extra beschikbaar gesteld aan gemeenten voor het oplossen van de acute problematiek in de jeugdzorg. Hiervan komt € 29 mln beschikbaar voor Rotterdam. We gebruiken dit voor de financiering van nieuwe intensiveringen, reeds eerder dit jaar aangekondigde intensiveringen en voor het rondkrijgen van de reguliere begroting.

Begin dit jaar zijn we, onder andere door de pandemie, geconfronteerd met een urgente situatie in de vraag naar jeugdhulp, die vroeg om direct in te grijpen. Dit resulteerde in extra inzet op de spoedhulp GGZ en aanpak wachtlijsten bij de GRJR (regionaal ingekochte) jeugdhulp. Deze aanpak wordt in GRJR verband in de tweede helft van 2021 uitgebreid en moet medio 2022 leiden tot acceptabele wachttijden.

Naast deze regionale uitbreidingen wordt ook dit jaar in de lokale hulp extra hulp ingekocht. Zowel op de basis GGZ als de lokale inkoop voor de doelgroep Jeugd met Beperking wordt extra hulp beschikbaar gesteld.

De bevolkingsgroei van Rotterdam, de groeiende vraag naar ondersteuning vanuit de wijkteams en de oplopende wachttijden als gevolg van de coronacrisis leiden ertoe dat de ingekochte formatie van de wijkteams nu niet meer aansluit op de opgave. Hiervoor breiden we structureel de formatie uit.

Tot slot wordt met extra middelen ook ingezet in de uitbreiding van extra jongerencoaches in wijken met veel jongeren, de uitbreiding van jeugdhulp op scholen door onderwijszorgarrangementen en extra inzet op het preventiekader Jeugd. Zo verwachten wij op termijn een dempend effect op de zorgkosten. Met de resterende extra middelen gaan we meer inzet plegen op de POH en we versterken de GGZ consultatiefunctie.

Ontwikkelingen 2022-2025

Jongeren worden hard getroffen door de coronacrisis. Uit onderzoek blijkt dat zij het zwaar hebben met corona en de onzekerheid die deze crisis met zich meebrengt. Gebrek aan contacten en afleiding zorgen voor stress en moedeloosheid. Depressieve klachten, eetstoornissen, gedachten aan zelfmoord, het zijn ontwikkelingen waar grote zorgen over zijn. De druk op jeugdhulp, met name op de Jeugd GGZ neemt toe en kan hierdoor nog enkele jaren aanhouden.

De jeugdhulp heeft te kampen met grote budgettaire problemen. De investeringen in het voorveld (gebiedsgericht werken, subsidie preventiekader, hulp in onderwijs, hulp in wijkteams en bij huisarts) zijn effectief op langere termijn en vragen om voorfinanciering bij een teruglopend rijksbudget. De gemeenten hebben daardoor te maken met oplopende kosten. De vraag naar specialistische jeugdhulp daalt evenwel (nog) niet. We zien dat het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor zorg, welzijn en jeugdhulp onvoldoende meegroeit met deze ontwikkelingen en de hogere uitgaven die hieruit voortkomen.

Landelijk is onderzoek uitgevoerd eind 2020 door AEF dat het beeld van tekortkomend budget bevestigt. Op 22 april 2021 werd bekend dat vanuit het Rijk extra middelen voor actuele problematiek beschikbaar komen (landelijk € 613 mln. voor jeugd-GGZ). Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren. Zowel in 2022, als in de daaropvolgende jaren is extra budget nodig om de transformatie verder vorm te geven.

Omdat Rijk en VNG niet tot overeenstemming kwamen over structurele financiële afspraken voor de tekorten in de jeugdhulp, heeft de VNG arbitrage ingeroepen. De arbitragecommissie heeft in mei 2021 uitspraak gedaan. De arbitragecommissie heeft geconcludeerd dat gemeenten extra geld nodig hebben om hun taken te kunnen uitvoeren. Ook heeft de commissie geconstateerd dat maatregelen nodig zijn om het stelsel structureel kwalitatief goed en financieel houdbaar te houden. Voor 2022 betekent dit dat er extra geld naar gemeenten gaat, € 1,3 miljard. Voor de jaren daarna moeten nog afspraken gemaakt worden met het nieuwe kabinet. Ook heeft de arbitragecommissie zich uitgesproken voor een hervormingsagenda over periode 2022 tot en met 2027. De

hervormingsagenda moet maatregelen bevatten die leiden tot bezuinigingen. Deze agenda dient op 1 januari 2022 gereed te zijn. Jeugdwet heeft een brede reikwijdte die niet goed is afgebakend. Het risico hiervan is dat voor steeds meer vormen van ondersteuning een beroep wordt gedaan op hulp vanuit de gemeente zonder dat er voldoende mogelijkheden zijn dit af te wijzen. Dit geldt ook voor zorg die op een grensvlak zit met andere onderdelen in het zorgstelsel, zoals de Zorgverzekeringswet en de Wet Langdurige Zorg. We zien dat de verschuiving tussen zorgdomeinen in het stelsel anders uitpakt dan gedacht en dat de kosten en baten op verschillende plekken vallen. Het is aan het nieuwe kabinet om te besluiten over de fundamentele aanpassingen die nodig zijn, deze door te voeren en te bezien welke middelen gemeenten hiervoor structureel nodig hebben.

Bij Jeugdhulp en een aantal andere zorgketens is er de urgentie en noodzaak voor betere samenwerking. In Nederland wordt de keten rond jeugdbescherming herijkt en zal de samenwerking tussen Raad voor de kinderbescherming (RvdK), Jeugdbescherming en Veilig Thuis opnieuw worden gedefinieerd, met als doel voor de gezinnen geen tussentijds overdragen en wachten, maar een sluitende aanpak te organiseren. In maart is het toekomstscenario Kind en gezinsbescherming gepubliceerd. Streven is dat het Rijk eind 2021 besluit over het uiteindelijke scenario.

Wat willen we bereiken

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp.

Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Jeugdigen en gezinnen met complexe hulpvragen hebben effectieve en efficiënte hulp nodig. Hierdoor worden zij beschermd tegen veiligheidsrisico's en kan zwaardere zorg soms worden voorkomen. Hierbij wordt getracht om uithuisplaatsing, dwangmaatregel of een langdurig zorgtraject voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen zo veel mogelijk te voorkomen. Deze uitdaging vraagt versterking van de voorkant, zodat hulp eerder gebonden wordt. Ook de keten van Jeugdbescherming en jeugdstrafrecht en de inzet van het Jeugdbeschermingsplein dragen bij aan deze doelen (nog geen cijfers bekend).

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Jeugdigen dienen zoveel als mogelijk thuis, of in een thuissetting, op te groeien en passende hulp te ontvangen. Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dienen via passende jeugdhulp thuis steeds meer in hun eigen kracht te komen. Vergeleken met 2019 zien we een licht dalende trend wanneer het gaat om specialistische zorg in verblijf. Om meer jeugdigen thuis te helpen en tegelijk passend te helpen; wordt een andere werkwijze in de Jeugdhulpketen gevraagd (transformatie). Hiervoor worden innovatieve vormen van jeugdhulp ingezet, zoals ambulante teams rondom de wijken (SPAN teams) en opname voorkomende hulp. Daarnaast wordt meer samenwerking in de keten georganiseerd om de jeugdige en het gezin heen.

Wat gaan we daar voor doen

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op

We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: Voorkomen van crisissituatie en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Kinderen met problemen moeten snel hulp kunnen krijgen die zij nodig hebben. De samenwerking tussen wijkteams, jeugdbescherming en jeugdreclassering, Veilig Thuis en zorgaanbieders moet sneller (minder volgtijdelijk, maar samen optrekken), zonder dat er aan zorgvuldigheid wordt ingeboet. De wijkteams ontwikkelen zich verder door met taken in vrijwillig kader en intensieve casusregie. Samenwerkingsafspraken met gecertificeerde instellingen en RvdK worden vernieuwd op basis van recente ontwikkelingen en op regelmatige basis vindt afstemming plaats tussen GI's, Veilig Thuis en wijkteams over de onderlinge samenwerking. Het toekoms scenario Kind- en gezinsbescherming zal voor de toekomst meer bepalend worden voor deze samenwerking. Beoogd wordt een vereenvoudiging van de jeugdbescherming waardoor kinderen en gezinnen tijdig de juiste hulp ontvangen en er meer gezinsgericht gewerkt wordt.

Uitgangspunt bij de daling van het aantal jeugdigen met een crisisinterventie is dat er minder kinderen uit huis geplaatst zouden moeten worden bij crisissituatie en residentiele crisis- capaciteit omgebouwd zou moeten worden naar ambulant. In de vastgelegde code of conduct staat beschreven dat het doel is: opname voor één nacht en de volgende dag een perspectief. Deze opdracht is haalbaar, mits de jeugdigen binnen de termijn die hiervoor staat, ook perspectief hebben. Hierbij zijn er afhankelijkheden die niet altijd te beïnvloeden zijn, zoals de samenwerking met en preventie door de lokale teams en de door- en uitstroom, in situaties waarbij de crisissituatie is afgewend, maar er vervolgperspectief nodig is binnen de andere percelen ingekochte jeugdhulp.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

We streven ernaar hulp zoveel mogelijk in eigen de omgeving van de jongeren te laten plaatsvinden. Jeugdhulp moet aansluiten bij de omgeving. Hiertoe stimuleren we dat er vormen van hulp worden ontwikkeld waardoor behandeling meer of eerder in de thuissituatie kan plaatsvinden. Als na afronding van de behandeling het kind niet

thuis kan wonen, stimuleren we dat er hulpaanbod is waarmee een thuissituatie wordt gecreëerd. Voor de sturing en verantwoording gaan we investeren in informatiegestuurd werken en ontwikkelen we een instrument om hulp en preventie te monitoren.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
*Collegetarget 9: Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen	Streefwaarde	245	237	229	221		
	Realisatie	245	245	nnb	nnb		
**Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS	Streefwaarde	1.333	1.305	1.285	1.262	1.248	
	Realisatie	1.285	1.204	1.180	nnb		
***verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden)	Streefwaarde	< 8	7	7	6	6	
	Realisatie	7	7	<8	<8	nnb	
****Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners	Streefwaarde	21	20	19	18	17	
	Realisatie	21	24	25	nnb		

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact)****	Streefwaarde	50%	75%	90%	95%	95%	
	Realisatie	53%	24%	81% Heel 2020, Q4 2020 93%,	76% (eind augustus)		
Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken	Streefwaarde	8-10 wkn	5-7 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	
	Realisatie	8,5 wkn	38,5 dagen (5,5 week)	43,5 dagen (6,5 week)	nnb		
Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden)	Streefwaarde	27,6	27,4	27,2	27,0	26,8	
	Realisatie	20,04	22,5	22,6	nnb		

Toelichting indicatoren

Toelichting:

* Collegetarget 9 - Nnb: er ontbreken gegevens van aanbiederszijde om uit te splitsen welke zorg in de verblijfsopdracht ambulant is geleverd.

** Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS – Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage.

*** Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden) - Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage

**** Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners -

***** Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact) - De KPI eerste FtF contact is in Q2 lager dan in Q1 (76% tov 83%). De GI monitort de oorzaak waardoor in individuele situaties de KPI niet wordt behaald. Vaak ligt dit in oorzaken waarop de GI minder invloed heeft, bv afzegging van het gesprek door ouders.

Daar waar de GI er wel invloed op heeft, wordt vanuit sturing hier aandacht aangegeven.

***** Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken – Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage

***** Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden) - Op deze KPI is nog geen nieuwe informatie beschikbaar na vorige rapportage

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18-	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	3.186	9.999	23.823	8.061	3.438	3.438
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.186	9.999	23.823	8.061	3.438	3.438
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	133.611	145.506	161.772	136.306	130.112	130.112
Apparaatslasten	2.125	5.130	5.049	4.696	4.696	4.696
Inhuur	825	706	157	157	157	157
Overige apparaatslasten	24	146	103	-24	-24	-24
Personeel	1.277	4.278	4.789	4.564	4.564	4.564
Intern resultaat	13	-98	79	0	0	0
Intern resultaat	13	-98	79	0	0	0
Programmalasten	131.473	140.474	156.644	131.610	125.415	125.415
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	119	6.397	20.126	4.549	-74	-74
Subsidies en inkomensoverdrachten	131.354	134.077	136.518	127.061	125.489	125.489

Saldo voor vpb en reserveringen	-130.426	-135.507	-137.949	-128.246	-126.673	-126.673
Saldo voor reserveringen	-130.426	-135.507	-137.949	-128.246	-126.673	-126.673
Reserves	13.620	6.046	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	13.620	6.046	1.000	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-116.806	-129.461	-136.949	-128.246	-126.673	-126.673

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 100.337	- 103.249	- 103.251	- 103.251	- 103.251		
Omissieregeling 2019	- 100.539	- 103.479	- 103.480	- 103.480	- 103.480		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 123.186	- 107.749	- 107.749	- 107.749	- 107.749		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 123.039	- 108.122	- 108.113	- 108.109	- 107.783		
10-maandsrapportage 2019	- 122.746	- 108.122	- 108.113	- 108.109	- 107.783		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 126.408						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 112.627	- 108.113	- 108.109	- 107.783	- 107.783	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 113.842	- 120.696	- 114.792	- 118.095	- 121.616	
10-maandsrapportage 2020		- 113.907	- 120.696	- 114.792	- 118.095	- 121.616	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 116.806					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 122.074	- 126.856	- 120.993	- 124.771	- 124.771
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 129.461	- 136.949	- 128.246	- 126.673	- 126.673

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18-	Tweede Herziening Begroting 2022				
	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-122.074	-126.856	-120.993	-124.771	-124.771

Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-7.386	-10.092	-7.253	-1.903	-1.903
Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-4.047	-9.512	0	0	0
Specifieke uitkeringen Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	21	8	8	8
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	5	15	17	17	17
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	34	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	18	49	50	50	50
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-3.363	-698	-7.327	-1.976	-1.976
Begroting na wijzigingen		-129.461	-136.949	-128.246	-126.673	-126.673

Toelichting financiële bijstellingen

Inzet aanpak problematiek jeugdzorg

Het kabinet heeft dit voorjaar erkend dat gemeenten te weinig geld ontvangen voor de uitvoering van de jeugdzorg. Daarom is hiervoor in 2021 € 613 mln (waarvan € 120 mln via Specifieke Uitkeringen) en in 2022 € 1.314 mrd aan gemeenten beschikbaar gesteld. Financiering voor latere jaren wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Dit is daarom ook nog niet in deze begroting verwerkt.

De gemeente Rotterdam ontvangt in 2021 € 23,5 mln en in 2022 € 62,0 mln. Op dit taakveld zetten we de volgende bedragen in:

2021: € 4.047

2022: € 9.512

Deze bedragen worden ingezet voor de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GR JR). In de toevoeging van 2022 is rekening gehouden met het Rotterdamse deel in de tekortbegroting GR JR.

Het overige deel wordt ingezet op onderwerpen in de taakvelden [Maatwerkdienstverlening 18-](#), [Wijkteams en Wmo loketten](#) en [Samenkracht en burgerparticipatie \(programma Maatschappelijke ondersteuning\)](#)

Specifieke uitkeringen Jeugdhulp

Voor specifieke doeleinden heeft het Rijk vier specifieke uitkeringen verstrekt:

- Opzet expertisecentrum jeugdhulp: € 1.710
- Instandhouding en doorontwikkeling expertisecentra 2021-2022: € 4.680
- Vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020 - 2023: € 10.245
- Acute jeugdhulp (2021-2022): € 14.933

Voor deze specifieke uitkeringen is de gemeente Rotterdam de centrumgemeente, die deze specifieke uitkeringen aan het Rijk mag aanvragen, verdelen en verantwoorden. Dit doet ze voor de regionale samenwerkingsverbanden in Zuid-Holland.

De gemeente Rotterdam loopt geen risico, want voor deze specifieke uitkeringen wordt geen eigen budget van de gemeente ingezet. Het zwaartepunt van de inspanningen zal liggen in 2022.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

- De budgetten stijgen vanaf 2022 op dit taakveld door indexatie (- € 1.550 vanaf 2022).

- Er wordt binnen het [programma Volksgezondheid en zorg](#) budget overgeheveld van taakveld [Maatwerkdienstverlening 18-](#) naar met name taakveld [Geëscaleerde zorg 18-](#). De meerjarenbudgetten worden door deze budgetten in balans gebracht (- € 3.470 in 2021; - € 2.500 in 2025).
- De drangtaken in de jeugdzorg worden vanaf 2022 uitgevoerd via wijkteams, taakveld [Wijkteams en Wmo-loketten](#). Dit betekent een verlaging van de bijdrage aan de Gemeenschappelijk Regeling Jeugdhulp Rijnmond, die deze taken tot dit jaar uitvoert (€ 2.070 vanaf 2022).
- In 2021 en 2022 is - vooralsnog tijdelijk - meer ambtelijke inzet nodig voor uitvoering van de aanpak problematiek jeugdzorg. Dit heeft voor een deel ook betrekking op de Uitvoeringsorganisatie van de GR JR (€ 110 in 2021; - € 280 in 2022).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Geëscaleerde zorg 18- gaat het om situaties waarbij de sociale en/of fysieke veiligheid van een jeugdige in het geding kan zijn. In die gevallen kan het nodig zijn effectieve en efficiënte jeugdhulp te bieden en/of samenhangende hulp te organiseren rond de jeugdige en/of het gezin. In sommige situaties is het zelfs noodzakelijk dat de jeugdige naar een residentieel verblijf (24-uurs verblijf + jeugdhulp) gaat.

Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Jeugdhulp Rijnmond. Het gaat dan om o.a. Jeugdbescherming, Veilig Thuis, crisishulp, gesloten Jeugdzorg, jeugd-GGZ.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Pagina 88

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2021

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

In het voorjaar van 2021 is de raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp over het jaar 2020 naar de raad verstuurd. Deze monitor bevat cijfers over o.a. de Wmo-maatwerkvoorzieningen zoals de instroom, het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening, uitstroom en cliënttevredenheid.

Gevolgen van de coronacrisis

De maatwerkdienstverlening 18+ Wmo is, met inachtneming van de coronamaatregelen, weer op peil. Zowel zorgaanbieders als gemeente hebben wel nog steeds te maken met meerkosten. Voor 2021 is er daarom, conform landelijke afspraken, opnieuw een tijdelijke regeling in voorbereiding voor zorgaanbieders om de meerkosten als gevolg van de coronacrisis te compenseren.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdam heeft in het beleidskader 'Heel de Stad' voorbereidingen op de nieuwe inkoop getroffen. Het beleidskader is begin 2021 door de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Hierin staan de beleidsdoelen van Rotterdam op het gebied van (onder andere) maatschappelijke ondersteuning geformuleerd. Deze ambities moeten voor een belangrijk deel worden gerealiseerd via het inkopen van specialistische/langdurige Wmo-maatwerkondersteuning voor volwassenen. De inkoopstrategie voor de Wmo-maatwerkondersteuning is op 4 februari 2021 vastgesteld door de Raad. Op 20 mei 2021 zijn vijf aanbestedingsprocedures gestart met als doel om op 1 juli 2022 een zowel kwalitatief als kwantitatief goed ondersteuningsaanbod beschikbaar te hebben voor cliënten. De planning is dat de aanbestedingsprocedures eind 2021 zijn afgerond.

Voor de periode 2022-2026 is een budgettair kader opgesteld waarmee de specialistische Wmo-ondersteuning moet worden ingekocht. Het aantal cliënten zal de komende jaren naar verwachting verder toenemen door bevolkingsgroei, vergrijzing en de inzet op meer en langer zelfstandig wonen. In de collegeafspraken 2021 zijn extra middelen uitgetrokken voor zorg en ondersteuning. Ook in de jaren daarna staat Rotterdam naar verwachting voor de uitdaging om de schaarse beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten.

In het Rijksbeleid en daarmee ook in de financiering van de kant van het Rijk staan de nodige wijzigingen op stapel voor 2022 en verder. Zo werkt het Rijk aan een algehele herijking van het gemeentefonds, waarmee ook de bedragen die Rotterdam ontvangt voor het sociaal domein anders zullen worden. Het Rijk heeft in het voorjaar van 2021 een eerste uitwerking van de herijking in consultatie gebracht. Hierin valt onder meer een eerste uitwerking te zien van de nieuwe verdeelmodellen Sociaal Domein en Beschermd Wonen. Deze eerste uitwerking leverde veel vragen op bij de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Kort voor de zomer van 2021 is het Rijk met een aangepaste uitwerking gekomen. De besluitvorming hierover is aan een nieuw Kabinet.

De openstelling van de Wet Langdurige Zorg voor mensen met psychische problematiek werd in 2020 een feit. Het CIZ werkte ook in het voorjaar 2021 nog aan het afronden van de herindicaties, zodat de precieze instroom in de Wlz nog niet duidelijk is. Wel is duidelijk dat deze instroom (ook in de regio Rotterdam) groter is dan in eerste instantie werd verwacht. De bestuurlijke afspraak met het Rijk is dat de uitname uit het gemeentefonds in verband

met deze instroom niet groter zal zijn dan de werkelijk gelaten kosten. De uitwerking hiervan is naar verwachting in september 2021 beschikbaar. De doordecentralisatie van Beschermd Wonen in financiële zin zal met ingang van 2023 verder zijn beslag krijgen.

In de loop van 2021 zullen we te maken krijgen met een nieuwe regering en dus ook nieuw Rijksbeleid. De richting hiervan kan nu uiteraard nog niet worden aangegeven. Het Rijk heeft op diverse beleidsterreinen Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gemaakt, en Zorgkeuzes voor een nieuwe regeerperiode in kaart gebracht.

De effecten van de nog steeds aanhoudende coronacrisis zullen in de komende jaren zichtbaar blijven. Er zal (deels) sprake zijn van een inhaalvraag en zowel gemeente als zorgaanbieders blijven meerkosten maken. Dat zal ook in het jaar 2021 nog het geval zijn.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Dat bereiken we door naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning en doelgroepenvervoer aan te bieden.

Wat gaan we daar voor doen

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

Als er langdurige ondersteuning nodig is vanuit een Wmo-arrangement, wordt een zorgaanbieder ingezet. Op basis van de geïndiceerde individuele ondersteuningsbehoefte levert de zorgaanbieder ondersteuning op één of meer van de volgende gebieden:

- sociaal en persoonlijk functioneren
- (regie op) het voeren van een huishouden
- zelfzorg en gezondheid
- nachtelijk toezicht en zo nodig ook huisvesting
- mantelzorgondersteuning met verblijf

De gemeente monitort de prestaties van de zorgaanbieders en stuurt bij als dat nodig is.

Naar behoefte passend doelgroepenvervoer

We bieden aanvullend vervoer aan doelgroepen die niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen. Per dag maken ongeveer 25.000 Rotterdammers gebruik van deze voorziening. Dit vervoer wordt gebundeld ingezet voor vervoer van en naar Wmo-dagbesteding, het Jeugdvervoer, Wsw-vervoer, het vervoer dat voortkomt uit de Participatiewet en het leerlingvervoer.

Het coördinatiepunt doelgroepenvervoer zorgt voor de interne en externe communicatie, klachtenescalatie /mediation, de verdere ontwikkeling van het vervoer, inclusief zijn sociaal maatschappelijke opgave in de vorm van social return.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7.736	6.325	8.996	8.971	8.946	8.946
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.603	5.800	8.461	8.436	8.411	8.411
Overige opbrengsten derden	133	525	536	536	536	536
Lasten exclusief reserves	207.945	222.134	229.386	191.054	192.949	198.511
Apparaatslasten	2.592	6.987	6.445	6.435	6.435	6.435
Inhuur	4	29	185	185	185	185
Overige apparaatslasten	30	136	134	141	141	141
Personeel	2.557	6.822	6.125	6.109	6.109	6.109
Intern resultaat	488	-204	14	14	14	14
Intern resultaat	488	-204	14	14	14	14
Programmalasten	204.864	215.351	222.927	184.605	186.499	192.061
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.902	3.603	4.391	1.833	756	756
Kapitaallasten	394	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	198.067	211.235	218.009	182.745	185.716	191.279
Subsidies en inkomstenoverdrachten	500	512	527	27	27	27
Saldo voor vpb en reserveringen	-200.209	-215.809	-220.390	-182.083	-184.002	-189.565
Saldo voor reserveringen	-200.209	-215.809	-220.390	-182.083	-184.002	-189.565
Reserves	-6.651	9.998	4.265	1.071	0	0
Onttrekking reserves	480	9.998	4.265	1.071	0	0
Toevoeging reserves	7.131	0	0	0	0	0

Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	8	24	24	24	24
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	54	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	29	78	72	72	72
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-106	462	4.601	4.599	4.594
Begroting na wijzigingen		-205.812	-216.125	-181.012	-184.002	-189.565

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de Stad: Tijd voor waardering: maak werk van een Dag voor de Zorg

Dit betreft de verwerking van de motie "Tijd voor waardering: maak werk van een Dag voor de Zorg", in het kader van Koers van de Stad op initiatief van de fractie van Leefbaar Rotterdam. Er wordt met de Rotterdamse zorg gesproken over welke mogelijkheden er zijn om Rotterdamse zorgmedewerkers extra in het zonnetje te zetten.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Uit de Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp is bij de eerste herziening voor 2021 een onttrekking van € 570 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet voor ICT-ontwikkelingen ten behoeve van de zorg. Deze onttrekking is gecorrigeerd van [taakveld Wijkteams en Wmo-loketten](#) naar dit taakveld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (-€ 2,9 mln in 2022 tot -€ 993 in 2025).
- Overheveling van formatie naar [taakveld Wijkteams en WMO-loketten](#) in verband met de transitie van het Centraal Onthaal Jongeren (€ 530 in 2021 en € 1,1 mln in 2022 en verder).
- Budgetoverheveling van het budget voor Tegengaan personeelstekorten (RAAT) naar [taakveld Geescaleerde zorg 18+](#) (2023 en verder; € 500)
- Technische verschuiving vanuit taakveld [Wijkteams en Wmo-loketten](#) van budget expertisecentrum dat ingezet wordt binnen dit taakveld (-€ 722 in 2021 en -€ 681 in 2022).
- Heel de stad: Budgetverschuiving naar [taakveld Samenkracht en Burgerparticipatie](#) ten behoeve van langer thuiswonende ouderen (2022; € 2,8 mln, 2023 en verder; € 4,0 mln)
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 86 in 2021 tot € 16 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het Wmo-arrangementen voor ondersteuning aan huis door zorgaanbieders en het doelgroepenvervoer betreft. Wmo-arrangementen voor zorg met verblijf worden verantwoord onder het taakveld Geëscaleerde zorg 18+.

Maatwerkdienstverlening 18-

Pagina 89

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

Voortgang 2021

- Versterken van next skills en jong leiderschap: de stijgende lijn van investeringen in de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren in de stad wordt in 2021 minstens op hetzelfde niveau gehouden. Dit betreft vooral preventieve interventies die effectief zijn om risico's tegen te gaan, zoals angst, depressie, agressie en probleemgedrag. Door de coronacrisis heeft een groot aantal kinderen en jongeren meer last van angst- en depressieklachten, wat een investering in sociaal emotionele vaardigheden extra belangrijk maakt. De investeringen die afgelopen jaren gedaan zijn, zijn op bepaalde onderdelen uitgebreid, zoals op het gebied van interventies voor de doelgroep jongeren. In dit licht heeft de gemeente Rotterdam ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de Growlt-app van het Erasmus MC om enerzijds zicht te houden op de mentale ontwikkeling van jongeren en anderzijds ze te helpen met positieve sociaal-emotionele strategieën. Vanwege de coronacrisis heeft het Rotterdamse innovatieplatform Walstroom een informatiepunt opgezet voor leren tijdens en na corona, gericht op de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen omdat deze vaardigheden door de crisis extra onder druk staan: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sociaal-emotioneel-leren/> Met het programma Rotterdam Sterker Door Jongeren is op allerlei manieren gewerkt aan extra aanbod in de wijken en vormen van hulp en ondersteuning voor jongeren die te lijden hebben onder de coronamaatregelen, waaronder de schoolsluitingen. In het najaar 2022 wordt het

actieplan Mentale Gezondheid Jongeren gepresenteerd, waarmee de gemeente structureel aandacht en ondersteuning wil hebben voor de mentale gezondheid van jonge Rotterdammers. Dit is dus aanvullend op het tijdelijke programma Rotterdam Sterker Door Jongeren.

- Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant). Hoe doen we dat? In alle gebieden organiseren wij met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wijkgerichte bijeenkomsten op het verstevigen van de ketensamenwerking tussen partners die een rol spelen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren. De netwerkregisseurs hebben de afgelopen periode verschillende initiatieven die in de wijken ontstonden om bewoners in Coronatijd extra te ondersteunen in kaart gebracht en gedeeld middels hooggewaardeerde nieuwsbrieven.
- Deze wijkgerichte bijeenkomsten zijn vanwege de Coronamaatregelen in het teken komen te staan van het gezamenlijk (met onderwijs en kinderopvang en peuterspeelzalen) in beeld brengen en houden van de kwetsbare kinderen/gezinnen, deze te voorzien van passende ondersteuning en hulp en zo nodig toe te leiden naar het wijkteam. Daarmee is de focus van de inzet van CJG meer komen te liggen op de kwetsbare kinderen/gezinnen en wordt in de wijken en gebieden maatwerk geleverd op basis van de signalen van CJG-professionals en ketenpartners. Een andere doelgroep waar CJG zich op richt is de -9 maanden doelgroep in kader van het programma Stevige Start. De geboortecontactpersonen van CJG halen de contacten met verloskundigen verder aan om samen zo vroeg mogelijk signalen van kwetsbaarheid op te kunnen vangen. Deze situatie is nog altijd actueel gezien de huidige omstandigheden rondom Covid-19.
- Om de samenwerking binnen de wijknetwerken te optimaliseren is in 2019 per gebied een 'Lokale verbeteragenda' gemaakt. Omdat de zwaarte van de opgaven en de netwerken per gebied of wijk verschillend zijn is gekozen voor lokaal maatwerk. In het ene gebied is de agenda het verbeteren van op- en afschaling van het wijkteam en in het andere gebied de kennis over vroegsignalering. De contacten en de netwerksamenwerking in de wijken worden met de Wijkprogrammering Jeugd als de spin-in-het-web steeds steviger. Deze manier van werken wordt meer en meer leidend, bevordert de samenwerking en maakt gedeelde belangen op een gezamenlijke preventieve aanpak voor iedereen zichtbaar. De bijeenkomsten van de wijknetwerken worden door de veiligheidsmaatregelen rond de coronacrisis bemoeilijkt. Zoveel mogelijk worden de contacten met de wijknetwerkpartners in de gebieden onderhouden en wordt hun inzet en samenwerking door gebiedsadviseurs Jeugd met MS Teams en andere digitale communicatiemiddelen geïntermediateerd, gecoördineerd en onderling uitgewisseld. Veiligheidsrisico's in buurten worden in kaart gebracht en waar mogelijk gedeeld. Professionals in wijken zoals jongerenwerkers spelen hierin een belangrijke rol. Het belang van goed partnerschap, presentie en samenwerking in wijken wordt met deze coronacrisis extra onderstreept. De methodiek Wijkprogrammering heeft een sturend effect op de gezamenlijke inzet. De wijknetwerken werken hierdoor met elkaar aan de gestelde doelen /maatschappelijk resultaten, maar ook hier zien we dat er veel creativiteit en extra inzet nodig is om de jeugd te bereiken en te kunnen ondersteunen in deze coronatijd.

Ontwikkelingen 2022-2025

Onderwijszorgarrangementen

In augustus 2022 wordt gestart met de uitvoering van de nieuwe inkoop Jeugdhulp in het Onderwijs. Hierbij worden keuzes gemaakt ten aanzien van de inzet op regulier onderwijs, speciaal onderwijs en MBO. Voor wat

betreft de inzet van jeugdhulp in het regulier onderwijs en aanbod aan dagprogramma's voor zorg en onderwijs wordt naar verwachting aangesloten bij de inkoop lokale jeugdhulp; overig aanbod zal met de OZA inkoop worden georganiseerd.

Risico: Vraag naar jeugdhulp in het regulier onderwijs a.g.v. toenemende problematiek (inclusief onderwijs en gevolgen corona) is groter dan het aanbod. Dit ondervangen we door eerder preventief in te zetten op ondersteuning van jeugdigen, middels een uitbreiding van de opdracht aan het schoolmaatschappelijk werk én het samenstellen van een ambulant specialistisch team dat kennis kan delen over het herkennen van en omgaan met beperkingen en psychische klachten.

Corona: in het najaar 2020 werd duidelijk dat door de corona maatregelen OZA-trajecten niet konden worden afgerond, waardoor nieuwe trajecten niet direct konden starten en er wachtlijsten ontstonden. De achterstanden van 2020 zijn weggewerkt. De vraag naar OZA neemt in 2021 echter zodanig toe, dat er opnieuw wachtlijsten dreigen te ontstaan. Om te voorkomen dat kinderen die dat echt nodig hebben in de knel komen, zijn meer middelen vrijgemaakt. Bovendien wordt intensiever gebruik gemaakt van de mogelijkheid binnen de OZA-regeling om, voorafgaand aan de toekenning van een maatwerkvoorziening OZA, te starten met een kortdurend traject.

Jeugdhulp

- Jongeren worden hard getroffen door de corona crisis. Uit onderzoek blijkt dat zij het zwaar hebben met corona en de onzekerheid die deze crisis met zich meebrengt. Gebrek aan contacten en afleiding zorgen voor stress en moedeloosheid. Depressieve klachten, eetstoornissen, gedachten aan zelfmoord, het zijn ontwikkelingen waar grote zorgen over zijn. De druk op jeugdhulp, met name op de Jeugd GGZ neemt toe en kan hierdoor nog enkele jaren aanhouden. Cruciaal is dat elk kind met een crisis- of spoedvraag toegang heeft tot hulp. Met aanbieders is afgesproken dat crisis- en spoedhulp altijd geleverd wordt. In het regionale dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) is besloten extra middelen beschikbaar te stellen om deze zorg te blijven bieden.
- Tegelijkertijd vindt er een intensief gesprek plaats tussen de jeugdregio Rijnmond en het Rijk over de knellende budgetten en mogelijke oplossingen voor zowel de korte als lange termijn. Vanuit het openhouden van spoedhulp en het bieden van vervolghulp wordt gewerkt aan een aanpak van wachtlijsten tot een acceptabel niveau. Hier is het Rijk bij nodig. Landelijk zijn grote tekorten ontstaan op jeugdhulpbudgetten bij gemeenten en ook regio Rotterdam kampt met oplopende kosten. Een in 2020 uitgevoerd onderzoek van AEF laat zien dat landelijk gemeenten € 1,6 tot 1.8 miljard tekortkomen. Ook voor Rotterdam geldt dat er vanuit eigen reserves middelen beschikbaar worden gesteld aan jeugdhulp en dat geconstateerd wordt dat dit nog niet voldoende is. Op 22 april 2021 werd bekend dat vanuit het Rijk extra middelen voor actuele problematiek beschikbaar komen (landelijk € 613 miljoen voor jeugd-GGZ). Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren. Zowel in 2022, als in de daaropvolgende jaren is extra budget nodig om de transformatie verder vorm te geven. Omdat Rijk en VNG niet tot overeenstemming kwamen over structurele financiële afspraken voor de tekorten in de jeugdhulp, heeft de VNG arbitrage ingeroepen. De arbitragecommissie heeft in mei 2021 uitspraak gedaan. De arbitragecommissie heeft geconcludeerd dat gemeenten extra geld nodig hebben om hun taken te kunnen uitvoeren. Ook heeft de commissie geconstateerd dat maatregelen nodig zijn om het stelsel structureel kwalitatief goed en financieel houdbaar

te houden. Voor 2022 betekent dit dat er extra geld naar gemeenten gaat, €1,3 miljard. Voor de jaren daarna moeten nog afspraken gemaakt worden met het nieuwe kabinet. Ook heeft de arbitragecommissie zich uitgesproken voor een hervormingsagenda over periode 2022 t/m 2027. De hervormingsagenda moet maatregelen bevatten die leiden tot bezuinigingen. Deze agenda dient op 1 januari 2022 gereed te zijn.

- Bij Jeugdhulp en een aantal andere zorgketens is er de urgentie en noodzaak voor betere samenwerking.

Wat willen we bereiken

Jeugdhulp

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen bieden we samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

Hier richten we ons met name op het bevorderen van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen door o.a. het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders met psychische problematiek en ouders met een licht verstandelijke beperking. Daarbij zitten we in op (vroeg)signalering, screening en aanpak van deze ouder-risicofactoren.

Preventie

Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren waarmee het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daar voor doen

Jeugdhulp

Het leven van veel jongeren staat door corona momenteel op z'n kop. De grootste pijnpunten van Rotterdammers tussen 13 en 23 jaar worden nu blootgelegd in gesprekken ter voorbereiding voor de Jongerentop010 dit najaar. Van de gesprekken wordt een urgentielijst maken, de verwachting is dat thema's als herstel van vertrouwen in de toekomst, tegengaan van verveling en aanpak van jeugdwerkloosheid op deze lijst komen. Dit najaar worden drie zwaarwegende adviezen aan de gemeente Rotterdam aangeboden, die wij zullen betrekken in ons beleid.

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- Ontwikkelen samenhangende gezinsaanpak kwetsbare jongeren.
- We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.
- Praktijkondersteuners Jeugd & Gezin (POH Jeugd & Gezin) gaan in de praktijk van de huisarts aan de slag met kinderen en gezinnen waar zorgen over zijn. Voor betrokkenen is dit laagdrempelig en binnen de eigen

wijk. Met name kwetsbare gezinnen waar bijvoorbeeld sprake is van lvb-, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek worden hierdoor makkelijk bereikt en geholpen. De POH Jeugd & Gezin werkt onder regie van de huisarts en kan de jeugdige/gezin kortdurend begeleiden. Waar mogelijk volgt doorverwijzing naar; het wijkteam, het CJG, basis ggz, andere wijknetwerkpartijen en lokale voorzieningen waardoor tijdige en passende hulp geleverd kan worden. Waar nodig volgt doorverwijzing naar de gespecialiseerde jeugdhulp (J-GGZ). In 2016 is deze aanpak in een pilot gestart en vanaf 2019 geïntensiveerd in het NPRZ-gebied en later in andere wijken van Rotterdam. De prognose is om eind 2020 in meer dan 35 huisartsenpraktijken een POH Jeugd & Gezin beschikbaar te hebben, daarmee worden meer dan 35.000 ingeschreven kinderen en jongeren onder de 18 jaar bereikt via hun huisarts. Dat is ongeveer 30% van de jeugd in Rotterdam. Huisartsen hebben Covid-19 maatregelen getroffen in hun praktijken en deze gelden ook voor de inzet van de POH J&G.

- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we samen met onderwijsinstellingen. Met het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) kijken we welke beschikbare methodieken hiervoor toepasbaar zijn. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.
- Onderwijs-zorgarrangementen (OZA) worden ingezet om de integratie van onderwijs en jeugdhulp op school te verbeteren. Zo wordt het voor meer kinderen mogelijk om onderwijs te blijven volgen en zijn er minder leerlingen die thuis komen te zitten.
- In NPRZ-gebied werd de afgelopen twee jaar geëxperimenteerd met diverse vormen van ondersteuning aan scholen. Als onderdeel van de dagprogrammering moeten scholen zoveel mogelijk ontzorgt worden, daarom richten we de passende schoolondersteuningsstructuur in. Deze opdracht is een gezamenlijke opdracht van cluster MO, NPRZ en de schoolbesturen en betreft de basisscholen in de 7 focuswijken van het NPRZ. Het doel van deze opdracht is om op schoolniveau de samenwerking in de zorgstructuur te verbeteren en waar nodig vastgelopen of uitzonderlijk complexe casuïstiek te faciliteren met advies, ondersteuning en eventueel doorzettingskracht. In het schooljaar 2021-2022 krijgt de ondersteuning van scholen extra instrumenten om complexe casuïstiek verder te brengen (door aansluiting met PRIO en gerichte inzet vanuit de NPO-middelen). Een belangrijke opgave voor komende periode is om schoolspecifieke knelpunten op te lossen en de inzet structureel te borgen.

Preventie

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we onder andere samen met onderwijsinstellingen. We zetten de lijn van 2018 door met het inzetten van effectieve interventies op psychosociale problematiek en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doelrealisatie Jeugdhulp*	Streefwaarde	nvt	zie	in	in	in

	Realisatie	toelichting	toelichting	ontwikkeling	ontwikkeling	ontwikkeling
		Realisatie	zie	zie		
		toelichting	toelichting			
Uitval Jeugdhulp**	Streefwaarde			in	in	
				ontwikkeling	ontwikkeling	
	Realisatie					

* Regionaal is aangesloten op de landelijke outcome indicatoren voor het meten van outcome. Deze indicatoren en de levering hier van zijn nog in ontwikkeling. Het betreft de volgende indicatoren:

1. Reden beëindiging jeugdhulp

2. Cliënttevredenheid

3. Doelrealisatie

3.1 De mate waarin cliënten na jeugdhulp zonder hulp verder kunnen;

3.2 De mate waarin er na beëindiging van de jeugdhulp geen nieuwe start hulp is;

3.3 De mate waarin er sprake is van afname problematiek / toename zelfredzaamheid / toename participatie;

3.4 De mate waarin de overeengekomen doelen zijn gerealiseerd.

Recent zijn de indicatoren 1 t/m 3.2 uitgevraagd voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp in het jaar 2020. De respons was nog onvoldoende om over te rapporteren. Dit is in lijn met de landelijke trend. De GRJR is in gesprek met aanbieders over kwantiteit en kwaliteit van deze gegevens.

**** De indicatoren 3.3 en 3.4 zijn nog niet opgenomen in het landelijk protocol beleidsinformatie Jeugd omdat de ontwikkeling van deze indicatoren op landelijk niveau nog niet is afgerond. Deze indicatoren zijn om die reden nog niet uitgevraagd.**

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huisartsen met een POH GGZ*	Streefwaarde	15	25	35	40	
	Realisatie	20	34	39		

Toelichting indicatoren

* Met deze inzet worden 45.455 bij de huisarts ingeschreven patiënten in de leeftijd van 0-18 jaar bereikt, dat is grofweg 37% van alle jongeren in deze leeftijdsklasse in Rotterdam.

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	566	2.839	3.777	17.250	17.250	17.250
Bijdragen rijk en medeoverheden	559	2.831	3.777	17.250	17.250	17.250

Overige opbrengsten derden	8	7	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	45.350	56.361	73.811	61.803	65.366	65.359
Apparaatslasten	1.430	2.133	2.741	1.830	1.830	1.830
Inhuur	29	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	11	40	48	33	33	33
Personeel	1.389	2.094	2.693	1.796	1.796	1.796
Intern resultaat	494	374	403	483	483	483
Intern resultaat	494	374	403	483	483	483
Programmalasten	43.426	53.853	70.668	59.491	63.053	63.047
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.439	7.212	17.273	23.545	27.108	27.101
Overige programmalasten	188	1.468	594	0	0	0
Sociale uitkeringen	33.550	38.941	46.075	29.898	29.898	29.898
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.250	6.232	6.725	6.048	6.048	6.048
Saldo voor vpb en reserveringen	-44.784	-53.522	-70.034	-44.553	-48.116	-48.109
Saldo voor reserveringen	-44.784	-53.522	-70.034	-44.553	-48.116	-48.109
Reserves	-4.384	1.308	-25.900	0	0	0
Onttrekking reserves	0	1.308	0	0	0	0
Toevoeging reserves	4.384	0	25.900	0	0	0
Saldo	-49.167	-52.215	-95.934	-44.553	-48.116	-48.109

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 40.416	- 42.050	- 42.575	- 42.856	- 42.856		
Omissieregeling 2019	- 40.525	- 42.281	- 42.696	- 42.995	- 42.995		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 46.430	- 43.087	- 43.489	- 43.778	- 43.778		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 55.176	- 46.515	- 47.224	- 47.585	- 45.080		
10-maandsrapportage 2019	- 55.176	- 46.515	- 47.224	- 47.585	- 45.080		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 56.972						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 47.570	- 47.224	- 47.585	- 45.080	- 45.080	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 48.843	- 53.264	- 44.200	- 42.768	- 42.198
10-maandsrapportage 2020	- 51.696	- 53.264	- 44.200	- 42.768	- 42.198
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 49.167				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 39.419	- 40.005	- 41.431	- 39.626
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		- 52.215	- 95.934	- 44.553	- 48.116

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18-		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-39.419	-40.005	-41.431	-39.626	-39.626
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-12.795	-55.929	-3.122	-8.489	-8.483
Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	5.867	15.488	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	15	3	3	3
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	11	6	6	6
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	24	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	7	34	18	18	18
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Aanpak problematiek jeugdzorg	Taakmutaties	-20.891	-62.000	0	0	0
Compensatieregeling Voogdij 18+	Taakmutaties	-948	-10.505	-10.500	-10.489	-10.483
Ketensystemen Jeugd	Taakmutaties	17	17	17	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	3.150	988	7.334	1.973	1.973
Begroting na wijzigingen		-52.215	-95.934	-44.553	-48.116	-48.109

Toelichting financiële bijstellingen

Inzet aanpak problematiek jeugdzorg

Het kabinet heeft dit voorjaar erkend dat gemeenten te weinig geld ontvangen voor de uitvoering van de jeugdzorg. Daarom is hiervoor in 2021 € 613 mln (waarvan € 120 mln via Specifieke Uitkeringen) en in 2022 € 1,314 mrd aan gemeenten beschikbaar gesteld. Financiering voor latere jaren wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Dit is daarom ook nog niet in deze begroting verwerkt.

De gemeente Rotterdam ontvangt in 2021 € 23,5 mln en in 2022 € 62,0 mln. Op dit taakveld zetten we de volgende bedragen in:

2021: € 16.115

2022: € 45.918

- financiering deel tekort meerjarenraming zorg (2021: € 13.500; 2022: € 13.500)
- Eenmalig aanvullen bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp naar oorspronkelijk niveau (2021: € 0; 2022: € 25.900)
- Inzet jeugdhulp lokaal en basis GGZ (2021: € 2.615; 2022: € 6.518)

Het restant wordt ingezet op onderwerpen in de taakvelden [Geëscaleerde zorg 18-](#), [Wijkteams en Wmo loketten](#), en [Samenkracht en burgerparticipatie \(programma Maatschappelijke ondersteuning\)](#).

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma [Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Vanuit de Rijksmiddelen wordt in 2022 € 25,9 mln toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.

Aanpak problematiek jeugdzorg

In de meicirculaire gemeentefonds is voor 2021 € 20.891 van de € 23,5 mln uitgekeerd. Voor 2022 is de taakmutatie € 62 mln.

Compensatieregeling Voogdij 18+

In de meicirculaire is geld toegevoegd voor deze compensatieregeling. Een deel van deze stijging heeft te maken met het gebruik van meer actuele gegevens van zorggebruik voor jongeren. Vanaf 2022 is de belangrijkste verklaring echter de wijziging van de systematiek van het woonplaatsbeginsel. Voor Rotterdam betekent dit dat er meer jongeren in zorg komen dan nu. Hiervoor wordt compensatie ontvangen, maar de vraag is of dit genoeg is. Dat moet in 2022 (en verder) blijken.

Ketensystemen jeugd

Voor landelijke ketensystemen, die uitvoering wettelijke taken als uitvoering van de Jeugdwet faciliteren, moet elke gemeente bijdragen.

Technische wijzigingen

- De budgetten stijgen vanaf 2022 op dit taakveld door indexatie (- € 160 vanaf 2022).
- Er wordt binnen het programma [Volksgezondheid en zorg](#) budget overgeheveld van taakveld [Maatwerkdienstverlening 18-](#) naar met name taakveld [Geëscaleerde zorg 18-](#) (en een klein deel naar [Wijkteams en Wmo-loketten](#)). De meerjarenbudgetten worden door deze correctie in balans gebracht (€ 2.670 in 2021; € 2.130 in 2025).
- In 2021 en 2022 is - vooralsnog tijdelijk - meer ambtelijke inzet nodig voor uitvoering van de aanpak problematiek jeugdzorg. Dit wordt gefinancierd uit dit taakveld (€ 640 in 2021; € 1.300 in 2022).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. We stimuleren jonge Rotterdammers daarom mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. Als het noodzakelijk is, zetten we jeugdhulp in. Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen zijn doelgroepenvervoer jeugd, jeugdhulp in gezinsarrangementen, PGB Jeugd, Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie en Onderwijs Zorg arrangementen.

Tegelijkertijd scheppen we de juiste voorwaarden voor jeugdigen waarmee het wel goed gaat, zodat zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Pagina 90

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2021

Woonvoorzieningen

In 2021 is een vernieuwde subsidieregeling ingegaan voor het vergoeden van in of bij bestaande wooncomplexen aangebrachte collectieve voorzieningen voor het stallen van scootmobielen. Hierdoor worden woningcorporaties in staat gesteld om met een bijdrage van de gemeente collectieve woningaanpassingen te doen voor het verbeteren van de door- en toegankelijkheid van wooncomplexen en het stallen van scootmobielen.

Eigen bijdrage

Met ingang van 1 januari 2020 is vanuit het Rijk de regelgeving aangepast voor het inkomensafhankelijk abonnementstarief. Daar wordt voor de eigen bijdragen voor de extramurale Wmo-voorzieningen nu een maandbedrag (maximaal € 19 per maand) gehanteerd. Mede door het vaste abonnementstarief doen meer Rotterdammers een beroep op de gemeente voor een Wmo-maatwerkvoorziening. De eerder gesignaleerde stijging van het aantal aanvragen voor Wmo-ondersteuning, met name bij de doelgroep ouderen, zet zich ook in 2021 voort.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de loop van 2021 zullen we te maken krijgen met een nieuwe regering en dus ook nieuw Rijksbeleid. Het Rijk heeft op diverse beleidsterreinen Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gemaakt, en Zorgkeuzes voor een nieuwe regeerperiode in kaart gebracht. Bij een nieuw coalitieakkoord na de verkiezingen van maart 2021 kunnen ook andere keuzes ten aanzien van de systematiek voor wettelijke eigen bijdragen Wmo aan de orde zijn. Gemeenten pleiten al langer voor meer sturingsmogelijkheden hierop, zodat schaarse voorzieningen ook ten goede blijven komen aan de burgers die deze het hardst nodig hebben. Vanuit Rotterdam ondersteunen wij de lobby in deze richting.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Voor degenen die hier ondersteuning bij nodig hebben bieden we ondersteuning die past bij de situatie van de aanvrager.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren

De gemeente Rotterdam verstrekt op basis van de Wmo die voorziening aan de inwoner die nodig is om de inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten leven, wonen en participeren. Wanneer een Rotterdammer zich bij VraagWijzer meldt met een Wmo-hulpvraag, dan handelt de gemeente het onderzoek naar de noodzaak voor een Wmo-maatwerkvoorziening binnen zes weken af en de aanvraag voor toekenning binnen twee weken. De gemeente ziet dat ze met het beschikbare budget meer Rotterdammers ondersteuning moet bieden. De gemeente wil grip houden op de uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen om aan iedereen die dat nodig heeft passende ondersteuning te kunnen blijven bieden. In beleidskader 'Heel de stad', uitvoeringsprogramma 'Ouder en Wijzer' en het 'Plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers' zijn maatregelen opgenomen om in te spelen op deze en andere maatschappelijke ontwikkelingen.

Hulpmiddelen

Het beschikken over hulpmiddelen stelt mensen in staat om langer zelfstandig te blijven wonen.

Eigen bijdrage

Mede als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zien we de afgelopen jaren een stijging van de uitgaven op dit taakveld, ook in 2021. Via de reguliere rapportages wordt u over de financiële ontwikkelingen op dit taakveld geïnformeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkvoorziening (Wmo)	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	11.718	13.299	12.348	7.577	7.577	7.577
Apparaatslasten	65	69	70	70	70	70
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	1	1	1	1	1
Personeel	65	68	69	69	69	69
Intern resultaat	32	1	0	0	0	0
Intern resultaat	32	1	0	0	0	0
Programmalasten	11.621	13.228	12.278	7.507	7.507	7.507
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	216	64	-12	-7	-7	-7
Sociale uitkeringen	11.034	12.664	12.290	7.514	7.514	7.514
Subsidies en inkomensoverdrachten	371	500	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.718	-13.299	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577
Saldo voor reserveringen	-11.718	-13.299	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577
Saldo	-11.718	-13.299	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.600	- 7.600	- 7.600	- 7.600	- 7.600		
Omissieregeling 2019	- 7.680	- 7.680	- 7.675	- 7.675	- 7.675		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 7.680	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.931	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
10-maandsrapportage 2019	- 7.929	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.358						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 11.776	- 7.677	- 7.677	- 7.677	- 7.677	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 11.775	- 12.492	- 7.423	- 7.382	- 7.382	
10-maandsrapportage 2020		- 11.775	- 12.492	- 7.423	- 7.382	- 7.382	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.718					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 13.301	- 12.117	- 7.435	- 7.435	- 7.435
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 13.299	- 12.348	- 7.577	- 7.577	- 7.577

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Maatwerkvoorziening (Wmo)		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-13.301	-12.117	-7.435	-7.435	-7.435
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		3	-232	-143	-143	-143
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	2	1	1	1
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	1	2	2	2	2
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	3	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	5	5	5	5
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	-244	-149	-149	-149
Begroting na wijzigingen		-13.299	-12.348	-7.577	-7.577	-7.577

Toelichting financiële bijstellingen

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Maatwerkvoorziening (Wmo) zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (-€ 244 in 2022 tot -€ 149 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het hulpmiddelen en woningaanpassingen betreft voor mensen die zelfstandig wonen. In de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+ worden de andere maatwerkvoorzieningen Wmo toegelicht.

Volksgezondheid

Pagina 91

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Zorgwekkende afname van de vaccinatiegraad voor kinderziektes.

Voortgang 2021

Gezond010: het akkoord

In januari 2020 heeft de raad Gezond010: het akkoord vastgesteld, de Rotterdamse uitwerking van het landelijk preventieakkoord plus het gezondheidsbeleid 2020-2024. 2021 is het tweede jaar van het akkoord. Kort na vaststelling van het akkoord werden beperkende maatregelen afgekondigd i.v.m. COVID-19 waardoor een andere koers gevaren moest worden. Veel evenementen/activiteiten zijn afgelast, op een alternatieve manier ingevuld (digitaal) of uitgesteld vanwege de genomen maatregelen of andere prioriteiten bij het medisch/sociaal domein.

In 2021 gelden nog steeds beperkende maatregelen en dat heeft zeker effect op de uitvoering en implementatie, maar biedt juist ook kansen en heeft bepaalde ontwikkelingen in een versnelling gebracht. Dit geldt bijvoorbeeld voor het gebruik van eHealth. Organisaties zijn gedwongen op afstand van hun cliënten te werken met inzet van digitale middelen. Hoewel deze manier van werken niet voor iedereen haalbaar of gewenst is, zien we dat veel

organisaties eHealth omarmen. De maatregelen tijdens de COVID-19 uitbraak hebben een weerslag gehad op de mentale gezondheid van jongeren. Laagdrempelige preventieve (online) ondersteuning bij mentale gezondheid heeft hierdoor een vlucht genomen. Tot slot is het van belang om de aandacht voor preventie en leefstijl te benoemen. Tijdens de coronacrisis zijn veel mensen met overgewicht of een slechte leefstijl in het ziekenhuis beland. Dit heeft geleid tot meer aandacht voor preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl. Deze nieuwe energie zorgt in 2021 ook voor extra incidentele middelen waarmee meer preventieve inzet gepleegd kan worden voor meer gezondere Rotterdammers:

In 2021:

- Hebben Rotterdammers o.a. de keuze uit twee collectieve zorgverzekeringen. Het VGZ Rotterdampakket voor de lagere inkomens en het VGZ Rotterdampakket Compact. In beide gevallen hebben verzekerden een extra vergoedingen in hun preventiebudget. Bijvoorbeeld een cursus om beter om te gaan met stress of om beter te slapen. Per jaar is dit budget bij het VGZ Rotterdampakket € 400 en bij het VGZ Rotterdampakket Compact: € 200.
- Is de regionale samenwerkingsagenda ondertekend met het zorgkantoor voor de regio. Gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel en Zilveren Kruis slaan de handen ineen om de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek te organiseren voor haar inwoners.
- Zijn er Fitfestivals 55+ in de gebieden. Op de Fitfestivals 55+ kunnen ouderen gezondheidstesten en activiteiten doen, die te maken hebben met gezond eten en drinken, bewegen, zingeving en slimme technologie (eHealth) voor het dagelijks leven.
- Zijn 23 projecten in het kader van de subsidieregeling Digideal010 in uitvoering met een totale waarde van 2 miljoen euro. De projecten dragen bij aan een verbetering van de doelmatigheid en kwaliteit van zorg en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen.
- Geeft de gemeente Rotterdam het goede voorbeeld en worden steeds meer gemeentelijke locaties geheel rookvrij. Voor bewoners, scholen en sportverenigingen en instellingen wordt het makkelijker gemaakt om een rookvrije plek al dan niet in de openbare ruimte te claimen. Er komen meer rookvrije entrees van wachtruimten voor RET tram- en busbestuurders en -controleurs;
- Vinden er wederom Webinars plaats voor en met de partners van Gezond010 over het vergroten van impact door samen te werken. Ook werken partners in de diverse 'satellieten' rond de thema's groen, mentale gezondheid, voedselomgeving samen met de gemeente om de gezondheid van Rotterdammers te bevorderen.
- Is het preventieve aanbod bij ondersteuning van mentale gezondheid voor jongvolwassenen uitgebreid en beter toegankelijk gemaakt via partners van het netwerk Gezond010.
- Zijn er via het starten van experimenten stappen gezet bij het tegengaan van ongezond voedselaanbod in de stad (w.o. fastfood) onder andere via Citydeal. Het voedselaanbod in meer ziekenhuizen, Huizen van de Wijk en zorglocaties is verbeterd.
- Zijn er in 3 wijken wijkpreventieketen ingericht in samenwerking met de zorgverzekeraar Zilveren Kruis en partners uit het medische en sociale domein.
- Is het factorenmodel 0-99+ gereed en wordt het ingezet voor een impactgedreven gezondheidsbeleid.
- Zijn eHealth, de wijkpreventieketen en de samenwerking medisch sociaal domein definitief geborgd via de aanbestedingen en daarmee in de aanstaande welzijnsopdrachten in het kader van het beleidsplan 'Heel de stad'.

- Zijn er 500 rotterdammers bereikt met een persoonlijke gezondheidscheck in samenwerking met BENU apotheken, Smart Vitaal/Wmo Radar en &Nipd en Active Living.

Collectieve preventie en publieke gezondheid

De coronapandemie heeft het belang van de publieke gezondheid en een gezonde leefstijl onderstreept. Voor bereikbare, betaalbare en kwalitatief goede ondersteuning en zorg voor alle inwoners van Rotterdam-Rijnmond ook in de toekomst, is investeren in collectieve preventie van belang. De GGD zet daarom in op:

1. Het coördineren van de regionale preventie-infrastructuur, waarbij regionale kennisuitwisseling plaatsvindt tussen betrokken partijen. Daarnaast kan de GGD een rol spelen als matchmaker tussen vraag en aanbod op het gebied van preventie.
2. Het ontwikkelen van een kennisagenda rondom preventie met regionale partners, waarbij bijvoorbeeld de effectiviteit van de preventie-initiatieven wordt onderzocht en inzichtelijk wordt gemaakt.
3. Datagedreven werken met een robuuste digitale infrastructuur als basis.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers

Hoe doen we dat? Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Voor de bevordering van de gezondheid en het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren voert CJG Rijnmond de wettelijke basistaak jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit.

Vanwege de coronamaatregelen staan de afspraken over de uitvoering van deze basistaak JGZ onder druk. Deze basistaak richt zich op alle kinderen van 0 tot 18 jaar. Het bereik op de doelgroep 4-18 lag in 2020 door de coronamaatregelen ruim beneden het afgesproken minimum van 95%. En ook in 2021 zijn de lockdown en sluiting van de VO-schoollocaties belemmerend geweest voor het bereiken van de schoolgaande jeugd. CJG Rijnmond heeft in afstemming met de gemeente prioriteit gelegd bij de doelgroep 0-4 jaar en alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachtskinderen en risicokinderen (in deze uitsnede zit ook de doelgroep kwetsbare kinderen ikv de coronamaatregelen). Dit betekent dat de meeste consulten 0-4 jaar gewoon doorgaan en de consulten 4-18 plaatsvinden aan de hand van risicosignalen van ouders zelf, scholen en netwerkpartners. We hebben te maken gehad met sluiting van scholen op verschillende momenten. Ook nu de scholen weer open zijn en ook weer wordt ingezet op het bereik van de doelgroep 4-18 jaar via de aanwezigheid van de JGZ op scholen en de reguliere contactmomenten JGZ voor groep 2, groep 7 en VO2, zien we dat het soms nodig is voor het CJG om op een andere manier te werken. Niet op alle scholen is fysieke aanwezigheid mogelijk en niet alle scholen geven in deze situatie prioriteit aan het meewerken aan de vragenlijsten van de JGZ. CJG Rijnmond blijft wel voor alle scholen beschikbaar rondom zorgleerlingen in de vorm van overleg en afstemming of een extra contactmoment. In doelgroep schoolgaande kinderen zijn dus niet alle kinderen in beeld gebracht maar wel de meest kwetsbare.

Ook in 2021 ligt de prioriteit bij de doelgroep 0-4 en de kwetsbare kinderen en gezinnen en wordt het bereik van de leeftijdsgroep 4-18 jaar tot nu toe niet gehaald. CJG Rijnmond werkt aan het in kaart brengen van

mogelijkheden om ook de doelgroep 4-18 jaar meer te kunnen bereiken binnen de bestaande omstandigheden en verwacht op dit moment in het tweede halfjaar van 2021 nog een inhaalslag te kunnen doen onder deze leeftijdsgroep, mits de versoepelingen dit toestaan.

CJG

Door de coronamaatregelen heeft het CJG sinds 2020 haar dienstverlening in aangepaste vorm moeten uitvoeren. De nadruk is hierbij komen te liggen op het zoveel mogelijk voldoen aan het Landelijk Professioneel Kader en de wettelijke taken en de doelgroep 0-4 jaar. Ook heeft het CJG zich ingezet voor de kwetsbare kinderen en gezinnen. De dienstverlening is noodgedwongen aangepast aan de omstandigheden en de coronamaatregelen bieden inzicht in voor welke activiteiten fysiek contact nodig is en welke activiteiten (ook) op een andere manier of op een ander moment aangeboden kunnen worden. Deze gewijzigde dienstverlening moet nog nader worden geëvalueerd en de ervaringen en resultaten van de evaluatie zullen meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van de dienstverlening. Om het bereik JGZ ondanks corona te kunnen blijven realiseren zullen een aantal prestaties uit het aanvullende pakket opnieuw niet of beperkt worden uitgevoerd in 2021. De focus in 2021 ligt onverminderd op de contactmomenten en vaccinaties voor de doelgroep 0-4 jaar en de extra consulten voor alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachts- en risicokinderen én de kinderen en gezinnen waarover risicosignalen zijn van ouders, scholen en netwerkpartners. Voor de tweede helft van 2021 en voor 2022 ontwikkelt het CJG in afstemming met de gemeente een aanpak om de basis voor de doelgroep 0-18 jaar weer op orde te krijgen en worden afspraken gemaakt aangaande de haalbaarheid van het aanvullende pakket. Op dit moment is de verwachting dat deze afspraken binnen de bestaande begroting kunnen worden gemaakt, door eventuele verschuivingen binnen de budgetten.

Vaccinatiegraad voor kinderziektes

De vaccinatiedagen voor de vaccinaties vanaf 9 jaar zijn in 2020 vanwege corona afgezegd en werden in eerste instantie verplaatst naar het najaar. Door het voortduren van de corona maatregelen is ervoor gekozen individuele afspraken te maken om kinderen en jongeren te vaccineren, ook voor de MenACWY-vaccinatie voor 14-jarigen. In het jaar 2021 heeft CJG Rijnmond deze individuele afspraken voortgezet. Een eerste grootschalig vaccinatie moment heeft intussen plaatsgevonden. De opkomst was echter nog tegenvallend. Op dit moment wordt door het CJG de mogelijkheid aangeboden om de gemiste vaccinatie in te halen op een individueel moment. Voor het najaar staat een nieuw grootschalig vaccinatiemoment gepland. Ook bekijkt het CJG de verdere mogelijkheden om binnen de coronamaatregelen zoveel mogelijk mensen te bereiken. De vaccinatiegraad bij de jonge kinderen lag in 2020 voor alle vaccinaties boven de 90%. Voor de oudere kinderen lag de vaccinatiegraad rond de 84%, met als uitzondering HPV. Hoewel dit percentage gestegen is ten opzichte van eerdere jaren, heeft de HPV-vaccinatie met bijna 43% het laagste bereik. Het CJG beoogt door middel van gerichte aandacht voor de doelgroepen die moeilijk worden bereikt, de vaccinatiegraad te verhogen. Zij doen dit door hun professionals verder te trainen, door te werken met een planbureau om mensen te herinneren aan hun afspraken en door cultuur-sensitief te werken. Hiermee zetten zij zich niet alleen in voor niet-westerse gezinnen, maar ook voor gezinnen die op basis van hun geloofs- of levensovertuiging twijfels hebben over vaccineren.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

Vanwege de coronamaatregelen is de reguliere kinderopvang gesloten geweest in de periode van 16 december 2020 tot 8 februari 2021. Voor BSO's gold een sluiting tot 19 april 2021. In die periode was er alleen noodopvang voor kinderen van ouders met cruciale functies en kwetsbare kinderen.

Als gevolg van de sluiting en vervolgens de (gedeeltelijke) heropening van de kinderopvang is het door de GGD Rotterdam-Rijnmond in onze opdracht uitgevoerde toezicht aangepast. In de periode dat de kinderopvang gesloten was, is het toezicht, net als tijdens de eerste lockdown, signaalgestuurd en volgens het 'vinger-aan-de-pols'-principe uitgevoerd, in overeenstemming met de landelijke richtlijnen van de GGD GHOR. Vanaf medio februari resp. tweede helft april 2021 heeft de GGD het reguliere toezicht aangepast hervat.

Vanwege de beperkingen waarmee het toezicht op kinderopvang als gevolg van corona in de eerste helft van het jaar is geconfronteerd, verwachtte de GGD tot en met december 2021 tussen de 75 en 80% van de ingekochte inspecties te kunnen uitvoeren. Het Algemeen Bestuur van de GGD Rotterdam-Rijnmond heeft vervolgens besloten dat de toezichthouders vanaf 1 juli 2021 wel alle nog niet bezochte locaties inspecteren, maar bij het bezoek in principe een beperkte set aan inspectie-items hanteren (dus minder tijd per locatie besteden). Op die manier kan toch worden voldaan aan de wettelijke eis om jaarlijks alle locaties te laten inspecteren.

Programma-organisatie corona GGD/GHOR

De GGD/GHOR Rotterdam-Rijnmond is sinds januari 2020 actief in de monitoring en bestrijding rondom het coronavirus. De GGD en de GHOR zijn belast met de taken rondom infectieziektebestrijding, in het bijzonder zicht op het virus, bescherming van de kwetsbaren en zorg continuïteit. Medio 2020 is een duurzaam en tijdelijk programma corona naast de bestaande organisatie gevormd die de werkzaamheden rondom corona uitvoert. De reguliere GGD-organisatie heeft daarmee haar handen vrij voor niet-corona gerelateerde activiteiten. De ervaringen uit de corona programmaorganisatie bieden inzichten voor het adequaat opvangen van toekomstige epidemieën of pandemieën en bieden de bouwstenen voor een bredere meer robuuste infrastructuur voor publieke gezondheid en collectieve preventie. De GGD-organisatie en GHOR-organisatie in Rotterdam Rijnmond en samenwerkingspartners nemen deze ervaringen mee in de reguliere organisaties.

Een uitgebreide beschrijving van de crisisstructuur binnen Rotterdam-Rijnmond en het besluitvormingsproces is terug te vinden in het '[Third Impression Report Coronavirus Rotterdam-Rijnmond](#)'. De werkzaamheden van de programma organisatie GGD-GHOR in het kader van corona worden hieronder verder toegelicht.

De Programmaorganisatie GGD-GHOR is een tijdelijke programmastructuur, belast met de infectieziektebestrijding rondom het coronavirus. Dit programma is ontstaan vanuit de samenwerking tussen regiogemeenten, de GGD, de GHOR en de VRR en is opgericht om de periode te overbruggen van de pandemische fase van Corona naar een meer reguliere endemische fase. Er werken in april 2021 rond de 4000 mensen (inclusief alle oproepkrachten met oog op opschaling) binnen de corona-organisatie. De programma

organisatie besteedt extra aandacht aan het opsporen van het virus, het bestrijden van uitbraken, het beschermen van kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen en zorg continuïteit. Dit wordt bereikt met de werkzaamheden die de GGD en GHOR al deden, maar gericht op corona:

- Snel en effectief corona-uitbraken opsporen en bestrijden (testen, traceren, isoleren, rapporteren, vaccineren), onder andere door:
 - Testen om zicht te krijgen op het aantal besmettingen.
 - Bron- en contactonderzoeken om zicht te krijgen op de verspreiding van het virus en zo verdere verspreiding te voorkomen.
 - Vaccineren om de bevolking te beschermen en het virus te bestrijden.
- Monitoring en bewaking van de zorgcontinuïteit binnen het zorgnetwerk.
- Advies over de corona-aanpak uitbrengen aan diverse stakeholders en samenwerkingspartners.
- Snel kunnen op- en afschalen wanneer de situatie daar om vraagt.
- Eenduidige afstemming van de communicatiestrategie, -middelen en -boodschappen met diverse stakeholders, gemeenten en samenwerkingspartners.

Het jaar 2021 staat met name in het teken van vaccineren, testen en bron- en contactonderzoeken. In het eerste kwartaal zijn meerdere vaccinatielocaties geopend. Wat door de GGD wordt ontvangen aan vaccins, wordt tijdig geprikt. Tegelijk wordt er getest in de teststraten. In de loop van het najaar is de capaciteit voor het testen afgeschaald en is o.a. aan de hand van data bepaald waar extra testcapaciteit nodig is. Op het hoogtepunt van de vaccinatiecampagne waren er 14 grootschalige vaccinatielocaties open in de regio. In Rotterdam zijn nog wijken waar de vaccinatiegraad achterblijft. Daarom is vanaf september de vaccinatiecampagne gericht op specifieke doelgroepen en fijnmazig vaccineren om alle inwoners zo goed mogelijk de kans te geven een vaccin te halen. Waarbij er nu geprikt kan worden zonder afspraak en er extra ingezet wordt op informatieverstrekking, voorlichting en communicatie. Op dit moment is de vaccinatiegraad van 50+ vergelijkbaar met landelijk.

De meerkosten die de GGD maakt voor de bestrijding van COVID-19 worden door het ministerie VWS vergoed. Het programma corona staat gepland tot 1 juli 2022 of eerder als de ontwikkelingen dit toelaten. Vanaf het 3^e kwartaal wordt gewerkt aan het afbouwen van de programma-organisatie en het laten landen van werkzaamheden in de reguliere GGD en GHOR-organisatie.

De komende periode zal een transitie plaatsvinden naar een uitvoeringsorganisatie die gericht is op testen, traceren en vaccineren. Voor de andere onderdelen van de programma-organisatie wordt een plan uitgewerkt om deze te borgen in de afdeling Publieke Gezondheid van de reguliere gemeentelijke organisatie.

GGD

Het reguliere GGD-werk zoals gezondheid en milieu, TBC-bestrijding, reizigerszorg, technische hygiëne zorg, toezicht kinderopvang en het Centrum Seksuele Gezondheid loopt door. De reguliere meldingen en uitbraken van infectieziekten (hepatitis B, schurft, meningokokken) krijgen aandacht. In de coronapandemie kwamen veel minder uitbraken voor van andere infecties, zoals het norovirus en influenzavirus. Dit komt door verhoogde aandacht en verbeterde uitvoering van infectiepreventie, de enorme media-aandacht voor handhygiëne en door social distancing.

Preventie infrastructuur in de wijken

Het belang van gezondheid en preventie krijgt bij steeds meer partijen erkenning. We gaan ervan uit dat het volgende kabinet substantiële stappen gaat zetten en dat we kunnen rekenen op meer aandacht en inzet op en verankering van gezondheid en preventie bij partijen die hiervoor aan zet zijn; rijksoverheid, gemeenten, zorgpartijen, zorgverzekeraars, bedrijfsleven en GGD'en. We gaan met het medisch domein gezamenlijk de 'beweging naar voren' stimuleren; een beweging 'de zorg uit' in plaats van 'de zorg in'. Een goede preventieve infrastructuur is voor deze beweging onontbeerlijk. Als professionals in de 0e, 1e en 2e lijnszorg elkaar beter weten te vinden en met een brede, preventieve blik naar Rotterdammers kijken kan inzet van (te) zware zorg voorkomen worden. Zo kunnen meer Rotterdammers met een zorg- of ondersteuningsvraag stappen zetten naar een gezonder, zelfstandiger en gelukkiger leven. We starten in 2022 met het opzetten van de gewenste structuren in 3 wijken.

Strategietraject GGD van de toekomst

De coronapandemie heeft ertoe geleid dat het regionale en nationale krachtenveld rondom publieke gezondheid en ook de rol van de GGD significant is veranderd. Naast landelijke heroriëntatie, is er ook regionale heroriëntatie gewenst op de taken en positionering van de GGD Rotterdam-Rijnmond (hierna GGD-RR). Hiertoe is de GGD-RR het strategietraject 'GGD 3.0' doorlopen.

De coronacrisis en de gevolgen van de bezuinigingen op de publieke gezondheidszorg in de laatste decennia, laten zien dat het anders moet:

- Er is noodzaak aan een slagvaardige, lerende en schaalbare crisisorganisatie voor o.a. de bestrijding van infectieziekten.
- Er is een publieke gezondheidsstructuur nodig, die in governance en financiering ruimte biedt om in te zetten op bescherming, preventie en het stimuleren van gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving waarbij een integrale digitale strategie onontbeerlijk is.
- Er moet ruimte zijn en blijven voor lokaal maatwerk en de steeds belangrijker wordende regionale inzet met zorgpartners.

Er worden door de GGD veel extra kosten gemaakt om het coronavirus in te dammen. Of het dit jaar lukt om met vaccinaties het virus in te dammen dan wel uit te roeien is onzeker. Dat zal in de toekomst moeten blijken. Dit maakt het moeilijk voorspellingen te doen voor 2021-2024. Zeker is dat meer middelen nodig zijn als we invulling willen geven aan een goede infrastructuur zoals geschetst.

Landelijk wordt naast de discussie inzake governance ook de discussie gevoerd over extra inzet op publieke gezondheid in de breedte, zowel op gezondheidsbevordering als op gezondheidsbescherming. De vertaling

hiervan voor onze regionale GGD zal zijn weerslag krijgen in het koersdocument GGD 3.0. Het is de verwachting dat de begroting er vanaf 2023 anders uit komt te zien, als gevolg van landelijke en regionale heroriëntatie op de taken en positionering van de GGD.

Wat willen we bereiken

Gezond010: het akkoord

Onze ambitie is dat Rotterdammers gezond en vitaal zijn, passend bij hun situatie en vermogen. Gezonde en vitale Rotterdammers kenmerken zich door dat ze actief en veerkrachtig zijn en ze maken gezonde keuzes. We zetten in op gezondheidswinst voor álle Rotterdammers en in het bijzonder daar waar het meeste gezondheidspotentieel ligt. We leggen hiermee een gezonde basis voor toekomstige generaties.

Toezicht Kinderopvang

Goede kinderopvang die voor de jongste inwoners van de stad een belangrijke basis is voor hun verdere ontwikkeling door toezicht op en handhaving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen in Rotterdam.

Voorkomen en versterken

- Een positief opvoed- en opgroei-klimaat in de Rotterdamse wijken waardoor de voorwaarden aanwezig zijn om kinderen gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.
- Het monitoren van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen.
- Voorkomen dat gewone alledaagse opgroei- en opvoedhobbels uitgroeien tot ernstige problemen (zie de verbinding met de taakvelden Wijkteams en Wmo-loketten en Samenkracht en burgerparticipatie).
- Het voorkomen van uitbraken van kinderziekten.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Het bestrijden van infectieziekten bij kwetsbare mensen door verspreiding als gevolg van overplaatsingen tussen ziekenhuizen en zorginstellingen. Bij deze groep heeft de infectie relatief vaak ernstige complicaties tot gevolg. Daarnaast is de inzet gericht op het tegengaan van resistentie tegen antibiotica bij micro-organismen.

Preventie op de kaart

De urgentie om te investeren in gezondheid is groter dan ooit. COVID-19 heeft ons er opnieuw op gewezen hoe belangrijk een gezonde leefstijl is voor een gezond leven. Ons doel is om preventie een stevige plek te geven in de hele stad. We gaan een goede infrastructuur voor preventie neerzetten. Hiervoor dient de samenwerking tussen het medische- en sociale domein verbeterd worden, en dienen beschikbare (leefstijl)interventies geïmplementeerd worden. We beginnen in 2022 in drie gebieden en breiden gefaseerd uit naar de overige delen van de stad.

GGD 3.0

We gaan voor een robuuste en slagvaardige GGD-organisatie voor Rotterdam en de regio Rijnmond, die ook in geval van crisis in staat is de publieke gezondheid te beschermen en te bevorderen. Door kennis- en datagedreven te werken kan de GGD gezondheidsrisico's signaleren, opvolgen, bestrijden en voorspellen. Waar nodig bestrijdt de GGD ziekten, maar de focus ligt op het voorkómen van ziekte door een gezonde leefstijl in een gezonde, toekomstbestendige leefomgeving.

Coronabestrijding

In 2022 zijn we ook nog bezig met de bestrijding van corona. Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen wordt ingezet op het opsporen van het virus, het bestrijden van uitbraken,

het beschermen van kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen en zorg continuïteit.

Wat gaan we daar voor doen

Gezond010: het akkoord

De kern van onze inzet vanuit de gemeente is:

- Het benutten van de kracht en energie van Rotterdammers en partners in de stad.
- We werken daarom actief met hen samen binnen Gezond010: het akkoord om de ambitie te realiseren.
- We werken vanuit een wetenschappelijk fundament. We willen doen wat werkt en waar we dat nog niet weten, doen we onderzoek. We zoeken naar manieren om onze impact te meten.
- Waar nodig grijpen we in, bieden we ondersteuning of brengen een beweging op gang.

Tegelijkertijd houden we als gemeente de basis op orde en voeren onze wettelijke publieke gezondheidstaken excellent uit. Zoals investeren in gezonde lucht, vaccinatiegraad op peil brengen/houden en infectieziekten bestrijden.

Toezicht Kinderopvang

Uitvoering van de gemeentelijke taken op grond van de wet Kinderopvang, namelijk:

- Het uitvoeren van de registertaak van het Landelijk Register Kinderopvang;
- Het tijdig afhandelen van aanvragen voor toestemming tot exploitatie en registratie van nieuwe voorzieningen;
- Het laten uitvoeren van de verplichte onderzoeken door de toezichthouder, i.c. de GGD Rotterdam-Rijnmond. De gemeente heeft de wettelijke plicht om jaarlijks 100% van de kinderdagverblijven, BSO's en gastouderbureaus te inspecteren, en minimaal 5% van de gastouders;
- Handhaven of actie ondernemen om geconstateerde tekortkomingen op te lossen.

Voorkomen en versterken

Met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) legt de gemeente een sterke basis. Het CJG heeft kinderen van 0-18 jaar in beeld om tijdig afwijkingen te signaleren. Het CJG onderzoekt, monitort, adviseert en vaccineert en voert hiermee haar wettelijke taak uit. De CJG-kerntaken begeleiden, adviseren en voorlichten, afstemmen van zorg, het aansluiten van de formele netwerken en beleidsadvisering, ondersteunen hierbij.

De JGZ uitgevoerd door het CJG is een belangrijke pijler voor het preventieve jeugdbeleid. De JGZ heeft alle kinderen in beeld, zodat afwijkingen in de normale ontwikkeling tijdig kunnen worden gesignaleerd. Afhankelijk van de ernst van het signaal (mede bepaald op basis van een taxatie van de eigen kracht van het kind en het gezin) ontvangen kinderen en hun ouders extra begeleiding en advies. Dit is een voorziening die door de professionals van het CJG in het wijknetwerk wordt geleverd, nabij en op maat. Wanneer er een ander type ondersteuning nodig is, of zorg, vindt daarover afstemming plaats in het netwerk en vindt - indien er sprake is van problematiek op verschillende leefdomeinen – een doorverwijzing plaats naar het wijkteam.

Naast de basisvoorziening JGZ (signalering en monitoring, informatie en voorlichting, begeleiding en advies) is CJG vanuit haar expertiserol met betrekking tot jeugdgezondheid en opvoeden en opgroeien het aanspreekpunt voor preventieve partners opvoeden en opgroeien in het wijknetwerk. Daarnaast heeft zij een belangrijke rol in het bevorderen van het pedagogisch klimaat in de wijk en het samen met de gemeente tot stand brengen van een sluitend en passend aanbod opvoedondersteuning in de gebieden. Hiervoor wordt de beleidsadviesfunctie van de JGZ en de specifiek voor Rotterdam ontwikkelde netwerkregiefunctie ingezet.

Rijksvaccinatieprogramma: Het realiseren van een dekkingsgraad van 95% op de vaccinaties opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma is sinds 2019 bij de gemeenten neergelegd. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt integraal uitgevoerd door de uitvoeringsorganisaties JGZ. CJG Rijnmond is de uitvoeringsorganisatie JGZ in de regio. De vaccinaties maken onderdeel uit van het kader verantwoorde zorg (het vroegere contactmomentenschema) en het bereik van de JGZ. Net als bij het basispakket JGZ wordt de uitvoering van het RVP gezamenlijk gefinancierd door de gemeenten die deel uitmaken van de Raad voor het Publiek Belang van het CJG (deze regio gelijk aan de GGD-regio minus Capelle a/d IJssel). Voor een bescherming tegen infectieziektes wordt uitgegaan van een minimale vaccinatiegraad van 95%. Samen met het ministerie en RIVM worden door de gemeenten maatregelen ingezet om de vaccinatiegraad op peil te houden.

Bestrijding bijzonder resistente micro-organismen (BRMO)

De regio Rotterdam Rijnmond draagt bij aan landelijk onderzoek naar resistente bacteriën in verpleeghuizen.

Rotterdam-Rijnmond vormt met de regio's Zuid-Holland Zuid en Zeeland een regionaal zorgnetwerk om aan de hand van 11 VWS doelstellingen te werken aan bestrijding van antibioticaresistentie. Er is van dit netwerk subsidie ontvangen om MUIZ door te ontwikkelen, en meer doelgroepen zoals gehandicaptenzorg en thuiszorg, aan te laten sluiten.

Er is belangstelling bij de een aantal andere GGD'en in Nederland om aan te sluiten op MUIZ. De GGD Rotterdam-Rijnmond ondersteunt dit, tegen betaling. Voordat andere regio's kunnen aansluiten wordt de governance van MUIZ hiervoor geschikt gemaakt.

Coronabestrijding

Het Programma Corona GGD-GHOR wordt langzaam afgebouwd en wordt een uitvoeringsorganisatie die gericht is op testen, traceren en vaccineren. Voor de andere onderdelen van de programma-organisatie wordt een plan uitgewerkt om deze zo veel mogelijk te borgen binnen de reguliere GGD en GHOR organisaties.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inspectie kinderopvanglocaties / tijdig besluiten aanvragen register/ handhaving op rapporten met overtredingen	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	97%	100%				
Aantal rapporten inspectie kinderopvanglocaties met overtredingen	Streefwaarde	45%	45%	40%	35%	30%	
	Realisatie	27%	22%				

Toelichting indicatoren

- de gemeente inspecteert alle locaties kinderopvang met een jaarlijks onderzoek. Door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken geen jaarlijkse onderzoeken uit te voeren. Naar verwachting zal de 100% dit jaar niet gehaald worden.
- de gemeente besluit tijdig op alle aanvragen voor registratie; door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken de besluiten op te schorten. De pandemie is een geldige reden voor deze opschorting. Nu de kinderopvang weer regulier geopend is (per 11 mei) worden de onderzoeken voor registratie onder voorwaarden weer uitgevoerd.
- de gemeente voert een handhavingsactie uit op alle rapporten met een overtreding
- de gemeente streeft naar een daling van het aantal rapporten met overtredingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	82.594	166.251	56.210	13.452	13.452	13.452
Bijdragen rijk en medeoverheden	80.421	163.192	52.541	9.783	9.783	9.783
Overige opbrengsten derden	2.174	3.059	3.669	3.669	3.669	3.669
Lasten exclusief reserves	111.041	199.097	89.662	46.328	46.312	46.301

Apparaatslasten	46.898	103.192	39.384	16.810	16.782	16.784
Inhuur	28.045	79.927	20.835	241	241	241
Overige apparaatslasten	353	502	469	470	470	472
Personeel	18.500	22.763	18.080	16.100	16.071	16.071
Intern resultaat	1.534	2.775	198	134	134	134
Intern resultaat	1.534	2.775	198	134	134	134
Programmalasten	62.608	93.131	50.081	29.384	29.396	29.383
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	37.715	65.742	23.329	3.521	3.522	3.522
Kapitaallasten	19	19	18	18	18	0
Overige programmalasten	-8	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	24.882	27.369	26.734	25.845	25.856	25.861
Saldo voor vpb en reserveringen	-28.446	-32.847	-33.453	-32.876	-32.860	-32.850
Saldo voor reserveringen	-28.446	-32.847	-33.453	-32.876	-32.860	-32.850
Reserves	0	1.565	399	0	0	0
Onttrekking reserves	0	1.565	399	0	0	0
Saldo	-28.446	-31.281	-33.054	-32.876	-32.860	-32.850

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 31.486	- 30.854	- 30.810	- 29.381	- 29.381		
Omissieregeling 2019	- 32.071	- 31.438	- 31.403	- 29.961	- 29.961		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 33.524	- 33.513	- 33.161	- 31.722	- 31.722		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 33.917	- 32.295	- 31.894	- 30.451	- 30.479		
10-maandsrapportage 2019	- 34.526	- 32.295	- 31.894	- 30.451	- 30.479		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 34.386						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 31.472	- 31.894	- 30.451	- 30.479	- 30.479	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 31.822	- 32.938	- 31.487	- 31.489	- 31.461	
10-maandsrapportage 2020		- 30.881	- 32.938	- 31.487	- 31.489	- 31.461	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 28.446					

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 31.326	- 32.359	- 31.882	- 31.854	- 31.838
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 31.281	- 33.054	- 32.876	- 32.860	- 32.850

Financiële bijstellingen

		Tweede		Begroting 2022		
		Herziening				
Bijstellingen Volksgezondheid		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-31.326	-32.359	-31.882	-31.854	-31.838
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		45	-695	-995	-1.006	-1.011
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Coronaorganisatie inhuur en laboratoriumtesten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	287	0	0	0
Rijksbijdrage preventieakkoord	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	6	2	2	2
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	5	5	5	5
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	10	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	5	15	14	14	14
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Kinderopvang toezicht en handhaving	Taakmutaties	0	-25	-25	-26	-26
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg	Taakmutaties	0	-307	-312	-318	-322
Rijksvaccinatieprogramma	Taakmutaties	-162	-143	-145	-152	-153
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	200	-543	-532	-531	-531
Begroting na wijzigingen		-31.281	-33.054	-32.876	-32.860	-32.850

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021 tot en met 2025.

In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Coronaorganisatie Inhuur en Laboratorium testen

Op dit taakveld zijn bij de eerste herziening de lasten van de Corona organisatie voor 2021 begroot. Deze betreft testactiviteiten, bron- en contactonderzoek, vaccineren en de ondersteunende organisatie. De lasten voor 2021 zijn op basis van de meest recente verwachtingen € 3,2 mln hoger begroot. De volledige kosten worden bij het Rijk gedeclareerd, daarom zijn ook deze baten van € 3,2 mln hoger begroot.

Ook in 2022 zal de Corona organisatie actief zijn. Op basis van de huidige verwachtingen zijn zowel de baten als de lasten voor € 42,8 mln in de begroting opgenomen.

Rijksbijdrage preventieakkoord

Vanuit het ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden is voor 2021 een bijdrage toegekend. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat zowel de baten, als de lasten met € 200 zijn verhoogd.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Bij eerste herziening 2021 werd financiering van € 805 voorzien uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp voor het onderdeel volksgezondheid jeugd. Dit diende ter dekking van het ontbrekende deel van het volledig doorberekenen van de OVA-stijging aan CJG. Vanwege terugvorderingen voorgaand boekjaar is deze dekking niet nodig.

Kinderopvang toezicht en handhaving

Bij de meicirculaire 2021 zijn vanuit het Rijk middelen ontvangen ter ondersteuning van gemeenten bij hun handhavingstaak in de kinderopvang.

Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg

Om een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind te bevorderen en het ontstaan van gezondheids- en ontwikkelingsrisico's voor het kind te beperken, is het van belang tijdig hulp en ondersteuning tijdens de zwangerschap te bieden. Hiervoor treedt een nieuwe wet in per 2022. Voor uitvoering van deze wet wordt vanuit het gemeentefonds geld beschikbaar gesteld.

Rijksvaccinatieprogramma

Voor de uitvoering van de taak van vaccinatie tegen meningokokken zijn vanuit het Rijk middelen ontvangen.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Volksgezondheid zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (- € 803 in 2022 tot - € 793 in 2025).
- Uitbreiding van formatie voor uitvoering van de programma's ASG (aanvullende seksuele gezondheid) en PreP (medicatie voor mannen). Hierbij vindt afdracht plaats naar [Programma Overhead](#) (€ 170 in 2022 en verder)
- Verschuiving naar [taakveld Maatwerk dienstverlening 18-](#) met betrekking tot budget Jeugd dat ingezet wordt binnen dat taakveld (€ 110 in 2021).

- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 90 in 2021 tot € 92 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Gezond010: het akkoord](#)
- [Nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang 2021](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. Onder dit taakveld vallen de taken van de GGD op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg van de Centra Jeugd en Gezin, en de gemeentelijke gezondheidspreventie.

Het taakveld omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg en de gezondheidsbevordering.

Wijkteams en Wmo-loketten

Pagina 92

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Voortgang 2021

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vraag voor hulp en ondersteuning terecht bij de VraagWijzer, de stedelijke loketten (Centraal Onthaal Volwassenen en het Jongerenloket) of bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Daarnaast kunnen Rotterdammers terecht bij bijvoorbeeld de huisarts, welzijnsorganisatie en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Rotterdammers krijgen hier informatie en advies of worden doorgeleid naar verdere ondersteuning, hulp of zorg. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een specialistische (tweedelijns) aanbieder.

De VraagWijzer

De VraagWijzer is het gratis loket van de gemeente. Rotterdammers kunnen er terecht voor informatie, advies en ondersteuning op uiteenlopende onderwerpen. Contact met de VraagWijzer kan digitaal, telefonisch of persoonlijk aan de balie plaatsvinden. In de eerste helft van 2021 kwamen er 82.295 Wmo meldingen binnen. In verreweg de meeste gevallen wordt de Rotterdammer vriendelijk en adequaat geholpen. Het aantal ingediende klachten lag in de eerste helft van 2021 op 102, het aantal gegronde klachten was 6. De klanttevredenheid was 8,4 over eerste helft van 2021.

Onderwerpen waar we binnen de VraagWijzer aandacht voor hebben zijn het verbeteren van de servicenormen Wmo (melden, onderzoeken en afhandelen binnen 42 dagen met een ondersteuningsverslag) en de snelheid reactie en doorverwijzing vanuit de VraagWijzer.

Het wijkteam

De 43 wijkteams staan centraal in het Rotterdamse stelsel van zorg en ondersteuning. De wijkteams verlenen hulp bij opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg en aan volwassenen, kinderen met een beperking en ouderen. Op de momenten dat er hulp nodig is die het wijkteam zelf niet kan bieden, onderzoekt het team samen met de bewoner of het gezin wat er aan de hand is, wat er moet gebeuren en naar welke specialistische hulp doorverwezen kan worden. De wijkteams bieden op die manier integraal en tijdig professionele ondersteuning aan Rotterdammers met (complexe) problemen in de wijk waar ze wonen en leven. De professionals van de wijkteams hebben als doel de mogelijkheden van Rotterdammers duurzaam te versterken, zodat zij weer zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen leven in hun wijk.

Elke wijk in Rotterdam heeft een eigen wijkteam dat de wijk goed kent: de problemen, maar ook de plekken waar de mogelijke oplossingen te vinden zijn. Ze gaan samen met mensen aan de slag om de regie op het eigen leven (terug) te krijgen.

In de eerste helft van 2021 zijn er 5.247 Rotterdammers aangemeld voor hulp door het wijkteam bij problemen met bijvoorbeeld opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg, omgaan met een beperking of ouderdom. Er zijn in het eerste half jaar van 2021 66 klachten ingediend over de wijkteams, waarvan er 5 gegrond en 3 deels gegrond zijn verklaard.

Als gevolg van de coronacrisis hebben de wijkteams hun werkwijze hebben moeten aanpassen. Een deel van de ondersteuning gebeurt telefonisch en op afstand. Inmiddels worden er ook weer huisbezoeken uitgevoerd, uiteraard binnen de geldende richtlijnen. Tegelijk houden de wijkteams hun cliënten goed in beeld en zijn er afspraken met bijvoorbeeld scholen over situaties waar men zich zorgen over maakt.

Tijdens de COVID-19 pandemie zien we de instroom in de wijkteams licht dalen en zijn de wijkteams langer betrokken bij Rotterdammers met problemen. Ook de hulp en ondersteuning aan jeugdigen duurt langer. Dit heeft ook te maken met de oplopende wachtlijsten in de jeugdzorg waardoor de wijkteams langer hulp moeten verlenen. In 2021 zetten de wijkteams extra personeel in om meer jeugdigen te kunnen helpen.

Ook wordt er sinds 2020 doorlopend extra personeel ingezet om meer Rotterdammers die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen ondersteunen.

De wijkteams zijn volop betrokken bij het Hulpteam Toeslagen 010 om de Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenaffaire te helpen. Alles is erop gericht om deze mensen zo snel mogelijk te helpen. Hier zetten we een aantal ervaren wijkteammedewerkers op in en om deze extra hulp te kunnen bieden wordt extra capaciteit aangetrokken.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die elk half jaar aan de raad wordt aangeboden. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Ontwikkelingen 2022-2025

Begin 2021 is het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 met als titel '[Heel de stad](#)' door de gemeenteraad vastgesteld. In dit plan zijn de kaders geschetst voor het nieuwe beleid om Rotterdammers binnen de context van ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en het personeelstekort in de zorg, te kunnen blijven voorzien van passende en integrale zorg en ondersteuning. Dit beleidsplan biedt onder andere de kaders waarbinnen de wijkteams en VraagWijzer de Rotterdammers ondersteunen.

Daarnaast heeft de gemeenteraad in 2021 de centrale inkoopstrategie voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp vastgesteld voor de inkoop van zorg en ondersteuning vanaf 2022. De inkoopstrategie is een nadere invulling van het Beleidsplan 'Heel de stad'. Medio 2021 is de inkoopstrategie van de wijkteams door de raad vastgesteld. Bij een inkoopprocedure hoort ook het vaststellen van nieuwe, reële tarieven. Een dergelijk inkoopproces heeft altijd als risico in zich dat de kosten gaan stijgen, bijvoorbeeld door loonstijgingen in de CAO of andere factoren. In welke mate dit risico zich voor gaat doen zal in de loop van 2021 meer duidelijk worden.

Wat willen we bereiken

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vragen terecht bij VraagWijzer, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een Wmo-maatwerkvoorziening.

Naast deze 'loketten' zijn er ook stedelijke loketten, waar inwoners van Rotterdam en regio terecht kunnen indien sprake is van (dreigende) dakloosheid. Speciaal voor jongeren is er het Jongerenloket, waar zij terecht kunnen met vragen over school, werk en zorg. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond biedt hulp en advies aan bewoners die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Met de inzet van passende en integrale zorg willen we bereiken dat ook minder zelfredzame Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en werken in de stad.

We doen het samen

De integrale wijkteams vormen de ruggengraat van de zorg, welzijn en jeugdhulp in de wijk. Wijkteams leveren basishulp in nauwe samenwerking met gemeentelijke partners (zoals Werk en Inkomen, VraagWijzer, Stedelijke zorg, KBR en Jongerenloket), alle zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals vrijwilligersorganisaties, Welzijn, Huizen van de Wijk, scholen, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten. De wijkteams verwijzen zo nodig door naar voorzieningen van de tweede lijn, met inachtneming van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018.

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Doorontwikkeling wijkteams

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

De gemeente biedt tijdig de juiste en passende zorg en ondersteuning in één keer goed aan, ook als het gaat om doorverwijzing naar andere hulpverlening. Leidraad hierbij is een hoge cliënttevredenheid en korte wachttijden. We verbeteren de dienstverlening, inclusief de digitale toegang, van de VraagWijzer door aan te sluiten bij plekken in de wijk waar de Rotterdammers met hun vragen komen (zoals Huizen van de Wijk en de gemeentelijke servicecentra). De gemeente geeft bekendheid aan de cliëntondersteuning, zodat de Rotterdammers de cliëntondersteuning goed kunnen vinden en ze weten dat deze onafhankelijk is van de gemeentelijke organisatie.

De medewerkers van VraagWijzer en de stedelijke loketten verstrekken informatie en advies. Als een Rotterdammer kortdurende basishulp nodig heeft, leiden ze hem door naar het wijkteam. Bij behoefte aan langdurige ondersteuning geven ze indicaties af voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. De toegang tot maatschappelijke opvang loopt via de stedelijke loketten.

Om meer grip te krijgen op de zorgkosten vergroot de gemeente het kostenbewustzijn van de wijkteammedewerkers en medewerkers van de Wmo-loketten. Medewerkers worden opgeleid op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid PGB, herkenning LVB en het vergroten van de vakbekwaamheid rond het uitvragen van de hulpvraag. Met data-gedreven werken stuurt de gemeente op de duur en hoogte van de verstrekte indicaties.

We doen het samen

De wijkteams bieden tijdig de juiste en passende basishulp. In geval van doorverwijzing naar tweedelijns zorg zijn de wijkteams verantwoordelijk voor een goede casusregie.

De nieuwe Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2018 is de basis voor het beleid voor – en uitvoering van – een integrale aanpak van jeugd en volwassenen. In de wijkteams werken GGZ-specialisten samen met Wmo adviseurs aan een goed advies rond complexe problematiek.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wijkteams en Wmo-loketten	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.445	6.738	2.252	2.252	2.252	2.252
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.859	4.523	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.586	2.214	2.252	2.252	2.252	2.252
Lasten exclusief reserves	110.231	112.475	115.607	106.743	106.678	106.688
Apparaatslasten	58.114	55.180	52.373	50.408	50.321	50.330
Inhuur	3.989	3.144	4.257	2.930	2.930	2.930
Overige apparaatslasten	1.765	1.212	1.242	1.284	1.284	1.293
Personeel	52.359	50.824	46.873	46.194	46.107	46.107
Intern resultaat	-397	-9	-672	-672	-672	-672
Intern resultaat	-397	-9	-672	-672	-672	-672
Programmalasten	52.514	57.303	63.905	57.006	57.029	57.029

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	50.593	55.597	62.124	56.256	57.029	57.029
Kapitaallasten	797	777	761	750	0	0
Overige programmalasten	22	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.102	929	1.020	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-105.786	-105.737	-113.355	-104.491	-104.427	-104.436
Saldo voor reserveringen	-105.786	-105.737	-113.355	-104.491	-104.427	-104.436
Reserves	1.190	1.570	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	1.190	1.570	1.000	0	0	0
Saldo	-104.597	-104.167	-112.355	-104.491	-104.427	-104.436

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 90.630	- 88.926	- 88.461	- 88.425	- 88.425		
Omissieregeling 2019	- 97.718	- 95.509	- 95.048	- 94.995	- 94.995		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 99.811	- 102.891	- 103.114	- 102.916	- 101.743		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 98.931	- 103.548	- 103.656	- 103.473	- 102.271		
10-maandsrapportage 2019	- 98.935	- 103.548	- 103.656	- 103.473	- 102.271		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 98.287						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 107.736	- 103.656	- 103.473	- 102.271	- 102.271	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 108.517	- 112.870	- 108.499	- 107.271	- 107.278	
10-maandsrapportage 2020		- 108.315	- 112.870	- 108.499	- 107.271	- 107.278	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 104.597					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 104.482	- 102.420	- 99.527	- 99.449	- 99.458
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 104.167	- 112.355	- 104.491	- 104.427	- 104.436

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Wijkteams en Wmo-loketten		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-104.482	-102.420	-99.527	-99.449	-99.458
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		315	-9.936	-4.964	-4.978	-4.978
Kasschuif middelen Huiselijk geweld en KinderMishandeling (HGKM)	Kasschuiven	679	-530	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	3	0	0	0	0
Bijstellen begroting Hulpteam Toeslagen 010	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	-1.219	-5.456	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	19	6	6	6
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	4	14	14	14	14
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	30	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	44	41	41	41
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	832	-4.056	-5.025	-5.038	-5.039
Begroting na wijzigingen		-104.167	-112.355	-104.491	-104.427	-104.436

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif middelen Huiselijk geweld en KinderMishandeling (HGKM)

Vanuit het Rijk zijn in 2021 middelen ontvangen in het kader van de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling. Door onder andere corona heeft de uitvoering van de aanpak vertraging opgelopen. Daarom schuift € 679 door naar 2022, hiervan is € 149 verwerkt op [taakveld Overhead - Concernondersteuning](#).

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente van de jaarschijven 2021 tot en met 2025. In de [paragraaf Investerings](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen.

Bijstellen begroting Hulpteam Toeslagen 010

Voor gemeentelijke hulp aan gedupeerden van de toeslagenproblematiek is het Hulpteam Toeslagen 010 opgericht. De begroting 2021 van Hulpteam Toeslagen 010 is met € 2,9 mln verhoogd, vanwege uitbreiding van de activiteiten. De lasten worden gedekt met baten vanuit het Rijk.

Inzet Aanpak problematiek jeugdzorg

Het kabinet heeft dit voorjaar erkend dat gemeenten te weinig geld ontvangen voor de uitvoering van de jeugdzorg. Daarom is hiervoor in 2021 € 613 mln (waarvan € 120 mln via Specifieke Uitkeringen) en in 2022 € 1,314 mrd aan gemeenten beschikbaar gesteld. Financiering voor latere jaren wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Dit is daarom ook nog niet in deze begroting verwerkt.

De gemeente Rotterdam ontvangt in 2021 € 23,5 mln en in 2022 € 62,0 mln. Op dit taakveld zetten we de volgende bedragen in:

2021: € 1.219

2022: € 5.456

- Uitbreiding wijkteams (2021; - € 750, 2022; - € 1.750)
- Moeders van Rotterdam (2022; - € 2,3 mln)
- Jongerencoaches toevoegen aan wijkteams (2021; - € 469; 2022; - € 1.406)

Het overige deel wordt ingezet op onderwerpen in de taakvelden [maatwerkdienstverlening 18-](#), [geëscaleerde zorg 18-](#) en [samenkracht en burgerparticipatie \(programma maatschappelijke ondersteuning\)](#).

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln.

De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern. Vanuit dit taakveld € 40 in 2022.

Wijk aan Zet

Deze budgetverschuiving naar [programma Bestuur en Dienstverlening](#) is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk. (€ 22 in 2021 tot € 54 in 2025)

Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Uit de Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp is bij de eerste herziening voor 2021 een onttrekking van € 570 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet voor ICT-ontwikkelingen ten behoeve van de zorg. Deze onttrekking is gecorrigeerd van dit taakveld naar het [taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#).

Technische wijzigingen

Op het taakveld Wijkteams en Wmo-loketten zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven:

- Indexering 2022 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2022 geactualiseerd naar het prijspeil 2022. Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#). (- € 2,1 mln in 2022 en verder).
- Apparaat Jeugd: In 2021 en 2022 is - vooralsnog tijdelijk - meer ambtelijke inzet (wijkteaminzet) nodig voor uitvoering van de aanpak problematiek jeugdzorg. Dit wordt gefinancierd uit dit taakveld. (2021; € 266, 2022; € 385)
- Drangtaak Jeugd: De drang-taak die gecertificeerde instellingen voor de GR JR tot en met dit jaar uitvoerden, wordt vanaf 2022 overgenomen door de (regio)gemeenten zelf. Het beschikbare geld hiervoor wordt naar (regio)gemeenten overgeheveld, dus ook naar onze gemeente, op dit taakveld. (- € 2,1 mln in 2022 en verder)
- Centraal Onthaal Jongeren: Overheveling van formatie naar dit taakveld in verband met de transitie van het Centraal Onthaal Jongeren (€ -645 in 2021 tot - € 1,3 mln in 2022 en verder).
- Technische verschuiving naar [taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#) van budget expertisecentrum dat ingezet wordt binnen dat taakveld (€ 722 in 2021 en € 681 in 2022).
- Concernhuisvesting: Overheveling van huur- en facilitaire budgetten naar Concernhuisvesting (€ 361 in 2021 en verder)
- Frontlijn: Budgetverschuiving programma naar apparaat voor de medewerkers die ingezet worden bij bureau Frontlijn (2021; € 248).
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ -120 in 2021 tot € 51 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Integrale gezondheidsmonitor](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning Rotterdam 2015](#)

Omschrijving taakveld

In dit taakveld verantwoordt het college de inzet van basishulp via wijkteams en de toegang tot de specialistische of langdurige ondersteuning.

Basishulp omvat kortdurende (3-12 maanden) begeleiding van Rotterdammers die problemen ondervinden bij:

- opgroeien en opvoeden
- financiën en schulden
- werk en dagbesteding
- wonen
- ouder worden
- leven met een beperking
- geestelijke gezondheid
- huiselijk geweld
- verslavingen

Wanneer er specialistische hulp of langdurige ondersteuning nodig is om de problemen op te lossen, regelt de gemeente toegang tot hulp en ondersteuning door een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die in ontwikkeling is. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Werk en inkomen

Iedereen doet mee (naar vermogen).

Rotterdammers met een arbeidsbeperking (loonwaarde < 100% wettelijk minimum loon) biedt de gemeente passende ondersteuning en (werk)arrangementen.

Door het verstrekken van een uitkering biedt de gemeente bestaanszekerheid om Rotterdammers in staat te stellen hun focus te houden op hun arbeidsontwikkeling en – participatie.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (naar vermogen) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 2

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

BBV-indicatoren

Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	meerdere bronnen
		Realisatie	875,7 (2020)	
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	14% (2019)	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	63,3% (2020)	
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	2% (2019)	
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	938,2 (2020)	
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	144,6 (2020)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Overzicht van baten en lasten

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	745.040	639.032	591.961	606.500	606.089	614.337
Bijdragen rijk en medeoverheden	738.637	631.030	575.427	589.965	589.554	597.802
Financieringsbaten	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.397	8.002	16.534	16.534	16.534	16.534
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	870.448	823.304	793.155	791.935	783.827	790.704
Apparaatslasten	118.349	138.371	132.045	120.575	117.851	117.902
Inhuur	23.956	23.797	6.221	4.420	4.581	4.465
Overige apparaatslasten	2.689	4.209	3.323	3.993	3.959	3.964
Personeel	91.704	110.366	122.501	112.163	109.311	109.473
Intern resultaat	-850	-4.385	-3.812	-3.812	-3.812	-3.812
Intern resultaat	-850	-4.385	-3.812	-3.812	-3.812	-3.812

Programmalasten	752.949	689.318	664.922	675.171	669.789	676.614
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	25.229	32.963	40.580	37.656	33.758	35.730
Kapitaallasten	9.456	2.775	118	73	60	-70
Overige programmalasten	4.393	327	330	330	330	330
Salariskosten WSW en WIW	51.746	45.436	55.167	53.551	50.879	48.052
Sociale uitkeringen	655.395	599.603	560.196	574.105	574.105	581.059
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.730	8.216	8.531	9.456	10.656	11.512
Saldo voor vpb en reserveringen	-125.408	-184.272	-201.194	-185.435	-177.739	-176.367
Saldo voor reserveringen	-125.408	-184.272	-201.194	-185.435	-177.739	-176.367
Reserves	-17.445	9.583	8.643	468	468	468
Onttrekking reserves	128	14.116	9.423	468	468	468
Toevoeging reserves	17.572	4.533	780	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-142.853	-174.689	-192.550	-184.968	-177.271	-175.899

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 181.184	- 174.585	- 172.366	- 172.435	- 172.435		
Omissieregeling 2019	- 184.196	- 178.133	- 175.937	- 175.922	- 175.922		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 156.814	- 171.164	- 168.120	- 178.928	- 173.159		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 160.336	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625		
10-maandsrapportage 2019	- 157.032	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 159.188						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 171.890	- 181.533	- 174.802	- 172.625	- 172.625	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 169.359	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329	
10-maandsrapportage 2020		- 165.802	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 142.853					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 188.693	- 187.107	- 178.810	- 174.236	- 172.858
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 174.689	- 192.550	- 184.968	- 177.271	- 175.899

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) voor de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage van circa € 600 mln per jaar betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. De overige opbrengsten hebben vooral betrekking op de omzet van Rotterdam Inclusief.

Lasten

De programmalasten bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten. Daarnaast zet de gemeente re-integratieinstrumenten (inkoop en uitbesteed werk) in om werkzoekenden te begeleiden naar - al dan net gesubsidieerd - werk. Bovendien maken de salarislasten van de sociale werkvoorziening (WSW) deel uit van de programmalasten. De apparaatslasten hebben betrekking op personeel en inhuur die worden ingezet voor uitvoering van de Participatiewet (zowel inkomenszekerheid als begeleiding naar werk).

Reserves

De reserves bestaan uit de bestemmingsreserve BUIG welke wordt gebruikt voor het dekken van eventuele tekorten op de BUIG, de bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling en de bestemmingsreserve Rotterdams Scholingsfonds welke onderdeel uitmaakt van de Rotterdams Investeringsmotor.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de programmalasten en baten wordt vooral beïnvloed door de geraamde ontwikkeling van de uitkeringslasten en het BUIG-budget. De lasten van de sociale uitkeringen worden geraamd op basis van de verwachte volumeontwikkeling. Deze is voornamelijk gebaseerd op de ramingen van het Centraal Planbureau. Het BUIG-budget voor deze jaren is gebaseerd op de laatst verkregen informatie van het Rijk, waarbij een inschatting wordt gemaakt voor 2022. Voor de jaren daarna wordt de ontwikkeling in de verwachte rijksbaten gelijkgesteld aan de ontwikkeling van de verwachte lasten.

Het meerjarig verloop op de apparaatslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie in de formatie en de aan het personeelsbestand gerelateerde kosten (loonkosten, overige personele kosten, inhuur). De formatie is gebaseerd op de benodigde capaciteit voor het bedienen van het geraamde bijstandsvolume. Deze formatie wordt vervolgens vertaald in het benodigde loonkostenbudget. Omdat het bijstandsvolume over de jaren heen fluctueert wordt een deel van de formatie ingevuld met inhuur. Dit om frictiekosten te vermijden.

Bijstellingen per taakveld

	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Werk en inkomen	14.004		-5.444		-6.158		-3.035		-3.042	
Arbeidsparticipatie - Werk	7.901	14%	-4.382	9%	-4.151	9%	-951	2%	-951	2%
Begeleide participatie	-1.474	2%	-1.173	2%	-1.327	2%	-1.295	2%	-1.285	2%
Inkomensregelingen - Inkomen	7.577	13%	112	0%	-680	1%	-789	2%	-806	2%
Arbeidsparticipatie - Werk	7.901	14%	-4.382	9%	-4.151	9%	-951	2%	-951	2%
Begeleide participatie	-1.474	2%	-1.173	2%	-1.327	2%	-1.295	2%	-1.285	2%
Inkomensregelingen - Inkomen	7.577	13%	112	0%	-680	1%	-789	2%	-806	2%

Omschrijving programma

Een van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is om het aantal Rotterdammers met een bijstandsuitkering te laten dalen van 37.700 (begin 2018) naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. We willen niet alleen dat meer Rotterdammers een baan vinden, maar ook dat die baan een duurzame baan is. Meedoen in onze samenleving is veelal gericht op werk. Het hebben van werk is in de ogen van de gemeente Rotterdam niet alleen belangrijk voor iemands inkomen, maar het hebben van werk heeft ook een grote maatschappelijke waarde. Het levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van Rotterdammers, het onderhouden van sociale contacten en het toenemen van eigenwaarde, gezondheid en zelfstandigheid.

Mensen die via werk vooruit willen komen in hun leven, maar daar net even wat meer hulp bij nodig hebben, ondersteunt de gemeente met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Tegelijkertijd stimuleren we hen om zoveel als mogelijk zelfstandig stappen te zetten. De rol van de gemeente verandert van een controlerende naar een participerende rol, met meer aandacht voor de mens achter de werkzoekende. Iedere Rotterdammer heeft recht op eerlijk en vriendelijk contact. We zetten daarom vol in op het verbeteren van de bejegening en dienstverlening aan Rotterdammers. Dit vraagt ook iets van onze organisatie. Het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend: wie een uitkering ontvangt, doet naar vermogen mee. Als betaald werk (nog) niet mogelijk is, vragen we de uitkeringsgerechtigde om een maatschappelijke inspanning te leveren door middel van mantelzorg of vrijwilligerswerk (Prestatie010).

De afgelopen jaren zijn de beschikbare middelen voor re-integratie fors verminderd, los van de incidentele steunpakketten van het Rijk om werkzoekenden na versoepeling van coronamaatregelen zo snel mogelijk weer inzetbaar te krijgen op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. De uitvoering van de Participatiewet is een onderdeel van de ontwikkelingen binnen het bredere sociale domein.

Inkomenszekerheid als basis

Het wegvallen van inkomen of het zetten van de eerste stappen naar werk (parttime werk) leidt bij mensen met een bijstandsuitkering al snel tot nieuwe of een toename van onzekerheden en problemen op andere leefgebieden. Door schulden wordt ook de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden verder verzwakt.

Inkomenszekerheid dient daarom als basis waarop verder gebouwd kan worden. Gedurende deze collegeperiode is om die reden focus op het verbeteren van inkomenszekerheid bij werkzoekenden. Door het bieden van de noodzakelijke zekerheid en rust, ontstaat ruimte om gerichte stappen te zetten richting mens- en arbeidsontwikkeling, waarbij werkzoekenden zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, zonder zorgen over de stabiliteit van het inkomen.

Inkomensonzekerheid kan simpelweg te maken hebben met het hebben van te weinig bestaansmiddelen. De bijstandsuitkering voorziet in een tijdelijk vangnet. Maar hiermee eindigt de onzekerheid voor te veel Rotterdammers nog niet. Onvoorspelbare inkomsten en complexiteit van regels en processen kunnen ook leiden tot inkomensonzekerheid. Onzekerheid leidt tot (meer) stress, in combinatie met een doelgroep die vaak toch al moeite heeft om overzicht te houden. Daarom is er in het kader van inkomenszekerheid ook aandacht voor overzicht en rust op het gebied van financiën.

Passende en excellente dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt. In de loop van de tijd kan een Rotterdammer in de bijstand zo maar contact hebben met tien professionals die elk vanuit hun eigen opdracht werken aan de re-integratie van de werkzoekende. Ze kunnen goed aan de slag gaan, maar ook vanuit hun eigen opdracht verschillende boodschappen afgeven. Het komt soms voor dat meer dan één keer dezelfde informatie aan een Rotterdammer wordt gevraagd. Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door het werken met één vaste contactpersoon en een maximum aantal overdrachtsmomenten.

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

Integrale aanpak

De aanpak van de gemeente richting werk, moet integraal worden vormgegeven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de Rotterdammer. We weten dat van de Rotterdammers in de bijstand bij ruim 5.500 mensen sprake is van vastgestelde psychische belemmeringen en bij ruim 6.700 mensen van fysieke belemmeringen. Dit kan niet los worden gezien van een inkomensvraag. En hoewel een groot deel van de mensen in de bijstand voldoet aan de wettelijke eisen van de taaleis, is daarmee niet gezegd dat deze groep het

Nederlands ook voldoende beheerst. Ook heeft ca. 40 % van de Rotterdammers in de bijstand met problematische schulden te maken, en maken duizenden Rotterdammers in de bijstand gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of is jeugdhulp actief binnen het gezin. Als dienstverlening wordt geboden op deze terreinen, moet die integraal en laagdrempelig worden vormgegeven om de aanpak re-integratie naar werk te versterken, en vice versa.

Arbeidsparticipatie - Werk

Pagina 94

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (geheel of gedeeltelijk) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

Voortgang 2021

De coronacrisis raakt de grote steden verhoudingsgewijs hard. In de grote steden wonen relatief meer mensen met een flexibel contract. Hiermee zijn ze kwetsbaarder en komen de gevolgen van economische neergang harder aan. In Rotterdam zijn er ten opzichte van de G4 bovendien relatief veel laagopgeleide mensen, wat de kwetsbaarheid nog eens vergroot. Wel is het zo dat na een stijging van het aantal mensen in de bijstand begin dit jaar, het aantal weer aan het dalen is. Sinds eind april is het bijstandsvolume gedaald van 36.609 naar 35.693 uitkeringen. Het aantal vacatures stijgt. Werkgevers durven het weer aan, in bijvoorbeeld sectoren als de bouw, de zorg en de horeca. Met het aantrekken van de arbeidsmarkt en doorvoeren van versoepelingen krabbelen sommige sectoren weer op of kampen met personeelstekorten. De culturele en de facilitaire sector zitten nog in zwaar weer.

Hoewel de doelstelling van 30.000 voor deze collegeperiode niet meer haalbaar is, willen we aan het eind van deze collegeperiode nog steeds substantieel minder mensen in de bijstand hebben dan toen we begonnen (37.667). De mismatch tussen de vacatures en het aantal werkzoekenden blijft een grote opgave. De inzet van onder meer het Regionaal Mobiliteitsteam en om-, her- en bijscholing is nu harder nodig dan ooit.

Mensen die door de coronacrisis hun baan zijn verloren of dreigen te verliezen kunnen per mei 2021 terecht bij het regionaal mobiliteitsteam van Rijnmond voor van-werk(loosheid)-naar-werk-begeleiding.

De coronacrisis toont het belang aan van om-, her- en bijscholing en investeringen in leven lang ontwikkelen. Scholing houdt mensen duurzaam inzetbaar. Tot 1 september 2021 hebben 1.259 Rotterdammers uit de diverse doelgroepen zich gemeld bij het Scholingsfonds. Op basis daarvan zijn 282 positieve adviezen voor een Scholingsvoucher afgegeven. 207 vouchers zijn inmiddels ook toekend, waardoor deze Rotterdammers kunnen starten of zijn gestart met hun studie. Inmiddels is het Rotterdamse Scholingsfonds integraal onderdeel van de dienstverlening in het kader van de Participatiewet. Vanaf augustus 2021 wordt de regeling verruimd en kunnen ook werkenden (inclusief zzp'ers), aanspraak maken op een scholingsvoucher om zo zijn/haar positie op de arbeidsmarkt te verstevigen

Ontwikkelingen 2022-2025

Op basis van ramingen van het Centraal Planbureau (Juniraming) houden we rekening met een toename van het aantal uitkeringen naar 37.100 eind 2021, en een stijging van het bijstandsvolume naar 37.700 eind 2022. Het verwachte aantal bijstandsuitkeringen eind 2021 is aanzienlijk lager dan in de Voorjaarsnota werd verwacht (toen: 38.400). De verwachting is inmiddels dat de piek in het bijstandsvolume pas na 2022 optreedt. Om die reden passen we een begrotingswijziging toe. De inzet van de extra middelen van het Rijk schuiven we deels door naar 2022 en 2023, zodat de middelen corresponderen met de inzet en verloop van het bijstandsvolume. Zie hiervoor ook de Financiële bijstellingen. Onze ambitie blijft het om het beter te doen dan het landelijk gemiddelde. Zowel qua daling van het bijstandsvolume als de kwaliteit van de dienstverlening.

Wat willen we bereiken

1.1 Minder Rotterdammers in de bijstand (zoveel mogelijk uitstroom naar betaald werk)

De gemeente Rotterdam wil dat zoveel mogelijk Rotterdammers die nu nog bijstand ontvangen profiteren van de groeiende en nieuwe werkgelegenheid. De gemeente zet mensen en middelen in ten bate van werk en arbeidsontwikkeling om de zelfredzaamheid van burgers te bevorderen en daarmee de afhankelijkheid van uitkeringen zo veel mogelijk te beperken. Werk en Inkomen wil dit voor elkaar krijgen door het beperken van de instroom, het vergroten van de uitstroom en het stimuleren van de doorstroom.

1.2 Deeltijd werken als opstap naar volledige uitstroom uit de bijstand

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat

het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

Als werkzoekenden op eigen kracht werk vinden, bestaat de kans dat zij, zonder enige bemiddeling vanuit de gemeente Rotterdam, nulurencontracten aanvaarden. Omdat wij nulurencontracten of kleine flexcontracten niet duurzaam achten, willen wij dit niet stimuleren. Als de gemeente afspraken maakt met werkgevers over een vorm van vergoeding of tegemoetkoming, moet hier fulltime uitstroom tegenover staan. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van de bijstand. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de werkzoekende het maximaal haalbare is.

1.3 Minder werkloosheid op Zuid

Eind 2018 sloten gemeente Rotterdam en het Rijk de Regiodeal Rotterdam Zuid. Dit betekent dat in de jaren 2019 tot en met 2022 via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid 260 miljoen euro extra geïnvesteerd wordt, met name in Wonen, School en Werk op Zuid. Voor de inzet op de pijler Werk is in totaal 48 miljoen euro gereserveerd. Hieraan is de ambitieuze doelstelling gekoppeld om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen, van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld.

2.1 Wegnemen van belemmeringen

Als werkzoekenden (nog) niet in staat zijn om zelf werk te vinden, of nog niet kunnen voldoen aan de (vacature) eisen van werkgevers, dan kan de gemeente ze ondersteunen bij re-integratie naar werk. Die ondersteuning kan zich richten op het duurzaam ontwikkelen van kennis, vaardigheden en opleiding die nodig zijn om werk te vinden en te houden.

2.2 Speciale inzet kwetsbare doelgroepen

Onder de Participatiewet vallen verschillende doelgroepen, die elk hun eigen aanpak, begeleiding en perspectief hebben. Daarom wordt binnen de aanpak van de gemeente gedifferentieerd en kunnen verschillende instrumenten worden ingezet, zoals loonkostensubsidies. Voor de beschrijving van de inzet voor doelgroepen 'jongeren' en 'Prestatie010', zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

2.3 Arbeidsontwikkeling gericht op de vraag vanuit de markt

We willen dat zoveel mogelijk werkzoekenden toegang hebben tot betaald werk op de (bij voorkeur reguliere) arbeidsmarkt. De vraag naar werk wordt bepaald door de stand van de economie, werkgevers, ondernemers en opdrachtgevers. Het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) maakt afspraken met werkgevers en intermediairs over het ontsluiten van geschikte banen voor werkzoekenden. Het WSPR is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, het UWV en 15 regiogemeenten.

3.1 Goede regionale samenwerking (onderwijs, overheid en werkgevers) ondersteunend aan een beter functionerende arbeidsmarkt

Om de forse uitdaging aan te gaan om te komen tot een daling van het bijstandsbestand is meer en meer een gewijzigde inzet nodig van de gemeente. Maar ook inzet en commitment van partijen uit de stad. In het arbeidsmarktbeleid wordt ingezet op samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, UWV en gemeenten, om zo vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

3.2 Verhogen participatiegraad van mensen uit het doelgroepregister

In Rotterdam wonen relatief veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Vaak is een arbeidsbeperking hiervan een oorzaak en het niet of minder kunnen voldoen aan de eisen die werkgevers stellen op de reguliere arbeidsmarkt. Rotterdam wil ook deze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, stimuleren we deze mensen te leren en zich te ontwikkelen en hen daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning bieden. Zie hiervoor ook het taakveld 'Begeleide participatie'.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Preventie van instroom vóór en tijdens aanvraagfase

Rotterdammers die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud kunnen voor ondersteuning terecht bij de gemeente. Om te voorkomen dat mensen vanuit de WW instromen in de bijstand, is WW@Work opgezet. Hierin worden Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode zitten, preventief benaderd en ondersteund vanuit de gemeente in hun zoektocht naar werk. Een ander preventieinstrument is BuroWerk. Met BuroWerk wordt gelijk bij de uitkeringsaanvraag gekeken of er een kans op werk is, waardoor mogelijk instroom in de uitkering voorkomen kan worden. Door de werkwijze van WW@Work en BuroWerk stromen jaarlijks zo'n 1.000 mensen minder in, doordat zij een baan vinden.

1.1b Matchen, begeleiden naar werk

Om zoveel mogelijk Rotterdammers aan de slag te krijgen én te houden is een goede match met de veranderende vraag op de arbeidsmarkt essentieel. Dit kan de gemeente niet alleen. Om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger en inclusiever te maken, is samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven noodzakelijk. Deze samenwerking krijgt onder anderen vorm en inhoud via de Rotterdamse Leerwerkakkoorden (LWA). Hiermee is het commitment aangegaan om gedurende een langere periode (zes jaar) via drie pijlers intensief samen te werken aan de nodige ingrepen om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger te maken: -

- Van school naar werk -
- Van werk naar werk -
- (Weer) aan het werk

Rotterdamse werkzoekenden kunnen zich bijvoorbeeld met een scholingsvoucher laten om, her- of bijscholen naar kansrijke sectoren. Voor bijvoorbeeld een baan in de bouw, zorg, ICT, logistiek of techniek. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door zijn werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

1.2 Begeleiden naar deeltijdwerk

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont, maar ook door werkzoekenden goede dienstverlening te bieden over hoe hun inkomen verandert bij het aanvaarden van deeltijdwerk. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. In het taakveld 'Inkomensregelingen' rapporteren we over het percentage tijdige verrekening parttime inkomsten.

Per 1 april 2021 is de pilot Werkpremie gestart. Doel van deze premie is om werkzoekenden te stimuleren deeltijdwerk te accepteren. De Werkpremie levert maandelijks 12,5% netto extra inkomen op. Onzekerheid over het totale inkomen is voor werkzoekenden één van de redenen om niet in deeltijd te (gaan) werken. Met de Werkpremie hopen we deze belemmering weg te nemen.

1.3 Aanpak werk op Zuid

De ambitie is om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen. Van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld. Rode draad in dit programma is aandacht voor de situatie van de werkzoekende en het bieden van maatwerk. Met extra financiële middelen worden onder andere extra werkconsulenten aangetrokken, zodat aan werkzoekenden meer en structureler aandacht gegeven kan worden. Ook zijn faciliteiten voorhanden die nodig zijn om mensen in staat te stellen aan het werk te gaan, of het nu gaat om jobcoaching, kinderopvang of het leren van de Nederlandse taal. Indien nodig behoort ook de inzet van schulddienstverlening en zorg (via de wijkteams) tot de mogelijkheden. Vanuit de teams van W&I zal ook met één contactpersoon en met zo min mogelijk overdrachtsmomenten worden gewerkt.

Inmiddels zijn in de wijken Carnisse, Beverwaard en Reyerood Leerpraktijkcentra (LPC) gestart. Een initiatief vanuit het programma Samen voor Zuid, waar werkzoekenden de kans krijgen om werkervaring op te doen. Het Leerpraktijkcentrum is voor alle werkzoekenden toegankelijk, ongeacht achtergrond of belemmeringen. Deelnemers doen er werkervaring op in de schoonmaak, horeca (bediening, bar), keuken (koken), groenvoorziening (tuin en Amelandplein) en receptie.

2.1a De werkzoekende centraal

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. In de afgelopen jaren waren regel- en systeemgestuurd werken leidend in het gemeentelijke contact met de

Rotterdammer. Hierdoor ontstond voor de professional weinig ruimte om maatwerk te leveren en in te gaan op mogelijke andere problemen in het leven van de Rotterdammer, die de zoektocht naar werk in de weg stonden. Van regel- en systeem-gestuurd werken werkt de gemeente deze collegeperiode doel- en mensgestuurd. Dit betekent dat gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

2.1b Meer maatwerk

Als we de werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een realistische manier willen begeleiden naar werk, moeten we weten wat het perspectief van die Rotterdammer is op werk en ontwikkeling (naar werk). Hiervoor zullen we werkzoekenden beter moeten kennen. Het beter in beeld hebben van dit perspectief past ook bij de wens van dit college om meer maatwerk en passende dienstverlening te bieden. Door gebruik te maken van interactieve testen en vragen, wordt voor de werkzoekende stap voor stap zichtbaar wat het meest passende uitstroomperspectief is op basis van vijf werkprofielen: verkoper, vervoerder, helper, aanpakker en maker. Dit inzicht maakt het ook makkelijk om binnen dit specifieke uitstroomprofiel de meest passende vacatures te vinden. Op basis van het profiel van de werkzoekende kan zo vastgesteld worden wat de belangrijke nog te ontwikkelen kwaliteiten en vaardigheden zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar de motivatie en soft skills van de werkzoekende en naar zaken als aanwezigheid van bijvoorbeeld schulden of noodzaak voor kinderopvang.

2.1c Inzetten op taaleis

Het verband tussen taal en werk is onomstreden. Mensen met een taalachterstand hebben meer moeite om een baan te vinden en lopen een grotere kans om die baan te verliezen. We willen niet dat werkzoekenden aan de kant staan doordat zij de Nederlandse taal niet of beperkt beheersen. We blijven uitvoering geven aan de Wet taaleis, onder anderen door taaltrainingen aan te bieden die zo goed mogelijk aansluiten bij het niveau van de werkzoekende en door meer in te zetten op trajecten waarbij werken en het leren van (vak)taal samengaan. We zoeken daarbij onder meer aansluiting bij beleidskader Taal 2019-2022.

2.2 Aanpak jongeren

Zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

3.1a Transparantie binnen de arbeidsmarkt verhogen

De werkgeversdienstverlening ondersteunt deze doelstellingen. Een strategische arbeidsmarktanalyse onderbouwt, met advies aan bestuurders, management en uitvoering, waar accenten gelegd moeten worden. Door vroegtijdige betrokkenheid van werkgevers, is deze aanpak arbeidsmarktgericht, ook voor werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Met instrumenten, zoals scholing, jobcoaching, jobcarving, proefplaatsing, detacheringen, bouwen we een brug naar werk. Begeleiding en (door)scholing maken dat ze niet

alleen werkfit (jobready) maar ook duurzaam werkend (jobsteady) worden. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door worden werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

3.1b Social return verplichtingen opbouwen en invullen (aansluiten bij gebiedsontwikkelingen, stedelijke investeringen, transitie)

Social return maakt een belangrijk onderdeel uit van het programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) van Rotterdam. Met het instrument social return stimuleert Rotterdam via de eigen inkoopopdrachten werkgevers (opdrachtnemers) om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van kwetsbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Dit kan door het aanbieden van betaald werk, stageplaatsen, activiteiten in het kader van arbeidsontwikkeling, orders voor SW-bedrijven of het uitvoeren van een maatschappelijke activiteit.

3.1c Investeren in de (digitale) dienstverlening aan werkgevers (acquisitie, dealmaking)

Het blijft de uitdaging voor de gemeente om werkzoekenden en werkgevers met slimme ICT te begeleiden. Juist nu digitale vaardigheden zo belangrijk geworden zijn voor werkzoekenden en professionals. We zorgen dat meer werkzoekenden deze vaardigheden verwerven en kunnen toepassen. Hiermee en met een digitaliseringsagenda stellen we groepen in staat om zelf aan de slag te gaan en meer regie te voeren over hun traject naar werk. Onder meer door trainingen en cursussen digitaal te ontsluiten.

In MijnWerkKompas maakt elke werkzoekende thuis (of met hulp van een medewerker) zijn profiel. Dit biedt inzicht in vaardigheden, talenten en competenties en in persoonlijke omstandigheden. Ook biedt het inzicht in de werksoorten en kans-beroepen die bij deze kwaliteiten passen. En in wat nog geleerd kan worden. In gesprek met de werkzoekende bepalen we een nieuw perspectief en de route hier naartoe. We zetten gericht instrumenten in die de werkzoekende ondersteunen in deze ontwikkeling.

HalloWerk is een online matchingsplatform dat werkzoekenden de mogelijkheid biedt om online een uitgebreid profiel aan te maken en geeft werkgevers de optie om op basis hiervan direct kandidaten te benaderen voor openstaande vacatures. Op HalloWerk worden kandidaten niet geselecteerd op basis van hun opleiding en ervaring, maar juist op basis van hun talent, motivatie en bijvoorbeeld hun hobby's. Sinds begin juni kunnen ook zelfstandig ondernemers (ZZP'ers) gebruik maken van HalloWerk. Op die manier willen we zelfstandig ondernemers die hard zijn getroffen door de coronacrisis, helpen om nieuw werk te vinden.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegietarget: Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	Streefwaarde	36.000	33.700	32.000	30.000		
	Realisatie	35.292	33.666	36.203	35.693		
1.2 NPRZ (aandeel) in de bijstand (%)	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%		

	Realisatie	40,3%	40,1%	40,2%	40,2%
2.2 Jongeren in de bijstand	Streefwaarde	2.250	2.200	2.200	2.080
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	2.792

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Instroom in de bijstand (aantal)	Streefwaarde	7.800	7.600	7.050	6.550		
	Realisatie	7.186	6.929	10.319	5.426		
1.2 Uitstroom naar werk (aantal)	Streefwaarde	4.500	4.500	4.500	4.500		
	Realisatie	4.506	4.433	3.364	2.896		
1.3 Parttime werk (€ mln)	Streefwaarde	13,5	14,5	16,5	16,5		
	Realisatie	12,2	13,6	13,1	10,2		
1.4 Uitstroom Jongeren (aantal)	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150		
	Realisatie	1.553	1.350	1.672	1.286		
1.5 Uitstroom naar werk in Rotterdam Zuid (NPRZ)	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200		
	Realisatie	1.909	1.854	1.423	1.212		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Werk	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	15.638	8.251	6.429	2.692	362	362
Bijdragen rijk en medeoverheden	15.572	8.101	6.067	2.330	0	0
Financieringsbaten	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	64	150	362	362	362	362
Lasten exclusief reserves	50.714	55.446	63.669	53.849	46.199	46.199
Apparaatslasten	41.355	47.057	46.602	39.693	38.591	38.591
Inhuur	9.722	2.603	1.696	1.330	1.356	1.356
Overige apparaatslasten	994	1.383	1.154	1.424	1.406	1.406

Personeel	30.638	43.071	43.752	36.938	35.829	35.829
Intern resultaat	1.706	1.224	899	899	899	899
Intern resultaat	1.706	1.224	899	899	899	899
Programmalasten	7.653	7.165	16.169	13.258	6.710	6.710
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.147	10.358	13.962	11.352	6.091	6.091
Overige programmalasten	-2	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	0	-3.686	1.588	1.287	0	0
Sociale uitkeringen	342	463	619	619	619	619
Subsidies en inkomstenoverdrachten	166	30	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.076	-47.195	-57.240	-51.157	-45.837	-45.837
Saldo voor reserveringen	-35.076	-47.195	-57.240	-51.157	-45.837	-45.837
Reserves	0	538	1.903	0	0	0
Onttrekking reserves	0	5.072	2.683	0	0	0
Toevoeging reserves	0	4.533	780	0	0	0
Saldo	-35.076	-46.657	-55.337	-51.157	-45.837	-45.837

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 53.594	- 50.627	- 50.261	- 50.448	- 50.448		
Omissieregeling 2019	- 50.059	- 46.391	- 45.420	- 45.574	- 45.574		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 50.092	- 45.054	- 37.703	- 49.324	- 44.556		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 52.812	- 51.739	- 49.696	- 44.084	- 42.779		
10-maandsrapportage 2019	- 49.234	- 51.739	- 49.696	- 44.084	- 42.779		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.031						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 50.720	- 49.696	- 44.084	- 42.779	- 42.779	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 42.937	- 49.428	- 47.327	- 48.464	- 47.343	
10-maandsrapportage 2020		- 43.883	- 49.428	- 47.327	- 48.464	- 47.343	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 35.076					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 54.558	- 50.955	- 47.006	- 44.886	- 44.886

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Werk		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-54.558	-50.955	-47.006	-44.886	-44.886
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		7.901	-4.382	-4.151	-951	-951
Kasschuif dekking arbeidskosten	Kasschuiven	7.371	-3.623	-2.937	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	61	20	20	20
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	8	25	25	25	25
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	82	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	50	136	126	126	126
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	Reserves	0	220	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return	Reserves	0	0	0	0	0
Crisisdienstverlening (COVID-19) uit decembercirculaire	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	471	-1.283	-1.385	-1.122	-1.122
Begroting na wijzigingen		-46.657	-55.337	-51.157	-45.837	-45.837

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif dekking arbeidskosten

In de Voorjaarsnota zijn extra Rijksmiddelen vanuit het coronasteun- en herstellepakket in de begroting verwerkt. Met deze middelen zijn eerder dit jaar veel medewerkers aangetrokken om de dienstverlening voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden op peil te houden en te intensiveren. Voor de kwaliteit en effectiviteit van de geïntensiveerde begeleiding van werkzoekenden is het zeer gewenst om de inzet ook in 2022 en 2023 te continueren. Door contactbeperkende maatregelen kunnen nog altijd minder re-integratietrajecten worden ingezet waardoor een onderbesteding van € 3,5 mln wordt verwacht. Daarnaast heeft de EU voor de bestrijding van de werkloosheid, die het gevolg is van corona, een REACT-EU subsidie beschikbaar gesteld. Met deze subsidie die tot medio 2022 loopt, wordt dit jaar voor € 3,9 mln aan kosten gedekt die anders vanuit gemeentelijke middelen werden betaald. In totaal kan daarom voor € 7,4 mln (inclusief Overhead) aan re-integratiebudget worden

doorgeschoven, met als gevolg meer continuïteit en een hogere effectiviteit van de re-integratiedienstverlening. Een extra reden voor deze kasschuif is dat eerder aangekondigde middelen voor 2022 vanuit het coronasteun- en herstellepakket fors zijn verlaagd. Waar eerder € 140 mln (landelijk) was toegezegd voor 2022, heeft het Kabinet eind augustus besloten om dit te verlagen naar € 60 mln vanwege meevallende werkloosheidscijfers. Deze inkomsten zullen in de Voorjaarsnota 2022 worden verwerkt.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk

Bij de 1e herziening van de begroting heeft de verwerking plaatsgevonden van deze mutatie. Het betreft de dekking in 2022 voor de begeleiding van werk naar statushouders. De onttrekking uit de bestemmingsreserve wordt verplaatst naar het taakveld Arbeidsparticipatie Werk van het taakveld Overhead. Op deze manier loopt de volledige onttrekking via dit taakveld.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Voor het Rotterdams Scholingsfonds (RSF) is een raming gemaakt van de te verwachten uitgaven in 2021 en 2022. De benodigde gelden worden onder andere onttrokken aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (€ 842).

Bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return

Op basis van het bestedingsplan 2021 wordt een bedrag van € 260 aan hogere lasten voorzien voor projecten Social Return. Dit bedrag wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget Social Return.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening (COVID 19) uit decembercirculaire

De gemeente Rotterdam heeft namens de arbeidsmarktregio voor 2020 en 2021 aanvullende middelen ontvangen om de werkloosheid te bestrijden. Deze middelen zijn opgenomen in de decembercirculaire 2020 en maken deel uit van het steun- en herstelpakket. In totaal gaat het om circa € 6 mln en is bedoeld voor een viertal taken, namelijk; (a) regionale coördinatie van crisisdienstverlening van werk(loosheid) naar werk, (b) ter ondersteuning van zelfstandigen, (c) coördinatie aanpak jeugdwerkloosheid, en (d) nazorg voor mbo-schoolverlaters (diplomering 2020).

Gebleken is dat afspraken over de besteding van deze middelen tussen alle regiogemeenten en andere samenwerkingspartners veel tijd vragen, waardoor de besteding met vertraging op gang komt. De verwachting is dat in 2021 een bedrag van € 500 nodig is. Het restant van € 5,5 mln wordt in de bestemmingsreserve Crisisdienstverlening gestort om beschikbaar te blijven voor 2022 en latere jaren.

Technische wijzigingen

In het taakveld Arbeidsparticipatie - Werk zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de budgetoverheveling voor trajecten werkzoekenden € 750 in 2021, indexering 2022 e.v. (van - € 319 in 2022 tot - € 903 in 2025), budgetoverheveling voor beveiligingskosten naar het programma Overhead (- € 318 in 2021) en diverse bijstellingen (€ 32 in 2021 tot - € 219 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Ondanks de resultaten van de afgelopen periode is Rotterdam nog steeds de stad met de hoogste bijstandsdichtheid van Nederland. De afgelopen jaren heeft 'de kortste weg naar werk' centraal gestaan. Hierdoor bestaat het bestand nu uit vaak relatief oudere en laagopgeleide werkzoekenden die al langere tijd een uitkering ontvangen. Om ook deze groep te activeren en aan het werk te krijgen is een andere aanpak nodig, waarbij meer wordt ingezet op het ontwikkelen van arbeidspotentie. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk Rotterdammers mee kunnen doen in en bijdragen aan de stad.

Tot het taakveld Arbeidsparticipatie behoren de volgende op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder WerkLoont, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten
- stimuleringsmaatregelen, waaronder Inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating onkostenvergoeding vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen
- voorzieningen, waaronder Jobcoach, begeleiding werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.
- loonwaardebepaling en loonkostensubsidie
- onderhouden van contacten met werkgevers en brancheorganisaties.

Begeleide participatie

Pagina 95

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

Voortgang 2021

Binnen Rotterdam Inclusief wordt er alles aan gedaan om kwetsbare doelgroepen waarmee gewerkt wordt veilig en gezond aan het werk te houden. Op dit moment is het merendeel van alle 2.300 uitvoerende medewerkers, conform de RIVM-richtlijnen op locatie aan het werk. De kwetsbare medewerkers met een verhoogd risico op complicaties bij Covid worden zorgvuldig begeleid naar een terugkeer naar het werk. Na het versoepelen van de lockdown is ook de instroom van werkzoekenden op arbeidsontwikkeltrajecten binnen Rotterdam Inclusief weer voorzichtig opgestart. Door de nog voortdurende COVID-maatregelen is minder effectieve ruimte beschikbaar en vormt het aantal beschikbare werkplekken een beperkende factor. Er wordt daarom gekeken waar aanpassingen kunnen worden gedaan in de inrichting van de bestaande locaties en er wordt gezocht naar uitbreiding van werkplekken en -locaties. Ook wordt gekeken of meer medewerkers op andere werksoorten en bij externe opdrachtgevers geplaatst kunnen worden.

De impact op de omzet door de coronacrisis is ook in 2021 groot. Alhoewel de omzetverwachting nog steeds onzekerheden bevat, is de verwachting wel dat dit jaar minimaal dezelfde omzet kan worden behaald als in 2020. Aan medewerkers worden indien nodig en waar mogelijk passende andere werkzaamheden geboden. Als arbeids- en mensontwikkelbedrijf is Rotterdam Inclusief continu op zoek naar opdrachten die medewerkers en werkzoekenden de kans geven stappen te maken in hun arbeidsontwikkeling. Het Ministerie van SZW heeft inmiddels € 35 miljoen aan compensatie voor omzetverlies in het eerste half jaar van 2021 toegezegd. Het bedrag voor Rotterdam zal in de septembercirculaire bekend worden gemaakt, en in de 10-maandsrapportage worden verwerkt.

In het kader van de nieuwe landelijke collectieve arbeidsovereenkomst voor Nieuw Beschut-medewerkers per 1 juli 2021, genaamd 'Aan de Slag', wordt de arbeidsvoorwaardelijke/juridische overkomst van de medewerkers met een Nieuw Beschut indicatie naar Rotterdam Inclusief voorbereid. Vanwege landelijke regelgeving zijn nog aanpassingen van de pensioenvoorziening nodig, waardoor de overkomst van deze groep medewerkers naar de gemeente Rotterdam later dit jaar zal zijn. Daarnaast loopt de ledenraadpleging over het onderhandelaarsakkoord over een nieuwe cao voor de Sociale werkvoorziening 2021-2025.

Bouwen aan een arbeidsontwikkelbedrijf

We blijven intussen doorbouwen om van Rotterdam Inclusief een duurzaam mens- en arbeidsontwikkelbedrijf te maken. De strategische focus is op leren en ontwikkelen, hand in hand met werk. Diverse transitielijnen zijn hiervoor in uitvoering gebracht. Alle werksoorten en activiteiten die tot en met 2020 binnen OMR BV /Magis werden uitgevoerd zijn per 1 januari 2021 ondergebracht bij Rotterdam Inclusief. Met de lancering van de vernieuwde (huis)stijl in juli, is Rotterdam Inclusief ook zichtbaar in de stad en wordt uitgestraald waar de nieuwe organisatie voor staat: leren, werken en ontwikkelen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Ontwikkeling naar een Sociaal Ontwikkelbedrijf

In Rotterdam wordt nagedacht over de manier waarop Wsw en het nieuwe beschutte werken in de toekomst uitgevoerd kunnen worden, passend bij de ambitie van Rotterdam Inclusief als arbeids- en mensontwikkelbedrijf van de gemeente Rotterdam. Dat past ook goed bij het plan voor een sociaal ontwikkelbedrijf zoals CDA en SP dat op landelijk niveau hebben gepresenteerd en dat steun krijgt in de Tweede Kamer. Onderdeel van deze verkenning is kijken naar toekomstig passende werksoorten, het verdelen van werkplekken over de stad (bij voorkeur met een nieuwe werklocatie op Rotterdam Zuid) en samenwerking met ondernemers.

Wat willen we bereiken

1.1 Meer mensen met een loonwaarde < 100% WML vinden werk (extra banen)

Sinds de komst van de Participatiewet beschikt de gemeente over het instrument loonkostensubsidie (uit BUIG) voor deze doelgroep die met voltijdwerk geen Wettelijk Minimumloon (WML) kan verdienen. Daarnaast beschikt de gemeente over voorzieningen die de doelgroep met een arbeidsbeperking in staat stelt om te werken, zoals bijvoorbeeld jobcoaching, aangepast vervoer en werkplekaanpassingen.

1.2 Arbeidsontwikkeling

De gemeente biedt passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. Deze arrangementen passen bij iemands kwaliteiten, competenties, aspiraties en ontwikkelcapaciteiten. Het gaat hierbij om de maximaal haalbare loonwaarde in werk dat het meest dichtbij de reguliere arbeidsmarkt ligt.

De gemeente wil mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, worden deze mensen gestimuleerd te leren en zich te ontwikkelen. Hen wordt daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning geboden.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Werksoorten en arrangementen aanbieden passend bij de (ontwikkel)capaciteit en inzetbaarheid van de mensen

De gemeente biedt binnen Rotterdam Inclusief (RI) onder meer loonkostensubsidie of passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. De basis voor die arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). Nieuw is dat werkzoekenden en nieuwe medewerkers, bij instroom binnen RI, worden aangemeld voor een Boo(s)tcamp. Dit is een diagnose-instrument (assessment) van drie dagen waarin het ontwikkelpotentieel en de voorkeursrichting voor de werksoort waar de deelnemer in gaat starten in overleg met de deelnemer worden vastgesteld. In welke vorm dan ook betekent de aanpak van RI dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

1.1b Een optimale infrastructuur bieden qua ontwikkelfunctie en rendement

De gemeente heeft de maatschappelijke opgave en de wettelijke taak om werkzoekenden met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Dit kan met begeleiding en loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers, maar kan ook bij Rotterdam Inclusief (RI). Binnen RI komen alle onderdelen samen die op dit moment betrokken zijn bij het bieden van passend werk en begeleiding aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking. Zo biedt RI aan ruim 2.300 personen werk en ontwikkeling. Zowel de medewerkers als de werkzoekenden in arbeidsontwikkeltrajecten worden hierbij intensief begeleid en gecoacht.

1.2 Inzetten op professionele, methodische arbeids en mensontwikkeling

Rotterdam Inclusief is ingericht naar de werksoorten (in- en ompakken, helpen, maken en vervoeren), waarbij we aansluiten op profielen die gebruikt worden op de reguliere arbeidsmarkt. Daarnaast investeert Rotterdam Inclusief in 2021 in een uniforme methodische grondslag voor coaching voor alle medewerkers en werkzoekenden binnen Rotterdam Inclusief. Doorvoeren van dit principe betekent in de praktijk een verandering van zowel de methodiek, het proces als de ondersteunende instrumenten. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in een professionele dienstverlening aan medewerkers en werkzoekenden, maar ook aan onze opdrachtgevers door middel van opleiding, coaching en intervisie. Dit leidt tot een grotere doelgerichtheid en stuurbaarheid en een onderling beter vergelijkbare aanpak.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Gemeentelijk (gemeente Rotterdam als werkgever)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	95%	100%	100,4%	93,8%		
1.B Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Regionaal (arbeidsmarktregio Rijnmond)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	86,1%	88%	83,5%	71,8%*		
2. Gerealiseerde taakstelling Nieuw Beschut	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	31%	42%	41%	86,3		
3. Tevredenheid SW medewerkers (o.b.v. 2 jaarlijks MTO; procentuele stijging t.o. v. vorig MTO)	Streefwaarde		102%		104%		
	Realisatie	n.v.t.	101%				

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

* De meest recente beschikbare informatie betreft de resultaten over Q1 2021, gepubliceerd door het UWV juli 2021

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Aantal gerealiseerde garantiebanen Gemeentelijk	Streefwaarde	304	340	384,7	443,3	478,3	515,0
	Realisatie	287,5	341,7	396,6	415,9		
1.B Aantal gerealiseerde garantiebanen Regionaal	Streefwaarde	10.243	10.691	11.666	12.716	13.702	
	Realisatie	8.820	9.411	9.739	9.133*		
2. Aantal gerealiseerde werkplekken Nieuw Beschut	Streefwaarde	172	224	276	321		
	Realisatie	54	93	131	164		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

* De meest recente beschikbare informatie betreft de resultaten over Q1 2021, gepubliceerd door het UWV in juli 2021

Toelichting indicatoren

Gemeentelijke garantiebanen

Het aantal gemeentelijke garantiebanen (GGB) staat eind augustus 2021 op 415,9. Dit is een toename in het tweede tertaal van 21. Daarmee was de nieuwe instroom ondanks de gevolgen van corona groter dan de uitstroom (pensionering en overlijden). Ten gevolge van corona zijn een groot aantal vacatures niet vervuld. Nu er zicht is op het vervallen van het thuiswerkadvies is het de verwachting dat in het derde tertaal vele vacatures alsnog vervuld zullen worden.

Nieuw Beschut Werk

De doelstelling voor 2021 is een toename van het aantal werkplekken Nieuw beschut met 59 (van 131 naar 190). Het aantal Nieuw beschut werkplekken bedraagt eind augustus 164. Dit is een toename in het tweede tertaal van 19. Er is, ondanks de gevolgen van corona, een stijgende lijn in het aantal werkplekken ingezet. Deze stijgende lijn zal voortgezet worden, wat uiteindelijk zal resulteren in het realiseren van de taakstelling 2021 van 190 werkplekken Nieuw beschut werk.

Regionale garantiebanen

De meest recente cijfers van het UWV beslaan het eerste kwartaal 2021, en laten een daling zien van het aantal regionaal gerealiseerde garantiebanen. In de regio Rijnmond daalde het aantal met 606 banen naar 9.133 (-6,2%). Landelijk kwam de daling uit op -4,4% ten opzichte van eind 2020, met een bovengemiddelde daling in de G4 regio's Rijnmond, Utrecht (-8,2%) en Amsterdam (-6,2%). Eind maart 2021 is het aantal garantiebanen zowel landelijk als in regio Rijnmond gedaald tot onder het aantal van eind 2019. Gezien de coronacrisis is dat geen onverwachte ontwikkeling. Zoals minister Koolmees aangaf in zijn brief van 8 juli 2021 aan de Tweede Kamer over de Resultaten Banenafpraak 2020: het is positief dat werkgevers over het algemeen hun medewerkers in dienst hebben kunnen houden in 2020. Voor 2021 wordt vanwege de coronacrisis nog steeds een bijgestelde ambitie per arbeidsmarkregio verwacht van het Landelijk Werkbedrijf.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begeleide participatie	Tweede Herziening			Begroting 2022		
	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	6.563	7.852	16.172	16.172	16.172	16.172
Bijdragen rijk en medeoverheden	246	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.313	7.852	16.172	16.172	16.172	16.172
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	76.386	84.978	94.274	94.565	94.852	95.020
Apparaatslasten	25.645	28.983	29.129	30.278	30.311	30.479

Inhuur	4.407	5.080	857	870	878	878
Overige apparaatslasten	524	1.215	677	773	785	790
Personeel	20.714	22.688	27.596	28.635	28.649	28.811
Intern resultaat	-4.669	-6.536	-5.445	-5.445	-5.445	-5.445
Intern resultaat	-4.669	-6.536	-5.445	-5.445	-5.445	-5.445
Programmalasten	55.410	62.532	70.590	69.731	69.986	69.987
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.330	4.232	7.398	6.946	7.385	9.357
Kapitaallasten	41	40	16	0	0	0
Overige programmalasten	-23	225	226	226	226	226
Salariskosten WSW en WIW	51.746	49.122	53.579	52.264	50.879	48.052
Sociale uitkeringen	765	721	834	834	834	834
Subsidies en inkomensoverdrachten	551	8.192	8.537	9.462	10.662	11.518
Saldo voor vpb en reserveringen	-69.823	-77.126	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848
Saldo voor reserveringen	-69.823	-77.126	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848
Reserves	57	57	0	0	0	0
Onttrekking reserves	57	57	0	0	0	0
Saldo	-69.766	-77.069	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 61.299	- 62.526	- 63.220	- 63.128	- 63.128		
Omissieregeling 2019	- 64.648	- 66.676	- 68.001	- 67.900	- 67.900		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 63.988	- 66.676	- 67.850	- 67.618	- 66.422		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 66.303	- 68.803	- 69.244	- 68.660	- 67.588		
10-maandsrapportage 2019	- 66.601	- 68.803	- 69.244	- 68.660	- 67.588		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 66.743						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 72.008	- 69.244	- 68.660	- 67.588	- 67.588	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 77.527	- 78.465	- 81.242	- 81.969	- 82.117	
10-maandsrapportage 2020		- 72.728	- 78.465	- 81.242	- 81.969	- 82.117	

Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 69.766				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 75.595	- 76.929	- 77.066	- 77.385	- 77.564
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022	- 77.069	- 78.102	- 78.393	- 78.680	- 78.848

Financiële bijstellingen

		Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Begeleide participatie		Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-75.595	-76.929	-77.066	-77.385	-77.564
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		-1.474	-1.173	-1.327	-1.295	-1.285
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	17	6	6	6
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	2	7	7	7	7
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	173	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	14	38	35	35	35
Taakmutatie participatie	Taakmutaties	-1.435	-1.399	-1.328	-1.237	-1.165
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-56	-9	-46	-106	-167
Begroting na wijzigingen		-77.069	-78.102	-78.393	-78.680	-78.848

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen. In de paragraaf Investeringskredieten is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Concernbrede opgave Wob

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Taakmutatie participatie

In de meicirculaire 2021 wordt een meerjarige bijstelling gedaan voor de loonprijsontwikkeling 2021 en voor enkele wijzigingen in de landelijke verdeling van de integratie-uitkering Participatie (€ 1,4 mln in 2021 tot € 1,2 mln in 2025).

Technische wijzigingen

In het taakveld Begeleide participatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Een verschuiving van salarislasten naar inhuur in verband met het later overkomen van medewerkers Nieuw Beschut dan de eerder geplande 1 juli. Dit is wegens benodigde aanpassingen in de pensioenvoorziening bij Pensioenfonds Werk en re-integratie (PWRI) en is aansluitend bij landelijke regelgeving (budgetneutraal)
- Het naar beneden bijstellen van de verwachte omzet (€ 5 mln in 2021).
- Het naar beneden bijstellen van apparaatslasten door onder andere het later invullen van vacatureruimte (€ 1,3 mln in 2021).

- Een overheveling van apparaatslasten naar Beheer van de stad voor de duurzame plaatsing van een aantal herplaatsingskandidaten (€ 511 in 2021 oplopend tot € 521 in 2025).
- Een onderbesteding op materiële kosten (- € 2,5 mln in 2021)
- Diverse kleine bijstellingen (- € 745 in 2021 tot € 12 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam heeft de ambitie om zoveel mogelijk Rotterdammers naar vermogen onderdeel te laten zijn van de maatschappij. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Oorzaak is vaak een arbeidsbeperking en het niet of minder kunnen voldoen aan de werkgeveerseisen op de reguliere arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie, hebben soms aangepast werk nodig, met begeleiding op of aanpassing van de werkplek. In veel gevallen ligt hun verdienvermogen (de loonwaarde) op de reguliere arbeidsmarkt onder het wettelijk minimumloon. De gemeente zorgt voor passend werk en werk dat actief bijdraagt aan groei en ontwikkeling voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie van:

- mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen, waaronder de doelgroep die op een beschutte werkomgeving is aangewezen.

Tot dit taakveld behoren niet:

- participatievoorzieningen gericht op (her)integratie in het arbeidsproces, die vallen onder Arbeidsparticipatie - Werk en Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
- de baten die betrekking hebben op het Wsw-budget (integratie-uitkering sociaal domein). Deze horen thuis onder taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- doelgroep dagbesteding. Dagbesteding zelf valt onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+)

Er zijn twee prioritaire doelgroepen:

- primair de mensen voor wie de gemeente Rotterdam als werkgever vanuit diverse wettelijke regelingen en /of verplichtingen altijd werk heeft gecreëerd (vooral wet sociale Werkvoorziening), Nieuw Beschut Werken, gemeentelijke garantiebannen, HPK 1 t/m 3), gericht op duurzame inzetbaarheid

- secundair voor Rotterdammers om vanuit een werkende positie hun mogelijkheden met betrekking tot werk optimaal te ontdekken, ontwikkelen en benutten

De basis voor de arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

Om de doelen te bereiken bouwt de gemeente onder meer aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf voor een brede doelgroep, dat via methodische coaching en begeleiding mensen ondersteunt en in staat stelt hun aspiraties, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en te behouden.

Inkomensregelingen - Inkomen

Pagina 96

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

Voortgang 2021

Inkomenszekerheid

Inkomenszekerheid is de basis voor participatie of werk. Door de coronacrisis zagen we een stijging in de bestandsontwikkeling. Inmiddels is het aantal aanvragen per week gestabiliseerd en is de daling in het uitkeringenbestand weer ingezet. Ook het aandeel van het aantal jongeren tot 27 jaar dat nu een beroep doet op de Participatiewet is na het eerste kwartaal van 2021 gaan dalen.

Op dit moment loopt het experiment 'Redesign kop van het proces', waarin de versnelde afhandelingsprocedure van uitkeringsaanvragen is geïntegreerd. In het experiment wordt volgens de beoogde nieuwe manier gewerkt. Dit houdt in dat er snel inkomenszekerheid wordt geboden, de Rotterdammer centraal staat door dienstverlening op maat en er gezorgd wordt voor duurzame uitstroom en/of een doorlopende ontwikkellijn. Een belangrijk onderdeel van dit experiment is dat er meer contact is met de Rotterdammer. Bij ieder belangrijk besluit of bij vragen wordt direct telefonisch contact gelegd. Daarnaast is er meer sprake van maatwerk en wordt er meer samengewerkt tussen de domeinen Werk en Inkomen en tussen clusters. De pilot 'Huishoudboekje', voor bijstandsgerechtigde Rotterdammers die afhankelijk zijn van meerdere inkomensbronnen en de stap naar parttime werken willen zetten, loopt tot en met 31 december 2021. Na afloop van de pilot volgt een evaluatie.

Voor Rotterdam is ondersteuning aan zelfstandig ondernemers die door de coronacrisis in de knel zijn geraakt en zich bezinnen op hun toekomst, een belangrijk onderdeel van de dienstverlening. Deze hulp wordt aangeboden via drie pijlers:

1. Schuld & Stress; Oplopende schulden voorkomen, hulp bij aflosproblemen, maar ook hulp bij de aan schuld gerelateerde stress en gezondheidsproblemen.
2. Werk & Scholing; Hulp bij beëindiging van de onderneming, gedeeltelijk ondernemer blijven, omscholing naar werk, bijscholing en loopbaanadvies.
3. Ondernemerschap: Coaching eigen bedrijf, doorstart, hulp bij bedrijfsprocessen en nieuwe productmarkt.

Op 1 juli 2021 zijn we gestart met het verstrekken van Tozo-5, de Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers. Deze regeling loopt tot en met 30 september 2021 en wordt niet meer verlengd. Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ) bereidt zich daarom voor op de dienstverlening na Tozo door in te zetten op preventie, optimalisatie van het aanvraagproces Bbz en geïntensiveerde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening.

Dienstverlening

Het totaal aantal klachten in de eerste acht maanden van dit jaar is gehalveerd ten opzichte van de eerste acht maanden van 2020: van 1.041 naar 510. De afname komt onder meer door een scherpe daling in het aantal klachten dat gerelateerd is aan de Tozo-regeling: van 496 naar 67 klachten. Een andere reden betreft de veranderde dienstverlening vanwege coronamaatregelen en de focus op de menselijke maat. Deze focus op de menselijke maat heeft ook geleid tot een verdere afname van het aantal bejegeningssklachten: van 55 naar 40 (min 27%). De telefonische bereikbaarheid ligt op de norm van 90% en is stabiel.

Heronderzoeken

De doelstelling voor het aantal gesprekken is in 2021 en 2022 verhoogd naar 7.500 per jaar. Ook dit jaar heeft de coronapandemie echter een effect op het aantal te verrichten onderzoeken. De heronderzoeken zijn er niet alleen voor het zorgen voor een rechtmatige verstrekking, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. Bij het starten van een onderzoek is er geen concreet signaal dat er mogelijk iets mis is met de rechtmatigheid van een uitkering. Het onderzoek is een bruikbaar middel om zicht te houden op de situatie van werkzoekenden. Met de periodieke gesprekken richten we onze inspanningen op die werkzoekenden waarbij de kans groter wordt geacht dat hun uitkering mogelijk niet meer aansluit bij de feitelijke situatie. Dit is in het belang van de werkzoekende zelf, omdat dit bijdraagt aan het voorkomen van (soms omvangrijke) terugvorderingen in de toekomst. Ook is het denkbaar dat de uitkering juist hoger behoort te zijn omdat een bepaalde wijziging niet tijdig is doorgegeven. Bovendien is het gesprek een moment om samen stil te staan bij de situatie van de werkzoekende en ook te kijken naar mogelijke behoefte aan ondersteuning.

Een deel van de heronderzoeken wordt gestart op basis van een risico-inschattingsmodel. De afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet in de transparantie over en uitlegbaarheid van dit model. Zo is een uitgebreide notitie opgesteld, waarin toegankelijk wordt uitgelegd hoe het model werkt en ook wordt op dit moment gewerkt aan een communicatiestrategie.

Bij de vaststelling van wat als input dient voor het risico-inschattingsmodel, wordt nauwgezet opgelet dat elke kans op vooringenomenheid wordt voorkomen. Om die reden zijn de afgelopen periode de zogenoemde proxy-variabelen uit het model verwijderd.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het grootste deel van de steunmaatregelen vanuit de overheid, waaronder de Tozo, zal eindigen per 1 oktober 2021. Dit brengt een onzekerheid met zich mee wat betreft het aantal aanvragen Bbz dat mogelijk zal worden ingediend. RBZ bereidt zich hier al langere tijd op voor door een gerichte preventieve aanpak, inzet op goede communicatie en voorlichting, een geïntensiveerde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening en het optimaliseren van het aanvraagproces.

Daarnaast blijven het bieden van inkomenszekerheid en passende dienstverlening belangrijke pijlers voor onze inzet. Hierin gaan wij uit van de leidende principes die horen bij het toepassen van de menselijke maat: We werken vanuit vertrouwen in de burger, kijken naar het individu en werken vanuit de bedoeling. Hierin zijn we transparant en duidelijk en geven we medewerkers ruimte om waar nodig af te wijken.

Wat willen we bereiken

1.1 Tijdig besluiten op een aanvraag uitkering levensonderhoud (algemene bijstand) en bijzondere bijstand

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. De gemeente is daarbij aan wettelijke normen gehouden. De gemeente verstrekt een wettelijk voorschot, zodra dit nodig is.

1.2 Terechte bijstandsuitkeringen verstrekken

De gemeente heeft de wettelijke taak om ervoor zorg te dragen dat de uitkeringen, die verstrekt worden, rechtmatig zijn. De gemeente wil voorkomen dat bijstandsgerechtigden bewust of onbewust onrechtmatig uitkeringen ontvangen. Daarmee wordt voorkomen dat werkzoekenden in financiële problemen komen, doordat zij te maken krijgen met terugvorderingen.

2.1 De Rotterdamse burger ervaart een goede dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

De leidende principes die horen bij het toepassen van de menselijke maat geven ons richting op de weg naar verandering en verbetering: We werken vanuit vertrouwen in de burger, kijken naar het individu en werken vanuit de bedoeling. Hierin zijn we transparant en duidelijk en geven we medewerkers ruimte om waar nodig af te wijken.

Tijdens elke fase van het uitkeringstraject zorgen we dat we de juiste oplossing bieden, waarbij de werkzoekende in beweging kan blijven en stapjes kan blijven zetten. Bij zowel de intake als het beheren van de uitkering werken we mede daarom met dedicated inkomensconsulenten: inkomensconsulenten met een taakaccent. Deze inkomensconsulenten hebben een regulier takenpakket, maar bieden daarnaast op bepaalde terreinen specifieke dienstverlening aan bijzondere doelgroepen. Op deze manier bieden we passende dienstverlening aan de verschillende doelgroepen.

De gemeente richt zich op een verdere daling van de klachten en bezwaren van de bijstandsgerechtigden over genomen besluiten, de organisatie en de bejegening door ambtenaren. Klachten en bezwaren zijn een uiting van ongenoegen van de burger. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is en adequaat en snel afhandelen (binnen 4 weken). De gemeente wil het aantal bejegeningssklachten ieder jaar terugdringen met 10% zodat deze klachten in 2022 minimaal gehalveerd zijn. Het aantal bezwaren loopt parallel met het aantal (appellabele) besluiten van de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

1.1a Aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) behandelen en dienstverlening verbeteren

De Participatiewet biedt iedereen de mogelijkheid om een aanvraag levensonderhoud te doen. De aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) en dienstverlening gaat de gemeente verbeteren door de doorlooptijd van aanvragen te verkorten. Er wordt voortdurend aan gewerkt om de dienstverlening rondom dit proces te verbeteren.

Bij de uitvoering van de Tozo wordt gebruik gemaakt van Robotic Process Automation om zo tijdig een besluit te kunnen nemen op het grote aantal aanvragen. Het is hierdoor in het overgrote deel van de aanvragen niet meer nodig om een voorschot te verstrekken.

1.1b Het aanvraag- en beheerproces digitaliseren

De gemeente is intensief bezig haar dienstverlening aan de burger te vernieuwen. Dit vertaalt zich naar inrichtingsvraagstukken en -principes zoals: zelfservice voor burgers en bedrijven, het verkrijgen van een integraal klantbeeld, automatisering van aanvragen en zaakgewijs werken met digitale dossiers. Het is een noodzakelijke ontwikkeling om de dienstverlening voor de burgers en bedrijven op een niveau te krijgen zoals we in de maatschappij gewend zijn, waarbij door digitalisering ondersteunde klantprocessen gebruikelijk zijn. Voor de burgers, die over onvoldoende ICT-vaardigheden beschikken, blijft een 'papieren' aanvraagprocedure bestaan.

1.2a De methode inkomstenverrekening verbeteren

Als een bijstandsgerechtigde aanvullend op deeltijdinkomsten een uitkering nodig heeft, is er sprake van verrekening van de inkomsten met de uitkering. De gemeente voert experimenten uit om dit proces te verbeteren, met als doel te stimuleren dat bijstandsgerechtigden voor wie voltijd werk nog niet mogelijk is, in deeltijd gaan werken.

Rotterdammers doen via deeltijdwerk namelijk weer mee aan de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage. Daarnaast biedt deeltijdwerk werkzoekenden de kans om relevante werkervaring op te doen. Niet alleen met een bepaald soort werk, maar ook met algemene werknemersvaardigheden, zoals het functioneren in een werknemer-werkgeversverhouding en het samenwerken met collega's. Hierdoor is het vanuit een deeltijdbaai niet alleen makkelijker, maar ook sneller om door te stromen naar een volledige baan. Aanvaarding van deeltijdwerk wordt gestimuleerd door consequente toepassing van de tijdelijke, gedeeltelijke vrijlating (25% met een wettelijk maximumbedrag voor maximaal zes maanden per uitkeringsperiode) van inkomsten uit werk die lager zijn dan de bijstandsnorm. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door het experiment 'Huishoudboekje' en de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

1.2 b Handhaven en uitvoeren van (her)onderzoeken

De werkwijze van de heronderzoeken heeft in termen van handhavingsopbrengst veel opgeleverd. Daarom zet dit college deze werkwijze voort, met 7.500 heronderzoeken per jaar in 2021 en 2022. Daarnaast zijn heronderzoeken er niet meer alleen voor handhaving, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. We zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van een persoon, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inschakelen. De samenwerking met partners zoals vraagwijzers, wijkteams en kredietbank vanuit de heronderzoeken wordt versterkt.

Bij het uitvoeren van de heronderzoeken wordt onder meer gebruik gemaakt van een risico-inschattingsmodel. Dit model zorgt, naast meer effectiviteit van de heronderzoeken, ook voor een verbeterde efficiëntie (minder heronderzoeken nodig) en daarmee onder meer minder belasting van de Rotterdammer, als daar geen specifieke reden voor is.

2.1a Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening

Om de doorlooptijd van besluitvorming op bijstandsaanvragen te optimaliseren gaat de gemeente de belangrijkste bottlenecks in de primaire aanvraag- en mutatieprocessen detecteren en deze reduceren. De gemeente doet dat onder meer met pilots en experimenten. De door de coronacrisis ingegeven pilot 'versnelde afhandeling' bij de afdeling Intake is inmiddels ingebed als standaard werkwijze.

2.1b Correcte bejegening

De gemeente streeft een vermindering van het aantal bejegeningssklachten na. Daarvoor worden alle bejegeningssklachten geëvalueerd en via verbetercirkels aangepakt. Ze monitort de processen met veel klantcontacten. Verder is er aandacht voor de hospitality van ambtenaren door trainingen en learning on the job.

2.1c Advies geven en begeleiding bieden aan ondernemers

Het Regionaal Bureau Zelfstandigen biedt aan Rotterdamse (aspirant) ondernemers en zzp'ers financiële ondersteuning en advies. De wettelijke kaders hiervoor zijn Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

De (tijdelijke) Tozo-regeling loopt tot en met 30 september 2021 en wordt niet meer verlengd. RBZ bereidt zich daarom voor op de dienstverlening na Tozo door in te zetten op preventie, optimalisatie van het aanvraagproces Bbz en geïntensiveerde samenwerking op het gebied van schulddienstverlening.

De hulp aan ondernemers wordt aangeboden via drie pijlers:

1. Schuld & Stress; Oplopende schulden voorkomen, hulp bij aflosproblemen, maar ook hulp bij de aan schuld gerelateerde stress en gezondheidsproblemen.
2. Werk & Scholing; Hulp bij beëindiging van de onderneming, gedeeltelijk ondernemer blijven, omscholing naar werk, bijscholing en loopbaanadvies.
3. Ondernemerschap: Coaching eigen bedrijf, doorstart, hulp bij bedrijfsprocessen en nieuwe productmarkt.

Het aantal ondernemers dat een aanvraag in gaat dienen voor een Bbz-uitkering laat zich moeilijk voorspellen. Een piekbelasting per 1 oktober a.s. wordt wel verwacht. Veel ondernemers zullen op 1 oktober 2021 nog onvoldoende mogelijkheid hebben gehad voor herstel van de bedrijfsactiviteiten, omzet en resultaat.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Saldo tekort BUIG	Streefwaarde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	Realisatie	+ € 0,9 mln.	+ € 16,2 mln.	+ € 44,7 mln.	n.n.b.		
1.2 Rechtmatige verstrekking van bijstand (%)	Streefwaarde	97%	97%	97%	97%		
	Realisatie	97,86%	99,13%	98,85%	n.n.b.		
2.2 Klachten over bejegening	Streefwaarde		Min 10%	Min 10%	Min 10%		
	Realisatie	n.v.t.	Min 15%	Min 35%	Min 27%		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Percentage besluiten bijstandsaanvraag (Levensonderhoud en Bijzondere Bijstand) binnen de wettelijke termijn	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%		

	Realisatie	91,7%	91,8%	94,1%	95,3%	
1.2 Tijdig (binnen 4 weken) verwerken van inkomstenverrekeningen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	90,9%	96,0%	98,0%	96,7%	
1.3 Heronderzoeken	Streefwaarde	6.000	6.000	6.000	7.500	7.500
(aantal)	Realisatie	6.074	6.325	3.284	2.999	
2.1 Telefonische bereikbaarheid	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	84%	88%	85%	90%	

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m tweede tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Wat kost het

	Tweede Herziening			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Inkomen	Realisatie	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	722.839	622.929	569.360	587.635	589.554	597.802
Bijdragen rijk en medeoverheden	722.819	622.929	569.360	587.635	589.554	597.802
Overige opbrengsten derden	20	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	743.348	682.880	635.211	643.521	642.776	649.484
Apparaatslasten	51.349	62.331	56.314	50.604	48.948	48.832
Inhuur	9.826	16.113	3.669	2.219	2.347	2.231
Overige apparaatslasten	1.170	1.611	1.492	1.795	1.768	1.768
Personeel	40.352	44.607	51.153	46.590	44.833	44.833
Intern resultaat	2.113	927	734	734	734	734
Intern resultaat	2.113	927	734	734	734	734
Programmalasten	689.886	619.621	578.163	592.182	593.093	599.917
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.753	18.373	19.219	19.359	20.282	20.282
Kapitaallasten	9.415	2.735	102	73	60	-70
Overige programmalasten	4.419	102	104	104	104	104
Sociale uitkeringen	654.288	598.418	558.744	572.653	572.653	579.607
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.012	-6	-6	-6	-6	-6

Saldo voor vpb en reserveringen	-20.509	-59.951	-65.851	-55.886	-53.222	-51.681
Saldo voor reserveringen	-20.509	-59.951	-65.851	-55.886	-53.222	-51.681
Reserves	-17.502	8.988	6.740	468	468	468
Onttrekking reserves	71	8.988	6.740	468	468	468
Toevoeging reserves	17.572	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-38.011	-50.963	-59.111	-55.418	-52.754	-51.214

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 66.291	- 61.432	- 58.885	- 58.858	- 58.858		
Omissieregeling 2019	- 69.489	- 65.066	- 62.516	- 62.448	- 62.448		
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2019	- 42.735	- 59.434	- 62.567	- 61.987	- 62.180		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.221	- 59.524	- 62.594	- 62.058	- 62.258		
10-maandsrapportage 2019	- 41.196	- 59.524	- 62.594	- 62.058	- 62.258		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 37.413						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 49.162	- 62.594	- 62.058	- 62.258	- 62.258	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 48.896	- 55.113	- 55.684	- 52.631	- 49.869	
10-maandsrapportage 2020		- 49.191	- 55.113	- 55.684	- 52.631	- 49.869	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 38.011					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 58.540	- 59.223	- 54.738	- 51.965	- 50.408
Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022			- 50.963	- 59.111	- 55.418	- 52.754	- 51.214

Financiële bijstellingen

	Tweede Herziening		Begroting 2022		
Bijstellingen Inkomensregelingen - Inkomen	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-58.540	-59.223	-54.738	-51.965	-50.408
Bijstellingen Tweede Herziening 2021 / Begroting 2022		7.577	112	-680	-789	-806
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	602	0	0	0	0
Actualisatie Tozo	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1.632	565	33	65	33
BUIG actualisatie 2021-2025	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	258	311	370	387
Onderbesteding arbeidslasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	1.500	0	0	0	0
Concernbrede opgave Integriteit	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	69	23	23	23
Concernbrede opgave Wob	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	9	28	28	28	28
Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	93	0	0	0
Wijk aan Zet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	57	155	143	143	143
Heroriëntatie zelfstandigen (DU) (Corona)	Taakmutaties	-209	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	3.985	-1.056	-1.218	-1.419	-1.420
Begroting na wijzigingen		-50.963	-59.111	-55.418	-52.754	-51.214

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen. In de paragraaf Investeringskredieten is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Actualisatie Tozo

De inkomsten en uitgaven voor de uitvoering van de Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) regeling zijn geactualiseerd. Een deel van de werkzaamheden schuiven door naar volgende jaren. De baten en de lasten worden daarom meerjarig en saldoneutraal aangepast, rekening houdend met BCO-afdracht. In 2021 ontstaat er een positief resultaat van € 1,6 mln doordat de rijksbijdrage hoger is dan de uitvoeringskosten.

BUIG actualisatie 2021-2025

Voor de verstrekking van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies ontvangt Rotterdam BUIG-budget van het Rijk. De inkomsten en uitgaven zijn geactualiseerd voor de jaren 2021 tot en met 2025 met als belangrijkste aanname dat de ontwikkeling van het Rotterdamse bijstandsvolume meebeweegt met de landelijke ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Dat vertaalt zich niet alleen in lagere uitgaven aan bijstandsuitkeringen maar ook

in een lager BUIG-budget (baten). Per saldo is het effect budgetneutraal. De neerwaartse bijstelling van zowel baten als lasten bedraagt € 11,5 mln in 2021, € 20,3 mln in 2022 en € 13,3 mln in 2023-2025. Daarnaast is er een extra opbrengst begroot die oploopt van € 258 in 2022 tot € 387 in 2025. Dit is de verwachte compensatie vanuit het landelijke BUIG-budget voor de prijsindexatie 2022 op loonkostensubsidies.

Concernbrede opgave Integriteit

Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Wet openbaarheid van bestuur (Wob)

Om verzoeken uit hoofde van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) nu én in de toekomst professioneler en binnen de wettelijke termijn te kunnen afhandelen, wordt een centrale eenheid ("Wob-unit") opgericht. Deze unit heeft het afhandelen van Wob verzoeken als kerntaak en heeft daarvoor ook de benodigde expertise in huis. Financiële dekking komt vanuit bijdragen uit het hele concern.

Onderbesteding arbeidslasten

De verwachte toename van het aantal bijstandsuitkeringen in 2021 is tot op heden uitgebleven. Als gevolg daarvan is minder formatie nodig om de dienstverlening aan werkzoekenden uit te kunnen voeren. Op arbeidslasten ontstaat een verwachte onderbesteding van € 1,5 mln op verschillende afdelingen binnen Inkomen.

Vervanging financieel administratie systeem (project GREAT)

Vanaf 2022 wordt het huidige financiële administratiesysteem vervangen. Omdat wordt overgestapt naar een cloudapplicatie, kunnen deze kosten beperkt worden geactiveerd. Dit zorgt voor een (incidentele) dekkingsopgave van € 8,7 mln. De opgave wordt enerzijds ingevuld door een aantal meevallers/onderbestedingen in 2021. Het restant van ca € 2 mln wordt (voor)gefinancierd door bijdragen vanuit het hele concern.

Wijk aan zet

Deze budgetverschuiving naar programma Bestuur en Dienstverlening is ter dekking van kosten voor de implementatie van Wijk aan zet/Werken in stad en wijk.

Heroriëntatie zelfstandigen (DU) (Corona)

Bij de aankondiging van het tweede steun- en herstelpakket is aangegeven dat gemeenten vanaf 1 januari 2021 ondersteuning bieden aan zelfstandig ondernemers die zich willen heroriënteren. Dit kan grotendeels vanuit de extra impulsen en extra budgetten voor crisisdienstverlening worden betaald. Voor aanvullend maatwerk voor zelfstandig ondernemers is in 2021 aan de Gemeente Rotterdam incidenteel een bedrag van € 209 aan het gemeentefonds toegevoegd.

Technische wijzigingen

In het taakveld Inkomensregelingen - Inkomen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn de budgetoverheveling van de dekking voor de uitkeringslasten rondom TONK naar het programma Maatschappelijke ondersteuning (€ 3,9 mln in 2021), budgetoverheveling naar het programma Overhead voor beveiligingskosten (- € 151 in 2021), de indexering van 2022 e.v. (van - € 416 in 2022 tot € 1,5 mln in 2025, budgetoverheveling Wijk aan Zet (- € 57 in 2021 en - € 143 in 2025) en diverse bijstellingen (€ 182 in 2021 tot € 22 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018-2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Inkomensregelingen biedt de gemeente inkomensondersteuning aan Rotterdammers die dit nodig hebben door het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast vindt er binnen dit taakveld handhaving plaats, wat bijdraagt aan de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.

Dienstverlening is niet alleen een product of dienst die de gemeente biedt, maar ook de manier waarop ze deze product of dienst levert: de persoonlijke bejegening door de ambtenaar. De ambtenaren zijn attent en werken Rotterdammergericht: Ze handelen proactief, situationeel, passen het gedrag aan de klant en de omstandigheden aan. De dienstverlening is mensgericht. Het contact is vriendelijk, open, respectvol en beleefd. Ze luistert, leeft zich in in de situatie van de ander en zijn betrokken. Ze neemt persoonlijk contact op als de situatie erom vraagt. Ze is bereikbaar en service wordt geboden door een medewerker met kennis van zaken.

De dienstverlening is duidelijk. Er is inzicht in de servicenormen en hoe de gemeente daarop presteert. Informatie over de tevredenheid van de dienstverlening wordt gebruikt voor verbetering van de dienstverlening. De informatie is eenduidig, duidelijk, volledig, juist en actueel. Informatie over producten en diensten is digitaal beschikbaar of afneembaar.

Klachten en bezwaren worden gezien als een aanleiding om te leren hoe de dienstverlening aan de uitkeringsgerechtigden kan worden verbeterd. Fouten maken mag en zijn aanleiding om te verbeteren. Klachten gaan vaak over tijdigheid en kwaliteit van de organisatie en over de bejegening van ambtenaren. De klachten, met name bejegening klachten, worden tot een minimumniveau teruggedrongen.

Tot het taakveld Inkomensregelingen behoren:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers)
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004

Paragrafen

Pagina 97

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Energietransitie

Financiële kengetallen

Financiering

Grondbeleid

Investerings

Lokale heffingen

Nationaal Programma Rotterdam
Zuid

Onderhoud kapitaalgoederen

Subsidies

Sustainable development goals

Verbonden partijen

Weerstandsvormogen en
risicobeheersing

Bedrijfsvoering

Pagina 98

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering bevat informatie over de interne dienstverlening van de gemeente Rotterdam. Het gaat om het beleid voor HR&O, ICT, Concernhuisvesting en andere onderdelen van de bedrijfsvoering.

Rol van organisatie in de stad: ontwikkelingen naar de toekomst

De grote veranderingen die de stad doormaakt op sociaal, economisch en ruimtelijk gebied vragen ook om beweging en verandering in de organisatie. De organisatie werkt meer en meer toe naar een organisatie die midden in de stad staat en is uitgerust om samen met de bewoners, bedrijven en instellingen te werken aan de opgaven voor de stad.

Vanaf het begin van de coronapandemie is gebleken dat de organisatie adaptief is. Dit wil de organisatie ook blijven en naar de toekomst gebruiken; goed en snel kunnen inspelen op veranderingen en ontwikkelingen in de stad en de samenleving. Dat vraagt om denken vanuit de maatschappelijke opgaven, flexibel mee kunnen bewegen met de trends en ontwikkelingen in de maatschappij. En integrale opgaven ook echt integraal aanpakken.

Deze manier van aanpakken krijgt ook zijn plaats binnen de bedrijfsvoeringsopgaven waar de organisatie voor staat. Ieder vanuit de eigen discipline, het eigen vakmanschap en de eigen professionaliteit. Wel altijd in verbinding, samenhang en samenwerking. Zowel binnen het cluster Bestuurs- en Concernondersteuning (BCO) als zeker ook binnen de clusters en wijken. BCO is daarbij faciliterend, ondersteunend en waar nodig kader stellend. Samen met de clusters maakt BCO de grote opgaven in de stad en wijken op een professionele wijze mogelijk; Wijk aan zet, Werken in stad en wijk, Anders Werken, Menselijke Maat, Inclusie en voor de organisatie integriteit. Alle disciplines binnen BCO dragen hier vanuit hun eigen expertise en waar van toepassing integraal, aan bij.

- [Organisatieontwikkeling](#)
- [Huisvesting en facilitair](#)
- [HRO](#)
- [Informatievoorziening en IT](#)
- [Privacy en AVG](#)
- [Wet openbaarheid bestuur](#)
- [Effecten en maatregelen Covid-19](#)

Organisatieontwikkeling

Pagina 99

Organisatieontwikkeling

Anders Werken

Gestuurd door wat de Rotterdammer van de ambtenaren vraagt, letterlijk door meer in de wijk te zijn en figuurlijk door ruimte te pakken voor maatwerk, dat is waarom we Anders Werken.

Medewerkers werken hybride en tijd- en plaatsonafhankelijk. Ze kiezen hun werkplek: kantoor, wijklocatie en horeca, verspreid over de stad, of de werkplek thuis. Door de digitale mogelijkheden kunnen medewerkers die

plekken met elkaar verbinden. Medewerkers van onze gemeente werken samen vanuit de opgave, onafhankelijk van organisatieonderdelen. En ze werken daar waar ze nodig zijn, op basis van talent en vaardigheden, dat betekent soms ook functieonafhankelijk.

In 2022 vindt de evaluatie plaats van een eerste organisatiebrede proef met Anders Werken, die is gestart in 2021, na het vervallen van de 1,5m maatregel. Het huidige concept van Anders Werken gaat uit van:

- in totaal circa 5.500 werkplekken, bestaande uit functionele en locatiegebonden (vaste) werkplekken, reserveerbare samenwerkplekken, (niet-reserveerbare) vrije werk- en aanschuifplekken, aangevuld met ontmoet- en creatieve ruimtes.
- 9.000 toekomstbestendige laptops (eind 2023). In 2021 zijn er 6.500 toekomstbestendige laptops in omloop.
- Eind 2022 verwachten we in ieder geval in 30 van de 39 genoemde wijken (vanuit Wijk aan Zet) een passende, laagdrempelige wijklocatie te hebben.

Op basis van de evaluatie volgt mogelijk een bijstelling van deze indicatoren.

Huisvesting en facilitair

Pagina 100

Huisvesting en facilitair

De gemeente Rotterdam ontwikkelt in 2022 het Rotterdamse huisvestingsconcept verder door. Dit is een logisch gevolg van Anders Werken. De clusters zijn – als gebruikers van de gebouwen – hierbij nauw betrokken. De afdeling Concernhuisvesting houdt rekening met hun behoeftes en stemt haar dienstverlening hierop af.

Voor de gebouwen geldt een gastvriendelijker beveiliging. Dit is te realiseren door te werken met meer medewerkers in eigen dienst en meer inzet van technologie. In 2022 start de realisatie van een bedrijfsalarmcentrale.

De concernhuisvesting maakt deel uit van het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan 2021-2030. De afdeling Concernhuisvesting voert in 2022 dit integrale plan verder uit.

HRO

Pagina 101

HRO

[Beleid en ontwikkelingen](#)[Inclusieve organisatie](#)[Integriteit](#)[Formatie en bezetting](#)[Arbeidskosten](#)

Beleid en ontwikkelingen

Beleid

'Werken in stad en wijk (Wijk aan zet)', 'Menselijke maat', 'De lerende organisatie', 'Anders Werken', 'Integriteit' en 'Inclusie en diversiteit': het zijn grote onderwerpen die Human Resources en Organisatie (HRO) ondersteunt en mee faciliteert. Grotendeels zijn deze onderwerpen terug te vinden in de staande dienstverlening: doen waar de organisatie goed in is. Het gaat om HRO-ondersteuning aan leidinggevend en medewerkers, zodat ze optimaal kunnen werken voor de Rotterdammers. Met de (door)ontwikkeling van de genoemde grote onderwerpen krijgt de organisatie meer prioriteit, focus en perspectief. Er is sprake van een intensievere en expliciete samenwerking met de clusters. Zo zorgt bijvoorbeeld de relatie met Wijk aan Zet en Menselijke maat voor nieuwe energie. In 2022 wordt dit vastgehouden en verder uitgebouwd.

Ontwikkelingen

Coronaorganisatie

Begin 2021 is de vaccinatiecampagne van start gegaan. In juni en juli waren er zo'n 2.800 medewerkers aan het werk in de teststraten, het bron- en contactonderzoek en de vaccinatiecampagne. Het aantal volledig gevaccineerde Rotterdammers stijgt snel. Daardoor kon het aantal vaccinatie medewerkers dalen, tot rond de 2.300 in augustus 2021; Van hen werken er 2.150 op inhuurbasis.

De huidige vaccinatiestrategie bestaat uit twee vaccinaties voor iedereen van 12 jaar of ouder. Bij voortzetting van deze strategie is de vaccinatiecampagne eind 2021 grotendeels afgerond. Het blijft echter noodzakelijk om snel te kunnen opschalen. Het ministerie van VWS vraagt daarom gemeenten tot en met het eerste kwartaal van 2022 paraat te staan voor het mogelijk opnieuw uitbreiden van de coronawerkzaamheden. De huidige koers is gericht op afschalen van het testen en van het bron- en contactonderzoek tot 31 maart 2022. Daarna kan de gemeente volstaan met een kleine bezetting tot 1 juli 2022, om daarmee de coronaorganisatie te beëindigen.

Verzuim

Bovenstaande grafiek geeft weer dat het voortschrijdend verzuim in vergelijking met de eerste begrotingsherziening 2021 –voorjaarsnota 2021- in de gehele organisatie gestegen is naar 5,9%, met uitzondering van de clusters Dienstverlening en het onderdeel Concern Auditing & Middelen en Control.

De stijging van het voortschrijdend verzuim is zichtbaar in alle verzuimcategorieën en vooral in het langdurig verzuim: het verzuim dat langer duurt dan 43 dagen. Ten opzichte van eind april 2021 is het lang verzuim met 0,33% gestegen.

Nog steeds besteedt de organisatie extra aandacht aan veilig, gezond en met plezier werken, thuis en op locatie. Leidinggevend krijgen ondersteuning hoe zij hun medewerkers kunnen faciliteren en begeleiden. Alle clusters geven extra aandacht aan het voorkomen en verminderen van langdurig verzuim. Naast de inzet van

bedrijfsartsen, re-integratieadviseurs en aandacht voor vitaliteit is er inzet op leeftijdsbewust personeelsbeleid en mobiliteit. Terugdringing van langdurig verzuim vraagt veel inzet en het resultaat is, vaak door de aard van het verzuim, niet direct terug te zien in het percentage langdurig verzuim.

Gezien de huidige ontwikkelingen en de nog onzekere omstandigheden rond de coronamaatregelen, is ervoor gekozen de verzuimnormen voor 2022 van de clusters pas in het laatste kwartaal van 2021 samen te stellen. Een actualisatie van de concernnorm volgt dan bij de eerste begrotingsherziening en voorjaarsnota 2022.

Voor 2022 staat de verdere ontwikkeling gepland van de instrumenten om het verzuim terug te dringen. Deze instrumenten en applicaties helpen leidinggeven, re-integratie- en HR-adviseurs in de begeleiding van medewerkers bij verzuim. De stijging van het verzuim vraagt om extra aandacht. Naast de aandacht voor het terugdringen van langdurig verzuim gaat die vooral uit naar het voorkomen van verzuim. Ook de niet-verzuimende medewerker verdient aandacht. Vitale en gezonde medewerkers dragen bij aan een vitale en gezonde organisatie.

Inclusieve organisatie

Een inclusieve en diverse gemeente houdt voor gemeente Rotterdam goed werkgeverschap in voor *iedereen*. Dit is de basis voor de initiatieven die bijdragen aan een inclusieve en diverse gemeente.

In de opvolging van het intensiveringsplan 'Rotterdam tegen racisme 2020 - 2022' passen een aantal concrete initiatieven. Deze zijn in te delen in diverse categorieën: inclusief werving en selectie, bewustwording, inclusief beleid, inclusief leiderschap en inzicht in de mate van inclusie en diversiteit.

Voorbeelden zijn:

- Experimenten met nieuwe, technische, methodieken die bijdragen aan het terugdringen van vooringenomenheid (bias) in het werving- en selectieproces (zoals een game);
- Trainingen voor bewustwording van inclusie en diversiteit, en inrichting van gesprekstafels over vooroordelen en uitsluitingsmechanismen;
- Toetsing van werving- en selectieprocedures door het Inclusiviteitspanel;
- Structureel aanbod van trainingen, webinars, dialoogtafels, inspiratiesessies over alle invalshoeken van inclusie en diversiteit. Deze zijn bedoeld voor individuele werknemers, teams en leidinggevenden. Dit aanbod is via het opleidingsportaal beschikbaar;
- Opzet en uitvoering van inclusief beleid, inclusieve regels, procedures en normen;
- Gesprekken met werknemers over de huidige procedures en middelen om ongewenst gedrag als racisme en discriminatie te melden, en de communicatie hierover;
- Inzicht in de mate van inclusie en diversiteit binnen de gemeente door vragen in het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) 2021, en de voorbereiding van deelname aan de Barometer Culturele Diversiteit van het CBS in 2022.

Het intensiveringsplan 'Rotterdam tegen racisme 2020 - 2022' krijgt in 2022 een vervolg op inclusief werven en selecteren, bewustwording/ informeren, vergroten en versterken van de toegankelijkheid, inclusief beleid, discriminatie, en inzicht in de mate van inclusie en diversiteit.

Voorbeelden zijn:

- Om een extra 'boost' te geven aan het inclusief maken van de werving en selectie zal een procesmatige aanpak worden opgezet. Deze aanpak omvat alle functies, ook die van leidinggevende, en de arbeidsmarktcommunicatie;
- Er komt een toetsing van het gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan. Dit gebeurt intern door het Inclusiviteitspanel en extern door de Adviesraad Antiracisme en Inclusie.
- Informeren van medewerkers over de huidige mogelijkheden van het doen van meldingen van ongewenst gedrag over racisme en discriminatie;
- Deelname aan Barometer Culturele Diversiteit van het CBS in 2022.

Integriteit

Integraal integriteitsbeleid is van cruciaal belang is voor het aanzien en functioneren van de gemeente. Het ambtelijke beleidsplan 2021-2025 (21bb2204) is vastgesteld in de raadsvergadering van 18 februari 2021. Het beleidsplan omvat inzet op vijf pijlers: regelgeving, bewustwording, coördinatie en toetsing, blik naar buiten en blik naar binnen. Per pijler is de doelstelling daarvan gekoppeld aan de ontwikkelingen en onderwerpen binnen deze pijler.

Het college stelt het jaarplan integriteit 2022 in het laatste kwartaal van 2021 vast. Het Actieplan Integriteit omvat een samenhangend pakket van ruim 30 maatregelen waarmee we de aanbevelingen uit verschillende (externe) rapporten en onderzoeken opvolgen. Daarmee intensiveren en verstevigen we ons integriteitsbeleid.

Formatie en bezetting

Formatie en bezetting 2021

Ten opzichte van de eerste begrotingsherziening 2021 is de formatie bij de tweede begrotingsherziening 2021 met 294 fte naar boven bijgesteld naar 12.314 fte. Deze stijging zit vooral in formatie voor het primair proces of directe ondersteuning daarvan (282 fte).

Het merendeel van de bijstellingen op de formatie komt voort uit het concretiseren van loonkostenbudget naar fte's is. In de eerste begrotingsherziening stond het grootste deel van deze bijstellingen financieel al ingeboekt. In de tweede begrotingsherziening is de vertaalslag gemaakt naar fte's. Het grootste gedeelte van deze bijstelling is toe te schrijven aan het inboeken van de fte's voor garantiebanen bij begeleide participatie (programma Werk en inkomen).

Eind augustus 2021 is er sprake van een overbezetting van 778 fte ten opzichte van de bijgestelde begrote formatie. Dit betreft grotendeels het programma Overhead waarbij medewerkers zoals de trainees en de projectenpool wel opgenomen zijn in de bezetting maar niet in de formatie. Ditzelfde is het geval bij het programma Werk en inkomen bij de ambtelijke detacheringen. Dit zijn de herplaatsingskandidaten uit de lage loonschalen die baangarantie hebben gekregen. Deze medewerkers worden begeleid door jobcoaches en zijn aan het werk.

Formatie 2022 en verder

De formatie voor 2022 komt bij de begroting uit op 12.307 fte. In de jaren 2023 en verder is er een lichte afname te zien van de begrote formatie. Deze daling ligt grotendeels bij Werk en Inkomen en is enerzijds gerelateerd aan de meerjarenraming van de ontwikkeling van het bijstandsvolume (Inkomensvoorzieningen). Anderzijds lopen bij arbeidsparticipatie de intensiveringen van het huidige college, de Regiodeal en de tijdelijke corona gerelateerde steun- en herstpakketten van het rijk af.

In- en uitstroom

In 2021 zijn tot en met augustus bijna 1.150 nieuwe medewerkers begonnen. In dezelfde periode hebben 440 medewerkers de organisatie verlaten. 34% van de instroom is jonger dan 30 jaar. Van de uitstroom is 60% 60 jaar of ouder.

Stages

De ambitie voor 2021 is om totaal 1.124 stageplaatsen aan te bieden, waarvan minimaal 25% op mbo-niveau. In onderstaande grafiek is het aantal gerealiseerde stages weergegeven. Eind augustus waren er 622 stageplaatsen geboden; dit is 55% van de totaal ambitie. Van de 622 stageplaatsen is 27% op mbo-niveau.

De stageambitie voor 2022 is - net als in 2021 - 7,2% van de bezetting per 1 januari 2022 (medewerkers, inclusief medewerkers externe inhuur). In de eerste begrotingsherziening 2022 leggen we de stageambitie voor 2022 vast.

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van gemeente Rotterdam) en kosten van ingehuurde medewerkers.

Arbeidskosten 2021

De tweede begrotingsherziening 2021 laat ten opzichte van de eerste begrotingsherziening 2021 een stijging van de begrote arbeidskosten zien van € 47,9 mln. De belangrijkste redenen hiervoor invulling van extra vraag vanuit de clusters (Overhead) en vanuit opgaven voor de stad (Stedelijke inrichting, Jeugdhulp en garantie banen).

In de eerste begrotingsherziening maakt inhuur 14,0% van de totale arbeidskosten uit. Exclusief inhuur ten laste van het programma Corona GGD-GHOR was dit 8,2%. Bij de tweede begrotingsherziening stijgt dit naar een percentage van 17,3% in totaal en zonder het programma Corona GGD-GHOR is dit 11,7%.

De hoofdlijnen van de mutaties in de tweede begrotingsherziening worden hieronder toegelicht op zowel loonkosten als kosten externe inhuur.

Arbeidskosten 2022 en verder

In de arbeidskosten voor 2022 en verder is een daling zichtbaar. Deze zijn grotendeels terug te voeren naar het programma Corona GGD-GHOR. De raming van de personeels- en inhuurkosten voor de Coronaorganisatie loopt

nu in principe tot 1 juli 2022. Ook wordt rekening gehouden met een cao-akkoord voor Nieuw beschut eind 2021. De meerjarige afloop van met name de externe inhuur hangt vooral samen met het feit dat niet alle vraag naar capaciteitsinzet vanuit de organisatie bekend is.

Loonkosten 2021

De loonkostenbegroting voor 2021 stijgt met € 12,3 mln. De grootste bijstellingen zowel positief als negatief worden hieronder toegelicht:

- De bijstellingen op het programma Overhead (+ €5,8 mln) zijn het gevolg van groei van het concern en van een toegenomen vraag vanuit clusters of bestuur. Voor overhead geldt de zogenaamde meebeweegsystematiek, waarbij de overhead mee groeit of krimpt met de omvang van de organisatie. Deels is de toename tijdelijk, zoals 15 fte tijdelijke formatie-uitbreiding bij Communicatie met inzet ten behoeve van de corona pandemie. Anderzijds is dit structureel in verband met extra inzet bij clusters, ondersteuning van clusters vanuit bedrijfsvoering (BCO) of prioritering van onderwerpen zoals integriteit.
- Het programma Maatschappelijke ondersteuning stelt de loonkosten naar boven bij (+ €3,2 mln). Naast de reguliere indexering betreft dit de vorming van de afdeling Grip op Geldzaken vanuit programma Reset.
- Volksgezondheid en zorg heeft bijgesteld (+ €3 mln) ten behoeve van het nieuwe team Hulpteam Toeslagen 010. Dit team is verantwoordelijk voor de ondersteuning van Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenproblematiek. Hiervoor worden casusregisseurs en wijkteammedewerkers ingezet. Ook is er een Informatiepunt010 voor gedupeerden geopend. Financiering vindt plaats vanuit het Ministerie van Financiën.
- Op het programma Beheer van de stad wordt bijgesteld (+ €2,6 mln) door meer inzet van eigen reinigingsmedewerkers vanwege intensiever gebruik van de buitenruimtes zoals parken, stranden en kades.
- De bijstelling op het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (+ €1 mln hangt samen met een tijdelijke uitbreiding (2021 en 2022) van de formatie van de afdeling Duurzaamheid met 13 fte. Dit betreffen onder andere adviseurs en opgavemanagers. De lasten worden gedekt uit in de Voorjaarsretraite toegekende middelen zoals Continuering Duurzaamheid.
- Bij programma Werk en inkomen dalen de begrote loonkosten bijgesteld (- €2,9 mln) vanwege een onderbesteding van in de uitvoering van de Participatiewet omdat het aantal bijstandsuitkeringen lager uitvalt dan geraamd en een verschuiving naar inhuurkosten voor Nieuw Beschut Werk omdat de indiensttreding van deze medewerkers onder de nieuwe cao 'Aan de slag' is uitgesteld van 1 juli 2021 naar eind 2021.

Inhuur 2021

De begroting voor de kosten externe inhuur wordt met € 35,6 mln naar boven bijgesteld. De grootste wijzigingen zijn:

- Stedelijke inrichting en ontwikkeling stelt bij (+ €14,2 mln) als gevolg van toegenomen werkzaamheden. Met deze budgetten worden onder andere bouwinspecteurs, constructeurs en adviseurs bouw fysica ingehuurd.

- Overhead (+ €7,8 mln) grotendeels voor de directie Innovatie, Informatievoorziening, Facilitair en Onderzoek en te relateren aan inzet voor de clusters die een toegenomen vraag hebben. Denk hierbij aan extra ingehuurd medewerkers als ondersteuning voor de Corona organisatie.
- De begrote inhuurkosten binnen het programma Werk en inkomen zijn naar boven bijgesteld (+ €7,1 mln). Belangrijkste redenen hiervoor zijn een verschuiving van personeel naar inhuurkosten. Dit betreft grotendeels Nieuw Beschut Werk omdat de indiensttreding van deze medewerkers onder de nieuwe cao 'Aan de slag' is uitgesteld van 1 juli 2021 naar eind 2021. Ook zijn inhuurkosten voor uitvoering van de Tozo-regelingen ingeboekt.
- Bij Openbare orde en veiligheid vindt een bijstelling plaats (+ €2,7 mln) die te maken heeft met het invoeren van het jaarplan van het Veiligheidshuis. In dit jaarplan staan extra personeelslasten. Gemeente Rotterdam heeft, als grootste gemeente van de Veiligheidsregio, de kassiersfunctie.
- Volksgezondheid en zorg stelt bij (+ €1,5 mln) voor capaciteitsuitbreiding voor de uitvoering aanpak problematiek jeugdzorg.
- De bijstelling op het programma Algemene middelen (+ €1,2 mln) is toe te schrijven aan de groei van de stad. Meer inwoners, meer woningen, meer hotels en meer voertuigen. Dit leidt tot een groei in het aantal verstuurd aanslagen voor diverse heffingen. Om alle werkzaamheden te kunnen blijven uitvoeren wordt niet alleen geïnvesteerd in meer mankracht voor de uitvoering van de werkzaamheden maar ook in strategische analyses en het lean maken van processen.

Informatievoorziening en IT

Pagina 102

Informatievoorziening en IT

[OntwikkelingenMonitor ICT-projecten](#)

Ontwikkelingen

Voor ons college en onze organisatie staan de maatschappelijke opgaven in de stad centraal. Digitalisering biedt voorzieningen en de bijbehorende dienstverlening om onze doelen sneller en beter te realiseren. De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en de digitale overheid gaan snel. De IV (informatievoorziening)/ IT-organisatie moet hiervoor goed toegerust zijn. Dit betekent dat de IV/ IT-organisatie betrouwbare ICT-voorzieningen levert, en snel en flexibel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen.

De basis hiervoor is vastgelegd in de Digitaliseringsagenda. Deze bevat projecten en programma's die de clusters gezamenlijk hebben gekozen. Met deze projecten en programma's willen clusters hun dienstverlening gebruiksvriendelijk, efficiënt en eigentijds vormgeven, en innovatieve projecten mogelijk maken. De inzet vindt plaats langs twee lijnen:

- Solide basis: een veilig en betrouwbaar netwerk en goede ICT-faciliteiten, inclusief goede gebruikersondersteuning

- Differentiatie en innovatieve projecten: deze maken het mogelijk om op een moderne en efficiënte manier te werken.

De lange periode van thuiswerken door een groot deel van de organisatie, onderstreept het belang van de inzet op digitalisering. Nieuwe manieren van werken en samenwerken zijn door de coronacrisis in een stroomversnelling gekomen. Verder is in 2021 de Digitaliseringsagenda herijkt. Begin 2022 leggen wij het geactualiseerde informatiebeleid aan de gemeenteraad voor. Verder zijn er in 2022 enkele andere belangrijke speerpunten:

- Afronding van de invoering van de governance en het instrumentarium rondom de toepassing van algoritmes.
- Verdere invoering van de datastrategie; deze strategie is de basis voor de verantwoorde inzet van data om maatschappelijke vragen te kunnen aanpakken. Het jaar 2022 staat in het teken van de werkwijzen, techniek, houding en gedrag die datagedreven werken van leiding en medewerkers vraagt.
- De verbinding met Europa is steeds belangrijker. De samenwerking met andere Europese steden die in 2020 en 2021 in Eurocities-verband in gang is gezet, heeft onder meer geleid tot het vice-voorzitterschap van onze gemeente van het Knowledge Society Forum. In 2022 bouwen we de Europese samenwerking verder uit.
- De bestuurlijke samenwerking in VNG-verband en met andere grote gemeenten zetten we door. Waar mogelijk groeit deze samenwerking toe naar één digitale overheidsarchitectuur en één basisinfrastructuur, met gezamenlijke kaders en gezamenlijke voorzieningen. In VNG-verband gebeurt dit onder de noemers Common Ground en Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering ('1x ontwikkelen, 350x toepassen').
- Digitalisering is verweven met vrijwel elk beleidsterrein. Dat vraagt om medewerkers die digitaal kunnen blijven en digitale mogelijkheden weten te benutten. In 2022 komt er een traject dat leidinggevend en medewerkers meeneemt in de verschillende aspecten van digitalisering.
- Informatiebeveiliging blijft in 2022 een belangrijk onderdeel van de digitaliseringsaanpak. De eerder gestarte awareness-campagne loopt in 2022 door. De gemeente zorgt ook in 2022 dat zij voldoet aan de landelijke verplichtingen, zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten, oftewel Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).
- Met het programma Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI) werkt onze ICT-organisatie aan een aantal ontwikkelingen. Het gaat om vernieuwing van de toegang tot systemen, de digitale werkomgeving, de integratie van data en werkomgevingen, en de IT- en data-infrastructuur. Dit is onder meer nodig met het oog op Anders Werken: de nieuwe en andere manieren van werken in onze organisatie.
- In 2022 gaat naar verwachting de Wet Open Overheid (WOO) in. Er is een programma opgezet om de werkprocessen en de ondersteunende systemen hierop voor te breiden.
- De dienstverlening aan de Rotterdammers wordt steeds meer digitaal. Realisatie van Generieke ICT-voorzieningen is hiervan een onderdeel. Voorbeelden hiervan zijn de livechat voorzieningen en de virtuele assistenten.

Informatiehuishouding

- In 2022 gaat naar verwachting de Wet Open Overheid (WOO) in. Er is, vooralsnog binnen de geringe bijdrage vanuit het Rijk, een meerjarig implementatieprogramma opgezet om de werkprocessen en de

ondersteunende systemen hierop aan te passen. Een onderdeel van de nieuwe wet is ook 'informatiehuishouding' op orde. Dit is echter niet een integraal onderdeel van het wets-invoeringsprogramma zoals de rijksoverheid dat deels financiert.

- De Woo is een nieuwe wet, waarbinnen de Wob een van de onderdelen vormt. De Woo legt de nadruk op actieve openbaarmaking, van elf categorieën met als doel een meer transparante overheid te realiseren met dus noodzakelijk een goede informatiehuishouding. In 2021 nam de Tweede Kamer met ruime meerderheid de wijzigingswet Woo aan. Na de zomer behandelt de Eerste Kamer de [wijzigingswet](#), met een plenaire behandeling op 28 september. De Woo gaat naar verwachting in in het tweede kwartaal van 2022.
- De Woo raakt veel organisatieonderdelen van de gemeente. Wat de gevolgen betreft, is de wet vergelijkbaar met de invoering van de AVG. De Woo verplicht gemeenten om documenten uit elf categorieën actief openbaar te maken. Het gaat om bestuursstukken en bepaalde beschikkingen. Voor de passieve openbaarmaking geldt een kortere afhandelingstermijn dan de Wob voorschrijft. In plaats van acht weken krijgt de gemeente maximaal zes weken om een besluit te nemen over een openbaarheidsverzoek.
- De invoering van de Woo duurt zeker vijf jaar. Om goed voorbereid te zijn, voert onze gemeente het implementatieprogramma Rotterdam Transparant uit. In vergelijking met eerdere inschattingen vallen de ontvangen Rijksmiddelen voor de invoering van de Woo lager uit. Het ambitieniveau van het programma is hierop aangepast.

Monitor ICT-projecten

Met de Monitor Grote Projecten rapporteert het college de gemeenteraad over de status en voortgang van risicovolle projecten. De Monitor ICT-projecten is onderdeel hiervan en is als aparte rapportage beschikbaar.

Privacy en AVG

Pagina 103

Privacy en AVG

De gemeente Rotterdam kent vanuit haar wettelijke taken en bevoegdheden veel processen waarbij persoonsgegevens van Rotterdammers (en andere burgers), ondernemers en medewerkers worden verwerkt. Soms zijn die privacygevoelig, zoals financiële en bijzondere gegevens. Er zijn binnen de gemeentelijke organisatie 513 (deel)processen waarbij persoonsgegevens gebruikt worden. Die vallen onder de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de wet die bepaalt hoe bedrijven en overheden met persoonsgegevens om moeten gaan.

Hoe gaat het nu met de AVG? Drie jaar na de invoering is er een fundament gelegd waarin de basis steeds meer op orde is. Dat zien we terug in:

- het register van verwerkingen. Hierin zijn de processen vastgelegd waarin persoonsgegevens van burgers en ambtenaren worden verwerkt. Daarin staan nu 513 verwerkingen;

- het aantal [uitgevoerde DPIA's](#) (Data Protection Impact Assessment) is nu 134. Nog 18 DPIA's moeten worden afgerond. Voor nieuwe processen moet afzonderlijk bepaald worden of een DPIA nodig is. Een DPIA is een verplichte analyse voor de processen met een hoog privacyrisico voor de betrokkenen van wie de gegevens verwerkt worden. Daarmee kunnen maatregelen worden genomen om het risico te verkleinen;
- het aantal verwerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten. Voor 283 processen zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten met partijen die in opdracht van de gemeente persoonsgegevens verwerken;
- het datalekkenregister. De gemeente houdt een datalekkenregister bij. Bij een datalek zijn persoonsgegevens mogelijk of daadwerkelijk in handen gekomen van onbevoegden. Dat kan bijvoorbeeld door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. Van 1 januari tot 1 augustus 2021 zijn er 158 datalekken gemeld. Daarvan zijn er [40 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens](#).

Om datalekken te voorkomen zet ons college met gerichte campagnes ook de komende periode in op bewustwording bij medewerkers. Dit gebeurt onder meer door een e-learning module voor alle medewerkers.

Inzet de komende jaren

Nu de basis voor de privacybeveiliging is gelegd, richt ons college zich steeds meer op andere speerpunten. Tegelijkertijd zal die basis ook de komende jaren veel inspanning vragen om die volledig op orde te houden. Zo komen er steeds nieuwe processen bij waarin persoonsgegevens worden verwerkt. Dit vraagt tegelijkertijd dat de informatiehuishouding op orde is, zodat alle processen en informatie geordend wordt beheerd, vindbaar is, compleet en herbruikbaar.

De wereld digitaliseert in sneltreinvaart. Digitalisering biedt kansen om maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Het beheer van de buitenruimte is een van de aspecten waar digitalisering steeds belangrijker is. Een voorbeeld is het project 'Smart cities', met toepassingen als sensoren en camera's die drukte en verkeersstromen monitoren. Ook maakt de gemeente gebruik van algoritmen. Dergelijke ontwikkelingen gaan snel. Daar kleven risico's aan, zo blijkt uit het rapport van de Rotterdamse Rekenkamer. De Europese Commissie werkt aan kaders en wetgeving om het gebruik van algoritmen een betere wettelijke basis te geven. Hier ligt ook een belangrijke taak voor onze gemeente. Dat vraagt om een organisatie die de ontwikkelingen in de digitalisering volgt en daarop anticipeert. Dat doet onze gemeente door kaders te stellen en de organisatie zo in te richten dat persoonsgegevens nu en in de toekomst veilig zijn, in opslag en bij verwerking.

Samenwerkingsverbanden

Dat er veel verandert geldt ook voor samenwerkingsverbanden waarin persoonsgegevens gedeeld worden zoals het sociaal domein en het Veiligheidshuis. Steeds zal een zorgvuldige afweging moeten worden gemaakt wanneer gegevens rechtmatig gedeeld kunnen worden, met oog voor de risico's voor privacy, discriminatie en stigmatisering. Nieuwe wetgeving is op handen, zoals de Wgs (wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden) en de WAMS (Wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein). Op basis van deze kaders blijft telkens een afweging nodig over nut en noodzaak om gegevens veilig te delen. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft voor de komende jaren gegevensdeling als een van de speerpunten benoemd. De gegevensdeling binnen het sociaal domein is dan ook een aandachtspunt voor de komende jaren.

Privacy by design

Om de privacyrisico's aan het begin van elk nieuw proces mee te nemen, zet ons college in op Privacy by design. Dit is vastgelegd in de AVG en voorziet erin dat de organisatie ieder proces, systeem of applicatie bij de start zo inricht dat het automatisch rekening houdt met privacy-aspecten. De basis hiervoor is een geordende informatiehuishouding en het informatiebeheerplan waar alle risicoclassificaties zijn opgenomen per proces en/ of taak.

Recht van betrokkenen

Bewoners kunnen op basis van de AVG inzage krijgen in hun eigen persoonsgegevens. Het aantal aanvragen hiervoor is toegenomen. In totaal zijn in juli 2021 263 verzoeken ingediend. De toename komt grotendeels door een datalek bij de landelijke GGD's. Nadat hierover berichten in de media waren verschenen, hebben 130 Rotterdammers gevraagd hun gegevens te wissen. De overige verzoeken gaan vooral om inzage van gegevens. Door het hoge aantal en de complexiteit van een deel van deze aanvragen, liep de afhandelingstermijn op.

Wet openbaarheid bestuur

Pagina 104

Wet openbaarheid bestuur

De Wet openbaarheid bestuur (Wob) regelt het recht op overheidsinformatie. Iedereen kan een verzoek indienen om informatie die bij de gemeente berust. De gemeente krijgt jaarlijks tussen de 200 en 300 Wob-verzoeken. Die gaan over diverse onderwerpen en zijn verschillend van aard en omvang. Afgehandelde Wob-verzoeken publiceert de gemeente op [de website](#).

Het college informeert via de P&C-cyclus de gemeenteraad over de ontvangen Wob-verzoeken en de afhandeltermijn. Deze manier van informatie vloeit voort uit een op 8 april 2021 aangenomen motie.

Afhandeling Wob-verzoeken

De wettelijke afhandeltermijn van een Wob-verzoek bedraagt acht weken: vier weken, met eenmalige verlenging met nogmaals vier weken.

Van januari tot en mei 2021 kreeg de gemeente Rotterdam 142 Wob-verzoeken. Voor 53% van deze verzoeken duurde de afhandeling langer dan de wettelijke termijn van acht weken. Daarmee is de niet-tijdige afhandeling van Wob-verzoeken te hoog. Op dit moment werkt het college aan een verbeterplan om sneller aan Wob-verzoeken te voldoen. Hierom is gevraagd in een aantal moties in 2021. In de volgende P&C-cyclus rapporteert het college nader hierover, inclusief over het werken met doelstellingen.

Effecten en maatregelen Covid-19

De gevolgen van de pandemie op de volksgezondheid en de gezondheidszorg zijn groot en naarmate het virus langer onder ons is en de beperkende maatregelen aanhouden, wordt duidelijk dat de economische en maatschappelijke gevolgen sporen trekken in de maatschappij.

De Coronacrisis heeft de gemeente op vele manieren financieel getroffen. Enerzijds heeft het geleid tot een onvermijdelijke daling van baten. Anderzijds heeft de Coronacrisis geleid tot een onvermijdelijke stijging van lasten. Overigens leidt de Coronacrisis ook, maar dan in veel mindere mate, tot een daling van lasten, bijvoorbeeld omdat evenementen niet doorgaan.

De Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven, al zijn de huidige vooruitzichten goed. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn en worden om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente zal blijven compenseren voor de financiële tegenvallers.

In deze Begroting wordt, net als bij de Voorjaarsnota, rekening gehouden met een basis en een pessimistisch scenario; deze hebben een nauwe samenhang met de scenario's zoals die door het CBP worden gehanteerd.

In het basisscenario is in een groot deel van 2021 in wisselende mate sprake van contactbeperkende maatregelen en zijn deze vanaf 2022 niet meer nodig. Dit komt overeen met de huidige verwachtingen van het kabinet. Dit leidt in 2021 tot lagere baten en hogere lasten. Op basis van de ervaringen in 2020 wordt ervan uitgegaan dat dit volledig door het Rijk wordt gecompenseerd. Hiertoe nemen we voor nu een stelpost op die verrekend zal worden met de daadwerkelijk ontvangen compensatie. Daarnaast zijn er enkele majeure lasten die één op één door het Rijk worden gecompenseerd zoals de uitvoering van de Corona-organisatie bij de GGD en de lasten i.v.m. de uitvoering van de Tozo-regelingen.

In onderstaande tabel is de aanvullende financiële impact van Corona weergegeven die wordt verrekend met de stelpost compensatie zoals opgenomen in de Voorjaarsnota.

Onderwerp	2021	2022	2023	2024	2025
Schone buitenruimte	-2.420				
Coulanceregeling Vastgoed	4.000				
Logiesbelasting	-1.662				
Totaal	-82				

De stelpost compensatie Rijk wordt hiermee slechts licht aangepast t.o.v. de Voorjaarsnota.

Daarnaast was in de Voorjaarsnota een stelpost opgenomen voor compensatie voor inkomstenderving in 2020. Inmiddels is er deels duidelijkheid over deze compensatie (onderdeel afval), wat is verwerkt in de actualisatie meicirculaire. Voor de resterende stelpost van € 7 mln wordt later dit jaar duidelijkheid verwacht over de werkelijke compensatie.

In onderstaande tabel wordt weergegeven exact welke stelposten daarmee in deze begroting voor compensatie corona zijn opgenomen.

Onderwerp	2021	2022	2023	2024	2025
Stelpost compensatie inkomstenderving 2020	7.000				
Stelpost compensatie Rijk	42.220	6.400	3.800	1.400	700
Totaal	49.220	6.400	3.800	1.400	700

In de Begroting is ook rekening gehouden met een pessimistisch scenario; hierbij is nog steeds sprake van relatief forse contactbeperkende maatregelen na 2021. De mogelijke financiële tegenvallers van dit scenario zijn als risico opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Algemeen uitgangspunt hierbij is dat naarmate de crisis langer voortduurt de financiële impact groter en structureler van aard is en de mate van compensatie vanuit het rijk afneemt. In de berekening van het benodigde weerstandsvermogen is rekening gehouden met een risicobedrag van € 31 mln in 2022 tot € 124 mln in 2025 met een afnemende kans van optreden (van 25% in 2022 naar 5% in 2025).

In deze risico-bepaling wordt, naast een groot aantal kleine risico's, met name rekening gehouden met de volgende onzekerheden:

- minder baten uit parkeer- en logiesbelastingen (ca. € 26 mln)
- minder baten uit verkoop van vastgoed (oplopend naar € 5,5 mln in 2025);
- minder baten uit de verhuur van commercieel en strategisch vastgoed (oplopend naar ca. € 18 mln in 2025);
- extra lasten voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang (€ 13,3 mln);
- Noodsteun cultuur (€ 13,2 mln)
- Noodsteun sport (€ 6 mln)
- extra lasten voor noodzakelijke jeugdhulp, inzet Centrum voor Jeugd en Gezin en een toename aan crisisopvang (€ 8 mln);
- minder baten uit erfpacht (€ 3 mln);
- minder baten als gevolg van omzetverlies Rotterdam Inclusief en Magis (€ 6 mln);
- extra lasten voor afvalinzameling (ca. € 3,6 mln);
- extra lasten voor verkiezingen (aflopend naar ca. € 3 mln);
- minder baten uit dividend (€ 6,25 mln).

Een aantal financiële risico's is niet opgenomen in deze risico-bepaling maar zijn onderdeel van afzonderlijke risico's in het benodigde weerstandsvermogen. Het gaat dan om het risico dat:

- de door de gemeente verstrekte leningen niet worden afgelost en de gemeente wordt aangesproken op door hem verleende garanties en borgstellingen.
- de resultaten uit grondexploitaties door een afnemende vraag naar woningen afnemen.
- de inkomsten uit het gemeentefonds afnemen, omdat het Rijk gaat bezuinigen, zodat de schuldenlast niet verder oploopt of wordt teruggedrongen. Of omdat het herstel van de trap-op-trap-af-systematiek voor het Gemeentefonds, die i.v.m. de Coronacrisis tijdelijk buiten werking is gesteld, voor de gemeente nadelig uitpakt.

Energietransitie

Pagina 106

Energietransitie

Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Wij werken aan een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit met alle ruimte voor innovaties.

De keuzes die we daarin maken bieden veel kansen. De energietransitie kan een vliegwiel zijn voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame, circulaire bedrijven en het opknappen en verduurzamen van woningen en wijken en zorgt daarmee voor nieuwe werkgelegenheid.

In deze collegeperiode zetten we in op het versnellen van de Energietransitie in Rotterdam en het optimaal benutten en versnellen van de kansen die dit met zich meebrengt. Hiervoor is een bedrag van € 68,2 mln vrijgemaakt en ondergebracht in de bestemmingsreserve Energietransitie. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

In september 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het eerste uitvoeringsplan energietransitie. In juli 2020 heeft het college het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 vastgesteld. Hierin is voor 2020-2022 een bedrag van € 68,1 mln van de € 68,2 mln van de Bestemmingsreserve Energietransitie gecommitteerd aan 52 programma's en projecten. In maart 2021 is het Uitvoeringsplan Energietransitie aangevuld met 9 nieuwe projecten. Hiermee is de gehele € 68,2 mln gecommitteerd.

Dit geeft het volgende beeld:

in mln €		Gemeentelijke bijdrage				Aanvullende financiering		
Thema's	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting vanaf 2022	Totaal Gemeente	Bijdrage Rijk	Totaal Beschikbaar
	2019	2020	2021	2022				
Haven en Industrie	0,3	0,8	2,3	0,6	1,5	5,5	4,4	9,7
Gebouwde omgeving	0,0	1,2	2,9	3,8	-	7,9	6,1	13,9
Emissieloze Mobiliteit	0,0	3,9	8,3	8,7	-	20,9	-	20,1

Schone Energie	0,3	1,3	5,3	4,3	6,4	17,6	-	18,1
Nieuwe Economie	1,5	4,0	4,9	3,8	-	14,2	-	14,5
Lokale duurzame Initiatieven	-	0,2	0,8	0,3	-	1,3	-	1,2
Proceskosten	-	0,4	0,2	0,2	-	0,8	-	0,8
Totaal	2,1	11,8	24,7	21,7	7,9	68,2	10,5	78,7

In de tabel kunnen door afrondingen de totalen afwijken van de afzonderlijke getallen. De totalen zijn de juiste bedragen.

Inzet middelen

Voor deze tweede herziening van de begroting is de vrijval binnen de Bestemmingsreserve Energietransitie in de periode januari-mei 2021 in kaart gebracht. Hierbij zijn projecten uit het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 meegenomen die niet doorgaan of minder geld nodig hebben dan verwacht. De vrijval bedroeg € 580. Deze vrijval is herverdeeld. Door vrijval van middelen is er in juli 2021 twee nieuwe projecten toegevoegd aan het Uitvoeringsplan. Ook is het budget van Schone Lucht aangevuld. Hiermee is de gehele € 68,2 mln gecommiteerd.

Bij de eerste herziening heeft het college besloten dat bij vrijval of onderbesteding van middelen uit het Uitvoeringsplan Energietransitie als eerste het budget van het programma Schone Lucht wordt aangevuld tot een bedrag van € 4,0 mln om zo de cofinanciering van het Rijk maximaal te benutten. Daarnaast is besloten dat onderbesteding kan worden ingezet voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. In lijn hiermee is de vrijval als volgt verdeeld:

- € 286 aan het programma Schone Lucht
- € 150 voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed (uitvoering motie Verduurzaam Rotterdamse daken in één klap)
- € 44 voor de verduurzaming van gemeentelijke infrastructuur (uitvoering motie Let the sun shine)
- € 100 aan de uitvoering van de gebiedsaanpak Heindijk.

Voor het project Verduurzaming gemeentelijk wagenpark is € 1,2 mln van 2022 naar voren gehaald, omdat er dit jaar meer bestellingen gedaan zijn dan verwacht. Daarnaast is voor een aantal projecten een deel van de middelen verschoven van 2021 naar 2022. In veel gevallen gaat dit om lopende meerjarige subsidies aan andere partijen waarvan de uitbetaling van een deel van de subsidie niet dit jaar maar volgend jaar plaatsvindt. Voorbeelden hiervan zijn de subsidieregeling Smart Energy Systems, de Verduurzamingspakketten en de voucherregelingen voor Vereniging Van Eigenaren (VVE's) en ondernemers.

Voortgang 2021

Het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 is volop in uitvoering. Veel programma's en projecten lopen volgens planning en leveren mooie resultaten op voor de stad. Voorbeelden zijn het Programma Smart Energy

Systems waar in de laatste ronde veel nieuwe projectvoorstellen zijn ingediend, de ombouw van de openbare verlichting naar LED waar al 31% van de armaturen is vervangen, het opleiden van Energiecoaches voor bewoners en de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark.

Bij een aantal projecten zorgt covid-19 voor vertraging bij het rondkrijgen van de financiering (bijvoorbeeld Hardt Hyperloop en het project Docking station). Hier houden we vinger aan de pols hoe deze projecten zich ontwikkelen en maken we continu de afweging hoe lang we onze toegezegde bijdrage vasthouden.

Een aantal subsidieregelingen loopt mede door covid-19 nog niet hard, zoals de subsidieregeling elektrisch koken of de energievoucher regeling voor ondernemers. Hierop zetten we komende tijd gerichte communicatie in onder de doelgroepen.

Energietransitiefonds Rotterdam

Eind 2020 is het Energietransitiefonds Rotterdam opgericht. Het fonds heeft als belangrijkste doelstellingen de reductie van de uitstoot van CO₂, de verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen (circulariteit). De middelen in dit fonds worden revolverend ingezet om investeringen in de energietransitie in Rotterdam mogelijk te maken of te versnellen en laagdrempelige leningen te verstrekken aan woningeigenaren, VVE's en kleine ondernemers. Met dit fonds geven we een belangrijke impuls aan de versnelling van deze omvangrijke transitie.

Uitgangspunt is dat we projecten ondersteunen die aan één of meerdere van deze doelstellingen bijdragen en als gevolg van een gebrek aan (passende) financiering niet of onvoldoende snel van de grond komen. Het geld dat in het revolverende fonds terugvloeit, kan opnieuw worden ingezet voor de energietransitie in Rotterdam. Op die manier verwachten wij zoveel mogelijk effect uit onze middelen te halen.

Het fonds bestaat uit diverse regelingen:

- Voor het Energietransitiefonds voor grote investeringen is het fondsmanagement ondergebracht bij Innovation Quarter. Er lopen gesprekken met diverse bedrijven en we verwachten voor eind 2021 de eerste investeringsaanvraag.
- De leningregelingen voor Rotterdammers en Rotterdamse organisaties die energiebesparende en gebouwverbeterende maatregelen willen nemen staan open voor aanvragen. Sinds de opening van de regeling in maart 2021 zijn 66 aanvragen van particuliere woningeigenaren ontvangen voor in totaal ruim € 450. Ook zijn een aantal bouwdepots met een budget van meer dan € 100 geopend.
- Het Energietransitiefonds is sinds juni 2021 ook beschikbaar voor VvE's en andere organisaties, zoals scholen. We verwachten in het najaar de eerste aanvragen.

Financiële kengetallen

Voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie van de gemeente wordt gebruikt gemaakt van verschillende financiële kengetallen.

[Beleid](#)[Regulier exploitatiesaldo](#)[Structureel exploitatiesaldo](#)[Weerstandsvermogen](#)[Solvabiliteitsratio](#)
[Belastingcapaciteit](#)[Netto schuldquote](#)[Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen](#)[Kasgeldlimiet](#)
[Renterisiconorm](#)[EMU-saldo](#)[Kapitaallastenratio](#)[Kengetal grondexploitaties](#)[Ontwikkeling](#)

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid

- Weerstandsvermogen*
- Solvabiliteitsratio*

Flexibiliteit: Saldo begroting

- Reguliere exploitatieruimte*
- Structurele exploitatieruimte*
- Belastingcapaciteit*

Flexibiliteit: Schuld

- Netto schuldquote*
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen*
- Kasgeldlimiet*
- Renterisiconorm*

Flexibiliteit: Investerings

- EMU-saldo*
- Kapitaallastenratio
- Kengetal grondexploitatie*

**Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven.*

De uitkomst van één individueel kengetal zegt niet zo veel over de financiële positie van de gemeente Rotterdam. Daarom is het raadzaam de kengetallen in samenhang te bezien. Op grond van het totale beeld is het mogelijk uitspraken te doen over de financiële positie van Rotterdam.

De financiële kengetallen tonen dat de financiële positie van de gemeente in solide is ondanks de coronacrisis. Er is een positief exploitatiesaldo, waarbij de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Er is in 2021 voldoende weerstandsvermogen en aan het einde van de meerjarenraming wordt het weerstandsvermogen terug op 1,00 gebracht. De solvabiliteitsratio ligt boven de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd. De netto-schuldquote past in de categorie die door de provincie als 'minst risicovol' wordt beschouwd. We voldoen aan de wettelijke financieringsvoorschriften (i.c. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) en het risico met betrekking tot de grondexploitatie is gering.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de lasten en de baten. Het reguliere exploitatiesaldo voor 2021 en verder is begroot op 0. De begroting is 'sluitend'; er is geen sprake van een begrotingstekort, noch van een begrotingsoverschot.

Regulier exploitatiesaldo	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(bedragen x € 1 mln)							
Baten exclusief onttrekkingen en vrijval aan reserves	3.552	5.239	4.051	3.840	3.673	3.661	3.658
Lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.519	3.948	4.214	4.030	3.667	3.597	3.602
Onttrekkingen en vrijval reserves	199	312	288	310	93	67	64
Toevoegingen aan reserves	200	1.516	125	120	99	131	120

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

Het structurele exploitatiesaldo is in 2022 negatief (- € 120 mln / 3%) en in de jaren daarna is dit weer positief. Het negatieve saldo in 2022 wordt met name veroorzaakt door de toenemende kosten voor jeugd, zorg en welzijn. Deze lasten zijn voor de jaren 2021 en 2022 reëel begroot. Dit zijn structurele lasten die voor 2022 incidenteel (via de algemene reserve) zijn gedekt. Voor meer informatie over de incidentele baten en lasten wordt verwezen naar het [overzicht van baten en lasten](#).

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele baten exclusief onttrekkingen aan reserves	3.228	3.376	3.345	3.626	3.585	3.623	3.576
Structurele lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.037	3.114	3.346	3.742	3.568	3.516	3.522
Structurele onttrekkingen aan reserves	28	10	96	0	0	0	0
Structurele toevoegingen aan reserves	37	0	30	0	0	0	0
Structureel exploitatiesaldo	182	272	65	-117	17	107	54
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.663	3.840	3.673	3.661	3.658
Structureel exploitatiesaldo (%)	5%	5%	2%	-3%	0%	3%	1%

NB: cijfers 2021 zijn gebaseerd op de oorspronkelijke Begroting 2021

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een dip in het weerstandsvermogen zien. Het uitgangspunt is en blijft - juist is de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het

weerstandsvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt mettertijd (na 2023) opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandsvermogen, conform de afgesproken richtlijnen, uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting (2025) uit op tenminste 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	296	186	169	214	240
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	222	241	231	231	235
Weerstandsvermogen	1,4	1,36	1,33	0,77	0,73	0,92	1,02
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (regulier) exploitatiesaldo.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de solvabiliteit. Als gevolg van de verkoop van Eneco is de solvabiliteit in 2020 gestegen ook in de periode 2021 - 2025 ligt de solvabiliteit boven het niveau van 2019.

Solvabiliteitsratio (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	1.115	2.406	2.243	2.053	2.060	2.124	2.180
Balanstotaal	3.635	3.972	4.250	4.626	4.862	4.954	4.964
Solvabiliteitsratio	30,7%	60,6%	52,8%	44,4%	42,4%	42,9%	43,9%
Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol							

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit daalt in 2022 ten opzichte van 2021. Voor een toelichting op de ontwikkeling van de belastingcapaciteit wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen, onderdeel [Lokale lastendruk](#).

De onderlinge vergelijking van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen binnen de geldende wet- en regelgeving verschillende bestuurlijke keuzes en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor inwoners en de uitgaven die ze doen, gegeven de fysieke en de sociaal-economische situatie van hun gemeente. Hierbij valt te denken aan welke kosten gemeenten precies toerekenen aan een tarief, of er mogelijkheden zijn voor een alternatieve dekking van kosten en welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	2019	2020	2021	2022
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	188	189	188	194
Afvalstoffenheffing voor een gezin	349	371	377	384
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	208	216	226	236
Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	744	776	791	813
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	721	740	776	811
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde in t-1	1,03	1,05	1,02	1,00

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De verkoopopbrengst Eneco wordt gebruikt voor het reduceren van de schuld. Als gevolg hiervan is de netto-schuld in fors gedaald. Vanaf 2021 loopt de netto schuldquote geleidelijk op. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste schulden	1.665	915	1.068	1.634	1.863	1.891	1.845
Netto vlottende schuld	434	125	419	419	419	419	419
Overlopende passiva	318	417	417	417	417	417	417
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-305	-395	-395	-395	-395	-395	-395
Liquide middelen	-15	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-145	-295	-295	-295	-295	-295	-295
Saldo	1.954	766	1.214	1.780	2.009	2.037	1.992

Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	4.051	3.840	3.673	3.661	3.658
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	55,0%	14,6%	30,0%	46,3%	54,7%	55,7%	54,4%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste schulden	1.665	915	1.068	1.634	1.863	1.891	1.845
Netto vlottende schuld	434	125	419	419	419	419	419
Overlopende passiva	318	417	417	417	417	417	417
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-210	-179	-127	-112	-97	-83	-68
Uitzettingen < 1 jaar	-305	-395	-395	-395	-395	-395	-395
Liquide middelen	-15	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-145	-295	-295	-295	-295	-295	-295
Saldo	1.743	587	1.087	1.668	1.913	1.955	1.923
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	4.051	3.840	3.673	3.661	3.658
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	49,1%	11,2%	26,8%	43,4%	52,1%	53,4%	52,6%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde

achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.767	3.937	4.151	4.151	4.151	4.151
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	295	320	335	353	353	353	353
Gemiddelde korte schuld	250	127	150	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-6	-482	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	244	-356	150	300	300	300	300
In % begroting	7,0%	-9,4%	3,8%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	51	676	185	53	53	53	53

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

De verkoopopbrengst Eneco is gebruikt voor schuldenreductie. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ruimte die de wetgever biedt. Vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren ontstaat er weer meer ruimte ten opzichte van de renterisiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.767	3.937	4.151	4.151	4.151	4.151
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	695	753	787	830	830	830	830
Renteherzieningen	0	0	0	50	0	0	0
Aflossingen	650	751	415	25	105	175	100
Risicobedrag	650	751	415	75	105	175	100
In % begroting	19%	20%	11%	2%	3%	4%	2%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	45	3	373	755	725	655	730

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2021 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2021 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt - € 132,8 mln.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In komende jaren lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	33	1.291	-163	-190	6	64	56
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-120	-111	-278	-405	-251	-88	-50
3. Mutatie voorzieningen	40	8	-7	0	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-33	-31	25	13	0	-19	26
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa		-1.290					
Berekend EMU-saldo	-80	-132	-423	-582	-245	-43	31

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten met betrekking tot schulden en investeringen af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). De kapitaallastenratio zegt iets over de mate van flexibiliteit van de begroting. Zowel schulden als investeringen drukken als last op de begroting, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten. Voor de beoordeling moet vooral naar de ontwikkeling in de tijd worden gekeken.

Als gevolg van de verkoop van Eneco worden in 2020 meer baten gerealiseerd waardoor de kapitaallastenratio eenmalig is gedaald. Vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren stijgt de kapitaallasten weer.

Kapitaallastenratio	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rentelasten	37	23	17	20	28	33	35
Afschrijvingen	123	122	131	148	169	178	184
Saldo	161	145	148	168	197	211	220
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	4.051	3.840	3.673	3.661	3.658
Kapitaallastenratio	4,5%	2,8%	3,7%	4,4%	5,4%	5,8%	6,0%

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bouwgronden in exploitatie	-145	-133	-158	-171	-171	-151	-177
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	4.051	3.840	3.673	3.661	3.658
Ratio grondexploitaties	-4,1%	-2,5%	-3,9%	-4,5%	-4,6%	-4,1%	-4,8%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol

Ontwikkeling

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2021.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2021	1e herziening 2021	2e herziening 2021
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)*	2%		
Weerstandsvermogen	0,87	1,06	1,33
Solvabiliteitsratio (%)	48,9%	50,6%	52,8%
Belastingcapaciteit (%)	102%	1,02*	1,00
Netto schuldquote (%)	39,3%	33,6%	30,0%

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	34,3%	29,5%	26,8%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	35	185	185
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	322	372	373
EMU-saldo (x € 1 mln)	-464	-579	-423
Kapitaallastenratio (%)	4,3%	3,8%	3,7%
Ratio grondexploitatie (%)	-5,1%	-4,8%	-3,9%

* Niet herberekenend voor begrotingsjaar 2021 (gebaseerd op de oorspronkelijke Begroting 2021)

Financiering

Pagina 108

Financiering

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aan. Om investeringen in de stad mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente bij de uitoefening van haar publieke taak.

[Beleid](#)[Ontwikkeling financiering](#)[Rente](#)[Wettelijke normen](#)[Renterisicobeheer](#)[Leningverstrekking](#)[Garantieverlening](#)[Kredietrisicobeheer](#)

Beleid

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Op dat moment heeft de gemeente meer geld op de bankrekeningen staan dan strikt noodzakelijk is. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit

heeft de gemeente gedaan in de vigerende [Verordening financiën Rotterdam 2021](#), die verder is uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#).

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen – de interne financieringsmiddelen – en met extern aangetrokken geldleningen. De gemeente rekent ook rente over de reserves en voorzieningen. De rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserves en voorzieningen wordt de 'bespaarde rente' genoemd. De bespaarde rente is geen uitgave zoals de werkelijke rente die de gemeente voor opgenomen geldleningen moet betalen, maar blijft binnen de eigen begroting. De bespaarde rente kan worden aangewend voor andere doeleinden en wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse investeringsmotor (RIM).

De totale gemeentelijke financieringskosten bestaan daarmee uit de externe rentelasten over de opgenomen geldleningen en de berekende rentelasten over de interne financieringsmiddelen. De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het [taakveld treasury](#) worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van desbetreffende investeringen op de balans.

In het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#) zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE). Jaarlijks worden op basis van deze BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend. Door de laagblijvende externe marktrente wordt de bespaarde rente (de rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen) met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,5%. De lagere rentelasten leiden er ook toe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,5%. De bestendige gedragslijn is om beide rentepercentages aan elkaar gelijk te houden. De omslagrente BIE wordt bepaald als het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille, naar de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen. Deze omslagrente BIE komt uit op 0,8%. Voor de omslagrente BIE vindt volgens de BBV-richtlijnen bij jaarrekening nacalculatie plaats op basis van de werkelijk gerealiseerde rentelasten. Daarnaast bestaan er rijksregels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Aan deze voorziening moet jaarlijks een toevoeging plaatsvinden voor het percentage waartegen de voorziening contant is gemaakt. Volgens voorschriften van het Rijk is de rentetoerekening voor pensioenvoorzieningen voor 2021 en verder gesteld op 0,082%.

Samenvattend worden op grond van de bovenstaande bepalingen en richtlijnen in de begroting 2022 en verder de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente BIE: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,5%
- Bespaarde rente: 1,5%
- Rentetoerekening Voorziening pensioenen bestuurders: 0,082%

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van de publieke taak. We spreken van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort en besluit of bij marktfalen overheidsingrijpen noodzakelijk is. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een motivering

van de overwegingen voor dit overheidsingrijpen vereist. De gemeenteraad en de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, moeten dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging voor de gemeenteraad hierbij is of de te ondersteunen activiteiten direct of indirect van belang zijn voor de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende overheidspartij is om deze activiteiten te ondersteunen.

De [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#) biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. Daarbij houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders. De gemeente beheerst en verlaagt de risico's die samenhangen met de leningverstrekking en garantieverlening door toepassing van een actief kredietrisicobeheer.

Ontwikkeling financiering

De ontwikkeling van de investeringen en de ontwikkeling van de financieringsmiddelen zijn belangrijk om de ontwikkeling van het financieringstekort te kunnen bepalen. Het financieringstekort is het verschil tussen het bedrag van de verwachte boekwaarde van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Door de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille met die van het financieringstekort te combineren ontstaat inzicht in de ontwikkeling van de totale leningenpositie van de gemeente. Dit is belangrijk om de renterisico's te kunnen bepalen en beheersen.

Investeringsen

De onderstaande tabel toont de ontwikkelingen van de boekwaarde van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij om de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa en de voorraden. De immateriële vaste activa hebben betrekking op bijdragen aan activa van derden (Hart van Zuid: zwembad en kunstenpand) en voorbereidingskosten voor nog niet geactiveerde grondexploitaties. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelenkapitaal door deelname in verbonden partijen en verstrekte geldleningen aan derden. De voorraden, die voornamelijk bestaan uit bouwgronden in exploitatie, worden in dit overzicht ook tot de investeringen gerekend.

De (im)materiële vaste activa stijgen in de komende jaren door de diverse investeringen in bijvoorbeeld de Zeven Stadsprojecten, versnelde ombouw straatverlichting naar LED, integraal huisvestingsplan sport en onderwijshuisvesting, zie de [paragraaf Investeringsen](#). De boekwaarde van de investeringen stijgt in de meerjarenbegroting naar € 4,3 mld.

Investeringsen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Immateriële vaste activa	46.030	47.607	46.114	44.192	42.270
Materiële vaste activa	3.022.501	3.425.758	3.678.506	3.768.022	3.820.335
Kapitaalverstrekkingen	474.682	474.201	473.720	473.238	472.757
Leningen (woningcorporaties en verbonden partijen)	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213
Overige financiële vaste activa	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920

Financiële vaste activa	601.590	586.215	570.433	555.835	540.890
Vorraden	-110.327	-123.610	-123.304	-103.939	-129.485
Netto banksaldi	0	0	0	0	0
Totaal investeringen	3.559.794	3.935.970	4.171.749	4.264.110	4.274.010

Financieringsmiddelen

De investeringen in vaste activa en voorraden worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen worden gevormd door de reserves en voorzieningen. De langlopende schulden bestaan uit lange leningen met een looptijd van 1 jaar of langer en overige vaste schuld. De overige vaste schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen erfpacht. De gemeente moet deze afkoopsommen als schuld op de balans opnemen en gedurende de oorspronkelijke looptijd van het afgekochte erfpachtcontract jaarlijks laten vrijvallen in het resultaat. De kasgeldleningen zijn externe geldleningen met een looptijd van korter dan 1 jaar. Ten slotte wordt het overig netto werkkapitaal tot de financieringsmiddelen gerekend. Het netto werkkapitaal bestaat uit het saldo van de debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

De komende jaren neemt de reservepositie af. Zie voor de ontwikkelingen van de reserves de [balanspagina Reserves](#). De voorzieningen blijven redelijk stabiel. Zie voor de ontwikkeling van de voorzieningen de [balanspagina Voorzieningen](#). Door reguliere aflossingen daalt de boekwaarde van de portefeuille opgenomen langlopende leningen in de komende jaren. Per saldo nemen de beschikbare financieringsmiddelen af tot € 2,8 mld.

Financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	2.243.285	2.053.334	2.059.602	2.124.000	2.179.933
Voorzieningen	102.826	102.776	102.706	102.619	102.516
Interne financieringsmiddelen	2.346.111	2.156.110	2.162.308	2.226.619	2.282.449
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	563.426	538.658	433.922	343.848	328.571
Overige leningen	35.313	34.155	32.997	31.839	30.681
Langlopende schulden	598.739	572.813	466.919	375.687	359.252
Kasgeldleningen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Overig netto werkkapitaal	-153.911	-153.911	-153.911	-153.911	-153.911
Totaal lopende financieringsmiddelen	3.090.939	2.875.012	2.775.316	2.748.395	2.787.790

Financieringstekort

Het financieringstekort geeft het bedrag weer van de nieuw aan te trekken leningen als de overige balansposten zoals vaste activa (investeringen), eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen zich volgens de begroting ontwikkelen. Het financieringstekort loopt in de komende jaren op tot € 1,5 mrd. De gemeente past totaalfinanciering toe. Daarbij worden op basis van de werkelijke totale liquiditeitsbehoefte (het saldo van uitgaven

en ontvangsten) van de gemeente leningen aangetrokken of middelen bij de schatkist gestald. Ervaring leert dat de werkelijke liquiditeitsbehoefte in de praktijk lager uitvalt dan het begrote financieringstekort. Volgens de wet fido mag niet eerder worden geleend dan dat de middelen daadwerkelijk benodigd zijn. Ook moet de looptijd passen bij de verwachte duur van de liquiditeitsbehoefte. Pas bij een structurele liquiditeitsbehoefte worden langlopende leningen afgesloten.

Financieringstekort (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringsleningen	3.559.794	3.935.970	4.171.749	4.264.110	4.274.010
Lopende financieringsmiddelen	-3.090.939	-2.875.012	-2.775.316	-2.748.395	-2.787.790
Financieringstekort	468.855	1.060.958	1.396.433	1.515.715	1.486.220

Ontwikkeling leningenpositie

Uitgaande van bovenstaande ontwikkeling van het financieringstekort neemt het totaal aan kort- en langlopende leningen tot eind 2025 toe tot € 2,1 mrd. Dit patroon is ook zichtbaar in de ontwikkeling van de [netto schuldquote](#). De netto schuldquote, de netto schuldpositie gedeeld door het totaal van de baten, vertoont een stijgende lijn. Toch ligt de netto schuldquote met een maximum van 55,7% gedurende de gehele meerjarenperiode ver onder de kritische signaalwaarde van de toezichthouder (130%) en blijft in de categorie 'minst risicovol' (<90%). De afname van de reserves en de toename van de schulden leidt tot een afname van de [solvabiliteitsratio](#), het eigen vermogen gedeeld door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio blijft in deze meerjarenbegroting ruim boven 40% en daarmee ruim aan de goede kant van de signaalwaarde die door de Provincie Zuid-Holland als risicovol wordt beschouwd (20%). Voor meer informatie over de kengetallen, zie de [paragraaf Financiële kengetallen](#).

Ontwikkeling leningenpositie (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Kasgeldleningen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	563.426	538.658	433.922	343.848	328.571
Financieringstekort	468.855	1.060.958	1.396.433	1.515.715	1.486.220
Lange leningen	1.032.281	1.599.616	1.830.355	1.859.563	1.814.791
Totaal korte en lange geldleningen	1.332.281	1.899.616	2.130.355	2.159.563	2.114.791

Rente

Het gemiddeld rentepercentage dat wordt berekend over de netto korte schuld is afgeleid van het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Daarbij wordt gerekend dat de korte rente gedurende de meerjarenperiode tot en met 2025 geleidelijk oploopt in de richting van 2%. Voor het financieringstekort wordt gerekend met een lange rente die gedurende diezelfde periode oploopt tot 2,5%.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties. De in de loop van de jaren stijgende financieringsbehoefte leidt tot een toename van de rentelasten. In 2021 heeft woningbouwcorporatie Vestia enkele leningen vervroegd afgekocht door alle toekomstige rente- en aflossingsverplichtingen van deze leningen in één keer te voldoen. Dit heeft geleid tot een eenmalige hogere rentebate in 2021 en lagere rentebaten in de jaren 2022 en verder. De toe te rekenen externe rente als saldo van de rentelasten, de rentebaten en de toerekening van de omslagrente BIE aan de grondexploitaties, bedraagt € 18,9 mln in 2022 en loopt op tot € 35,3 mln in 2025. Na toerekening van de rente aan de interne financieringsmiddelen, bedragen de totale financieringskosten in 2022 € 52,8 mln, oplopend tot € 67,4 mln in 2025. De omslagrente van 1,5% is toereikend om de financieringskosten te kunnen doorberekenen. In de jaren 2022 tot en met 2024 zijn er beperkte positieve renteresultaten. Alleen in 2025 resulteert een klein negatief renteresultaat. Bij de begroting 2023 wordt de omslagrente opnieuw bezien.

Renteschema	2021	2022	2023	2024	2025
Externe rentelasten korte en lange leningen	-17.119	-20.105	-28.207	-32.817	-35.298
Rentebaten verstrekte leningen	5.936	2.805	2.354	1.942	1.587
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-11.183	-17.300	-25.853	-30.875	-33.711
Omslagrente bouwgronden in exploitatie (BIE)	-1.399	-1.552	-1.604	-1.526	-1.550
Toe te rekenen externe rente	-12.582	-18.852	-27.457	-32.401	-35.261
Rente over eigen vermogen (toevoeging IFR/RIM)	-42.110	-33.648	-30.800	-30.894	-31.861
Rente over voorzieningen (toevoeging IFR/RIM)	-384	-225	-225	-224	-222
Rente over voorzieningen (toevoeging pensioenvoorzieningen)	-47	-47	-47	-47	-47
Totaal toe te rekenen rente	-55.123	-52.772	-58.529	-63.566	-67.391
Toegerekende omslagrente	59.000	56.579	61.270	63.807	65.112
Renteresultaat	3.877	3.807	2.741	241	-2.279

Wettelijke normen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Zo moeten tijdelijk overtollige middelen boven een vastgestelde drempel worden aangehouden in 's Rijks schatkist. Bij het aantrekken van korte leningen (met looptijd tot één jaar) mag het gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille lange leningen (met looptijd van één jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of

uitzetten bij medeoverheden. Om te voorkomen dat onverwachte ontvangsten en uitgestelde betalingen direct leiden tot onrechtmatigheid mag er bij gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanwezig zijn. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Het drempelbedrag is gerelateerd aan de omvang van de begroting – 2% over de eerste schijf van € 500 mln en 0,2% over het meerdere daarboven. Voor 2022 komt het drempelbedrag voor de gemeente Rotterdam uit op € 17,3 mln. Indien de gemiddelde banksaldi boven deze drempel komen, worden deze middelen in de schatkist van het Rijk aangehouden.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke (voorliggende) begroting 2022. De in de tabel getoonde bedragen zijn jaargemiddelden. Er moet enerzijds rekening worden gehouden met beschikbare kredietlijnen en anderzijds met tijdelijke uitschieters in de behoefte aan kort geld. Daarom wordt voorzichtigheidshalve enige marge aangehouden onder de kasgeldlimiet en wordt er gestuurd op een gemiddelde netto korte schuld van € 300 mln. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.937.110	4.150.519	4.150.519	4.150.519	4.150.519
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	334.654	352.794	352.794	352.794	352.794
Gemiddelde vlottende schulden	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Gemiddelde vlottende middelen	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
In % begroting	3,8%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	184.654	52.794	52.794	52.794	52.794

Renterisiconorm

Bij de structurering van de lange schuld moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de voorliggende begroting. De omvang van de begroting 2022 geldt volgens de wet ook als grondslag voor de toetsing van de daaropvolgende jaren. Nieuw af te sluiten leningen worden zodanig gestructureerd dat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Renterisiconorm	2021	2022	2023	2024	2025
-----------------	------	------	------	------	------

Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.937.110	4.150.519	4.150.519	4.150.519	4.150.519
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	787.422	830.104	830.104	830.104	830.104
Renteherzieningen	0	50.000	0	0	0
Aflossingen	414.666	24.768	104.736	175.074	100.277
Risicobedrag	414.666	74.768	104.736	175.074	100.277
In % begroting	10,5%	1,8%	2,5%	4,2%	2,4%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	372.756	755.336	725.368	655.030	729.827

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Als onderdeel van het renterisicobeheer maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps zijn instrumenten waarmee de lange rente kan worden vastgelegd. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarbij zijn de renterisico's van € 185 mln aan onderliggende financieringsbehoefte ingedekt. Ter beperking van tegenpartijrisico's zijn deze swaps alleen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze bank heeft met een AAA-rating de hoogste mogelijke kredietwaardigheid. Op deze renteswaps drukken geen onderpandverplichtingen. Bij een rentedaling heeft de gemeente dan ook geen verplichting om liquide middelen te storten.

Renterisico

Bij de berekening van het renterisico over de totale schuld worden zowel renterisico's die samenhangen met de korte als de lange schuld betrokken en wordt naast de herfinanciering ook eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte meegenomen. Dit resulteert in het bedrag dat blootstaat aan risico's van een rentestijging.

Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid met betrekking tot risicobeheersing, zie de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2022	2023	2024	2025
Renteherzieningen	50.000	0	0	0
Financieringstekort (stand primo)	468.855	1.060.958	1.396.433	1.515.715
Renterisicobedrag vaste schulden	518.855	1.060.958	1.396.433	1.515.715
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal renterisicobedrag	818.855	1.360.958	1.696.433	1.815.715
Renterisico (2%)	16.377	27.219	33.929	36.314

Leningverstrekking

De Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014 biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking en garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. In afwijking hiervan worden bepaalde investeringen gestimuleerd via specifieke regelgeving. Zo kan onder de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#) naast een subsidie een aanvullende lening verstrekt worden.

De bestaande portefeuille verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In 1994 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waardoor de leningen van woningbouwcorporaties worden gewaarborgd door het WSW. Sinds dat moment trekken de woningbouwcorporaties zelfstandig hun leningen aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De komende jaren zal de omvang van de aan de woningcorporaties verstrekte leningen sterk dalen. Oorspronkelijk was de gemeente ook de financier van RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden Voertuigen BV. In 2016 is besloten dat de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) de rol als financier van beide entiteiten overneemt van de gemeente. Slechts een beperkt pakket met leningen bleef achter bij de gemeente. Deze worden in de komende jaren door de RET afgelost volgens het bestaande aflossingsschema en vervolgens geherfinancierd bij de MRDH.

De overige financiële activa betreffen leningen aan sportverenigingen en welzijnsorganisaties. Daarnaast gaat het om leningen voor de economische ontwikkeling. Onder de post Overig is onder andere de lening opgenomen die is verstrekt aan Ahoy in het kader van coronanoodsteun. Ook de leningen die lopen via de Kredietbank Rotterdam, het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) vallen onder deze categorie.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Woningcorporaties	47.880	41.863	35.449	30.222	24.713
Deelnemingen	42.500	34.000	25.500	17.000	8.500
Totaal leningen aan woningcorporaties en deelnemingen	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213
Sportverenigingen	4.093	3.956	3.814	3.672	3.467
Economische ontwikkeling	9.286	9.286	9.286	9.286	9.286
Overig	23.149	22.909	22.664	22.417	22.167
Totaal overige financiële vaste activa	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920
Totaal verstrekte leningen	126.908	112.014	96.713	82.597	68.133

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen. De garanties vertonen een dalend verloop doordat op de gegarandeerde leningen jaarlijks wordt afgelost door de geldnemers.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen.

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de particuliere woningbezitter niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Rotterdamse achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. In 2021 is de implementatie hiervan gestart waarbij de gemaakte afspraken worden vastgelegd in verschillende overeenkomsten, waaronder ook nieuwe achtervangovereenkomsten met gemeenten.

In lijn met de voorgaande jaren wordt het risicobedrag in de onderstaande tabel weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. Bij aanspraak op alle achtervangers door het WSW voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW en de vastlegging daarvan in diverse overeenkomsten zal de VNG in samenwerking met de G4-gemeenten een methodiek ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
WEW	2.751.000	2.551.000	2.351.000	2.151.000	1.951.000
WSW	6.677.957	6.677.957	6.677.957	6.677.957	6.677.957
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	9.428.957	9.228.957	9.028.957	8.828.957	8.628.957

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting aan particulieren hebben voornamelijk betrekking op een regeling die gold tot 1995. Volgens deze regeling verstrekke de gemeente garanties voor hypothecaire geldleningen van particulieren. Bij verliezen op grond van deze regeling neemt het Rijk 50% voor zijn rekening. Met de komst van de NHG in

1995 is deze regeling gestopt. Daarnaast heeft de gemeente zich garant gesteld voor door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte leningen.

Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Hypotheekgaranties	27.233	24.510	21.787	19.063	16.340
Garantie NRF-leningen	3.400	2.800	2.200	1.600	1.000
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	30.633	27.310	23.987	20.663	17.340

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2021	2022	2023	2024	2025
Zorg	6.322	5.509	4.707	3.954	3.294
Sport en recreatie	1.282	827	365	0	0
Kunst en cultuur	730	556	426	382	337
Overig	665	601	575	550	525
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	8.999	7.493	6.073	4.886	4.156

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente risicobeperkende maatregelen en voert een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd. De kredietrisicoreserve is ingesteld om deze risico's te kunnen afdekken. Bij leningverstrekking of garantieverlening dient eenmalig een bijdrage te worden gestort voor de dekking van deze kredietrisico's. Daarnaast betaalt de geldnemer aan de gemeente een renteopslag of garantiopremie, die als voeding dient voor de kredietrisicoreserve. De onderstaande tabel toont per ultimo 2021 de bedragen waarover risico wordt gelopen en het berekende kredietrisico.

Het kredietrisicobedrag voor de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw kan op dit moment nog niet berekend worden en wordt daarom op PM gesteld. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW zal een methodiek ontwikkeld worden om het kredietrisicobedrag van de achtervangpositie voor gemeenten te kunnen berekenen. Dit gebeurt door de VNG in overleg met onder andere de G4-gemeenten.

Voor garanties ten behoeve van volkshuisvesting particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisicobedrag op bancaire richtlijnen. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend

die minimaal zouden moeten worden gereserveerd om de risico's van de leningverstrekking en de garantieverlening voor rechtspersonen te kunnen opvangen. De kredietrisicoreserve (€ 18,8 mln) is vooralsnog toereikend om het hier berekende totale kredietrisicobedrag (€ 10,8 mln) te kunnen dekken. Pas als er ook een goede inschatting kan worden gemaakt van de risico's die samenhangen met de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden vastgesteld of de kredietrisicoreserve toereikend is.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	9.028.957	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	30.633	858
Garanties t.b.v. rechtspersonen	8.999	2.494
Verstekte leningen	126.908	7444
Totaal	9.195.497	10.796

Grondbeleid

Pagina 109

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft de kaders weer voor de ruimtelijke economische ontwikkelingen in de stad. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte marktontwikkelingen voor woningbouw en werklocaties, de financiële uitgangspunten van het grondbeleid en de risico's voor de grondexploitatieportefeuille.

[Beleid](#)[Externe ontwikkelingen](#)[Wijze van uitvoering grondbeleid](#)[Resultaten totale grondexploitatie](#)[Winstneming Reserves grondzaken](#)

Beleid

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de concept Omgevingsvisie, en zoals verwoord in het [coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam'](#). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de Ontwerp Omgevingsvisie Rotterdam: "[De Veranderstad. werken aan een wereldstad voor iedereen](#)" (juli 2021). Daarin staat dat Rotterdam kiest voor goede groei. Groei die bijdraagt aan het welzijn van de inwoners aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Om richting te bepalen bij goede groei wordt gebruik gemaakt van het kompas met de perspectieven: compact,

gezond, inclusief, duurzaam en productief. En om goede groei te concretiseren, worden in deze omgevingsvisie vijf hoofdkeuzes gemaakt. Belangrijke hoofdkeuzes voor het grondbeleid zijn daarbij: Verstedelijken & verbinden, Prettig leven in de delta en Schouders onder de energie- en grondstoffentransitie.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het college zet deze periode ambitieus in op de start van de bouw van 18.000 nieuwe woningen zowel in het sociale en midden- als het hoge en topsegment. Het thema betaalbaarheid is nadrukkelijk een belangrijk aandachtspunt in de bouwopgave. Daarnaast spelen duurzaamheid, energiezuinig en een betere luchtkwaliteit een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

BBV-aspecten

In 2016 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) vernieuwd vanwege de invoering van de Vennootschapsbelasting voor overheden. In 2019 heeft de [commissie BBV](#) de notitie "[Grondbeleid in begroting en jaarstukken](#)" uitgebracht waarin diverse eerdere notities zijn samengevoegd tot één document, maar waarin ook nadere duiding is gegeven aan de regelgeving. De verwachting is dat het BBV ook de komende jaren zal blijven veranderen om zo in te spelen op de actuele situatie. Er wordt voor gezorgd dat continu wordt voldaan aan de regels van de -eventueel herziene- BBV.

Corona

De gevolgen van corona op de woningmarkt zijn beperkt gebleven, onder andere door de afspraken die zijn gemaakt in het [doorbouwmanifest](#). De vraag naar nieuwe woningen blijft op een historisch hoog peil. Wel is reeds in 2020 opgemerkt dat de markt enige tijd terughoudend is geweest met het aangaan van nieuwe investeringen. Op basis daarvan zijn enkele projecten met enkele maanden vertraagd. Het vertrouwen is ondertussen op dit punt volledig hersteld.

Schaarste grondstoffen en personeel

Sinds begin 2021 wordt een sterke stijging van de bouwkosten als gevolg van grondstoffenschaarste die is ontstaan tijdens de corona-crisis gesignaleerd. Reeds vanaf 2018 wordt de bouwsector geconfronteerd met stijgende bouwkosten met name veroorzaakt door een stapeling van regelgeving en nieuw beleid. In een aantal gevallen is (deels) herontwikkeling doorlopen bij bouwplannen als gevolg van de bouwkostenstijging. De stijging van bouwkosten en grondstoffen schaarste die is ingezet in het 1e kwartaal van 2021 is daarbovenop fors. Afhankelijk van de mate waarin de stijging doorzet en aanhoudt is een (negatief) effect op de bouwproductie te verwachten.

Ontwikkelingen woningbouw

De corona-crisis bracht het afgelopen jaar veel onzekerheid. Hoewel de initiële economische schok groot was, is van een diepe recessie geen sprake geweest. Het herstel verloopt in de eerste helft van 2021 voorspoediger dan eerder gedacht. De verwachte vraaguitval op de woningmarkt, met dalende transactieprijzen als gevolg, is ook uitgebleven. Er is echter wel sprake van materiaal schaarste en daardoor hogere bouwkosten. De hypotheekrente ging niet omhoog maar bleef laagterecords breken, transactieprijzen van koopwoningen gaan door het dak en het aanbod blijft enorm beperkt. Alleen de vrije sector huurmarkt in het duurdere segment (> € 1.380 per maand) kent door het tijdelijk wegvallen van expats en de aantrekkelijkheid van hypotheekleningen een stagnerende prijsontwikkeling. Door het landelijke woningtekort blijft de interesse voor bestaande en nieuwbouwwoningen vele malen groter dan het aanbod.

Betaalbaarheid is op dit moment het grootste probleem waarmee de woningmarkt wordt geconfronteerd. De lage hypotheekrente, de in 2021 verruimde leennormen en de afschaffing van de overdrachtsbelasting voor starters hebben op de krappe woningmarkt voor niet eerdere geziene prijsstijgingen gezorgd. Alleen tweeverdieners met veel vermogen (uit hun vorige woning), die bereid zijn om substantieel te overbieden, maken op dit moment kans op het bemachtigen van een koopwoning. Starters die niet van overwaarde kunnen profiteren maar ook doorstromers uit de middenklasse worden uit de koopmarkt gedrukt. Hierdoor blijven zij langer zitten in hun (sociale) huurwoning, waardoor doorstroming in de betaalbaardere segmenten van de woningmarkt ook stakt.

Meer huizen bijbouwen, renoveren, transformeren, verduurzamen en onderhouden is de beste manier om het woningtekort het hoofd te bieden en de economie draaiende te houden en werkgelegenheid te vergroten.

De gemeente heeft flinke stappen gezet om de bouwstroom voor langere periode hoog te houden. In de afgelopen jaren is de planvoorraad voor de middellange termijn met 20.000 woningen gegroeid. Hadden we in 2018 voor de periode 2022 - 2030 voor 22.000 woningen bouwlocaties op het oog, op dit moment is dit aantal gegroeid tot 42.000 woningen. De grootste uitdaging de komende jaren is om deze bouwstroom continu en gedifferentieerd te houden, voor alle doelgroepen, in alle prijssegmenten. Dit vraagt om forse blijvende investeringen in capaciteit en middelen bij het concretiseren en uitwerken van al deze bouwlocaties door zowel de overheid als de marktpartijen en corporaties. Hiervoor staat ook het Rijk aan de lat, waarbij het goed zou zijn om gelden zoals de woningbouwimpuls structureel te maken. Zo kunnen gemeenten knelpunten wegwerken en die grotere gebiedsontwikkelingen mogelijk maken. Daarnaast vraagt de woningmarkt om structurele hervormingen die het gemeenteniveau ontstijgen.

Om aan te sluiten op de effectieve marktvraag, de groei van de stad en de economie op stoom te houden, ligt de focus de komende periode op:

- Op korte termijn zoveel mogelijk woningen te realiseren voor alle Rotterdammers;
- Meer aandacht voor betaalbaarheid van woningen, specifiek in het middensegment. Met name middenkoop blijft achter in de bouwproductie.
- Het zorgen dat voldoende bouwlocaties op de middellange en lange termijn zijn uitgewerkt en daarvoor randvoorwaarden (zoals financiën, voorzieningen, capaciteit en infrastructuur) beschikbaar zijn, zodat een constante bouwstroom en goede groei kan worden gerealiseerd.

Ontwikkelingen werklocaties

Door de corona-crisis zijn vraagtekens ontstaan over de behoefte aan (ver)nieuwbouw van commercieel vastgoed in Rotterdam in de komende jaren. Sectoren die versneld worden in hun groei zijn (stedelijke) distributie en ICT. Echter sectoren zoals de detailhandel (met name non-food winkels), groothandel en leisure (inclusief hotels) zijn fors geraakt. Vastgoedinvesteerders richten zich op groeiers, maar merken ook dat bijvoorbeeld de banken voorzichtiger zijn en zich terughoudend opstellen. Ook bij economische krimp blijft er vraag naar kwalitatieve verbetering en zijn er bedrijven die zich aan de malaise weten te onttrekken. Het gaat daarom in de komende jaren onverminderd om vervanging en/of herontwikkeling van verouderd vastgoed. Het planaanbod is de komende jaren ruim voor de meeste sectoren (kantoren, winkels en hotels). Maar bij met name logistiek vastgoed blijft het planaanbod onder de verwachte marktvrage. De nieuwbouwvraag naar kleinschalig vastgoed kan worden opgelost in bestaand vastgoed (bijvoorbeeld incourante winkels) maar hier is en blijft concurrentie met woningbouw die meer en zekerder rendement oplevert. Om een inclusieve en innovatieve economie te realiseren is behoud en vernieuwing van kleinschalige huisvesting in woongebieden cruciaal.

Voor de concurrentiepositie van Rotterdam op langere termijn is het een voorwaarde dat A-kwaliteit, op korte termijn, beschikbaar is. De ontwikkeling van mixed-use gebouwen op concentratielocaties (nabij hoogwaardig openbaar vervoer) kan hier ook in de komende jaren in voorzien. Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. De transformatie zet fors door. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum.

Er is inmiddels ook nieuwbouw gepland in het centrum. Veelal gaat het om herontwikkeling van bestaande kantoorgebouwen. Door de corona-crisis is vertraging en uitstel ontstaan bij deze projecten.

Inmiddels is vanaf 2019 tot het eerste kwartaal van 2021 al 231.000 m² kantoor getransformeerd, waardoor de collegetarget van 180.000 m² ruimschoots is overtroffen.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's. Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleid voortdurend vernieuwd en waar mogelijk verruimd.

Het ruimtelijk economisch perspectief, de gemeentelijke rolopvatting en de gewenste sturing op gebiedsontwikkelingen met behulp van het grondinstrumentarium, hebben gevolgen voor de wijze waarop en het tempo waarin gebiedsontwikkelingen tot uitvoering komen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving. De complexiteit van gebiedsontwikkelingen dwingt de gemeente scherp te zijn op de wijze waarop zij haar schaarse mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de gebiedsontwikkeling. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert.

Op basis van actuele marktanalyses en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau. Voor het ondervangen van projectspecifieke risico's bevat een aantal grondexploitaties een post 'onvoorzien'. Projectoverstijgende risico's, zoals macro-economische effecten en marktontwikkelingen, hebben hun weerslag op het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeentelijke begroting.

Voor sturing op portefeuilleniveau wordt de Gemeenteraad jaarlijks het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed (MGV) aangeboden. Voor dit MGV onderzoekt de gemeente de trends en marktontwikkelingen bij woningbouw, werklocaties en maatschappelijke voorzieningen. De analyse van deze ontwikkelingen leidt tot een uiteenzetting van risico's en kansen voor het planaanbod in Rotterdam en een raming van het benodigde weerstandsvermogen.

In het Grondbeleid wordt beschreven op welke wijze de gemeente met behulp van het grondinstrumentarium kan en wil sturen op gewenste gebiedsontwikkelingen. Zo zijn in 2019 in aanloop naar het geactualiseerde grondbeleid al de wijze van marktbenadering (mogelijkheid voor marktpartijen tot het indienen van zogeheten unsolicited proposals en ruimere mogelijkheden voor enkelvoudige partijselectie) en de verdeling van bevoegdheden tussen College van B&W en Gemeenteraad met betrekking tot grondexploitaties herzien. In 2020 is het taxatieproces ter bepaling van de grondprijs transparanter gemaakt en in 2021 vinden de eerste bijstellingen plaats van het erfpachtbeleid, is de indexatie van de sociale grondprijzen vastgesteld en is de gemeenteraad geïnformeerd over de verschillende sturingsmogelijkheden bij eigendom en erfpacht.

Resultaten totale grondexploitatie

Financieel resultaat

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat op basis van de beoogde gebieds- en/of projectontwikkeling enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. De gemeente maakt alle posten contant. Gesaldeerd ontstaat daardoor de netto contante waarde (NCW) van het project.

Voor een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille zijn verschillende externe factoren van invloed. Door de economische ontwikkelingen kan er sprake zijn van prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van de langjarige parameters heeft grote invloed op de uitkomst van de netto contante waarde-berekening (NCW-berekening). Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of een aanpassing nodig is voor de langjarige parameters. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens:

- Rentepercentage van 0,8% (naar rato vreemd vermogen/totaal vermogen, methodiek voorgeschreven in de BBV).
- Disconteringsvoet 2% (voorgeschreven in de BBV).
- Kostenstijging 2%.
- Opbrengstenstijging -2,5% voor 2021, 1% voor de jaren 2022 t/m 2030 en 0% voor 2031 en verder.

Als er aanleiding voor is, actualiseert de gemeente gedurende het jaar de begrote posten. Eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, neemt de gemeente alle posten door en voorziet deze van actuele onderbouwingen. Op die manier verantwoordt het College het juiste financiële resultaat in de jaarrekening.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is dus het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, gedurende de looptijd van de huidige grondexploitaties als winst kan nemen.

Het feit dat er sprake is van winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte. Het verdienvermogen tegen netto contante waarde bedraagt ultimo 2020 (stand jaarrekening) € 178,8 mln. Tegen eindwaarde bedraagt het verdienvermogen ultimo 2020 € 219,7 mln. Bij het jaarrekeningproces 2021 wordt dit verdienvermogen opnieuw beoordeeld.

Het totaal van het verdienvermogen wordt vooral bepaald door de resultaten van de uitbreidingslocatie Nesselande en Park Zestienhoven. De binnenstedelijke locaties dragen beperkt bij aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille. Uitzonderingen hierop zijn de ontwikkelingen Katendrecht en Kop van Zuid. Binnenstedelijke (her)ontwikkeling is namelijk complexer en risicovoller dan de ontwikkeling van uitleggebieden. De kosten voor verwerving zijn bijvoorbeeld hoger en vaak is de grond vervuild. Hoewel dergelijke projecten voor de ruimtelijke ontwikkeling wenselijk zijn, zijn ze zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel ontwikkeld worden. Daarom zoekt de gemeente naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Het wordt steeds lastiger om nieuwe projecten met een positief plansaldo aan de portefeuille toe te voegen. Daardoor staat het verdienvermogen op de grondexploitaties de komende jaren onder druk.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 - Tussentijdse winstnemingen
 - Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutatie van voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten en die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende

looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie wordt het totale saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een plan treft de gemeente bij de jaarafsluiting een voorziening ter grootte van het negatieve saldo. Aangezien het plansaldo gedurende de looptijd van het project kan fluctueren, wordt bij jaareinde bepaald of de benodigde voorziening groter of kleiner is dan de een jaar eerder getroffen voorziening.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente alleen bij het afsluiten van een negatieve grondexploitatie.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en van werklocaties als bedrijven, kantoren en detailhandel. Het gaat hierbij zowel om initiatieven van de gemeente als van particulieren. De gemeente heeft momenteel 75 grondexploitaties in uitvoering. Door marktontwikkelingen kunnen planning, programma en prijs van de grondexploitaties veranderen. Daardoor is van geraamde saldi niet zeker of deze daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane verliezen op plannen. Waar nodig neemt de gemeente verlies of wordt een voorziening getroffen. Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Daarmee bepaalt de gemeente welke risicoreserve in het project nodig is om risico's op te vangen die specifiek zijn voor dat project. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de Projectenmonitor Grondexploitaties geeft het college twee keer per jaar inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project.

Risico's van grondzaken worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's op portefeuilleniveau

De gemeente beoordeelt twee keer per jaar het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten. Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren. De uitkomsten meldt het college jaarlijks in het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed.

In aansluiting op bovengenoemd beleid heeft de gemeente voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit is gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is voor 2020 berekend en vastgesteld op € 57 mln bij de jaarrekening 2020.

Investeringsen

Pagina 110

Investeringsen

In deze paragraaf wordt een overzicht van de gevoteerde investeringskredieten gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de aanwending van het gevoteerde krediet.

[Beleid](#)[Nieuwe investeringen](#)[Lopende investeringen](#)

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Door te investeren op een wijze die past bij de grote maatschappelijke opgaven van onze tijd, werken we doelbewust toe naar een meer duurzaam Rotterdam, waarin het fijn wonen en werken is.

Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. De investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van de gemeentelijke bezittingen (V en L);
2. De reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen (U en K);
3. Extra investeringsruimte voor nieuwe investeringen, die is ontstaan wegens de verkoop van Eneco.

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant wordt ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

In de [Beleidsnota Investerings Rotterdam 2020](#) is aangegeven hoe we dit beleid vormgeven.

Nieuwe investeringen

Uit onderstaande tabellen blijkt welke investeringen de gemeente wil gaan doen. In de kolom 'voorstel krediet' staat het totale investeringsbedrag, inclusief eventuele bijdragen van derden. De kolommen daarnaast tonen voor de jaren 2021-2025 het verwachte verloop van de uitgaven per krediet. Er worden vier typen investeringen onderscheiden, t.w.:

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

U= Uitbreidingsinvesteringen

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming	
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025	
Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150	
Herontwerp Ontheffingen	V	500	150	350	0	0	0	Programma
Verkeer en Vervoer								Cat
/Toezicht Verkeer en								Voorstel
Vervoer								krediet
								2021
								2022
								2023
								2024
								2025
Herontwerp Ontheffingen Verkeer	V	500	150	350	0	0	0	
en Vervoer/Toezicht Verkeer en								
Vervoer								

									Doel krediet: Betreft het vervangen van software die nodig is om voor Rotterdamse gebieden met voertuigrestricties (waaronder milieuzones) 1) een ontheffing aan te vragen en te beoordelen en 2) vast te stellen of een voertuig in overtreding is, afhankelijk van de voertuigrestricties in betreffend gebied.																																							
									Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																																							
									<table><tr><th>Details</th><th>Totaal</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>500</td><td>150</td><td>350</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>107</td><td>105</td><td>104</td></tr></table>							Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)	500	150	350	0	0	0	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	107	105	104					
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																																										
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0																																										
Netto investering (Rotterdams geld)	500	150	350	0	0	0																																										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	107	105	104																																										
Inrichting fietsenstalling	K	1.200	35	1.165	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Verkeer en vervoer</td><td></td><td>11.072</td><td>1.203</td><td>3.152</td><td>5.667</td><td>900</td><td>150</td></tr><tr><td>Inrichting fietsenstalling</td><td>K</td><td>1.200</td><td>35</td><td>1.165</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Beursgallery</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150	Inrichting fietsenstalling	K	1.200	35	1.165	0	0	0	Beursgallery							
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																									
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																									
Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150																																									
Inrichting fietsenstalling	K	1.200	35	1.165	0	0	0																																									
Beursgallery																																																
									Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Hoogstraat.																																							
									Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																																							
									<table><tr><th>Details</th><th>Totaal</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>1.200</td><td>35</td><td>1.165</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>137</td><td>135</td><td>134</td></tr></table>							Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)	1.200	35	1.165	0	0	0	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	137	135	134					
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																																										
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0																																										
Netto investering (Rotterdams geld)	1.200	35	1.165	0	0	0																																										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	137	135	134																																										
Scanunits	K	1.550	0	450	50	900	150	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Verkeer en vervoer</td><td></td><td>11.072</td><td>1.203</td><td>3.152</td><td>5.667</td><td>900</td><td>150</td></tr><tr><td>Scanunits</td><td>K</td><td>1.550</td><td>0</td><td>450</td><td>50</td><td>900</td><td>150</td></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150	Scanunits	K	1.550	0	450	50	900	150								
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																									
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																									
Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150																																									
Scanunits	K	1.550	0	450	50	900	150																																									
									Doel krediet: Uitbreiding en vervanging scanunits.																																							
									Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting																																							
									<table><tr><th>Details</th><th>Totaal</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>1.550</td><td>0</td><td>450</td><td>50</td><td>900</td><td>150</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>51</td><td>56</td><td>159</td></tr></table>							Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)	1.550	0	450	50	900	150	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	51	56	159					
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																																										
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0																																										
Netto investering (Rotterdams geld)	1.550	0	450	50	900	150																																										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	51	56	159																																										
Bewegwijzering Parkeren	K	1.855	1.018	837	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																									

		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150
Bewegwijzering	K	1.855	1.018	837	0	0	0
Parkeren							
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor de realisatie bewegwijzering parkeren.							
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling							
Details		Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0
Netto investering		1.855	1.018	837	0	0	0
(Rotterdams geld)							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	83	150	148	146

A16 Rotterdam Vervolg 2	K	5.967	0	350	5.617	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Verkeer en vervoer		11.072	1.203	3.152	5.667	900	150								
A16 Rotterdam	K	5.967	0	350	5.617	0	0								
Vervolg 2															
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16. Het betreft specifiek werkzaamheden die in 2022 en 2023 zullen plaatsvinden aan geluidschermen en wegdekverhardingen.															
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling															
Details		Totaal	2021	2022	2023	2024	2025								
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0								
Netto investering		5.967	0	350	5.617	0	0								
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	0	0	265	262								

Beheer van de stad		510	0	220	290	0	0								
Leiding Ingravingen	V	510	0	220	290	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Systeem (LIS)										krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Beheer van de stad		510	0	220	290	0	0								
Leiding Ingravingen	V	510	0	220	290	0	0								
Systeem (LIS)															
Doel krediet: De vervanging van de huidige applicatie Leges Informatie Systeem (LIS).															

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer						
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	510	0	220	290	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	109	107

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	609.620	14.746	58.756	40.907	32.156	65.545
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	--------	--------

Uitbreiding atletiekcomplex	U/L	800	150	650	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Langepad															
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		609.620	14.746	58.756	40.907	32.156	65.545								
Uitbreiding atletiekcomplex	U/L	800	150	650	0	0	0								
Langepad															

Doel krediet: Uitbreiding naar een 8-baans atletiekbaan.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	800	150	650	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	33	33	33

Aankoop pand Kralingse Plaslaan	K	7.740	2.021	1.214	850	2.859	795	Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		609.620	14.746	58.756	40.907	32.156	65.545								
Aankoop pand Kralingse Plaslaan	K	7.740	2.021	1.214	850	2.859	795								

Doel krediet: Aankoop en verbouwing van de Kralingse Plaslaan van tot een semi-murale opvang voorziening voor de doelgroep kwetsbare jongeren.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams	7.740	2.021	1.214	850	2.859	795

									geld)
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)
									n.v.t.
									0
									0
									0
									0
Vastgoed 2022	K	3.000	0	3.000	0	0	0	0	
									Programma
									Cat
									Voorstel
									Raming
									Raming
									Raming
									Raming
									Raming
									krediet
									2021
									2022
									2023
									2024
									2025
									Stedelijke inrichting en ontwikkeling
									609.620
									14.746
									58.756
									40.907
									32.156
									65.545
Vastgoed 2022	K	3.000	0	3.000	0	0	0	0	
									Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks een vast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bij gebruikers in rekening brengt.
									Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden
									Details
									Totaal
									2021
									2022
									2023
									2024
									2025
									Bijdragen van derden
									0
									0
									Netto investering (Rotterdams geld)
									3.000
									0
									0
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)
									n.v.t.
									0
									0
									100
									100
									100
Fundatievervanging	U/L	135	0	135	0	0	0	0	
									Programma
									Cat
									Voorstel
									Raming
									Raming
									Raming
									Raming
									Raming
									krediet
									2021
									2022
									2023
									2024
									2025
									Stedelijke inrichting en ontwikkeling
									609.620
									14.746
									58.756
									40.907
									32.156
									65.545
Fundatievervanging	U/L	135	0	135	0	0	0	0	
									kunstgrasveld vv de Spartaan
									Doel krediet: Vervangen van de lava/rubber fundatielaag tbtv een nieuw kunstgras toplaag.
									Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden
									Details
									Totaal
									2021
									2022
									2023
									2024
									2025
									Bijdragen van derden
									0
									0
									Netto investering (Rotterdams geld)
									135
									0
									135
									0
									0
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)
									n.v.t.
									0
									0
									6
									6
									6
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	V/L	592.331	12.025	52.407	40.057	29.297	64.750		
									Programma
									Cat
									Voorstel
									Raming
									Raming
									Raming
									Raming
									Raming
									krediet
									2021
									2022
									2023
									2024
									2025
									Stedelijke inrichting en ontwikkeling
									609.620
									14.746
									58.756
									40.907
									32.156
									65.545
Integraal Huisvestingsplan	V/L	592.331	12.025	52.407	40.057	29.297	64.750		

<

Details							Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden							0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)							400	400	0	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)							n.v.t.	0	24	198	196	194

Overhead		13.450	0	13.450	0	0	0
----------	--	--------	---	--------	---	---	---

Vervangingsinvesteringen	K	13.450	0	13.450	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
ICT 2022										krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Overhead		13.450	0	13.450	0	0	0
----------	--	--------	---	--------	---	---	---

Vervangingsinvesteringen	K	13.450	0	13.450	0	0	0
ICT 2022							

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. Voor de geraamde vervangingsinvesteringen 2022 gaat het om een krediet van € 13,45 mln. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details							Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden							0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)							13.450	0	13.450	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)							n.v.t.	0	0	2.873	2.833	2.793

Volksgezondheid en zorg		13.462	0	8.063	5.399	0	0
-------------------------	--	--------	---	-------	-------	---	---

Integraal huisvestingsplan -	K	13.462	0	8.063	5.399	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Concernhuisvesting (IHP-CHV)										krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Volksgezondheid en zorg		13.462	0	8.063	5.399	0	0
-------------------------	--	--------	---	-------	-------	---	---

Integraal huisvestingsplan -	K	13.462	0	8.063	5.399	0	0
Concernhuisvesting (IHP-CHV)							

Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details							Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden							0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)							13.462	0	8.063	5.399	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)							n.v.t.	0	0	338	794	794

Totaal	648.114	15.948	83.642	52.263	33.056	65.695
--------	---------	--------	--------	--------	--------	--------

Lopende investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is echter een bijstelling van het krediet nodig. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging van het benodigde krediet. Voor de jaren 2021-2025 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. Als hier sprake van is, hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

In de paragraaf [Verbonden partijen](#) staan de investeringen in deelnemingen.

Het overzicht voor de lopende investeringen van grondexploitatie is te vinden in de vastgestelde [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed](#) (MGV).

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
	krediet	gevoteerd	t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050	770	225	280	0	0	1.700
Vervanging Gemeentelijke	1.700	0	1.700	0	0	0	0	0	1.700
Basis Administratie (GBA)									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	krediet	gevoteerd	t/r	
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050	
Vervanging Gemeentelijke	1.700	0	1.700	
Basis Administratie (GBA)				

Doel krediet: De vervanging van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) \

Personen). Gemeenten kunnen op termijn aansluiten op deze voorziening met t

Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams	1.700	0	1.700	
geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

										afschrijving)																														
Digitalisering Persoonskaarten	1.000	0	1.000	494	225	280	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Bestuur en dienstverlening</td><td>3.050</td><td>0</td><td>3.050</td><td></td></tr><tr><td>Digitalisering</td><td>1.000</td><td>0</td><td>1.000</td><td></td></tr><tr><td>Persoonskaarten</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis			krediet	gevoteerd	t/m	Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050		Digitalisering	1.000	0	1.000		Persoonskaarten									
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																				
		krediet	gevoteerd	t/m																																				
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050																																					
Digitalisering	1.000	0	1.000																																					
Persoonskaarten																																								
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor digitalisering van persoonskaarten nalatenschapsonderzoeken en informatieverzoeken. Digitalisering is noodzakel Stadsarchief.																																								
Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken																																								
										<table><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>1.000</td><td>0</td><td>1.000</td><td></td></tr><tr><td>(Rotterdams geld)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	1.000	0	1.000		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																				
	bedrag		bedrag	/m																																				
Bijdragen van derden	0	0	0																																					
Netto investering	1.000	0	1.000																																					
(Rotterdams geld)																																								
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																					
Website Stadsarchief	350	0	350	277	0	0	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Bestuur en dienstverlening</td><td>3.050</td><td>0</td><td>3.050</td><td></td></tr><tr><td>Website Stadsarchief</td><td>350</td><td>0</td><td>350</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis			krediet	gevoteerd	t/m	Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050		Website Stadsarchief	350	0	350											
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																				
		krediet	gevoteerd	t/m																																				
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050																																					
Website Stadsarchief	350	0	350																																					
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor de vernieuwing van de website van Systeem (CMS).																																								
Rotterdams taakveld: 5.4.a - Musea - Stadsarchief																																								
										<table><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>350</td><td>0</td><td>350</td><td></td></tr><tr><td>(Rotterdams geld)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	350	0	350		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																				
	bedrag		bedrag	/m																																				
Bijdragen van derden	0	0	0																																					
Netto investering	350	0	350																																					
(Rotterdams geld)																																								
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																					
Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1.862	2.443	86	0	0	0																															
Handhavingssysteem Redline	1.300	0	1.300	271	943	86	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																									
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																				

				krediet	gevoteerd	t/m
Openbare orde en veiligheid		6.996	0	6.996		
Handhavingssysteem		1.300	0	1.300		
Redline						
Doel krediet: Implementatie nieuw Handhavingssysteem.						
Rotterdams taakveld: 1.2.a - Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toe						
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting						
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
		bedrag		bedrag	/m	
Bijdragen van derden		0	0	0		
Netto investering		1.300	0	1.300		
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t		

Modernisering Schiebruggen -	2.166	0	2.166	0	0	0	0	0	0	0
Maatregelen t.b.v. de										
afstandsbediening										

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/r
Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	
Modernisering Schiebruggen -	2.166	0	2.166	
Maatregelen t.b.v. de				
afstandsbediening				
Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlenging				
ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie				
investeringsdeel 2 van 2, de maatregelen t.b.v. de afstandsbediening.				
Rotterdams taakveld: 2.1 d - Verkeer en Vervoer Bereikbaarheid				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams	2.166	0	2.166	
geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	1.591	0	0	0	0	0	0

Programma										Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
											krediet	gevoteerd	t/m
Openbare orde en veiligheid										6.996	0	6.996	

										Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	1
										Doel krediet: Rotterdam is een aantrekkelijke en toegankelijke stad met versch				
										publiek op af komt. Rotterdam moet echter door de aanslagen in recente jaren i				
										waar veel mensen bijeen komen. Het college wil deze locaties de nodige besch				
										Uitgangspunt daarbij is dat Rotterdam een aantrekkelijke en toegankelijke stad				
										groepen mensen die in de stad uitgaan en recreëren.				
										Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	2.030	0	2.030	1
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Taakapplicatie Stadszaken	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1
										Taakapplicatie Stadszaken	1.500	0	1.500	
										Doel krediet: Vervanging applicatie VIS, voor afhandeling vergunningen horeca				
										Ondermijning en interventies.				
										Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	0	1.500	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65
Fietsvoorziening Lijnbaan 30	400	0	400	0	400	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65
										Fietsvoorziening	400	0	400	

Lijnbaan 30										
Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Lijnbaan 30.										
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren										
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis					
		bedrag		bedrag	/m					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering		400	0	400						
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Mobiliteit ANPR (Automatic Number Plate Recognition-camera's) systemen	1.000	0	1.000	0	50	550	400	0	0	0
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea					
			krediet	gevoteerd	t/r					
Verkeer en vervoer		177.338	5.344	182.682						
Mobiliteit ANPR (Automatic Number Plate Recognition-camera's) systemen		1.000	0	1.000						
Doel krediet: Betreft aanschaf ANPR-systemen Mobiliteit. Deze systemen verz camera's langs de kant van de weg informatie van passerend verkeer.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea					
		bedrag		bedrag	t/r					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering (Rotterdams geld)		1.000	0	1.000						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Fietsenstalling Capelsebrug	975	0	975	0	800	175	0	0	0	0
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
			krediet	gevoteerd	t/m					
Verkeer en vervoer		177.338	5.344	182.682	68					
Fietsenstalling Capelsebrug		975	0	975						
Doel krediet: Het verhogen van de capaciteit en het service-niveau van fietsen										
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren										

											Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	485	0	485	
											Netto investering	490	0	490	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Parkeersysteem met	198	0	198	197	1	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
camerabeveiliging voor P+R													krediet	gevoteerd	t/r
Meijersplein en Melanchtonweg															
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
											Parkeersysteem met	198	0	198	
											camerabeveiliging voor P+R				
											Meijersplein en Melanchtonweg				
											Doel krediet: Het inrichten van de P&R-terreinen Meijersplein en Melanchtonw				
											Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	t/r
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams	198	0	198	
											geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Inrichten P&R Noorderhelling	4.167	0	4.167	0	3.400	767	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65
											Inrichten P&R	4.167	0	4.167	
											Noorderhelling				
											Doel krediet: Het inrichten van het (toekomstige) P&R-terrein Noorderhelling.				
											Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
											Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	4.167	0	4.167	

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
A16 Rotterdam	31.625	0	31.625	0	29.548	2.077	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
										krediet gevoteerd t/m				
										Verkeer en vervoer 177.338 5.344 182.682 61				
										A16 Rotterdam 31.625 0 31.625				
										Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verple				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	31.625	0	31.625	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Verkeersmanagementsystemen	16.565	0	16.565	0	4.300	7.782	4.483	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
										krediet gevoteerd t/r				
										Verkeer en vervoer 177.338 5.344 182.682				
										Verkeersmanagementsystemen 16.565 0 16.565				
										2021				
										Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na eir				
										heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties, verkeersgele				
										verkeersmanagement.				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea
											bedrag		bedrag	t/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams	16.565	0	16.565	
										geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				

Haltevoorzieningen	718	0	718	0	718	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
personenvervoer over water													krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer												177.338	5.344	182.682	
Haltevoorzieningen												718	0	718	
personenvervoer over water															
Doel krediet: Dit betreft de aankoop van haltes voor personenvervoer over water															
Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer															
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte															
Details												Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden												0	0	0	
Netto investering												718	0	718	
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en												n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)															

Holland Strand				
Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.				
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /r
Bijdragen van derden	1.019	0	1.019	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.151	0	2.151	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging 6.000 0 6.000 2.890 2.500 610 0 0 0 0

Verkeersregelininstallaties 2020

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
Vervanging	6.000	0	6.000	
Verkeersregelininstallaties				
2020				

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na eir heel Rotterdam Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties en verkeersge verkeersmanagement.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	4	0	4	
Netto investering	5.996	0	5.996	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fysieke Maatregelen 5.400 0 5.400 26 1.774 1.800 1.800 0 0

Verkeersveiligheid 2020 - 2022

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
Fysieke Maatregelen	5.400	0	5.400	
Verkeersveiligheid 2020 - 2022				

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	3.600	0	3.600	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.800	0	1.800	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fietspaden 2020 - 2022 14.400 0 14.400 1.023 3.915 7.647 1.815 0 0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
Fietspaden 2020 - 2022	14.400	0	14.400	1

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van fietspaden, het recreatieve knooppunten netwerk.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	14.400	0	14.400	1
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Oude betaalautomaten en veranderende regelgeving 368 0 368 0 368 0 0 0 0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
Oude betaalautomaten en veranderende regelgeving	368	0	368	

Doel krediet: Worldline, de leverancier van het contactloos betalen onderdeel v verbindingen met de huidige (verouderde) per 31 maart 2020 te verbreken, als i

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	368	0	368	
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

										afschrijving)					
Uitbreiding straatparkeren	997	0	997	0	550	447	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												krediet	gevoteerd	t/m	
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
											Uitbreiding	997	0	997	
											straatparkeren				
Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Klt															
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting															
											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											bedrag		bedrag	/m	
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	997	0	997	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Producteninnovatie	890	0	890	0	440	450	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
straatparkeren													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
											Producteninnovatie	890	0	890	
											straatparkeren				
Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan															
Handhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeer managementsysteem															
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting															
											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											bedrag		bedrag	/m	
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	890	0	890	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Uitbreiding aantal fietstrommels	1.504	0	1.504	448	430	430	196	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
											Uitbreiding aantal	1.504	0	1.504	
											fietstrommels				

Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitget				
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.504	0	1.504	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Toegangscontrolesystemen	1.248	0	1.248	0	100	350	350	350	98	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
stallingsgarages moderniseren												krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer											177.338	5.344	182.682	
Toegangscontrolesystemen											1.248	0	1.248	
stallingsgarages moderniseren														

Doel krediet: Moderniseren van het toegangscontrolesystemen (TCS) van stall

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.248	0	1.248	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging scantechnologie	374	0	374	298	77	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer											177.338	5.344	182.682	65
Vervanging											374	0	374	
scantechnologie														

Doel krediet: Vervangen van scanauto's en scanboxen voor de controle op het

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	374	0	374	
(Rotterdams geld)				

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Bewegwijzering aanbrengen in parkeergarages volgens Rotterdamse huisstijl	418	0	418	3	75	250	90	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682		
										Bewegwijzering aanbrengen in parkeergarages volgens Rotterdamse huisstijl	418	0	418		
Doel krediet: Aanbrengen van bewegwijzering in de parkeergarages zodat bez vinden.															
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren															
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
										bedrag		bedrag	t/m		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering (Rotterdams geld)										418	0	418			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Vervangen parkeermanagementsystemen en toegangscontrolesystemen van parkeervoorzieningen	5.995	0	5.995	0	1.120	1.555	1.535	1.785	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682		
										Vervangen parkeermanagementsystemen en toegangscontrolesystemen van parkeervoorzieningen	5.995	0	5.995		
Doel krediet: Vervangen van de huidige parkeermanagementsystemen en toeg															
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren															
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie		
										bedrag		bedrag	t/m		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering (Rotterdams geld)										5.995	0	5.995			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Telefoniedekking in Parkeergarages	570	0	570	457	90	23	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
												krediet	gevoteerd	t/m	

										<table><tr><th>Verkeer en vervoer</th><th>177.338</th><th>5.344</th><th>182.682</th><th>65</th></tr><tr><td>Telefoniedekking in</td><td>570</td><td>0</td><td>570</td><td></td></tr><tr><td>Parkeergarages</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel bedrag</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw bedrag</th><th>Realisatie /m</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>570</td><td>0</td><td>570</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65	Telefoniedekking in	570	0	570		Parkeergarages					Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.					Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	570	0	570		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t											
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65																																																													
Telefoniedekking in	570	0	570																																																														
Parkeergarages																																																																	
Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.																																																																	
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																																																																	
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	570	0	570																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																														
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	0	2.122	581	400	500	441	200	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisatie</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><th>Verkeer en vervoer</th><th>177.338</th><th>5.344</th><th>182.682</th><th></th></tr><tr><td>Brandmeldinstallatie/ CO-LPG</td><td>2.122</td><td>0</td><td>2.122</td><td></td></tr><tr><td>detectie veiligheid in parkeergarages</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, eisen van de veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST b en ventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ook de gas-en LPG v</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel bedrag</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw bedrag</th><th>Realisatie t/m</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>2.122</td><td>0</td><td>2.122</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie			krediet	gevoteerd	t/m	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682		Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	0	2.122		detectie veiligheid in parkeergarages					Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, eisen van de veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST b en ventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ook de gas-en LPG v					Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren					Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	2.122	0	2.122		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie																																																													
		krediet	gevoteerd	t/m																																																													
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682																																																														
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	0	2.122																																																														
detectie veiligheid in parkeergarages																																																																	
Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1, Kralingse Zoom, Meent, eisen van de veiligheidsregio en NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST b en ventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ook de gas-en LPG v																																																																	
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																																																																	
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	2.122	0	2.122																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																														
Uitbreiding van laadinfra in	1.749	2.344	4.093	999	750	1.170	1.174	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisatie</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><th>Verkeer en vervoer</th><th>177.338</th><th>5.344</th><th>182.682</th><th></th></tr><tr><td>Uitbreiding van laadinfra in Parkeergarages</td><td>1.749</td><td>2.344</td><td>4.093</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Het inrichten van 10% van alle parkeerplaatsen in parkeergarage</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie			krediet	gevoteerd	t/m	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682		Uitbreiding van laadinfra in Parkeergarages	1.749	2.344	4.093		Doel krediet: Het inrichten van 10% van alle parkeerplaatsen in parkeergarage																																		
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie																																																													
		krediet	gevoteerd	t/m																																																													
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682																																																														
Uitbreiding van laadinfra in Parkeergarages	1.749	2.344	4.093																																																														
Doel krediet: Het inrichten van 10% van alle parkeerplaatsen in parkeergarage																																																																	

Toelichting: De laadinfrastructuur in de parkeergarages dient gelet op de aanv te kunnen voldoen aan de gevraagde vermogens. Ook zijn eisen omtrent brand veiligheidsvoorzieningen dienen te worden gerealiseerd. Activering vindt plaats gedurende het jaar in gebruik worden genomen.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.749	2.344	4.093	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Uitbreiding van beheer op afstand in stallingsgarages	305	0	305	0	275	30	0	0	0
---	-----	---	-----	---	-----	----	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
Uitbreiding van beheer op afstand in stallingsgarages	305	0	305	

Doel krediet: Investeren in parkeersystemen en camerasystemen waardoor de

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	305	0	305	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Uitbreiding fietsparkeren in pandig	408	0	408	8	20	100	100	100	79
-------------------------------------	-----	---	-----	---	----	-----	-----	-----	----

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
Uitbreiding fietsparkeren in pandig	408	0	408	

Doel krediet: Het realiseren van fietsenstallingen in parkeergarages en deze vc camerabeveiliging.

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Stelpost straatparkeren 2011	2.000	0	2.000	1.884	116	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	6
										Stelpost straatparkeren	2.000	0	2.000	
										2011				

Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting

H6-weg Hoek van Holland fase 2	17.991	0	17.991	10.668	2.991	4.332	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	6
										H6-weg Hoek van	17.991	0	17.991	1
										Holland fase 2				

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Aanpassing verkeerslichten ivm	1.700	0	1.700	1.491	25	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Maastrunnel renovatie												krediet	gevoteerd	t/m	
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65
											Aanpassing verkeerslichten	1.700	0	1.700	1
											ivm Maastrunnel renovatie				
											Doel krediet:	Een van de werkzaamheden tijdens de renovatie van de Maastrunnel (VLI).			
											Rotterdams taakveld:	2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling			
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams	1.700	0	1.700	
											geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Beter Benutten - Bereikbaarheid	2.040	0	2.040	1.593	223	223	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m	
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65
											Beter Benutten -	2.040	0	2.040	1
											Bereikbaarheid				
											Doel krediet:	In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensivering en			
												deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.			
											Rotterdams taakveld:	2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling			
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	2.040	0	2.040	1
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
											afschrijving)				
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532	0	1.532	1.140	196	196	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m	
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65
											Beter Benutten -	1.532	0	1.532	1
											Fietsbeleid				

Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen op
van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	96	0	96	
Netto investering	1.436	0	1.436	1
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Beter Benutten Fietsen1.50001.5001.384000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
Beter Benutten Fietsen	1.500	0	1.500	1

Doel krediet: Het krediet gaat om een eigen bijdrage voor de Fietsveerverbindi
regio, zoals beschreven in het programma Beter Benutten. Daarnaast investere
gemeenten en het subsidieprogramma RAL (luchtkwaliteit) op dit gebied.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.500	0	1.500	1
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Bushaltetoegankelijkheid 20155.00005.0003.6173501500000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
Bushaltetoegankelijkheid	5.000	0	5.000	1
2015				

Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 629
Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

											Bijdragen van derden					232	0	232						
											Netto investering					4.768	0	4.768						
											(Rotterdams geld)													
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	2.697	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie									
Verkeersveiligheid 2015																krediet	gevoteerd	t/r						
											Verkeer en vervoer					177.338	5.344	182.682						
											Fysieke Maatregelen					2.697	0	2.697						
											Verkeersveiligheid 2015													
																Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen voor de doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.								
																Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling								
											Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
																bedrag		bedrag	t/r					
											Bijdragen van derden					697	0	697						
											Netto investering					2.000	0	2.000						
											(Rotterdams geld)													
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	3.146	249	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie									
Verkeersveiligheid 2016																krediet	gevoteerd	t/r						
											Verkeer en vervoer					177.338	5.344	182.682						
											Fysieke Maatregelen					3.395	0	3.395						
											Verkeersveiligheid 2016													
																Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen voor de doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.								
																Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling								
											Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
																bedrag		bedrag	t/r					
											Bijdragen van derden					773	0	773						
											Netto investering					2.622	0	2.622						
											(Rotterdams geld)													
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t						

Fysieke Maatregelen	3.200	0	3.200	3.027	173	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Verkeersveiligheid 2019												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
										Fysieke Maatregelen	3.200	0	3.200	
										Verkeersveiligheid 2019				
										Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen voor de verkeersveiligheid te financieren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	412	0	412	
										Netto investering	2.788	0	2.788	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging	5.697	0	5.697	5.686	0	0	0	0	0
verkeersregelinstallaties 2016									

	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/m	t/r
	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
	Vervanging	5.697	0	5.697	
verkeersregelinstallaties					
2016					
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van de verkeersregelinstallaties aan het einde levensduur.					
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie	Realisatie /r
Bijdragen van derden	0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	5.697	0	5.697		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		

Vervanging	4.812	0	4.812	4.672	140	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Verkeersregelinstallaties 2018												krediet	gevoteerd	t/r
										Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
										Vervanging	4.812	0	4.812	
										Verkeersregelinstallaties				

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d
einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Reali /r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.812	0	4.812	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging	3.900	0	3.900	3.852	48	0	0	0	0
verkeersregelinstallaties 2019									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw gevoteerd	Rea t/r
		krediet		
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
Vervanging verkeersregelinstallaties 2019	3.900	0	3.900	

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d
einde levensduur.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Reali /r
Bijdragen van derden	103	0	103	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.797	0	3.797	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2.821	56	0	0	0	0
------------------	-------	---	-------	-------	----	---	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw gevoteerd	Realis t/m
		krediet		
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2

Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doel verbetering van de be

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
---------	--------------------	-------------	-----------------	--------------

											Bijdragen van derden	2.080	0	2.080	1
											Netto investering	1.452	0	1.452	1
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fietspaden	2.926	0	2.926	2.804	122	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
											Fietspaden	2.926	0	2.926	1

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspa
in het recreatieve knooppunten netwerk.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	338	0	338	
Netto investering	2.588	0	2.588	1
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.036	-6	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	61
											Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1

Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen of verbeteren van vier f
de Argonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en de Hoge Boezem.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	663	0	663	
Netto investering	368	0	368	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	1.035	0	200	102	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m

										<table><tr><th>Verkeer en vervoer</th><th>177.338</th><th>5.344</th><th>182.682</th><th>65</th></tr><tr><td>Fietsroutes (restant)</td><td>1.337</td><td>0</td><td>1.337</td><td>1</td></tr></table>	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65	Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	1																		
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65																																		
Fietsroutes (restant)	1.337	0	1.337	1																																		
										Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor de gefaseerde aanleg van een klein d en woon- en werkverkeer vanaf de A20 tot aan het centrum (volgens de door de Rotte fietspad).																												
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																												
										<table><tr><th rowspan="2">Details</th><th>Initieel</th><th rowspan="2">Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><th>bedrag</th><th>bedrag</th><th>/m</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>1.337</td><td>0</td><td>1.337</td><td>1</td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	bedrag	bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	1.337	0	1.337	1	(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																		
	bedrag		bedrag	/m																																		
Bijdragen van derden	0	0	0																																			
Netto investering	1.337	0	1.337	1																																		
(Rotterdams geld)																																						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																			
Fietsvoorziening OV haltes	469	0	469	526	0	0	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><th>Verkeer en vervoer</th><th>177.338</th><th>5.344</th><th>182.682</th><th>65</th></tr><tr><td>Fietsvoorziening OV haltes</td><td>469</td><td>0</td><td>469</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis			krediet	gevoteerd	t/m	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65	Fietsvoorziening OV haltes	469	0	469									
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																		
		krediet	gevoteerd	t/m																																		
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65																																		
Fietsvoorziening OV haltes	469	0	469																																			
										Doel krediet: In samenwerking met de RET en Metropoolregio Rotterdam Den hoogte van OV haltes. Deze ontwikkeling past binnen het vastgestelde Fietspla																												
										Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer																												
										<table><tr><th rowspan="2">Details</th><th>Initieel</th><th rowspan="2">Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><th>bedrag</th><th>bedrag</th><th>/m</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>504</td><td>0</td><td>504</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>-35</td><td>0</td><td>-35</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	bedrag	bedrag	/m	Bijdragen van derden	504	0	504		Netto investering	-35	0	-35		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																		
	bedrag		bedrag	/m																																		
Bijdragen van derden	504	0	504																																			
Netto investering	-35	0	-35																																			
(Rotterdams geld)																																						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																			
Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	73	50	0	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><th>Verkeer en vervoer</th><th>177.338</th><th>5.344</th><th>182.682</th><th>65</th></tr><tr><td>Oprit verlengde Willemsbrug</td><td>168</td><td>0</td><td>168</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis			krediet	gevoteerd	t/m	Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65	Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168									
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																		
		krediet	gevoteerd	t/m																																		
Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	65																																		
Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168																																			
										Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bes																												
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling																												

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	27	0	27	
Netto investering	141	0	141	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	5.163	1.697	1.159	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	6
---------------------------	----------------	--------------	----------------	----------

Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	
-------------------------------------	-------	---	-------	--

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het project buitenruimte en infrastructuur voor de kapitaalsaten die ontstaan ontangt de gemeente jaarlijkse bijdragen van derden

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	4.108	0	4.108	
Netto investering	3.910	0	3.910	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Optimalisatie OV-tracés	1.500	3.000	4.500	0	0	400	3.000	1.100	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Maastunnel en Van Brienenoordbrug												krediet	gevoteerd	t/m

Verkeer en vervoer	177.338	5.344	182.682	
---------------------------	----------------	--------------	----------------	--

Optimalisatie OV-tracés	1.500	3.000	4.500	
Maastunnel en Van Brienenoordbrug				

Doel krediet: Verbetering van het OV tussen Zuid en Noord op de bestaande oever van de Maas (Centraal) en Van Brienenoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zoom) om de betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels) bestaande busverbindingen op te verbeteren

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	3.000	0	3.000	
Netto investering (Rotterdams)	1.500	3.000	1.500	

										geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t.	n.v.t	n.v.t	
										afschrijving)				
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	700.563	167.517	169.795	163.531	132.355	114.795					
Voertuigbeheersysteem	500	0	500	0	167	333	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Vervoer & Materieel												krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7										
Voertuigbeheersysteem	500	0	500											
Vervoer & Materieel														
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om een verouderd IT-systeem te vervangen noodzakelijke werkzaamheden in het primair proces ondersteund worden. De noodzakelijke bedrijfsvoering en maakt het mogelijk om datagedreven te werken.														
Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie										
	bedrag		bedrag	/m										
Bijdragen van derden	0	0	0											
Netto investering	500	0	500											
(Rotterdams geld)														
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t											
afschrijving)														
Vervanging technische	750	0	750	0	750	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
installatie wasplaatsen												krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7										
Vervanging technische	750	0	750											
installatie wasplaatsen														
Doel krediet: Het vervangen van technische installaties, het plaatsen van twee														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie										
	bedrag		bedrag	/m										
Bijdragen van derden	0	0	0											
Netto investering	750	0	750											
(Rotterdams geld)														
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t											

										afschrijving)				
Maastunnel Roltrappen 2.0	3.500	0	3.500	0	1.750	1.750	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
										Maastunnel Roltrappen	3.500	0	3.500	
										2.0				
Doel krediet: In de afgelopen jaren heeft een ingrijpende renovatie/restauratie plaatsgevonden aan de Maastunnel.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	3.500	0	3.500	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Assetgroep Civiele kunstwerken 2023-2026	4.900	0	4.900	0	0	0	4.900	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
										Assetgroep Civiele kunstwerken 2023-2026	4.900	0	4.900	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep civiele kunstwerken in 2023-2026.														
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	4.900	0	4.900	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Assetgroep Wegen 2023-2026	89.783	0	89.783	0	0	0	26.692	29.119	33.972	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

										Beheer van de stad					1.491.154	276	1.491.430	701																					
Assetgroep										89.783					0					89.783																			
Wegen 2023-2026																																							
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de a																													
										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																													
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting																													
										Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																					
															bedrag		bedrag	/m																					
Bijdragen van derden										0					0					0																			
Netto investering										89.783					0					89.783																			
(Rotterdams geld)																																							
Kapitaallasten (rente en										n.v.t					n.v.t					n.v.t																			
afschrijving)																																							
Assetgroep Groen en bomen										29.100	0	29.100	0	0	0	9.700	9.700	9.700	Programma					Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis												
2023-2026																																							

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de a									
2026.									
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer									
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting									
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali				
		bedrag		bedrag	/n				
Bijdragen van derden		0	0	0					
Netto investering		12.161	0	12.161					
(Rotterdams geld)									
Kapitaallasten (rente en		n.v.t	n.v.t	n.v.t					
afschrijving)									

Assetgroep Beeldende kunst 790 0 790 0 0 0 265 295 230

en monumenten 2023-2026

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7

Assetgroep Beeldende kunst 790 0 790

en monumenten 2023-2026

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de a

2023 tot en met 2026.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Rea t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	790	0	790	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Assetgroep Openbare 10.941 0 10.941 0 0 0 3.476 3.476 3.989

verlichting 2023-2026

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7

Assetgroep Openbare 10.941 0 10.941

verlichting 2023-2026

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de a

2026.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	10.941	0	10.941	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Assetgroep Spelen 2023-2026	17.400	0	17.400	0	0	0	5.800	5.800	5.800	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
Assetgroep Spelen 2023-2026	17.400	0	17.400											
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de a														

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen				
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	17.400	0	17.400	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Begraven en Cremeren 2023-2026	3.475	0	3.475	0	0	0	1.300	1.325	850	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
										Begraven en Cremeren	3.475	0	3.475	
										2023-2026				
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de b														

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria										
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting										
Details		Initieel		Bijstelling		Nieuw		Realis		
		bedrag				bedrag		/m		
Bijdragen van derden		0		0		0				

										Netto investering	3.475	0	3.475		
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	10.259	10.179	13.200	11.000	6.362	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/m	
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7	
										CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000		
										Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in le per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaard ten opzichte van					
										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	51.000	0	51.000		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	724	276	1.000	406	594	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/m	
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7	
										Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	724	276	1.000		
										Doel krediet: Nieuw software systeem (Combipac) ten behoeve van de werkp					
										Toelichting: Het bestaande krediet wordt verhoogd van € 724 K naar € 1 mln i begrotingsrechtmatigheid 2021 wordt een uitbreiding van het bestaande krediet					
										Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease					
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting					
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	724	276	1.000		

Pagina 774 van 1150

											Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
											Schiebruggen CE-Markering	8.000	0	8.000	
											Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	8.000	0	8.000	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	4.000	0	500	1.500	2.000	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r
											Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar beweegbare bruggen en sluizen.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/r
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	0	4.000	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	17.000	0	17.000	29	1.071	5.400	10.000	500	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/r
											Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kade				
											Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
											Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	17.000	0	17.000	

worden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, I

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	lr
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	17.000	0	17.000	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Conservering grote stalen en betonnen bruggen	10.000	0	10.000	0	200	3.700	5.100	0	1.000
--	--------	---	--------	---	-----	-------	-------	---	-------

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r

Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7
--------------------	-----------	-----	-----------	---

Conservering grote stalen en betonnen bruggen	10.000	0	10.000	
--	--------	---	--------	--

Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal brug worden. Met deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kw

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	lr
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	10.000	0	10.000	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	217	125	0	0	0	0
---	-----	---	-----	-----	-----	---	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
		krediet	gevoteerd	t/r

Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7
--------------------	-----------	-----	-----------	---

Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	
---	-----	---	-----	--

Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	lr
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	342	0	342	

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Vervoer en Materieel 2018 - 2022	155.000	0	155.000	72.599	23.000	29.000	0	16.134	2.000	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
										krediet gevoteerd t/m				
										Beheer van de stad1.491.1542761.491.430704				
										Vervoer en Materieel155.0000155.00072				
										2018 - 2022				
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen bedrijfsonderdeel Vervoer en Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de exploitatie van Vervoer en Materieel.														
Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	155.000	0	155.000	72
(Rotterdams geld)														
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	19.000	0	19.000	9.678	3.800	3.800	0	74	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
										krediet gevoteerd t/r				
										Beheer van de stad1.491.1542761.491.430704				
										Inzamelmiddelen19.000019.000				
										Containers 2018 t/m 2022				
Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containers en het vervangen van Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice														
Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	19.000	0	19.000	
(Rotterdams geld)														
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vervanging Prullenbakken	4.000	0	4.000	1.424	2.000	576	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis

					krediet	gevoteerd	t/m	
Beheer van de stad					1.491.154	276	1.491.430	701
Vervanging					4.000	0	4.000	1
Prullenbakken								
Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakken uit te breiden en w								
Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval								
Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
					bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden					0	0	0	
Netto investering					4.000	0	4.000	1
(Rotterdams geld)								
Kapitaallasten (rente en					n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)								

Vervanging vrijval riolen	196.700	0	196.700	193.121	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m	
Beheer van de stad											1.491.154	276	1.491.430	701	
Vervanging vrijval riolen											196.700	0	196.700	193	
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioleringsstelsel dat kan worden gebruikt voor het vervangen volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2016-2020. Hiermee wordt de riolering van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstraten en openbare ruimten te verbeteren en benutten.															
Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering															
Details											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											bedrag		bedrag	/m	
Bijdragen van derden											8.134	0	8.134	8	
Netto investering											188.566	0	188.566	184	
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en											n.v.t	n.v.t	n.v.t		
afschrijving)															

Gemeentelijk rioleringsplan	61.073	0	61.073	51.968	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
2016-2020												krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad										1.491.154	276	1.491.430	701	
Gemeentelijk										61.073	0	61.073	5	
rioleringsplan 2016-2020														
Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van oude (bestaande) kapitaalgc														

van economische veroudering of slijtage.

Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	11	0	11	
Netto investering	61.061	0	61.061	5
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging civiele kunstwerken	48.982	0	48.982	47.011	1.068	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	700
										Vervanging civiele kunstwerken	48.982	0	48.982	47.011

Doel: Dit gaat om het doorlopende krediet voor de uitvoering van noodzakelijke

- sluisen en beweegbare bruggen;
- vervanging van de rijksmonumentale roltrappen van het Maastunnelcomplex;
- bruggen, kademuren en glooiingen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis.
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	48.982	0	48.982	47
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Maastunnel renovatie	205.561	0	205.561	185.889	9.982	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
										Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	700
										Maastunnel renovatie	205.561	0	205.561	185

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoering

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis. /m
Bijdragen van derden	1.871	0	1.871	1

Netto investering	203.690	0	203.690	184
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Openbare verlichting 2017-2022	11.979	0	11.979	6.803	1.800	3.377	0	0	0
--------------------------------	--------	---	--------	-------	-------	-------	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	704
--------------------	-----------	-----	-----------	-----

Openbare verlichting 2017-2022	11.979	0	11.979	6.803
--------------------------------	--------	---	--------	-------

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de vervangingsopgave van lichtmaster voor lichtmasten een technische levensduur van 30 jaar. Na 30 jaar wordt het li eventueel vervangen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	13	0	13	
----------------------	----	---	----	--

Netto investering (Rotterdams geld)	11.967	0	11.967	6.803
-------------------------------------	--------	---	--------	-------

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
--	-------	-------	-------	--

Assetbeheersysteem	1.015	0	1.015	108	0	0	0	0	0
--------------------	-------	---	-------	-----	---	---	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	704
--------------------	-----------	-----	-----------	-----

Assetbeheersysteem	1.015	0	1.015	
--------------------	-------	---	-------	--

Doel krediet: Voor het beheer van de stad is behoefte aan een nieuw integraal bedrijfsmiddelen). Enerzijds komt deze behoefte voort uit het bereiken van het huidige assetbeheersystemen of uit het nog onder de oude legacy-omgeving de overgang op één nieuw assetbeheersysteem de verdere invoering van de gebied positief zal beïnvloeden. Bij het integraal beheer gebruiken alle afdelingen binne

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	0	0	0	
----------------------	---	---	---	--

Netto investering (Rotterdams geld)	1.015	0	1.015	
-------------------------------------	-------	---	-------	--

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
--------------------------	-------	-------	-------	--

										afschrijving)					
Blauwe verbinding fase 2	7.026	0	7.026	4.429	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											krediet	gevoteerd	t/m		
											Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
											Blauwe verbinding fase 2	7.026	0	7.026	4
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van de 'Blauwe Verbinding' tussen het Zuiderpark in Rotterdam, het toekomstige landschapspark 'Het Buijten' en de 'Blauwe Verbinding'. Deze verbinding zorgt ook voor schoon water, functioneert als een waterbergschotel en verbindt verschillende groengebieden in en rond de stad.															
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen															
											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											bedrag		bedrag	/m	
											Bijdragen van derden	3.613	0	3.613	3
											Netto investering	3.413	0	3.413	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Begraafplaatsen en Crematorium 2016-2019	1.000	0	1.000	597	403	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											krediet	gevoteerd	t/r		
											Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7
											Begraafplaatsen en Crematorium 2016-2019	1.000	0	1.000	
Doel krediet: Volgens het beleidsplan Begraven en Cremeren 2016-2019 pleegt de gemeente Rotterdam investeringen op actieve begraafplaatsen en het crematorium. Dit krediet is bedoeld voor de realisatie van het crematorium en de verbouwing van de begraafplaatsen. Het crematorium is gelegen op de Oude Oudekerkplein (de kapel is een rijksmonument). Verder bleek uit een inspectie dat de verbouwing van het crematorium betekent dat een gedeelte van de investering ook nodig zal zijn om het rijksmonument te behouden.															
Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria															
											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											bedrag		bedrag	/r	
											Bijdragen van derden	60	0	60	
											Netto investering	941	0	941	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Bruggen en tunnels	33.925	0	33.925	33.796	129	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											krediet	gevoteerd	t/m		

Bruggen en tunnels	33.925	0	33.925	33.925
--------------------	--------	---	--------	--------

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet om reeds bestaande kapitaalgoeden bij

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/r

Thema vak natuur begraven	1.384	0	1.384
op begraafplaats Hofwijk			

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van een themavak natuur en landschap op de begraafplaats Hofwijk te realiseren.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
		krediet	gevoteerd	t/n

Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038
------------------------	-------	---	-------

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de ad

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Pagina 782 van 1150

										<table><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>2.038</td><td>0</td><td>2.038</td></tr><tr><td colspan="4">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td></tr></table>					Bijdragen van derden	0	0	0	Netto investering	2.038	0	2.038	(Rotterdams geld)				Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																		
Bijdragen van derden	0	0	0																																																																													
Netto investering	2.038	0	2.038																																																																													
(Rotterdams geld)																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																																													
Verkeersdynamisch systeem	810	0	810	412	0	0	0	32	0	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.154</td><td>276</td><td>1.491.430</td><td>7</td></tr><tr><td>Verkeersdynamisch systeem</td><td>810</td><td>0</td><td>810</td><td></td></tr><tr><td>Hoek van Holland</td><td colspan="4"></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersman</td></tr><tr><td colspan="5">van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td>Details</td><td>Initieel</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>810</td><td>0</td><td>810</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/m	Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7	Verkeersdynamisch systeem	810	0	810		Hoek van Holland					Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersman					van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	810	0	810		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
		krediet	gevoteerd	t/m																																																																												
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	7																																																																												
Verkeersdynamisch systeem	810	0	810																																																																													
Hoek van Holland																																																																																
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersman																																																																																
van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.																																																																																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																																																
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
	bedrag		bedrag	/m																																																																												
Bijdragen van derden	0	0	0																																																																													
Netto investering	810	0	810																																																																													
(Rotterdams geld)																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																																													
Investeringskrediet Wegen	113.371	0	113.371	60.069	27.915	25.387	0	0	0	<table><tr><td>Programma</td><td>Gevoteerd</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Real</td></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Beheer van de stad</td><td>1.491.154</td><td>276</td><td>1.491.430</td><td>70</td></tr><tr><td>Investeringskrediet</td><td>113.371</td><td>0</td><td>113.371</td><td>6</td></tr><tr><td>Wegen 2019 - 2022</td><td colspan="4"></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle t</td></tr><tr><td colspan="5">2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer</td></tr><tr><td>Details</td><td>Initieel</td><td>Bijstelling</td><td>Nieuw</td><td>Realis</td></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>1.290</td><td>0</td><td>1.290</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>112.081</td><td>0</td><td>112.081</td><td>5</td></tr><tr><td colspan="5">(Rotterdams geld)</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/m	Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	70	Investeringskrediet	113.371	0	113.371	6	Wegen 2019 - 2022					Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle t					2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.					Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	1.290	0	1.290		Netto investering	112.081	0	112.081	5	(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																												
		krediet	gevoteerd	t/m																																																																												
Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	70																																																																												
Investeringskrediet	113.371	0	113.371	6																																																																												
Wegen 2019 - 2022																																																																																
Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle t																																																																																
2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.																																																																																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																																																																																
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																																																												
	bedrag		bedrag	/m																																																																												
Bijdragen van derden	1.290	0	1.290																																																																													
Netto investering	112.081	0	112.081	5																																																																												
(Rotterdams geld)																																																																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																																													

[illegible]

											Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investering "Spelen" worden gedaan.				
											Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
											Bijdragen van derden	16	0	16	
											Netto investering (Rotterdams geld)	7.357	0	7.357	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Eiland van Brienenoord, brug Zuiddiepje	5.231	0	5.231	2.565	2.666	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
											Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
											Eiland van Brienenoord, brug Zuiddiepje	5.231	0	5.231	
											Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepje vervangen. Dit maakt mogelijk de aanleg van de brug Eiland van Brienenoord.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	5.231	0	5.231	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Smeerput Kleinpolderplein	559	0	559	554	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
											Beheer van de stad	1.491.154	276	1.491.430	701
											Smeerput Kleinpolderplein	559	0	559	
											Doel krediet: Aanleg van smeerput op de werkplaats Noord. De smeerput is voorzien van een afvoer naar de rioolput voor zware voertuigen.				
											Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m

Modernisering Schiebruggen	18.437	0	18.437	2.790	500	500	14.647	0	0
----------------------------	--------	---	--------	-------	-----	-----	--------	---	---

Aanpassing theater Oude	2.090	0	2.090	0	2.090	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Luxor												krediet	gevoteerd	t/m

Aanpassing theater Oude	2.090	0	2.090
Luxor			

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	/m

Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	750	0	750	0	221	529	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Uitbreiding P+R Kralingse	750	0	750
Zoom			

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	/m

Pagina 787 van 1150

										(Rotterdams geld)																	
										Kapitaallasten (rente en																	
										n.v.t																	
										n.v.t																	
										n.v.t																	
										afschrijving)																	
Uitbreiding P+R Meijersplein	880	0	880	0	220	528	132	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis													
												krediet	gevoteerd	t/m													
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling					1.475.655	58.546	1.534.201	50									
										Uitbreiding P+R Meijersplein					880	0	880										
										Doel krediet: Uitbreiding capaciteit P+R Meijersplein. Realiseren extra parkeer																	
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																	
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting																	
										Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis									
															bedrag		bedrag	/m									
										Bijdragen van derden					0	0	0										
Netto investering (Rotterdams geld)										880	0	880															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t															
Flexibele Huinvesting										3.025	0	3.025	0	750	2.275	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis				
																					krediet	gevoteerd	t/m				
																			Stedelijke inrichting en ontwikkeling					1.475.655	58.546	1.534.201	50
																			Flexibele Huinvesting					3.025	0	3.025	
																			Doel krediet: Tijdelijke huisvesting voor jongeren en kwetsbare doelgroepen.								
																			Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen								
																			Dekkingsbron: Uit bestaande begroting								
	Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																		
						bedrag		bedrag	/m																		
	Bijdragen van derden					2.161	0	2.161																			
Netto investering (Rotterdams geld)					864	0	864																				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t																				
Ombouw hockeyveld Victoria	170	0	170	0	170	0	0	0	0										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis				

		krediet	gevoteerd	t/m
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
Ombouw hockeyveld	170	0	170	
Victoria				
Doel krediet: Ombouwen van een zandgestrooid hockeyveld naar een waterf				
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	170	0	170	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Ombouw hockeyveld OMHC	150	0	150	0	150	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
naar waterveld													krediet	gevoteerd	t/r
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.475.655	58.546	1.534.201	5		
Ombouw hockeyveld OMHC										150	0	150			
naar waterveld															
Doel krediet:										DVT ombouw van hockeyveld OHMC naar een waterveld.					
Rotterdams taakveld:										0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
Dekkingsbron:										Uit bestaande begroting					
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		
										bedrag		bedrag	/r		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering										150	0	150			
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t			

Fundatievervanging	121	0	121	0	121	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
kunstgrasveld LMO/de													krediet	gevoteerd	t/r
Zwerfers															
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.475.655	58.546	1.534.201	5		

Zwervers

Doel krediet: Vervangen van de lava/rubber fundatielaag tbv een nieuw kunstg

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	121	0	121	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Odeon	700	0	700	0	700	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	----

Odeon	700	0	700
-------	-----	---	-----

Doel krediet: Aankoop van kinderdagverblijf bij Odeon om woningbouwontwikkeling

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie / m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	700	0	700	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging koelmachines	600	0	600	0	600	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Nieuwe Luxor												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	----

Vervanging koelmachines	600	0	600
-------------------------	-----	---	-----

Nieuwe Luxor

Doel krediet: Aansluiting van Nieuwe Luxor (gemeentelijk vastgoed) op maaske

koelmachines zijn in 2021 aan vervanging toe en dus is dit een natuurlijk verva

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	600	0	600	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Gymlokalen Lekker Fit5.90005.9005.6140002590

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling1.475.65558.5461.534.20150

Gymlokalen Lekker Fit5.90005.900

Doel krediet: Dit krediet is beschikbaar gesteld om de doelen van het program uitbreiding van het aantal gymlokalen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	5.900	0	5.900	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vernieuwing Centrale3.9806.02010.00002.0004.0004.00000

Bibliotheek Rotterdam

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/r

Stedelijke inrichting en ontwikkeling1.475.65558.5461.534.2015

Vernieuwing Centrale3.9806.02010.000

Bibliotheek Rotterdam

Doel krediet: Voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam wor beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet wordt de architectenselectie voor d (Bibliotheek, openbare fietsenstalling en optioneel de stadsmuseale functie), de een voorlopig ontwerp uitgewerkt.

Toelichting: In het raadsbesluit van november 2020 is een voorbereidingskredi

<

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	2.400	0	2.400	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500	391	5.600	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												krediet	gevoteerd	t/m	
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
											Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500	

Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het De

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m
Bijdragen van derden	739	0	739	
Netto investering	5.761	0	5.761	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vergroeningsopgaaf	9.759	0	9.759	1.390	5.132	1.115	948	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis											
Museumpark													krediet	gevoteerd	t/m										
												Stedelijke inrichting en	1.475.655	58.546	1.534.201	50									
												ontwikkeling													
												Vergroeningsopgaaf	9.759	0	9.759										
												Museumpark													

Doel krediet: Realiseren van een betere verblijfskwaliteit en een groenere omg
bewoners. Ook wordt een betere aansluiting van het Museumpark op de omgev

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen										
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting										
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						

										bedrag		bedrag		/m
										Bijdragen van derden	2.774	0	2.774	
										Netto investering	6.984	0	6.984	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Gebiedontwikkeling	6.700	0	6.700	0	6.700	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Gebiedontwikkeling	6.700	0	6.700	
										Merwehaven				
Doel krediet: Strategische verwerving gronden/panden Korte Vaarpier binnen c														
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag	bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	6.700	0	6.700	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
IHP Sport 2020	14.890	0	14.890	0	4.890	10.000	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										IHP Sport 2020	14.890	0	14.890	
										voorbereidingskrediet				
Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHP Sport, Onderwijs en Cu														
Sport aangevraagd. Voor de voorbereidingskosten van vastgestelde urgente pr														
Sporthal Schuttersveld wordt krediet aangevraagd.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag	bedrag	/m

											Bijdragen van derden	0	0	0
											Netto investering	14.890	0	14.890
											(Rotterdams geld)			
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Voetbalvelden Overschie	1.400	0	1.400	0	200	1.200	0	0	0
Kleiweg									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	----

Voetbalvelden	1.400	0	1.400
Overschiese Kleiweg			

Doel krediet: Woningbouwontwikkeling op de voormalige voetbalvelden AVS G
alvast de grex te openen/verwerven van percelen waar een voorkeursrecht op i

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	1.400	0	1.400
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Vastgoed 2021	3.000	0	3.000	0	800	0	0	0	0
---------------	-------	---	-------	---	-----	---	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	----

Vastgoed 2021	3.000	0	3.000
---------------	-------	---	-------

Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen in gebouwen of voorzien
investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringen kunnen worden gedekt ui

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	0	0	0
Netto investering	3.000	0	3.000

<

Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333	100	250	3.984	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
											krediet	gevoteerd	t/m	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.475.655	58.546	1.534.201	50	
Buitenruimte Leuvehaven										4.333	0	4.333		
Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen Leuvehaven. De realisatie van de investering wordt afhankelijk van de realisatie van de nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment se														
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting & Aanwending reguliere investeringsruimte														
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
										bedrag		bedrag	/m	
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering										4.333	0	4.333		
(Rotterdams geld)														
Kapitaallasten (rente en										n.v.t	n.v.t	n.v.t		

Pagina 798 van 1150

Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880	0	0	9.111	9.770	0	0																																																												
<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>1.475.655</td><td>58.546</td><td>1.534.201</td><td>50</td></tr><tr><td>Impuls maatschappelijke voorzieningen</td><td>18.880</td><td>0</td><td>18.880</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen in</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen</td></tr><tr><td colspan="5">Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Real</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>18.880</td><td>0</td><td>18.880</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real			krediet	gevoteerd	t/m	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50	Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880		Doel krediet: Het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen in					Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen					Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	18.880	0	18.880		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																	
		krediet	gevoteerd	t/m																																																																	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50																																																																	
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880																																																																		
Doel krediet: Het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen in																																																																					
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																																																																					
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte																																																																					
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real																																																																	
	bedrag		bedrag	/m																																																																	
Bijdragen van derden	0	0	0																																																																		
Netto investering (Rotterdams geld)	18.880	0	18.880																																																																		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																																		

Zeven Stadsprojecten	46.500	46.500	93.000	967	8.333	37.200	37.200	9.300	0																										
										<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>1.475.655</td><td>58.546</td><td>1.534.201</td><td>50</td></tr><tr><td>Zeven Stadsprojecten</td><td>46.500</td><td>46.500</td><td>93.000</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis			krediet	gevoteerd	t/m	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50	Zeven Stadsprojecten	46.500	46.500	93.000						
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																															
		krediet	gevoteerd	t/m																															
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50																															
Zeven Stadsprojecten	46.500	46.500	93.000																																
Doel krediet: Dit is een krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van Schouwburgplein, Groene Long (Hofplein en Westblaak), Rijnhavenpark, Getijd stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samenleving, coronacrisis. Zodra deze projecten verder zijn uitgewerkt zullen wij u nader informatie verstrekken. Deze projecten worden gefinancierd door de eerste van een reeks investeringskredieten waarvan de intentie is dat jaarlijks in 2020 een voorgenomen investering van € 233 mln. in de 7 stadsprojecten financieel mogelijk is.																																			
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																																			
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte																																			
										<table><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>7.600</td><td>7.600</td><td>15.200</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>38.900</td><td>38.900</td><td>77.800</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	7.600	7.600	15.200		Netto investering (Rotterdams geld)	38.900	38.900	77.800		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																															
	bedrag		bedrag	/m																															
Bijdragen van derden	7.600	7.600	15.200																																
Netto investering (Rotterdams geld)	38.900	38.900	77.800																																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																

Pagina 800 van 1150

										Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.475.65558.5461.534.20150				
										Vloercoating 3.65003.650 parkeergarages				
										Doel krediet: Het voorzien van een antislip-bescherm laag in een viertal parkee				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details InitieelBijstellingNieuwRealis bedragbedragbedrag/m				
										Bijdragen van derden 000				
										Netto investering 3.65003.650 (Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving) n.v.tn.v.tn.v.t				
Gebiedsontwikkeling	22.700	0	22.700	0	15.200	7.500	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Schiekadeblok												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.475.65558.5461.534.20150				
										Gebiedsontwikkeling 22.700022.700 Schiekadeblok				
										Doel krediet: Aankoop panden en gronden ten behoeve van ruimtelijke ontwi				
										Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
										Details InitieelBijstellingNieuwRealis bedragbedragbedrag/m				
										Bijdragen van derden 000				
										Netto investering 22.700022.700 (Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving) n.v.tn.v.tn.v.t				
Gebiedsontwikkeling Nieuw	36.348	5.162	41.511	81	8.865	19.699	7.569	5.296	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Kralingen												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.475.65558.5461.534.20150				
										Gebiedsontwikkeling 36.3485.16241.511 Nieuw Kralingen				
										Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.				

Toelichting: Voor de verplaatsing van de ir. P kosterlaan wordt op diverse loca krediet is er budget aangevraagd voor de post BENG-ENG kantoor Melachtonw Fairoaksbaan en Soesterbergstraat.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	2.825	0	2.825	
Netto investering	33.524	5.162	38.686	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Voorbereidingskrediet7.00007.0003.9073.09300000

Grondexploitaties (IVA)

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/r
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
Voorbereidingskrediet	7.000	0	7.000	
Grondexploitaties (IVA)				

Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidinskosten voor grondexploitatie :

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	7.000	0	7.000	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vastgoed 20203.00003.000516000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
Vastgoed 2020	3.000	0	3.000	

Doel krediet: Realiseren van kleine en onverwachte investeringen in gebouwer

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Veiligheidsmaatregelen	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0
Willemspleingarage									

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	---

Doel krediet: Het treffen van brandveiligheidsmaatregelen op last van de brand

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Bijdragen van derden	0	0	0
----------------------	---	---	---

Netto investering	1.500	0	1.500
-------------------	-------	---	-------

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t
--------------------------	-------	-------	-------

afschrijving)

Rotterdam Climate Proof (RCP)	7.600	0	7.600	6.896	184	0	0	0	0
Groene Daken									

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	---

Rotterdam Climate Proof	7.600	0	7.600
-------------------------	-------	---	-------

(RCP) Groene Daken

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van groene daken om extra aantrekkelijkere stad.

Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en hand

Bijdragen van derden	0	0	0
----------------------	---	---	---

Netto investering	7.600	0	7.600
-------------------	-------	---	-------

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t
--------------------------	-------	-------	-------

afschrijving)

Rotterdam Climate Proof (RCP)	10.500	0	10.500	5.326	575	888	900	75	50	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Waterpleinen												krediet	gevoteerd	t/r
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
										Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.				
										Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en han				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
											bedrag		bedrag	/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	10.500	0	10.500	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Onderwijshuisvesting	516.214	0	516.214	159.214	63.704	98.162	92.609	93.635	68.890	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Onderwijshuisvesting	516.214	0	516.214	15
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in 2019 staat de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te p				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	516.214	0	516.214	15
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	0	960	1.660	15.119	18.850	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50

											Onderwijshuisvesting -	44.400	0	44.400						
											regiodeal									
											Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvesting waarmee uitvoering Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier € 14 mln aan bij.									
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden									
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis					
												bedrag		bedrag	/m					
											Bijdragen van derden	14.000	0	14.000						
											Netto investering	30.400	0	30.400						
											(Rotterdams geld)									
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t						
											afschrijving)									
Uitbreiding en bouwkundige											600	0	600	513	0	0	0	0	0	
kwaliteitsimpuls Petristraat 245																				
											Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
													krediet	gevoteerd	t/m					
											Stedelijke inrichting en	1.475.655	58.546	1.534.201	5					
											ontwikkeling									
											Uitbreiding en bouwkundige	600	0	600						
											kwaliteitsimpuls Petristraat 245									
											Doel krediet: Ten behoeve van de gemeentelijk zorgplicht dient dit object (gemeentelijke) met dit bedrag een benodigde extra kwaliteitsimpuls gegeven.									
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden									
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis					
												bedrag		bedrag	t/m					
											Bijdragen van derden	0	0	0						
											Netto investering (Rotterdams	600	0	600						
											geld)									
											Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t						
											afschrijving)									
Hart van Zuid											158.300	0	158.300	134.310	7.160	2.589	0	0	0	
											Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
													krediet	gevoteerd	t/m					
											Stedelijke inrichting en	1.475.655	58.546	1.534.201	50					
											ontwikkeling									
											Hart van Zuid	158.300	0	158.300	13					
											Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rond Ahoy, Zuidplein en Va oorsprong in de gemeentelijke Stadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het t partijen en andere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo de sociale, cul									

stad en regio te versterken.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis										
		bedrag		bedrag	/m										
Bijdragen van derden		148	0	148											
Netto investering		158.152	0	158.152	13										
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t											
Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	0	61.800	27.928	220	2.638	1.227	8.077	8.077						
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis										
			krediet	gevoteerd	t/m										
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.475.655	58.546	1.534.201	51										
Sportcampus en Park De Twee Heuvels		61.800	0	61.800	2										
Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordt omgevormd naar een sportcomplex voor het ongeorganiseerd sporten. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer aan te spreken op het gebied van sport. Het sportcampus ontstaat ook ruimte voor een aanvullend vastgoedprogramma: ontwerpen van woningen. De bewoners van Rotterdammers maken nog te weinig gebruik van het Park de Twee Heuvels. De gemeente wil de recreatie van vooral de bewoners van IJsselmonde. Daartoe krijgt het Park de k een andere programmering.															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis										
		bedrag		bedrag	/n										
Bijdragen van derden		0	1.114	1.114											
Netto investering		61.800	-1.114	60.686	2										
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t											
Coolsingel	47.500	0	47.500	28.220	14.878	3.424	0	0	983						
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis										
			krediet	gevoteerd	t/m										
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.475.655	58.546	1.534.201	50										
Coolsingel		47.500	0	47.500	2										
Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukke verkeersweg in een fraaie woon- en recreatiezone voor voetganger en fietser.															

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen									
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m					
Bijdragen van derden	0	0	0						
Netto investering (Rotterdams geld)	47.500	0	47.500	2					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t						

Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643	2.251	1.712	3.635	9.166	5.519	6.360
Feyenoord City									

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643	
Feyenoord City				

Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan F vastgesteld. Met dit krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd. I van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn. Het krediet wordt gebruikt voor projecten.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen									
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m					
Bijdragen van derden	2.953	1.210	4.163						
Netto investering (Rotterdams geld)	25.690	-1.210	24.480						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t						

NPRZ Wonen	104.200	4	104.204	56.191	19.936	14.194	6.699	8.198	700
------------	---------	---	---------	--------	--------	--------	-------	-------	-----

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
NPRZ Wonen	104.200	4	104.204	5

Doel krediet: Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) verwerf een aanpak. Dit krediet is bedoeld voor wooneenheden die de gemeente projectmatig samenwerkingspartner die de woningen in beheer neemt.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen									
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis					

										bedrag		bedrag		/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	104.200	4	104.204	5
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Nieuwbouw Hazelaarweg 50 -	13.318	0	13.318	1.750	4.731	4.884	1.953	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Rijndam oplevering 2020												krediet	gevoteerd	t/r

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	---

Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	13.318	0	13.318	
--	--------	---	--------	--

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om in Rozenburg een multifunctioneel centrum als vestigingslocatie voor scholen voor mytyl- en tytylonderwijs in Rotterdam. Het is bedoeld voor de kinderopvang en de basisschool. Het krediet wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderopvang en basisschool. Het krediet wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderopvang en basisschool. Het krediet wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderopvang en basisschool.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.318	0	13.318	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	0	190	188	41	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/r

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	---

Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	
---	-----	---	-----	--

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een multifunctioneel centrum als vestigingslocatie voor scholen voor mytyl- en tytylonderwijs in Rotterdam. Het is bedoeld voor de kinderopvang en de basisschool. Het krediet wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderopvang en basisschool. Het krediet wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderopvang en basisschool. Het krediet wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderopvang en basisschool.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	/r

Schieveen	9.700	0	9.700	3.396	2.799	2.346	1.160	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Schieveen	9.700	0	9.700	

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Project Mainport Rotterdam	19.700	0	19.700	6.415	5.081	2.976	2.570	2.658	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
(PMR) 150 ha (Vlinderstrik)												krediet	gevoteerd	t/r
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	5
										Project Mainport Rotterdam	19.700	0	19.700	
										(PMR) 150 ha (Vlinderstrik)				

Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden gedaan in de Schiezone, beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De goedkeuring van het PMR 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatie van de Schiezone. Het PMR 150ha is door de aanpassing van de begroting van de grondexploitatie van de Schiezone in 2018 niet meer nodig. Het PMR 150ha wordt voor deze investeringen vanaf 2018 krediet nodig.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Pagina 809 van 1150

Top 6 parkeergarages	16.600	0	16.600	5.124	3.500	7.012	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Top 6 parkeergarages	16.600	0	16.600	

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Functionele verbetering	1.544	0	1.544	1.098	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Wereldmuseum												krediet	gevoteerd	t/r
										Stedelijke inrichting en	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										ontwikkeling				
										Functionele verbetering	1.544	0	1.544	
										Wereldmuseum				

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 810 van 1150

Leuvehaven Paviljoen	5.900	200	6.100	3.271	2.829	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Leuvehaven Paviljoen	5.900	200	6.100	

Toelichting: Het huidige investeringskrediet (€ 5,9 mln.) dient met € 200K opgeaant aantal ingediende wijzigingen op het bestek door de aannemer dient extra krediet stond eerst gepland voor eind 2020. Echter, door onder andere de houding van De overschrijding wordt gedekt door gewijzigd rente percentage, tevens kan een kunnen nog meerwerkkosten in rekening gebracht worden bij een tweetal huurder

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.900	200	6.100	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Gymzaal Heijplaat	2.917	0	2.917	221	2.600	96	0	0	0	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis						
	krediet	gevoteerd	t/m							
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50						
Gymzaal Heijplaat	2.917	0	2.917							
Doel krediet: Deze kredietaanvraag is bestemd voor de bouw van een gymzaal op bij de gymzaal omdat de gemeente wettelijk verplicht is om een gymaccommodatie te bouwen. De gemeente zal deze gymzaal geheel volgens gemeentelijk beleid en het Programma van Aanpak 2019-2022 uitvoeren.										
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						

												bedrag		bedrag	/m
												Bijdragen van derden	0	0	0
												Netto investering	2.917	0	2.917
												(Rotterdams geld)			
												Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Herinrichting ATV Terbregge	2.424	0	2.424	2.355	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	----

Herinrichting ATV Terbregge	2.424	0	2.424	
-----------------------------	-------	---	-------	--

Doel krediet: Het huidige volkstuinencomplex van ATV Terbregge en Nutstuinde A16 Rotterdam. Belangrijke aanleiding hiervoor is de nieuw aan te leggen aan het bedrijventerrein Schiebroek. Dit is volgens het besluit van de gemeenteraad aanpassingen zijn onderdeel van het Tracébesluit A16 en daarmee heeft Rijksw van het terrein van ATV Terbregge nodig. Het complex zal hierdoor heringericht herinrichting een schadevergoeding van RWS die bijna voldoende is om het prc

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	2.565	0	2.565	
Netto investering	-141	0	-141	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Erasmus University College	20.300	0	20.300	13.068	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
---------------------------------------	-----------	--------	-----------	----

Erasmus University College	20.300	0	20.300	1
----------------------------	--------	---	--------	---

Doel krediet: Dit krediet dient voor het verbouwen en geschikt maken van het Erasmus University College.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
---------	----------	-------------	-------	--------

Vastgoedbeheersysteem	4.356	0	4.356	3.676	681	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Vastgoedbeheersysteem	4.356	0	4.356	

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Hybridevelden 2018	7.910	0	7.910	5.471	1.200	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.475.655	58.546	1.534.201	50
										Hybridevelden 2018	7.910	0	7.910	

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Pagina 813 van 1150

											Kapitaallasten (rente en afschrijving)					n.v.t	n.v.t	n.v.t											
Verbouwing Spinozaweg 300											500	0	500	94	0	200	206	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m					

										Sportvoorzieningen						
										17.134	0	17.134				
										(kunstgrasvelden						
										/sportaccommodaties)						
Doel krediet: In februari 2018 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een inv																
budgetten voor sportvoorzieningen. In het besluit wordt gerefereerd naar de aan																
maatregel die in deze motie is genoemd, is de kwaliteitsslag van sportcomplexen																
goede staat van onderhoud over te dragen aan het Sportbedrijf.																
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis			
										bedrag		bedrag	t/m			
Bijdragen van derden										0	0	0				
Netto investering (Rotterdams										17.134	0	17.134				
geld)																
Kapitaallasten (rente en										n.v.t	n.v.t	n.v.t				
afschrijving)																
Museum Boijmans Van	26.800	0	26.800	9.911	9.257	7.045	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis		
Beuningen												krediet	gevoteerd	t/m		
Stedelijke inrichting en										1.475.655	58.546	1.534.201	50			
ontwikkeling																
Museum Boijmans Van										26.800	0	26.800				
Beuningen																
Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskre																
Boijmans van Beuningen. De kosten die gepaard gaan met de planvoorbereidin																
gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder me																
inschakeling van extra adviseurs en ambtelijke inzet vanuit de gemeente. In dec																
voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (als onderdeel van het investe																
Programma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek w																
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis			
										bedrag		bedrag	/m			
Bijdragen van derden										0	0	0				
Netto investering										26.800	0	26.800				
(Rotterdams geld)																
Kapitaallasten (rente en										n.v.t	n.v.t	n.v.t				
afschrijving)																
Cultuurcampus Rotterdam	5.000	0	5.000	0	0	5.000	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis		
												krediet	gevoteerd	t/m		

										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										Cultuurcampus Rotterdam	5.000	0	5.000	
Doel krediet: Cultuurcampus is een groei model: start kleinschalig in 2022 (bet campus in 2027 (besluitvorming 2022 over het neer te zetten Icoon). Concreet v locatie voor Onderwijs (bij de start 200 voltijd studenten), Onderzoek, Cultuur, S 4.000m2. Daarnaast is er de ambitie om direct 30 studieplekken te realiseren.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	5.000	0	5.000	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
												krediet	gevoteerd	t/r
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										NPRZ - Verzamelkrediet	15.900	360	16.260	
										Programma Buitenruimte				
Doel krediet: Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak va opgenomen. Daarom is binnen het werkprogramma NPRZ - Wonen 2019-2022 opgenomen. Het doel van het buitenruimte programma is om de komende jaren woonmilieu hoort kwalitatieve buitenruimte. Een woonomgeving die aantrekkelij bewegen, verblijven en verbinden.														
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
											bedrag		bedrag	/r
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	15.900	360	16.260	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/m
										M4H - woningbouwimpuls	5.000	0	5.000	

											Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.475.65558.5461.534.20150				
											M4H - woningbouwimpuls	5.000	0	5.000	
Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van de draagkracht van de gemeente. De Tranche Woningbouwimpuls M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk voor de realisatie van de woningbouwimpuls.															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen	2.700	0	2.700	0	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.475.65558.5461.534.20150				
											Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen	2.700	0	2.700	
Doel krediet: MIRT-Verkenning Oeververbindingen Regio Rotterdam, met als doel de realisatie van de volgende projecten: a. Nieuwe oeververbinding b. Nieuw HOV-tracé Zuidplein-Kralingse Zoom als tram c. Nieuw HOV-bus tracé Maastunnelcorridor (Zuidplein-Centraal)															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	0	0	0	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Gebiedsaanpakken aardgasvrij	13.500	0	13.500	0	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.475.65558.5461.534.20150				
											Gebiedsaanpakken	13.500	0	13.500	

aardgasvrij										
Doel krediet: In 5 wijken leren we wat er nodig is om wijken aardgasvrij te maken en voorbereiden.										
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen										
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		Realis			
	bedrag				bedrag		/m			
Bijdragen van derden	0		0		0					
Netto investering (Rotterdams geld)	0		0		0					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t		n.v.t		n.v.t					

De Roseknoop	17.500	0	17.500	0	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
Stedelijke inrichting en ontwikkeling												1.475.655	58.546	1.534.201	50
De Roseknoop	17.500											17.500	0	17.500	

Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt om kwalitatieve aansluiting op de Feyenoord City te realiseren.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen										
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		Realis			
	bedrag				bedrag		/m			
Bijdragen van derden	0		0		0					
Netto investering (Rotterdams geld)	0		0		0					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t		n.v.t		n.v.t					
Overhead	133.171	13.840	147.011	48.750	39.476	56.498	3.500	0	0	

Vernieuwing Rotterdam.nl	544	0	544	0	40	504	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
Overhead											133.171	13.840	147.011	40
Vernieuwing Rotterdam.											544	0	544	
nl														

Doel krediet: Het project vernieuwing Rotterdam.nl levert een vernieuwde corp besteden een systeem en de ontwikkeling en implementatie van de website naar verbeterde digitale dienstverlening in heldere taal, volgens de laatste wettelijke en archivering. Doel is het verbeteren van de gebruikersvriendelijkheid, helderh

informatievoorziening via rotterdam.nl. Naast de Producten en Dienstencatalogi gebieden, collegeprioriteiten en andere stads-gerelateerde content op de site.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	544	0	544	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervangingsinvesteringen IHP-CHV

17.337	0	17.337	0	200	13.637	3.500	0	0
--------	---	--------	---	-----	--------	-------	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	133.171	13.840	147.011	4

Vervangingsinvesteringen IHP-CHV

17.337	0	17.337
--------	---	--------

Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die 2021 en 2022.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	17.337	0	17.337	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervangingsinvesteringen ICT 2021

12.190	0	12.190	0	8.454	3.736	0	0	0
--------	---	--------	---	-------	-------	---	---	---

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	133.171	13.840	147.011	4

Vervangingsinvesteringen ICT 2021

12.190	0	12.190
--------	---	--------

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekappar vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van de bijt ICT-serviceorganisatie.

										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concermondersteuning																																							
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting																																							
										<table><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>12.190</td><td>0</td><td>12.190</td><td></td></tr><tr><td>(Rotterdams geld)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr><tr><td>afschrijving)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	12.190	0	12.190		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t		afschrijving)				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																													
	bedrag		bedrag	/m																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																														
Netto investering	12.190	0	12.190																																														
(Rotterdams geld)																																																	
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																														
afschrijving)																																																	
Digitaliseringsagenda 2021 &	6.795	3.000	9.795	0	7.170	2.625	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																			
2022												krediet	gevoteerd	t/m																																			
										<table><tr><td>Overhead</td><td>133.171</td><td>13.840</td><td>147.011</td><td>48</td></tr><tr><td>Digitaliseringsagenda</td><td>6.795</td><td>3.000</td><td>9.795</td><td></td></tr><tr><td>2021 & 2022</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>					Overhead	133.171	13.840	147.011	48	Digitaliseringsagenda	6.795	3.000	9.795		2021 & 2022																								
Overhead	133.171	13.840	147.011	48																																													
Digitaliseringsagenda	6.795	3.000	9.795																																														
2021 & 2022																																																	
										Doel krediet: Twee programma's uit de Digitaliseringsagenda hebben een inve																																							
										Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Gedigitalis																																							
										Toelichting: In 2021 vindt er een herijking van de Digitaliseringsagenda plaats;																																							
										op basis van nieuwe inzichten, keuzes en prioriteiten. Twee investeringen in de																																							
										en GERS. De uitkomst van de herijking is (o.a) dat aan het programma GERS e																																							
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concermondersteuning																																							
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting																																							
										<table><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering</td><td>6.795</td><td>3.000</td><td>9.795</td><td></td></tr><tr><td>(Rotterdams geld)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr><tr><td>afschrijving)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering	6.795	3.000	9.795		(Rotterdams geld)					Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t		afschrijving)				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																													
	bedrag		bedrag	/m																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																														
Netto investering	6.795	3.000	9.795																																														
(Rotterdams geld)																																																	
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																														
afschrijving)																																																	
Meldkamer fysieke beveiliging	1.435	0	1.435	0	245	1.190	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real																																			
Concernhuisvesting												krediet	gevoteerd	t/r																																			
										<table><tr><td>Overhead</td><td>133.171</td><td>13.840</td><td>147.011</td><td></td></tr><tr><td>Meldkamer fysieke beveiliging</td><td>1.435</td><td>0</td><td>1.435</td><td></td></tr><tr><td>Concernhuisvesting</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>					Overhead	133.171	13.840	147.011		Meldkamer fysieke beveiliging	1.435	0	1.435		Concernhuisvesting																								
Overhead	133.171	13.840	147.011																																														
Meldkamer fysieke beveiliging	1.435	0	1.435																																														
Concernhuisvesting																																																	
										Doel krediet: Inrichten van een centrale meldkamer (CMK) voor de fysieke bev																																							
										monitoren van locaties, openen en sluiten van objecten en verificatie van alarm																																							

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning									
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting									
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		Realis		
	bedrag				bedrag		/r		
Bijdragen van derden	0		0		0				
Netto investering (Rotterdams geld)	1.435		0		1.435				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t		n.v.t		n.v.t				

Businesscase Anders Werken	31.290	16.040	47.330	0	12.900	34.430	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis		
												krediet	gevoteerd	t/m		
												Overhead	133.171	13.840	147.011	41
												Businesscase Anders	31.290	16.040	47.330	
												Werken				

Doel krediet: Anders werken in en met de stad. Investeren in voorzieningen

Toelichting: De oorspronkelijke kredietaanvraag in 2020 was niet voor het volle
Hierdoor wordt een aanvullende kredietaanvraag gedaan voor het ontbrekende
en Vernieuwing Rotterdamse Infrastructuur.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning									
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting									
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		Realis		
	bedrag				bedrag		/m		
Bijdragen van derden	0		0		0				
Netto investering (Rotterdams geld)	31.290		16.040		47.330				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t		n.v.t		n.v.t				

Investeren	1.450	0	1.450	267	1.183	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
concernhuisvesting												krediet	gevoteerd	t/m
										Overhead	133.171	13.840	147.011	41
										Investeren	1.450	0	1.450	
										concernhuisvesting				

Doel krediet: Door het aflopen en/of opzeggen van huurcontracten zal concern
vervangende locaties op orde te brengen. Het investeringskrediet betreft de ver
gedekt binnen de begroting.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis.
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.450	0	1.450	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Doorontwikkeling Huisvesting	1.700	-1.700	0	1.903	-203	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Overhead	133.171	13.840	147.011	41
											Doorontwikkeling	1.700	-1.700	0	1
											Huisvesting				

Doel krediet: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om ervaren worden investeringen gepleegd ten behoeve van de uitbreiding van de huisvest van het huisvestingsconcept.

Toelichting: Kredietaanvraag tbv Doorontwikkeling Huisvesting wordt verlaagd naar #Anders Werken in en met de stad. De investering in capaciteitsuitbreiding voor top 10 irritaties vervallen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis.
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.700	-1.700	0	1
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervangingsinvesteringen ICT	14.020	0	14.020	6.906	7.114	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
2020												krediet	gevoteerd	t/m
										Overhead	133.171	13.840	147.011	41
										Vervangingsinvesteringen	14.020	0	14.020	
										ICT 2020				

Doel krediet: Jaarlijkse vervanging van een deel van de ICT-infrastructuur, wer vanwege de technische levensduur en functionele eisen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning										
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						

										bedrag		bedrag		/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	14.020	0	14.020	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Digitaliseringsagenda 2019 & 2020	10.903	0	10.903	9.248	1.655	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Overhead	133.171	13.840	147.011	4
										Digitaliseringsagenda 2019 & 2020	10.903	0	10.903	€
										Doel krediet: Realiseren van de investeringscomponent uit de Digitaliseringsagenda Digitaal Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Ge				
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concerondersteuning				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	10.903	0	10.903	€
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vervangingsinvesteringen ICT 2018	9.237	0	9.237	8.768	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Overhead	133.171	13.840	147.011	4
										Vervangingsinvesteringen ICT 2018	9.237	0	9.237	
										Doel krediet: Jaarlijks vervangt de gemeente een deel van de ICT-infrastructuur beëindiging van de technische levensduur en verandering van functionele eisen				
										Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concerondersteuning				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	9.237	0	9.237	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Pagina 825 van 1150

Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	1.825	342	0	0	0	0																																																								
										<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Overhead</td><td>133.171</td><td>13.840</td><td>147.011</td><td>41</td></tr><tr><td>Toegangscontrole gebouwen</td><td>2.167</td><td>0</td><td>2.167</td><td>1</td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatre concernpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkame maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd toegar</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realis</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>/m</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>2.167</td><td>0</td><td>2.167</td><td>1</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis			krediet	gevoteerd	t/m	Overhead	133.171	13.840	147.011	41	Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	1	Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatre concernpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkame maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd toegar					Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		bedrag		bedrag	/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	2.167	0	2.167	1	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis																																																													
		krediet	gevoteerd	t/m																																																													
Overhead	133.171	13.840	147.011	41																																																													
Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	1																																																													
Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatre concernpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkame maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd toegar																																																																	
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning																																																																	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis																																																													
	bedrag		bedrag	/m																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	2.167	0	2.167	1																																																													
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																														
Onderwijs	4.400	30	4.430	0	500	3.500	430	0	0																																																								
Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs	4.400	30	4.430	0	500	3.500	430	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Rea</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/r</td></tr><tr><td>Onderwijs</td><td>4.400</td><td>30</td><td>4.430</td><td></td></tr><tr><td>Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs</td><td>4.400</td><td>30</td><td>4.430</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Brede investering in economie door digitale infrastructuur en vaar toekomstbesteding te maken.</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld:4.3.a - Onderwijsbeleid en leerlingzaken</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Rea</th></tr><tr><td></td><td>bedrag</td><td></td><td>bedrag</td><td>t/r</td></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>4.400</td><td>30</td><td>4.430</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td>n.v.t</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea			krediet	gevoteerd	t/r	Onderwijs	4.400	30	4.430		Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs	4.400	30	4.430		Doel krediet: Brede investering in economie door digitale infrastructuur en vaar toekomstbesteding te maken.					Rotterdams taakveld:4.3.a - Onderwijsbeleid en leerlingzaken					Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea		bedrag		bedrag	t/r	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	4.400	30	4.430		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea																																																													
		krediet	gevoteerd	t/r																																																													
Onderwijs	4.400	30	4.430																																																														
Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs	4.400	30	4.430																																																														
Doel krediet: Brede investering in economie door digitale infrastructuur en vaar toekomstbesteding te maken.																																																																	
Rotterdams taakveld:4.3.a - Onderwijsbeleid en leerlingzaken																																																																	
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea																																																													
	bedrag		bedrag	t/r																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	4.400	30	4.430																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																																														
Totaal	3.291.764	78.036	3.369.800	1.325.858	508.547	555.507	395.562	295.892	205.289																																																								

Lokale heffingen

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de samenstelling van het voorgestelde pakket aan gemeentelijke belastingen en heffingen in 2021; de relatieve druk van de lokale belastingen en heffingen; en de stand van zaken en de voornemens voor het begrotingsjaar rondom een aantal beleidsitems. Tot slot wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid.

[BeleidInkomstenKostendekkendheid tarievenLokale lastendrukKwijtscheldingsbeleid](#)

Beleid

Op grond van artikel 10 van het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- De geraamde inkomsten.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarbij de mate van kostendekkendheid inzichtelijk wordt gemaakt.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In Rotterdam geldt de Verordening financiën Rotterdam 2021 en de regeling Financiën Rotterdam.

De verordening bepaalt in artikel 4, lid 7 dat de wettelijke paragrafen van de beleidsbegroting, waaronder de paragraaf Lokale Heffingen, zijn gebaseerd op afzonderlijke beleidsdocumenten. De raad stelt deze beleidsdocumenten kort na aanvang van iedere raadsperiode vast.

Met de [Kadernota Lokale Lasten 2018-2022](#) is hiermee invulling gegeven op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten; en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij?

Daarmee heeft de raad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vastgesteld. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad.

Uitgangspunten van de belastingheffing

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

Daarnaast gelden de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam:

- We voeren de tariefdifferentiatie van de afvalstoffenheffing verder door. Naast een tarief voor gezinnen en alleenstaanden, komt er ook een tarief voor tweepersoonshuishoudens.
- De kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt voor AOW-minima 100% en voor overige minima 75%.
- Het tarief voor de logiesbelasting wordt 6,5% van de overnachtingsprijs.
- Er worden geen nieuwe beleidsmaatregelen genomen die tot hogere woonlasten leiden (afvalstoffenheffing, rioolbelasting en ozb), exclusief mogelijk private financiële consequenties van de energietransitie.
- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (ozb) wordt alleen geïndexeerd en niet verhoogd. Areaaluitbreiding zorgt voor extra ozb-inkomsten.
- Het parkeertarief voor bezoekers en voor bewoners gaat omhoog.

Een verdere tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing is, evenals de aanpassing van het tarief logiesbelasting naar 6,5%, reeds met ingang van 2019 doorgevoerd. De hierboven genoemde parkeertarieven zijn in 2019 eenmalig verhoogd, maar voor 2020 en volgende jaren bevroren. In 2020 en 2021 bedroeg het kwijtscheldingspercentage 76,5%. De overige uitgangspunten zijn ook met ingang van 2019 doorgevoerd. In de voorstellen voor 2022 wordt dit alles ongewijzigd voorgezet.

Voor de voortgang 2021 en de ontwikkelingen periode 2022- 2025 van algemene belastingsoorten en de bedrijfsvoering rond heffing en inning daarvan, wordt verwezen naar de taakvelden [OZB-niet woningen](#), [OZB-woningen](#), [Belastingen overig](#) en [Economische promotie – opbrengsten logiesbelasting](#).

Inkomsten

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingsoorten:

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Programma 2022
Onroerend zaakbelasting**	266.721	260.855	271.450	Algemene middelen
Logiesbelasting	3.822	13.216	10.731	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	25.836	25.460	11.591	Algemene middelen
Leges Omgevingsvergunning	31.323	22.042	35.324	Ruimtelijke ordening

Rioolheffing	77.583	82.176	85.584	Beheer van de stad
Bedrijfsreinigingsrecht	3.564	4.086	4.230	Beheer van de stad
Afvalstoffenheffing	97.634	101.185	101.673	Beheer van de stad

* Oorspronkelijke begroting 2021

** Bij de tariefsbepaling wordt rekening gehouden met de verdisconteerde verwachte oninbare ozb-opbrengsten. De gemeente brengt ongeveer € 9,9 mln van de hierboven geraamde belastingopbrengsten zelf op.

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead. Daarnaast stelt de raad het bedrag aan overhead vast en de wijze van doorbelasting van deze overhead in die gevallen waarin een integrale kostprijs een rol blijft spelen ten aanzien van taken/activiteiten en samenhangende diensten waarvoor de gemeente maximaal kostendekkende tarieven mag hanteren. Het niet toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoe rekening voor; wel dat deze methode toegelicht, consistent toegepast en door de raad vastgesteld moet worden. Met het vaststellen van de [Kadernota Lokale Lasten 2018 – 2022](#) door de raad is deze methode vastgesteld. Daarmee is voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids-) keuzes bij de berekening ervan worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waaronder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen).

In onderstaande wordt hieraan invulling gegeven.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Ten eerste moet de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten (inclusief overhead) van de verordening (artikel 229b GW). Ten tweede dient de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te zijn binnen een onderdeel van de verordening. Waar het hierbij om gaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe met de vaststelling van de tarieven in de verschillende onderdelen van de verordening wordt bewerkstelligd dat voor alle tarieven gezamenlijk in die verordening de geraamde baten niet boven de geraamde lasten (inclusief overhead) uitkomen. Dit geldt voor de Algemene Legesverordening die bestaat uit een tiental verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende soorten van dienstverlening.

Tegenover de aan tarieven toegerekende kosten staan de geraamde opbrengsten uit heffing van deze tarieven. Deze bedragen zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten 2022 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief. De totaal geraamde opbrengsten uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten bepalen het kostendekkendheidspercentage 2022.

In onderstaande tabel staat per concept- belastingverordening 2022 aangegeven de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. De algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn allemaal verordeningen waarbij de kostendekkendheid niet inzichtelijk behoeft te worden gemaakt. Zij worden in onderstaande derhalve buiten beschouwing gelaten.

Naam verordening	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid																																												
2022																																															
Algemene legesverordening	10.273	8.785	86%																																												
<table> <tr> <th>Naam verordening 2022</th><th>Totale kosten</th><th>Totale baten</th><th>% kosten-dekkendheid</th></tr> <tr> <td>Algemene legesverordening</td><td>10.273</td><td>8.785</td><td>86%</td></tr> <tr> <td colspan="4">Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening</td></tr> <tr> <td>Personeelskosten</td><td></td><td>5.557</td><td></td></tr> <tr> <td>Specifieke automatiseringskosten</td><td></td><td>148.</td><td></td></tr> <tr> <td>Materiële kosten</td><td></td><td>1.151</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (eigen cluster)</td><td></td><td>785</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (concern)</td><td></td><td>2.632</td><td></td></tr> <tr> <td>Totale kosten</td><td></td><td>10.273</td><td></td></tr> <tr> <td>Opbrengst heffingen</td><td></td><td>8.785</td><td></td></tr> <tr> <td>Dekkingspercentage</td><td></td><td>86%</td><td></td></tr> </table>				Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	Algemene legesverordening	10.273	8.785	86%	Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening				Personeelskosten		5.557		Specifieke automatiseringskosten		148.		Materiële kosten		1.151		Overhead (eigen cluster)		785		Overhead (concern)		2.632		Totale kosten		10.273		Opbrengst heffingen		8.785		Dekkingspercentage		86%	
Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid																																												
Algemene legesverordening	10.273	8.785	86%																																												
Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening																																															
Personeelskosten		5.557																																													
Specifieke automatiseringskosten		148.																																													
Materiële kosten		1.151																																													
Overhead (eigen cluster)		785																																													
Overhead (concern)		2.632																																													
Totale kosten		10.273																																													
Opbrengst heffingen		8.785																																													
Dekkingspercentage		86%																																													
(bedragen x € 1.000)																																															
Toelichting De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven. Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing.																																															

Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening.
Er is dus een inspanningsverplichting.

Logiesbelasting 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Logiesbelasting 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kwijtschelding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
gemeentelijke				Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
belastingen 2022							
Afvalstoffenheffing	122.887	101.673	83%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Afvalstoffenheffing 2022	122.887	101.673	83%
Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing							
Personeelskosten						22.514	
Materiële kosten						95.564	
Overhead (eigen cluster)						668	
Overhead (concern)						4.141	
Totale kosten						122.887	
Opbrengst heffingen						101.673	
Dekkingspercentage						83%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							
Toelichting							
De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens.							
Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen.							
De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn.							
De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente.							
Aan de tarieven afvalstoffenheffing 2022 worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend.							
De kwijtscheldingslasten afvalstoffenheffing worden, hoewel zij toerekenbaar zijn, niet aan de tarieven afvalstoffenheffing toegerekend. Dit geldt ook voor een deel van de stortbelasting.							
De totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking worden toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. De opbrengst van de afvalstoffenheffing hoeft niet toereikend te zijn: eventuele extra kosten voor de inzameling kunnen vanuit andere geldstromen (zoals de algemene middelen) worden gedekt.							
De toegerekende kosten aan de tarieven worden nagenoeg gedekt uit de opbrengsten van de heffing.							

Bedrijfsreinigingsrecht	4.282	4.230	99%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Bedrijfsreinigingsrecht 2022	4.282	4.230	99%
				Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht			
				Personeelskosten		942	
				Materiële kosten		3.047	
				Overhead (eigen cluster)		29	
				Overhead (concern)		264	
				Totale kosten		4.282	
				Opbrengst heffingen		4.230	
				Dekkingspercentage		99%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, behoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.			

Rioolheffing 2022	90.535	85.584	95%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Rioolheffing 2022	90.535	85.584	95%
				Berekening kostendekkendheid Rioolheffing			
				Personeelskosten		17.705	
				Specifieke automatiseringskosten		765	
				Materiële kosten		59.687	
				Overhead (eigen cluster)		4.056	
				Overhead (concern)		8.323	
				Totale kosten		90.535	
				Opbrengst heffingen		85.584	
				Dekkingspercentage		95%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden.

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten.

Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m. de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemalen of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen. De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing voor de periode 2022 – 2025 zijn beschreven in het voorjaar 2021 door de raad vastgestelde GRP-5.

De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen.

In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ-waarde onder de € 50.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen.

Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen ervoor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen.

In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing.

De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief. Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een riolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200.000,00. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen.

Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten tot een verlaagd basistarief voor woningen en niet-woningen met een WOZ-waarde minder dan € 40.000 in te voeren.

Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rechten markten 2022	3.569	1.866	52%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Rechten markten 2022	3.569	1.866	52%
				Berekening kostendekkendheid Rechten Markten			
				Personeelskosten		1.347	

Specifieke automatiseringskosten	23
Materiële kosten	1.362
Overhead (eigen cluster)	321
Overhead (concern)	517
Totale kosten	3.569

Opbrengst heffingen	1.858
----------------------------	--------------

Dekkingspercentage	52%
---------------------------	------------

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.

Precario	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
standplaatsen 2022				Precario standplaatsen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Retributieverordening	323	166	52%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
openbare werken 2022				Retributieverordening openbare werken 2022	323	166	52%
Berekening kostendeckendheid Retributies							
				Personeelskosten		122	
				Materiële kosten		116	
				Overhead (eigen cluster)		28	
				Overhead (concern)		57	
				Totale kosten		323	
				Opbrengst heffingen		166	
				Dekkingspercentage		52%	
(bedragen x € 1.000)							

Toelichting

De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.

Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gehandicaptenparkeerplaats of voor het plaatsen van (nieuw) kenteken bij

deze parkeerplaats.

Lijkbezorgingsrechten	6.505	6.087	94%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Lijkbezorgingsrechten 2022	6.505	6.087	94%
				Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten			
				Personeelskosten		1.937	
				Materiële kosten		3.060	
				Omslagrente		145	
				Overhead (eigen cluster)		452	
				Overhead (concern)		911	
				Totale kosten		6.505	
				Opbrengst heffingen		6.087	
				Dekkingspercentage		94%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichtte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeenterechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.			
Leges publiekszaken	11.486	8.211	72%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Leges publiekszaken 2022	11.486	8.211	72%
				Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken			
				Personeelskosten		4.066	
				Materiële kosten		4.203	
				Overhead (eigen cluster)		927	
				Overhead (concern)		2.291	
				Totale kosten		11.486	
				Opbrengst heffingen		8.211	
				Dekkingspercentage		72%	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Leges publiekszaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.

Liggeld woonschepen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
2022				Liggeld woonschepen 2022	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges	36.108	35.324	98%	Naam verordening 2022	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
omgevingsvergunning				Leges omgevingsvergunning 2022	36.108	35.324	98%
2022				Berekening kostendekkendheid Omgevingsvergunning			
				Personeelskosten		18.922	
				Specifieke automatiseringskosten		447	
				Materiële kosten		8.627	
				Overhead (eigen cluster)		183	
				Overhead (concern)		7.928	
				Totale kosten		36.108	
				Opbrengst heffingen		35.324	
				Dekkingspercentage		98%	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet).

Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2012 kent Rotterdam een aparte

legesverordening Omgevingsvergunning. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring).

Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden.

Binnen het legesstelsel voor aanvragen om omgevingsvergunning wordt vanaf 2016 gewerkt met een systeem met schijven.

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendeckendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten- dekkendheid				
1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Diverse gebruiksvergunningen	378	315	83%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				2 Diverse gebruiksvergunningen	378	315	83%
				Berekening kostendeckendheid Diverse gebruiksvergunningen			
				Personeelskosten		258	
				Materiële kosten		4	
				Overhead (eigen cluster)		4	
				Overhead (concern)		113	
				Totale kosten		378	
				Opbrengst heffingen		315	
				Dekkingspercentage		83%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting: Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van splitsingsvergunningen als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014. Met ingang van 2021 betreft dit tevens de raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot kamerverhuur, woningonttrekking en -vorming.			
3 Horeca en evenementen	2.135	1.442	68%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				3 Horeca en evenementen	2.135	1.442	68%
				Berekening kostendeckendheid Horeca en evenementen			
				Personeelskosten		1.073	
				Specifieke automatiseringskosten		65	
				Materiële kosten		411	
				Overhead (eigen cluster)		28	
				Overhead (concern)		557	

Totale kosten	2.135
----------------------	--------------

Opbrengst heffingen	1.442
----------------------------	--------------

Dekkingspercentage	68%
---------------------------	------------

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam 2015. In deze Nota wordt een nieuw vergunningstelsel voor de vergunde seksbranche geïntroduceerd.

De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk.

4 Drank en horeca	569	183	32%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
--------------------------	------------	------------	------------	------------------	----------------------	---------------------	-----------------------------

4 Drank en horeca	569	183	32%
--------------------------	------------	------------	------------

Berekening kostendekkendheid Drank en horeca

Personeelskosten	286
------------------	-----

Specifieke automatiseringskosten	17
----------------------------------	----

Materiële kosten	110
------------------	-----

Overhead (eigen cluster)	8
--------------------------	---

Overhead (concern)	148
--------------------	-----

Totale kosten	569
----------------------	------------

Opbrengst heffingen	183
----------------------------	------------

Dekkingspercentage	32%
---------------------------	------------

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken. De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk.

5 Wet op de	142	12	8%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
--------------------	------------	-----------	-----------	------------------	----------------------	---------------------	-----------------------------

kansspelen

5 Wet op de kansspelen	142	12	8%
-------------------------------	------------	-----------	-----------

Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen

Personeelskosten	72
------------------	----

Specifieke automatiseringskosten	4
----------------------------------	---

Materiële kosten	27
------------------	----

Opbrengst heffingen	12
Dekkingspercentage	8%

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijksstarieven.

7 Verkeer en vervoer	760	702	92%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				7 Verkeer en vervoer	760	702	92%

Personeelskosten	402
Specifieke automatiseringskosten	62
Materiële kosten	54
Overhead (eigen cluster)	13
Overhead (concern)	229
Totale kosten	760

(bedragen x € 1.000)

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-) ontheffing milieuzones, aanvragen tot het verstrekken van een ontheffing van een parkeerverbod en aanvragen van (een herbeoordeling voor) een Europese gehandicaptenparkeerkaart.

stadsarchief

Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief

Personeelskosten	166
Materiële kosten	97
Totale kosten	263
Opbrengst heffingen	263
Dekkingspercentage	100%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat maximaal de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. Deze kosten zijn direct te koppelen aan de distributie van de documenten. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.

9 Leidingen	5.850	5.704	98%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				9 Leidingen	5.850	5.704	98%
Berekening kostendekkendheid Leidingen							
				Personeelskosten		3.180	
				Materiële kosten		446	
				Overhead (eigen cluster)		729	
				Overhead (concern)		1.495	
				Totale kosten	5.850		
				Opbrengst heffingen		5.704	
				Dekkingspercentage		98%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>							
Toelichting							
Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitrool op het gemeentenet.							
10 Overige	176	164	93%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid

commerciële	10 Overige commerciële activiteiten buitenruimte	176	164	93%
activiteiten	Berekening kostendeckendheid Overige commerciële activiteiten buitenruimte			
buitenruimte	Personeelskosten		120	
	Materiële kosten		2	
	Overhead (eigen cluster)		1	
	Overhead (concern)		53	
	Totale kosten		176	
	Opbrengst heffingen		164	
	Dekkingspercentage		93%	
	(bedragen x € 1.000)			
	Toelichting			
	Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), straatverkoopplaats of promotieplaats en een marktvergunning op Koningsdag.			

Lokale lastendruk

Voor een beeld van de lokale lastendruk 2022, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld.

Ontwikkeling woonlasten 2021 – 2022

Het college heeft, gehoord de noden in de stad, er ook voor 2022 voor gekozen om de gevolgen van de coronacrisis voor de gemeentelijke schatkist niet op de belastingbetaler te verhalen. Op basis van de voorgestelde tariefvoorstellen 2022 stijgen de gemeentelijke woonlasten (dat wil zeggen de som van afvalstoffenheffing, rioolheffing en gemiddelde OZB-aanslag eigenaar/bewoner) in 2022 - afhankelijk van grootte van het huishouden - met gemiddeld 2,6% (inclusief de CPI-trend van 1,8%). Deze voorgestelde boventrendmatige stijging van de gemeentelijke woonlasten is geheel toe te schrijven aan de stijging van het basistarief rioolheffing (RIO) dat, op grond van het vastgestelde GRP-5 voor de periode 2021-2025, met 4,5% (incl. trend stijgt) t.o.v. 2021. De gemiddelde aanslag OZB-eigenaar woningen en de afvalstoffenheffing-tarieven stijgen beiden met 1,8%.

Woonlasten 1-persoonshuishoudens	Tarief 2021 (in €)	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Mutatie 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,8%

Afvalstoffenheffing 1-pers	290,80	1,7%	296,00	1,8%
Rioolheffing (basistarief)	225,70	4,5%	235,90	4,5%
Totale woonlasten	706,71	2,2%	725,47	2,7%

Bron: COELO – Kerntegegevens belastingen grote gemeenten 2021

Woonlasten 2-persoonshuishoudens	Tarief 2021 (in €)	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Mutatie 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,0%
Afvalstoffenheffing 2-pers.	348,30	1,7%	354,60	1,8%
Rioolheffing (basistarief)	225,70	4,5%	235,90	4,5%
Totale woonlasten	764,21	2,2%	784,07	2,6%

Bron: COELO – Kerntegegevens belastingen grote gemeenten 2021

Woonlasten meerpersoonshuishoudens	Tarief 2021 (in €)	Mutatie 2021 t.o.v. 2020 (in %)	Tarief 2022 (in €)	Mutatie 2022 t.o.v. 2021 (in %)
OZB-eigenaar woning	190,21	1,0%	193,57	1,8%
Afvalstoffenheffing meerpers.	377,10	1,7%	383,90	1,8%
Rioolheffing (basistarief)	225,70	4,5%	235,90	4,5%
Totale woonlasten	793,01	2,2%	813,37	2,6%

Bron: COELO – Kerntegegevens belastingen grote gemeenten 2021

Een van deze vijf financiële kengetallen is de zogeheten belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ze wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente in het komend begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het lopend begrotingsjaar en het voorgaand rekeningjaar. De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO zorgt voor de berekening van de landelijke gemiddelden. Die gaan over het voorafgaande jaar.

	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A: OZB-eigenaar woning	188	188	190	194
B: Afvalstoffenheffing	349	371	377	384
C: Rioolheffing	208	216	226	236
D: Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
E: Totale woonlasten (A+B+C+D)	744	775	793	813

F: Landelijk gemiddelde woonlasten (t-1)	721	740	776	811
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde voorafgaand jaar (E/F) x 100%	1,03	1,05	1,02	1,00

Bronnen: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019 en 2020 en COELO- Atlas van de lokale lasten 2019, 2020 en 2021

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zullen op grond van de voorgestelde tarieven 2022 licht stijgen t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor heffingsjaar 2022 bedraagt het maximale kwijtscheldingspercentage 76,5% van de aanslag afvalstoffenheffing. De verwachting is dat de gemeente in ongeveer 41.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen.

Sinds 2016 is een neerwaartse trend in het aantal toegekende kwijtscheldingen zichtbaar. Dit wordt veroorzaakt door aanpassingen (extra beheersmaatregelen) in de functionele kwijtscheldingsprocedure.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Pagina 112

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regiodeal van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, de rijksoverheid, de politie, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en bedrijven, met het gezamenlijke doel de leefbaarheid van Rotterdam Zuid te verbeteren. Nadat deze in 2011 van start is gegaan, moet Zuid op het gebied van opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 2030 zijn gestegen tot het gemiddelde van Utrecht, Den Haag, Amsterdam en de rest van Rotterdam. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen.

Voor de periode 2018 tot en met 2025 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam vult dit aan met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken in de Regiodeal Rotterdam Zuid. De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op deze Regiodeal en behandelt daarmee School, Werk, Wonen en Cultuur. In het kader van de Regiodeal worden deze thema's pijlers genoemd. Omdat de gelden met betrekking tot Veiligheid geen onderdeel van de Regiodeal zijn, worden deze in andere delen van de begroting behandeld.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Deze volgen door een inhoudelijke toelichting op de activiteiten onder 'wat gaan we doen in 2022?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat kost dat?'.

Regiodeal Rotterdam Zuid

1. Wat willen we bereiken?

In de periode 2018 tot en met 2025 vindt een versnelling plaats op vijf thema's, waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De te behalen doelen van deze thema's zijn:

- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.
- Werk: het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand wordt verminderd.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.
- Cultuur: het verhogen van het voorzieningenniveau en het gebruik ervan, ter bevordering van de cultuurparticipatie, de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en van de economische activiteit in Rotterdam Zuid.

De te behalen resultaten zijn als volgt gedefinieerd:

- School: de huidige achterstand in onderwijsresultaten (Primair Onderwijs (PO)/Voortgezet Onderwijs (VO) op Zuid ten opzichte van het gemiddelde van de G4 is in 2022 relatief kleiner geworden. Verschil in cito-eindtoets groep 8 t.o.v. G4 wordt verder ingelopen tot de helft van het verschil in 2011, dus 531,9 in 2022 (2015/16: 530,8). Omdat deze toets steeds minder representatief is, zal worden overgegaan op een nieuwe indicator zodra die beschikbaar is.
- Werk: een absolute daling van het aantal mensen in de bijstand op Zuid (c.q. van 15.200, stand maart 2018 naar 11.200 (streefwaarde eind 2031) en een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid: van disproportioneel (nu 40%) naar evenredig (31%) in 2031 (tussen waarde 37,4% eind 2022).

- **Wonen:** ingrepen in de verouderde woningvoorraad die vooral bestaat uit kleine woningen moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- **Veiligheid:** de veiligheid in Rotterdam Zuid is in 2022 verbeterd door het versterken van een integrale aanpak van de problematiek. Belangrijke elementen daarin zijn het creëren van nieuwe/uitbreiden van bestaande (bestuurlijke) mogelijkheden, innovatie van de aanpak in de vorm van concrete pilots en het adresseren/wegnemen van knelpunten die daarbij naar voren komen.
- **Cultuur:** verhoging van de cultuurparticipatie en verbetering van het aanbod van culturele voorzieningen op Rotterdam Zuid, o.a. door het toewerken naar een nieuw beeldbepalend cultuur(wetenschappelijk) instituut.

Onder de verschillende beleidsprogramma's in deze begroting is de realisatie van de verschillende indicatoren opgenomen. Hierin zijn de indicatoren terug te vinden die ook betrekking hebben op het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, met uitzondering van het thema Veiligheid. In de tabel hieronder zijn deze indicatoren overzichtelijk opgenomen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
School								
Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets scholen op Zuid	Streefwaarde				531,9	531,9		
	Referentiewaarde							
Werk								
Trendbreuk in bijstandsontwikkeling op Zuid	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%			
	Referentiewaarde	40,3%	40,1%	40,2%	40,2%			
Absolute daling aantal mensen in bijstand op Zuid								
	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200			
	Referentiewaarde	1.909	1.854	1.060				
Wonen								
Steigers op Zuid	Streefwaarde		750	1.500	2.250	3.000		
	Referentiewaarde		780	1.176				
Cultuur								
Verhoging cultuurparticipatie en nieuw beeldbepalend instituut	PM							

2. Wat gaan we doen in 2022?

2.1 Pijler school

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met de scholen en vele partners aan tien uur extra schooltijd, de Dagprogrammering. In deze uren bieden de scholen extra activiteiten aan op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media, natuur en milieu, burgerschap en loopbaanoriëntatie.

Alle dertig scholen voor primair onderwijs in de Children's Zone bieden Dagprogrammering aan en zes basisscholen daarbuiten. Hiermee komt het totaal aantal scholen dat op Zuid Dagprogrammering aanbiedt op zesendertig. Daarnaast breidt Dagprogrammering uit met acht scholen in het voortgezet onderwijs op Rotterdam-Zuid, in de vorm van zes extra uren per week voor één derde van de leerlingen. Hoewel de meeste scholen starten vanaf het schooljaar 2021-2022 waren er twee scholen die al in schooljaar 2020-2021 begonnen met experimenteren. In het voortgezet onderwijs gaat het om een proef van twee jaar, waarvan op basis van evaluatie kan worden besloten over een vervolg.

De uitvoering van de Dagprogrammering wordt gemonitord in drie output-metingen per schooljaar. Het schooljaar 2020-2021 werd zwaar belast door de corona-epidemie, met opnieuw een schoolsluiting en beperkende maatregelen. Voor de schoolsluiting bood een derde van de scholen meer dan tien uur Dagprogrammering en een derde minder dan negen uur. Tijdens de schoolsluiting vanaf eind 2020 heeft de Dagprogrammering grotendeels stilgelegen. Scholen hebben tijdens deze periode in sommige gevallen online Dagprogrammeringsaanbod en buitenactiviteiten op de schoolpleinen aangeboden. Daarnaast werden aanbieders van Dagprogrammering in de coronanoodopvang ingezet. Ook zijn medewerkers van Dagprogrammering ingezet om schoolteams te ontlasten toen de scholen weer open gingen. Alle scholen hebben een beroep gedaan op de tijdelijke coronacoulanceregeling van de gemeente.

Huisvesting

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. In dit kader zijn afspraken gemaakt dat het onderwijs op Zuid over enkele jaren gevarieerder en beter afgestemd op de behoefte van leerlingen en hun ouders. Bovendien kunnen leerlingen makkelijker doorstromen naar verschillende onderwijsniveaus bij hen in de buurt en van het primair naar het voortgezet onderwijs. Er komt meer plek voor meer leerlingen en huisvesting van scholen wordt verbeterd.

De drie grote schoolbesturen BOOR, LMC-VO en CVO en de gemeente Rotterdam hebben samen een plan ontwikkeld waarmee het onderwijsaanbod breder, veelzijdiger en toekomstbestendig wordt. Verder komen er drie clusters van onderwijs:

- Stadionpark, rond de Kuip, de sportcampus en het nieuwe stadion
- Hart van Zuid, rond Ahoy en het Motorstraatgebied
- Kop van Zuid/Katendrecht

In Stadionpark en op de Kop van Zuid worden 3 nieuwe scholen gebouwd, waarvan de opening voorzien is in 2024. Voorbereidingsprocedures hiervoor zijn gaande.

Onderwijs-inhoudelijk werken de scholen aan vernieuwing, bijvoorbeeld door het aanbieden van sport- en lifestyle profiel door één van de vmbo-scholen die gaat verhuizen naar Stadionpark.

In 2020 is het Regioplan Sterk Techniek Onderwijs Rotterdam Zuid goedgekeurd, waardoor de in- en doorstroom in alle vmbo's met een Techniekprofiel sterk wordt verbeterd in onderlinge samenwerking en met de mbo's en het bedrijfsleven én de po scholen. In 2020 is een uitbreiding van de Young Business School Rotterdam gerealiseerd, waardoor nu vrijeschoolonderwijs op vmbo basis en kaderniveau aangeboden wordt op Zuid. Het Zuider Gymnasium verhuist in 2022 naar het Poortgebouw van het voormalig Zuiderziekenhuis.

Aanpak Beste Leraren

De aanpak 'leraren' richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel. In schooljaar 2019-2020 is gestart met extra investeren in de 30 scholen voor primair en speciaal onderwijs in de Children's Zone. De scholen hebben subsidie ontvangen voor begeleiding van starters, behoud van leraren, verminderen werkdruk, vergroten van de instroom, opscholen van onderwijsassistenten en het anders organiseren van het onderwijs. Ook wordt er extra geïnvesteerd in professionaliseren van leraren en schoolleiders. Vanaf schooljaar 2020-2021 is de aanpak uitgebreid naar alle scholen voor primair en speciaal onderwijs in het NPRZ gebied. De aanpak leraren is een gezamenlijk inzet van de Rotterdamse schoolbesturen en de gemeente..

2.2 Pijler Werk

De coronacrisis heeft nog eens indringend zichtbaar en voelbaar gemaakt dat de ongelijkheid op de arbeidsmarkt de kwetsbare beroepsbevolking van Zuid bovenmatig hard raakt. Het is daarom van groot belang om de uitgangspositie van schoolverlaters, werkzoekenden en werkenden van Rotterdam Zuid structureel te verstreken. Want de economie herstelt zich en het aantal vacatures stijgt weer; daar moeten de bewoners van Zuid van meeprofiteren.

Het in 2019 ingerichte programma Samen voor Zuid wordt daarom in 2022 gecontinueerd. Veel werkzoekenden op Zuid ervaren verschillende problemen bij het vinden van werk. Om deze belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen of beheersbaar te maken, is de caseload van de medewerkers aanzienlijk verlaagd. Zo kunnen de consulent en de werkzoekende samen, met het perspectief op werk, gerichte aandacht besteden aan de aanpak van de belemmeringen. Vanwege de veelheid en complexiteit van de problemen, is het programma gericht op werk én zorg. In de drie gebieden op Zuid wordt de begeleiding vanuit verschillende disciplines vormgegeven. Door de afgewogen inzet van bijvoorbeeld kinderopvang, taal, scholing en jobcoaching, komt werk stap voor stap dichterbij. Hierbij zijn de inzet van schulddienstverlening en zorg via de wijkteams ook mogelijkheden, om de ondersteuning te verstevigen en zo de kans op duurzame uitstroom uit de uitkering naar werk te vergroten. De Leerpraktijkcentra (in Carnisse, maar ook op locaties in de Beverwaard en IJsselmonde) spelen hierbij een belangrijke rol. Rotterdammers worden daarmee in de gelegenheid gesteld om in hun wijk leerwerktrajecten te volgen.

Ook op het gebied van de Rotterdamse Leerwerkakkoorden wordt de lijn van de pijler Werk doorgezet. Via deze akkoorden, zowel het koepelakkoord en de deelakkoorden voor Haven, MKB, Energietransitie Gebouwde Omgeving, Facilitaire Dienstverlening en Zorg, zijn afspraken gemaakt tussen onderwijsinstellingen, lokale overheden in de arbeidsmarktregio Rotterdam Rijnmond en werkgevers. Deze zijn gericht op het vergroten van de dynamiek op de arbeidsmarkt, door de aansluiting van school naar werk, van werk naar werk en vanuit een uitkeringssituatie naar werk te verbeteren.

Het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ, dat de gemeente Rotterdam samen met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR heeft opgezet wordt in 2022 gecontinueerd.

2.3 Pijler Wonen

De laatste herstructureringsprojecten vanuit de regiodeal worden in 2022 in uitvoering gebracht nadat een participatietraject heeft plaatsgevonden. Er worden vele woningen aangekocht in voorbereiding op realisatie van de grondige aanpak (herstructurering, samenvoeging of vernieuwbouw). Dit wordt niet alleen door de gemeente, maar ook door andere partijen gedaan. De eerste vernieuwbouw/samenvoegprojecten zullen worden opgeleverd en de projecten Groningerstraat (verwervingen) en Carnissepoort (sloop) zijn gestart. Tientallen particuliere eigenaren hebben met behulp van een subsidie hun woning samengevoegd of vergroot en eenzelfde aantal nieuwe subsidies zullen verleend worden voor nieuwe samenvoegingen en vergrotingen. Er wordt voor 750 nieuwe woningen een basisaanpak gestart in het kader van Steigers op Zuid. Meerdere buitenruimteprojecten zullen worden opgeleverd, zoals de buitenruimte in aansluiting op het circulaire sloop/nieuwbouwproject Mijnkintbuurt blok 1+2. Tot slot wordt het verworven vastgoed in winkelgebieden verbeterd. De fysieke tak van de aanpak 'Hand in Hand' op de Beijerlandse laan/Groene Hilledijk zal zichtbare verandering met zich meebrengen.

2.4 Pijler Cultuur

In 2022 worden voor cultuur de ingezette speerpunten culturele programmering, talentontwikkeling en planvorming NCWI (inmiddels cultuurcampus genoemd), voortgezet. Dit betekent dat succesvolle ontwikkelingen en interventies worden uitgebouwd en waar nodig versterkt met aanvullende programmering. Met deze intensivering en aanvullende programmering wordt aangesloten bij een nieuw publiek en bijgedragen aan een hogere cultuurparticipatie van Rotterdammers (op Zuid).

Culturele programmering

Sinds 2019 is ingezet op een versterking van de culturele infrastructuur voor Rotterdam Zuid. In 2020-2021 heeft dit geresulteerd in nieuwe ankers zoals het Kunstenpand, House of Urban Arts, en Kunstcentrum Charlois. Het versterken van deze infrastructuur en een aansluitende programmering wordt doorgezet in 2022 en opvolgende jaren. Vanuit nieuwe ankerpunten op Zuid zal intensiever en meer doelgroepgericht geprogrammeerd worden, indien weer mogelijk na opheffen Corona-maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan de Programmaraad Zuidplein met een integraal programma voor en met de jeugd op Zuid. Middels diverse grootschalige evenementen, zodra dit

weer kan of met aanpassingen op basis van de nieuwe situatie na Corona, wordt meerjarig de schijnwerper op Zuid gericht. Door de aanhoudende maatregelen rondom Corona in 2021 is de beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid wederom verplaatst. Deze manifestatie zal plaatsvinden in 2023. De manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Talentontwikkeling

De impulsregeling 2019-2022 binnen de RegioDeal voor Talentontwikkeling wordt in 2022 duurzaam geïmplementeerd. Randvoorwaarden voor een verdere groei in publiek en programmering bij Theater Zuidplein zijn in 2022 gereed. De Pilot IMPACT wordt geëvalueerd en afgerond. Lessen uit deze pilot worden meegenomen in de herijking van de pijler Talentontwikkeling en vertaald naar nieuw instrumentarium voor het borgen van talent op Rotterdam Zuid. Dit nieuwe instrumentarium biedt kansen aan een groter palet aan aanbieders en talenten op Zuid. PitcherPerfect010 is opgenomen in het reguliere Cultuurinstrumentarium en zal ook in 2022 weer tweemaal plaatsvinden op Zuid en mogelijkheden bieden aan jonge makers om ideeën tot uitvoering te brengen. In 2022 volgt een analyse over additionele en noodzakelijke impulsen voor een verdere ontwikkeling van Zuid.

Planvorming NCWI / Cultuurcampus

Met verschillende partijen (onderwijs en cultuur) binnen en buiten Rotterdam (waaronder het Rijk) is in 2019 en 2020 het idee van een nationaal cultureel wetenschappelijk instituut in Rotterdam uitgewerkt tot de cultuurcampus. Hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid: dat zijn de doelen van de cultuurcampus. Gemeente, Codarts, Hogeschool Rotterdam en Erasmus Universiteit hebben in juni 2020 een convenant gesloten. De Cultuurcampus wordt met deze partijen ontwikkeld als groeimodel. Locatie is de Maashaven. De start op het Charloisse Hoofd van de huisvesting en culturele programmering is verschoven naar 2023. Onder de stuurgroep Cultuurcampus (waarin ook NPRZ en Rijk vertegenwoordigd zijn) wordt in 2022 verder gewerkt aan de uitwerking van huisvesting hoger onderwijs en culturele invulling. De in 2021 aangetrokken Cultuurontwikkeling werkt de plannen en het netwerk in 2022 verder uit. De Cultuurcampus is onderdeel van een grotere gebiedsontwikkeling die Zuid een stevige impuls zal geven.

3. Wat gaat het kosten in 2022?

Het Rijk stelt in de periode 2018-2025 jaar in totaal € 130 mln uit de Regiodeal-gelden ter beschikking, de gemeente Rotterdam dient tenminste hetzelfde bedrag te cofinancieren. De Regiodeal is gestart als een decentralisatie uitkering (DUK) maar is uiteindelijk gewijzigd in 2019 naar een Specifieke Uitkering (SPUK). Deze wijziging is vastgelegd in de wijzigingsovereenkomst Regiodeal Rotterdam (ondertekend dd. 8 januari 2020) en het Rijk heeft bij besluit (beschikking van 10 december 2019) de specifieke uitkering Regiodeal Rotterdam Zuid toegekend. Deze wijziging leidt er onder andere toe dat er sprake is van een verzwaring van de verantwoordingseisen (via SISA) en dat er op basis van realisatie van bestedingen (en verplichtingen) gerapporteerd moet worden. Dit is nieuw en leidt daarom tot een trendbreuk in de cijfers t.o.v. eerdere rapportages.

In onderstaande tabel is op het niveau van de Regiodeal het totaal van realisatie en begroting opgenomen. Daarna volgt per pijler meer inzicht.

[1] De beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid voor 2021 wordt verplaats naar 2022 in verband met de programmering van het Songfestival in 2021. Deze manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Pijlers	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz. 2021	B2021 2e herz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
School	44	8,2	15,0	6,2	8,6	5,0	9,6	0
Werk	24	3,7	12,9	6,0	6,0	2,9	0,0	0
Wonen	60	6,0	20,4	14,3	15,1	8,9	0,9	0,4
Cultuur	2	0,6	1,4	0,8	0,0	0,1	0,0	0
	130	18,6	49,7	27,3	29,7	16,9	10,5	0,4

3.1 Pijler school

Thema 1: School	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 2e herz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Children's Zone	18,1	5,7	10,9	3,9	4,1	0	0	0,0
2 Dagprogrammering buiten Children's Zone	2,2	0,3	0,1	0,4	1,0	0,6	0	0,0
3 Herstructurering VO (betreft DUK)	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4	9,6	0,0
4 Leraren	6,8	1,9	3,5	0,8	2,0	0	0	0,0
5 Cultuurcampus	2,5	0,3	0,5	0,7	1,0	0	0	0,0
6 Dagprogrammering VO	0,4			0,4	0,4			
	44,0	8,2	15	6,2	8,6	5,0	9,6	0

1. Children's Zone

De Children's Zone is gericht op betere leerprestaties van kinderen. De school is hierbij het aangrijpingspunt. Het verbeteren van de leerprestaties begint met het geven van extra lessen en betere lessen, afstemming met ouders als partners in de opvoeding, en met andere organisaties in de wijk om een zinvolle dagbesteding voor deze kinderen tot stand te brengen.

2. Dagprogrammering buiten Children's Zone

Er zijn inmiddels ook scholen buiten de Children's Zone die starten met Dagprogrammering. In schooljaar 2021/2022 starten vier basisscholen buiten de Children's Zone met Dagprogrammering en acht scholen voor voortgezet onderwijs.

3. Herstructurering VO

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. Naast de dekking van de regiodeal is ook de cofinanciering (door gemeente) geregeld. De middelen worden pas aan het einde van de Regiodeal looptijd gerealiseerd bij oplevering van de nieuwe objecten.

4. Leraren

Vanuit de aanpak Beste Leraren is in 2019/2020 gestart om extra te investeren in de dertig scholen van Children's Zone van het primair en speciaal onderwijs. In schooljaar 2021/2022 wordt deze lijn voortgezet, waarbij ook de andere primair onderwijsscholen binnen NPRZ hier gebruik van kunnen maken.

5. Cultuurcampus

Uit de onderzoeksfase is naar voren gekomen dat de onderwijscomponent een belangrijk fundament vormt voor een NCWI. De planvormingskosten van de volgende fase (2020, 2021 en 2022), welke bestaan uit een start maken vanuit een locatie, het uitwerken van het convenant, verdere planvorming en placemaking zullen tlv de pijler onderwijs worden gebracht.

3.2 Pijler werk

Thema 2: werk	Totale	Realisatie	Cumulatieve	B2021	Begroting	Raming	Raming	Raming
	Rijksbijdrage	2020	realisatie tm 2e herz. 2021	2e hrz	2022	2023	2024	2025
1 Inzet op de vraagkant: matching op werk	4,0	0,4	2,9	1,0	1,0	1,0		
2 Aanpak Versterking Aanbodkant: tegenprestatie	8,0	2,0	5,0	2,0	2,0			
3 Aanpak versterking Aanbodkant: prematching en tegenprestatie	6,0	0,9	3,3	1,2	0,8	0,8		
4 Leerwerkakkoord	4,0	0,2	1,5	1,8	2,1	1,0		
5 Onderzoek, monitoring, evaluatie,	2,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1		

24,0

3,7

12,9

6,0

6,0

2,9

1.Inzet op de vraagkant: Matching op Werk

Betreft de extra inzet van werkconsulenten op kwetsbare doelgroep met multiproblematiek. Ingezette scholingstrajecten ter ondersteuning van deze doelgroep richting arbeid worden ook bekostigd uit dit budget.

2.Aanpak versterking Aanbodkant: Tegenprestatie

Het betreft de inzet van activeringscoaches die zich richten op de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt uit NPRZ.

3.Aanpak versterking Aanbodkant: prematching en Tegenprestatie

Uit dit budget wordt de extra inzet van inkomensconsulenten t.b.v. NPRZ betaald, waardoor binnen Inkomen een lagere caseload ontstaat in NPRZ, met als gevolg dat er meer ruimte is om intensiever de werkzoekende en werkconsulenten met NPRZ caseload te kunnen adviseren. Daarnaast worden werkconsulenten bekostigd voor de caseload behandeling van werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

4.Leerwerkakkoord

Binnen het LeerWerkAkkoord (LWA) worden afspraken gemaakt met onze partners om de arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. Het LWA bestaat uit de pijlers van school naar werk, van werk naar werk en aan het werk. Er worden afspraken gemaakt met de sectoren Haven, het Midden en Kleinbedrijf, de Zorg, Transport en Logistiek.

Uit dit budget wordt een deel van de algemene programmakosten betaald van het Leerwerkakkoord alsook een deel van de kosten binnen deel-leerwerkakkoorden.

5.Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiekontwikkeling, professionalisering en communicatie

Uit dit budget wordt het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ betaald. In 2019 zijn de contracten met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR afgesloten die dit onderzoeks- en professionaliseringsprogramma uitvoeren.

3.1 Pijler wonen

Thema 3: wonen	Totale Rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 8m	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Grondige aanpak particuliere voorraad	46,7	4,1	18,2	10,9	10,7	6,1	0,4	
2 Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten	12,3	1,9	2,2	2,9	4,4	2,3	0,5	0,4
3 Regionale spreiding	1,0	0,0	0,0	0,5	0	0,5		
	60,0	6,0	20,4	14,3	15,1	8,9	0,9	0,4

1.Grondige aanpak

Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2022 € 10,7 mln begroot aan bestedingen:

Dit gaat voor het grootste deel naar het project Carnissepoort. Daarmee is de grondige aanpak van 52 woningen nader uitgevoerd. Het uitvoeringsbesluit is 27 juni 2019 door de gemeente genomen. Eind 2020 is de gemeenteraad niet akkoord gegaan met de integrale herstructurering van de Fazanstraat en daarom zal er een gewijzigde aanpak uitgewerkt zijn waarin samenvoeging en woningverbetering een prominente plaats hebben. Voor nieuwe projecten worden voor 2022 bestedingen verwacht van € 7,6 mln. Een groot deel van het bedrag zal naar verwachting besteed worden aan een gewijzigde projecten aanpak in het gebied Fazanstraat en omgeving.

Voor de grondige aanpak van de woningen in de bouwblokken rondom de Bonaventurastraat is – na een tender – op 26 juni 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen gemeente Rotterdam en vastgoedontwikkelaar Trotz Vastgoed. Ambitie is dat 51 woningen worden samengevoegd, gerenoveerd en verbeterd tot 33 woningen. De NPRZ bijdrage is maximaal € 2,1 mln waarvan voor 2022 aan vast te stellen subsidie wordt begroot € 0,5 mln.

2.Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten

Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is er voor het jaar 2022 € 4,4 mln begroot aan bestedingen.

Op 2 maart 2019 is voor het project Beijerlandse laan – Groene Hilledijk het startbesluit voor het programma “Hand in Hand” bestuurlijk (college BenW) bekrachtigd.

Met een NPRZ budget van € 6 mln voor dit programma kunnen in de periode 2019 -2022 ca. 40 winkelpanden worden aangepakt. Voor 2022 wordt aan bestedingen voor het verwerven en aanpakken van panden begroot op € 1,1 mln. Voor de aanpak van de buitenruimte rondom de nieuwe woningen is de totale rijksbijdrage in kader regiodeal NPRZ € 6,3 mln. Voor 2022 wordt hiervan aan bestedingen begroot € 3,3 mln.

3.Regionale spreiding

Binnen de regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan het borgen van de ontwikkeling van de goedkope voorraad in de regio. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiogemeenten waar extra DAEB-woningen worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 4 mln) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De regeling is ingegaan per 1 juni 2020. Na een formeel verzoek van de provincie aan Rotterdam zal de gemeente zijn bijdrage van € 1 mln formeel per wethoudersbrief aan de provincie bevestigen en naar verwachting in 2021 de eerste € 0,5 mln (50%) naar de provincie overboeken.

3.1 Pijler cultuur

Thema 4: cultuur	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2020	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2021	B2021 2e herz	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Culturele Programmering	0,9	0,4	0,8	0,4		0,1		
2 Talentontwikkeling	1,0	0,2	0,5	0,4				
3 Planvorming NCWI en onderzoek	0,1	0,1	0,1					
	2,0	0,6	1,4	0,8		0,1		

Vooralsnog is de verwachting dat de middelen 2021 voor culturele programmering en talentontwikkeling volledig worden besteed. Voor 2022 zijn er geen regiodeal middelen meer voor Cultuur beschikbaar. Er is afgesproken dat het succesvolle programma Pitcherperfect toch ook in 2022 wordt voortgezet. Momenteel worden gesprekken met het Rijk gevoerd over een nieuwe regiodeal.

Het beoogde grote culturele “evenement op Zuid” is in verband met uitstel van het Songfestival en corona uitgesteld naar 2023.

Onderhoud kapitaalgoederen

Pagina 113

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente geeft jaarlijks circa € 373 mln uit aan het onderhouden van de kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen en containers. Kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd.

Beleid Financiële consequenties

Beleid

Beleidsmatig en financieel kader

De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen: wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen, beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen, containers en vastgoed. Het beleid hiervoor is opgenomen in 2 nota's; de Kadernota Vastgoed (2018) en de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022. Het vastgoed wordt financieel verantwoord onder het taakveld 'Beheer overige gebouwen en gronden'.

De overige kapitaalgoederen worden financieel verantwoord onder de taakvelden 'Verkeer en vervoer - Beheer' en 'Openbaar groen en (openlucht) recreatie – Beheer. Riolering heeft een eigen financiering en beleidskader. Deze staan weergegeven in het op 18 februari 2021 door de gemeenteraad vastgestelde [Gemeentelijk Rioleringsplan \(GRP5\) 'Van buis naar buitenruimte'](#).

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

Bij het vaststellen van de laatste Nota Onderhoud Kapitaalgoederen is aan Stadsbeheer de bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen gegeven om het financiële perspectief voor investeringen voor de langere termijn (50 jaar) inzichtelijk te maken. Als uitwerking van deze bestuursopdracht wordt een vier jaarlijkse 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' opgesteld voor alle assetgroepen in de openbare ruimte. De eerste "Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071" is op 23 maart 2021 door het college van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. De nota geeft voor de kapitaalgoederen in de openbare ruimte inzicht in de benodigde investeringen en kapitaalslasten om deze in de komende vijftig jaar op te vangen vanuit het oogpunt van veiligheid en beschikbaarheid.

Financiële consequenties

Assetgroep (* €1 mln)	Exploitatie	Investeringen	Totaal budget 2022
Wegen	33,1	25,4	58,5
Groen en bomen	37,1	8,7	45,8
Oppervlaktewater	5,5	7,2	12,7
Civiele kunstwerken	25,3	15,4	40,7
Openbare verlichting	10,3	3,4	13,7
Spelen	2,8	1,8	4,6
Beeldende kunst en monumenten	2,1	0	2,1
Parkeervoorzieningen	1,1	0	1,1
Containers	1,9	4,4	6,3
Vastgoed	37,6	149,6	187,2
Totaal	156,8	215,9	372,7

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

[BeleidSubsidielijst](#)

Beleid

De gemeentelijke [Subsidieverordening Rotterdam 2014 \(SVR 2014\)](#) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar.

Hieronder zijn de relevante [subsidiebelevingsvelden](#) nader toegelicht.

Cultuur, Sport en Recreatie

Rotterdam is een grote stad. Er is daarmee een groot publiek, dat ook nog heel divers is. Het college wil dat de culturele voorzieningen in de stad inspelen op dat brede en diverse publiek. Rotterdamse cultuur moet vernieuwend en verbindend zijn. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Rotterdam draagt graag bij aan het versterken van het imago van Rotterdam als [sportstad](#). Denk hierbij aan het mogelijk maken van grote (top)sportevenementen en het ondersteunen van sportverenigingen.

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Daartoe worden subsidies verstrekt aan het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussen scholen, burgerschap, leraren en extra onderwijs in de vorm van Dagprogrammering. Kansengelijkheid begint bij de financiële toegankelijkheid in de voorschool; ook hier wordt op ingezet met behulp van subsidies. Verder wordt er door middel van subsidies geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Economische zaken

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Maatschappelijke Ondersteuning

De subsidies zijn bedoeld voor onder meer de gebieden [integratie](#), [samenleven](#), [jeugd](#) en [taal](#).

Volksgezondheid en zorg

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidiestaat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Subsidielijst

Gesubsidieerde instelling	Begroting 2021	Begroting 2022
Beheer van de stad	0	50
Rotterdams Weerwoord (subsidieregeling klimaatadaptie en opzoommermee)	0	50
Bestuur en dienstverlening	7.907	7.824
Bewonersinitiatieven	4.705	4.809
Burgerpanel	52	52
Citylab 010	3.150	2.963
Cultuur, Sport en Recreatie	168.640	169.908
Actieprogramma Verenigingen & Lokaal Sportakkoord	303	310
Amateur jaarsubsidies	150	171
Atlas van Stolk	534	0
Beeldende Kunst en Vormgeving	2.292	0
Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam	947	947
Chabotmuseum	pm	134
Combinatiefuncties	1.057	1.081

Creatieve Industrie	516	527
Cultuurplan 2021 - 2024	93.247	0
Cultuurplan 2021 - 2024 frictiekosten	3.000	0
Cultuureducatie Meerjarig	2.336	2.337
Evenementenbeleid	3.737	0
Evenementenfonds	1.946	1.311
Gehandicaptensport	69	70
HipHopHuis Holland	pm	830
Internationaal beleid	42	43
Investeringsubsidies	424	933
Locale Culturele Programmering	1.136	0
MAMA	PM	0
Mediabeleid Meerjarig	339	347
Motel Mozaique	pm	414
Multidisciplinair	150	264
Mundo Kinderopvang B.V.	50	51
Nationaal Programma Rotterdam Zuid Cultuur	2.250	0
NME Gebieden	420	430
Optisport Rotterdam B.V.	582	564
Ouderensport	105	66
Overige subsidies andere culturele organisaties	1.357	176
Overige subsidies musea	2.530	3.755
Plan Toerisme	209	0
Prinses Christina Concours	pm	0
Projectsubsidies Cultuur	1.578	1.613
Recreatie, Witte bedjes	14	14
Rotterdam Topsport	2.175	3.590
Rotterdamse Kunststichting	674	689
Rotterdamse poppenspelers	22	23
Scapino Ballet Rotterdam	pm	1.246

Scoutinggroepen	102	105
Speeltuinen	3.089	2.729
Sportfonds Rotterdam	3.038	3.069
Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale	239	286
Stadscultuur	254	259
Stichting "Conny Janssen Danst"	pm	583
Stichting A Tale of a Tub	pm	98
Stichting Architectuur Instituut Rotterdam AIR	pm	503
Stichting Arminius	pm	175
Stichting Art Studio	213	218
Stichting Bibliotheek Rotterdam	20.145	21.143
Stichting Centrum Beeldende Kunst	pm	3.474
Stichting Circus Rotjeknor	pm	164
Stichting Concert- en congresgebouw De Doelen	pm	5.380
Stichting Cultuur Concreet	pm	2.334
Stichting CultuurRijk Overschie	pm	32
Stichting Cultuurwerkplaats IJsselmonde	759	671
Stichting Dansateliers	pm	376
Stichting de Bende / Hotel Modern	pm	260
Stichting De Nieuwe Lichting	pm	187
Stichting Deliberante Senatu Perit Saguntum	pm	0
Stichting Designplatform	pm	131
Stichting Digital Playground	pm	282
Stichting DOCK Rotterdam	16	17
Stichting Doelenensemble	pm	202
Stichting Epitome Entertainment	pm	180
Stichting Future in Dance Urban Theatre Companies	pm	0
Stichting Garage Rotterdam	pm	59
Stichting Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	pm	226
Stichting het Rotterdams Centrum voor Theater	pm	0

Stichting Hijs	pm	248
Stichting Hofplein Rotterdam	pm	1.409
Stichting International Film Festival Rotterdam	pm	1.278
Stichting Internationale Architectuur Biënnale Nederland	pm	166
Stichting Jazz International Rotterdam	pm	0
Stichting Jazzpodium Rotterdam	pm	301
Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	pm	930
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	860	880
Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam	pm	565
Stichting Kunsthal Rotterdam	pm	3.245
Stichting Kunstweekend Charlois	pm	0
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	pm	7.239
Stichting Laurenscontorij	pm	202
Stichting Live at Rotown	pm	348
Stichting Luxor Theater Rotterdam	pm	2.927
Stichting Maas theater en dans	pm	1.842
Stichting Maritiem Museum Rotterdam	pm	5.401
Stichting Museum Rotterdam	pm	1.758
Stichting Music Matters	pm	311
Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam	pm	863
Stichting Natuurstad Rotterdam	9.384	9.594
Stichting Nederlands Fotomuseum	pm	1.106
Stichting Open Rotterdam	411	420
Stichting Passionate Bulkboek	pm	251
Stichting Poetry International	pm	295
Stichting Poppodium Baroeg	pm	444
Stichting Popunie	pm	468
Stichting Public Art Squad-Environmental Art for Public Spaces	pm	307
Stichting Punt 5	pm	74
Stichting RoMeO	pm	67

Stichting Roodkapje	pm	298
Stichting Roots en Routes	pm	0
Stichting Rotown Magic	pm	108
Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest	pm	7.570
Stichting Rotterdam Festivals	pm	7.782
Stichting Rotterdam Marathon	336	343
Stichting Rotterdam Sportsupport	4.085	4.155
Stichting Rotterdams Volkstheater	107	141
Stichting Rotterdams Wijktheater	pm	569
Stichting Rozenburg Bloeit	132	135
Stichting Sinfonia Rotterdam	pm	510
Stichting Taal en Theater Studio de Bakkerij	pm	246
Stichting Theater Lantaren Venster	pm	1.712
Stichting Theater Rotterdam	pm	9.532
Stichting theater 't Kapelletje	64	65
Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam	pm	9.741
Stichting Urland	pm	184
Stichting V2_Instituut voor de instabiele media	pm	399
Stichting Verhalenhuis Belvedere	pm	297
Stichting Vogelklas Karel Schot	144	147
Stichting Watch That Sound	pm	109
Stichting Wereldmuseum Rotterdam	pm	5.471
Stichting Worm	pm	855
Stichting Xclusiv	pm	270
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	0	175
Impulsregeling	0	767
Stichting AVL Mundo	0	173
Stichting C-010	0	91
Stichting CLUB GEWALT	0	119
Stichting De Dependance	0	95

Stichting Dig It Up	0	123
Stichting Extra Extra	0	167
Stichting Frontaal Podium	0	52
Stichting House of Knowledge	0	132
Stichting House of Urban Arts	0	177
Stichting Ja-Room (Printroom)	0	94
Stichting Lloydscompany	0	161
Stichting Museum Oud-Overschie	0	7
Stichting MiMa	0	28
Stichting Office for Metropolitan Information	0	105
Stichting Operator Radio	0	84
Stichting SpraakuhlooS	0	195
Stichting Stadspodium Rotterdam	0	54
Stichting Tall Tales Company	0	119
Stichting Tante Nino	0	18
Stichting Theater Babel Rotterdam	0	438
Stichting The Writer's Guide (to the Galaxy)	0	123
Stichting Transistor	0	184
Stichting WAT WE DOEN	0	160
Stichting CJG Rijnmond	0	61
Subsidies nader in te delen	574	913
Subsidies Urban Sports	196	200
Theater Walhalla	pm	549
Theater Netwerk Rotterdam	pm	0
Theater Zuidplein	pm	3.826
Topsportcentrum B.V	301	308
Vereniging Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	pm	44
Villa Zebra	pm	475
VIVID vormgeving	pm	0
Witte de With	pm	716

World music & Dance Centre	pm	318
Economische zaken	11.679	11.093
Divers Clean Teach	200	0
Divers Food	30	0
Divers EO Stad	0	307
Divers Haven/ Maritiem	280	105
Divers Innovatie	713	415
Diverse gesubsidieerden Medisch en Zorg	250	0
Evenementenfonds	910	790
MKB ondernemersinitiatieven	350	673
Rotterdam Partners	7.081	7.526
Subsidies Energietransitie	1.365	660
Voor Goed	500	517
Winkelgebied/werklocaties	0	100
Maatschappelijke Ondersteuning	38.861	45.605
Beleidskader Taal 2015 - 2019	1.012	2.000
Heel de Stad - Couleur Locale	0	3.246
Heel de Stad - Stedelijk Welzijn	0	3.409
Couleur Locale (structureel, volwassenen)	1.184	0
Couleur Locale Bewonersorganisaties Gebieden	229	0
Huizen van de Wijk in zelfbeheer	757	782
Couleur Locale vrije ruimte (volwassenen en jeugd)	750	0
Wijkbussen	585	604
CVO Accent Avondschool	250	0
CVO: Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	0	281
Incidentele subsidies "Relax, dit is Rotterdam" (vh Volwaardig Meedoen)	809	800
Maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden	850	850
Maatschappelijke Ondersteuning Stichting School Maatschappelijk Werk Rijnmond (SMWR)	874	958
Maatschappelijke opvang - LVV	1.136	2.744
St. Nederland cares	21	0

St. Ontmoeting	51	0
St. Spior	15	0
STC-Group/Scheepvaart en Transport College (SMW MBO)	192	197
Stg v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg	44	47
Stichting Adelaida	35	36
Stichting B for you	18	18
Stichting Big Brothers Big Sisters of Rotterdam (Mentoring)	284	290
Stichting BOOR	68	70
Stichting Brede Raad	705	0
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	520	530
Stichting CJK Rijnmond	199	215
Stichting Cosmicus Onderwijs	14	0
Stichting De Nieuwe Kans	1.722	1.771
Stichting Deelgemeentelijke Ondersteuningsorganisatie Crooswijk en Kralingen	380	337
Stichting Dress for Success Rotterdam	105	105
Stichting Enver	1.158	1.153
Stichting Hout- en Meubileringscollege	94	96
Stichting Humanitas	549	0
Stichting Inloophuis Rotterdam, De Boei	182	0
Stichting Jeugdcultuurfonds Rotterdam	117	0
Stichting Jarige Job	0	0
Stichting Jeugdfonds sport & cultuur Rotterdam	0	2.450
Stichting Jong Rotterdam	281	0
Stichting Joods Maatschappelijk Werk	33	0
Stichting Kwadraad	60	62
Stichting Lokaal Rotterdam	123	125
Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Rijnmond Plus	469	473
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	363	452
Stichting Meedoen	2.018	2.300
Stichting Minters	52	54

Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	2.268	2.362
Stichting Pluspunt	114	0
Stichting Present	31	0
Stichting Radar WMO diensten	106	94
Stichting Samen 010, Logeerhuis De Buren	87	0
Stichting Samen 010	35	0
Stichting Samen Ondernemend Leren	487	486
Stichting Samenwerking Christelijke Maatschappelijke Activering te Rotterdam	717	0
Stichting SPIOR	126	0
Stichting Thuis op Straat	100	102
Stichting Unie van Vrijwilligers	543	0
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	690	707
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam eo	28	31
Stichting voor Interconf Beroepen Onderwijs en AVO en Ve R-Dam eo	864	880
Stichting voor Protestant Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	395	403
Stichting Welzijn Doven Rotterdam e.o.	28	0
Subsidieregeling armoede & schuldenaanpak	506	0
Stichting Worklab B.V.	250	285
Stichting Zuiderlokaal (nieuw)	60	0
Subsidies couleur locale jeugd (Nieuw Rotterdams Welzijn)	1.447	1.488
Subsidies t.b.v. mentoring	0	17
Subsidies t.b.v. Subsidiekader Jeugdpreventie	10.154	10.792
Subsidies tbv (voorschools) schoolmaatschappelijk werk	23	131
Subsidies jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag	300	612
Subsidies verbreding en verbetering van Leerondersteuning-initiatieven	600	164
Subsidies tbv jeugdwerk voor gebieden en gebiedsgerichte jeugdactiviteiten	180	184
Subsidies tbv programma Stevige Start (excl. CJG; staat apart)	414	411
Onderwijs	93.796	90.117
Alsare B.V.	48	0
Beregoed Kinderdagverblijf	108	116

De Droomplaats Holding B.V.	436	441
De Kralingsche School	45	40
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	150	96
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	64	49
EduMare	102	83
Stichting IT Campus Rotterdam	300	0
Fokor	1.129	0
Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland	82	0
Gereformeerd Scholengemeenschap Randstad	59	0
Hogeschool Inholland	24	0
Hoornbeeck College	18	45
JINC	524	0
Kiddoozz B.V.	437	427
Kiddoozz Rotterdam B.V.	281	261
Kinderdagverblijf De Maan Rotterdam B.V.	99	126
Kinderdagverblijf De Zeebaboe B.V.	148	150
Kinderdagverblijf in de Wolken	79	75
Kinderdagverblijf Kind van Zuid B.V.	70	45
Kinderdagverblijf Satu	0	40
KindeRdam Groep Holding B.V.	3.563	4.420
Kindernet B.V.	48	51
Kinderopvang BijDeHand B.V.	2.991	3.208
Kinderopvang Bimbola B.V.	253	0
Kinderopvang Het Steigertje B.V.	419	0
Kinderopvang Smurfenland B.V.	39	55
Komkids Kinderopvang B.V.	275	260
LEV Scholengroep West-Nederland (LEV-WN)	0	77
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	30	91
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	82	55
Mundo Kinderopvang B.V.	316	277

Norlandia Kinderopvang Rotterdam B.V.	0	205
Particulier	22	0
Partou B.V.	140	95
RMC Subregio's	1.200	1.200
Schoolbesturen MBO, RMC Subregio's (Convenant VSV)	0	1.000
Seva Kinderopvang Rotterdam B.V.	83	125
SIPOR	1.345	2.000
Small Kidz Bredestraat B.V.	75	76
Smiley Kids B.V.	58	40
Stichting Albeda	1.163	578
Stichting Bibliotheek Rotterdam	57	0
Stichting BOOR	13.671	13.903
Stichting Buurtwerk.nl	136	0
Stichting CED-Groep	133	0
Stichting CJG Rijnmond	163	0
Stichting Interregionaal Onderwijs Zaanstad	237	275
Stichting Educatief Informatie Centrum	217	0
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	149	164
Stichting Groeibriljant	4.913	4.807
Stichting Groos	0	21
Stichting Het Mediateam	10	0
Stichting Het Talentencollege	460	320
Stichting Hindoe Onderwijs	96	122
Stichting Hogeschool Rotterdam	58	136
Stichting iHUB Groep	497	298
Stichting Hout- en Meubileringscollege	97	54
Stichting Humankind	384	450
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	83	73
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	1.353	5.603
Stichting Kiddoozz Peuteropvang	759	601

Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (stichting voor christelijk primair onderwijs)	3.499	2.781
Stichting Kindercentrum Het Kompas	175	182
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	165	2
Stichting Kinderopvang Frida Dida	90	102
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen	18	33
Stichting Meestert!	20	0
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	207	280
Stichting Peuter & Co	17.257	16.529
Stichting Peuterspeelzalen Hillegersberg-Schiebroek	509	0
Stichting Peuterspeelzalen Hindoe Onderwijs	85	95
Stichting Prokino Kinderopvang	223	210
Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Hillegersberg-Schiebroek	375	710
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	12.615	7.386
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	183	135
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	149	153
Stichting STC-Group	366	302
Stichting Turning Point	14	0
Stichting van Brienenoordsschool, samenwerkingsschool voor protestants-christelijk en openbaar onderwijs	100	679
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatische Grondslag "De Wartburg"	299	268
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	460	350.000
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken (De Wissel)	200	206
Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o.	3.269	3.193
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	0	610
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	8.835	9.785
Stichting voor Rooms-Katholiek Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs voor Noordelijk Rotterdam	304	73
Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland	213	149
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	183	135
Stichting Wellant	32	0
Stichting Yulius Onderwijs	916	194
Van Veldhuizen Stichting	78	100

Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	56	41
Vereniging SWV Passend voortgezet Onderwijs Goeree Overflakkee	17	0
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	33	25
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	3.020	2.685
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland	45	90
VO-raad	10	0
Openbare orde en veiligheid	7.002	5.686
Alleen Jij Bepaalt	60	60
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	102	104
Koers van de stad beveiliging moskeeën	0	89
R.E.T.	3.720	3.720
Stedelijk team jongerenwerk	2.335	1.013
Stichting Betaald Voetbal Excelsior	10	0
Stichting Nieuwe Kans	225	150
Stichting Veilige Steden (SVS)	100	100
Stimulering Woningcorporaties	450	450
Overhead	265	239
Comitee Nationale Belangen	38	38
Stichting herdenking 14 mei 1940	39	39
Stichting Lokaal	180	162
Diakonaal Pauluskerk	8	0
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	3.401	9.254
Subsidies Energietransitie DZ	0	5.002
Div. particulieren (verbetering woningen pwe/vve)	250	1.164
Diverse partikulieren (subsidieregeling Oranjebonnen)	100	100
Diverse particulieren monumenten	33	34
Groene schoolpleinen	0	500
Joodse begraafplaats	85	85
RIF010	2.253	2.253
Stichting VvE010	350	116

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten	330	0
Werk en Inkomen	0	0
	0	0
Verkeer en vervoer	1.192	1.103
Buzz010	156	87
LabZES	700	985
Stichting Veerpont Zuid	171	11
Watertaxi Rotterdam B.V.	165	20
Volksgezondheid en zorg	67.344	79.630
Avant sanare B.V.	89	146
Bavo Europoort B.V.	251	0
Centrum voor Dienstverlening	8.485	8.421
Justitiabelen	46	0
KindeRdam Rotterdam en Omstreken Centraal Bureau B.V.	266	308
Kinderopvang BijDeHand B.V.	124	0
Mentaal gezond	47	0
Nico Adriaans Stichting (NAS)	2.389	2.471
Reakt Rijnmond	1.043	0
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam	72	82
SMI: Diverse personen	3.714	2.996
Stichting Antes (Bouman GGZ)	4.210	6.025
Stichting Arosa	2.951	3.028
Stichting CJG Rijnmond	23.846	25.747
Stichting Corridor Dienstverlening	707	727
Stichting de RotterdamseZorg.nl	512	500
Stichting Enver	0	2.107
Stichting Exodus Zuid-Holland	0	87
Stichting Fier Fryslan	2.228	2.476
Stichting FlexusJeugdplein	350	0
Stichting Humanitas	205	3.169

Stichting Jong Rotterdam	207	0
Stichting Kindercentrum Prinses Amalia	297	262
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	9.893	10.360
Stichting Mara	22	23
Stichting MEE Rotterdam Rijnmond	720	1.034
Stichting Ontmoeting	1.351	1.327
Stichting Pameijer	620	4.807
Stichting Pension Maaszicht	23	246
Stichting Prokino	221	0
Stichting Rotterdam Sportsupport	221	223
Stichting Slachtofferhulp Nederland	191	197
Stichting Timon	30	29
Stichting TriviumLinden Hof	698	0
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	0	809
Stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform	784	806
Subsidieregeling Hospices	0	30
Subsidies t.b.v. kinderopvang plus	113	0
Subsidies Zorginfrastructuur	0	76
Van Veldhuizen Stichting	418	610
Versterken consultantiefunctie GGZ	0	500
Totaal	400.087	420.509

NB: tijdens het opstellen van de Begroting 2021 was de verdeling van het Cultuurplan 2021-2024 nog niet bekend. In de subsidielijst van de oorspronkelijk begroting 2021 zijn deze gekenmerkt met de afkorting "PM". De besluitvorming over het nieuwe Cultuurplan 2021-2024 heeft ondertussen plaatsgevonden en de toegekende bedragen zijn terug te vinden in de subsidielijst van de Begroting 2022.

Sustainable development goals

Pagina 115

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn zeventien doelen, afgesproken door 193 landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties, waaronder Nederland. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis en volgen de Millenniumdoelen op, die van 2000 tot 2015 liepen.

Rotterdam is aangesloten bij de VNG-campagne '[Gemeenten 4 Global Goals](#)'. De meerwaarde van de SDG's ligt in het gebruik als gemeenschappelijke taal in de organisatie, maar ook met partners in de stad, de Rotterdammers, in het land en in de EU. Een gemeenschappelijke taal en gemeenschappelijk doel helpen om opgavegericht en integraal te werken en nieuwe partnerschappen aan te gaan, of bestaande te verstevigen. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt ook een netwerk opgezet, zodat iedere Rotterdamse gemeenteambtenaar op de hoogte kan blijven van de ontwikkelingen en initiatieven rondom de SDG's in de stad. Aan de vraag hoe het potentieel van de SDG's ingezet kan worden en tot resultaat kan leiden wordt op dit moment door een groot aantal Nederlandse gemeenten gewerkt. In VNG en G4 verband wordt veel uitgewisseld voor wat betreft goede ervaringen en de geleerde lessen. Er is contact gelegd met bedrijven en organisaties in Rotterdam die de SDG's ook hebben doorgevoerd in hun bedrijfsvoering, zoals [Verstegen](#), [Havenbedrijf Rotterdam](#) en [Unilever](#).

Op dit moment lopen verschillende ontwikkelingen om vanuit het Brede welvaartsbegrip en de SDG's beleidsrelevante indicatoren te presenteren. Samen met de VNG wordt toegewerkt naar een indicatorenset voor alle gemeenten. Het CBS neemt SDG-indicatoren op in [de Brede Welvaartsmonitor](#), waar onze 'Staat van de Stad' op aansluit. Hoe Rotterdam ervoor staat geeft richting aan bestuurlijke prioriteiten en beleid.

In deze paragraaf wordt het bestaande beleid vanuit het perspectief van de voor Rotterdam meest relevante SDG's kort beschreven. Daaruit blijkt dat veel van deze doelen al een duidelijke betekenis hebben in het bestaande beleid en de uitvoering daarvan, onder andere met plannen zoals het Rotterdams Klimaatakkoord, het programma Rotterdam Circulair, het Rotterdams Weerwoord, 'Uit de Knoop', Reset Rotterdam, Gezond010: het akkoord en Veilig@Rotterdam zijn doelen en indicatoren opgesteld die een duidelijke relatie hebben met de SDG's. Met deze paragraaf geven we een dwarsdoorsnede van de begroting en rapporteren we over SDG's aan de hand van bestaand beleid. Bij elke SDG wordt aangegeven in welk programma en taakveld het bestaande beleid is beschreven en welke bestaande indicatoren relevant zijn.

Sustainable development goals en het bestaande beleid van de gemeente Rotterdam

Het bestaande beleid wordt kort beschreven voor de voor Rotterdam meest relevante duurzame doelen.

Geen armoede (SDG 1) en geen honger (SDG 2)

Het aantal minderjarige kinderen in een huishouden met een laag inkomen daalde in de periode 2018-2019 met 3,4% naar 20.100. Daarmee daalde het percentage kinderen in een huishouden met een laag inkomen van 18,4% naar 17,7% (Bron Monitor lage inkomens 2021). Armoede is een breed begrip waar we vanuit verschillende domeinen aan werken om dit te verminderen: onderwijs, gezondheid en leefstijl, betaald werk en schuldhulpverlening. SDG 1 is meer aanwezig in beleid dan SDG 2, hier zijn de twee samengenomen. Tussen 2018 en 2022 voeren we de beleidsplannen 'Uit de knoop' en 'Reset Rotterdam' uit; respectievelijk een sociaal beleidskader en een op de menselijke maat toegesneden uitvoeringsplan dat

armoede en problematische schulden bij Rotterdammers wil voorkomen en verminderen. Acties zijn gericht op het doorbreken van de vicieuze cirkel, minder kinderen in armoede, minder jongeren met schulden en verzachten van de gevolgen van leven in armoede.

In de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam' staat centraal het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. De focus ligt met name op vroegsignalering van schulden en het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. Met de nieuwe wet Gemeentelijke schuldhulpverlening is de gemeente verplicht een ondersteuningsaanbod te doen in geval vaste lasten leveranciers betalingsachterstanden melden. Ook werken we nauw samen met partners in de stad en staat het gezamenlijk werken aan het aanpakken van armoede centraal in het themajaar (Arm In Arm).

We zien dat steeds meer burgers gebruik maken van onze dienstverlening en dat de uitval veel kleiner is dan in eerdere jaren. Aan de andere kant bereiken we nog steeds te weinig Rotterdammers en blijkt lang niet iedereen de gemeente genoeg te vertrouwen om de aangeboden hulp te accepteren. Hierin heeft COVID-19 natuurlijk een belangrijke rol gespeeld, een groot deel van onze dienstverlening is immers fysiek.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Ontwikkelen Minima Effect Rapportage en de Monitor Lage Inkomens
- Colleetarget: 15.000 ondersteuningsplannen voor Rotterdammers met schulden, programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld maatwerkdienstverlening 18+ - schulddienstverlening

Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)

Doel en zijn het zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben. En het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en een gezonde en veilige leefomgeving voor hen.

We zetten in op het verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen maar ook te sporten en recreëren en zo mee te doen in de maatschappij. We zorgen ervoor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, al dan niet in de vrije tijd onder andere via een divers en bereikbaar sport-, recreatie- en culturaanbod. We bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op wettelijke

beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren. De Sportnota 2021+ zet plezier in sporten centraal, voor iedereen op een passend niveau. De SDG's worden in deze Nota expliciet genoemd.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Jongeren met jeugdhulp, programma volksgezondheid en zorg
- Cliënten met een maatwerkarrangement WMO, programma volksgezondheid en zorg

Kwaliteitsonderwijs (SDG 4)

Doelen zijn het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad en het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs, zodat alle kinderen zich kunnen ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

De aanpak is vastgelegd in het Rotterdamse onderwijsbeleid "Gelijke kansen voor elk talent". In de bijbehorende subsidieregeling is onder andere aandacht voor het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussen scholen, burgerschap en leraren. Om de overgangsmomenten in het onderwijs te verbeteren en kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen wordt het actieplan 'Overgangen in het Rotterdams onderwijs' uitgevoerd.

Voor het verbeteren van de schoolprestaties en het verkleinen van de schoolverschillen worden jaarlijks afspraken gemaakt met scholen die een risico lopen op een verminderde schoolprestatie. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke achterstanden die leerlingen hebben opgelopen. Om het bereik van de voorschool te vergroten is onder andere de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie 2020' aangepast voor peuters die opgroeien in gezinnen met schulden. Zij kunnen sinds 2020 kosteloos gebruik maken van de voorschool.

In het schooljaar 2020-2021 hebben alle scholen invulling gegeven aan 10 uur Dagprogrammering. In deze uren worden extra activiteiten aangeboden op het gebied van taal, rekenen, sociaal emotionele ontwikkeling, loopbaanoriëntatie, sport, kunst, cultuur en natuur.

Het lerarentekort en de personeelstekorten in de kinderopvang nemen snel toe. De aanpak 'Leraren' is geïntensiveerd; er is een noodplan ontwikkeld samen met besturen, gemeente, opleidingen en partners in de G4.

Verder voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget hoger onderwijsniveau, programma onderwijs
- Deelname onderwijs, programma onderwijs:

- Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)
- Absoluut en relatief verzuim

Schoon water en sanitair (SDG 6)

Doel is toegang tot sanitatie voor iedereen en een duurzaam beheer van de waterketen. De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden gebeurt zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft. De aanpak is in een Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) vastgelegd. Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd. Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst. Waterkwaliteit is onderdeel van het Rotterdams Waterplan. Waterschappen dragen formeel zorg voor de kwaliteit van de binnenwateren, Rijkswaterstaat doet dat voor de Maas.

De gemeente Rotterdam heeft een Strategie Marien Zwerfafval. Deze strategie omvat een brede aanpak om de Rotterdamse wateren schoon te krijgen en schoon te houden. De ambitie is dat in 2050 de Rotterdamse wateren afvalvrij zijn.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- N.v.t., Programma Beheer van de stad, taakveld riolering

Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)

De doelstelling is dat iedereen toegang heeft tot betaalbare en duurzame energie. De energietransitie ambities van de gemeente Rotterdam sluiten hier goed op aan. Om deze ambities in goede banen te leiden zijn in het Raadsakkoord Energietransitie twaalf principes vastgesteld die dienen als afwegingskader bij het doorlopen van de energietransitie.

Als meer processen in de haven en de stad elektrificeren en we steeds meer elektrisch vervoer gebruiken, neemt de vraag naar elektriciteit fors toe. Er is dus veel schone elektriciteit nodig, daarom stellen we ambitieuze doelen voor zonne- en windenergie. Er is dus veel schone elektriciteit nodig, daarom stellen we ambitieuze doelen voor zonne- en windenergie. Als gemeente zetten we maximaal in op zon op daken en gevels van gebouwen en op of langs infrastructuur. In 2030 willen we daarom 750 megawatt piek (MWp) aan opgesteld vermogen zonne-energie gerealiseerd hebben in de stad. Daarmee kunnen we 225 duizend huishoudens van groene stroom voorzien. In deze collegeperiode zijn tot nu toe ruim 170.000 zonnepanelen geïnstalleerd waarmee het totaal aantal zonnepanelen in Rotterdam is gegroeid tot meer dan 270.000. Dit staat gelijk aan 73,5 MWp opgesteld vermogen. Wij zijn dus goed op weg, maar Rotterdam heeft nog een grote potentie voor de opwek van zonne-energie. In 2030 willen we tenminste 40% van alle geschikte daken van zonnepanelen voorzien. De Rotterdamse leidraad zonne-energie gaat ons helpen deze ambities te realiseren. Voor windenergie is het doel dat er in 2025 in het havengebied en nabij de stad in totaal ongeveer 100 turbines operationeel zijn. De totale jaarlijkse productie van elektriciteit door windenergie in Rotterdam komt daarmee tenminste tot 771.000 megawattuur (MWh).

In de gebouwde omgeving streven we ernaar om in deze collegeperiode tenminste 15.000 woningen te verduurzamen en tegelijk 10.000 woningen (voor te bereiden op) aardgasvrij te maken. Voor de verduurzaming van de haven en zwaar transport zijn de ontwikkelingen op het gebied van waterstof essentieel. De Gemeentelijke visie op waterstof biedt hiervoor een helder kader voor de inzet van waterstof.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- **Colleetarget:** De stijging van de CO-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990, Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving
- **Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid,** Programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld wonen en bouwen

Eerlijk werk en economische groei (SDG 8)

Zoveel mogelijk Rotterdammers zijn (geheel of gedeeltelijk) aan het werk en verdienen zo hun eigen inkomen. Onze aanpak is gericht op het (duurzaam) versterken van de arbeidsmarkt en de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden. Door middel van maatwerk en gerichte ondersteuning zorgen we dat Rotterdammers die nu in de uitkering komen zo snel als mogelijk weer aan het werk gaan.

Met de Leerwerkakkoorden investeren we in een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Samen met werkgevers en onderwijsorganisaties werken we vanuit de Leerwerkakkoorden aan de pijlers 'van school naar werk', 'van werk naar werk' en 'weer aan het werk'.

Met het Rotterdams Scholingsfonds zetten we de eerste stap om om-, her- en bijscholing van Rotterdamse werkzoekenden en kwetsbare werkenden aan de onderkant van de arbeidsmarkt te financieren en de mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken. Door te investeren in scholing worden de baankansen van werkzoekenden duurzaam verbeterd.

Via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening wordt de arbeidsmarkt versterkt.

Samen met de gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijnmond, het UWV, uitzendbureaus en de sociale partners wil Rotterdam eraan bijdragen dat zoveel mogelijk mensen aan het werk zijn en blijven. Deze samenwerking heeft na uitbreken van de sociaaleconomische crisis als gevolg van het COVID 19 virus onder meer geleid tot de oprichting van het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door. Met de aanpak Rijnmond Werkt Door zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen aan het werk blijven, hun salaris behouden, zich waardevol blijven voelen en de economie zo goed als het kan doordraait.

De ambitie van dit college is een zo laag mogelijk bijstandsvolume in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

Jongeren beheersen de 21e -eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven. Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid. Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) aan werk te helpen, belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen of hen te begeleiden naar onderwijs.

Doelstelling is een sterke en nieuwe Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. In samenwerking met TNO is onderzoek gedaan naar benodigde vaardigheden voor duurzaamheidsopgaves. Door de energietransitie te verbinden aan werkgelegenheid in sectoren die duurzaam zijn en de toekomst hebben, fungeert de energietransitie als banenmotor. Actieve ondersteuning van de economische clusters Maritiem, Cleantech, Food en Life Sciences & Health draagt daaraan bij. Evenals effectieve dienstverlening aan het midden- en klein bedrijf (MKB) en ondernemers op strategisch niveau en op wijk- en bedrijfsniveau en regeldruk vermindering.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: daling bijstandsgerechtigden, Programma Werk en Inkomen, Taakveld arbeidsparticipatie
- Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders) Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld arbeidsparticipatie - maatschappelijk
- Aantal statushouders in de bijstand, idem
- Vestigingen (van bedrijven): aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar, programma Economische zaken

Innovatie en duurzame infrastructuur (SDG 9)

Doelstelling is een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van infrastructuur en een verduurzaming van de industrie en haven.

Met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) faciliteren we de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten en meer stallingsruimte voor de fiets. Vanuit de Aanpak Nul Emissie Mobiliteit werken we aan toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden. Zo komen er bijvoorbeeld de komende drie jaar 1500 openbare laadpunten bij.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen door de mobiliteitsgroei op te vangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. We bevorderen actief de innovatie in voertuigtechniek en stimuleren deelmobiliteit in de stad. We werken samen met bewoners

aan wijkgerichte oplossingen zoals mobiliteitshubs en met werkgevers aan oplossingen voor zakelijke mobiliteit. Gelijktijdig verduurzamen we het gemeentelijk wagenpark en is de gemeente koploper op het gebied van innovatieve voertuigtechniek met een kolkenzuiger op waterstof, elektrische vuilniswagens en elektrische veegmachines.

We zetten ons samen met onze havenpartners in voor de verduurzaming van de haven. Hierbij zijn zowel de industrie in de haven als de logistieke hub belangrijk. De transitie van de industrie gaat in drie stappen:

1. Efficiency en elektrificatie, het leveren en hergebruiken van energie en het afvangen, opslaan en hergebruiken van CO₂.
2. Vernieuwen en verduurzamen van het energiesysteem van de haven, met behulp van groene stroom, blauwe en groene waterstof (lokaal geproduceerd én geïmporteerd) en elektrificatie van industrieprocessen.
3. Vernieuwen en verduurzamen van het grondstoffsysteem, met behulp van recycling, circulaire productiemethoden, waterstof en duurzame biomassa.

De logistieke *hub*functie van de haven wordt met name aangepakt door transport te vergroenen; denk aan experimenten met varen op waterstof of batterijen, zoals de pilot met walstroom aan de Parkkade (Fieldlab Industrial Electrification), maar ook transportefficiëntie en het bevorderen van vervoer over water en spoor. Ook de op- en overslag van containers en bulkgoederen wordt bekeken. Tenslotte zijn digitale oplossingen steeds belangrijker, voor zowel industrie als logistiek. Digitalisering leidt tot transparantie waardoor logistieke ketens en de processen in de haven van zeezijde tot in het achterland efficiënt en naadloos op elkaar afgestemd zijn. Ook hiermee blijft de haven van Rotterdam toekomstbestendig.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad, Programma Verkeer en vervoer
- Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad, Programma verkeer en vervoer

Ongelijkheid verminderen (SDG 10), gendergelijkheid (SDG 5)

Doelstelling is dat Rotterdammers zelfredzaam zijn en hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving weten te benutten. In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met waarden zoals vrijheid en gelijkwaardigheid én beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

In het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers vitaal, ertoe doen, wonen & woonomgeving en zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen.

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet.

Het actieprogramma 'Relax. Dit is Rotterdam' omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 omvat alle basiscomponenten voor succesvolle participatie in de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. De aanpak legt de nadruk op het voorzien van een eigen inkomen en meedoen in de Rotterdamse samenleving.

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie
- Collegetarget: de eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie
- Collegetarget: 19.000 afgeronde taaltrajecten, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie, Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen
- 80% van de deelnemers rondt het taaltraject succesvol af en geeft een positieve waardering, Programma maatschappelijke ondersteuning, taakveld samenkracht en burgerparticipatie, Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)

Doelstelling is de ontwikkeling van steden om inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam te worden. Een belangrijke doelstelling daarbij is een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat. Vergroening van de openbare ruimte draagt daaraan bij. De robuuste en veerkrachtige openbare ruimte kan ontwikkelingen die op de stad afkomen opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie. Specifieke activiteiten zijn:

- Rotterdam ontwikkelt een (vervolg) Resilience Strategie voor 2021-2026, gericht op integrale weerbaarheid en veerkracht van de stad en van de Rotterdammers. Focus thema's zijn: klimaatadaptatie, resiliënt energievoorziening, digitale resilience, social resilience en een resiliënt economie;
- Voor sport wordt gewerkt aan sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking. Met de Tour de France als stip aan de horizon inspireren we meer mensen om vaker te fietsen. Vergroening van de stad: investeringen in groene oasen in de stad, middels kinderboerderijen, groen-blauwe schoolpleinen, multifunctionele daken, als met daaraan gekoppeld natuur en milieueducatie.
- Vanuit Sport- en Cultuur wordt gestuurd op een meer weerbare en veerkrachtigere cultuursector. De sector is op haar beurt van grote betekenis voor weerbaarheid en veerkracht van de stad en samenleving.
- Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad met een robuust stedelijk watersysteem. Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden en de sponswerking van de stad herstellen. Met het programma Rotterdams Weerwoord willen we een beweging in gang zetten om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering.
- Er wordt een actieve aanpak gevoerd gericht op een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en het verminderen van geluidsoverlast.
- Op wijkniveau wordt integraal gewerkt aan versterken van fysieke en sociale weerbaarheid en veerkracht: mooi voorbeeld is het programma Veerkrachtig Bospolder-Tussendijken 2028 waar de gemeente Rotterdam, bewoners en allerlei partners in de wijk intensief samenwerken aan grote verbeteringen. Voor een beter leefklimaat voor bewoners, ondernemers en bezoekers heeft Rotterdam, als antwoord op de pandemie, een intentieverklaring gesloten met 27 partijen voor de totstandkoming van zeven stadsprojecten. Met deze zeven stadsprojecten werken we aan aantrekkelijke groene, klimaatbestendige, openbare plekken voor ontmoeting, beweging en recreatie. En bieden we oplossingen voor andere belangrijke opgaven, zoals een betere balans tussen autoverkeer, openbaar vervoer en langzaam verkeer en ze leveren een bijdrage aan de gezondheid van Rotterdammers.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast heeft Programma Beheer van de stad, taakveld Riolerings
- Collegetarget: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit, Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld milieubeheer

Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)

Doelstelling is een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie. De vijf transitiepaden uit de Roadmap Next Economy (RNE) geven richting aan een aantal samenhangende en elkaar versterkende (systeem)doorbraken op het gebied van digitalisering, energietransitie, circulaire economie en onderwijs en inclusieve samenleving.

Met het programma Rotterdam circulair 2019 - 2023 “Van Zoi naar Mooi” en de grondstoffennota worden maatregelen benoemd waarmee Rotterdam de transitie naar de circulaire economie gaat maken. I

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken gaan we grondstofstromen hoogwaardig verwerken én gaan we onze gebouwen, straten, producten anders ontwerpen en produceren zodat de waarde van al deze materialen behouden blijft. We verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid.

De klimaattafel Consumptie richt zich op interventies en ontwikkelingen in de stad en haven om het aanbod van consumptie te verduurzamen. Zo werkt de klimaatdeal met Urban Department Store aan de verduurzaming van het kernwinkel gebied en lopen er diverse trajecten voor een meer duurzaam en gezond voedselaanbod. De klimaatdeal ‘Rotterdam tegen voedselverspilling’ heeft reeds geresulteerd in de besparing van 62.000 kilo voedselafval, wat gelijk staat aan 250 ton CO₂-reductie. Met de in ontwikkeling zijnde Natuur, Milieu en Educatie visie spelen we in op het vergroten van dit bewustzijn.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Omvang huishoudelijk restafval, Programma beheer van de stad, taakveld afval,
- Omvang van het gebruik van primaire grondstoffen
- N.v.t., Programma economische zaken, taakveld economische ontwikkeling,
- N.v.t., Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld vastgoed

Klimaatactie (SDG 13)

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO omgebogen naar een dalende trend
- In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO 49% lager ten opzichte van 1990
- In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal

Door het verminderen van uitstoot waar te veel CO bij vrijkomt, dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe. Actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts is nodig om de energietransitie in onze stad voor elkaar te krijgen en op tijd te versnellen. Dat doen we met het Rotterdams Klimaatakkoord. We sluiten klimaatdeals met bedrijven en organisaties aan vijf klimaattafels: Schone energie, Haven en Industrie, Mobiliteit, Gebouwde omgeving en

Consumptie. Maar ook door in te zetten op de samenwerking met bewoners. We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050 en zorgen we dat onze gebouwen schone energie gebruiken of zelfs produceren. Daarbij zetten we in op een duurzamere gemeentelijke bedrijfsvoering en een verduurzaming van ons vastgoed om het goede voorbeeld te geven. We onderzoeken naast de directe CO₂-uitstoot in onze stad en haven ook de wat de CO₂-uitstoot verderop in de keten is. Voor veel producten vindt een groot deel van de impact in de materialenketen plaats.

Bewoners en (kleine) ondernemers worden gestimuleerd om bij te dragen aan de energietransitie middels het bestaan van het Energietransitiefonds. Hier maakten reeds 66 particuliere woningeigenaren gebruik van en sinds juni 2021 is dit fonds ook beschikbaar voor VvE's en andere organisaties zoals scholen. Daarnaast bieden we energievoaches aan voor bewoners en vouchers voor verduurzamingsinterventies in huis en voor ondernemers op bedrijventerreinen. Dit staat nader beschreven in het taakveld milieu.

In deze collegeperiode hebben we 68,2 miljoen euro vrijgemaakt om een start te maken met de uitvoering van de energietransitie in Rotterdam en de kansen daarvan te verzilveren. Projecten en programma's in het Uitvoeringsplan Energietransitie dragen bij aan een of meerdere van de volgende doelstellingen:

- CO₂-reductie
- Verbetering van de luchtkwaliteit: vermindering van de uitstoot van de luchtverontreinigende stoffen (fijnstof, NO₂) in de woonomgeving of havengebied
- Vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen, en daarmee de CO₂-impact in de keten
- Economische hefboom: effect op groene werkgelegenheid, multiplier op groene investeringen en/of versterking van het vestigingsklimaat in de nieuwe economie.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Colleetarget: De stijging van de CO-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990, Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld milieubeheer

Leven in het water (SDG 14) en leven op het land (SDG 15)

De gemeente Rotterdam heeft een Strategie Marien Zwerfafval. Deze strategie omvat een brede aanpak om de Rotterdamse wateren schoon te krijgen en schoon te houden. De doelstelling voor 2050 is geen Rotterdamse bijdrage meer aan de plastic soup in de Noordzee. Hiermee dragen we bij aan meer biodiversiteit door minder (micro)plastics in rivieren en oceanen. We trekken hierin samen op met het Havenbedrijf en Rijkswaterstaat.

Rotterdam participeert in een internationaal programma binnen het Resilient Cities Network, Urban Ocean genaamd, gericht op verdere terugdringing van plastic in het milieu, door vergroten van bewustwording en versterking van recycling, zodat vervuiling van de rivieren en uiteindelijk de oceanen wordt voorkomen.

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat. Hierbij is er ook aandacht voor het beschermen, herstellen en bevorderen van het duurzame gebruik van het stedelijke ecosystemen en de biodiversiteit. Zo kijken we binnen het programma Rotterdam Circulair naar de waarde van groene stromen in stad, zoals bokaski dat gemaakt wordt van bladafval en toegepast wordt als bodemverbeteraar.

Ook liggen er mooie kansen voor het ontstaan van voedselbossen, waar de verschillende stedelijke opgaven rondom korte voedselketens, gezondheid, groen, biodiversiteit, waterberging en hitte samen komen.

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Realisatie 3 ecologische verbindingen, Programma Verkeer en vervoer, taakveld ontwikkeling en programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie – landschap
- Collegetarget 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018, Programma stedelijke inrichting en ontwikkeling, taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie – landschap

Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten (SDG 16)

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt met sterke publieke diensten. Dat gebeurt door de Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie. De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde en het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving. Daarmee werken we aan een aangename leefomgeving met een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Voor de kwaliteit van leefomgeving is doelstelling gericht op de Rotterdamse gemeenschap het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering. En een betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk. De gemeente heeft de ambitie om Rotterdammers meer en beter te betrekken bij ontwikkelingen en maatregelen die hun leefomgeving raken. Op 17 juni 2021 heeft de raad besloten tot Wijk aan Zet. Er komen 39 wijkraaden met gekozen vertegenwoordigers. Zij vormen een belangrijke spil in een nieuwe samenwerking met de wijk: de wijkraad verbindt, onderhoudt en activeert het netwerk in de wijk en vertegenwoordigt dit netwerk richting de gemeenteraad en het college. Samen met het toegewijde team van ambtenaren in de wijk (onder leiding van de wijkmanager) en het wijknetwerk (bewoners, ondernemers en partners) geeft iedere wijkraad vorm aan een akkoord met de wijk. Dit wijkakkoord bestaat uit twee onderdelen: (1) afspraken over de zeggenschap en hoe we de inspraak organiseren op stedelijk beleid dat landt in de wijk; (2) een wijkplan, met een lange termijnvisie (wijkvisie) en korte termijn acties (jaaractieplan). Een wijkraad houdt in de gaten of iedereen zich ook aan de gemaakte afspraken houdt. Deze raad geeft ook advies over het betrekken van bewoners, ondernemers en partners en ziet toe op de participatie in de voorbereiding en uitvoering van beleid en plannen in de wijk, voor in ieder geval: de buitenruimte, welzijnspartijen en hun activiteiten in de wijk, de bereikbaarheid van de wijk en de sociale veiligheid in de wijk. Vanaf 2022 zullen bewoners een stem krijgen in welke initiatieven uit de wijk geld krijgen via participatieplatform MijnRotterdam. Bovendien wordt een integrale aanpak van problematiek in wijken geregisseerd en de stad vooraf betrekken bij gemeentelijk beleid en projecten. Vanuit Rotterdam zetten we in op betrouwbare veilige en toegankelijke verkiezingen. We willen dat iedereen die mag en wil stemmen

ook kan stemmen. Daarom zijn we de afgelopen jaren hard bezig geweest om verbeteringen door te voeren op het gebied van toegankelijkheid. Onze middelen en uitingen zijn eerder al getest door de licht verstandelijke (LVB) doelgroep en zoveel mogelijk aanpassingen zijn hierin doorgevoerd (denk aan iconen, beeld en korte makkelijke zinnen).

Op de online kaart zal alle informatie rondom de toegankelijkheid aan kiezers worden getoond. Ook op de achterzijde van de huis-aan-huis verspreide kandidatenlijst zullen iconen de toegankelijkheid van elk bureau aanduiden. Daarnaast zetten we constant in op het professionaliseren van het verkiezingsproces en zijn er verschillende check in het proces ingebouwd om de betrouwbaarheid te garanderen. Ook letten we op de veiligheid van stemmers door toezicht in de stembureaus, drukte meters en communicatie over gedragssuitingen in en rondom het stembureau. Voorbeelden hiervan zijn:

- Twee blinden en slechtziende bureaus (soundbox om te luisteren naar lijst met braille lijst, blinde geleiden lijnen)
- Alle stembureaus rolstoeltoegankelijk volgens BZK criteria: brede paden, lage planken en loop
- Mobiele stembureaus bij instellingen voor die stemmers zodat ze niet ver hoeven te reizen

Effect of prestatie indicator en programma/taakveld:

- Collegetarget: een hoger veiligheidsniveau van Rotterdam, Programma openbare orde en veiligheid
- Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling, Programma bestuur en dienstverlening, taakveld burgerzaken
- Collegetarget: Meer Rotterdammers vinden dat ze kunnen meedenken en meebeslissen, Programma bestuur en dienstverlening, taakveld bestuur - gebieden en bewonersparticipatie

Partnerschappen om de doelen te bereiken (SDG 17)

Samenwerken gebeurt al sinds vele tientallen jaren ook in diverse nationale en internationale samenwerkingsverbanden op de in voorgaande hoofdstukken aan de orde gekomen beleidsterreinen. Rotterdam is geen eiland en die samenwerking is ook noodzakelijk om de beleidsdoelstellingen en doorbraken te kunnen realiseren. Daarvoor is het bestaande beleid gezamenlijk of in samenspraak met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden geformuleerd en wordt vaak ook gezamenlijk uitgevoerd. Zo wordt in het verband van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid ingezet op verdere verbetering van het onderwijs, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuuraanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. In het kader van het Rotterdams Klimaatakkoord zijn aan de klimaatfabels 49 deals gesloten voor de aanpak van de klimaatverandering en energietransitie en er komen nog nieuwe deals bij. Met maatschappelijke instellingen wordt gewerkt aan de aanpak van armoede en eenzaamheid, enzovoorts. Op regionaal niveau wordt o.a. samengewerkt op milieugebied (DCMR), werkgelegenheid (de Arbeidsmarktregio), Veiligheid (VRR, veiligheidshuis), openbaar vervoeren economisch vestigingsklimaat (Metropoolregio Rotterdam Den Haag), groene ruimte (recreatiegebieden), jeugd, (jeugdhulp Rotterdam Rijnmond) en gezondheid (GGD Rotterdam Rijnmond).

Ophoger schaalniveau vindt de samenwerking plaats o.a. in G4 verband en als lid van de VNG, de de VSG (Vereniging Sport en Gemeenten) en de VZHG (Vereniging Zuid-Hollandse gemeenten). Internationale samenwerking zit in de genen van onze havenstad. Rotterdam heeft al jaren een actief internationaal programma en onderhoudt wereldwijd contacten en relaties en behartigt daarbij onze belangen. Onder andere bij de Europese Unie. Rotterdam volgt de beleidsontwikkelingen over de rol en het belang van de SDG's voor het Europees beleid op, zoals vertaald in de reflectiepaper over een duurzaam Europa van de EU-commissie (juni 2019), en de Green Deal van de nieuwe EU-commissie (2020-2027)) en past ze toe in haar eigen beleidsontwikkelingen. Verder werken we samen met zuster-en partnersteden, in netwerken als Eurocities (ontstaan in 1986 in Rotterdam), het Comité van de Regio's, ICLEI, Resilient Cities Network, C40, U20, EFUS (veiligheid), WUOC (sport) en TDA (transport decarbonisation alliance). Naast bestuurlijke inzet is Rotterdam ook op ambtelijk niveau (internationaal) actief en wordt Rotterdam als koploper op tal van terreinen (mobiliteit, klimaatadaptatie en resilience) gezien en gewaardeerd. Een mooi voorbeeld is het Global Center on Adaptation, dat onder leiding staat van Ban Ki-moon en is neergestreken in Rotterdam.

Verbonden partijen

Pagina 116

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de verbonden partijen genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen.

[Beleidsuitgangspunten en kaders](#)[Lijst van verbonden partijen](#)

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college verplicht om de raad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de raad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Daarnaast kan ook het college besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke

personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 37 verbonden partijen. Het gaat hierbij om 25 deelnemingen, twee stichtingen, een vereniging (allemaal privaatrechtelijke rechtspersonen) en negen gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke rechtspersonen). De verwachting is dat de deelneming in Beurs Rotterdam NV op korte termijn wordt beëindigd. In acht deelnemingen wil de gemeente haar aandeelhouderschap de komende periode beëindigen (zie *Te beëindigen vennootschappen*).

Voor de Begroting 2022 is de paragraaf Verbonden Partijen opgebouwd naar type verbonden partij of rechtspersoon:

1. kaders en beleid; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen;
2. vennootschappen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
3. stichtingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;
4. verenigingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
5. gemeenschappelijke regelingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen.

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;

- vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang van de gemeente Rotterdam door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang;
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken;
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd.

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties dat in 2020 door de raad is vastgesteld. Nieuw hierin is dat nadrukkelijk een kader is opgenomen voor (investerings-) fondsen. Deze vorm wordt vaker toegepast bij de in- en oprichting van verbonden partijen. Daarnaast is ook de Leidraad Governance opgenomen in het beleidskader. De kern van de leidraad is het gebruik van een gemeente breed *relatie-classificatiemodel*. In dit model worden organisaties op

basis van criteria ingedeeld en wordt per categorie uitgewerkt op welke wijze de invulling van het toezicht vanuit de gemeente concreet vorm krijgt. Daarnaast is uitgewerkt op welke wijze dit instrument behulpzaam kan zijn bij de wijze waarop accounthouders binnen de gemeente Rotterdam invulling geven aan hun toezichthoudende rol.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in een nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals de toekomst van het Warmtebedrijf of de kapitaalstorting in Stedin de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Ontwikkelopgaven beheer deelnemingen

De gemeente constateert dat de relevantie van gemeentelijke deelnemingen voor de opgaven in de stad is toegenomen. De deelneming wordt een strategische partner en krijgt een plek in strategische allianties in de stad. De complexiteit van het beheer is daardoor toegenomen. Daarbij komt dat aan de governance strengere eisen worden gesteld. Om de toegenomen complexiteit en de strengere eisen aan de governance te kunnen opvangen, is het nodig het publiek kader - op basis waarvan de gemeente als aandeelhouder stuurt - expliciet te maken. Ook moeten de diverse relaties vanuit de gemeente met de deelneming beter op elkaar aansluiten. En er zijn duidelijke

afspraken nodig over interne organisatie en sturing op het publiek belang en de rol die deelneming daarin speelt. Om deze ambitie te realiseren is de gemeente in 2020 het ontwikkeltraject deelnemingenbeleid gestart. Medio 2022 moeten de volgende zaken gelden voor elke deelneming:

- Er is scherp gemaakt en vastgelegd wat de gemeente met de deelneming wil bereiken en hoe daarop wordt gestuurd vanuit de aandeelhoudersrol.
- Er is een proces ingericht om te bereiken dat de gemeente weet wat er speelt, er geen verrassingen zijn en kansen eerder zichtbaar zijn, waarbij een risicobeeld per deelneming wordt gebruikt.
- Er is een duidelijk escalatieproces waardoor er effectief kan worden gestuurd als er aanleiding is om over te gaan naar een intensievere beheersinzet.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022: Nieuwe energie voor Rotterdam

In het Coalitieakkoord staan de plannen van het college om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zoals reeds in de voorgaande begroting is aangegeven is het Havenbedrijf een belangrijke partner voor de gemeente in de energietransitie. Daaronder valt een schonere lucht, onder meer door CO₂-reductie en het benutten van de economische kansen die de energietransitie biedt. Ook ziet het college een rol voor het Havenbedrijf weggelegd bij het Rotterdams Leer-Werkakkoord om zorg te dragen dat meer burgers naar werk worden begeleid.

Verder is in het Coalitieakkoord ook de verkoop van de Eneco aandelen vermeld. Deze verkoop is in 2020 reeds afgerond. De opbrengsten zijn inmiddels toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Tot slot staat in het Coalitieakkoord dat het college voornemens is een investeringsfonds op te richten voor het ontwikkelen van innovatieve en energiebesparende maatregelen voor overheid, bedrijven en particulieren. Dit fonds, het Energie Transitie Fonds, is eind 2020 opgericht.

Belangrijkste beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen (vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen, verenigingen en stichtingen) worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over dit gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Daarnaast wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen voor 2022 enkele belangrijke beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen van de meest omvangrijke deelnemingen (bij de betreffende verbonden partij is het onderwerp nader toegelicht).

1. Havenbedrijf

Havenbedrijf Rotterdam (HbR) werkt continue aan het ontwikkelen van de haven om de efficiëntie en betrouwbaarheid van de Rotterdamse haven te vergroten. In 2020 is de nieuwe Ondernemingsstrategie van HbR door de aandeelhouders vastgesteld.

In 2022 (en verdere jaren) zet HbR met diverse partners onder meer in op het verder ontwikkelen van infrastructuur om CO2 te reduceren, onder andere door initiatieven als Porthos (CO2-afvang en -opslag), het faciliteren van een warmtenet in de haven (WarmtelinQ) en waterstofinfrastructuur. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen voor het aantrekken van bedrijven die gespecialiseerd zijn in circulaire productieprocessen en hernieuwbare energie zoals: Import en conversie van waterstof, aanlanding van windenergie en opwekking hernieuwbare energie in de haven.

2. Stedin

Vanwege alle investeringen in het energienet en de energietransitie heeft Stedin Groep kenbaar gemaakt de komende jaren extra eigen vermogen nodig te hebben. In de zomer van 2021 hebben aandeelhouders van Stedin voor een bedrag van €200 mln reeds het vermogen van Stedin versterkt. Dit is echter een oplossing tot aan 2022, onder meer in verband met de start van een nieuwe reguleringsperiode. Voornoemde kapitaalstorting is een eerste stap om te voorzien in een kapitaalbehoefte die uiteindelijk veel groter is. Voor de lange termijn heeft Stedin namelijk aangegeven nog altijd tussen de €750 mln en € 1 mld aan eigen vermogen nodig te hebben, onder meer om voldoende kredietwaardig te blijven in deze fase van de energietransitie waarbij er door Stedin tot aan 2030 €7 mld wordt geïnvesteerd. Het is wel duidelijk dat deze de capaciteiten van gemeentelijke aandeelhouders te boven zal gaan. Eventuele toekomstige stappen zullen we daarom niet alleen kunnen zetten. Stedin gaat daarom in gesprek met haar aandeelhouders, maar ook met andere partijen zoals het Rijk. De gemeenteraad wordt hier apart nader over geïnformeerd en betrokken in het najaar van 2021.

3. RET

De RET is en wordt sterk geraakt door de covid-19 crisis. De toekomst zal sterk worden bepaald door het verloop van de covid-19 maatregelen. Die heeft grote gevolgen voor het reizigersvolume en het exploitatieresultaat. Vervoerders, MRDH en het Rijk overleggen over het opvangen van de gevolgen in 2021 en verder. Ondertussen werkt de RET scenario's uit als basis om de strategie voor 2022 en verder te kunnen bepalen. Al voor de crisis geagendeerde vragen voor de langere termijn blijven onverkort relevant, nl. de groeiende investeringsbehoefte in verband met de groei van de stad, de inzetbaarheid van het personeel, de veroudering van de vloot en de ambities op het gebied van duurzaamheid. In 2022 zal de nieuwe strategie van de RET worden vastgelegd.

4. Evides

In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2022 e.v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit. Er is extra inzet nodig om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren, dit geldt ook voor de belangrijkste bron van Evides: de Maas. Ook duurzaamheid blijft een belangrijk beleidsdoel van Evides. De organisatie heeft tot doelstelling om in 2025 energieneutraal te zijn. Dit alles zorgt voor

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Der

Publiek belang: De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BN
gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de geme

Bestuurlijk belang: Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering
Aandeelhouder

Financieel belang: 321.555 aandelen met een nominale waarde van 2,50 euro. BNG Bank is de bank van en
overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan
laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de t

Risico-inschatting De boekwaarde van het aandelenkapitaal van de gemeente Rotterdam in BNG bedraagt
(BBV, art. 11 eerste lid, 97.000. Gezien deze zeer lage waardering zijn er zeer beperkte financiële risico's met betrek-
sub b) tot de boekwaarde voor de financiële positie van BNG. De jaarlijkse raming van het dividend
BNG aan de gemeente bedraagt 500.000 euro. Gezien de negatieve impact die de COVID-19
heeft op banken stelt de BNG de daadwerkelijke uitkering van het dividend, op advies van de

Ontwikkelingen en Beleidsdoelen voor 2022 blijven het behoud van de AAA-rating en het voorziet
beleidsdoelen voor financieringsbehoefte van de publieke sector waarbij m.n. duurzaamheidsinvesteringen
2022: belangrijke rol zullen spelen

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting
---------------------	-------------------	-----------------	-----------

*de BNG Bank N.V.
geeft geen prospectieve
informatie vrij. De
ramingen zijn derhalve
schattingen van de
gemeente Rotterdam.

Boekwaarde	97	97	
Netto resultaat:	221.000	163.000	21
Eigen vermogen per 31/12:	5.097.000	4.317.000	5.0
Vreemd vermogen per 31/12:	155.262.000	145.535.000	150.0

Beurs Rotterdam N.V.

Treasury

Vennootschap

Te beëindigen

Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rott

Publiek belang: Met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam werd de 'kraamkamer-functie' voor (star
ondernemers van Beurs WTC geborgd. Bovendien wilde de gemeente als tweede doelstell
beursactiviteiten in het centrum van de stad facil
Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeen
betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzak

Bestuurlijk belang: Het college van B en W wordt vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhc

Financieel belang: De gemeente Rotterdam houdt 3.496 aandelen "A" met een nominale waarde 250 euro, alsmed
prioriteitsaandeel. Tevens heeft de gemeente 8.974 certif

Risico-inschatting Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliqui
(BBV, art. 11
eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliqui
en beleidsdoelen
voor 2022:

Financiële gegevens	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	0	0
Netto resultaat:	2	In liquidatie Geliqu
Eigen vermogen per 31/12:	174	In liquidatie Geliqu
Vreemd vermogen per 31/12:	89	In liquidatie Geliqu

Energie Transitie Fonds	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Energie Transitie Fonds	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:				Verduurzaming van de productie, infrastructuur en gebruik van energie en het versterken v circulaire economie in Rott			
Bestuurlijk belang:				Het college is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhc			
Financieel belang:				De gemeente heeft 100 mln. aan kapitaal toeg			
Risico-inschatting				Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard v activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifiek			

				(BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	deelnemingen. In de investeringsstrategie zijn de kaders vastgelegd waarbinnen het fondsmanag investeringen mag verrichten. Het fondsmanagement is inbesteed bij InnovationQ
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Het fonds is eind 2020 opgericht en zal naar verwachting haar eerste investeringen gaan verric
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2020* Begroting 2021 Begroting
				Boekwaarde	0 6969
				Netto resultaat:	0 31
				Eigen vermogen per 31/12:	0 6969
				Vreemd vermogen per 31/12:	0 36
Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld Soort
				Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury Vennootschap Te conti
				Algemene gegevens	
				Vestigingsplaats:	Rott
				Publiek belang:	De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, z en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5mln. euro consumenten en bedrijven in Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het herg van afvalwater, als de
				Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhoud waterkwaliteit is landelijk ge
				Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van 0,0
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50, GBE. De hoogte van de solvabiliteit (40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruims voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekke financieel risico voor de gemeente is zeer bi
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater du geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 20212e.v. geïnvestee moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit. Er is extra inzet nodig om de waterkwalite grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren, dit geldt ook voor de belangrijkste brc Evides: de maas. Ook duurzaamheid blijft een belangrijk beleidsdoel van Evides. De organisatie tot doelstelling om in 2025 energieneutraal

Pagina 895 van 1150

indicatie aangeleverd

door Glazen Maas

Exploitatie B.V.

Boekwaarde	25	25
------------	----	----

Netto resultaat:	11, 9	-
------------------	-------	---

Eigen vermogen per 31	57, 5	45
-----------------------	-------	----

/12:

Vreemd vermogen per 31	59, 7	70
------------------------	-------	----

/12:

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëin
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotte Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeen betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzak			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Algemene Vergadering van Aandeelho Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire d			
Financieel belang:				Omvang van de gedane kapitaalstorting van 395.000 euro bij oprichting van de vennoots			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Glazen Maas Infrastructuur B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gem als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarme			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:				In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. In 2021 is onderzoek uitgevoerd om te bepalen op welke n de gemeente de deelneming in Glazen Maas kan beëindigen. Het college van B&W zal daarover op termijn besluiten. Daarna zullen de stappen gezet worden die nodig zijn om de deelneming te beëir en af te wil			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2020*		Begroting 2021**		Begroting	
* Dit zijn voorlopige cijfers							
Boekwaarde		125		125			

				Netto resultaat:	-22	0	
				Eigen vermogen	399, 4	380	
				per 31/12:			
				Vreemd	2	2	
				vermogen per			
				31/12:			
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			continueren	partij			
				Havenbedrijf	Treasury	Vennootschap	Te conti
				Rotterdam N.V.			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:			Rott
Publiek belang:				Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling v havenindustriële co			
Bestuurlijk				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden v			
belang:				Raad van Bestuur en Raad van Commissa			
Financieel				De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van 327.14			
belang:							
Risico-				Gering risico. HbR verwacht groeiende omzet en winstcijfers mede als gevolg van van een stabiele			
inschatting				van de contractopbrengsten. Hegt risico dat de gemeente loopt in relatie tot de boekwarde v			
(BBV, art. 11				Havenbedrijf is zeer gering. Het eigen vermogen van de onderneming is significant			
eerste lid, sub b)							
Ontwikkelingen				HbR streeft naar een gematigde kostenontwikkeling, het versnellen van de verduurzaming in de hav			
en				positioneert zich als een slimme partner in de logistieke			
beleidsdoelen							
voor 2022:							
Financiële				Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting	
gegevens							
Boekwaarde				327.144	327.144	3:	
Netto resultaat:				351.718	190.000	2:	
Eigen vermogen				4.180.696	4.150.000	4.4:	
per 31/12:							
Vreemd				1.596.856	1.700.000	1.9:	
vermogen per							
31/12:							
ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische	Vennootschap	In oprichting	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
	ontwikkeling						

ICOS Capital	Economische ontwikkeling	Vennootschap	In opr
Fund 3 C.V.			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Hoo
Publiek belang:	Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van karcleantech ontwikkelingen in Rotte		
Bestuurlijk belang:	Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in 2021 als stille ve(limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhou		
Financieel belang:	Het financieel belang van de gemeente Rotterdam is 4.000.000,-. Het bedrag wordt per investedelen opgevraagd en de kosten van het fonds worden per kwartaal opgev		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeente loopt het risico dat de investering c.q. kapitaalstorting van 4 mln. euro die gemeentelijke balans staat door tegenvallende resultaten geheel of gedeeltelijk moeten wafge		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Het doen van zes investeringen in Clean Tech groei bec		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	0	2.500	
Netto resultaat:	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd	Nog niet beschikbaar	
Eigen vermogen per 31/12:	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd.	Nog niet beschikbaar	
Vreemd vermogen per 31/12:	Nog niet beschikbaar, deelname nog niet geëffectueerd.	0	

ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
II B.V.				ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Badhoe
Publiek belang:	Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die g zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie faciliteren naar een duureconomiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtst						

Bestuurlijk	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van het belang:		
Financieel	Deze deelneming vertegenwoordigd een boekwaarde van circa 2,2 mln. op de gemeentelijke balans:		
Risico-inschatting	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifiek (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) deelneming		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen	Het fonds ICFII bevindt zich in de afbouwfase. De investeringsperiode is geëindigd en de ondernemingen moeten voldoende groeien om verkocht te kunnen worden. Verwacht wordt dat het fonds zal sluiten in 2023, afhankelijk van de voortgang van de verkoop van de laatste participaties voor 2022:		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2020
Boekwaarde	2.161	2.161	
Netto resultaat:	-50	2.000	
Eigen vermogen per 31/12:	2.230	2.200	
Vreemd vermogen per 31/12:	3.872	4.000	

Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Opmerkingen
				Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Der			
Publiek belang:				De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder in het gebied van innovatie			
Bestuurlijk belang:				De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeentelijke belang Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van 3 mln euro en een jaarlijkse exploitatiebijdrage van 660.000 euro en 165.000 euro (nog) niet in de exploitatiebijdrage geïntegreerde bijdrage Zuid-Hollands Investeringsplatform (ZIH) en haar aandeelhouders onderzoeken een extra kapitaalstorting ter versterking van haar dochterfor Capital. De gemeente heeft hiervoor via de Eneco-middelen 7,68 mln. beschikbaar gemaakt			
Risico-inschatting				De gemeente loopt het risico dat de boekwaarde van ca. €2,9 mln. die nu nog op de gemeentelijke balans staat door tegenvallende resultaten geheel of gedeeltelijk moet worden afgeboekt. IQ komt financieel			

(BBV, art. 11 uit met jaarlijkse exploitatiebijdrage en is met de aandeelhouders in gesprek over een oplossing voor eerste lid, sub b) situatie. IQ Capital, het investeringsfonds van IQ, is in haar aard een risicovolle onderneming en kan i

ondervinden van de Coronacrisis en een mogelijke economische neer

Ontwikkelingen De inzet van IQ is gericht op acquisitie, business development en investeringen in startende bedrijve

en draagt bij aan de doelstellingen van zoals verwoord in de RNE en de herstel en vernieuwingsagen

beleidsdoelen daarmee aan de versterking van de Rotterdamse economie. De regio kan haar prestaties verbeteren

voor 2022: nauwere samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven, meer kruisbestuiving tuss

sterke regionale clusters, gerichte inzet om het innovatieve mkb te versterken, het aantrekk

buitenlandse bedrijven en het investeren in vernieuwende ondernemers. Vanuit die opdr

InnovationQuarter als regionale ontwikkelingsmaatschappij sinds 1 januari 2014

IQ en haar aandeelhouders onderzoeken een extra kapitaalstorting ter versterking van haar dochter

IQ Capital. De gemeente heeft hiervoor via de Eneco-middelen 7,68 mln. beschikbaar g

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting
*Betreft concept cijfers			
Boekwaarde	2.954	2.954	:
Netto resultaat:	-2.475	-1020	
		-1.723	
Eigen vermogen	49.681	52082	,
per 31/12:		48.885	
Vreemd	18196	8.000	
vermogen per	11.321		
31/12:			

MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			continueren	partij			
				MultiDiensten	Burgerzaken	Vennootschap	Te conti
				Rotterdam B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:							
Er is door de gemeenteraad geen publiek belang vastgesteld voor MDR. Wel monitort de aandeelh							
(college) nadrukkelijk de publieke doelen van dochtermaatschappij Ro!Entree. De statutaire (put							
doelstelling is het bieden van betaalde arbeid voor personen met een afstand tot de arbeidsmarkt							
werkervaring op te doen. Een ander publiek doel van Ro!Entree is het telefonisch klantcontactce							
(14010) van de gemeente Rotterda							
Bestuurlijk							
Multidiensten Rotterdam B.V. (MDR) is een besloten vennootschap waar de gemeente Rotterdam							
belang:							
100% aandeelhouder van is. MDR heeft één dochtermaatschappij RO!Entree B.V. Er is geen RvB							
een bestuur, met 3 statutaire directeur-bestuurders. In 2020 is door het college mevrouw A.C							
(clustercontroller dienstverlening) benoemd als statutair-directeur van MDR B.V. Aan de heer R.C							

Haak is eervol ontslag verleend. De andere zittende bestuurders zijn mevrouw A.M.C. de Rotte (dir
dienstverlening) en R.W.J. Schalkwijk (directeur Werk & Inke

Financieel € 90.000 maatschappelijk kapitaal, waarvan € 18.151 ge
belang:

Risico- MDR B.V. heeft geen financiële risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van ma
inschatting betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële p
(BBV, art. 11
eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen In april 2021 is door het bestuur van MDR B.V. de business case 2021-2023 vastgesteld. In het p
en uitgeschreven op welke wijze een gezond evenwicht kan worden bereikt tussen de twee publieke c
beleidsdoelen van Ro!Entree: (1) Het begeleiden, trainen van mensen met een uitkering naar werk én (2) tegelij
voor 2022: professioneel (telefonisch) klantcontactcentrum zijn. Het plan heeft consequenties voor de stal
doelstelling: Het aantal mensen met een uitkering die kunnen instromen bij Ro!Entree zal minde
echter de kans op werk (voor die lagere instroom) neemt toe door meer aandacht, opleiding en tre
Door een lagere instroom van mensen met een uitkering is Ro!Entree beter in staat de telefonische s
levels te halen (95 % calls beantwoorden, 70% van de calls beantwoorden binnen 30 seconden, 75
time fix). Het plan is gepresenteerd aan wethouder Werk en Inkomen en wethouder Financi
Organisatie. Het plan is nog niet vastgesteld in het college. In het najaar 2021 bespreking
concerndirectie over de dekking van he

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020 (ovb voorlopige acc.controlle)	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
Boekwaarde	18	18	
Netto resultaat:	(83)	-	
Eigen vermogen per 31/12:	1.166	1.166	
Vreemd vermogen per 31/12:	834	1.000	

Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
Rijnmond B.V.			beëindigen	Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te beëin
				Rijnmond B.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang: Het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente Rotterdam uitvoeren en, mensen mi afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar regulier werk, buiten of binnen de vennoots Daarbij houdt de vennootschap rekening met de belangen van haar aandeelhouder, binn kader van een evenwichtig							
Bestuurlijk belang: Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gem							

Financieel belang: De gemeente Rotterdam heeft de aandelen verkregen voor een waarde van 1,04 miljoen
De gemeente houdt 4.000 gewone aandelen tegen een nominale waarde van 4,54 miljoen
a2

Daarnaast zijn door de gemeente Rotterdam aanloopkosten gemaakt als gevolg van de
aandelenoverdracht ter hoogte van ongeveer 750.000

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Er zijn geen noemenswaardige risico's die direct het (financiële) belang van de gemeente

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022: Geen. Alle medewerkers van OMR BV/Magis hebben per 1 juli 2020 een dienstverhouding gekregen bij de gemeente Rotterdam. Alle activiteiten die binnen OMR BV waren ondergebracht zijn per 1 januari 2021 overgegaan naar Rotterdam Inclusief van cluster Werk & Inkomenswerkzaamheden die nodig zijn om de BV te kunnen ontmantelen worden verder voor

Financiële gegevens	Begroting 2021	Begroting 2020
Boekwaarde	0	0
Netto resultaat:	-2.300	-400
Eigen vermogen per 31/12:	18	18
Vreemd vermogen per 31/12:	2.156	400

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
--	----------	--------------	---------------	------------------	----------	-------	---

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Dordrecht

Publiek belang: De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van aandelen van vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.

Bestuurlijk belang: Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Financieel belang: Kapitaalstorting van 561.155

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Er zijn geen risico's van noemenswaardige aard

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022: Rotterdam heeft de eigen aandelen te koop aangeboden. De vraag naar een aandelenhouderschap in 2022 wel of niet wordt voortgezet hangt af van het besluit van de raad van bestuur

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2020
---------------------	-------------------	----------------	----------------

Regionale	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	
Ontwikkelingsmaatschappij			beëindigen	Regionale	Treasury	Vennootschap	Te beëin
Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.				Ontwikkelingsmaatschappij			
				Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Dor			
Publiek belang:		Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen					
		betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te verp					
Bestuurlijk belang:		De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College					
		en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van ven					
Financieel belang:		Kapitaalstortingvan 561.15					
Risico-inschatting (BBV, art. 11		Er zijn geen risico's vo					
eerste lid, sub b)							
Ontwikkelingen en beleidsdoelen		Rotterdam heeft de eigen aandelen te koop aangeboden. De vraag					
voor 2022:		aandeelhouderschap in 2022 wel of niet wordt voortgezet hangt af van lo					
		besluitvor					
Financiële gegevens		Jaarrekening 2020		Begroting 2021		Begroting	
Boekwaarde		561		561			
Netto resultaat:		446		960			
Eigen vermogen per 31/12:		9.903		12.750			
Vreemd vermogen per 31/12:		8.952		9.000			

Pagina 903 van 1150

Bestuurlijk	Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag v
belang:	directeur van RET Infrastructu

Financieel	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostr
belang:	

Risico-	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations). Risico zeer
inschatting	boekwaarde i
(BBV, art. 11	
eerste lid, sub b)	

Ontwikkelingen	RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De expl
en	van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gem
beleidsdoelen	blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de zelfstandiging. Dit neemt niet weg i
voor 2022:	gemeente Rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bijdrage aan het comper
	van de gevolgen van Covid-19. Compensatie zal mogelijk zien op de RET N.V. en na
	waarschijnlijkheid niet op RET Infrastructuur B.V. De mate van waarschijnlijkheid van een gevr
	financiële compensatie van de gemeente wordt momenteel als laag inge

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	0	0	
Netto resultaat:	0	0	
Eigen vermogen	14	14	
per 31/12:			
Vreemd	784.280	735.000	67%
vermogen per			
31/12:			

RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			continueren	partij			
RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te conti				
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang: Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding van vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de re							
Bestuurlijk	De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders						
belang:							
Financieel	De gemeente heeft 99,2% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van 7,5 mln						
belang:							

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De expl van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gem blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging en de agiostorting ad 7,5 ml neemt niet weg dat de gemeente Rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bij aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. De mate van waarschijnlijkheid van een gevr compensatie van de gemeente wordt momenteel als laag inge

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:

De toekomst zal sterk worden bepaald door het verloop van de Covid-19 crisis. Die heeft grote gev voor het reizigersvolume en het exploitatieresultaat. Vervoerders, MRDH en het Rijk overleggen ov opgevangen van de gevolgen in 2021 en verder. Ondertussen werkt de RET scenario's uit als basis v strategie voor 2022 en verder te kunnen bepalen. Al voor de crisis geagendeerde vragen voor de la termijn blijven onverkort relevant, nl. de groeiende investeringsbehoefte in verband met de groei v stad, de inzetbaarheid van het personeel, de veroudering van de vloot en de geambi duurzaamheidsgroei. In 2022 zal de nieuwe strategie van de RET worden vastg

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
Boekwaarde	7.500	7.500	
Netto resultaat:	-11.362	0	
Eigen vermogen per 31/12:	148.282	148.282	14
Vreemd vermogen per 31/12:	280.677	315.000	3:

Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			continueren	partij			
				Royal Schiphol	Treasury	Vennootschap	Te conti
				Group NV			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:						Schiphol, Haarlemme	
Publiek belang: Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederland							
Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en o							
verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te le							
aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotte							
Bestuurlijk Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelho							
belang:							
Financieel						4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van 45	
belang:							
Risico-							
De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeen							
inschatting 1,16 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. f							

(BBV, art. 11 hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast eerste lid, sub b) RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating van A) met een degelijke financiële vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk is.

Een punt van aandacht is de impact van COVID-19 op de financiële positie en resultaten van RSG. RSG heeft in 2020 daarmee op de dividenduitkeringen aan de gemeente als aandeelhouder. Behoedzaamheidshalve dividend neerwaarts bijge

Ontwikkelingen De coronacrisis heeft een enorme impact op de wereldwijde luchtvaart en ook op RSG. RSG heeft in 2020 een strategisch plan hierop geanticipeerd; Building Back Better. De strategie is gebouwd rondom vier beleidsdoelen: het herstel van de connectiviteit, het verminderen van uitstoot en hinder, het verbeteren van de essentie van de luchthavenservices en het verbeteren van RSG's efficiëntie, aanpassingsvermogen en veerkracht voor 2022: heeft als ambitie om 's werelds meest duurzame en hoogwaardige luchthavens te creëren. In 2020 is de realisatie van deze hernieuwde ambitie wordt een balans gezocht tussen het verder versterken van de kwaliteit van het netwerk, het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving (zowel lokaal als internationaal) en de kwaliteit van de service. Hierbij staan veiligheid en een sterke organisatie voorop. Ondanks de financiële beperkingen waarmee RSG te maken heeft, blijft RSG investeren in duurzaamheid, compliance, duurzaamheid en kwaliteit om haar ambitie te kunnen realiseren. Enkele voorbeelden daarvan zijn de verdere ontwikkeling van de nieuwe Pier A en het realiseren van een dubbele taxibaan op de Amsterdam Airport Schiphol. In 2022 zal RTHA blijven investeren in duurzaamheid, onder andere voor het verduurzamen van gebouwen, elektrificeren van voertuigen en het continueren van de samenwerking met de gemeente in de stichting RHIA (Rotterdam The Hague Innovation Airport). Daarnaast verwacht de gemeente dat in 2022 een voorkeurscenario wordt gemaakt met alle betrokken partijen over het luchthavenbesluit. Het zal RTHA fungeren als demonstratieterrein voor elektrisch hybride- en waterstofvliegen voor het project vanuit Green Air

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022
*Royal Schiphol Groep geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.			
Boekwaarde	1.164	1.164	
Netto resultaat:	-562.630	0	11
Eigen vermogen per 31/12:	3.776.702	4.000.000	3.71

				Vreemd	5.503.420	5.000.000	5,41
				vermogen per			
				31/12:			
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
			continueren	Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te contir
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rott
				Publiek belang:	Uitvoering van de taken op het gebied van sportvoorzieningen en van sport- en recre programmering (hoofddlijnenbesluit Cc		
				Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd Algemene Vergadering van Aandeelhc		
				Financieel belang:	Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van 4.700.000		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeente Rotterdam is voor circa 80% van de omzet de grootste opdrachtgever. Daarmee risico voor de gemeente beperkt. Financieel gezien beschikt het Sportbedrijf heeft een goede solva en liquiditeit en voldoende weerstandsverm		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen	In 2020 heeft het Sportbedrijf haar merjarenplan tot aan 2024 uitgebracht. Met de gemeente Rott als opdrachtgever zijn de prestatieafspraken vastgesteld. Deze worden in de opvolgende jaren v voor 2022: uitge		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
				Boekwaarde	6.551	6.551	
				Netto resultaat:	750	-1.000	
				Eigen vermogen per 31/12:	8.300	7.300	
				Vreemd vermogen per 31 /12:	12.500	10.800	1

SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
			beëindigen	SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te beëi
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Rott
				Publiek belang:	SSC Flex wordt door de gemeente ingezet voor het realiseren van haar doelstellingen richting een flexibele personele inrichting van haar organisatie. SSC Flex verzorgt via payrollring en inhuur de inz flexibele arbeidskrachten voor (tijdelijke) piekwerkzaamheden en pro		

Bestuurlijk Statutaire directie (het bestuur) wordt gevormd door directeur Financien & Inkoop (algemeen directe
belang: de clustercontroller (financieel directeur) van BCO. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders
het college van B&W vertegenwo

Financieel De boekwaarde bij de gemeente van het belang van 100 procent in SSC Flex bedraagt EUR 3
belang:

Risico- Afgaande op de huidige prognoses zijn er geen noemenswaardige risico's die direct het (financiële) t
inschatting van de gemeente raken. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de dividend- ontvangsten incidenteel z
(BBV, art. 11 niet structureel zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. Tevens staat de boekwaarde
eerste lid, sub b) historische verkrijgingsprijs op de balans en is gegeven de financiële positie geen sprake van duu
waardeverminderingen (afbo

Ontwikkelingen De concerndirectie van de gemeente Rotterdam heeft, mede naar aanleiding van de inwerkingtredir
en de Wet Arbeidsmarkt in Balans, op 01 april 2020 besloten om het instrument payrollrolling zo veel moge
beleidsdoelen vervangen door andere contractvormen volgens het principe 'Nee, tenzij'. Hieraan is in 2021
voor 2022: uitvoering gegeven. De gemeente Rotterdam is de enige klant van SSC Flex. In 2022 zal verdere a
van de activiteiten plaatsvinden waarbij de overgang van medewerkers naar de gemeente zorg
plaat

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	36	36	
Netto resultaat:	2.972	3.800	
Eigen vermogen per 31/12:	9.110	#VERWI	#A
Vreemd vermogen per 31/12:	9.876	500	

StadshavensOntwikkelingsFonds	Economische	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
voor Innovatie & Economie C.V.	ontwikkeling		continueren	StadshavensOntwikkelingsFonds	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te contir
				voor Innovatie & Economie C.V.			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:					Bijdragen aan een duurzame gebiedsontwikkeling van het Stadshavensgebied, m structuurvisie als grondslag. Gezien het karakter van het fonds en in het licht v Europese betrokkenheid zullen de projecten aantoonbaar maatschappelijke ef gene		
Bestuurlijk belang:					De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoof de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname toezichthoudende Investeringsco		
Financieel belang:					De gemeente heeft een bijdrage (inbrengverplichting) verstrekt van 2.250.000 eu		

behoefte van de fondsactiviteiten. Dit is gerealiseerd door de rijkssubsidie van

Ruimte - gelabeld voor Stadshavens - in te zetten als cofinanciering voor de Eur

mid

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Omdat het fondsvermogen is gevoed met Europese subsidiemiddelen kapitaalstortingen is de gemeentelijke boekwaarde nihil. Negatieve fondsresultaten de gemeentelijke financiën daarmee

Ontwikkelingen en beleidsdoelen In de zomer van 2021 is de investeringsstrategie iets aangepast, wat het mogelijk is om vanaf nu ook in eenmanszaken te kunnen investeren. Dit was eerder niet mogelijk (alleen bedrijfsvestiging was mogelijk), wat tot verhoudingsgewijs veel afwijzingen geleid, die tegelijkertijd wel een goede business case hadden. Dit zal in 2022 bijdragen aan het nog meer weg kunnen zetten van de nog beschikbare middelen. In dat opzicht wijken de doelen niet af van voorgaande jaren en dienen de middelen te worden aangewend voor bevordering van koolstofarme economie, bevorderen vestigingskansen en ontsluiting van warmteprojecten (aanbod naar v

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Boekwaarde	0	0	
Netto resultaat:	-188	93	
Eigen vermogen per 31/12:	11.345	15.172	15.172
Vreemd vermogen per 31/12:	1.929	0	0

Stadsherstel Historisch	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Te continueren
Rotterdam N.V.							
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht voor een van de zes commissies			
Financieel belang:				15.470 aandelen van elk nominaal 100,-			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Ten opzichte van de doelstelling van de vennootschap en in relatie tot de activiteiten, is de risicobeoordeling met name gericht op de bezettingsgraden van het onroerend goed, solvabiliteit, kwaliteit restauratieprojecten en regelgeving. De directie is van mening dat genoemde risico's in voldoende mate worden beheerd			

worden beheerst. Deze risico's worden ook elk kwartaal door de raad van commissarissen gemonito
solvabiliteit heeft als streven 60% en dient niet onder 50% te geraken. De solvabiliteit bedroeg aan he
van 2020 meer dan

Ontwikkelingen Stadsherstel heeft in 2020 twee nieuwe rijksmonumenten verworven, te weten de Dubbelde Palmbo
en behaalde het Zakkendragershuisje in historisch Delfshaven. In 2020 is begonnen met de restaura
resultaten in herbestemming van deze monumenten. Vanaf maart 2020 heeft ook Stadsherstel te maken gehad n
2020: COVID-19-pandemie en de maatregelen om de gevolgen van deze pandemie te beperken. Met nai
huurders van publiekstoegankelijke monumenten zijn in 2020 getroffen door beperkingen
bedrijfsvoering. Stadsherstel heeft telkens getracht om haar huurders zo goed mogelijk te ondersteun
de bedrijfsvoering met inachtneming van de coronamaatregelen zo goed mogelijk te continueren. Tot
de organisatie in 2020 verder gegaan met de plannen om het voormalige Heinekenkantoor a
Crooswijksesingel 50 te herbestemmen voor een publieke functie met tours, horeca en vergaderen

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting
Boekwaarde	1.547	1.547	
Netto resultaat:	468	450	
Eigen vermogen per 31/12:	19.072	19.480	:
Vreemd vermogen per 31/12:	10.982	11.400	:

Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
			continueren	Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te contin
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rott
Publiek belang:				Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk E Bedrijf (GEB, opgericht 1879), met energie- en netwerkbedrijven van andere (omligg geme Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden v gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de g elektriciteitstc			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap v Aandeelhouderscommissie van			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van 100 Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam 131.852 cumulatief preferente aandelen met e nominale waarde van 100 euro. Het aandeelhoudersbelang van de gemeente Rotterdam is 3:			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste				De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is €63,9 mln. Het ris waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is i			

lid, sub b)

reële marktwaarde van Stedin hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Sted
degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt. He
wordt ondersteunt door de meest recente prognoses van de vennootschap en de externe valida
daarop heeft plaatsgevc

Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspos
tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de geme
opgen

O.b.v. de huidige prognoses t.a.v. het netto resultaat van Stedin en de behoedzame raming v
gemeente is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming op dit moment niet beh
worden bijg

Ontwikkelingen en *Stedin- Alge*

beleidsdoelen voor De activiteiten van Stedin worden voor een belangrijk deel bepaald en begrensd door de regu
2022: van de wettelijke taken zoals vastgelegd in de Elektriciteits- en G

Dit betekent dat Stedin ook in 2022 haar kerntaken zal blijven uitvoeren zoals de aanle
onderhoud en beheer van gas- en elektriciteitsnetten. In Rotterdam investeert Stedin onder and
verzwaren van het net bij de Theemsweg en wordt een compleet nieuw station geplaatst bij d
van de Beer (havengebied Maasvlakte-Europoort). Verder zal Stedin blijven inzetten op het bep
van de uitvalduur van gas en elektr

Hoewel 80% van de klanten van Stedin een Slimme Meter heeft en nagenoeg iedereen
aanbieding heeft gehad, zal Stedin in 2022 klanten die nog geen Slimme Meter hebbe
hernieuwde aanbieding

Stedin - Energietr

Eén van de pijlers van Stedin's meerjarige strategie is "de Energietransitie mogelijk maken". C
2022 zal Stedin zich inzetten voor verslimming van haar elektriciteitsnet om meer en beter inz
hebben in de energiestromen en sneller storingen te kunnen oplossen. Ook kan Stedin zo
voorspellen en sturen, zodat de spanningskwaliteit op orde blijft. Verslimmen betekent ook best
infrastructuur anders benutten, bijvoorbeeld door de gasnetten te gebruiken voor duurzame g
zoals waterstof. Verder zal Stedin ook in 2022 een nadrukkelijke en actieve rol speler
Regionale Energiestrategie waar we als gemeente bij betrokken zijn. Op 1 juli 2021 moesten de
plannen definitief zijn. 2022 staat vooral in het teken van de invulling waarbij Rotterdam en a
gemeenten samen met Stedin, het bedrijfsleven, bewoners en maatschappelijke partijen
onderzocht waar grootschalige duurzame energie opgewekt kan worden en welke altern
energiebronnen beschikbaar

Stedin – Lange termijn financiering a.g.v. investeringen energietr

In 2021 hebben de 44 aandeelhouders van Stedin, waaronder Rotterdam in totaal €200 aan ke
verstrekt om het vermogen van Stedin te versterken. Dit is een oplossing voor de relatief
termijn. In verband met de energietransitie moet Stedin de komende jaren fors blijven investe

het energienet. Om deze investeringen te kunnen blijven doen, heeft Stedin aangegeven tot aan
tussen de 750 miljoen en 1 miljard eigen aan eigen vermogen nodig te hebben. Hiervoor gaat t
wederom met de aandeelhouders en andere stakeholders zoals het Rijk in ge

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022*
* Op basis van jaarplan 2021			
** Dit is inclusief de vermogensversterking / kapitaalstorting in Stedin van de gemeente Rotterdam perr 12 juli 2021.			
*** Stedin geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.			
Boekwaarde	536	63.916**	63.916**
Netto resultaat:	42.000	5.000	5.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.891.000	3.119.000	3.119.000
Vreemd vermogen per 31/12:	4.681.000	5.033.000	5.033.000

Stadion Feijenoord	Vennootschap	Te continueren	Verbonden	Taakveld	Soort	:
			partij			
			Stadion Feijenoord		Vennootschap	Te contin
Algemene gegevens						
			Vestigingsplaats:	Rott		
			Publiek belang:	Het aandeelhouderschap is ontstaan vanuit de conversie van een achtergestelde lening uit 1990 ter behoefte van de renovatie van De Het (nieuwe) stadion speelt een belangrijke rol in de voorgenomen gebiedsontwikkeling in Feyenoord Daarnaast is het voor Rotterdam belangrijk om een multifunctionele evenementenlocatie in de stad te hebben		
			Bestuurlijk	De gemeente heeft als houder van één aandeel in beperkte mate zeggenschap		
			belang:	aandeelhoudersvergadering (0		
			Financieel	Aan het preferente aandeel van de gemeente is een agioreserve van 7,9 mln. euro verbonden		

belang:				
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De gemeente heeft besloten om deel te nemen in het nieuwe stadion. Nadat aan een aantal technische voorwaarden is voldaan zal de gemeente 40 mln. euro aan aandelenkapitaal ter beschikking stellen. kader van het toekomstige aandeelhouderschap zijn afspraken gemaakt over het rendement van de gemeente en de terugbetaling van de investering van de gemeente (inclusief het huidige preference aandeel en de daaraan verbonden agio). Op basis van de businesscase van het nieuwe stadion wordt verwacht dat de gemeente het ingebrachte kapitaal zal terugverdienen en daarop ook een rendement zal ontvangen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Stadion Feijenoord werkt aan een nieuw stadion ter vervanging van De Kuip. Volgens planning zal de bouw van het stadion in het begin 2022 starten.			
Financiële gegevens*	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Boekwaarde	7.941	7.941		
Netto resultaat:	-12.360	-750		
Eigen vermogen per 31/12:	-14.214	-14.964		
Vreemd vermogen per 31/12:	27.303	29.000		
Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Doel	Verantwoordelijke
Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	
Algemene gegevens				
Vestigingsplaats:	Rott			
Publiek belang:	De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische sector. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente een bijdrage aan de ontwikkeling van de stad.			
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de Investor. Het heeft het recht van benoemingsrecht van één lid van de Investor.			
Financieel belang:	Het totale gemeentelijke commitment bedraagt 1 mln euro; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandeelhouders van de Investor.			
Risico- inschatting (BBV, art. 11)	Dit investeringsfonds participeert in jonge, innovatieve bedrijven. Dit zijn zeer risicovolle investeringen met een laag succes van één of enkele van deze investeringen zijn de opbrengsten navenant. Door de participatie in het investeringsfonds samen met andere partijen in meerdere bedrijven te investeren worden de risico's gespreid.			

				eerste lid, sub b)				gedeeld. De gemeente heeft €1 mln. aan kapitaal toegezegd aan dit fonds. Wanneer							
								waardeontwikkeling van de participaties tegenvalt, zal de gemeente op deze investering m							
								afwaarderen. De verkoop van de participaties kan ook leiden tot een baat wanneer de verkoopopbre							
								boekwaarde ove							
Ontwikkelingen				In 2021 heeft het fonds zijn investeringsfase afgesloten. Dit betekent dat er vanaf 2022 geen n											
en				participaties meer worden aangegaan. De nog beschikbare middelen zullen de komende jaren ge											
beleidsdoelen				worden voor vervolginvesteringen in de bestaande participaties om deze klaar voor verkoop te m											
voor 2022:															
Financiële				Jaarrekening 2020*				Begroting 2021				Begroting			
gegevens															
*Betreft concept-															
cijfers															
Boekwaarde				232				600							
Netto resultaat:				-120				-121							
Eigen vermogen				320				774							
per 31/12:															
Vreemd				1000				1381							
vermogen per															
31/12:															
Warmtebedrijf Holding B.V.				Treasury				Vennootschap				Te			
												continueren			
Verbonden				Taakveld				Soort				:			
partij															
Warmtebedrijf				Treasury				Vennootschap				Te conti			
Holding B.V.															
Algemene gegevens															
Vestigingsplaats:												Rott			
Publiek belang:				De gemeente heeft het Warmtebedrijf opgericht om industriële restwarmte te kunnen benutten v											
				verwarming van woningen en bedrijfspanden in de gemeente Rotterdam. De restwarmte wordt afge											
				van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) Rozenburg. In het verleden werd deze restwarmte niet											
				Het publieke belang betreft een meer duurzame energiebenutting door levering van restwarmt											
				eindgebruikers in de stad. De warmtelevering komt in de plaats van verbruik van fossiele brandstof											
				verwarming en warm water. Daarmee verbetert bijvoorbeeld ook de luchtkwaliteit, omdat de uitsto											
				schadelijke stoffen navenant daalt. Dit zijn allemaal stappen richting een schone											
Bestuurlijk				College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhou											
belang:															
Financieel				De boekwaarde van WBR bedraagt 40,9 mln. euro in 2020. De gemeente heeft daarnaast een vorderi											
belang:				WBR. Deze vordering is ontstaan door aflossing van een lening bij BNG onder de borg. Per 1 januari											
				bedroeg de lening inclusief uitstaande rente 102,1 mln. euro. De lening is opeisbaar vanaf 1 oktober											
												en zal worden hergefinar			

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Het aandelenkapitaal en de boekwaarde zijn toegenomen. Daarnaast heeft de gemeente een vordering WBR. Aan deze vordering is hypotheekrecht verbonden, waardoor het risico van deze vordering verkleind. Verder neemt de onzekerheid rond de toekomst van WBR af doordat de onderhandelinge WLQ+ in vergevorderd stadium zijn en er onzekerheden zijn weggenomen. Dit verkleint het risico v gem

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:

Eind 2021 vindt naar verwachting besluitvorming plaatst over de toekomst van WBR. Het voornemen WBR via de WLQ+ warmte gaat leveren in Leiden en daarmee een oplossing heeft voor de fina problemen. De planning is dat WLQ+ medio 2026 operationeel is. WBR zal tot die tijd afhankelijk zi financiële ondersteuning door de aandeelhouders. WBR zal het komend jaar de bedrijfsvisie v uitwerken. Daarbij zal nauw overleg met de aandeelhoute

Financiële gegevens*	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Boekwaarde	29.853	40.853	
Netto resultaat:	-20.223	-16.298	
Eigen vermogen per 31/12:	14.587	9.289	
Vreemd vermogen per 31/12:	128.097	120.520	

WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Soort
				WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang:							Geen
Bestuurlijk belang:							Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van de Aandeelhouders. De statutaire directie wordt gevormd door een ambtelijke vertegenwoordiging.
Financieel belang:							De gemeente Rotterdam is volledig eigenaar en 100% aandeelhouder van de WOM Vastgoed BV. Het gestorte aandelenkapitaal bedraagt 227.16.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)							Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliquideerd.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:							Geen. In 2022 zal de vennootschap zijn geliquideerd.
Financiële gegevens				Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Geliquideerd
Boekwaarde				0	0		
Netto resultaat:				In liquidatie	In liquidatie		Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:				In liquidatie	In liquidatie		Geliquideerd

/12:

Vreemd vermogen per	In liquidatie	In liquidatie	Geliqu
31/12:			

Bibliotheek	Media	Stichting	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:	
			continueren	partij				
	Bibliotheek				Media	Stichting	Te conti	
Algemene gegevens								
Vestigingsplaats:								Rott
Publiek belang:								Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de r
								verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonder
Bestuurlijk								Statutaire bevoegdheden als aangesloten ins
belang:								
Financieel								
belang:								
Risico-	Bibliotheek Rotterdam kampt niet met actuele risico's. Uiteraard heeft Bibliotheek Rotterdam in 2020 i							
inschatting	eerste deel van 2021 last gehad van de COVID-maatregelen. Dit is een niet beïnvloedbaar risico dat							
(BBV, art. 11	de nabije toekomst actueel blijft. Voor de langere termijn zijn er risico's in de vorm van een terugl							
eerste lid, sub b)	aantal betalende leden en de mogelijkheid van een lager subsidieniveau van Bibliotheek Rotterdam z							
	van partners van de biblio							
	Bibliotheek Rotterdam heeft voor het genereren van eigen inkomsten een contributiemodel, volw							
	leden betalen een contributie voor lidmaatschap van de bibliotheek (leden <18 zijn gratis lid). Lar							
	staat dit model onder druk, door het teruglopen van het aantal betalende leden (volwassenen -;							
	tussen 2010 en 2019). Door covid zag de bibliotheek met name in 2021 een verdere erosie var							
	ledental. Of deze teruggewonnen kunnen worden is or							
	Naast een terugloop van eigen inkomsten is de terugloop van subsidie een risico voor Biblic							
	Rotterdam. Het grootste deel van de inkomsten van de bibliotheek is afkomstig van subsidies. Zow							
	terugloop in subsidieniveau als een ontoereikende indexatie leidt tot een risico in het op niveau houde							
	de aanwezigheid in de stad en de kwaliteit van de dienstverlening. Omdat Bibliotheek Rotterdam nu							
	de toekomst in toenemende mate afhankelijk is van de samenwerkingen met diverse partners in de							
	geldt een terugloop in subsidie bij partners ook als risico, die het behalen van de doelstellinge							
	Bibliotheek Rotterdam kunnen belem							
	Ten aanzien van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat, heeft de gemeenteraad op 26 november							
	besloten het traject tot een Voorlopig Ontwerp voort te zetten. Hierbij heeft de gemeenteraad t							
	besloten hier optioneel een stadsmuseale functie in mee te nemen. Dit levert zowel kansen als risic							
	voor respectievelijk de inhoud als de voortgang van dit i							
Ontwikkelingen	Bibliotheek Rotterdam help Rotterdammers bewust, kritisch en actief deel te nemen aan de samenl							

en Dit doet de bibliotheek door enerzijds een uitgebreide programmering aan te bieden waarin Rotterdam beleidsdoelen kennis en vaardigheden aangereikt krijgen om mee te kunnen doen. Anderzijds doet de bibliotheek di voor 2022: het aanbod laagdrempelig en in de nabijheid van Rotterdammers aan te bi

Bibliotheek Rotterdam biedt een laagdrempelig en toegankelijk netwerk aan bibliotheekvestigingen een aanbod dat is afgestemd op de samenstelling en behoeften van het gebied. De bibliotheek vormt hoeksteen in het oplossen van sociaal-maatschappelijke problemen waar Rotterdam mee kampt. In het bijzonder het terugdringen van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van (digitale) basisvaardigheden en het voorkomen van eenzaamheid (in het bijzonder onder ouderen). De programmering van de bibliotheek is afgestemd op deze uitdagingen.

Januari 2021 betekende voor de bibliotheek de aftrap van een nieuwe beleidsplanperiode van het, door het College vastgestelde, Meerjarenbeleid 2021-2024 en de daarbij behorende beleidsdoelen. Echter, in maart 2020 al had de coronapandemie verstrekende gevolgen voor de bibliotheek-dienstverlening. In 2022 verwacht de bibliotheek, afhankelijk van de ontwikkelingen van de pandemie, de koers van het beleid te hervatten en hierin de lessen uit de Covid-periode mee te nemen. Hierin staan de volgende doelstellingen centraal: herwinnen fysiek bereik na de terugval in bezoekers door Covid in hun dynamische third places en het bereiken van de doelgroep-specifieke doelstellingen via de missielijnen binnen de verschillende bibliotheken, in het onderwijs en in co-creatie met samenwerkingspartners. Alsook het behouden van de bibliotheek footprint in de stad met het huidige aantal locaties en binnen het bestaande budget.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting 2022
Netto resultaat:	930	10	
Eigen vermogen per 31/12:	8.299	8.309	
Vreemd vermogen per 31/12:	5.625	5.615	

Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	!
				Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid.			
Bestuurlijk belang:				Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatie voor alle benodigde informatie.			

Financieel	Kapitaalstorting van 340.000 euro en jaarlijkse subsidie van 9.384.027		
belang:			
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Natuurstad biedt een laagdrempelig aanbod aan educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De activiteiten zijn tot nu toe vooral gericht op kinderen. Het gaat om instandhouding van 8 kinderboerderijen en lessen natuureducatie voor kinderen in de leeftijd van basisonderwijs. In 2021 heeft Natuurstad verder met vernieuwing van de producten en met de bijbehorende ontwikkeling van een nieuw verdienmodel met meerdere opdrachten.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen	Natuurstad zet in op de personele ontwikkeling van de medewerkers, een gezonde financiële situatie en een sterke relatie met de gemeente. Natuurstad ziet risico's in hogere kostenstijgingen. Daarnaast heeft Natuurstad een risico dat geraamde opbrengsten van derden op basis van de strategie niet kunnen worden gerealiseerd voor 2022.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto resultaat:	248.872	0	
Eigen vermogen per 31/12:	1.386.521	1.137	
Vreemd vermogen per 31/12:	1.594.066	2.239	
Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Verbonden partij	Taakveld	Soort	!
Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Der		
Publiek belang:	Zonder winstoogmerk de ICT-functie voor de sociale diensten van de G4 verzorgen. De afgelopen jaren hebben de diensten de overstap gemaakt naar dezelfde ICT-systemen voor de gemeentelijke taken 'werk' en 'inkomen'. Wigo4It beheert deze systemen en ontwikkelt ze verder.		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) in de algemene deelnemersvergadering. Het bestuur heeft een externe adviesraad ingesteld om de visie en aanpak van Wigo4It te spiegelen aan de kennis en ervaring van deskundigen en managers van binnen en buiten de organisatie.		
Financieel belang:	In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer 25.000 euro in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4It U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2021 9,8 mln.		
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Indien van toepassing, worden risico's afgedekt door het vormen van een voorziening binnen de organisatie.		

Ontwikkelingen De organisatie wordt aangepast naar een Fit For Purpose orga
en
beleidsdoelen
voor 2022:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:	1107	0	
Eigen vermogen per 31/12:	9.521	5.658	
Vreemd vermogen per 31/12:	10.634	11.212	:

GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
	Regeling	continueren		partij			
	GGD Rotterdam-Rijnmond			Volksgezondheid		Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
	Algemene gegevens						
	Vestigingsplaats:						Rott
	Publiek belang:	De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig ops					
	Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen B					
	Financieel belang:	Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inko vanuit regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het cor verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2022 in totaal 10,1 mln euro. 5,1 mln komt hi voor rekening van de gemeente Rott					
	Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De kosten voor corona bestrijding middels de corona organisatie zijn voor rekening van de rijksove Onzeker is is het structurele effect van de corona-crisis. Landelijk wordt ingezet op een versterking v GGD organisatie ivm het voorbereid zijn op toekomstige uitbraken en meer aandacht voor prever onze regio wordt dit via het traject GGD3.0 verder uitgewerkt. Zodra hierover meer bekend is zal dit bestuur aan de orde komen met het oog op de begroting 2023 en					
	Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Ook in 2022 zal de levering van de basistaken aan de deelnemende 15 gemeenten prioriteit zi gevolgen van de coronacrisis voor de GGD (versterking van infectieziekten en meer aandach preventie) komt in onze regio via het traject GGD3.0 terug op de agenda. Streven is dat bij de n begroting 2023 e.v. hierover meer helderf					
	Financiële gegevens	Jaarrekening 2020			Begroting 2021		Begroting
	Netto resultaat:	nvt			N.v.t.		

Eigen vermogen	nvt	N.v.t.
per 31/12:		
Vreemd	nvt	N.v.t.
vermogen per		
31/12:		

Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
		Regeling	continuëren	partij			
				Grondbank	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
				RZG Zuidplas			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Der
Publiek belang: Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zu voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldi hoogwaardige plankv							
Bestuurlijk De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitte belang: een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Be							
Financieel De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voo belang: deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 0,9 mln							
Risico- Op 19 mei 2021 heeft de gemeenteraad van Zuidplas het masterplan voor de ontwikkeling v inschatting Middengebied Zuidplaspolder vastgesteld, na een voorbereiding waarbij de partners waaront (BBV, art. 11 Grondbank nauw zijn betrokken. Het masterplan omvat voor de ontwikkeling van 8.000 woningen er eerste lid, sub b) nieuwe bedrijventerreinen in een vernieuwd landschap middenin de Zuidplasp							
Met het masterplan als basis is er op 1 juli 2021 een bestuurlijke overeenkomst gesloten tussen Zui Provincie Zuid-Holland en de Grondbank waarin afspraken gemaakt zijn over de voorwaarden v ontwikkeling. Op 1 juli is er ook tussen Zuidplas en de Grondbank een koopovereenkomst afges waarin afspraken zijn vastgelegd over de verkoop van alle gronden grond van de Grondbank aan Zui De afspraken in de Bestuurlijke Overeenkomst en de koopovereenkomst wordt voldaan a doelstellingen van de Grondbank zoals geformuleerd in haar Gemeenschappelijke Regeling i Uitname Strategie Kader							
Nu er een koopovereenkomst is overeengekomen komt de focus van de Grondbank te liggen i beheren van het grondbezit en de daarop aanwezige opstallen totdat deze door Zuidplas w overgeren							
In de koopovereenkomst zijn enkele risico's voor de Grondbank opgenomen; de Koopovereenko gesloten onder de opschortende voorwaarden dat de gemeenteraad van Zuidplas op grond var budgetrecht instemt en dat de bestemmingen wonen en werken planologisch onherroepelijk worde Grondbank heeft met haar accountant besproken dat gezien de geringe omvang de risico's v Grondbank voortvloeiende uit de overeenkomsten niet in een voorziening zullen worden opgenomen							

in de risicoparaagraaf worden geduid. De huidige verliesvoorziening van de Grondbank, en de da

samenhangende verliesvoorziening de Rotterdam heeft getroffen, kan daarmee vrij

Ontwikkelingen Nu het masterplan is vastgesteld zal de gemeente Zuidplas de ruimtelijke planvorming opstarten in de
en van één of meerdere bestemmingsplannen/omgevingsplannen inclusief m.e.r. voor het gebied. Vasts
beleidsdoelen wordt medio 2022 verwacht, rekening houdend met gemeenteraadsverkiezingen van
voor 2022: 2022. Zuidplas, Provincie Zuid-Holland en de Grondbank zullen, zoals afgesproken in de Bestu
Overeenkomst, de uitvoering van de mobiliteitsmaatregelen in een separate deellovenkomst uitw
Besluitvorming hierover dient plaats te vinden voordat het Omgevingsplan door de gemeentera
Zuidplas wordt vastg

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:	416	10.000	:
Eigen vermogen per 31/12:	-16.837	-7.253	
Vreemd vermogen per 31/12:	94.065	90.500	!

Instandhouding en Beheer	Milieubeheer	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
DCMR		Regeling	continueren	partij			
				Instandhouding en Beheer	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
				DCMR			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:			Sch
				Publiek belang:	De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking t betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergele de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert control begeleid bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieuexp beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotti		
				Bestuurlijk belang:	De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Alge		
				Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke reg De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 € 20		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsres gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden van 3% van de gemiddelde opbi van drie voorgaande jaren. Mochten er zich risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor o weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname gemeenschappelijke regeling voor ca 1/3 worden aangespi		

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:	Ook in 2022 ligt de aandacht binnen de organisatie en het werkpakket van de GR DCMR vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast ligt de nadruk op de voorbereiding voor de implementatie van de toekomstige Omgeving			
	Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
	Netto resultaat:	0	0	
	Eigen vermogen per 31/12:	6.038	3.200	
Vreemd vermogen per 31/12:	Vreemd vermogen per 31/12:	10.751	10.000	:
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	
		Verbonden partij	Taakveld	Soort
		Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens				
Vestigingsplaats:				Rott
Publiek belang:		Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied v gemeenschappelijke reg		
Bestuurlijk belang:		Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsverv		
Financieel belang:		De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2021 137,1 mln euro, waarvan 9,9 mln voor VTRR en € 4,0 mln voor aanpak wachtlijsten (financiering: Rijksgelden aanpak problematiek jeugdzorg) . De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van v gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0 geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen de gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		Er is een risico op verhoging van de bijdragen van gemeenten, dit betekent dat Rotterdam de bijdrage verhogt, als er een naheffing		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:		Samen met zorgaanbieders wil het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) ervoor zorgen dat alle jeugdigen zich veilig en gezond kunnen ontwikkelen: th school en in de wijk. Dit betekent dat gemeenten en zorgaanbieders gezamenlijk erop toezien d jeugdigen de hulp krijgen die zij nodig hebben. De GRJR voorziet met dat doel in inkoop van specialis jeugdhulp, inclusief de subsidiëring van VTRR en de Gecertificeerde Instell		

Financiële gegevens		Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:		0	140	
Eigen vermogen per 31/12:		249	0	
Vreemd vermogen per 31/12:		N.v.t.	0	
Metropoolregio Rotterdam - Den Haag	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	
Verbonden partij		Taakveld	Soort	:
Metropoolregio Rotterdam - Den Haag		Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens				
Vestigingsplaats:				Rotterdam
Publiek belang:		De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op een voorspoedige ontwikkeling gebied en het beheer van de voorzieningen rond verkeer en vervoer en het economisch vestigingsklimaat die aan de regio toevertrouwd		
Bestuurlijk belang:		Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zit Algemeen Bestuur		
Financieel belang:		De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onder Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer & Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 1,81 mln euro (2,7% per inv		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)		In 2016 besloot het Algemeen Bestuur van de MRDH om zowel de bestaande als de toekomstige financiering van RET en HTM over te nemen van de gemeenten Rotterdam resp. Den Haag. (hiermee wordt de balanspositie ultimo 2017 fors uitgebreid met 891 miljoen euro). De hieraan verbonden risico's zijn bevestigd o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle haar goedgekeurde railinvesteringen in het OV. Voor de afdekking van het resterende risico heeft de MRDH een risicoreserve ingesteld. Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH na zienswijze door de regiogemeenten op 21 december 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld. Voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022:		De begroting 2022 gebruikt de doelstellingen uit de Strategische Agenda MRDH 2022 Samen aan de slag. De MRDH werkt als strategisch kader. Leidend daarin zijn de ambities en beleidsdoelen: 1) Vernieuwen Economie - digitalisering, verduurzaming van energieopwekking en efficiënt gebruik van productiesystemen, vervoerketens en dienstverlening, hebben grote impact op de economie.		

ontwikkeling worden benut voor de mainport, de greenport, het hightech cluster en de security delta
het creëren van nieuwe economische kansen en werkgelegenheid op alle beroepsniveaus. De MR
zich in om deze economische vernieuwing samen met diverse partners richting te geven en te vers
2) Verbeteren Bereikbaarheid - met de auto zijn de economische toplocaties in 45 minuten bereil
Voor de fiets en het OV ligt dat anders. Als beiden in samenhang worden ontwikkeld, zijn wonen er
beter met elkaar verbi

				Financiële	Jaarrekening 2020*	Begroting 2021	Begroting
				gegevens			
				*Betreft			
				concept-cijfers			
				Netto resultaat:	8.183	2.064	
				Eigen vermogen	30.206	30.465	
				per 31/12:			
				Vreemd	1.472.507	1.230.405	1.311.000
				vermogen per			
				31/12:			
Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Soort
		Regeling	continueren	Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:			Gemeente Rotterdam
				Publiek belang:	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de bedoeling om te realiseren van horende ontsluiting en het daarbij horende		
				Bestuurlijk belang:	Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur		
				Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling		
				Risico-inschatting	In 2020 zijn er grondverkopen gerealiseerd. Er is duidelijke interesse in de kavels, wat blijkt uit de door de gemeente Rotterdam (BBV, art. 11) afgegeven (voor)reserveringsovereenkomsten die zijn getekend in eerste lid, sub b)		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen	Gronduitgifte conform de grondexploitatie en realisatie IJsselmondse beleidsdoelen voor 2022:		
				Financiële	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
				gegevens			
				Netto resultaat:	0	0	
				Eigen vermogen	0	0	
				per 31/12:			

				Vreemd vermogen	142.765	135.362	1:
				per 31/12:			
Gezamenlijke brandweer voor	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
het haven- en industriegebied	brandweer	Regeling	continueren	Gezamenlijke	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
van Rotterdam				brandweer voor			
				het haven- en			
				industriegebied			
				van Rotterdam			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam-Et			
Publiek belang:				De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het hav industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebi brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden va bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangeslote			
Bestuurlijk belang:				Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en voorgezeten door de burgemeester van Rott			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regelir deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 10,2 mli			
Risico-inschatting				Op basis van de financieel berekende risico's voor 2021 en de jaarrekening 20:			
(BBV, art. 11				Resultaatbestemming) is de beschikbare weerstandscapaciteit = € 689k => ratio = 1,12 en de benc			
eerste lid, sub b)				weerstandscapaciteit = €			
				Op basis van de algemeen geldende normeringssystematiek is het weerstandsvern			
				voor 2021 van de GB `voldc			
Ontwikkelingen en				- Duurzame oplossing voor financieringsproblematiek (systematiek waarbij lasten aan de privat			
beleidsdoelen				over meer `schoulers` verdeeld kunnen w			
voor 2022:				- Uitwerken `Generatiepact GB` (gericht op duurzame inzetbaarheid repressieve medewerke			
				alternatief voor de landelijke `20-jaarsre			
				- Organisatie voorbereiden op implementatie WNRA (impact op taken vrijwillige bran			
				- Verdere uitwerking van voorwaarden voor implementatie 4-ploegenrooster vanaf			
				- Doelen op het gebied van doelmatiger werken te halen door efficiëntere planning t.a.v. mens			
				middelen (bijv. onderhoud voeri			
Financiële	Jaarrekening 2020 (geactualiseerd)	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting				
gegevens							
Netto resultaat:	-348	-2.000					
Eigen vermogen	2.139	239					
per 31/12:							
Vreemd vermogen	22.220	28.962	:				
per 31/12:							

Openbaar lichaam	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	:
Veiligheidsregio Rotterdam	brandweer	Regeling	continueren	partij			
Rijnmond							
				Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
				lichaam			
				Veiligheidsregio			
				Rotterdam			
				Rijnmond			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rott			
Publiek belang:				Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke rege			
				te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te v			
				In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rai			
				Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance int			
				samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreig			
Bestuurlijk				De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur v			
belang:				Veiligheidsregio Rotterdam-Rijn			
Financieel				De inwonerbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is t			
belang:				van de totale inwonersbijdragen van de regiogemeenten voor crisisbeheersing en rampenbestrijdir			
				deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2022 54,5 mln euro. (excl IOV gelden, DVO+ en FLO 49,5			
Risico-				Risico's waar de VRR nu mee te maken heeft zijn o.a. deeltijdregeling brandweervrijwilligers, het c			
inschatting				houden van vakbekwaamheid, het borgen van een duurzame piketorganisatie en de overgang na			
(BBV, art. 11				Omgevingswet. Deze risico's worden ook behandeld in de bestuurlijke conferenties rond			
eerste lid, sub b)				Ontwikkelagenda in			
Ontwikkelingen				Voor de ambulancezorg de patiënt de juiste zorg op het juiste moment bieden door gerichte wervir			
en				zorgpersoneel om te kunnen voldoen aan de zorgvraag, verdere integratie van het gehele proce			
beleidsdoelen				ambulancezorg, inclusief de meldkamer ambulancezorg, versterken van de ICT-architectuur ten beh			
voor 2022:				van samenwerking binnen het netwerk van acute zorg en andere relevante partijen en voldoen a:			
				landelijk vastgestelde vakbekwaamheidst			
				Voor de brandweezorg in samenwerking met de gemeenten en het brandweerpersoneel he			
				brandweezorg verder uitwerken, voorbereiden op nieuwe vormen van crises door het oefenprogr			
				hierop in te richten, verder specialiseren in hoogbouwbrandbestrijding, ontwikkelen va			
				kwaliteitssysteem en voorbereiding op ISO-certificering voor crisisbeheersing en implementeren v			
				Omgeving			
				Voor Risico & Crisisbeheersing zijn dit extra aandacht besteden aan nieuwe vormen van crisis,			
				cyberaanvallen, klimaatverandering en continuïteit, een sterk multidisciplinair oefenbeleid hebt			

samen met TNO en een aantal ketenpartners het ontwikkelen van een informatieknooppunt (doel is c
om samen met partners informatie te delen en vervolgens gezamenlijk te duiden, zodat nog effectiever
efficiënter opgetreden kan worden bij incid

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (geactualiseerd)	Begroting
Netto resultaat:	1.959	-269	
Eigen vermogen per 31/12:	11.108	9.683	:
Vreemd vermogen per 31/12:	70.887	59.034	:

Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	:
				Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te conti
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats: Sch							
Publiek belang: Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toevoegen van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling							
Bestuurlijk belang: De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en drie zetels in het Algemeen Bestuur							
Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. Deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2022 € 3,1 miljoen							
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden							
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2022: In mei 2021 heeft het Algemeen Bestuur van het recreatieschap Rottemeren het Ontwikkelplan 2021-2025 vastgesteld. Dit Ontwikkelplan geldt voor de komende 10 jaar. In 2022 wordt een uitvoeringsplan voor de komende jaren vastgesteld. Daarnaast wordt in de komende jaren in het Lage Bergse Bos een kwaliteitsimpuls uitgevoerd, parallel aan de aanleg van de A16 die ook door dit gebied gaat							

Financiële gegevens	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting
Netto resultaat:	-343	0	
Eigen vermogen	13.023	10.191	:

per 31/12:

Vreemd	5.313	4.206
vermogen per 31		
/12:		

Vennootschappen

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de paragraaf zijn tabellen opgenomen die inzicht bieden in de:

1. Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen
2. Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen
3. Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

Elke tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente is aandeelhouder in 26 vennootschappen en wenst haar deelname in 17 vennootschappen te continueren en in 8 vennootschappen te beëindigen. Verder is i deelname in oprichting (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen).

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Sportbedrijf Rotterdam, Stedin Groep NV en de Royal Schiphol Group NV keren als verbonden partijen bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uit aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. De geraamde dividendopbrengst voor 2022 is ongeveer € 87,3 mln.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande vennootschappen

Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot in ICOS Capital Fund 3 C.V. De gemeente is voornemens in 2021 als stille vennoot toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in acht vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Beurs Rotterdam, ROM-D Kil III C.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V., Glazen Maas Exploitatie B.V., WOM vastgoed B.V., Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond, SSC FLEX B.V. en Glazen Maas Infrastructuur B.V.

Relevant om te vermelden is dat de gemeente bij de beëindiging van deelnemingen afhankelijk is van derden waaronder de deelneming zelf, maar bijvoorbeeld ook besluitvorming bij andere aandeelhouders of in geval van het liquideren van deelnemingen ook de opstelling van bestaande crediteuren en debiteuren of de Rijksbelastingdienst. Zie voor een nadere toelichting de lijst van verbonden partijen in deze paragraaf.

De gemeente streeft er overigens naar op relatief korte termijn haar deelname in Beurs Rotterdam N.V. te kunnen beëindigen. De huidige inschatting is verder dat Beurs Rotterdam medio 2021 zal zijn geliquideerd. Voor de overige deelnemingen in Glazen Maas en ROM-D is de exacte termijn voor de beëindiging bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend.

Stichtingen

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het college expliciet heeft besloten, vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er geen sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij.

De Bibliotheek Rotterdam en de stichting Natuurstade zijn de enige twee stichtingen die door het college op grond van voorgaande als een verbonden partij zijn aangemerkt (een stichting is niet automatisch een verbonden partij). Beide stichtingen worden in 2022 gecontinueerd.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verenigingen

Ook een coöperatieve vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Bij de volgende commanditaire vereniging zijn de leden uitgesloten van aansprakelijkheid. Bij een gewone vereniging zijn de leden wel hoofdelijk aansprakelijk.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de vereniging Wigo4it. Wigo4it is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, ook wel de G4) - integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Gemeenschappelijke regelingen

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2022 haar deelname in negen gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Volgens huidige inzichten is de gemeente niet voornemens om in 2022 deel te nemen in nieuw op te richten of al bestaande gemeenschappelijke regelingen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is niet voornemens om haar deelname in een van de negen gemeenschappelijke regelingen te beëindigen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Pagina 117

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen, waarbij de financiële risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit die beschikbaar is om ze op te vangen.

Beleid
Risico's
Benodigde weerstandscapaciteit
Beschikbare weerstandscapaciteit
Weerstandsvermogen
Ontwikkeling weerstandsvermogen
Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Beleid

De gemeente Rotterdam wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Hiertoe wordt periodiek geïnventariseerd welke majeure financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (i.c. het weerstandsvermogen) ten minste 1,00 te laten zijn.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Voor meer beleidsinformatie wordt verwezen naar de [Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#).

Risico's

In onderstaande tabel worden de voornaamste financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) weergegeven en toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat minimumbedrag (x € 1.000,-)	Ingeschat maximumbedrag (x € 1.000,-)	Kans op optreden in jaar
Grondexploitaties	buiten model	57.000	57.000	2021 e.v.
Op basis van het meest actuele Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's en is de benodigde weerstandscapaciteit berekend.				
Leningen en garanties	buiten model	10.796	10.796	2021 e.v.
Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.				
Inkomensregeling (BUIG)	33%	0	60.000	2021 en 2022
De inkomsten die Rotterdam van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen schieten mogelijk tekort om de hiermee samenhangende lasten te dekken. Het Rijk verdeelt het landelijk beschikbare budget (het zogeheten macrobudget BUIG) tussen de gemeenten. In de jaren 2018-2020 kende Rotterdam een positief resultaat op de BUIG, na vele jaren van grote tekorten. De coronacrisis raakte de Rotterdamse arbeidsmarkt in 2020 bovengemiddeld, waardoor Rotterdam de relatieve voorsprong in de daling van het bijstandsvolume vooralsnog is kwijtgeraakt. Daarmee behoren ook de positieve financiële resultaten op de BUIG van de afgelopen jaren tot het verleden. Risico's zijn:				
- In de Begroting 2022 wordt ervan uitgegaan dat het Rotterdamse bijstandsvolume zich parallel aan het landelijke bijstandsvolume (volgens CPB-ramingen) zal ontwikkelen. Als Rotterdam ook in 2021 en 2022 een ongunstigere ontwikkeling van het aantal uitkeringen kent, zal dat leiden tot een financieel tekort op de BUIG.				
- Wijziging van budgetaandeel Rotterdam in het BUIG-budget voor 2022. Jaarlijks wordt het budgetaandeel geactualiseerd o.b.v. nieuwe maatstaven. Een wijziging van slechts 0,2% in het aandeel van Rotterdam betekent direct een stijging/daling van de inkomsten met € 13 mln. Budgetaandeel 2022 wordt in oktober '21 gepubliceerd.				
- Met ingang van 2022 wordt het budget voor loonkostensubsidies (LKS) uit de BUIG gehaald en op een andere wijze dan voorheen verdeeld. Door vanaf 2022 op basis van realisaties te verdelen, zal Rotterdam fors moeten inleveren. Onzeker is nog hoe de nieuwe verdeling eruit komt te zien. In de Begroting wordt rekening gehouden met een teruggang van € 9,75 mln in 2022. Het maximale risico voor 2022 bedraagt circa € 19 mln.				
- Onzeker is wat de financiële consequenties zijn van meer nadruk op de menselijke maat in de uitvoering van de Participatiewet. Het vereenvoudigen van het proces om een bijstandsaanvraag te doen en het ondersteunen van de burger in dit proces, zal ervoor zorgen dat er minder aanvragen worden afgewezen. Burgers die eerder al recht hadden op een uitkering, werden wellicht ontmoedigd door het 'rigide systeem' en deden daarom geen aanvraag of liepen hier gedurende de aanvraag in vast. Toepassing van de menselijk maat leidt dus naar verwachting tot hogere uitkeringslasten, zonder in te boeten op rechtmatigheid. Monitoring moet uitwijzen in hoeverre dit inderdaad het geval is.				
Al met al schatten we de kans op het optreden van een tekort op de BUIG in 2022 op 33%. Het maximale tekort op de BUIG bedraagt 10% van de BUIG lasten (€ 600 mln); voor een eventueel extra tekort kan een beroep worden gedaan op de vangnetregeling (voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren; beide laatste zijn niet meegenomen in de reserveberekening).				
Warmtebedrijf	30%	0	130.000	2021 e.v.

2020 heeft in het teken gestaan van het verkennen van verschillende toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). In november 2020 heeft de raad

het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In de eerste helft 2021 is met verschillende partijen intensief gesproken over de invulling van het scenario WLQ+ binnen het gegeven mandaat. In mei 2021 heeft de raad gekozen voor het scenario WLQ+ met een aantal nog uit te werken opschortende voorwaarden. Na besluitvorming over de invulling van de opschortende voorwaarden kunnen de gevolgen verwerkt worden. In afwachting van deze besluitvorming wordt gerekend met een risico van 30% van het maximum van de bandbreedte van het mandaat waarbij rekening is gehouden met de reeds gevormde voorziening WBR.

Rente	50%	0	0	2021
	50%	0	16.377	2022
	50%	0	27.219	2023
	50%	0	34.929	2024
	50%	0	36.314	2025

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Begin 2020 heeft de gemeente zijn aandelen Eneco verkocht. De netto-verkoopopbrengst wordt gebruikt voor financiering van de gemeentelijke activiteiten.

Vanwege deze bijzondere omstandigheid hoeft de gemeente tijdelijk geen nieuwe leningen aan te trekken. Ook zal het niet nodig zijn om een nadelige renteherziening op een lopende lening te accepteren. De gemeente loopt dan ook tijdelijk geen risico op een stijging van de rentelasten.

Gemeentefonds (omvang)	50%	0	5.000	2021
	50%	0	10.000	2022 e.v.

Risico dat het Rijk bezuinigt op de omvang van het Gemeentefonds en/of -landelijke- declaraties bij het BTW-compensatiefonds (BCF) ontwikkelen zich anders dan geraamd. Voor de jaren 2020 en 2021 is de omvang van het Gemeentefonds bevroren. Hierdoor is het ingeschatte bedrag voor 2021 verlaagd van 10 mln. naar 5 mln voor slechts het risico BCF.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	10.000	2021 e.v.
--	-----	---	--------	-----------

Risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.

Gemeentefonds (herijking, w.o. invlechting integratie-uitkering Sociaal Domein naar algemene uitkering)	25%	0	0	2022 e.v.
---	-----	---	---	-----------

Herziening: voorlopig uitkomst negatief. Invoering op zijn vroegst m.i.v. 2023. Uitsluitstel uiterlijk in meicirculaire gemeentefonds 2022. Kabinetsformatie: kans op aanvullende middelen o.b.v. doorrekening verkiezingsprogramma (CPB 1 maart 2021) is in principe groter dan bezuinigingen. Tevens moeten Rijk en VNG een besluit nemen over -terugkeer naar- een normeringssysteem (=voeding gemeentefonds). Voor- en nadelen zijn zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen.

Wijziging werkgeverspremies 2021 en nog af te sluiten cao gemeentambtenaren vanaf 2021.	50%	0	10.000	2021
	50%	0	28.000	2022 e.v.

Een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2021 kan leiden tot financiële consequenties. Risico is de financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in de begroting 2021. E.e.a. heeft in principe een doorwerking hebben naar het indexeringspercentage van subsidies.

Nog niet gepubliceerde werkgeverspremies 2022 (met name pensioenpremies) en een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2022 kunnen leiden tot financiële

consequenties. Risico is de financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in begroting 2021. Het risico van 2021 werkt eveneens door. E.e.a. heeft in principe een doorwerking hebben naar het indexeringspercentage van subsidies.

OZB-opbrengsten	40%	0	10.000	2021 e.v.
-----------------	-----	---	--------	-----------

De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.

Tweedelijns Wmo	25%	0	10.000	2021
-----------------	-----	---	--------	------

In 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeenten, wat gepaard ging met forse bezuinigingen én een geheel nieuwe werkwijze. Door de zorg dichterbij te organiseren worden meer Rotterdammers bereikt met hogere zorguitgaven tot gevolg. De toegekende extra budgetten (bij de Voorjaarsnota 2017 en het Coalitieakkoord 2018) en het daaraan gekoppelde maatregelenpakket om de zorguitgaven te laten dalen, lopen in 2021 af. Met ingang van de Begroting 2021 werkt het college daarom aan het stapsgewijs herijken van het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp o.b.v. demografische en maatschappelijke ontwikkelingen in Rotterdam. Er is een realistische meerjarige doorkijk gemaakt over de te verwachten uitgaven voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. De aanpak voor de komende jaren bestaat uit het blijven actualiseren van het financieel beeld, inzet op extra geld vanuit het Rijk, 2-3 jaar vooruitkijken en het budget verder herijken op basis van de laatste landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. Met deze aanpak is er ook ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning, door bijvoorbeeld inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en eHealth. Dit is uitgewerkt in het nieuwe beleidsplan voor zorg, welzijn en jeugdhulp.

Tweedelijns Wmo (maximalisatie eigen bijdrage)	25%	0	10.000	2021 e.v.
--	-----	---	--------	-----------

Er gaat een aanzuigende werking uit van het inkomens- en vermogensafhankelijk maken van de eigen bijdrage voor de Wmo. Vanaf 2019 is deze eigen bijdrage gemaximeerd op € 19,00 per maand. Onduidelijk is hoe groot de aanzuigende werking van deze maatregelen uit het regeerakkoord zal zijn. In opdracht van het ministerie van VWS heeft het CPB berekend dat de extra kosten als gevolg van de aanzuigende werking landelijk € 140 mln bedragen. Eerdere onderzoeken door o.a. SEO wijzen in de richting van een aanzuigende werking die substantieel hoger uitkomt dan € 140 mln (tussen de € 300 en € 500 mln). In het coalitieakkoord 2018-2022 is rekening gehouden met de CPB-raming. Het restant was als risico opgenomen. Het Rotterdamse aandeel van 3,5% (gebaseerd op het aandeel van Rotterdam in de Integratie-uitkering Sociaal Domein, Wmo ambulant) van dit restant vormde het extra risico ter grootte van € 12,6 mln per jaar. Een meting van de NDSD over de periode november 2018 – mei 2020 laat een significante stijging van het aantal Wmo-aanvragen zien. Landelijk zijn er afspraken gemaakt tussen VWS en VNG om middels een monitor de effecten van de maatregel in de praktijk goed te kunnen volgen. Uitvoering is belegd bij een externe partij (Significant). De monitor verschijnt 1x per jaar in september (2019 t/m 2022). Er wordt onder meer gekeken naar de aanzuigende werking. O.b.v. de 1e uitkomsten van de monitor is de bandbreedte van de meerkosten (het risicobedrag) naar beneden bijgesteld.

Tweedelijns Jeugdhulp (woonplaatsbeginsel)	50%	0	11.500	2022 e.v.
--	-----	---	--------	-----------

Door een wijziging in de grondslag van het woonplaatsbeginsel voor jeugdhulp zal Rotterdam verantwoordelijk worden voor nieuwe cliënten en zullen er cliënten overgaan naar andere gemeenten. Het exacte saldo hiervan is nog niet bekend, evenals de aanpassing van de budgetten voor pleegzorg en voogdij hierop. Een eerste doorrekening resulteerde in een financieel nadeel voor Rotterdam. Rotterdam volgt dit nauw en bespreekt dit met het Rijk als de vergoeding in de nieuwe situatie onvoldoende is. De invoerdatum is 1 januari 2022.

Ruimen bommen	25%	0	9.000	2021 e.v.
---------------	-----	---	-------	-----------

Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.

Risico-opslag niet-kwantificeerbare risico's	50%	0	50.000	2021 e.v.
--	-----	---	--------	-----------

Voor de niet-kwantificeerbare risico's wordt een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Deze risico's worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Risico-opslag grote projecten	50%	0	25.000	2021 e.v.
-------------------------------	-----	---	--------	-----------

Op projectniveau wordt een post onvoorzien gehanteerd. Voor de grote investeringsprojecten wordt daarnaast een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve (ook wel genoemd: risico-opslag of post onvoorzien) deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve. De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt.

Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	7.600	2021 e.v.
---	-----	---	-------	-----------

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds, investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling aan het fonds niet gegarandeerd.

Het risico bestaat dat de gemeente zijn aandeel in een fonds moet afwaarderen. Gelet op het risico-profiel wordt de kans op afwaardering ingeschat op 50%. Dit is een marktconform percentage. De totale boekwaarde van de investeringsfondsen bedraagt € 7,6 mln.

Compenserende maatregelen en planschades	50%	3.400	12.500	2021 e.v.
--	-----	-------	--------	-----------

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Personeelskosten vrijwillige brandweer	50%	1.800	1.800	2021 e.v.
--	-----	-------	-------	-----------

De EU richtlijn aangaande vrijwilligers stelt dat de vrijwilligers van de brandweer in feite als flexibel personeel moet worden beschouwd in plaats van als vrijwilligers met een vergoeding. Indien de vrijwilligers als personeel in dienst moeten worden genomen nemen de loonkosten van de VRR structureel met € 3,6mln toe. Voor Rotterdam betekent dat een verhoging van de inwonerbijdrage met € 1,8 mln.

De deeltijdregeling voor de vrijwilligers is een onderwerp dat landelijk verder wordt uitgewerkt. De €3,6mln die hiervoor is opgenomen is gebaseerd op een landelijk rekenmodel van Brandweer Nederland en de raad van commandanten en directeurs veiligheidsregio's (RCDV). Het gaat hierbij om een model en daarnaast is het proces rondom deze deeltijdregeling nog niet uitgelopen, waardoor dit bedrag als een vroege schatting moet worden gezien. Uitgangspunt hierbij is om vanuit een landelijke aanpak te komen tot een vergoeding vanuit het Rijk voor de consequenties van de deeltijdregeling.

Coronarisico	50%	0	0	2021
	25%	0	31.000	2022
	10%	0	65.000	2023
	5%	0	104.000	2024
	5%	0	124.000	2025

De Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente zal compenseren voor toekomstige financiële tegenvallers.

* Invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)	15%	0	860	2022
---	-----	---	-----	------

	15%	0	1.720	2023 e.v.
--	-----	---	-------	-----------

De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen(Wkb) treedt naar verwachting gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking. De invoering van de Wkb heeft een verandering van het takenpakket van gemeenten tot gevolg. Taken verdwijnen, blijven achter en nieuwe taken komen erbij. De kosten voor uitvoering van deze taken en de doorberekende kosten van meldingen aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond kunnen vanwege de Wkb niet via leges op de aanvrager van een bouwvergunning worden verhaald. Daarom is het de verwachting dat het Rijk het wegvallen van deze verhaalmogelijkheid zal compenseren. Om de hoogte van de compensatie te bepalen zijn het Rijk en de VNG zijn samen een artikel 2 onderzoek op grond van de Financiele-verhoudingswet gestart.

In totaal kan de gemeente Rotterdam € 8,05 mln aan kosten niet langer verhalen. Vooralsnog gaat de gemeente Rotterdam uit van volledige compensatie, maar de kans dat het Rijk niet volledig zal compenseren is reëel. De bandbreedte van dit risico ligt tussen 100% compensatie (minimumbedrag € 0) en 25% compensatie (maximumbedrag € 1,72 mln per jaar) vanuit het Rijk voor de weggevalen verhaalmogelijkheid via de leges voor de periode 1 juli 2022 t/m 31 december 2025.

De kans dat het Rijk niet volledig zal compenseren wordt momenteel ingeschat op 15%.

*Nieuw risico

Niet-kwantificeerbare risico's

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers voor het geval die woningcorporaties niet aan hun financiële verplichtingen voldoen. Er zijn verschillende vangnetten en buffers voor het WSW. Als deze ontoereikend zijn, dan worden Rijk en gemeenten aangesproken op hun achtervang. WSW is samen met BZK, VNG en eigen achterban (woningcorpo's) bezig met het formuleren van het strategisch programma, en het laten landen daarvan in een Toezichts- en verantwoordingsovereenkomst en in de achtervangovereenkomsten met BZK en gemeenten. Op een aantal belangrijke issues is nog geen overeenstemming. Pas als dit proces is afgerond kan VNG een extern adviesbureau een model laten opstellen om de risico's van gemeenten te laten kwantificeren. De planning van dit proces is op dit moment vanwege de vele betrokken partijen onzeker.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheek afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Om te voorkomen dat er verschillende berekeningsmethodieken worden gehanteerd volgt het WEW nadat het proces bij WSW is afgerond.

Omgevingswet

De implementatie van de omgevingswet kent nog veel onzekerheid op het gebied van procesaanpassingen, ICT/automatisering en derving van leges. Deze kosten zijn op dit moment niet met zekerheid te ramen.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Uitvoeringsprogramma Lood in de bodem

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van 'bodempluim' heeft het rijk bij provincies en (grote) gemeenten neergelegd. De marktwaarde van gemeentelijke objecten en gronden kan theoretisch dalen door de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Vennootschapsbelasting

Op het taakveld Vennootschapsbelasting (Vpb) boekt de gemeente het door haar te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

De gemeentelijke activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) vallen onder deze belastingplicht vallen. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam begin 2020 een definitieve aanslag Vpb 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente ook aangeslagen voor de opbrengsten van de reclameconcessies en voor de opbrengsten van de verhuurde brandstofverkooppunten. De gemeente neemt daarbij het standpunt in dat geen sprake is van aan de vennootschapsbelasting onderworpen ondernemingen. Het gaat om normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente derhalve bezwaar gemaakt. Dit bezwaar is eind augustus 2020 door de Rijksbelastingdienst afgewezen, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft ingesteld. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling. Op basis van een actuele risico-inschatting worden de betwiste Vpb-lasten 2016 e.v.j. geheel voorzien.

Wet Open Overheid

Wet Open Overheid (structureel en incidenteel) Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Het betreft een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog een besluit te nemen over de Woo. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de Woo.

De rijksbijdragen is een stuk lager dan werd verwacht. Dit heeft 2 oorzaken:

- 1) Het verschil met de eerste aanname (verdeling 100% op basis van aantal inwoners gemeente) en de werkelijke bijdrage heeft alles te maken met de verdeelsleutel. Iedere gemeente heeft een vast bedrag ontvangen van ca 60% en het overige deel van 40% is op basis van het aantal inwoners verdeeld. De verdeling heeft voor een grote gemeente zoals Rotterdam nadelig uitgedaakt.
- 2) Daarnaast heeft het Rijk minder incidentele middelen beschikbaar gesteld. In januari 2021 werd een incidentele bijdrage van € 121,9 mln. genoemd en in de Meicirculaire is dit teruggebracht naar 24,98 mln.

De business case / (programma)aanpak wordt hierop bijgesteld. Daarnaast zijn er nog overleggen met VNG, G4 en Rijk wat minimaal aan Rijksmiddelen nodig is voor een goede uitvoering van de WOO (exclusief eventuele eigen aanvullende beleidskeuzes).

Enecogroep N.V. - aandeelhouderschap

Bij de verkoop van de aandelen in Eneco in 2020 is de koper (het consortium van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power) gevrijwaard van de claim van de oud-aandeelhouders van REMU N.V. (hierna REMU). Samenvattend stelt REMU dat Eneco door het juridisch verzet tegen de Splittingswet verhinderd heeft dat Eneco vóór 31 december 2010 geprivatiseerd is en dat REMU daardoor een contractueel afgesproken privatiseringsvergoeding niet ontvangen heeft. Eneco betoogt op hoofdlijnen dat Eneco, inclusief REMU, niet vóór 31 december 2010 verkocht is en dat de aandeelhouders daartoe ook geen plan hadden. De hoogte van de claim bedraagt nominaal € 133 mln. De totale claim bedraagt het nominale bedrag vermeerderd met de wettelijke handelsrente vanaf 1 juli 2009. De rechtbank heeft alle vorderingen afgewezen, vervolgens is er wel hoger beroep aangetekend door de eisers. Bij het opstellen van de begroting 2021 was de uitspraak van het gerechtshof nog niet bekend. De juridische inschatting is dat het gerechtshof niet anders zal oordelen, waarmee de kans zeer klein is op dit risico. De gemeente

houdt dan derhalve ook geen rekening met dit risico in het weerstandsvermogen. Het is als niet-kwantitatief risico opgenomen.

Eind 2020 heeft het gerechtshof uitspraak gedaan en REMU op alle punten in het ongelijk gesteld, REMU resteert nog tot maart a.s. een gang naar de Hoge Raad (cassatie). Momenteel beraadt men zich hierop.

Omdat REMU opnieuw door de rechter in het ongelijk is gesteld wordt bij Voorjaarsnota 2021 voorgesteld dit risico niet in de berekening van het weerstandsvermogen op te nemen.

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)

Op 26 mei jl. is in een conferentie met de leden van het Algemeen Bestuur gesproken over diverse nieuwe ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de dienstverlening van de VRR. Tevens is in de bestuurlijke conferentie een toelichting gegeven op de verhouding van gemeentelijke inkomsten en uitgaven aan de VRR vanuit het gemeentefonds (subcluster brandweer en rampenbestrijding). Op 13 oktober 2021 wordt een discussienotitie over de bestuurlijke besluitvorming over de financieringssysteem (kostenverdeelsleutel van de 15 inliggende gemeenten) met de leden van het Algemeen Bestuur VRR besproken en worden richtinggevend uitspraken gevraagd. De uitkomsten kunnen daarna in de VRR Kadernota 2023 worden verwerkt. De financieringssysteem zou voor de gemeente Rotterdam tot een verhoging van de contributie kunnen leiden. Dit risico is nog niet kwantificeerbaar.

De VRR heeft aangekondigd dat de begroting voor de basistaken van de Veiligheidsregio onder druk staat. In 2022 zal hier meer duidelijkheid over komen. Op 13 oktober 2021 wordt de discussienotitie over het vervolg van de Ontwikkelagenda met de leden van het Algemeen Bestuur VRR besproken en worden richtinggevend uitspraken gevraagd. De uitkomsten kunnen daarna in de VRR Kadernota 2023 worden verwerkt. Tot die tijd zal het voor de gemeente Rotterdam een niet kwantificeerbaar risico zijn dat de jaarlijkse bijdrage omhoog moet.

Inkoop Welzijn, Jeugd en Wijkteams

Voor de Voor de nieuwe inkoop voor Welzijn (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2022), de nieuwe inkoop voor Jeugd (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) en de nieuwe inkoop voor de Wijkteams (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) zal voldaan moeten worden aan de Algemene Maatregel van Bestuur inzake reële prijzen in de zorg. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de tarieven meer stijgen dan de reguliere prijsindex. Dit betekent een nadelig financieel effect voor de zorgbegroting, waarvan de omvang nu nog niet kan worden bepaald. Zodra de omvang van de financiële impact van de nieuwe tarieven gekwantificeerd kan worden zal dit in de meerjarenbegroting worden verwerkt. inkoop voor Welzijn (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2022), de nieuwe inkoop voor Jeugd (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) en de nieuwe inkoop voor de Wijkteams (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) zal voldaan moeten worden aan de Algemene Maatregel van Bestuur inzake reële prijzen in de zorg. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de tarieven meer stijgen dan de reguliere prijsindex. Dit betekent een nadelig financieel effect voor de zorgbegroting, waarvan de omvang nu nog niet kan worden bepaald. Zodra de omvang van de financiële impact van de nieuwe tarieven gekwantificeerd kan worden zal dit worden verwerkt.

Kwijtschelding schulden gedupeerden toeslagen affaire

Er zijn nu 1.200 Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenaffaire in beeld bij Rotterdam, van de 5.000 zelfmelders bij de Belastingdienst. Van deze 1.200 Rotterdamse gedupeerden zijn de schulden gepauzeerd. Iedere dag lopen de aantallen op. Daarnaast is het Rijk onder andere in samenwerking met Rotterdam de voorwaarden van compensatie te bepalen. Hierdoor is het totale risico op de Toeslagenaffaire op dit moment niet te bepalen.

Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)

In juni 2021 heeft de Gezamenlijke Brandweer op basis van doorrekeningen van het risicoclassificatie-model van de TU Delft een mogelijke verschuiving in de verhouding tussen publieke en private incidenten gesignaleerd. Het aandeel private incidenten zou kleiner worden. Mocht dit bij nadere analyse inderdaad het geval blijken, dan zal deze nieuwe ontwikkeling aanleiding kunnen zijn om de verhouding publiek (1/3) privaats (2/3) ter discussie te stellen. Het financiële gevolg met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage is op dit moment niet te kwantificeren.

* Nieuw(e) risico('s).

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat de benodigde weerstandscapaciteit in 95% van de gevallen toereikend is om de risico's te dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met de risico's inzake grondexploitaties en borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op deze specifieke risico's is toegesneden.

In vergelijking met de eerste herziening 2021 en Voorjaarsnota zijn geen risico's komen te vervallen en is een nieuw risico toegevoegd. Dit betreft:

- De invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen(Wkb): Uit onderzoek blijkt dat na invoering van deze wet de gemeente niet alle kosten meer kan verhalen, tevens is nog niet bekend of de rijksoverheid hiervoor volledig zal compenseren. Het risico heeft een omvang van €1,72 mln. met een kans van optreden van 15% per 2022.

De overige risico's zijn opnieuw tegen het licht gehouden. Soms zijn de verwachte omvang van het risico of de kans van optreden gewijzigd. De voornaamste wijzigingen betreffen:

- Renterisico; Na de verkoop van Eneco was er tijdelijk een lagere financieringsbehoefte en daardoor ook een lager renterisico in de eerste jaren van de meerjarenraming. De financieringsbehoefte neemt in de latere jaren van de meerjarenraming toe door onder andere de kapitaalstorting Stedin en de extra investeringsruimte voor nieuwe investeringen ontstaan wegens de verkoop van Eneco. Voor meer informatie over de investeringen zie de [paragraaf investeringen](#). Een hogere financieringsbehoefte vertaalt zich in een stijging van het renterisico bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen.
- Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen: Doordat het nieuwe fonds, Icos Capital Fund III CV (ICFIII), is toegevoegd is de boekwaarde van de investeringsfondsen gestegen naar van €5,4 mln naar € 7,6 mln.
- Coronarisico: De Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven daartoe is het risico vanaf de voorjaarsnota als gekwantificeerd risico opgenomen. De omvang van het coronarisico is bij het opstellen van de begroting opnieuw geanalyseerd en aangepast.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de recente ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Omdat de financiële restrisico's per saldo zijn toegenomen, neemt ook de benodigde weerstandscapaciteit toe. Er is meer weerstandscapaciteit nodig, om nagenoeg (voor 95%) zeker van te zijn dat de financiële risico's, zoals hierboven genoemd, eenmalig kunnen worden opgevangen.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	222	241	231	231	235

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is met ingang van de nieuwe bestuursperiode (vanaf 2018) voorzichtiger berekend. Waar voorheen ook het vrij aanwendbare deel van alle bestemmingsreserves en een deel van de stille reserves bij de berekening werden betrokken, wordt vanaf 2018 gerekend met de volgende bestanddelen:

- de Algemene reserve
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves)
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kredietrisicoreserve	70	22	19	19	19	19	19
Bestemmingsreserve BUIG meerjarig	18	36	33	27	27	27	27
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	3	1	1	1	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	34	32	14	33	33	33	33
Risicoreserves	125	91	67	80	79	79	79
Algemene reserve	176	197	229	106	89	134	161
Stelpost onvoorzien	0	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	296	186	169	214	240

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de financiële risico's op te vangen. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit is tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren dip in het weerstandsvermogen zien. Het uitgangspunt is en blijft - juist is de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het

weerstandsvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt mettertijd opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandsvermogen, conform de afgesproken richtlijnen, uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenbegroting (2025) uit op tenminste 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	296	186	169	214	240
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	222	241	231	231	235
Weerstandsvermogen	1,4	1,36	1,33	0,77	0,73	0,92	1,02
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In onderstaande tabel is te zien dat het weerstandsvermogen in vanaf 2021 daalt onder de 1,0 en in 2025 weer op pijl is gebracht naar het niveau van 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2021)	301	264	191	176	200	241	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2021)	219	211	220	230	233	235	
Weerstandsvermogen (Begroting 2021)	1,37	1,25	0,87	0,77	0,86	1,03	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2021)		288	132	124	122	180	224
Benodigde weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2021)		211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen (Eerste herziening 2021)		1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01
Beschikbare weerstandscapaciteit (Tweede herziening 2021)		288	296	186	169	214	240
Benodigde weerstandscapaciteit (Tweede herziening 2021)		211	222	241	231	231	235
Weerstandsvermogen (Tweede herziening 2021)		1,36	1,33	0,77	0,73	0,92	1,02

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	55,0%	14,6%	30,0%	46,3%	54,7%	55,7%	54,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,1%	11,2%	26,8%	43,4%	52,1%	53,4%	52,6%

Solvabiliteitsratio	30,7%	60,6%	52,8%	44,4%	42,4%	42,9%	43,9%
Structurele exploitatieruimte	5,1%	5,2%	2,0%	-3,0%	0,5%	2,9%	1,5%
Grondexploitatie	-4,1%	-2,5%	-3,9%	-4,5%	-4,6%	-4,1%	-4,8%
Belastingcapaciteit	103%	105%	102%	100%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Financiën

Pagina 118

Financiën

Balans

Grondslagen

Overzicht van baten en lasten

Balans

Pagina 119

Balans

Dit onderdeel bevat de geprognosticeerde balans en het kasstroomoverzicht. Daarnaast wordt verwezen naar de onderdelen reserves en voorzieningen.

[Balans](#)[Kasstroomoverzicht](#)[Reserves](#)[Voorzieningen](#)

Balans

Hieronder wordt de geprognosticeerde balans gepresenteerd. In deze balans wordt per categorie een prognose gegeven voor de periode tot en met 2025.

VASTE ACTIVA	1-1-2021	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	43.207	46.030	47.607	46.114	44.192	42.270
Materiële vaste activa						
Investerings met een economisch nut	1.971.968	2.113.010	2.362.540	2.451.579	2.501.867	2.550.806
Investerings met een economisch nut waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	183.688	201.019	216.998	230.799	234.320	221.260

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	591.518	708.472	846.220	996.128	1.031.835	1.048.269
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen	397.859	474.682	474.201	473.720	473.238	472.757
Leningen	163.903	90.380	75.863	60.949	47.222	33.213
Overige Langlopende leningen	15.038	36.528	36.151	35.764	35.375	34.920
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	3.367.181	3.670.121	4.059.580	4.295.053	4.368.049	4.403.495
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden	-85.161	-110.327	-123.610	-123.304	-103.939	-129.485
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	394.821	394.821	394.821	394.821	394.821	394.821
Liquide middelen	331	0	0	0	0	0
Overlopende activa	295.035	295.035	295.035	295.035	295.035	295.035
Totaal vlottende activa	605.026	579.529	566.246	566.552	585.917	560.371
TOTAAL ACTIVA	3.972.207	4.249.650	4.625.826	4.861.605	4.953.966	4.963.866
VASTE PASSIVA						
Eigen Vermogen						
Algemene reserve	223.375	228.731	105.940	89.338	134.272	160.695
Bestemmingsreserves	2.182.919	2.014.554	1.947.394	1.970.264	1.989.728	2.019.238
Resultaat na reserveringen	0	0	0	0	0	0
Vreemd Vermogen						
Voorzieningen	109.763	102.826	102.776	102.706	102.619	102.516
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	914.593	1.067.594	1.633.771	1.863.352	1.891.402	1.845.472
Totaal vaste passiva	3.430.650	3.413.705	3.789.881	4.025.660	4.118.021	4.127.921
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	125.035	419.423	419.423	419.423	419.423	419.423
Overlopende passiva	416.522	416.522	416.522	416.522	416.522	416.522
Totaal vlottende passiva	541.557	835.945	835.945	835.945	835.945	835.945
TOTAAL PASSIVA	3.972.207	4.249.650	4.625.826	4.861.605	4.953.966	4.963.866

Kasstroomoverzicht

Het geprognosticeerde kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de banksaldi en liquide middelen die beschikbaar zullen zijn en van het gebruik van deze geldmiddelen in de komende jaren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld met behulp van de geprognosticeerde balans op basis van de indirecte methode en bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. Kasstromen uit operationele activiteiten
2. Kasstromen uit investeringsactiviteiten
3. Kasstromen uit financieringsactiviteiten

KASSTROMEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Exploitatieresultaat	-163.009	-189.951	6.268	64.398	55.933
<i>Aanpassing voor:</i>					
Afschrijvingen MVA en waardeverminderingen	128.871	145.999	167.000	176.360	182.508
Afschrijvingen bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.922	1.922	1.922	1.922	1.922
Mutatie voorzieningen	-6.937	-50	-70	-87	-103
Mutatie vaste schulden (excl. Leningen og)	-1.188	-1.158	-1.158	-1.158	-1.158
<i>Subtotaal</i>	122.668	146.713	167.694	177.037	183.169
Voorraden en onderhanden werk	25.166	13.283	-306	-19.365	25.546
<i>Mutatie in werkkapitaal</i>					
Kortlopende uitzettingen (excl. Liquide middelen)	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden (excl. Rek.-couranten en kortlopende leningen)	0	0	0	0	0
Overlopende activa	0	0	0	0	0
Overlopende passiva	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	-15.175	-29.955	173.656	222.070	264.648
KASSTROMEN UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringsen	-473.894	-630.830	-474.515	-340.504	-280.544
Desinvesteringen en bijdragen derden	64.951	78.075	54.338	74.628	45.723
<i>Subtotaal</i>	-408.943	-552.755	-420.177	-265.876	-234.821

Verstreking leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	-8.970	0	0	0	0
Aflossingen leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	64.553	14.517	14.914	13.727	14.009
<i>Subtotaal</i>	55.583	14.517	14.914	13.727	14.009
Verstreking overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	-4.533	-41	-35	-37	0
Aflossingen overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	983	418	422	426	455
<i>Subtotaal</i>	-3.550	377	387	389	455
Mutatie kapitaalverstrekkingen	-76.823	481	481	482	481
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-433.733	-537.380	-404.395	-251.278	-219.876
KASSTROMEN UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Mutatie kortlopende geldleningen	300.000	0	0	0	0
Aangetrokken leningen og	568.855	592.103	335.475	119.282	-29.495
Aflossingen leningen og	-414.666	-24.768	-104.736	-90.074	-15.277
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	454.189	567.335	230.739	29.208	-44.772
Mutatie geldmiddelen	5.281	0	0	0	0

Reserves

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Reserves](#).

Voorzieningen

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Voorzieningen](#).

Reserves

Pagina 120

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

[Vermogensspecificatie reservesBestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor \(RIM\)Verloopstaat RIM-cilindersBestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling \(GO\)Bestemmingsreserve NPRZBestemmingsreserve Energietransitiebudget \(ETB\)](#)

Vermogensspecificatie reserves

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken is het meerjarig verloop te zien en een algemene toelichting per reserve.

Begroting	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	
bestemmingsreserves	2021	2022	2023	2024	2025	
Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374	
Algemene Reserve	228.731	105.940	89.337	134.272	160.694	
Begroting bestemmingsreserves						
31-12-202131-12-202231-12-202331-12-202431-12-2025						
Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374	
Algemene Reserve	228.731	105.940	89.337	134.272	160.694	
Doel reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.					
Raadsbesluit:	Doorlopend					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	223.374	5.356	0	0	228.731	
Begroting 2022	228.731	0	122.791	0	105.940	
Raming 2023	105.940	0	16.602	0	89.337	
Raming 2024	89.337	44.934	0	0	134.272	
Raming 2025	134.272	26.423	0	0	160.694	
Basisregistratie	200	200	200	200	200	
wettelijke dienstverlening	Begroting bestemmingsreserves					
31-12-202131-12-202231-12-202331-12-202431-12-2025						
Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374	
Basisregistratie wettelijke	200	200	200	200	200	
dienstverlening						
Doel reserve:	Vormen van een toekomstbestendige organisatie door onder andere een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen					

van processen.De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het
dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen
in volgende jaren.

Raadsbesluit:

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		400	0	200	0	200
Begroting 2022		200	0	0	0	200
Raming 2023		200	0	0	0	200
Raming 2024		200	0	0	0	200
Raming 2025		200	0	0	0	200

Bestemmingsreserve	815	787	787	787	787	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----	--------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Doorontwikkeling						Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374
------------------	--	--	--	--	--	-------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Organisatie						Bestemmingsreserve Doorontwikkeling	815	787	787	787	787
-------------	--	--	--	--	--	-------------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Organisatie

Doel reserve: Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de frictiekosten, gemoeid met de doorontwikkeling van de organisatie in de periode 2016 / 2022. De frictiekosten zijn zowel bedoeld voor de loonkosten (en personeelsgerelateerde kosten) van boventallige medewerkers (hpk'ers) die niet betaald kunnen worden uit de begroting van de clusters, als voor kosten die voortkomen uit arrangementen om medewerkers te stimuleren vrijwillig uit dienst te gaan.

Raadsbesluit: Eerste bestuursrapportage 2015 (van 2015 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		1.710	0	895	0	815
Begroting 2022		815	0	28	0	787
Raming 2023		787	0	0	0	787
Raming 2024		787	0	0	0	787
Raming 2025		787	0	0	0	787

Bestemmingsreserve	730	730	730	730	730	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----	--------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Investeringsen						Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374
----------------	--	--	--	--	--	-------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Rozenburg						Bestemmingsreserve Investeringsen Rozenburg	730	730	730	730	730
-----------	--	--	--	--	--	---	-----	-----	-----	-----	-----

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor investeringen in Rozenburg.

Raadsbesluit: Raadsbesluit 'financiële afwikkeling herindeling Rozenburg' (van 2011 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		745	0	15	0	730
Begroting 2022		730	0	0	0	730

Bestemmingsreserve	713	0	0	0	0	
Muziekkoepeel						
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374	
Bestemmingsreserve Muziekkoepeel	713	0	0	0	0	
Doel reserve:	Renovatie van de Muziekkoepeel Heijlplaat					
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	0	788	75	0		713
Begroting 2022	713	0	713	0		0
Raming 2023	0	0	0	0		0
Raming 2024	0	0	0	0		0
Raming 2025	0	0	0	0		0

	Bestemmingsreserve	1.683.523	1.658.386	1.690.531	1.707.713	1.728.103	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Rotterdamse							Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374
Investeringsmotor							Bestemmingsreserve Rotterdamse	1.683.523	1.658.386	1.690.531	1.707.713	1.728.103
							Investeringsmotor					
	Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco										

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		1.706.233	71.416	94.126	0	1.683.523
Begroting 2022		1.683.523	70.431	95.569	0	1.658.386
Raming 2023		1.658.386	81.195	49.049	0	1.690.531
Raming 2024		1.690.531	73.309	56.127	0	1.707.713
Raming 2025		1.707.713	80.523	60.134	0	1.728.103

Bestemmingsreserve	10.124	7.478	7.094	7.015	6.936	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Taakmutaties						Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374
Gemeentefonds						Bestemmingsreserve Taakmutaties	10.124	7.478	7.094	7.015	6.936
						Gemeentefonds					

Doel reserve: De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		22.546	4.533	16.955	0	10.124
Begroting 2022		10.124	0	2.647	0	7.478
Raming 2023		7.478	0	384	0	7.094
Raming 2024		7.094	0	79	0	7.015
Raming 2025		7.015	0	79	0	6.936

Kredietrisicoreserve	18.845	18.845	18.845	18.845	18.845	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Algemene middelen	1.943.761	1.792.444	1.807.604	1.869.641	1.916.374
						Kredietrisicoreserve	18.845	18.845	18.845	18.845	18.845

Doel reserve: De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		21.762	433	0	3.350	18.845
Begroting 2022		18.845	0	0	0	18.845
Raming 2023		18.845	0	0	0	18.845
Raming 2024		18.845	0	0	0	18.845
Raming 2025		18.845	0	0	0	18.845

Beheer van de stad	447	402	357	313	268							
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Blauwalg Kralingse Plas							Beheer van de stad	447	402	357	313	268
							Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	0	0	0	0	0
							Plas					
							Doel reserve:	"In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is.Hiervoor is bij de VJN 2017 voor de jaren 2018 en 2019 een budget toegekend van € 5 mln (incl. € 1,5 bijdrage waterschap en provincie).In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2020 en 2021.Om het"niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.				
							Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019				
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2021	3.500	0	3.500	0	0
							Begroting 2022	0	0	0	0	0
							Raming 2023	0	0	0	0	0
							Raming 2024	0	0	0	0	0
							Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	447	402	357	313	268	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Luchtsingel							Beheer van de stad	447	402	357	313	268
							Bestemmingsreserve Luchtsingel	447	402	357	313	268
							Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake de onderhoudsplicht van de Luchtsingel, die in 2016 is afgekocht.				
							Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2031)				
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2021	491	0	45	0	447
							Begroting 2022	447	0	45	0	402
							Raming 2023	402	0	45	0	357
							Raming 2024	357	0	45	0	313
							Raming 2025	313	0	45	0	268
Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865							
Bestemmingsreserve	259	239	219	199	179	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	

Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
----------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve B&W Fonds	259	239	219	199	179
------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.

Raadsbesluit: Begroting 2019 (vanaf 13-11-2019)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		379	0	120	0	259
Begroting 2022		259	0	20	0	239
Raming 2023		239	0	20	0	219
Raming 2024		219	0	20	0	199
Raming 2025		199	0	20	0	179

Bestemmingsreserve 1.431 1.383 1.335 646 646

Citylab

Begroting bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
----------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve Citylab	1.431	1.383	1.335	646	646
----------------------------	-------	-------	-------	-----	-----

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2020)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		1.073	406	48	0	1.431
Begroting 2022		1.431	0	48	0	1.383
Raming 2023		1.383	0	48	0	1.335
Raming 2024		1.335	0	0	689	646
Raming 2025		646	0	0	0	646

Bestemmingsreserve 100 155 210 265 320

Commissiereizen

Begroting bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
----------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve Commissiereizen	100	155	210	265	320
------------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		165	55	0	120	100
Begroting 2022		100	55	0	0	155
Raming 2023		155	55	0	0	210

						Raming 2024	210	55	0	0	265
						Raming 2025	265	55	0	0	320
Bestemmingsreserve	34	34	34	34	34	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Gemeentelijke						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
klokkenluidersregeling						Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling	34	34	34	34	34
Doel reserve: Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.											
Raadsbesluit: Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (vanaf 2007)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	34	0	0	0	34
						Begroting 2022	34	0	0	0	34
						Raming 2023	34	0	0	0	34
						Raming 2024	34	0	0	0	34
						Raming 2025	34	0	0	0	34
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Masterplan						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
Dienstverlening						Bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	0	0	0	0	0
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor dekking van éénmalige uitgaven kadernotitie dienstverlening.											
Raadsbesluit: 2008 (van 15-04-2008 t/m nog nader te bepalen)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	202	0	202	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	1	1.442	2.886	4.331	5.777	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Verkiezingen						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
						Bestemmingsreserve Verkiezingen	1	1.442	2.886	4.331	5.777
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2013 (vanaf 1-1-2013)											

						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.049	1.438	2.485	0	1
						Begroting 2022	1	1.441	0	0	1.442
						Raming 2023	1.442	1.443	0	0	2.886
						Raming 2024	2.886	1.446	0	0	4.331
						Raming 2025	4.331	1.446	0	0	5.777
Bestemmingsreserve	240	90	165	240	315	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Voorlichting /											
communicatie											
verkiezingen											
						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
						Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie	240	90	165	240	315
						verkiezingen					
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.				
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	240	75	75	0	240
						Begroting 2022	240	75	225	0	90
						Raming 2023	90	75	0	0	165
						Raming 2024	165	75	0	0	240
						Raming 2025	240	75	0	0	315
Egalisatiereserve	177	177	177	177	177	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Ombudsman											
						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
						Egalisatiereserve Ombudsman	177	177	177	177	177
						Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (vanaf 1-1-2015)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	177	0	0	0	177
						Begroting 2022	177	0	0	0	177
						Raming 2023	177	0	0	0	177
						Raming 2024	177	0	0	0	177
						Raming 2025	177	0	0	0	177
Egalisatiereserve	20	20	20	20	20						

Ombudsman						Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
derdengelden						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
						Egalisatiereserve Ombudsman derdengelden	20	20	20	20	20
						Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel te waarborgen dat de derdengelden gewaarborgd zijn.				
						Raadsbesluit:	Afspraak d.d. 23 maart 2005 tussen Ombudsman en gemeenteraad (vanaf 31-12-2006)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	20	0	0	0	20
						Begroting 2022	20	0	0	0	20
						Raming 2023	20	0	0	0	20
						Raming 2024	20	0	0	0	20
						Raming 2025	20	0	0	0	20
Egalisatiereserve Raad	161	161	161	161	161	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
/Griffie						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
						Egalisatiereserve Raad/Griffie	161	161	161	161	161
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.				
						Raadsbesluit:					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	161	0	0	0	161
						Begroting 2022	161	0	0	0	161
						Raming 2023	161	0	0	0	161
						Raming 2024	161	0	0	0	161
						Raming 2025	161	0	0	0	161
Egalisatiereserve	236	236	236	236	236	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Rekenkamer						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865
						Egalisatiereserve Rekenkamer	236	236	236	236	236
						Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (vanaf 1-1-2000)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	236	0	0	0	236
						Begroting 2022	236	0	0	0	236
						Raming 2023	236	0	0	0	236

							Raming 2024	236	0	0	0	236
							Raming 2025	236	0	0	0	236
Rekenkamer St.	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Eustatius						Bestuur en dienstverlening	2.659	3.937	5.442	6.309	7.865	
						Rekenkamer St. Eustatius	0	0	0	0	0	
Doel reserve: Deze reserve is gevormd om vooruit ontvangen (2020) gelden ter dekking van nog uit te voeren werkzaamheden (2021) beschikbaar te houden. Door Corona is het onzeker, wanneer deze opdracht gerealiseerd wordt.												
Raadsbesluit:												
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	34	0	34	0	0	
						Begroting 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443							
Bestemmingsreserve -	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Bouw nieuw dierenasiel						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443	
						Bestemmingsreserve - Bouw nieuw dierenasiel	0	0	0	0	0	
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de bouw van een nieuw dierenasiel.												
Raadsbesluit: Voorjaarsnota 2019 (1-1-2019 t/m 31-12-2020)												
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	493	0	493	0	0	
						Begroting 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Aanloopkosten depot						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443	
Collectiegebouw						Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot	0	0	0	0	0	
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de aanloopkosten van het collectiegebouw bij het												

Raadsbesluit: Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2021)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		2.422	0	2.422	0	0
Begroting 2022		0	0	0	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	5.872	4.754	3.754	3.754	3.754	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Evenementenfonds						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443
						Bestemmingsreserve Evenementenfonds	5.872	4.754	3.754	3.754	3.754

Doel reserve: De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (1-1-2013 t/m niet van toepassing)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		18.487	4.500	14.115	3.000	5.872
Begroting 2022		5.872	0	1.118	0	4.754
Raming 2023		4.754	0	1.000	0	3.754
Raming 2024		3.754	0	0	0	3.754
Raming 2025		3.754	0	0	0	3.754

Bestemmingsreserve	1.094	1.094	1.094	1.094	1.094	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Friciekosten op afstand						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443
zetten LCC's						Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand	1.094	1.094	1.094	1.094	1.094

zetten LCC's

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van personele lasten in 2018 en 2019 als gevolg van het afstoten per 1-1-2018 van locaties Sport en Cultuur. Conform de vastgestelde regelingen moet voor 2 jaar kosten worden betaald voor medewerkers die werkzaam zijn in de FSK 1-3 en die de HPK status krijgen.

Afgesproken is dat deze medewerkers worden begeleid vanuit programma W&I. Het budget voor de te dekken kosten (loon- opleiding- en begeleidingskosten) is afkomstig van het programma Cultuur, sport en recreatie.

Raadsbesluit: Begroting 2018 (van 14-11-2017 t/m 31-12-2021)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		1.094	0	0	0	1.094
Begroting 2022		1.094	0	0	0	1.094

Bestemmingsreserve	285	285	285	285	285	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
kwaliteitsslag						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443
sportaccomodaties						Bestemmingsreserve kwaliteitsslag	285	285	285	285	285
						sportaccomodaties					
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd omdat de subsidieregeling liep tot eind 2018. Aanvragen konden t/m 31 december 2018 ingediend worden, waardoor verlening van de subsidie en de realisatie vaak in 2019 plaatsvindt											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2018 (01-01-2019 t/m 31-12-2019)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	285	0	0	0	285
						Begroting 2022	285	0	0	0	285
						Raming 2023	285	0	0	0	285
						Raming 2024	285	0	0	0	285
						Raming 2025	285	0	0	0	285
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Kwaliteitsslag						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443
sportcomplexen						Bestemmingsreserve Kwaliteitsslag	0	0	0	0	0
						sportcomplexen					
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de onvoorziene werkzaamheden rondom Sportpark Noordrand											
Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	0	0	0	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	27	27	27	27	27	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Noodfonds						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443
						Bestemmingsreserve Noodfonds	27	27	27	27	27

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	1.927	0	0	1.900	27
	Begroting 2022	27	0	0	0	27
	Raming 2023	27	0	0	0	27
	Raming 2024	27	0	0	0	27
	Raming 2025	27	0	0	0	27

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Onderzoeks- en voorbereidingskosten											
Centrale Bibliotheek											
Rotterdam.						Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam.	0	0	0	0	0

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	340	0	0	340	0
	Begroting 2022	0	0	0	0	0
	Raming 2023	0	0	0	0	0
	Raming 2024	0	0	0	0	0
	Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	102	102	102	102	102	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Regiodeal cultuur						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443
						Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	102	102	102	102	102

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	102	0	0	0	102
	Begroting 2022	102	0	0	0	102

							Raming 2023	102	0	0	0	102
							Raming 2024	102	0	0	0	102
							Raming 2025	102	0	0	0	102
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Renovatie museum Boijmans van Beuningen												
						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443	
						Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd voor niet-activeerbare kosten, die verband houden met de renovatie van museum Boijmans van Beuningen											
Raadsbesluit:												
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	6.000	0	6.000	0	0	
						Begroting 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve	260	260	260	260	260	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Scoren met Energie						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443	
						Bestemmingsreserve Scoren met Energie	260	260	260	260	260	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter garantstelling aan sportsupport. Deze garantstelling duurt tot 2028.											
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (1-1-2019 t/m 31-12-2028)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	260	0	0	0	260	
						Begroting 2022	260	0	0	0	260	
						Raming 2023	260	0	0	0	260	
						Raming 2024	260	0	0	0	260	
						Raming 2025	260	0	0	0	260	
Bestemmingsreserve	920	920	920	920	920	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Sport gebieden						Cultuur, sport en recreatie	8.561	7.443	6.443	6.443	6.443	
						Bestemmingsreserve Sport gebieden	920	920	920	920	920	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van											

voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben

met sport.

Raadsbesluit: Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		920	0	0	0	920
Begroting 2022		920	0	0	0	920
Raming 2023		920	0	0	0	920
Raming 2024		920	0	0	0	920
Raming 2025		920	0	0	0	920

Economische zaken	2.399	1.651	1.651	1.651	1.651
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve	292	32	32	32	32	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	-----	----	----	----	----	-------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

Brexit

Economische zaken	2.399	1.651	1.651	1.651	1.651
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve Brexit	292	32	32	32	32
---------------------------	-----	----	----	----	----

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als buffer om kosten die volgen vanuit de Brexit te kunnen dekken.

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		332	0	40	0	292
Begroting 2022		292	0	260	0	32
Raming 2023		32	0	0	0	32
Raming 2024		32	0	0	0	32
Raming 2025		32	0	0	0	32

Bestemmingsreserve	1.163	1.075	1.075	1.075	1.075	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

Cofinanciering

Europese subsidies

Economische zaken	2.399	1.651	1.651	1.651	1.651
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	1.163	1.075	1.075	1.075	1.075
--	-------	-------	-------	-------	-------

Doel reserve: De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam.

Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2016 (van 15-12-2016 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		1.163	0	0	0	1.163
Begroting 2022		1.163	0	88	0	1.075
Raming 2023		1.075	0	0	0	1.075

						Raming 2024	1.075	0	0	0	1.075	
						Raming 2025	1.075	0	0	0	1.075	
Bestemmingsreserve	344	344	344	344	344	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Economie gebieden						Economische zaken	2.399	1.651	1.651	1.651	1.651	
						Bestemmingsreserve Economie gebieden	344	344	344	344	344	
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve Economie gebieden is gevormd in verband met de opheffing van de Deelgemeenten in 2014. Deze reserve is overgekomen naar Economie en is bestemd voor gebiedsontwikkeling, ondernemersondersteuning en economische visie in de voormalig Deelgemeenten Feijenoord (€ 881), Charlois (€ 20),Kralingen-Crooswijk (€ 10) en Hoek van Holland (€ 55).					
						Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	344	0	0	0	344	
						Begroting 2022	344	0	0	0	344	
						Raming 2023	344	0	0	0	344	
						Raming 2024	344	0	0	0	344	
						Raming 2025	344	0	0	0	344	
Bestemmingsreserve	250	200	200	200	200	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
WerkLocaties						Economische zaken	2.399	1.651	1.651	1.651	1.651	
						Bestemmingsreserve WerkLocaties	250	200	200	200	200	
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve Werklocaties is gevormd omdat in het collegeprogramma "kendoe 2014-2018" is opgenomen, dat drie winkelgebieden samen met de partijen in die gebieden, vitaler gemaakt dienen te worden. De winkelgebieden Boulevard Zuid, Noorderboulevard en Plein 1953 zijn geselecteerd. In 2015 is samen met de partijen in de winkelgebieden voor elk van de drie gebieden een plan van aanpak voor de periode 2016-2018 opgesteld. Die plannen worden samen met de partijen in de drie winkelgebieden uitgevoerd.					
						Raadsbesluit:	Tweede bestuursrapportage 2014 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2019)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	370	0	120	0	250	
						Begroting 2022	250	0	50	0	200	
						Raming 2023	200	0	0	0	200	
						Raming 2024	200	0	0	0	200	
						Raming 2025	200	0	0	0	200	
Ondernemersinitiatieven	350	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	

gericht op herstart

Economische zaken		2.399	1.651	1.651	1.651	1.651
Ondernemersinitiatieven gericht op herstart		350	0	0	0	0
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om ondernemersinitiatieven, die zijn uitgesteld en gaan komen bij de herstart en herstel van de Rotterdamse economie na Corona, te dekken.						
Raadsbesluit:						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	0	450	100	0	350
	Begroting 2022	350	0	350	0	0
	Raming 2023	0	0	0	0	0
	Raming 2024	0	0	0	0	0
	Raming 2025	0	0	0	0	0

Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
--------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Bijzondere bijstand							Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand							0	0	0	0	0	
Doel reserve:												
Raadsbesluit:												
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	339	0	339	0	0	
						Begroting 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	

bestemmingsreserve	403	403	403	403	403	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Gemeentelijk schuldenbeleid							Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
							Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	403	403	403	403	403
Doel reserve: Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.												
Raadsbesluit:												
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

						Begroting 2021	969	0	566	0	403
						Begroting 2022	403	0	0	0	403
						Raming 2023	403	0	0	0	403
						Raming 2024	403	0	0	0	403
						Raming 2025	403	0	0	0	403
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Impuls baankansen											
speciaal voortgezet											
onderwijs						Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
						Bestemmingsreserve Impuls baankansen speciaal	0	0	0	0	0
						voortgezet onderwijs					
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de rijksbijdrage ten behoeve van het praktijk en speciaal onderwijs te verantwoorden.											
Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	994	0	994	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Jaaroverstijgende						Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
Cultuursubsidies						Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende	0	0	0	0	0
						Cultuursubsidies					
Doel reserve: De bestemmingsreserve wordt (bij de bestemming van het jaarresultaat) gebruikt voor subsidies waarbij de realisatie van de gesubsidieerde activiteiten in een later jaar plaatsvindt dan begroot. Hiermee wordt voorkomen dat kosten niet toegerekend worden aan de periode dat zij zijn gemaakt.											
Raadsbesluit: Vaststelling Eerste Herziening 2021 van 8 juni 2021											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	175	0	175	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	235	235	235	235	235	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Masterplan ouderen						Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
						Bestemmingsreserve Masterplan ouderen	235	235	235	235	235
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten uit het Masterplan Ouderen Social Trial											
Dementie 2020-2021											
Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	773	0	538	0	235
						Begroting 2022	235	0	0	0	235
						Raming 2023	235	0	0	0	235
						Raming 2024	235	0	0	0	235
						Raming 2025	235	0	0	0	235
Bestemmingsreserve	453	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Stadsinitiatief						Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
						Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	453	0	0	0	0
Doel reserve: Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2020)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.253	0	1.800	0	453
						Begroting 2022	453	0	453	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	800	800	800	800	800	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Taal						Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
volwasseneneducatie						Bestemmingsreserve Taal	800	800	800	800	800
volwasseneneducatie											
Doel reserve: Vanwege de coronamaatregelen is een vertraging en verschuiving van afronding taaltrajecten 2020 naar 2021 ontstaan. De bestemmingsreserve wordt aangewend om de afronding van deze trajecten in 2021 te financieren.											
Raadsbesluit:											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	800	0	0	0	800

							Begroting 2022	800	0	0	0	800
							Raming 2023	800	0	0	0	800
							Raming 2024	800	0	0	0	800
							Raming 2025	800	0	0	0	800
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0		Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Zomerakkoord							Maatschappelijke ondersteuning	1.890	1.437	1.437	1.437	1.437
							Bestemmingsreserve Zomerakkoord	0	0	0	0	0
Doel reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van het van het zomerakkoord. De middelen worden in latere jaren ingezet voor armoedebestrijding.					
Raadsbesluit:							Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m 31-12-2020)					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2021	247	0	247	0	0
							Begroting 2022	0	0	0	0	0
							Raming 2023	0	0	0	0	0
							Raming 2024	0	0	0	0	0
							Raming 2025	0	0	0	0	0
Onderwijs	16.627	16.127	15.815	15.526	15.307							
Bestemmingsreserve	2.392	2.064	1.752	1.463	1.244		Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Convenant ID-banen							Onderwijs	16.627	16.127	15.815	15.526	15.307
							Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	2.392	2.064	1.752	1.463	1.244
Doel reserve:							Dekking verplichting afgesloten convenant instroom/doorstroombanen (ID-banen) t/m 2036					
Raadsbesluit:												
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
							Begroting 2021	2.266	126	0	0	2.392
							Begroting 2022	2.392	0	329	0	2.064
							Raming 2023	2.064	0	312	0	1.752
							Raming 2024	1.752	0	289	0	1.463
							Raming 2025	1.463	0	219	0	1.244
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0		Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Leertijduitbreiding							Onderwijs	16.627	16.127	15.815	15.526	15.307
							Bestemmingsreserve Leertijduitbreiding	0	0	0	0	0
Doel reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het ontwikkelen van de Children's Zone, een					

Raadsbesluit: Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2020)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	63	0	63	0	0
	Begroting 2022	0	0	0	0	0
	Raming 2023	0	0	0	0	0
	Raming 2024	0	0	0	0	0
	Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Regio deal onderwijs						Onderwijs	16.627	16.127	15.815	15.526	15.307
						Bestemmingsreserve Regio deal	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
						onderwijs					

Doel reserve: "De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor de thema 'School' als cofinanciering inzichtelijk te houden en behouden. De inzet van de reserve is tweeledig: -

De reserve is enerzijds bestemd voor de Herstructurering van het onderwijsaanbod ""voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid. (Eindresultaat reserve voor 14mln)-Anderzijds is de reserve bestemd voor Dagprogrammering binnen en buiten de Children's Zone, Aanpak van het lerarentekort.

(Periodieke reserve voor het restant bedrag) "

Raadsbesluit: Jaarrekening 2018 (1-1-2019 t/m 31-12-2023)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	14.000	0	0	0	14.000
	Begroting 2022	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2023	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2024	14.000	0	0	0	14.000
	Raming 2025	14.000	0	0	0	14.000

Bestemmingsreserve	234	63	63	63	63	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	-----	----	----	----	----	--------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Vakmanschap in zorg						Onderwijs	16.627	16.127	15.815	15.526	15.307
						Bestemmingsreserve Vakmanschap in	234	63	63	63	63
						zorg					

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter financiering van het project Opleiden en Kiezen voor Vakmanschap in de Zorg, Haven en Techniek, als onderdeel van het uitvoeringplan Nationaal Programma Rotterdam Zuid

(NPRZ) 2012-2014.

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		461	0	162	65	234
Begroting 2022		234	0	106	65	63
Raming 2023		63	0	0	0	63
Raming 2024		63	0	0	0	63
Raming 2025		63	0	0	0	63

Openbare orde en veiligheid 260 260 260 260 260

Bestemmingsreserve 260 260 260 260 260

Saneringskosten Van

der Gaag dossier

Begroting bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Openbare orde en veiligheid 260 260 260 260 260

Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der 260 260 260 260 260

Gaag dossier

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van saneringskosten van Overschie Kleiweg e.d. met betrekking tot Van der Gaag dossier. De sanering start in 2018, maar exacte datum afronding is nog onduidelijk.

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		285	0	25	0	260
Begroting 2022		260	0	0	0	260
Raming 2023		260	0	0	0	260
Raming 2024		260	0	0	0	260
Raming 2025		260	0	0	0	260

Overhead 9.137 9.137 9.137 9.137 9.137

Bestemmingsreserve 8.584 8.584 8.584 8.584 8.584

Cloudkosten

Begroting bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Overhead 9.137 9.137 9.137 9.137 9.137

Bestemmingsreserve Cloudkosten 8.584 8.584 8.584 8.584 8.584

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor verwachte kapitaallasten die toch in de realisatie moesten worden geboekt.

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		2.380	6.204	0	0	8.584
Begroting 2022		8.584	0	0	0	8.584

							Raming 2023	8.584	0	0	0	8.584
							Raming 2024	8.584	0	0	0	8.584
							Raming 2025	8.584	0	0	0	8.584
Bestemmingsreserve	553	553	553	553	553	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Herstelmaatregelen												
Corona korte termijn						Overhead	9.137	9.137	9.137	9.137	9.137	
						Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona	553	553	553	553	553	
						korte termijn						
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de herstelmaatregelen veroorzaakt door Corona op korte termijn te kunnen financieren					
						Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019"					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	903	1.300	650	1.000		553
						Begroting 2022	553	0	0	0		553
						Raming 2023	553	0	0	0		553
						Raming 2024	553	0	0	0		553
						Raming 2025	553	0	0	0		553
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Informatiebeveiliging						Overhead	9.137	9.137	9.137	9.137	9.137	
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	
						Informatiebeveiliging						
						Doel reserve:	De samenleving en het concern Rotterdam digitaliseren in snel tempo. Informatiebeveiliging en privacy worden steeds belangrijker en krijgen daarbij ook steeds meer aandacht. Om te voldoen aan wetgeving en de verwachting van burgers zijn extra middelen en inzet nodig. Een deel van de acties (waaronder bijvoorbeeld de Awareness Campagne) is incidenteel van aard, hiervoor wordt de bestemmingsreserve gevormd.					
						Raadsbesluit:	"Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2019)"					
							Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	160	0	160	0		0
						Begroting 2022	0	0	0	0		0
						Raming 2023	0	0	0	0		0
						Raming 2024	0	0	0	0		0
						Raming 2025	0	0	0	0		0
Stedelijke inrichting en	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669							

ontwikkeling											
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
groot onderhoud (MJOP)						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	0	0	0	0	0
Doel reserve: "Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendeckende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar. Op dit moment lukt het nog om de pieken per object op te vangen in de totale onderhoudsbegroting van de afdeling Vastgoed, omdat er ook objecten zijn waarbij binnen de onderhoudsbegroting minder dan het gemiddelde uitgevoerd hoeft te worden."											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2047)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	3.425	0	3.425	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	500	500	500	500	500	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Actieplan Luchtkwaliteit						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	500	500	500	500	500
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake het verbeteren van de luchtkwaliteit voor de Rotterdammers. Hiervoor is de Koersnota Lucht in 2015 vastgesteld door de raad. De belangrijkste prioriteiten zijn het versneld laten afnemen van de uitstoot van elementair koolstof met 40% in deze collegeperiode (t.o.v. 2014) en het gemeentelijke wagenpark is in 2018 25% 'schoner'.											
Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2016 (van 7-7-2016 t/m 31-12-2021)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.341	0	1.841	0	500
						Begroting 2022	500	0	0	0	500
						Raming 2023	500	0	0	0	500
						Raming 2024	500	0	0	0	500
						Raming 2025	500	0	0	0	500
Bestemmingsreserve	35.583	20.698	11.746	11.801	11.855	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bodem						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669

Bestemmingsreserve Bodem						35.583	20.698	11.746	11.801	11.855	
Doel reserve:						De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering.					
Raadsbesluit:						2e Herziening 2019					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	41.256	1.240	6.912	0	35.583
						Begroting 2022	35.583	0	14.885	0	20.698
						Raming 2023	20.698	0	8.952	0	11.746
						Raming 2024	11.746	54	0	0	11.801
						Raming 2025	11.801	54	0	0	11.855
Bestemmingsreserve	543	543	543	543	543	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Duurzaam						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Duurzaam	543	543	543	543	543
Doel reserve:						De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2008 (van 1-1-2011 t/m 31-12-2021)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.403	704	1.564	0	543
						Begroting 2022	543	0	0	0	543
						Raming 2023	543	0	0	0	543
						Raming 2024	543	0	0	0	543
						Raming 2025	543	0	0	0	543
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Duurzaamheid gebieden						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden	0	0	0	0	0
Doel reserve:						De bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van duurzaamheid in de voormalige deelgemeentegebieden.					
Raadsbesluit:						Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2020)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	46	0	46	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0

						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	30.719	9.597	7.140	4.302	2.887	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Energietransitie						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Energietransitie	30.719	9.597	7.140	4.302	2.887
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. Een deel van de bestemmingsreserve wordt in eerste instantie gevuld vanuit een lening uit het IFR vooruitlopend op de verkoop van ENECO.											
Raadsbesluit: 2e herziening 2019 (1-1-2019 t/m nader te bepalen)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	54.556	0	23.838	0	30.719
						Begroting 2022	30.719	0	21.121	0	9.597
						Raming 2023	9.597	0	2.457	0	7.140
						Raming 2024	7.140	0	2.839	0	4.302
						Raming 2025	4.302	0	1.415	0	2.887
Bestemmingsreserve	1.558	1.258	958	673	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Funderingen						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Funderingen	1.558	1.258	958	673	0
Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m nader te bepalen)											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.858	0	300	0	1.558
						Begroting 2022	1.558	0	300	0	1.258
						Raming 2023	1.258	0	300	0	958
						Raming 2024	958	0	285	0	673
						Raming 2025	673	0	673	0	0
Bestemmingsreserve	46.639	29.589	26.068	23.871	23.141	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Gebiedsontwikkeling						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve	46.639	29.589	26.068	23.871	23.141
						Gebiedsontwikkeling					
Doel reserve: De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van											

buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	69.802	2.712	24.400	1.475	46.639
	Begroting 2022	46.639	587	16.192	1.444	29.589
	Raming 2023	29.589	0	3.521	0	26.068
	Raming 2024	26.068	0	2.197	0	23.871
	Raming 2025	23.871	0	730	0	23.141

Bestemmingsreserve 98 98 98 98 98 **Begroting bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025**

Groot onderhoud MBVB

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
---------------------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Bestemmingsreserve Groot onderhoud 98 98 98 98 98

MBVB

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van planvorming- en onderzoekskosten inzake de renovatie van het museum Boymans van Beuningen.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	328	0	230	0	98
	Begroting 2022	98	0	0	0	98
	Raming 2023	98	0	0	0	98
	Raming 2024	98	0	0	0	98
	Raming 2025	98	0	0	0	98

Bestemmingsreserve 229 229 229 229 229 **Begroting bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025**

Infrastructuur

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
---------------------------------------	---------	---------	---------	---------	---------

Bestemmingsreserve Infrastructuur 229 229 229 229 229

Doel reserve: De vorming van reserve Infrastructuur heeft plaatsgevonden in boekjaar 2002 en wordt aangewend ten behoeve van grootschalige infrastructurele projecten. De reserve is specifiek bestemd voor de dekking van de ontwikkeling van Rotterdam CS.

Raadsbesluit: 2002 (van 1-1-2002 t/m 31-12-2019)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	229	0	0	0	229
	Begroting 2022	229	0	0	0	229
	Raming 2023	229	0	0	0	229

						Raming 2024	229	0	0	0	229
						Raming 2025	229	0	0	0	229
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Kansrijke wijken						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Kansrijke wijken	0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om toekomstige schommelingen in de uitvoering van het programma Kansrijke Wijken op te vangen. Het programma bevat een aantal grote bijdragen aan andere projecten. De buitenruimteprojecten hebben een langere voorbereidingstijd om te komen tot uitvoering.										
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)										
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	0	0	0	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Middensegment Huur						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Middensegment Huur	0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om huurwoningen in het middensegment te realiseren.										
Raadsbesluit:	"Resultaatbestemming 2019"										
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.395	0	2.395	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Mooi Mooi Middelland						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Mooi Mooi Middelland	0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het dekken van de verplichtingen uit het programma Mooi Mooier Middelland										
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)										

						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	405	0	405	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	75.815	82.448	90.301	99.424	110.569	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Nationaal Programma						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
Rotterdam Zuid						Bestemmingsreserve Nationaal Programma	75.815	82.448	90.301	99.424	110.569
						Rotterdam Zuid					
						Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m niet van toepassing)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	75.681	20.000	19.865	0	75.815
						Begroting 2022	75.815	20.000	13.367	0	82.448
						Raming 2023	82.448	16.500	8.647	0	90.301
						Raming 2024	90.301	11.500	2.377	0	99.424
						Raming 2025	99.424	11.500	355	0	110.569
Bestemmingsreserve	212	212	212	212	212	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
RCP Groene Daken						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve RCP Groene	212	212	212	212	212
						Daken					
						Doel reserve:	De reserve impuls RCP Groene Daken heeft plaatsgevonden, ter dekking van het onderzoek en monitoring met betrekking tot de aanleg van groene daken.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (van 1-1-2009 t/m 31-12-2021)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	212	0	0	0	212
						Begroting 2022	212	0	0	0	212
						Raming 2023	212	0	0	0	212
						Raming 2024	212	0	0	0	212
						Raming 2025	212	0	0	0	212
Bestemmingsreserve	1.518	18	18	18	18	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-	31-12-

[illegible]

						Begroting 2022	4	0	0	0	4
						Raming 2023	4	0	0	0	4
						Raming 2024	4	0	0	0	4
						Raming 2025	4	0	0	0	4
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Windpark Hartelbrug II						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II	0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een begrote bijdrage aan Windpark Hartelbrug fase II te kunnen realiseren.										
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)										
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	200	0	200	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Resilience	0	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						Resilience	0	0	0	0	0
Doel reserve:	Het concernbreed structureel werken aan weerbaarheid en veerkracht van de stad.										
Raadsbesluit:											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	125	0	125	0	0
						Begroting 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
WABO-leges	3.000	1.468	1.468	32	32	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	196.998	147.243	139.867	142.288	150.669
						WABO-leges	3.000	1.468	1.468	32	32
Doel reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de hoogste categorie										

Raadsbesluit:

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		6.900	0	3.900	0	3.000
Begroting 2022		3.000	0	1.532	0	1.468
Raming 2023		1.468	0	0	0	1.468
Raming 2024		1.468	0	1.436	0	32
Raming 2025		32	0	0	0	32

Verkeer en vervoer	444	255	130	5	0
--------------------	-----	-----	-----	---	---

Bestemmingsreserve	380	255	130	5	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	-----	-----	-----	---	---	--------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Verkeer en Vervoer											
2011											

Verkeer en vervoer	444	255	130	5	0
--------------------	-----	-----	-----	---	---

Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer	380	255	130	5	0
---------------------------------------	-----	-----	-----	---	---

2011

Doel reserve: De reserve Verkeer & Vervoer vormt de dekking van de gemeentelijke kosten voor verkeerseducatie, die niet op andere wijze begroot zijn. Op deze wijze is er vooralsnog dekking beschikbaar voor deze noodzakelijke activiteit.

Raadsbesluit: Tweede bestuursrapportage 2011 (van 2011 t/m niet van toepassing)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		505	0	125	0	380
Begroting 2022		380	0	125	0	255
Raming 2023		255	0	125	0	130
Raming 2024		130	0	125	0	5
Raming 2025		5	0	5	0	0

Bestemmingsreserve	64	0	0	0	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
--------------------	----	---	---	---	---	--------------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Vervoer over water											

Verkeer en vervoer	444	255	130	5	0
--------------------	-----	-----	-----	---	---

Bestemmingsreserve Vervoer over	64	0	0	0	0
---------------------------------	----	---	---	---	---

water

Doel reserve: In het kader van het project Vervoer over Water zijn lang lopende afspraken gemaakt met de Verkeersonderneming en diverse participanten. Deze afspraken lopen door tot en met 2020. Om in de toekomst aan de verplichtingen te kunnen voldoen is deze bestemmingsreserve gevormd.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		156	0	92	0	64
Begroting 2022		64	0	64	0	0

Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Volksgezondheid en zorg	25.372	45.007	43.936	43.936	43.936
-------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Bestemmingsreserve	9.778	9.778	9.778	9.778	9.778	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025						
Blokhuismiddelen	Volksgezondheid en zorg											25.372	45.007	43.936	43.936	43.936	
	Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen											9.778	9.778	9.778	9.778	9.778	
	Doel reserve:											De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.					
	Raadsbesluit:																
												Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
												Begroting 2021	9.778	0	0	0	9.778
												Begroting 2022	9.778	0	0	0	9.778
												Raming 2023	9.778	0	0	0	9.778
												Raming 2024	9.778	0	0	0	9.778
												Raming 2025	9.778	0	0	0	9.778

Bestemmingsreserve	1.128	1.128	222	222	222	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Decentralisatie AWBZ						Volksgezondheid en zorg	25.372	45.007	43.936	43.936	43.936
						Bestemmingsreserve Decentralisatie	1.128	1.128	222	222	222
AWBZ											
Doel reserve:							De bestemmingsreserve is ter dekking van investeringskosten om het nieuwe stelsel zorg & welzijn (na de decentralisaties AWBZ en Jeugdwet per 1-1-2015) stevig neer te zetten en om de grootste onzekerheden in de kosten en rijksbudgetten voor tweedelijnsondersteuning Wmo en specialistische jeugdhulp te kunnen opvangen. De onzekerheden in de kosten hebben te maken met het open-eindekarakter van de tweedelijnsondersteuning Wmo en met de toeleiding tot specialistische jeugdhulp die we voor een belangrijk deel niet zelf in de hand hebben (verloopt via de huisartsen). Om de risico's op de inkoop van tweedelijnszorg hanteren we een reserve van 5% van het inkoopbudget van € 340 mln.				
Raadsbesluit:							Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m 31-12-2020)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.128	0	0	0	1.128
						Begroting 2022	1.128	0	0	0	1.128
						Raming 2023	1.128	0	906	0	222
						Raming 2024	222	0	0	0	222

						Raming 2025	222	0	0	0	222
Bestemmingsreserve	113	113	113	113	113	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Maatschappelijke						Volksgezondheid en zorg	25.372	45.007	43.936	43.936	43.936
Participatie gebieden						Bestemmingsreserve Maatschappelijke	113	113	113	113	113
						Participatie gebieden					
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met Maatschappelijke Participatie.				
						Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2021)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	358	0	245	0	113
						Begroting 2022	113	0	0	0	113
						Raming 2023	113	0	0	0	113
						Raming 2024	113	0	0	0	113
						Raming 2025	113	0	0	0	113
Bestemmingsreserve	13.700	33.335	33.170	33.170	33.170	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
tweedelijns WMO en						Volksgezondheid en zorg	25.372	45.007	43.936	43.936	43.936
Jeugdhulp						Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en	13.700	33.335	33.170	33.170	33.170
						Jeugdhulp					
						Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om schommelingen in de zorguitgaven op te vangen bij de Wmo en Jeugdhulp.				
						Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2017 (van 1-1-2018 t/m 31-12-2021)				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	32.622	0	18.921	0	13.700
						Begroting 2022	13.700	25.900	6.265	0	33.335
						Raming 2023	33.335	0	165	0	33.170
						Raming 2024	33.170	0	0	0	33.170
						Raming 2025	33.170	0	0	0	33.170
Bestemmingsreserve	653	653	653	653	653	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vrouwenopvang en						Volksgezondheid en zorg	25.372	45.007	43.936	43.936	43.936
mensenhandel						Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en	653	653	653	653	653
						mensenhandel					
						Doel reserve:	Betreffende middelen zijn bestemd voor de onderdelen van Centrum Huiselijk Geweld,				

Raadsbesluit:

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		1.141	0	488	0	653
Begroting 2022		653	0	0	0	653
Raming 2023		653	0	0	0	653
Raming 2024		653	0	0	0	653
Raming 2025		653	0	0	0	653

Werk en inkomen	34.730	27.990	27.522	27.055	26.587
-----------------	--------	--------	--------	--------	--------

Afschrijvingslasten ICT	0	0	0	0	0
-------------------------	---	---	---	---	---

Begroting bestemmingsreserves **31-12-2021** **31-12-2022** **31-12-2023** **31-12-2024** **31-12-2025**

Werk en inkomen	34.730	27.990	27.522	27.055	26.587
Afschrijvingslasten ICT	0	0	0	0	0

Doel reserve: In 2020 is € 600 minder afgeschreven dan begroot doordat de begrote afschrijvingslasten met een andere methodiek zijn berekend dan zou moeten volgens de financiële spelregels. Deze afschrijvingskosten komen onvermijdelijk wel ten laste van het programma in 2021. Deze bestemmingsreserve is bedoeld om deze kosten op te kunnen opvangen.

Raadsbesluit:

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021		600	0	600	0	0
Begroting 2022		0	0	0	0	0
Raming 2023		0	0	0	0	0
Raming 2024		0	0	0	0	0
Raming 2025		0	0	0	0	0

Begeleiding naar werk	0	0	0	0	0
-----------------------	---	---	---	---	---

voor Statushouders

Begroting bestemmingsreserves **31-12-2021** **31-12-2022** **31-12-2023** **31-12-2024** **31-12-2025**

Werk en inkomen	34.730	27.990	27.522	27.055	26.587
Begeleiding naar werk voor	0	0	0	0	0

Statushouders

Doel reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking kosten voor de begeleiding naar werk en inzet van instrumenten t.b.v. statushouders in 2022. Het rijk heeft de taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor 2021 voor de gemeente Rotterdam verhoogd naar 1.000 statushouders. Dit brengt extra kosten met zich mee. Vanuit de onderbesteding in 2020 is een bestemmingsreserve gevormd, die in 2022 zal worden ingezet om de dip in de budgetten voor de statushouders op te kunnen vangen.

Raadsbesluit:

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
--	--------------	------------	------------	-------------	---------	-----------

						Begroting 2021	0	0	0	0	0
						Begroting 2022	0	1.000	1.000	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	33.054	26.548	26.548	26.548	26.548	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
BUIG (uitkeringen						Werk en inkomen	34.730	27.990	27.522	27.055	26.587
Participatiewet e.d.)						Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen	33.054	26.548	26.548	26.548	26.548
						Participatiewet e.d.)					
Doel reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.					
Raadsbesluit:						Eerste bestuursrapportage 2015 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2022)					
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	35.529	0	2.475	0	33.054
						Begroting 2022	33.054	0	6.506	0	26.548
						Raming 2023	26.548	0	0	0	26.548
						Raming 2024	26.548	0	0	0	26.548
						Raming 2025	26.548	0	0	0	26.548
Bestemmingsreserve	1.636	1.402	935	467	0	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Doorlopende						Werk en inkomen	34.730	27.990	27.522	27.055	26.587
werkzaamheden Tozo-						Bestemmingsreserve Doorlopende	1.636	1.402	935	467	0
regeling						werkzaamheden Tozo-regeling					
Doel reserve:						De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.					
Raadsbesluit:											
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	7.549	0	5.913	0	1.636
						Begroting 2022	1.636	0	234	0	1.402
						Raming 2023	1.402	0	468	0	935
						Raming 2024	935	0	468	0	467
						Raming 2025	467	0	468	0	0
Bestemmingsreserve	40	40	40	40	40	Begroting bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Spaarsaldo	Werk en inkomen						34.730	27.990	27.522	27.055	26.587
Participatiebudget	Bestemmingsreserve Spaarsaldo						40	40	40	40	40
Participatiebudget											
Doel reserve: De bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget is ontstaan, doordat de BBV regels voor het meenemen van het participatiebudget in 2014, zijn gewijzigd. Voorheen nam de gemeente niet-bestede participatiemiddelen (spaarsaldo) op de balans mee om die in volgende jaren te kunnen inzetten. Vanaf eind 2014 mag de gemeente dit niet meer op deze wijze presenteren op de overlopende passiva. Het zijn dus rijksmiddelen Participatiebudget van voorgaande jaren die de gemeente inzet voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Dit saldo kan gesplitst worden in € 355 voor Regionale Werkbedrijven en € 607 voor SROI.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2014 (van 1-1-2015 t/m nader te bepalen)											
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand					
	Begroting 2021	372	0	332	0	40					
	Begroting 2022	40	0	0	0	40					
	Raming 2023	40	0	0	0	40					
	Raming 2024	40	0	0	0	40					
	Raming 2025	40	0	0	0	40					
Totaal	2.243.284	2.053.333	2.059.601	2.124.001	2.179.934						

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

De gemeenteraad heeft november 2020 ingestemd met het raadsvoorstel "Herijking Investeringsfonds Rotterdam; Oprichting van de Rotterdamse Investeringsmotor". Hiermee is besloten om vanaf 2021 het IFR, dat investeringsprojecten in het kader van de "Stadsvisie 2030" dekt, af te schaffen en de daarbij horende dekkingsmiddelen over te hevelen naar de RIM. Naast de middelen uit het IFR zijn de opbrengsten van de verkoop van Eneco toegevoegd aan de RIM.

De RIM is opgebouwd uit acht verschillende cilinders, elk met een specifieke, transparante functie.

Cilinder 0 - Allocatie Investeringsmiddelen

Cilinder 0 is de allocatiecilinder van de RIM. Exploitiatiemiddelen zoals exploitatiebijdragen, bespaarde rente en verkoopopbrengsten van deelnemingen worden toegevoegd en vervolgens aan de andere cilinders toegekend. De bijdrage vanuit de begroting is ook afhankelijk gemaakt van de groeimiddelen van het Gemeentefonds en de belastingen.

Cilinder 1 - Dekking afgeronde investeringen

Cilinder 1 dekt kapitaallasten van materiële vaste activa, zoals vastgoed, wegen, bruggen en parken. Hierin is een deel van het IFR ondergebracht en de kapitaallasten van nieuwe investeringen. Jaarlijks wordt ca. € 100 mln toegekend aan nieuwe investeringen, waarvan € 10 mln voor kleinschalige gebiedsontwikkeling.

Cilinder 2 - Dekking lopende investeringen

Cilinder 2 dekt uitgaven die niet geactiveerd kunnen en mogen worden. Deze uitgaven worden rechtstreeks in de exploitatie genomen. Hierbij valt te denken aan de out-of-pocketlasten vanuit het IFR en van nieuwe investeringen en subsidies vanuit de verkoopopbrengst Eneco, zoals het Scholingsfonds.

Cilinder 3 - Dekking financiële activa

Cilinder 3 dekt risico's en lasten van financiële vaste activa, zoals deelnemingen en externe fondsen die betrekking hebben op de verkoopopbrengst Eneco vanuit cilinder 7. Hierbij valt te denken aan het Energietransitiefonds en een kapitaalverstrekking aan Stedin.

Cilinder 4 - Egalisatie nieuwe investeringen

Cilinder 4 egaliseert verschillen tussen investeringslasten en beschikbare dekkingsmiddelen.

Cilinder 5 - Dekking vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties

Cilinder 5 wordt gevoed uit vrijval kapitaallasten en dekt daarmee investeringslasten van vervanging, renovaties en restauraties.

Cilinder 6 - Investeringsmiddelen genererend vermogen

Cilinder 6 bevat mogelijk vermogen om middelen voor investering te genereren.

Cilinder 7 - Verkoopopbrengst Eneco

Cilinder 7 is gevuld met de verkoopopbrengst van Eneco. Voor het inzetten van deze middelen is een adviescommissie in het leven geroepen. De Enecomiddelen worden ingezet bij cofinanciering, zijn revolverend of realiseren extra besparingen of inkomsten voor de gemeente. Dit cilinder relateert met de financiële vaste activa uit cilinder 3 en subsidieverstrekingen uit cilinder 2. Het doel is de omvang van de Enecomiddelen zoveel mogelijk in stand te houden. Daarnaast wordt de gederfde Eneco-dividenden uit de opbrengst Enecomiddelen gedekt.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2022 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve RIM is opgenomen.

Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	RIM	budget	2021	2022	2023	2024	2025
	per 1-1-						

2021

Verkeer en vervoer	69.183	62.964	21.566	42.550	600	500	600									
IFR - Hoekse Lijn	62.500	57.914	19.214	40.199	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr	
vertraging en									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024		
verlenging																
Verkeer en vervoer	69.183	62.964	21.566	42.550	600	500										
IFR - Hoekse Lijn	62.500	57.914	19.214	40.199	0	0										
vertraging en verlenging																
Algemene informatie																
Project omschrijving	In het coalitieakkoord zijn middelen toegekend aan de bestemmingsreserve Investerings Rotterdam ter dekking van de gemeentelijke bijdrage van €35 mln aan het project Hoekse De financiële uitwerking is nu geconcretiseerd, de middelen zijn eerder benodigd dan verw Op basis hiervan wordt de begroting geactualiseerd. Daarnaast is in 2019 een dividend uitk van € 27,5 mln ontvangen van RET NV. Op grond van de vaststellingsovereenkomst wordt dividenduitkering ingezet als bijdrage aan het project. Met beide mutaties worden de meerj lasten en baten van het project Hoekse Lijn conform de vaststellingsovereenkomst in de begi ver															
Gebied	Hoek van H															
Planning	2020	tot	2023											Fase	Afrc	
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal												
		(overig)														
	62.500	0	0	62.500												
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022																
De resterende activiteiten voor de Hoekse Lijn Ombouw worden verder afgerond in 2021.																
De aanleg van Metro aan Zee gaat in 2021 door en de oplevering staat gepland rond medio 2022. De kasstro lopen daar altijd wat achteraan.																
IFR - Hoekse Lijn	1.795	244	245	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr	
									RIM	budget per 1-1-	2021	2022	2023	2024		
										2021						
Verkeer en vervoer	69.183	62.964	21.566	42.550	600	500										
IFR - Hoekse Lijn	1.795	244	245	0	0	0										

Lijn									
Algemene informatie									
Project omschrijving		In 2014 is een bestuurlijk besluit gevallen over het ombouwen en verlengen van de Hoeks van een NS-spoorlijn naar metroverbinding. Het college van B&W van Rotterdam heeft z 2015 uitgesproken voor een verdere doortrekking van de spoorlijn tot aan het strand en voo aan de omstandigheden aangepast station. Dit is gebeurd onder de voorwaarde dat financ in samenwerking met andere partijen geschiedt. De Metropool Regio Rotterdam Den (MRDH) neemt de kosten van de extra spoorverlenging en de helft van de extra kosten va station voor haar rek							
Gebied		Hoek van H							
Planning	2017	tot		2021	Fase Afr				
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal					
		(overig)							
		1.795	0	0	1.795				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022									
In 2022 ligt de aandacht vooral bij veiligheid en natuur. In 2021 worden al veel voorbereidingen getroffen. Alle samenhangende werkzaamheden op het gebied van veiligheid en natuur en de daaruitvolgende aanpassing de infrastructuur in de buitenruimte worden verder in 2022 opgepakt.									
Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begn		
		RIM	budget per 1-1-	2021	2022	2023	2024		
		2021							
Verkeer en vervoer	69.183	62.964	21.566	42.550	600	500			
IFR - A16	2.900	2.900	1.852	700	600	500			
Algemene informatie									
Project omschrijving		De gemeente Rotterdam draagt samen met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag bij a inpassingsmaatregelen voor de A16 Rotterdam. Deze bijdrage uit het voorbereidingsbudge betreft gemeentelijke kosten voor voorbereiding en planbegele							
Gebied		Str							
Planning	2018	tot		2025	Fase Uitv				
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal					
		(overig)							
		2.900	0	0	2.900				

								Voorgenomen resultaat							
								en bijbehorende							
								activiteiten 2022							
								Nadat in 2021 de meeste ontwerp- en inpassingsvraagstukken worden afgerond, zal in 2022 het accent liggen op de begeleiding van de uitvoeringsactiviteiten van de aannemer. Daarbij wordt actief bewaakt dat aan eerder afgesproken voorwaarden en eisen wordt voldaan. Tevens start het proces voor de oplevering en overdracht van de onderdelen die in beheer komen van de gemeente Rotterdam, waarbij goedkeuring en acceptatie van de gerealiseerde infrastructuur en documentatie plaats moet vinden.							
IFR - Buitenruimte	550	468	255	213	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
station Hoek van									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Holland Strand															
								Verkeer en vervoer							
IFR - Buitenruimte								550	468	255	213	0	0		
station Hoek van Holland Strand															
								Algemene informatie							
Project omschrijving								In 2014 is een bestuurlijk besluit gevallen over het ombouwen en verlengen van de Hoeks van een NS-spoorlijn naar metroverbinding. Het college van B&W van Rotterdam heeft zitting in de commissie van advies en heeft op 11 september 2015 uitgesproken voor een verdere doortrekking van de spoorlijn tot aan het strand en voor de aanpak van de omstandigheden aangepast station. Dit is gebeurd onder de voorwaarde dat financiering in samenwerking met andere partijen geschiedt. De Metropool Regio Rotterdam Den Haag (MRDH) neemt de kosten van de extra spoorverlenging en de helft van de extra kosten van de aanpak van de omstandigheden voor haar rekening.							
								Gebied							
Planning								2021	tot		2022	Fase Uitvoering			
Dekking								IFR	Gemeente (overig)		Derden	Totaal			
								550	0		0	550			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022															
In 2022 ligt de aandacht vooral bij veiligheid en natuur. In 2021 worden al veel voorbereidingen getroffen. Alle samenhangende werkzaamheden op het gebied van veiligheid en natuur en de daaruitvolgende aanpassingen van de infrastructuur in de buitenruimte worden verder in 2022 opgepakt.															
IFR - Hoek van	1.438	1.438	0	1.438	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting

Holland -
buitenruimte en
verkeersaanpassingen

RIM budget 2021 2022 2023 2024
per 1-1-
2021

Verkeer en vervoer	69.183	62.964	21.566	42.550	600	500
--------------------	--------	--------	--------	--------	-----	-----

IFR - Hoek van	1.438	1.438	0	1.438	0	0
----------------	-------	-------	---	-------	---	---

Holland -
buitenruimte en
verkeersaanpassingen

Algemene informatie						
Project omschrijving		Betreft aanpassingen van kruising Strandweg, Strandboulevard en diverse fiets				
Gebied						
Planning	2021	tot	2021		Fase	Afro
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal		
	(overig)					
	1.438	0	0	1.438		
Voorgenomen resultaat en						
bijbehorende activiteiten 2022						

Cultuur, sport en recreatie	400	262	150	100	0	0	0
--------------------------------	-----	-----	-----	-----	---	---	---

IFR - 400 262 150 100 0 0 0
Sportaccommodaties
verduurzaming

Reserves Budget Restant Begroting Begroting Begroting Begroting Begr
RIM budget per 2021 2022 2023 2024
1-1-2021

Cultuur, sport en recreatie	400	262	150	100	0	0
--------------------------------	-----	-----	-----	-----	---	---

IFR -	400	262	150	100	0	0
-------	-----	-----	-----	-----	---	---

Sportaccommodaties
verduurzaming

Algemene informatie	
Project omschrijving	Coalitieakkoord: "Sportaccommodaties worden verduurzaamd om energiezuinig kunnen opereren, het verstrekken van leningen kan hierbij helpen." Met een bijdra het IFR worden sportaccommodaties verduurzaamd. Onder andere door verhogin het subsidiebudget ten behoeve van energiebesparende maatregelen breedtesportverenigingen met een eigen gebouw en duurzame initiatieven sportverenigingen. Bij onderbenutting door de verenigingen worden uit het budge gemeentelijke accommodaties verduurz

Gebied								Stedelijke inrichting en ontwikkeling							
Planning		2017		tot		2022		Fase		Uitvoering					
Dekking		IFR		Gemeente		Derden		Totaal							
				(overig)											
		400		0		0		400							
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022															
Projecten in het kader van duurzaamheid en sport waaronder vermindering gebruik afvalstromen op sportverenigingen, schone energie en opslag in samenwerking met sportaccommodaties / wijkenergiedoelprojecten															
IHP Sport en verduurzaming: ontwikkelen tools / referentiemodellen.															

	RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
IFR - Kansrijke wijken	3.000	726	516	81	129	0	
Algemene informatie							
Project omschrijving	In het programma "kansrijke wijken" zijn negen wijken benoemd waar te weinig grote woningen zijn en te weinig kansrijke gezinnen wonen. Doel van het programma is om de gehele wijk in balans te krijgen. Na gesprekken met woningcorporaties, marktpartijen en andere partijen zijn er projecten geïdentificeerd die als katalysator voor de drie wijken Oude Noorden, Nieuwe Westen en Middelland het verschil kunnen maken; die kunnen zorgen voor de juiste investeringen door marktpartijen en woningcorporaties, maar te groot zijn om binnen het huidige budgetkader te kunnen financieren.						
Gebied	Stedelijk gebied						
Planning	2016	tot	2023		Fase	Uitvoering	
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal			
		(overig)					
	3.000	0	0	3.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Voor de Pupillenbuurt in het Nieuwe Westen staat het jaar 2022 in teken staan van het doorpakken op de nog te voeren acties uit het buurtverbeterplan. Deze en nog andere acties hebben flinke vertraging opgelopen door Covid19. Dat houdt in dat meerdere programmaonderdelen in 2022 zullen worden opgepakt. Denk hierbij aan arbeidsmarktonderzoek met oplossingsrichtingen, inzet buurtvaders op en om het plein, werk- en stageplekken jongeren, het inzetten van nog méér lokale ondernemers voor diverse opdrachten, investeren in vitaliteit van bewoners en organiseren van diverse (sociale) activiteiten.							
Daarnaast zal in 2022 ook de focus liggen op de markering van de afronding van het buurtverbeterplan, besteding van hetgeen dat is opgebouwd ten aanzien van de genomen acties en het vinden van een vorm de energie in en voor de buurt te behouden en voort te zetten in de toekomst.							
IFR - Leuvenkolk	570	21	21	0	0	0	0
Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1

IFR - Buitenruimte	79.540	482	350	132	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Binnenstad									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								IFR -	79.540	482	350	132	0	0	
								Buitenruimte							
								Binnenstad							
								Algemene							
								informatie							
								Project	Doel van het programma "Visie openbare ruimte binnenstad" is het tot stand brengen van						
								omschrijving	kwalitatief hoogwaardige buitenruimte waar het voor bezoekers en bewoners aangenaam to						
									is (zgn. City Lounge gedachte). Dit wordt tot stand gebracht door pleinen, straten, stoepen e						
									openbaar groen beter in te richten en aangename (loop-)routes tussen die plekken te m						
									Vastgestelde kaders zoals de Rotterdamse stijl, de centrum stijl, het verkeersplan, het groen						
									en het lichtplan bieden de richtlijnen daa						
								Gebied							Binne
								Planning	2008	tot	2022			Fase	Afrc
								Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal			
									(overig)						
									79.540	4.520	108	84.169			

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

Nu fase 1 van het project Jacobus/Mauritsstraat is uitgevoerd zal fase 2 starten, na renovate Woonstad.

Daarnaast zijn er verspreid over de Binnenstad in overleg met de omgeving parkeerplaatsen onttrokken en getransformeerd naar fietsvoorziening, terras of trottoir. Tijdens de Mobiliteits Challenge Hoogkwartier zijn 20 parkeerplaatsen tijdelijk getransformeerd naar groene plekken.

IFR - Buitenruimte	18.876	1.942	100	100	200	1.341	200
Laurenskwartier							
(Binnenrotte,							
Markthal, Blaak 31)							

Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
	RIM	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	

1-2021

Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
Inrichting en							
ontwikkeling							

IFR - Buitenruimte	18.876	1.942	100	100	200	1.341
Laurenskwartier						
(Binnenrotte,						
Markthal, Blaak 31)						

Algemene

informatie

Project	Het realiseren van een hoogwaardige buitenruimte in de omgeving van Blaak 3
omschrijving	Markthal en de Binnenrotte. Hiermee wordt aangesloten bij grote bouwprojecten en invulling gegeven aan de ambities op het gebied van de City Lo

Gebied	Ce
---------------	----

Planning	2010	tot	2025		Fase	Uitv
-----------------	------	-----	------	--	------	------

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		

	18.876	0	0	18.876
--	--------	---	---	--------

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten

2022

Voor het project Buitenruimte Laurenskwartier resteert de buitenruimte Markthal/RottaNova. In 2022 zal de inrichtingsplan procedure verder doorlopen worden (Voorlopig Ontwerp en Definitief Ontwerp). Daadwerkelijk uitvoering zal plaats vinden nadat het gebouw RottaNova zo goed als opgeleverd is (medio 2024).

IFR - Buitenruimte	5.000	1.899	100	700	0	0	0
Timmerhuis							

Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
	RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	

Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
Inrichting en							
ontwikkeling							

IFR -	5.000	1.899	100	700	0	0
Buitenruimte						
Timmerhuis						
Algemene informatie						
Project omschrijving	De binnenstad rondom het Stadhuis, Timmerhuis en voormalig Postkantoor fungeert als visitekaartje van Rotterdam. In 2015 is het Timmerhuis opgeleverd, het Stadhuis is gerenoveerd en de Meent is opnieuw ingericht. Daarop aansluitend vindt herinrichting plaats op de buitenruimte: Stadhuisstraat, het Doelwater, Raamplein, Rode Zand en Haagseveer. Met de loop/fietsbrug wordt het Haagseveer verbonden met de Lombardkade. Tevens zorgt de onderdoorgang van het Timmerhuis met de omgeving verbonden wordt met de omgeving.					
Gebied	Centrum					
Planning	2015	tot	2022		Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	5.000	2.040	0	7.040		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						
Binnen het project was een extra voetgangersbrug opgenomen. Eind 2019 is er definitief geen toestemming gekomen van de vereniging van eigenaren gegeven en zal de extra brug niet doorgaan. Er is al een voetgangersbrug. Hierdoor wordt de betere verbinding tussen Haagseveer en Lombardkade over gerealiseerd worden. Deze variant wordt verder uitgewerkt. Het ontwerp voor de Lombardkade is zo goed als definitief. Noordmolenwerf moet nog worden ontworpen worden, er wordt nu gekeken welke onderhoudsbehoeftes en knelpunten er zijn.						
IFR - Coolsingel	11.766	9.142	2.601	0	0	702
202						
Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953
IFR - Coolsingel	11.766	9.142	2.601	0	0	702
Algemene informatie						
Project omschrijving	Reconstructie van de Coolsingel naar een boulevard met allure. De Coolsingel krijgt een nieuw profiel van gevel tot gevel, van het Hofplein tot aan de Schilderstraat/Witte de Withstraat. Het profiel zorgt voor goede verbindingen tussen het Lijnbaankwartier en de Laurenskwartier. Het profiel wordt opnieuw ingedeeld met meer ruimte en comfort voor voetgangers en fietsers. Er komen meer bomen en groen en een hoogwaardige bestrating.					

aansluit op de monumentale gevels. Door de inrichting met bijzondere verlichting en ni
ornamenten zal het verblijf op de Coolsingel veraangenaamd wr

Gebied					Ce
Planning	2015	tot	2025	Fase	Uitv
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
(overig)					
	11.766	3.094	0	14.860	

Vorgenomen resultaat
en bijbehorende
activiteiten 2022
De formele ingebruikname heeft plaatsgevonden op 10 april 2021. De meeste werkzaamheden zijn afgerond
de Coolsingel is met ingang van april 2021 dan ook geheel functioneel. In 2021 worden de rest- en
herstelwerkzaamheden afgewikkeld.
Een deel van de natuursteen esplanade is tijdelijk met ander materiaal aangelegd (gevolgen niet tijdig leverer
natuursteen vanwege corona maatregelen).
Het vervangen van de betontegels op de esplanade door het natuursteen patroon wordt naar verwachting var
januari 2022 opgepakt en duurt ongeveer 7 maanden.
In de huidige prognose zijn de benodigde reserveringen voor het op een later moment herinrichten van de
bouwplaatsen van Postkantoor en Coolsingel 75 apart gelabeld.
De dekking voor de kosten van de uiteindelijke vervanging van tijdelijk materiaal naar natuursteen in cirkelpat
op de splanade en bouwplaatsen zal gereserveerd moeten blijven tot de uiteindelijke vervanging mogelijk is.

IFR - Hart van Zuid	102.094	46.460	9.335	4.208	2.941	2.990	2.530	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							
IFR - Hart	102.094	46.460	9.335	4.208	2.941	2.990									
van Zuid															

Algemene	
informatie	
Project	Het project Hart van Zuid vindt zijn oorsprong in de gemeentelijke Stadsvisie 2030.
omschrijving	Stadsvisie 2030 (door de gemeenteraad vastgesteld in november 2007) is het gebied rond Zuidplein en Vaanweg-Pleinweg opgenomen als VIP-gebied. Dit gebied kan een sleu vervullen in de zogenaamde "dubbelslag op Zuid": het wegwerken van achterstanden en benutten van kansen. Hart van Zuid focust vooral op de ka De direct te nemen lasten van het IFR zijn ter (a) dekking van het contractbudget (onder periodieke prestatie vergoeding) van het project Hart van Zuid, waarvoor door de ontwikkel partij deze gebiedsontwikkeling wordt uitgevoerd; (b) de gemeentelijke risicoreservering; (c interne apparaatsk

Gebied					Ch
Planning	2016	tot	2044		Fase Uitvo
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	102.094	20.308	12.870	135.272	

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

De verwachting is dat in 2022 wordt begonnen aan de Oost-West route als onderdeel van de uitbreiding van het winkelcentrum Zuidplein. Daarnaast zal de Gooiandsingel worden opgeleverd en gaat er verder worden gewerkt aan het nieuwe busstation. Tevens zullen er voorbereidende werkzaamheden starten voor de ontwikkeling van de Leisure plot. Ook zal er verder worden gegaan met de bouw van de woningen in het Zuiderparkhof.

Het project is te volgen op de website www.hartvanzuidrotterdam.nl

IFR - Sportcampus	21.321	4.386	752	700	650	220	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Rotterdam									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								IFR -	21.321	4.386	752	700	650	220	
								Sportcampus							
								Rotterdam							

Algemene

informatie

Project	Uitvoering van het geactualiseerde Masterplan Sportcampus (raadsbesluit 15 december 2019)
omschrijving	1 oktober 2020). De sportparticipatie in Rotterdam loopt achter bij die in Nederland. sportparticipatie in Rotterdam Zuid loopt nog eens achter bij het gemiddelde van Rotterdam. van het project is om in combinatie met sportstimuleringsprogramma's de sportparticipatie verhogen. Daarnaast zullen er 870 woningen in het alle segment in een bijzondere omg worden toegevoegd; passend in de Woonvisie en een belangrijke toevoeging voor De huidige voorzieningen op het complex Varkenoord zijn sterk verouderd en moeten verva worden. Deze vervanging wordt aangegrepen om het ruimtegebruik te intensiveren en met i in de tweede fase functies toe te voegen zodat een Sportcampus on

Gebied					IJsselm
Planning	2015	tot	2024		Fase Uitvo
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	21.321	0	0	21.321	

activiteiten 2022

IFR - Katoenveem	1.400	1.005	292	302	302	302	302	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
leegstandsbeheer									RIM	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
										1-2021					
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								IFR -	1.400	1.005	292	302	302	302	
								Katoenveem							
								leegstandsbeheer							

informatie

Pagina 995 van 1150

Gebied					Merwe-Vierhavensg	
Planning	2017	tot		2024	Fase	Uitv
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal		
(overig)						
	1.400	0	0	1.400		
Voorgenomen resultaat en						
bijbehorende activiteiten						
2022						
Activiteiten ten behoeve van leegstandsbeheer en onderzoek naar- en begeleiding van een mogelijke verkoop						
een filantropische instelling						

IFR - Capaciteit	11.250	11.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Feijenoord City										RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1									
inrichting en																
ontwikkeling																
IFR -	11.250	11.250	2.250	2.250	2.250	2.250										
Capaciteit																
Feijenoord																
City																

Algemene informatie

Project Dekking van de gemeentelijke apparaatskosten, voor zover zij niet gedekt zijn door

omschrijving investeringskrediet, voor het programma Stadionpark en onderdeel Feijenoord City. Voor de

2021ev gaat het om € 2,25 mln. jaarlijks ten behoeve van de bekostiging van de gemeent

inzet in de gebiedsontwikl

Gebied					IJsseln	
Planning	2019	tot		2026	Fase	C
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal		
(overig)						
	11.250	0	0	11.250		

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

De IFR bijdrage is voor de dekking van de gemeentelijke apparaatskosten, voor zover zij niet gedekt zijn door

investeringskrediet, voor het programma Stadionpark en onderdeel Feijenoord City. Voor het jaar 2022 gaat f

[illegible]

Project	De doelstelling van het project 'Blankenburgverbinding' is het realiseren van een rob
omschrijving	ontsluiting van het Haven en Industrieel Complex (HIC) en de Greenport/Westlan Rotterdamse inzet is gericht op de realisatie van de Blankenburgverbinding en bijbeh Kwaliteitsprogramma. Doelstelling van de gemeentelijke inzet is dat in het planproc realisatie van de Blankenburgverbinding de Rotterdamse belangen worden geborgd. realisatie van het kwaliteitsprogramma zal de ruimtelijke kwaliteit de oostrand en de Gr Gordel van Rozenburg, in vergelijking met de huidige situatie, versterkt wr

Planning	2020	tot	2025		Fase	Uitvoering
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	985	0	0	985		

IFR - Stadionpark	16.152	12.961	1.454	1.355	1.295	1.302	5.473	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Infrastructuur (OOP)									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							

IFR -	16.152	12.961	1.454	1.355	1.295	1.302
Stadionpark						
Infrastructuur						
(OOP)						

Algemene informatie

Project omschrijving De mobiliteitsopgave is een belangrijk onderdeel voor de ontwikkeling van de bereikbaarheid het nieuwe stadion. Om de bereikbaarheid goed te kunnen borgen zijn er in en om het ni stadion diverse aanpassingen nodig. Zoals de realisatie van voldoende parkeergelegenheid het stadion en op afstand, voldoende busparkeerplaatsen en voldoende fietsparkeerple Daarnaast dient de Olympiaweg en Colosseumweg opnieuw te worden geprofileerd en d diverse tramlussen/bogen te worden aangepast in combinatie met het realiseren van ni haltes. De out-of-pocket bijdrage zijn voor de afdekking van de programmakosten tijde voorbereiding en realisatiefase van de mobiliteitsop

Gebied IJsseln

Planning 2018 tot 2026 Fase Uitv

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	16.152	0	0	16.152

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

In 2022 zullen voorbereidende werkzaamheden worden getroffen voor de Roseknoop en de verlengde Coloseumweg. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan de verdere uitwerkingen van de diverse ontwerpen en haalbaarheidsstudies. Bijvoorbeeld voor het busparkeren aan de Coloseumweg. Daarnaast wordt met de ontwikkeling van de MIRT studie onderzocht of er wellicht een aangepast plan komt voor de traverse over het spoor. Tevens vindt er afstemming plaats met ProRail omtrent de uitvoeringsrandvoorwaarden en toetsingen de Spoorwegwetgeving.

IFR - Smartgrid	1.800	195	195	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
---------------------------------------	---------	---------	--------	--------	-------	--------	---

IFR - Smartgrid	1.800	195	195	0	0	0
-----------------	-------	-----	-----	---	---	---

Algemene informatie

Project	Aanleg van een energie- en datainfrastructuur (smartgrid) voor Rotterdam vanuit het M									
omschrijving	Vierhavensgebied (M4H)/ Stadshavens, waardoor een volledig circulair stelsel van en (warmte, elektra en gas) in Rotterdam mogelijk wordt. Een Smartgrid dat in de toekomst bovendien kan worden uitgebreid met bijvoorbeeld data en 's									
Gebied										
Planning	2016	tot		2021			Fase	Uitv		
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal						
		(overig)								
		1.800	0	0	1.800					
Voorgenomen resultaat										
en bijbehorende										
activiteiten 2022										

IFR -	450	313	310	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Noorderboulevard									RIM	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
supermarkt										1-2021					
Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1								
inrichting en															
ontwikkeling															
IFR -	450	313	310	0	0	0									
Noorderboulevard															
supermarkt															

Algemene informatie									
Project									
Om het stadsdeel te versterken waarin de Noorderboulevard (Zwartjanstra									
omschrijving									
Noordmolenstraat) liggen, is de vestiging van een supermarkt hier gewenst. De									
geschikte locatie hiervoor is het gemeentelijk vastgoed tussen de 2e en 3e Pijnackers									
Het gaat om 2 voormalige schoolgebouwen met gevels die in de cultuurhistor									
verkenning van het Oude Noorden zijn benoemd als 'beeldbepa									
Gebied									
Planning									
2018 tot 2021 Fase Uitv									
Dekking									
IFR Gemeente Derden Totaal									
(overig)									
450 0 0 450									
Voorgenomen resultaat en									
bijbehorende activiteiten									
2022									

Groene long - herinrichten Hofplein	5.700	5.700	0	0	0	0	0
	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953
	Groene long - herinrichten Hofplein	5.700	5.700	0	0	0	0
	Algemene informatie						
	Project omschrijving	Het Hofplein verandert van een drukke verkeersrotonde in een fraai vormgegeven stadsplein met meer ruimte voor voetganger en fietsers. In het investeringsvoorstel van 2020 is € 20,9 mln opgenomen voor de Groene Long - Hofplein. Niet alle kosten kunnen geactiveerd worden: daarom wordt de investering gesplitst in € 5,2 mln aan Out Of Pocketkosten, die direct ten laste van de Bestemmingsreserve Rotterdam Investeringsmotor gebracht worden en een kredietaanvraag van € 15,2 mln. De jaren 2020 en 2021 staan in het teken van de planvoorbereiding en participatie. De uitvoering start in 2022 en de oplevering staat gepland voor 2023. Voor ruim een kwart (26,7%) van de totale investering worden bijdragen van derden in de vorm van cofinanciering van particulieren en (rijks)subsidies geëist.					
	Gebied						
	Planning	2021	tot	2023		Fase	C
	Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
		5.700	0	0	5.700		
	Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						
IFR - Voorbereidingskosten 7 stadsprojecten	200	0	0	0	0	0	0
	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	RIM	budget	2021	2022	2023	2024	
		per 1-1-2021					
	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953
IFR -	200	0	0	0	0	0	0

Vorbereidingskosten

7 stadsprojecten

Algemene informatie

Project omschrijving Kosten voor overkoepelende aspecten van 7 stadsprojecten, zoals communicatie, personeelskosten. Het gaat om de projecten Alexanderplein, Groene Long (Hofplein), Hofbogenpark, Maashavenpark, Rijnhavenpark, Getijdenpark Feyenoord, City, Schouwburg

Gebied

Planning	2020	tot	2021	Fase	Uitvoering
----------	------	-----	------	------	------------

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
(overig)				

200	0	0	200
-----	---	---	-----

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

IFR - Monument GJ de Jongh	0	0	1.052	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
									RIM	budget per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
---------------------------------------	---------	---------	--------	--------	-------	--------	---

IFR - Monument GJ de Jongh	0	0	1.052	0	0	0
----------------------------	---	---	-------	---	---	---

Algemene informatie

Project omschrijving

IFR - Monument GJ de Jongh

Gebied

Planning

Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal
(overig)				

0	0	0	0
---	---	---	---

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten

2022

IFR - Vergroening	4.000	4.000	0	490	484	633	633	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Museumpark									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								IFR -	4.000	4.000	0	490	484	633	
								Vergroening							
								Museumpark							
								Algemene							
								informatie							
								Project	Het doel is om in en rondom het Museumpark vergroening en een betere verblijfskwaliteit te realiseren voor zowel bezoekers als bewoners. Daarnaast is een betere aansluiting van Museumpark op de omgeving een belangrijke opgave.						
								omschrijving							
								Gebied							
								Planning	2019	tot	2026	Uitvoering			
								Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal			
									(overig)						
									4000	0	0	4000			
								Vorgenomen resultaat							
								en bijbehorende							
								activiteiten 2022							
									Het project Vergroening Museumpark bestaat uit werkzaamheden aan vijvers en bestrating. De oplevering van de bestrating zal eind 2021, begin 2022 zijn en de oplevering van de vijvers zal eind 2021, begin 2022 zijn en de oplevering van de bestrating naar verwachting in 2023/2024.						
IFR - Buitenruimte	2.000	466	466	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
EMC (Binnenstad)									RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								IFR -	2.000	466	466	0	0	0	
								Buitenruimte							
								EMC							
								(Binnenstad)							
								Algemene							
								informatie							
								Project	Het Erasmus MC wordt vernieuwd, waarna de buitenruimte heringericht wordt. De gemeente wil de buitenruimte van het Erasmus MC werken hierin samen in opdrachtverstrekking en financiering. Mijlpalen zijn vastgesteld op 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025.						
								omschrijving	het Erasmus MC werken hierin samen in opdrachtverstrekking en financiering. Mijlpalen zijn vastgesteld op 2021, 2022, 2023, 2024 en 2025.						

Gebied					Ce
Planning	2017		tot	2020	
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	2.000	0	0	2000	
Voorgenomen resultaat					
en bijbehorende					
activiteiten 2022					

IFR - Buitenruimte	526	132	30	0	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Koningsveldeplein										RIM	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
											1-2021					
Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1									
Inrichting en																
ontwikkeling																
IFR -	526	132	30	0	0	0										
Buitenruimte																
Koningsveldeplein																

Algemene informatie	
Project omschrijving	Het Koningsveldeplein is, in afwachting van de ontwikkeling van de voormalige schc meer dan vijftien jaar tijdelijk ingericht. Het plein is deels verzakt, de speeltoestellen zijn vervanging toe en de functies sluiten niet goed aan bij de doelgroep. Het plein is het van formaat in het Liskwartier dat ruimte biedt aan alle leeftijdscategorieën en spo ontwikkeling van het plein is concreet benoemd als resultaat in het gebiedsplan en slu op de doelstellingen van het beleid van het vorige college "Kansrijke wijken" en "Kc naar bu

Gebied					
Planning	2016		tot	2020	
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	526	0	0	526	
Voorgenomen resultaat en					
bijbehorende activiteiten					
2022					

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten	2022

Algemene	
informatie	
Project	Het Rotterdam Makers District is de plek in de regio voor de innovatieve maakindustrie
omschrijving	Makers District, bestaande uit de gebieden Rotterdam en Merwe-Vierhavens (M4H Rotterdam) leent zich er perfect voor. Jonge bedrijven kunnen hier opstarten en doorgroeien naar gevestigde ondernemingen. Grote bedrijven kunnen hier experimenteren met nieuwe productieprocessen. Er worden nieuwe technologieën uitgedacht, getest en toegepast. Deze nieuwe technologieën zijn gebaseerd op digitalisering, robotisering, additieve manufacturing, en de toepassing van nieuwe, duurzame energie en materialen. Het Makers District creëert een innovatiemilieu, optimaal geëquipeerd voor de innovatieve maakindustrie en een proeftuin voor de stad en haven van de toekomst. Met een mix van werken en wonen en ruimte voor uitwisseling en ontmoeting. Deze ontwikkeling zal langjarige investeringen vergen, zowel de gemeente (eerste raming tenminste € 20 mln) als het Havenbedrijf Rotterdam.

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

Pagina 1005 van 1150

1-1-2021

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
---------------------------------------	---------	---------	--------	--------	-------	--------	---

IFR - 949 -302 275 0 0 0

Investeringsstrategie

Algemene

informatie

Project omschrijving Totstandkoming van het ruimtelijk raamwerk, ter voorbereiding op het bestemming dat voor de gebiedsontwikkeling Merwe Vierhavens (waaronder bijvoorbeeld Makersdistrict en de woningbouw Merwepieren vallen) noodzakelijk is. Project activiteiten op het vlak van communicatie en marketing & acquisitie kwamen hierdo

Gebied Stadsh

Planning 2018 tot 2020

Dekking IFR Gemeente Derden Totaal
(overig)

949 0 0 949

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten

2022

IFR - Oeververbinding 1.250 2.700 2.425 1.000 0 0 0

Reserves Budget Restant Begroting Begroting Begroting Begroting Begroting
RIM budget per 1-1- 2021 2022 2023 2024
2021

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
---------------------------------------	---------	---------	--------	--------	-------	--------	---

IFR - 1.250 2.700 2.425 1.000 0 0

Oeververbinding

Algemene

informatie

Project omschrijving In het IFR is een budget opgenomen voor voorbereidingskosten. Hieruit worden voorbereidingskosten betaald van projecten die in de Lange Termijn Investeringsplan (LTIP) zijn opgenomen, maar waarover nog geen investeringsbesluit is genomen

Gebied

Planning 2019 tot 2022 Uitvo

Dekking IFR Gemeente Derden Totaal

									(overig)							
									1250	0	0	1250				
									Voorgenomen resultaat							
									en bijbehorende							
									activiteiten 2022							
									In 2022 zal de lopende MIRT-Verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam - opdrachtgevers ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, provincie Zuid-Holland, MRDH en gemeente Rotterdam - worden afgerond. De bestuurlijke besluitvorming over de op te leveren eindrapportage én het Voorkeursalternatief, incl. bekostigingsafspraken, is voorzien medio 2022. De onderbouwing hiervoor volgt uit het inhoudelijk onderzoek in de beoordelingsfase, die na de zomer van 2021 van start gaat. Na besluitvorming over de MIRT-Verkenning medio 2022 komt besluitvorming over de volgende planfase, de (MIRT-)Planuitwerkingsfase, aan de orde.							
IFR - Openbare toiletvoorzieningen	1.507	76	76	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
									RIM	budget per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024		
									1-2021							
									Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1.507
IFR - Openbare toiletvoorzieningen	1.507	76	76	0	0	0	0									
									Algemene informatie							
									Project omschrijving							
									Aanbrengen van openbare toiletvoorzieningen op druk bezochte plaatsen, evenementenlocaties, toeristische locaties en uitgaansgebieden. Hieronder wordt bedoeld het project "Propere plee", waarbij horeca-ondernemers in de Rotterdamse binnenstad gevraagd worden hun toilet open te stellen voor publiek gebruik.							
									Gebied							Stedelijk gebied
									Planning	2017	tot	2021				
									Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal			
									(overig)							
									1507	0	0	1507				
									Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Herinrichting Lage Bergse Bos tot aantrekkelijk park	804	804	0	204	202	199	199	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
									RIM	budget per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024		
									2021							

Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1
inrichting en ontwikkeling							
Herinrichting	804	804	0	204	202	199	
Lage Bergse Bos tot aantrekkelijk park							
Algemene informatie							
Project omschrijving	Extra bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren voor de realisatie v herinrichting van het Lage Bergse Bos tot een aantrekkelijk park. Het park ligt direct t Rotterdam aan en wordt veel gebruikt door Rotterdam						
Gebied	graag up						
Planning	2021	tot	2025				C
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal			
		(overig)					
	804	0	0	804			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
De gehele bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren wordt in 2021 gestort. Het recreatiesch realiseert hiervoor in de periode 2021-2025 de Kwaliteitsimpuls Lage Bergse Bos. Meer informatie is te vinden op www.staatsbosbeheer.nl/Over-Staatsbosbeheer/Projecten/rottemeren-kwaliteitsimpuls-lage-bergse-bos							

IFR - Essenburgpark	473	397	75	322	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
									RIM	budget per	2021	2022	2023	2024	
										1-1-2021					
Stedelijke	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1								
Inrichting en															
ontwikkeling															
IFR -	473	397	75	322	0	0									
Essenburgpark															
Algemene informatie															
Project	Uitvoering Inrichtingsplan RFC weg en afronden Essenbur														
omschrijving															

Gebied					Ce
Planning	2020	tot	2022		Afrc
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal	
	(overig)				
	76	100	297	473	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022					
Volgens de huidige planning vindt de uitvoering van het inrichtingsplan RFC weg plaats in 2022.					

IFR -	1.600	1.600	160	160	160	160	160	160	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Sportaccommodaties									RIM	budget		2021	2022	2023	2024	
intensivering										per 1-1-						
										2021						

Rotterdams	730	730	680	50	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Weerwoord										RIM	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en																

ontwikkeling						
Rotterdams	730	730	680	50	0	0
Weerwoord						
Algemene informatie						
Project omschrijving	De heviger buien, periodes van droogte en hete zomerdagen vragen om een grootschalig stadsbrede aanpak. Het Rotterdams Weerwoord is dat antwoord. Een antwoord voor de toekomst in de toekomst overlast ondervinden op de behoefte in de wijken. Er worden de maatregelen genomen op plekken die					
	in de toekomst overlast ondervinden op de behoefte in de wijken. Er worden de maatregelen genomen op plekken die					
Gebied						
Planning						
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	730	0	0	730		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						

IFR - Pilots	0	0	5.900	0	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
aardgasvrij										RIM	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
											1-2021					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	333.374	114.718	34.434	14.818	8.885	10.953	1									
IFR - Pilots aardgasvrij	0	0	5.900	0	0	0										
Algemene informatie																
Project omschrijving	IFR - Pilots aardgasvrij															
Gebied																
Planning																
Dekking	IFR	Gemeente	Derden	Totaal												
		(overig)														
	0	0	0	0												

								Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Rotterdams	1.683	1.683	842	1.683	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Scholingsfonds									RIM	budget per	2021	2022	2023	2024	
								1-1-2021							
								Stedelijke							
								inrichting en							
								ontwikkeling							
Rotterdams	1.683	1.683	842	1.683	0	0									
Scholingsfonds															
								Algemene informatie							
								Project omschrijving							
								Gebied							
								Planning							
								Dekking							
								IFR Gemeente Derden Totaal							
								(overig)							
								1.683 0 0 1.683							
								Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Totaal	56.150	57.468	9.485	11.453	13.629										

Verloopstaat RIM-cilinders

De bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) is bij zijn oprichting gevuld met de dekkingsmiddelen in het voormalige Investeringsfonds Rotterdam (IFR) en de verkoopopbrengst Eneco en is opgebouwd uit meerdere cilinders. Verschillende typen investeringen kunnen vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor van dekking worden voorzien, namelijk investeringen in materiële vaste activa (bruggen, wegen, parken, vastgoed e.d.), maar ook investeringen in financiële vaste activa (verstrekte leningen, deelnemingen of fondsen). Daarnaast biedt de Rotterdamse Investeringsmotor ruimte om eventuele verschillen tussen investeringslasten en beschikbare dekkingsmiddelen te egaliseren en de mogelijkheid om louter rente te genereren.

De RIM wordt gevoed met middelen die jaarlijks vanuit de exploitatiebegroting beschikbaar worden gestel, eenmalige verkoopopbrengsten van met name deelnemingen en de bespaarde rente die jaarlijks wordt berekend over het totaal van reserves en voorzieningen. Deze middelen worden toegevoegd aan de cilinder 'Allocatie investeringsmiddelen' (cilinder 0), en vandaaruit herverdeeld over de overige cilinders.

De onttrekkingen aan cilinder 0 betreffen overhevelingen naar de bestemmingsreserves Gebiedsontwikkeling en NPRZ en de dividenddderving Eneco.

De onttrekkingen aan cilinder 1 worden gedaan ter dekking van de kapitaallasten van geactiveerde en op korte termijn te activeren investeringen.

De onttrekkingen aan cilinder 2 worden gedaan ter dekking van de investeringslasten die niet activeerbaar zijn en dus niet tot kapitaallasten leiden. Hierbij kan worden gedacht aan lopende projecten als de Hoekse lijn, Hart van Zuid, Feijenoord City, Stadionpark en het Rotterdams Scholingsfonds.

De onttrekkingen aan cilinder 3 worden gedaan ter dekking van de omslagrente die wordt toegerekend aan de recente kapitaalstorting in met name Stedin B.V. en het Rotterdams Energietransitiefonds.

De onttrekkingen aan cilinder 5 betreffen kapitaallasten die voortvloeien uit vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties van met name (objecten in) de openbare ruimte en gemeentelijk vastgoed.

Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen	23.497	17.319	11.879	7.162	3.353

RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen	23.497	17.319	11.879	7.162	3.353	Verloopstaat	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
						Bestemmingsreserve RIM						
						RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen	23.497	17.319	11.879	7.162	3.353	
						RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen	23.497	17.319	11.879	7.162	3.353	
						Verloopstaat	Beginstand	Actualisatie	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	3.391	-27.407	71.416	23.903	0	23.497
						Begroting 2022	23.497	-53.707	70.431	22.901	0	17.319
						Raming 2023	17.319	-64.734	81.195	21.901	0	11.879
						Raming 2024	11.879	-62.125	73.309	15.901	0	7.162
						Raming 2025	7.162	-69.430	80.523	14.901	0	3.353

RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen	312.423	316.435	326.938	319.583	311.866
---	---------	---------	---------	---------	---------

RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen	312.423	316.435	326.938	319.583	311.866	Verloopstaat	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
---	---------	---------	---------	---------	---------	--------------	------------	------------	------------	------------	------------

Bestemmingsreserve RIM						2024	2025
RIM cilinder 1: Dekking						312.423	311.866
afgeronde investeringen						316.435	311.866
RIM cilinder 1: Dekking						312.423	311.866
afgeronde investeringen						326.938	311.866
Verloopstaat	Beginstand	Actualisatie	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting	264.628	59.242	0	11.447	0	312.423	
2021							
Begroting	312.423	17.852	0	13.841	0	316.435	
2022							
Raming 2023	316.435	27.206	0	16.703	0	326.938	
Raming 2024	326.938	13.695	0	21.050	0	319.583	
Raming 2025	319.583	13.255	0	20.971	0	311.866	
RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen						198.124	105.691
RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen						198.124	105.691
Verloopstaat		31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-	31-12-	
Bestemmingsreserve RIM						2024	2025
RIM cilinder 2: Dekking lopende						198.124	105.691
investeringen						140.258	105.691
RIM cilinder 2: Dekking lopende						198.124	105.691
investeringen						130.774	105.691
Verloopstaat	Beginstand	Actualisatie	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting	220.050	35.791	0	57.717	0	198.124	
2021							
Begroting	198.124	0	0	57.866	0	140.258	
2022							
Raming 2023	140.258	0	0	9.484	0	130.774	
Raming 2024	130.774	0	0	11.454	0	119.320	
Raming 2025	119.320	0	0	13.629	0	105.691	
RIM cilinder 3: Dekking financiële activa						217.560	217.560
RIM cilinder 3: Dekking financiële activa						217.560	217.560
Verloopstaat		31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-	31-12-	
Bestemmingsreserve RIM						2024	2025
RIM cilinder 3: Dekking						217.560	217.560
financiële activa						217.560	217.560
RIM cilinder 3: Dekking						217.560	217.560
financiële activa						217.560	217.560

	Verloopstaat	Beginstand	Actualisatie	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2021	0	218.087	0	527	0	217.560
	Begroting 2022	217.560	961	0	961	0	217.560
	Raming 2023	217.560	961	0	961	0	217.560
	Raming 2024	217.560	961	0	961	0	217.560
	Raming 2025	217.560	961	0	961	0	217.560
RIM cilinder 4: Egalisatie nieuwe investeringen							
RIM cilinder 4: Egalisatie nieuwe investeringen	14.530	48.551	81.197	115.136	149.301		

RIM cilinder 4: Egalisatie nieuwe investeringen	14.530	48.551	81.197	115.136	149.301	Verloopstaat	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bestemmingsreserve RIM											
RIM cilinder 4: Egalisatie nieuwe investeringen											
RIM cilinder 4: Egalisatie nieuwe investeringen											
	Verloopstaat	Beginstand	Actualisatie	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand				
	Begroting 2021	0	14.530	0	0	0	14.530				
	Begroting 2022	14.530	34.021	0	0	0	48.551				
	Raming 2023	48.551	32.646	0	0	0	81.197				
	Raming 2024	81.197	38.399	0	4.460	0	115.136				
	Raming 2025	115.136	38.625	0	4.460	0	149.301				

RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties						
RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties	0	874	4.795	11.564	22.943	

RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties	0	874	4.795	11.564	22.943	Verloopstaat	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bestemmingsreserve RIM											
RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties											
RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties											
	Verloopstaat	Beginstand	Actualisatie	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand				
	Begroting 2021	0	532	0	532	0	0				
	Begroting 2022	0	874	0	0	0	874				
	Raming 2023	874	3.921	0	0	0	4.795				

Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	GO	budget	2021	2022	2023	2024	2025
	per 1-1-2021						
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	2.196	730

GO - OCNC	10.492	230	0	0	230	0	0
Wandeloordgebied (extra) (Crooswijk)							

Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	Be
	GO	1-1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	

GO - OCNC	10.492	230	0	0	230
Wandeloordgebied (extra) (Crooswijk)					

Algemene informatie

Project omschrijving De subsidie heeft betrekking op het project "OCNC" extra bijdrage voor het v openbaar gebied Wandeloord en Nieuw Trapezium. De buitenruimte van de deelt

Gebied

Planning	2009	tot	2023
----------	------	-----	------

Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	10.492	0	0	10.492

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten

2022

In afwachting van de financiële afhandeling en de aanlevering van de accountsverklaring.

GO - Buitenruimte	800	800	31	62	707	0	0
Tamboerlocatie							

Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
	GO	1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	

GO - Buitenruimte	800	800	31	62	707
Tamboerlocatie					

Algemene informatie

Project omschrijving Het herinrichten van de buitenruimte van de Tamboerlocatie. Om de benodigde interne ontsluiting voor de bevoorrading van de te realiseren supermarkt, het noodzakelijk dat aan de Tamboerstraat de noodzakelijke aanpassingen worden i

(afstand tussen de gevels) om de fietser, voetganger en groei

GO - Spinozapark F2 (Lombardijen)	8.183	1.197	0	1.197	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
									inrichting en					
									ontwikkeling					
									GO -	8.183	1.197	0	1.197	0
									Spinozapark					
									F2					
									(Lombardijen)					
Algemene informatie														
Project														
Herinrichting van het Spir														
omschrijving														
De hoofddoelstelling van de herinrichting van het Spinozapark is, dat het park weer gas														
groen hart van Lombardijen, met een intensiever gebruik van het park dan voorheen het g														
er in Lombardijen sprake van een wateropgave, die (onder meer) kan worden opgelost door														
oppervlaktewater. Ook de kwaliteit van het water n														
Herinrichting van 1,95ha openbare ruimte waarbij sprake is van een kwaliteitsimpuls en 18														
water in l														
Gebied														
Planning														
2017 tot 2023														
Dekking														
IFR Gemeente (overig) Derden Totaal														
8.183 0 0 8.183														
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022														
Het merendeel van het Spinozapark is heringericht. Het restant van het budget is gereserveerd voor de omg														
OBC Open Venster. Dit project heeft erg veel vertraging opgelopen waardoor het laatste deel van de herinric														
afgerond. De school Het Open Venster gaat nu wel bijna verhuizen, waardoor het project kan worden afgero														
mogelijkheid dat het gebouw nog langer nodig zal zijn als tijdelijke huisvesting voor andere maatschappelijke														
volgt uit de schuifoperatie die nodig is voor de ontwikkelingen in Lombardijen en wordt later in 2021 bepaald.														
GO - KPSV	5.829	3.951	830	830	830	730	730	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
Bodemsanering									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
									inrichting en					
									ontwikkeling					
									GO - KPSV	5.829	3.951	830	830	830
									Bodemsanering					

Algemene informatie

Project omschrijving Het project KPSV (Kostenplaats Stadsvernieuwing) heeft betrekking op de in 1995 gemaakte bodemsanering. Conform de gemaakte afspraken komen de bodemsaneringskosten van de gemeente en de corporaties (die op dat moment verzelfstandigd werden) rekt

Gebied

Planning	1-1-2010	tot	31-12-2024	
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	5.829	0	0	5.829

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Woningcorporaties die zich aanmelden voor vergoeding van de kosten voor bodemsanering op voormalig KF begeleid. Als de aangemelde locatie aan de voorwaarden voldoet en de bodemsaneringskosten zijn beoordeeld worden toegekend en uitbetaald. De locaties die in 2022 worden beoordeeld, zijn afhankelijk van door woningcorporaties en hun ontwikkelingsplannen en de voortgang daarvan.

GO - IP Britsenburg-Schuilenburg	499	6	6	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	
GO - IP Britsenburg-Schuilenburg	499	6	6	0	0									

Algemene informatie

Project omschrijving Herinrichting van de buitenruimte tussen Slinge, Britsenburg, Ekeler

Gebied

Planning	42856	tot	44197	
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	499	0	0	499

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

GO - IP Toermalijn - Wildenburg	750	689	100	589	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	

GO - IP Toermalijn -	750	689	100	589	0
Wildenburg					
Algemene informatie					
Project omschrijving	Het bouwrijp maken en herinrichten van de buitenruimte rond woningbouw T				
Gebied					
Planning	2019	tot	2022		
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	750	0	0	750	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022					
De uitvoering van het project staat gepland voor 2023. Het budget vanuit de bestemmingsreserve zal benut v					
voorbereidingskosten en nodige onderzoeken					

GO - Herstructurering	3.025	756	756	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
Landbouwbuur									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------

GO - Herstructurering	3.025	756	756	0	0
Landbouwbuur					

Algemene informatie					
Project omschrijving	Realisatie van 31 grondgebonden woningen (huur) na intern positief t				
Gebied					
Planning	2016	tot	2021		
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	3.025	0	0	3.025	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022					

GO - Paradijslaan e.o.	2.700	1.338	800	441	97	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Beg
buitenruimte									GO	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------

GO -	2.700	1.338	800	441	97
Paradijslaan					
e.o.					
buitenruimte					

Algemene informatie				
Project				
Bijdrage aan de kosten van herinrichting van de buitenruimte voor het Schutterskwarte				
omschrijving				
Kerkhoflaan. Totale opgave: 2,24 ha kwaliteitsimpuls buitenruimte. Er is 1,65 ha in t				
voorbereiding; de uiteindelijke realisatie is bekend bij oplevering wanneer proces verbaal v				
buitenruimte in beheer				
Gebied				
Planning				
2014 tot 2023				
Dekking				
GO Gemeente (overig) Derden Totaal				
2.700 0 0 2.700				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				
In 2022 wordt het oostelijk deel van de Kerkhoflaan in uitvoering genomen. Dit betreft het deel vanaf de ingang				
begraafplaats tot de Linker Rottekade.				

GO - DGE-119000- Hoogvliet Loempia	290	290	50	240	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
									GO	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---	---------	--------	--------	--------	-------

GO - DGE- 119000- Hoogvliet Loempia	290	290	50	240	0
--	-----	-----	----	-----	---

Algemene informatie				
Project	De kosten voor het bouwrijp maken van de bouwgrond zijn vaak hoog, omdat voor het sa			
omschrijving	bodem met havenslib extra kosten worden gemaakt. Om de kosten lager te houden binnen woningen is de Loempia ofwel de Groeiberg opgericht. Het effect hiervan is ontwikkellocaties lager zijn, omdat de sanering gebruik kan maken van deze Groeiberg. dienst van de Gebiedsgrondexploitatie in Hoogvliet om de kosten voor de sanering van v			
Gebied				
Planning	2015	tot	2022	
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	290	0	0	290
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				

Het doel van dit project is het nuttig toepassen (herschikken) van schone, matig en sterk verontreinigde grond

Afdeling Infra van het Ingenieursbureau heeft aangegeven dat bij rioolvervangingsprojecten en herinrichtings

komende vier jaar) sterk verontreinigde grond gaat vrijkomen.

De locatie voor het aanvoeren van sterk verontreinigde grond wordt op afroepbasis geopend.

Het gereserveerde bedrag in de begroting van 2022 is ter dekking van het verlies.

GO - Herinrichting	3.575	3.198	681	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
Hofplein 19-20									GO	1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling														
GO - Herinrichting	3.575													
Hofplein 19-20														
Algemene informatie														
Project														
omschrijving														
Fase 1: vergroening voormalige parkeerterrein tussen h														
(De Luchtsingel wordt aangepast, door het aanbrengen van een hekwerk en verlich														
bekladding van het gerenoveerde kantoor														
Fase 2: herinrichting trottoirs en straten ron														
Fase 3: herinrichting aan de zijde van het Hofplein, in aansluiting op o														
aan het Hofplein (verplaatsen trammasten, weghalen rijst														
Gebied														
Planning														
Dekking														
GO														
Gemeente (overig)														
Derden														
Totaal														
3.575														
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten														
2022														

GO - Dak	2.131	1.838	630	1.208	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
Museumpark garage									GO	1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling														
GO - Dak	2.131													
Museumpark garage														
Algemene informatie														
Project														
Om het gebied te verzachten door vergroening wordt een deel van de huidige verhardi														

omschrijving gazon en beplanting. Daarbij is belangrijk dat het evenemententerrein ook een aantrekkelijk momenten dat er geen evenementen plaatsvinden. De bijdrage wordt voor volgende werkdag verharding van het evenementendek, vergroening evenementendek en voor het aanplanten van bomen.

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	
Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
		2.131	0	2.131
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				
Het IP van project is aangepast als gevolg van constructieve vraagstukken Museumparkgarage. Aanvang bouw staat gepland voor oktober 2021 met technische eindoplevering voor augustus 2022.				

GO - Boomgaardhof	625	572	25	547	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-1-2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Bevestiging
									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
GO - Boomgaardhof	625	572	25	547	0									

Algemene informatie

Project omschrijving Een kwaliteitsimpuls geven aan het Boomgaardhof, waarbij de verblijfskwaliteit wordt verbeterd en vergroening wordt aangebracht. De werkzaamheden worden uitgevoerd door de diverse woningbouwontwikkelingen aan het hof (Boomgaardhof).

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	625	0	0	625
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				
De uitvoering aan het inrichtingsplan inclusief de rioolwerkzaamheden voor of na een bouwontwikkeling.				

GO - Hefkwartier	1.537	1.431	165	230	922	113	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-1-2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Bevestiging
									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520

ontwikkeling									
GO -	1.537		1.431		165		230		922
Hefkwartier									
Algemene informatie									
Project omschrijving	Met het gereedkomen van de nieuwbouw van het Hefkwartier, de recreatieve aanpak van het kantoorpersoneel bij Unilever is een overzichtelijker en verkeersveiliger inrichting van het Hefkwartier te verbeteren, zullen de straten rondom het Hefkwartier, de verkeersveiligheid en de leefomgeving rondom het Hefkwartier te verbeteren, zullen de straten bij de Oranjeboom- Nassaukade en Oranjeboom- Roentgenstraat worden verbeterd.								
Gebied									
Planning	2019		tot		2024				
Dekking	GO	Gemeente (overig)		Derden		Totaal			
	1.537	0		0		1.537			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022									
In 2022 zal de procedure voor het opstellen van het inrichtingsplan Roentgenstraat worden doorlopen. Hiervoor zal een inrichtingsplan worden opgesteld en zal de inrichting van de straat worden vastgesteld. Hiervoor zal een inrichtingsplan worden opgesteld en zal de inrichting van de straat worden vastgesteld. Hiervoor zal een inrichtingsplan worden opgesteld en zal de inrichting van de straat worden vastgesteld.									

GO - Bereikbaarheid	160	159	0	0	159	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
Buurtuin Tuin van Noord									GO	1-2021	2021	2022	2023	
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	
GO -	160		159		0		0							159
Bereikbaarheid														
Buurtuin Tuin van Noord														
Algemene informatie														
Project omschrijving	Het monumentale gevangeniscomplex De Noordsingel in het Oude Noorden wordt getransformeerd van een gesloten omgeving (gevangenis PI Noordsingel) in een woongebied en een buurtuin. De buurtuin komt na aanleg in eigendom en beheer bij de gemeente, de gemeente is verantwoordelijk voor de bereikbaarheid van de buurtuin.													
Gebied														
Planning	2020		tot		2023									

								Gebied										
								Planning		2019		tot		2022				
								Dekking		IFR		Gemeente (overig)		Derden		Totaal		
										450		0		0		450		
								Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022										
								In september 2022 start naar verwachting de uitvoering van het inrichtingsplan. Uitgaande van de huidige plan										
								uitvoering een jaar.										
GO - Campus	500	500	300	200	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting		

Stadionpark brug

eiland Brienenoord

									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
									inrichting en					
									ontwikkeling					
									GO - Rondje	800	800	800	0	0
									Stadionpark					
									brug eiland					
									Brienenoord					
									Algemene					
									informatie					
									Project	Een cruciaal onderdeel van het rondje Stadionpark is een tweede brug naar het Eiland van Brienenoord. Het project is een cruciaal onderdeel van het rondje Stadionpark dat zorgt ervoor dat het rondje Stadionpark dat over het eiland wordt gemaakt, aangesloten op de route langs de Maas (waar de route zich vervolgt). Doel van het project is het bouwen van een langzaam verkeer over Zuiddiepje naar het Eiland van Brienenoord. Door realisatie van dit project wordt het gebied voor meer mensen beter bereikbaar gemaakt en sluit het aan op het				
									omschrijving	brug zorgt ervoor dat het rondje Stadionpark dat over het eiland wordt gemaakt, aangesloten op de route langs de Maas (waar de route zich vervolgt). Doel van het project is het bouwen van een langzaam verkeer over Zuiddiepje naar het Eiland van Brienenoord. Door realisatie van dit project wordt het gebied voor meer mensen beter bereikbaar gemaakt en sluit het aan op het				
									Gebied					
									Planning	2019	tot	2021		
									Dekking	IFR	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
										800	0	0	800	
									Voorgenomen resultaat en bijbehorende					
									activiteiten 2022					

GO - Buitenruimte	1.600	1.593	80	80	80	1.353	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Cooltoren en omgeving									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
									inrichting en					
									ontwikkeling					
									GO -	1.600	1.593	80	80	80
									Buitenruimte					
									Cooltoren en					
									omgeving					
									Algemene					
									informatie					
									Project	De Ruimtelijke structuur verbeteren rondom de nieuw te bouwen Baantoren, Cooltoren, Doo				
									omschrijving	De buitenruimte in de omgeving Baan, Hoornbrekerstraat en achtergelegen expeditiehov				
										straatprofiel met een reductie van het parkeren op straat en extra bomen voor een groen				

In de Hoornbrekersstraat worden nieuwe bomen geplant als compensatie voor de bomen

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

In 2021 wordt/is gewerkt aan het opstellen van een Programma van Eisen en een voorlopig ontwerp voor de

wordt het definitief ontwerp vastgesteld.

Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
inrichting en					
ontwikkeling					
GO -	12.250	9.794	5.220	3.525	0
Programma					
Extra					
Vergroening					

Project	In het kader van de collegegetarget vergroening in 2019-2022 zal 20 hectare extra groen
omschrijving	de openbare ruimte, op (groene) daken en op privégebied. Hiervoor wordt samengewerkt

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

De 20 ha extra groen worden gerealiseerd door stimuleren van aanleg van privé-groen (tuinen, daken), aanle inrichtingsplannen (IP's) en onderhoudsplannen, extra groen op werklocaties en subsidie verlenen voor verg bewoners. De realisatie van deze 20 ha ligt op schema en in het laatste jaar van deze collegetarget zal naar op 20 ha staan.

Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
----------	--------	--------------------	-----------	-----------	-----------	---

Pagina 1029 van 1150

Gebied							
Planning	2020	tot		2024			
Dekking	GO	Gemeente (overig)		Derden	Totaal		
	3.200	0		0	3.200		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Het Rondje Stadionpark is in uitvoering en deze zal in 2022 gereed zijn. Voor de Steilrand is de visie in 2021 de eerste quick wins in 2022 uitgevoerd. Dit geldt ook voor de route van Heemraadssingel naar Vroesenpark							
GO -	2.600	2.357	1.357	1.000	0	0	0
Uitvoeringsprogramma							
Rivieroevers 2019-2022							
Reserves	Budget	Restant budget per		Begroting	Begroting	Begroting	Be
	GO	1-1-2021		2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957		24.401	17.635	3.520	
GO -	2.600	2.357		1.357	1.000	0	
Uitvoeringsprogramma							
Rivieroevers 2019-2022							
Algemene informatie							
Project omschrijving	Rivieroevers Rotterdam uitvoeringsprogramma 2019 - 2022 is vastgesteld door 2019. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit 3 onderdelen, namelijk: 1 Rivieroeversprojecten, 2: voorbereiding en/of start van de uitvoering van nieuwe 2019-2022 en 3: onderzoek voor nieuwe projecten Rivieroevers met een (mogel 2022.						
Gebied							
Planning	2021	tot		2024			
Dekking	GO	Gemeente (overig)		Derden	Totaal		
	600	0		0	600		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Programma Rivieroevers zal in 2022 in totaal 5 projecten ondersteunen voor € 0,850M. Hiervan zal het proje worden opgeleverd. Daarnaast heeft er een herverdeling plaatsgevonden van IFR 2019-2022 in 2021, waart projecten extra bijdragen zijn toegezegd voor 2022: herinrichting Leuvekolk, 150 Jaar Nieuwe Waterweg, aar binnenstedelijke Rotte en studie de Schie.							
GO - Buitenruimte	2.000	880	2.880	0	0	0	0
Floating Office							
Rotterdam (FOR)GO -							
Reserves	Budget	Restant budget per 1-		Begroting	Begroting	Begroting	Be
	GO	1-2021		2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en	105.874	49.957		24.401	17.635	3.520	

(FOR)

Pagina 1031 van 1150

Algemene informatie

Project Het project Buitenruimte Rotterdam Central District betreft het realiseren van de bi

omschrijving Centraal Station, verdeeld in een aantal deelprojecten, te weten Weena, Conradstraat, St

Calypso, Delftsep

Gebied

Planning	2018	tot	2022	
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	4.097	0	0	4.097

Vorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

De uitvoering is gereed met uitzondering van een aantal resterende afrondingswerkzaamheden en financiële

De uitvoeringswerkzaamheden 'openbare verlichting' en 'klok proveniersplein' zijn afgerond en overgedrager

Stadsbeheer.

Voor de voertuigwerende voorzieningen zijn de afgelopen periode enkele aanpassingen doorgevoerd en ook

het cluster Stadsbeheer. De overdracht heeft enige vertraging opgelopen, maar wordt zo spoedig mogelijk al

werkzaamheden worden in 2022 afgerond en het project afgesloten.

GO - Jaffa interne 430 71 70 0 0 0 0

kosten gemeente SO

Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
	GO	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
inrichting en					
ontwikkeling					

GO -	430	71	70	0	0
Jaffa interne					
kosten					
gemeente SO					

Algemene informatie

Project Woningcorporatie Woonstad herontwikkelde woonwijk Jaffa Zuid in Kralingen-west (ca.15

omschrijving openbare ruimte). De rolverdeling is dat Woonstad de lead heeft bij deze herontwik

vastgoed en de openbare ruimte. De gemeente faciliteert dit proces, stelt plankaders

stedenbouwkundig matenplan, inrichtingsplannen openbare ruimte), toetst en ziet toe o

Doel van dit project is het bekostigen van de interne procesgang binnen de gemeen

afsluiten en bewaken van de geleverde producten alsmede de afges

Gebied

Planning	2010	tot	2020	
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal

								430	0	0	430				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende															
activiteiten 2022															
GO - Arcadeverlichting	1.037	1.018	400	538	80	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be	
								GO		1-2021	2021	2022	2023		
								Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520		
								Inrichting en							
								ontwikkeling							
								GO -	1.037	1.018	400	538	80		
								Arcadeverlichting							
Algemene															
informatie															
Project															
omschrijving															
De verbetering van de verlichting in de stadsstraten Rotterdam Central District b															
projecten. De werkzaamheden bestaan uit het bevestigen van verlicht															
Ook wordt de bijdrage ingezet voor de realisatie van een kunstot															
Gebied															
Planning															
								2019		tot	2022				
Dekking															
								GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
								1.037		0	0	1.037			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten															
2022															
De meeste deelprojecten zijn in uitvoering en een deel is afgerond en overgedragen aan beheer. Het doel is															
meeste projecten in uitvoering te hebben zodat in begin 2022 het project afgerond kan worden. Enkele deelp															
arcadeverlichting Delftse Poort en The Modernist (met het kunstobject) worden ondergebracht in de daarvoo															
buitenruimte projecten.															
GO - Herinrichting	393	143	58	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B	
								Kruisstraat	GO		1-1-2021	2021	2022	2023	
								Stedelijke inrichting en	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520		
								ontwikkeling							
								GO - Herinrichting	393	143	58	0	0		
								Kruisstraat							
Algemene informatie															
Project omschrijving															
Het aanlegger															
Het vervangen van de gevelverlichting van De Doelen n															

Gebied														
Planning		2018		tot		2020		Fase						
Dekking		GO		Gemeente (overig)		Derden		Totaal						
		393		0		0		393						
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022														
GO - Delftsestraat	200	172	131	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Fase 2									GO	1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		105.874		49.957		24.401		17.635		3.520				
GO - Delftsestraat		200		172		131		0		0				
Fase 2														
Algemene informatie														
Project omschrijving														
- Verbetering van de vloer van de onderdoorgang naar het Delftsplein (looproute)														
- Plaatsen van extra afvalbakken en fietsrekken in de Schiestraat, het plaatsen van een hekwerk														
dak tegen te gaan) nabij de Luchtsingel en het aanbrengen van extra zitmeubilair en vergroening														
plantenbak														
Gebied														
Planning		2018		tot		2020								
Dekking		GO		Gemeente (overig)		Derden		Totaal						
		200		0		0		200						
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022														
GO - Verbetering uitstraling Weena	250	250	250	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		105.874		49.957		24.401		17.635		3.520				
GO - Verbetering uitstraling Weena		250		250		250		0		0				
Algemene informatie														

Project omschrijving										GO - Verbe													
Gebied																							
Planning																							
Dekking										GO		Gemeente (overig)		Derden		Totaal							
										250		0		0		250							
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022																							
GO - Het Park										2.500	1.965	965	1.000	0	0	0	0						
Reserves										Budget	Restant budget per 1-		Begroting	Begroting	Begroting	Be							
										GO	1-2021		2021	2022	2023								
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										105.874	49.957		24.401	17.635	3.520								
GO - Het Park										2.500	1.965		965	1.000	0								
Algemene informatie																							
Project omschrijving										Het Park binnen enkele jaren in ere te herstellen op basis van de oorspronkelijke ontwerp Zocher, met oog voor 21ste eeuws gebruik. Diverse deelgebieden in Het Park zu Een kleine impressie van de werkzaamheden die uit - Paden, e - Corer - Het aa - Vernieuwen en uitbreiden - Het planten van bome - Ook de hoofdroute, verlichting en entrees zu													
Gebied																							
Planning										2019	tot		2022										
Dekking										GO		Gemeente (overig)		Derden		Totaal							
										2.500		0		0		2.500							
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022																							
										Deelgebieden 12 en 13 zullen eind 2021 worden opgeleverd. Voor deelgebieden 10 en 11 zal de oplevering eerste helft van 2022 plaatsvinden. In het derde kwartaal 2021 zal worden gestart met de deelgebieden 1, 5 opleveringsdatum van eind 2022.													
GO - Wijnhaveneiland, verlevendiging buitenruimte										120	107	107	0	0	0	0							
Reserves										Budget	Restant budget per		Begroting	Begroting	Begroting	Be							
										GO	1-1-2021		2021	2022	2023								
Stedelijke inrichting										105.874	49.957		24.401	17.635	3.520								

en ontwikkeling					
GO -	120	107	107	0	0
Wijnhaveneiland, verlevendiging buitenruimte					
Algemene informatie					
Project omschrijving	1) Ter versterking van de functie van het Maritiem District als aantrekkelijk verblijfsgebied om in het gebied een speelplek voor jongeren te creëren				
	2) Ter versterking van de functie van de maritiem district als aantrekkelijk verblijfsgebied om aan de kade van de Wijnhaven een openbaar toegankelijk dek te realiseren				
Gebied					
Stadsdeel					
Planning	2019	tot	2022		
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	120	0	0	120	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten					
2022					

GO - Herinrichting	3.094	294	294	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Coolsingel									GO	1-2021	2021	2022	2023	
									</					

Pagina 1037 van 1150

project wordt een de aanpassingen van Beukelsdijk een bijdrage geleverd. Voor het Her
om aanpassingen aan de entrees, het aanpassen van de randbeplanting en maken en v
tussen en rc

Gebied				
Planning	2020		tot	2022
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	200	0	0	200

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

In 2022 wordt dit project afgerond met de herinrichting van het westelijk deel van het Henegouwerplein. De p
deze locatie worden opgeheven en vervangen door groen en een aantal zitplekken. Er is extra aandacht bes
ten behoeve van de sociale veiligheid. De start van de uitvoering en de oplevering vinden plaats in 2022.

GO - Kop Keilehaven	552	552	0	522	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
									GO	1-2021	2021	2022	2023	
								Stedelijke	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	
								inrichting en						
								ontwikkeling						
GO - Kop	552		552		0	522	0	Keilehaven						

Algemene informatie Het havenbekken in de Keilehaven wordt getransformeerd van een stenige vlakke i
getijdenpark, waarmee nieuwe natuur kan ontstaan midden in de stad en daarnaast een toe
aan het water voor bewoners en werkn

Project omschrijving Zowel de buitenruimte in het Kop Keilehaven gebied zelf als de aansluiting van het gebied c
(land en water) v
- Het aanleggen van een pad op het land in de richting van Fer
- Het aanleggen van een getijdentrap / verblijfsplek aan het w
- Het aanleggen van een pad langs het water van de Keilehaven en het ge
- Het aanleggen van een terrassenstructuur, waardoor meerdere biotopen worden gecr
typen flor

Gebied				
Planning	2019		tot	2022
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	552	0	0	552

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

De uitvoering van het getijdenpark vindt gefaseerd plaats. De eerste fase (baggeren, verondiepen van de koj
in het najaar van 2021 plaats. Tussen fase 1 en 2 zit een voorbelasting fase van 6 maanden om zetting op ei

GO - Herinrichting	210	210	74	136	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Polderlaan									GO	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
en ontwikkeling					

GO - Herinrichting	210	210	74	136	0
Polderlaan					

Algemene informatie

[illegible]**Gebied**

Planning	2019	tot	2022
----------	------	-----	------

Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	210	0	0	210

2022

Het project is al opgeleverd (technische oplevering) en overdragen aan SB. Er zullen alleen nog restwerkzaamheden worden uitgevoerd. Daarna wordt het project financieel en administratief afgesloten. Het budget van 2022 zal bij de 1e begroting worden bijgesteld.

GO - Bruggenhoofd	227	56	56	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Maaskade									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------

GO - Bruggenhoofd	227	56	56	0	0
Maaskade Noordereiland					

Algemene informatie

buitenruimte her in te richten tot een

Gebied

Planning	2019	tot	2020
----------	------	-----	------

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Pagina 1041 van 1150

GO - Staringbuurt (Spangen)

Buitenruimte

Project omschrijving GO - Staringbuurt i

Gebied

Planning

Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	3.000	0	0	3.000

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

GO - ISV3-04.03.03	10.980	164	165	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	B
Bodemsanering									GO	per 1-1-2021	2021	2022	2023	
Gasfabrieken														

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------

GO - ISV3-04.03.03	10.980	164	165	0	0
--------------------	--------	-----	-----	---	---

Bodemsanering Gasfabrieken

Algemene informatie

Project omschrijving Bodemsanering van diverse gasfabrie

Gebied

Planning	2010	tot	2021
----------	------	-----	------

Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	10.980	0	0	10.980

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

GO - Aanpak	500	378	378	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
parkeerproblematiek									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	
Noord & vergroening														

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------

GO - Aanpak	500	378	378	0	0
-------------	-----	-----	-----	---	---

parkeerproblematiek

Noord & vergroening

Algemene informatie

Project omschrijving Het verminderen van de parkeerdruk en het verbeteren van de groenke

Noord. Er worden extra parkeerplekken gerealiseerd en er wordt hoogw

Gebied							
Planning							
Dekking	2019			tot	2020		
	500			0	0		500
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							

GO - Aanpak	4.972	516	86	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
Particuliere Voorraad									GO	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
GO - Aanpak	4.972	516	86	0	0
Particuliere Voorraad					

Algemene informatie

Project omschrijving De aanpak Particuliere Woningvoorraad is bedoeld voor verbetering van in ieder geval de kwaliteit van woningen. De opgave richt zich voornamelijk op de oude stadswijken van Rotterdam. Het project concentreert zich een voorraad die zowel qua type woning als qua eigenaar als kwetsbaar wordt beschouwd. Woningen voldoen niet aan de huidige kwaliteitseisen, hebben een lage WOZ-waarde en er zijn hoge hypotheeklasten. Bovendien investeren veel eigenaren om verschillende redenen niet in het verbeteren van hun woningen. Het huidige programma sprake is van slecht tot zeer slecht onderhoud en verval dreigt. Het huidige programma heeft als doel de aanpak van particuliere woningen die zich richt op het voorkomen van ernstig onderhoudsproblemen (basiskwaliteit). Het programma sluit aan op het programma voor de aanpak van gemeentelijke woningen.

Gebied							
Planning							
Dekking	2011			tot	2020		
	4.972			0	0		4.972
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							

GO - Heiman	150	122	122	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
Dullaertplein									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520
---------------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------

GO - Heiman	150	122	122	0	0
Dullaertplein					
Algemene informatie					
Project omschrijving					GC
Gebied					
Planning					
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	150	0	0	150	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022					

GO - Kwaliteitsimpuls	500	353	192	161	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
winkelhart Hoogvliet									GO	1-2021	2021	2022	2023	

[illegible]

GO - Keerlus	875	875	875	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	B
Wilhelminaplein 2									GO	per 1-1-2021	2021	2022	2023	
Deel Posthumalaan								Stedelijke inrichting en	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	
Zuid								ontwikkeling						
								GO - Keerlus Wilhelminaplein 2	875	875	875	0	0	
								Deel Posthumalaan Zuid						
Algemene informatie														
Project omschrijving												GO - Keerlus Wilhelminaplein 2 C		
Gebied														
Planning														
Dekking	GO	Gemeente	Derden	Totaal										
		(overig)												
	875	0	0	875										
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022														

GO - Bajonet	844	844	0	844	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
buitenruimte Fase 2									GO	1-1-2021	2021	2022	2023	
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	
GO - Bajonet	844			844							0	844		0
buitenruimte Fase 2														
Algemene informatie														
Project omschrijving													GO - Bajo	
Gebied														
Planning														
Dekking	GO	Gemeente (overig)		Derden	Totaal									
	844	0		0	844									
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022														

GO - Herinrichting	600	600	0	600	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	B
winkelcentrum Lage									GO	per 1-1-2021	2021	2022	2023	
Land								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	105.874	49.957	24.401	17.635	3.520	
GO - Herinrichting	600			600							0	600		0
winkelcentrum Lage Land														
Algemene informatie														
Project omschrijving													GO - Herinrichting wi	
Gebied														
Planning														
Dekking	GO	Gemeente (overig)		Derden	Totaal									
	600	0		0	600									
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022														
											24.401	17.635	3.520	

Bestemmingsreserve NPRZ

In 2017 is door de gemeenteraad een bestemmingsreserve gevormd voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler Wonen (NPRZ-Wonen). Hieruit worden investeringsprojecten gedekt in de focuswijken, tuinsteden en

tuindorpen in Rotterdam Zuid, zoals benoemd zijn in het Uitvoeringsprogramma NPRZ 2015-2018 en het Werkprogramma Rotterdam Zuid pijler Wonen 2019-2022.

Bij de vorming van de bestemmingsreserve is deze gevoed door bundeling van middelen voor projecten in Rotterdam Zuid die tot nu toe waren ondergebracht in het Investeringsfonds Rotterdam (IFR), het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV3) en de financiële impuls NPRZ-2012-2015. Hieraan zijn de rijksmiddelen toegevoegd die het Rijk in het kader van de Regiodeal Rotterdam Zuid – pijler Wonen in 2018 beschikbaar heeft gesteld. De middelen Regiodeal die het Rijk de komende jaren beschikbaar stelt voor de pijler Wonen, worden als specifieke uitkering beschikbaar gesteld en deze worden in een apart fonds beheerd.

In samenhang met de rijksmiddelen Regiodeal Rotterdam Zuid worden bedragen aan de bestemmingsreserve NPRZ toegevoegd, om de met het Rijk afgesproken gemeentelijke cofinanciering na te komen. Dit is jaarlijks onderdeel van het investeringsvoorstel.

Vrijval binnen NPRZ-Wonen (€ 1,9 mln)

In 2017 zijn de financiële middelen voor fysieke projecten in Rotterdam Zuid gebundeld in één bestemmingsreserve NPRZ-pijler Wonen (raadsbesluit 29 juni 2017). Eén van de onderscheiden deelbudgetten binnen NPRZ-Wonen betreft het deelbudget “erfenis stedelijke vernieuwing” (ISV3 /IFR): hierin zitten projecten voor stedelijke vernieuwing die oorspronkelijk waren ondergebracht in ISV3/ IFR. Ten aanzien van de benutting van vrijval binnen NPRZ-Wonen is in 2019 besloten om - bij de jaarlijkse toevoeging vanuit de RIM van de gemeentelijke cofinanciering op de Regiodeal Rotterdam Zuid (NPRZ 2e tranche) - de jaartranches te salderen met de vrijval in het deelbudget “erfenis stedelijke vernieuwing” (ISV3 /IFR).

Binnen NPRZ -Wonen is een oud project afgerond en goedkoper afgerekend. De vrijval (€ 214) is gerealiseerd binnen het deelbudget “erfenis stedelijke vernieuwing”. Dat betekent dat als jaartranche 2022 van de NPRZ 2e tranche vanuit de RIM per saldo € 9,78 mln wordt toegevoegd aan NPRZ-Wonen. Het vrijgevalen bedrag is onderdeel van het dekkingsvoorstel en blijft binnen de bestemmingsreserve NPRZ.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2022 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve NPRZ is opgenomen.

Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting								
	NPRZ	budget	2021	2022	2023	2024	2025									
	per 1-1-															
	2021															
Beheer van de stad	800	450	200	200	50	0	0									
NPRZ	800	450	200	200	50	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
- Wijkconciertes									NPRZ	budget per 1-	2021	2022	2023	2024		
										1-2021						

Beheer van de stad	800	450	200	200	50	0
NPRZ	800	450	200	200	50	0
- Wijkconciërges						
Algemene informatie						
Project omschrijving	Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) streeft naar wijken waar het prettig wonen Komende jaren wordt fors geïnvesteerd via de programma's Wonen en Buitenruimte of buitenruimte, met extra aandacht op de focuswijken. Die buitenruimte moet uitnodigen ontmoeten, verblijven en bewegen (schoon, heel en veilig). Inzet van wijkconciërges leveren diverse wijken een positief resultaat op dit thema. Daarnaast is de wijkconciërge belangrijke schakel binnen de keten in de transitie van gebiedsgericht naar wijkgericht werken De wijkconciërge is een dagelijks benaderbaar en herkenbaar aanspreekpunt voor bewoners Daarnaast is hij/zij de oren en ogen van de wijk en schakel tussen de Rotterdammer en collega's van de gemeentelijke clus					
Gebied						
Planning	2019	tot	2022		Fase	Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	800	0	0	800		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						
	Sinds 1 april 2019 werken 4 wijkconciërges in de wijken Feijenoord, Afrikaanderwijk, Hillesluis en Bloemhof- Landbouwuurt. Deze functies vallen organisatorisch onder gebiedsbeheer en van daaruit vindt ook de aanst plaats. Deze wijkconciërges zijn aangesteld voor een periode van 4 jaar.					
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
355						
NPRZ - UP	13.800	2.475	1.520	954	0	0
Particuliere						
Woningvoorraad						
"Steigers op Zuid"						
(oud IFR)						
Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
	NPRZ	budget per 1-	2021	2022	2023	2024
		1-2021				
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
NPRZ - UP	13.800	2.475	1.520	954	0	0
Particuliere						
Woningvoorraad						
"Steigers op Zuid" (oud IFR)						

Algemene informatie Project In overeenstemming met de afspraken uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid mo omschrijving een periode van twintig jaren (tussen 2010 en 2030) van 13.000 woningen de onderhoud beheerstructuur aanmerkelijk worden verbeterd. Om deze ambitie waar te maken zull deze collegeperiode minstens 3.000 woningen moeten worden aangepakt. Op 9 juni : heeft het college het Uitvoeringsprogramma Steigers op Zuid vastgesteld. Hierin v beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de aanpak van 3.000 woni									
Gebied Planning 2015 tot 2022 Fase Uitvo									
Dekking NPRZ Gemeente Derden Totaal (overig)									
13.800 0 0 13.800									
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022 De verwachting is dat in 2022 3000 meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) zijn opgesteld. Tevens wordt gestreefd dat voor 3000 woningen opdrachten door VVE's in vergadering worden vastgesteld. Daarnaast wor ingezet op het wegwerken van achterstallig onderhoud bij 2800 woningen. Tenslotte zal binnen het programm "Steigers op Zuid" een deel van het restbudget (€ 1,7 mln. voor de jaren 2020-2022) ingezet worden voor "uitbreiding handhavingscapaciteit".									
NPRZ - Mijntintbuurt 7.662 618 300 153 55 55 55 Reserves Budget Restant budget Begroting Begroting Begroting Begroting Begrc									
blok 1+2 (Gemeente-deel) 7.662 618 300 153 55 55 55 NPRZ per 1-1-2021 2021 2022 2023 2024									
Stedelijke 84.698 49.571 19.665 13.169 8.597 2.377 inrichting en ontwikkeling									
NPRZ - 7.662 618 300 153 55 55 Mijntintbuurt blok 1+2 (Gemeente-deel)									
Algemene informatie Project Als uitwerking van gemaakte afspraken in september 2016 door gemeente omschrijving woningcorporaties in het convenant "Financiële impuls 2016-2022" van juli 2016 is in septer 2016 de samenwerkingsovereenkomst "Aanpak particuliere Woningvoorraad Tarwewijk, lo Mijntintbuurt" ondertekend door woningcorporatie Woonstad en gemeente Rotterdam vermelde financiële middelen zet de gemeente in voor de verwerving van 172 woninge bedrijfsruimten (eventueel via onteigeningsinstrument). Vervolgens worden deze panden te marktwaarde verkocht aan woningcorporatie Woonstad, die vervolgens zorgt voor sloo									

kwe

Gebied						Ch
Planning	2016	tot	2022		Fase	Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	6.586			6.586		

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

De start voor sloop en bouwrijp maken ten behoeve van het realiseren van 88 grondgebonden sociale huurwoningen start in 2021 en zal in het 3e kwartaal 2021 gereed zijn. Woonstad zal medio 2022 starten met nieuwbouw. Er zijn momenteel twee dossiers in behandeling bij de rechtbank in het kader van de schadeloosstelling door onteigening. Daarover wordt augustus 2021 het vonnis uitgesproken. Afhankelijk van inhoud van het vonnis zal gemeente mogelijk in hoger beroep gaan. Dat zal mogelijk nog in 2022 voortduren.

NPRZ - Strategische	3.000	2.851	1.000	1.000	851	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
verwervingen									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								NPRZ -	3.000	2.851	1.000	1.000	851	0	
								Strategische							
								verwervingen							

Algemene

informatie

Project Het project "Niet-projectmatige verwerving" dient om in de focuswijken van het NPRZ aank

omschrijving te kunnen doen voor woningen waar nog geen samenwerkingsovereenkomst (SOK) of bestu

geaccordeerde projectmatige aanpak tegenover staat. Deze middelen worden ingezet om

kunnen spelen op kansen die de markt biedt voor toekomstige projecten grondige aai

particuliere voorraad NPRZ

Gebied						
Planning	2008	tot	2021		Fase	Afroi
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal		
		(overig)				
	3.000	0	0	3.000		

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

In 2022 zal het budget voor strategisch verwerven ingezet worden om kansen die zich voordoen om vastgoed

verwerven te benutten. Dit vastgoed zal worden opgenomen in toekomstige uitvoeringsprojecten (sloop-
nieuwbouw of samenvoegingen binnen NPRZ gebied).

NPRZ - Mijntbuurt	7.085	5.686	1.700	1.350	1.350	1.286	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
								Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								NPRZ -	7.085	5.686	1.700	1.350	1.350	1.286	
								Mijntbuurt							
								3							
Algemene															
informatie															
Project															
Als uitwerking van gemaakte afspraken in september 2016 door gemeente															
omschrijving															
woningcorporaties in het convenant "Financiële impuls 2016-2022" van juli 2016 is in juni 201															
samenwerkingsovereenkomst "Aanpak particuliere Woningvoorraad Tarwewijk, lo															
Mijntbuurt Fase 3" ondertekend door woningcorporatie Woonstad en gemeente Rotterdam															
vermelde financiële middelen zet de gemeente in voor de verwerving van 132 woninge															
bedrijfsruimten (eventueel via onteigeningsinstrument). Vervolgens worden deze panden tr															
marktwaarde verkocht aan woningcorporatie Woonstad, die vervolgens zorgt voor sloo															
bouwrijp maken en het realiseren van 52 grondgebonden middel dure huurwoning															
besluitvorming over sloop en vestiging Wvg (Wet voorkeursrecht gemeente) heeft in maart :															
plaatsgevonden. Op 6 juni 2019 is het raadsbesluit genomen over financiën, vestiging Wv															
start van de verwei															
Gebied															
Planning															
2018															
tot															
2027															
Fase															
Op															
Dekking															
NPRZ															
Gemeente															
Derden															
Totaal															
(overig)															
7.085															
7.085															
Voorgenomen resultaat en bijbehorende															
activiteiten 2022															
De minnelijke verwerving van de woningen is in 2020 gestart en zal in 2022 voortgezet worden. eveneens wor															
in 2022 het bestemmingsplan ter vaststelling voorgelegd aan de raad.															
Na vaststelling van het bestemmingsplan, zal gestart worden met de voorbereiding voor het verzoek tot															
onteigening. huurbeëindigingen en de schadeloosstellingen daarvan.															
In 2022 zal een begin gemaakt worden met de herhuisvesting van bewoners en het tijdelijk beheer van de in															
verhuurde staat aangekochte woningen.															

NPRZ - Plein	1.400	443	123	120	200	0
1953						
revitalisering						
F1						
(Pendrecht)						

Project	Doel van deze bijdrage is het winkelcentrum weer aantrekkelijk te maken voor i
omschrijving	koopkrachtige inwoners. De herinrichting van de buitenruimte betreft de vergroening van i 900 m2, het aan brengen van een haag rondom groenvlak op Plein 1953, verharding vervan door gras, aanleggen van looppaden en het aanleggen van parkeerplaatsen con Rotterdamse Stijl. De aanpak van de Tiengemetenbuurt (aansluitend op Plein 1953) br aanleggen van nieuwe wandelroutes bij Valckesteijn en het herinrichten van de openbare ru rondom sloop/nieuwbouw aan de Tiengemetensingel.

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

In 2022 wordt in Tiengemeten-Midden gestart met het woonrijp maken van het plangebied. De eerste stap ligt daarbij op het deel tussen de Middelharnisstraat en de Melissantstraat. Tevens start het participatietraject voor inrichting van de speelpleintjes. In het gedeelte tussen de Melissantstraat en de Ooltgensplaatweg worden de bouwrijp-werkzaamheden voortgezet en afgerond.

Pagina 1052 van 1150

Algemene informatie Project De fysieke opgave in Tuindorp Vreewijk betreft de aanpak van ca. 1.300 woningen in									
omschrijving aandachtsgebieden (Linker Halve Vlieger, Valkeniersbuurt en Gebied 9) evenals de herinrichting van ca. 76.000 m² buitenruimte. In de eerste fase wordt gestart met de aanpak van de woningen aan de Korte Dreef (onderhoud in één van 35 woningen), Reigerpad (renovatie van 43 woningen) en Weimansweg (renovatie van 66 woningen en bedrijfsruimte) De gemeente volgt bij de inrichting van het openbaar gebied de planning van de verbetering het vastgoed, dat uitgevoerd wordt door Havensteder. Havensteder is inmiddels gestart met de verbeteraankpak woningen in de Linker halve Vlieger, die gefaseerd zal worden uitgevoerd. De bijdrage wordt ingezet voor de voorbereiding van de herinrichting van de openbare ruimte, fase 1 van de Linker Halve Vlieger. De straten in het gebied tussen Groene Hilledijk, Groene Zoom, Lede en de Bree (Linker Halve Vlieger) worden aange									
Gebied Planning 2019 tot 2024 Fase Op									
Dekking NPRZ Gemeente Derden Totaal (overig)									
410 0 0 410									
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022 Begin 2022 wordt het definitief ontwerp vastgesteld voor de buitenruimte Vreewijk Linker Halve Vlieger. Tevens wordt er begin 2022 gestart met de technische voorbereiding voor de uitvoering van de Linker Halve Vlieger. In de uitvoering van de fysieke werkzaamheden wordt in 2023 gestart en de oplevering van het project wordt voor 2024 voorzien.									
NPRZ - Buitenruimte 273 273 105 168 0 0 0									
Vreewijk: Deelgebied 9									
Reserves Budget Restant budget Begroting Begroting Begroting Begroting Begroting									
NPRZ per 1-1-2021 2021 2022 2023 2024									
Stedelijke inrichting en ontwikkeling 84.698 49.571 19.665 13.169 8.597 2.377									
NPRZ - Buitenruimte 273 273 105 168 0 0									
Vreewijk: Deelgebied 9									
Algemene informatie Project De fysieke opgave in Tuindorp Vreewijk betreft de aanpak van ca. 1.300 woningen in									
omschrijving aandachtsgebieden (Linker Halve Vlieger, Valkeniersbuurt en Gebied 9) evenals de herinrichting van ca. 76.000m² buitenruimte. In de eerste fase wordt gestart met de aanpak van de woningen aan de Korte Dreef (onderhoud in één van 35 woningen), Reigerpad (renovatie van 43 woningen)									

en Weimansweg (renovatie van 66 woningen en bedrijfsruimtes). De gemeente volgt t

inrichting van het openbaar gebied de planning van de verbetering van het vastgoed

uitgevoerd wordt door Havensteder. Havensteder is inmiddels gestart met de Verbeteraai

woningen in de Linker halve Vlieger, die gefaseerd zal worden uitgevoerd. De bijdrage v

ingezet voor de uitvoering van de herinrichting van de buitenruimte, deze volgt op de uitvoer

van de verbetering van het vastgoed. De gemeente volgt bij de inrichting van het open

gebied de planning van de verbetering van het vastgoed, dat uitgevoerd wordt door Havenstede

Deze bijdrage wordt ingezet voor de voorbereiding van de herinrichting van de openbare rui

fase 3 Deelgebied 9. De straten in het gebied tussen Enk, Korte Dreef, Groenezoom en I

(deelgebied 9) worden aangee

Gebied					Feijer
Planning	2019	tot	2024		Fase
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	273	0	0	273	

Vorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

Begin 2022 wordt het definitief ontwerp vastgesteld voor de buitenruimte Vreewijk Deelgebied 9. Begin 2022 wordt er gestart met de technische voorbereiding voor de uitvoering van het project. Met de uitvoering van de fysieke werkzaamheden wordt in 2023 gestart en de oplevering van het project wordt voor begin 2024 voorzien.

NPRZ - Basisaanpak	14.000	10.885	3.890	4.507	2.488	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
particuliere voorraad									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
2019-2022								Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								NPRZ -	14.000	10.885	3.890	4.507	2.488	0	
								Basisaanpak							
								particuliere							
								voorraad							
								2019-2022							

Algemene

informatie

Project	In overeenstemming met de afspraken uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid moet in
omschrijving	periode van twintig jaren (tussen 2010 en 2030) van 13.000 woningen de onderhou beheerstructuur aanmerkelijk worden verbeterd. Om deze ambitie waar te maken zullen in collegeperiode minstens 3.000 woningen moeten worden aangepakt. Op 9 juni 2015 hee college het Uitvoeringsprogramma Steigers op Zuid vastgesteld. Hierin wordt beschreven invulling wordt gegeven aan de aanpak van 3.000 woni

Gebied

								Planning	2019		tot	2022		Fase	Uitvo				
								Dekking	NPRZ		Gemeente	Derden	Totaal						
								(overig)											
									14.000		0	0	14.000						
								Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022											
								De verwachting is dat in 2022 1800 meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) zullen worden opgesteld. Tevens wordt gestreefd naar 750 aanvragen en opdracht offertes die door VVE's in vergadering worden vastgesteld. Tenslotte wordt ingezet om het achterstallig onderhoud bij 750 woningen te hebben weggewerkt.											
NPRZ - Buitenruimte	583	583	583	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting				
Kindercampus									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024					
Bloemhof								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377					
NPRZ - Buitenruimte	583	583	583	0	0	0			583	583	583	0	0	0					
Kindercampus																			
Bloemhof																			
								Algemene informatie											
								Project omschrijving	Het project "buitenruimte Kindercampus Bloemhof" is opgenomen in het programma N Buitenruimte 2019-2022. Het doel van het programma NPRZ-buitenruimte is om de komende jaren de leefomgeving in de focuswijken (de wijken Oud-Charlois, Carnisse, Tarwe Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis en Bloemhof) van een kwaliteitsimpuls te voorzien inrichtingsplan Kindercampus Bloemhof is ontworpen met het doel om een zo groot moge waarde toe te voegen aan de maatschappelijke doelstelling van de Children's Zone in Bloem Het ontwerp voegt vergroening toe in de buurt, speelplek met enkele toestellen voor allerkleinsten en zo ook waterberging in het gebied										
								Gebied	Feijer										
								Planning	2019		tot	2021		Fase	Uitvo				
								Dekking	NPRZ		Gemeente	Derden	Totaal						
								(overig)											
									583		1.089	0	1.672						
								Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022											
NPRZ - Malieklos	686	686	686	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr				

	NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
NPRZ - Malieklos	686	686	686	0	0	0
Algemene informatie						
Project omschrijving	Het project Malieklos is opgenomen in het programma NPRZ buitenruimte 2019-2022, dat haar beurt een uitwerking is van een onderdeel "Woonmilieus" in het Werkprogramma N wonen 2019-2022. Malieklos maakt deel uit van de verbeteringsopgave voor de wijk Hilles om deze wijk verder te ontwikkelen tot een rustig stedelijk woonmilieu waar gezinnen en oud gefaciliteerd worden. De bijdrage wordt gebruikt om - aansluitend op de vervangende nieuwbouw van Woonstad (52 appartementen en 33 eengezinswoningen met tuin) - de betrokken straten herprofilieren. Hierbij wordt in de straten (Klosstraat, Maliestraat, Putsestraat, Slagheks deels) aan één kant een bespeelbare stoep gerealiseerd en worden er - vanwege de wer vergroening – bomen inge					
Gebied	Feijer					
Planning	2019	tot	2021		Fase	Op
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	686	171	0	857		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						

NPRZ - Campus	300	221	221	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Tarwewijk fase 2									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377									
NPRZ - Campus Tarwewijk fase 2	300	221	221	0	0	0									
Algemene informatie															
Project omschrijving	Het project Campus Tarwewijk fase 2" is opgenomen in het werkprogramma NPRZ Wonen 2022 (uitwerking onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel van														

programma is om de komende jaren de buitenruimte in de focuswijken Tarwewijk van kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen. De ambitie is om in nauwe samenwerking met bewoners een groene route te realiseren in Tarwewijk om verblijfsplekken als het Balkon aan de Maashaven, het plein voor Zwartewaalschool en het Millinxpark aan elkaar te verbinden. Dit project is gericht op de omgeving van het Mijnsheren

Gebied					Ch
Planning	2020	tot	2022	Fase	Op
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	300	500	0	800	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022					

NPRZ -	350	295	295	0	0	0	0
Simonsblokken							
buitenruimte							
	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
	Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
	inrichting en						
	ontwikkeling						
NPRZ -	350	295	295	0	0	0	
Simonsblokken							
buitenruimte							
Algemene informatie							
Project omschrijving	Aan de Feijenoordkade liggen vier bouwblokken met 490 portiekwoningen van Woon Rotterdam, ook wel de Simonsblokken genoemd. De vier woningblokken beschikken ieder een openbaar binnenterrein waar de gemeente eigenaar van is en kunnen een opknapt gebruiken. Er is nu de kans om een integrale kwaliteitsverbetering door te voeren voor de t om de leefbaarheid van de buurt te vergroten. De planvorming wordt samen met de bewo uitgevoerd, zodat de binnenhoven voor en door de bewoners zijn. Doelstellingen van project						
	- verhogen van de leefbaarheid van de wijk Feijenoord door een hogere gebruikskwaliteit de Simonsblokken, met focus op ontmoeting, kwaliteit van beplanting en betere speelaaanle voor de kind						
	- het actief betrekken van bewoners bij de inrichting en beheer van de binnenterre						
	- het verbeteren overgangen van openbaar en p						
	- realiseren betere verbindingen tussen de hoven voor een meer open en uitnodigend kar						
	- aandacht voor klimaat adaptieve maatreg						

NPRZ -	145	84	84	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Inrichtingsplan									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Walravenbuurt								Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								NPRZ -	145	84	84	0	0	0	
								Inrichtingsplan							
								Walravenbuurt							

Het project "inrichtingsplan Walravenbuurt" is opgenomen in het werkprogramma NPRZ 2019-2022. Het doel van het programma is om in de focuswijken de buitenruimte van kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen. In de Walravenbuurt (Hillesluis) zijn er rondom het Walravenplein en het Van Haftenplein een aantal woningbouwontwikkelingen van Woonstad en een particulier initiatief geresiteerd. Twee stenige pleinen zullen opnieuw worden ingericht en er zullen een aantal ingrepen worden uitgevoerd om de pleinen beter (veiliger) met elkaar te verbinden. Op het Malsenplein is het uitgangspunt dat de huidige speelelementen worden gehandhaafd en er een groen wordt toegevoegd. De behoeften en wensen van zowel verhuurder (Woonstad) als bewoners/gebruikers worden actief opgehaald en deze partijen worden betrokken bij de uiteindelijke inrichting.

NPRZ - Herinrichting	440	26	26	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Pleinweg									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling															
NPRZ - Herinrichting Pleinweg	440	26	26	0	0	0									
Algemene informatie															
Project omschrijving															
Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgeving onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen de uitwerking van de Regiodeal het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het project herinrichting Pleinweg is om de fysieke verbinding tussen de Tarwewijk en Carnisse te verbeteren. Beide rijbanen op de Pleinweg worden versmald (van 7.30m naar 4.10m.) en de middenberm wordt verbreed (van 2.50m. naar 4.10m.). Daarnaast worden er tussen de kruising Mijnsheerenlaan/Goereesestraat en de Wolphaertsbocht twee fietsoversteekplaatsen gerealiseerd.															
Gebied															
Planning															
2020 tot 2021 Fase Uitvoering															
Dekking															
NPRZ Gemeente Derden Totaal (overig)															
440 0 0 440															
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022															

NPRZ - Plein	240	240	50	190	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Zwartewaalschool									NPRZ	budget per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377									
NPRZ - Plein Zwartewaalschool	240	240	50	190	0	0									
Algemene informatie															
Project omschrijving Het project Plein Zwartewaalschool " is opgenomen in het werkprogramma NPRZ Wonen 2019-2022 (uitwerking onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel is om de fysieke verbinding tussen de Tarwewijk en Carnisse te verbeteren.															

het programma is om de komende jaren de buitenruimte in de focuswijken (de wijken Charlois, Carnisse, Tarwewijk, Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis en Bloemhof) van kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen.

Uitvoering van het definitief ontwerp zal gericht zijn op het vergroenen van het plein voor de Zwartewaalschool. Er zullen een aantal ingrepen uitgevoerd worden om een groenere verbinding tussen Balkon aan de Maas en Zuidplein te realiseren. De behoeften en wensen van de bewoners/gebruikers zullen actief worden opgehaald en deze partijen worden betrokken bij de uiteindelijke inrichtingsplan.

Gebied					Feijenoord	
Planning	2020	tot	2022		Fase	Opmerking
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal		
(overig)						
	240	0	0	240		

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

In 2021 zal het inrichtingsplan afgerond en vastgesteld worden. De voorbereiding van de fysieke uitvoeringswerkzaamheden wordt tevens in 2021 gestart.
De oplevering van het project is voor medio 2022 voorzien.

NPRZ - Placemaking programma	100	89	30	45	0	0	0
------------------------------	-----	----	----	----	---	---	---

Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
	NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
NPRZ - Placemaking programma	100	89	30	45	0	0	

Algemene informatie

Project omschrijving Binnen het programma NPRZ wordt via placemaking gestimuleerd dat (tijdelijke) ideeën tot k gebracht worden in Rotterdam zuid. Deze ideeën hebben veelal een tijdelijk karakter, hebben raakvlak met de gebiedsontwikkeling en tonen aan dat er positieve verandering gaande is i focuswijken van Zuid. De werkzaamheden betreffen onder andere het organiseren, faciliteren monitoren van alsmede het rapporteren over de gerealiseerde initiatieven voor placema

Gebied					
Planning	2019	tot	2022		Fase Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			

Pagina 1061 van 1150

NPRZ -	270	5	175	0	0	0
Apparaatskosten						
subsidieregeling						

Project	Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) zet in op de verbetering van wijken met een woning erboven, eronder of ernaast
omschrijving	Rotterdam Zuid, waarbij de pijler Wonen zich richt op het verbeteren van woonomstandigheden en leefkwaliteit, primair in de focuswijken. Op dit moment is de woningvoorraad nog te eenzijdig en bestaat deze veelal uit kleine woningen die behoren tot de kwetsbare voorraad. De aanpak is erop gericht om particuliere woningeigenaren in Rotterdam Zuid te ondersteunen en te stimuleren om hun woning samen te voegen met een woning erboven, eronder of ernaast. NPRZ focuswijken via een subsidieregeling te stimuleren om hun woning samen te voegen met een woning erboven, eronder of ernaast

Planning	2019	2022	Fase	Uitvo
----------	------	------	------	-------

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
inrichting en						
ontwikkeling						

Algemene informatie

Pagina 1062 van 1150

met een woning erboven, eronder of ernaast

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

De subsidieregeling samenvoegen en vergroten van woningen Rotterdam Zuid is in 2019 gestart. De verwachting is dat in 2022 40 subsidieaanvragen voor samenvoegen en 30 subsidieaanvragen voor vergroten zullen worden ingediend.

Pagina 1063 van 1150

								activiteiten 2022							
								Voor het project Swiego "samenvoegen en vergroten" worden naar verwachting in 2022 10 woningen							
								aangekocht. Een 4-tal woningen worden verkocht met een samenvoeg of vergroot verplichting. Ook worden in							
								2022 particuliere eigenaren begeleid in het proces om zelf woningen samen te voegen en te vergroten							
NPRZ -	180	81	81	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bewonersinitiatieven									NPRZ	budget per	2021	2022	2023	2024	
								1-1-2021							
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling							
NPRZ -	180	81	81	0	0	0									
Bewonersinitiatieven															
								Algemene informatie							
								Project omschrijving							
								Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgeving onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen het werkprogramma N – Wonen 2019-2022 (uitwerking van de Regiodeal) een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het project bewonersinitiatieven is om de buitenruimte specifiek de focuswijken (Bloemhof, Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis en Landbouwbouurt) van een kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigen ontmoeten, bewegen en spelen. Hiertoe wordt het participatieproces met bewoners georganiseerd en worden diverse bewonersinitiatieven gefaciliteerd (ontwerpen inrichten van een aantal droomplein)							
								Gebied Zuid							
								Planning 2020 2021 Fase Uitvo							
								Dekking							
								NPRZ Gemeente Derden Totaal							
								(overig)							
								180 180							
								Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
NPRZ	560	198	198	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
- Proceskosten programma buitenruimte									NPRZ	budget per 1-1-	2021	2022	2023	2024	
								2021							
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling							
NPRZ	560	198	198	0	0	0									

Algemene informatie

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Algemene informatie

Pagina 1065 van 1150

project Katwol (Katendrechtse Lagedijk Wolphaertsbocht) opgenomen. Het doel van het project Katendrechtse Lagedijk - Wolphaertsbocht is om de komende jaren succesvolle functionerende winkelpanden te transformeren en de uitstraling daarvan te verbeteren. In deze aanpak wordt een vitale lokale economie en een aantrekkelijk woonklimaat in het winkelgebied en de omliggende wijken gecreëerd.

Gebied	Charlois				
Planning	2021	2022			Fase Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal	
(overig)					
300		300			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

In 2022 zullen circa 30 panden getransformeerd worden. Daarnaast zullen er ongeveer 20 panden grondig verbeterd qua uitstraling (basisaanpak + aanpak rolluiken/gevelreclames). Daarbij is focus verschoven van Oud-Charlois (circa 8 panden "resterend") naar Carnisse en eventueel de Kop van de Tarwewijk. Activiteiten betreffen monitoring van de individuele aanpak van deze panden/eigenaren en advisering over de aanpak inclusief het verstrekken van subsidies voor bouwkundig advies.

NPRZ - Herinrichting	50	50	50	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Beijerlandse laan									NPRZ	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
Groene Hilledijk									1-2021						
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377									
NPRZ - Herinrichting Beijerlandse laan Groene Hilledijk	50	50	50	0	0	0									

Algemene

informatie

Project omschrijving Het project "herinrichting Groene Hilledijk" is opgenomen in het werkprogramma N Wonen 2019-2022 (uitwerking onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel van het programma is om de komende jaren de buitenruimte in de focuswijken (de wijk Oud-Charlois, Carnisse, Tarwewijk, Afrikaanderwijk, Feijenoord, Hillesluis en Bloemhof) te verbeteren en kwaliteitsimpuls te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen. Het doel van het project herinrichting Groene Hilledijk is om de fysieke verbinding tussen de wijk Vreewijk, Hillesluis en Afrikaanderwijk te verbeteren. Ook zullen er voldoende speelruimte en groenvoorzieningen rondom de woningen gecreëerd worden.

Gebied	Feijenoord
--------	------------

Planning									2021		2021		Fase		Oj	
Dekking									NPRZ		Gemeente		Derden		Totaal	
											(overig)					
									50				50			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende																
activiteiten 2022																

inrichting en ontwikkeling							
NPRZ -	90	12	46	39	0	0	
Veldstraat							
Algemene informatie							
Project omschrijving	In de Landbouwbuur is sprake van een overschot aan kleine, kwalitatief slechte woningen. I 2016 hebben de gemeente en Havensteder een convenant getekend waarbij o.a. afspraker gemaakt over de inzet van middelen uit de verhuurdersheffingskorting. Besteding va zogenaamde "rode geld" is nader vastgelegd in de prestatieafspraken (februari 2018) voor o andere de Veldstraat. De herontwikkeling van juist de Veldstraat is in het belang van verbeterd imago op deze visueel belangrijke locatie. In 2019 is hierover samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarin nadere details zijn afgesproken ove taakverdeling, de stedenbouwkundige randvoorwaarden (sloop en nieuwbouw van 11 woning en de verdere plan						
Gebied	Feijenoord						
Planning	2018		2021		Fase	Uitvo	
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal			
		(overig)					
	90			90			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Inmiddels heeft woningcorporatie Havensteder op minnelijke wijze vrijwel alle woningen verworven. Voor 2 panden is een procedure gestart om via een Kroonbesluit tot uiteindelijke onteigening over te gaan. In 2022 w gestart met de werkzaamheden zoals die in de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en Havensteder zijn gelegd.							
NPRZ - Buitenruimte	2.391	772	92	340	340	0	0
Vreewijk							
Valkeniersbuurt							
Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
	NPRZ	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
		1-2021					
Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
inrichting en ontwikkeling							
NPRZ -	2.391	772	92	340	340	0	
Buitenruimte							
Vreewijk							
Valkeniersbuurt							
Algemene informatie							

Project omschrijving										De fysieke opgave in Tuindorp Vreewijk betreft de aanpak van ca. 1.300 woningen in aandachtsgebieden (Linker Halve Vlieger, Valkeniersbuurt en Gebied 9) evenals herinrichting van ca. 76.000 m² buitenruimte. In de eerste fase wordt gestart met de aanpak de woningen aan de Korte Dreef (onderhoud in één van 35 woningen), Reigerpad (renovatie van 43 woningen) en Weimansweg (renovatie van 66 woningen en bedrijfsruimtes). De gemeente volgt bij de inrichting van het openbaar gebied de planning van de verbetering het vastgoed, dat uitgevoerd wordt door Havensteder. De bijdrage wordt ingezet voor herinrichting van de openbare ruimte van in totaal 15.500 m² groen en bestrating, te weten 1, de Valkeniersbuurt. De volgende straten worden aangepakt: Weimansweg, Reigerpad, Eiberpad, Wolvepad, Vossepad, 't Slag en Valkeniersbuurt.							
Gebied										Feijenoord							
Planning										2015		2025		Fase		Uitvoering	
Dekking										NPRZ		Gemeente		Derden		Totaal	
												(overig)					
										2.391				2.391			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022																	
In 2022 wordt de buitenruimte rondom de Pnielschool uitgevoerd en wordt er verder gewerkt aan de planvorming Jagerslaan en verlengde Weimansweg.																	
NPRZ - Polderlaan										1.010		168		168		0	
buitenruimte (komt uit VJR'17)														0		0	
Reserves										Budget		Restant budget		Begroting		Begroting	
										NPRZ		per 1-1-2021		2021		2022	
										84.698		49.571		19.665		13.169	
stedelijke inrichting en ontwikkeling														8.597		2.377	
NPRZ - Polderlaan										1.010		168		168		0	
buitenruimte (komt uit VJR'17)														0		0	
Algemene informatie																	
Project omschrijving										Doelstelling van het project is het creëren van een uitstraling voor de Polderlaan van een woonstraat (van 30km/u), door deze te vergroenen en door het toepassen van klinkers in de middenberm van de Polderlaan wordt vergroend en de oversteeksituatie voetgangers aan de zijde van de Hilledijk wordt verbeterd. Hierdoor wordt de Polderlaan representatiever, gebruiksvriendelijker en veiliger gemaakt. Daarnaast zal Stadsbeheer het vervangen met de verwachting om hiermee tegelijkertijd de rattenproblematiek te verminderen.							
Gebied										Feijenoord							

Planning								2018	2021				Fase	Uitvo			
Dekking	NPRZ	Gemeente		Derden	Totaal												
(overig)																	
								1.010	1.010								
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022																	
NPRZ - Kop van Carnisse	85	85	85	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting		
								NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024				
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377			
								NPRZ - Kop van Carnisse	85	85	85	0	0	0			
Algemene informatie																	
Project omschrijving								De aanpak van de Kop van Carnisse is onderdeel van de pijler Wonen van het Natic Programma Rotterdam Zuid. Op 27 november 2017 zijn de gemeente Rotterdam, het Corporaties en Marktpartijen met de coalitieovereenkomst NPRZ een samenwerking aangee voor de eerste fase van de grondige aanpak van de Kop van Carnisse. De uitwerking va huidige initiatieffase zal moeten resulteren in een visiedocument voor het gebied Dorpsv Wolphaertsbocht / Pleinweg. Na vaststelling van het visiedocument en de nota uitgangspunten zal er gewerkt worden aan een stedenbouwkundig en buitenruimtepla uitwerking van het visiedocun									
Gebied								Charlois									
Planning								2020		2021		Fase					Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente		Derden	Totaal												
(overig)																	
								85	85								
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022																	
In 2022 zullen kleine ingrepen in de openbare ruimte gerealiseerd worden. Denk aan het verbeteren van de route voor de voetganger of het toevoegen van beplanting.																	
NPRZ - Quick wins	150	150	150	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr		
								NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024				
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377			

NPRZ -	150	150	150	0	0	0
--------	-----	-----	-----	---	---	---

Quick wins

Algemene

informatie

Project Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgevin

omschrijving onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen de uitwerking van de Regiode

het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 een buitenruimte programma opgenomen.

doel van het project quick wins is om de buitenruimte in de focuswijken: Feijenk

Afrikaanderwijk, Bloemhof, Hillesluis, Tarwewijk, Carnisse en Oud-Charlois aantrekkel

maken (met bijvoorbeeld fijne verblijfplaatsen, uitdagende en veilige speelplaatsen en een gr

omgeving om te wand

Gebied Zuid

Planning	2021	2022	Fase	Uitvo
-----------------	------	------	------	-------

Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		

150	150
-----	-----

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

NPRZ -	85	85	85	0	0	0	0
Robbenoordplein							

Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
	NPRZ	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
		1-2021					

Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
inrichting en						
ontwikkeling						

NPRZ -	85	85	85	0	0	0
--------	----	----	----	---	---	---

Robbenoordplein

Algemene

informatie

Project Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgevin

omschrijving onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen de uitwerking van de Regic

en het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 een buitenruimte prograi

opgenomen. Het doel van het project Robbenoordplein is om de buitenruimte in de focu

Carnisse aantrekkelijk en veiliger te m

Gebied Charlois

Planning	2021	2021	Fase	Uitvo
-----------------	------	------	------	-------

Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal
----------------	-------------	-----------------	---------------	---------------

									(overig)								
									85				85				
									Voorgenomen resultaat en bijbehorende								
									activiteiten 2022								
NPRZ - Herinrichting	132	109	110	0	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
Slotboomplein										NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024		
										Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
										inrichting en							
										ontwikkeling							
NPRZ -	132	109	110	0	0	0											
Herinrichting																	
Slotboomplein																	
									Algemene								
									informatie								
									Project	Het project "herinrichting Slotboomplein" is opgenomen in het werkprogramma NPRZ W							
									omschrijving	2019-2022 (uitwerking onderdeel van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022). Het doel van							
										programma is om de komende jaren de buitenruimte in de focuswijken van een kwaliteitsin							
										te voorzien, zodat deze iedereen uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en spelen. De opgave							
										het Slotboomplein is om de verblijfskwaliteit van het gebied te verbeteren door midde							
										vergroening waardoor het Slotboomplein meer betekenis krijgt in de context van de buu							
										bewoners uitgenodigd worden elkaar te ontmoeten. De voorliggende bijdrage wordt verstre							
										dekking van de kosten van de planvormingsfase van het project herinrichting Slotboom							
									Gebied	Charlois							
									Planning	2020		2021				Fase	Uitvo
									Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal				
									(overig)								
									132				132				
									Voorgenomen resultaat en bijbehorende								
									activiteiten 2022								
NPRZ - Mijnkintbuurt	130	34	34	0	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
blok 4+5										NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024		
										Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
										inrichting en							
										ontwikkeling							
NPRZ -	130	34	34	0	0	0											

NPRZ -	130	45	45	0	0	0
Verschoorblok						
	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
NPRZ -	130	45	45	0	0	0
Verschoorblok						

Pagina 1073 van 1150

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

NPRZ - Buca 1	200	50	50	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Katwol en Pleinweg									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
(Hefboom zuid)															
								Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								NPRZ - Buca	200	50	50	0	0	0	
								1 Katwol en							
								Pleinweg							
								(Hefboom							
								zuid)							

Algemene

informatie

Project Een inventarisatie samen met bewonersorganisatie en ondernemersvereniging heeft in ;

omschrijving geleid tot een overzicht van de meest kansrijke plekken voor verbetering op korte termijn.

ontwikkende partij zal een pand kopen van een failliete eigenaar en dit slopen en n

bouwen. De gemeente faciliteert deze partij. Daarnaast zorgt de gemeente voor de herinric

van openbare ruimte bij een nieuw horecapaviljoen aan de Dorpsweg dat de huidige drie kio

vervangt (private investe

Gebied	Charlois														
Planning	2015							2022						Fase	Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal											
		(overig)													
	200			200											

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

NPRZ - IP Entree	540	59	59	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Beverwaard									NPRZ	budget per 1-	2021	2022	2023	2024	
										1-2021					
								Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
								inrichting en							
								ontwikkeling							
								NPRZ - IP	540	59	59	0	0	0	

[illegible]

Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
inrichting en						
ontwikkeling						

NPRZ -	10.000	9.310	690	630	690	750
--------	--------	-------	-----	-----	-----	-----

Grondige

aanpak PV

Rotterdam

Zuid

Algemene**informatie**

Project omschrijving Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is grondige aanpak van de particuliere voor als onderdeel van het totale werkprogramma NPRZ-wonen opgenomen. Als uitwerking van onderdeel van de Regiodeal en het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 is het project Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid opgenomen. Doel van het project is dat de stichting Wijkverbetering in de komende jaren ongeveer 200 woningen van de particuliere woningbouw in de Tarwewijk en Oud Charlois Zuid aanpakt om hiermee meer variaties te krijgen in het woningaanbod in die wijken. De aanpak betreft het realiseren van nieuwe en gemeenschappelijke woonmilieus die voldoen aan de NPRZ-doelstellingen door de woningen aan te kopen, samen te voegen en/of te vergroten, een aantal jaren te verhuren en ze vervolgens te verkopen, in overleg met de zittende huurders. De NPRZ subsidie is bedoeld om een stimulerend effect te bereiken en de beoogde aanpak van de woningen en hiermee de gewenste transformatie te ondersteunen.

Gebied

Planning	2019	2039	Fase	Uitvoering
-----------------	------	------	------	------------

Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	10.000			10.000

Voorgenomen resultaat en bijbehorende**activiteiten 2022**

Stichting Wijkverbetering Rotterdam Zuid (SWRZ) heeft eind 2020 een pakket van 23 woningen gekocht van de gemeente Rotterdam in de Tarwewijk. Dit zijn over het algemeen slechte, niet verduurzaamde, kleine woningen. De stichting is bezig met het opstellen van een plan van aanpak waarin wordt aangegeven hoe de bouwkundige en woon technische/energetische verbetering uitgevoerd gaat worden. Daarnaast aandacht voor de mogelijkheid van herhuisvesting van de huidige huurders. In 2022 maakt SWRZ op basis van het afgesproken plan van aanpak een begin met het opknappen van de inmiddels verworden woningen, inclusief verduurzaming. Deze woningen kunnen ook een functie krijgen bij eventuele herhuisvesting. De gemeente Rotterdam heeft een 2e pakket aangeboden aan SWRZ van 9 woningen verspreid in de Tarwewijk. In 2022 gaat SWRZ op de markt woningen ten behoeve van het programma verwerven.

Pagina 1078 van 1150

Gebied					Ch	
Planning	2021	2025			Fase	Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal		
(overig)						
300		300				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						
In 2022 zal de ontwikkelvisie uitgewerkt worden en zullen de werkzaamheden voor het uitvoeringsprogramma voorbereid worden. De doelstelling is dat de start van de fysieke werkzaamheden voor het project medio 2022 starten en in 2025 afgerond worden						

Fazanstraat fase 2	250	250	150	60	40	0	0	Reserves	Budget	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
									NPRZ	per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling									84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
Fazanstraat fase 2									250	250	150	60	40	0	
Algemene informatie															
Project omschrijving		De aanpak van de Fazantstraat fase 2 is onderdeel van de pijler Wonen van het Natic Programma Rotterdam Zuid. Op 27 november 2017 zijn de gemeente Rotterdam, het Corporaties en Marktpartijen met de coalitieovereenkomst NPRZ een samenwerking aangee voor de eerste fase van de grondige aanpak van de Vogelbuurt. Eind 2020 is de gemeente niet akkoord gegaan met de integrale herstructurering van de Fazanstraat en daarom moet gewijzigde aanpak uitgewerkt worden Fazanstraat fa													

Gebied					Ch
Planning	2021	tot	2022	Fase	Uitvo
Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	250			250	
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022					

gemaakt worden voor de buitenruimte van Fazantstraat en plot Kameleon. In samenspraak met de bewoners wordt er een plan gemaakt voor het samenvoegen van woningen, portiekaanpak en woningverbetering.

Daarnaast wordt de Fazantstraat een pilot bij de aanpak van goed huren, goed verhuren.

NPRZ -	400	400	300	100	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Haalbaarheidsstudies									NPRZ	budget		2021	2022	2023	2024	
ontwikkellocaties Zuid									per 1-1-							
									2021							
									Stedelijke inrichting	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
									en ontwikkeling							
									NPRZ -	400	400	300	100	0	0	
									Haalbaarheidsstudies							
									ontwikkellocaties Zuid							
Algemene informatie																
Project omschrijving																
De bijdrage dient ter dekking van de proceskosten die gemaakt worden in het kader																
haalbaarheidsstudies voor ontwikkellocaties voor de pijler wonen van het Natic																
Programma Rotterdam ;																
Gebied																
Planning																
	2021	tot	2022												Fase	Uitvo
Dekking																
	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal												
	(overig)															
	400			400												
Voorgenomen resultaat en bijbehorende																
activiteiten 2022																
In 2022 worden in samenwerking met stakeholders uit de wijk de mogelijkheden voor nieuwe ontwikkellocatie																
onderzocht voor de grondige aanpak van woningen in de particuliere voorraad.																

NPRZ - Oud	333	333	333	0	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begr
Carnisse fase 1									NPRZ	budget per 1-		2021	2022	2023	2024	
									1-2021							
									Stedelijke	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377	
									inrichting en							
									ontwikkeling							
									NPRZ - Oud	333	333	333	0	0	0	
									Carnisse fase 1							
Algemene informatie																
informatie																

										Project								NPRZ - Oud Carnisse f									
										omschrijving																	
										Gebied																	
										Planning																	
										Dekking		NPRZ		Gemeente		Derden		Totaal									
										(overig)																	
												333						333									
										Voorgenomen resultaat en bijbehorende																	
										activiteiten 2022																	
</																											

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	84.698	49.571	19.665	13.169	8.597	2.377
NPRZ - Beijerlandselaan/ Groene Hilledijk	1.900	1.900	0	0	0	286
Algemene informatie						
Project omschrijving	NPRZ - Beijerlandselaan/ Groene Hill					
Gebied						
Planning						
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	1.900			1.900		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022						

NPRZ - Entree Hart van Zuid (buitenruimte)	71	71	71	0	0	0	0	Reserves	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
									NPRZ	budget per 1-1-2021	2021	2022	2023	2024	

									Voorgenomen resultaat en bijbehorende							
									activiteiten 2022							

omschrijving

Gebied

Planning

Dekking	NPRZ	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		

1.144

1.144

Voorgenomen resultaat en bijbehorende

activiteiten 2022

Totaal	19.865	13.369	8.647	2.377	355
--------	--------	--------	-------	-------	-----

Bestemmingsreserve Energietransitiebudget (ETB)

In deze collegeperiode is met het Energietransitiebudget (ETB) € 68,2 mln vrijgemaakt om een start te maken met de uitvoering van de energietransitie in Rotterdam en de kansen daarvan te verzilveren. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

Het Energietransitiebudget heeft vier hoofddoelstellingen:

- CO₂-reductie
- Verbetering van de luchtkwaliteit: vermindering van de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen in de woonomgeving en/ of havengebied
- Vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen (circulariteit)
- Economische hefboom: effect op groene werkgelegenheid, multiplier op groene investeringen en/ of versterking van het vestigingsklimaat in de nieuwe economie.

Het in september 2019 vastgestelde Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 is geactualiseerd. Veel van de in het plan opgenomen projecten en programma's zijn meerjarig en de middelen zijn binnen het ETB toegekend. Binnen het ETB is ruimte ontstaan voor 15 nieuwe projecten, die zijn toegevoegd aan het Uitvoeringsplan Energietransitie.

Hiermee zijn de middelen voor het Uitvoeringsplan Energietransitie vrijwel volledig gecommitteerd. Vrijval van middelen binnen de ETB zal in eerste instantie gebruikt worden om succesvolle lopende projecten en programma's financieel aan te vullen.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2022 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve ETB is opgenomen.

	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	ET	budget	2021	2022	2023	2024	2025	
	per 1-1-2021							
Beheer van de stad	14.571	9.745	5.312	3.734	0	0	0	
ET0001 - ET - Rotterdam	8.867	5.338	2.385	2.253	0	0	0	
Circulair								

	Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
		1-1-2021	2021	2022	2023	

Beheer van de stad	14.571	9.745	5.312	3.734	0
--------------------	--------	-------	-------	-------	---

ET0001 -	8.867	5.338	2.385	2.253	0
----------	-------	-------	-------	-------	---

ET -					
Rotterdam					
Circulair					

Algemene informatie

Project omschrijving Met het programma geven we invulling aan onze ambities op het gebied van circulariteit. Het doel van het programma is om de stad te laten omschrijven naar een circulaire stad. Het doel is om de stad te laten omschrijven naar een circulaire stad. Het doel is om de stad te laten omschrijven naar een circulaire stad.

- Circulair ontwikkelen, behouden en verbeteren
- Bewustzijns- en gedragsverandering bij Rotterdammers, bedrijven en overheidsinstellingen
- Initiatieven die echt aan de slag gaan met circulariteit
- Opgebouwde samenwerkingen met andere gemeenten en stakeholders

Uit de meting in 2020 blijkt dat bijna alle Rotterdammers een circulaire economie belangrijk vinden. Het aantal circulaire economische initiatieven groeit. Het aantal circulaire economische initiatieven groeit. Het aantal circulaire economische initiatieven groeit. Het aantal circulaire economische initiatieven groeit. Het aantal circulaire economische initiatieven groeit.

Gebied				
Planning	2018	tot	2030	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	8.867	0	0	8.867

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

In 2019 is het 4-jaren programma Van Zoi naar Mooi van start gegaan. Mede mbv de middelen energie

volle breedte van het programma aan de slag met de hierin genoemde activiteiten. Via twee hoofdroutes:

activiteiten aan bijdragen, werken we toe naar onze uiteindelijke ambitie, waarin we streven naar een he

primaire grondstoffen gebruik in 2030. Onze activiteiten zijn verdeeld over de verschillende programmac

> Circulair ontwikkelen, beheren, inrichten en bouwen: Aan de slag met programmatische uitrol van mat

verschillende objecten, verkenningen/ontwikkeling bouw hubs en materialendepots, doorontwikkeling toc

aanbestedingen, advisering bij diverse bouwprojecten, circulaire dempingsopgave, verankering in het as

openbare ruimte, inzet coördinator circulair bouwen, kennisontwikkeling op diverse grondstofstromen (rr

projecten in Reyeroord.

> Bewustzijns- en gedragsverandering bij Rotterdammers, bedrijven en ambtenaren: oa monitoring/anal

externe bewustwordingscampagne geïntensiveerd en doorontwikkeling naar gedragsverandering, online

ESF, aanpak circulariteit in de wijk.

> Initiatieven die echt anders met afval omgaan: oa ontwikkeling Upcycle mall, het verwaarden van groe

onderzoek hiernaar, inzet tegengaan voedselverspilling, inzet verschillende stromen waaronder textiel e

diverse initiatieven ogv anders omgaan met afval (ja-ja sticker, koffiedik, GFE hoogbouw).

> Programmabrede opgaven: oa voortzetten samenwerkingsverbanden (Blue City, cirkelstad), stimulare

inkopen, programmacoördinatie.

ET0035 - ET -	5.704	4.407	2.927	1.481	0	0	0	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
Verduurzaming								ET	1-2021	2021	2022	2023	
gemeentelijk wagenpark													
								Beheer van de	14.571	9.745	5.312	3.734	0
								stad					
ET0035 - ET -	5.704	4.407	2.927	1.481	0								
Verduurzaming													
gemeentelijk													
wagenpark													

Algemene informatie

Project Met het verduurzamen van het eigen wagenpark stimuleert de gemeente de markt

omschrijving geeft het goede voorbeeld. Hierbij is kennisdeling van groot belang. Dit doet de

verband, met de MRDH, maar ook breder, met de G4 en met de Nederlandse Vereni

afvalverwijderings Deskundigen (NVRD) , zodat de gemeente de markt aan kan z

deze duurzame (werk)voertuigen. Het programma omvat verschillende maatregelen

het gehele gemeentelijk wagenpark

Afgelopen periode is vooral ingezet op kennisdeling omtrent emissieloo

aanpassingen, het opstellen van gezamenlijke meerjarenplannen en het

marktinnovaties te bevorderen. Het wagenpark wordt stapsgewijs verduur

personenwagens en een groot deel van de kleinere machines en gereedschap

segment lichte bedrijfsvoertuigen wordt ervaring opgedaan met batterij-elektris

gestage uitbreiding plaats. In het zware segment worden pilots uitgevoerd (emi

veegmachines e.d.) Het is de bedoeling dat in 2022 het aantal voertuigen in he

opgeschaald wordt. Dit is noodzakelijk om de doelstelling in 2030 te kunnen behal
werkplaats, waar werkzaamheden aan emissieloze voertuigen verricht worden, a
monteurs opg

Gebied				
Planning	2019	tot	2030	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	5.704	0	0	5.704

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

De doelstelling voor 2022 is om het aantal elektrische voertuigen, veegmachines, veegvuilophaalwagens
vuilniswagens te vergroten. Om te zorgen dat we met meer voertuigen zonder uitstoot de werkzaamhed
kunnen blijven uitvoeren. We verwachten weer diverse nieuwe machines te kunnen testen en mogelijk t
gaan. De ontwikkelingen gaan snel, dit stelt ons voor de nodige uitdagingen. Momenteel lopen de levertij
wereldwijd tekort aan onder andere chips. Ook zal er fors geïnvesteerd moeten worden in de energievo
lokaties om alle machines en voertuigen op tijd te kunnen opladen.

Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0	0	0
-------------------	-------	-------	-------	-------	---	---	---

ET0022 - ET - Hydrocat 3	100	5	5	0	0	0	0	Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	€
--------------------------	-----	---	---	---	---	---	---	-----------	--------------------	-----------	-----------	-----------	---

1-1-2021202120222023

Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0
-------------------	-------	-------	-------	-------	---

ET0022 - ET	100	5	5	0	0
- Hydrocat 3					

Algemene

informatie

Project Hydrocat3: dit project richt zich op de productie van brandstof, stroom en warm
omschrijving afvalstromen die nu nog worden gestort (zoals veegafval en tomatenafval) en op de
van vervuilde gemixte plasticstromen die nu worden verbrand. Succesvolle c
vermindering van de CO2-uitstoot en het terugdringen van de uitstoot van methaanga
bijdrage is voor een subsidie aan de lab/ ontwil

Gebied				
Planning	2019	tot	2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	100	0	0	100

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

ET0028 - ET - Programma	1.013	700	402	298	0	0	0
versnellen Innovatie							
Rotterdams MKB							
Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0		
ET0028 - ET	1.013	700	402	298	0		
- Programma							
versnellen							
Innovatie							
Rotterdams							
MKB							
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het brede MKB is de kurk van de Rotterdamse economie en werkgelegenheid. Het programma heeft tot doel het MKB te ondersteunen bij het ontwikkelen van duurzame en digitale bedrijfsvoering. Het programma heeft met het vormgeven van noodzakelijke vernieuwingen. Dit terwijl er g... verduurzaming en digitalisering. Het programma Versnellen Innovatie Rotterdams MKE... van bewustwording (informatie en inspiratie), overzicht (kennis, financiering) en handel... brede MKB. We ontwikkelen het programma met partners zoals MKB Rotterdam... Rotterdam, KvK, Rabobank, ministerie EZK en onderwijsinstellingen. Het programm... zaken die buiten het bereik van het MKB zelf liggen. Hiermee willen we de het MKB sti... naar een meer circulaire, duurzame en digitale bedrijfsvoering in te zetten. De interesse... 2019 150 MKB bedrijven aanwezig op de MKBdag 'jouw afval is goud waard'. Verder i... project 'koplopers circulaire restaurants', loopt het project CIRCO tracks waarin MK... gaan met een circulair ontwerp van hun dienst of product, zijn digitale en circulaire c... via ondernemen010, en wordt er een communicat...						
Gebied							
Planning	2019	tot	2022	Fase			
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.013	0	0	1.013			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022							
Het programma heeft de ambitie om eind 2022 5.000 ondernemers in het MKB bereikt te hebben met de activiteiten, gericht op meer digitaal, duurzaam en circulair ondernemen. Om dit te realiseren lopen best... en ontwikkelen we nieuwe activiteiten, als volgt: - Subsidie Digiwerkplaats Rijnmond, gestart in 2021 loopt door tot einde 2022 - Ondernemersontbijt met thematische invulling duurzaam ondernemen - Nieuw te ontwikkelen aanbod Duurzaam ondernemen voor diverse sectoren							

- Nieuw te ontwikkelen aanbod Circulair ondernemen voor diverse sectoren
- Nieuw te ontwikkelen aanbod Digitaal ondernemen voor diverse sectoren
- Communicatie campagne (inspireren, informeren, activeren)
- Onderzoek en Advies programma ontwikkeling

ET0029 - ET -	3.548	3.070	1.407	1.663	0	0	0		Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
Programmatische aanpak									ET	1-2021	2021	2022	2023	
Smart Energy Systems									Economische	8.091	5.660	2.839	2.621	0
(incl M4H)									Zaken					
									ET0029 - ET -	3.548	3.070	1.407	1.663	0
									Programmatische					
									aanpak Smart					
									Energy Systems					
									(incl M4H)					
Algemene														
informatie														
Project	Als gevolg van een toenemende vraag duurzame energie kunnen er schom													
omschrijving	ontstaan in het energiesysteem. Het programma Smart Energy Systems is erop g													
	van innovatieve diensten, producten en aanpakken rondom slimme energiesyste													
	aantrekkelijke toepassingen te versnellen. Dit gaat zowel om intelligente lokale													
	vraag en aanbod optimaal worden afgestemd, maar ook om innovaties op													
	waterstof en andere energietechnieken. Het programma richt zich op ondersteunin													
	de fase tot een investeringsbeslissing en zet in op het versnellen van investering													
	re													
	Hierbij beogen we om private partijen te faciliteren om versneld te komen tot in													
	investeringen zijn voor de uitrol van nieuwe diensten (bv vanuit innovatief MK													
	industrie), als ook de toepassing van nieuwe producten, diensten, organisatie- e													
	gaat hierbij ook om innovatieve ketenoplossingen en -samenwerking. Het pro													
	2021 tien tot vijftien private initiatieven te ondersteunen en faciliteren, o.a. door de													
	subsidie Smart Energy Systems, maar ook door de inzet van netwerk en kennis. Di													
	delen we de geleerde lessen bij de private sector, publieke sector en kennisinstell													
	sector kan het programma concrete praktijklessen opleveren voor regelgeving er													
Gebied														
Planning	2019		tot	2022										Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)		Derden	Totaal									
	3.548	0		220	3.768									
Voorgenomen resultaat														
en bijbehorende														
activiteiten 2022														

Voor 2022 is de verwachting dat het innovatiebudget (incl. eventueel kleine onderbesteding 2021) en het programma management volledig besteed gaan worden. Voor het innovatiebudget is die verwachting gebaseerd op succesvolle resultaten uit 2020 en 2021. Voor het programma management geldt ook dat minimaal het 10% van de innovatie nodig is om het programma goed uit te voeren en de lopende innovatietrajecten goed te faciliteren. In Q4 2021 heeft het programma management het programmaplan en budget voor 2022 verder uitwerken, inclusief een doorlooptijd van maximaal 12 maanden.

Project	Het Rotterdam The Hague Innovation Airport (RHIA) programma heeft als primaire doelstelling de innovatie van de Nederlandse luchtvaartsector te stimuleren en te versnellen.
Omschrijving	bijdrage aan innovaties voor de Nederlandse luchtvaartsector die gericht zijn op een positieve impact op de directe omgeving van luchthavens. Een van de uitdagingen waar het F&E programma zich op richt is het reduceren van de CO2-uitstoot door vliegtuigen en (het vervoer van en naar) de luchthavens. Het programma wil te voeren rondom elektrisch vliegen, schone brandstof en het opwekken van nieuwe energiebronnen. Het programma waterstof, compenseert de luchthaven CO2 -emissies en nemen de emissies van huidige vliegtuigen. Het programma ontwikkelt zich als een brede proeftuin voor schaalbare innovaties waarbij het een voorbeeld is voor andere (regionale) luchthavens. Onderdeel van het programma zijn innovatie en educatieprojecten gericht op het beperken tot minder impact op de omgeving (zoals bijvoorbeeld minder lawaai). Binnen het projectportfolio van RHIA zijn er een aantal projecten die een duidelijke bijdrage aan de verbetering van de luchtkwaliteit realiseren. Zo zal er bij de realisatie van het zonnepark in 2025 een jaar aan CO2-uitstoot worden gereduceerd. De totale reductie van SO2 bedraagt 2,2 ton per jaar. Het programma 2,41 ton aan NOx gereduceerd en 0,17 ton per jaar aan fijnstof vermeden. Verder is er onderzoek naar synthetische kerosine te produceren. Bij succesvolle realisatie hiervan kan er op termijn de CO2-uitstoot van vliegtuigen worden gereduceerd.

jaar CO2- reductie plaatsvinden. Daarnaast zal er een waterstof tankstation worden g
ander zwaar verkeer. Hiermee kan 13,4 ton aan CO2 per jaar worden bespaard. Met c
HeliCubes rondom de luchthaven (ingang terminal, parkeerterrein) wordt een actieve b
verbetering van de luchtkwaliteit door reduceren

Gebied				
Planning	2020	tot	2023	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.650	0	0	1.650
Vorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				
Het verder uitbouwen en professionaliseren van het programma. Het werven en ontwikkelen van innova werven van projectpartners en stakeholders. Het werven van nationale en Europese fondsen voor proje				

ET0032 - ET - Up!	600	300	150	150	0	0	0	Budget ET	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
Rotterdam									1-2021	2021	2022	2023	
Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0								
ET0032 - ET	600	300	150	150	0								
- Up!													
Rotterdam													

Algemene informatie	
Project omschrijving	Het programma Up! Rotterdam en is gericht op het toeleiden van ondernemers internationale markten om innovatie en werkgelegenheid te bevorderen. Daarmee zo het ontstaan van een gunstige voedingsbodem in Rotterdam voor ondernemers om aan de slag te gaan, specifiek op het terrein van energie, circulair en digitaal. Zeker o concurrentie op het vestigingsklimaat groot. Door met dit programma te investeren ii investeren we in nieuwe banen, in Ook zorgen start-ups en scale-ups met hun innovatieve manier van werken voor toepassingen waarbij toepasbaarheid en betaalbaarheid vaak een uitgangspunt z startup Skoon Energy, die mobiele duurzame energie aanbiedt in de vorm vai batterijen voor festivals en in de scheepvaart. Zo vaart er een schip tussen Rotten

Gebied				
Planning	2019	tot	2023	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	600	0	92	692

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

Met het Up!Rotterdam actieprogramma wordt ingezet op de transitie naar een energie-neutrale, digitale
Die transitie wordt niet door de stad zelf gedaan, maar door met name de bedrijven. Om klaar te staan v
deze ook nog eens te versnellen is de aanwezigheid van de juiste bedrijven nodig. Bedrijven die bijvoorl
bijdragen aan de energietransitie, maar ook die indirect bijdragen. Die bedrijven komen en blijven in Rot
vestigingsklimaat voor hen uitzonderlijk goed is, met snelle toegang tot kapitaal, talent en (internationale
Rotterdam met het actieprogramma Up!Rotterdam hier intensief op in. Met het ETB budget worden in 20
Up!Rotterdam ondersteund: 1. Upstream (een paraplu event die events en initiatieven van publieke en p
die invulling geven aan de 5 pilaren van het actieprogramma van Up!Rotterdam). Daarnaast inzet op int
toegang tot kapitaal via projecten als: 2. MatchMaking tussen startups en corporates 3. MatchMaking tu
internationale investeerders.

ET0043 - ET - Asbetter	375	20	20	0	0	0	0	Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	E
Acids								1-1-2021	2021	2022	2023		

Economische	8.091	5.660	2.839	2.621	0
Zaken					

ET0043 - ET	375	20	20	0	0
- Asbetter					
Acids					

Algemene

informatie

Project Project betreft een subsidie aan de onderzoeks- en testfase gericht op de technolo
omschrijving validatie van de verwerking van asbest op industriële schaal. Door deze industriële afv
ontstaat een proces om asbestcement dakplaten volledig en veilig af te breken. Dit
twee forse milieuproblemen samen
1. Vermijden van lozen van 170.000 ton industriële afvalzuren i
2. Vermijden van storten van 35.000 ton asbestcement materialen zoals de bekende i
35.000 ton verminderde c
De circulaire invalshoek van Asbetter Acids kan dit op industriële schaal haalbaar en b
circulair hergebruiken van industriële afvalzuren die nu nog worden geloosd. Alleen i
om 170.
Na deze fase volgt de investeringsfase voor een fabriek van de verwerking van 35.000
Ha

Gebied				
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	375	0	0	375

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

ET0044 - ET - Biondoil 2	610	310	200	0	0	0	0		Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	€
											1-1-2021	2021	2022	2023

Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0
-------------------	-------	-------	-------	-------	---

ET0044 - ET	610	310	200	0	0
- Biondoil 2					

Algemene informatie

Project Biondoil is een privaat initiatief gesteund door beoogde partners Shell, Uniper, F omschrijving Chempolis. Het project is erop gericht fossiele grondstoffen te vervangen door biobase produceert, op basis van niet aan voedsel gerelateerde, houtachtige biomassa, divers en ethanol. Het project draagt op verschillende manieren bij aan het vormgeven van de

- De geproduceerde bio-ethanol dient als biobased vervanging van brandst

Daarmee helpt dit project om de Europese en Nederlandse bij-mengverplichting te real eigen grond. • Het bijproduct van houtverwerking – lignine – krijgt in dit proje toepassing dan bij verbranding in een kolencentrale. De lignine zal bitumen verva kunnen wegen met bio-asf

- De geproduceerde CO2 is zeer zuiver en kan bijvoorbeeld gebruikt worden in
- Tenslotte produceert een Biondoil fabriek nog andere, hoogw

Gebied					
Planning	2020	tot	2021		Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	610	0	0	610	

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

ET0046 - ET - CARR	100	100	100	0	0	0	0		Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	€
											1-1-2021	2021	2022	2023

Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0
-------------------	-------	-------	-------	-------	---

ET0046 - ET	100	100	100	0	0
- CARR					

Algemene informatie

Project omschrijving Project betreft een subsidie aan een chemisch-technische studie voor het project CAF Reststoffen Rotterdam. Met de studie willen samenwerkende bedrijven in Rotterdam de procestechnologische voorwaarden onderzoeken voor verwerking van grindvervangende korrels. De CO2-winst wordt gerealiseerd doordat de CO2 uit het materiaal wordt vastgelegd. Hieruit ontstaat een studie met laboratoriumtesten die de experimentele ontwikkeling van een milieuveilige en werkzame techniek voor de Rotterdamse de CCU (Carbon Capture Utilisation) technologie. Dit onderzoeksproject levert ook secundaire bouwmaterialen met als basis een circulair businessmodel dat veilig he

Gebied				
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	100	0	0	100

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

ET0057 - ET - Zero	95	35	15	0	0	0	0	Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	E
Emission Fuels									1-1-2021	2021	2022	2023	

Economische Zaken	8.091	5.660	2.839	2.621	0
-------------------	-------	-------	-------	-------	---

ET0057 - ET	95	35	15	0	0
- Zero					
Emission					
Fuels					

Algemene

informatie

Project omschrijving Subsidie aan start up bedrijf voor de financiering van twee studies naar CO2-reductie brandstof methanol. Traditioneel wordt methanol geproduceerd uit aardgas of syngas. Het syngas wordt gemaakt door vergassen van steenkool. Dit zijn beide op fossiele brandstof gebaseerd. Bij verbranding van de methanol komt CO2 vrij. ZEF wil synthetische methanol produceren uit atmosferische CO2 en m.b.v. zonne-energie. ZEF werkt in nauwe samenwerking met het productierijp n

Gebied				
Planning	1-12-2020	tot	1-12-2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	95	0	0	95

Voorgenomen resultaat en

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304	0	0
---------------------------------------	--------	--------	-------	-------	-----	---	---

ET0005 - ET - Fieldlab	2.500	2.161	1.581	580	0	0	0
------------------------	-------	-------	-------	-----	---	---	---

elektrificatie	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
----------------	--------	-----------------------	-----------	-----------	-----------	---

	ET	1-2021	2021	2022	2023
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304
ET0005 -	2.500	2.161	1.581	580	0
ET -					
Fieldlab					
elektrificatie					

Algemene informatie

Project omschrijving	Elektrificatie gaat een essentiële rol spelen in de verduurzaming van de industriële technologieën die in theorie kansrijk zijn, zijn al ontwikkeld op laboratoriumschaal. Vervolgens wordt niet om 'proven technology' en is er daarom ook nog geen sprake van toepassing op bestaande industriële sites in het havengebied. Het project 'field lab industriële elektrificatie' is een proeftuin om kansrijke initiatieven te testen op middelgrote schaal, om hiermee ervaring op te doen en te tonen dat innovaties ook op (haven)industriële schaal toepasbaar zijn. Het field lab zal worden opgezet in de zogeheten competence center pilotprojecten bij eindgebruikers ondersteunen. De kennis van de pilots opleveren dragen vervolgens bij aan implementatie, risicomanagement en het field lab bestaat financieel uit drie onderdelen: de programmaorganisatie die de kosten van de investeringen in fysieke infrastructuur en de individuele projecten die in het field lab worden gemaakt. De gemeentelijke bijdrage richt zich vooral op de algemene kosten. De initiële investering bedraagt 15 miljoen. Hieraan dragen wij € 2,5 mln bij. Andere publieke en semi-publieke partners zoals Deltalinqs, HbR, IQ, PZH dragen zorg voor de rest van de initiële investering die zij kunnen bijdragen. De baten zien we terug in het halen van duurzaamheidsdoelstellingen en het revitaliseren van de haven. De financiering van individuele projecten wordt primair door het bedrijf zelf en de technologieleveranciers en industriële partners.
----------------------	--

Gebied				
Planning	2020	tot	2023	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	2.500	0	12.500	15.000

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende activiteiten 2022

Uitkering van het laatste budget voor het Fieldlab Industriële Elektrificatie, waarmee de operationele kostenorganisatie (het solution centre) wordt gedekt, en een stuk last resort-projectfunding beschikbaar wordt ; deze subsidie is tot maar 2023.

[illegible]

	ET	per 1-1-2021	2021	2022	2023
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304
ET0008 - ET -	30	6	7	0	0
Haalbaarheidsonderzoeken					
kleinschalige wind opwek					

Algemene informatie

Project omschrijving	Dit project betreft de cofinanciering van haalbaarheidsonderzoeken van stroom uit windenergie. Het uitgangspunt is dat opwekking van stroom uit windenergie geen geluidshinder mag veroorzaken voor meerdere aanbieders van 'kleine windturbines' op de markt. Deze aanbieders zijn vooral te vinden rond Rotterdam. Voor al deze plekken geldt dat er een haalbaarheidsstudie (technische haalbaarheid) naar de vraag of een dergelijke turbine ruimte heeft op de locatie. Dergelijke studies laten vaak zien dat er technische en economische mogelijkheden zijn voor kleinschalige opwek aan de randen van de stad. We bieden hieraan kleinschalige nieuwe spelers. Deze cofinanciering helpt in de versnelling van de realisatie van (kleinschalige) wind op land. Een voorwaarde is dat de marktpartij ook bereid is tot cofinanciering. In 2020 wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar elektriciteitsopwekking op land. Ahoy. Daar wordt kleinschalige wind op land ontwikkeld.
----------------------	---

Gebied				
Planning	2020	tot	2020	Fase
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	30	0	0	30

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

ET0009 - ET - Inzet	100	100	100	0	0	0	0	Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	1-1-2021	2021	2022	2023
Energiecoaches																
stadsbreed																
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304											
ET0009 - ET - Inzet	100	100	100	0	0											
Energiecoaches																
stadsbreed																

Algemene

informatie

Project In dit stadsbrede programma zetten we, onder andere met de ervaringen die we

omschrijving Pendrecht, energiecoaches in om Rotterdammers te helpen nog slimmer met energie te maken we de energietransitie laagdrempeliger door de inzet van energiecoaches uit de buurt te accepteren eerder een advies van mensen uit de buurt dan een advies van professionals van een energiemeetschappij of gemeente. Naast professionals kunnen energiecoaches ook andere buurtbewoners snelle energiebesparingstips geven. Zij worden daartoe begeleid tot directe energie- en kostenbesparing en daarmee tot betere energietransitie. Op een eenvoudige manier kunnen Rotterdammers een afspraak maken met de coach die daarna samen met de bewoner gaat onderzoeken waar concrete kansen zijn om energie te besparen. De coach neemt na bepaalde tijd weer contact op om te kijken of dat er nog ondersteuning nodig is. Op deze manier ondersteunen we Rotterdam bij de energietransitie aan de slag willen. De ervaringen van Pendrecht zijn inmiddels geleend voor dit

Gebied

Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	100	0	0	100

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten 2022

ET0012 - ET - Opwek	832	641	301	339	0	0	0	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
zonne energie in de stad								ET	1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304								
inrichting													
en													
ontwikkeling													
ET0012 -	832	641	301	339	0								
ET -													
Opwek													
zonne													
energie in													
de stad													

Algemene

informatie

Project Het programma Opwek zonne-energie in de stad omvat onderzoeken naar en experin

omschrijving de opschaalbaarheid van het opwekken van zonne-energie binnen de gebouwde c

infrastructuur. Hiermee moet inzicht worden verkregen welke experimenten voldoende

zonne-energie op te schalen. Dit wordt onderzocht binnen de twee pilotprojecten

Generation Woonwijken en zonnedaken op parkeerterreinen. We zetten

1. Samen met Woonstad Rotterdam en Stedin wordt een modulair opgebouwd energi

wijken Prinsenland en Het Lage Land met mogelijkheden voor gefaseerde uitrol van ve

het opwekken van schone energie, opslag en distributie (smart grids). In 2020

geconsulteerd om te komen tot haalbare toepassingen en inve

2. In beeld brengen welke gemeentelijke parkeerterreinen in aanmerking komen v

zonnedaken. Tevens wordt daarbij onderzocht welke andere functies als toevoeging me

worden gedacht aan elektrische laadpalen, docking stations voor elektrische fietsen en/c

scan blijkt dat op basis van het geschikte oppervlak in totaal circa 150 MWp aan zonn

worden. Ook is een marktconsultatie gedaan die de basis vormt voor een gemeentelijk

levert voor de selectie van een aantal parkeerterreinen die meegenomen wor

aanbesteding. Ook is een interactieve online tool ontwikkeld voor eigenare

projectontwikkelaars en andere potentiële initiatiefnemers t.b.v. het analyseren van de p

voor het overkapp

3. Onderzoek naar de mogelijkheden voor het (grootschalig) opwekken van zonne

Rotterdamse ring van snelwegen (De 'Ruit van Rotterdam'). In 2021 start hiervoor een h

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	832	0	0	832

Voorgenomen

resultaat en

bijbehorende

activiteiten 2022

Voor 2022 staan de volgende werkzaamheden gepland:

- Aanleggen solar voetpad (de grootste van de Benelux)

- In uitvoering brengen van startpunt 1 (Prinsenland/Het Lage Land) waaronder: opwek zon in glas, Zon opslag, laadinfra gemeentelijke dienstauto's icm opwek rioolgemaal

- Overkappen parkeerplaatsen Hockey Club Rotterdam

- In het kader van het programma OER wordt er onderzoek gedaan naar duurzame opwek op en langs r

- Voorzien van 4 gymzalen met cooperatieve zonnedaken in Prinsenland/Het Lage Land

Daarnaast is er geld nodig voor de begeleiding van een Europese Call, inzet Juridische expertise en vo

ET0013 - ET - Pilot	530	526	311	200	0	0	0	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
stimuleren overstap								ET	1-2021	2021	2022	2023	
elektrisch koken								Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304
								inrichting					
								en					
								ontwikkeling					
ET0013 -	530		526	311	200		0						

ET - Pilot
stimuleren
overstap
elektrisch
koken

Algemene informatie

Project omschrijving	Bij de energietransitie in de gebouwde omgeving gaat het onder meer over verv tapwater. Door een combinatie van eigen investeringen, subsidie (voor verwarmen en ko we de kosten voor de Rotterdammer behapbaar houden. Energietransitie moet voi betaalbaar zijn. Heindijk, Korendijk e.o. en Pendrecht zijn de eerste wijken in Rotterd afgaan. Bewoners zijn dat niet verplicht. Door hen een aantrekkelijk aanbod te doen én bieden, verleiden we hen om deze stap te zetten. Bewoners zien het meest op elektrisch koken. Veel bewoners hebben weinig financiële ruimte (60% van de woning heeft een laag inkomen). Met deze pilot bieden we ontzorging en subsidie. Doel is overstap
----------------------	--

De regeling staat niet op zichzelf maar is onderdeel van een bredere aanpak en strategie e.o. en Pendrecht aardgasvrij te maken. Via deze bredere aanpak maken mensen elektrisch koken, leiden we energiecoaches op om bewoners met energieadviezen te he

Gebied	Heind			
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	530	0	0	530

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Dit project is verdeeld over twee gebiedsaanpakken aardgasvrij: Heindijk en Pendrecht. In de gebiedsaz bewoners over de regeling geïnformeerd. Zij hebben tot en met september 2022 de mogelijkheid om de elektrisch koken aan te vragen. In de gebiedsaanpak Pendrecht is de uitvoering vertraagd als gevolg va rondom corona van maart 2020 tot mei 2021. Hierdoor kon er geen campagne worden gevoerd in de wi eigenaar-bewoners hebben de mogelijkheid om de subsidie tot en met september 2022 aan te vragen. I mei tot en met augustus 2021 een samenwerking met Bruynzeel Keuken gestart met een aantrekkelijk z koken, is de eerste van een aantal kookevents in de huiskamer aardgasvrij Pendrecht in juli 2021 gestai weer opnames plaats van het digitale kookprogramma 'Pendrecht Proeft'.

Op dit moment wordt bekeken of de regeling ook uitgebreid kan worden naar andere wijken in Rotterdam

	per 1-1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304
ET0014 - ET - Stimuleren energiecoöperaties	550	473	355	118	0

Algemene informatie

Project omschrijving Het project is gericht op het activeren, informeren en ondersteunen van duurzame initiatieven. Het mogelijk maken van deze bottom-up beweging is een essentieel onderdeel van de energietransitie. Naast de verschuiving naar het gebruik van duurzame bronnen gaat het ook om het creëren van draagvlak voor de energietransitie en eigenaarschap. Dit is essentieel om de energietransitie te laten slagen. We streven naar het oprichten van nieuwe coöperaties rond zon, wind en warmte en ondersteunen bestaande coöperaties. Daarbij maken we gebruik van de ervaringen van bestaande initiatieven in Rotterdam. We helpen met advies, beperkte subsidies en financiering door middel van leningen en garanties. Een recente ontwikkeling is de platformorganisatie Energiecoöperaties Rotterdam. Hierin zijn de huidige zeven energiecoöperaties van Rotterdam verenigd. De platformorganisatie bestaat uit een Dienstenbureau dat kennisdeling, legitimatie en ondersteuning van ledenbasis van coöperaties tot doel heeft en daarmee ook nieuwe coöperaties ondersteunt. Daarnaast is er een projectontwikkelingsorganisatie die (in eerste instantie) de opbrengsten van deze projecten komen, naast de leden, ook terecht in de wijken. De behoeften die geformuleerd worden vanuit de wijken zelf. Middels opzet van werkgroepen bewoners bij elkaar gebracht en wordt de opstart van coöperaties in gang gezet. Het ondernemingsplan van de platformorganisatie wordt in september 2020 is de naam van SER veranderd in Energ

Gebied				
Planning	2020	tot	2030	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	550	0	430	980

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Dit budget zal geheel aan platformorganisatie voor de Rotterdamse energiecoöperaties Energie van Rol worden. EvR zal het programma 'Op naar 90 collectieve zonnedaken' gaan uitvoeren waarbij er uiterlijk eind 2022 90 collectieve zonnedaken beheerd door energiecoöperaties gerealiseerd zullen zijn in Rotterdam. EvR staat en ondersteunt de coöperaties bij deze projecten. De gesubsidieerde activiteiten bestaan uit personeelskosten en projectontwikkelkosten zodat de "dienstenorganisatie" van EvR in het zadel geholpen kan worden. H

energiecoöperaties in de stad ontlasten en ondersteunen rondom de start van coöperatieve zonprojecte

Deze zonprojecten fungeren als startpunt voor bredere duurzame projecten in de wijken. Status van he

'Uitvoering'. Onderdeel van dit project een subsidie van € 400. In maart 2022 zal het tweede en laatste

betaald gaan worden.

ET0015 - ET -	2.000	2.000	500	0	0	0	0		Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	E
Walstroomvoorziening									ET	1-1-2021	2021	2022	2023	
Landtong Rozenburg														
						</								

Project	Binnen de bestemmingsreserve Energietransitiebudget (ETB) is een budget gelabeld met de omschrijving 'beheer van de gelden van deze bestemmingsreserve. De werkzaamheden betreffen ingediende aanvragen voor een bijdrage/subsidie, toekennen, uitbetalen en vaststellen van de voortgang in de projecten, het controleren van de in LIAS begrote cijfers, het controleren van de ingediende onttrekkingen en het vaststellen van vrijvallende middelen ten behoeve van de werkzaamheden betreffen het rapporteren over de bestedingen uit de bestemmingsreserve aan de P&C cyclus (fondsbeheer). Het coördineren van (her)bestemmingsvoorstellen van de commissie			
omschrijving				

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	900	0	0	900

Voorgenomen resultaat

en bijbehorende

activiteiten 2022

Het proceskostenbudget is bedoeld voor de gemeentelijke coördinatie en het beheer van het Energietransitiebudget (ETB). Het fondsbeheer van het Energietransitiebudget verder vormgeven, door de aanstelling van een fondsbeheerder is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van het ETB, de financiële rapportages opstellen en de afwegingskader van het ETB met de doelstellingen, criteria en aanvraagformulier verder uitgewerkt.

ET0023 - ET -	277	210	110	100	0	0	0	Budget	Restant budget per 1-1-2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Bevrijding
Intensivering programma								ET	1-2021	2021	2022	2023	
Windenergie								Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304
ET0023 -	277	210	110	100	0								
ET -													
Intensivering programma													
Windenergie													

Algemene

informatie

Project	De Rotterdam Offshore Wind Coalition (ROWC) is een coalitie van de koploper windcluster in de regio Rotterdam. De coalitie bestaat uit 18 partijen, waaronder Van Ooyen Havenbedrijf. De coalitie werkt actief aan de versterking van het Rotterdamse offshore windcluster. De coalitie werkt continu de dialoog met betrokken bedrijven, waarbij de partners in gezamenlijke acties op het gebied van marketing en branding, opleiding en training, beleid en lobby draagt de coalitie bij aan het vergroten van de mogelijkheden voor grootschalige windenergie in de regio Rotterdam.			
omschrijving				

van belang is voor haven en stad. Beoogde resultaten zijn versterking van samenwerki
en aanbod voor de verduurzaming van de haven en concrete invulling van innovatieve

De economische spin-off van dit programma is groot. De verschillende proje
investeringen en werkgelegenheid op. Hierbij gaat het om bedrijven die vooroploper
realisatie tot en met het beheer van windparken op zee. Windenergie is een bedrij
groeit, mede door de Green Deal van Europese Commissie. Verwachting is zo'n 74
goed voor een investeringsvolume van ca. EUR 200 miljard. In Rotterdam zijn hier i
arbeidsplaatsen mee gemoeid. De ROWC zet hierbij in op verder

Gebied				
Planning	2020	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	277	0	0	277

Voorgenomen

resultaat en

bijbehorende

activiteiten 2022

In 2022 blijven we inzetten op versterking van het Rotterdamse offshore windcluster. Dit doen we midde
trajecten. Binnen deze trajecten zetten we in op thema's rondom Arbeidsmarkt (campagne promotie ont
Ketensamenwerking (koppeling vraag havenindustriële complex), en innovaties rondom Circulariteit en
vloot.

ET0036 - ET -	500	202	202	0	0	0	0
---------------	-----	-----	-----	---	---	---	---

Experimenten Walstroom

voor kleine zeeschepen

Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Bi
ET	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304
inrichting en					
ontwikkeling					

ET0036 - ET	500	202	202	0	0
-------------	-----	-----	-----	---	---

-

Experimenten

Walstroom

voor kleine

zeeschepen

Algemene

informatie

Project Het project walstroom voor kleine zeeschepen is een stimuleringsregeling samen met
omschrijving ontwikkeling van (mobiele) walstroom voor de binnenscheepvaart te stimuleren Sche
vieze lucht in de stad. Zeeschepen die in de haven liggen afgemeerd, produceren gelu
(waaronder NOx, Sox, fijnstof, CO2). Het is mogelijk deze emissies te reduceren do
zetten en de schepen te voorzien van externe stroom. Dit kan met een

elektriciteitsnetwerk maar dat is kostbaar en financieel vaak niet rendabel. Een alter

aanbieden van stroom met een mobiele unit. De gebruikte technieken voor

verwachting ook deels worden ingezet bij bouwmaterieel. Walstroom draagt bij aan

stikstofdepositie waarmee ook de vergunningverlening voor de bedrijven en indus

Deze vergunningen zijn ook noodzakelijk voor de energietransitie in de haven. In

bestaande concepten getest aan de Parkkade; daarna worden ook innovatieve tec

brandstoffen ingezet. Bij het project worden ook marktpartijen uitgedaagd

oplossingen. Uit de marktconsultaties blijkt dat de markt geïnteresseerd is om dit al

gaan ontwikkelen. Er zijn echter nog wel diverse uitdagingen waardoor de stimulering:

noodzakelijk is om walstroom verder te kunnen ontwikkelen in de gehel

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	500	0	500	1.000
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				

ET0037 - ET -	1.376	1.150	426	0	0	0	0		Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
Maatregelen Schone Lucht									ET	1-2021	2021	2022	2023	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304									
ET0037 -	1.376	1.150	426	0	0									
ET -														
Maatregelen														
Schone														
Lucht														

Algemene informatie	
Project omschrijving	In heel Rotterdam willen we in 2020 voldoen aan de Europese normen voor luchtkwaliteit dan in geen enkele straat worden overschreden. Op dit moment is de luchtkwaliteit drukke doorgaande wegen onvoldoende en is er sprake van overschrijding van de EU doelstelling te halen is nieuw beleid en een nieuw pakket aan maatregelen nodig. worden de volgende • Zelf luchtkwaliteit meten door Rotterdammers. Dit programma start in het najaar van 2020 en wordt gehouden met de geldende metingen. • Inzet van alternatieven voor dieselgeneratoren bij evenementen en maatregelen.

bouwmaterieel levert een aanzienlijke bijdrage aan de concentratie stikstofdioxide (l
grote bouwopgave zal deze bijdrage verder toenemen. Om de uitstoot van het materi
terug te dringen wordt een aanpak worden opgesteld. Hierin wordt tevens de z
meegenomen en de verschoning van de mobiele werktuigen (Non F
• Verduurzaming personenmobiliteit: project wordt uitgevoerd
• Campagne Houtstook. Deze campagne heeft als doel om aandacht te vragen
waarmee overlast kan worden voorkomen. De zomercampagne voor 20202 is wegens

uitgesteld. De wintercampagne v

Gebied				
Planning	2019	tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.376	0	0	1.376
Voorgenomen				
resultaat en				
bijbehorende				
activiteiten 2022				

ET0038 - ET - Stimuleren	1.478	1.159	525	330	304	0	0	Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	Be
slimme bouwlogistiek								ET	1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304
inrichting en					
ontwikkeling					

ET0038 - ET	1.478	1.159	525	330	304
- Stimuleren					
slimme					
bouwlogistiek					

Algemene

informatie

Project Rotterdam overschrijdt op een aantal drukke doorgaande wegen de wettelijke EU-norr
omschrijving bouwsector is verantwoordelijk voor circa 27% van uitstoot van alle transpor
Bouwlogistiek is daarmee – na de categorie stukgoederen (met 39%) – de g
luchtverontreiniging in de stad. Met de stimuleringsregeling Bouwlogistiek stimuler
planmatige, en (zo mogelijk) emissievrije bouwlogistiek, waarbij bouwers minder ritten
de Rotterdamse bouwplaatsen te bevoorraden. De regeling heeft ee
woningbouwopgave (18.000 woningen erbij) die ertoe leidt dat de bouwlogistiek de kc
In 2019 en 2020 zijn er vijf subsidieaanvragen ingediend waarvan er twee zijn verleer
leveren samen bijna 3500 ritbesparingen op. De regeling is onderdeel van de afsprak
verbetering van de luchtkwaliteit in Rotterdam, waarvoor we een rijkssubsidie van € 6,5

Gebied

Planning	2020		tot	2022	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	
	1.478	0	1.500	2.978	

Voorgenomen

resultaat en

bijbehorende

activiteiten 2022

De subsidieregeling is recentelijk (juni 2021) gewijzigd die in de basis hetzelfde is als de huidige regeling. Iedere gereduceerde of emissievrij uitgevoerde rit - en op onderdelen is aangepast. De regeling zal ook zijn voor aanvragen.

ET0039 - ET -	4.000	3.696	1.250	2.446	0	0	0		Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	€
---------------	-------	-------	-------	-------	---	---	---	--	--------	--------------------	-----------	-----------	-----------	---

Verkeerseperimenten

schone lucht

	ET	1-1-2021	2021	2022	2023
--	----	----------	------	------	------

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	22.502	20.289	8.852	8.138	304
---------------------------------------	--------	--------	-------	-------	-----

ET0039 - ET -	4.000	3.696	1.250	2.446	0
---------------	-------	-------	-------	-------	---

Verkeerseperimenten

schone lucht

Algemene informatie

Project omschrijving

In de Rotterdamse MobiliteitsAanpak RMA en de Koersnota Schone Lucht worden verschillende verkeerseperimenten in de stad zullen plaatsvinden. Doel van de experimenten is om te onderzoeken wat de effecten zijn van ingrepen die zich richten op de verkeerscirculatie. Deze effecten moeten bijdragen aan de drie hoofddoelstellingen van de RMA: verbeteren van de leefbaarheid van de stad, bevorderen van de mobiliteitstransitie en het beeld van de stad. Op basis van de ervaringen die we opdoen kunnen we de effecten van de experimenten maken onder meer inzichtelijk wat de effecten zijn op de bereikbaarheid van gebieden, op luchtkwaliteit, en op de beleving, kwaliteit van de leefomgeving en het beeld van de stad.

De experimenten richten zich onder andere op de luchtknelpunten bij de verkeerscirculatie in het Oude Westen en op de kwaliteit van het Erasmusplein voor voetgangers en fietsers. Het eerste experiment is gestart in juni 2020 waarvoor Noord als Zuid een aantal wegvakken tijdelijk zijn afgezet. De effecten van de experimenten worden op kaart gebracht en op basis daarvan worden de verdere ingrepen uitgewerkt. Dit is een onderdeel van de afspraken met het Rijk over de verbetering van de luchtkwaliteit waarvoor we een rijkssubsidie van € 6,5 miljoen ontvangen.

Gebied					
Planning	1-1-2019	tot	31-12-2022		Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal	

De aanpak bestaat uit het stapsgewijs wegnemen van rijstroken voor auto's op de Henegouwerlaan, 's-Gravenhage, Pleinweg. De eerste stap is eind mei 2020 gestart. De vervolgstap is eind mei 2021 geïmplementeerd. Na de aanpak kunnen we eind 2021 bepalen of ook stap 2 passend is en of de aanpassingen definitief zullen worden gemaakt. De aanpak besluitvorming zal plaatsvinden op basis van een evaluatie van stap 1 en 2 gecombineerd. In 2022 zullen de tijdelijke voorzieningen zoals wegmarkeringen en beboddingen worden omgezet naar een definitieve situatie. Daarnaast zullen tevens aanpassingen meegenomen waarmee zogenaamde blackspots worden aangepakt en wordt rekening gehouden met een toekomstige (H)OV-lijn op het traject. In 2022 zullen naast deze aanpak flankerende maatregelen worden genomen om te zorgen dat de luchtkwaliteit verder verbeterd. Hiervoor wordt in 2021 een plan van aanpak ontwikkeld.

Project	Met dit project dragen we bij aan de realisatie van een docking station op de locatie van de oude fabriek van de gemeente.
Omschrijving	laden van gecontaineriseerde batterijen voor de binnenvaart. In de technische opstelling wordt een gecontaineriseerde batterij samen met een groot vliegwiel in een vaste opstelling geplaatst. Het vliegwiel wordt daarnaast twee (en in de toekomst meerdere) plekken waar de mobiele batterijen kunnen worden opgeladen en ontladen. Het laadstation wordt daarbij technisch uitgerust als virtueel energieopslagstation met de stroomnetzsystemeindiensten, in samenwerking met Eneco, te leveren aan het energiesysteem van de gemeente. Het opslaan van energie op deze manier kan de onbalans van het energienet (gedeeltelijk veroorzaakt door nieuwe onvoorspelbare energiebronnen zoals zonnepanelen en wind) verholpen. De docking stations worden gebruikt om verwisselbare batterijen op te laden, zodat deze opnieuw gebruikt kunnen worden in de binnenvaart, voor festivals en op toernooien. De verwisselbare batterijcontainers zijn volgeladen kunnen deze ook worden gebruikt voor andere toepassingen.

bijbehorende activiteiten 2022

[illegible]

omschrijving	stedelijke bedrijventerreinen. Met de voucher krijgen zij 700 euro korting op energiescan, dak scan voor zonnepanelen of energiebesparende maatregel. We v													
	investering met een multiplier van minimaal 5 te realiseren (voor iedere 500 e													
	minimaal 2500 euro). Dit zorgt voor een boost op schone energie binnen de geboi													
	om in de periode 2020 - 2022 ondernemers middels de vouchers te stimule													
	verduurzaming van hun pand(en). Per bedrijventerrein gaan we de effectiviteit va													
	resultaten van energiebesparing en t													
	Gebied													
	Planning2021tot2022Fase													
	DekkingEnergietransitieGemeente (overig)DerdenTotaal													
	37500375													
Voorgenomen resultaat en														
bijbehorende activiteiten 2022														
Zoveel mogelijk ondernemers bereiken en overtuigen om middels de vouchers te investeren in verduurz														
panden.														
ET0050 - ET -	300	300	40	260	0	0	0	Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	I	
Energievouchers voor								per 1-1-2021	2021	2022	2023			
VVE's Pendrecht								Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304	
								inrichting en						
								ontwikkeling						
ET0050 - ET -	300	300	40	260	0									
Energievouchers														
voor VVE's														
Pendrecht														
Algemene														
informatie														
Project	Het project betreft een financiële tegemoetkoming voor VvE's die energiebesparen													
omschrijving	al dan niet gecombineerd met onderhoudswerkzaamheden. In Pendrecht zijn er													
	Veel VvE's hebben te maken met achterstallig onderhoud. Daarom kiezen we v													
	zowel het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden als het nemen van duurzar													
	gestimuleerd. Indien een VvE in Pendrecht isolatiemaatregelen laat uitvoeren aan													
	gecombineerd met onderhoudswerkzaamheden, kan een deel van deze l													
	Daarnaast begeleiden we de VvE's bij de verduurzaming of onderhoud van hun pa													
	Pendrecht is maatwerk en wijkt af van de regeling voor VvE's in de rest v													
	onderzoeken of de Pendrechtse aanpak meer stimulerend werkt. De i													
	meegenomen bij het opstellen van eventueel nieuwe regelingen. De VvE's in Pendr													
	welke regeling zij gebruik maken, de stedelijke regeling vanuit VVE010 of c													
Gebied														

**Voorgenomen resultaat en
bijbehorende activiteiten 2022**

	Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	
		per 1-1-2021	2021	2022	2023	

Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304
inrichting en					
ontwikkeling					

Algemene informatie

Pagina 1111 van 1150

met een begeleidingstraject (zogenaamde 'ELENA-VvE's), die tot in Q2 van 2

Gebied									
Planning	Q3 2020		tot		Q2 2024		Fase		
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)		Derden		Totaal			
		1.300	0		0		1.300		
Voorgenomen resultaat en									
bijbehorende activiteiten 2022									
ad 1. Aanbesteding / Raamovereenkomst 2021 - 2024. Publicatie Q1 2021, start diensten aan VvE's 1 j									
Subsidieregeling 'Isolatievouchers' 2021 - 2022. Regeling in voorbereiding Q1 en Q2 2021, beschikbaar									
Diverse activiteiten 2020 - 2022. Lopende grote VvE's worden tot in Q2 2021 begeleid. Met name via Vv									
op gebiedsaanpakken worden (vooral kleine) Rotterdamse VvE's gestimuleerd stappen in verduurzamin									
ET0052 - ET -	310	310	60	0	0	0	0		
Energiewinning			Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting		
oppervlaktewater Ahoy				per 1-1-2021	2021	2022	2023		
Stedelijke			22.502	20.289	8.852	8.138	304		
inrichting en									
ontwikkeling									
ET0052 - ET -	310	310	60	0	0				
Energiewinning									
oppervlaktewater									
Ahoy									
Algemene									
informatie									
Project	Het project betreft de aanleg en monitoring van een thermisch energies								
omschrijving	koudewinning uit oppervlaktewater rond Ahoy. Hiermee kan getest worden								
	betekenen voor het Rotterdamse energiesysteem. Hiermee willen we inzicht krijgen								
	en de positieve invloed op de waterkwaliteit. Direct effect is dat door de be								
	energiebron er minder fossiele energie het gebied ingebracht hoeft te worden,								
	wordt. Mede door dit project wordt Ahoy en omliggend								
Gebied									
Planning	1-1-2021		tot		31-12-2021		Fase		
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)		Derden		Totaal			
		310	0		0		310		
Voorgenomen resultaat en									
bijbehorende activiteiten 2022									

Pagina 1113 van 1150

Algemene informatie												
Project omschrijving	Phario is een initiatief van vijf waterschappen (waaronder Hollandse Delta; hoofdaanvrager: technologie-organisatie Paques, dat tot doel heeft om afbreekbare bioplastics te produceren van huishoudelijke afvalwaterzuiveringen. Project betreft subsidie aan demonstratieproductie van bioplastics (PHA) uit bioslib, waardoor andere grondstoffen worden verwerkt. demo is de productie van 400-600kg materiaal, dat zal worden geleverd aan geïnteresseerde demo installatie kunnen de project partners de laatste technische belemmeringen overwinnen aantrekken voor de full-scale fabriek. Het marktpotentieel in Nederland is een productie van 1000 ton PHBV per jaar vanuit rioolwaterafval											
Gebied												
Planning	2020	tot		2022	Fase							
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)		Derden	Totaal							
		0		0	0							
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten												
2022												
ET0055 - ET - Verduurzamingspakketten	600	600	145	455	0	0	0	Budget ET	Restant budget per 1-1-2021	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		22.502	20.289	8.852	8.138	304						
ET0055 - ET - Verduurzamingspakketten	600	600	145	455	0							
Algemene informatie												
Project omschrijving	Vanuit dit project worden verduurzamingspakketten ontwikkeld met als doel de energietransitie te versnellen van Rotterdamse particuliere woningen te versnellen en betaalbaar te maken. Het wordt een ontzorgproces uitgewerkt waarmee we bewoners helpen met i) aanvraag offerte-uitvraag en beoordeling, aanvraag en behandeling ISDE-subsidie, ii) oplevering/garantie. We bieden dit aan aan 1000 woningeigenaren die in 2022 overgaan van werkzaamheden, met de mogelijkheid tot opschaling tot 10.000 woningen. Het maakt een investering los van circa 4-6,5 miljoen euro voor lokale overheid. Het worden er woningen verduurzaamd en worden Rotterdammers ondersteund om hun woningen beheersbaar te houden. De Energietransitielening kan ook worden ondersteund door woningeigenaren direct kunnen investeren zonder daarvoor eigen verduurzamingspakketten te ontwikkelen.											

Daarnaast maakt het project een verbinding tussen de uitvoering van de leer-werk-akkoord, zodat meer lokale aannemers gaan zien dat er veel dan instappen door opleiding en ven

Gebied				
Planning	2020	tot	2022	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente	Derden	Totaal
(overig)				
	600	0	0	600

Vorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022

Het ontzorgen van 850 bewoners met het ontzorgproces intake, maatwerkadvies, offerte-uitvraag en behandeling ISDE-subsidie, uitvoering werken en oplevering/garantie.

Bewoners laten minimaal 2 ISDE-goedgekeurde maatregelen treffen door lokale (of regionale) aanneme aan het Leer-werk-akkoord beogen we ook dat het uitvoeren van de werkzaamheden steeds meer door gedaan gaat worden.

ET0056 - ET - Werk	600	600	450	150	0	0	0	Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	E
maken van zon								1-1-2021	2021	2022	2023		
Stedelijke	22.502	20.289	8.852	8.138	304								
inrichting													
en													
ontwikkeling													
ET0056 -	600	600	450	150	0								
ET - Werk													
maken van													
zon													

Algemene informatie

Project In 2019 kende Rotterdam een opgesteld vermogen van 38,5 MW aan zonne-energie. I

omschrijving Zonne-energie voorziet in de opwek van Rotterdamse zonne-energie van 150 MW opge

Deze ambitie komt onder druk te staan door de maatschappelijke en economische effec

Investeringskosten, eigendomsverhoudingen, specifieke kennis en de governance rond

uitvoeringspraktijk niet zelden lastig en tijdrovend. Met dit programma versnellen we de

kansen om de Rotterdamse economie te versterken en bestrijc

Onze ambitie is dat er 55000 zonnepanelen geplaatst gaan worden in Rotterd

werkgelegenheid op en 7950 ton Co2 besparing. Dit doe

1. Deelname aan het Klimaatfonds: het Klimaatfonds ondersteunt bewonersinitiativ

bijdrage per zonnepaneel en organisatie rond inkoop en plaatsing van 5000 zonnepan

investering voor burgers lager en worden ze ondersteund o

2. Opschalen governance: extra inzet en expertise voor ondersteuning van bewonersi

Gebied				
Planning	2020	tot	2022	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	600	0	0	600

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten

2022

Het budget voor 2022 is voornamelijk nodig voor opschalen governance.

Verkeer en Vervoer	8.593	6.683	2.999	3.684	0	0	0						
ET0041 - ET -	5.000	3.660	1.660	2.000	0	0	0	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
Laadinfrastructuur								ET	1-1-2021	2021	2022	2023	
emissieloze voertuigen													
Verkeer en Vervoer	8.593	6.683	2.999	3.684	0								
ET0041 - ET -	5.000	3.660	1.660	2.000	0								
Laadinfrastructuur													
emissieloze voertuigen													

Algemene

informatie

Project omschrijving	Het programma Laadinfrastructuur emissieloze voertuigen geeft invulling aan de R emissie mobiliteit welke in 2019 bestuurlijk is vastgesteld. Daarnaast onderst inspanning op het gebied van laadinfrastructuur uit het coalitieakkoord. Op basi we hoeveel laadpalen en welke verdere infrastructuur nodig is om elektrisch rjde Een passende laadinfrastructuur is noodzakelijk om emissievrij rijden met elektris te maken. Laadinfrastructuur is ook vereist ter ondersteuning van (toekomstig) fl gemeente, dat elektrisch rijden verder wil stimuleren. Hiermee wordt Rotterdam fossiele grondstoffen. Rotterdam en Nederland behoort tot de koplopers op h vervoer. Er is een hoog aandeel verkochte elektrische auto's en we heb laadpunten. Ook op innovatie thema's zoals smart charging, communicatieprot behoren we bij de top. Zowel Rotterdamse als Nederlandse bedrijven doen nat goede zaken. Cijfers van RVO uit 2019 geven aan dat er in 2019 een landelijke 44% die boven de 1 miljard euro uitkwam. Door als stad te investeren in laadin directe stimulans uit naar inwoners en bedrijven om over te stappen op elektrische benadering heeft aantoonbaar gewerkt toen we enkele jaren terug zijn gestart me
----------------------	--

laadnetwerk en zal ook nu nieuwe doelgroepen zoals personenvervoerders en lo
streep trekken. Per 2019 heeft dit geleid tot een totaal van 1.150 openbare l
Veerhaven, twee snelladers en laadinfra in de

Gebied				
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	5.000	0	2.500	7.500

Voorgenomen resultaat en

bijbehorende activiteiten

2022

Realisatie reguliere laadinfra:

- publieke laadnetwerk inclusief ca. 5 laadpleinen
- laadinfra eigen wagenpark

Vaststelling en start uitvoering plan van aanpak logistiek laden:

- realisatie logistieke laders
- realisatie snelladers

Privaat laden:

- voortgang uitvoering laden in VVE aanpak
- uitvoering aanpak laadinfra bij bedrijven

Innovaties:

- opzetten en uitvoering innovaties tbv inpassing, gebruiksgemak en smart charging
- benutting restcapaciteit metronet RET

ET0042 - ET -	3.593	3.023	1.339	1.684	0	0	0		Budget ET	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	€
Stappenplan Zero Emissie										1-1-2021	2021	2022	2023	
Stadslogistiek (ZES)														
Verkeer en	8.593	6.683	2.999	3.684	0									
Vervoer														
ET0042 - ET	3.593	3.023	1.339	1.684	0									
-														
Stappenplan														
Zero Emissie														
Stadslogistiek														
(ZES)														

Algemene

informatie

Project Met dit meerjarige programma willen we een samenhangend pakket van stimu
omschrijving maatregelen voor efficiënte en emissievrije stadslogistiek in Rotterdam realiseren. H
de stappen die we hiervoor tot en met 2025 nemen. Het belangrijkste onderdeel is d
emissie zone voor stadslogistiek (ZES-zone) vanaf 2025. De gemeente Rotterd
partijen uit de logistieke sector afspraken gemaakt over de omvang van de ZES-zon

acties die nodig zijn de ZES-doelstelling te bereiken. Deze partijen hebben hiervoor c

Convenant ZES ondertekend. De afgesproken ZES-zone omvat grofweg het ge

Rotterdam exclusief de aanliggende bedrijventerreinen. De leefbaarheid (waarc

luchtkwaliteit) staat in dit gebied het meest onder druk en dit gebied is het mei

logistieke concepten waarmee het aantal transportritten gereduceerd kunnen word

ZES-zone in Rotterdam (en in andere steden) biedt de (logistieke) ondernemers een

en een stok achter de deur om versneld te verduurzamen en een inhaalslag te make

Binnen dit project wordt ongeveer de helft van het ETB middelen gebruikt voor de su

Emissie Stadslogistiek. Ondernemers kunnen subsidie ontvangen voor het realisere

concepten die aantoonbaar ritten in de stad reduceren. De andere helft gaat c

Het jaar 2020 is gebruikt om samen met de logistieke sector het duidelijke ke

In het jaar 2021 richten we ons op het vergroten van de community Logistiek 010. Ied

raakt moet weten wat eraan komt en hoe de gemeente hun daarbij kan helpen; doo

subsidie er

In het jaar 2022 zetten we dit door en zullen we de activiteiten uitbreiden met oa co

Gebied				
Planning	2020	tot	2030	Fase
Dekking	Energietransitie	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	3.593	0	0	3.593
Voorgenomen resultaat en				
bijbehorende activiteiten 2022				
Vergroten van de community Logistiek 010. Gratis advies op maat, (online) evenementen, kennis hub en				
communicatiecampagnes. Subsidieregeling Lab Zero Emissie Stadslogistiek.				

Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153	2.839	1.415							
ET0004 - ET -	800	549	549	0	0	0	0		Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
Energiebesparing en									ET	1-2021	2021	2022	2023	
productie Living Lab														
Kleinpolderplein														
									Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
									ET0004 - ET -	800	549	549	0	0
									Energiebesparing					
									en productie					
									Living Lab					
									Kleinpolderplein					
Algemene														
informatie														
Project														
De gemeentelijke werklocatie Kleinpolderplein (KPP) wordt ingericht als prc														

omschrijving energiebesparing en CO2-reductie. De locatie is hiervoor zeer geschikt. D

mogelijkheden om duurzaamheidsmaatregelen te nemen die bij een goed n

toegepast op bijna alle andere gemeentelijk werklocaties. Het Kleinpo

energieverbruik, onder meer door het continue gebruik van de locatie en c

werkplaatsen van Stadsbeheer Vervoer en Materieel. Daarnaast is het een gescl

vanuit het programma PortXL, start-ups en scale-ups hun producten kunnen tester

Belangrijke doelstellingen zijn het verminderen van het energieverbruik door het ge

(indien mogelijk) infrarood-verwarming, lokale opwekking van duurzame energie

testen we ook welke maatregelen het meest bijdragen aan energiebesparing en C

en ervaring die we opdoen, komt ten goede aan de verduurzaming van andere

doordat we beter in staat zijn mogelijke investeringen in duurzaamheid optimaal te

Een in 2019 geplande pilot om 300 werkplekken aan te passen is komen te v

Corona maatregelen deels aan ten grondslag, als ook de doorontwikkel

Gebied				
Planning	1-1-2020	tot	2021	Fase
Dekking				
	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	800	0	0	800
Voorgenomen resultaat				
en bijbehorende				
activiteiten 2022				

ET0010 - ET -	128	56	56	0	0	0	0	Budget	Restant budget per	Begroting	Begroting	Begroting	B
Laadvoorzieningen								ET	1-1-2021	2021	2022	2023	
gemeentelijke terreinen								Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
ET0010 - ET -	128	56	56	0	0								
Laadvoorzieningen													
gemeentelijke													
terreinen													

Algemene informatie	
Project	Onze doelstelling is dat het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 volledig C
omschrijving	is uitbreiding van de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen o
	noodzakelijk. Dit project betreft de voorbereiding van de concessie voor 1
	voertuigen (vuilniswagens), 30 laadpalen voor middelzware voertuigen (transport
	150 laadpalen voor personenauto's (waaronder deelauto's). Doel is dat deze
	managementinformatie leveren over het opgenomen vermogen per voertuig. I
	wagenpark zich via de laadpalen voedt, wordt geleverd via het nieuwe gerr
	groene stroom. Voor de uitvoering van de concessie zijn geen gemeentel

De aanbesteding is begin 2020 gepubliceerd. Medio 2020 vindt de definitiev

definitieve gunning vindt overname van de al aanwezige laadpalen plaats en s

Gebied				
Planning	2020	tot	2021	Fase
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	128	0	0	128
Voorgenomen resultaat en				
bijbehorende activiteiten				
2022				

ET - Asbetter 2	0	250	0	0	0	0	Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	I
								per 1-1-2021	2021	2022	2023	
Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153							
ET - Asbetter 2			0	250	0	0						

Algemene informatie				
Project omschrijving				
Gebied				
Planning				
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal
		(overig)		
	0	0	0	0
Voorgenomen resultaat en				
bijbehorende activiteiten 2022				

ET - Groencollect	0	96	0	0	0	0	Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting	I
								per 1-1-2021	2021	2022	2023	
Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153							
ET - Groencollect			0	96	0	0						

Algemene informatie				
Project omschrijving				
Gebied				

Planning									
Dekking		ET		Gemeente		Derden		Totaal	
(overig)									
		0		0		0		0	
Voorgenomen resultaat en									
bijbehorende activiteiten 2022									

Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
----------	--------	--------	-------	-------	-------

Algemene informatie

Gebiet

Planning

Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal
---------	----	----------	--------	--------

(overig)

	0	0	0	0
--	---	---	---	---

bijkomende activiteiten 2022

Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
----------	--------	--------	-------	-------	-------

Algemene informatie

Gebiet

Planning

Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal
---------	----	----------	--------	--------

(overig)

	0	0	0	0
--	---	---	---	---

bijkomende activiteiten 2022

Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
----------	--------	--------	-------	-------	-------

ET - Retire		0	5	0	0
Algemene informatie					
Project omschrijving					
Gebied					
Planning					
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	0	0	0	0	
Voorgenomen resultaat en					
bijbehorende activiteiten 2022					
ET - Ioniqa Textiel	0	5	0	0	0
	Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting
		per 1-1-2021	2021	2022	2023
Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
ET - Ioniqa Textiel		0	5	0	0
Algemene informatie					
Project omschrijving					
Gebied					
Planning					
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal	
		(overig)			
	0	0	0	0	
Voorgenomen resultaat en					
bijbehorende activiteiten 2022					
ET - Energie van Rotterdam	0	300	200	0	0
	Budget ET	Restant budget	Begroting	Begroting	Begroting
		per 1-2021	2021	2022	2023
Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
ET - Energie van Rotterdam		0	300	200	0
Algemene informatie					

Gebied				
Planning	2021-2025			
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	0	0	0	0

activiteiten 2022

Dit budget zal geheel aan platformorganisatie voor de Rotterdamse energiecoöperaties Energie van Rol worden. EvR zal het programma 'Op naar 90 collectieve zonnedaken' gaan uitvoeren waarbij het doel is 90 collectieve zonnedaken beheerd door energiecoöperaties te realiseren in Rotterdam. EvR start deze ondersteunt de coöperaties bij deze projecten. Dit specifieke budget willen we inzetten als 'stropenpot' en onverwachte kosten (die evt. verzekeraars niet vergoeden) rondom de organisatie van de 90 daken, die opgevangen gaan worden. Eind juli 2021 zal er een voorstel voor de specifieke inzet en beheer van dit budget worden. In september volgt een verdere uitwerking hiervan. Status van het project in 2022 is hoogstwaarschijnlijk 'Uitvoering'.

Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
ET -		0	600	800	0
Programma					
Walstroon					

informatie

Gebied				
Planning	2021-2022			
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	0	0	0	0

Voorgenomen resultaat											
en bijbehorende											
activiteiten 2022											
In 2022 zal de walstroombestemming aan de Lloydkade gerealiseerd worden en wordt het ontwerp voor de walstroombestemming voor de cruiseterminal gefinaliseerd. Daarnaast zal het ontwikkelbudget worden gebruikt om haalbaarheidsonderzoeken voor realisatie van verdere walstroombestemmingen te verkennen.											
ET -	0	200	0	0	0	0	Budget	Restant	Begroting	Begroting	Begroting
Haalbaarheidsonderzoeken							ET	budget per 1-	2021	2022	2023
kleinschalige wind opwek							1-2021				
Overhead							10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
ET -								0	200	0	0
Haalbaarheidsonderzoeken											
kleinschalige wind opwek											
Algemene informatie											
Project omschrijving										ET - Haalbaarheidsonderzoeken kl	
Gebied											
Planning											
Dekking	ET	Gemeente	Derden	Totaal							
(overig)											
	0	0	0	0							
Voorgenomen resultaat en											
bijbehorende activiteiten 2022											

ET - Ombouw openbare	8.350	8.350	630	1.314	2.153	2.839	1.415		Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
verlichting naar LED									ET	1-2021	2021	2022	2023	
								Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153	
								ET -	8.350	8.350	630	1.314	2.153	
								Ombouw						
								openbare						
								verlichting						
								naar LED						

Algemene informatie													
Project omschrijving	De openbare verlichting bestaat in Rotterdam uit 106.900 armaturen (lampen). Deze jaarbasis 22,7 miljoen kWh. Dit energieverbruik komt overeen met het gemiddeld huishoudens. Van de huidige verlichting is pas 15% in led uitgevoerd en alleen de verzamelingen wordt in de nachtelijke uren gedimd. De ombouw naar led 'volgde												

vervangingsprogramma van de verlichting. Hierbij wordt nu 3%-4% aan armaturen verv
het nog 25 tot 30 jaar duren voordat alle verlichting is vervangen door led. Met dit projec
6 jaar. In april 2020 is gestart met het vervangen van de armaturen in het gebied Prins
dat er jaarlijks 15.000 armaturen worden vervangen. Als het gehele areaal is omgebouw
dimregime, dan wordt ten opzichte van het huidige verbruik circa 30% energie bespaard.
die niet hoeft te worden opgewekt. Dit komt neer op het elektriciteitsverbruik v

Gebied				
Planning	2020-			
	2025			
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	8.350	0	0	8.350

Voorgenomen

resultaat en

bijbehorende

activiteiten 2022

In 2022 is onze prognose dat we 5.226 armaturen vervangen in de wijken en 10.800 armaturen langs h
verzamelwegen (investeringsbedrag: € 13,52 miljoen). In het oorspronkelijke Projectplan uit 2019 werd i
vervangen van 16.000 armaturen per jaar.

We verwachten nu dat we in verschillende jaren 24.000 armaturen per jaar zullen vervangen. Hierdoor z
staat zijn om het project al eind 2024 te kunnen afronden (in plaats van de oorspronkelijke einddatum ve
december 2025).

ET - Stappenplan Zero	1.050	1.050	568	482	0	0	0		Budget	Restant budget per 1-	Begroting	Begroting	Begroting	B
Emissie Stadslogistiek									ET	1-2021	2021	2022	2023	
(ZES)									Overhead	10.328	10.005	3.838	2.946	2.153
									ET -	1.050	1.050	568	482	0
									Stappenplan					
									Zero Emissie					
									Stadslogistiek					
									(ZES)					

Algemene

informatie

Project Meerjarig programma gericht op CO2-reductie van werkgerelateerde mobiliteit doo
omschrijving ontzorging van werkgevers in Rotterdam op het gebied van duurzame mobiliteit vo
reductie van NOx en fijn-stof die dit oplevert vindt deels plaats in stedelijk gebied, wat
op de luchtkwaliteit in de gebouwde omgeving. Betreft co-financiering van program
Verkeersonderneming en de Metropoolregi

Gebied	
Planning	2021-

2022				
Dekking	ET	Gemeente (overig)	Derden	Totaal
	1.050	0	0	1.050
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2022				
Voortzetten van het meerjarig plan				

Totaal	64.085	52.382	23.840	21.123	2.457	2.839	1.415
--------	--------	--------	--------	--------	-------	-------	-------

Voorzieningen

Pagina 121

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Voorzieningen	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene middelen	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402

Voorziening	616	616	616	616	616
Belastinggeschillen					

Voorzieningen					
Algemene middelen	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402

Voorziening	616	616	616	616	616
-------------	-----	-----	-----	-----	-----

Belastinggeschillen					
---------------------	--	--	--	--	--

Doel Voorziening: De voorziening was bedoeld ter volledige afdekking van risico's in de toepassing van de werktuigenvrijstelling van enkele industriële complexen en risico's als gevolg van de lopende procedure omtrent de precario-en reclamebelasting.

Ingesteld per: 1-1-2001

Eindigt per: Geen einddatum bepaald

						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
						Voorziening						
						Belastinggeschillen						
						Begroting 2021	616	0	0	0	616	
						Begroting 2022	616	0	0	0	616	
						Raming 2023	616	0	0	0	616	
						Raming 2024	616	0	0	0	616	
						Raming 2025	616	0	0	0	616	
Voorziening	3.786	3.786	3.786	3.786	3.786	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Vennootschapsbelasting							Voorzieningen					
						Algemene middelen	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402	
						Voorziening	3.786	3.786	3.786	3.786	3.786	
						Vennootschapsbelasting						
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld ter dekking van de risico's als gevolg van aankondiging van de Rijksbelastingdienst dat zij de aangifte Vpb-lasten met ingang van heffingsjaar 2016 corrigeren. Dit betreft een correctie voor de activiteiten beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en voor verhuur van de brandstofverkooppunten.					
						Ingesteld per:	1-1-2017					
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald					
						Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
						Vennootschapsbelasting						
						Begroting 2021	3.786	0	0	0	3.786	
						Begroting 2022	3.786	0	0	0	3.786	
						Raming 2023	3.786	0	0	0	3.786	
						Raming 2024	3.786	0	0	0	3.786	
						Raming 2025	3.786	0	0	0	3.786	
Bestuur en	59.185	59.263	59.341	59.419	59.498							
Dienstverlening												
Voorziening Pensioenen	57.464	57.464	57.464	57.464	57.464	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Bestuurders							Bestuur en Dienstverlening	59.185	59.263	59.341	59.419	59.498
						Voorziening Pensioenen Bestuurders	57.464	57.464	57.464	57.464	57.464	
						Doel Voorziening:	Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.					
						Ingesteld per:	1-1-2014					

						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald					
						Verloopstaat Voorziening Pensioenen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
						Bestuurders						
						(samenvoeging van de voorziening						
						Pensioenen bestuurders en voorziening						
						pensioenen gebieden)						
						Begroting 2021	57.464	1.547	1.547	0	57.464	
						Begroting 2022	57.464	1.547	1.547	0	57.464	
						Raming 2023	57.464	1.547	1.547	0	57.464	
						Raming 2024	57.464	1.547	1.547	0	57.464	
						Raming 2025	57.464	1.547	1.547	0	57.464	
Voorziening	1.721	1.799	1.877	1.956	2.034	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Pensioenvoorziening ex						Bestuur en Dienstverlening	59.185	59.263	59.341	59.419	59.498	
raadsleden						Voorziening Pensioenvoorziening ex	1.721	1.799	1.877	1.956	2.034	
						raadsleden						
						Doel Voorziening:	De voorziening dekt de verplichtingen voortkomend uit pensioenrechten voor de					
											nieuwe raadsleden (vanaf eind maart 2014).	
						Ingesteld per:						1-1-2015
						Eindigt per:						Geen einddatum bepaald
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
						Pensioenvoorziening ex raadsleden						
						Begroting 2021	1.617	104	0	0	1.721	
						Begroting 2022	1.721	78	0	0	1.799	
						Raming 2023	1.799	78	0	0	1.877	
						Raming 2024	1.877	78	0	0	1.956	
						Raming 2025	1.956	78	0	0	2.034	
Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479							
Voorziening	4.623	4.623	4.623	4.623	4.623	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Verzekeringen						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479	
						Voorziening Verzekeringen	4.623	4.623	4.623	4.623	4.623	
						Doel Voorziening:	De vorming van de voorziening Verzekeringen heeft tot doel het stellen van zekerheden bij de					
											afdoening van schadegevallen.	
						Ingesteld per:						1-1-2005
						Eindigt per:						Geen einddatum bepaald

						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Verzekeringen					
						Begroting 2021	4.623	2.311	1.294	1.017	4.623
						Begroting 2022	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2023	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2024	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2025	4.623	0	0	0	4.623
Voorziening	300	300	300	300	300	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Concernhuisvesting						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479
						Voorziening Concernhuisvesting	300	300	300	300	300
						Doel Voorziening:	Voorziening gevormd in verband met toekomstige risico's in relatie tot Concernhuisvesting.				
						Ingesteld per:	31-12-2017				
						Eindigt per:	31-12-2021				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Concernhuisvesting					
						Begroting 2021	300	0	0	0	300
						Begroting 2022	300	0	0	0	300
						Raming 2023	300	0	0	0	300
						Raming 2024	300	0	0	0	300
						Raming 2025	300	0	0	0	300
Voorziening Leges	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
terugbetalen Veilig						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479
						Voorziening Leges	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555
						terugbetalen Veilig					
						Doel Voorziening:	Terugbetalen van leges aan horecaondernemingen die wel leges betaald hebben in de laatste maanden van 2020, terwijl sommige anderen dat vooralsnog niet hoefden als gevolg van de coronacrisis,				
						Ingesteld per:	1-12-2020				
						Eindigt per:	31-12-2021				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Leges terugbetalen Veilig					
						Begroting 2021	1.555	0	0	0	1.555
						Begroting 2022	1.555	0	0	0	1.555

Raming 2023	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2024	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2025	1.555	0	0	0	1.555

Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0
-----------------------------	---	---	---	---	---

Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Huursuppletie						Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0
cultuurwerkplaats						Voorziening Huursuppletie cultuurwerkplaats	0	0	0	0	0
Doel Voorziening:							De voorziening is bedoeld om een deel van de jaarlijkse huurkosten van de cultuurwerkplaats te dekken.				
Ingesteld per:							31-12-2014				
Eindigt per:							31-12-2021				
Verloopstaat Voorziening huursuppletie							Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
cultuurwerkplaats											
Begroting 2021							103	0	103	0	0
Begroting 2022							0	0	0	0	0
Raming 2023							0	0	0	0	0
Raming 2024							0	0	0	0	0
Raming 2025							0	0	0	0	0

Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
--------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vervangingsinvesteringen											
riolering						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
						Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	0	0	0	0	0
Doel Voorziening:							De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen.				
Ingesteld per:							1-1-2007				
Eindigt per:							Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen							Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
riolering											
Begroting 2021							0	31.071	31.071	0	0
Begroting 2022							0	31.477	31.477	0	0
Raming 2023							0	32.872	32.872	0	0
Raming 2024							0	34.502	34.502	0	0
Raming 2025							0	36.679	36.679	0	0

Voorziening Afkoop	556	510	464	417	371	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
beheer en onderhoud						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
N209						Voorziening Afkoop beheer en	556	510	464	417	371
						onderhoud N209					
						Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
						Ingesteld per:	1-7-2019				
						Eindigt per:	31-12-2033				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Afkoop beheer en onderhoud					
						N209					
						Begroting 2021	603	0	46	0	556
						Begroting 2022	556	0	46	0	510
						Raming 2023	510	0	46	0	464
						Raming 2024	464	0	46	0	417
						Raming 2025	417	0	46	0	371
Voorziening Leges	953	953	953	953	953	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Leidingen						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
						Voorziening Leges	953	953	953	953	953
						Leidingen					
						Doel Voorziening:	De voorziening is gevormd als gevolg van de vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				
						Ingesteld per:	31-12-2013				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening Leges					
						Leidingen					
						Begroting 2021	953	953	0	953	953
						Begroting 2022	953	0	0	0	953
						Raming 2023	953	0	0	0	953
						Raming 2024	953	0	0	0	953
						Raming 2025	953	0	0	0	953
Voorziening Bomenfonds	15	15	15	15	15	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
Voorziening Bomenfonds	15	15	15	15	15
Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
Ingesteld per:	31-12-2016				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Bomenfonds					
Begroting 2021	35	0	20	0	15
Begroting 2022	15	0	0	0	15
Raming 2023	15	0	0	0	15
Raming 2024	15	0	0	0	15
Raming 2025	15	0	0	0	15

Voorziening afkoop	898	816	714	595	459	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
onderhoudsplicht						Beheer van de stad	2.422	2.293	2.145	1.979	1.798
begraafplaatsen						Voorziening afkoop	898	816	714	595	459
						onderhoudsplicht					
						begraafplaatsen					
Doel Voorziening:		De voorziening bevat de opbrengsten van afkoopsommen begraafrechten waar een schoonmaak- of onderhoudsverplichting tegenover staat. De betaalde afkoopsommen zijn onder meer voor een periode van 5, 10, 20 en 30 jaar.									
Ingesteld per:		1-1-2018									
Eindigt per:		Geen einddatum bepaald									
Verloopstaat Voorziening		Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand					
afkoop onderhoudsplicht											
begraafplaatsen											
Begroting 2021		960	0	0	62	898					
Begroting 2022		898	0	0	82	816					
Raming 2023		816	0	0	102	714					
Raming 2024		714	0	0	119	595					
Raming 2025		595	0	0	135	459					

Ruimtelijk ontwikkeling	30.338	30.338	30.338	30.338	30.338						
Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Garantstelling Grondbank						Ruimtelijk ontwikkeling	30.338	30.338	30.338	30.338	30.338

Zuidplaspolder

Doel Voorziening:

De gemeente Rotterdam neemt deel voor 40% in de rechten en verplichtingen van de
gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas.

Ingesteld per:	31-12-2010
----------------	------------

Eindigt per:	Geen einddatum bepaald
--------------	------------------------

Verloopstaat Voorziening Garantstelling	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
---	------------	------------	------------	---------	-----------

Grondbank Zuidplaspolder

Begroting 2021	6.810	0	0	6.810	0
----------------	-------	---	---	-------	---

Begroting 2022	0	0	0	0	0
----------------	---	---	---	---	---

Raming 2023	0	0	0	0	0
-------------	---	---	---	---	---

Raming 2024	0	0	0	0	0
-------------	---	---	---	---	---

Raming 2025	0	0	0	0	0
-------------	---	---	---	---	---

Verliesvoorziening	30.339	30.339	30.339	30.339	30.339
--------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Grondexploitaties

Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Voorzieningen

Ruimtelijk ontwikkeling	30.338	30.338	30.338	30.338	30.338
----------------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Verliesvoorziening	30.339	30.339	30.339	30.339	30.339
--------------------	--------	--------	--------	--------	--------

Grondexploitaties

Doel Voorziening: De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.

Ingesteld per:	31-12-2019
----------------	------------

Eindigt per:	Geen einddatum bepaald
--------------	------------------------

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
--------------	------------	------------	------------	---------	-----------

verliesvoorziening

Grondexploitaties

Begroting 2021	30.339	0	0	0	30.339
----------------	--------	---	---	---	--------

Begroting 2022	30.339	0	0	0	30.339
----------------	--------	---	---	---	--------

Raming 2023	30.339	0	0	0	30.339
-------------	--------	---	---	---	--------

Raming 2024	30.339	0	0	0	30.339
-------------	--------	---	---	---	--------

Raming 2025	30.339	0	0	0	30.339
-------------	--------	---	---	---	--------

Grondslagen

Pagina 122

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart in het programmaoverzicht Overhead weergegeven. Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Indexatie

De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen. Deze is gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPb) van maart 2021. Voor de twee voorafgaande begrotingsjaren vindt een nacalculatie plaats. Voor materiële budgetten wordt bijvoorbeeld de index materiële overheidsconsumptie (imoc) gebruikt. Voor belastingen, leges, prijzen en tarieven wordt in principe de consumentenprijsindex (cpi) gehanteerd van 2,8%. Voor de loongevoelige budgetten is vooralsnog uitgegaan van een stijging van in totaal 2% voor een nog af te sluiten gemeenteambtenaren-cao vanaf 2022 (en de doorwerking daarvan voor 2021). Zorgbudgetten worden over het algemeen geïndexeerd met het OVA-percentage (overheidsbijdrage voor arbeidskosten).

Indexcategorie	Percentage 2022 (inclusief bijstellingen)
Personeel (inclusief inhuur)	2,0
Tarieven belastingen, leges en retributies	1,8
Zorgbudgetten	2,01
Subsidies	2,24
Materieel	2,8

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft ongewijzigd op 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2021 verlaagd naar 0,082%.

In de 2e Herziening 2021 en Begroting 2022 worden de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente bouwgronden in exploitatie: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,75% (vanaf 2022: 1,50%)
- Bespaarde rente: 1,75% (vanaf 2022: 1,50%)
- Rentetoerekening pensioenvoorziening bestuurders: 0,082%

Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op meicirculaire 2021 gemeentefonds en geactualiseerde waarden van maatstaven.

Overzicht van baten en lasten

Pagina 123

Overzicht van baten en lasten

[Baten en lasten op concernniveau](#)[Incidentele baten en lasten](#)[Baten en lasten per programma en taakveld](#)

Baten en lasten op concernniveau

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	5.238.547	4.051.119	3.840.078	3.673.336	3.661.073	3.658.348
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.810.524	2.905.452	2.686.781	2.563.562	2.566.448	2.568.732
Belastingen	348.318	354.420	367.891	372.703	377.320	380.154

Dividenden	116.896	95.397	85.699	99.237	98.801	96.867
Financieringsbaten	1.301.154	6.261	3.045	2.594	2.181	1.827
Overige opbrengsten derden	633.010	695.955	701.455	636.629	598.318	637.660
Overige baten	28.645	-6.365	-4.793	-1.390	18.004	-26.892
Lasten exclusief reserves	3.945.954	4.213.329	4.029.230	3.666.268	3.595.873	3.601.615
Apparaatslasten	1.090.941	1.255.878	1.164.016	1.114.486	1.100.053	1.097.151
Inhuur	141.961	200.356	96.670	70.546	64.785	63.322
Overige apparaatslasten	26.132	31.672	30.199	31.415	31.398	31.424
Personeel	922.848	1.023.850	1.037.147	1.012.525	1.003.870	1.002.405
Intern resultaat	-55.252	-84.554	-78.555	-78.405	-81.728	-81.728
Intern resultaat	-55.252	-84.554	-78.555	-78.405	-81.728	-81.728
Programmalasten	2.910.265	3.042.005	2.943.769	2.630.186	2.577.548	2.586.192
Financieringslasten	23.413	17.119	20.105	28.207	32.817	35.298
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	775.948	981.511	919.115	712.427	651.965	647.729
Kapitaallasten	156.851	151.430	175.789	170.858	181.659	182.982
Overige programmalasten	151.285	73.950	68.610	69.124	70.582	72.690
Salariskosten WSW en WIW	51.746	45.436	55.167	53.551	50.879	48.052
Sociale uitkeringen	1.030.134	984.464	961.563	894.319	896.646	910.577
Subsidies en inkomstenoverdrachten	720.888	788.095	743.421	701.700	693.000	688.863
Saldo voor vpb en reserveringen	1.292.593	-162.209	-189.151	7.068	65.200	56.733
Vennootschapsbelasting	1.704	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	1.290.889	-163.009	-189.951	6.268	64.400	55.933
Reserves	-1.204.716	163.009	189.951	-6.268	-64.400	-55.933
Onttrekking reserves	231.339	276.696	308.932	93.000	66.285	64.142
Toevoeging reserves	1.516.464	124.937	120.490	99.268	131.374	120.076
Vrijval reserves	80.409	11.250	1.509	0	689	0
Saldo	86.173	0	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven waaruit het structurele begrotingssaldo wordt afgeleid. Dit saldo geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Volgens de Gemeentewet ziet de gemeenteraad erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. Met het begrip 'structureel evenwicht' wordt bedoeld dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De term 'reëel' heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen.

Onlangs (september 2021) is door de provincies, die financieel toezicht houden op de gemeenten, een nieuwe [handreiking](#) beschikbaar gesteld voor het maken van een onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Het gaat hier niet om nieuwe regelgeving maar om een verduidelijking van de bestaande regelgeving. Op basis van deze handreiking en het nog stringenter toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel is ten opzichte van eerdere jaren een groter deel van de lasten als structureel aangemerkt. Ook zijn alle reservemutaties als incidenteel beschouwd (waar eerder een deel van de onttrekkingen en toevoegingen als structureel werden bestempeld).

Het structurele exploitatiesaldo is in 2022 negatief (- € 120 mln / 3%) en in de jaren daarna is dit weer positief. Het negatieve saldo in 2022 wordt met name veroorzaakt door de toenemende kosten [voor jeugd, zorg en welzijn](#). Deze lasten zijn voor de jaren 2021 en 2022 reëel begroot. Dit zijn structurele lasten die voor 2022 incidenteel (via de algemene reserve) zijn gedekt.

Het negatieve structurele exploitatiesaldo in 2022 heeft geen gevolgen voor het toezichtregime als aannemelijk is dat het evenwicht tenminste in het laatste jaar van de meerjarenraming (2025) is hersteld. Dit is vanaf 2023 al het geval.

Met betrekking tot de structurele baten in 2023 t/m 2025 wordt opgemerkt dat een deel (25%) van de verwachte rijksbijdrage voor de Duurzaamheidsopgave en het nationale Klimaatakkoord is opgenomen. Alhoewel de definitieve toekenning nog niet vast staat wordt deze bijdrage wel als reëel (en daarmee als structureel) beschouwd. Voor de verwachte rijksbijdrage voor Rotterdam is uitgegaan van het advies van de Raad van Openbaar Bestuur. In de meerjarenraming is een rijksbijdrage van € 6,76 mln in 2023 en € 7,5 mln vanaf 2024 structureel als baat opgenomen waarmee de structurele lasten evenredig zijn opgehoogd (voor meer informatie zie taakveld [Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving](#)).

Incidentele baten en lasten	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Totaal baten	3.840.078	3.673.336	3.661.073	3.658.346
Incidentele baten	214.476	88.223	38.520	81.937
Algemene middelen	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0

Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0
Economische zaken	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	2.000	0	0	0
Regio deal Rotterdam Zuid Pijler Werk (Rijksbijdrage)	2.000	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	5.884	0	0	0
Riec Versterkingsgelden	5.884	0	0	0
Onderwijs	9.712	1.019	0	0
Regio deal Rotterdam Zuid Pijler School (Rijksbijdrage)	9.712	1.019		
Overhead	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	150.377	86.588	37.755	81.321
Veilingopbrengsten Brandstofverkooppunten	8.470	9.136	2.604	2.741
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten	63.082	31.460	11.478	2.040
Baten grondexploitaties	67.225	45.992	23.673	76.540
Resultaatnemingen grondexploitaties	11.600	0	0	0
Verkeer en Vervoer	1.236	0	0	0
Hoekse Lijn	1.236	0	0	0
Volksgezondheid en Zorg	42.725	0	0	0
Bijdragen van het Rijk in verband met uitgaven coronaorganisatie	42.725	0	0	0
Werk en Inkomen	2.542	616	765	616
Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	2.542	616	765	616
Structureel	3.742.226	3.567.952	3.515.519	3.522.320
Totaal lasten	4.029.870	3.667.068	3.596.673	3.602.415
Incidentele lasten	287.644	99.116	81.154	80.095
Algemene middelen	1.000	0	0	0
Koers van de stad	1.000	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0
Geen incidentele lasten voor dit programma				

Bestuur en dienstverlening	0	0	0	0
Geen incidentele lasten voor dit programma				
Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0
Geen incidentele lasten voor dit programma				
Economische Zaken	0	0	0	0
Geen incidentele lasten voor dit programma				
Maatschappelijke Ondersteuning	8.386	0	0	0
Regio deal Rotterdam Zuid Pijler werk	2.000	0	0	0
Rotterdamse bijdrage Project aanpak wachttijden GR Jeugdhulp Rijnmond	6.386	0	0	0
Onderwijs	9.712	1.019	0	0
Regio deal Rotterdam Zuid Pijler school	9.712	1.019		
Openbare orde en veiligheid	5.884	0	0	0
Riec Versterkingsgelden	5.884	0	0	0
Overhead	0	0	0	0
Geen incidentele lasten voor dit programma				
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	163.187	87.355	70.295	69.353
Boekwaarde verkoop vastgoedobjecten	32.365	6.907	6.789	1.000
Verkoopkosten vastgoedobjecten	2.704	2.704	2.704	2.033
Lasten grondexploitaties	54.501	46.908	43.581	51.560
Out of pocket uitgaven voor investeringen	73.617	30.835	17.221	14.760
Verkeer en Vervoer	44.587	0	0	0
Hoekse Lijn	44.587	0	0	0
Volksgezondheid & Zorg	19.827	0	0	0
Incidentele kosten (lab onderzoeken, vaccinatielocatie) Coronaorganisatie	19.827	0	0	0
Werk en inkomen	1.897	477	593	477
Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo)	1.897	477	593	477
Diverse programma's	33.163	10.265	10.265	10.265
Incidentele personeelslasten / inhuur Coronaorganisatie	22.898	0	0	0
Toevoegingen voorzieningen	10.265	10.265	10.265	10.265
Onttrekking en vrijval reserves	310.281	93.000	66.974	64.142

Structureel				
Incidenteel	310.281	93.000	66.974	64.142
Toevoeging aan reserves	120.490	99.268	131.374	120.076
Structureel				
Incidenteel	120.490	99.268	131.374	120.076
Saldo na reserveringen	0	0	0	0
Totale incidentele baten	524.757	181.222	105.494	146.079
Totale incidentele lasten	408.133	198.385	212.528	200.171
Structurele begrotingssaldo	-116.624	17.162	107.034	54.089
Structurele begrotingssaldo in % van baten excl. onttrekkingen reserves	-3%	0%	3%	1%

Toelichting staat incidentele baten en lasten

Bij verschillende programma's worden incidentele middelen (baten) ontvangen waar tegenover (vrijwel) voor hetzelfde bedrag incidentele lasten tegenover staan. Het gaat om de Regiodeal NPRZ, rijksbijdragen in verband met de coronaorganisatie en de versterkingsgelden Riec voor het oppakken van diverse veiligheidsissues in de regio. In het programma 'Stedelijke inrichting en ontwikkeling' zijn er verschillende incidentele baten en lasten als gevolg van de verkoop van brandstofverkooppunten, vastgoedobjecten en grondexploitaties. Voor meer informatie over de ontwikkelingen hiervan worden verwezen naar de betreffende [taakvelden](#).

Hieronder worden de lasten verder toegelicht:

- Out of pocket uitgaven voor investeringen/projecten in de stedelijke inrichting en ontwikkeling: Het gaat hier om out of pocket uitgaven voor een groot aantal verschillende projecten en investeringen in de stedelijke inrichting en ontwikkeling. Enkele voorbeelden zijn de materiële lasten in het kader van Hart van Zuid, NPRZ, bodemsanering en diverse buitenruimteprojecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.
- Koers van de Stad (Algemene Middelen): dit betreft de uitwerking van een aangenomen motie waarbij éénmalig (2022) € 1 mln beschikbaar is gesteld voor voorstellen vanuit de raad.
- Incidentele bijdrage GRJR (Maatschappelijke Ontwikkeling): dit is het deel van de bijdrage als gevolg van incidentele verrekeningen en de tekortbegroting van de GRJR.
- Voorzieningen (Algemeen): dit zijn toevoegingen aan de voorziening dubieuze debiteuren.
- Onttrekkingen en toevoegingen reserves: alle reservemutaties worden, conform richtlijnen, in principe als incidenteel beschouwd. Op de pagina '[Reserves](#)' is (per programma) voor iedere reserve het meerjarig verloop weergegeven.

Baten en lasten per programma en taakveld

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma/taakveld gepresenteerd.

Programma / Taakveld	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.305.037	- 12.383	84.949	146.653	0	2.379.124
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.914.478	7	0	0	0	1.914.471
Belastingen overig	19.908	- 3.839	0	0	0	23.747
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	10.731	348	0	0	0	10.383
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	- 514	51.030	146.653	0	96.137
OZB niet-woningen	207.866	10.397	0	0	0	197.470
OZB woningen	63.584	5.597	0	0	0	57.987
Treasury	88.470	- 25.179	33.919	0	0	79.729
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	800	0	0	0	- 800
Beheer van de stad	254.774	402.393	1.444	8.282	1.444	- 139.337
Afval - Grondstoffen	108.949	93.348	0	2.253	0	17.853
Begraafplaatsen en crematoria	6.631	5.466	0	0	0	1.165
Cultureel erfgoed - Archeologie	213	1.440	0	0	0	- 1.227
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	509	1.907	0	0	0	- 1.398
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	203	47.890	600	619	600	- 47.069
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	876	665	0	0	0	211
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	38.775	28.631	0	1.481	0	11.625
Riolering	86.455	68.426	0	380	0	18.409
Ruimtelijke Ordening - Beheer	190	6.595	0	0	0	- 6.405
Verkeer en vervoer - Beheer	11.972	148.025	844	3.550	844	- 132.502
Bestuur en dienstverlening	10.033	85.113	1.571	363	0	- 76.288
Bestuur - College	47	4.937	0	20	0	- 4.870
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	27.894	0	118	0	- 27.776
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	572	13.592	130	225	0	- 12.925
Burgerzaken	9.096	33.019	1.441	0	0	- 25.364
Musea - Stadsarchief	318	5.671	0	0	0	- 5.354

Cultuur, sport en recreatie	4.740	239.132	0	1.064	0	- 233.328
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	176	91.152	0	0	0	- 90.976
Media	0	21.835	0	0	0	- 21.835
Musea - Cultuur	0	33.224	0	0	0	- 33.224
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2.282	18.306	0	0	0	- 16.023
Sportaccommodaties	459	56.833	0	299	0	- 56.076
Sportbeleid en activering	1.823	17.782	0	765	0	- 15.194
Economische zaken	2.059	37.873	0	1.856	0	- 33.959
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	3.339	0	350	0	- 2.989
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	2.059	3.219	0	0	0	- 1.159
Economische ontwikkeling	0	15.365	0	1.246	0	- 14.120
Economische promotie	0	15.950	0	260	0	- 15.691
Maatschappelijke ondersteuning	19.717	224.663	0	0	0	- 204.946
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	3.543	24.209	0	0	0	- 20.667
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	7.312	65.475	0	0	0	- 58.162
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	700	17.151	0	0	0	- 16.451
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	7.216	13.235	0	0	0	- 6.019
Samenkracht en burgerparticipatie	945	104.593	0	0	0	- 103.647
Onderwijs	68.161	207.589	0	435	65	- 138.928
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	67.853	136.644	0	435	65	- 68.292
Onderwijshuisvesting	308	70.945	0	0	0	- 70.637
Openbare orde en veiligheid	13.943	164.501	0	0	0	- 150.557
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	9.879	77.757	0	0	0	- 67.878
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	1.380	44.711	0	0	0	- 43.331
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	2.685	42.033	0	0	0	- 39.348
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0
Overhead	7.249	495.746	220	8	0	- 488.709
Overhead - Activering Overhead	0	- 25.101	0	0	0	25.101
Overhead - Audit & Control	308	19.308	0	0	0	- 18.999
Overhead - Clusterondersteuning	0	96.331	0	0	0	- 96.331

Overhead - Concernondersteuning	2.824	394.591	220	0	0	- 391.987
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	4.737	0	8	0	- 4.729
Overige baten en lasten - Verzekering	4.117	5.880	0	0	0	- 1.764
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	297.494	400.635	5.287	81.911	0	- 26.516
Beheer overige gebouwen en gronden	177.454	128.363	200	2.887	0	51.777
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	1.329	0	713	0	- 616
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	65.377	55.267	0	1.930	0	12.039
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	3.712	69.092	0	28.250	0	- 37.130
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	933	13.987	587	6.316	0	- 7.325
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	0	1.144	0	20	0	- 1.125
Wonen en bouwen	50.019	131.452	4.500	41.796	0	- 44.137
Verkeer en vervoer	161.356	161.327	338	52.272	0	51.962
Openbaar vervoer	1.329	55.685	338	43.497	0	- 11.198
Parkeerbelasting	142.245	36.492	0	0	0	105.753
Parkeren	15.428	35.289	0	0	0	- 19.860
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	29	6.093	0	0	0	- 6.063
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	2.324	27.768	0	8.775	0	- 16.669
Volksgezondheid en zorg	103.556	830.286	25.900	6.664	0	- 745.966
Geëscaleerde zorg 18-	23.823	161.772	0	1.000	0	- 136.949
Geëscaleerde zorg 18+	8.498	147.699	0	0	0	- 139.202
Maatwerkdienstverlening 18-	3.777	73.811	25.900	0	0	- 95.934
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	8.996	229.386	0	4.265	0	- 216.125
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	12.348	0	0	0	- 12.348
Volksgezondheid	56.210	89.662	0	399	0	- 33.054
Wijkteams en Wmo-loketten	2.252	115.607	0	1.000	0	- 112.355
Werk en inkomen	591.961	793.155	780	9.423	0	- 192.550
Arbeidsparticipatie - Werk	6.429	63.669	780	2.683	0	- 55.337
Begeleide participatie	16.172	94.274	0	0	0	- 78.102
Inkomensregelingen - Inkomen	569.360	635.211	0	6.740	0	- 59.111
Totaal	3.840.078	4.030.030	120.490	308.932	1.509	0

Gebruiksaanwijzing vinden wijkagenda's

Optie 1 via de kaart:

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar de wijkagenda van deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijkagenda.

Optie 2 via een lijst:

Een lijst met wijkagenda's is te vinden via de groene menuknop rechtsboven aan uw scherm: klik op de menuknop. En klik vervolgens op "wijken". U ziet nu de wijkagenda's op alfabetische volgorde staan. Als u op de door u gewenste wijkagenda klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijkagenda.

Wijkagenda Afrikaanderwijk

[28-Wijkagenda-2019-2022-Afrikaanderwijk-wijkraad_Afrikaanderwijk.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Agniesebuurt

[Wijkagenda-Agniesebuurt-\(template\)-+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.5M\)](#)

Wijkagenda Bergpolder

[Wijkagenda-Bergpolder-\(template\)+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.3M\)](#)

Wijkagenda Blijdorp

[Wijkagenda-Blijdorp-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(1.9M\)](#)

Wijkagenda Bloemhof

[25-Wijkagenda-2019-2022-Bloemhof-wijkraad-Bloemhof.pdf - PDF\(1.8M\)](#)

Wijkagenda Bospolder - Tussendijken

Pagina 130

[Wijkagenda-Bospolder-en-Tussendijken-template.pdf](#) - PDF(1.7M)

Wijkagenda Carnisse

Pagina 131

[40-Wijkagenda-2019-2022-Carnisse-Zuidplein-en-Zuiderpark.pdf](#) - PDF(11.3M)

Wijkagenda Centrum

Pagina 132

[Wijkagenda Centrum 2019-2022](#) - PDF(10.6M)

Wijkagenda Crooswijk

Pagina 133

[Wijkagenda-Crooswijk.pdf](#) - PDF(4.7M)

Wijkagenda Delfshaven

Pagina 134

[Wijkagenda-Delfshaven-Schiemond-template.pdf](#) - PDF(1.6M)

Wijkagenda Feijenoord

Pagina 135

[29-Wijkagenda-2019-2022-Wijk-Feijenoord-wijkraad-Wijk-Feijenoord.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda 's-Gravenland-Prinsenland

Pagina 136

[16-Wijkagenda-s-Gravenland-2019-2022.pdf](#) - PDF(4.5M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Noord

Pagina 137

[33-Wijkagenda-Groot-IJsselmonde-Noord-2019-2022.pdf](#) - PDF(8.6M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Zuid

Pagina 138

[34-Wijkagenda-Groot_IJsselmonde-Zuid-2019-2022.pdf](#) - PDF(7.3M)

Wijkagenda Heijplaat

Pagina 139

Wijkagenda Hillegersberg

Pagina 140

[14-Wijkagenda-Hillegersberg-2019-2022.pdf](#) - PDF(1.3M)

Wijkagenda Hillesluis

Pagina 141

[26-Wijkagenda-2019-2022-Hillesluis-wijkraad_Hillesluis_.pdf](#) - PDF(1.3M)

Wijkagenda Hoek van Holland

Pagina 142

[43-Wijkagenda-2019-2022-Hoek-van-Holland.pdf](#) - PDF(969.0K)

Wijkagenda Hoogvliet Noord

Pagina 143

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Hoogvliet Zuid

Pagina 144

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Katendrecht - Wilhelminapier

Pagina 145

[27-Wijkagenda-2019-2022-Katendrecht-Wilhelminapier-wijkraad-Katendrecht.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Kop van Zuid - Entrepot

Pagina 146

[23-Wijkagenda-2019-2022-Kop-van-Zuid-Entrepot-wijkraad-Kop-van-Zuid-Entrepot.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Kralingen

Pagina 147

[12-Wijkagenda-Kralingen-2019-2022.pdf](#) - PDF(1.8M)

Wijkagenda Kralingseveer

Pagina 148

Wijkagenda Lage Land

Pagina 149

[18-Wijkagenda-Lage-Land-2019-2022.pdf](#) - PDF(5.6M)

Wijkagenda Liskwartier

Pagina 150

[9-Wijkagenda-2019-2022-wijkraad-Liskwartier.pdf](#) - PDF(2.5M)

Wijkagenda Lombardijen

Pagina 151

[32-Wijkagenda-Lombardijen-2019-2022.pdf](#) - PDF(9.6M)

Wijkagenda Mathenesse

Pagina 152

[4-Wijkagenda-Oud-Math-Witte-Dorp-2019-2022-Oud_Math.pdf](#) - PDF(343.8K)

[Wijkagenda-OMWD-in-FORMAT-CONCEPT.pdf](#) - PDF(2.0M)

Wijkagenda Middelland

Pagina 153

[wijkagenda-Middelland-CONCEPT-met-fotos.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda Nesselande

Pagina 154

[22-Wijkagenda-2019-2022-wijkcomite-Nesselande.pdf](#) - PDF(6.7M)

Wijkagenda Nieuwe Westen

Pagina 155

[wijkagenda-Het-nieuwe-Westen-CONCEPT-met-fotos.pdf](#) - PDF(1.7M)

Wijkagenda Noordereiland

Pagina 156

[30-Wijkagenda-2019-2022_Noordereiland-wijkraad_Noordereiland.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Ommoord

Pagina 157

Wijkagenda Oosterflank

Pagina 158

[20-Wijkagenda-Oosterflank-2019-2022.pdf](#) - PDF(3.5M)

Wijkagenda Oud-Charlois

Pagina 159

[38-Wijkagenda-2019-2022-Oud-Charlois-en-Wielewaal.pdf](#) - PDF(8.2M)

Wijkagenda Oud-IJsselmonde - Beverwaard

Pagina 160

[31-Wijkagenda-Beverwaard-Oud-IJsselmonde-en-Veranda-2019-2022.pdf](#) - PDF(9.0M)

Wijkagenda Oude Noorden

Pagina 161

[Wijkagenda-Oude-Noorden-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf](#) - PDF(949.7K)

Wijkagenda Overschie

Pagina 162

[15-Wijkagenda-2019-2022-Overschie.pdf](#) - PDF(1.0M)

Wijkagenda Pendrecht

Pagina 163

[36-Wijkagenda-2019-2022-Pendrecht-wijkcomite-Pendrecht.pdf](#) - PDF(967.9K)

Wijkagenda Pernis

Pagina 164

[41-Wijkagenda-Pernis-2019-2022.pdf](#) - PDF(46.6M)

Wijkagenda Provenierswijk

Pagina 165

[Wijkagenda-Provenierswijk-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf](#) - PDF(1.2M)

Wijkagenda Rozenburg

Pagina 166

[44-Wijkagenda-2019-2022-Rozenburg.pdf](#) - PDF(2.0M)

Wijkagenda Schiebroek

Pagina 167

[13-Wijkagenda-Schiebroek-2019-2022.pdf - PDF\(2.2M\)](#)

Wijkagenda Spangen

Pagina 168

[Wijkagenda-Spangen-in-sjabloon-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(2.3M\)](#)

Wijkagenda Tarwewijk

Pagina 169

[35-Wijkagenda-2019-2022-Tarwewijk-wijkcomite-Tarwewijk.pdf - PDF\(1.5M\)](#)

Wijkagenda Vreewijk

Pagina 170

[24-Wijkagenda-2019-2022-Vreewijk-wijkraad-Vreewijk.pdf - PDF\(1.8M\)](#)

Wijkagenda Zevenkamp

Pagina 171

[21-Wijkagenda-Zevenkamp-2019-2022-wijkcomite-Zevenkamp.pdf - PDF\(3.2M\)](#)

Wijkagenda Zuidwijk

Pagina 172

[39-Wijkagenda-2019-2022-Zuidwijk-en-Zuidrand.pdf - PDF\(7.8M\)](#)